

BIBLIOTH. PRIVATA
P. PRAEP. GEN. S. J.

BIBLIOTH. PRIVATA
P. PRAEP. GEN. S. J.

INSTITUTI
SOCIETATIS IESU

VOLUMEN TERTIUM

INSTITUTUM
SOCIETATIS IESU

VOLUMEN TERTIUM

REGULAE, RATIO STUDIORUM

ORDINATIONES, INSTRUCTIONES

INDUSTRIAE

EXERCITIA, DIRECTORIUM

FLORENTIAE

EX TYPOGRAPHIA A SS. CONCEPTIONE

1893

BIBLIOTH. PRIVATA

P. PRAED. GEN. S. I.

SUMMA TOTIUS VOLUMINIS.

I. INDEX TERTII VOLUMINIS	<i>pag.</i> V.
II. SUMMARIUM CONSTITUTIONUM ET REGULAE GENERALES	<i>pag.</i> 1.
III. INSTRUCTIO AD REDDENDAM RATIONEM CONSCIENTIAE	<i>pag.</i> 34.
IV. CATALOGUS MISSARUM ET ORATIONUM	<i>pag.</i> 35.
V. FORMULA SCRIBENDI	<i>pag.</i> 41.
VI. FORMULAE VOTORUM.	<i>pag.</i> 46.
VII. REGULAE PARTICULARES	<i>pag.</i> 48.
VIII. RATIO STUDIORUM	<i>pag.</i> 158.
IX. ORDINATIONES PRAEPOSITORUM GENERALIUM	<i>pag.</i> 251.
X. INSTRUCTIONES PRAEPOSITORUM GENERALIUM	<i>pag.</i> 319.
XI. INDUSTRIAЕ	<i>pag.</i> 395.
XII. EXERCITIA SPIRITUALIA	<i>pag.</i> 441.
XIII. DIRECTORIUM	<i>pag.</i> 505.
XIV. INDEX GENERALIS	<i>pag.</i> 553.

INDEX TERTII VOLUMINIS.

	Pag.		Pag.
SUMMARIUM CONSTITUTIONUM, REGULAE COMMUNES AC GENERALES.		<i>Rectoris</i>	108
<i>Summarium Constitutionum</i>	3	<i>Procuratoris Collegii et Domus</i>	
<i>Regulae communes.</i>	10	<i>Probationis</i>	115
<i>" modestiae.</i>	13	<i>Instructoris PP. tertiae Probatio-</i>	
<i>" Sacerdotum</i>	14	<i>nis</i>	118
<i>" Concionatorum</i>	16	<i>Magistri Novitiorum</i>	120
<i>" Missionum</i>	19	<i>Socii Magistri Novitiorum</i>	131
<i>" Peregrinorum</i>	22	<i>Examinatoris.</i>	133
<i>" Scholasticorum</i>	23	<i>Ministri</i>	135
<i>" Coadiutorum temporalium.</i>	25	<i>Consultorum.</i>	137
<i>Epistola B. P. Ignatii de obedi-</i>		<i>Admonitoris</i>	138
<i>tia</i>	27	<i>Praefecti rerum spiritualium</i>	139
<i>Instructio ad reddendam rationem</i>		<i>Praefecti ecclesiae</i>	141
<i>conscientiae</i>	34	<i>Praefecti lectionis ad mensam.</i>	143
<i>Catalogus Missarum et orationum.</i>	35	<i>Praefecti sanitatis.</i>	145
<i>Formula scribendi.</i>	41	<i>Praefecti bibliothecae.</i>	146
<i>Formulae votorum variae</i>	46	<i>Subministri</i>	147
REGULAE PARTICULARES.		<i>Aeditui.</i>	147
<i>Officium Vicarii Generalis.</i>	48	<i>Infirmarii.</i>	149
REGULAE		<i>Ianitoris</i>	151
<i>Assistentium.</i>	51	<i>Custodis vestium</i>	152
<i>Admonitoris Praepositi Generalis.</i>	55	<i>Emptoris</i>	153
<i>Secretarii Societatis</i>	56	<i>Dispensatoris.</i>	154
<i>Substitutorum Secretarii.</i>	63	<i>Praefecti refectorii.</i>	154
<i>Revisorum Generalium</i>	65	<i>Coqui</i>	156
<i>Procuratoris Generalis</i>	69	<i>Excitatoris</i>	157
<i>Procuratoris Assistentiae</i>	71	<i>Visitatoris nocturni</i>	157
<i>Provincialis</i>	74	RATIO STUDIORUM.	
<i>Socii Provincialis</i>	89	REGULAE	
<i>Procuratoris Provinciae.</i>	94	<i>Provincialis</i>	158
<i>Praepositi Domus Professae.</i>	98	<i>Rectoris</i>	166
<i>Procuratoris Domus Professae.</i>	106	<i>Praefecti studiorum</i>	169
		<i>Communes Professoribus Superio-</i>	
		<i>rum Facultatum</i>	172

	Pag.		Pag.
<i>Professoris Sacrae Scripturae</i>	175	CAP. V. <i>De casibus reservatis</i>	271
<i>Linguae Hebraeae</i>	177	CAP. VI. <i>Pro Superioribus, et</i> <i>Confessariis Societatis circa ca-</i> <i>sus reservatos</i>	273
<i>Scholasticae Theologiae cum cata-</i> <i>logo quaestionum</i>	178	CAP. VII. <i>De promovendis ad ordi-</i> <i>nes sacros</i>	275
<i>Casuum conscientiae</i>	188	CAP. VIII. <i>De libris Ordinationum</i>	276
<i>Philosophiae</i>	189	CAP. IX. <i>De visitandis Provincia-</i> <i>libus</i>	277
<i>Philosophiae moralis</i>	192	CAP. X. <i>Pro Consultoribus</i>	279
<i>Mathematicae</i>	193	CAP. XI. <i>De Confessariis Princi-</i> <i>pum</i>	281
<i>Praefecti studiorum inferiorum</i>	193	CAP. XII. <i>Ad Superiores, praeser-</i> <i>tim Provinciales, de dimittendis</i>	284
<i>Leges scribendi ad examen</i>	200	CAP. XIII. <i>De iunioribus Schola-</i> <i>sticis</i>	287
<i>Leges praemiorum</i>	201	CAP. XIV. <i>De iis, qui in praediis</i> <i>aut villis morantur, cum a stu-</i> <i>diis feriantur</i>	289
<i>Communes Professoribus classium</i> <i>inferiorum</i>	203	CAP. XV. <i>De manifestatione de-</i> <i>licti Superioribus facienda</i>	290
<i>Professoris Rhetoricae</i>	209	CAP. XVI. <i>De acceptandis Colle-</i> <i>giis</i>	293
<i>Humanitatis</i>	213	CAP. XVII. <i>De aptis ad guber-</i> <i>nandum</i>	295
<i>Supremae classis Grammaticae</i>	216	CAP. XVIII. <i>De promovendis ad</i> <i>gradus Societatis</i>	299
<i>Mediae classis Grammaticae</i>	219	CAP. XIX. <i>De catalogis, qui tertio</i> <i>quoque anno a singulis Provin-</i> <i>ciis in Urbem mitti debent</i>	309
<i>Infimae classis Grammaticae</i>	221	CAP. XX. <i>De celebrandis contracti-</i> <i>bus</i>	311
<i>Scholasticorum nostrae Societatis</i>	223	CAP. XXI. <i>De modo, qui servari</i> <i>debet, cum Sodalitates B. Vir-</i> <i>ginis ad Primariam romanam</i> <i>aggregari petunt</i>	313
<i>Eorum, qui biennio Theologiam</i> <i>repetunt</i>	224	<i>R. P. Petri Beckx Ordinatio de</i> <i>vulgandis Nostrorum libris</i>	314
<i>Adiutoris Magistri, seu Bidelli</i>	226		
<i>Scholasticorum externorum</i>	227		
<i>Academiae</i>	228		
<i>Praefecti academiae</i>	230		
<i>Academiae Theologorum ac Philo-</i> <i>sophorum</i>	230		
<i>Praefecti eiusdem academiae</i>	232		
<i>Academiae Rhetoricae et Humani-</i> <i>tatis auditorum</i>	232		
<i>Academiae Grammaticorum</i>	234		
<i>Ordinatio pro studiis superiori-</i> <i>bus</i>	235		
ORDINATIONES			
PRAEPOSITORUM GENERALIUM.			
<i>Superioribus Societatis</i>	253	INSTRUCTIO R. P. CLAUDII AQUAVIVAE	
CAP. I. <i>Pro Provincialibus</i>	255	DE SPIRITU AD SUPERIORES.	
CAP. II. <i>Pro Superioribus locali-</i> <i>bus</i>	259	<i>Superioribus Societatis</i>	321
CAP. III. <i>De tertio anno Proba-</i> <i>tionis</i>	262	CAP. I. <i>De instruendis formandis-</i>	
CAP. IV. <i>Monita generalia</i>	267		

	Pag.		Pag.
<i>que Superioribus . . . . .</i>	323	<i>frequentia litterarum. . . . .</i>	371
CAP. II. <i>Circa executionem . . . . .</i>	329	CAP. V. <i>De votis, paupertate,</i>	
CAP. III. <i>De spiritu et oratione . . . . .</i>	330	<i>castitate et obedientia. . . . .</i>	371
CAP. IV. <i>De obedientia . . . . .</i>	332	CAP. VI. <i>De usu poenitentiarum</i>	
CAP. V. <i>De castitate. . . . .</i>	335	<i>secretarum excitando . . . . .</i>	371
CAP. VI. <i>De difficultate in gradi-</i>		CAP. VII. <i>De cautela adhiben-</i>	
<i>bus acceptandis. . . . .</i>	338	<i>da, ne Principum ac Magnatum</i>	
INSTRUCTIONES AD PROVINCIALES		<i>aulae Nostris obsint . . . . .</i>	371
ET SUPERIORES SOCIETATIS.		CAP. VIII. <i>De humana et poli-</i>	
<i>Superioribus Societatis . . . . .</i>	341	<i>tica ratione agendi, praesertim in</i>	
I. <i>Ad renovationem spiritus . . . . .</i>	342	<i>iunioribus. . . . .</i>	371
II. <i>Pro Concionatoribus Societatis. . . . .</i>	344	CAP. IX. <i>De recreatione quoti-</i>	
III. <i>Pro Confessariis Societatis . . . . .</i>	346	<i>diana religiose transigenda. . . . .</i>	372
IV. <i>Ad occupationes varias in qui-</i>		<i>Quibus de rebus Nostri recrea-</i>	
<i>bis Sacerdotes operarii Socie-</i>		<i>tionis tempore colloqui possint . . . . .</i>	373
<i>tatis cum fructu exerceri pos-</i>		<i>Quaenam vitanda in recrea-</i>	
<i>sunt. . . . .</i>	350	<i>tione . . . . .</i>	373
V. <i>De notitia habita per confes-</i>		XIV. <i>Pro Concionatoribus . . . . .</i>	374
<i>sionem . . . . .</i>	352	XV. <i>Pro Confessariis et omnibus</i>	
VI. <i>Pro Novitiis Societatis. . . . .</i>	353	<i>Sacerdotibus . . . . .</i>	375
VII. <i>Pro Scholasticis Societatis . . . . .</i>	354	CAP. I. <i>De non accipiendis elee-</i>	
VIII. <i>Pro Coadiutoribus tempora-</i>		<i>mosynis . . . . .</i>	375
<i>libus . . . . .</i>	355	CAP. II. <i>De visitandis mulieribus. . . . .</i>	375
IX. <i>De moderatione in dandis lit-</i>		XVI. <i>Pro Novitiis. . . . .</i>	378
<i>teris ad Generalem adhibenda. . . . .</i>	357	XVII. <i>Pro Scholasticis . . . . .</i>	378
X. <i>De Praefectis spiritualibus con-</i>		XVIII. <i>Pro executione urgenda . . . . .</i>	380
<i>stituendis formandisque . . . . .</i>	360	XIX. <i>De promovendis ad gradus</i>	
XI. <i>De paterne exigenda ratione</i>		<i>Societatis. . . . .</i>	382
<i>conscientiae a subditis, et se-</i>		XX. <i>Ad studia promovenda . . . . .</i>	383
<i>creti fide servanda . . . . .</i>	364	XXI. <i>Pro visitatione Provincialis. . . . .</i>	385
XII. <i>Pro iis, qui ad missiones fru-</i>		<i>Pro administratione rerum tempo-</i>	
<i>ctificandi causa proficiscuntur. . . . .</i>	365	<i>ralium Collegiorum ac Domo-</i>	
XIII. <i>De spiritus renovatione pro-</i>		<i>rum Probationis Soc. IESU. . . . .</i>	388
<i>curanda, deque disciplina reli-</i>		R. P. CLAUDII AQUAVIVAE INDUSTRIAЕ.	
<i>giosa augenda . . . . .</i>	368	<i>Ad Superiores Societatis . . . . .</i>	395
CAP. I. <i>Ad orationis et devo-</i>		PROOEMIUM	397
<i>tionis studium excitandum . . . . .</i>	368	CAP. I. <i>De iis, quae necessaria</i>	
CAP. II. <i>De ratione conscientiae</i>		<i>sunt ad curationem recte fa-</i>	
<i>reddenda . . . . .</i>	369	<i>ciendam . . . . .</i>	397
CAP. III. <i>De silentii regula exacte</i>		CAP. II. <i>De suavitate et efficacia</i>	
<i>servanda . . . . .</i>	370	<i>in gubernatione coniungendis . . . . .</i>	401
CAP. IV. <i>De vitiis linguae, et</i>		CAP. III. <i>Ariditas et distractio in</i>	
		<i>oratione . . . . .</i>	405

	Pag.
CAP. IV. <i>Languor et debilitas in spiritu et virtutibus . . . .</i>	409
CAP. V. <i>Difficultas et repugnantia in obedientia . . . . .</i>	411
CAP. VI. <i>Effusio ad exteriora, sive ex ariditate interna sive ex quadam inquietudine. . .</i>	413
CAP. VII. <i>Amor excellentiae et honoris, vanitas; unde plurimi defectus, excusatio et defensio in culpis. . . . .</i>	414
CAP. VIII. <i>Inclinatio ad sensualitates, amicitias, otiositates et scurrilitates. . . . .</i>	415
CAP. IX. <i>Profunditas, et defectus claritatis, ita ut nec ipsi se aperiant, nec intelligantur, et deferri gravate ferant. . . .</i>	417
CAP. X. <i>Iracundia et impatientia, vel subitae et frequentes vel diuturnae aversiones. . . .</i>	418
CAP. XI. <i>Laxitas in observatione Regularum et libertas; denique conscientia minime timorata .</i>	421
CAP. XII. <i>Imaginatio infirmitatis, aspirare ad quietem et recusare ministeria. . . . .</i>	423
CAP. XIII. <i>Tentatio contra Institutum et aliquas Regulas, quae non placent. . . . .</i>	425
CAP. XIV. <i>Tentatio contra Superiorem cum aversione et diffidentia. . . . .</i>	428
CAP. XV. <i>Saecularitas et aulicissimus insinuans ad familiaritates et gratiam externorum .</i>	432
CAP. XVI. <i>Pertinacia et durities iudicii cum contentione . . .</i>	433
CAP. XVII. <i>Perturbatio pacis, et seminatio dissensionis et iurgiorum . . . . .</i>	434
CAP. XVIII. <i>Melancholia, scrupuli et angustiae conscientiae . .</i>	439

EXERCITIA SPIRITUALIA.

<i>Pauli III confirmatio Exercitiorum. . . . .</i>	443
<i>Testimonia eorum, quibus censura Exercitiorum est commissa. .</i>	445
<i>Praefatio ad lectorem . . . .</i>	446
<i>Monitum editionis romanae libri Exercitiorum anni 1596 . .</i>	447
<i>Oratio Anima Christi . . . .</i>	448
<i>Adnotationes, ut iuvare possint et is qui tradit, et is qui accipit Exercitia. . . . .</i>	449

PRIMA HEBDOMADA.

<i>Principium seu fundamentum. .</i>	454
<i>Examen particulare . . . . .</i>	454
<i>Examen generale . . . . .</i>	455
<i>Examinis generalis modus. . .</i>	457
<i>Confessionis generalis et communionis usus. . . . .</i>	457
<i>Primum exercitium secundum tres animae potentias circa triplex peccatum. . . . .</i>	457
<i>Secundum exercitium, meditatio de peccatis . . . . .</i>	459
<i>Tertium exercitium, repetitio primi et secundi cum tribus colloquiis. . . . .</i>	460
<i>Quartum . . . . .</i>	460
<i>Quintum, de inferno . . . . .</i>	460
<i>Exercitiorum temporis distributio.</i>	461
<i>Additiones ad Exercitia melius agenda . . . . .</i>	461
<i>De poenitentia, seu afflictione corporis . . . . .</i>	462
<i>Notanda alia quatuor . . . .</i>	463

SECUNDA HEBDOMADA.

<i>Contemplatio regni Christi. . .</i>	464
<i>Primae diei meditatio prima de incarnatione. . . . .</i>	465

	Pag.		Pag.
<i>Contemplatio secunda, de nativitate.</i>	466	<i>tationibus . . . . .</i>	478
<i>Tertia, repetitio utriusque . . .</i>	467	<i>Regulae ad victum temperandum.</i>	479
<i>Quarta. . . . .</i>	467		
<i>Quinta, applicatio sensuum ad prae-</i>		QUARTA HEBDOMADA.	
<i>dictas . . . . .</i>	467	<i>Contemplatio prima de resurre-</i>	
<i>Adnotationes quinque. . . . .</i>	467	<i>ctione . . . . .</i>	480
<i>Secundae diei contemplationes. .</i>	468	<i>Adnotationes aliquae . . . . .</i>	480
<i>Tertiae diei . . . . .</i>	469	<i>Contemplatio ad amorem spiritua-</i>	
<i>Praeludium considerationis sta-</i>		<i>lem excitandum . . . . .</i>	481
<i>tuum diversorum . . . . .</i>	469	<i>Modi tres orandi: primus . . .</i>	482
<i>Quartae diei meditatio de duobus</i>		<i>Secundus . . . . .</i>	483
<i>vexillis . . . . .</i>	469	<i>Eius regulae. . . . .</i>	483
<i>Eiusdem diei meditatio de tribus</i>		<i>Tertius . . . . .</i>	484
<i>hominum classibus. . . . .</i>	470	<i>Eius regulae. . . . .</i>	484
<i>Quintae diei. . . . .</i>	471		
<i>Sextae, septimae, octavae, nonae,</i>		VITAE D. N. IESU CHRISTI	
<i>decimae, undecimae et duodeci-</i>		MYSTERIA.	
<i>mae . . . . .</i>	472	<i>Notandum . . . . .</i>	484
<i>Adnotationes tres . . . . .</i>	472	<i>De annuntiatione . . . . .</i>	484
<i>Tres modi humilitatis . . . . .</i>	472	<i>De visitatione . . . . .</i>	485
<i>Praeludium ad electionem facien-</i>		<i>De nativitate . . . . .</i>	485
<i>dam . . . . .</i>	473	<i>De pastoribus . . . . .</i>	485
<i>Introductio ad eligendarum rerum</i>		<i>De circumcisione . . . . .</i>	485
<i>notitiam . . . . .</i>	473	<i>De tribus Magis . . . . .</i>	485
<i>De tempore triplici ad electiones</i>		<i>De purificatione B. Virginis, et</i>	
<i>faciendas . . . . .</i>	474	<i>pueri IESU praesentatione . .</i>	485
<i>Modus prior bonae electionis fa-</i>		<i>De fuga in Aegyptum . . . .</i>	486
<i>ciendae . . . . .</i>	474	<i>De reditu. . . . .</i>	486
<i>Modus posterior . . . . .</i>	475	<i>De vita Domini ab anno aetatis</i>	
<i>De emendatione seu reformatione</i>		<i>suae duodecimo usque ad tri-</i>	
<i>vitae status . . . . .</i>	475	<i>gesimum . . . . .</i>	486
		<i>De ascensu in templum . . . .</i>	486
TERTIA HEBDOMADA.		<i>De baptismo . . . . .</i>	486
<i>Prima contemplatio, de Christi Do-</i>		<i>De tentatione . . . . .</i>	486
<i>mini nostri projectione a Betha-</i>		<i>De Apostolorum vocatione . .</i>	486
<i>nia in Hierusalem, et de gestis</i>		<i>De primo Christi miraculo, facto</i>	
<i>usque ad ultimam coenam in-</i>		<i>in nuptiis . . . . .</i>	487
<i>clusive. . . . .</i>	476	<i>De fugatis e templo negotiatoribus</i>	
<i>Secunda contemplatio, de rebus a</i>		<i>prima vice . . . . .</i>	487
<i>Christo post coenam et in hor-</i>		<i>De sermone Christi in monte .</i>	487
<i>to gestis. . . . .</i>	477	<i>De sedata maris tempestate .</i>	487
<i>Notanda quatuor . . . . .</i>	477	<i>De ambulatione super aquas .</i>	487
<i>Secunda, tertia, quarta, quinta,</i>		<i>De missis ad praedicandum Apo-</i>	
<i>sexta et septima die cum adno-</i>		<i>stolis . . . . .</i>	488

	Pag.
<i>De conversione Magdalenae . . .</i>	488
<i>De quinque millium hominum re-</i> <i>fectione . . . . .</i>	488
<i>De transfiguratione . . . . .</i>	488
<i>De Lazari suscitatione . . . . .</i>	488
<i>De coena apud Bethaniam . . .</i>	489
<i>De die palmarum . . . . .</i>	489
<i>De praedicatione in templo. . .</i>	489
<i>De coena ultima . . . . .</i>	489
<i>De mysteriis post coenam et in</i> <i>horto gestis . . . . .</i>	489
<i>De comprehensione Christi et tra-</i> <i>ductione ad Annam . . . . .</i>	489
<i>De gestis in domo Caiphae . .</i>	490
<i>De Christi apud Pilatum accusa-</i> <i>tione. . . . .</i>	490
<i>De transmisso Christo ad Herodem.</i>	490
<i>De reversione ab Herode ad Pi-</i> <i>latum . . . . .</i>	490
<i>De condemnatione et crucifixione</i> <i>IESU Christi . . . . .</i>	490
<i>De mysteriis in cruce factis . .</i>	491
<i>De mysterio sepulturae . . . .</i>	491
<i>De Christi resurrectione et appa-</i> <i>ritione prima . . . . .</i>	491
<i>De apparitione secunda . . . .</i>	491
<i>De apparitione tertia . . . . .</i>	491
<i>De apparitione quarta . . . . .</i>	491
<i>De apparitione quinta . . . . .</i>	491
<i>De apparitione sexta . . . . .</i>	492
<i>De apparitione septima . . . .</i>	492
<i>De apparitione octava . . . . .</i>	492
<i>De apparitione nona . . . . .</i>	492
<i>De apparitione decima, undecima</i> <i>duodecima et decimatertia . .</i>	492
<i>De ascensione . . . . .</i>	493

REGULAE UTILES.

<i>Ad motus animae discernendos .</i>	493
<i>Ad pleniorē spirituum discre-</i> <i>tionem . . . . .</i>	495
<i>In distribuendis eleemosynis . .</i>	496
<i>De scrupulis dignoscendis . . .</i>	497
<i>Ut cum Ecclesia sentiamus . . .</i>	498

DIRECTORIUM IN EXERCITIA.

<i>Prooemium. De dignitate et utili-</i> <i>tate Exercitiorum et necessitate</i> <i>Directorii . . . . .</i>	505
CAP. I. <i>Quomodo inducendi sint</i> <i>homines ad Exercitia . . . .</i>	507
CAP. II. <i>Quomodo dispositus esse</i> <i>debeat qui ad Exercitia fa-</i> <i>cienda accedit . . . . .</i>	509
CAP. III. <i>De quibus monendus sit</i> <i>Exercitia ingrediens, et de tem-</i> <i>pore meditandi . . . . .</i>	510
CAP. IV. <i>De loco Exercitiis ido-</i> <i>neo, et de quibusdam particu-</i> <i>laribus . . . . .</i>	512
CAP. V. <i>Qualis esse, et quid facere</i> <i>debeat, qui Exercitia tradit .</i>	513
CAP. VI. <i>De visitando eo, qui exer-</i> <i>cetur. . . . .</i>	514
CAP. VII. <i>De exigenda ratione me-</i> <i>ditationis. . . . .</i>	514
CAP. VIII. <i>De proponenda medi-</i> <i>tatione . . . . .</i>	515
CAP. IX. <i>De variis hominum ge-</i> <i>neribus, quibus dari possunt</i> <i>Exercitia . . . . .</i>	516
CAP. X. <i>De modo tradendi Nostris</i> <i>Exercitia. . . . .</i>	519
CAP. XI. <i>De prima hebdomada in</i> <i>universum . . . . .</i>	522
CAP. XII. <i>De fundamento . . . .</i>	523
CAP. XIII. <i>De duplici examine .</i>	523
CAP. XIV. <i>De primo exercitio pri-</i> <i>mae hebdomadae . . . . .</i>	524
CAP. XV. <i>De aliis exercitiis pri-</i> <i>mae hebdomadae . . . . .</i>	525
CAP. XVI. <i>De confessione generali.</i>	527
CAP. XVII. <i>De fine primae hebd.</i>	528
CAP. XVIII. <i>De secunda hebdo-</i> <i>mada, et primo de fine, qui in</i> <i>ea praetenditur . . . . .</i>	528
CAP. XIX. <i>De primis quatuor</i> <i>exercitiis secundae hebdomadae.</i>	529

	Pag.
CAP. XX. De quinto exercitio secundae hebdomadae, quod est applicatio sensuum	531
CAP. XXI. De meditationum horis, lectione spirituali, et eo, qui exercetur, visitando. . . .	531
CAP. XXII. De electione, quanti momenti sit et quis ordo in hac materia servandus. . . .	532
CAP. XXIII. Quales esse debeant qui ad electionem admittuntur.	533
CAP. XXIV. Qualis esse debeat qui dirigit electurum	535
CAP. XXV. Quae sint res, de quibus est electio	535
CAP. XXVI. De tempore triplici ad electionem recte faciendam.	536
CAP. XXVII. Comparatio secundi temporis faciendae electionis cum tertio, et fusior eiusdem secundi explicatio	537
CAP. XXVIII. De modo priore et posteriore bonae electionis faciendae.	539
CAP. XXIX. De praxi et ordine electionis	540

	XI Pag.
CAP. XXX. De ipsa electione iuxta rationem secundi temporis.	541
CAP. XXXI. De eadem electione iuxta priorem et posteriorem modum	543
CAP. XXXII. De oratione post factam electionem	544
CAP. XXXIII. Quid agendum instructori, cum sentit eum, qui electionem facit, hallucinari.	544
CAP. XXXIV. De iis, qui iam statum habent	544
CAP. XXXV. De tertia hebdomada.	545
CAP. XXXVI. De quarta hebdomada	547
CAP. XXXVII. De tribus modis orandi	547
CAP. XXXVIII. De regulis tradendis	549
CAP. XXXIX. Brevis explicatio nonnullorum, quae in Directorio de tribus viis attinguntur.	550
CAP. XL. Quae commendanda sunt ei, qui absolvit Exercitia .	551
Index Generalis.	553

SUMMARIUM CONSTITUTIONUM

ET

REGULAE

SUMMARIUM CONSTITUTIONUM,

QUAE AD SPIRITUALEM NOSTRORUM INSTITUTIONEM PERTINENT,
ET AB OMNIBUS OBSERVANDAE SUNT.

Constitutionum
necessitas.
Proem. Const.
n. 1.

1. QUAMVIS summa sapientia et bonitas DEI Creatoris nostri ac Domini sit, quae conservatura est, gubernatura atque promotura in suo sancto servitio hanc minimam Societatem Iesu, ut eam dignata est inchoare; ex parte vero nostra, interna charitatis et amoris illius lex, quam Sanctus Spiritus scribere et in cordibus imprimere solet, potius quam ullae externae Constitutiones ad id adiutura sit; quia tamen suavis dispositio divinae providentiae suarum creaturarum cooperationem exigit, et quia Christi Domini nostri Vicarius ita statuit, et Sanctorum exempla et ratio ipsa nos ita docet in Domino; necessarium esse arbitramur Constitutiones conscribi, quae iuvent ad melius in via incepta divini obsequii procedendum iuxta Instituti nostri rationem.

Finis
Societatis.
Exa. c. 1 n. 2.

2. Finis huius Societatis est, non solum saluti et perfectioni propriarum animarum cum divina gratia vacare; sed cum eadem impense in salutem et perfectionem proximorum incumbere.

Commemoratio in
quavis plaga.
P. 3 c. 2, 6.
P. 6 c. 3 n. 5.

3. Nostrae vocationis est diversa loca peragrarere, et vitam agere in quavis mundi plaga, ubi maius DEI

obsequium et animarum auxilium speratur.

4. Ratio vivendi in exterioribus iustas ob causas, maius DEI obsequium semper intuendo, communis est: nec ullas ordinarias poenitentias vel corporis afflictiones ex obligatione subeundas habet; sed illas assumere quivis poterit, quae sibi videbuntur cum approbatione Superioris ad maiorem sui spiritus profectum convenire, et quas propter eundem finem Superiores eis poterunt imponere.

5. Ipso initio sui in Societatem ingressus debet quisque generalem totius vitae confessionem apud aliquem Sacerdotem a Superiore assignatum facere, et post eam sacratissimum Christi Domini nostri corpus sumere: et sic sexto quoque mense, eodem modo generaliter, ab ultima inchoando, confitebitur. Et omnes, tam Professi, quam formati Coadiutores, semel singulis annis parati esse debebunt ad confessionem generalem, quae ab ultima generali inchoetur, ei, quem Superior sibi substituerit, faciendam.

6. Utantur quotidie omnes conscientiae suae examinatione consueta. Si Sacerdotes non fuerint, confiteantur

Ratio vivendi.
Exa. c. 1 n. 6.
Poenitentiae
nullae
ordinariae;
sed quae assumenda.
Instr. 18 cap. 6

Confessio generalis.
Exa. c. 4 n. 41.

P. 6 c. 1 n. 2.

Examen
conscientiae,
usus sacramentorum.

unus omnium
Confessarius.
P. 3 c. 1 n. 11.
Eza c. 4 n. 25.
P. 6 c. 8 n. 2.

Proprio
Confessario
aperienda con-
scientia,
si quis alteri
confessus
fuerit.
P. 3 c. 1, q.

Amor parentum
in spiritualem
convertendus.
Eza. c. 4 n. 7.

Defectuum
manifestatio.
Eza. c. 4 n. 8.
C. 6 d. 32-34.
Ord. Gen. c. 15.

Correctio
mutua.
Eza. c. 4 n. 8.

oportet et Sanctissimum Sacramentum Eucharistiae sumant octavo quoque die: et unus omnium sit Confessarius a Superiore constitutus; quod si fieri non poterit, quisque certe suum stabilem habeat Confessarium, cui ipsius conscientia prorsus aperta sit.

7. Qui autem alii, quam suo Confessario designato, confiteretur, debet postmodum, quantum recordari poterit, eidem suo Confessario totam suam conscientiam aperire, ut, nihil ignorando, quod ad eam pertineat, melius in Domino possit eundem iuvare.

8. Unusquisque eorum, qui Societatem ingrediuntur, consilium illud Christi sequendo: *Qui dimiserit Patrem*, etc. existimet sibi patrem, matrem, fratres et sorores, et quidquid in mundo habebat relinquendum; immo sibi dictum existimet verbum illud: *Qui non odit patrem et matrem, insuper et animam suam, non potest meus esse discipulus*. Et ita curandum ei est, ut omnem carnis affectum erga sanguine iunctos exuat, ac illum in spiritualem convertat, eosque diligat eo solum amore, quem ordinata charitas exigit, ut qui, mundo ac proprio amori mortuus, Christo Domino nostro soli vivit, eumque loco parentum, fratrum et rerum omnium habet.

9. Ad maiorem in spiritu profectum, et praecipue ad maiorem submissionem et humilitatem propriam, contentus esse quisque debet, ut omnes errores et defectus ipsius, et res quaecumque, quae notatae in eo et observatae fuerint, Superioribus per quemvis, qui extra confessionem eas acceperit, manifestentur.

10. Boni etiam omnes consulant ab aliis corrigi, et ad aliorum corre-

ctionem iuvare; ac manifestare sese invicem sint parati, debito cum amore et charitate, ad maiorem spiritus profectum; praesertim ubi a Superiore, qui illorum curam gerit, fuerit ita praescriptum aut interrogatum ad maiorem Dei gloriam.

11. Diligenter animadvertant oportet (magni faciendo, summique momenti id esse ducendo in conspectu Creatoris ac Domini nostri) quantopere iuvet ac conferat ad vitae spiritualis profectum, omnino, et non ex parte, abhorrere ab omnibus quae mundus amat et amplectitur; et admittere et concupiscere totis viribus quidquid Christus Dominus noster amavit et amplexus est. Quemadmodum enim mundani homines, qui ea quae mundi sunt sequuntur, diligunt et quaerunt magna cum diligentia honores, famam, magni nominis estimationem in terra, sicut mundus eos edocet; sic, qui procedunt in spiritu et serio Christum Dominum nostrum sequuntur, amant et ardent exoptant quae iis omnino contraria sunt, indui nimirum eadem veste ac insignibus Domini sui propius amore ac reverentia: adeo ut, si sine offensione ulla divinae maiestatis et absque proximi peccato foret, vellent contumelias, falsa testimonia et iniurias pati, ac stulti haberi et existimari (nulla tamen ad id per eos data occasione), eo quod exoptant assimilari ac imitari aliquo modo Creatorem ac Dominum nostrum IESUM Christum, eiusque vestibus et insignibus indui: quandoquidem illa ipse propter maiorem profectum nostrum spiritualem induit, nobisque exemplum dedit, ut in omnibus, quoad eius fieri poterit, divina gratia aspirante, eum imitari et sequi,

C. 6 d. 32-34.
Ord. Gen. c. 15.

Rerum
humanarum
contemptus.
Eza. c. 4 n. 44.

Contraria iis,
quae mundi
sunt, ample-
ctenda.

cum vera sit via, quae ducit homines ad vitam, velimus.

Abnegatio in rebus omnibus quaerenda.
Eza. c. 4 n. 46.

12. Ut melius ad hunc perfectionis gradum in spirituali vita tam pretiosum perveniatur, maius ac impensius studium cuiusque sit quaerere in Domino maiorem sui abnegationem, et continuam in rebus omnibus, quoad poterit, mortificationem.

Officia humilia promptius suscipienda.
Eza. c. 4 n. 28.

13. In exercendis officiis abiectis et humilibus, promptius ea suscipi convenit, a quibus sensus magis abhorrebit; si quidem iniunctum fuerit ut in eis se exercent.

Tentationes antevertendae, adhibitis contrariis.
P. 3 c. 1 n. 18.

14. Antevertere oportet tentationes, adhibitis earum contrariis: ut, cum quis animadvertitur ad superbiam esse propensus, exerceri is debet in rebus abiectioribus, quae ad humiliandum ipsum utiles futurae videantur: et sic de aliis pravis animae propensionibus.

In absoluta Constitutionum observatione nihil praetermittendum.
P. 6 c. 1 n. 1.

15. Omnes constanti animo incumbamus, ut nihil perfectionis, quod divina gratia consequi possimus, in absoluta omnium Constitutionum observatione nostrique Instituti peculiari ratione adimplenda, praetermittamus.

Perfectionis solidarumque virtutum studium.
P. 10 n. 2.

16. Omnes, qui se Societati addixerunt, in virtutum solidarum ac perfectarum et spiritualium rerum studium incumbant; ac in huiusmodi maius momentum, quam in doctrina vel aliis donis naturalibus et humanis constitutum esse ducant: illa enim interiora sunt, ex quibus efficaciam ad exteriora permanere ad finem nobis propositum oportet.

Recta intentio in rebus omnibus.
P. 3 c. 1 n. 26.

17. Omnes rectam habere intentionem studeant, non solum circa vitae suae statum, verum etiam circa res omnes particulares, id semper in eis sincere spectantes, ut serviant et placeant divinae bonitati propter

seipsam, et propter charitatem et eximia beneficia, quibus praevenit nos, potius quam ob timorem poenarum vel spem praemiorum, quamvis hinc etiam iuvare debeant; et in omnibus quaerant Deum, exuentes se, quantum fieri potest, amore omnium creaturarum, ut affectum universum in ipsarum Creatorem conferant, eum in omnibus creaturis amando, et omnes in eo, iuxta sanctissimam ac divinam ipsius voluntatem.

18. In concionibus domesticis de iis crebro tractent, quae ad sui abnegationem et in virtutibus profectum et omnimodam perfectionem attinent; ad ea se invicem exhortando, et praecipue ad unionem et charitatem fraternam.

Quid in concionibus domesticis tractandum.
P. 3 c. 1 n. 21.

19. Magnopere conferet devote, quoad fieri poterit, ea munera obire, in quibus magis exercetur humilitas et charitas. Et, in universum loquendo, quanto aliquis se arctius Deo adstrinxerit, et liberaliorem erga summam maiestatem se praestiterit, tanto eum in se liberaliorem etiam experietur, et ipse in dies magis idoneus erit ad gratias et dona spiritualia uberiora recipienda.

Munera, in quibus magis exercentur humilitas et charitas, obsequenda.
P. 3 c. 1 n. 22.

20. Postquam aliquis in corpus Societatis cooptatus fuerit in aliquo gradu, ad alium progredi curare non debet, sed in suo perfici, et obsequio Dei et gloriae sese impendere.

Cura interioris hominis spiritualis.
P. 5 c. 4 n. 5.
Eza. c. 6 n. 5, 6.

21. Omnes suum tempus rebus spiritualibus impendant, et devotioni quaerendae, pro mensura gratiae Dei ipsis communicatae, insistant.

Studium devotionis.
P. 3 c. 1 n. 20.

22. Ab illusionibus daemonis in suis spiritualibus exercitationibus caveant, et se contra omnes tentationes tueantur: simul rationes sciant, quae adhiberi possint ut eas superent; et ad veras solidasque virtutes conse-

Ab illusionibus cavendum.
P. 3 c. 1 n. 10.

quendas insistant, sive plures adsint visitationes spirituales, sive pauciores: curent vero semper in via divini servitii progressum facere.

Paupertas diligenda et conservanda.
P. 6 c. 2 n. 1.

Eius aliqui effectus experiendi.
*P. 3 c. 1 n. 7, 25.
P. 6 c. 2 n. 10.*

Vilissima optanda.
Exa. c. 4 n. 26.

Dari mutuo vel dispensari nil potest in scio Superiore.
P. 3 c. 1 n. 8.

Nihil pro ministeriis accipiendum.
*P. 6 c. 2 n. 7.
Exa. c. 1 n. 3.
C. 1 d. 37.
C. 12 d. 39.*

Castitas.
P. 6 c. 1 n. 1.

23. Paupertas, ut murus religionis firmus, diligenda et in sua puritate conservanda est, quantum, divina gratia aspirante, fieri poterit.

24. Diligant omnes paupertatem, ut matrem, et, iuxta mensuram sanctae discretionis, suis temporibus eius effectus aliquos experiantur, nullaque re tamquam propria utantur, paratique sint ad mendicandum ostiatim, quando vel obedientia, vel necessitas id exiget.

25. Victus, vestitus et lecti ratio erit ut pauperibus accommodata: et unusquisque sibi persuadeat, quod, quae vilissima erunt ex iis quae domi sunt, ei tribuentur, propter ipsius maiorem abnegationem et spiritua-lem profectum.

26. Intelligent omnes, quod mutuo dare, vel accipere, vel dispensare quidquam de iis, quae domi sunt, minime possunt, nisi Superior conscius consensum praestiterit.

27. Omnes, qui sub obedientia sunt Societatis, meminerint se gratis dare debere quae gratis acceperunt, nec postulando nec admittendo stipendium vel eleemosynas ullas, quibus Missae, vel confessiones, vel praedicationes, vel quodvis aliud officium ex iis, quae Societas iuxta nostrum Institutum exercere potest, compensari videatur: ut sic maiori cum libertate possit, et proximorum aedificatione, in divino servitio procedere.

28. Quae ad votum castitatis pertinent, interpretatione non indigent, cum constet, quam sit perfecte observanda, nempe enitendo angelicam

puritatem imitari et corporis et mentis nostrae munditia.

29. Omnes diligentissime curent portas sensuum suorum, oculorum praecipue, aurium, et linguae, ab omni inordinatione custodire; ac se in pace et vera humilitate interna conservare, et eam in silentio, cum id observandum est, cum autem loquendum, in circumspectione et aedificatione verborum, et modestia vultus, ac maturitate incessus motuumque omnium, sine ullo impatientiae aut superbiae signo, exhibere: in omnibus rebus procurando atque optando potiores partes aliis deferre, omnes in animo suo tamquam sibi superiores ducendo, et exterius honorem ac reverentiam, quam exigit cuiusque status, cum simplicitate et moderatione religiosa exhibendo: atque ita fiet, ut, se mutuo considerantes, in devotione crescant, DEUMque Dominum nostrum laudent, quem quisque in alio, ut in illius imagine, agnoscere studeat.

30. In refectione corporis curandum est, ut temperantia, modestia et decentia interius et exterius in omnibus observetur. Praemittatur benedictio, et sequatur actio gratiarum, quas omnes agere debent cum ea, qua par est, devotione et reverentia. Et, dum corpus edendo reficitur, sua etiam animae reformatio praebeatur.

31. Expedit in primis ad profectum, et valde necessarium est, ut omnes perfectae obedientiae se dedant, Superiorem, quicumque ille sit, loco Christi Domini nostri agnoscen-tes, et interna reverentia et amore eum prosequentes. Nec solum in executione externa eorum, quae iniungit, integre, prompte, fortiter et cum hu-

Sensuum custodia.
P. 3 c. 1 n. 4.

Modestia.

Deus in aliis agnoscendus.

In refectione corporis temperantia et decentia.
P. 3 c. 1 n. 5.

Obedientia.
P. 3 c. 1 n. 23.

Superior loco Christi agnoscendus.

Abnegatio
voluntatis
et iudicii.

militate debita, sine excusationibus obediant, licet difficilia et secundum sensualitatem repugnantia iubeat; verum etiam conentur interius resignationem et veram abnegationem propriae voluntatis et iudicii habere, voluntatem ac iudicium suum, cum eo quod Superior vult et sentit, in omnibus, ubi peccatum non cerneatur, omnino conformantes, proposita sibi voluntate ac iudicio Superioris pro regula suae voluntatis et iudicii, quo exactius conformentur primae ac summae regulae omnis bonae voluntatis et iudicii, quae est aeterna bonitas et sapientia.

Omnia
Superiori
detegenda.
P. 4 c. 10 n. 5.

32. Liberam sui ipsorum, rerumque suarum dispositionem omnes cum vera obedientia Superiori relinquunt, nihil ei clausum, ne conscientiam quidem propriam, tenendo; non repugnando, non contradicendo, nec ulla ratione iudicium proprium ipsius iudicio contrarium demonstrando: ut per unionem eiusdem sententiae et voluntatis atque per debitam submissionem melius in divino obsequio conserventur et progrediantur.

Obedientia
perfectissime
servanda.
P. 6 c. 1 n. 1.

33. Omnes obedientiam plurimum observare et in ea excellere studeant; nec solum in rebus obligatoriis, sed etiam in aliis, licet nihil aliud, quam signum voluntatis Superioris, sine ullo expresso praecepto, videretur. Versari autem debet ob oculos Deus Creator ac Dominus noster, propter quem homini obedientia praestatur: et, ut in spiritu amoris, et non cum perturbatione timoris, procedatur, curandum est.

Ad Superioris
vocem littera
inchoata
relinquenda.
P. 6 c. 1 n. 1.

34. Ad Superioris vocem, perinde ac si a Christo Domino egrederetur, quam promptissimi simus, re quavis, atque adeo littera a nobis inchoata, necdum perfecta relicta.

35. Ad eum scopum vires omnes ac intentionem in Domino convertamus, ut sancta obedientia, tum in executione, tum in voluntate, tum in intellectu sit in nobis semper omni ex parte perfecta; cum magna celeritate, spirituali gaudio et perseverantia quidquid nobis iniunctum fuerit obeundo; omnia iusta esse nobis persuadendo; omnem sententiam ac iudicium nostrum contrarium caeca quadam obedientia abnegando.

Obedientia
omni ex parte
perfecta.
P. 6 c. 1 n. 1.

36. Quisque sibi persuadeat, quod, qui sub obedientia vivunt, se ferri ac regi a divina providentia per Superiores suos sinere debent, perinde ac si cadaver essent, quod quoquoque ferri et quacumque ratione tractari se sinit; vel similiter atque senis baculus, qui ubicumque et quacumque in re velit eo uti, qui eum manu tenet, ei inservit.

In obediendo,
ut cadaver
et baculus,
regi se sinant.
P. 6 c. 1 n. 1.

37. Adimplere quisque debet quasvis poenitentias, quae propter defectus et negligentiam suam vel quidvis aliud fuerint iniunctae. Poenitentias vero huiusmodi prompta voluntate quisque admittere deberet, cum vero emendationis et spiritualis profectus desiderio, etiam si propter defectum non culpabilem iniungerentur.

Poenitentiae
implendae,
Eza c. 4 n. 33.

etiam
ob defectum
non culpabilem
iniunctae.
P. 8 c. 1 n. 15.

38. Cum aliquis ad ministeria culinae obeunda ingreditur, vel ad eum iuvandum qui coquus est, eidem obedire cum magna humilitate in rebus omnibus ad ipsius officium pertinentibus debet. Atque valde necessarium est, ut omnes, non solum Superiori Societatis vel Domus, sed etiam subordinatis Officialibus, qui ex illo auctoritatem acceperunt, obediant; et assuescant non intueri, quis ille sit, cui obediunt; sed potius quis ille sit, propter quem, et cui in omnibus obediunt, qui est Christus Dominus.

Etiam
subordinatis
obediendum.
Eza. c. 4 n. 39.
P. 3 c. 1 n. 34.

Litterae
ostendendae.
P. 3 c. 1, B.
Exa. c. 4 n. 6.

39. Si aliquis ex iis, qui domi sunt, cuiquam scriberet, non nisi obtenta facultate, et litteris ei ostensis, quem Superior destinaverit, id faciet. Si ad eundem litterae mitterentur, ei primo reddentur, qui a Superiore fuerit constitutus; qui eas lectas reddet, aut non reddet illi, ad quem sunt destinatae, prout in Domino expedire ad maius ipsius bonum et Dei gloriam existimabit.

Reddenda
sui ratio,
et quando.
Exa. c. 4 n. 86.

40. Quicumque hanc Societatem in Domino sequi volet, et in eadem ad maiorem Dei gloriam manere, sub sigillo confessionis vel secreti, vel quacumque ratione ei placuerit et ad maiorem ipsius consolationem fuerit, debet conscientiam suam magna cum humilitate et charitate manifestare, re nulla, qua Dominum universorum offenderit, celata; et totius anteaetae vitae rationem integram, vel certe rerum maioris momenti, Superiori, qui tum fuerit Societatis, vel cui ex Praepositis vel aliis ex inferioribus ille iniungeret, prout magis convenire videretur, reddat: et sexto quoque mense rationem hanc sui, ab ultima, quam reddiderit, incipiendo, quisque reddet. Sic etiam videtur quod Coadiutores formati et Professi singulis annis, vel crebrius si Superiori videbitur, suae conscientiae rationem dicto modo ei reddant.

Exa. c. 4 n. 88.

Exa. c. 4 n. 40.
P. 6 c. 1 n. 2.

Tentatio nulla
celanda.
P. 3 c. 1 n. 12.

41. Nullam debent celare tentationem, quam Praefecto rerum spiritualium, vel Confessario, vel Superiori non aperiant: immo vero totam animam suam illis integre manifestam esse pergratum habeant. Nec solum defectus aperiant, sed etiam poenitentias vel mortificationes, et devotiones ac virtutes omnes, voluntate pura optantes ab illis dirigi, sicubi a rectitudine deflecterent; nolentes suo

proprio sensu duci, nisi conveniat cum iudicio illorum, quos Christi Domini nostri loco habent.

42. Idem sapiamus, idem, quoad eius fieri possit, dicamus omnes, iuxta Apostolum. Doctrinae igitur differentes non admittantur, nec verbo in concionibus publicis, nec scriptis libris; qui quidem edi non poterunt in lucem sine approbatione atque consensu Praepositi Generalis. Immo et iudiciorum de rebus agendis diversitas, quae mater esse solet discordiae et inimica unionis voluntatum, quantum fieri potest, evitari debet. Unio vero et conformitas mutua diligentissime curanda est, nec quae ei adversantur permittenda: quo, iuncti invicem fraternae charitatis vinculo, melius et efficacius possint se divino obsequio et auxilio proximorum impendere.

Unio,
et conformitas
mutua.
P. 3 c. 1 n. 18.

Libri sine
approbatione
et consensu
Generalis non
imprimendi.
C. 11 d. 18.

43. In Societate nec sit, nec sentiatur animorum propensio ad partem alterutram factionis, quae esset fortassis inter Principes vel Dominos christianos; sed sit potius quidam universalis amor, qui partes omnes, licet sibi invicem contrariae sint, in Domino nostro amplectatur.

Animorum
propensio
in partem ali-
quam factionis
vitanda.
P. 10 n. 11.

44. Omnes, quamdiu corpore bene valent, in spiritualibus vel exterioribus habeant in quo occupentur, ne otium, malorum omnium origo, quoad eius fieri possit, Domi nostrae locum habeat.

Otium
arcendum.
P. 3 c. 1 n. 6.

45. Ut plenius possit Societas rebus spiritualibus iuxta suum Institutum vacare, quoad eius fieri poterit, a negotiis saecularibus absterneat (qualia sunt testamentariorum, vel executorum, vel procuratorum rerum civilium aut id genus officia) nec ea ullis precibus adducti obeunda suscipiant, vel in illis se occupari sinant.

Rerum
saecularium
procuracione
abstinendum.
P. 6 c. 3 n. 7.
C. 7 d. 18.

46. Ut nimia sollicitudo in iis,

Ratio habenda
valetudinis.
P. 3 c. 2 n. 1.

quae ad corpus pertinent, reprehensibilis est; ita moderata tuendae ad divinum obsequium valetudinis ac virium corporis laude digna, et ab omnibus adhibenda est: et, ea de causa, cum animadverterint aliquid sibi nocere, vel aliquid aliud necessarium esse circa victum, vestitum, habitationem, officium aut exercitationem, et sic de aliis rebus, admoneant omnes ea de re Superiorem, vel quem ad id Superior constituerit, duo interim observantes: primum, ut, antequam ad eum quid referant, se ad orandum recipiant, et, post orationem, si senserint rem deferendam ad Superiorem, id faciant; alterum, ut, cum verbo aut scripto brevi, ne excidat memoria, Superiori rem exposuerint, ei totam curam rei expositae relinquant et quidquid ille statuerit optimum ducant; nec contendere aut urgere per se vel alium (sive concedatur quod petitur, sive non) pergant: quandoquidem sibi persuadere debent, id magis expedire ad divinum obsequium ac suum maius bonum, quod Superiori, re intellecta, in Domino visum fuerit.

47. Ut non expedit tanto labore corporali quemquam onerari, ut spiritus obruatur et corpus detrimentum patiatur; ita aliqua corporalis exercitatio, quae utrumque iuvet, omnibus communiter convenit, etiam illis, qui mentalibus exercitiis debent insistere, quae quidem externis interrumpi deberent, et non continuari, nec sine mensura discretionis assumi.

48. Corporis castigatio immoderata

esse non debet, nec indiscreta in vigiliis, et abstinentiis, et aliis poenitentiis externis ac laboribus, quae, et nocumentum afferre, et maiora bona impedire solent. Ideo suo Confessario detegi ab unoquoque convenit, quidquid in hac parte faciat.

49. Aegritudinis tempore, non solum observare unusquisque obedientiam magna cum puritate debet erga Superiores spirituales, ut ipsius animam regant; sed cum eadem humilitate erga medicos corporales et infirmarios, ut corpus eius regant.

50. Qui aegrotat, humilitatem et patientiam suam prae se ferendo, non minorem aedificationem, dum morbo laborat, iis qui ipsum invisent, et cum eo versabuntur et agent, quam dum valebat corpore, ad maiorem Dei gloriam praestare curet, verbis piis et ad aedificationem facientibus utendo, quae ostendant aegritudinem acceptari, ut donum, de manu Creatoris ac Domini nostri; quandoquidem non minus donum est quam sanitas.

51. Aliquoties singulis annis omnes a Superiore sibi poenitentias iniungi propter defectum observationis Regularum petant, ut haec cura indicium sit illius, quam de suo profectu spirituali in via Dei quisque habet.

52. Omnes demum observationi Constitutionum studeant: ad quam, easdem scire, saltem quae ad quemlibet pertinent, necesse est. Quare legere vel audire easdem singulis mensibus oportebit.

sit immoderata
et Confessario
aperienda.
P. 3. c. 2 n. 5.

Aeger etiam
medicis et
infirmariis
obediat.
Eza. c. 4 n. 32.

Aedificet
adstantes.
Eza. c. 4 n. 32.

P. 3 c. 1 n. 17.

Poenitentiae
petendae.
P. 3 c. 1 n. 28.

Constitutiones
ac Regulae
observandae
et legendae.
P. 10 n. 13.

Exercitia men-
talia externis
interrum-
penda.
P. 3 c. 2 n. 4.

Corporis
castigatio non

REGULAE COMMUNES.

Examen
conscientiae,
oratio,
et lectio.
P. 4 c. 4 n. 3, 4.

Sacrum
et concio.
P. 4 c. 4 n. 3, 4.

Confessio.
*P. 3 c. 1 n. 11.
P. 6 c. 3 n. 2.*

Quid
in renovatione
votorum.
*P. 4 c. 4 n. 5.
c. 10 n. 5.
P. 5 c. 4 n. 6.
Exa. c. 4
n. 38, 41.*

Abstinencia.

Mortificatio
publica.

Pecunia.
Exa. c. 4 n. 4.

Libri.
P. 4 c. 6, G.

Nihil
usurpandum.

1. **S**INGULI praefinitum sibi tempus suae conscientiae bis quotidie examinandae, orationi, meditationi lectionique impendant cum omni diligentia in Domino.

2. Omnes quotidie Sacro decenter intersint, et concionem lectionemve sacram, cum in templo nostro habebitur, audiant.

3. Singuli statuto die, et assignato sibi Confessario confiteantur, et non alteri sine Superioris facultate.

4. Omnes, qui Professi aut formati Coadiutores non sunt, bis in anno sua vota renovabunt, praemissa confessione generali; quo tempore rationem suae conscientiae reddent, et quoties etiam Superiori visum fuerit, iuxta morem Societatis.

5. In abstinencia sextae feriae, Societatis consuetudo servetur.

6. Nullus mortificationem publice faciat, nec concionetur, nisi Superiore approbante.

7. Nemo pecuniam apud se habeat; apud alium vero nec pecuniam, nec quidquam aliud.

8. Libros nemo habeat sine facultate: in iis vero, quibus uti licet, nec scribat quidquam, nec notam ullam imprimat.

9. Nemo rem ullam ex Domo vel ex alterius cubiculo sibi usurpet, aut

ab externo, quovis modo, sibi aut alii accipiat, sine Superioris licentia.

10. Ad maiorem unionem eorum, qui in Societate vivunt, maiusque auxilium eorum, apud quos habitant, singuli addiscant eius regionis linguam, in qua resident, nisi forte ipsorum nativa illic esset utilior: salva tamen latini sermonis lege in iis, qui litteris dant operam.

11. Nullus ita cubiculum suum claudat, quin aperiri extrinsecus possit; aut arcam seu quidquam aliud habeat obseratum absque Superioris facultate.

12. Aperta fenestra nemo noctu dormiat, nec sine indusio, aut non coopertus.

13. Nemo cubiculo egrediatur, nisi decenter vestitus.

14. Nemo eorum, qui ad domestica ministeria admittuntur, aut legere discat aut scribere, aut, si aliquid scit, plus litterarum addiscat, nec quisquam eum doceat sine Praepositi Generalis facultate; sed satis ei erit sancta cum simplicitate et humilitate Christo Domino nostro servire.

15. Signo campanae constitutis horis audito, omnes statim, vel imperfecta littera relicta, ad id, ad quod vocantur, se conferant.

16. Ut consulatur valetudini, nemo

Lingua
regionis
addiscenda.

P. 4 c. 6 n. 13.

Nihil
obserandum.

Noctu, ut
dormiendum
P. 3 c. 2, E.

Vestitus
decentia.

Coadiutores
ne legere
addiscant.
Exa. c. 6 n. 6.

Obedientiae
perfectio.
P. 4 c. 10 n. 9.

Bibere
aut comedere

extra tempus non licet.	extra consueta tempora bibat, nec extra Domum cibum sumat, absque facultate Superioris.	adeat super ea re, quin ei aperiatur quid sibi ab alio fuerit responsum, et quas ob causas negatum.	quid cum alio agendum.
Quid male habenti agendum. <i>P. 3 c. 2 n. 6.</i>	17. Qui male se habere praeter solitum senserit, id infirmario, vel Praefecto sanitatis, aut Superiori referat. Nemo vero medicinam ullam accipiat, aut medicum eligat vel consulat, nisi approbante Superiore.	24. Cui fuerit alicuius rei cura commissa, si impedimentum aliquod intervenerit, mature admoneat aliquem ex Superioribus, ut provideat.	Occupatus Superiorem moneat.
Lectus componendus.	18. Singuli, etiam si Sacerdotes sint, cum primum surgunt, lectum operiant, eumque et reliqua component hora consueta, et scopis cubiculum verrant tertio saltem quoque die, exceptis iis, qui ob occupationes maioris momenti, aut valetudinis causa, iudicio Superioris sublevandi sunt.	25. Nemo, cum ex uno loco in alium proficiscitur, quidquam secum asportet sine facultate Superioris.	Nihil secum ferendum.
Verrendum cubiculum.		26. Extra tempora recreationi assignata, hac ratione silentium servandum est, ut nemo loquatur, nisi obiter et perpaucis, aut de rebus necessariis, praesertim in ecclesia, sacristia et refectorio; in Missa vero, concione, mensa, lectionibus et disputationibus, si quid privatim dicere necesse erit, brevissime et submissa voce suggeratur.	Silentium ubi, et quando servandum. <i>Instr. 13 c. 3.</i>
Mundities.	19. Mundities, quae ad valetudinem et ad aedificationem confert, omnibus curae sit, tam circa se ipsos, quam circa alia omnia.	27. Nemo, praeter eos qui a Superiore deputati fuerint, loquatur cum iis, qui in prima probatione versantur: excipiuntur tamen usitatae salutationes, quas, cum alii aliis obvii fiunt, charitas religiosa exigit.	Cum iis, qui sunt in prima probatione, non loquendum. <i>P. 1 c. 4 n. 4, A.</i>
Tentatio aliena aperienda.	20. Qui gravem tentationem alicuius noverit, Superiorem admoneat, ut ei ipse, pro paterna in suos cura ac providentia, convenienti remedio possit occurrere.	28. Omnes demissa voce, ut Religiosos decet, loquantur; nullusque cum alio contendat: sed, si qua in re nobis est diversa sententia, eaque videtur manifestanda, rationes modeste et cum charitate afferantur, eo animo, ut suus veritati sit locus, non ut in ea re superiores videantur.	Modestia in loquendo.
Quae ad regimen spectant non exquirenda.	21. Quae a Superioribus circa administrationem agenda sunt, nemo curiose ab aliis exquirat, aut, coniecturam faciendo, de iis sermonem misceat; sed unusquisque, sibi ac muneris suo attendens, quidquid de se atque aliis constituendum erit, tamquam de manu Dei exspectet.	29. Qui facultate accepta aegrotos invisent, non solum demissa voce loquantur, sed tanta etiam moderatione, ut illis molesti non sint, atque de iis agant, quae et consolari aegrotos, circumstantesque aedificare in Domino possint.	Aegroti quomodo invi- sendi.
Caput quibus aperiendum.	22. Omnes caput aperiunt suis Superioribus, et Sacerdotibus ii qui Sacerdotes non sunt, discipuli etiam suis Praeceptoribus. Unusquisque autem Superiores alloquatur magna cum reverentia: is vero, quem Superior alloquitur aut reprehendit, humiliter et sine interpellatione audiat.	30. Caveant sibi omnes ab illo affectu, quo aliae de aliis nationibus sinistre sentire aut loqui solent: quin potius, et bene sentiant, et peculiari affectu diversas a sua nationes prose-	Nationes omnes pari affectu amplectendae. <i>P. 10 n. 11.</i>
Re a Superiore denegata,	23. Si cui a Superiore denegatum aliquid fuerit, alium Superiorem ne		

Quorum sit iubere et reprehendere.	quantur in Domino; ac proinde nemo bella contentionesve inter christianos Principes in colloquium inducat.	non nisi ex Superioris expresso consensu iis communicet.	Instructiones spirituales scriptae, etc.
Alterius officium et locus. P. 4 c. 10 n. 6.	31. Nemo, praeter eos, quibus per Superiorem licet, quidquam aliis iubeat, aliosve reprehendat.	39. Nemo scriptas dabit aut mittet cuicumque externo vel domestico instructiones spirituales aut meditationes; nec Exercitia Spiritualia Societatis alicui communicabit, nisi a Superiore id approbetur.	Consilium ab externis.
Alterius cubiculum quomodo ingredi liceat. P. 3 c. 1, D.	32. In alterius officium nemo se ingerat: in locum vero alieno ministerio deputatum nullus ingrediatur sine facultate Superioris, aut Praefecti illius loci in rebus necessariis.	40. Nemo ab externis consilium petat sine facultate Superioris.	Negotia. P. 6 c. 3 n. 7. P. 9 c. 6 n. 4.
Tactus mutuus.	33. Nemo in alienum cubiculum ingrediatur, sine generali aut speciali Superioris facultate: quod si aliquis intus sit, non prius aperiat ostium, quam post pulsum audiat: <i>Ingrederet</i> ; et tamdiu aperta sit ianua, quamdiu intus una fuerint.	41. Nemo cuiusquam negotii, etiam pii, sine facultate Superioris curam suscipiat, nec ad id operam suam promittat, aut se propensum ostendat: saecularia vero negotia, ut quae sunt a nostro Instituto aliena, et vehementer a spiritualibus avocant, multo magis aversari convenit.	Proximus ad bonum promovendus. P. 7 c. 4 n. 8. Exa. c. 6 n. 4.
Amplexus.	34. Ut ea, quae Religiosos decet, gravitas et modestia retineatur, nemo alium, etiam ioco, tangat, praeterquam in signum charitatis amplexando, cum quis aut abit aut redit peregre.	42. Omnes pro ratione sui gradus, data commoda occasione, enitantur piis colloquiis proximum ad meliora promovere, et consilio ac exhortatione ad bona opera, praesertim ad confessionem, excitare.	Cum socio egrediendum. P. 3 c. 1 n. 3. Exa. c. 4 n. 25.
Aperire caput in mensa.	35. Nemo, dum mensae accumbit, cuicumque ex Nostris, praeterquam ei Superiori, qui praeest toti Domui aut Collegio, caput aperiat. Et cum aliquid in mensa cuicumque deest, is, qui illi assidet, admoneat eum qui ministrat.	43. Nullus Domo egrediatur, nisi quando et cum quo socio Superiori visum fuerit.	Aperiendum quo, et ad quid eundum, etc.
Loqui cum externis.	36. Domi nemo loquatur cum externis, aut alios ad id vocet sine facultate generali aut particulari Superioris.	44. Cum quis facultatem a Superiore petit aliquo eundi, simul etiam aperiat, quo, et cuius rei causa ire velit; praesertim si Praelatus aut alius vir primarius conveniendus sit: eademque die referat eidem quid egerit, sicut ipsum velle intelliget et res postulaverit.	Tintinnabulum ianuae.
Litterae aut mandata.	37. Nemo cuiusquam externi ad domesticum, aut domestici ad externum mandata deferat, aut litteras, inscio Superiore: saeculares autem rumores, qui foris audiuntur, ne temere et sine fructu narrentur.	45. Ingressuri egressurive Domo tintinnabulum, nec vehementius nec crebrius pulsant, quam par est. Nemo autem nisi consueta Domus ianua egrediatur vel ingrediatur.	Nomina signanda.
Instr. 13 c. 9.	38. Nemo quae domi acta vel agenda sunt externis referat, nisi Superiori id probari intelligat: Constitutiones vero, aliosve huiusmodi libros aut scripta, quibus Societatis Institutum vel privilegia continentur,	46. Qui Domo egrediuntur, signabunt sua nomina, quae prope ostium Domus in tabula descripta sunt, et admonebunt ianitorem quo sint profecturi.	
Res domesticae non referendae.			

Quando exeun-
dum et rede-
undum.

47. Omnes ante noctem, qui foris sunt, se Domum recipiant; nec egredientur ante lucem sine facultate Praepositi vel Rectoris.

Ad Nostrorum
Domos
divertendum.

48. Cum quis, iter faciens, transit per locum, ubi Domus aut Collegium Societatis sit, ad aliud hospitium ne divertat; eiusque, qui illic praeest, obedientiae subsit in omnibus, sicut et reliqui, qui in eadem Domo vel Collegio commorantur. Quod si quis etiam ad negotia tractanda venerit,

ea non nisi ex eiusdem consilio ac directione tractabit.

49. Singuli has Regulas et officiorum suorum habeant, atque intelligant, sibi que faciant familiares, ac earum memoriam, mensibus singulis eis legendis vel audiendis, renovent: qui tamen peculiaria ministeria Coadiutorum obeunt, eas, quae ad ipsorum officia pertinent, singulis hebdomadis repetant.

Lectio
Regularum.

P. 4 c. 10, F.

G. 20 d. 17.
C. 22 d. 44 n. 7.

REGULAE MODESTIAE.

Modestia,
humilitas,
et religiosa
maturitas.
P. 3 c. 1 n. 4.

1. **I**N conversatione Nostrorum illud in universum dici potest, ut in omnibus externis actionibus appareat in Nostris modestia et humilitas coniuncta cum religiosa maturitate: speciatim autem haec observanda erunt.

Caput leviter
non moven-
dum.

2. Caput huc illuc leviter non moveatur, sed cum gravitate, ubi opus erit; et si opus non sit, teneatur rectum, cum moderata inflexione in partem anteriorem, ad neutrum latus deflectendo.

Oculi demissi.

3. Oculos demissos, ut plurimum, teneant; nec immoderate eos elevando, nec in hanc aut illam partem circumflectendo.

Inter
loquendum
quomodo oculi
tenendi.

4. Inter loquendum, cum hominibus praesertim alicuius auctoritatis, non defigatur aspectus in eorum vultus, sed potius sub oculos.

5. Rugae in fronte, ac multo magis in naso, evitentur, ut serenitas exterius cernatur, quae interioris sit indicium.

Rugae
evitentur.

6. Labia, nec nimis compressa, nec nimium diducta.

Labia.

7. Tota facies hilaritatem potius prae se ferat, quam tristitiam aut alium minus moderatum affectum.

Hilaritas
in facie.

8. Vestes sint mundae, et cum religiosa decentia compositae.

Vestes
compositae.

9. Manus, si non in sustinenda veste occupentur, decenter quietae teneantur.

Manus quietae.

10. Incessus sit moderatus, sine notabili festinatione, nisi necessitas urgeret, in qua tamen, quantum poterit, decori ratio habeatur.

Incessus
moderatus.

11. Omnes denique gestus ac motus eiusmodi sint, qui apud omnes aedificationem pariant.

Gestus
et motus.

Ordo simul
incedendi.

Modestia
in loquendo.

12. Si plures simul erunt, ordinem praescriptum a Superiore, bini vel terni incedendo, servant.

13. Si loquendum fuerit, memine-

rint modestiae et aedificationis, tum in verbis, tum in ratione ac modo loquendi.

P. 3 c. 1 n. 4.

Instr. 3 et 15.

REGULAE SACERDOTUM.

Disciplina
religiosa.

Officium
divinum ut
recitandum.

Quoties
constebuntur.

Exa. c. 4 n. 25.

Caeremoniae
in Missa
servandae.
P. 4 c. 8 n. 2.

Admoniti
ad Sacrum
statim ibunt.

1. **Q**UAE de disciplina religiosa in Regulis et Instituto nostro servanda omnibus proposita sunt, ea Sacerdotes pro ratione sui gradus sibi praecipue dicta existiment, et observent.

2. Divinum officium nitantur attente, devote, et opportuno tempore recitare.

3. Ita vivere studeant, ut quotidie merito celebrare possint: ad idque conducet (quamvis ex Constitutione octavo, ut minimum, quoque die confiteri teneantur) saepius in hebdomada confiteri.

4. Caeremonias Missae ex usu romano accurate unusquisque observet, in eaque celebranda pronuntiationem et quamcumque aliam exteriorem actionem ita moderetur, ut non minus aliorum aedificationi, quam propriae devotioni serviat. Et ideo semihoram in faciendo Sacro, nec multum excedat, neque ita brevis sit, ut illam non expleat.

5. Qui in summo altari Sacra facturi sunt, simul atque campanae se vocantis pulsum audierint, vel admoniti fuerint, ad vestes sacerdotales

induendas se conferant, ut in tempore exire ex sacristia possint.

6. Salutare tradendae doctrinae christianae ministerium pueris ac rudibus, quod a sui origine nostra Societas tanto affectu complexa est, pari omnes studio promovere curent.

7. Intelligant sibi ratione peculiari incumbere, ut Exercitiorum Spiritualium, quae tantopere ad Dei obsequium conferre cernuntur, usum valde familiarem habeant; quo et alios ad ea suscipienda adducere, et in eo tam utili armorum spiritualium genere tractando dexteritatem habere possint.

8. Omnes ii, quibus ex obedientia confessiones audiendi sanctum munus committitur, multum ad id affici studeant, et tamquam nostri Instituti valde proprium magni faciant.

9. Nemo ad confessiones audientas accedat, nisi a Superiore deputatus, et qui simul intelligat, quam facultatem ad hoc munus ab eo habeat.

10. Modum ea sacramenta ministrandi, quae Sacerdotes nostrae Societatis tractare possunt, perspectum omnes habeant, in eoque uniformes

Doctrina
christiana sit
illis curae.
P. 4 c. 8 n. 6, F.
C. 1 d. 137, 138,
can. 21.
C. 2 d. 58, 65,
can. 20.
Exercitiorum
Spiritualium
usus.
P. 4 c. 8 n. 5.
P. 7 c. 4 n. 8, F.

Auditionem
confessionum
magni faciant.
P. 7 c. 4 n. 5.

Confessiones
non nisi
deputati au-
diant.
P. 7 c. 4 n. 5.

Modum
ministrandi
sacramenta
addiscant.
P. 4 c. 8 n. 4.
P. 8 c. 1 n. 8.
P. 10 n. 9.

sint, quantum regionum varietas patietur: formam tamen et rationem absolvendi ab excommunicatione et aliis censuris et peccatis, eandem omnes sequantur; attendantque, ne ex modo utendi facultatibus Societatis Ordinarium et Parochi iure offendi possint.

11. In casibus conscientiae, iisque praesertim, qui ad censuras, casus reservatos et restitutiones pertinent, sese diligenter exerceant; earumque rerum compendia, et brevem interrogandi methodum, ac contra singulorum peccatorum species exempla et dicta Sanctorum, atque alia salutaria remedia comparare studeant.

12. Confessarii inter se ipsos, et in modo procedendi cum poenitentibus conformes esse curent; et quantum res tulerit, ita aliorum Confessariorum existimationi unusquisque consulat, ut omnes intelligant, mutuo charitatis et uniformis doctrinae vinculo Societatis Confessarios in Christo esse colligatos.

13. Vocati ad ecclesiam ad confessiones audiendas, statim cum animi alacritate eo se conferant; et quo maior poenitentium multitudo futura est, eo magis tempestive ab aliis occupationibus se expediant.

14. In templo confessiones, dum concio fit vel sacra lectio, nemo audiat.

15. Confessarii ita audiant poenitentes, ut mutuum aspectum fugiant; sic enim attentius et liberior audient. Quod si locus non erit eiusmodi, ut tabula Confessarium a confitente dividat, manus interposita inter faciem propriam et confitentem, qui ad latus esse debet, id praestabit. Mulierum vero confessiones non audiantur nisi ad crates, etiamsi sint puellulae.

16. In audiendis confessionibus, feminarum praesertim, severos potius

se, quam familiares exhibeant; in universum tamen paterna quaedam et spiritualis gravitas in eis eluceat.

17. Eos, qui crebrius confitentur, maxime feminas, breviter expediant; nec de rebus ad confessionem non pertinentibus in confessione loquantur: extra confessionem vero, si oportebit eas alloqui, id fiat in loco patenti; nec longum sermonem misceant, et oculos modeste demissos habeant.

18. Quando quis a Superiore mittetur ad confessiones feminarum audiendas, vel alia de causa eas adierit, socius, quem Superior ipsi designabit, quamdiu cum feminis Sacerdos loquetur, eo in loco erit, unde videre eos, sed non quae secreta esse oportet audire possit, quantum loci dispositio patietur: quod si non pateatur, curet omnino Sacerdos, ne ostium sit clausum, nec locus obscurus.

19. Particularem personarum, praesertim feminarum, curam nemo suscipiat: et quamvis Confessarius pro suo munere in vita spirituali poenitentem instituat, nullius tamen obedientiam admittat.

20. Si quis, uni confiteri solitus, ab eodem alium Confessarium adeundi facultatem petierit, vel ea non petita adierit, id sibi gratum esse Confessarius benigne ostendat.

21. Ut sanitatis etiam ratio ad Dei gloriam habeatur, confessiones mane ad horam usque prandii tantum audiant; ita ut, cum signum primae mensae audietur, studeant se ita accommodare, ut ad secundam accedant: nisi forte poenitentium necessitas aliud exigat.

22. Nemini aut petere aut accipere quidquam liceat, sive ab iis, quorum confessiones audiverit, sive

Eas breviter expediant.

C. 7 d. 80 n. 18.
Instr. 8.

Socii praesentia.
C. 6 d. 48.
Instr. 3 n. 7.
Instr. 15 c. 2.

Nullius curam suscipiat.

P. 6 c. 3 n. 5.

Quid si alteri confiteri velint.

Tempus audiendi confessiones.

Nil inscio Superiore petant.

Quae ad confessionem spectant.
P. 4 c. 8, D.

Charitas et uniformitas doctrinae.
P. 3 c. 1 n. 18.
P. 8 c. 1 n. 8.
P. 10 n. 9.

Parati sint cum vocantur.

Confessiones tempore concionis.
Modus in confessionibus audiendis.

C. 7 d. 80 n. 12.
Instr. 3 n. 3.

Quales cum mulieribus.

ab aliis, quod vel in pauperes distribuat, vel alteri satisfactionis nomine restituat; nisi Superior, cum opus esset, secus faciendum iudicaret.

Neminem
ad emittenda
vota inducant.

23. Etsi vota ad perfectionis statum pertinentia, ut sancta, laudari debent, et circa ea Confessarii consilium, sed magna cum consideratione dare possint; quia tamen non humanam, sed divinam vocationem requirunt, nemo ad ea emittenda quempiam inducat; verum ad orationem tales hortetur, ut, a Deo adiuti, vocationem suam melius intelligant et exsequantur.

Quid
cum propensis
ad Religionem.

24. Si quos viderint ad Religionem propensos, non facile ad unam potius quam ad aliam, ad hoc quam ad illud Monasterium invitent; sed liberam illis suam electionem relinquunt. Poterunt tamen petentibus consilium eas Religionem vel Monasteria proponere, quae illis magis commoda in Domino iudicaverint.

Nulli habitum
certum
praescribant.

25. Nullus eis, quorum audit confessiones, certum vestimenti genus, hunc aut illum habitum vel colorem

praescribat: tametsi omnes ad honestum et suo statui convenientem vestitum hortari possint.

26. Ut pium est ad frequenter communicandum fideles exhortari; ita, quos ad id propensos viderint, admonere debent, ne crebrius, quam octavo quoque die accedant, praesertim si matrimonio sint coniuncti.

Communio
saecularibus
quando
permittenda.

27. Admoneat eos, qui sibi confitentur, a Dominica Palmarum ad Dominicam in Albis inclusive, eo tempore, nisi aliud consuetudo loci postulaverit, debere semel in sua parochia communicare; exceptis peregrinis, et iis, qui facultatem habent, et reliquis, quos ius excipit.

Communio
in Paschate.
P. 7 c. 4 n. 5, D.

28. Qui vocantur ad iuvandos eos, qui morti vicini sunt, ea in promptu habeant, quae eo tempore, in quo tantum est momenti, usui esse possint; tamdiuque illis adsint, quamdiu sola necessitas postulabit. Caeterum, etsi, cum opus est, aegrotos ad condenda testamenta hortari conveniat, iis tamen conficiendis non assistant.

Quomodo
cum moribundis
se gerant.
P. 4 c. 8 n. 7, G.

Instr. 2.

REGULAE CONCIONATORUM.

Sacerdotum
Regulas
observent.

1. **R**EGULAE, quae Sacerdotibus positae sunt, eas sibi Concionatores in primis commendatas existiment, nec minore cura, quam caeteri, observent.

Media sibi

2. Memores sint vocatos se esse

ad reducendas animas suo Creatori; quod cum sit opus omnium difficillimum, summo studio media illa adhibeant, quae instrumentum cum Deo coniungunt: eiusmodi sunt solidae virtutes, ac praecipue charitas, pura

conferentia
ad id muneris.
P. 10 n. 2.

intentio divini servitii, familiaritas cum DEO in spiritualibus devotionis exercitiis, et zelus sincerus animarum ad gloriam divinae Maiestatis.

3. Enitantur cum DEI gratia esse caeteris exemplo; ut non minus vita quam doctrina ad omnem virtutem proximos alliciant.

4. Lectioni Sacrae Scripturae ac Patrum praecipue incumbant. Conferet etiam, peculiari studio vidisse evangelia toto anno currentia, et in eis ea, quae usui esse possunt, adnotasse: itemque compendium fecisse explicationis rerum ad fidem et christianam vitam necessariarum; atque in communes locos redegissee omnia, quae ad virtutum commendationem, et peccatorum detestationem pertinent.

5. Conferet vidisse praeceptiones, si quas de modo concionandi illi tradunt, qui bene hoc munus obierunt; bonos audisse Praedicatores, et in concionibus domi, vel in aliis locis minus frequentibus, se exercuisse.

6. Optare debent, ut admoneantur, si quid in concione corrigendum videbitur iis, qui a Superiore ad id deputati fuerint, et humili et grato animo id accipere.

7. Ita operam suam in celebrioribus concionibus libenter impendant, ut non minus se ad docendos pueros et alios rudes instruendos, faciles et paratos exhibeant.

8. Si quando occasio tulerit, ut alius eodem tempore concionari velit, quantum in ipsis erit, libenter cedant.

9. Ea populo proponant, quae ad captum et utilitatem auditorum erunt accommodata; iisque insistant, quae ad christianam institutionem, atque ad extirpanda vitia et virtutes inse-

rendas valent; et a rerum subtilium curiosa tractatione se abstineant.

10. Commendare debent confessionis et Eucharistiae frequentem usum, in bonis operibus profectum et perseverantiam, ecclesiasticarum caeremoniarum observationem, et caetera, quae ad cultum divinum pertinent, eamque obedientiam, quae Principibus et Praelatis, qui DEI in terris vices gerunt, exhibenda est.

11. Commendabunt etiam peculiari ratione poenitentiae et misericordiae opera, sanctarum precum et aliarum piarum devotionum exercitia, utilium librorum lectionem, et bonam filiorum educationem.

12. Cum experientia doceat, et sanctae memoriae P. Ignatius scriptum reliquerit, nihil utilitatis percipi ex iis concionibus, in quibus Principes et Magistratus Reipublicae, Praelati et alii ecclesiastici in particulari reprehenduntur; Concionatores nostri ab huiusmodi reprehensionibus abstineant.

13. Caveant, ne Religiosos aliorum Ordinum, quos revereri et observare debent, etiam tacite videantur reprehendere. Et quamvis Nostros ad maiores in virtute progressus excitare possint, praesertim in domesticis exhortationibus; reprehensionem tamen alicuius particularis, vel ipsius Societatis, ne attingant.

14. Ne rumoribus populi moveantur, ut nova et parum confirmata in publicum afferant; et multo minus ea populo proponant, quae alioqui dubia et incerta sunt.

15. Curent, ut rationem et modum, quem observare debent in rebus populo denunciandis, et certis pauperibus aliisque piis operibus commendandis, a Superiore accipiant.

Quae commendare debeant.
In Reg. ad sentiendum cum Eccl. in lib. Exerc. reg. 2, 8.

Alia item commendanda.
Ibid. reg. 8, 6, 7.

Neminem in particulari reprehendant.
Ibid. reg. 10.

Nec tacite Religiosos etc.

P. 3 c. 1, 8.

A dubiis et incertis abstineant.

Modus res denunciandi, etc.

Sint caeteris exemplo.
P. 7 c. 4 n. 2.

Sacrae Scripturae et Patribus vascant.
P. 4 c. 8, 8, F.

Quae ad bene concionandum invabunt.
P. 4 c. 8, C.

Corrigi optent.
P. 4 c. 8, C.

Parati sint ad pueros et rudes instruendos.
P. 5 c. 8, B.

Alii volenti concionari cedant.

Utilitatem auditorum curabunt.
P. 4 c. 8 n. 8, B.

Facetias
et inutilia
fugiant.

16. Caveant omnino, ne facetiis aut inutilium rerum narratione concionem contemptibilem faciant, iisve auditores ad risum moveant; vel contra, ut ad fletum excitent, spectanda aliqua populo proponant, a communi in Societate concionandi consuetudine aliena, nisi in aliquo peculiari casu ad communem aedificationem pertinere Superior, pro ratione loci, iudicaret.

Dicenda prae-
meditabuntur.

17. Ea, quae dicturi sunt, diligenti praemeditatione, et peculiari ad DEUM recursum, quatenus per tempus licebit, paranda erunt.

Arrogantiam,
et ostentatio-
nem fugiant.

18. Caveant arrogantiam et ostentationem in concione: humilitatemque, cui ex intimo cordis affectu studere debent, in omni actione prae se ferant. Quod si aliquid pro se aut Societate cogantur respondere, ea modestia satisfaciant, ut causam Christi, non suam agere videantur.

Motus animo-
rum praecipue
spectandus.
P. 4 c. 8 n. 8.

19. Modus concionandi, qui a scholastico diversus esse debet, ita sit ad docendum comparatus, ut ad animorum motum praecipue dirigatur. Cumque quaestio aliqua earum, quae ad fidem aut mores pertinent, modo aliquo tractanda erit, non ita exacte proponantur argumenta, quibus contraria pars confirmatur, nisi auditorium id postulet, ut simpliciores ipso proponendi modo offendi possint; sed

eo pacto res exponatur, ut illi ex data explicatione solutionem eorum, quae sibi in mentem venerint aut ab aliis audiverint, facile colligant.

20. Ne sint affectati, aut verborum lenocinia sectentur; nec studio politicioris sermonis eos libros habeant familiares, ex quorum lectione detrimentum in spiritu accipiant, et saeculare aliquid redoleant.

Verborum
lenocinia fu-
giant.

21. In laudibus et reprehensionibus, a nimis exaggerationibus et ab omni specie adulationis abstineant.

Ab exaggera-
tionibus,
abstineant.

22. Gestus corporis sit modestus, et in quo gravitas quaedam religiosa praecipue eluceat, vocemque accommodent ad res, quas tractabunt: proinde eam, ubi non est opus, ne praeter modum extollant aut deprimant.

Modestia vocis
et gestus.

23. In concionibus et lectionibus templi, spatium horae ne excedant.

Horae spatium
ne excedant.

24. Qui in loca etiam remotiora concionaturi mittuntur, praeter equum suum et socii, tertium pro sarcinis ne addant. Cumque extra Collegia concionantur, victum potius, quam pecuniam pro victu, accipiant; idque apud ecclesiasticum vel alium honestum civem, vel convenienti aliquo Religiosis loco. Sit vero victus tenuis et parcus, ut Religiosos decet. Viaticum porro non nisi necessarium pro solo itinere admittant.

De iis, qui foris
concionantur.

C. 6 d. 39 n. 4.
C. 7 d. 80 n. 8.
C. 12 d. 40.
C. 14 d. 25.
Ord. Gen. c. 1
n. 14.

*C. 6 d. 21, 39.
Ord. Gen.
c. 1 n. 18.
Instr. 12.*

REGULAE

EORUM, QUI IN MISSIONIBUS VERSANTUR.

*Scopus
Societatis.
P. 4 prooem., A.*

1. **C**UM scopus, ad quem tendit Societas, sit, varias mundi partes ex obedientia Summi Pontificis vel Superioris Societatis peragrando, verbum DEI praedicare, confessiones audire, et reliquis quibuscumque poterit mediis uti ad animas, divina aspirante gratia, iuvandas; quicumque in huiusmodi missionibus versantur, sibi persuadeant, rem maximi ponderis in Societate sibi commissam esse, atque ita se comparare studeant, ut apta DEI instrumenta ad rem tantam esse possint.

*Indifferentia.
P. 3 c. 2, G.
P. 7 c. 1 n. 1.
c. 4 n. 1.*

2. Quia vocationis nostrae est vitam agere in quavis mundi plaga, ubi maius DEI obsequium et animarum⁹ auxilium speratur; unusquisque paratus esse debet, ut in ea vineae Christi parte atque opere se exerceat, quod ipsi commissum fuerit, sive per varia loca discurrendo, sive in quibusdam continenter residendo.

*Libera sui
dispositio.
P. 7 c. 2 n. 1, 1.*

3. Unusquisque plenam in his ac liberam sui dispositionem Superiori, qui eum Christi loco dirigit, relinquat: poterit tamen motus animi aut cogitationes, quae in contrarium occurrunt, illi proponere, subiiciendo suum sentire et velle ei, quod ipse in Domino iudicaverit.

*Finem
missionis*

4. Ei, qui mittendus erit, pluri-

um conveniet, ut intelligat a Superioribus scopum suae missionis, et effectum, cuius gratia mittitur: id quod in scriptis, si fieri potest, habere curabit.

*a Superiore
intelligat.
P. 7 c. 1 n. 5.*

5. Cum oppidatim missi fuerint ad fructificandum in agro Domini, dabunt operam, quoad fieri poterit, ut more pauperum Evangelium praedicent: proinde et pedites, vel in toto vel in parte, iter facient, si eos Superior id praestare posse iudicaverit, et ex eleemosynis, vel oblatiis vel cum aedificatione emendicatis, vivant; nisi alia ipsis a Superiore sustentationis ratio sit constituta.

*Modus
servandus
cum oppidatim
mittuntur.
P. 7 c. 2, G.
C. 3 d. 37 can. 12.
C. 6 d. 39 n. 3.*

6. Si nullum eis a Superiore designatum fuerit hospitium, intelligant sibi ad aliquod hospitale, tamquam ad hospitium pauperum, esse divertendum, si tamen honestum id sit, atque ad exercenda ex eo ministeria Societatis accommodatum; alioqui convenientius erit, ut in domum pii alicuius et exemplaris ecclesiastici, aliumve eiusmodi locum se recipiant, in quo cum aedificatione manere possint.

*Ad quos
divertendum.*

7. Cum ingressi fuerint loca ea, in quibus Ordinarii resident, eos quamprimum adeant, suamque operam illis submitte offerant, et facultatem ad

*Ordinarium
quamprimum
adeant.*

P. 10 n. 11, B.

exercenda Societatis ministeria modeste ac religiose petant, eosque omnes tam ecclesiasticos, praecipue Parochos, quam saeculares, quorum auctoritate aut favore opus habent, benevolos sibi facere studeant.

Agnoscant
qui eos iuvare
possunt.

8. Cum eo pervenerint, ubi diutius immorari debent, prudenter ac mature operam dabunt, ut notitiam habeant probatorum virorum, et pietate ac rebus agendis insigniorum, quorum informatione vel auxilio iuvare possint ad ministeria Societatis maiore cum fructu animarum exercenda.

Orationes pro
missionibus.
*P. 7 c. 2, III.
c. 4 n. 3.*

9. Qui in missione Superior erit, initio suscipiendorum operum, vel quando maior subsidii necessitas cernitur (quod res magni momenti sint, vel difficultates graves incidant), applicabit curabitque applicari Missas et orationes, ut omnia cedant ad maiorem Dei gloriam, et proximorum utilitatem.

In quibus
se exercebunt.
P. 7 c. 3 n. 2, A.

10. Si iis, qui mittuntur, non fuerit iniunctum, ut medio aliquo utantur limitato, quale esset vel legere, vel praedicare, etc., in iis tantum se exercebunt, quibus Societas uti solet iuxta Constitutiones: conferre tamen illa cum eo Superiore, qui eis propior fuerit, semper erit securius.

Quibus mediis
spiritualibus
utentur.
*P. 4 c. 8.
P. 7 c. 4.*

11. Media spiritualia, quibus iuxta Institutum Societatis et beneplacitum Superioris uti poterunt, fere sunt: ministerium verbi Dei in praedicationibus, sacris lectionibus, privatisve exhortationibus et colloquiis, sacramentorum confessionis et Eucharistiae administratio, Exercitiorum Spiritualium traditio, dissidentium reconciliatio, casuum conscientiae ad ecclesiasticos, eorumque officii magis privata explicatio, et christianae doctrinae ad pueros ac alios rudes publica declaratio.

12. Corporalibus etiam pietatis operibus, quantum spiritualia permittent et vires patientur, incumbere poterunt, ut infirmos, praecipue in xenodochiis, per se vel per alios iuvando, et pauperes ac in custodiis detentos, quatenus licebit, eodem modo sublevando.

Corporalibus
pietatis operi-
bus vacandum.
P. 7 c. 4 n. 9.

13. Etsi certus ordo in nostris ministeriis exercendis praescribi non potest; plerumque tamen utilius erit et securius ab humilioribus inchoare, ut a doctrina christiana pueris explicanda, ab aegrotis hospitalium inviscendis, eorumque et aliorum magis indigentium confessionibus audiendis.

Ab humiliori-
bus ministeriis
inchoandum.

14. Quamquam humana media, non solum spernenda non sunt, sed etiam, cum opus est, prudenter et religiose adhibenda; divinis tamen et nostri Instituti magis propriis praecipue utendum est, in eisque magis fidentum, orandusque Deus, ut iis omnibus det eam efficaciam, quae sit proposito fine consequendo necessaria.

Divina media
praecipue
adhibenda.

15. Iuxta eam charitatis regulam, qua se Apostolus omnia omnibus faciebat, ut omnes lucrificeret, expediet nonnumquam, ut ingenio eorum, cum quibus agent, initio se attemperant, quatenus ratio et virtus ferant, ita tamen, ut meminerint ad id tandem eos cum Dei gratia perducere, quod illis in Domino magis conferre iudicabunt.

Omnibus
omnia fiant.

16. Eam animi magnitudinem et aequabilitatem retinere studeant, ut et prosperis successibus et adversis superiores sint; quo nullo eventu fracti, nec religiosae modestiae, nec sanctae libertatis, nec bonae de se conceptae existimationis, quae ad fructum colligendum necessaria est, quidquam amittant.

Animi
magnitudo.

17. Si quos erga se aut Societatem

Quid cum male
affectis erga

Societatem
faciendum.
P. 10, B.

male affectos esse intellexerint, praesertim non vulgaris auctoritatis homines, aut qui nostra ministeria impediant, non solum pro eis orabunt, sed etiam convenientem aliquam rationem inibunt, ut eos amicos aut saltem non adversarios faciant. Ad quam rem non parum conferet, si, data occasione, Instituti nostri rationem illis exponant, nullumque officii genus praetermittant, quo illos, cum opportunum fuerit, sincere ac religiose demereri et conciliare possint.

18. Si quando Praelatum aliquem in visitanda dioecesi comitabuntur, nihil se in negotiis ad visitationem spectantibus, aliisve id genus ad iurisdictionem pertinentibus immisceant, sed iis tantum ministeriis attendant, quae sunt nostri Instituti propria.

19. Quamvis optare debent, ut in sua quisque vocatione proficiat, aequumque est, ut pro suo munere ad eam rem omnes hortentur; nullam tamen reformandi Cleri aut Monialium aliorumve Religiosorum curae partem admittant: sic enim fiet, ut et munus suum sine impedimento exsequi, et populum ad uberiores fructus ex visitatione percipiendum sine offensione disponere possint.

20. Cum, praeter id quod eis fuerit peculiari ratione iniunctum, res aliqua divini servitii se obtulerit, in qua possint sine detrimento suae missionis suam operam ponere, opportunitatem, quam Deus ad eam dederit, quantum in eodem convenire iudicabunt, e manibus elabi non sinent.

21. Si in locis designatis diutius residendum erit, locumque dederint praecipua negotia (quae numquam propter alias occasiones, licet bonas, divini obsequii posthabebunt), excursions aliquas facere, si eas cum fructu

fore iudicabunt, non erit inconveniens.

22. Sine facultate Superioris nulli Confraternitati Congregationive statuta condent, seu vetus illa sit, seu nova instituenda videatur. De nova autem instituenda, et quae nullibi sit in usu, non prius agent, quam Superiorem consulant.

23. Quae Deo auctore perficient, ea quantum licebit ita constituent, ut stabilia sint, et diu durare possint. Quod facilius obtinebunt, si res convenienti ordine disponant, earumque bonum progressum iis commendent, quorum exemplo, auctoritate, studio et diligentia facile conservari et promoveri possint.

24. Scribent ad eum, quem designaverit ille, a quo missi sunt, singulis hebdomadis, vel quoties ipsis fuerit constitutum: et, quantum fieri potest, totius successus eum certiores reddant, quemadmodum personae et negotia exegerint, ut consilio et aliis auxiliis iuvare possint.

25. Cum, propter nullas occupationes intermittendum sit propriae perfectionis studium, diligenter advertant, ne, praetextu procurandae aliorum salutis, propriae perfectionis obliviscantur: ipsamque propriam salutem ea ratione in discrimen adducant; sed saepe illud Domini mente revolvant: *Quid prodest homini, si mundum universum lucretur, animae vero suae detrimentum patiatur?* sibi-que illud D. Pauli unusquisque dictum existimet: *Attende tibi et doctrinae, insta in illis: hoc enim faciens, et te ipsum salvum facies, et eos, qui te audiunt.*

26. Hanc ob rem caveant, ne consueti in Collegiis ac Domibus orandi et examinandae conscientiae exercitia

Congregationibus statuta non condent.

Quomodo coepta constituent.

Quoties, et ad quem scribendum.
P. 7 c. 2 n. 2.
C. 2 d. 54 can. 28.

Propriae perfectionis sint memores.

Matth. xvi, 26.

1 Tim. iv, 16.

Spiritualia in Collegiis consueti non imminuant.

Alienis a nostro Instituto ne se implicant.

Nullam reformandi Cleri curam admittant.
P. 6 c. 3 n. 6.

Occasiones divini servitii non omittant.
P. 7 c. 1 n. 7.

Excursionem facere licebit.
P. 7 c. 1 n. 7.

imminuant, nisi si quando necessitas, aut in eventu aliquo charitas aliud faciendum postularet. Conversationem cum saecularibus nimiam non habeant aut incautam, aut quae saecularem sapiat; sed in omnibus se integritatis et gravitatis exemplum praebeant; atque in summa Regularum Societatis, sive earum quae omnibus communes

P. 7 c. 4 n. 2.

sunt, sive quae ipsorum officii propriae, quantum locus patitur, observationem non praetermittant.

27. Praeter haec, si pro ratione diversarum regionum, et missionum qualitate, alia quaedam a Superioribus constituenda videbuntur; ea, in peculiaribus instructionibus addita, pari diligentia observanda erunt.

*Instructiones
insuper
observandae.
P. 7 c. 2 n. 2.*

REGULAE PEREGRINORUM.

*Peregrinationis
finis.*

1. **P**ERSUADEANT sibi, peregrinationis finem, non tam esse corporis defatigationem, et ut multum iter conficiant, quam ut ex ea fructum aliquem spirituales percipiant: atque ex eo fine, et iter ipsum, et caeteros preregrinationis labores moderentur.

*Litanias vel
itinerarium.*

2. Litanias simul omnes quotidie in ipso itineris ingressu, vel itinerarium dicant; nec orationem et consueta examina praetermittant; et alias etiam Regulas observent, quantum ratio itineris permittet.

*In itinere
meditatione
et piis collo-
quiis
sublevantur.*

3. Studeant frequenti oratione et meditatione comitem itineris sibi Christum facere, et colloquiis interdum piis et religiosis, ac lectione alicuius libri pii, molestias itineris levare poterunt. Quod si cum externis in via aut in hospitibus egerint, meminerint, pro ratione sui gradus, habita ratione temporis et personarum, sermones de rebus spiritualibus in-

ducere, et fructum aliquem, quoad poterunt, efficere.

4. Eleemosynas simpliciter pro Christi amore petant; ut, omni spe illa abiecta, quam in pecuniis et rebus creatis habere possunt, integre, vera cum fide, et ardenti amore eam in suo Creatore ac Domino constituent; memores a Christo Domino Apostolos sine sacculo et pera missos, ipsum etiam Dominum non habuisse, ubi caput reclinaret.

*Eleemosynas
quomodo
petent.
Exa. c. 4 n. 12.*

5. Indigentia et penuria rerum corpori necessariorum probari exoptent, ut ad incommoditatem cibi somnive capiendi libenter assuefiant: iniurias vero, illusiones et opprobria, quae illis in itinere inferri contigerit, patienter cum Dei gratia ferant, gaudeantque materiam praeberi sibi imitandi aliquo modo Christum Dominum, eiusque vestibis atque insignibus seipsos induendi.

*Indigentiam,
penuriam
et iniurias
patienter
ferant.
Exa. c. 4 n. 12,
26, 44.*

6. Qui maioribus pollent ad viam

*Debiles
ut sublevandi*

peragendam viribus, eos, qui sunt infirmiores, subsequi et non praecedere debent, et iter cuiusque diei horum debiliū infirmitati commensuretur. Quod si quis viribus destitueretur, iumento aut alia ratione iuvare debet; qua in re, non qualitatis personarum, sed necessitatis et charitatis fraternae ratio est habenda.

7. Si quis in morbum incideret, ita, ut ulterius progredi non posset, nec expediret reliquos ibi moram trahere, si vicinum esset Collegium aut Domus Societatis, eo esset aeger, si modo morbus patiatur, deducendus; alioqui aliquis ex Nostris illi erit socius relinquendus, ut consolationi ei sit et auxilio; aegro autem viribus restituto, coeptum iter ambo prosequantur.

8. Si in via ab honesto et pio amico invitarentur, posset, qui praest, hospitalitatis beneficium admittere; tunc autem curare debent verbis et religioso exemplo hospites aedificatos in Domino relinquere.

9. Eiusdem aedificationis et exempli in omnibus hospitibus meminisse debent; sobrietatis etiam in mensa, et modestiae in conversatione numquam obliviscantur.

10. Cum in itinere ad Collegia vel Domos Societatis divertent, studeant omnes bonum aedificationis odorem exemplo vitae ac morum Nostris relinquere. De rebus vero aut personis aliorum Collegiorum aut Domorum nihil loquantur aut tractent, nisi ad aedificationem.

11. Si transierint per locum, ubi Domus aut Collegium Societatis sit, nihil ab externis, nec pro se, nec pro aliis petant aut accipiant, sine facultate Superioris eiusdem Domus vel Collegii.

12. Omnes alii, qui iter faciunt, ex Nostris, equites aut pedites, has Regulas peregrinorum suo modo, quantum fieri potest, etiam servant: et tam peregrini quam reliqui, qui iter faciunt, patentes litteras sui Superioris habere curent.

Sobrietas,
modestia
et aedificatio.

Bonum
exemplum.

In locis, ubi
sint Nostris, nil
ab externis
petendum.

Iter facientes
has Regulas
servent.

REGULAE SCHOLASTICORUM SOCIETATIS.

1. **A**NIMI puritatem custodire, et rectam in studiis intentionem habere Scholastici nostri conentur, nihil aliud in his, quam divinam gloriam et animarum fructum quaer-

rentes; ad hunc enim scopum studia Societatis diriguntur: et in suis orationibus gratiam, ut in doctrina proficiant, crebro petant.

2. Serio et constanter ad studia

Diligentia.

Quid cum in
morbum
inciderint.

Invitati, verbis
et exemplo
hospites aedi-
ficent.

Instr. 7.

Recta intentio.
P. 14 c. 6 n. 1.
c. 5 n. 1.

*P. 4 c. 6 n. 2.
c. 4 n. 2.*

animum adiiciant; utque cavendum sibi putent, ne fervore studiorum intepescat solidarum virtutum ac religiosae vitae amor, ita sibi vicissim persuadeant nihil gratius se Deo facturos in Collegiis, quam si cum ea intentione, de qua dictum est, studiis se diligenter impendant: et licet numquam ad exercenda ea, quae didicerint, perveniant; illum tamen studendi laborem ex obedientia et charitate, ut par est, susceptum, opus esse magni meriti in conspectu divinae et summae Maiestatis apud se statuunt.

*Indifferentia
quoad
Facultates.
P. 4 c. 5 n. 2.
c. 6 n. 6.
Assiduitas.
P. 4 c. 6 n. 8.*

3. Iis Facultatibus singuli operam dabunt, eosque audient Praeceptores, quos Superior assignabit.

P. 4 c. 6 n. 8, H.

4. Scholastici in audiendis lectionibus sint assidui, et in eis praevidendis diligentes, et postquam eas audierint, repetendis: in quibus repetitionibus, si quid erit, de quo ipsi dubitent, Magistrum adeant.

*Adnotanda.
P. 4 c. 6, I.*

5. Ex lectionibus, quae adnotatu digna erunt, in scripta referent, et postea, maiori cum ordine digesta, transferant in libros papyraceos, quae in posterum conservata velint.

*Disputationes
publicae.
P. 4 c. 6 n. 10.*

6. Intersint Scholastici communibus scholarum, etiam externarum, ad quas accedunt, disputationibus; et doctrinae specimen pariter ac modestiae praebere curent.

*Quotidianae
repetitiones.
P. 4 c. 6 n. 11.*

7. Quotidianis disputationibus ac repetitionibus omnes intersint; et qui disputant ei, qui praeest, religiose obediant.

*Modestia eundo
ad scholas.*

8. Cum ad publicas scholas eun-

dum erit, eant et redeant invicem associati, cum ea modestia interiori et exteriori, quae ad sui et aliorum aedificationem conveniat.

P. 4 c. 4 n. 6.

9. Eorum colloquia, qui cum scholasticis externis loquendi facultatem habuerint, sint solum de rebus ad litteras vel ad profectum spiritus pertinentibus, prout ad maiorem Dei gloriam omnibus utilius fore iudicabitur.

*Colloquia
cum externis.
P. 4 c. 4 n. 6.*

10. Omnes quidem, sed praecipue Humaniorum Litterarum studiosi, latine loquantur, et memoriae quod a suis Magistris praescriptum fuerit commendent, ac stilum in compositionibus diligenter exerceant.

*Latina lingua.
P. 4 c. 6 n. 13.
Memoriae
et stili
exercitatio.
P. 4 c. 13 n. 3.*

11. Ultra duas horas nemo aut legendo aut scribendo labori incumbat, quin studium intermittat aliquantulo temporis intervallo. Praescriptam vero a Praefecto divisionem temporis servant diligenter universi, nec aliis quam ab eo sibi traditis utantur libris.

*Interruptio
studiorum.
P. 3 c. 2, D.*

*Temporis
divisio.*

12. Horis privato studio attributis, qui superioribus Facultatibus vacant, domi relegant quae scripserint in scholis, eaque curent intelligere, et intellecta sic examinent, ut ipsi sibi obiiciant, et quae obiecerint solvant; quae nequeunt, annotent ad interrogandum vel disputandum.

*Privata
scriptorum
relectio.
P. 4 c. 6 n. 14,
M.*

13. Si Magistros studiorum causa convenire debent, horam certam a Superiore destinatam habeant, extra quam illorum cubicula sine peculiari facultate non adeant.

*Quando
adeundi Ma-
gistri.
Instr. 17 n. 2.
C. 6 d. 40 n. 5.
C. 7 d. 80 n. 18.*

*Ex deputat.
pro Coadiut.
in Congr. 6.
Instr. 8.*

REGULAE

COADIUTORUM TEMPORALIUM.

*Qualis eorum
finis.
Exa. c. 6 n. 7.*

C. 1 d. 37.

1. INTELLIGANT omnes primariam ipsorum intentionem ad inserviendum divinae Maiestati in Societate esse debere, non solum, ut diligentiam omnem in spiritualia exercitia, orationem ac devotionem statis temporibus impendant; sed etiam se exerceant in domesticis suae vocationis ministeriis, quantumvis humilibus et abiectis, cuiuscumque generis illasint, parati ad vitam omnem in eis exigendam; sibi persuadendo se in ea re obsequium et laudem praestare suo Creatori ac Domino, ob cuius amorem reverentiamque in iis elaborant.

2. Praecipua illorum cura sit conscientiae puritas, serioque in earum virtutum studia incumbant, quae hunc Societatis gradum in primis ornant atque perficiunt, ac sine quibus statui suae vocationis pro dignitate respondere nullo modo possent; cuiusmodi sunt: devotio, animae quies, tractabilitas, amor virtutis, desiderium perfectionis; ut domesticis et externis aedificationi sint; ut, sorte Marthae contenti, activa se vita exerceant, peculiari amore Institutum Societatis prosequentes, cuius utilia membra ad Domini gloriam esse contendunt.

3. In quotidiana recreatione cum

iis potissimum versentur, a quibus commode in rebus spiritualibus iuvari possint: neque coeant inter se soli, aut a communi recreationis loco seorsim secedant.

4. Postquam sui officii ministeriis satisfecerint, si quid vacui temporis superfuerit, id totum in alia exercitia spiritualia aut corporalia impendant; eiusque rei causa Superiorem adibunt, ut, quae de ea re sit eius voluntas, ex ipso cognoscant.

5. In comitandis Nostris, cum praesertim mulieres invisunt, non solum illud diligenter servare debent, quod Sacerdotibus eorum Regulis praescribitur (ut, cum ad confessiones feminarum audiendas mittuntur, vel alia de causa eas adeunt, socius iis a Superiore datus, quamdiu Sacerdos cum feminis loquetur, eo in loco sit, unde eos videre possit, quantum loci natura patietur, non tamen ea, quae secreta esse oportet, audire); sed etiam, cum viros cuiuscumque conditionis aut ordinis adibunt, dabunt operam, ut nullo tempore eum solum relinquant, tum ob religiosam decentiam, tum ob communem aedificationem; nisi forte qui invisuntur tantae auctoritatis sint, ut ob urbanitatem aut negotiorum naturam ra-

*et locus
recreationis.*

Otii fuga.

*Quos comi-
tantur solos ne
deserant.
Reg. 18 Sacerd.
Instr. 8 n. 7.
Instr. 15 c. 2.*

*Quae eorum-
dem cura
P. 1 c. 2 n. 2.*

Recreatio

Superiorem
moneant.

Observantia,
erga Sacerdo-
tes praesertim.
Reg. 29 Summ.

De paupertate.

Doctrina chri-
stiana.

Ne cum pro-
ximis agendo
limites exce-
dant.

* Reg. 42 Comm.

tio suadeat, non esse Sacerdotis aut cuiusvis e Nostris socium ad eam tractationem admittendum. Illud praeterea noverint, debere se, cum domum redierint, ultro Superiorem admonere, etiamsi ab ipso non rogentur, si quid in eo genere contra hanc regulam commissum sit.

6. Meminerint, non solum ex regula omnes in animo tamquam sibi superiores ducere, et exterius honorem ac reverentiam, quam exigit cuiusque status, cum simplicitate et moderatione religiosa exhibere; sed etiam peculiari studio curent erga omnes illos e Nostris, qui Coadiutores non sunt, exteriori observantia et modo conversandi, eum, quem debent, respectum humilitatemque prae se ferre, idque multo etiam magis erga sacerdotalem ordinem.

7. Quod ad paupertatem attinet, etsi res est omnibus communis, tamen, ob multas quas habent occasiones variarum administrationum, caveant diligenter, ne quid sibi capiant, aliis dent, commodent, mittant, aut quidquam faciant in hoc genere absque expressa licentia Superioris: praesertim reliquiaria, cruces, Agnos Dei, lapides bezuarios, et id genus alia; sibi que persuadeant posse in iis rebus graviter contra votum peccari.

8. Cum ad ipsorum spiritualem instructionem sit hebdomadis singulis christiana doctrina explicanda, prout Superior praescripserit, omnes conventui intererunt, et ex ea re fructum percipere conentur.

9. Et, quamquam, ut est in Regulis communibus, * data commoda occasione eniti debent piis colloquiis proximum ad meliora promovere, et

consilio atque exhortatione ad bona opera, praesertim ad confessionem, excitare; videbunt tamen, ne limites sibi a regula praescriptos excedant, in qua illud est, *pro ratione sui gradus*, ne quid in eo peccent.

10. Librum nullum neque retinere, neque legere, cuiuscumque generis, iis licebit, sine Superioris licentia, cuius erit iudicium eos illis assignare, qui magis ad ipsorum spiritualem fructum expedire videbuntur.

11. Meminerint demum quod B. P. N. Ignatius scriptum reliquit: quemadmodum proprium est Sacerdotum et Operariorum spiritualium Societatem in confessionibus audiendis, in exhortationibus, in doctrina christiana aliisque litteris edocendis iuvare; ita proprium illorum esse in ministeriis omnibus inferioribus et humilioribus, quae illis iniungentur, exerceri; sibi persuadentes, quod, Societatem in iis rebus iuvando, (quo possit ipsa expeditius animarum saluti vacare) eidem omnium Domino serviant, siquidem propter divinum ipsius amorem et reverentiam id faciunt. Ideo prompti esse debebunt cum omni humilitate et charitate, quoad eius fieri poterit, ad ea officia, quae eis credita fuerint, exacte obsequenda. Quo fiet, ut non solum mercedem integram laborum sudorumque suorum consequantur, sed una etiam participes efficiantur omnium bonorum operum, quae Deus per universam Societatem ad obsequium et laudem suam operari dignabitur: quemadmodum et omnium indulgentiarum et gratiarum, quae Professis ad suarum animarum bonum benigne a Sede Apostolica concessae fuerint.

Quinam li-
bri concedendi.

Eorum mini-
steria.
Exa c. 6 n. 3.

EPISTOLA

S. P. N. IGNATII

DE VIRTUTE OBEDIENTIAE.

IGNATIUS LOIOLA FRATRIBUS SOCIETATIS IESU, QUI SUNT IN LUSITANIA,
GRATIAM ET AMOREM CHRISTI DOMINI SEMPITERNUM.

1. **M**AGNAM animi voluptatem capio, Fratres in Christo charissimi, cum affertur ad me quam acri studio conatuque ad summam virtutis ac divini obsequii perfectionem enitamini; beneficio illius, qui vos, ut ad hoc vitae institutum vocavit, sic in eodem pro sua clementia retinet dirigitque ad beatum finem, ad quem, qui sunt ab ipso electi, perveniunt.

2. Atque ego sane, cum vos omnibus donis ornamentisque spiritualibus perfectos, tum vero, quod alias ex me cognovistis, in primis obedientiae virtute praestantissimos esse cupio: idque, non solum ob eximia quaedam ac singularia eius bona, quae tot tamque illustribus Sacrarum Litterarum testimoniis atque exemplis in Testamento aequae Novo ac Veteri comprobantur; sed etiam, quod, ut est apud S. Gregorium, *obedientia sola virtus est, quae virtutes caeteras menti inserit, insertasque custodit*. Haec

dum floruerit, florebunt procul dubio reliquae, edentque fructus, quales et ego in animis vestris exopto, et suo iure postulat is, qui humanum genus, neglectae obedientiae scelere afflictum ac perditum, salutare ipsemet obedientia reparavit, *factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis*.

3. Ab aliis religiosis Ordinibus facilius patiamur superari nos ieiuniis, vigiliis, et caetera victus cultusque asperitate, quam suo quique ritu ac disciplina sancte suscipiunt; vera quidem ac perfecta obedientia, abdicationeque voluntatis atque iudicii maxime velim, Fratres charissimi, esse conspicuos, quicumque in hac Societate Deo Domino nostro deserviant, eiusdemque Societatis veram germanamque sobolem hac quasi nota distinguui, qui numquam intueantur personam ipsam, cui obediunt, sed in ea Christum Dominum, cuius causa obediunt. Siquidem Superiori, nec si prudentia, bonitate caeterisque qui-

Philip. II, 8.

Obedientia
maxime propria
Societati.

buslibet divinis donis ornatus instructusque sit, propterea obtemperandum est; sed ob id solum, quod vices gerat DEI, eiusdemque auctoritate fungatur, qui dicit: *Qui vos audit, me audit; et qui vos spernit, me spernit*: nec contra, sive consilio aut prudentia minus valeat, quidquam idcirco de obedientia remittendum, quatenus ille Superior est (quando illius personam refert, cuius sapientia falli non potest, supplebitque ipse quidquid ministro defuerit), sive probitate aliisque ornamentis careat. Siquidem disertis verbis Christus Dominus, cum dixisset: *Super cathedram Moysi sederunt Scribae et Pharisei*, protinus addidit: *Omnia ergo quaecumque dixerint vobis servate et facite, secundum vero opera eorum nolite facere*.

4. Quocirca sedulo vos in eam curam atque exercitationem incumbere cupio, ut Christum Dominum in Superiore quolibet agnoscere studeatis, in eoque divinae Maiestati reverentiam atque obedientiam summa cum religione praestare. Quod vobis minus mirum videbitur, si animadverteritis praeceptum esse ab Apostolo, ut Superioribus, etiam saecularibus ethnicisque, pareamus, ut Christo, ex quo omnis potestas bene instituta descendit; sic enim scribit ille ad Ephesios: *Obedite dominis carnalibus cum timore et tremore, in simplicitate cordis vestri, sicut Christo: non ad oculum servientes, quasi hominibus placentes, sed ut servi Christi, facientes voluntatem DEI ex animo, cum bona voluntate servientes, sicut Domino, et non hominibus*. Atque hinc existimare poteritis ipsi, cum se Religiosus quispiam regendum ac moderandum alteri tradidit, non solum ut Superiori, sed etiam nominatim ut

Christi partes agent, quo illum loco apud animum suum habere, utrum ut hominem, an ut Christi vicarium debeat intueri.

5. Iam vero illud etiam vobis clare compertum esse ac in animis vestris penitus insidere vehementer cupio, infimam et valde imperfectam esse illam obedientiae formam, quae mandata dumtaxat opere exsequitur; nec virtutis nomine dignam, nisi ad alterum gradum ascendat, qui voluntatem Superioris suam efficiat, et cum ea ita concordet, ut, non solum in effectu exsecutio appareat, verum etiam in affectu consensio; sicque idem velit uterque, idem nolit. Atque propterea in Sacris Litteris legimus: *Melior est obedientia, quam victimae*; siquidem, ut S. Gregorius docet, *per victimas aliena caro, per obedientiam vero voluntas propria mactatur*; quae quidem pars animi, quoniam est adeo praestans, sic fit, ut eius oblatio, Domino ac Creatori nostro per obedientiam facta, magni sit aestimanda.

6. Quanto in errore, quamque periculoso versantur, non solum ii, qui in iis, quae ad carnem et sanguinem pertinent, sed illi etiam, qui in rebus alioquin admodum sanctis ac spiritualibus, ut ieiuniis, precationibus aliisque quibusvis pietatis operibus fas putant a praescripto Superioris ac voluntate discedere! Audiant quod sapienter adnotat Cassianus in Collatione Danielis Abbatis: *Unum sane, inquit, atque idem inobedientiae genus est, vel propter operationis instantiam, vel propter otii desiderium, senioris violare mandatum; tamque dispendiosum est pro somno, quam pro vigilia, Monasterii statuta convellere: tantum denique est Abbatis transire praeceptum, ut legas, quantum, si contempnas,*

Mandatorum
exsecutio:
primus gradus
obedientiae.

Consensio in
affectu:
secundus gra-
dus.

1 Reg. xv, 22.

Lib. 85, Moral.
c. 10.

Collat. 4, c. 20.

Luc. x, 16.

Matth. xxiii,
2, 8.

Causa motiva
obedientiae.

Ad Ephes. vi,
5, 6, 7.

ut dormias. Sancta fuit actio Marthaë, sancta contemplatio Magdalene, sancta poenitentia et lacrymae, quibus pedes Christi Domini rigabantur; sed haec omnia nimirum oportuit fieri in Bethania, quam vocem domum obedientiae interpretantur, ut ea re, quemadmodum ait S. Bernardus, nobis significare voluisse Dominus videatur, nec studium bonae actionis, nec otium sanctae contemplationis, nec lacrymas poenitentis extra Bethaniam illi accepta esse potuisse.

*Serm. ad milit.
templ. cap. 13.*

7. Quocirca voluntates vestras, Fratres charissimi, quoad eius fieri potest, omnino deponite; libertatem Conditori vestro, quam vobis ipsemet elargitus est, in eius ministris libere tradite ac dicite. Nolite exiguum vestri liberi arbitrii fructum putare, quod liceat vobis illud, a quo id accepistis, eidem per obedientiam plene reddere. Quod cum facitis, non modo non perditis ipsum, verum etiam augetis atque perficitis; quippe qui vestras omnes voluntates certissima rectitudinis regula moderamini, voluntate divina, quam videlicet interpretatur is, qui vobis Dei nomine praesidet.

8. Itaque diligenter illud etiam cavendum est, ne Superioris ullo umquam tempore voluntatem, quam ducere pro divina debetis, ad vestram detorquere nitamini: id enim esset, non vestram divinae conformare, sed divinam vestrae voluntatis norma regere velle, eiusdem divinae sapientiae ordinem invertentes. Sane quam magnus est error, et quidem eorum, quos amor sui obcaecavit, obedientes existimare sese, cum Superiorem ad id, quod ipsimet volunt, aliqua ratione pertraxerint! Sanctum Bernardum,

in hac re praeclare exercitatum, audite: *Quisquis, inquit, vel aperte vel occulte satagit, ut, quod habet in voluntate, hoc ei spiritualis pater iniungat, ipse se seducit, si forte sibi quasi de obedientia blandiatur. Neque enim in ea re ipse Praelato, sed magis ei Praelatus obedit.* Quae cum ita sint, quisquis ad obedientiae virtutem velit pervenire, oportet ad hunc secundum obedientiae gradum ascendat, ut Superioris, non solum iussa exsequatur, sed etiam eius voluntatem suam faciat, seu potius suam exuat, ut divinam, a Superiore expositam, induat.

*Serm. de trib.
ordin. Ecclesiae.*

9. Qui vero se totum penitus immolare vult Deo, praeter voluntatem, intelligentiam quoque, qui tertius et summus est gradus obedientiae, offerat necesse est: ut non solum idem velit, sed etiam ut idem sentiat quod Superior, eiusque iudicio subiiciat suum, quoad potest devota voluntas intelligentiam inflectere. Quae vis animi, tametsi non ea, qua voluntas pollet, libertate praedita est, atque ipsa natura fertur eius assensus in id, quod sibi veri speciem praebet; tamen multis in rebus, in quibus videlicet cognitae veritatis evidentia vim illi non infert, potest voluntatis pondere in hac potius, quam in illam partem inclinari. Quae res cum incidunt, debet, quisquis obedientiam profitetur, inclinare sese in sententiam Superioris. Etenim, cum obedientia sit quoddam holocaustum, quo totus homo sine ulla prorsus imminutione Conditori suo ac Domino per manus ministrorum in charitatis igne immolatur; cumque sit eadem renuntiatio quaedam integra, per quam omni suo iure sponte decedit Religiosus, ut divinae providentiae Superioris ductu gubernandum ac

*Submissio
iudicii:
tertius gradus.*

possidendum ultro sese addicat ac mancipet; negari non potest, quin obedientia comprehendat, non solum executionem, ut imperata quis faciat, et voluntatem, ut libenter faciat; sed etiam iudicium, ut quaecumque Superior mandat ac sentit, eadem inferiori et recta et vera esse videantur; quatenus, ut dixi, vi sua potest voluntas intelligentiam flectere.

Necessitas
tertii gradus
obedientiae.

10. Utinam hanc mentis et iudicii obedientiam ita et intelligerent homines et exercerent, ut grata Deo est, ac omnibus, qui in Religione vivunt, necessaria! Nam, ut in corporibus globisque coelestibus, ut alius alium afficiat moveatque, requiritur, ut certa quadam convenientia et ordine inferior orbis superiori subiiciatur; sic in hominibus, cum alter alterius auctoritate movetur, quod per obedientiam fit, oportet, ut is, qui ab alterius nutu pendet, subserviat et obsecundet, ut virtus ab imperante ad eum derivetur et influat. Haec autem obtemperandi obsecundandique ratio constare non potest, nisi voluntas ac iudicium inferioris cum Superioris voluntate ac iudicio congruat.

11. Iam vero, si finis et causa obedientiae spectatur, quemadmodum voluntas, ita et iudicium in eo, quod nobis convenit, decipi potest. Ergo, sicuti ne voluntas erret, cum Superioris voluntate coniungitur; sic intelligentia, ne fallatur, ad Superioris intelligentiam conformanda est. *Ne innitaris prudentiae tuae*, Sacrae Litterae monent: atque in rebus etiam humanis censeant sapientes, vere prudentis esse sua ipsius prudentia minime fidere, praesertim in rebus suis, quarum homines animo perturbato fere boni iudices esse non possunt.

Prov. III, 5.

Quod si in rebus nostris alterius, etiam non Superioris, iudicium atque consilium nostro anteponendum est, quanto magis ipsius Superioris, cui nos, ut Dei vicem gerenti ac divinae voluntatis interpreti, moderandos tradidimus? In causis vero personisque spiritualibus eo maior etiam cautio procul dubio est necessaria, quo gravius est spiritualis viae periculum, cum sine frenis consilii discretionisve in ea decurritur. Qua de re commode Cassianus in Collatione Abbatis Mosi ait: *Nullo alio vitio tam praecipitem diabolus Monachum pertrahit ac perducit ad mortem, quam cum eum, neglectis consiliis seniorum, suo iudicio persuaserit definitionique confidere.*

Col. II, 11.

12. Praeterea, nisi haec obedientia iudicii exsistat, fieri non potest, ut vel consensus voluntatis, vel executio talis sit, qualem esse oportet: natura enim ita comparatum est, ut animi nostri vires, quae appetitivae dicuntur, sequantur apprehensivas; et nisi adhibita vi, voluntas, iudicio repugnante, diu obtemperare non poterit. Quod si forte quis aliquo temporis spatio obediat per communem illam apprehensionem, qua censetur, perperam etiam praecipienti, parendum esse; certe id stabile ac fixum esse non potest: atque ita perseverantia deficit, vel saltem obedientiae perfectio, quae in prompte et alacriter obediendo consistit: non enim ibi potest esse alacritas ac diligentia, ubi est animorum sententiarumque dissensio. Perit etiam exsequendi studium et celeritas, cum ambigitur expediat, necne, facere quod iubemur; perit celebris illa obedientiae caecae simplicitas, cum apud nos ipsos in quaestionem vocamus, rectene prae-

cupiatur, an secus; atque etiam fortasse damnamus Superiorem, quod ea mandet, quae nobis non ita iucunda sunt; perit humilitas, quoniam, etsi ex altera parte paremus, ex altera tamen nosmetipsos Superiori praeferrimus; perit in rebus arduis fortitudo; perit denique, ut summatim complectar, virtutis huius vis omnis ac dignitas. Succedunt autem in eorum locum dolor, molestia, tarditas, lassitudo, obmurmurationes, excusationes aliaque vitia non sane levia, quibus obedientiae pretium ac meritum prorsus exstinguitur. Itaque S. Bernardus, de iis, qui graviter ferunt imperata minus sibi suavia, sic ait: *Haec si moleste coeperis sustinere, si diiudicare Praelatam, si murmurare in corde, etiamsi exterius impleas quod iubetur, non est haec virtus patientiae, sed velamentum malitiae.* Quod si pax et tranquillitas animi quaeritur, certe hac non fruetur is, qui habet intra sese causam perturbationis atque tumultus, dissensionem videlicet iudicii proprii ab obedientiae lege.

13. Atque idcirco, tuendae concordiae causa, quae societatis omnis est vinculum, tantopere hortatur Apostolus, ut id ipsum omnes sapiant et dicant: nimirum, ut, consentientibus et iudiciis et voluntatibus, mutuo foveantur et conserventur. Iam si unum eundemque oportet esse membrorum sensum et capitis; facile cernitur utrum sit aequius, caput membris, an membra capiti consentire. Atque ex his quidem, quae dicta sunt hactenus, satis apparet obedientia iudicii quam sit necessaria.

14. Quam vero sit eadem ipsa perfecta grataque Domino, inde primum ostenditur, quod per eam praestantissima pars hominis ac pretio-

sissima Domino consecratur. Deinde, quod obediens ita fit holocaustum vivum gratumque Maiestati divinae, cum nihil suimet omnino retineat; postremo, quod magna est huius certaminis difficultas: frangit enim sese Dei causa obediens ipsemet, resistitque naturali propensioni, quae omnibus insita est, ad suam complectendam sequendamque sententiam. Ex his igitur rebus efficitur, ut obedientia, tametsi proprie voluntatem perficere videatur, quippe quam reddit ad nutum Superioris promptam ac paratam, nihilominus ad intelligentiam quoque ipsam, ut diximus, pertinere debeat, eamque inducere ad sentiendum id ipsum, quod sentit Superior: sic enim fiet, ut, omnibus connixi viribus et voluntatis et intelligentiae, ad executionem celerem atque integram veniamus.

15. Videor mihi vos, Fratres charissimi, audire dicentes, de virtutis quidem huiusce necessitate iam non ambigere; illud vero ut cognoscatis vehementer optare, quo pacto ad eius perfectionem pervenire possitis. Huic ego quaestioni cum S. Leone ita respondeo: *Nihil arduum est humilibus, et nihil asperum mitibus:* modo non desit vobis humilitas, non desit mansuetudo, non utique deerit Deo benignitas ad vos adiuvandos, ut, quae sibi promisistis, ea praestare possitis, animo non solum aequo, sed etiam libenti.

16. Praeterea vobis tria nominatim propono, quae ad obedientiam iudicii comparandam multum iuvant.

Primum illud est, ut, quemadmodum initio dixi, non intueamini in persona Superioris hominem obnoxium erroribus atque miseriis, sed Christum ipsum, qui est sapientia summa, boni-

Serm. 3 de
Circumcisione.

Rom. xv. 5.
1 Cor. i. 10.
2 Cor. xiii. 11.
Phil. ii. 2.

Excellentia
tertii gradus
obedientiae.

Media ad
tertium
obedientiae
gradum
acquirendum.

Serm. 5 de
Epiphania.

Primum me-
dium.

tas immensa, charitas infinita, qui nec decipi potest, nec vos vult ipse decipere. Et quoniam conscii vobismet estis, vos DEI amore iugum obedientiae subiisse, ut in Superioris voluntate sequenda voluntatem divinam certius sequeremini; nolite dubitare, quin pergat fidelissima Domini charitas, eorum ministerio, quos vobis praefecit, vos deinceps gubernare, et rectis itineribus ducere. Itaque Superioris vocem ac iussa, non secus ac Christi vocem, excipite: siquidem Apostolus etiam scribens in hanc sententiam ad Colossenses, cum ad obtemperandum Praepositis subditos adhortatur, ait: *Quodcumque facitis, ex animo operamini, sicut Domino et non hominibus; scientes, quod a Domino accipietis retributionem haereditatis. Domino Christo servite.* Sanctus vero Bernardus, *Sive DEUS, inquit, sive homo, vicarius DEI, mandatum quodcumque tradiderit, pari profecto obsequendum est cura, pari reverentia deferendum; ubi tamen DEO contraria non praecipit homo.* Atque ita, si non hominem externis oculis, sed DEUM inspexeritis internis, haud sane grave fuerit vobis voluntates vestras atque iudicia conformare ad eam regulam actionum vestrarum, quam ipsimet elegistis.

Secundum
medium.

17. Altera est ratio, ut, quod Superior mandat vel sentit, defendere semper apud animos vestros studiose nitamini, improbare autem nequaquam. Atque ad eam ipsam rem proderit, bene animatos affectosque esse ad id omne, quod ipse iusserit: sic enim fiet, non solum ut sine molestia, sed etiam ut cum voluptate laetitiaque pareatis: nam, ut est apud S. Leonem, *non dura ibi necessitate servitur, ubi diligitur quod iubetur.*

Serm. 4 de ieiunio septimi mensis.

Tertium medium.

18. Postrema subiiciendi iudicii

ratio est, cum facilius tutiorque, tum etiam apud sanctos Patres in more posita; ut statuatis vobiscum ipsi, quidquid Superior praecipit, ipsius DEI praeceptum esse et voluntatem: atque, ut ad credenda, quae catholica fides proponit, toto animo assensuque vestro statim incumbitis; sic ad ea facienda, quaecumque Superior dixerit caeco quodam impetu voluntatis, parendi cupidae, sine ulla prorsus disquisitione feramini. Sic egisse credendus est Abraham, filium Isaac immolare iussus; sic, Novi Testamenti tempore, aliqui e sanctis Patribus iis, quos commemorat Cassianus, ut Ioannes Abbas, qui, quod erat ei imperatum, non reputabat, utilene esset, an inutile; ut cum aridum lignum tanto ac tam diuturno labore per annum irrigavit: nec utrum fieri posset, necne; ut cum conatus est tam ex animo ingens saxum solus dimovere loco, quod ne multi quidem simul homines impellere potuissent. Quod obedientiae genus ipsis interdum miraculis divinitus comprobatum videmus. Nam, ut alios taceam, quos ipsi non ignoratis, Maurus, S. Benedicti discipulus, mandato Superioris lacum ingressus, nec merus est; alius quidam, a Superiore iussus leaenam ad se ducere, illam cepit, atque perduxit. Est igitur haec ratio subiiciendi proprii iudicii, ac sine ulla quaestione sancienti et colaudandi apud se quodcumque Superior iusserit, non solum sanctis viris usitata, sed etiam perfectae obedientiae studiosis imitanda omnibus in rebus, quae cum peccato manifesto coniunctae non sunt.

19. Nec tamen idcirco vetamini, si quid forte vobis occurrat a Superioris sententia diversum, idque vobis, consulto suppliciter Domino, expo-

Gen. xxii.

De Institutis Renuntiantium l. 4 c. 24, 26.

Greg. Dial. l. 2 c. 7.

In vitis Patrum l. 5 libel. 14 n. 4.

nendum videatur, quo minus id ad Superiorem referre possitis. Verum in hac re, ne vos amor vestri iudiciumque decipiat, illa cautio est adhibenda, ut animo sitis et ante et post relationem aequissimo, non solum quod pertinet ad eam rem, de qua agitur, vel suscipiendam vel deponendam; sed etiam ad approbandum rectiusque putandum quidquid Superiori placuerit.

20. Atque haec, quae de obedientia diximus, aequè privatis erga proximos Superiores, atque Rectoribus Praepositisque localibus erga Provinciales, Provincialibus erga Generalem, Generali denique erga illum, quem Deus ipsi praefecit, nempe suum in terris Vicarium, observanda sunt; sic ut et ordinum perfecta distinctio, ac proinde pax retineatur et charitas, sine qua nec Societatis nostrae nec alterius cuiuslibet sodalitiis posset recta gubernatio conservari. Nimirum hoc modo providentia illa divina disponit omnia suaviter, infima per media, media per summa, suos ad fines cuncta perducens. Hinc illa videlicet in Angelis unius hierarchiae ad aliam subordinata series; hinc ad coelestium et aliorum omnium, quae cientur, corporum certis locis ac sedibus inter sese apta connexio, quorum conversiones ac motus ab uno movente supremo gradatim omnes usque ad infimos rite proveniunt. Idem in terris cum in omni civitate bonis instituta legibus, tum vero in hierarchia ecclesiastica cernitur, cuius omnia membra

et functiones ab uno generali Christi Domini nostri Vicario derivantur; et quo accuratius haec dispositio et collocatio custoditur, eo rectior est gubernatio et melior. Contra vero huius ordinis negligentia quam gravia incommoda multis hominum societatibus importentur, nemo non videt. Atque idcirco in hac, cuius mihi nonnullam procurationem ac curam Dominus tradidit, tam diligenter hanc virtutem exerceri vigereque percipio, quasi in ea Societatis nostrae bonum ac salus universa consistat.

21. Quae cum ita sint, ut, unde exorsa est, ibidem terminetur epistola; vos ego per Christum Dominum nostrum obtestor, qui sese nobis non modo praeceptorem, sed etiam exemplar praebuit obedientiae, ut ad eam virtutem toto pectore incumbatis; et, gloriosae victoriae appetentes atque avidi, vosmetipsos superare, id est excelsiorem et difficiliorem animi partem, voluntatem dico atque iudicium, expugnare et subiicere studeatis: quo Dei Domini nostri solida veraque cognitio atque amor vestros ad se animos penitus trahat, totoque vitae huius et quasi peregrinationis curriculo usque eo gubernet ac regat, dum vos demum, aliosque complures vestra opera exemploque adiutos, ad ultimum et felicissimum finem, nimirum ad beatitudinem sempiternam perducatur. Vestris ad Deum precibus me valde commendo. Roma, septimo kal. Aprilis millesimo quingentesimo quinquagesimo tertio.

Subordinatio
in obedientia
observanda.

Sep. VIII, 1.

Hortatio ad
obedientiam
sectandam.

C. 4 d. 40.

INSTRUCTIO

AD REDDENDAM CONSCIENTIAE RATIONEM

IUXTA MOREM SOCIETATIS.

Necessitas reddendi conscientiae rationem.

Exa. c. 4 n. 34
etc.
P. 4 c. 10 n. 5.
P. 6 c. 1 n. 2.Instr. 13 c. 2
n. 2.
C. 12 d. 15.

Capita rerum aperiendarum.

INTELLIGANT singuli, dum rationem conscientiae sunt reddituri, quanti momenti Pater noster sanctae memoriae Ignatius id duxerit, ad maiorem divinae bonitatis gloriam; ut subditi magis in spiritu cum gratia uberiori proficiant, ac tanto maiore cum diligentia, amore et sollicitudine iuvare, et a periculis conservari possint; ut quae in Examine et Constitutionibus toties commendantur, et § 40 Summarii Constitutionum praescribuntur de reddenda ratione conscientiae, exacte serventur. Proinde unusquisque magna cum puritate sub sigillo confessionis aut secreti, aut quacumque ratione ei placuerit, et ad maiorem ipsius consolationem fuerit, totam animam suam integre manifestam faciat, nullam rem celando, qua Dominum universorum offenderit post ultimam rationem redditam conscientiae; vel certe aperiatur eos defectus, qui magis ab eo tempore gravant ipsius animam.

Capita vero, de quibus conscientiae ratio reddi debet, haec fere erunt; ex quibus cum ea retulerint, quae ad plenam sui manifestationem dicenda putaverint, petant a Superiore, ut eos interrogando iuvet, ac suppleat,

si quid esse iudicet, quod ad maiorem Dei gloriam et suorum notitiam scire velit.

1. An vivat contentus iuxta suam vocationem.

Circa vocationem.

2. Quomodo se habeat circa obedientiam, etiam intellectus, paupertatem, castitatem, et usum aliarum virtutum; et quarum praecipue studio intentus sit.

Vota ut observet.

3. An sentiat aliquas animi perturbationes aut tentationes molestas, et de facilitate, seu difficultate, et modo eis resistendi; et ad quos affectus vel peccata sit magis propensus et incitatus.

An tentationes sentiat, et quomodo resistat.

4. An contra Constitutiones, vel regulam aliquam, vel ordinationem superiorum firmum iudicium habuerit, vel contra eam disputaverit.

An contra Constitutiones.

5. Quid sentiat de ipso Instituto Societatis, et mediis, quibus illa utitur ad suum finem consequendum; et quem experiatur in se zelum animarum.

De Instituto, et zelo animarum.

6. Quomodo spiritualibus rebus sit affectus, quantum temporis orationi tribuat, et num vocali, an potius mentali iuvetur, et utri plus temporis tribuat, et quem modum in orando teneat.

Ut orationi sit affectus.

Consolatio, et
desolatio.

7. Num in usu rerum spiritualium consolationem et devotionem habeat, an vero contra desolationem, ariditatem, et vagationem animi patiatur; et quomodo in iis se gerat.

Fructus
communione,
examinis, etc.

8. De fructu quem ex communione, confessione, examine, praesertim particulari, et aliis exercitiis spiritualibus percipiat.

De fructu
maiori vel mi-
nori.

9. Num post ultimam rationem conscientiae, quam reddidit, maiorem an minorem fructum fecerit; et quem animum experiatur ad perfectionem consequendam.

Constitutionum
observatio

10. Quomodo observet quae ex Constitutionibus, et Regulis, tum communibus tum officii sui, ad eum pertinent.

Mortificatio-
nes et
poenitentiae.

11. De mortificationibus, poeniten-

tiis, et aliis exercitationibus, quae faciunt ad spiritus profectum: et in specie de praeparatione ad iniurias, et ad alia, quae ad Christi crucem pertinent, ferenda, atque eorum desiderio.

12. De sociis, et quomodo ex eorum conversatione proficiat in Domino; et an alicui plus sit familiaris, quam aliis.

De sociis.

13. An aversionem animi sentiat ab aliquo, et an offensus sit in aliquo a Superioribus, vel Officialibus, vel quavis alia persona, et quomodo sit affectus erga Superiores.

De affectu
circa Superio-
res.

14. An tentationes aliquas sit passus, quas alii intellexerint, praesertim circa vocationem.

An tentatio-
nes alii
intellexerint.

CATALOGUS MISSARUM ET ORATIONUM,

QUAE NOSTRIS PRAESCRIBUNTUR.

SACRA IUXTA NOSTRUM INSTITUTUM A SACERDOTIBUS SOCIETATIS ORDINARIE FACIENDA.

ORATIONES IUXTA NOSTRUM INSTITUTUM AB IIS, QUI SACERDOTES NON SUNT, ORDINARIE FACIENDAE.

Singulis annis.

Singulis annis.

P. 10 n. 1.

1. **I**N principio cuiusque anni unusquisque Sacerdos Missam celebret pro nostra Societate.

ET singuli, qui Sacerdotes non sunt, ad eandem intentionem integrum Rosarium Dominae nostrae, videlicet centum quinquaginta Ave MARIA, et quindecim Pater noster, aut tres coronas recitent.

P. 4 c. 1 n. 2.
C. 3 d. 41
can. 18.

2. Singulis annis praescripto die, in quo memoria foundationis Collegii vel Domus fit, Missa cum solemnitate pro fundatore proprii Collegii vel Domus, et benefactoribus vivis et defunctis celebretur: et reliqui Sacerdotes, qui in Collegio vel Domo habitaverint, pro iisdem sua Sacrificia offerant.

C. 7 d. 54.

3. Die 27 Septembris Patres omnes Sacra eo die peragenda Deo offerant in gratiarum actionem confirmatae nataeque tunc primum Societatis, proque felici eiusdem successu.

C. 13 d. 8.

4. Primo die, qui a commemoratione omnium fidelium defunctorum occurrit non impeditus, omnes Sacerdotes Sacrum faciant paratu nigro pro omnibus in Societate defunctis.

C. 20 d. 26.

5. Die 7 Augusti, qua per totum orbem restituta est Societas, omnes Sacerdotes Missam celebrent pro Societate, in gratiarum actionem.

Et singuli, qui Sacerdotes non sunt, ad eandem intentionem unam coronam, aut tertiam partem Rosarii recitent.

P. 4 c. 1 n. 4.

Et singuli, qui Sacerdotes non sunt, ad eandem intentionem offerant Rosaria, aliasque preces, et communionem sacram.

Et singuli, qui Sacerdotes non sunt, pro illis coronam, vel tertiam Rosarii partem recitent.

Et singuli, qui Sacerdotes non sunt, ad eandem intentionem communionem faciant, et Rosarii tertiam partem recitent.

Singulis mensibus.

P. 10 n. 1.

6. In principio cuiusque mensis unusquisque Sacerdos Missam celebret pro nostra Societate.

P. 4 c. 1 n. 2.

7. Initio cuiusque mensis omnes Sacerdotes, qui in Collegio vel Domo fuerint, pro fundatore proprii Collegii vel Domus, et benefactoribus vivis et defunctis semel Missae sacrificium offerant.

Et singuli, qui Sacerdotes non sunt, ad eandem intentionem tertiam Rosarii partem, aut unam coronam recitent.

Et singuli, qui Sacerdotes non sunt, ad eandem intentionem unam coronam, aut tertiam Rosarii partem recitent.

Singulis hebdomadis.

C. 3 d. 40
can. 11.
C. 13 d. 8.

8. Singuli Sacerdotes pro illis de Societate, qui extra Provinciam moriuntur, semel in quavis hebdomada Missae sacrificium offerant.

P. 10 n. 1.

9. Singulis hebdomadis, ubicumque fuerint decem vel pauciores Sacerdo-

Singulis hebdomadis.

Et singuli, qui Sacerdotes non sunt, ad eandem intentionem una coronam aut tertiam Rosarii partem recitent.

Et singuli, qui Sacerdotes non sunt, in quavis hebdomada ad eam-

tes, pro nostra Societate una Missa a designato a Superiore dicatur; duae vero, si fuerint plures quam decem, tres autem, si fuerint plures quam viginti; et ita deinceps in reliquis decadibus, si numerus Sacerdotum fuerit maior.

P. 7 c. 4 n. 4.

10. Singulis hebdomadis, pro benefactoribus vivis et defunctis propriae Domus vel Collegii, praeter eas, quae pro fundatore dicuntur, una, aut duae, aut plures Missae, pro numero Sacerdotum, offerantur, servando ordinem modo praedicto.

P. 4 c. 1 n. 1.

11. Singulis hebdomadis, Missa semel pro fundatore proprii Collegii vel Domus, et benefactoribus vivis et defunctis, a designato a Superiore celebretur.

P. 4 c. 1, E.

12. In Domibus et Collegiis, quae saltem viginti ex Nostris alere possunt, etiamsi non habeant proprium fundatorem, fiant pro iis vivis et defunctis, qui eorum foundationem notabiliter adiuverunt, eadem Sacra, quae pro fundatoribus ordinarie fieri solent.

Sacra ab eisdem extraordinarie facienda.

P. 4 c. 1 n. 4.

13. Cum primum Societas in Collegii alicuius possessionem venerit, quilibet Sacerdos ter Sacrum faciat pro superstitibus fundatore ipsius ac benefactoribus.

P. 4 c. 1 n. 4.

14. Cum ex hac vita idem fundator excesserit, singuli Sacerdotes ter Sacrum pro animabus illius, et benefactorum faciant.

P. 4 c. 1 D, E.

15. Idem iudicium erit de communitatibus vel rebus publicis, quae non moriuntur; fient enim tria Sacra pro viventibus, et tria pro defunctis earum. Sic etiam faciendum, quando plures simul foundationem constituunt.

dem intentionem septem Pater noster, et septem Ave MARIA recitent.

Et singuli, qui Sacerdotes non sunt, in quavis hebdomada, ad eandem intentionem septem Pater noster, et septem Ave MARIA recitent.

Et unus ex iis, qui Sacerdotes non sunt, a Superiore designatus, ad eandem intentionem unam coronam, aut tertiam partem Rosarii recitet.

Et singuli, qui Sacerdotes non sunt, ad eandem intentionem pro iisdem facere debent easdem orationes, quae pro fundatoribus ordinarie fieri solent.

Orationes ab eisdem extraordinarie faciendae.

Et singuli, qui Sacerdotes non sunt, ad eandem intentionem Rosarium integrum, aut tres coronas recitent.

Et singuli, qui Sacerdotes non sunt, ad eandem intentionem Rosarium integrum, aut tres coronas recitent.

Et singuli, qui Sacerdotes non sunt, integrum Rosarium, aut tres coronas pro viventibus communitatibus, et totidem pro defunctis earum recitabunt. Similiter facient, quando plures simul foundationem constituunt.

*C. 3. can. 18
d. 41.
C. 6 d. 20.*

16. Cum primum Societas in aliquius Domus Professae possessionem venerit, quilibet Sacerdos intra illam Provinciam ter Sacrum faciat pro superstite fundatore ipsius, ac benefactoribus; et quando vita functus fuerit, alia tria Sacra ab eisdem pro animabus illius et benefactorum fiant.

P. 4 c. 1, D, E.

17. Pro communitatibus vero, et pluribus, qui simul Domus Professae foundationem constituunt, fiant intra eandem Provinciam, quae de Collegiis dicta sunt numeris 13, 14 et 15.

*C. 3 can. 11,
d. 40.*

18. In Domo vel Collegio, ubi quis de Societate decesserit, singuli Sacerdotes pro eo tria Sacra, in aliis vero Provinciae locis duo Sacra faciant.

*Ord. gen. c. 2
n. 3.*

19. Pro iis, qui in Europa extra Provincias suas decedunt in aliqua Domo vel Collegio, fiant ibidem (aut in proximo domicilio, si peregre obierint), tria Sacra praeter ea, quae facienda erunt more solito (ut dictum est numero 18) in eorum Provincia et Domo, cuius membra erant, ac si in illa obiissent.

C. 15 d. 10.

20. Pro Confessariis Principum, a sua Provincia longius remotis, fiant in illorum obitu suffragia solita, de quibus dictum est numero 18; in tota Provincia, in qua moriuntur.

*Ord. gen. c. 2
n. 3.*

21. Pro iis, qui in itinere indico vita funguntur, fiant solita suffragia numero 18 exposita, tum in ea Provincia, in qua moriuntur, non secus ac si ad illam pertinerent; tum etiam in ea Indiae Provincia, ad quam tendebant, vel unde in Europam veniebant. Qui, si obeant in itinere maritimo, censeantur esse de illa Provincia, cui primo illorum obitus innotuerit. Si vero ex Indiis iam appulere in Europam, fruantur suffragiis Provinciae, in qua migrant ex hac vita, nisi certae

*C. 15 d. 10.
C. 18 d. 9.*

Et singuli eiusdem Provinciae, qui Sacerdotes non sunt, integrum Rosarium, aut tres coronas pro superstite fundatore, ac benefactoribus; et quando vita functus fuerit, alterum Rosarium integrum, aut tres coronas pro animabus illius ac benefactorum recitent.

Et singuli eiusdem Provinciae, qui Sacerdotes non sunt, ad eandem intentionem faciant, quae de Collegiis, iisdem numeris dicta sunt.

Et singuli eiusdem Domus aut Collegii, qui Sacerdotes non sunt, pro eo tres partes Rosarii, in aliis vero eiusdem Provinciae locis duas coronas, aut duas partes Rosarii recitent.

Et singuli eiusdem Domus vel Collegii, qui Sacerdotes non sunt, tres coronas, aut tres Rosarii partes recitent.

Et singuli, qui Sacerdotes non sunt, eadem praestabunt, quae supra dicta sunt, numero 18.

Et singuli, qui Sacerdotes non sunt, eadem facient cum proportionem suffragia, quae numero 18 exposita sunt.

alicui Provinciae in Europa iam fuerint applicati; et praeterea fiant pro illis consueta suffragia in illa Indiae Provincia, ad quam spectant.

22. In loco, ubi Praepositus Generalis moritur, singuli Sacerdotes pro eo quinquies Sacrum faciant. Ter autem in aliis locis per universam Societatem. Praeterea in nostris ubique templis officium defunctorum dicendum est, et solemne Sacrum cum exsequiis faciendum, qua etiam die aliud Sacrum reliqui facient.

23. Pro eo, qui Assistantis officio aliquando functus est, praeter suffragia ordinaria, tria Sacra faciet quisque Sacerdos in tota illius Assistentia; per reliquam vero Societatem Sacrum unum. Similiter pro Secretario Societatis per totam Societatem Sacrum unum. Denique pro Provincialibus in iis Provinciis, quas gubernarunt, Sacrum unum.

24. Cum de obitu cuiusque Nostri, qui extra Provinciam obiit, significatur, per universam Societatem omnes Sacerdotes in Missis, illius animam Deo commendent, pro cuiusque devotione.

25. Omnes Sacerdotes curent iuxta Constitutiones frequenter orare pro universa Ecclesia, ac pro iis praesertim, qui maioris sunt momenti ad eius universale bonum, cuiusmodi sunt Principes ecclesiastici et saeculares, et alii, qui multum prodesse vel obesse bono animarum possunt; et pro amicis et benefactoribus viventibus et vita functis, et pro aliis, in quorum auxilium peculiariter ipsi et reliqui de Societate in variis locis inter fideles et infideles incumbunt; et etiam pro male affectis erga nostram Societatem.

Et singuli, qui Sacerdotes non sunt, totidem coronas recitent.

Et qui Sacerdotes non sunt, aliam coronam recitabunt. *C. 12 d. 56 n. 5.*

Et singuli, qui Sacerdotes non sunt, totidem coronas recitent.

Et singuli, qui Sacerdotes non sunt, in suis orationibus illius animam Deo commendent, pro cuiusque devotione.

Et omnes, qui Sacerdotes non sunt, idem iuxta Constitutiones curare debent.

*Offic. Vic. n. 2.
C. 7 d. 5.*

C. 9 d. 21.

*C. 3 can. 11
d. 40.*

P. 7 c. 4 n. 3, A.

P. 10, B.

*Sacra ex praescripto P. N. Generalis
ab unoquoque Sacerdote Societatis
ordinarie facienda.*

*Orationes ex praescripto P. N. Generalis
a singulis, qui Sacerdotes non sunt,
ordinarie faciendae.*

26. Singulis mensibus unusquisque Sacerdos duo Sacra faciat, alterum pro Indiis, et gentium conversione, alterum pro regionibus septemtrionalibus, et haereticorum reductione; et in aliis Sacrificiis et orationibus eadem Domino commendabit.

Et singuli, qui Sacerdotes non sunt, unam coronam, aut tertiam partem Rosarii, pro Indiis, et gentium conversione, et alteram coronam, aut tertiam Rosarii partem, pro regionibus septemtrionalibus, et haereticorum reductione recitent; et in aliis orationibus eadem Domino commendabunt.

C. 10 d. 8.
C. 12 d. 56
n. 4.

27. Singulis hebdomadis unusquisque Sacerdos Sacrum unum ad intentionem Rev. P. N. Generalis, vel Vicarii generalis, faciat; et in aliis Sacrificiis et orationibus eandem Domino commendabit.

Et singuli, qui Sacerdotes non sunt, ad eandem intentionem unam coronam, aut tertiam Rosarii partem recitent, et in aliis orationibus eandem Domino commendabunt.

28. Die 12 Martii Sacrum offerant Patres omnes in perennem beneficii memoriam et gratiarum actionem pro canonizatione SS. Ignatii et Francisci Xaverii; orentque DEUM, ut Societatis filiis ad sectanda tantorum Patrum vestigia uberem gratiam largiatur.

Et singuli, qui Sacerdotes non sunt, ad eandem intentionem communionem sacram offerant.

*Non intendimus per ea, quae superius recensentur, excludi reliqua Sacra
et orationes omnes, quae pro occurrentibus necessitatibus a Superioribus
imponi ad tempus solent.*

FORMULA SCRIBENDI.

C. 2 d. 16, 54.
C. 8 d. 7, 88c

Causa ad Superiores scribendi.

P. 8 c. 1 n. 9.

Ad Provinciam qui et quando scribent.

P. 8 c. 1, L.
C. 2 can. 28
d. 54.

De quibus scribendum.

Ad quos de obitu Nostri et suffragiis scribendum.

P. 6 c. 4 n. 4.

C. 3 can. 11
d. 40.

1. **M**AGNOPERE iuverit ad animorum unionem in Societate, litterarum ultro citroque missarum inter inferiores et Superiores frequens commercium; et crebro alios de aliis certiores fieri, et audire quae ex variis locis ad aedificationem, et eorum quae geruntur cognitionem, afferuntur.

2. Superiores Domorum et Rectores scribant singulis hebdomadis ad suum Provinciam in Europa; in Indiis vero, ut suis Provincialibus visum fuerit commodum et opportunum.

3. Scribant autem ad suum Provinciam de statu personarum et rerum omnium, non solum quae inter Nostros, sed etiam quae per ministeria Societatis erga externos in Domibus suis vel Collegiis fiunt; et non tantum de his, quae recte se habent, sed etiam de his quae secus: et quoad fieri poterit, curent, ut omnia tamquam praesentia Provincialis cernat.

4. Primo quoque tempore ad suum Provinciam scribant Superiores Domorum et Rectores de obitu eorum, qui in suis locis decedunt. Provincialis vero reliquos de sua Provincia admonabit, ut quam primum solitis suffragiis et orationibus eorum animae iuventur: et statim Praepositum Generalem et vicinos Provinciales certiores

reddat, ut simile officium praestare possint.

5. Missi ad fructificandum in agro Domini, scribant ad suum Provinciam, aut ad eum quem ille designaverit, singulis hebdomadis, vel quoties ipsis fuerit praescriptum, ut per crebram litterarum communicationem, quantum fieri potest, totum successum suarum missionum illi declarent.

6. Provinciales Superioribus Domorum et Rectoribus, ac iis, qui in missionibus versantur, singulis mensibus; privatis autem personis, quibus et quando opus erit, scribant.

7. Provinciales omnium Provinciarum Europae scribant ad Generalem semel quolibet mense: Rectores autem et Superiores Domorum, et Magistri Novitiorum, tertio quoque mense.

8. Provinciales Indiarum scribant Praeposito Generali quando se obtulerit navigationis commoditas; Rectores vero et Superiores Domorum, ac Magistri Novitiorum, ex Indiis semel, ex Brasilia et nova Hispania bis in anno, si se obtulerit occasio.

9. Praedicti omnes extraordinarie sibi mutuo scribant quoties necessitas urgebit.

10. Superiores Domorum et Collegiorum, et Magistri Novitiorum scribant ad Generalem quae alicuius mo-

Ex missionibus scribent.
P. 8 c. 1, L.
C. 2 can. 28
d. 54.
P. 7 c. 2 n. 2.

Provincialis quando et ad quos scribet.
P. 8 c. 1, L.
C. 2 can. 28
d. 54.

Quando Superiores in Europa ad Generalem.
P. 8 c. 1, L.
C. 2 can. 28
d. 54.

Quando ex Indiis scribent.
C. 2 can. 28
d. 54.

Quando extraordinarie scribendum.
P. 8 c. 1, L.
C. 2 can. 28
d. 54.

Et quid ad Generalem scribent.

menti fuerint, etiamsi approbante Provinciali fiant. Illa vero potissimum scribant, in quibus Provincialis, admonitus, vel non providet, vel providere nequit, vel, postquam Provincialis cum illis tractaverit, ipsi ab eius iudicio dissentiant: sed tunc quidem addant, quid Provincialis responderit, et quibus rationibus ipsi ab eo dissentiant; interim tamen ei per omnia obediant.

Provinciales
ad Generalem
quid scribent.

11. Cum Provinciales scribent Generali, curabunt, ut statum Domorum et Collegiorum suorum ac totius Provinciae bene explicant; et suppleant, si quid intellexerint, quod Superiores Domorum et Collegiorum minus declaraverint: et in universum ita scribere debent, ut Generalis omnium rerum omniumque personarum ac Provinciarum statum, quoad eius fieri possit, ante oculos habeat.

Generalis
quando ad
Superiores.
C. 2 can. 28
d. 54.

12. Generalis ad Provinciales scribet secundo quoque mense, ad Rectores vero et Praepositos locales sexto quoque mense, nisi aliqua necessitas prius ad respondendum suadeat.

Subditorum
litterae ne
aperiantur,
nec impedian-
tur.
C. 21 d. 22.
C. 22 d. 21.

13. Si quis Nostrorum aliquid per litteras cum Praeposito Generali, aut cum suo aliquo alio mediato Superiore tractare velit, ne impediatur, nec ipsorum litterae ad eos scriptae aperiantur, neque mediatorum Superiorum ad ipsos.

Litterae nego-
tiorum ad
Generalem
mittendae.

14. Litterae Nostrorum, quae negotia continent, solum ad Praepositum Generalem, et non ad alios qui cum ipso agant, destinantur; poterit tamen ad eos scribi, ut illa tractari et expediri curent.

Quae Procura-
toris Generalis
opera indigent
P. notentur.

15. Litterae negotiorum, ad quorum expeditionem Procuratoris Generalis opera aut informatione opus erit, propriis litteris ad Praepositum Generalem scribantur, adiecta

exterius littera *P.* sub inscriptione earum.

16. Negotia maioris momenti, ex utraque India et Brasilia, ternis exemplis scribantur; binis autem ex reliquis Provinciis, si sit periculum, ne litterae intercidant; vel certe in proximis litteris earum summa repetatur: et ut inveniantur, cum opus fuerit, quae scripta sunt ad Generalem, exemplum eiusmodi litterarum vel earum summam in libro aliquo, qui scribunt, apud se retineant.

Quot exempla
ex Indiis mit-
tantur.

17. Si quid secreti scribendum, vel soli Superiori committendum sit, seorsum in propria epistola scribatur, quae cum aliis in eodem fasciculo colligata includatur, adiecto exterius *soli* sub inscriptione eiusdem epistolae: quod si eiusmodi epistola sola mitteretur, alia charta involvatur, quae absque *soli* inscriptionem habeat.

Si quid secreti,
quomodo adie-
cto *soli* scri-
bendum.
Instr. 9 n. 8, 9.

18. In rebus, quae secretum requirunt, explicandis, iis vocabulis utendum erit, ut ea intelligi nisi a Superiore non possint: modum autem praescribet Generalis.

Ut res secreta
scribenda.

19. Nullus inferior, nisi morbo impeditus, litteras ad Superiorem ex sua commissione scribi faciat.

Quando ad Su-
periores ex
commissione
scribi possit.

20. Consultores Rectorum et Superiorum localium litteras obsignatas ad Provinciale dabunt bis in anno, mense Ianuario et Iulio; et ad Generalem singulis annis, mense Ianuario. Consultores vero Provincialium ad Generalem, mense Ianuario et Iulio, nisi res aliqua ita urgeret, ut de illa etiam extra haec tempora scribendum iudicaretur.

Consultores
quoties ad Su-
periores
scribent.

C. 7 d. 21.

21. Iis litteris sincere, et sine amplificatione, omnique privato aut humano respectu semoto, significabunt, quid sibi de Superioribus, quorum sunt

Quae et quo-
modo scribenda
a Consultori-
bus.

Consultores, et de eorum administratione ac rerum statu, scribendum in Domino videatur, oratione tamen praemissa, et re prius diligenter considerata.

22. Ut Rector Universitatis de omnibus Praeceptoribus et aliis de Societate, ita etiam Cancellarius et Consiliarii Universitatis de ipso ac aliis scribingent semel singulis annis, mense Ianuario, Praeposito Generali; et bis in anno, mense Ianuario et Iulio, Provinciali.

23. Huiusmodi litterae Consultorum et horum Officialium Universitatis mittantur obsignatae, nec ququam eorum sciat, quid aliis scripserit.

24. Quivis Praepositus et Rector habeat librum, in quo scribantur visitationes Domus vel Collegii a Generali approbatae; in quo etiam scribantur ordinationes aliae alicuius momenti, quae a Generali mittuntur: et quae perpetuae fuerint, ab iis, quae temporariae sunt, separatim notentur: alia vero, quae Visitor et Provincialis praescripserint, in alio libro scribantur.

25. Si quid scribendum esset de rebus, quae externorum aliquem attingerent, ita scribatur, ut, etiamsi litterae in eius manus inciderint, offendi non possit.

DE LITTERIS ANNUIS.

26. Superiores Domorum atque Rectores curent ea observari, quae in dies in eorum Domibus Collegiisque per Nostros Dominus operari dignatur, quaeque ad Nostorum consolationem ac proximorum aedificationem pertinent: ex quibus seligant optima quaeque, atque, in ordinem redacta, sub finem cuiusque anni ad suum

Provincialem mittant. Hanc ad rem designetur aliquis in quolibet Collegio seu Domo, maturus ac diligens rerum notabilium investigator, qui et ipse in dies quae occurrunt scripto excipiat, et tertio quoque mense singulos commonefaciat, ac praecipue Praefectos ecclesiae, scholarum, rerum spiritualium, Congregationum, et alios huiusmodi, ut cogitent, et si quid dignum annuis illo trimestri observarint, ad Rectorem primo quoque tempore deferant manu sua subscriptum.

27. Provinciales ex omnibus Superiorum localium atque Rectorum suae Provinciae, et eorum qui in missionibus versantur, epistolis (reiectis vel additis iis, quae videbuntur), singulis annis, mense Ianuario, rerum gestarum capita latine collata, ex quibus deinde unae litterae annales Romae conficiantur, manu ipsorum subscripta, Romam ad Generalem destinant. Cavendum autem ante omnia diligenter, ut, quae ad Confessionis Sacramentum spectant, nulla ratione in his capitibus attingantur; omittanturque similiter, quae alia quavis ratione secretum postulant, et ex quorum narratione iure offendi quisquam possit. Omnium porro, quae vel a Superioribus locorum ad Provincialem, vel a Provinciali Romam mittuntur, exempla, horum quidem in Provincia, illorum vero in singulis domiciliis servanda sunt, donec annuae integrae in lucem prodierint.

28. In ea compendiarum narratione hic ordo servabitur. Recensebunt initio numerum Nostorum in universum, tum etiam singulis Domibus, Collegiis, et missionibus nominatis, quot sint in iis Sacerdotes, Praeceptores, Scholastici, et Coadiutores

*Ex Instr. 15
R. P. N. Claudii
impresa
anno 1594 et
1606, n. 2, 3, 4.*

*Annuae litterae
quomodo
Romam mittendae.*

Ex eadem, n. 8.

Ex eadem, n. 5.

*Ordo servandus
in eis conscribendis.*

Ex eadem, n. 9.

Rector Universitatis et Cancellarius quid et quando scribent.

P. 4 c. 17, n. 7.

Eorum litterae obsignatae mittantur.

P. 4 c. 17, l.

Visitationum, et ordinationum libri.

De rebus externorum quomodo scribendum.

Res aedificationis notentur.
P. 8 c. 1, m.
C. 4 can. 12 d. 38.

temporales, seorsim de singulis ac distincte; ita ut, si qui forte inter Praeceptores ac Scholasticos sint Sacerdotes, hoc ipsum significant, ne numeri confundantur, aut iidem bis recenseantur. Itemque quot admissi sint eo anno in Societatem, quotque e vita decesserint. Mortuorum autem non solum nomen, cognomen, patriam, aetatem, statum, et munera in Societate obita perscribi oportebit; verum etiam virtutes, si quas habuerunt eximias, commemorari: in primis vero, si quid ab eis profectum est laude praecipua dignum, quod singularis alicuius facti narratione confirmari possit; neque deinde necesse erit ad singula Collegia aut loca redire, nisi aliquid in iis contigerit peculiari narratione dignum.

Ex eadem, n. 10.

De profectu
Nostrorum, et
ministeriis.
P. 8 c. 1, III.
Ex eadem, n. 11.

29. Agent primo de profectu Nostrorum in Domino, et explicabunt, si quid in eo genere ad aedificationem facere possit: ut, si profectus in virtute aliqua particulari fuerit eximius, aut si ponatur novum aliquod et praeclarum medium ad eam consequendam adhibitum. Viventium etiam illa promulgari poterunt, quae in ingressu contigerunt, et non fuerint propria unius. Deinde de ministeriis Societatis erga proximos, ut de concionibus, lectionibus sacris, doctrina christiana, et Exercitiis Spiritualibus, visitatione carcerum et hospitalium, reconciliatione dissidentium, de poenitentium frequentia, et de aliis nostri Instituti piis operibus; ita tamen, ut ea tantum commemorentur, quae sunt alicuius momenti; non levia quaecumque et minuta, vel quae, licet alicuius sint momenti, communia tamen sunt et quotidiana, ut quae perpetuo fieri solent: quae ideo, cum ordinaria sint, satis erit, nisi insigne

Ex eadem, n. 12.

aliquid habeant, breviter perstringere. Item de scholis, et discipulorum numero et profectu, praesertim in Universitatibus et Collegiis maioribus, de bona item Societatis existimatione: de contradictionibus autem et persecutionibus, si quae fuerint, ea tantum attingant, quae aedificationi fore videbuntur. Dicent etiam de piorum erga Nostros charitate et eleemosynis paulo insignioribus. Non ponantur aliena, aut nobis valde leviter annexa, sed vere nostra. Nostra enim non sunt, quaecumque nostri amici, devoti fundatoresve gesserint. Quod si haec etiam ad nostra pertinere iudicentur, indicanda est causa et connexio, ut referri in annuas possint. Si quando autem, quod per raro accidet, aliquid erit tam grande tamque illustre, ut, a nobis licet remotum, per nos tamen ab oblivione vindicari conveniat, tum adhibenda praemonitio erit, ne inconsulto factum videatur.

Ex eadem, n. 11.

30. Haec omnia exponent, quam plenissime fieri poterit (semper tamen vitata nimia prolixitate) adhibitis omnibus circumstantiis, etiam nominibus eorum, qui eas res gesserunt, ut, si opus fuerit, aliquando conscribi possit historia. Qua etiam de causa, cum aliquid occurreret dignum memoria, quod tamen propter aliquam causam non expediat omnibus vulgari, id scribent separatim integre et perfecte; in illa autem communi narratione, vel omnino reticebunt, vel ea tantum excerpent, quae aedificationi esse possunt. Et, quae ad externos pertinent, ita narrentur, ut in ea ipsa Domo aut civitate, ubi scribuntur, ac ubique publice legi citra cuiusquam offensionem possint. Videntur denique exaggerationes rerum,

Accurate et
caute scriben-
dum.

Ex eadem, n. 14.

Ex eadem, n. 13.

amplificationesque verborum; ut simplex et religiosa veritas in omnibus eluceat: et pro miraculis non ponantur, quae miracula non sint; nec incerta, quaeque, diligenti adhibita inquisitione, comperta non sint.

Statim legantur.

Coadiutoribus explicentur.

31. Cum litterae annuae Romae confectae ad Provincias mittentur, legantur quamprimum in singulis Domibus et Collegiis. Et, ut Coadiutores nostri temporales ex latinis etiam litteris fructum aliquem percipiant, sit aliquis, qui illarum summam aut interpretationem aliquo modo explicet: neque ultra duas hebdomadas retineri debent, ut ad reliqua loca citius deferantur. Postquam vero ubique perlectae fuerint, in praecipua Domo vel Collegio eiusdem Provinciae asserventur, et simul consuantur.

In praecipua Domo vel Collegio asserventur.

DE CATALOGIS ET INFORMATIONIBUS ANNUIS.

Catalogi quomodo et quando conficiendi.
P. 8 c. 1, III.
P. 9 c. 6 n. 3.
C. 2 can. 28 d. 54.

Quid in primo.

32. Ad clariorem omnium Nostrorum cognitionem, Superiores Dommum et Collegiorum duos catalogos conficiant ante id temporis, quo Procuratores Provinciarum ad Generalem veniunt, ita exacte, ac si numquam missi fuissent. In primo describantur omnes, qui in suis Domibus vel Collegiis ac missionibus sunt, in quo contineatur uniuscuiusque nomen, cognomen, patria, aetas, vires, tempus Societatis, studiorum, et ministeriorum, quae exercuit, et gradus in litteris, si quos habet, et an Professus, vel Coadiutor sit etc., et a quo tempore.

33. In secundo catalogo dotes et qualitates uniuscuiusque describantur, videlicet: ingenium, iudicium, prudentia, experientia rerum, profectus in litteris, naturalis complexio, et ad quae Societatis ministeria talentum habeat; quae omnia diligenter, re Deo prius commendata, et mature considerata, et omni privato affectu semoto, sincere et breviter perstringenda erunt. Et utrumque catalogum ad suum Provinciale mittant.

Quid in secundo.

34. Sub finem cuiusque anni intercepti, tertium etiam alium brevem catalogum ad Provinciale mittant, continentem nomina, et ministeria, in quibus unusquisque Nostrorum occupatur. Mittant etiam supplementum primi et secundi catalogi, in quo ea tantum adnotabunt, quae eo anno de novo occurrerint addenda; ut, qui in Societatem interim fuerint admissi, aut ab ea defuerint, vel quod mortui sint, vel alia quavis causa.

Quid in tertio.

35. Hunc tertium catalogum, et supplementum primi et secundi catalogi totius Provinciae, cum narratione pro annuis litteris, de qua dictum est, ad Generalem mittet Provincialis mense Ianuario: primum vero et secundum per Procuratorem Provinciae ad eundem, sigillo suo obsignatos, perferendos curabit. Quod si quid ipsi in his catalogis et informationibus notandum addendumve videretur, id seorsim ad Generalem scribat.

Quando Romam mittentur.

De catalogo rerum vide Ord. Gen. cap. 19.

FORMULAE VOTORUM VARIAE.

Formula Professionis quatuor votorum.

P. 5 c. 3 n. 3.

Ego N. Professionem facio, et promitto omnipotenti Deo coram eius Virgine Matre, et universa coelesti curia, ac omnibus circumstantibus, et tibi Patri Reverendo (N.), Praeposito Generali Societatis Iesu, locum Dei tenenti, et Successoribus tuis (vel, tibi Reverendo Patri (N.), vice Praepositi Generalis Societatis Iesu et Successorum eius, locum Dei tenenti) perpetuam Paupertatem, Castitatem, et Obedientiam, et, secundum eam, peculiarem curam circa puerorum eruditionem, iuxta formam vivendi in litteris apostolicis Societatis Iesu et in eius Constitutionibus contentam.

Insuper promitto specialem Obedientiam Summo Pontifici circa missiones, prout in eisdem litteris apostolicis, et Constitutionibus continetur. Romae (vel alibi), tali die, mense et anno, et in tali ecclesia.

Formula Professionis trium votorum.

P. 5 c. 3 n. 6.

Ego N. Professionem facio, et promitto omnipotenti Deo coram eius Virgine Matre, et universa coelesti curia, ac omnibus circumstantibus, et tibi Reverendo Patri (N.), Praepo-

sito Generali Societatis Iesu, locum Dei tenenti, ac Successoribus tuis (vel, tibi Reverendo Patri (N.), vice Praepositi Generalis Societatis Iesu et Successorum eius, locum Dei tenenti) perpetuam Paupertatem, Castitatem, et Obedientiam, et, secundum eam, peculiarem curam circa puerorum eruditionem, iuxta formam vivendi in litteris apostolicis Societatis Iesu, et in eius Constitutionibus contentam. Romae (vel alibi), tali die, mense et anno, et in tali ecclesia.

Formula votorum simplicium, quae Professi emittunt post Professionem.

C. 1 d. 103.
C. 4 d. 54.

Ego N., Professus Societatis Iesu, promitto Deo omnipotenti coram eius Virgine Matre, et tota curia coelesti, et coram R. Patre (N.), Praeposito Generali (vel coram N. locum Generalis Praepositi tenente) numquam me acturum quacumque ratione vel consensurum, ut, quae ordinata sunt circa paupertatem in Constitutionibus Societatis, immutentur; nisi quando ex causa iusta rerum exigentium videretur paupertas restringenda magis.

P. 6 c. 2 n. 1, A.

Praeterea promitto, numquam me acturum vel praetensurum, ne indirecte quidem, ut in aliquam praelationem vel dignitatem in Societate eligar vel promovear.

P. 10 n. 6.

Promitto praeterea, numquam me

P. 10 n. 6.

curaturum praetensurumve extra Societatem praelationem aliquam vel dignitatem; nec consensurum in mei electionem, quantum in me fuerit, nisi coactum obedientia eius, qui mihi praecipere potest sub poena peccati.

Tum, si quem sciam aliquid praedictorum duorum curare vel praetendere, promitto illum remque totam me manifestaturum Societati, vel Praeposito eius.

Insuper promitto, si quando acciderit, ut hac ratione in Praesidem alicuius Ecclesiae promovear; pro cura, quam de animae meae salute ac recta muneris mihi impositi administratione gerere debeo, me eo loco ac numero habiturum Praepositum Societatis Generalem, ut numquam consilium audire detrectem, quod vel ipse per se, vel quivis alius de Societate, quem ad id ipse sibi substituerit, dare mihi dignabitur. Consiliis vero huiusmodi ita me pariturum semper esse promitto, si ea meliora esse, quam quae mihi in mentem venerint, iudicabo; omnia intelligendo iuxta Societatis Iesu Constitutiones et Declarationes. In tali loco, tali die, mense et anno, etc.

*Formula votorum
pro Coadiutoribus spiritualibus.*

Ego N. promitto omnipotenti Deo coram eius Virgine Matre et tota coelesti curia, et tibi R. Patri (N.), Praeposito Generali Societatis Iesu, locum Dei tenenti, et Successoribus tuis (vel tibi R. Patri (N.), vice Praepositi Generalis Societatis Iesu et Successorum eius, locum Dei tenenti) perpetuam Paupertatem, Castitatem, et Obedientiam, et, secundum eam, peculiarem curam circa puerorum eruditionem, iuxta modum in litteris

apostolicis et Constitutionibus dictae Societatis expressum. Romae (vel alibi), in tali loco, die, mense et anno, etc.

*Formula votorum
pro Coadiutoribus temporalibus.*

Ego N. promitto omnipotenti Deo, coram eius Virgine Matre et tota coelesti curia, et tibi R. Patri (N.), Praeposito Generali Societatis Iesu, locum Dei tenenti, et Successoribus tuis (vel tibi R. Patri (N.), vice Praepositi Generalis Societatis Iesu et Successorum eius, locum Dei tenenti) perpetuam Paupertatem, Castitatem, et Obedientiam, iuxta modum in litteris apostolicis et Constitutionibus dictae Societatis expressum. Romae (vel alibi), in tali loco, die, mense et anno, etc.

*Formula votorum, quae, finita biennali
probatione, emittuntur.*

Omnipotens sempiterne Deus, ego N., licet undecumque divino tuo conspectu indignissimus, fretus tamen pietate ac misericordia tua infinita, et impulsus tibi serviendi desiderio, voveo coram sacratissima Virgine MARIA, et curia tua coelesti universa, divinae Maiestati tuae Paupertatem, Castitatem, et Obedientiam perpetuam in Societate Iesu: et promitto eandem Societatem me ingressurum, ut vitam in ea perpetuo degam, omnia intelligendo iuxta ipsius Societatis Constitutiones. A tua ergo immensa bonitate et clementia per Iesu Christi sanguinem peto suppliciter, ut hoc holocaustum in odorem suavitatis admittere digneris; et, ut largitus es ad hoc desiderandum et offerendum, sic etiam ad explendum gratiam uberem largiaris. Romae (vel alibi), tali loco, die, mense et anno.

P. 10 n. 6.
C. 3 d. 46.
C. 3 d. 13.

P. 10 n. 6, A.

P. 5 c. 4 n. 3.

P. 5 c. 4 n. 4.

P. 5 c. 4 n. 2.

d. 56 n. 7.

OBSERVANDUM TAMEN IN PRIORIBUS FORMULIS VOTORUM ID, QUOD STATUIT CONGREGATIO XII GENERALIS. Ut nimirum in posterum, cum post obitum Generalis, sub Vicario Generali, Professio sive vota ad gradum emittentur, haec Formulae verba sint, ut nempe: si Vicarius ipse Generalis Professionem seu vota excipiat, dicatur: *et tibi R. Patri (N.), Vicario Generali Societatis IESU, locum DEI tenenti, et Successoribus tuis; si vero aliquis alius excipiat, dicatur: et tibi R. P. (N.), Rectori, si Rector est, vel Praeposito, vel Provinciali, et sic de aliis; vice R. Patris Vicarii Generalis Societatis IESU et Successorum eius, locum DEI tenenti.*

REGULAE PARTICULARES.

Vol. II pag.
211, 242.

OFFICIUM VICARII GENERALIS

PLURIUM CONGREGATIONUM GENERALIUM AUCTORITATE

PROBATUM ET AUCTUM.

Quale eius officium et quam diu duret
P. 8 c. 4 n. 1.

P. 8 c. 5 n. 1.
C. 6 d. 35 n. 21.

P. 8 c. 4, A.
C. 1 d. 48.

Sacrificia
pro Generali
defuncto.

1. **V**ICARII officium, mortuo Praeposito Generali, durat usque ad electionem novi Praepositi Generalis, et est duplex. Alterum est, Societatem ad electionem Praepositi faciendam, praescripto tempore et loco, quo convenire oporteat, convocare; Curia videlicet Summi Pontificis, ubi, ut plurimum, erit ipsius Generalis residentia. Alterum est, Generalis vices gerere in gubernatione Societatis, donec novus Praepositus electus fuerit.

2. Vicarius itaque, simul atque creatus fuerit, dabit operam, ut Missae et orationes in universa Societate

pro anima Praepositi mortui fiant, nempe: ut singuli Sacerdotes, qui sunt in eodem loco, ubi Generalis mortuus est, quinquies sacrificium Missae pro eo offerant, et reliqui totidem coronas recitent; in aliis autem locis per universam Societatem, singuli Sacerdotes tria Sacra faciant, et reliqui tres coronas dicant, praeter officium in templo nostro, Societatis more, de defunctis dicendum, et Sacrum solemne cum exsequiis. Qua etiam die aliud Sacrum reliqui faciant, et non Sacerdotes aliam coronam recitabunt.

3. Deinde ad convocandam Socie-

C. 7 d. 5.

C. 12 d. 56 n. 5.

Tempus
convocandi

Congregationem
generalem.
P. 8 c. 5 n. 2, 3.
C. 6 d. 35 n. 19.

tatem ad novi Praepositi electionem primo quoque tempore diligentissime incumbat; Praepositos Provinciales certiores faciat; locum Congregationis et tempus quinque aut sex mensium praescribat, diem locumque cum Assistantibus declarando; quod etiam prorogari poterit, cum necessitas postulaverit, vel initio, vel antequam Patres convenerint, arbitrio ipsius Vicarii et Assistantium, ad plura suffragia. Necessitas autem illa etiam ad id extendatur, ut duo tempora periculosa, quantum fieri poterit, evitentur: unum hiemis ad navigandum, et montes transeundos; alterum aestatis, ad ingrediendam Romam. Et in dubio de necessitate prorogandi constituti temporis, Vicarius et Assistentes potius in partem affirmativam inclinent. Exacto autem tempore praefixo, si aliqui Patres iam convenerint, illi etiam ius suffragii habebunt ad decernendum de prorogatione facienda, iuxta decretum 30 tituli secundi primae Congregationis.

C. 10 d. 4.

Hic C. 1 d. 44.

P. 8 c. 5 n. 8.
Sacrificia pro
felici electione.

Quando alii
vocandi.
C. 4 can. 16
d. 35.

4. Missas praeterea et orationes pro felici electione Praepositi indicat. Congregationes provinciales, ut recte fiant, admoneat. Et, si post electionem Praepositi alia negotia graviora tractanda in Congregatione sint, ad quae excutienda vel definienda aliorum opera, praeterquam duorum electorum a Congregatione provinciali, necessaria ipsi Vicario et Assistantibus ad plura suffragia videatur, Provinciales admoneat, ut eos, a Congregatione provinciali electos, secum adducant iuxta decretum 35 quartae Congregationis.

Reddet ratio-
nem in Con-
gregatione.

5. Ubi autem dies constitutus et terminus praefixus venerit, ad quem conventuri sunt Patres; eos, qui iam convenerunt, convocabit, modo exce-

dant duas tertias partes, eisque rationem eorum, quae facta sunt post mortem Generalis ad Congregationem pertinentia, reddet, et reliqua omnia, quae ad electionem rite faciendam pertinere videbuntur Congregationi, curabit: quae petenda sunt, tum ex Constitutionibus, tum ex primis quinque capitibus Formulae Congregationis generalis.

6. Alterum officium Vicarii est, Societatem universam gubernare; ad quam gubernandam habebit omnem potestatem et facultates, quas habent Praepositi Generales (exceptis iis, quae inferius excipiuntur), ac nominatim ad illius quoque intentionem dici debebunt Sacrum et corona, quae singulis hebdomadis offerri solent ad intentionem Praepositi Generalis: verum ita est Societatem gubernaturus, quasi Vicarius Praepositi demortui, non quasi Praepositus. Quare ita illam gubernabit, ut sibi tradita est. Nullam igitur immutabit gubernationis rationem, nihil propriae inventionis, nullam novam regulam, nullum ritum, nullam consuetudinem aut inducet, aut inductam mutabit: sed ad spiritum et sensum Generalis demortui se componet, illius compertam voluntatem sequetur, incertam coniectabit. Itaque, quoad poterit, debet suo ministerio, quasi vivum ac praesentem Generalem, illiusque gubernationem repraesentare.

7. Quocirca eisdem Assistantibus, Admonitore, Secretario, Procuratore Generali, quibus utebatur Praepositus Generalis, utetur Vicarius ad gubernandam Societatem; eisdem Praepositis, Rectoribus, Praefectis Probationum, et aliis Officialibus primariis, qui creantur a Generali; quos mutare ei non licet, vel novos creare, nisi

Form. Congr.
gen. n. 7.

Gubernabit
Societatem.
P. 8 c. 4, A.
C. 1 d. 43.

C. 10 d. 8.

Nihil muta-
bit in guber-
natione Socie-
tatis.

Eisdem utetur
Officialibus.
C. 1 d. 30.
C. 20 d. 18.

forte aliqui morerentur, et alii in illorum locum usque ad electionem Praepositi Generalis substituendi essent; vel aliquae gravissimae causae intercederent, propter quas aliquis illorum ab officii executione tollendus vel suspendendus videretur, iure suffragii nihilominus ei relicto, nisi causa sit eiusmodi, ut et hanc poenam mereri videatur; et hoc quidem, re cum Assistantibus communicata, ad plura suffragia: de quorum etiam consilio et suffragiis eliget Admonitorem, si forte ipse fuerat Admonitor Praepositi Generalis demortui, qui in Vicarium electus est. Mutare tamen potest, etiam post indictam Congregationem generalem, Rectores Seminariorum externorum, Magistros Novitiorum, et Instructores Patrum tertii anni probationis, qui simul Rectores non sunt, adeoque ius non habent ad Congregationem provincialem. Quod si contigerit a defuncto Praeposito Generali nominatos fuisse aliquos Provinciales ac Superiores locales in locum eorum, qui suum, moriente Generali, triennium non expleverunt, quosque constat ipsum non voluisse ante tempus exauctorare; Vicarius Generalis in hoc casu renunciare illos non potest, etiam post absolutum triennium aliorum. Si tamen ante obitum Praepositi Generalis missae fuerint patentes litterae pro successore eius, qui suum triennium paulo post obitum Generalis expleverit; et illarum vigore successor possessionem regiminis inierit, antequam quidquam de morte Generalis seu de indicta Congregatione innotuerit; legitima mutatio existit, neque ab ea recedendum.

8. Eadem causa res omnes graves et maioris momenti, quae differri usque ad electionem novi Praepositi

poterunt (quandoquidem illa brevi futura est) quoad eius fieri poterit, differet, et ad novum Praepositum Generalem remittet.

9. Quocirca nullam Domum, nullum Collegium, nullam Universitatem, vel Domum Probationis instituet: quae si offerantur, ita negotium foundationis tractabit, ut si in rem Societatis aperte futura sint, et omni difficultate careant: eos, qui fundatores esse volunt, iubeat bene sperare. Si quid vero difficile aut dubium sit, alet spe eorum bonam voluntatem, nihil certi promittet, rem totam ad Generalis creationem reservabit. Poterit tamen promovere ad professionem et ad gradum eos, qui, quo tempore Vicarius est, habent omnia ad id requisita, etiamsi de illis a defuncto Generali statutum nihil fuerit. Habet etiam facultatem dimittendi Professos et Coadiutores formatos ex Societate ex gravissimis causis, et ad plura suffragia cum PP. Assistantibus.

10. Circa contractus, ad quos facultatem habebit, sic explicatur decretum 71 * secundae Congregationis: ut non possit vendere vel alienare bona stabilia Societatis, nisi res sit in evidentem utilitatem, et necessaria, quae moram non patiat, et cum consensu Assistantium, ad plura suffragia.

11. Circa missiones Professorum quatuor votorum, id observabit: ut ante electionem eorum, qui venturi sunt ad Congregationem generalem, nullos ad se vocet, nec mittat eo, unde impediuntur venire ad Congregationem provincialem. Post electionem vero, electos nullo modo mittat eo, unde commode venire non possint ad Congregationem generalem. Alios vero Professos non mittat ad infide-

Non admittet interim Collegia.

C. 12 d. 10.

C. 8 d. 46.

Contractus quales et quomodo celebrare possit.

* Hic d. 53.
C. 4 d. 36.

De mutandis Professis de loco.

De mittendis in missiones ad partes remotas.

Quando et quomodo mutare Officiales possit.

C. 16 d. 7.

C. 12 d. 30.

C. 13 d. 11.
C. 19 d. 10.

Res graves reservandae Praeposito eligendo.

les, nec ad partes remotas, quae maiorem considerationem requirunt, nisi forte aliquid tam grave et urgens accideret, ut, ipsius iudicio et Assistentium, ad plura suffragia, res differri non possit. Mutationem autem Professorum quorumlibet ex una Provincia in aliam, ante factas Congregationes provinciales, non nisi ex urgente causa, et consultis Assistentibus, ad plura suffragia faciat. Quae etiam praevia suffragatione poterit approbare missionem ad Urbem Procuratorum extra Europam, unde illis sit ad Congregationem generalem.

12. In universum cum Assistentibus consultare debet res omnes graviores, non minus, immo magis quam Praepositus Generalis; quandoquidem minorem habet auctoritatem, minorem experientiam, minus diuturnum regendae Societatis munus; sic enim plus ponderis habebunt apud illam, quae ipse constituet. Quascumque vero litteras Vicarius vel scribet vel accipiet, si negotia contineant, Assistentibus omnibus ostendet; neque

cum Principibus et Magnatibus de negotiis pertractabit, nisi re cum eisdem Assistentibus communicata; sed in rebus gravissimis ad plura suffragia decernetur. Gravissimas autem (si quando dubium erit) ducere Vicarium oportebit, quas maior pars Assistentium (quamvis ipso dissente) gravissimas iudicabit; ideoque tales tenebitur Vicarius in consultationem ad plura suffragia decidendas adducere.

13. Vicarius, cum primum fuerit promulgatus, accipiat ab antiquissimo Assistentium clavem scrinii, ubi litterae et scripta, quae apud se Generalis habet, reconduntur, prout in Regulis Secretarii habetur; et omnia curet manere clausa usque ad novi Generalis electionem. Quod si aliqua necessario essent accipienda, vocato Secretario et duobus Assistentibus, illa accipiet, et, cum usus fuerit, iisdem praesentibus reponet.

14. Vicarius, in eventum mortis suae, non potest nominare alium Vicarium, qui sibi succedat.

Quando res indicandae gravissimae, et quomodo decidendae.
C. 7 d. 74.
C. 20 d. 18.

Habebit apud se claves litterarum Generalis.

Reg. 85.

C. 9 d. 14.

C. 18 d. 4.

Consultabit res omnes graviores.
C. 20 d. 18.

Litteras ostendet.

C. 4 d. 48.

REGULAE ASSISTENTIIUM,

IN QUARTA CONGREGATIONE GENERALI CONFECTAE

ET APPROBATAE, ET IN SEPTIMA RECOGNITAE.

Quales esse oporteat.

1. Quo Assistentes propius Generali adsunt, ut eum in universae Societatis gubernatione adjuvent, eo etiam propius eius virtutes, quae in nona parte Constitutionum declarantur, imitari debent; et omnino

P. 9 c. 2.

*P. 9 c. 5 n. 2.
C. 1 d. 80.*

tales esse, quales eadem nona parte Constitutionum, capite quinto, et in Decretis primae Congregationis describuntur; caeteris omnibus, qui in Societate vivunt, omni genere virtutum praelucentes.

*Legant saepe
Institutum.*

2. Fient in dies magis idonei, si Constitutiones, Decreta generalium Congregationum, Regulas, et Ordinationes Praepositi Generalis et praecessorum eius, praesertim illas, quae ad sibi commendatas Provincias pertinent, et maioris momenti sunt, omnia denique privilegia, et quidquid Instituto nostro inservire potest, frequenter legere et bene intelligere curaverint, ut, cum opus fuerit, in promptu habeant.

*Quales erga
Societatem
esse debeant.*

*P. 9 c. 4 n. 7.
P. 9 c. 5 n. 4.
Form. Congr.
gen. n. 85.*

3. Societatis et communis boni amatores sint, atque illi in primis fideles, maxime vero tum, cum aliquis ex illis sex, qui nona parte Constitutionum, capite quarto, notantur (quod numquam futurum speramus), casus occurrerit. Quo tempore, et charitatis, quam Societati debent, et officii, quod ab ea acceperunt, et iuramenti, quo se initio obstrinxerunt, memores, non solum fidem, sed etiam diligentiam atque prudentiam suam toti Societati probent, necesse erit.

*Affecti
sint ad omnes
Provincias.*

4. Etsi earum Provinciarum, quae sibi commissae fuerint, maiorem eos curam habere, et peculiari ad eas propensione affici oportet; caveant tamen, ne erga suas vel nationes vel Provincias ita affici videantur, ut bonum commune Societatis in omnibus non anteponan.

*Sedulo
incumbant
officio suo.*

*C. 4 d. 82.
C. 2 can. 37 d. 74.*

5. Applicent omnino animum ad ea, quae muneris sui sunt. Itaque quotidie aliquid temporis earum rerum, quae suae fidei commissae fuerint, considerationi dare curent; et aliis rebus, quae ulla ex parte officii

sui functionem impedire possint, se ipsi non implicant; et, si in iis a Praeposito Generali occupabuntur, impedimentum illi exponere debebunt, salva tamen obedientia, quemadmodum de eorum missionibus in prima Congregatione decretum est. Et res omnes, personas negotiaque Societatis, peculiari vero oratione, et suis in Sacrificiis recordatione, Deo partem sibi specialiter commissam commendare debent, et considerare quid in ea magis ad id consequendum, quod sibi Societas proponit, iuvare possit.

*C. 1 can. 36, 37.
d. 83, 86.*

*Deo negotia
commendent.*

6. Cum officio suo satisfecerint, si quid praeterea temporis illis liberum fuerit, praedicationi, lectioni, confessionibus audiendis, et aliis bonis ac piis operibus ad Dei gloriam et animarum auxilium vacare poterunt.

*Aliis ministeriis
occupari
possunt.
P. 9 c. 6 n. 10.*

7. Meminerint hoc officium ideo sibi a Societate datum esse, ut Praeposito Generali auxilio sint, et ut erga ipsum eam providentiam, quam Societas exercere debet, vice eius exerceant. Quae, cum in duabus versetur rebus: ut eum in gubernatione consilio, diligentia et labore adiuvent, et ut ea, quae tuendo corpori necessaria sunt, illi procurent; utramque sibi fideliter ac diligenter faciendam intelligant.

*Quales erga
Generalem.*

*P. 9 c. 4, 5.
C. 1 can. 34 d. 82.*

8. Itaque et ipsi in primis cum Praeposito Generali, tamquam cum suo totiusque Societatis capite, singulari charitate, humilitate et obedientia interna et externa coniuncti esse debent, et eius coniunctionis exemplum aliis esse verbis ac factis, eius apud omnes, et Nostros et externos, auctoritatem, et eorum erga ipsum benevolentiam, non solum conservantes, sed omnibus etiam modis, quibus poterunt, augentes.

*Coniuncti
cum Generali;
erga eum
reverentes.*

Iudicium
submittent.
P. 9 c. 6 n. 11.

9. Caveant, ne officii sui occasione de ea interiore vel exteriori reverentia, quam Superiori debent, aliquid minuant. Quare, cum Praepositus Generalis, ipsis auditis (aut etiam, si iustis de causis aliquando illi visum fuerit, non auditis), aliquid statuerit, iudicium ipsi suum illius iudicio submittent. Neque extra consultationem, aut quod statutum fuerit sibi displicere, aut se in alia fuisse sententia significabunt; laudent potius Superioris consilium atque tueantur.

Parati
ad consulta-
tionem.

10. Attendant diligenter iis rebus, quae vel a Praeposito, vel a Secretario eius nomine proponuntur; et ad tempus consultationi designatum parati sint; et vocati, nulla interposita mora vel excusatione, veniant.

Notent digna
consideratione
et consulta-
tione.

11. Notent in litteris, quae a mandatis sibi Provinciis missae fuerint, ea capita, quae consideratione aut consultatione indigere videbuntur; et quae sibi a Secretario vel ab aliis Assistantibus ex aliarum Provinciarum litteris considerata dabuntur, quantum licebit, considerabunt; ut, bene de omnibus rebus instructi, cum a Praeposito rogabuntur, melius sententiam dicant.

Conferant
inter se.
P. 9 c. 6 n. 10.

12. Conferant invicem, si quid ad rem facere magnopere videatur, ut res inter se discussas Generali referre possint. Et in universum in considerandis et tractandis rebus, tam ad doctrinam, quam ad praxim pertinentibus, quae altiore considerationem postulant, iuvare Praepositum ac sublevare debent.

Curent
suo tempore
consultationes
fieri.

13. Quae vero de rebus ad sibi commendatas Provincias pertinentibus consultanda erunt, curent ne praemitantur, sed ut statutis temporibus in consultatione tractentur; et, si res urgebunt, Secretarium vel Praeposi-

tum admoneant, sibi de illis extraordinario tempore agendum videri, quod dilationem commode non ferant.

14. Litteras de negotiis suarum Provinciarum per Procuratorem Generalem agendis, ad Generalem missas sibiue datas, videant, et Procuratori reddant. Negotia vero, quae per eum agenda erunt, diligenter agicurent; et, si quid Generalis commodius per eos agi posse iudicaverit, id ipsi eadem agant diligentia. Litteras rursus Procuratoris de negotiis ad suas Provincias legant, et Secretario mittendas tradant.

Videant litte-
ras Procura-
toris
Generalis.

15. In ipsis consultationibus sinceram intensionem habeant, et a perturbatione liberam; ut fideliter, et debita cum libertate ac modestia, caritatis et obedientiae memores, sententiam dicant.

Sententiam
libere et sin-
cere dicant.

16. Rem, de qua consultatur, bene intelligant; nec sint in dicendo praecipites, sed, negotio secum considerato et oratione praemissa, praesertim cum de rebus agitur difficilioribus, sententiam suam aperiant. Quod si quid ex tempore discutiendum proponeretur, et id sibi maturius considerandum iudicaverint, Superiori significabunt.

Rem consul-
tandam bene
intelligent.

17. Explicare breviter debent sententiae suae rationes. Quod si, ad rem confirmandam, aliorum rationes essent dissolvendae, id etiam modeste faciant.

Rationes suae
sententiae
dent.

18. Etiam si non interrogentur, si quid tamen in mentem venerit, quod ad commune bonum vel alicuius loci aut personae particularis pertineat, poterunt id Superiori proponere, ut is statuatur, num ea de re sit deliberandum, necne.

Etiam non
interrogati,
proponant.
quae videntur
proponenda.

19. Si Summus Pontifex aliorum relatu adduci videretur, ut Praepositum Generalem, quo non convenit ad com-

Summo Ponti-
fici Generalem
alio mittere
cogitanti

damnum Societatis exponant.
P. 7 c. 1 n. 2, D.

mune bonum Societatis et maius Dei obsequium, mittere cogitaret; Assistentium erit officium, nomine totius Societatis, quod res habet, bene illi referre, et quid incommodi ex ea missione Societas acceptura timeatur fideliter exponere, ut, ipsorum auditis rationibus, statuatur quod in Domino visum fuerit.

De cura corporis Generalis.
*P. 9 c. 4 n. 2, 3.
C. 1 can. 34 d. 82.*

20. Quod ad curam corporis Praepositi Generalis, quam illis Societas tradidit, videant ne in laboribus vel rigore nimio mensuram excedat; et victum, vestitum et expensas omnes ad Praepositi personam pertinentes augere poterunt aut minuere, prout Deo gratius fore iudicabunt.

Quales inter se.

21. Inter se Assistentes omni diligentia curare debent, ut, non solum communi studio iuvandi Societatem, sed mutua etiam charitate, religiosa concordia, iudicio consilioque rerum agendarum, et ipso eas agendi modo omnino consentiant. Nemo autem se alterius negotiis ingerat, et quod de unione atque concordia tertia parte Constitutionum, capite primo, paragrapho decimo octavo, et octava parte, capite primo, paragrapho octavo, omnibus dictum est, sibi proprie dictum existiment.

Mutua concordia.

Honore se praeveniant.

22. Alter alterum honore praeveniat, et apud alios alterius existimationem verbis factisque tueatur: si vero contingat aliquem in consultationibus diversae, aut etiam singularis esse sententiae, nemo ullam ab eo

alienationem vel habeat vel ostendat.

23. Erga alias personas Societatis ita munus suum exsequantur, ut nullius Superioris officium usurpare videantur. Eorum igitur gubernationem et necessariam subordinationem iuvent, non impedian.

Quales erga Nostros esse debeant.

24. Neque ea, quae in consultatione quisque senserit, neque ea, quae proposita fuerint aut definita, aliis significare debent; praecipue cum res ipsae secretum exigunt. Superioris autem erit ea, quae definientur, promulgare, cum opus esse iudicaverit.

Consultata non divulgent.

25. Idem de litteris ad se scriptis, aut a Generali, Secretario vel aliis Assistentibus sibi ostensis, et iis etiam, quas ipsi de rebus Societatis scripserint, deque omnibus secretis scriptis intelligendum est, quae omnia ita clausa habere debent, ut a nemine legi possint; et quae in illis scripta erunt, si ad personas vel ad secreta negotia Societatis pertinebunt, nemini indicabunt. Eadem denique se, qua Secretarium, servandi secreti lege teneri sciant.

Omnia clausa habeant.

Secreti lege tenentur.

26. Cum aliquis ex iis, qui in Societate sunt, aut per litteras aut alia ratione Assistentem aliquem consuluerit, ita respondeat, atque ita eum consoletur et iuvet, ut nec vanam illi spem iniciat, qua Generali molestia et labor generetur, omniumque Superiorum, praesertim Generalis, simul auctoritati consulat.

Servent subordinationem.

REGULAE ADMONITORIS

PRAEPOSITI GENERALIS,

C. 4 d. 48.

IN QUARTA CONGREGATIONE GENERALI CONFECTAE ET APPROBATAE.

Quando
et quomodo
monere debet.
P. 9 c. 4 n. 4.
C. 1 can. 34 d. 82.

1. **A**DMONITOR Praepositi Generalis, accedens ad DEUM in oratione, postquam divinam bonitatem consuluerit et aequum esse iudicaverit, admonere tenetur cum modestia debita ac humilitate quid sentiat in eodem Praeposito requiri ad maius obsequium et gloriam DEI.

Reverentia
et modestia.

2. Ea modestia et humilitate officium suum obeat, ut subditum decet erga Superiorem totius Societatis, quem Christi loco habet; niti etiam debet, ne huius muneris occasione reverentia atque obedientia interior vel exterior in ipso debilius reddatur.

Fidelitas,
et libertas.

3. Animadvertat tamen, ne reverentia haec et obedientia fidelitatem aut necessariam libertatem opprimat, quo minus Praepositum admoneat de iis, quae, praemissa oratione, proponenda in Domino iudicabit.

De quibus monere debeat.

4. Quamvis non teneatur de his Generalem admonere, quae illi proponenda duo, ut minimum, Assistentes non iudicaverint; tamen eorum etiam, quae a singulis Assistentium ei proposita fuerint, praecipuam habeat rationem. De iis vero, quae sive ipsi in mentem venerint, sive ab aliis sug-

gerentur, tum demum Generalem admonebit, cum, praemissa oratione, ea non levis esse momenti in Domino iudicaverit; sive illa ad personam, sive ad officium Praepositi pertineant. Procedatque in his omnibus iuxta caput quartum et quintum nonae partis Constitutionum, et decretum tertium tituli sexti Congregationis primae.

Hic d. 82.

5. Ea; quorum Praepositum admonuerit, meminerit tacitus apud se servare; quamvis, interrogatus ab Assistentibus de iis, quae ipsi commississent dicenda, rationem sui officii et responsionis Patris Generalis eis debet reddere; caeteris vero satis erit significare se proposuisse.

Ne dicta
evulget.

6. Cum Praepositus, cuiusquam rei admonitus, illi remedium non adhibuerit, Admonitoris erit cum debita submissione iterum et saepius eum commonefacere, et sic functus erit officio suo.

Etiam saepe
monere debet.

7. Caveat, ne occasione sui officii debitam submissionem et observantiam subditorum erga Superiorem totius Societatis aliqua ex parte imminuat aut debilitet.

Ne minuat
subditorum
observantiam.

REGULAE SECRETARII

SOCIETATIS,

C. 7 d. 101.

IN CONGREGATIONE SEPTIMA EXAMINATAE ET RECOGNITAE.

CAPUT I. — Quae iuvare poterunt Secretarium ad bonam officii sui administrationem.

Est minister
Praepositi.

1. **C**UM Secretarius minister sit Praepositi Generalis, ordinarie apud ipsum manens, ut pro memoria et manibus illi sit ad omnia, quae scribenda et tractanda fuerint; dare operam debet, ut talis sit, qualem Constitutiones requirunt.

P. 9 c. 6 n. 8.

Orationis
tempus.

2. Ita, quoad eius fieri potest, negotia disponat, ut tempus, orationi et sanctae Missae sacrificio destinatum, vacuum habeat.

Fidelitas,
et secretum.

3. Illa vero, quae ab eo Secretarii officium nomenque ipsum requirit et in eius maxime potestate sunt, in primis habere studeat: ut quam fidelissimus Generali totique Societati sit, et adeo secreti tenax, ut si nihil omnino earum rerum sciret, quas oportet esse secretas.

Studium boni
communis.
P. 9 c. 6 n. 9.

4. Diligere singulari quodam affectu commune bonum Societatis debet; eiusque Instituti, Constitutionum, Decretorum, Ordinationum, rerumque omnium ad gubernationem pertinentium magnam habere cognitionem: quam, non solum rerum gerendarum usu, sed provida etiam et assidua

Lectio
Instituti.

diligentia, haec saepe legendo, comparare, augere et conservare poterit.

5. In agendis rebus sollicitus, diligens, prudens et industrius sit oportet; et in his arte et auxilio aliorum, quos habebit socios, se ipsum adiuvere debet.

Diligentia in
rebus agendis.
P. 9 c. 6 n. 9.

6. Archivium habebit, in quo scripturas omnes Societati utiles asservabit, eo ordine dispositas, ut facile, cum opus erit, inveniri possint; authentica Domorum et Collegiorum instrumenta aliorumque contractuum, privilegia, bullas, brevvia, signaturas, et vivae vocis oracula Sedis Apostolicae, libros originales Constitutionum, Exercitiorum Spiritualium, Congregationum generalium, Regularum, et Ordinationum omnium; itemque litteras omnes, quarum aliquis in futurum usus esse possit; et si quod aliud scriptum huiusmodi erit: sive ipse per se, sive per alium quempiam eius archivii curam habeat.

Quae in Archi-
vio servanda,

7. Quas ad res, simulque ad alias, quas in archivio esse necesse non erit, distinctos aptosque habebit libros. Primum, in quo omnia privilegia, facultates et concessionem Sedis Apostolicae conscribantur. Secundum, in quo earum facultatum et concessionum

Varii libri.

compendium sit. Tertium, in quo acta omnium Congregationum generalium. Quartum, in quo acta omnium Congregationum Procuratorum, addito sigillo Societatis, authentica contineantur. Quintum, libros registorum per Provincias distinctos, in quibus omnium litterarum, quae a Generali vel ab alio eius nomine scribentur, autographa maneant. Sextum, in quo ponentur suffragia a Provincialibus missa, et ab iisdem authentice subscripta et subsignata, in approbatione alicuius Assistantis, vel etiam Admonitoris Generalis Praepositi; aut in dissolutione alicuius Domus vel Collegii, cum id fieri continget. Septimum, in quo scriptae servantur Ordinationes omnium Generalium. Octavum, in quo responsiones omnes ad dubia circa Constitutiones, Decreta et Regulas. Nonum, in quo resolutiones dubiorum in rebus litterariis, theologicis scilicet, seu casibus conscientiae describantur. Decimum, in quo catalogus sit omnium Provinciarum, Domorum, Universitatum, Collegiorum, Residentiarum, Domorumque Probationum totius Societatis, notatis cuiusque redditibus. Undecimum, in quo Catalogus describatur omnium, cuiuscumque gradus, qui in Societate vivunt, alphabetico ordine distinctus. Duodecimum, in quo catalogus sit omnium Professorum quatuor votorum, qui umquam a principio Societatis fuerunt, designatis Provincia, professionis tempore, et Generali, sub quo professionem ediderunt. Decimum tertium, in quo Professi omnes, qui fuerunt, trium votorum. Decimum quartum, in quo Coadiutores formati spirituales. Decimum quintum, in quo Coadiutores temporales

formati eadem ratione describantur. Decimum sextum, in quo notentur omnes, qui vel dimissi fuerint, vel discesserint a Societate, vel in ea obierint, indicato gradu, quo in ea fuerant. Decimum septimum, in quo describantur nomina omnium, qui in Societate moriuntur, declarato loco ubi moriuntur, tempore, quo vixerint, quoque fuerint in Societate, et quo gradu in ea fuerint; adiunctisque breviter rebus ab iis factis, memoria dignis, ut hic liber quasi commentarius et historia Societatis esse possit: in quo notare Secretarius poterit, pro quibus indictae a Generali ordinariae aut extraordinariae preces sint. Decimum octavum, ubi formulas litterarum patentium missionum, officiorum, communicationis gratiarum Societatis, dimissionis a Societate, et omnium eiusmodi scripturarum, quae a Generali fieri solent, descriptas habeat. Decimum nonum, in quo tituli omnium ecclesiasticorum et saecularium Principum, Praelatorum, nobilium notati sint, et modus, quo ad eos scribetur, breviter indicatus.

Habere etiam duos alios pugillares libellos Secretarius debet: alterum, ubi omnia quae ipsi facienda a Generali praescribentur, memoriae causa notet, et promissa omnia Generalis, ut suo tempore praestentur; alterum, ubi scribat, quae litterae, unde, et a quo, et quo die receptae sint, ut suo cuique tempore respondeatur, et pecuniae, quae pro litteris solvitur, ratio constare possit. Omnium denique scripturarum, quae in archivio sunt, habebit indicem, designato loco, ubi quaeque posita sit, et ut nulla pereat, et ut omnes inveniri quam facillime possint.

CAPUT II. — Quae Generali in memoriam revocanda.

Quando
scribendum
ad Provincias.

8. Revocabit in memoriam Generali, cum iuxta canonem 28 secundae Congregationis ad singulas Provincias scribendum fuerit, ut id fiat, et ad unam prius quam ad aliam, prout cuiusque necessitas postulabit. Saepius etiam extraordinarie, si propter magna alicuius Provinciae negotia, quae moram pati non poterunt, necessarium esse iudicabit.

Ordinationes
Visitatorum
consultandae.

9. Curabit, ut litterae et ordinationes Visitorum, qui a Generali ad visitandam Societatem vel aliquam eius partem missi fuerint, tamquam res magni momenti, et communi Societatis bono valde necessariae, primo quoque tempore in consultationem proponantur.

Consultationes
ut habeantur
suggerendum.

10. Aliis etiam de rebus curet, ut statutis a Generali temporibus consultationes Assistantium fiant; intelligatque ab eo prius, quibus de rebus agendum in illis sit. Quod si quid eiusmodi esse intelliget, ut ferre non posse commode dilationem videatur, eum interroget, num de eo extraordinario tempore agi velit.

An alius
ad consulta-
tionem
vocandus.

11. Cum opus esse iudicaverit, intelligat ex Generali, num Procurator Generalis, aut alius, qui de re, de qua agendum erit, experientiam aut magnam cognitionem habeat, interesse consultationi debeat.

Litterarum
consultatio.

12. Meminerit ea, quae, ut postea dicetur, ex litteris ad Generalem aut alium missis, excerptis, consultationi proponenda, suo tempore proponere, praesente semper eius Provinciae Assistente, unde litterae missae sunt. Si quid autem Generalis in ipsa consultatione longiori deliberatione indigere iudicabit, id in aliam

reservabit consultationem; cavebitque, ne oblivione aut negligentia praetermittatur.

Quae
expedienda.

13. Cum aliquid iudicio Generalis, aut ab aliquo Visitatore aut Provinciali, maxime vero a generali vel provinciali aliqua Congregatione relictum fuerit; si, aut propter occupationes, aut quia res non patiebatur, nondum quidquam aut potuerit aut voluerit constituere; non desinat tamen illum crebro submonere, donec aliquid statuatur, ne longinquitate temporis obliviscatur.

Quando
ad Principes
scribendum.

14. Animadvertat, num expediat Praepositum Generalem ad aliquos externos scribere, praesertim Principes ecclesiasticos aut saeculares, Episcopos, Praelatos, aut alios magna auctoritate viros, ad conservandam eorum erga Societatem benevolentiam; idque illum admoneat.

Quando non
scribitur.

15. Moneat etiam eum, si quam Provinciam, Visitatorem, Provincialem, Praepositum localem, Rectorem, Magistrum Novitiorum, Consultorem, vel alium quempiam eorum, qui scribere debent, suo tempore non scripsisse deprehenderit.

Suffragia
pro defunctis.

16. Cum de morte alicuius de Societate scriptum fuerit, curet primo quoque tempore reliquis Societatis Provinciis significare, ut pro eo debita orationes indicantur. De fundatoribus vero aut benefactoribus defunctis Praepositum Generalem admoneat, ut iuxta Constitutiones et illius mentem suffragia pro eis fiant. Idem faciet, cum alicuius gravis negotii causa (sive Societatis, sive Ecclesiae, sive regni, aut Provinciae alicuius sit) per totam Societatem, aut per aliquam eius Provinciam preces indicendas iudicabit.

P. 4 c. 1 n. 4.

Aliae preces
indicandae.

17. Si oportere aut decere ali-

Generalis
sua manu

quandoque
scribat.

quando iudicabit, ut ad aliquem, aut de Societate aut externum, sua manu Generalis scribat, id illi suggeret.

Creatio novi
Pontificis.

18. Cum novus Christi Vicarius electus fuerit, redigat in memoriam Generali, quod Constitutiones iubent, ut intra unum annum ipsi declaret votum obedientiae, quod Professi in Societate Sedi Apostolicae faciunt: et, si opus esse iudicabitur, confirmationem gratiarum et privilegiorum Societatis ab eo petat.

P. 7 c. 1 n. 8.

Quomodo
in consultatione
proponendum.

19. In consultationibus rem, de qua agendum erit, fideliter et dilucide proponat; et, si quae erunt in utramque partem rationes, explicabit; ut nihil, si fieri potest, Generali et Assistentibus de facto, sed solo iure disserendum relinquatur.

Notet in libro,
quae a Generali
definita.

20. Quae autem in ipsa consultatione aut alibi a Generali definita fuerint, ea in commentariolo notabit, recitabitque Generali, antequam discedat, ut videat, num eius sententiam assecutus sit, et ex eius mente litteris respondeat.

Litteras
Generali legat
et tempestive
transmittat.

21. Scriptas a se litteras Generali leget, et subscribendas tradet, atque ab eo scriptas tempestive in suum quasque locum transmittet.

Litterae soli.

22. Litteras soli inscriptas, cum a Generali acceperit, nulli omnino legendas tradet; sed illum monebit, ut primo quoque tempore respondeatur; sua autem ipse ad illas manu, non aliena rescribet.

Memoriale
apud se habeat.

23. Omnium rerum, quae ad Generalium pertinent, providentiam, tam earum, quae certo tempore, quam earum, quae incerto, prout res postulat, commentariolum apud se habeat, saepeque legat, ut, earum ipse rerum ex suo commentario recordatus, memoriam Generali renovet.

Scripturae
quando asser-
vandae.

24. Scripturas omnes diligenter

conservet; et litteras, quae soli Generali non inscribentur, quasque ille apud se non retinebit, in archivio recondet, notatis in tergo littera S, iis quae Generalis iudicio servandae gubernationis causa videbuntur, littera vero AE, quae ad aedificationem et historiam Societatis pertinebunt. Scripturas porro, in quibus personae notantur, nullo modo cuiquam ostendat sine expressa facultate Generalis.

CAPUT III. — Quomodo ad executionem multarum rerum Generalem iuvare debeat.

25. Manus officium erga Generalem exercebit in exsequendis alacriter rebus, quas illi Generalis commendabit, sive negotia foris agenda, sive domi scribendae litterae sint: quae pars maxime propria eius officii est.

Est manus
Generalis.

26. Simul ut fasciculi aut litterae aliunde venerint, eas ad Generalem deferat: et quas litteras sibi Generalis legendas tradiderit, eas diligenter legat, ac saepe etiam, si opus erit; quo melius negotia, de quibus in iis agetur, animo memoriaque comprehendat.

Leget omnes
litteras.

27. In omnibus litteris ea capita, quae alicuius momenti erunt, quaeque responsione aliqua indigere videbuntur, a tergo litterarum earumdem notabit, maxime vero ea, de quibus in consultatione cum Assistentibus Generalis agendum iudicabit.

Praecipua
capita a tergo
notabit.

28. Quando ad aliquam Provinciam ordinatio aliqua mittitur, aut responsio ad dubium de Constitutionibus, Decretis, ac Regulis, vel de rebus litterariis, vel denique resolutio quaecumque, aut concessio apostolica; eam ad alias quoque Provincias transmitti curet, quibus ordinatio, responsio, aut concessio huiusmodi utilis vel necessaria esse posse videbitur.

Quae
cum Provinciis
communi-
canda.

CAPUT IV. — Fidelitas ac secretum quomodo servandum.

Fidelitas erga
Generalem.

29. Fidelitas eius erga Generalem in eo potissimum observabitur, si nihil clam eo aut scribet aut aget, quod ad negotia spectet Societatis; si nullam sibi gubernationis partem usurpabit; si illi indicabit quidquid aut in tota Societate, aut in aliqua eius parte, in Assistantibus, aut in aliis personis Societatis, praesertim qui gubernant, observaverit, quod eius indigeat providentia.

Fidelitas erga
Societatem.

P. 2 c. 4 n. 6, 7.

30. Erga Societatem vero fidelis erit, si in casibus, in quibus secundum Constitutiones Assistentes Congregationem generalem convocare debent, causam Societatis adiuvet; et, si quid ipse prior eiusmodi noverit, Assistantibus indicet, ut suo fungantur officio.

Secretum.

31. Secretum, quod eius maxime requirit officium, non in eo solum erit, ut nihil omnino earum rerum, quas secretas esse oportet, domi vel foris aliis indicet; sed in eo etiam, ut litteras et scripta omnia, quae secreti aliquid continent, ita recondat ac celet, ut a nemine legi possint.

De suis litteris.

32. Cavebit diligenter, ne privatis litteris suis, sive ad externos sive ad alios de Societate, aut de rebus eiusmodi secretis, aut de futuris consiliis Generalis, nondum ab eo evulgatis, quidquam significet.

Litteras
nonnisi iussus
aperiat.

33. Nullas litteras, nullos fasciculos, nulla scripta ad Generalem missa ipse aperiat, aut aperta ab alio legat, nisi eodem iubente Generali: iubere autem intelligitur, quoties litteras illi, aut scripta resignata reddiderit, aut aliunde accepta tradiderit.

Ex archivio
scripturae
quomodo tradi
possint.

34. Ex archivio nullam cuiquam scripturam, neque domestico neque

externo, iniussu Generalis tradat; et, cum eius iussu tradiderit, in libello notabit, quid, cui, et quando dederit. Et, si externus fuerit, singrapham ab eo accipiet, ut sciat recordeturque, ubinam sit, et possit suo tempore repossidere.

35. In obitu Generalis obserabit ipse tempestive ac fideliter armaria ac scriniola omnia Generalis demortui, cum scripturis ac litteris omnibus, quae apud ipsum reperiuntur, et simul cubiculum, ubi haec asservantur, et claves apud se in secretaria retinebit. Cum autem renuntiatus fuerit Vicarius, tradet claves antiquissimo Assistantium, a quo eas Vicarius accipiat iuxta rationem sui officii.

In obitu Generalis obserabit scripturas.

Offic. Vic. n. 13.

36. Litteras ad alios de Societate missas, quae in fasciculo Generalis venerint, nisi ille retinuerit, ipse ad eorum, ad quos scribuntur, Superiores mittet, nisi ipsi Superiores fuerint. Litteras vero Procuratoris Generalis ad ipsum mittet Procuratorem, idque quam primum, ne qua occasio elabatur rerum gerendarum.

Aliorum litteras destinabit.

CAPUT V. — Quomodo se gerere debeat cum Assistantibus.

37. Erga Assistentes ita se gerat, ut de eorum officio nihil sibi assumere velle videatur, suo se gradu continens; eosque tamquam lectos ad maius officium a Societate viros reverens. Itaque neque in consultationibus sententiam suam non rogatus dicet, nisi si quid suadebit charitas suggerendum, contentus (quod illius officium est) aliorum bene intelligere et fideliter excipere sententias.

Erga Assistentes quomodo se geret.

38. Lectas a se litteras illi tradet Assistenti, ad cuius Provincias negotia, de quibus agetur, pertinebunt, vel

Quaenam litterae Assistentibus dandae.

unde litterae missae fuerint; deinde aliis, si res aliqua in eis contineatur, quae in consultationem erit adducenda, ut omnes ad dicendam sententiam parati veniant.

Res maioris
momenti cum
Assistentibus
communican-
dae.

39. Res omnes scribendas maioris momenti, itemque instructiones eorum, qui huc vel illuc mittentur, antequam scribantur, cum Assistentibus conferat ex commissione Generalis, et eorum sententias fideliter Superiori referat.

Litterae com-
munes iisdem
ostendendae.

40. Si quas ordinationes aut litteras ad omnes aut ad aliquas Provincias Generalis scribi voluerit, eas, antequam mittantur, omnibus Assistentibus ostendet; reliquas vero litteras, quae ad alias aut Societatis aut externas personas privatim scribentur, satis erit illi tantum Assistenti, ad cuius Provincias scribentur, ostendere.

CAPUT VI. — Quomodo cum sociis.

Curam gerat
suorum.

41. Substitutorum et sociorum suorum, a quibus in scribendis litteris adiuvatur, habebit curam. Primum, ut Regulas officii sui servant; deinde, ne nimio scribendi labore aut extinguant spiritum, aut vires et valetudinem affligant. Itaque curare debet, ut tempus, orationi et aliis exercitiis spiritualibus necessarium, liberum habeant, et vacationem recreationemque tuendae valetudini convenientem.

In quibus sit
eorum
Superior.

42. Etsi eius Substituti et socii in iis, quae ad officium suum non pertinent, sub Praepositi aut Vice Praepositi et Ministri Domus obedientia esse debent; poterit tamen eos, cum ipsius postulabit officium, aut recreationis causa, foras mittere, et cum illis, si necesse fuerit, in ordine domestico dispensare. Caveat porro, ne

vel ipse aliis in rebus illos occupet, vel ab aliis occupari permittat, cum detrimento sui officii aut valetudinis.

Benigne illos
tractet.

43. Substitutos sociosque, etiam Coadiutores, tractet ut fratres, detque operam, ut semper hilares in Domino et alacres sint, ne et labore, suapte natura tristi, et ipsius parum iucunda consuetudine conficiantur.

Quae illis com-
municabit.

44. Ex rebus secretis tantum cum unoquoque eorum communicabit, quantum cuiusque officii ratio et rerum necessitas postulabit.

45. Habeat socium, qui ei sit ad manus ad omnia negotia, prout officii necessitas exegerit; quique litteras a tabellariis tempestive accipiat, et tam pro illis exigendis, quam pro aliis secretariae usibus expendat, rationemque expensi, ab ipso prius approbatam, Procuratori Generali reddat; a quo et pecunias, prout opus erit, accipiat.

Socius aliquis
ad rationes
expensarum,
et ad accipien-
das litteras.

CAPUT VII. — Quomodo cum aliis.

46. Cum aliis ex Societate hominibus ita se gerat, ut nullam auctoritatis speciem ostendat, nullum singulari studio et favore prosequatur, spe ac promissis neminem alat, ostendat denique omnibus, se instrumentum tantummodo et manum esse Generalis.

Quomodo
cum Nostris.

47. Externis se gratum et religiose amabilem praebeat, curetque, ut omnes, quibuscum aget, in Domino aedificet, et Societati benevolos reddat. Nullum vero cum illis negotium iniussus a Generali tractabit: et, cum eius tractabit iussu, caveat, ne quod in sermone verbum excidat, quod praeter eius sit voluntatem.

Quomodo
cum externis.

CAPUT VIII. — De ratione et modo litteras scribendi.

Modus scribendi religiosus.

48. Modus scribendi, sive ad Nostros sive ad externos, illud in primis habere debet, ut religiosus sit; sed aliter tamen cum ad Nostros, aliter cum ad externos, sive Religiosos sive saeculares scribitur.

Cum ad Nostros.

49. Cum ad Nostros scribet, usitatum Societatis morem servabit, de quo nihil mutabit, nisi iubente Generali; et quisnam is sit mos, scire debet, et an ab aliis in Societate servetur, animadvertere.

Cum ad alios Religiosos.

50. Cum ad alios Religiosos, eodem spiritu eademque pietatis significatione, qua ad Nostros, debet scribere; minus autem libere. Quod autem ad titulos et honorificas appellationes attinet, illis utetur, qui ab aliis Religiosis et prudentibus hominibus eisdem tribuuntur.

Cum ad externos saeculares.

51. Cum ad externos saeculares, animadvertere pariter debet, tum ut litterae ipsae religiosam Societatis pietatem semper oleant; tum ut eos illis titulos tribuat, quos cuiusque dignitati convenire ac deberi intelliget.

Nullus affectus immoderatus in litteris.

52. Caveat diligenter, ne in litteris, et maxime iis, quas Generalis nomine scribet, species ulla immoderati affectus appareat, aut ullum sit indicium non satis bonam de eo, ad quem scribitur, opinionem Generalem habere.

53. Generalis animum induat, eiusque non solum sententiis, verum et verbis ingenium exprimat, ut non tantum idem, sed etiam eodem modo, quo Generalis, si scriberet, dicturus esset, dicat; non supra eius sensum et voluntatem res, quas scribet, augens, non infra diminuens.

Induat Generalis animum.

CAPUT IX. — De annuarum litterarum editione.

54. Simul ac ex Provinciis allatae erunt annuae, Assistantibus recognoscendas dabit; et ab iisdem postea recipiet, ut typis mandentur.

Annuae recognoscendae.

55. Ubi a Patre Generali cognorit, qua in Provincia excudi eas velit, autographa mittet ad Provincialem; eique rem totam Generalis nomine commendabit, ut idoneum scilicet quempiam huic operi praeficiat; curetque edita exemplaria per alias Provincias distribui.

Ubi excudendae.

56. Indicae litterae omnes, quae vulgari consueverunt, nisi latina lingua scriptae sint, dabit operam, ut statim latine vertantur, typisque excusae Societati quam primum communicentur. Quae vero ex Anglia, Hibernia, Scotia, vel e constantinopolitana, chiensi, aliisque eiusmodi missionibus adferentur, eodem modo ab Assistantibus recognita, litteris annuis subiici, unaque in lucem edi oportebit.

Litterae indicae latine vertendae.

Anglicanae, hibernicae, etc.

REGULAE

SUBSTITUTORUM SECRETARII,

G. 7 d. 101.

IN CONGREGATIONE SEPTIMA EXAMINATAE ET RECOGNITAE.

Multa
ex Regulis
Secretarii.

1. **M**UNERIS sui momentum, diligentiam, fidemque, qua versari in eo debent, aestimare poterunt Substituti ex Regulis Secretarii, quibus uti eos oportebit, quatenus ad hanc, qua illum sublevant, officii partem referuntur.

Orationis
tempus.

2. Ita negotia disponant, ut tempus, orationi et sanctae Missae sacrificio destinatum, vacuum habeant.

A quo
pendeant.

3. Pendebunt proxime a Secretario, cum in omnibus iis, quae ad secretariam pertinent, tum in petenda scribendi vel accipiendi litteras, et foras exeundi facultate, sive ambulatum, sive cum a P. Secretario mituntur. Quod si ipsis ad alia quaevis negotia exeundum erit, petita a P. Vice Praeposito facultate, Secretarium monebunt, ab eoque socium petent, nisi iam P. Vice Praepositus designarit; cui in caeteris ad disciplinam domesticam, non ad secretariam pertinentibus, parebunt subiectique erunt.

Se mutuo iu-
vent.

4. Etsi distinctionis causa singuli ad expedienda certarum aliquot Provinciarum negotia designati sunt, poterit tamen Secretarius eorum in his illisve opera uti, prout res et tempora postulabunt.

5. Ut litterae a PP. Assistantibus pro eorum commodo inspicere possint, summaria seu excerpta litterarum mature conficiant, eaque in litteris ipsis a tergo notabunt, praefixa loci, temporis, eiusque, qui scribit, nominis nota, ut omnia post referant ad Patrem nostrum. Quod si ad facienda haec summaria ope aliqua indigere se sentiant, eam petent a Secretario.

Litterarum
summaria in
tergo notent.

6. Cum a P. Generali, vel eius mandato a P. Secretario respondendi materiam accipient, eius summam, vel in litteris iisdem, vel in alia seorsim schedula paucis adnotabunt. In litteris porro, quas scribebunt, si quid a PP. Assistantibus (quibus ostendi omnes debent) animadversum fuerit, de eo Patrem nostrum monebunt; ac vicissim Assistentes, si quid a Patre nostro inter subscribendum adiciatur.

Notent
scribenda.

7. Litteras, cum expeditae erunt, suis statim locis in armario distincte atque ordine reponent, designando singulis Provinciis certum aliquod spatium a litterarum cellulis seiunctum, in quo memorialia et alia id genus collocentur, ut facilius, cum res exigeret, reperiri possint. Armarium

Litteris quae
addita,
moneant.

Distinctae sint
in armariis
litterae.

Quando
purganda ar-
maria.

autem bis saltem quotannis, praesente suarum Provinciarum Assistente aut Secretario, repurgabunt: ita ut inutiles litteras tollant et exurant; eas vero, quae ad aedificationem faciunt, aut res insignes perpetuasve (quales sunt Collegiorum foundationes, et similia) continent, Secretario tradent; eodemque modo litteras eorum, qui ad Indos vel ad alias huiusmodi missiones se offerunt. Denique cum munere suo decedent, secretas omnes, quas habent, Secretario dabunt, ne inspici possint a successoribus.

Soli Secretario
tradant.

Nomina
defunctorum
et exentium
e Societate;
suffragia,
preces.
P. 4 c. 1 n. 4.

8. Nomina defunctorum, cum temporis et loci, quo quisque diem obiit, nota, quamprimum ei tradent, qui eius rei curam gerit. Eorum item qui e Societate discedunt. De fundatoribus vero aut benefactoribus defunctis Secretarium admoneant, ut iuxta Constitutionum et Generalis mentem suffragia pro eis fiant. Idem facient, cum pro alicuius negotii causa, sive Societatis sive alterius, per totam Societatem, aut per aliquam eorum Provinciam, preces indicendae sunt.

Abdita sint
omnia
in cubiculo.

9. Expedit ad declarandum studium curamque secreti et litterarum, quas tractant, ut in cubiculis suis, tum litteras ipsas, tum reliqua scripta et negotia recondita semper habeant in armario, vel alio quopiam loco, ubi oculis non pateant, nisi cum re ipsa in usu et opere versantur.

Clavi simili
eius quau
habet
Secretarius
claudantur.

10. Litteras, aut alia quaecumque ad Secretariam spectant, alia clavi non occludent, quam illa, cuius similem habeat Secretarius, eique soli suam tradent, si quando peregre abibunt, aut alia incidet occasio.

Regesta
Secretario
tradantur.

11. Regesta peculiaris, quae secretis quibusdam litteris inservire debent, Secretario, quando plena

erunt, servanda tradent: itemque litteras (si quas habeant quas servari oporteat) ut in archivio secreto reponantur.

12. Habeant in quaternione descripta nomina Superiorum, qui in eorum Provinciis gubernant, et nomina Consultorum, suoque tempore illos expungant, qui mutantur, ut successorum nomina substituant, tum in suo, tum in eo Superiorum indice, qui apud Patrem nostrum erit.

Nomina
Superiorum,
et Consultorum
descripta
habeantur.

13. Cum hisce duobus catalogis, quo tempore ad Patrem nostrum scribunt Superiores et Consultores, litteras, quas acceperint, comparabunt, ut dispiciant, an omnes praescripta in ratione scribendi tempora observarint. Et, si quos officio defuisse deprehendent, ad Patrem nostrum, aut certe ad P. Secretarium deferent, ut moneantur.

Qui suo
tempore non
scripserint
deferantur.

14. Ordinationes et monita communia, aut alia etiam responsa, si quae per illos Provinciae cuiuspiam scribuntur, quae reliquis usui futura sint (qualia esse solent quae ad propositas casuum difficultates, vel circa Institutum, Regulas et privilegia rescribuntur) Secretario significabunt, ut ex ea, privatis regestis excerpta, in aliis communibus rescribenda curet.

Quae ex pri-
vatis regestis
excerpta,
in communibus
describenda
sint.

15. In obsignandis litteris, fasciculisque complicandis, aderunt ope sua scriptoribus, praecipue cum inexperti adhuc erunt, aut si fasciculi ipsi propter magnitudinem id requirant, et scriptores alii, in suis similiter occupati, operam conferre nequeant.

Suos
amanuenses
quando
iuvabunt.

16. Illud in primis habere studeant, ut quam fidelissimi Generali sint, et adeo secreti tenaces, ut si nihil earum rerum scirent, quas oportet esse secretas.

Fideles
et secreti sint.

Moneant
Secretarium
de iis, qui non
scripsere.

17. Moneant Secretarium, si quam Provinciam, Visitatorem, Provincialem, Praepositum localem, Rectorem, Magistrum Novitiorum, Consultorem, vel alium quempiam eorum, qui scribere debent, suo tempore non scripsisseprehenderint.

Diligentes sint.

18. Solliciti ac diligentes sint in exsequendis alacriter rebus, quas illis Secretarius commendabit, sive negotia foris agenda, sive domi scribendae litterae sint, quae pars maxime propria eorum officii est.

Quae tradenda
archivistae.

19. Scripturas omnes, ac litteras, quae soli Generali non inscribuntur, quasque apud se non retinebunt, in archivio recondendas tradent, notata a tergo littera *S* iis, quae Secretarii iudicio servandae gubernationis causa videbuntur; littera vero *AE* iis, quae ad aedificationem et historiam Societatis pertinebunt. Nullas vero, praesertim de negotiis, in archivio reponent, quas antea non legerint.

De suis litteris.

20. Cavebunt etiam diligenter, ne

in privatis litteris suis, sive ad externos sive ad alios de Societate, aut de rebus eiusmodi secretis, aut de futuris consiliis Generalis nondum ab eo evulgatis, quidquam significant.

21. Caveant item diligenter, ne in litteris, maximeque quas Generalis nomine scribent, species ulla immoderati affectus appareat, aut ullum sit indicium non satis bonam de eo, ad quem scribitur, opinionem Generalem habere.

Quales
in scribendo
pro Generali.

22. Generalis animum induant, eiusque, non solum sententiis verum etiam verbis, exprimant ingenium; ut, non tantum idem, sed eodem etiam modo, quo Generalis, si scriberet, dicturus esset, dicant; non supra eius sensum et voluntatem res, quas scribunt, augentes, non infra diminuentes: contenturque parare sibi stilum, qui religiosam pietatem et modestiam sapiat, redoleatque veterem maiorum nostrorum simplicitatem et candorem.

Generalis ani-
mum induant.

(Institutum Societatis
Vol. III p. 63-65)

REGULAE

REVISORUM GENERALIUM

C. 8 sess. 128.
C. 10 a. 11.

EDITAE IUSSU CONGREGATIONIS VIII, RECOGNITAE IN CONGREGATIONE X.

Revisores
ex variis
nationibus,
et eorum
qualitates.

1. **M**UNERIS sui gravitatem ex eo metiri Revisores debent, quod Praeposito Generali operam navant in re maximi momenti, hoc est, in librorum edendorum examine et censura. Propterea enim ex variis natio-

nibus in unum collecti sunt homines praestanti iudicio et doctrina, ut Generalis, eorum fide diligentiaque adiutus, facilius providere possit, tum caetera, quae in Nostrorum scriptis spectari debent, tum maxime, ut do-

*P. 3 c. 1 n. 18, O.
P. 4 c. 5 n. 4.*

*Libri graviores
a quatuor, alii
a paucioribus
censendi.
C. 11 d. 22 n. 2.
C. 12 d. 28.*

ctrinae soliditas et uniformitas, quam Constitutiones requirunt, in Societate conservetur.

2. In libris ergo, quos recognoscendos accipient, ut congruentem pro cuiusque argumento et qualitate curam adhibeant, hoc observabunt, ut eos quidem, qui in theologicis speculativis aut in controversiis versantur, morumve doctrinam tradunt, quatuor integrum librum examinent. Quod si quando pauciores forte esse contigerit, P. Generalem moneant, ut quid tunc facto opus sit ipse statuatur. Sacrarum vero Litterarum commentarios, qui ex proposito controversias dogmatice non miscent (in his enim quatuor etiam esse debent) librosque, qui sacras aut ecclesiasticas historias, concionesve ad populum, aut quaestiones philosophicas complectuntur, tres omnino perlegant. Qui vero leviora continent, quam aut a singulis Censoribus omnia legi necesse sit, ut qui in Humanioribus Litteris, aut profanis versantur historiis, duo saltem integros evolvant: ac tum etiam in his reliqui Revisores partem illorum aliquam inspiciant, quantum nimirum satis sit, ut cum aliis postea conferre, et de libris ipsis iudicare una possint.

*Quid
observandum
in ferendo
iudicio.*

3. Iudicium porro illorum duplex erit. Unum, ut dispiciant, an liber talis sit, qui a Societate in lucem edi iure possit. In quo si edi debere non fuerit iudicatum, non erit quod ulterius progrediantur, sed suum hoc iudicium statim referent ad P. Generalem, ut quod facto opus sit ipse consideret ac statuatur. Alterum, ut, cum operae pretium esse duxerint ut edatur, tum de censuris deinceps deliberent, ac definiant, an corrigi liber debeat iuxta ea, quae vel ipsimet observarint, vel ex Provinciis missa

fortasse fuerint. Quocirca, cum librum aliquem accipiunt recognoscendum, curent, ut simul cum libro tradantur censurae ex Provincia missae, si quae sint, cum responsis auctoris ad censuras.

4. In rebus maioris momenti conveniens erit, ut prius adducantur rationes in utramque partem; tum vero procedatur ad ferendum ex omnibus auditis iudicium. Caveant autem in formandis censuris, ne utantur verbis, quae offendere possint Sacram Inquisitionem: quod fieret, si propositiones nulla hactenus a Sacra Inquisitione notatas graviore censura, puta haeresis, erroris, temeritatis, etc., ipsi damnaverint. Simpliciter itaque censeant ac indicent de propositionibus, an ea in scholis nostris, aut in libris, qui a Nostris eduntur, permitti debeant.

5. Absolutis cuiusque libri consultationibus, tum eius libri approbationem, tum censuras Patri nostro subscriptas exhibebunt, ut de his statuatur, quod convenire videbitur. Suscribent quidem omnes, si in eas maior pars consenserit. Si quis vero, vel in approbatione libri, vel in aliqua censura discrepaverit, vel omisum aliquid fuerit, quod ei dignum censura videatur, separatim id ad P. Generalem cum suis rationibus, vel eodem folio vel diversis, ut placuerit, scribet, si rem dignam iudicaverit, de qua P. Generalis moneatur. Cum vero paria erunt utrimque suffragia, eae quidem censurae inter communes non ponantur, sed ad Patrem nostrum simul afferendae erunt utriusque partis rationes, ut pro re nata statuatur quod expedire iudicabit.

6. Censuras librorum ad ea maxime dirigent, quae in Ratione Studiorum praecipiantur, in Regulis communibus

*Cavenda
S. Inquisitionis
offensa.*

*Censuris
nomina sub-
scribenda.*

*Ratio
Regularum et
circumspectio-
nis habenda.*

videlicet Praeceptorum Facultatum superiorum 5 et 6; Professoris Scripturae 1, 2, 6, 8, 10 et 11; Professoris scholasticae Theologiae 2, 3, 4, 5; et Professoris Philosophiae 2 et 3, soliditatem uniformitatemque doctrinae iuxta Constitutiones nostras et decretum 55 quintae Congregationis semper intuendo. Neque in ea re nostrorum scriptorum, sicubi a communi via deflectant, ducantur exemplo, quidquid aliqui e Nostris ante scripserint. Unde, ut approbetur a Revisoribus opinio aliqua, non sufficit, quod idonei alicuius auctoris sit; requiritur insuper, ut non sit contra Doctorum axiomata, communemque scholarum sensum. Atque, in univ-
Hic d. 41.
 ersum loquendo, non solum admitti nihil debet, quod fidei pietatique christianae non prorsus congruat; sed neque aliud quidpiam, quod alios merito possit offendere, vel Societatis existimationem religiosamque circum-
Quae in libris Nostrorum toleranda non sint.
 spectionem dedecere videatur.

7. Providebunt itaque: 1. Ne in libris Nostrorum novae, et a communi doctrina discrepantes opiniones inducantur. 2. Ne communes rationes, quibus Religionis christianae dogmata confirmant Theologi, convellantur. 3. Ne a D. Thomae doctrina, iuxta Constitutiones et Congregationum Decreta, in theologicis discedatur. 4. Ne quid contineant, quod vel ad iura Principum, immunitates, iurisdictionem, et privilegia, vel materiam Status, ut vocant, pertineat, vel alia quavis ratione nationum provinciarumque res aut personas sic attingat, ut iusta sequi possit offensio. In iis porro, qui contra haereticos scribunt, observabunt praecipue, an cum doctrinae soliditate stilum ita moderentur, ne plus aequo acerbitalis habere, aut
P. 4 c. 14 n. 1. C. 5 d. 41, 56.

alia ratione levior merito cuiquam videri possit.

8. Quodcumque argumentum tractetur, tale sit, ut aedificationi utilitatisque futurum censeatur; et in eo ita versetur auctor, ut non mera eorum, quae ab aliis scripta sunt, repetitio videri queat, sed sua ipse propria, eaque digna luce habeat; talisque praeterea sit liber, ut mediocritatem in suo genere non mediocriter superet, hominumque de Societatis lucubrationibus iudicio et exspectationi respondeat.

9. Diligenter quoque animadvertent, ut Nostri de se invicem, ut par est, honorifice loquantur, neque prae se ferant animum ex professo scriptorem ex Nostris ullum eiusque opiniones aut rationes potius impugnandi, quam suam sententiam stabiliendi. Quod si aliquando ab alicuius peculiari sententia cogantur discedere, id modeste faciant; similique etiam cautione utantur erga externos Doctores catholicos.

10. Nullus librum scriptumve a quoquam recognoscendum accipiet, praeterquam a P. Generali, aut eius nomine a P. Secretario. Singula deinde recognita eidem P. Generali reddent; cum his censuras, uniuscuiusque manu, die annoque adscriptis, subnotatas et obsignatas. Quod si contingat, ut liber, qui mittitur recognoscendus, non sit emendate scriptus caractere, qui ab omnibus Revisoribus legi possit, neque sit per suos numeros et paginarum distinctiones ita digestus, ut notari possint loca animadversione digna; id significabunt P. Generali, ut moneantur censores Provinciarum aut Provinciales ipsi, quod huiusmodi Romam mitti permiserint.

11. Nec censuras nec scripta, quae recensebunt, priusquam edantur, cui-

Quae contra
requirantur.

Charitas,
modestiaque
curetur.

A solo Gene-
rali libri
acceptandi.

Secreti tenaci-
tas, et iudicii
moderatio.

quam ostendent sine P. Generalis facultate, secretique maxime tenaces sint; ita ut nemini, quae in consultationibus acta sunt, aperiant, multo minus, cuius sententiae hic vel ille fuerit. Nullius libri scriptive patrocinium suscipient, ita ut evincere velle videantur, neque iudicii sui propensionem aliis ostendent; quamvis, interrogati, respondere possint, se hoc vel illud opus recognoscere.

12. Pro directione, necesse est, ut bullas et brevia ad doctrinam et mores pertinentia, quae a Summis Pontificibus eduntur, habeant. Item decreta, quae a Sacra Inquisitione, aliisque Congregationibus, et a Magistro Sacri Palatii prodeunt. Immo expediret, ut ea quoque habere curarent, quae alibi ab Inquisitoribus et Universitatibus in eo genere decernuntur: et haec sibi comparari curabunt a Procureatore Generali.

13. Censurarum exempla in libro ad id destinato apud se retinebunt. Rationes quoque, quibus moti sunt, vel in eodem, vel in alio libro, qui Acta contineat, annotabunt, maxime, si quae fuerit opinionum diversitas, ad memoriam et documentum posterorum. Quod si necesse erit eos iuvare alicuius alterius opera, id Superiori proponent.

14. Librorum, qui ab ipsis recogniti et approbati fuerint, exemplaria in Urbe retineri debent, cum censurae in Provincias mittentur; tum ad alios eventus, tum ut constare possit auctorem nihil postea mutasse, aut edidisse non approbatum. Quod si hoc servari non potuerit, saltem, loco exemplaris scripti, impressum mittatur Revisoriae, cum censura conferendum, et asservandum.

15. Qui designabuntur in Provinciis ad censendos libros, qui forte Romam non mittentur, superiores Regulas habeant, seque, perinde ac generales Romae Revisores, teneri sciant, ut, quae in iis continentur, cautiones omnes in libris examinandis observent: sed praecipuo quodam studio servare conentur ea, quae praescribuntur superioribus regulis 6, 7, 8, 9. Qui vero extra ordinem libros edendos a Provinciali accipient, ignoti debebunt esse auctoribus, auctoresque Censoribus, quo maiori cum libertate ac sinceritate iudicare de iis possint. Etiam hi servant quae aliis supra praescripta sunt, ferantque iudicium, omni seposito humano respectu, solam Dei gloriam ac Societatis bonum prae oculis habentes. Omnes autem Revisores suas censuras eidem Provinciali tradent, qui eas Romam ad Generalem mittet; et, cum responsum acceperit, non permittet libros edi, donec illi certo constiterit emendanda esse, quae Generalis emendanda iudicaverit. Quod si Provincialis ipse aliquid edere volet, id non faciet, nisi consulto prius Generali, servatoque, quem ille praescripserit, ordine. Porro a Censoribus examinari debebunt, non solum tractatus librorum, sed praeambula etiam, ac praefationes, admonitiones, epistolae liminares, atque ipsi etiam tituli, ne quidquam indiscussum edatur, omnesque offensionum causae, quantum in nobis erit, praecedantur. Iam, si post correctionem contingeret auctorem aliquid addere vel immutare, insciis Superioribus, quod esset alicuius momenti; Superiores id severe, pro gravitate delicti, punire meminerint.

Ad eadom
tenentur Revi-
sores alii.
C. 10 d. 11.

C. 16 d. 15.

Notitia
habenda bullarum
et decretorum.

Censurarum
exempla
retinenda;

immo
et librorum.

C. 15 d. 9.

REGULAE

PROCURATORIS GENERALIS.

Quae sibi
servanda.

1. **I**N omnium negotiorum tractatione perpetuo memor sit Instituti Societatis, quae, Dei omnipotentis gloriam quaerens, profectui animarum invigilat. Ipse igitur verbo et exemplo eos omnes aedificet, quibuscum versatur; et in his, quae ad officium suum spectant, fidelitatem, prudentiam et dexteritatem habere studeat; atque eos sibi benevolos conservet, quorum opera ad negotia peragenda indiget.

2. Ad eum pertinent negotia omnia ad expeditiones, lites, et quovis contractus sibi a Generali commissos ineundos spectantia, quae ad universae Societatis Collegia, vel Domos eius, vel etiam ad particulares personas pertinebunt.

3. Superintendat, non solum iis, quae a Procuratore et Sollicitatore externo curantur, sed etiam sociis, qui illi dabuntur adiutores, quod ad negotia attinet. Qui, licet in iis, quae ad suum officium non pertinent, sub Vice Praepositi et Ministri Domus obedientia esse debent quoad disciplinam domesticam, eos tamen poterit, cum ipsius postulabit officium, et recreationis etiam causa, foras mittere. Nam ad alia quaevis negotia non ad Procuratorem pertinentia, si ipsis exeundum erit, non nisi de

P. Vice Praepositi licentia facient, sicut socii Secretarii: et si qui Romae fuerint Procuratores Societatis rerum particularium, vel etiam Provinciarum, ab ipso dirigentur, prout Generali videbitur.

4. Nihil, quod ad expeditiones, lites, aut graviora negotia pertineat, incipiet agere, nisi a Praeposito Generali per se vel per alium approbatum sit, et ei commissum ut exsequatur. Quod si Generalis rem consultatione indigere iudicabit, sollicitet, ut mature de ea statuatur, praecipue si res festinatione egere videatur. Si quid autem ex iis, quae statuuntur, ipsi videretur non convenire, proponat suam sententiam et rationes quibus movetur.

5. Illud vero praecipue ante oculos habeat, ut, ante quam litem ullam intendat, res controversa, si fieri possit, concordia aut compromissione componatur: si quando tamen ad litem descendendum erit, memor sit, ut magnam pacem interius exteriusque custodiat, et semper ad iustam concordiam se paratum esse contrariae parti innotescat.

6. Curet diligenter, ut recte et solide fiant quae expedienda vel alia ratione agenda erunt. Quod si periti iuris aut curiales consulendi sint,

Quae inconsulto Generali non inchoabit.
P. 9 c. 3 n. 16.

Ut lites componat.
C. 2 can. 26 d. 55.

Ut negotia expediantur.

P. 9 c. 6 n. 12.

Negotia adeum pertinentia.
P. 9 c. 6 n. 12.
P. 4 c. 2, E.

Quibus superintendet.
P. 9 c. 6 n. 12, H.
C. 7 d. 101.

maxime idonei eligantur: idem de officialibus, per quos res est transigenda, intelligatur.

Generalem
de statu
negotiorum
admoneat.

7. Conferat cum Praeposito Generali, eique reddat rationem eorum, quae facit, et quo in statu sint negotia; aut illi, qui a Praeposito designabitur. Quod si rerum difficultas extraordinarium favorem aut diligentiam exigere videatur, eidem significet, et auxilia, quae opportuna visa erunt, petat.

Eos etiam
ad quos perti-
nent.

8. Rationem quoque reddet status negotiorum, eorumque prosecutionis vel expeditionis iis, qui de negotiis scribunt; suas vero litteras legendas dabit illi Assistenti, ad cuius Provinciam negotia pertinebunt.

Libros habeat
rationum.

9. Rationum libros conficiat, in quibus singillatim omnia, quae recipit, scribantur, et quas pecunias quibus in rebus expenderit, ut tam clara et distincta ratio dati et accepti sit, ut ipso etiam absente supputari possit, quid singulae Provinciae, Domus, Collegia, aut particulares personae dederint aut debeant Procuratori, aut quid eis a Procuratore debeatur. Quod ut commodius observetur, singulis saltem annis ad Nativitatis Dominae festum rationum omnium summam colliget, et scribet, atque ad eos, quorum intererit, mittet. Si quid autem pecuniae supererit, eisdem significabit, ut pro ipsorum arbitrio de ea disponatur. Porro tertio quoque anno rationem reddet accepti et expensi ei, quem Praepositus Generalis designarit.

C. 7 d. 101.

Liber
beneficiorum
Collegiis
unitorum.

10. Librum habeat, in quo scribat beneficia omnia ecclesiastica, quae singularum Provinciarum Collegiis sunt unita, et horum etiam catalogum, ubi tempus, in quo fuit facta unaquaeque unio, et valor etiam

annotetur; animadvertatque, ut, antequam adveniat dies praescriptus solvendi quindennia, Rectores Collegiorum, ad quae huiusmodi uniones pertinent, diligenter admoneat, ut opportuno tempore pecunias Romam mittant.

11. Curet, ut a Provinciis mittantur pecuniae, quas contribuere debent ad sumptus necessarios in Procuratores, et cum opus fuerit in Advocatos, latores litterarum, et alios similes faciendos; utque Romae sint eo tempore, quo illis sunt solvendae: eademque diligentia, quae sibi deberi ex libro rationum colliget, ut reddantur curabit.

Unde necessarii sumptus solvantur.
P. 4 c. 2, E.

12. Cum pecunia Procuratori ad negotia conficienda transmittetur, si tantum litterae bancae, quae de credito dicuntur, mittantur, nihil capiat, nisi quantum, et quando pro negotio conficiendo opus erit: si vero bancae litterae ad certam aliquam summam, quae iam alibi soluta est, capiendam missae fuerint, et ea ipsa iam iam ad negotia expedienda erit necessaria, ne tum quidem a mercatore, praesertim locuplete et spectatae fidei, educatur, donec numeranda sit: si vero non tam certo erit necessaria, vel de fide mercatoris non tam certo constaret, primo quoque tempore ab eo accepta pecunia, eam, si alicuius momenti fuerit, reponat in arca sub duplici clavi, quarum alteram ipse, et alteram diversam socius habeat.

Quando litterae bancae mittendae.

13. Scripturas, bullas et brevia authentica, quae in archivio conservantur, non nisi exigente necessitate accipiet; acceptas vero, quam primum commode poterit, reddat: caeteras autem scripturas, procuratoria instrumenta, litteras negotia continen-

Quas scripturas, et quando ex archivio accipiet.

tes, quamdiu necessaria fuerint; et demum quaecumque ad officium eius pertinent, et quae nec perpetuo necessaria sunt, nec semper servanda erunt, ipse custodiat ordinate et distincte, facto eorum omnium inventario; cubiculumque sit clavi obsecratum.

14. Informationes ad se missas in omnibus expeditionibus habeat prae oculis, ut ad eas omnino supplicationes conformentur: deinde animadvertat, ut bullae et brevia, quae expediuntur, cum supplicationibus concordent.

15. In librum referat summam omnium negotiorum, quae ei commendantur: resque maioris momenti, quae in eorum progressu peragentur, ibidem brevi ac dilucido ordine conscribat.

16. Exempla litterarum, quas ad varias Provincias et loca scribit de negotiis, in librum peculiarem referat: et cum memorialia, informationes,

supplicationes, vel alia scripta alius cuius momenti aliis dabit, exemplum eorum apud se servet.

17. Regulas Cancellariae habeat, bullasque et brevia, quae a Summo Pontifice fiunt, emat; in eisque animadvertat, quid novi contineatur. Quod si in Coenae Domini bulla aliquid adderetur, aut mutaretur, eam statim ad omnes Provincias transmittat; motus etiam proprios universales, conscio tamen Praeposito Generali, Provincialibus mittet.

18. Cum Praepositus Generalis adire voluerit creatum novum Pontificem, ut, iuxta Constitutiones, Suae Sanctitati obedientiam votumque Societatis declaret; redigat illi Procurator in memoriam, ut videat, an expediat ab eo impetrare confirmationem gratiarum et privilegiorum Societatis.

19. Subditus sit Superioribus Collegiis, praeterquam in iis, quae ad sui officii executionem spectant.

Regulas
Cancellariae
et bullas
novas emat.

Quid post
creatum Pontificem, etc.
P. 7 c. 1 n. 8.

In quibus
subditus erit
Rectori Collegii.

Informationibus supplicationes sint conformes, supplicationibus brevia.

Liber negotiorum.

Habet registrum litterarum, etc.

REGULAE

PROCURATORIS ASSISTENTIAE,

IUXTA DECRETUM XXIX CONGREGATIONIS XVI CONFECTAE, ET A CONGREGATIONE XVIII

RECOGNITAE ET APPROBATAE DECRETO XVIII.

Qualis esse debeat.

1. **G**ENERATIM in negotiorum tractatione verbo et exemplo eos omnes aedificet, quibuscum versatur; et in his, quae ad officium suum spectant, fidelitatem, prudentiam et dexteritatem habere studeat;

atque eos sibi benevolos conservet, quorum opera ad negotia peragenda indiget.

Quae negotia
ad ipsam
pertinent.

2. Ad ipsum pertinent negotia omnia a Provinciis Assistentiae sibi commissa, ad expeditiones, administrationes, rationes, lites, et quosvis contractus ineundos spectantia, quae ad Assistentiae Collegia et Domos pertinebunt. Nullum vero gravioris momenti negotium, quamvis sibi commendatum a Superioribus Collegiorum aut Domorum, agere incipiat, nisi ab eorum Provinciali approbatum et commissum ipsi fuerit, vel nisi sit ex iis, quae eam moram non patiuntur, ut Provincialis responsa expectentur: nam tunc satis erit proprium Assistentem consulere.

Negotia
externorum vix
attingenda.

3. Ut sit expeditior ad negotia Assistentiae, procul a se amoliri conetur negotia externorum. Si quando vero aliud videretur postulare charitas aut gratitudo Societatis, illa non attingat, nisi conscio Praeposito Generali, et ex eius iudicio.

Quomodo
audiendi Superiores
Collegiorum,
quorum negotia gerit.

4. A Superioribus et Procuratoribus Domorum aut Collegiorum, quorum negotia gerit, non solum accurata postulet documenta, sed et consilia, rationemque tractandi negotia libenter accipiat. Ipse vero, si ab illis dissentiat in re alicuius momenti, ad Assistentem referat, ut statuatur, quae ratio sit tenenda.

Devitet omnem
speciem
negotiationis.

5. Studiose devitet omnem speciem negotiationis aut quaesiti lucri, emptione aut venditione rerum aliunde acceptarum, vel alio mittendarum, permutatione pecuniarum, aliterque. Si tamen contingeret ex negotiorum gestione lucrum aliquod sua quasi sponte enasci, sciat, non licere ipsi de eo disponere, et illud omne deducendum esse in rationes,

haud secus ac caetera accepta et expensa.

6. An, et quantum possit circa eleemosynas aut donationes honorarias, itemque mutuam pecuniam dandam et accipiendam, intelliget ex Praeposito Generali, cuius erit eam facultatem, si qua generalis concedenda videbitur, definire; uti et Procuratoris deducere in rationes Provinciis reddendas.

Quid possit
circa
eleemosynas,
donationes,
mutuum.

7. Curet diligenter, ut recte ac solide fiant quae expedienda, et alia ratione agenda erunt. Quod si periti iuris aut curiales consulendi sint, maxime idonei eligantur. Idem de officialibus, per quos res est transigenda, intelligatur. Porro haec electio non fiat, nisi approbante proprio Assistente, cuius est invigilare communi suae Assistentiae bono, et eos nosse, quorum opera uti Procurator debeat.

Solide,
et quam potest
cautissime,
negotia gerat.

8. Illud ante oculos habeat, ut, antequam litem ullam suscipiat, res controversa, si fieri possit, concordia aut compromissione componatur. Si quando tamen ad litem descendendum erit, memor sit, ut magnam pacem internam externamque custodire studeat. Neque per se, sed per externos Procuratores in publicis iudiciis negotia peragat.

Lites student
componere.

9. Catalogum negotiorum suae curae commissorum sibi conficiat, et saepe cum suo Assistente conferat, exponatque negotia, quae tractat, et quo in statu sint. Quod si rerum difficultas extraordinarium favorem aut diligentiam exigere videatur, etiam Praeposito Generali id significet, et auxilia, quae opportuna visa erunt, petat.

Cam suo
Assistente
conferat
de negotiis.

10. Nulla admittat deposita externorum, seu pecuniaria seu alia, sine

Deposita
non admittat
sine expressa

facultate Generalis.

expressa facultate Praepositi Generalis. Si qua vero hoc modo admissa, ea distincte adnotet cum conditionibus, quibus sunt accepta, et perseverant: ut si quid humanitus ipsi contingeret, singulorum notitiae et rationes sint in promptu.

Fasciculi litterarum fideliter et circumspecte tractandi.

11. Fasciculos litterarum e Provinciis acceptos, vel ad eas mittendos, magna sedulitate et fide tractet, non solum habita ratione citae distributionis vel expeditionis, et expensarum repetendarum, sed etiam secreti, quod debetur litteris, quae ex Provinciis vel ad Praepositum Generalem, vel ad Assistentes, vel ad Secretarium Societatis mittuntur.

Libri rationum sint accurati.

12. Rationum libros conficiat, in quibus tam clara dati et accepti ratio sit, ut, ipso etiam absente, supputari possit, quid singulae Domus, Collegia, aut etiam peculiares personae dederint, aut debeant Procuratori, aut quid eis a Procuratore debeatur.

Quot libri praesto esse debent.

13. Ad hunc finem praesto ipsi sint saltem libri tres. Primus quidem quasi memorialis, seu adversaria confuse continentia notitias, non solum rationibus conficiendis utiles futuras, sed et rerum omnis generis in exercitio muneris occurrentium. Secundus liber diarius, seu diurnalis, qui ex adversariis distincte et clare descriptas habeat omnes eas partes, quae sunt utiles concludendis rationibus, sitque veluti fundamentum et anima quaedam libri tertii. Liber tertius, seu principalis, contineat distincte digestas per sua capita rationes Domorum, Collegiorum, Procuratoris Generalis, et aliorum partem habentium in negotiis, quae tractantur.

Quotannis statum conficiat, seu bilancem rationum.

14. Quotannis, saltem mense Decembri, item quando officio defungetur, statum conficiat generalem, seu

aequationem et bilancem rationum anni superioris: ac deinde, subscripto nomine proprio, una cum libris rationum exhibeat proprio Assistenti, uti et successori suo, si officio defungatur, ad examen et approbationem, subscriptis pariter illorum nominibus.

15. Similiter circa idem tempus rationum summas particulares mittet ad Procuratores Provinciarum Assistentiae, et alios, quorum negotia gerit; et si quid pecuniae ad negotia destinatae sibi supererit, eisdem significabit, ut pro ipsorum arbitrio de ea disponatur.

16. Scripturas, instrumenta, registra litterarum negotia continentium, et quaecumque ad officium suum pertinent, custodiat ordinate; separetque ea, quae perpetuo servanda non sunt, ab iis, quae perpetuo servari conveniunt. Conficiet autem, si confectum non erit, inventarium omnium scripturarum maioris momenti; prout etiam catalogum librorum impressorum, qui in ipsius vel socii cubiculo exstant; addetque pro tempore inventario et catalogo quae deinceps ad eius manus pervenire contigerint. Inventarium vero simul cum scripturis caute custodiendum erit; et cubiculum ipsum erit clave obseratum.

17. Cum officio suo satisfecerit, si quid praeterea temporis ipsi liberum fuerit, confessionibus audiendis, et aliis ministeriis ad Dei gloriam et animarum auxilium vacare poterit, quibus se commodabit magis quam tradet; neque sinet iisdem ita distrahi animum, ut ad negotia muneris sui propria languescat.

18. Subditus erit Superioribus Domus in qua degit, ad universam Domus observantiam religiosam; non tamen in iis, quae ad sui officii executionem pertinent.

C. 18 d. 18.

Similiter rationum summas particulares quotannis mittendae.

Custodiat et ordinet diligenter scripturas, et reliqua ad suum officium pertinentia.

Aliis etiam ministeriis vacet.

Quibus in rebus subdit Superiori locali.

REGULAE PROVINCIALIS.

CAPUT I. — De iis, quae ad eius personam, et communem totius Provinciae administrationem spectant.

Quae
a Provinciali
servanda.

1. **Q**UAE Praepositis Domorum ac Rectoribus, quod ad eorum personas attinet, in Regulis praescribuntur, eo diligentius servare enitatur Provincialis, quo pluribus, pro ratione officii sui, vitae spiritualis studio praeire debet.

Finis
eius officii.

2. Finem officii sui (quem ante oculos habebit) in eo positum esse intelligat, ut Provinciam sibi commissam in acquirenda perfectione, iuxta proprii Instituti rationem et Regulas ipsi datas, promoveat.

Mansuetudo
in regendo.

*In bulla
Pauli III.
Regimini, pag. 5.*

3. Imitetur in gubernatione charitatem, mansuetudinem et gubernationem Christi Domini nostri, ut iuxta eam normam, quam tradiderunt Apostoli, non dominans, sed forma factus gregis ex animo, exemplo, magis quam verbo, subditos ad perfectionem dirigat.

Severitas cum
benignitate
coniungenda.

4. Severitatem suo tempore cum benignitate misceat, suamque auctoritatem per solidas virtutes tueatur, ac dilectionem et curam suorum prae se ferendo, modeste et circumspecte praecipiendo, ita amabilem se reddat, ut omnes fidenter ad illum recurrere possint.

5. Sollicite animum ad gubernationem applicet, neque tamen in ea ita distrahatur, ut in studio orationis et sanctis desideriis, quibus totam sustentare debet Provinciam, intepescat. Quamvis autem ordinarie concionari non debet, si quando tamen per occupationes officii sui commode licebit, et hoc et alia Societatis ministeria exercere poterit.

Ita incumbat
gubernationi,
ut in spiritu
non tepescat.

A ministeriis,
quantum per
officium licet,
non prohibetur.

6. Nullas Regulas, aut Ordinationes, aut consuetudines toti Provinciae communes abroget, vel novas inducat, inconsulto Generali: sed secundum eas, quas habet, gubernet Provinciam.

Regulas, etc.
nullas abroget,
nec novas inducat.

7. Sicut Provincialis, quando necesse est, in Regulis, Ordinationibus, Decretis, et in ipsis etiam Constitutionibus cum particularibus dispensare potest; sic, cum dispensaverit in rebus maioris momenti, quae videantur urgere, et in quibus sine gravi incommodo Generalis responsum expectari nequeat, debet eum primo quoque tempore de huiusmodi dispensatione et eius causa admonere.

Dispensare
potest
in Regulis etc.
cum dependentia
a Generali.
*P. 3 c. 3 n. 8, D.
P. 4 c. 10, B.*

8. Praeter facultates, quae in his Regulis conceduntur, habet etiam eas omnes, quae in compendio facultatum Societatis Provincialibus concessae sunt, quas ex compendio ipso intelliget.

Facultates
Provinciales.

9. Omnes facultates eorum Super-

Facultates
Superiorum.

C. 8 d. 54.

riorum, qui Provinciali subordinati sunt, ad ipsum quoque pertinent, ab ipsoque etiam suspendi poterunt, quando ei expedire in Domino videbitur.

Vice Provinciale
nominare
potest
et quando.
C. 4 can. 22
d. 56.

10. Potest Provincialis in absentia, vel in periculo vitae, aut in graviore et longiore morbo constitutus, nominare Vice Provinciale, si Generalis neminem designasset: quocumque autem modo constituatur, easdem omnino facultates habeat, quas Provincialis, nisi a Generali vel Provinciali limitentur; rationem tamen administrationis non immutabit.

CAPUT II. — De iis, quae illum ad bonam Provinciae administrationem iuvabunt.

Quot, et ubi
Consultores
habeat.
P. 9 c. 6 n. 14.
P. 9 c. 4 n. 4.

11. Consultores quatuor habeat a Generali designatos in iis locis, ubi frequentius residet, quoad fieri poterit, cum quibus res graviores communicabit; quod si absentes sint, per transmissas litteras: quorum unus, ab eodem Generali constitutus, erit eius Admonitur et Socius. In quavis autem Domo vel Collegio opera Superioris, et eius Consultorum, quos ad consultationem adhibendos iudicaverit, utatur in rebus iis, de quibus ordinarie consultandum erit.

Quos alios
ad consultationem
adhibere
potest.

12. Si expediret, praeter Consultores, alios etiam nonnumquam ad consultationem vocare poterit, et eos quidem, quos de rebus propositis melius iudicare posse existimaverit; vel si absentes sint, iubere, ut de rebus iisdem sententiam suam ad se transmittant.

Quae
Consultoribus
ostendet.

13. Litteras et scripta, quae pertinent ad rem, de qua consultatio habenda est, ostendat Consultoribus (nisi quid obstet), ut, bene informati, sententiam suam melius dicere possint.

14. Cum Ordinationes aliquas communes a Generali acceperit, illas Superioribus suae Provinciae et Consultoribus manifestari faciat. Et quae alicuius momenti fuerint, ad gubernationem vel instructionem pertinentes, in libro ad id designato describendas curet.

15. In proponenda re, de qua deliberandum est, in neutram partem animi sui propensionem ostendat, ne Consultoribus declinandi in eam partem detur occasio, sed quisque liberior in Domino suam sententiam aperiat.

16. Quando aliquid occurrerit, de quo non liceat cum Consultoribus agere, poterit, iuxta primum et secundum modum in Exercitiis ad electionem faciendam traditum, quid agendum sit deliberare.

17. Libenter ab aliis admoneri patiatur de iis, quae ad officium et personam suam pertinent, et eum praecipue qui Admonitoris officio fungitur benigne audiat.

18. Habeat secum litteras apostolicas authenticas, et compendium facultatum Societatis, Constitutiones, Decreta, Regulas omnes et quae a Generali ordinantur, eaque bene intelligat et observari faciat.

19. In loco, in quo diutius ei residendum est, habeat archivium, in quo asservabit instrumenta authentica, libros et caetera, quae ad officium Provincialis et communem usum Provinciae pertinent, quae omnia ex catalogo a se subscripto successoribus tradet.

20. Habeat libellum, in quem referat ea, quae consultanda, vel providenda, vel ad Generalem scribenda sunt, ne memoria excidant.

21. Orationes et Missas ad tempus

Ordinationes
communes
communican-
dae, etc.

In re consul-
tanda
indifferentem
se praebeat.

Quomodo
deliberabit,
de quo non
licet cum Con-
sultoribus.

Libenter
admoneri se
patiatur.
P. 9 c. 4 n. 4.

Constitutiones,
Decreta etc.
secum habeat.

Archivium.

Libellus
memorialis.

Orationes indi-
cere potest.

P. 2 c. 3 n. 2.
P. 7 c. 2, M.
P. 7 c. 4 n. 3.
P. 10, B.

indicere poterit, etiam in tota Provincia, pro causis, quae videbuntur id exigere, modum tamen in ea re non excedat.

CAPUT III. — De Superioribus ei subordinatis, et eorum Officialibus.

Quando
Superiorem
constituere
potest.
P. 9 c. 3 n. 3, 14.
C. 8 d. 3.

22. Etsi Praepositos Domorum, et Rectores Collegiorum et Domorum Probationis suae Provinciae constituere non potest; si tamen necesse esset aliquando mutationem facere Superioris alicuius, et periculum esset in mora, vel si is moreretur, poterit aliquem, qui vices Superioris gerat, interim constituere, donec Generalis admonitus provideat. Ministros autem, Procuratores et Praefectos studiorum ipse designabit, atque etiam Subministros et Praefectos sanitatis, ubi opus esse iudicaverit.

Magistros
Novitiorum.
P. 3 c. 1 n. 12.

23. Constituat Magistros Novitiorum in locis Probationum non separatis, a Generali tamen confirmandos, et eos quidem, qui in rebus spiritualibus exercitati sint, et in modo procedendi Societatis nostrae bene probati.

Praefectos
rerum
spiritualium,
et Confessarios
Nostrorum.
P. 4 c. 10 n. 7.

24. Designabit Praefectos rerum spiritualium in omnibus Collegiis et Domibus Professis, quales in prima regula officii illorum praescribuntur; itemque ordinarios Nostrorum Confessarios; ex quibus fere conveniret Praefectos rerum spiritualium deligere.

Consultores
et Admonitores.

25. Deligere poterit Consultores et Admonitores eorum, qui praesunt in Provincia, ita ut statim suo officio fungi possint: scribet tamen de iis ad Generalem, ut ab eo confirmentur.

Praedicatores,
et Confessarios.
C. 2 can. 27
d. 62.

26. Praedicatores et Confessarios ipse constituet, praemisso tamen domestico examine, et approbatione Ordinariorum, iuxta formam Concilii Tridentini.

27. Lectores ordinarios in omnibus classibus, et primarios Officiales, praeter Rectorem et Cancellarium in Universitatibus, deligat; novas tamen lectiones non addat, nec scholas usquam ullas, et praesertim eas, in quibus pueri legendo et scribendo instituuntur (quod nec privatim licebit) sine facultate Generalis aperiatur.

Lectores,
et Officiales
Universitatum.
P. 4 c. 6, F.
P. 4 c. 17, A.
P. 4 c. 7, A.
P. 4 c. 12, C.
C. 20 d. 21.

28. Tueatur auctoritatem Superiorum immediatorum in subditos, ita tamen, ut constet posse omnes ad mediatos recurrere: ideo, quidquid agendum vel immutandum erit, quod ad immediatorum officium pertineat, per eosdem fieri curabit.

Auctoritas
Superiorum
immediatorum
tuenda.
P. 4 c. 10 n. 4.
P. 8 c. 1 n. 4, 6.
P. 9 c. 6 n. 2.

29. Si quos ad gubernationem idoneos iudicabit, curet de illis paulatim et negotiis tractandis, et domesticis ministeriis obeundis experimentum sumere, ut et ipsi talenti accepti specimen dare, et Societatis officia eis tuto committi possint.

De idoneis ad
gubernandum.

30. Observet, si qui detineantur in ministeriis aliquibus, qui magis idonei essent ad alia: eam tamen habeat cuiusque rationem, ut universale bonum semper praeferatur.

De aptioribus
ad alia
ministeria.

31. Neminem ab obedientia Superiorum immediatorum, inconsulto Generali, eximat, nisi periculum esset in mora, et tunc certiore faciat Generalem de persona, et de causis, propter quas eam exemerit.

Neminem
eximat
ab obedientia
Superiorum.
P. 8 c. 1, E.

CAPUT IV. — De admittendis.

32. Eos ad probationem per se vel per alios admittere poterit, quos ad Institutum nostrum idoneos in Domino iudicaverit: cavebit tamen, ne cuiusquam admissio iustam aliquam externorum offensionem aut Societatis nocumentum pariat; quod cum iis potissimum observandum erit, qui in scholis nostris instituuntur.

Qui admittendi
ad Societatem.
P. 1 c. 1.

Quomodo
ad eam alli-
ciendi.

33. Attendat, ne nimii sint Nostri in hominibus ad Societatem alliciendis, sed per virtutes et bonae vitae odorem omnes ad Christum trahere studiose curent.

Inepti non
admittendi.
P. 10 n. 7.

34. Meminerit, quod inepta turba ad Institutum nostrum admitti non debet, et observari faciat in hoc diligenter Regulas officii Examinatoris.

Quid agendum
cum impeditis.
Eza. c. 2 n. 6, D.
P. 1 c. 3, G.

35. Quod ad prima quinque impedimenta attinet, etsi Societas in nullo eorum dispensare potest; si tamen in eo, qui admitti petit, dona aliqua Dei illustriora cernerentur, Generalem admoneat: quod si de eiusmodi impedimentis dubitaret, ad eundem recurrat.

Quando
dispensare
potest cum
illis.
P. 1 c. 3, H.

36. In secundariis impedimentis, dispensandi facultatem habebit, praeterquam in deformitate magna, aut defectu insigni, qualem habent eunuchi, et in aetate infra 15 et ultra 50 expletos annos, et in coniugatis, etiam in casu, in quo non est impedimentum essenziale.

Quomodo Novi-
tii probandi.
Eza. c. 4 n. 9.
C. 2 can. 1 d. 14.
Eza. c. 4 n. 43.

37. Poterit in casu aliquo antepone et postponere aliqua ex sex experimentis, eaque moderari, et alia in alia permutare, dummodo biennio, et bene probentur Novitii: quod etiam tempus prorogare poterit, si opus esse indicaverit.

Qua ratione
Novitios
ad studia possit
admittere.
C. 2 can. 1 d. 14.

38. Poterit etiam ex commissione Generalis cum Novitiis in secundo anno probationis circa studia dispensare, habita ratione personarum, locorum et temporum, prout expedire in Domino iudicabit. Ii vero cum quibus dispensaverit, extra Domum Probationis, et seorsum a collegialibus esse debebunt, sub cura alicuius Sacerdotis ab ipso constituti, qui vicem Magistri Novitiorum gerat, eiusque Regulas et Examinatoris ha-

beat; ex quibus ea servabuntur, quae commodè servari possunt. Cuiusmodi erit, ut per dimidiam horam vesperarent, sed iis tantum diebus quibus a studiis vacaverint.

39. Coadiutores temporales plures esse non debent, quam qui necessarii sint ad sublevandas Domos vel Collegia in rebus, quibus occupari Sacerdotes et Scholastici non possunt sine detrimento maioris boni.

Coadiutorum
numerus.
P. 1 c. 2 n. 2, A.
P. 4 c. 3 n. 2.
C. 1 d. 108.

CAPUT V. — De dimittendis.

40. Facultatem habet dimittendi eos, qui in prima et secunda probatione ante et post emissa vota versantur; nisi a Praeposito Generali in illius Provinciam destinati, vel de Societate ipsi tam bene meriti essent, ut eorum esset particularis ratio habenda. In his enim casibus, inconsulto Generali, dimittere non debet, nisi causae admodum urgentes et graves essent, ita ut minime dubitaretur Generalis mentem huiusmodi futuram esse.

Quando dimit-
tere Novitios
possit.
P. 2 c. 1, C.

41. Scholasticos vero approbatos, et Coadiutores non formatos, qui probationem absolverunt, inconsulto Generali, non dimittat, nisi in gravibus et urgentibus casibus, et qui eiusmodi sint, ut sine gravi periculo Generalis responsum exspectari nequeat; quem tamen post dimissionem certiore faciat, adiunctis causis dimissionis. Et in universum diligenter Provinciali dispiciendum est, ut, qui minus idonei ad nostrum Institutum, et tandem aliquando dimittendi videntur, eos ipse intra biennium probationis dimittat. Quod si, peracto etiam probationis tempore, aliqui huiusmodi deprehendantur, tempestive Generalis moneatur, ne cum Societatis iactura diutius, quam par est, retineantur.

Quando
Scholasticos
et Coadiutores.
P. 2 c. 1, C.

Quid agendum
cum minus
idoneis
ad Institutum.

Iudicabit
de causis di-
missionis.

42. Provincialis erit, iuxta commissam sibi facultatem, auditis suis Consultoribus, vel, si necessitas urgeat, Superiore et Consultoribus eius loci, ubi tunc erit, qui ipsi videbuntur, adhibitis, iudicare de causis sufficientibus ad dimissionem: curabit tamen, ne ad haec extrema, nisi quam consultissime, et aliis tentatis remediis, veniatur.

Coadiutores
formatos,
et Professos
nullo modo
dimittet.

43. Coadiutores formatos, sive spirituales sive temporales, et Professos nullo modo dimittet.

Modus
dimittendi.
P. 2 c. 3.
P. 2 c. 3, B.

44. Circa modum dimittendi observet ea, quae in secunda parte Constitutionum, capite tertio dicuntur; et intelligat, an is qui dimittitur, aliquid Societati dederit, et si quid ei reddi oporteat iuxta eiusdem capitis declarationem; scripta vero an secum asportare debeat, consideret ipse diligenter.

Dimissi liberi
manent a votis.
P. 2 c. 4 n. 3.

45. Declaretur iis, qui dimittuntur, quod liberi maneant a votis simplicibus, si ea iuxta formulam Societatis consuetam emisierint.

Dimissi,
si redeant
ad Societatem,
iterum probandi, etc.
P. 2 c. 4.
C. 1 d. 24.

46. Circa dimissos aut egressos e Societate, et postea reductos, vel sponte redeuntes, observentur ea, quae in Constitutionibus et Decretis dicuntur: et, si admittantur, denuo examinentur, prout ipsi videbitur: si quis autem semel egressus erit, poterit quidem iterum admitti; sed advertatur, huiusmodi homines raro idoneos ad Instituti nostri disciplinam inveniri.

CAPUT VI. — De litterarum studiis.

Idoneos
Professores
constituat.
P. 4 c. 12, 13.
P. 4 c. 6 n. 6.
P. 4 c. 13, C.

47. In Universitatibus et Collegiis, in quibus Nostri litteras profitentur, idoneos et eruditos Professores pro ratione loci et debiti constituat. Si aliquis Lector extraordinarius adiiciendus videretur, Generalem consulat.

48. Peculiari cura videat, num lectiones in scholis nostris et scholasticae exercitationes diligenter, assidue atque ordine habeantur, num Magistri et discipuli suum in Domino officium faciant: et, si quid opus esse iudicaverit, provideat iuxta ea quae in quarta parte Constitutionum et Regulis habentur.

Inspiciat
res ad scholas
pertinentes.

49. Ipsius prudentiae relinquitur, quid hi aut illi addiscere debeant, iuxta aetatem et ingenium uniuscuiusque, ad maiorem gloriam Dei; eos autem, quos non esse aptos ad studia inveniet, ab illis remove poterit.

Quid cuique
addiscendum.
P. 4 c. 5 n. 2.
P. 4 c. 6 n. 5.

50. In addiscendis disciplinis ordinem servari faciat: efficietque, ut prius Scholastici in lingua latina solidum iaciant fundamentum, quam ad alia maiora studia transeant: curabit vero Humaniorum Litterarum studia magni fieri, et eorum, qui eas profitentur, peculiarem curam haberi; et ne in his Professores idonei desint, illorum Seminaria et instituet et conservabit.

Ordo
in addiscendis
disciplinis.
P. 4 c. 6 n. 4.
P. 4 c. 13 n. 4, E.

51. Aliarum linguarum studium valde commendatum habeat; hebraicae vero iis tantum concedat, qui in Theologiae Facultate mediocriter eruditi iam sint, aut certe tam humiles, ut sperandum merito sit, hoc studium sine illorum detrimento utile valde futurum.

Linguarum
studium.
P. 4 c. 6 n. 5, D.
P. 4 c. 13 n. 4.

52. Designet aliquos, qui et probatae virtutis in primis sint, et ingenio polleant, ut, absolutis studiis Philosophiae et Theologiae, ad ea repetenda privatum et quietum studium habeant, et Positivae, ac Sacrae Scripturae se dedant: quo etiam tempore in disputationibus publicis rationem suorum studiorum reddant, ut eas Facultates privatim vel publice, ad suam vel aliorum utilitatem,

Quales
ad studia repe-
tenda desti-
nandi.
P. 4 c. 6
n. 14, 16, 17.
P. 4 c. 15 n. 3.

P. 4 c. 6 n. 18.

C. 7 d. 80 n. 10.
Instr. 14.

profiteri possint. Iis etiam, qui concionandi talentum habent, duo item, vel unus saltem annus concedatur, ut privato studio Sacrae Scripturae, legendisque Patribus, ac sanctae meditationi vacent.

Quinam
Philosophiae
interpretes
cum delectu
legendi.
C. 8 can. 8 d. 47.

53. Diligenter studeat, ut Praeceptores Philosophiae cum magno delectu eos Aristotelis interpretes legant, qui contra christiana dogmata impie scripserunt, et ita Philosophiam interpretentur, ut Theologiae scholasticae, quam nobis commendant Constitutiones, subservire faciant.

Opinionum
novitas
et diversitas
coercenda.
P. 3 c. 1 n. 18, O.
P. 4 c. 5 n. 4.
P. 8 c. 1 n. 8, K.

54. Cum opinionum novitas vel diversitas, non modo finem ipsum, quem Societas ad Dei gloriam propositum habet, impedire possit, sed etiam ipsum Societatis statum maxime labefactare; necesse est ingeniorum licentiam in opinionibus vel introducendis vel sectandis, omnibus modis certa aliqua lege coercere. Quare diligentissime curent Provinciales, iuxta mentem Constitutionum, ea exacte ab omnibus Nostris, et praecipue a Professoribus observari, quae in Ratione Studiorum praeciuntur.

C. 16 d. 36.
C. 17 d. 18.
C. 18 d. 20.

55. Curet, ut ii, qui propensum animum habent ad aliquam Facultatem, in qua possunt insignes evadere, in ea diutius versentur, habitam tamen spiritualis profectus ratione, et de talibus Generalem admoneat.

Propensi
ad aliquam Fa-
cultatem in ea
exerceantur.
P. 4 c. 5, C.

56. Qui propter aetatem provectiorem, aut alias causas, in Facultatibus et scholasticis studiis progressum facere non possunt, curabit, ne in illis tempus insumant, sed casibus conscientiae discendis dent operam; sintque semper aliqui ex Nostris, qui huic studio diligenter incumbant, ut Societas copiam ha-

Qui casibus
studebunt.
P. 4 c. 5, D.
P. 4 c. 13 n. 4, E.
C. 2 can. 17
d. 69.

bere possit Operariorum, qui confessionibus audiendis sint idonei.

57. In singulis Domibus et Collegiis aliquem constituat, qui in casibus conscientiae bene versatus sit, ut difficultatibus domi et foris occurrentibus satisfacere possit.

Sit domi qui
casibus
conscientiae
satisfaciat.

58. Comoedias et tragoedias rarissime agi permittat, et non nisi latinas ac decentes, et prius aut ipse eas examinet, aut aliis examinandas committat: eas vero, atque alias id genus actiones, in ecclesia fieri omnino prohibeat.

Comoediae,
et tragoediae
rarissimae
permittentur.

59. Sub finem studiorum Generalem de uniuscuiusque talento admoneat, et quantum singuli profecerint ei referat.

Generalis
de talentis
admonendus.
P. 4 c. 9 n. 3.

60. Curet, ut nullus ex Nostris librum aliquem ex una in alteram linguam transferat, aut imprimat, absque Praepositi Generalis facultate.

Translatio
libri in aliam
linguam ne fiat
sine venia.
C. 5 d. 9.

CAPUT VII. — De promovendis ad Ordines, et gradus litterarios.

61. Potest per se vel per alios praesentare ex Nostris eos, quos idoneos iuxta instructionem a Generali traditam censuerit, ad Ordines ecclesiasticos recipiendos.

Quos
ad Ordines
praesentabit.
Ord. Gen. c. 7.

62. Quamvis in actibus Scholasticorum communibus exercendi sunt Nostri, iuxta Constitutiones; nullus tamen ad Philosophiae vel Theologiae gradus, etiam si idoneus sit, promoveatur, sine Praepositi Generalis facultate.

Nullus
promovendus
ad gradum
litterarium
in saeculo Generali.
P. 4 c. 6 n. 10, 17.
P. 4 c. 15 n. 3.

63. Cum Nostri de Generalis facultate in Universitatibus Societatis promovendi sunt ad gradus litterarios, si qua in re necessaria ad promotionem erit dispensandum (quod rarissime faciendum est, ne huiusmodi gradus veniant in contemptum), ubi id fecerit, tam de persona, quam

De dispensatione
ad eam rem
monendus
Generalis.

de causa dispensandi admoneat Generalem.

Nomine
Doctoris vel
Magistri non
utantur.

64. Etsi doctoratus et magisterii gradus iuxta Constitutiones praedicto modo Nostri accipere possunt, nomine tamen Doctoris vel Magistri, ratione gradus, inter se non utantur.

CAPUT VIII. — De promovendis in Professos, et Coadiutores formatos, ac Scholares.

Qui ad vota
simplicia
admittendi.
P. 4 c. 3 n. 8.
P. 5 c. 4 n. 8, 6.

65. Potest admittere post biennium ad vota simplicia Scholasticorum approbatorum, et Coadiutorum non formatorum, quos in Domino idoneos iudicaverit, iuxta Regulas et Constitutiones.

Quomodo
ea vota post
biennium emit-
tenda.
Exa. c. 4
n. 27, 41.
P. 5 c. 4 n. 8, 4.
Ord. Gen.
c. 1 n. 12.

66. Curet autem, ut quam primum aliquis biennium novitiatus expleverit (nisi iusta de causa differendus videretur) peractis iis, quae in Examine habentur, haec vota in Sacro, antequam communicet, emittat, coram aliquibus domesticis tantum, non tamen inter eos, qui tunc forte vota renovarent, etiam si ea prius ex devotione edidisset.

Indifferentes
ad gradum
applicandi.
Exa. c. 1 n. 11.

67. Si quos ut Indifferentes admitteret (quod raro fieri debet), potest eos applicare ad gradum Coadiutorum, vel Scholasticorum, sicut magis in Domino convenire iudicabit. In hac vero classe Indifferentium ultra tempus biennii probationis nemo maneat.

C. 4 can. 2 d. 52.

Tertia probatio
Scholasticorum.
Exa. c. 4 n. 16.
P. 5 c. 1 n. 8.
P. 5 c. 2 n. 1.
C. 16 d. 34.
C. 20 d. 12
n. 5, 7.
C. 22 d. 44 n. 1.

68. Scholastici, simul atque Superiorum arbitrio studia absolverint, tertium Probationis annum in Dominibus Probationum peragant: quod si commode fieri non possit, in Dominibus Professorum vel in Collegiis probari eos faciat iuxta Regulas Novitiatus.

De promovendis
ad gradum
Societatis.

69. Finita visitatione consideret, qui sint idonei in sua Provincia, ut

in Coadiutores formatos spirituales vel temporales, aut in Professos, iuxta Constitutiones et Instructionem a Generali traditam, admitti possint, et secundum eandem accurate Generalem informari curet.

P. 5 c. 2 n. 1.

70. Antequam admittat eos, qui cum Generalis facultate professionem vel vota Coadiutorum formatorum emissuri sunt, ea servari curet, quae ab ipsis erunt facienda: eiusmodi sunt dispositio bonorum temporalium, si quae adhuc habuerint; Exercitia Spiritualia, confessio generalis, et alia, quae in Constitutionibus et Decretis Congregationum dicuntur; in professione etiam, et iis votis emittendis, curet, ut publice fiant, et caetera omnia servantur, quae Constitutiones praescribunt.

Servanda
antequam
admittantur
ad gradus.
Exa. c. 1 n. 8.
Exa. c. 4
n. 2, 27, 38, 41.
Exa. c. 6 n. 8.
P. 5.
P. 6 c. 2 n. 12.
C. 2 can. 3 d. 23.

71. Qui professionem fecerint, etiam trium votorum, emittant vota illa simplicia, quae post professionem emittenda sunt, idque iuxta Formulam primae Congregationis, ut a tertia recognita est; et doctrinam christianam tam ipsi, quam Coadiutores formati spirituales, per quadraginta dies intra annum doceant.

P. 5 c. 3.
P. 5 c. 4 n. 1, 2.

72. Habeat librum, in quo eorum nomina scribantur, qui vota solemnia vel simplicia post biennium in Dominibus vel Collegiis suae Provinciae emittunt, iuxta ordinem Praepositis Domorum et Rectoribus traditum.

Vota simplicia
post professio-
nem emittenda.
P. 6 c. 2 n. 1.
P. 10 n. 6.
C. 1 d. 102.
C. 2 can. 20 d. 58.
C. 3 d. 46.
C. 4 d. 54.

73. Cum aliqui professionem vel vota Coadiutorum formatorum fecerint, exempla huiusmodi votorum, et aliorum quinque, quae Professi post emissam professionem faciunt, nomine ipsorum subscripta, ad Generalem quamprimum transmittat.

Notentur vota
solemnia
emittentes.
P. 5 c. 3 n. 4.
P. 5 c. 4, G.

74. Constituat iuxta Constitutiones, ut Professi et Coadiutores spirituales formati suae Provinciae in

Quenam
subscripta
ad Generalem
mittenda.

Qui in Dominibus
Professis com-
morabuntur.
P. 6 c. 2 n. 3, 4.

Domibus Professis, quantum fieri potest, commorentur.

CAPUT IX. — De rebus Collegiorum et Domorum.

Aedificia curabit.
C. 1 can. 11 d. 113.
C. 2 can. 9 d. 84.

75. Aedificia conservari, et, si opus erit, instaurari curet: quod si quae aedificanda maioris momenti fuerint, ut esset templum, dormitorium vel aliquid huiusmodi, nisi approbante Generali non fiant, ad quem pertinet formam et modum nostrorum aedificiorum praescribere.

Reditus, bona stabilia et donationes.

76. Reditus et reliqua stabilia conservari curet, et an crescant vel minuantur, intelligat; si quis autem huiusmodi bona augere vellet, vel aliquid donare, poterit id admittere: si tamen conditiones aliquae exigentur, non nisi approbante Generali ullam admittat; et eodem modo quae dantur Domui Professae, accipere, et si quid stabile donatum fuerit, etiam vendere poterit. Si tamen Domui necessarium pretium non esset, et trecentorum ducatorum valorem excederet, consulat Generalem, ut de eo iuxta ipsius praescriptum disponat.

Lites devitandae.
C. 2 can. 36 d. 55.

77. Cum lites, pro rebus praesertim temporalibus, diligenter Nostris fugiendae sint, non intendat quisquam e Nostris omnino litem aliquam absque consensu Generalis, aut eius, cui expresse suas vices ad hanc rem ille commiserit; nisi in re adeo necessaria, ut eius responsum expectari nequeat, de quo tamen postea ipsum admoneat. Quocirca nitatur Provincialis primum rem compromissione componere. Nostris autem si lis intendatur, curandum etiam diligenter, nisi de iure nostro manifeste constaret, ut aliqua transactione vel concordia res tota componatur: id si commode fieri non valet, poterunt

in iudicio se defendere, cum Provincialis potestatem habeat conservandi et defendendi res Collegiorum, etiam in iudicio, cum facultate alios substituendi, si id necessarium vel conveniens aliquando fuerit.

78. Intelligat, an exempla authentica contractuum maioris momenti, praesertim rerum perpetuarum, ad archivium, quod est in Urbe penes Praepositum Generalem, missa sint, alioqui mittenda curabit.

79. Videat computa inter Superiorem et Procuratorem transacta, rationemque exigat accepti et expensi, et resolutionem ultimi sui computi summatim scribi faciat, quam ipse subscribet in libro designato: in hoc autem scripto simul constet, tam de summa accepti et expensi ab ultima visitatione, quam de eo, quod residuum fuerit, vel etiam si quid debiti maneat.

80. Visitet bona stabilia extra Domum, quae sine magno incommodo visitari possint, ut videat, num qua instauratione vel cultura egeant, et quid ad eorum conservationem opus sit.

81. Si Domus vel Collegia cum commoda fundatione offerentur, expendat, quid ad commune bonum ex iis speretur, et an aliquae conditiones exigantur, et an locus sit salubris, et omnia ad Generalem referat, nihil interim certi promittendo.

82. Magnum aes alienum Collegia vel Domos conflare non sinat, si solvendo fore probabiliter non speret, habita ratione reddituum, et elemosynarum, quae ordinarie dari solent; nec in iis plures habitare permittat, quam ali possint.

83. Quando contribuendum erit ad sumptus communes Provinciae,

P. 4 c. 2, G.

Exempla authentica contractuum ad Generalem mittat.
C. 1 d. 103.

Computa Collegiorum exigat.

Visitet bona stabilia.

Oblatas fundationes ad Generalem referat.
P. 4 c. 2 n. 1.
P. 9 c. 3 n. 17.

Aes alienum vitet.
C. 7 d. 82.
C. 8 d. 60.
C. 2 can. 12 d. 27.

Contributiones ad sumptus

communes
statuat.
P. 4 c. 2, E.

Observanda
circa vestitum.
P. 6 c. 2 n. 15.

Res domesticae
inspiciendae.

Quos permittet
abdicare
se possessione
bonorum.

Pactiones
cum parenti-
bus quomodo
permittet.
C. 3 can. 4 d. 89.

De dispositione
Nostrorum
in auxilium
Societatis.
C. 2 can. 3 d. 23.
C. 8 can. 3 d. 16.

Quid, cum bona
applicabuntur
Societati.

statuat ipse, quid cuique Collegio vel Domui, servata proportionem debita, imponi debeat.

84. In vestitus ratione tria observari faciat: primum, ut honestus ille sit; alterum, ut ad usum communem et approbatum honestorum Sacerdotum eius loci, in quo vivitur, accommodatus; tertium, ut professioni paupertatis non repugnet.

85. Habitationem, officinas, vestes, et reliquam suppellectilem, omnia denique diligenter inspiciat, nec necessaria deesse, aut superflua expendi permittat, et rerum mobilium inventarium conferri faciat cum inventario in praecedenti visitatione a Visitatore vel Provinciali subscripto. Observet etiam, quae teneatur oeconomiae ratio.

CAPUT X. — De iis, qui bonis suis nondum se abdicarunt.

86. Non permittat Nostros abdicare se possessione bonorum suorum, nisi quos constantes et stabiles in sua vocatione cognoverit, atque in ea re maturo semper consilio procedat.

87. Non sinat pactiones inire Nostros cum parentibus suis et quibuscumque aliis, de legitima parte et aliis bonis ad se pertinentibus, nisi illi prius admoneantur, Societatem ipsam ad ea bona nullum ius habere, et Generalis de tota re prius informetur.

88. Cum quis ex Nostris est dispositurus de bonis suis in auxilium Societatis, admoneatur Generalis de eorum valore, et de animo relinquentis, et necessitate etiam Domorum et Collegiorum Provinciae, si in ea huiusmodi bona sint.

89. Si aliqua bona applicabuntur Societati cum facultate Generalis,

magnopere curet Provincialis, ut cum aedificatione et charitate, et non cum rigore exigantur, potiusque per Procuratores externos, quam per nostros; expediet quoque, ut ex his eleemosynae aliquae in pauperes eius oppidi, ubi sunt bona, distribuantur: et ratio dati et accepti talium bonorum scripto constet, ut ipse, aut Superior illius Domus vel Collegii, cui applicata fuerunt, eam reddere possit ei, qui a Generali fuerit designatus.

90. Non ferat Nostros quidquam petere a parentibus, cognatis vel amicis, sed omnia eis necessaria a Societate provideantur; intelligatque, etiamsi quibusdam ad tempus proprietas bonorum temporalium permittitur, usum tamen eorum ad propriam utilitatem nulli esse concedendum.

CAPUT XI. — De modo, quo cum Generali et aliis Provinciis, ac externis se habere debeat.

91. Obedientem, reverentem, ac fidelem se Praeposito Generali exhibeat, et hac re subditis in primis exemplum praebeat: idque potissimum curet, ut omnes de suis Superioribus bene sentiant, eisque peculiari devotione afficiantur.

92. Perspecta Generali esse cupiat omnia, quae ad suam Provinciam pertinent, eaque per se et Superiores Domorum et Collegiorum, et Consultores suae Provinciae, iuxta Formulam Scribendi, manifestari diligenter curet.

93. Cogitet de communi bono Societatis, illudque iuvet: Congregationes provinciales suo tempore iuxta Formulam traditam cogat: si quid annotaverit circa Decreta et Constitutiones, vel quid aliud, quod Congre-

Nostri
ne petant a pa-
rentibus, etc.
Exa. c. 4 n. 4.
P. 4 c. 4, E.

Quomodo
se gerat erga
Generalem.

Quomodo res
suae Provin-
ciae Generali
manifestari
curet.
C. 8 d. 56.
C. 16 d. 86.

Congregationes
provinciales
cogat.

gationem generalem exposcat, Praeposito Generali scribat, vel Procuratori tertio quoque anno ad eundem venturo tradat.

Occasio
iuvandi alias
Provincias.

94. Si occasio se obtulerit iuvandi alias Provincias, non desit charitatis officio, et litterarum communicatione, iuxta Formulam Scribendi, mutuam concordiam et charitatem foveat.

Benevolos
conservet,
adversarios
reconciliet.
P. 10 n. 11, B.

95. Benevolos et devotos conservet, curetque, ut benefactoribus se gratos nostri exhibeant; si qui autem adversantur Societati, studeat ut melius informati reconcilientur.

Eleemosynae
pro externis
praescribendae.

96. Quae eleemosynae externis pauperibus, sive ordinariae sive extraordinariae, dari debeant, ipse Superioribus praescribet, auditis Consultoribus, pro Collegii vel Domus facultate. Ubi vero habentur bona ecclesiastica, eleemosynas aliquas fieri providebit, in locis praecipue, ubi huiusmodi redditus percipiuntur.

CAPUT XII. — De communi ratione iuvandi proximis.

Intelligat
qui ex Nostris
se communi-
care debeant
externis.
P. 4 c. 10 n. 10.
P. 4 c. 6 n. 3, C.
C. 2 can. 27 d. 62.

97. Intelligat, praesertim sub finem studiorum, qui ex Nostris, et quousque, quibusque rationibus, domi et foris, externis se communicare debeant: quod tamen non nisi probatis, et in vocatione stabilibus, discretis, et bene instructis, quique alios aedificare possint, concedendum erit.

Missae et sa-
cramentorum
ritus.
P. 4 c. 8 n. 2.
P. 10 n. 9.

98. Consideret, num Missae celebrentur et sacramenta alia ministrentur, iuxta usum romanae Ecclesiae: concionandi etiam, et doctrinae christianae docendae modum observet: curetque, ut in his omnibus Nostri uniformes sint, et ut finem, quem Societas intendit, assequantur. Praecipue vero circa Concionatores invigilet; ut, si quis ex iis ad suas se Regulas forte non accommodaverit,

a concionandi munere amoveatur, et in aliis Societatis nostrae ministeriis occupetur.

99. Videat, num in Domibus et Collegiis Concionatores et Confessarii ad sua munera idonei sint, et statuatur pro ratione Instituti et loci, quam frequenter domi vel foris concionandum, vel publice legendum sit, vel doctrina christiana tradenda; et tempore pestis aliqui ab eo designentur, qui, separati ab aliis, proximis iuvandis vacent.

Confessarii
et Concionato-
res idonei.
C. 2 can. 27 d. 62.

Designet qui
peste infectis
assistant.

Quales
Confessarii.
C. 7 d. 80 n. 11.

P. 10 n. 12.

100. Det operam, ut Confessarii maturi sint aetate, quantum fieri potest, ac multo magis spiritu et moribus, praesertim qui ad confessiones mulierum audiendas mittuntur; curetque, ut Nostri gratiis et privilegiis apostolicis prudenter et moderate utantur.

Quid cum
simul fuerint
Domus
Professorum,
et Collegium.
P. 4 c. 8 n. 1.
P. 7 c. 4 n. 10.

101. In iis locis, in quibus simul Domus Professorum et Collegium fuerint, Societatis ministeria in Domo exercenda curabit; in Collegiis vero ea, quae ad studia litterarum et auxilium spirituale Scholasticorum pertinent, tractanda sunt.

Ornatus in
festis.

102. Efficiet, ut in festis, quae a Nostris praecipue celebrari solent, ornatus nostrarum ecclesiarum sit moderatus ac religiosus, et, quoad fieri potest, sine nimia distractione Nostrorum, et molestia externorum.

Externorum
Confraterni-
tates.
P. 7 c. 4, G.

103. Non permittat, ut cum Congregationibus externorum, quae Confraternitates dicuntur, Nostri misceantur, nec in Domibus vel Collegiis ulli earum conventus agantur, nisi qui ad finem earumdem Domorum et Collegiorum in divino obsequio fient.

Iudicium
de admittendis
externis
ad Ordines.
C. 2 can. 19 d. 72.
C. 4 can. 7 d. 63.

104. Si examinandi ministerium ab Ordinario iniunctum effugere Nostri nulla ratione possint, quamvis de doctrinae sufficientia iudicium ferre

valeant, illud tamen retineant, ne de admittendis vel non admittendis ferant, sed illud omnino Praelatis relinquatur.

CAPUT XIII. — De missionibus et mutationibus Nostrorum.

Qua facultate
alio proficisci
quis possit.
C. 2 can. 32 d. 12.

105. Provincialis non abeat a sua Provincia sine Generalis, nec Praepositus aut Rector a sua Domo vel Collegio absque Provincialis facultate, nisi locus esset vicinus, aut sine gravi incommodo Superioris responsum expectari non possit. Reliquorum vero mutationes intra Provinciam Provincialis ipse ne faciat sine causa alicuius momenti.

Observanda
circa
missiones.
*P. 7 c. 1 n. 5.
P. 7 c. 2 n. 2.
C. 2 can. 37 d. 62.*

106. In mittendis Operariis per Provinciam extra Domos et Collegia, ut in vinea Domini laborent, observet, quae in Constitutionibus et Regulis missionum dicuntur: videat tamen, ne Domus et Collegia necessariis ministris destituantur.

Missi
instituendi.
*P. 7 c. 1 n. 5.
P. 7 c. 2 n. 2.*

107. Quocumque mittat aliquem, eum per se vel alium plene instruat, et ordinarie in scriptis, tam de modo procedendi, quam de mediis, quibus eum uti velit ad finem, quem in animo habet.

Quomodo
adiuvandi.
P. 7 c. 2 n. 2.

108. Per crebram litterarum communicationem, iuxta Formulam Scribendi, totius successus certior factus, ex eo loco, ubi ipse commoratur, consilio et orationibus et aliis rationibus eum iuvabit, ut persona et negotium postulaverit.

Maturiores
mittendi.
*P. 8 c. 1 n. 4.
Cui subiiciendi.*

109. Optimi quique et maturiores ad proximos iuvandos, quantum commode fieri poterit, mittantur: et si ei videbitur expedire, alicui Superiori vicinioris Domus vel Collegii subiiciantur.

Quomodo
revocandi.
P. 7 c. 2, H.

110. Cum mutari aliquem oportebit, animadvertat, ut ad eum revo-

candum, quoad fieri poterit, iis mediis utatur, ut ii, a quibus evocatur, potius benevoli omnino maneant, quam offensi vel male affecti.

111. Si missum a Superiore vel a Summo Pontifice minus utiliter occupari videret, Generalem admoneat.

112. Extra Provinciam suam neminem mittat, nec etiam ad laborandum in vinea Domini, negotii alicuius aut peregrinationis causa, aut nisi ei constaret de Generalis voluntate, vel conveniret cum Provinciali illius Provinciae, ad quam mittere aliquem ad tempus voluerit: ad Provincias tamen extra Europam, et inter ipsasmet hae transmutationes sine facultate Generalis ne fiant.

113. Post cognitam Generalis mortem, Provincialis neminem ex iis, qui ius suffragii habent, ex sua Provincia in aliam mittat ante Congregationem provincialem, nisi causa sit adeo urgens, ut ipse et maior pars Consultorum ipsius existimet esse mittendum.

114. Cum peregre erit Nostris proficiscendum, aliquem, cui maxime confidat, praeficiet, cui toto itineris tempore caeteri tamquam Superiori in omnibus obediant.

115. Ad retinendam religiosam disciplinam et paupertatis rationem, det operam, ut Nostri in profectio-nibus, quos ipsorum Superiores id praestare posse iudicaverint, in toto vel in parte pedestri itinere utantur; et in equitando solius necessitatis, sive personae sive negotiorum, ratio habeatur.

116. Expensas itinerum solvere eius erit Provinciae, aut Collegii, aut Domus, in cuius bonum et utilitatem cedit profectio; quod si in ea re dubium esset, arbitrio ipsius, auditis

Quid si inutiliter
occupentur.

*In bulla
Pauli III, LICET
DEBITUM,
pag. 14.*

De missionibus
et transmuta-
tionibus extra
Provinciam.
*C. 7 d. 60.
C. 23 d. 35.*

Cognita morte
Generalis,
non mittendi
extra Provin-
ciam qui
ius suffragii
habent.
C. 14 d. 24.

Superior
in itinere.

Quomodo iter
faciendum.
C. 3 can. 12 d. 37.

Itinerum
expensae.
C. 2 can. 10 d. 82.

Consultoribus, statuendum relinquitur; si aliquando tamen inter aliquos Provinciales non conveniret, recurrant ad Generalem.

117. Quando quis ab uno loco ad alium transfertur, Superior, ad quem talis mittitur, informandus est, quantum ad cognoscendum et iuvandum eum sit satis. Neminem autem ex uno in alium locum ire permittat sine litteris patentibus. Qui vero in aliquo Collegio aut Domo male se gerit, non mittatur, si fieri potest, ad aliud, nisi iuvetur ubi deliquit.

CAPUT XIV. — De visitatione.

118. Singulis annis per se ipsum singula loca suae Provinciae visitet, cum hoc sit valde proprium sui officii; et ibi diutius immoretur, ubi magis erit opus, praesertim in loco ad communicationem cum inferioribus et Generali Praeposito magis commodo.

119. Si quando ob causas graves visitare omnia loca suae Provinciae ipse non possit, re cum suis Consultoribus collata, ad ea, quae non potest, sibi alium substituat; quamvis omnino curandum sit, ut Domos Probationis et Scholasticorum Seminaria peculiari cura, et per se visitet.

120. Cum ad Domum vel Collegium aliquod pervenerit, Superiorem interroget, num aliquid urgeat, cui statim necessario sit remedium adhibendum; et visitationes praeteritas petat. Deinde omnes simul benigne alloquatur, eosque ad renovationem in spiritu et studium perfectionis hortetur.

121. Incipiat visitationem a templo, cuius ostio clauso videat quomodo custodiatur Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum: mox visitet sa-

crum infirmorum oleum, et Sanctorum reliquias, ex quibus nihil ulla ratione auferatur, altaria, sedesque Confessariorum, atque alia, quae tam in templo, quam in sacristia ad divinum cultum pertinent.

122. Postea ad visitationem personarum accedat, et curet, ut omnibus benevolum se exhibeat, ne alicuius mentem subeat suspicio, quod ob sinistras aliquas informationes minus hilarem vultum ipsis ostendat.

123. Petat a Superiore, et consequenter a Consultoribus, et ab aliquibus Patribus antiquioribus, vel praecipuis Officialibus, ut ea, quae sciunt alicuius momenti de statu Collegii vel Domus, aut de personis, referant: quod si iudicaverit expedire, iubere poterit, ut informationes huiusmodi, vel partem earum, breviter scribant, et sibi tradant: scripta autem, quae secretum continent, clausa ipse diligentissime servet, caveatque, ne minimo quidem indicio eos, qui sibi aliquid referunt, prodant.

124. Huiusmodi informationibus acceptis et consideratis, percurrat cum Superiore catalogum personarum Domus vel Collegii, brevemque de singulis ab eo capiat informationem.

125. Deinde vocet singillatim omnes eo ordine, qui ei magis convenire videbitur, et singulos seorsum, iuxta instructionem sequenti capite positam, memoriter, potius quam ex scripto, interroget, et quae advertenda iudicaverit, sibi memoriae causa scribat. Quid vero a quoque interrogandum sit, illius prudentiae relinquitur.

126. Hortetur omnes ad veritatem sincere dicendam, ne ipsis imputetur, si morbi, propter eorum silen-

Superior informandus, quando ex uno loco ad alium quis transmittitur.
C. 7 d. 80 n. 2.

Singulis annis Provincia visitanda.
C. 1 can. 29 d. 111.
P. 8 c. 1, l.

Quando per alium visitabit.

Quid cum ad locum visitandum pervenerit.

Visitatio inchoanda a templo.

Tum ad personas progrediendum.

Informatio de statu Collegii vel Domus, et de personis.

Tum de singulis personis.

Singuli seorsum interrogandi.

Ad veritatem hortandi.

tium incogniti et latentes, curari non possint: admoneatque teneri eos servare sub secreto, quidquid cum eo, quod secretum requirit, transegerint, licet a quovis alio, qui ipso sit inferior, de ea re interrogentur.

127. Non facile credat, si quae forsitan contra alios, praesertim Superiores, dicentur: sed ea notet et expendat, ut veritatem assequatur. Caveatque, ne dum subditos consolari studet, illi debiliores in obedientia et reverentia erga suos immedios Superiores reddantur.

128. Si quis divisionis aut dissensionis eorum, qui una vivunt, inter se vel cum suo capite auctor esse inveniretur, diligentissime ab ea Congregatione, velut pestis, quae eam potest inficere, si praesens remedium non adhibeatur, separandus est.

129. Visitatio rerum aut partium, iuxta ea, quae in praecedentibus Regulis, praesertim in nono capite huius officii dicta sunt, fieri debet; in qua simul examinandae sunt Regulae Officialium, qui eiusmodi rerum curam habent: si quid autem non solum informationem, sed inspectionem requirat, ipse per se aut socium id praestabit.

130. Summarium Constitutionum et Regulas Communes coram Superiore, Consultoribus et Ministro examinabit: et si quas non observari intellexerit, consideratis causis remedia adhibebit, ut observari possint. Regulas autem Ministri, Consultorum, et Admonitoris, Concionatorum, et Sacerdotum, itemque praecipuorum Officialium ipse per se cum ipsismet examinabit: reliquas vero aliorum Officialium poterit Socio, aut alteri, coram singulis eorum examinandas committere.

131. Provincialis integram rationem totius anteactae vitae, iuxta Constitutiones, ab iis exigat, qui Societatem ingrediuntur; et ab eo tempore, quo ad studia missi sunt ab iis, qui illis absolutis ad tertium probationis annum peragendum mittuntur. Quod si id aliquando per se praestare non poterit, substituat ad id ordinarie Superiorem Domus vel Collegii. Singulis vero annis in quacumque Domo vel Collegio suae Provinciae, absoluta rerum domesticarum visitatione, aut in ipso visitationis decursu (si id opportunius in aliquibus fore iudicaret) rationem conscientiae ab omnibus accipiat ab ultima, quam reddiderunt, iuxta modum inferioris praescriptum. Quod si visitatio circa renovationem votorum inciderit (quam extra statutum tempus ratione sui adventus in Domum aliquam vel Collegium, praesertim magnum, per unum aut alterum mensem praemittere aut differre poterit), ipse ad excipiendas confessiones generales Nostorum aliquos Patres probatos et maturiores designabit; eosque, qui sibi confiteri volent, benigne audiet.

132. Postremum omnium visitet Superiorem Domus vel Collegii circa ea, quae ad personam et officium eius attinent, iuxta officii eius Regulas, et ea, quae ex acceptis informationibus collegerit.

133. Visitatione cuiusque Domus vel Collegii absoluta, et rebus omnibus perspectis, ut laboris sui fructum capiat, denuo omnia, quae accepit in visitatione, consideret, et ea, quae maioris momenti sunt, diligentius expendat; quid item clarum, quidque tantum probabile videatur, et de quibus Generalis consulendus est, et quae cum solo Superiore Domus vel Col-

Conscientiae
rationem
a quibus, et
quando exigat.
Exa. c. 4
n. 36, 39.

C. 12 d. 15.

Quando reno-
vatio votorum
praemitti aut
differri possit.

C. 12 d. 16.

Superior
postremus
omnium visi-
tandus.

Recognoscenda
post
visitationem
absolutam.

Non facile cre-
dat quae contra
alios, praeser-
tim Superiores.

Dissensionis
auctor.
P. 8 c. 1 n. 5.

Examinandae
Regulae
Officialium.

Quae Regulae,
et cum quibus.

legii, quae etiam cum Consultoribus, et quae cum aliis particularibus sint transigenda, diligenter discernat.

134. Quae ad gubernationem spectantia ipsi ordinanda videbuntur, haec vel illa iis etiam expendenda tradat, quos de unaquaque re melius iudicare posse confidat. Et antequam ultimam executionis manum rebus imponat, omnia in orationibus et Missarum sacrificiis Deo commendat, ut iuxta ipsius divinum beneplacitum dirigantur.

135. Postquam autem apud se omnia constituerit, ex praeteritae visitationis memoriali, ubi rerum, quae temporariae sunt, ordinationes scribuntur, eas, quae executioni mandatae fuerint, expungat. In libro vero, in quo non nisi maioris momenti ordinationes scribendae erunt, ipse ea tantum scribet, suaeque manu subscribet, quae cum Generali communicaverit, et ab ipso fuerint approbata.

CAPUT XV. — Instructio de iis, quae in visitatione interroganda sunt.

Quae ad gubernationem pertinent, a Superioribus, et Consultoribus, et aliis, quibus videbitur, petenda.

1. Interroget, si quid gravius in ea Domo vel Collegio accidisse extra confessionem intellexerit, et quod remedium sit adhibitum.

2. Quomodo servantur Regulae, quae ad Novitios pertinent.

3. An aliqui, praesertim pueri aut mulieres, ad vota emittenda inducantur, vel ad consilia alia observanda indiscrete trahantur.

4. An aliquis Domi nimis affectus videatur ad consanguineos, vel ad eorum subventionem teneatur.

5. De numero et sufficientia Con-

fessariorum, et de frequentia et fructu confitentium.

6. Quomodo litterarum studia vigeant, et quam exacte servantur quae de opinionum novitate et diversitate statuta sunt. Et an aliqui videantur finitis iam studiis educendi e Collegiis.

7. An infirmi, hospitalia, carceres, et triremes (ubi essent) visitentur et adiuventur a Nostris.

8. Ex quibus operibus piis, iuxta nostrum Institutum, maior fructus percipiatur.

9. De cura in tradendis Spirituallibus Exercitiis, et quam exacte illa fiant. Et de vigilantia in puerorum ac rudium in doctrina christiana institutione.

10. De modo conversandi iuxta rationem et finem nostri Instituti.

11. De missionibus et earum fructu, et modo procedendi eorum, qui mittuntur.

12. An aliqui, praetextu valetudinis iuvandae, a spiritus perfectione degenerent, et a laboribus nostri Instituti abhorreant, atque ad otium aspirent.

13. An erga Nostros infirmos et hospites debita Societatis charitas et cura exerceatur.

14. An aliqua ambitionis et proprietatis indicia in aliquo appareant.

15. Quae eleemosynae externis pauperibus dentur.

Quae ab omnibus peti possunt.

16. Quomodo valeat corpore et viribus, et quomodo ei conveniat ratio victus, vestitus, cubiculi et exercitationis corporalis, qua utitur.

17. Si quid dubitationis aut difficultatis, si quid etiam ad suam consolationem, instructionem aut profectum fore putat, confidenter proponat.

Quae ab omnibus.

Ordinanda ad gubernationem spectantia, expendenda Deoque commendanda. C. 6 d. 36 n. 3, 37 n. 7.

Quaenam expungenda ex praeterita visitatione.

Quaenam, ab aliquibus de gubernatione interroganda.

18. Quod ad alios attinet, interrogetur, quomodo tractetur a Superioribus, et quid sentiat de illis, tam de personis quam de officiis eorum.

19. An aliquis Superior impedierit libertatem subditorum scribendi ad Superiores mediatos, aut quovis modo significaverit sibi non placere, ut Nostri de ipso aut eius gubernatione ad eosdem scribant.

20. An noverit extra confessionem aliquid de quavis persona, quod non ei probetur, ut de inobedientia, murmuratione, conspirationibus, praesertim contra Superiores, et si quid parum honestum et incautum in familiaritate nimia cum aliqua persona accidisset, vel contra de dissensione.

21. Quomodo servantur domi Constitutiones, Decreta, Regulae, communis ordo, et ordinationes, quae a Praeposito Generali, et aliis Superioribus emanant.

22. Quomodo exerceantur ministeria Societatis erga externos, quod ad modum et fructum attinet.

23. Quis sit profectus Nostrorum in rebus spiritualibus, et quod omnium in solidis virtutibus acquirendis studium.

24. Si de iis etiam, quae pertinent ad alias Domos et Collegia totius Provinciae, aliquid habet, quod aliquius momenti videatur, libere proponat.

Pro Scholasticis addatur.

Quaenam
a Scholasticis.

25. Quid ingenii, memoriae, virium, et propensionis ad litteras in se experiatur.

26. An occupatione exteriori vel

studiis removeatur vel distrahatur a rebus spiritualibus.

27. An habeat libros necessarios, et an scribat, legat, disputet.

28. De suo profectu in litteris quid sentiat.

29. An omnia experimenta Societatis fecerit, et quo fructu.

Pro iis, qui in probatione versantur.

30. An firmus sit in proposito vivendi et moriendi in Societate.

31. An sit indifferens ad quemlibet gradum, ministeria et exercitia Societatis, prout obedientia constituerit.

32. An Exercitia Spiritualia, vel aliqua alia experimenta fecerit, et in quibus plus profecerit; et alia, si videbitur, ex Examine.

Modus accipiendae rationis conscientiae.

33. Quod in Summario Constitutionum, § 40, praescribitur de manifestanda conscientia, id magni momenti ad Dei gloriam et Societatis nostrae bonum Pater noster sanctae memoriae Ignatius existimavit: quare, ut omni diligentia et animi sinceritate servantur, Provinciali curandum erit. Et cum quisque dixerit quae dicere voluerit iuxta instructionem datam, poterit Provincialis, si qua existimaverit amplius interroganda, id etiam facere; quamvis, quae hominem pudore multum afficerent, ea extra confessionem interroganda non essent. Nec a singulis singula petet, sed prudenter et circumspecte pro ratione personarum. Denique eam suavitatem teneat, ut illa omnia non tamquam iudex exigere, sed ut benignus parens ob subditi consolationem cognoscere velle videatur.

Quae ab iis,
qui in proba-
tione.

Ratio conscien-
tiae.

REGULAE SOCII PROVINCIALIS.

Socius
Provincialis
qualis esse
debeat.

1. **C**UM Socius Provincialis sit eiusdem minister, ordinarie apud ipsum manens, ut pro memoria et manibus illi sit ad omnia, quae scribenda et tractanda fuerint, dare operam debet, ut proportionem quadam se talem praebeat, qualem describunt Constitutiones parte ix, capite 6, § 8 et 9.

Provincialis
Socius idem,
et Consultor,
et Admonitor.
Eiusdem
facultates.

2. Cum vero non solum Socius sit, sed etiam Consultor et Admonitor Provincialis, familiares sibi habeat Regulas his officiis proprias, et magna sedulitate et prudentia observare studeat. Porro concessam sibi facultatem absolvendi specialem intelligat ex Congregatione 8, decreto 25, § 3. Noverit quoque sibi concessam esse facultatem dispensandi, quae Confessario Provincialis concessa declaratur Ordinationum capite 1, § 22.

Ord. Gen.
c. 6 n. 7.

3. Satagat impense, ut singulari charitate, humilitate et obedientia interna et externa cum Provinciali coniunctus sit; eiusdem apud omnes, et Nostros et externos, auctoritatem, et eorum erga ipsum benevolentiam, omnibus quibus poterit modis conservans et augens.

Eius charitas,
observantia,
studium erga
Provincialem.

4. Diligere et curare singulari quodam affectu commune bonum Provinciae debet; adeoque, ultra peritiam Instituti Societatis, et eorum in pri-

Peritia
Instituti, et or-
dinationum
Provinciae.

mis, quae ad Regulas et munus Provincialis pertinent, conetur accuratam habere cognitionem consuetudinum et ordinationum Provinciae propriarum.

5. Studeat vero, ut quam fidelissimus Provinciali sit, et adeo secreti tenax, ut si nihil omnino earum rerum sciret, quas oportet esse secretas.

Fidelitas
et tenacitas
secreti.

6. Fidelitas eius erga Provincialem in eo potissimum observabitur, si nihil clam eo aut scribet aut aget, quod ad negotia Provinciae spectet; si nullam sibi gubernationis partem usurpabit; si illi indicabit quidquid aut in tota Provincia, aut in aliqua eius parte, sed in iis potissimum, qui gubernant, observaverit, quod eius indigeat providentia.

In quo
potissimum
spectanda fide-
litas.

7. Cum aliis de Provincia ita se geret, ut nullam auctoritatis speciem ostendat, nullum singulari studio aut favore prosequatur, spe ac promissis neminem alat, ostendat denique omnibus, se instrumentum tantummodo et manum esse Provincialis.

Modestia
apud alios de
Provincia.

8. Nullas litteras, nullos fasciculos, nulla scripta ad Provincialem missa ipse aperiat, aut aperta ab alio legat, nisi eodem iubente Provinciali; iubere autem intelligitur, quoties litteras illi aut scripta resignata tradiderit.

Litteras
non aperiat,
nisi iussus.

Qualis esse
debeat
in scribendis
litteris.

9. Caveat diligenter, ne in litteris, et maxime iis, quas Provincialis nomine scribet, species ulla immoderati affectus appareat: Provincialis animum induat, eiusque non solum sentiis, verum et verbis ingenium exprimat, ut non tantum idem, sed etiam eodem modo, quo Provincialis, si scriberet, dicturus esset, dicat.

Liber
pugillaris
ad memoriam.

10. Librum habeat pugillarem, ubi omnia, quae ipsi facienda a Provinciali praescribuntur, memoriae causa notet; uti et promissa omnia Provincialis, ut suo tempore praestentur, atque etiam res consultatione dignas.

Commenta-
riolus stabilis
agendorum.

11. Immo rerum omnium, quae ad Provincialis pertinent providentiam, tam earum quae certo tempore, quam earum quae incerto praestari debent, prout res postulat, commentariolum stabilem apud se habeat, saepeque legat, ut, earum ipse rerum ex suo commentario recordatus, memoriam Provinciali renovet.

Cura consulta-
tionum.

12. In primis commonebit Provinciale de commoditatibus, quatenus occurrent, aut praevideri poterunt, habendarum consultationum principio cuiusque mensis, ex praescripto Congregationis vi decreto 36, § 6 et 7. Quod si quid eiusmodi esse intelliget, ut videatur posse commode ferre dilationem, eum interroget, num de eo extraordinario tempore agi velit; ut etiam, an Procurator Provinciae, aut alius, qui de re, de qua agendum erit, experientiam aut magnam cognitionem habeat, interesse consultationi debeat.

In consultatio-
nibus
ad regimen
praelegendae
informationes.

13. In consultationibus de proponendis ad regimen sollicitus sit, ut de iisdem praelegantur Consultoribus informationes Romam missae inter ultimas triennales. Si de quopiam, qui proponendus iudicatur, nulla sit

informatio inter ultimas triennales, eam curet conficiendam ex praescripta Formula, Romamque mittendam una cum litteris Provincialis et Consultorum: quod non est faciendum, si de eodem sit informatio inter ultimas triennales.

14. Una cum Provinciali attendat promovendis ad gradum, ut de singulis curentur informationes, et consultetur in tempore. In concinnandis vero informationibus Romam mittendis, ultra ea, quae satis diserte Formula praescribuntur, curet primo, ut ad § 1 et 2 exprimantur annus et dies nativitatis et ingressus in Societatem. Curet secundo, ut de iis, qui studia absolverunt professioni quatuor votorum necessaria, si non absolverint omnia in Societate, distincte explicetur, quot annis Philosophiae aut Theologiae studuerint ante ingressum Societatis. De iisdem curet tertio, ut constet ex informationibus in qua Provincia examinati sint, si extra Provinciam propriam studia absolverint. Curet quarto, ut ad § tertium adnotetur expresse, propositos ad professionem quatuor votorum iudicari excedere vel non excedere mediocritatem in virtute iuxta sensum decreti 6 Congregationis ix, aut de hoc dubitari. Curet denique, ut informationes singulae iustos habeant margines vacuos, quibus inscribi Romae possit sententia de singulis ad gradum propositis.

Curanda circa
promovendos
ad gradum.

15. Sub illud tempus, quo Provincialis suo munere defungetur, sollicitus sit, ut omnes informationes autographae quatuor Patrum, tam ad gradum quam ad regimen, acceptae ab eo Provinciali, in fasciculos componantur, sigillo Provincialis munitos, cum hac inscriptione: *Informationes*

Curanda circa
informationes
ad gradum,
ad regimen,
in archivio
servandas.

ad gradum, vel Informationes ad regimen, acceptae a Patre N. N. Provinciali, non reserandae sine expressa facultate Praepositi Generalis ex regula Socii Provincialis 15. Provideat denique, ut ex informationibus consultatis, in Provincia servandis, intelligi nequeat, quid quisque Informator aut Consultor senserit, nisi ubi omnes consentiunt.

Consultationes
referendae
in codicem.

16. In codicem ad hoc designatum referat quid in quaque consultatione Provinciae deliberatum, et quid conclusum fuerit, et ex quibus causis.

Curandae
litterae Con-
sultorum
ad Generalem.

17. Meminerit etiam, ordinarias epistolas Consultorum Provincialis ad Generalem mense Ianuario et Iulio colligere, et una cum suis mittere, nisi eas illi alia via mittere voluerint.

Socii obligatio
specialis
scribendi
de regimine
Provincialis.

18. Ipse vero vel hac vel alia occasione, saltem semel quotannis, certiore faciet Praepositum Generalem, quemadmodum suas Regulas observet Provincialis, caeterasque ordinationes executioni mandandas curet, et ut fructuose se gerat in obeunda Provincia.

Curandae
litterae ad
Provincialem.

19. Moneat Provincialem, si quem Superiorem in Provincia localem, Magistrum Novitiorum, Consultorem, vel alium quempiam eorum, qui scribere ad illum debent, suo tempore non scripsisseprehenderit.

Item suffragia
et orationes.

20. Sollicitus sit, ut de morte Nostrorum in Provincia, uti et de fundatoribus et insignibus benefactoribus, seu vivis seu defunctis, Provincialis Generalem admoneat, ut iuxta Constitutiones suffragia pro iis fiant. Sed et Provincialem monebit, cum causae inciderint, ut dispiciat de indicendis per Provinciam orationibus et Missis iuxta suam regulam 21.

Item litterae
ad Principes.

21. Animadvertat, num expediat Provincialem ad aliquos externos scri-

bere, praesertim Principes ecclesiasticos aut saeculares, Episcopos, Praelatos aut alios magna auctoritate viros, ad conservandam eorum erga Societatem benevolentiam; idque illum admoneat.

22. Conetur strenue adesse Provinciali visitanti Provinciam in iis omnibus, in quibus eius operam requirit: ut in inspectione ipsorum domiciliorum, in Regulis minorum officialium cum ipsismet examinandis, in recensenda suppellectili sacra et profana, in examinandis rationibus ex libris Procuratoris, ipsoque archivio, et eius ordinatione; in lustrandis et aestimandis provisionibus, victualibus, vestiariis caeterisque, ipsoque Domus aerario. In his vero aliisque huius generis sedulo adnotet defectus, errores et abusus, qui occurrerint; ut, de singulis edoctus Provincialis, examini tanti momenti facilius possit manum supremam imponere, et iudicium formare de statu Collegii aut Domus temporali. Denique cura sit, sub finem cuiusque visitationis conficere compendio temporalem statum, habitualement pariter et actualement, Romam mittendum a Provinciali.

Praestanda in
visitationibus
Collegiorum.

23. Ad suam curam intelligat pertinere speciale archivium Provincialis; quatenus libros continet manu scriptos, Provinciae gubernationi praecipue necessarios. Curet igitur, ut in eo archivio sint et mature suppleantur saltem sequentes libri.

Curandum
archivium Pro-
vincialis.

Liber continens bullas et decreta Summorum Pontificum, aut Sacrorum Congregationum, ad Societatem pertinentia.

Liber continens diplomata et placita Regum ac Principum, ad Provinciam aut aliquam eius Domum pertinentia.

Liber continens Ordinationes Generalium toti Societati communes, et non impressas.

Liber continens alterius generis epistolas Generalium encyclicas non impressas.

Liber continens Ordinationes Generalium, Provinciae proprias.

Liber continens Acta Congregationum Provinciae, subiunctis earumdem postulatis seu quaesitis, atque ad haec Roma responsis.

Liber continens declarationes Constitutionum, Regularum, Ordinationum; et decisiones casuum a Generalibus datas ad dubitationes seu quaesita Provincialium, Procuratorum, aut aliorum.

Liber continens ordinata et responsa Generalium praecipui momenti, pertinentia ad singularia Provinciae Collegia ac domicilia, eorumque res proprias.

Liber continens sententias Generalium non impressas, de doctrinis philosophicis et theologicis permittendis vel non permittendis in nostris scholis.

Liber continens consuetudines, cum Provinciae universae, tum Seminariorum, aliarumque Domuum, a Generalibus approbatas.

Liber continens ordinationes Visitatorum et Provincialium, toti Provinciae communes, a Generalibus approbatas.

Liber continens memorialia Visitatorum et Provincialium post visitationes relictas, et alia pro opportunitate ab iisdem praescripta aut commendata cuique Collegio et Domui Provinciae.

Liber continens epistolas encyclicas Visitatorum et Provincialium.

Liber continens status temporales

Collegiorum et Domuum, compendio descriptos post quamcumque visitationem.

Liber continens iudicia de annuis examinibus Nostrorum in Philosophia et Theologia, adnotatis anno, mense, loco, et nominibus Examinatorum.

Liber continens catalogum Patrum tertiae probationis, adnotato tempore, quo probati sunt, et iudicio Instructoris, Rectoris et Ministri de singulorum satisfactione.

Liber continens seriem Superiorum cum Provinciae, tum Collegiorum Domuumque.

Liber continens catalogos admissorum ad Societatem quoque anno, et dimissorum ex Societate in Provincia.

Liber continens catalogos initiatorum prima tonsura, Ordinibus minoribus et maioribus, adnotatis anno, die, loco, nomine Episcopi.

Liber continens catalogos admissorum ad vota simplicia, et promotorum ad gradus professionis quatuor aut trium votorum, Coadiutorum formatorum spiritualium et temporalium, adnotatis anno, die, loco, nomine eius, qui vota suscepit.

Liber continens catalogum mortuorum in Provincia, adnotatis similiter, anno, die, loco.

Liber continens catalogos triennales, primum, secundum, tertium.

Liber continens catalogos annuos, seu breves.

Hos saltem libros curae suae commissos sciat Socius Provincialis; non tamen exclusis aliis, si quos alios adhiberi ad commodiorem Provinciae gubernationem ferat mos Provinciae; nisi quod ad curam solius Provincialis pertinet liber continens iudicia de scholasticis examinibus ad gradum,

expressa habens quidem nomina Examinatorum, sed avulsa a singulis iudiciis, quod et in libro examinum annuorum observari convenit.

24. Ex archivio nullum cuiquam monumentum, neque domestico neque externo, iniussu Provincialis tradet; et, cum eius iussu tradiderit, in libello notabit quid, cui et quando dederit; et, si externus fuerit, syngrapham ab eo accipiet, ut sciat recordeturque, ubinam sit, et possit suo tempore reposcere.

25. Sedulam operam navet, ut quam accuratissime concinnatae sint scripturae quoque triennio per electum Procuratorem Romam mittendae; adeoque non solum acta Congregationis Provinciae, rationes pro cogenda vel non cogenda Congregatione generali, et postulata Provinciae, quorum potissima cura pertinet ad Secretarium Congregationis; sed et catalogus primus, secundus, tertius; catalogi quoque defunctorum, dimissorum, librorum in Provincia editorum, non sine singulorum exemplis; foundationes et dotationes Collegiorum, et contractus maioris momenti; professiones et vota formarum; informationes ad regimen; denique annuae, et supplementum historiae Provinciae.

26. Ultra catalogos triennales supra dictos, intelligat ad suam curam pertinere catalogum brevem, quotannis a Provinciali Romam mittendum gemino exemplo, qui contineat nomina et ministeria, in quibus unusquisque Nostrorum illo anno occupatur, addito supplemento primi et secundi catalogi triennalis. Catalogum vero hunc, cum dicto supplemento mitti oportebit, praecipua per-

sonarum ordinatione facta, adeoque saltem mense Ianuario; citius vero, si id fieri possit.

27. Animadvertat litteras annuas et supplementum historiae non esse negotium unius aut paucorum mensium ante discessum electi Procuratoris, sed perpetuum et continuum esse debere. Accuratam habeat rationem annorum, ad quos provectae sint cuiusque Collegii aut Domus annuae et historia: non desinat monere Provinciale, ubi est opus, de tarditate: urgeat ipse pro opportunitate Superiores locales, et designatum in quaque Domo investigatorem, et adnotatorem rerum notabilium, et scriptorem annuarum et historiae. Curet denique, ut in tempore designetur, qui acceptas ex tota Provincia annuas, et historias conferat, et digerat, et Provinciae annuas generales, et historiam concinnet, Romam mittendas.

28. Valetudinem Provincialis ita curet, ut, si animadverterit eum in laboribus et in rigore nimio mensuram excedere, ipsum de hoc modeste admoneat, ac, si opus fuerit, Generalem non celet; utque eidem infirmo eam victus et curationis rationem adhibendam procuret, quam necessitas et ordinata charitas postulabunt.

29. Si contingat Provinciale e vita excedere, neque sit in promptu qui eius partes iure nostro suscipiat, Socius Provincialis defuncti tempestive ac fideliter obserabit armaria ac scrinia eius omnia, cum scripturis ac litteris omnibus, quae apud ipsum reperiuntur, et claves apud se retinebit, donec eas tradere possit illi, qui Provinciali defuncto, saltem ut Vice Provincialis succedat.

Cautelae in
communicandis
scripturis
archivii.

Curandae
scripturae
triennales,
Romam
mittendae.

Curandus cata-
logus annuus.

Cura perpetua
annuarum
litterarum,
et historiae.

Curanda
valetudo Pro-
vincialis.

Praestanda
Socio in obitu
Provincialis.

C. 12 d. 56 n. 2.

REGULAE PROCURATORIS PROVINCIAE.

Studeat
aedificationi,
dexteritati, etc.

1. **G**ENERATIM in negotiorum tractatione verbo et exemplo eos omnes aedificet, quibuscum versatur, et in iis, quae ad officium suum spectant, fidelitatem, prudentiam et dexteritatem habere studeat; atque eos sibi benevolos conservet, quorum opera ad negotia peragenda indiget.

Quae negotia
ad ipsum
pertineant.

2. Ad ipsum pertinent negotia omnia sibi a Provinciali commissa, ad expeditiones, administrationes, rationes, lites, et quosvis contractus ineundos spectantia, quae ad universae Provinciae Collegia et Domos pertinebunt. Nullum vero gravioris momenti negotium, quamvis sibi commendatum a Superioribus vel Procuratoribus Collegiorum aut Domorum, agere incipiat, nisi a Provinciali approbatum, et commissum ipsi fuerit.

Negotia
externorum vix
attingenda.

3. Ut sit expeditior ad negotia Provinciae, procul a se amoliri conetur negotia externorum. Si quando tamen aliud videretur postulare charitas, aut gratitudo Societatis, illa non attinget, nisi consulto Provinciali, et ex huius iudicio.

Quomodo
audiendi Superiores
Collegiorum,
quorum
negotia gerit.

4. A Superioribus et Procuratoribus Domorum aut Collegiorum, quorum negotia gerit, non solum accurata postulet documenta, sed et consilia rationemque tractandi negotia libenter accipiat; ipse vero, si ab illis

dissentiat in re alicuius momenti, ad Provincialem referat, qui, re deliberata, definiet quae ratio sit tenenda.

5. Studiose devitet omnem speciem negotiationis aut quaesiti lucri, emptione aut venditione rerum aliunde acceptarum aut alio mittendarum, permutatione pecuniarum, aliterve. Si tamen contingeret ex negotiorum gestione lucrum aliquod sua quasi sponte enasci, sciat non licere ipsi de eo disponere, nisi ex iudicio Provincialis, et illud omne deducendum esse in rationes, haud secus ac caetera accepta et expensa.

Devitet omnem
speciem
negotiationis.

6. An et quantum possit circa eleemosynas aut donationes honorarias, itemque mutuam pecuniam dandam et accipiendam in certis eventibus, intelligat ex Praeposito Provinciali, cuius erit eam facultatem, si qua generalis concedenda videbitur, arcte definire; uti et Procuratoris, singula deducere in rationes Provinciali reddendas.

Quid possit
circa
eleemosynas,
donationes,
mutuum.

7. Provincialem admoneat, sicubi animadverterit Procuratorem Collegii aut Domus, vel imparem esse defectu peritiae, vel deesse suo muneri per incuriam. Ipse vero, a Provinciali requisitus, quoad per alia negotia licebit, sedulam impendat operam examinandis et restaurandis rationibus

Satagat,
ut emendantur
et suppleantur
defectus
Procuratorum
in Collegiis
Domibusque.

oeconomicis alicubi forte collapsis, et restituendae administrationi bonorum temporalium, ubi ea laborat.

8. Curet diligenter, ut recte et solide fiant quae expedienda et alia ratione agenda erunt. Quod si periti iuris aut curiales consulendi sint, maxime idonei eligantur. Idem de officialibus, per quos res est transigenda, intelligatur. Porro haec electio non fiat, nisi ex approbatione Provincialis. Quod si specialis causa valde suaderet, etiam alium hic et nunc adhibendum esse, neque consuli possit Provincialis, id non fiat, nisi conscio et approbante Superiore Domus.

9. Illud praecipue ante oculos habeat, ut, antequam litem ullam suscipiat, res controversa, si fieri possit, concordia aut compromissione componatur. Si quando tamen ad litem descendendum erit, memor sit, ut magnam pacem internam externamque custodire studeat.

10. In tribunalibus Iudicum non compareat, nisi quando aliqua necessitas plurimum urgere videretur. Sed, quoad fieri potest, per externos procuratores nostra negotia in publicis iudiciis peragantur.

11. Catalogum negotiorum suae curae commissorum sibi conficiat, et renovatum saltem bis quotannis communicet cum Provinciali, et cum hoc saepe seu verbis coram, seu scripto conferat, ipseque reddat rationem eorum, quae facit, et quo in statu sint negotia, exponat. Quod si rerum difficultas extraordinarium favorem aut diligentiam exigere videatur, id eidem significet, et auxilia, quae opportuna visa erunt, petat.

12. Nulla admittat deposita externorum, seu pecuniaria seu alia, sine

expressa facultate Praepositi Provincialis, qui eam non concedet, nisi aegerrime, et ex causa valde gravi. Procurator vero saltem bis quotannis, eidem exhibens catalogum negotiorum iuxta regulam 11, exhibeat quoque catalogum depositorum, et conditionum, quibus sunt accepta et perseverant; ut, si quid humanitus ipsi contingeret, singulorum notitiae et rationes sint in promptu.

13. Fasciculos litterarum vel alio destinandarum, vel per Provinciam distribuendarum, sibi commissos, magna sedulitate et fide tractet, non solum habita ratione citae expeditionis et expensarum repetendarum, sed etiam secreti, quod debetur litteris a subditis ad mediatos Superiores, vel ab his ad illos scriptis.

14. Rationum libros conficiat, in quibus tam clara dati et accepti ratio sit, ut ipso etiam absente supputari possit, quid singulae Domus, Collegia, aut particulares personae dederint, aut debeant Procuratori, aut quid eis a Procuratore debeatur.

15. Ad hunc finem praesto ipsi sint saltem libri tres. Primus quidem quasi memorialis, seu adversaria confuse continentia notitias, non solum rationibus conficiendis utiles futuras, sed et rerum omnis generis in exercitio muneris occurrentium. Secundus liber diarius, seu diurnalis, qui ex adversariis distincte et clare descriptas habeat omnes eas partes, quae sunt utiles concludendis rationibus; sitque velut fundamentum et anima quaedam libri tertii. Liber tertius, seu principalis, contineat distincte digestas per sua capita rationes Domorum, Collegiorum, Procuratoris Generalis, et aliorum partem habentium in negotiis, quae tractantur.

Solide,
et quam potest
securissime,
negotia gerat.

Lites studeat
componere.

In tribunalibus
vix compareat.

Cum Provin-
ciali conferat
de negotiis.

Deposita
non admittat
sine facultate
Provincialis.

Fasciculi litte-
rarum
fideliter et
circumspecto
tractandi.

Libri rationum
sint accurati.

Qui
esse debeant.

Porro liber secundus, seu diarius, non est ex toto diversus a speciali codice admodum utili, et plerumque necessario, quem vocant librum aera-rii, seu a capsâ, solius pecuniae acceptae et expensae documenta continente. An, et qui alii libri sint necessarii, dispicietur ex numero et qualitatibus negotiorum tractandorum.

Liber
singularis.

16. Habeat praeterea librum singularem, in quem referat summam omnium negotiorum, quae ipsi commendantur, resque maioris momenti, quae in eorum progressu peraguntur, ibidem brevi, ac dilucido ordine conscribat.

Quotannis
statum
conficiat,
seu bilancem
rationum.

17. Quotannis ad certum diem, post quem solet proxime visitari domicilium, in quo degit, item quando officio defungetur, statum conficiat generalem, seu aequationem et bilancem suarum rationum, ac deinde, subscripto nomine proprio, una cum libris rationum exhibeat Provinciali, uti et successori suo, si officio defungatur, ad examen et approbationem, subscriptis pariter illorum nominibus.

Similiter ratio-
num summae
particulares
quotannis
mittendae.

18. Similiter, quotannis saltem rationum summas particulares mittet ad Collegia et Domos Provinciae, et alios, quorum negotia gerit; et si quid pecuniae ad negotia destinatae sibi supererit, eisdem significabit, ut pro ipsorum arbitrio de ea disponatur.

Quomodo
servanda pe-
cunia.

19. Cum pecunia Procuratori Provinciae ad negotia conficienda transmittetur, aut aliter acquiratur, quae non tam cito debeat expendi, eam, si alicuius momenti fuerit, reponat in arca sub duplici clavi, quarum alteram ipse, et alteram diversam ille habeat, quem Provincialis designaverit.

Curandae
pecuniae

20. Uti curare debet, ut a Col-

legiis Domibusque mittantur ad se pecuniae, non solum in negotia ipsorum propria, sed etiam in sumptus Provinciae communes, si quando id fuerit necessarium; ita et curandum ipsi est, ut ad Procuratorem Generalem in tempore destinentur a se pecuniae necessariae ad negotia, quae ipse vel Provincialis eidem Romae gerenda commendaverit; uti et quae ad expeditiones litterarum, et sustentationem Officialium toti Societati vel Assistentiae Romae servientium, pro rata portione conferri debent.

ad negotia
necessaria.

21. Circa negotia alicuius momenti Romae gerenda, tria praeterea cordi habeat: primum, ut nullum aggregiatur, nisi ex iudicio Provincialis; secundum, ut de singulis scribat Provincialis Praeposito Generali; tertium, ut de singulis itidem scribat ipsemet Procuratori Generali: plena vero de iisdem documenta mittat vel Procuratori Generali, vel huius Patri Socio pro Assistentia, illo de hoc monito.

Circa
negotia romana
quasnam
observanda.

22. Porro ex Provinciali intelligat, unde petenda sit pecunia ad expensas Provinciae communes, habita ratione decreti 82, § 7, Congregationis VII, et Instructionis pro administratione temp., titulo Pro Provincialibus, § 6. Earundem vero expensarum communium Provinciali specialem reddat rationem singulis annis exeunte Ianuario.

Quid circa
expensas
communes.

23. Diligenti cura adlaborabit, ut archivium Provinciae (quatenus istud est diversum ab archivio Provincialis, de quo in Regulis Socii Provincialis) quam optime instructum et compositum conservetur, in quo exstent in primis monumenta pertinentia ad Societatem universam eiusque Institutum, privilegia et hoc genus alia, tum

Archivium
Provinciae
instruendum et
componendum.
Reg. 23 et 24.

vero quae solam Provinciam generatim attingunt, seu sacra seu profana, diplomata, decreta, sententiae, admissiones, et privilegiorum in loco approbationes, recusationes, ampliaciones, restrictiones, contractus, concordata, et similia. Ad haec libri Procuratorum Provinciae complexi rationes annorum superiorum, et progressus negotiorum, et alia monumenta muneri Procuratoris Provinciae propria. Denique scripturae, certa Provinciae Collegia aut Domos ita respicientes, ut illorum archivii non debeantur; nam aliae scripturae et instrumenta, quae a Collegiis Domibusque accepit ad gerenda illorum negotia, confectis negotiis fideliter restituet.

24. Curet, quoad fieri potest, ut monumenta archivii ita comparata sint subscriptione tabellionis publici, aliterve, ut fidem facere possint in iudicio. Habeat vero librum, in quo summa quaedam eorum, quae habet archivium, contineatur eo ordine, quem in archivio obtinent.

25. Nullum ex archivio monumentum cuiquam, seu domestico seu externo, concedat sine necessitate, et nisi in libello notarit quid, cui, et quando dederit, et, si externus fuerit, syngrapham ab eo acceperit, ut possit suo tempore reposcere. Ea vero quae ipse ad praesentia negotia seu

ex archivio, seu aliunde accipiet, in cubiculo servet rite ordinata, non sine eorumdem inventario. Cubiculum vero ipsum clavi obseratum habeat.

26. Cum officio suo satisfecerit, si quid praeterea temporis ipsi liberum fuerit, confessionibus audiendis et aliis ministeriis ad Dei gloriam et animarum auxilium vacare poterit. Attamen his se commodabit magis quam tradet; neque ita sinet iisdem distrahi animum, ut ad negotia muneris sui propria languescat.

27. Subditus sit Superioribus Domus, in qua degit, ad universam Domus observantiam religiosam; non tamen in iis, quae ad sui officii executionem pertinent.

28. Procuratores, Provinciarum vulgo dicti, qui extra suas Provincias stabilem habent sedem ad earum negotia ibidem gerenda, intelligant has easdem Regulas sibi esse observandas; atque in his Provincialis nomine sibi esse intelligendum Provinciale, in cuius Provincia degunt; cui proinde in gerendis negotiis subordinentur, ut hisce Regulis praescribitur; praeterquam in iis, de quibus Provincialis, cuius Provinciae deserviunt, suam mentem expresse declaraverit; de quibus Provincialis loci erit singillatim docendus.

Aliis ministeriis quoque attendat.

Quibus in rebus subsit Superiori locali.

Procuratores Provinciarum ad negotia extra suam Provinciam.

Monumenta authentica, et omnium index.

Cautela in tractandis ex archivio scriptis.

REGULAE PRAEPOSITI DOMUS PROFESSAE.

CAPUT I. — De iis, quae ad eius personam et totius Domus administrationem pertinent.

Qualis esse
debeat.
P. 4 c. 10 n. 4.

1. **O**MNI studio enitatur, ut talis sit, qualis optatur Rector in nostris Constitutionibus; atque eo magis, quod illis praesit, quos viros spirituales et perfectionis studiosos esse oportet.

Oratione, etc.
Domum
sustineat.
P. 4 c. 10 n. 5.

2. Primam officii sui curam in eo positam esse intelligat, ut oratione et sanctis desideriis totam Domum, velut humeris suis, sustineat; et quaecumque in iis, quibus praeest, ad ipsorum aliorumque aedificationem, iuxta Instituti nostri rationem, optare debet, prius in se ipso praestare studeat.

Vitet
particularia
in omnibus.

3. Communes Regulas ipse servet, et particularia in cibo, indumentis et aliarum rerum usu, quantum fieri potest, vitet; et familiaritate atque indulgentia cum quibusdam alios ne offendat.

Quando
christianam
doctrinam
docebit.
*P. 4 c. 10 n. 10.
C. 2 can. 15 d. 65.*

4. Intra annum, postquam officium Praepositi prima vice inierit, quadraginta diebus christianam doctrinam eo modo, quo in secunda Congregatione de Rectore expositum est, legat aut doceat; sed ex causa per alium

id munus cum facultate Provincialis obire poterit.

5. Consuetudines receptas, et a Generali vel Provinciali approbatas, servet ac servari faciat: si tamen aliqua alia a praecedenti Praeposito inducta fuerit, non mutet inconsulto Provinciali; ipse vero, nisi suo Superiore approbante, nullam introducat.

Consuetudines
approbatae
servandae.

Novae non
inducendae.

6. Eos, qui domestica obeunt ministeria (exceptis quibusdam, quorum electio ad Provinciale pertinet) prudenter constituat, suas cuique Regulas tradat, aliquando visitet, et, prout in Domino convenire iudicabit, vel in eisdem ministeriis detineat, vel ab eis removeat. Quia vero officia quaedam, ut bene fiant, experientiam requirunt, qui ad ea idonei inveniuntur, non facile mutari debebunt.

Constituendi
qui domestica
obeant
ministeria.
P. 4 c. 10 n. 5, 6.

P. 4 c. 10, E.

7. Ut prospicere Officialibus de subsidio, si necessarium id fuerit, ne labore graventur, debebit; ita, cum tempus vacuum illis fuerit, ut illud utiliter impendant divino servitio, curabit.

Officiales
iuvandi.
P. 4 c. 10 n. 6.

8. Etsi potestatem habet designandi Confessarios suis subditis, ordinarium tamen Confessarium Domus non constituet sine approbatione Provincialis.

Designatio
Confessarii.
P. 3 c. 1 n. 11.

Quando
in virtute obe-
dientiae
iubendum.
P. 6 c. 5.

Quales
poenitentiae
imponendae.

Quando
dispenset
in Regulis.
P. 4 c. 10, B.
P. 9 c. 3 n. 8.

C. 18 d. 7.

Vota solemnia
et simplicia
notanda.
P. 5 c. 3 n. 4.
P. 5 c. 4 n. 4.
C. 5 d. 50 n. 1.

Unde cognoscat
suae
facultates.

Ne Minister
et alii suo
desint officio.

Consultationes
faciendae.

9. Quamvis in virtute obedientiae iubere possit, non nisi rarissime, et ex gravi ac urgenti causa id faciat.

10. Ordinarias tantum poenitentias imponat, quales sunt parva mensa, reprehensio, conclusio in circulo, edere sub mensa, osculari aliorum pedes, orare in refectorio, dicere culpam suam, subtractio cibi usque ad panem et aquam, si res postulaverit, disciplina publica in refectorio, et alia exercitia humilia et domestica.

11. Sicut ad Praepositum pertinet dispensare in Regulis, et Constitutionibus, et Decretis Congregationum generalium, cum particularibus, quando necesse erit; sic, et cum dispensaverit in rebus maioris momenti, quae videntur urgere, et in quibus sine gravi incommodo Provincialis responsum exspectari non potest, eum primo quoque tempore de huiusmodi dispensatione ac eius causa admonere.

12. Nomina eorum, qui vota solemnia vel simplicia emisunt, in libro ad hoc parato notentur, in Professis quidem et Coadiutoribus formati cum nominibus admittentium, in reliquis vero post biennium cum nominibus celebrantium, adnotato loco et tempore, iuxta Constitutiones.

13. Quas habeat facultates, partim ex iis, quae ipsi in his Regulis conceduntur, partim ex Compendio facultatum Societatis intelligat, ut in iis, quas non habet, sciat ad Superiorem recurrere.

CAPUT II. — De iis, quae Praepositum ad bonam administrationem iuvabunt.

14. Sit sollicitus, ne Minister et reliqui Officiales suo desint officio, omissis aliis, quae possent impedire.

15. Singulis, vel saltem alternis

hebdomadis, cum suis Consultoribus conveniat (nisi pro re nata aliquid extraordinarie esset consultandum), deque rebus maioris momenti, quae pro temporum et negotiorum varietate occurrunt, cum illis agat; quamquam, iis auditis, penes ipsum erit de singulis statuendi facultas.

16. Consultores aliosque omnes, cum ei aliquid proponunt, libenter et benigne excipiat, et praecipue eum, cui Monitoris officium commissum est; efficiatque, ut in sua Domo, quae in Formula Scribendi praescripta sunt, serventur.

17. Habeat librum, in quo scribantur visitationes Domus a Generali approbatas; in quo etiam scribantur Ordinationes aliae alicuius momenti, quae a Generali mittuntur: et quae perpetuae fuerint, ab iis, quae temporariae sunt, separatim notentur; alia vero, quae Visitator et Provincialis praescripserint, in alio libro scribantur.

18. Institutum Societatis cognoscat ex lectione litterarum apostolicarum, Constitutionum et Decretorum generalium Congregationum: magis autem particularia ex lectione Regularum, tam Communium quam officii sui et aliorum, qui sub ipsius cura sunt, ac Provincialis, et Compendii facultatum Societatis, atque ex observatione consuetudinum receptarum, ac demum ex recursum ad Superiorem in iis de quibus dubitabit.

19. Libellum habeat, in quem referat quaecumque sibi ad bonum Domus statum subinde occurrent, ne memoria excidant, praecipuae illa, de quibus ad Generalem vel Provinciale scribendum putat.

20. Pro occurrentibus necessitatibus communibus et privatis, Missas

P. 4 c. 10 n. 7.
P. 9 c. 6 n. 14.

Admonitor
et Consultores
libenter au-
diendi.
P. 9 c. 4 n. 4.

Visitationes,
et Ordinationes
scribendae.

Unde
Institutum
Societatis co-
gnoscat.

Quae
in libellum
referenda.

Missas applica-
re potest
P. 2 c. 3 n. 2.

P. 7 c. 2, M.
P. 7 c. 4 n. 3, 4.
P. 10 n. 1, B.

et orationes suorum (moderate tamen) iuxta consuetudinem Societatis applicare poterit.

CAPUT III. — De cura Nostrorum in spiritu.

Obedientia
in omnibus cu-
randa.
P. 4 c. 10 n. 8.

21. Curet, ut cuique in suo officio integram obedientiam caeteri praestent, et officiales Ministro, et sibi etiam omnes: studeatque eisdem exemplo obedientiae praeire, quam ipse suis Superioribus, quos Christi loco habet, praestare debet.

Observantia
Regularum.
* Prooem.
Declar.
P. 4 c. 10 n. 5.
P. 6 c. 1 n. 1.
P. 10 n. 13.

22. Det operam, ut Constitutiones et * Regulae observentur: omnibus domesticis cum omni sollicitudine invigilet, eosdemque ab iis, quae nocere possint, domi et foris, defendat, tum praeveniendo, tum etiam, si quid mali acciderit, remedium adhibendo.

Ratio
conscientiae.
Exa. c. 4
n. 86, 88.
P. 6 c. 1 n. 2.

23. Efficiat, ut sibi, vel aliis ab ipso deputatis, statis temporibus ratio conscientiae reddatur iuxta modum, qui in officio Provincialis praescribitur, et Instructionem ad reddendam conscientiae rationem a Professoris quidem et Coadiutoribus formati semel in anno, ab aliis vero bis; et aliquos praeterea maturiores Patres assignet, qui eorum confessiones generales excipiant, nisi Provincialis tunc adsit.

C. 13 d. 15.

C. 12 d. 16.

Renovatio vo-
torum quando.
P. 4 c. 4 n. 5.
P. 5 c. 4 n. 6.
C. 2 can. 14 d. 64.

24. Meminerit, ut Scholastici, si qui erunt, et Coadiutores non formati bis singulis annis, circa festa Circumcisionis Domini nostri et Apostolorum Petri et Pauli, vota sua renovent, praemissis illis, quae fieri solent.

Exhortatio
quando et qui-
bus de rebus
habenda.
P. 3 c. 1 n. 28.

25. Singulis vel alternis diebus Veneris exhortationem Nostris, vel ipse faciat, vel aliquis alius, qui rationem nostri Instituti bene teneat, in qua agatur de observatione Constitutionum et Regularum, de fraterna charitate, humilitate, patien-

tia, mortificatione et aliis virtutibus, praesertim de obedientia: tametsi exhortationis loco, spiritualis collatio eisdem de rebus aliquando haberi potest.

26. Crebo et magna charitatis significatione alloquatur subditos, eorumque necessitatibus, non corporis tantum, sed multo etiam magis animae, paterno affectu prospiciat. Si quem vero intelligat aliqua tentatione pulsari, praesertim gravi, eius peculiarem curam et sollicitudinem, non solum per se, sed etiam, si necesse fuerit, per alios gerat; nec, remedium longius differendo, difficiliorem morbi curationem reddat.

27. In correctionibus et poenitentiis iniungendis rationem habebit dispositionis personarum, et aedificationis universalis et particularis earum ad gloriam Dei.

28. Nisi prudentia rebus particularibus adhibita aliter procedendum dictaverit, illud in correctionibus observet, ut ii, qui peccant, primo, in charitate et dulcedine admoneantur; secundo, in charitate quidem, sed eo tamen modo, ut eis confusio et rubor iniiciatur; tertio, amor ea, quae timorem incutiant, si opus erit, adiciantur.

29. De publicis defectibus publica debet esse poenitentia, iis tantum, quae ad omnium aedificationem faciunt, declaratis.

30. Poterit mittere interdum aliquem ex suis, ut ostiatim petat elemosynam, aut comitetur emptorem, aut ut inserviat hospitali, aut in plateis concionetur, christianamve doctrinam doceat, prout magis in Domino expedire videbitur, habita ratione aedificationis et spiritualis utilitatis Nostrorum.

Crebro subdi-
tos alloquatur
eorumque
necessitatibus
tempestive
prospiciat.

Ratio in
poenitentiis
habenda.
P. 3 c. 1 n. 15.

Modus in
correctionibus
servandus.
P. 3 c. 1, M.

Publicae
poenitentiae.
P. 3 c. 1, M.

Mortificationes
publicae.

Poenitentiarum
approbatio.
Exa. c. 1, G.

31. Delegare poterit Confessario vel aliis vices suas, ut eas poenitentias approbent vel improbent, quas ad maiorem sui spiritus profectum assumere quisque volet; et ut Nostri, qui Sacerdotes non sunt, facultatem dare possint, frequentius quam octavo quoque die communicandi, quos ea ratione magis in spiritu iuvare in Domino iudicaverint.

Mensura
in poenitentiis
ne excedatur.
C. 1 d. 96.
Exa. c. 1 n. 6.

32. In danda facultate ieiunandi, sicut et in aliis poenitentiis concedendis, videat, ne mensuram rectae rationis excedat, detque operam, ut omnes intelligant, ad singularitatem non pertinere, si quis ieiunet aliis non ieiunantibus, dummodo ordinaria consuetudo ieiunandi, quae iuxta Constitutiones non sit, non introducatur.

Nostrorum
curet unionem.
P. 3 c. 1 n. 18.
P. 3 c. 1, P.

33. Unio et conformitas mutua diligentissime curanda est, nec ferenda inter ullos domesticorum perturbatio vel ira mutua; si quid autem huiusmodi accideret, curet, ut statim cum satisfactione debita in gratiam invicem redeant.

Officia dome-
stica
a Sacerdotibus
obeunda.
P. 3 c. 1 n. 19.

34. Tam ipse, quam omnes alii Sacerdotes, qui ei videbuntur, iuxta Constitutiones aliquando intra annum officium vel officia eorum, qui Domi inserviunt, ad tempus aliquod obibunt.

Litterae
dandae.
Exa. c. 4 n. 6.
P. 3 c. 1, B.

35. Videat scripta et litteras omnes, quae scribuntur ad domesticos, et quas ipsi aliis scribunt; aut aliquem virum fidelem, et qui donum discretionis habeat, Domi constituat, qui eas lectas reddat, aut non reddat, prout in Domino magis expedire iudicabit, sibi referat, si quid inveni-erit, quod tanti momenti sit, ut de eo Superior monendus videatur. Res autem vanas, aut quae alia ratione offendere possint, neminem scribere

permittat; nec sigillum quemquam habere sinat sine Provincialis facultate.

36. Non sint Domi arma, nec instrumenta musica, nec libri lascivi aut vani, nec novae ullae recreationes introducantur.

Arma,
instrumenta
musica, et libri
lascivi etc.
P. 3 c. 1 n. 14, M.

CAPUT IV. — De auxilio animarum.

37. Meminerit hoc pertinere ad scopum totius Societatis, ut ad animarum salutem et perfectionem cum divina gratia promovendam incumbat, et nostri Instituti puritatem in Domibus Professis praecipue elucescere debere, quae non tam circa media ad hunc finem praeparanda (quemadmodum Collegia), quam circa finem ipsum et usum mediorum ad eum conferentium versantur.

Instituti
perfectio
in Domibus
Professis.
Exa. c. 1 n. 2.
P. 4, prooem.

38. Videat, an Nostri zelum habeant animarum, et an strenue ac diligenter earum salutem procurent, ut ii solent quos sanctus Dei amor impellit; nec solum immoderatos pro ratione virium labores suscipi non sinat, sed multo etiam minus in proximis iuvandis negligentiam toleret.

Zelus
animarum.

39. Proponatur populo assidue in ecclesia verbum Dei in praedicationibus, et Sacrae Scripturae vel doctrinae christianae lectionibus, quod etiam in aliis ecclesiis, plateis et locis praestari potest, quando ad maiorem Dei gloriam conferre videbitur. Nominatim vero puerorum ac rudium personarum in christianismo institutionem, tamquam proprium nostrae vocationis ministerium, valde commendatum habeat, intelligatque christianam doctrinam canendo doceri posse, ubi ad maiorem aedificationem id fore observabitur. Modus autem, sive id canendo sive secus fiat, pro locorum ratione ad aedificationem et maiorem utilitatem exigatur.

Assidue
in ecclesia
praedicandum.
P. 4 c. 8 n. 3, 6.
P. 7 c. 4 n. 6, 7.
C. 1 can. 21
d. 138.
C. 2 can. 20 d. 58.

C. 1 can. 14
d. 137.

Confessarii
non desint.
P. 4 c. 8 n. 4.
P. 7 c. 4 n. 5, 9.
Bullae Pauli III
et Iulii III.

40. Procuret diligenter, ne desint designati Confessarii, qui Domi in administratione sacramentorum confessionis et communionis cum fructu exerceantur; quique extra Domum aegrotorum confessiones audire, morientibus opem ferre, et eos, qui in carceribus et hospitalibus inveniuntur, visitare et consolari possint, et reliquis pietatis operibus, quae in litteris apostolicis Instituti nostri et Constitutionibus proponuntur, incumbere: sed haec omnia ipse iuxta ordinem a Provinciali praescriptum exsequatur, qui pro ratione loci et copia Nostrorum metietur quantum in huiusmodi rebus operae sit ponendum.

Exercitia
Spiritualia
a quo
tradentur.
P. 4 c. 8 n. 5.
P. 7 c. 4 n. 8.

41. Curet, ut Nostri in Spiritualibus Exercitiis tradendis accurate exerceantur, postquam ea in se fuerint experti; nullus tamen deberet ea tradere, nisi prudentia ac rerum spiritualium usu satis probatus esset.

Ad loca vicina
mitti possunt
Nostri.

42. Si Operariorum copia suppetet, poterit suos mittere ad alia loca vicina, habito consensu Provincialis, ut, similibus operibus charitatis functi, Domum constituto tempore redeant.

Aliqui Domi
maneant.

43. Non permittat eodem tempore omnes Sacerdotes abesse, sed semper Domi aut in ecclesia aliqui maneant, qui occurrentibus necessitatibus proximorum satisfacere possint.

Operariis pro-
spiciendum.

44. Cum quis praedicationi, lectioni sacrae aut confessionibus audiendis vacat, provideat, ne studii tempus aliave necessaria illi desint.

De promovendis
ad aliquod
munus.
P. 4 c. 8 n. 2.
P. 7 c. 4 n. 5, 6.

45. Si quis ad sacros Ordines promovendus aut in Confessarium vel Concionatorem esse eligendus videbitur, Provinciale admoneat.

Quid de iis,
qui officioso
sunt.

46. Si quem ex iis, qui in ecclesia nostra assidue ad sacramenta accedunt, intelligeret vitae suae exemplo

alios offendere, quantum in ipso est, remedium per Confessarium vel aliquem alium convenienti ratione adhibere curet.

47. Non permittat, ut Nostri curam mulierum religiosarum et aliarum quarumcumque suscipiant, ut ordinarie illarum confessiones audiant, vel ipsas regant; quamvis nihil repugnet aliquando apud eas concionari, aut semel unius Monasterii confessiones, speciales ob causas, audire; quod tamen non fiet, nisi postulent ii, qui eis praesunt.

Religiosarum
curam
ne suscipiant
Nostri.
P. 6 c. 3 n. 5.
C. 7 d. 56.
C. 20 d. 12 n. 9.

48. Etsi proprium Praepositi officium est Domum sibi commissam diligenter ac fideliter gubernare, neque is propter aliud quidquam huic muneri deesse debet; si quando tamen per officii sui occupationes licebit, et concionari et confessiones audire, et alia Societatis ministeria exercere poterit ac debebit.

Concionari
et confessiones
audire potest.
P. 9 c. 6 n. 1.

CAPUT V. — De ordine domestico.

49. Quotidie post orationem matutinam fiat Sacrum, cui intersint omnes, qui Sacerdotes non sunt, nisi aliquibus propter peculiare causas aliud tempus ad Sacrum audiendum concessum sit.

Sacrum
quotidie au-
diendum.

50. Tempore orationi et examini assignato sit aliquis, qui observet, num omnes iis vacent, quod et Minister ipse aliquando faciat, et Praepositus huic rei diligenter invigilet.

In oratione
et examine
visitandum.

51. Syndicum Domi constituat, ubi Ministri aut Subministri opera ad id non uteretur, cuius officium erit observare in omnibus, quod ad honestatem et decentiam externam pertinet, ecclesiam et Domum in locis publicis perlustrando, et si quid, quod non conveniat, adnotaverit, Superiori referendo.

Syndici
officium.
P. 3 c. 1 n. 16.
P. 4 c. 10 n. 7.

Qua hora
ad coenam, et
cubitum
eundum.
P. 3 c. 2, E.

52. A posteriore prandii signo ad coenam octo, ut minimum, horae intersint: aliquid vero amplius usque ad refectiunculam diebus Veneris et ieiuniorum, iuxta morem regionis: a tempore autem, quo se Nostri cubitum receperunt, usque ad signum, quo excitantur, septem.

Benedictio
mensae et gratiarum actio.
C. 1 can. 6 d. 99.
C. 4 d. 60.

53. Benedictio et gratiarum actio in refectorio iuxta usum Breviarii romani in prima mensa fiant; in secunda vero et privata retineri possunt antiqua benedictio et gratiarum actio, quae a singulis submisae et stando fieri debent.

Ordo in mensa
servandus.
C. 1 can. 80
d. 106.

54. In mensa Sacerdotes praece-
dant alios ad eum gradum non pro-
motos; sed nec inter Sacerdotes, nec
inter eos, qui Sacerdotes non sunt,
ullus ordo constituatur.

Adsit primae
mensae Mini-
ster.

55. Si aliqua de causa Praepositus
primae mensae adesse non poterit,
curet, ut Minister adsit.

Horae
recreationis.
P. 3 c. 2, D.

56. A prandio et a coena hora
una, diebus autem Veneris post col-
lationem vespertinam dimidia, recrea-
tioni religiose impendatur, idque in
uno loco, si commode fieri poterit:
sed neque extra huiusmodi horas la-
bores nimium continuari sine aliqua
convenienti relaxatione sinat.

Conferentiae
casuum
conscientiae.

57. Conferentiae casuum conscien-
tiae bis singulis hebdomadis habeantur,
quibus Sacerdotes omnes, qui
commode poterunt, interesse debent,
praeside docto aliquo, qui ea, de qui-
bus agetur, luculentius explicare ac
definire possit.

*CAPUT VI. — De iis, quae pertinent
ad res temporales.*

Fiducia
in Deum.

58. Magno et constanti animo spe-
ret a divina bonitate suae Domui
subsidia temporalia adiicienda, si et
Nostri ad quaerendum Dei regnum

sibi et proximis serio incumbant, et
ipse, ratione indigentiae, Instituti no-
stri integritatem violari numquam
permittat.

59. Habeat Procuratorem, qui e-
leemosynas petat; cui alios ad eam
rem substituere poterit, si necessa-
rium iudicabit; ita tamen, ut quam
paucissimi in mendicando occupen-
tur.

Procurator
eleemosyna-
rum.
P. 6 c. 2 n. 10.

60. Singulis mensibus a Procura-
tore rationem accepti et expensi,
praesente Ministro, exigat, ut totius
Domus administrationis ratio ipsi
constet, eamque reddere possit cui
et quando per Superiorem constitue-
tur: caveat autem, ne Domus alieno
aere gravetur.

A Procuratore
rationem
exigat.
P. 4 c. 2 n. 5.
P. 3 c. 3 n. 4, C.

61. In iis, quae ad rationem victus
et aliarum rerum vitae necessariorum
aut convenientium spectant, quamvis
curandum est, ut communis illa sit,
et valetudini Nostrorum accommo-
data, habenda tamen semper est ratio
humilitatis, paupertatis ac spiritualis
aedificationis in Domino.

In victu
et vestitu
moderatio.
P. 6 c. 2 n. 16, W.

62. Ut curare debet, ne ii, qui in
vinea Domini magno cum proximorum
fructu se exercent, necessario subsi-
dio privati, maiora bona relinquere
cogantur, neve morbo aut aetate de-
biles ministerio fraternae charitatis
destituantur; ita iis, qui neutra ra-
tione aliorum indigent opera, adiuto-
res assignare non debet.

Qui in vinea
Domini suble-
vandi sunt.

63. Aegrotorum vero cura habeat-
ur magna, et observetur diligenter
tam in victus ratione, quam in cae-
teris, quod medicus praescripserit.

Aegrotorum
magna
habenda cura.
P. 3 c. 2, G.

64. Si cui particulari quidpiam ab
externo aliquo mittatur, id in com-
munem usum accipiatur ac dispen-
setur.

Eleemosynae
in commune
dispensandae.

65. Caveat, ne Domus ipsa ali-
quisve Professorum aut Coadiutorum

Collegiorum
reditibus
non utantur.

*Exa. c. 1 n. 4.
P. 4 c. 2, F.
P. 6 c. 2 n. 8.
Stabilia statim
vendenda.
P. 6 c. 2, E.*

reditibus Collegiorum, praeterquam in rebus minimis, utatur.

66. Si quid stabile donatum legatumve Domui fuerit, Provinciale admoneat, ut quam primum vendatur et pretium in usus necessarios iuxta illius iudicium expendatur; temporis tamen opportunitas ad vendendum non est excludenda.

*Lites fugiendae.
C. 2 can. 26 d. 55.*

67. Lites forenses fugiat, nec ullam inconsulto Provinciali intentet, nec intentatae respondeat, nisi cogatur.

*Expensae
extraordinariae.
P. 3 c. 1 n. 7, 9.
C. 2 can. 3 d. 28.*

68. Si bona alicuius ex Nostris distribuenda essent, si ineundi contractus, si fabrica alicuius momenti, et expensae extraordinariae faciendae, aut si bona offerantur cum aliqua obligatione, rem ad Provinciale deferat.

*Deposita non
admittantur.*

69. Depositum pecuniae nullum prorsus admittat; aliarum vero rerum non nisi cautissime, dummodo sint eorum, quibus multum debeamus, aut alioqui id officii sine magna offensione denegari non possit.

*Examinatio
Nostrorum
in civilibus.
P. 6 c. 3 n. 8.*

70. Neminem ex Nostris in causis civilibus, nedum criminalibus examinari (nisi qui ad peccatum obligare potest, compelleret) permittat absque licentia, quam minime dabit, nisi in causis quae ad religionem catholicam pertinent, aut alioqui piaae sint, et ita uni faveant, ut non in alterius detrimentum cedant.

*Quomodo
iumento domi
utendum.
P. 6 c. 2 n. 14, E.*

71. Nullum domi iumentum equitandi causa ad usum alicuius de ipsa Societate ordinarie habeatur, nisi aut propter continenter infirmam alicuius valetudinem, aut propter publica negotia id necessarium et urgens iudicaret Generalis.

CAPUT VII. — De communicatione cum externis, et gratitudine erga fundatores et benefactores.

72. Mulieres invisere, aut ad eas scribere, nisi in necessitate, aut cum spe magni fructus Nostros non sinat; nec hoc quidem permittat, nisi viris valde probatis et prudentibus.

*Mulierum
visitatio et ad
eas litterae.*

73. Non permittat feminas Domum nostram ingredi.

*Domum non
ingrediantur
mulieres.
P. 3 c. 1 n. 14.
Magni viri
quando
invisendi.
P. 6 c. 2 n. 9.*

74. Curet, ne primarios viros invisere Nostri consuescant, nisi sancto studio piorum operum ducerentur, vel quando intima benevolentia in Domino coniuncti essent.

75. Non sinat offerri munuscula, quae magnatibus ad res maiores obtinendas offerri solent.

*Munuscula.
P. 6 c. 2 n. 9.*

76. Non permittat, ut Nostri cibum capiant apud externos, aut ab eis, cum aegrotant, visitentur, nisi causa non levis momenti ad id concedendum moveret; quam eandem esse oportebit, si quando externus aliquis ad mensam, praesertim refectorii, invitandus videretur.

*Nostri non
capiant cibum
apud externos
nec ab eis
visitentur cum
aegrotant.*

77. Amicos conservare, et eos, qui male erga nos affecti sunt, praecipue si homines sint non vulgaris auctoritatis, orationibus et rationibus convenientibus in amicitiam revocare, aut saltem ne adversarii sint efficere studeat.

*Amici
conservandi,
inimici
reconciliandi.
P. 10, E.*

78. Observet, quae erga fundatores et benefactores, tam vivos quam mortuos, observanda sunt,isque gratitudinem exhibeat; et, si quam aliam obligationem Domus habet, ei satisfieri curet.

*Gratitudo erga
fundatores
et benefactores.
P. 4 c. 1.*

CAPUT VIII. — De iis, qui admitti petunt, ad Domum divertunt, aut foras mittuntur.

79. In Societatem neminem admittat, nisi a Generali vel Provinciali id

*In Societatem
neminem
admittat.*

P. 1 c. 1 n. 2.

ipsi committatur; sed de iis, qui admitti petunt, ad Provincialem referat, vel scribat quales illi sint, et quibus donis Dei praediti.

Quid cum
valde idoneis
agendum.
P. 1 c. 1, A.

80. Si is, qui admitti petit, ad Institutum Societatis valde idoneus videbitur et necessitas urgeret, poterit eum tamquam hospitem domi recipere, donec responsum a Provinciali accipiat, vel ad eundem mittere, si expedire iudicaverit.

Quid
cum recedente
sine licentia
vel dimisso.
P. 2 c. 4 n. 1, A.

81. Recedentem sine licentia ab alio loco Societatis, vel ab ea dimissum non admittat; sed, si expedire videretur, ad Provincialem de eo scribat, et eius ordinationem expectet, illo domi, ut hospite, vel in alio pio loco, si videbitur, detento.

Charitas
erga alios per
Domos
transeuntes.
P. 4 c. 2, F.
P. 6 c. 2, D.
C. 7 d. 18.

82. Charitatem magnam exhibeat erga alios de Societate per Domum transeuntes, eosque amanter hospitio excipiat; ac meminerit, se aliquo viatico aut eleemosyna eos, si indigerent, iuvare posse: curet item diligenter dirigere ac iuvare expeditiones hospitum, qui negotiorum causa domi versantur.

Externi
quando Domi
pernoctabunt.

83. Externi ne accipiantur hospitio ut Domi pernoctent, nisi ii sint, qui-

bus multum debeatur, aut id officii sine magna offensione praetermitti non possit: qua in re habeatur praecipua ratio Religiosorum, cum necessitatis causa ad nos divertunt.

84. Cum quis Domo egredietur, det ei socium convenientem; si quando autem aliquis solus foras mittitur, is sit cui merito possit confidere.

Cum socio
Domo egredien-
dum.
P. 3 c. 1 n. 3.

85. Neminem ex sua Domo in alium locum mittat sine litteris patentibus.

Non sine
patentibus
mittendi.
P. 7 c. 2, M.

86. Si quis experimento comperiretur ferre non posse Domus coelum, et male habere continenter cernetur, vel alia ratione videretur mutandus, Provincialem admoneat, an alio mitti debeat.

Quid de male
habentibus.
P. 3 c. 2, G.

87. Profecturi ad alia loca, ea, quam sottanam vocant, et aliis interioribus indumentis, quibus utuntur, privari non debent, nisi forte ratio temporis aut alioqui charitas suaderet melioribus esse commutanda. Reliqua vero omnia, quae ad iter necessaria erunt, magna charitatis significatione ab eo loco, unde mittuntur, subministrentur, sumptibus tamen eorum, quorum erit expensas itineris solvere.

Quid cum
profecturis
alio.

REGULAE PROCURATORIS

DOMUS PROFESSAE.

Qualis esse
debeat.

1. **I**N omnium negotiorum tractatione perpetuo memor sit Instituti Societatis, quae, DEI omnipotentis gloriam quaerens, profectui animarum invigilat. Curet igitur ipse verbo et exemplo, praesertim humilitatis et patientiae, eos omnes aedificare, quibuscum conversatur, atque eos sibi benevolos conservare, quorum opera ad negotia peragenda indiget; et cum oportuerit de Instituti nostri ratione illos informet.

Circa
eleemosynas
quaerendas.
P. 6 c. 2 n. 10.

2. Quaerat diligenter eleemosynas, easque simpliciter et amore Domini petat, nec non et eas augere ac conservare studeat, opportuneque eos visitet, e quibus petendae erunt.

Catalogus facientium
eleemosynas.

3. Habeat catalogum eorum, qui ordinarie et extraordinarie eleemosynas faciunt, et de his certiore faciat Superiorem; ac videat, ne sua negligentia aliquos praetermittat, quorum beneficio Domus iuvare possit.

Modus
eas petendi.

4. Animadvertat quid, a quibus petere debet, iuxta id quod unusquisque facilius et commodius suo tempore dare possit: et caveat, ne in petendis eleemosynis gravis vel molestus externis sit; ita ut ad eos, cum oportuerit, gratus semper pateat aditus Nostorum.

5. Habeat socium a Superiore designatum, cuius opera utatur in his, quae ad suum officium pertinent, praeter alium (ubi opus erit) qui, in virtute et conversatione probatus, possit eleemosynas ordinarias per domos colligere.

Officii socium
habeat.
P. 6 c. 2 n. 10.

6. Procuratoris erit quascumque eleemosynas recipere, et quaecumque afferuntur Domum in libro quodam ad id designato quotidie scribere.

Eleemosynas
quotidie
scribat.

7. Videat in quaerendis vel admitendis eleemosynis, ne praeiudicium fiat puritati nostri Instituti, quod attinet ad eius ministeria gratis omnino exercenda.

Eas
non accipiat
pro ministeriis
Societatis.
Eza. c. 1 n. 3.
P. 6 c. 2 n. 6, 7.

8. Pecunia, undecumque provenierit, si alicuius momenti fuerit, iudicio Superioris in arca reponatur ad id designata. Huius Praepositus clavem unam, et ipse Procurator alteram diversam custodiat: in eadem liber asservabitur, in quo scribetur pecuniae summa, tam eius quae infertur, quam eius quae effertur. Si quando autem, cogente aliqua necessitate, pecunia in arcam non inferretur, nihilominus accepti et expensi summa semel in hebdomada in eodem libro scribatur, ac si in ea reponeretur.

Arca
pecuniarum,
et liber.

9. Quoties ex arca pecuniam acci-

Scribat pecuniam ex arca
acceptam

piet, eius summam et diem in libro suarum rationum adscribat; in altera vero parte libri, expensi ratio constet.

10. Procurator in libro ad hoc designato, quem penes se habere debet, scribat omnia quae unusquisque Novitiorum Domum attulerit, cum eiusdem subscriptione; et ea custodi vestium asservanda tradat, nisi sit pecunia, quam separatim custodiet in arca, ubi pecuniae Domus reponuntur, donec, biennio expleto, Novitius consueta vota Societatis emittat.

11. Singulis mensibus dati et accepti rationem Superiori reddet, et debita etiam indicabit, quo ipse Domus statum prorsus intelligat.

12. Diligenti cura asservabit in archivio ad hoc designato instrumenta originalia et titulos, quibus constat de iure eorum, quae Domus ad usum et propriam habitationem possidet, suis locis reposita, ut facile inveniri possint. Archivii autem duae claves diversae erunt, quarum alteram Praepositus, alteram ipse habebit Procurator.

13. Item seorsum habebit haec eadem instrumenta et titulos manu Notarii publici subscriptos, ut fidem faciant, si aliquando in iudicio praesentari necesse sit.

14. Praeter haec Procurator librum habebit, in quo summa quaedam horum instrumentorum et titu-

lorum contineatur. Cum autem contractus maioris momenti, praesertim rerum perpetuarum, fient, redigat in memoriam Praeposito, ad archivium, quod est in Urbe penes Praepositum Generalem, eorum exempla authentica mittenda esse.

15. Cubiculum clavi obseratum habeat, et asservabit scripturas, quibus ad procuratorium munus indigebit: cumque alias ex archivio accipiet, earum, in libro, qui in eodem archivio erit, annotato die, mense et anno, memoriam relinquet; quas, cum suo tempore restituet, ex eodem libro expunget.

16. Cum toti Domui necessaria providere ipse debeat, iuxta Superioris ordinem, curet ut res omnes, praecipue diu duraturae, quam opportune emantur; ne, aut non perinde bonas, aut non aequo pretio cogatur comparare: caveat etiam ne, dum nimium pecuniae parcat, non bonas aut insalubres res emat.

17. Emptori pecunias ad quotidianos sumptus subministrabit, a quo singulis diebus expensarum exigit rationem ex codice; summam vero in librum suum ipse referet.

18. Videat, num ea, quae empta sunt, illaesa conserventur; atque animadvertens aliqua, non ut oportet, conservari aut expendi, Superiorem vel Ministrum admoneat.

A Novitiis
allata, asserva-
ri debent.
Eza. c. 4 n. 4.
P. 1 c. 4 n. 6.

Superiori ra-
tionem reddet.
P. 4 c. 2 n. 5.

Quae in archi-
vio Domus
asservabit,
et quot claves.

Habeat etiam
authentica
documenta.

Liber instru-
mentorum, etc.

Cubiculum
clavi observa-
tum habeat:
quae scripta
apud se
asservabit.

Res bonas,
et opportuno
tempore emi-
curet.

Emptori pecu-
nias dabit;
ab eo quotidie
rationem
exiget.
Reg. 2 Emptor.

Curabit res
emptas
conservari.

REGULAE RECTORIS.

CAPUT I. — De iis, quae ad eius personam et totius Collegii administrationem pertinent.

Oratione etc.
Collegium sustineat.
P. 4 c. 10 n. 4, 5.

1. **O**MNI studio enitatur, ut talis sit, qualis optatur in nostris Constitutionibus, primamque officii sui curam in eo positam esse intelligat, ut oratione et sanctis desideriis totum Collegium, velut humeris suis, sustineat.

Particularia vitet.

2. Communes Regulas ipse servet, et particularia in cibo, indumentis et aliarum rerum usu, quantum fieri potest, vitet, et familiaritate atque indulgentia cum quibusdam alios ne offendant.

Doctrinam christianam doceat.
*P. 4 c. 10 n. 10.
C. 2 can. 15 d. 65.*

3. Intra annum, postquam officium Rectoris prima vice inierit, quadraginta diebus christianam doctrinam, eo modo quo in secunda Congregatione expositum est, legat aut doceat; sed ex causa per alium id munus cum facultate Provincialis obire poterit.

Consuetudines servet, et nihil immutet.

4. Consuetudines receptas, et a Generali vel Provinciali approbatas, servet ac servari faciat: si tamen aliqua alia a praecedenti Rectore inducta fuerit, non mutet inconsulto Provinciali; ipse vero, nisi suo Superiore approbante, nullam introducat.

Ministeria domestica distribuatur.

5. Eos, qui domestica obeunt ministeria (exceptis quibusdam, quorum

electio ad Provinciale pertinet) prudenter constituat, suas cuique Regulas tradat, aliquando visitet, et, prout in Domino convenire iudicabit, vel in eisdem ministeriis detineat, vel ab eis removeat. Quia vero officia quaedam, ut bene fiant, experientiam requirunt, qui ad ea idonei inveniuntur, non facile mutari debent.

P. 4 c. 10 n. 5, 6.

6. Ut prospicere Officialibus de subsidio, si necessarium id fuerit, ne labore graventur, debebit; ita, cum tempus vacuum illis fuerit, ut utiliter illud impendant divino servitio, curabit.

Officiales sublevandi.
P. 4 c. 10 n. 6.

7. Etsi potestatem habeat designandi Confessarios suis subditis, ordinarium tamen Confessarium Collegii non constituet sine approbatione Provincialis.

Designatio Confessarii.

8. Quamvis in virtute obedientiae iubere possit, non nisi rarissime, et ex gravi ac urgenti causa id faciat.

Quando in praecepto iubendum.
P. 6 c. 5.

9. Ordinarias tantum poenitentias imponat, quales sunt parva mensa, publica reprehensio, conclusio in circulo, edere sub mensa, osculari aliorum pedes, orare in refectorio, dicere culpam suam, subtractio cibi usque ad panem et aquam, si res postula-verit, disciplina publica in refectorio, et alia exercitia humilia et domestica.

Quales poenitentias imponet.
C. 20 d. 16.

Quando
in Regulis
dispenset.
P. 4 c. 10, B.
P. 9 c. 3 n. 8.
C. 18 d. 7.

10. Sicut ad Rectorem pertinet dispensare in Regulis, Constitutionibus, et Decretis Congregationum generalium cum particularibus, quando necesse erit; sic et, cum dispensaverit in rebus maioris momenti, quae videntur urgere, et in quibus sine gravi incommodo Provincialis responsum expectari non potest, eum primo quoque tempore de huiusmodi dispensatione ac eius causa admonere.

Notentur in
libro qui vota
emiserunt.
P. 5 c. 3 n. 4.
P. 5 c. 4 n. 4.
C. 5 d. 50 n. 1.

11. Nomina eorum, qui vota solemnita vel simplicia emisissent, in libro ad hoc parato notentur: in Professis quidem et Coadiutoribus formatis, cum nominibus admittentium; in reliquis vero post biennium, cum nominibus celebrantium, adnotato loco et tempore iuxta Constitutiones.

Unde
suas facultates
intelligat.

12. Quas habeat facultates, partim ex iis, quae ipsi in his Regulis conceduntur, partim ex Compendio facultatum Societatis intelligat, ut in iis, quas non habet, sciat ad Superiorem recurrere.

CAPUT II. — De iis, quae Rectorem ad bonam administrationem iuvabunt.

Ne desint
officio suo Offi-
ciales.

13. Sit sollicitus, ne Minister et reliqui Officiales suo desint officio, omissis aliis, quae possent impedire.

Singulis
hebdomadis
consultandum.
P. 4 c. 10 n. 7.
P. 9 c. 6 n. 14.

14. Singulis, vel saltem alternis hebdomadis cum suis Consultoribus conveniat (nisi pro re nata aliquid extraordinarie esset consultandum), deque rebus maioris momenti, quae pro temporum et negotiorum varietate occurrunt, cum illis agat: quamquam, iis auditis, penes ipsum erit de singulis statuendi facultas.

Consultores
et Admonito-
rem benigne
audiat.

15. Consultores aliosque omnes, cum ei aliquid proponunt, libenter ac benigne excipiat, et praecipue eum,

cui Monitoris officium commissum est; efficiatque, ut in suo Collegio, quae in Formula Scribendi praescripta sunt, accurate serventur.

P. 9 c. 4 n. 4.

16. Habeat librum, in quo scribantur visitationes Collegii a Generali approbatae, in quo etiam scribantur ordinationes aliae alicuius momenti, quae a Generali mittuntur: et quae perpetuae fuerint, ab iis, quae temporariae sunt, separatim notentur; alia vero, quae Visitator et Provincialis praescripserint, in alio libro scribantur.

Quae in libris
scribenda.

17. Institutum Societatis cognoscat ex lectione litterarum apostolicarum, Constitutionum, et Decretorum generalium Congregationum; magis autem particularia ex lectione Regularum, tam Communium, quam officii sui et aliorum, qui sub ipsius cura sunt ac Provincialis, et Compendii facultatum Societatis, atque ex observatione consuetudinum receptarum, ac demum ex recursum ad Superiorem in iis, de quibus dubitabit.

Unde
Institutum
cognoscat.

18. Libellum habeat, in quem referat quaecumque sibi ad bonum Collegii statum subinde occurrent, ne memoria excidant, praecipue illa, de quibus ad Generalem vel Provinciale scribendum putat.

In libellum
referat, quae
ad bonum Col-
legii
occurrunt.

19. Pro occurrentibus necessitatibus, communibus et privatis, Missas et orationes suorum (moderate tamen) iuxta consuetudinem Societatis applicare poterit.

Missas applica-
re potest.
P. 2 c. 3 n. 2.
P. 7 c. 2, B.
P. 7 c. 4 n. 3, 4.
P. 10 n. 1, B.

CAPUT III. — De cura Nostrorum in spiritu.

20. Curet, ut cuique in suo officio integram obedientiam collegiales praestent, et Officiales Ministro, et sibi etiam omnes, studeatque eisdem exemplo obedientiae praecire, quam

Obedientia
in omnibus
servanda.
P. 4 c. 10 n. 8.

ipse suis Superioribus, quos Christi loco habet, praestare debet.

Constitutionum
et Regularum
observantia.
*Prooem. in Decl.
et Annot.
P. 4 c. 10 n. 5.
P. 6 c. 1 n. 1.
P. 10 n. 18.*

21. Det operam, ut Constitutiones et Regulae observentur; omnibus collegialibus cum omni sollicitudine invigilet, eosdemque ab iis, quae nocere possint domi et foris, defendat, tum praeveniendo, tum etiam, si quid mali acciderit, remedium adhibendo, ita ut in virtutibus et litteris proficiant.*

Conscientiae
ratio
reddenda.
*Eza. c. 4
n. 86, 88, 41.
P. 6 c. 1 n. 2.
C. 12 d. 15, 16.*

22. Efficiat, ut sibi, vel aliis ab ipso deputatis, statis temporibus ratio conscientiae reddatur a suis, iuxta modum, qui in officio Provincialis praescribitur, et Instructionem ad reddendam conscientiae rationem; et aliquos praeterea maturiores Patres assignet, qui eorum confessiones generales excipiant, nisi Provincialis tunc adsit.

Vota bis
in anno reno-
vanda.
*P. 4 c. 4 n. 5.
P. 5 c. 4 n. 6.
C. 2 can. 14 d. 64.*

23. Meminerit, ut Scholastici et Coadiutores non formati bis singulis annis, circa festa Circumcisionis Domini nostri et Apostolorum Petri et Pauli, vota sua renoveant, praemissis iis, quae fieri solent.

Quando
exhortationes
Nostris
faciendae.
P. 3 c. 1 n. 28.

24. Singulis, vel alternis diebus Veneris exhortationem Nostris, vel ipse faciat, vel aliquis alius, qui rationem nostri Instituti bene teneat, in qua agatur de observatione Constitutionum et Regularum, de fraterna charitate, humilitate, patientia, mortificatione et aliis virtutibus, praesertim de obedientia; tametsi exhortationis loco spiritualis collatio eisdem de rebus aliquando haberi potest.

C. 6 d. 40 n. 3.

Subditos
cum charitate
alloquatur.
*Ord. Gen.
c. 2 n. 16.*

25. Crebro et magna charitatis significatione alloquatur subditos, eorumque necessitatibus, non corporis tantum, sed multo etiam magis animae, paterno affectu prospiciat. Si quem vero intelligat aliqua tentatione pulsari, praesertim gravi, eius peculia-

rem curam et sollicitudinem, non solum per se, sed etiam, si necesse fuerit, per alios gerat; nec, remedium longius differendo, difficiliorem morbi curationem reddat.

Modus
iniungendi
poenitentias.
P. 3 c. 1 n. 15.

26. In correctionibus et poenitentis iniungendis rationem habebit dispositionis personarum, et aedificationis universalis et particularis earum, ad gloriam DEI.

Correctio
ut facienda.
P. 3 c. 1, III.

27. Nisi prudentia rebus particularibus adhibita aliter procedendum dictaverit, illud in correctionibus observet: ut ii, qui peccant, primo, in charitate et dulcedine admoneantur; secundo, in charitate quidem, sed eo tamen modo, ut eis confusio et rubor iniciatur; tertio, amoris ea, quae timorem incutiant, si opus erit, adiciantur.

28. De publicis defectibus publica debet esse poenitentia, iis tantum, quae ad omnium aedificationem faciunt, declaratis.

Publica
poenitentia.
P. 3 c. 1, III.

29. Poterit mittere interdum aliquem ex suis, ut ostiatim petat elemosynam, aut ut inserviat hospitali, aut comitetur emptorem, aut in plateis concionetur, christianamve doctrinam doceat, prout magis in Domino expedire videbitur, habita ratione aedificationis, et spiritualis utilitatis Nostrorum.

Publicae mor-
tificationes.

30. Delegare poterit Confessario vel aliis vices suas, ut eas poenitentias approbent vel improbent, quas ad maiorem sui spiritus profectum assumere quisque volet.

Poenitentiarum
approbatio.
Eza. c. 1, C.

31. In danda facultate ieiunandi, sicut et in aliis poenitentis concedendis, videat, ne mensuram rectae rationis excedat, detque operam, ut omnes intelligant, ad singularitatem non pertinere, si quis ieiunet aliis non ieiunantibus, dummodo ordinaria

Ut conceden-
dae.
*C. 1 d. 96.
C. 5 d. 27.
C. 6 d. 9.*

consuetudo ieiunandi, quae iuxta Constitutiones non sit, non introducatur.

32. Unio et conformitas mutua diligentissime curanda est, nec ferenda inter ullos domesticorum perturbatio vel ira mutua: si quid autem huiusmodi accideret, curet, ut statim cum satisfactione debita in gratiam invicem redeant.

33. Tam ipse, quam omnes alii Sacerdotes, qui ei videbuntur, iuxta Constitutiones, aliquando intra annum officium vel officia eorum, qui domi inserviunt, ad tempus aliquod obibunt.

34. Non permittat nostros Scholasticos frequentius, quam octavo quoque die, communicare, nisi particulares ob causas, habita magis ratione necessitatis, quam devotionis; diebus tamen solemnibus in hac re dispensare poterit. Coadiutoribus vero, et iis, qui litteris non dant operam, longe facilius concedi potest, ut etiam intra hebdomadam communicent; et Praefecto rerum spiritualium aut Confessario delegari, ut id concedat iis, quos ea ratione magis in spiritu iuvare in Domino iudicabit.

35. Videat scripta et litteras omnes, quae scribuntur ad domesticos, et quas ipsi aliis scribunt; aut aliquem virum fidelem, qui donum discretionis habeat, domi constituat, qui eas lectas reddat, aut non reddat, prout in Domino magis expedire iudicabit, sibi que referat, si quid invenerit, quod tanti momenti sit, ut de eo Superior monendus videatur. Res autem vanas, aut quae alia ratione offendere possint, neminem scribere permittat: nec sigillum quemquam habere sinat sine Provincialis facultate.

36. Non sint in Collegio arma, nec instrumenta musica, nec libri

lascivi aut vani, nec novae ullae recreationes introducantur.

CAPUT IV. — De litterarum studiis.

37. Neminem ad inchoanda studia admittat, nec eos, qui ad illa ex Provincialis commissione admissi fuerint, ad aliam Facultatem promoveat absque eiusdem Provincialis approbatione; cui, post maturam considerationem et examen, de unoquoque suo tempore significabit quid sentiat.

38. Impedimenta removeat, quae a studiis animos Scholasticorum avocant, qualia sunt nimiae mortificationes vel devotiones, vel externae occupationes, aut colloquia cum externis; quae quidem raro, et paucis, nec sine expressa ipsius licentia, permitti debent. Et circa illorum valetudinem peculiari cura animadvertat, ut et in laboribus mentis modum servant, et in iis, quae ad corpus pertinent, religiosa commoditate tractentur, ut diutius in studiis perseverare, tam in litteris addiscendis, quam in eisdem exercendis, ad Dei gloriam possint.

39. Videat, quomodo Professores omnes suo munere fungantur, curetque diligenter a Philosophiae et Theologiae Professoribus ea servari circa opinionum diversitatem, quae in Constitutionibus et Ratione Studiorum praescripta sunt. Intelligat etiam per se vel per alios quomodo Scholastici in suis studiis proficiant: quod si animadverteret aliquem in iis inutiliter tempus terere, ad Provinciale referat.

40. Singulis hebdomadis dies unus saltem a prandio Scholasticis ad quietem destinatus sit, in quo eos ad hortum, aut praedium Collegii, vel alio, exercitii corporis vel recreandi

musica, libri
lascivi etc.
P. 3 c. 1 n. 14, 15.

Ad studia
admittendi.
P. 4 c. 5 n. 2.
P. 4 c. 13 n. 4.

Scholasticorum
curam geret.
P. 4 c. 6 n. 3.
P. 4 c. 4 n. 1.
G. 7 d. 80 n. 17.

Professores
suo munere
fungantur.
P. 3 c. 1 n. 18, 19.
P. 4 c. 5 n. 4.
P. 3 c. 1 n. 8, 9.
P. 4 c. 6 n. 15.

Dies
vacationis.
P. 4 c. 13 n. 5.
P. 6 c. 2, 3.

Unionem
curet.
P. 3 c. 1 n. 18, 19.

Officia
domestica a
Sacerdotibus
obeunda.
P. 3 c. 1 n. 19.

Nostri quando
communica-
bunt.
P. 4 c. 4, 5.
G. 23 d. 37.

Litterae
dandae.
Eza. c. 4 n. 6.
P. 3 c. 1, 2.

Arma,
instrumenta

animi gratia, mittere poterit; in reliquis autem studiorum intermissionibus sequatur ordinem a Generali vel Provinciali constitutum.

Quando
Praeceptores
instituit.
P. 4 c. 6, F.

41. Etsi Praeceptorem publicum in scholis instituere non potest absque Provincialis facultate, ad tempus tamen necessitatis gratia id facere poterit.

De dispensatio-
ne ad gradus
litterarios.
P. 4 c. 6 n. 17.
P. 4 c. 15 n. 4.

42. In actibus promovendorum ad gradus litterarios (ad quos Nostri sine facultate Generalis promoveri non possunt), si qua in re alicuius momenti dispensatione opus esset, Provinciale admoneat.

Regulae publi-
cae legendae.
P. 4 c. 10, L.
C. 2 can. 16 d. 66.

43. Constitutiones sive Regulae, quae ad Scholasticos Societatis pertinent, publice in refectorio bis aut ter singulis annis legantur.

De cuiusque
talentis
Provinciale
admoneat.
P. 4 c. 9 n. 3.
P. 4 c. 6, C.
P. 4 c. 8 n. 2.
P. 7 c. 4 n. 5.

44. Sub finem studiorum cuiusque, suarum esse partium Rector intelligat, auditis Consultoribus, Provinciale de uniuscuiusque talento admonere; et quantum singuli profecerint referre, et num aliqui ad sacros Ordines promovendi sint, aut in Confessarios, aut Concionatores, aut Lectores eligendi, proponere.

CAPUT V. — De ordine domestico.

Sacrum
quotidie
audiendum.

45. Quotidie post orationem matutinam fiat Sacrum, cui intersint omnes, qui Sacerdotes non sunt; nisi aliquibus propter peculiare causas aliud tempus ad Sacrum audiendum concessum sit.

In ecclesia
communican-
dum.
Eza. c. 4 n. 25.
P. 3 c. 1 n. 11.

46. Quando Nostri ad sacram communionem accessuri sunt, praesertim diebus dominicis, curet, ut in ecclesia (si commode fieri potest) id faciant; separati tamen ab externis, quantum locus feret.

In oratione
et exanime
visitandum.

47. Tempore orationi et reliquis exercitiis assignato sit aliquis, qui observet, num omnes iis vacent: quod

etiam Minister, et ipsemet Rector aliquando faciat.

48. Syndicum domi constituat, ubi Ministri aut Subministri opera ad id non uteretur; cuius officium erit observare in omnibus quod ad honestatem et decentiam externam pertinet, ecclesiam et domum in locis publicis perlustrando, et si quid, quod non conveniat, annotaverit, Superiori referendo. Praeter hunc alios particulares syndicos in classibus singulis habeat, qui, quantum fieri poterit, ex prudentioribus et maturioribus deligantur.

Syndici
officium.
P. 3 c. 1 n. 16.
P. 4 c. 10 n. 7.

49. Omnes, praeter illos, quos ipse iudicaverit excipiendos, horae quadrantem ante prandium vel coenam corporis exercitationi tribuant.

Corporalis
exercitatio.
P. 3 c. 2 n. 4.

50. A posteriore prandii signo ad coenam octo, ut minimum, horae intersint; aliquid vero amplius usque ad refectiunculam vespertinam diebus Veneris et ieiuniorum, iuxta morem regionis; a tempore autem, quo se Nostri cubitum receperunt, usque ad signum, quo excitantur, septem.

Qua hora
ad coenam et
cubitum
eundum.
P. 3 c. 2, E.

51. Benedictio et gratiarum actio in refectorio iuxta usum Breviarii romani in prima mensa fiant; in secunda vero et privata, retineri possunt antiqua benedictio et gratiarum actio, quae a singulis submisce et stando fieri debent.

Benedictio
mensae,
et gratiarum
actio.
C. 1 can. 6 d. 99.
C. 4 d. 60.

52. In mensa Sacerdotes praeedant alios ad eum gradum non promotos; sed nec inter Sacerdotes, nec inter eos, qui Sacerdotes non sunt, ullus ordo constituatur.

Ordo in mensa
servandus.
C. 1 can. 30
d. 106.

53. Si aliqua de causa Rector primae mensae adesse non poterit, curet, ut Minister adsit.

Adsit
primae mensae
Minister.

54. Dominicis diebus et festis, si commode fieri potest, et aliis etiam, si Superiori videatur, sint aliqui, pro

Quando
concionandum
in refectorio.
Eza. c. 4 n. 25.

P. 3 c. 1 n. 5, 21.
C. 7 d. 80 n. 6.

multitudine Scholarium, a Superiore delecti, qui inter coenandum pro lectione concionem habeant, quibus ad se parandum, propter varias occupationes quibus Scholastici distinentur, bidui fere spatium pro Superioris arbitrio dandum erit.

Hora
recreationis.
P. 3 c. 2, D.

55. A prandio et a coena hora una, diebus autem Veneris post collationem vespertinam dimidia recreationi religiose impendatur; idque in uno loco, si commode fieri poterit: sed neque extra huiusmodi horas labores nimium continuari sine aliqua convenienti relaxatione sinat.

Toni quando
faciendi.
P. 3 c. 1 n. 21.

56. Scholastici omnes, ubi aliqua fuerit eorum copia, pro more Societatis (nisi quis eximendus videretur) diebus saltem dominicis, ad finem recreationis post prandium, in tonis seu ratione concionandi, exerceantur, de iis crebro tractantes, quae ad sui abnegationem, et in virtutibus profectum, et fraternam charitatem spectant. Utilitas autem maior erit, si quadrante horae circiter praemoneantur qui tonos facturi sunt, themate illis assignato.

C. 7 d. 80 n. 7.
Instr. 2 n. 5.

CAPUT VI. — De iis, quae pertinent ad res temporales.

A Procuratore
ratio exigenda.
P. 4 c. 2 n. 5.
P. 9 c. 3 n. 4, C.

57. Singulis mensibus a Procuratore rationem accepti et expensi, praesente Ministro, exigat; ut totius Domus administrationis ratio ipsi constet, eamque reddere possit cui et quando per Superiorem constituetur: caveat autem, ne Collegium aere alieno gravetur.

Quae ratio in
victu et vestitu
servanda.
P. 3 c. 2 n. 8.

58. In iis, quae ad victum, vestitum, et habitationem, et alia corpori necessaria pertinent, curet, ut quamvis sit in quo probetur virtus et sui ipsius abnegatio, non desit tamen, quo sustentetur natura, habita con-

venienti ratione personarum in Domino. Cum Scholasticis vero in iis, quae ad vestitum attinent, magis quam cum iis, qui probantur, exterioris decentiae ratio habeatur.

59. Aegrotorum cura habeatur magna; et observetur diligenter, tam in victus ratione quam in caeteris, quod Medicus praescripserit.

P. 3 c. 2, C.

Aegrotorum
cura.
P. 3 c. 2, G.

60. Si cui particulari quidpiam ab externo aliquo mittatur, id in communem usum accipiatur ac dispensetur.

A saecularibus
missa.

61. Caveat, ne qua Domus Professorum, aut aliquis eorum, vel Coadiutorum formatorum, redditibus Collegii sui, praeterquam in rebus minimis, utatur, nisi is eidem Collegio necessarius sit aut conveniens, ut in eo commoretur.

Usus reddituum
Collegiorum.
Exa. c. 1 n. 4.
P. 4 c. 2, F.
P. 6 c. 2 n. 3.

62. Lites forenses fugiat, nec ullam inconsulto Provinciali intentet, nec intentae respondeat, nisi cogatur.

Lites
fugiendae.
C. 2 can. 26 d. 55.

63. Si bona alicuius ex Nostri distribuenda essent, si ineundi contractus, si fabrica alicuius momenti et expensae extraordinariae faciendae, aut si bona offerantur Collegio cum aliqua obligatione, rem ad Provinciam deferat.

Expensae
extraordinariae.
P. 3 c. 1 n. 7, 9.
C. 2 can. 3 d. 33.

64. Depositum pecuniae nullum prorsus admittat, nisi servato decreto 32 Congregationis XVI; aliarum vero rerum non nisi cautissime, dummodo sint eorum, quibus multum debeamus, aut alioqui id officii sine magna offensione denegari non possit.

Deposita
quomodo ad-
mittenda.

65. Neminem ex Nostri in causis civilibus, nedum criminalibus, examinari (nisi, qui ad peccatum obligare potest, compelleret) permittat absque licentia; quam minime dabit, nisi in causis, quae ad religionem catholicam pertinent, aut alioqui piae sint, et ita uni faveant, ut non in alterius detrimentum cedant.

Quando Nostri
in civilibus
examinandi.
P. 6 c. 3 n. 8.

CAPUT VII. — De auxilio animarum, communicatione cum externis, et gratitudine erga fundatores et benefactores.

66. Det operam, ut a Nostri ministeria Societatis, iuxta Provincialis praescriptum et cuiusque talentum, exerceantur, non solum in nostra, sed etiam in aliis ecclesiis, carceribus et aliis locis, quantum commode fieri poterit; nominatimque ministerium doctrinae christianae commendatum habeat.

67. Curet, ut Nostri in Spiritualibus Exercitiis tradendis accurate exerceantur, postquam ea in se fuerint experti: nullus tamen deberet ea tradere, nisi prudentia ac rerum spiritualium usu satis probatus esset.

68. Non permittat, ut Nostri curam mulierum religiosarum suscipiant et aliarum quarumcumque, ut ordinarie illarum confessiones audiant, vel ipsas regant: quamvis nihil repugnet aliquando apud eas concionari, aut semel unius Monasterii confessiones, speciales ob causas, audire; quod tamen non fiet, nisi postulent ii, qui eis praesunt.

69. Etsi proprium Rectoris officium est, Collegium sibi commissum diligenter ac fideliter gubernare, neque is propter aliud quidquam huic muneri deesse debet; si quando tamen per officii sui occupationes licebit, et concionari, et confessiones audire, et alia Societatis ministeria exercere poterit.

70. Mulieres invisere, aut ad eas scribere, nisi in necessitate, aut cum spe magni fructus, Nostros non sinat; neque hoc quidem permittat, nisi viris valde probatis et prudentibus.

71. Non permittat feminas Collegium nostrum ingredi.

72. Curet, ne primarios viros invisere Nostri consuescant, nisi sancto studio piorum operum ducerentur, vel quando intima benevolentia in Domino coniuncti essent.

73. Non sinat offerri munuscula, quae magnatibus ad res maiores obtinendas offerri solent.

74. Non permittat, ut Nostri cibum capiant apud externos, aut ab eis, cum aegrotant, visitentur, nisi causa non levis momenti ad id concedendum moveret; quam eandem esse oportebit, si quando externus aliquis ad mensam, praesertim refectorii, invitandus videretur.

75. Amicos conservare, et eos, qui male erga nos affecti sunt, praecipue si homines sint non vulgaris auctoritatis, orationibus et rationibus convenientibus in amicitiam revocare, vel saltem, ne adversarii sint, efficere studeat.

76. Observet quae erga fundatores et benefactores, tam vivos quam mortuos, observanda sunt, eisque gratitudinem exhibeat; et aliis obligationibus, si quas Collegium habet, satisfieri curet.

CAPUT VIII. — De iis, qui admitti petunt, ad Collegium divertunt, aut foras mittuntur.

77. In Societatem neminem admittat, nisi a Generali vel Provinciali id ipsi committatur: sed de iis, qui admitti petunt, ad Provinciale referat, vel scribat quales illi sint, et quibus donis Dei praediti.

78. Si is, qui admitti petit, ad Institutum Societatis valde idoneus videbitur, et necessitas urgeret, poterit eum tamquam hospitem domi re-

Collegium non ingrediantur feminae.

P. 3 c. 1 n. 14.

Magni viri quando invisiendi.

P. 6 c. 2 n. 9.

Munuscula.

P. 6 c. 2 n. 9.

Nostri non capiant cibum apud externos, nec ab eis visitentur, cum aegrotant.

Amici conservandi, etc.

P. 4 c. 10, C.

P. 10, B.

Gratitudo erga fundatores et benefactores.

P. 4 c. 1.

In Societatem neminem admittat.

P. 1 c. 1 n. 2.

Quid cum valde idoneus agendum.

P. 1 c. 1, A.

Ministeria Societatis.
P. 4 c. 8 n. 3, 6.
P. 7 c. 4 n. 6, 7.
C. 1 can. 21
d. 138.
C. 2 can. 20 d. 58.

Exercitia Spiritualia a quo tradentur.
P. 4 c. 8 n. 5.
P. 7 c. 4 n. 8.

Religiosarum curam ne suscipiant Nostri.
P. 6 c. 3 n. 5.
C. 7 d. 56.
C. 20 d. 12 n. 9.

Concionari, et confessiones audire potest.
P. 9 c. 6 n. 1.

Mulierum visitatio et litterae.

cipere, donec responsum a Provinciali accipiat; vel ad eundem mittere, si expedire iudicaverit.

Quid cum veniente sine licentia.
P. 2 c. 4 n. 1, A.

79. Recedentem sine licentia ab alio loco Societatis, vel ab ea dimissum, non admittat; sed, si expedire videretur, ad Provinciale de eo scribat, et eius ordinationem expectet, illo domi, ut hospite, vel in alio pio loco, si videbitur, detento.

Charitas erga alios per Domo transeuntes.
P. 4 c. 2, F.
P. 6 c. 2, D.
C. 7 d. 18.

80. Charitatem magnam exhibeat erga alios de Societate per Collegium transeuntes, eosque amanter hospitio excipiat, ac meminerit se aliquo viatico aut eleemosyna eos, si indigerent, iuvare posse: curet item diligenter dirigere ac iuvare expeditiones hospitum, qui negotiorum causa domi versantur.

Externi quando domi pernoctabunt.

81. Externi ne accipiantur hospitio, ut domi pernoctent, nisi ii sint, quibus multum debeatur, aut id officii sine magna offensione praetermitti non possit: qua in re habeatur praecipua ratio Religiosorum, cum necessitatis causa ad nos divertunt.

82. Cum quis Domo egredietur, det socium convenientem; si quando autem aliquis solus foras mittitur, is sit, cui merito possit confidere.

Cum socio Domo egrediendum.
P. 3 c. 1 n. 3.

83. Neminem ex suo Collegio in alium locum mittat sine litteris patentibus.

Non sine patentibus mittendi.
P. 7 c. 2, G, M.

84. Si quis experimento compereiretur ferre non posse Collegii coelum, et male habere continenter cerneretur, vel alia ratione videretur mutandus, Provinciale admoneat, an alio mitti debeat.

Quid de male habentibus.
P. 3 c. 2, G.

85. Profecturi ad alia loca, ea, quam sottanam vocant, et aliis interioribus indumentis, quibus utuntur, privari non debent; nisi forte ratio temporis aut alioqui charitas suaderet melioribus esse commutanda. Reliqua vero omnia, quae ad iter necessaria erunt, magna charitatis significatione ab eo loco, unde mittuntur, subministrentur, sumptibus tamen eorum, quorum erit expensas itineris solvere.

Quid cum profecturis alio.

REGULAE PROCURATORIS COLLEGII

ET DOMUS PROBATIONIS.

Qualis esse debeat.

1. **I**n omnium negotiorum tractatione perpetuo memor sit Instituti Societatis, quae, Dei omnipotentis gloriam quaerens, profectui animarum invigilat. Curet igitur ipse verbo et exemplo eos omnes aedifi-

care, quibuscum conversatur; atque eos sibi benevolos conservare, quorum opera ad negotia peragenda indiget.

2. Procuratoris erit conservare res temporales suae curae commissas, et eas curare, tamquam bona propria

Res temporales curet.
P. 3 c. 2 n. 7

Domini nostri Iesu Christi. Cum autem toti Collegio necessaria providere ipse debeat, iuxta Superioris ordinem, ad eum pertinebit proven- tus quoscumque Collegii vel Domus Probationis, et eleemosynas, ubi pe- tendas a Rectore intellexerit, exi- gere ac recipere: syngraphas vero solutionis, quando opus erit, ipse dabit subscriptas a Rectore, aut a se, illius commissione.

Quae in libro
scribat.

3. Omnes Collegii proventus, et tempora quibus colligendi sunt, in peculiari libro scribet; et seorsum summam contractuum et locationum, quae ad breve tempus fiunt: seorsum etiam quascumque res aut pecunias ex fructibus Collegii perceperit, ad- dito a quibus et quando eae prove- nerint; eleemosynae autem alio in loco scribantur.

Rationem
Rectori reddat.
P. 4 c. 2 n. 5.

4. Singulis mensibus dati et acce- pti rationem Rectori reddet; debi- taque et credita Collegii indicabit, quo ipse Domus statum prorsus intel- ligat.

Arca
pecuniarum,
et earum liber,
et quot claves.

5. Pecunia, undecumque ea pro- venerit, si alicuius momenti fuerit, iudicio Superioris in arca reponetur ad id designata. Huius Rector cla- vem unam, et ipse Procurator alte- ram diversam custodiat; in eadem liber asservabitur, in quo scribetur pec- uniae summa, tam eius quae infertur, quam eius quae effertur. Si quando autem, cogente aliqua necessitate, pecunia in arcam non inferretur, nihi- lominus accepti et expensi summa in eodem libro statim scribatur, ac si in ea reponeretur.

Ex ea acceptam
pecuniam
notet.

6. Quoties ex arca pecuniam acci- piet, eius summam et diem in libro suarum rationum adscribat; in alia vero parte libri expensi ratio constet.

A Novitiis
allata curet
servari.

7. Procurator in libro ad hoc desi-

gnato, quem penes se habere debet, scribat omnia, quae unusquisque No- vitiorum Domum attulerit, cum eius- dem subscriptione, et ea custodi ve- stium asservanda tradet; nisi sit pecunia, quam separatim custodiet in arca, ubi pecuniae Collegii repo- nuntur, donec, biennio expleto, Novi- tius consueta vota Societatis emittat.

Exa. c. 4 n. 4.
P. 1 c. 4 n. 6.

8. Emptori pecunias ad quotidiana- nos sumptus subministrabit, a quo singulis diebus expensarum exiget rationem ex codice; summam vero in librum suum ipse referet.

Emptori
pecunias dabit,
et quotidie ra-
tionem exiget.
Reg. 2 Emptor.

9. Curet, ut res omnes, praecipue diu duraturae, quam opportune eman- tur, ne has non perinde bonas, aut non aequo pretio cogatur comparare: caveat etiam, ne dum nimium pecu- niae parcat, non bonas, aut insalu- bres res emat.

Res bonas
et quam oppor-
tune emi-
curabit.

10. Videat, num ea, quae empta sunt, illaesa conserventur; atque ani- madvertens aliqua, non ut oportet, conservari aut expendi, Superiorem vel Ministrum admoneat.

Curabit res
emptas conser-
vari.

11. Advertat, num ea quae a Col- legio possidentur, reparatione indi- geant, seu Domus, seu praedia, seu quidvis aliud, ut ad Superiorem re- ferat: si quid autem vendendum vi- deretur, eodem inconsulto ne fa- ciat.

Quae reparan-
da, quae
vendenda.

12. Omnia, quae speciem habent saecularis negotiationis, in colendis videlicet agris, vendendis in foro fru- ctibus, et similibus, intelligat prohi- bita esse Nostris.

Saeculares
negotiationes
vitet.
C. 2 can. 25 d. 61

13. Nihil, quod ad locationes, con- tractus, aut debita contrahenda, aut alia alicuius momenti negotia perti- neat, faciat, nisi ipsi a Superiore commissum sit: si quid autem ex iis, quae iubentur, ipsi videretur non expedire, eidem proponat modeste

Locationes,
et similia in-
consulto
Superiore non
faciet.

suam sententiam, et rationes quibus moveatur.

Quid circa lites
adnotandum.

14. Excipiet in codicem lites, si quae forte erunt; et quae gravioris momenti circa eas fient, continenter et summatim annotabit.

Publica iudicia
et tribunalia
vitanda.

15. In tribunalibus Iudicum non compareat, nisi quando aliqua necessitas plurimum urgere Superiori videretur; sed per externos Procuratores nostra negotia in publicis iudiciis peragantur.

Lites
componendae.

16. Illud vero praecipue ante oculos habeat, ut, antequam litem ullam intendat, res controversa (si fieri possit) concordia aut compromissione, consulto Superiore, componatur: si quando tamen ad litem descendendum erit, memor sit, ut magnam pacem interius exteriusque custodiat; et semper ad iustam concordiam ipsum paratum esse, contrariae parti innotescat.

Solide negotia
expediantur.

17. Curet diligenter, ut recte et solide fiant, quae expedienda erunt. Quod si periti iuris consulendi sint, maxime idoneos eligat. Idem de caeteris officialibus dictum intelligatur.

Cum Superiore
negotia con-
ferat.

18. Conferat cum Superiore, eique reddat rationem eorum, quae facit, et quo in statu sint negotia, aut ei, quem ille designabit: quod si rerum difficultas extraordinarium favorem aut diligentiam exigere videatur, eisdem significet, ut auxilia, quae opportuna visa erunt, petantur.

Quae
in archivio
asservabit, et
quot claves.

19. Diligenti cura asservabit in archivio ad hoc designato instrumenta originalia et titulos, quibus constat de iure eorum, quae a Collegio pos-

sidentur, suis locis reposita, ut facile inveniri possint. Archivii autem duae claves diversae erunt, quarum alteram Rector, alteram ipse habebit Procurator.

Habeat
authentica do-
cumenta.

20. Seorsum habeat haec eadem instrumenta, et titulos manu notarii publici subscriptos, ut fidem faciant, si aliquando in iudicio praesentari necesse sit.

Librum habeat
instrumento-
rum.

21. Praeter haec Procurator librum habebit, in quo summa quaedam horum instrumentorum et titulorum contineatur: cum autem contractus maioris momenti, praesertim rerum perpetuarum, fient, redigat in memoriam Rectori, ad archivium, quod est in Urbe penes Praepositum Generalem, eorum exempla authentica mittenda esse.

Cubiculum
clavi observa-
tum, et scripta
necessaria
apud se
habeat.

22. Cubiculum clavi observatum habeat, et asservabit scripturas, quibus ad procuratorium munus indigebit: cumque aliquas ex archivio accipiet, earum in libro, qui in eodem archivio erit, notato die, mense, et anno, memoriam relinquet; quas, cum suo tempore restituet, ex eodem libro expunget.

Quae in libello
notabit.

23. In libellum referet quaecumque a Superiore ipsi facienda iniungentur, ne memoria excidant, et effectum frustrentur.

Benefactorum
memoria.

24. Intelligat, qui sint illi potissimum, qui beneficia magni momenti in Collegium contulerunt, et eorum catalogum habeat, et Superiorem certiore faciat; ut, iuxta modum professionis nostrae, grati in illos esse possimus.

C. 12 d. 56 n. 2.

REGULAE INSTRUCTORIS

PATRUM TERTIAE PROBATIONIS.

Huius probationis
necessitas.

1. **A**DNITI ante omnia debet, qui huic muneri praeficitur, ut, memor utilitatis necessitatisque, ob quam in Societate instituta est haec probatio, tum serio ipse ac diligenter in officium incumbat, tum eos excitet, qui in ea exercendi sunt, ut magno animi studio et alacritate illam suscipiant.

Exercitia
quaenam.

2. Quod ad rationem probationis attinet, iisdem omnino, quibus Novitii, probationibus, tam spiritualibus quam corporalibus, exercendi sunt, hoc est, sex experimentis Societatis, et aliis similibus, quae ad perfectam sui abnegationem conferant, sumpto exordio a Spiritualibus Exercitiis per integrum mensem. Ad Magistri autem prudentiam pertinebit, pro ratione virium cuiusque ac dispositione, haec omnino sic temperare, ut nec severius quam par sit, nec remissius exigantur; sed ad maiorem eorum profectum, solidarumque virtutum adeptionem singula referantur.

Exhortationes
diversae.

3. Exhortationes, quae ad ipsos habebuntur, similes earum esse non debent, quae ad Novitios haberi solent; sed magis ad eorum captum accommodatae: de perfectione, oratione, Instituto, zelo animarum, ministe-

riis erga proximos tractetur; idemque iudicium est conferentiarum. Quare, ubi a Novitiis separati non erunt, tum nihilominus ad illos privatim sermo subinde aliquis et conferentia instituatur de re illis propria et apposita, ut dictum est.

Conferentiae.

4. Pro explicatione doctrinae christianae, quae Novitiis tradi solet, utilior et congruentior erit alia quae-
pam exercitatio, in qua de iis agatur, quae illorum statui magis conveniunt, cuiusmodi sunt: Directorium et modus tradendi Exercitia Spiritualia; modus iuvandi cum fructu animas ex Industriis P. Polanci, et aliis id genus; modus item adiuvandi eos, qui moriuntur; collationes de Instituto et Constitutionum iis partibus, quae ad virtutes auxiliumque animarum spectant, et de Regulis Sacerdotum, Confessariorum, Concionatorum. Conferet etiam fortasse, si, praemissa lectione opusculi B. Bonaventurae de caeremoniis Missae, aut aliorum huiusmodi tractatum, de nonnullis postea capitibus inter se tractent, quae ad maiorem reverentiam, affectumque in tanti mysterii celebratione inflammandum, conducant.

Quid loco
doctrinae christianae.*C. 20 d. 15.*

Habeant ipsi
practicas
exhortationes.

5. Non abs re forsitan erit, si practicas interdum de aliqua virtute exhortationes habere iubeantur, ut de obedientia, humilitate, paupertate, fraterna charitate, oratione ac caeteris; et in his suos potius conceptus ac sensus exprimant, quos Dominus ipsis communicaverit, tamquam ad promovendum spiritum efficaces, quam aliud quidpiam ad concionum morem meditatum et compositum.

Exercitia
corporalia.

6. Exercitia corporalia valde moderata sint, et non qualia Novitiorum, eademque ad mortificationem potius mentaliumque avocationem, quam ad defatigationem apposita: tametsi vilia indumenta, et aliae id genus mortificationes praetermitti non debent.

Nullis
ministeriis
occupentur,
nisi missioni-
bus.

7. Concionibus habendis, multo minus scholis docendis, operam non dabunt, quamvis ad aliquam missionem unius vel alterius mensis destinari poterunt, ut per villas et pagos doctrinam christianam tradant, et alia huiusmodi ministeria obeant. Sub tempus autem missionum, ne imparati ad eas proficiscantur, institutendae erunt per mensis unius spatium conferentiae de nonnullis conscientiae casibus magis necessariis. Sacerdotes etiam, in audiendis confessionibus nondum exercitati, per mensem unum exercendi erunt, ubi et quando Provinciali vel Instructori videbitur.

Mittendi
ad loca nostra
vicina.

8. Ad vicina Societatis loca probationis causa, sicuti solent Novitii, ad breve tempus mitti poterunt, ut ibi, similiter atque in Domo Probationis, in humilibus officiis exerceantur; dummodo eorum ratio habeatur, ut bene occupati sint, et non otientur.

Libri
spirituales.
* Habetur
Ord. Gen. c. 8.

9. Procuranda erit ad illorum usum librorum spiritualium copia, iuxta indicem, qui subiicietur. * Con-

cedi etiam illis fere debebunt Societatis Constitutiones, Regulae Communes ac Sacerdotum, Missionum item et Concionatorum, bullae praeterea quae ad Societatis Institutum pertinent, Iulii III et Gregorii XIII, et quae contra apostatas est Pii V et Gregorii XIV.

10. Confitebuntur ordinarie suo Instructori, qui potestatem habebit etiam a reservatis absolvendi, tametsi Domus vel Collegii Superior non sit. Idem etiam poenitentias ex devotione, et alias id genus mortificationes concedere poterit. In iis vero, quae ad domesticam disciplinam spectant, ut cum foras exeundum erit, aut mensae inserviendum, cum Regularum exigenda observatio, aut errata poenitentiis corrigenda, aut iis affinia, Rectoris aut Ministri munus erit, Instructore consulto.

11. Non scribebunt nec accipient litteras officiosas, multoque minus de rebus novis ullam in partem; sed, cum alicuius momenti negotium erit, dispiciet Instructor, penes quem sigillum erit, an litteras reddi conveniat, aut responderi.

12. Ad vineam aut praedium recreationis causa mitti poterunt singulis mensibus, vel etiam saepius, si Provinciali videbitur. In hebdomadaria autem recreatione servabitur regula 62 Magistri Novitiorum. Extra tempora porro quotidianae recreationis, concedi eis poterit, ut in horto aliqua diei hora deambulent, sed singuli seorsim, et in silentio.

13. Provinciale de singulorum statu certiore saepe faciet, quibus item a defectibus emendentur. Eamque ob causam, atque ut fructuosius eos promoveat, frequenter illos interrogabit, quomodo in orationis industria, in coercendis affectibus, in superan-

Constitutiones
Regulae.

Instructor,
eorum
Confessarius,
a reservatis
absolvit.
C. 23 d. 30 n. 4.

Litterae
quatenus scribi
possint.

Sigillum
penes
Instructorem.

Recreationes
concedendae.

Instructor
eos alloquatur
saepe,
et instruat.

Provincialem
informet
de singulis.

Ordinatio
de tertio anno
Probationis.

De quibus
Provincialem
facere debeat
certiorem.

dis difficultatibus, in continua rerum omnium mortificatione, indifferentiaque ad gradus et Societatis ministeria, ac demum in spirituali animae suae profectu se habeant. Sub anni vero finem, plenam informationem de singulis ad Provincialem mittet, quomodo et quibus in rebus bene aut male se gesserint; idemque ut faciant, Rectorem et Ministrum admonebit.

14. Haec Instructori hactenus sup-
peditant Ordinationes Generalium ca-
pite 3, titulo: *Pro Instructore*. De-
bet vero iuvare iis, quae habet eadem
Ordinatio titulo: *Pro Provincialibus*; sed illis potissimum, quae habet ti-
tulo: *Pro iis, qui tertium annum agunt probationis*; quae, ut ab iisdem ac-
curate observentur, studiose et indu-
strie adlaborabit.

15. Cum Provinciale saepe de-
beat facere certiorem de statu singu-
lorum Patrum, adnotare non omit-

tat, si in illorum quopiam iudicet
operam perdi, ut mature alio evoce-
tur, postea remittendus, iuxta Ordi-
nationem.

16. Superiori Domus, in qua fit
tertia probatio, subordinatus erit in
iis, quae ad disciplinam domesticam
spectant; non tamen erit sub obe-
dientia Ministri. Ac neque in iis,
quae pertinent ad munus dirigendi
et instruendi Patres, dependebit a
Superiore Domus.

17. Instructoris erit Patres desti-
nare ad missiones, monito tamen et
non improbante Provinciali, et con-
scio Superiore Domus, uti et sex
illorum experimentis tempus desi-
gnare, et ordinem modumque prae-
scribere.

18. Sigillo, quo utitur ad Patrum
litteras, etiam ad suas obsignandas
uti poterit, et sibi Patribusque scripta
resignare, uti et cubiculi clavim pro-
priam habere.

Quousque
subordinatus
sit Superiori
Domus. An
etiam Ministro.

Destinatio
Patrum ad
missiones.

Sigillum
Instructoris,
eiusque et Pa-
trum litterae.

Instr. 16.

REGULAE MAGISTRI NOVITIORUM.

CAPUT. I. — De iis, quae ad eius per-
sonam et instructionem pertinent.

Officii
necessitas,
et gravitas.

1. REM esse magni momenti sibi
commissam intelligat, quan-
doquidem ex prima Novitiorum insti-
tutione pendet maiori ex parte eo-
rundem profectus, et spes nostrae
Societatis in Domino; curetque ut in

dies per studium propriae perfectio-
nis instrumentum aptius ad eos iu-
vandos reddatur.

2. Amabilem se praestet, et vitae
integritate ac discretionem ita se ge-
rat, ut omnes, qui in probatione sunt,
ad eum in suis tentationibus confiden-
ter confugiant, eique se ipsos confi-
denter aperiant, et ab eo consolatio-

Amabilem
se praebet.
P. 3 c. 1 n. 12.

nem et auxilium in omnibus in Domino sperent.

Habeat
etiam Regulas
et facultates
Rectorum.

3. In Domibus Probationis separatis, praeter has Regulas officii sui, habeat etiam Regulas et omnes facultates aliorum Rectorum, exceptis iis, quae novitiatui non conveniunt.

Socios habebit.

4. Habeat socium, Sacerdotem fidelem et in rebus spiritualibus exercitatum, a Provinciali designatum, qui in iis, quae in novitiatu agenda sunt, sit eius coadiutor. Habeat etiam aliquem Fratrem, ex antiquioribus, in virtute probatum et prudentem, qui iuxta ordinem obedientiae significet unicuique exercitia exteriora, in quibus occupandi sint, et manuducat illos, cum opus est, ad illa facienda.

In Domo
coniuncta
Collegio, etc.,
cui erit
subordinatus.

5. In Domo Probationis coniuncta Domui Professorum vel Collegio, habitatione tamen distincta, Magister Novitiorum erit subordinatus Praeposito vel Rectori; non tamen erit sub obedientia Ministri, sicut nec eius socius: in ea autem Domo vel Collegio coenatio sit communis, mensa aliqua Novitiis et eorum Magistro designata.

Ubi poenitentias imponet.

6. Hic Magister Novitiorum poenitentias in novitiatu tantum suis Novitiis imponere poterit; extra vero, non nisi consulto Superiore.

Potestas
ordinaria ab-
solvendi
a reservatis.

7. Habeat hic idem Magister Novitiorum potestatem ordinariam absolvendi a casibus reservatis Novitios, qui sub ipsius cura degunt; nisi eius Superiori haec facultas aliqua de causa restringenda videretur.

Versatus
sit in lectione
librorum
spiritualium.

8. Versatum esse oportebit in lectione librorum spiritualium, ut deceptiones, quae in spirituali vita accidunt, non tantum experimento, sed etiam lectione intelligat. Quibus autem utiliter ipse uti poterit, ii fere sunt, qui in subiecto catalogo numerantur. Novitiis vero eos tantum le-

gendos tradet, qui nostro Instituto conveniunt, ne quid ab eo alienum hauriant, aut quacumque ratione quidquam detrimenti capiant.

LIBRI

ad usum Magistri Novitiorum accommodati.

Basilii Ascetica et Regulae.

Gregorii Moralia.

Augustini Confessiones et Meditationes.

Bernardus.

Bonaventurae Opuscula.

Cassianus.

Homiliae Dorothei, Macarii, Caesarii arelatensis episcopi.

Opuscula Ephrem, Nili, Esaiiae abbatis.

Diadochus.

Hugo de S. Victore, de Claustro animae.

Richardus de S. Victore.

Huberti Institutiones spiritualis vitae.

Innocentius, de Contemptu mundi.

Thomas de Kempis, De Imitatione Christi, et alia eius Opuscula.

Vincentii Tractatus de vita spirituali.

Ludovici Blosii Opera.

Dionysii Carthusiani Opuscula.

Albertus Magnus, de Virtutibus.

Epistolae Catharinae Senensis.

Ludolphus, de Vita Christi.

HISTORICI.

Gregorii Dialogi.

Gregorius turonensis, de Gloria Confessorum, et Vita S. Martini.

Eusebii Historia ecclesiastica.

Severus Sulpitius, de Vita S. Martini.

Vitae Patrum selectae.

Vitae Sanctorum Lipomani et Surii.

Petrus Damianus.

Petrus cluniacensis, de Miraculis.
Litterae indicae.

Vita Patris N. Ignatii, et alii si-
miles ad Novitiorum utilitatem ac-
commodati, ex quibus desumet ali-
quos pro illorum usu.

CAPUT. II. — De prima probatione.

9. Postquam in Domino statuatur
ad probationem aliquem admittendum
esse, in Domo vel habitatione separata
primae probationis, hospitem more
duodecim dies, vel usque ad viginti
et amplius, prout Superiori videbitur,
diversetur; ut eo tempore de iis, quae
pertinent ad Societatem, ipse certior
reddatur, et Societas eundem plenius
in Domino cognoscat.

10. Postridie ei declarabitur quo-
modo in eo loco se gerere debeat, ac
nominatim ne verbo aut scripto (nisi
Superiori aliqua de causa non levis
momenti aliud videretur) cum exter-
nis vel domesticis agat, praeterquam
cum iis, quos ad id Superior designa-
verit.

11. Librum completum Examinis
absque Declarationibus, latina lingua
pro iis qui eam intelligunt, et vulgari
pro aliis habeat, nec non in eisdem
linguis Summarium Constitutionum
et Regulas Communes habere debet.

12. Elapsis duobus aut tribus die-
bus, examinari accuratius incipiat, et
relinquatur ei scriptum praedictum
Examen, ut solus id maturius consi-
deret; nisi in aliquo particulari aliud
examen brevius proponendum esse Su-
perior iudicaverit.

13. Postea litterae apostolicae
Iulii III anno 1550, et Summarium
Constitutionum, et Regulae Commu-
nes eidem ostendantur et relinquan-
tur, ut omnia per otium magis consi-

deret, iis vero, qui litteras apostolicas
latinas non intelligerent, satis esset
earum summam declarare.

14. Ordo examinandi esse debet,
in primis proponere ac prosecui quae
quatuor primis capitibus Examinis
continentur; deinde ea, quae specia-
tim ad litteratos pertinent, vel Coad-
iutores, vel Scholares, aut Indifferentes.
Quamvis autem omnibus integrum
Examen relinquatur, non sunt tamen
omnes particulariter examinandi, nisi
de iis, quae ad unumquemque perti-
nent; et si quid alicuius momenti oc-
currerit, quod Superiorem scire oport-
eat, scripto notabit.

15. In his omnibus proponendis
et declarandis paulatim procedatur,
ut, qui examinantur, res omnes nostri
Instituti iuxta ipsorum gradum be-
ne percipiant ad suam maiorem satis-
factionem et stabilitatem; et illa
praesertim sunt magis explicanda,
quae postea aliquam difficultatem
afferre possent: ut de animi prompti-
tudine ad serviendum Deo ubique
et in re quavis; de manifestatione
defectuum, tum suorum, tum alieno-
rum, iuxta Constitutiones; de mani-
festatione etiam conscientiae statutis
temporibus; de indifferentia ad gra-
dus Societatis in Scholaribus et lit-
teratis: ad quam indifferentiam di-
serte intelligant, tum initio cum So-
cietatem ingrediuntur, tum postea
sexto quoque mense, praecipue vero
cum vota, biennio elapso, emittere de-
bent, Nostros omnes obligari quarto
quodam voto, quod verba illa For-
mulae votorum Scholasticorum con-
tinent, scilicet: *Promitto eandem So-
cietatem me ingressurum*, ut scilicet
gradum Coadiutoris formati, vel Pro-
fessi recipiant, prout Generalis Prae-
positus iudicaverit.

*Vide tamen
Ord. Gen.
c. 1 n. 1.*

*Ordo
examinandi.
Exa. c. 2, E.*

*Quae magis illi
explicanda.*

*O. 5 d. 50 n. 1.
O. 6 d. 32, 33, 34.
O. 7 d. 80 n. 16*

*Admissus
quanto tempore
hospitem more
diversabitur.
Exa. c. 1 n. 18.
P. 1 c. 4 n. 1.*

*Ei, quomodo
se gerere
debeat, decla-
randum.
P. 1 c. 4 n. 4.*

*Ad id necessa-
rios libros
habeat.
P. 1 c. 1, D.*

*Quando
examinabitur
accuratius.
Exa. c. 1 n. 18, A.
P. 1 c. 4 n. 5.*

*Consideret
Regulas et lit-
teras
apostolicas.
Exa. c. 1 n. 18.
P. 1 c. 4 n. 5.*

Quid cum propenso ad studia et non indifferente.
C. 4 d. 67.

16. Si quis ad studia maiorem propensionem, quam par esset, et minorem indifferentiam, quam ad alia ministeria Societatis, prae se ferret, et videretur nihilominus ad ea minus aptus, non tantum proponatur ei scriptum Examen, ut reliquis; sed et § 2 capitis 7 accurate illi explicetur, interrogeturque, an patienter se dimitti sinet a Societate, dummodo ab omni voto ac promissione liber maneat.

Quid cum non sincere respondit.
Exa. c. 8 n. 1, A.
Exa. c. 2, A.

17. Admoneatur, ut vere omnino ac sincere respondeat, nam aliter multa gravia incommoda inde oriri possent; et nihilominus admoneri Confessarium oportet, ut, si quis vere non respondisset, eius de ea re conscientiam stimulet.

In interrogationibus servandum secretum.
Exa. c. 8 n. 1.
Exa. c. 4 n. 8.

18. Si quid erit in interrogationibus, quod secretum requirat, id observabitur, ut par est, et interrogato placuerit; declaretur tamen ei, quod iuxta Constitutiones licebit rem omnem Superiori manifestare.

Promissio abdicandi se bonis.
Exa. c. 4 n. 2.
C. 3 can. 1 d. 19.
C. 7 d. 17.

19. Promittat relicturum se omnia bona sua post unum annum ab ingressu, quandocumque iniunctum a Superiore ei fuerit; et declaretur, quod actus huius promissionis, nec votum est, nec solum propositum, sed promissio simplex, illa conditione affecta, si ipse perseveraverit et Superior ei iniunxerit.

Accurate informetur de Instituto.
P. 1 c. 4 n. 1.
C. 4 d. 67.

20. Hoc tempore primae probationis per quinque vel sex dies accurate informantur praedicto modo de iis, quae ad Institutum et ad ipsos pertinent; et lectione alicuius pii libelli, qualis esset De Imitatione Christi, subinde recreentur.

Coadiutores temporales, quomodo instruendi.
C. 7 d. 27.
C. 8 d. 21.

21. Coadiutores vero temporales, qui legere non didicerunt, aut qui minus ad haec tractanda idonei videntur, quamvis in propria vocatione

iuxta ipsorum captum plene instituendi sunt, poterunt tamen hoc tempore aliquo exercitio corporali, aut labore manuum, iudicio Superiorum occupari, seiuncti tamen ab aliis.

22. Deinde, qui litteris operam dederunt, de singulis Facultatibus, in quibus versati sunt, singulas praelegant lectiones coram eis, qui a Superiore ad eorum talentum cognoscendum in doctrina et proponendi modo sunt constituti; postea exhortationem unam quisque faciat.

Lectiones praelegendae et exhortatio facienda.
Exa. c. 5 n. 6.
P. 1 c. 4 n. 5.
C. 4 d. 67.

23. Tum, si quis, antequam fuerit in Societatem admissus, Spiritualia Exercitia non fecerit, hoc primum experimentum (ut sequenti capite, ubi de experimentis agitur, mox dicitur) iuxta Exa. cap. 4, § 10, aggrediatur, et iuxta Exercitia suo tempore generaliter confiteatur, nisi ante ingressum fuerit alicui de Societate generaliter confessus; tunc enim satis erit, si ab eo tempore generalem confessionem incipiat, et eodem tempore conscientiam suam Superiori, aut ei, quem Superior designaverit, aperiat, iuxta part. 1 Const. cap. 4, § 6: et, si ab aliqua censura virtute nostrorum privilegiorum absolutus fuerit, admoneatur, quod, si non perseveraverit, in eandem reincidet. Declaretur etiam illi, si quae vota, cum adhuc esset in saeculo, emisit (praeterquam Religionis determinatae) in nostra Societate tamdiu suspensa esse, dum ipse in Societate manserit; quod si recesserit, eadem obligatione teneri, qua ante ingressum tenebatur. Expleto autem tempore huius experimenti, Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum accipiet, et communem Domum habitationis ingredietur, ubi cum aliis versari, et in secunda probatione diutius exerceri Novitii solent.

Spiritualia Exercitia primum experimentum.
C. 4 d. 67.

Exa. c. 4 n. 41.

Exa. c. 4 n. 36.

C. 1 can. 22 d. 182.

P. 1 c. 4 n. 6.

Quae causae
differendi
Spiritualia
Exercitia.
C. 4 d. 67.

Instr. 6 n. 8.

Asserventur
quae a Novitiis
afferuntur.
Eza. c. 4 n. 4.
P. 1 c. 4 n. 6.

Notet diem
ingressus
uniuscuiusque.
C. 7 d. 98.
P. 1 c. 4 n. 6.

24. Si vel cuiusquam valetudo, vel aliqua temporis aut personae ratio persuaserit, non esse tam diu haec mentalia exercitia continuanda, antequam Exercitia aggrediatur, per quatuor vel quinque dies vacare, et separatim recreari poterit; vel, si Magistro Novitiorum videretur, facta confessione generali, et peractis Exercitiis primae hebdomadae. Sed quando haec relaxatio longius ob valetudinem aut aliam rationem protrahenda Magistro Novitiorum visa fuerit, poterit, sumpta Eucharistia, etiam ad communem convictum admitti; et ubi firmior fuerit, sua Exercitia peraget.

25. Si Superior iudicaverit eum Domi retinendum, curet ut in libro ad id designato, quem penes se Procurator habere debet, scribatur quid quid unusquisque Domum attulerit, cum subscriptione eius, qui examinatus est, et ut haec alicubi separatim asserventur, quousque, biennio expleto, consueta vota emiserit.

26. In alio libro, quem apud se habebit, notabit diem et annum ingressus uniuscuiusque, incipiendo a die, quo primum probationem intravit, et nomen, et patriam, et quod contentus sit observare omnia ei proposita. Quando vero aliqui in Coadiutores temporales et Indifferentes admittentur, speciatim id scripto declaratur, quod ut tales examinati et admissi fuerint; et haec, qui examinatus est, manu sua subscribat; et, si scribere nescit, alius eius nomine scribat.

CAPUT III. — De secunda probatione.

De experimentis.

Experimenta
serio
capiantur.

27. In primis diligenter curet, ut Novitii sex illis experimentis, quae

in Constitutionibus traduntur, serio et cum desiderato fructu exerceantur; intelligatque praecipuam Novitiatus partem in his probationibus positam esse.

28 Exercitia Spiritualia primum singulis, eo quo procedunt ordine, praescripto tempore atque exacte tradantur, secundum uniuscuiusque dispositionem et captum, iuxta regulas libri Exercitiorum, praetermissis tamen his, quae ad electiones spectant; ut inde, praeter alia, certam ac nostro Instituto consentaneam mente et voce orandi rationem habeant, quam in posterum servare debeant.

29. Quoad secundum experimentum, quo hospitalibus per mensem servire debent, videbit ipse quid magis expediat: an Nostros ibidem cibum capere et dormire; an vero per aliquot horas quotidie ministerium aegris impendere.

30. In hac probatione advertat, ne Nostri nimio fervore suae valetudini noceant, aut periculo contagionis alicuius morbi se exponant; admonebitque, ne ingrediantur partem illam xenodochii, ubi mulieres habitare solent.

31. Mense alio ad peregrinandum sine pecunia mittantur, ostiatim pro Christi amore mendicando, ut ad incommoditatem comedendi et dormiendi assuescant, et, ut omni spe abiecta, quam in pecuniis et rebus aliis creatis possent constituere, eam integre et vera cum fiducia in Domino constituent.

32. Advertendum, ne imbecilles aut tenerioris aetatis hīs peregrinationibus notabile detrimentum patiantur, ne fiant asperiore hyeme aut ferventiore aestate, illisque Regulas Pe-

Eza. c. 4 n. 9.

Quomodo
Exercitia Spiritua-
lia
tradenda.
Eza. c. 4 n. 10.
P. 3 c. 1 n. 20.

Secundum
experimentum
quomodo
peragendum.
Eza. c. 4 n. 11.

Morbos vitent;
ne ingrediantur
ubi mulieres
habitant.

Peregrinationes.
Eza. c. 4 n. 12.

Quid in iis
servandum.

regrinorum, litteras patentes, et, cum opus erit, particularem etiam instructionem tradet; et ab ultimo loco, ad quem perveniunt, testimonium a Superiore Domus vel Collegii Societatis, si ibi fuerit, vel ab alio fide digno secum ferant, quod, suam devotionem secuti, sine ulla cuiusquam querela eo pervenerint. Et in secundo, quinto et sexto experimento iuxta Constitutiones idem servetur.

33. In quarto experimento, quo in officiis abiectis exercentur, advertat, ne nimia corporis fatigatione spiritus obruatur; et a Scholasticis fiat potius ad propriam cuiusque abnegationem et humiliationem, quam pro domestica aliqua necessitate. Dum autem haec probatio fit in Domo Probationis, vacabit, qui ita probatur, ab aliis exercitiis aliorum Novitiorum, exceptis conferentiis et exhortatione ordinaria.

34. Cum haec probatio non fit in Domo Probationis, sed in Domibus Professis aut Collegiis, sit aliquis, qui Novitiorum peculiarem curam gerat, et in recreatione separati sint, adiunctis aliis, a quibus in Domino adiuvari possint.

35. In docenda doctrina christiana pueros ac personas rudes, publice vel privatim, prout occasio se obtulerit, et in Domino ei commodius visum fuerit, tamquam in re propria nostri Instituti Novitios exercendos curabit, habita personarum ratione.

36. In confessionibus audiendis, et praedicatione divini verbi, domi aut foris, circa finem primi anni probentur qui ad huiusmodi ministeria idonei invenientur, et bonae aedificationis specimen iam dederint; eo tamen modo, ne tamquam operarii ordinarii ad ministeria haec exer-

cenda exponantur, sed brevi tempore, et ad probationem.

37. Tametsi Exercitia Spiritualia exacte omnibus in principio tradenda sunt; quoad reliqua tamen experimenta, si quod eorum permutandum, aut multum moderandum iudicaret, id ne faciat inconsulto Provinciali; quamquam antepone-re ipse ea poterit, pro ratione personarum, temporum, aut locorum.

38. Advertat, ut hae probationes inter se debitis spatiis distinguantur, ita ut Novitii, una peracta, aliquamdiu ad solita exercitia Domus Probationis redeant; ut, corpore et spiritu recreati, uberiores fructum ex praeteritis laboribus colligant, ea tamen ratione, ut intra annum omnes absolvantur. Quod si peculiari aliqua de causa hae probationes ad secundum annum differendae viderentur, prius Provincialis consulatur.

39. Praeter haec experimenta, alia fieri hoc biennio probationis possunt, et haec eadem ex parte repeti, quando in Domino ita expedire iudicaverit: et quidem omnia cum maturitate et prudentia, et aedificatione etiam externorum, sunt facienda.

De institutione et regimine Novitiorum.

40. Ne fiant mortificationes publicae, nisi ordinariae, iuxta Constitutiones, ut sunt, praeter solita experimenta: petere ostiatim eleemosynam, comitari emptorem ad comportanda ea quae emuntur, indui vestibis vilioribus, quae tamen Religiosos deceant, et alia id genus, ut in officio Rectoris dicitur.

41. Convenit, ut, qui probantur, vestitus ratione ad mortificationem et abnegationem sui, et ad mundum eiusque vanitatem sub pedibus con-

Experimentorum permutatio.

Eza. c. 4 n. 8.

Probationes ex intervallo intra annum absolvantur.

Eza. c. 4 n. 16.

Alia experimenta fieri, et haec repeti possunt. Eza. c. 4 n. 16. P. 3 c. 3 n. 8, E.

Mortificationes publicae ordinariae.

Reg. 9 Rect.

Quando vestitu humili probentur. P. 3 c. 2, C. Eza. c. 1 n. 18, F.

Eza. c. 4 n. 20.

Eza. c. 4 n. 19, 22.

Advertendum in quarto experimento.

Eza. c. 4 n. 18.

Novitiorum cura extra Domum Probationis. Eza. c. 4 n. 16. P. 3 c. 1 n. 3, D.

Doctrinae christianae qualis usus. Eza. c. 4 n. 14.

Qui probandi in confessionibus et praedicatione. Eza. c. 4 n. 16.

culcandam, iuventur; et id quidem quantum consuetudo, officium et personarum circumstantiae patientur. Discretionem autem eius relinquitur, habita ratione aedificationis, an cum eisdem vestibus, quas ex saeculo tulerunt, incedere sint permittendi, an vero cum aliis eas permutari oporteat.

Obedientia
et paupertate
exerceantur.
P. 3 c. 1, V.

42. Conferet, ut aliquando occasionem praebeat iis, qui probantur, exercendi obedientiae et paupertatis virtutem, eosdem tentando ad maiorem ipsorum utilitatem spiritualem: in hoc tamen mensura iuxta uniuscuiusque vires observetur.

Modus
in poenitentiis.
P. 6 c. 3 n. 1.

43. In poenitentiis et corporis afflictionibus advertat, ne nimius huiusmodi rerum usus tantopere vires debilitet, ut postea ad ministeria nostri Instituti inutiles reddantur; nec contra tanta in illis sit relaxatio, ut, fervore spiritus refrigescente, humani ac inferiores affectus incalescant.

Lectiones
de rebus Insti-
tuti.

44. Lectiones fiant de his, quae ad Institutum pertinent et continentur litteris apostolicis, Regulis et Constitutionibus; praecipue vero de iis, quae in Examine et tertia parte habentur, aut de aliis, quae eo feruntur, mutata interdum materia, ut taedium tollatur: modus vero lectionum facilis sit et simplex, et ad Novitiorum animos ad Instituti amorem et solidarum virtutum perfectionem promovendos accommodatus.

Doctrina
christiana,
et modus in
sacramentis,
Missae, oratio-
ne, lectione
tenendus.
P. 3 c. 1 n. 20.

45. Explicetur brevi enarratione doctrina christiana, ac modus bene et cum fructu confitendi, communicandi, Missam audiendi, et eidem decenter ministrandi, orandi itidem, meditandi, et libros denique pios legendi, pro captu uniuscuiusque, tradatur.

46. Admoneat crebro Novitios, ut in omnibus rebus DEUM quaerant, et in suis actibus intentionem puram ad DEI beneplacitum dirigant, ut familiares cum DEO in spiritualibus devotionis exercitiis esse curent; et tandem ita sint instructi Novitii, ut nihil perfectionis, quod divina gratia consequi possint in absoluta nostri Instituti observatione, praetermittant.

Quibus de
rebus Novitii
crebromonendi.
P. 3 c. 1 n. 26.
P. 10 n. 2.
P. 6 c. 1 n. 1.

47. Omnes perspectos habeat, ut magis illis prodesse possit: ad quod iuvabit, cum illis frequenter singillatim agere, et rationem ab unoquoque rerum suarum suaviter exigere; in his autem privatis colloquiis magnam utilitatem positam esse sciat.

Omnes per-
spectos habeat,
et rationem
sui suaviter
exigat.

48. Det operam ut Novitii religiosam modestiam prae se ferant, iuxta Constitutiones et Regulas, quae de ea conscriptae sunt; in quibus tempore novitiatus diligenter instituendi erunt.

In Regulis
modestiae in-
stituatur.
P. 3 c. 1 n. 4.

49. Cognoscat quem procedendi modum in oratione et examine servent; et petat interdum, an contra aliquem defectum adhibeant examen particulare; et quando resistunt temptationibus, an propriis remediis utantur; in acquirendis virtutibus quam rationem teneant: et intelligat demum, an in his omnibus praestent ea, quae ab ipso acceperunt.

Rerum
spiritualium
rationem re-
quirat.

50. Si aliquis sollicitetur vel perturbetur ab hominibus, qui in via spiritus non bene procedunt, et expediat illum in alium locum transferri, Provinciale tempestive moneat.

Quando
quis mutandus
de loco.
P. 3 c. 1, A.

51. Si duo in eodem cubiculo habitent, alter eorum eiusmodi sit, ut minime dubitetur, quin alter sit eius societate profecturus; et eandem ob causam inter cubicula, quae seorsum unicuique iuniorum assignantur, par

Quales in
cubiculo sint.
P. 3 c. 1, D.

est aliquos maturos ex antiquioribus intermisceri.

52. Si aliquando permittendum videretur, ut aliquis consanguineos vel amicos, quos in saeculo habebat, alloqueretur, coram aliquo a Superiore ad id designato id fiat, et breviter; nisi particulares ob causas aliud statueret Superior Domus vel Collegii.

53. Novitii non sunt, ut plurimum, assignandi in socios Nostris, qui adeunt domos saecularium, nec debent habere officia publica, in quibus necessarium sit agere cum externis, ut emptoris, ianitoris, et sacristae.

54. Videat, num aliqui in schedulis Novitiis assignandi sint, ut cum eis loqui possint, quorum exemplo et colloquiis proficiant in Domino; et, si cum aliis sine facultate egerint, debitam eis poenitentiam iniungat.

55. Admoneat eos, ne vota ante biennium emittant sine Superioris facultate, quam solus Provincialis, re mature considerata, dare poterit. Horum autem, qui haec vota semel apud se ex licentia Superioris iuxta Formulam Societatis emisierint, memoria in libro aliquo asservetur, et postea tempore novitiatus, bis in anno statutis temporibus, seorsum ab aliis, qui biennium expleverunt, ipsi simul inter se illa renovabunt. Noverint tamen eos obligationem contrahere ad ea servanda, sed non propterea veros Religiosos constitui, aut ad eos retinendos resultare obligationem ullam in Societate.

56. Diligenter observare debet in toto probationis decursu, an ineptus aliquis aut inutilis nostro Instituto probabiliter futurus sit; in quo maior habenda est ratio boni communis So-

cietatis ad gloriam Dei, quam particularis cuiusque: quid autem sentiat in hac re, ad minimum sexto quoque mense ad Provinciale scribat, ut ipse provideat.

57. De singulis etiam sub finem biennii ad eundem scribat, ut cum illius facultate consueta vota Societatis emittant, aut diutius probentur; prius autem quam vota emittant, per hebdomadae spatium se colligant, et aliqua exercitia spiritualia, praeter alia, quae praescripta sunt, faciant. Moneantur etiam renovationes votorum, a se deinceps de more faciendas, habere vim primae nuncupationis, si forte ex aliquibus defectibus prima vota vim suam non obtinuerint. Curandum autem erit, ut in libro, in quo notantur nomina eorum, qui huiusmodi vota simplicia emittunt, postquam illa quis emisit, subscribat, se tali die et anno emisisse vota, et clare intellexisse, vim illius promissionis esse, manere se obligatum ad eam indifferentiam, de qua in regula 15 dictum est; in hanc formam:

Ego (N.), statis temporibus examinatus, emisi vota Scholasticorum approbatorum, iuxta Formulam consuetam Societatis, die tali, et anno, celebrante (N.), et clare intellexi, illis verbis: Promitto me ingressurum, etc. contineri quartum votum, quo me obligavi ad acceptandum quemcumque gradum Coadiutoris formati, sive Professi, prout Praeposito Generali ad maius Dei obsequium fore videbitur.

58. Scholastici, qui, studiis absolutis, tertium probationis annum peragunt, in variis experimentis, et speciatim in nonnullis iam dictis, quamvis illis prius iam perfuncti fuerint, probentur. Huius autem probationis tempore in schola affectus se exer-

Quando et quomodo cum externis loquendum. P. 3 c. 1, B.

Officia publice ne habeant.

Assignandi qui cum Novitiis loqui possint. P. 3 c. 1 n. 3, D.

Facultas et modus emittendi vota ante biennium. P. 3 c. 1, T. P. 5 c. 4, G.

C. 2 can. 1 d. 14. C. 4 can. 9 d. 55. C. 12 act. 89. C. 16 d. 37.

Ord. P. Noyelle 7 Aug. 1688.

Quid de ineptis.

Vota in fine biennii emittenda. Exa. c. 1 n. 12. Exa. c. 4 n. 48. Exa. c. 4 n. 41.

C. 3 d. 22.

C. 5 d. 50 n. 1.

Formula subscriptionis.

Tertiae probationis peragenda modus. Exa. c. 4 n. 16. P. 5 c. 2 n. 1.

ceant, et in rebus spiritualibus, quae ad profectum in humilitate, et abnegatione universi amoris sensualis, voluntatis, et iudicii proprii, et ad maiorem cognitionem et amorem Dei conferunt, insistant.

59. Adhibeat diligentiam, ut Coadiutores temporales in modo orandi iuxta Constitutiones instruantur, eosque mysteria Rosarii doceat, et privatim instruat, ut ad suae vocationis ministeria afficiantur, et sorte Marthae contenti sint.

60. Exhortationibus ordinariis omnes intersint; Coadiutores tamen temporales et Indifferentes non interrogentur in conferentiis, nisi cum rerum et personarum delectu, nec ad tonos conveniant: et ii quidem per annum, ad minimum, in Domo Probationis sint; reliquo autem biennii tempore sic sub cura Magistri erunt, ut aliis officiis ad instar aliorum Coadiutorum vacare possint, et tempus ordinarium orationis Domus vel Collegii, ubi agent, habeant, experimenta tamen ad quae apti fuerint intra annum absolvant.

61. Quando erit concio domi vel in ecclesia, quam Novitii sint audituri, eo die a lectionibus, et conferentiis, et tonis liberi erunt.

62. Singulis hebdomadis die una a solitis exercitiis vacent, in qua aliquid honestae recreationis poterunt sumere domi vel foris.

De examine semestri Novitiorum.

63. Sexto quoque mense per biennium probationis litteras apostolicas et Regulas unusquisque videre et considerare debet, et Examen, relicto secundo et tertio capite, et aliis, quae ad gradum suum non pertinent, ut regula 12 et 13 dictum est. Deinde,

postquam haec omnia viderit, interrogetur:

64. An praedictis omnibus contentus sit, an vero aliquid dubii vel difficultatis circa ea occurrat; quae experimenta peregerit, et quomodo in illis se habuerit.

65. An vires sibi corporales et spirituales suppetere sentiat ad labores perferendos, qui in Societate requiruntur; num deliberatum habeat animi propositum vivendi et moriendi in hac Societate Iesu Domini Nostri.

66. Examen hoc factum esse notetur scripto, ut constet. Quod si quid novi occurrat, aut si qua mutatio aliquius momenti accadat, Superiorem certiore reddat.

67. Demum, qui sic examinatus est, reddet rationem conscientiae suae Superiori, aut ei quem Superior delegaverit, et, ab ultima confessione generali incipiendo, generaliter confitebitur Sacerdoti, qui fuerit a Superiore designatus.

CAPUT. IV. — De ordine Domus Probationis.

68. Novitii mane post pulsum campanae, dum surgunt, dum se induunt, et lectum decenter operiunt, aliquas orationes ad Deum fundant, aut aliquid in Domino meditentur, et reliquo semihorae spatio pia aliqua lectione, aut alia ratione ad orationem se praeparare poterunt.

69. Postea integram horam orationi mentali aut vocali, vel meditationi dent, iuxta cuiusque captum et Magistri Novitiorum instructionem.

70. Absoluta oratione, media illis conceditur hora ad lectum et cubiculum componendum, et ad dispiciendum quem fructum ex oratione collegerint.

Coadiutores
in quibus
instruendi.
*P. 4 c. 4 n. 4, C.
Exa. c. 6 n. 6, 7.
P. 1 c. 2 n. 2.*

Exhortationi-
bus omnes
intersint.
In conferentiis
quinam
interrogandi.
C. 7 d. 80 n. 15.

Lectiones,
conferentiae,
et toni.
Inf. reg. 71.

Dies
vacationis.

Sexto quoque
mense
consideranda.
*Exa. c. 1 n. 18.
Exa. c. 4 n. 41.
P. 1 c. 1, D.*

De quibus est
praeteres
interrogandus.

Propositum
vocationis.
*Exa. c. 5 n. 4.
Exa. c. 8 n. 14.*

Examen
scripto constet.

Cui ratio
conscientiae
reddenda
et generalis
confessio fa-
cienda.
*Exa. c. 4
n. 38, 41.*

Quid mane
dum surgunt.

Una hora
orabunt.
*P. 4 c. 4
n. 3, 4, B, C.
C. 4 can. 6 d. 5.*

Semihora
ad cubiculum
componendum.

Missam
audiant.
P. 4 c. 4 n. 8.

71. Post haec Missam devote et reverenter audiant; qua absoluta, intersint lectioni seu exhortationi, quae de rebus spiritualibus bis in hebdomada per dimidiam horam illis fiet; reliqua autem dimidia statim repetent audita, et conferent inter se terni aut quaterni sine ulla disputatione, sed cum humilitate et modestia.

Collationum
modus
et materia.

72. Sequenti die iis de rebus, ut melius ad praxim reducantur, eadem hora fient collationes, hac ratione: ut, lectione praecedenti breviter per unum aut plures, a Magistro designatos, repetita, proponat aliquis quomodo vincatur talis tentatio aut difficultas in re proposita, aut unde oritur hoc vel illud impedimentum, et quid remedii possit adhiberi, et alia similia; postquam autem aliqui dixerint quid sibi occurrat, Magister constituet quid tenendum sit.

In corporalibus
se exercent.
P. 4 c. 4 n. 3, 4.
P. 3 c. 1 n. 20.

73. Reliquo toto tempore usque ad examen, quod semper ante prandium fiet per quartam horae partem, in suis officiis, aut in aliquo exercitio corporali, aut labore manuum, a Magistro Novitiorum praescripto, occupabuntur; aliquid tamen temporis quotidie, praesertim ante prandium, tribuant Regulis, et doctrinae christianae, et aliis, quae iudicio Magistri Novitiorum cuique convenient, addiscendis et memoriae mandandis.

Hora
recreationis pie
transigenda.
P. 3 c. 2, D.

74. Post examen sequatur prandium, quo absoluto, horam integram recreationi dabunt, tam qui in priore quam qui in posteriore mensa pransi erunt. Tempore autem recreationis poterunt mutuo colloqui, dummodo pauciores quam quatuor non conveniant, nisi aliter Magistro videretur. Agent autem de exemplis vitae Christi vel Sanctorum, aut de his, quae

cum aedificatione in Societate fiunt, aut de re aliqua utili in Domino.

75. Expleto recreationis tempore, audito campanae pulsu, sese ad cubicula recipiant (praeter eos, qui in aliquibus officiis occupati erunt) ut aliquid legant, vel scribant, vel quid aliud agant, iuxta Magistri praescriptum.

Quid post
expletam re-
creationem.

76. Post finitam horam, omnes cum Magistro convenient, et pensum aliquod eorum, quae antea memoriae mandaverint, reddent. Postea explicabitur illis bis singulis hebdomadis per dimidiam horam doctrina christiana; deinde eam recitabunt, uno stante et interrogante, et aliis respondentibus, vel sese invicem interrogantibus; et instruuntur in modo docendi illam iuxta morem regionis. Uno vero die cuiusque hebdomadae fiant toni.

Memoriter
recitabunt.
P. 3 c. 1 n. 20.

77. His expletis, ad sua officia, vel ad aliquid legendum, aut alias occupationes se conferent; deinde ante ultimam horam, quae coenam praecedit, per semihoram orationi vacabunt; ipsam vero horam ultimam sequentem, ante coenam, partim officiis domesticis, partim corporali exercitationi, vel aliis occupationibus, quas Magister praescripserit, impendent.

Ad exercitium
redibunt.
C. 1 can. 13 d. 98.
C. 4 d. 59.

78. Post coenam horam integram recreationi dabunt, reliquo tempore usque ad examen (quod semper fiet, ante quam cubitum eant, per quartam horae partem) poterunt aliquid legere, vel alia ratione se ad orationem sequentis diei praeparare, vel aliud facere, pro arbitrio Magistri Novitiorum.

Recreatio
post coenam.
P. 4 c. 4 n. 34.
C. 7 d. 25 n. 8.
C. 8 d. 88 n. 3.

79. Novitios inter se conversari non convenit, sed silentium invicem et cum aliis observare, nisi in rebus

Silentium
quando et quo
modo
servandum.

P. 3 c. 1, D.

in quibus loqui necesse sit, excepto recreationis tempore, de quo iam supra dictum est.

CAPUT V. — De examine eorum, qui, biennio absoluto, in Scholasticos approbatos admittuntur.

Interrogationes post biennium.

P. 4 c. 3 n. 3.

80. Postquam quis biennium novitiatus, peractis experimentis, expleverit, et ad interrogationes, quae sexto quoque mense fiunt, responderit, antequam vota Scholasticorum emittat, interrogetur:

Circa studia.

Eza. c. 7 n. 8.

81. An velit se duci sinere circa ea, quibus studere debet, ac studiorum modum et tempus, iuxta quod Superiori videbitur.

De indifferentia ad omnia.

Eza. c. 7 n. 4.

82. An contentus futurus sit eodem atque alii modo in Collegio agere, nullisque privilegiis aut praerogativis minimum omnium, qui in eo fuerint, anteire, omnem sui curam Superiori relinquendo.

Circa gradum et ingressum Societatis.

Eza. c. 7 n. 5.

83. An statuerit omnino apud se, studiis absolutis ac probationibus peractis, Societatem, ad vivendum in ea et moriendum, ingredi in eo gradu, quem Superior constituerit ad maiorem Dei gloriam.

Post vota non manet liber. Comp. Privil. n. 37 et seqq., 529, 530.

84. Admoneatur, quod, votis post biennium ab ipso emissis, non poterit sine facultate Generalis a Societate nostra recedere, nec ad ullam aliam

Religionem, ne Carthusiensium quidem excepta, transire, sub poena excommunicationis ipso facto incurrendae, partim iuxta bullam Pii v, anno 1566 expeditam, partim per communicationem privilegii a Paulo v concessi Carmelitis discalceatis.

CAPUT VI. — De examine Scholasticorum, studiis absolutis.

85. Scholastici, studiis suis absolutis, statim postquam ad tertium annum probationis peragendum missi fuerint, generatim interrogandi sunt, an firmi in sua deliberatione, et votis et promissione Deo oblatis antequam ad studia se conferrent, permaneant, ut eorum status melius cognoscatur, et ipsi magis in Domino iuvvari possint.

86. Interrogentur etiam et examinentur particulatim eisdem interrogationibus et examine, quo sexto quoque mense, antequam ad studia mitterentur, interrogati fuerunt; ut Superioribus eorum memoria renovetur, et mutatio, si aliqua in rebus iam affirmatis accidisset, cognoscatur.

87. Postremo reddent rationem vitae suae, inchoando ab eo tempore, quo eam reddiderunt, quando ad studia missi sunt.

Censur. et praec. c. 3 n. 6.

Scholastici interrogandi an sint firmi in suis votis. Eza. c. 7 n. 7.

Alia interroganda. Eza. c. 7 n. 8.

Reddunt conscientiae rationem. Eza. c. 4 n. 39.

REGULAE

SOCII MAGISTRI NOVITIORUM.

C. 12 d. 56 n. 2.

Qualis esse
debeat.

1. **Q**UONIAM Magistro Novitiorum assignatur Socius Sacerdos, qui in iis, quae in novitiatu agenda sunt, sit eius coadiutor; consequens est, ut eidem esse debeat fidelis, in rebus spiritualibus exercitatus, et quam proxime accedens ad eas virtutes et dotes, quas in Magistro Novitiorum requirunt nostrae Constitutiones parte 3, capite 1, § 12.

Subordinatus
Magistro
Novitiorum
et Superiori
Domus.

2. Magistro Novitiorum ita subordinetur, ut tamen in Domo Probationis, coniuncta Domui Professorum aut Collegio, altius subordinatus sit Praeposito vel Rectori, non etiam Ministro.

Calleat
ex Instituto
praecipue quae
ad Novitios
pertinent.

3. Ut quam paratissimum se praebeat instrumentum ad ea omnia, in quibus eius operam requisierit Magister Novitiorum, lectione sedula sibi reddat familiarem eam praecipue partem Instituti nostri, quae ad instructionem, directionem et manuductionem Novitiorum pertinet; adeoque Examen Generale, Regulas Magistri Novitiorum, Instructionem 6 et 16 P. Claudii Aquaviva, et quae eodem reduci possunt ex cap. 13 Ord. Gen., et P. Claudii Industrias ad curandos animi morbos, et quae sunt alia huius generis, ordinem

Ordinem
quoque et

denique domesticum, et approbatas consuetudines Domus Probationis.

consuetudines
Domus.

4. Ad suum munus in primis existimet pertinere, cum vitae exemplo, tum prudenti cum charitate et amore dirigere Novitios in externa disciplina religiosa exacte servanda, ad normam Constitutionum, Regularum, ordinum communium, et approbatarum consuetudinum Domus. Singularem vero det operam, ut Novitii religiosam modestiam prae se ferant, iuxta Regulas de ea conscriptas.

Curet
praecipue reli-
giosam
observantiam.

Sed in primis
modestiam.

5. Praecipue tamen illis attendat, qui in prima probatione versantur, eosdemque magna charitate instruat, ac doceat, ut sibi a Magistro fuerit praescriptum, et iuxta huius Regulas.

Quae cura
eorum, qui
in prima pro-
batione.

6. Quid praestare possit debeatve circa directionem Novitiorum interiorum, intelligat ex Magistro Novitiorum, neque sibi praescriptos ab hoc limites excedat. Quapropter, cum ipse non sit Novitiorum Confessarius ordinarius, Magistri erit dispicere, an, et quantam partem huius ministerii Socio committi conveniat.

Quid possit
debeatve circa
directionem
interiorum, et
confessiones
Novitiorum.

7. Visitet identidem cubacula Novitiorum, et alias Domus partes ipsorum exercitiis et usibus destinatas, ut videat, an omnia sint composita

Visitet
cubacula.

Curet, ne desint
Novitiis
necessaria ad
valetudinem.

ad aedificationem; curet quoque, ne quidquam illis desit, sive ad vestitum et habitationem, sive ad caetera necessaria pertineat, Superiore Domus consulto. Sed eorum potissimum rationem habeat, qui in corporis cura minorem de se ipsis sollicitudinem gerunt; curetque ut adsit, cum Medicus aegros Novitios inviset.

Novitiorum
recreationibus
intersit.

8. Ubi non est consuetudo, ut Novitiorum recreationi post prandium et coenam semper vel ordinarie intersit, ibi curet saltem ut intersit identidem; studeatque etiam exemplo suo, ut tempus illud transigere discant, agendo de exemplis vitae Christi vel Sanctorum, aut de his, quae cum aedificatione in Societate fiunt, aut de re aliqua utili in Domino. Etiam extraordinariis Novitiorum relaxationibus, quae iuxta probatas Domus consuetudines concedentur, attendat, ut ad refectionem et non ad effusionem spiritus tendant.

Attendat
quoque extra-
ordinariis
relaxationibus.

Utatur opera
Manuductoris.

9. Utatur opera Fratris Manuductoris in iis, quae commode per se facere non poterit, iuxta praescriptum Magistri Novitiorum aut Superioris. Curet ab eodem Fratre se moneri quotidie de rebus ad ordinem Domus et observantiam pertinentibus. Sed et ipse, die et hora sibi designatis, de iisdem aliisque ad suum munus spectantibus, rationem reddat Magistro Novitiorum; a quo excipiet in libello, ad id parato, quae ei facienda committet, et, cum primum commode poterit, eidem referat quae exsecutus fuerit.

Magistrum
Novitiorum
adeat stato
tempore.

Foveat
Novitiorum
charitatem.

Studeat
Superiori magis
quam sibi.

10. Studeat in animis Novitiorum fovere mutuam inter ipsos charitatem, et amorem ac reverentiam erga Magistrum et Superiorem; et velit potius in se, quoad fieri potest, suscipere invidiam, cum sic fert occa-

sio, quam in illos derivare; veluti in iniungendis poenitentiis, quas ipse, non nisi iuxta illorum praescriptum, imponet; et tam in eis, quam in reprehensionibus, ab animi perturbatione caveat, charitatemque prae se ferre studeat.

11. Facultatem Novitiis accipiendi dandique mutuo minima, atque inter se de rebus necessariis loquendi dare poterit, si Magister illorum aut Superior non abnuerit. Caeterum alios, qui Novitii non sunt, alloquendi, vel Domo egrediendi, sive ad ianuam eundi potestatem ipse non faciet sine Magistri consensu; a quo et accipiet divisionem personarum in cubiculis, et rationem mutuo inter se sociandi, cum egrediuntur Domo, et socium designandi, si aliquando permittendum videretur, ut aliquis consanguineos vel amicos, quos in saeculo habebat, alloqueretur.

Quas facultates
Novitiis
facere possit.

12. Statis diebus explicet Novitiis brevi enarratione doctrinam christianam per dimidiam horam. Deinde eam iubeat illos recitare, uno stante et interrogante et aliis respondentibus, vel sese invicem interrogantibus: ipse vero omnes instruat in modo docendi illam iuxta morem regionis. Ad haec, hora consueta, pensum aliquando eorum, quae antea memoriae mandaverint, exigat. Uno vero die cuiusque hebdomadae audiat, dirigat, corrigatque dicentes tonos. Sed et haec et alia, in quibus Magistro Novitiorum placuerit uti eius opera, non nisi ex iudicio eiusdem fiant, et forma ab ipso praescripta.

Doctrinam
christianam
explicet.
Reg. 76 Mag.
Nov.

Modum
eam docendi
tradat.

Tonos dirigat.

13. Socio denique Magistri Novitiorum recte mandabitur procuratio quinque librorum: quorum primo, quem penes se Procurator habere debet, inscribatur quid unusquisque

Procuratio
quinque
librorum ei
mandata.

Novitius in Domum intulerit; secundo, dies et annus ingressus uniuscuiusque; tertio, examen semestris singulorum Novitiorum; quarto, eorum nomina, qui vota ante expletum bien-

nium emiserint; quinto, eorum nomina, una cum declaratione ex praescripta Formula, qui vota emiserint expleto biennio.

REGULAE EXAMINATORIS.

CAPUT I. — Quae in Examinatore requirantur, et quid praestare debeat.

1. **Q**UI examinat eos, qui Societatem ingredi petunt, habeat oportet cognitionem rerum eiusdem Societatis, ac zelum boni progressus ipsius, ut nulla ratione dimoveri ab eo possit, quod magis in Domino convenire iudicaverit.

2. Moderatus admodum sit in admittendi desiderio: nam, ut par est sollicite cooperari vocationi divinae, ut augeatur in Societate numerus operariorum vineae Christi; ita diligenter curandum est, ne quis admittatur, nisi qui illis Dei donis praeditus sit, quae ad ipsius gloriam hoc Institutum exigit.

3. Quando aliquis Societatem ingredi petit, primus ipse agat cum eo, ut intelligat, quae sint eius dotes et vocatio. Si quis autem clare deprehenderetur ineptus ad Institutum Societatis, Superiori significet, et, accepta ab eo facultate, illum consilio, et si quid aliud charitas suggerit, adiutum, statim dimittat; alios vero

ad eos mittat, qui a Superiore designati fuerint, ut cum illis colloquantur.

4. Postquam omnes designati eum, qui admitti desiderat, allocuti fuerint, curet Examinator, ut a Superiore vocentur, et referant quid de eo sentiant: Superior autem quid facto opus sit constituet.

5. Si ille, qui ingredi cupit, nulli fuerit Domi satis notus, intellecto eius nomine, et eorum, quibus cognitus est, extra Domum inquiri poterit, cuiusmodi homo ille sit: iuvabit etiam ad hoc ipsum, si ad Sacramenta in ecclesia nostra frequenter accedat. Quod si adhuc de eo dubitaretur, non parum conferet, si in Spiritualibus Exercitiis constituatur; quibus peractis, si res nondum constaret, intelligat a Superiore utrum differendum responsum, aut omnino dimittendus sit.

CAPUT II. — Breve examen, quo uti debet cum iis qui ingredi petunt.

6. In primis, qui admitti vult, interrogetur decenter de quinque

Qualis esse
debeat.
P. 1 c. 1 n. 4.

Quales
admittendi.
P. 1 c. 1, G.

Eorum dotes
agnoscat.
P. 1 c. 1 n. 3.
P. 1 c. 4 n. 2, D.

Superiorem
informet.

Quid cum
non admodum
notis.
P. 1 c. 4, D.

P. 1 c. 4 n. 3, G.

De essentialibus

impedimentis
interrogandi.
*Eza. c. 2.
P. 1 c. 3.*

Quid cum
impedimentum
innotuerit.
Eza. c. 2 n. 7, D.

Quaerenda
circa
vocationem.
Eza. c. 3 n. 13.

Tempus
vocationis, etc.
Eza. c. 3 n. 14.

Num qua
obligatio aut
morbus.
Eza. c. 3 n. 6, 8.

De penuria
parentum, etc.
Eza. c. 3 n. 1, 2.

impedimentis essentialibus; pruden-
ter tamen, ut ea impedimenta esse
quae a Societate excludunt, ille non
intelligat, ne verum occultandi occa-
sionem accipiat.

7. Si aliquod ex iis impedimentis
in quoquam detegeretur, non est
quod ulterius procedatur, sed, quoad
fieri poterit, cum consolatione dimit-
tatur: si tamen in eo dona aliqua
Dei illustriora cernerentur, prius o-
porteret rem omnem cum Superiore
conferre.

8. Si nullum tale impedimentum
esset, ulterius interrogetur, an omni-
no decreverit saeculum relinquere,
quibus de causis, aut quomodo desi-
deria haec ei in mentem venerint,
et quam dudum ea habuerit; an in
hac animi sententia remissior ali-
quando factus fuerit, et quatenus.

9. A quo tempore deliberaverit
Societatem ingredi, et quid ipsum
impulerit, ut hoc, potius quam aliud,
Institutum, amplecteretur; an a quo-
quam, praesertim e Nostriis, primum
ad id motus fuerit; num deliberatum
habeat animi propositum vivendi et
moriendi in Domino in hac Societate;
et an fuerit in eam alias admissus,
et quare sit egressus.

10. Num habeat aes alienum, aut
alias obligationes. Num morbum ali-
quem occultum vel manifestum, et an
haereditarium, vel defectum in aliqua
sui parte patiat.

11. Interrogetur de aetate, patria,
parentibus, et eorum conditione, an
rerum temporalium penuria preman-
tur, et an ea causa vel quacumque

alia necessario ipsius opera indigeant,
aut probabiliter indigere possint.

12. An sit ex legitimo matrimo-
nio, num a progenitoribus iam olim
christianis, an a modernis, vel haere-
ticis descendat. An aliquis ex eius
progenitoribus notatus fuerit vel de-
claratus ob aliquem errorem contra
nostram christianam et catholicam
Religionem.

13. Si litteris praeditus est, inter-
rogetur, ubi eis operam dederit, quan-
tum profecerit: ingenii autem et iu-
dicii specimen ex sermone et aliis
coniciere licebit.

14. Si Coadiutor est futurus, pe-
tatur de aetate ac viribus; an omni-
no sorte Marthae contentus futurus
sit, et num aliquam artem noverit;
et observetur, an ad virtutem et de-
votionem propensus sit.

15. Tandem curandum est, ut, qui
admitti desiderant, summam nostri
Instituti, probationesque ac difficul-
tates, quae in eo sunt, bene intelli-
gant. De iis vero, quae hic interro-
gantur, aut de Instituto explicanda
dicuntur, plura aut pauciora, iuxta
personarum qualitatem et cognitio-
nem, inquiri et explicari poterunt.

16. Reliqua, quae ad officium Exa-
minatoris pertinent, si quando cum
iis, qui in prima probatione sunt, vel
aliis Nostriis illi obeunda erunt, petat
ex officio Magistri Novitiorum.

17. Caeteri vero, a Superiore de-
signati, ut cum illis colloquantur, qui
admitti petunt, iisdem fere interro-
gationibus utentur, exceptis iis, quae
interrogato ruborem iniicere possunt.

De parentum
origine.
Eza. c. 3 n. 2.

Circa
doctrinam et
prudentiam.
Eza. c. 5 n. 1.

Quid a
Coadiutoribus
petet.
P. 1 c. 2 n. 2, 3.

Institutum
intelligent.
P. 1 c. 4 n. 3.

Reliqua unde
petenda.

Eadem petent
caeteri
a Superiore
designati.

REGULAE MINISTRI.

1. **E**ius officium erit Praepositum vel Rectorem iuvare in iis, quae in genere vel in particulari ei commendabit; nec dispensandi, aut mutandi, aut quidquam faciendi, nisi ex eiusdem praescripto, facultatem habebit.

2. Valde commendatum sibi existimet quod pertinet ad observationem Constitutionum, Regularum, ordinum communium, et approbatarum consuetudinum Domus vel Collegii: ideoque habeat in scriptis, et aliquando legat, tam communes omnium, quam particulares Superioris et Officialium Regulas; et eosdem Officiales suas habere, intelligere, atque observare curet.

3. Officiales visitet quoties opus fuerit, observando quomodo suum officium exsequantur; quod saltem alternis diebus faciet. Frequenter etiam visitabit cubicula et alia loca Domus, ut videat quomodo omnia se habeant.

4. Cum quis ab officio aliquo amovetur, curet ut is suum successorem instruat de ratione exercendi illud, iuxta Regulas et consuetudines a Superiore approbatas.

5. Animadvertat in temporum mutationibus, quomodo in Collegio vel Domo fieri debet horarum, ciborum, vestiumque mutatio, et Superiori in

memoriam reducat, praesertim bis in anno, sub initium veris et autumnii; observet etiam crebro, num aliquid desit ex necessariis aut abundet; eorumque potissimum rationem habeat, qui in corporis cura minorem de se ipsis sollicitudinem gerunt; curetque ut adsit, cum Medicus aegrotos inviset.

6. Quotidie, hora sibi designata, de rebus omnibus Domus rationem Superiori reddat, a quo excipiet, in libello ad id parato, quae ei facienda committet; et, cum primum commode poterit, eidem referat quae exsecutus fuerit.

7. Redigat Superiori in memoriam ea, quae necessaria Domui iudicabit, ut de coemendis rebus ad victum et vestitum necessariis suis temporibus, de Fratrum nimio aut exiguo labore, de sanitate, et similibus.

8. Notet ac referat Superiori tam defectus, si quos vel Domi aut in Collegio animadverterit vel aliunde intellexerit, quam quaecumque alia, quae ad bonam gubernationem convenientia ei occurrent; tum etiam circa res sibi commissas, et quasvis alias: ut quomodo se Nostri habeant circa obedientiam, orationem et in omnibus virtutibus profectum et studium.

9. Curet per aedituum, vel ali-

Eius officium quale.
P. 4 c. 10 n. 7.

Officialium Regulas, etc. legat, et observari curet.

Officiales et cubicula visitet.

Successores in officiis instrui curet.

Mutatio horarum, vestium, etc. Superiori in memoriam revocanda.

Rationem Superiori quotidie reddat.

Necessaria ei in memoriam redigat.

Quae notabit, et Superiori referet.

Observet,

an omnes com-
municent.
P. 3 c. 1, Q.

Domus
munda sit.

Portae Domus
clausae.

Designet, qui
curam habeat
rerum
communium.

Unionem inter
domesticos
curet.

quem alium designatum, observari, an omnes die statuto communicaverint: et, si quis intra tempus designatum ad confessionem aut communionem non accederet, intelligat a Superiore, num subtrahendus ei sit cibus corporis, donec cibum spiritus sumat.

10. Peculiarem habeat curam, ut Domus munda sit, et omnia ubique decenter suis locis composita; sed praecipue in iis, quae ab externis videri solent.

11. Noctibus singulis portas Domus, quibus in publicum exitur, videat, an bene clausae sint.

12. Designet aliquem ex commissione Superioris, qui communes lucernas Domus opportuno tempore incendat et exstinguat; qui item publicas fenestras suo tempore aperiat et claudat, ac pro abluenda facie et manibus in loco destinato aquam infundat, et pro iis extergendis mantilia, ab iis, quae in usum refectorii sunt distincta, adhibeat: quae alia Sacerdotibus, alia non Sacerdotibus destinata erunt, et bis saltem in hebdomada mutabuntur.

13. Studeat animos Patrum et Fratrum inter se per benevolentiam, et praesertim cum Superiore per obe-

dientiam unire. Et, si quid minus aequo animo aliquis ferret, velit potius in se, quoad fieri potest, quam in Superiorem, causam reiici; veluti in iniungendis poenitentiis, quas ipse iuxta praescriptum Superioris imponet: et tam in eis, quam in reprehensionibus, ab animi perturbatione caveat, charitatemque prae se ferendo, studeat, ut illi, quibus poenitentias imponet, merito sibi iniungi cognoscant.

14. Si quando absente Superiore aliquid acciderit, quod adeo urgeat, ut commode Superior exspectari nequeat, id Minister, auditis Consultoribus, exsequi poterit, quamvis in specie non sit ipsi commissum, dummodo existimet iuxta Superioris mentem id fore; statimque redeunti, quod factum fuerit, referat.

Quod autem sibi ordinarie agendum erit absente Superiore, ab eo curet intelligere.

15. Si Subministrum habuerit, utatur eius opera in iis, quae commode per se facere non poterit, iuxta praescriptum Superioris; si vero non habuerit, alternis saltem diebus singula cubacula visitet, et alia, quae in officio Subministri continentur, suppleat.

Absente
Superiore, quid
sibi agendum
sit.

Subministro
utatur.

REGULAE CONSULTORUM.

Officii gravitas.
P. 4 c. 10 n. 7.
P. 9 c. 6 n. 14.

Eorum partes.
P. 9 c. 5 n. 2.

Pura intentio.

Quomodo
se habeant in-
ter se.

Quales sint in
dicenda sen-
tentia.

1. INTELLIGANT quanti momenti sit eorum officium, ut Superiores, eorum consilio et relatione adiuti, melius et facilius gubernare possint.

2. Sint amatores boni communis, illudque in omnibus consultationibus prae oculis habeant; atque, ut divinae inspirationi dent locum et saniora sint eorum consilia, in suo sensu non nimis abundant.

3. In consultationibus sinceram intentionem habeant et a perturbatione liberam, ut fideliter et debita cum modestia, charitatis et obedientiae memores, sententiam dicant.

4. Sint inter se maxime charitate coniuncti, et alter alterum honore praeveniat, atque apud alios alter alterius existimationem verbis factisque tueatur. Si vero contingat aliquem in consultationibus diversae, aut etiam singularis esse sententiae, nemo ullam ab eo alienationem vel habeat vel ostendat.

5. Rem, de qua consultatur, bene intelligant, nec sint in dicendo praecipites; sed, negotio secum considerato et oratione praemissa, praecipue cum de rebus agitur difficilibus, sententiam suam aperiant. Quod si quid ex tempore discutiendum proponeretur, et id sibi maturius considerandum iudicarent, Superiori significabunt.

6. Explicare breviter debent sententiae suae rationes; quod si ad rem confirmandam aliorum rationes essent dissolvendae, id etiam modeste faciant.

7. Cum Superior, Consultoribus auditis, aliquid statuerit, iudicium ipsi suum illius iudicio submittent, neque extra consultationem, aut quod statutum fuerit sibi displicere, aut se in alia fuisse sententia significabunt; laudent potius Superioris consilium apud alios, atque tueantur. Quod si, ob rei, de qua agitur, gravitatem, adhuc sentirent ad alium Superiorem esse rem deferendam, quod nihil monitione sua se effecturos sperarent; re prius apud se maturius considerata et oratione praemissa, ad immediatum illius Superiorem, aut, si is non provideat, ad supremum id facere ne praetermittant.

8. Etiam si non interrogentur, si quid tamen in mentem venerit, quod ad commune bonum vel alicuius personae particularis pertineat, poterunt id Superiori proponere, ut is statuatur, num ea de re sit deliberandum, nec ne.

9. Consultores, neque ea, quae quisque in consultatione senserit, neque ea, quae proposita sunt aut definita, aliis significare debent; praecipue cum res ipsae secretum exigunt. Superioris autem erit ea, quae

Breviter rationes dicant.

Quid cum Superior aliquid statuerit.

Quando proponere possunt.

Servent secretum.

definientur, promulgare, cum opus esse iudicabit.

10. De litteris ad Superiores suo tempore mittendis, servent diligenter quae in Formula Scribendi * a Consultoribus exiguntur. Et hae litterae sigillo, quod apud Admonitorem erit, obsignatae mittantur: nec quisquam eorum sciat quid alius scripserit.

11. Si quis ex Nostris ad Generalem scripserit, et litteras Admonitori aut alicui ex Consultoribus tradere voluerit; is acceptas, cum suis aut sub propriae manus inscriptione, ad Generalem mittendas curabit.

12. Si quid circa victum, vestitum, labores et occupationes Superioris, aut circa gubernationem, moderandum, augendum, vel mutandum

censerent; illum, praemissa oratione, admonendum curent, quod fere per Admonitorem faciant.

13. Si quis cum eis de difficultate aliqua sua aut perturbatione agat; ita eum suis monitis et consilio iuvare studeant, ut semper, quantum possint, existimationem Superioris tueantur.

14. Ad omnia melius obeunda, Superiorum suorum et aliorum Officialium Regulas teneant, Constitutionesque et reliqua omnia, quae ad nostrum Institutum et administrationem pertinent, familiaria sibi reddant.

15. Ita suum munus exsequantur, ut nullam gubernationis partem sibi assumant, atque ea submissione se gerant, ut caeteris obedientiae exemplum praebeant.

Superioris
existimatio
tuenda.

Constitutiones
et Regulas
familiaria sibi
reddant.

Quomodo
suum munus
bene obeant.

De litteris
ad Superiorem
mittendis.

* n. 20, 21.
P. 4 c. 17 n. 7.

Possunt alio-
rum litteras
ad Generalem
mittere.

De quibus
Superior,
et quomodo
monendus.
P. 9 c. 4 n. 2, 3, 4.
C. 1 can. 34 d. 32.

REGULAE ADMONITORIS.

1. **E**A modestia et humilitate officium suum obeat, ut subditum decet erga Superiorem, quem Christi loco habet: niti enim debet, ne huius muneris occasione reverentia atque obedientia interior vel exterior in ipso debilius reddatur.

2. Animadvertat autem, ne reverentia haec et obedientia fidelitatem aut necessariam libertatem opprimat, quo minus Superiorem admoneat de iis, quae, praemissa oratione, proponenda in Domino iudicabit.

3. Admoneat Superiorem de iis,

quae maior pars Consultorum ei dicenda iudicaverit; de aliis vero, quae, sive ipsi in mentem venient, sive ab aliis suggerentur, non facile eum admonebit; sed de iis dumtaxat, quae non levis momenti post orationem esse censuerit, sive illa ad personam, sive ad officium Superioris pertinebunt iuxta Constitutiones et Decreta.

4. Ea, quorum Superiorem admonuerit, meminerit tacitus apud se servare; quamvis, interrogatus a Consultoribus de iis, quae ipsi commississent dicenda, vel a Superioribus,

Superior
admonendus.

Quali secreto
teneatur.

Officium
suum modeste
et humiliter
obeat.
P. 9 c. 4 n. 4.

Servet
necessariam
libertatem.

De quibus

rationem sui officii eis debebit red-
dere.

5. Cum Superior, cuiuspiam rei admonitus, illi remedium non adhibuerit, Admonitoris erit cum debita submissione iterum et saepius eum commonefacere: quod si emendationem non sperat, facta prius oratione, id Superiori significet.

6. Admonitoris erit ordinarias epistolas Consultorum suis temporibus colligere, atque ad mediatos Superiores mittere, nisi eas illi alia via mittere voluerint, simulque referet eisdem, utrum illi scripserint, an non.

7. Caveat, ne occasione sui officii debitam subordinationem et observantiam subditorum erga suos Superiores aliqua ex parte imminuat aut debilitet.

8. Sigillum apud se habeat, quo suas et Consultorum ac aliorum Nostorum litteras, si ad eum detulerint, qui ad mediatos Superiores scribere voluerint, obsignare possit. Hoc tamen nulla ratione sine facultate Superioris uti licebit, nisi in iis litteris, quae ad Superiores mediatos scribentur.

Subditorum
erga Superiores
observantiam
non imminuat.

Sigillo quomo-
do et quando
utatur.

Quid,
si Superior ad-
monitus
remedium non
adhibet.

Consultorum
litteras mittet.
C. 7 d. 52.

REGULAE

PRAEFECTI RERUM SPIRITUALIUM.

1. **P**RAEFECTUS rerum spiritualium cognitionem Instituti Societatis et zelum boni progressus ipsius habeat, et in obedientia et humilitate exemplum aliis praebeat, et amabilem se eis exhibeat, ut ad eum omnes confugiant, confidenterque sua omnia detegant, et ab eo consolationem et auxilium sperent in Domino.

2. Instruat Nostros privatim, secundum uniuscuiusque captum, quomodo interius et exterius se habere debeant, et ad id exhortetur, et in memoriam redigat, et amanter admoneat, praesertim ut puram habeant intentionem divini servitii, et fami-

liaritatem cum Deo in spiritualibus devotionis exercitiis, et zelum sincerum animarum.

3. Petat quem procedendi modum in oratione et examine habeant, et si contra aliquem defectum examen particulare faciant, et si contra inordinatos affectus propria remedia adhibeant, et in solidis virtutibus acquirendis, praesertim in obedientia, quid observent, et de poenitentiis et aliis devotionibus.

4. Sicubi in his a rectitudine deflexerint, eos dirigat iuxta modum Societatis; erga cuius Institutum curet ut omnes bene affecti sint; et

Quid ab eis
petet.

Eos in quibus
diriget.

Qualis esse
debeat.
P. 4 c. 10 n. 7.
P. 3 c. 1 n. 12.

De quibus
Nostros
instruat.
P. 3 c. 1 n. 12.
P. 10 n. 2.

det operam, ut orandi et meditandi modos, quos docuit Pater noster Ignatius in libro Exercitiorum, retineant, et ut illo libro familiarissime utantur: videatque, ne, dum Nostri devotionem habere procurant, caput laedant, aut vires corporis nimis debilitent.

5. Versatum ipsum esse oportebit in lectione librorum spiritualium, et unicuique decernat tempus et modum cum fructu eos legendi, qui sint faciliores et nostro Instituto magis convenientes.

6. Peculiarem habeat curam consolandi afflictos, et tepidos exhortandi, remedia pro cuiusque infirmitate vel necessitate adhibendo; qualia sunt frequentius communicare, plus temporis orationi impendere, Exercitia Spiritualia facere, plus aliquid poenitentiae assumere, libros aliquos spirituales legere, et similia. Quae autem ex his ipse concedere possit, et in quibus ad Superiorem recurrendum sit, ab eo intelligat.

7. Parem quoque adhibeat diligentiam circa Coadiutores temporales, frequenter eos alloquendo, novos praesertim et infirmiores, ut quieti sint, et sorte Marthae contenti; et pro eo-

rum captu illos instruat, mysteriaque Rosarii doceat, ut maiore devotione illud recitare possint. Meditationis etiam capita illis suggerat, modum et fructum orationis exigat, dirigatque, ubi opus fuerit.

8. Doceat omnes, ut praemissa oratione et cum magna reverentia ad Sacramentum altaris accedant, et post eius perceptionem per aliquod temporis spatium orent, et gratias agant.

9. Praeter eos, quos satis instructos Superior iudicaverit, cum unoquoque agere de his ultra mensem ne differat: saepe vero consideret quem fructum bonorum operum ex oratione et ex reliquis rebus spiritualibus colligant, ut in dies magis in Domino proficiant.

10. In his autem omnibus videat, ne ordo unicuique praescriptus impediat, ac praesertim studia illorum, qui litteris dant operam, nisi cum Superior aliter iudicaverit.

11. Curam peculiarem habeat Novitiorum, si qui Domi vel in Collegio fuerint, nisi a Superiore aliunde prospectum sit; et erga eos observare studeat ea, quae iuxta Magistri Novitiorum et Examinatoris Regulas observari commode poterunt.

C. 8 d. 38 n. 4.

Quomodo ad Sacramentum accedendum.

Singulis mensibus cum unoquoque agat.

Videat ne studia et alia impediantur.

Peculiarem habeat curam Novitiorum.

Lectio librorum spiritualium sit illi familiaris. P. 8 c. 1 n. 20.

Curet solari afflictos, et tepidos exhortari.

C. 8 d. 38 n. 3.

Coadiutores ut instruat. C. 7 d. 80 n. 19. Instr. 8. P. 1 c. 2 n. 2. P. 8 c. 1 n. 20, R. P. 4 c. 4, C.

REGULAE PRAEFECTI ECCLESIAE.

Aeditui Regulas habeat, et servari faciat.

Catalogus dierum festorum.

Modus faciendi Sacrum assignetur.

In altari maximo non desit Sacrum, nec plura simul inchoentur.

Missae et orationes pro defunctis, etc.
P. 4 c. 1.
P. 7 c. 4 n. 3, 4.
P. 10 n. 1.

* Sup. pag. 35.

1. **C**URET, ut aedituus Regulas suas observet, quas Praefectus ipse apud se etiam habeat.

2. Praebeat illi catalogum singulis diebus sabbati, quo dies festi ac ieiuniorum proximae hebdomadae contineantur, ut eum in refectorio recitet in coena diei dominicae sequentis.

3. Singulis diebus sabbati, vesperi, in sacristia scripto proponat quemadmodum quotidie Sacra sint facienda sequenti hebdomada, et quo ordine rem divinam in altari summo facturi sint, qui ad hoc fuerint designati.

4. Detur opera, ne in altari maximo desit umquam Sacrum, quo tempore celebrari solent: habeaturque ratio, ne plura Sacra simul inchoentur, sed commode omnia suis spatiis distinguantur.

5. Curam gerat Missarum et orationum, quae pro defunctis Societatis, et pro fundatoribus et benefactoribus, ac pro ipsa Societate fieri debent, quas ex praescripto catalogo * intelliget; et catalogum earum, quae secundum nostrum Institutum, et ex praescripto Generalis ordinariae faciendae sunt, referat in duas tabellas, quarum alteram appendat in sacristia, alteram in alio convenienti loco, quae initio cuiusque mensis publice in refectorio legatur.

6. Cum Superior aliquid in Sacro Deo commendari, aut Sacra ipsa, quae ab omnibus facienda sint, applicari ad finem aliquem iusserit, curet scribi in schedula in sacristia affigenda.

7. Quaecumque autem ex his non ab omnibus facienda erunt, ea Praefectus unicuique privatim significanda curabit.

8. Librum habeat, ubi mandata Superiorum de his rebus, si aliquamdiu duraturae, aut non statim faciendae sint, scribantur, ne memoria excidant; et cum fuerint adimpletae, deleantur.

9. In Collegiis et Domibus Probationum curet iuxta ordinem Superioris de candela danda fundatoribus iuxta Constitutiones.

10. Si quando externi Sacra aliqua fieri postulaverint, se Superiorem consulturum respondeat, nisi eius animum perspectum iam habeat.

11. Externos Sacerdotes ad faciendum Sacrum in nostro templo, non sine delectu admittat; sed eos tantum, qui aedificationi sint, praesertim notos, idque iuxta ordinem Superioris: et intelligat, an a suo Ordinario legitimam habeant facultatem.

12. Videat, an Sacerdotes Regulas suas observent, et num barbam et coronam decenter tonsam habeant.

Quae scribi curabit in schedula.

Quae cuique significanda curabit.

Quae in libro scribet.

Candela fundatori danda.
P. 4 c. 1 n. 3.

Quid cum Sacra fieri externi postulant.

Externos ad Sacrum ut admittet.

Quid circa Sacerdotes servabit.

Promovendi ad
Sacerdotium.
P. 4 c. 8 n. 2.
P. 7 c. 4 n. 5.

Eleemosynae
pro ministeriis
nullae.
Exa. c. 1 n. 3.
P. 6 c. 2 n. 7.
P. 10 n. 5.

Nec arcula
in ecclesia.
P. 6 c. 2 n. 8.
C. 2 can. 23 d. 78.
De Sanctissimo
Eucharistiae
Sacramento.

Nostri
separatim
ab externis
communicent.

Oleum
sanctum et
reliquiae ut
asserventur.

Necessaria
ad divinum
cultum
non desint.

Quando
ornamenta
altarium mu-
tanda.

13. Per se, vel alium a Superiore designatum, promovendos ad Sacerdotium instrui curet: et videat, ut ad romanae Ecclesiae ritum, tam ii quam omnes Sacerdotes, se accommodent, et ne confessiones audiant, nisi sint legitime approbati.

14. Animadvertat, ne ullae pro Sacris faciendis aut confessionibus audiendis eleemosynae admittantur.

15. Nulla sit in ecclesia arcula, in quam eleemosynae coniciantur, sive pro nobis sive pro aliis.

16. Det operam, ut Sanctissimum Domini nostri Corpus decenter in custodia conservetur, diligenter cavens, ne umquam in ea Sacramentum desit, habita communicantium ratione; et ut saltem decimo quinto quoque die innovetur; et, Sacris absolutis, in tabernaculo clavi obseretur.

17. Quando Nostri in templo communicaverint, curet Praefectus, ut id faciant separatim ab externis.

18. Oleum sanctum, ut oportet, asservatum singulis annis renovet, et Sanctorum reliquias (quae quidem mobiles fuerint) in tabernaculo ad id deputato decenter custodiat: si quando autem devotionis causa ostendendae erunt, duo cerei accendantur; atque huius tabernaculi clavem unam ipse habeat, et alteram diversam Praepositus aut Rector.

19. Cruces, calices, ornamenta, et reliqua id genus, ut par est custodiantur; nec desint velamina ad cooperiendos calices, et alia ad divinum cultum et ornamentum necessaria.

20. Mutari faciat altarium et Sacerdotum ornamenta, quod ad colorem attinet, habita temporum et festorum ratione, iuxta ritum romanae Ecclesiae.

21. Cum templum ornandum fuerit, nihil sine facultate Superioris ad eam rem commodato ab externis petat: detque operam, ut, quod acceptum fuerit, accurate custodiatur, et dominis quam primum reddatur.

22. Si templum instauratione, aliqua in parte, indiguerit, aut aliis ad divinum cultum necessariis, provideat, sicut ipsi a Superiore fuerit praescriptum.

23. Superiori in memoriam redigat, ut aliquos designet, qui de concionibus et modo concionandi iudicare possint; quorum saltem unus concioni intersit, ut Concionatorem, cum opus fuerit et Superiori videbitur, admonere possit.

24. Conciones et lectiones templi horae spatium superare non debent: eo vero ordine Missae dicantur, ne impediunt, quo minus conciones tempore praefixo inchoentur.

25. Advertat, ne viri in templo mulierum locum occupent; neve ex adverso earum, quantum fieri poterit, maneant.

26. Curet ne Domi desint Confessarii, qui necessarii in templo nostro sunt, et ut confessiones vespere decenti hora absolvantur.

27. Pridie Palmarum Confessarios admoneat, ut Constitutionem illam observent, quae ad externos ad suas parochias dimittendos, Eucharistiae sumendae gratia, pertinet, et ante id tempus, si consuetudo regionis id postulaverit.

28. Officia Hebdomadae Sanctae, et vesperae, si haec dicuntur, fiant tono simplici, more Societatis, sine cantu, etiam firmo; nisi ubi Generalis Praepositus dispensaverit: id autem quod de vespere dictum est, de benedictione candelarum et ramorum intelligatur.

Sine facultate
nil mutetur
ab externis
ad ornandum
templum.

Illius
instaurationis.

Curet
designari qui
de concionibus
iudicent.
P. 4 c. 8, C.

Concio horam
non excedat.

Mulierum
locus in templo
separatus.

Confessarii
non desint.

De commu-
nione
in parochia.
P. 7 c. 4 n. 5, C.

Officia,
et vesperae
in Hebdomada
Sancta.
P. 6 c. 8, B.
C. 2 can. 9 d. 36.

De pecunia
pro ecclesia
petenda.

29. Cum aliquid petendum erit pro ecclesia, aut usu sacristiae, intelligat in ea re Superioris voluntatem eamque exsequatur. Cumque pecuniae alicuius momenti summa dabitur aut colligetur, eam deponat apud Procuratorem in scrinio aliquo, cuius clavem unam Superior habeat, et alteram diversam ipse Praefectus.

Librum habeat
dati et accepti.

30. Librum habeat, in quo elemosynarum, quae ecclesiae usibus dantur, et expensarum rationes constent.

Mundities
in omnibus.

31. Panni omnes linei semper mundi servantur, et separatim corporalia atque etiam purificatoria (quae quatuor cruces in angulis habeant) laventur; et utrorumque ablutio, et cineres eorum, quae vetustate consumpta comburuntur, in sacram piscinam mittantur.

Catalogi rerum
ecclesiae.

32. Catalogum unum rerum omnium ecclesiae mobilium, quae alicuius momenti sunt, custodiat; in altero vero illa scribantur, quae aut nova ipsi traduntur, cum die, anno, etc., aut vetustate consumun-

tur, ut possit, cum exigetur, prioris catalogi rationem reddere: saepe etiam res pretiosiores inspiciet, ne aut laedantur, aut amittantur; arcis in quibus servantur, et sacristiae ianuis bene clausis et munitis.

33. Cum Nostrorum aliquis extremum diem obierit, spatio diei naturalis decenter teneatur, nisi ratione mali odoris, aut ex alia iusta causa, anteverti hoc tempus Superiori posse videretur.

34. Observetur circa vestitum Sacerdotum mortuorum, quod de viventibus dicitur in Constitutionibus, ut scilicet utamur eo modo, quo Sacerdotes honesti eius regionis, in qua versamur, uti solent: Fratres vero, qui Sacerdotes non sunt, sepeliantur eo modo induti, quo alii clerici honesti, qui Sacerdotes non sunt, sepeliri solent.

35. Curam suscipiet sepulcri, candellarum, et precum, quae consueto more dicuntur, rerumque caeterarum, quae ad eam rem erunt necessariae.

Quae
in defunctis
servanda.
P. 6 c. 4, B.

Quo vestitu
Nostrum
sepeliendi.
C. 1 can. 37
d. 109.

C. 4 d. 4.

Funeri
necessaria
curabit.
P. 6 c. 4 n. 3.
C. 1 can. 37
d. 109.

REGULAE

PRAEFECTI LECTORUM AD MENSAM.

Idoneos
lectores curet,
et instruat.

1. **C**URET, ut idonei in lectores mensae a Superiore destinantur, et eos instruat, ut alta, clara et distincta voce legant.

Praevidere
faciat
lectionem.

2. Det operam, ut lector praevideat diligenter lectionem, ut bene et

emendate proferat, et in dubiis ad se recurrat.

3. Admoneat lectorem; et si quid perperam pronuntiaverit, correctus repetat, et emendate iterum proferat.

4. Habeat a Superiore assignatos

Eos in mensa
corrigat.

Socios habeat.

sibi socios, ut in neutra mensa desit, qui lectorem corrigat; eosque iuxta has regulas instruat.

Quae, et quo
ordine legi
debeant.

5. Initio lectionis in prima atque etiam (nisi Nostrorum paucitas aliud suaserit) in secunda mensa in prandio et coena legatur caput de Scriptura Sacra Novi vel Veteris Testamenti, cui succedat semper aliquis liber pius ac facilis, iuxta indicem inferius praescriptum: et habeatur peculiaris ratio Coadiutorum, ut, pro arbitrio Superiorum, aliquid vernacula lingua ad illorum etiam consolationem legatur.

Quid in festis
celebrioribus.

6. In celebrioribus festis legatur aliquid, omisso capitulo Scripturae, ex Patrum homiliis et tractatibus, quod ad historiam et celebritatem festi pertineat. Et, a dominica in passione usque ad Pascha, post lectionem Scripturae, de passione Domini tractatus aliquot de eadem legantur.

Litterae
annuae.

7. Cum offeruntur litterae annuae et indicae, quam primum legantur.

Regulae.

8. Initio cuiusque mensis Summarium Constitutionum, Regulae Communes, et epistola B. P. N. Ignatii de obedientia legantur.

Martyrolo-
gium.
C. 8 d. 47.

9. Mane, absoluta lectione seu praedicatione, legatur Martyrologium vulgare sequentis diei. Quo die fit abstinentia, vespere caput aliquod ex libro de Imitatione Christi; cum vero ieiunatur, nihil legatur vespere.

LIBRI DIVINAE SCRIPTURAE,

qui in refectorio legentur.

Libri legendi
ex Scriptura.

Ex Novo Testamento, omnia integre legentur.

Ex Veteri, Pentateuchus, praeter Leviticum.

Historiales omnes, et sapientiales, praeter Cantica.

Prophetales, praeter capita aliquot obscuriora.

LIBRI,

*qui post lectionem Scripturae
legi possunt.*

Historia ecclesiastica Eusebii caesariensis.

Ex auctoribus.

Historia ecclesiastica Nicephori Callisti.

D. Gregorii dialogi.

Historia ecclesiastica Bedae.

Vitae Sanctorum Aloisii Lipomani.

Vitae Sanctorum Surii.

Severus Sulpitius, de B. Martino.

Gregorius turonensis, de gloria Confessorum.

Selectae Epistolae D. Hieronymi.

Chrysostomus, de orando Deum, de Providentia, et de Sacerdotio.

Ambrosius, de fuga saeculi, de bono mortis.

Augustini sermones, meditationes, confessiones, et alia eiusdem opuscula et tractatus.

D. Bernardi, de interiori domo, et aliquot sermones et tractatus.

Homiliae Patrum selectae.

D. Bonaventurae, stimulus divini amoris.

Thomas de Kempis, de Imitatione Christi, et aliquot ex eiusdem auctoris opusculis.

Catechismus romanus.

Litterae indicae.

10. Praeter hos libros poterunt quidem alii legi, tum vulgares tum latini, sed examinati et approbati a Provinciali; atque illi esse debent, qui et pietatem promoveant, et vocationis propriae propositum confirmare possint.

Quinam
alii legendi.

Cum Superiore
conferendum.

11. De singulis libris suo tempore praelegendis in mensa indicem praescriptum prius conferet cum Superiore, ut ille constituat quid legendum sit.

Catalogus

12. Catalogum a Superiore habeat

eorum, qui in refectorio commode concionari poterunt, ex quibus Superior ipse eligat, qui statis diebus concionentur, et eos praescripto tempore admonebit, qua de re sint concionaturi.

concionatorum
in refectorio.

REGULAE PRAEFECTI SANITATIS.

Quod eius
munus.
P. 3 c. 2 n. 6.

1. **P**RAEFECTI sanitatis munus erit superintendere iis, quae ad corporis bonam valetudinem pertinent, tum conservandam in sanis (in iis praesertim, qui ex aetate aut aliis de causis sunt debiliores), tum restituendam in aegrotantibus.

Infirmario
praesit.
P. 3 c. 2, 6.

2. Praesit infirmario et caeteris, quibus cura aegrotorum commissa erit; detque operam, ne desit Medicus, adsitque eo veniente, praesertim ubi morbi qualitas id postulaverit; et, quidquid ab eo praescriptum fuerit, studeat ut executioni mandetur. Et, ubi videret aegrotorum cu-

bicula salubria non esse, ad Superiorem referat.

3. Observet, num quis ex nimia fatigatione corporis aut spiritus plus aequo laboret, vel alia de causa morbi periculo se exponat, et Superiori significet.

Circa nimios
labores.

4. Si in cibis, aere, frigore, aut alia quapiam in re aliquid probabili ratione animadvertat, quod communi omnium vel alicuius saluti prodesse vel obesse possit, Superiorem admoneat.

Superiorem
admoneat de
his quae saluti
prosunt, etc.

5. Curet, ut infirmarius Regulas suas observet, quas apud se etiam habebit.

Infirmarii Re-
gulas habeat,
et observari
faciat.

REGULAE PRAEFECTI BIBLIOTHECAE.

Index librorum prohibitorum.	1. I NDICEM librorum prohibitorum in bibliotheca habeat, et videat, ne forte ullus sit inter eos ex prohibitis, aut alii, quorum usus communis esse non debet.	8. Curet, ut bibliotheca valde munda et composita sit, quam in hebdomada bis verret, et semel ex libris pulverem excutiet: cavere etiam debet, ne libri humiditate aut alia re laedantur.	Bibliotheca mundanda.
Bibliothecam claudat, etc. P. 4 c. 6 n. 7.	2. Bibliotheca clausa sit; cuius claves ipse habeat, et illis tradat, qui eas, iuxta Superioris iudicium, habere debebunt.	9. Quando intellexerit domi deesse aliquos libros necessarios, aut aliquos valde utiles in lucem editos esse, certiore faciat Superiorem, ut, si illi visum fuerit, emanant: si vero domi libri inutiles fuerint, eundem admoneat, an cum aliis melioribus commutandi sint.	Novos emen- dos, et inutiles vendendos curet.
Libri quomodo disponendi.	3. Libri omnes eo ordine in bibliotheca collocentur, ut singulis Facultatibus suis certus sit locus, proprio titulo inscriptus.	10. In loco publico, praesertim in magnis Collegiis, sint quidam communiores libri, quibus unusquisque pro ratione suorum studiorum uti possit.	Libri communes.
Exterius inscribantur tituli.	4. Singuli libri titulis exterius inscribantur, ut facile cognosci possint.	11. Habeat librum, in quo ea omnia iudicio Superioris selecta diligenter scribantur, quae in suo Collegio publice exhibentur, ut comoediae, dialogi, orationes, et id genus alia. Conclusiones vero singulorum annorum, quae publice defenduntur, simul consutas in bibliotheca asservet.	Quae in libro scribenda.
De eorum conficiendis catalogis.	5. Omnium librorum, qui domi sunt, catalogum habeat, diversarum Facultatum auctoribus ordine alphabetico in diversas classes distributis.	12. Si aliqui libri extra Domum commodato darentur, adhibeat diligentiam, ut recuperentur suo tempore; et in aliquo interim libro notabit, quinam illi libri sint, et quibus eos accommodaverit.	Libri extra Domum commodati.
Catalogus librorum in usum No- strorum.	6. In alio catalogo, divisus etiam per classes Facultatibus, ii libri scribantur, qui in Nostrorum usum extra bibliothecam concessi sunt: qui vero intra dies octo restituendi extrahuntur, in tabula in hunc usum parieti appensa notentur; quibus redditus, quod fuerat scriptum deleatur.		
Ut ex biblio- theca extrahendi.	7. Nullum librum ex bibliotheca cuipiam dabit sine Superioris licentia speciali aut generali: et advertat, ne quis librum, etiam cum licentia, se inscio accipiat.		
Ex bibliotheca nullum librum inscio Superiore dabit.			

REGULAE SUBMINISTRI.

Instrumentum
Superiorum.

1. **S**UBMINISTER est instrumentum Ministri et aliorum Superiorum ad res particulares obeundas et executioni mandandas.

Eorundem
exsecutor.

2. Nihil ordinat, sed tantum est exsecutor et exactor actionum domesticarum, iuxta modum et ordinem sibi a Superioribus praescriptum.

Eius cura.

3. Est eius praecipua cura, ut omnia, quae attinent ad culinam, refectorium, penum, cellam vinariam et aquariam bene, et ordine, et tempore suo parata sint et ministrentur; videatque ut cubicula sint decenter composita, quae alternis saltem diebus visitabit.

Curet,
ne Nostri

4. Curet, ne Nostri per Domum vel Collegium vagentur, vel intem-

pestive colloquantur; ac denique, ut unusquisque in suo officio versetur et contineatur.

intempestive
loquantur.

5. Referet de omnibus rebus quotidie ad Ministrum; ad Praepositum vero vel Rectorem, quoties eis visum fuerit.

Quotidie
de omnibus
referet.

6. Nullam iniunget poenitentiam, sed de defectibus domesticis admonet Ministrum vel alium Superiorem; poterit tamen impositas poenitentias nomine alicuius Superioris aliis denuntiare.

Poenitentias
non iniunget.

7. Erit Superior Nostrorum, qui Sacerdotes non sunt; Sacerdotibus tamen aliquid iniungere poterit nomine alicuius Superioris.

Erit Superior
non Sacerdotum.

REGULAE AEDITUI.

Praefecto obedi-
et.

1. **P**RAEFECTO ecclesiae obediat in omnibus, quae ad templi ministerium pertinent.

2. Servet modestiam in incessu, vultu sermoneque, tam in templo, quam in sacristia: iis vero, qui aliquid exi-

Modestiam
servet.

gunt, satisfacere cum aedificatione studeat per se, vel ad Praefectum recurrendo, aut ipsos ad eum remittendo. Si quando vero necesse erit cum mulieribus loqui, id oculis demissis et quam brevissime faciat.

3. Dum Sacris inservit, attentus ad suum ministerium cum devotione et aedificatione sit. Nec ante eum, qui celebrat, aut ad latus ex aequo, sed aliquanto posterius maneat; utatur vero tono, qui congruat cum eo, quo Sacerdos utitur; omnia recte proferat, nec celeriter nimium, nec nimis lente. Denique in iis sit bene instructus, et caeteros, qui Sacerdotibus ministrabunt, eadem doceat.

4. Curet ut vestimenta, quae Sacrum factururus induitur, sint recte aptata, ipsumque circumquaue intueatur, antequam e sacristia exeat.

5. Diligenter det operam, ut Sacerdotes, qui Sacrum facere volunt, quam primum ministros habeant, iuxta ordinem sibi a Superiore praescriptum; et quotidie unumquemque eorum, qui ordine in summo altari Missas dicturi sint, opportuno tempore admoneat.

6. Tot habebit appensa sudariola in sacristia, quot fuerint domi Sacerdotes, inscriptis singulorum nominibus, et addito uno vel pluribus pro extraordinariis.

7. Dum Sacra fiunt, accendat, ut minimum, candelas duas: et cum Sanctissimum Sacramentum elevatur, facem aut cereum; quo tempore etiam tintinnabulum pulset: accendet etiam facem, cum aliis Sanctissimum Sacramentum ministrabitur, ipseque confessionem generalem eorum vice recitabit.

8. Curet ut vinum, quod in Sacrificium paratur, sit bonum, et me-

rum, ac mundum, eoque ipso die haustum; similiter et aqua: ampullae sint mundaе et decenter coopertae.

9. Hostias faciat, quam fieri poterit, pulchras, eo numero, ut et Missis et communionibus sufficiant.

10. Ante Missas, conciones, ac lectiones pulset campanam, prout sibi praescriptum erit; det etiam signum salutationis B. MARIAE in aurora, in meridie, et vesperi: etiam signum, cum primum quis ex Nostris vita functus fuerit, ut omnes, pro cuiusque devotione, illius animam Deo commendent.

11. Si quando propter universalem aliquam causam in reliquis ecclesiis campanae pulsantur, ipse etiam iuxta Superioris praescriptum pulsabit.

12. Pridie quam sit habenda concio, disponat scamna in templo, iuxta solitum morem.

13. Det operam, ut nullo modo lumen desit ante Sanctissimum Sacramentum, neque interdiu, neque noctu.

14. Ex iis Sacerdotibus, quos habet a Superiore designatos, vocet diligenter ad templum, qui nominatim petuntur ad confessiones audiendas: quod si nominatim non petuntur, eos iuxta ordinem sibi praescriptum accersat, et, quantum in ipso est, det operam, ut omnibus, qui confiteri volunt, satisfiat.

15. Si qui Missas aut orationes petant, ad Praefectum recurrat, vel ad eum illos remittat.

16. Si quis aliquid quaereret, in quo ei a ianitore melius satisfaceret, eum ad portam Domus remittat; et eos etiam, qui per portam, qua a templo in Domum patet aditus, ingredi velent, nisi viri essent eiusmodi, ut eorum peculiaris esset habenda ratio,

Hostiae.

Campanam
quando pulsa-
bit in nostra
ecclesia.

Quando in aliis
pulsatur.

Scamna
componat
in templo.

Lumen ante
Sacramentum
numquam
desit.

Sacerdotes
ut vocandi.

Quando Missae
petuntur.

Quos
ad ianitorem
remittet.

Quomodo
Sacris inser-
viet.

Vestimenta
Sacerdotis
componet.

Ministros
Missarum ha-
beat.

Sudariola
pro singulis
apponet.

Quot candelas
accendet.

Vinum
et aqua.

prout a Superiore fuerit instructus; numquam autem porta ea aperta relinquatur.

Lintea et aqua
ad manus
non desint.

17. Curet, ut numquam illic aqua desit, ubi lavantur manus, et sint lintea convenienter munda pro Sacerdotibus ad manus solas ante et post Sacrum extergendas.

Aqua
benedicta.

18. Provideat, ut aqua benedicta in pila non desit.

Eleemosynas
non admittat.
Eza. c. 1 n. 3.
P. 6 c. 2 n. 7.

19. Si quando eleemosynae Misarum vel confessionum gratia offeruntur, eas non admittat. Si quid tamen alioqui in altaribus, aut aliis templi locis repererit, aut in usum templi oblatum fuerit, id Praefecto tradet.

Portae templi
quando
aperiendae,
et quando
claudendae.

20. Templi portas mane, sed non ante auroram, aperiat; easdemque vesperi circa solis occasum diligenter obseret; quod etiam faciet circa meridiem, nisi Superior in casu aliquo secus faciendum iudicaret; et quotidie noctu claves ecclesiae ad Superiorem deferat.

21. Quamdiu templum erit apertum, diligenter curet, ne umquam sine custode relinquatur; sed semper aut ipse, aut alius in eo sit, vel in sacristia, ita ut et videre templum, et custodire possit.

Templi
custodia.

22. Advertat, ne quis in templo deambulet, neve strepitus in eo audiatur: eos vero, qui loquentur altius, modeste, ut decet, admonebit.

Ne fiat
in eo strepitus.

23. Det operam diligenter, ut altaria sint munda, et bene praeparata et pro ratione temporum ornata, atque ut vasa sacra, ornamenta et caetera omnia, quae ad divinum cultum pertinent, in suis locis apte et decenter reponantur et conserventur.

Altaria
et reliqua
mundabit.

24. Videat, ut templum sit mundum, et bis singulis hebdomadis, ac saepius, si necesse sit, praesertim in festorum solemnum vigiliis, scopis mundetur. Canes etiam ex templo abigat.

Quoties tem-
plum
mundabit.

REGULAE INFIRMARII.

Curet
infirmos.
P. 3 c. 2, G.

1. CURAM habeat infirmorum, quorum aegritudo simul atque ei indicata fuerit, si censeret rem esse alicuius momenti, Praefectum et Superiorem admoneat.

Quando plures
Medici
vocandi.
P. 3 c. 2, G.

2. Cum quis in morbum incidit, a Superiore intelligat, num statim Medicus vocandus sit; qui unus ordinarie esse debet, nisi ingravescente

morbo aut in quibusdam aliis casibus alio Medico opus esse Superior iudicaverit: et quoties Medicus aegrotos invisit, adsit ipse.

3. Studeat, ut quae aegrotanti danda sunt, et opportune emantur, et bona sint, et bene praeparata ministrentur.

De victu, etc.
aegrotorum.

4. Curet, ut aegrotorum cubacula

De cubiculis

et lectis.	sint valde munda, lecti concinne sternantur, et ramusculis, et huiusmodi aliis decumbentes oblectet.	quae Medicus praescripserit, quoad Superiori satis visum fuerit.	
Aegrotos consoletur.	5. Aegrotum consolari et exhilarare studeat, non solum rebus a Medico probatis, sed verbis etiam spiritualibus et laetis: habeat etiam libros, quorum lectione aegroti recreari, et iuvare in spiritu possint.	12. Patienter et cum charitate cum ipse tum socii eius ferant molestias et difficultates, quae interdum in curandis infirmis accidere solent. Quemadmodum autem diligenter curare debet, ne debita ministeria aegrotis desint; ita etiam animadvertere, ne nimiae vigiliae immoderatique labores, aut morbi contagio, vel propriae ipsius vel sociorum saluti noceant.	Patientia et charitas erga aegrotos.
Quos vocabit ad eos invisendos.	6. Intelligat a Superiore, quos ex Nostris ad aegrotos invisendos ac recreandos accersere debeat: caveat autem, ne, dum infirmis placere studet, aliquid fiat, quod eis nocere ulla ratione possit.	13. Cum gravitas morbi id postulat, Superiorem certiore reddat, ut aegrotus, antequam iudicii usu privetur, omnia sacramenta accipiat: quod si aegrotus diu, licet sine periculo, decumbat, curet ut octavo quoque die pro more Societatis communice, ne huiusmodi spirituali fructu et consolatione privetur, nisi aliqua ratio iudicio Superioris impediatur.	De sacramentis suscipiendis. P. 6 c. 4 n. 1.
Medicinalia penes se habebit.	7. Medicinalia, et cuncta, quae aegrotantium usui necessaria sunt, habere ipse debet, nisi pharmacopola domi sit, et in loco convenienti ea custodire, et saepius revisere, ut incorrupta conserventur; et, quando opus fuerit, ut de novo suo tempore conficiantur curare iuxta ordinem Superioris.	14. Ingravescente morbo Superiorem admoneat, ut orationibus omnium domesticorum valde peculiaribus infirmum iuvare faciat; atque eo magis, quo morti propinquiorem videret; et ut morienti quo plures poterunt ex Nostris adsint, qui eum animosiores reddant, iisque auxiliis iuvent, quae eo tempore convenient; ac cum primum vita functus fuerit, aeditum admoneat.	Quid morbo ingravescens. P. 6 c. 4 n. 2.
A Medico praescripta rite servet. P. 3 c. 2, G.	8. Nihil omnino eorum, quae a Medico praescribentur, praetermittat aut mutet: ordinem etiam observet temporum praefixorum, quibus prandium, coenam, syrupum, caeteraque medicamenta det, omnia scripto excipiens, quae Medicus praescripserit.	15. Provideat, ut eorum corpora, qui ad meliorem vitam migrarint, ad sepulturam consueto regionis more praeparentur; et ut spatio diei naturalis decenter teneantur, nisi ratione mali odoris anteverti posse hoc tempus Superiori videretur.	Defunctorum corpora ut praeparet. P. 6 c. 4 n. 3, B.
Dies aegrotationis, et hora febris.	9. Advertat, quo die quis coeperit aegrotare, et qua hora febris aegrotum et corripiant et deserant, tum ut Medicum et Superiorem admoneat, tum ut cibum tempestive praebeat.	16. Praefecto sanitatis obediat in omnibus, quae ad hoc officium pertinent: qui si nullus fuerit constitutus, Praefecti munere ipse fungatur.	Praefecto sanitatis obediat.
Si sit contagio.	10. Si morbus sit contagiosus, supellex separari debet, ne cuiquam noceat.		
Quando e lecto surgendum.	11. Convalescentes e lecto surgere non permittat priusquam id Medicus concesserit; et operam det, ut ea convalescentibus praebeantur,		

REGULAE IANITORIS.

Nomina
prope ostium
scribenda.
P. S. C. I. N. S.

1. **N**OMINA omnium domesticorum prope ostium Domus in tabula scripta sint, ubi notis quibusdam illi designabuntur, qui egredientur: neminem vero foras exire permittat, qui facultatem a Superiore generalem aut particularem non habeat; et ab iis, qui egrediuntur, quo eant, intelligat.

Nil intempestive
nuntiabit.

2. Nihil cuiquam nuntiabit intempestive, ut cum in mensa sedetur, nisi aut res esset necessaria, aut personae mittentis conditio aliud exigeret.

Litteras Superi-
ori tradat.

3. Litteras omnes et schedulas, quae domesticis mittuntur, Superiori tradat; ii vero, ad quos dabantur, eas esse acceptas ne intelligant: caveat etiam, ne alicuius domestici litteras aut quid simile externis det iniussu Superioris.

Quid
cum peregre
venientibus.

4. Cum aliqui ex Societate peregre veniunt, ianuam ingressis dicat, ut illic expectent, dum Superior de adventu eorum fit certior.

Praesto sit ad
ianuam.

5. Festinet ad ianuam, cum tintinnabulum pulsari audit, et, cum res patietur, per fenestrellam venientes expediat, porta non aperta.

Quando
aliquis domi
non sit.

6. Si quis ab externis quaeratur, qui domi non sit, modeste intelligat, quis sit ille, qui petit, et quid velit, ut id redeunti, si opus sit, cum facultate Superioris significare possit.

7. Talem cum omnibus conversandi modum teneat, ut discretione, modestia et spiritualibus verbis singulos aedificatos et contentos a se dimittere studeat.

Modus
conversandi.

8. Cum externi aliquem e Nostris alloqui volent, Superiorem adibit, qui, si ad id facultatem dederit, diligenter eum, qui petitur, quaeret, et ad locum colloquiis destinatum eos remittet.

Neminem
sine facultate
vocet
ad ianuam.

9. De eleemosynis, quae ad ianuam mittentur, Superioris mentem intelligat illiusque ordinem sequatur; et, si alicuius momenti sint, Procuratorem certiores faciat.

De eleemosynis.

10. Si quando Praelati aut Magnates Domum intrarint, curet, si commode possit, ut Sacerdos aliquis eos comitetur, dum Superiorem ipse accersit.

Praelati
et Magnates.

11. Cum pauperes eleemosynae causa ad ianuam accedunt, benigne respondeat, et sedulo quaerat, quidnam eis erogari possit iuxta Superioris arbitrium, idque illis cum charitate distribuatur.

Cum pauperibus
benigne
se habeat.

12. Mulieres, si quando ad ostium accedunt, paucis verbis dimittat, aut, si pluribus opus esse videretur, in ecclesiam eas mittat ad aedituum, ubi responderi ipsis poterit.

Mulieres
ad ecclesiam
remittat.

13. Obserata semper ianua sit, clavisque in porta ne relinquatur:

Ianua sit semper
obserata.

loca etiam portae vicina munda servet, et ut iuxta ianuam omnes submissa voce loquantur curet.

Portas quando claudet.

14. Portas Domus ante noctem claudat, exinde vero eas nullius causa aperiat, nisi de Praepositi vel Rectoris expressa licentia: et, antequam cubitum eat, claves eidem tradens, si quis foris maneat, illi renuntiabit.

Nil externorum custodiat.

15. Nihil custodiendum a quocumque externo recipiat absque Superioris iussu.

16. Quoties Medicus Domum ingreditur, signum dabit campana, ut Minister et caeteri, qui debent, adesse possint.

Veniente Medico dabit signum.

17. In Collegiis, in quibus scholae externis aperiuntur, signum campana dabit pro initio lectionum ac fine: et gymnasia statis temporibus aperiet atque claudet; nisi horum cura aliis demandetur.

Etiam pro initio scholarum et fine.

REGULAE CUSTODIS VESTIUM.

Quae servabit.

1. **S**ERVARE debet omnem supellectilem, sive lineam sive laneam, et quidquid ad indumenta, et, ubi opus fuerit, etiam ad calceamenta, attinet; quae diligenti cura, ut rem pauperum Christi, custodiet.

Inventarium rerum.

2. Inventarium rerum, quas ipse custodit, si alicuius momenti sint, in libro habeat, et seorsum scribat, quae de novo fiant, addito die, mense, et anno; ut, cum a Superiore iubebitur, possit sui muneris rationem reddere.

Cura vestium.

3. Vestes ordine dispositas servet, et novas et integras a vetustioribus seiungat, et ne corrumpantur videat; eas etiam aptandas et resarciendas curet, ut decet religiosam paupertatem: quas vero non amplius usui Nostrorum futuras iudicabit, eas Superiori ostendat, ut ille quid de eis faciendum sit statuatur.

4. Quae singuli Novitii Domum attulerunt, ea alicubi separatim asservabit, inscripto nomine eius, qui attulit; donec, biennio expleto, consueta vota Societatis emittant.

A Novitiis allata asserventur.
Eza. c. 4 n. 4.
P. 1 c. 4 n. 6.

5. Singulis mensibus omnia Domus visitabit cubacula, ut ex Superioris arbitrio, si quid eis desit, suppleri possit; si quid etiam superfluum invenerit, v. gr. vestes duplices, instrumenta itineris et similia, in vestiaria officina custodiantur.

Singulis mensibus cubacula visitet.
C. 7 d. 80 n. 8.
Instr. 1 n. 5.

6. Inspiciat etiam quinam vestibus indigeant, ut Superiori dicat, eiusque ordinem exsequatur; eo vero inconsulto, nihil cuiquam dabit. Coadiutores autem temporales sottanis dimidio palmo brevioribus, quam Sacerdotes, et pallio sottanis breviori utantur.

Vestibus indigentes.
C. 6 d. 80.

7. Linei panni lotori, sive exter-

Linei panni.

nus ille sit sive domesticus, scripto numero dentur et accipiantur.

Subuculae
signentur, etc.

8. Subuculae singulorum, quae staturae induentium convenire debent, signis particularibus internoscantur, ne permisceri contingat.

Pannos lineos
pro refectorio,
etc. numerato
det et recipiat.

9. Pannos lineos omnes, quos utens refectorii praefecto, coquo, aliisque ministris dividet, numerato det et recipiat.

Quando linea
distribuet
et colliget.

10. Sabbati vespere linea munda per omnia cubacula distribuat; domi-

nica vero die mane ex iisdem cubiculis immunda colligat; et an omnia, quae dederat, recipiat, animadvertat.

11. Aestivo tempore linteamina munda pro lectis decimo quinto quoque die; hiberno vero post tres hebdomadas distribuat, ubi id fieri poterit.

Linteamina
munda pro
lectis quando
mutabit.

12. Haec omnia custos vestium praestabit, nisi eius officium in magno aliquo Collegio aut Domo in plures personas distribuere necesse sit.

REGULAE EMPTORIS.

Quomodo
emat.

1. **D**ILIGENS sit in emendis iis, quae ad quotidianum usum, Superioris arbitrio, Domum comportanda sunt, eaque tempestive dispensatori tradat; emat autem res bonas, et quam commodissimo pretio poterit, licet longius sint petendae.

Pecuniae acce-
ptae
et expensae

2. Adnotet pecuniae summam, quam a Procuratore in dies accipiet,

et quas in res eam expendet; et rationem ei quotidie reddat dati et accepti; quid autem sequenti die empturus sit, a Ministro intelliget.

rationem quo-
tidie reddat.
Reg. 8 Proc. Coll.

3. Curet, quantum poterit, eos, quibuscum aget, discretionem ac modestia aedificare, et, quatenus eius officium decet, religiosius verbis in spiritu iuvare.

Curet aedifica-
tionem.

REGULAE DISPENSATORIS.

Quomodo res distribuat.	1. I N rebus distribuendis ordinem Superioris sequatur: et, quamvis communiter aequalitatem inter omnes servare debet, habeat tamen infirmorum et convalescentium rationem, prout ei fuerit praescriptum.	vertens ne corrumpantur; quod si corruptionis sit periculum, Superiorem admoneat. Ut autem haec melius observet, visitet saepe penum et alia loca, ubi illa reconduntur.	
Infirmorum curam habeat.	2. Vinum in mensa ponendum aqua temperabit, ubi et quantum Superiori videbitur.	5. Tam penum, quam reliqua omnia, quae in eo sunt, munda habeat.	Munditiem curet.
Vinum.	3. Quae ex mensis supersunt, diligenter conservabit, memor paupertatis, ut et domesticis et externis pauperibus iuxta ordinem Superioris usui esse possint.	6. Antequam penitus absumantur cibi, qui Domi reconduntur, Superiorem admoneat, ut alii coemi tempestive possint.	Cibi quando emendi.
Quae super- sunt, servet.	4. Curam habeat conservandi res ad victum necessarias, quae ipsi committentur, clausasque custodiat, ad-	7. Curet concinnanda dolia et purganda, cum opus est, ad novum vinum infundendum; cuius rei, cum tempus impendet, Superiorem admonabit.	Dolia purgan- da, etc.
Res ad victum necessarias curet.			

REGULAE PRAEFECTI REFECTORII.

Curet munditiem.	1. C URET refectorium et quae eius usibus serviunt omnia esse quam mundissima.	hebdomada saltem mutabuntur) alia Sacerdotibus, alia non Sacerdotibus destinata erunt.	
Aqua, et mantilia non desint.	2. Ne aqua manibus abluendis, aut mantilia extergendis desint, advertat: horum autem (quae bis in	3. Mantilia singulis saltem hebdomadis semel, mappae vero, quae singulis singulae servient, bis munda	Mantilia, et mappae, quando mu- tanda.

ponentur; omnia autem lintea numero accipiat et reddat.

Vasa munda non desint.

4. Curet, ne vasa et caetera in refectorio necessaria desint, et ut quam maxime munda sint; cultellos autem frequenter acuere faciat.

Parva mensa.

5. Parvam mensam paratam habeat.

Quando signum campana dabit.

6. Signum campana temporibus suis dabit conveniendi ad primam et secundam mensam; sed ante primum pulsū (qui quarta parte horae secundum praecedat) a coquo intelligat, an sint omnia parata.

Quae in primo signo, quae item in secundo mensae apponentur.

7. Mensae rebus necessariis paratae esse debent, cum campana signum primo dabitur; quae autem ad potum pertinent, circa secundum signum apponantur, et aquae ac vini vasa supra orbes collocentur.

Quae infirmis parabit.

8. Sit certus locus iis, qui curae infirmarii subsunt, quibus nihil, nisi quod ab eo praescriptum erit, apponat: servet autem cum omnibus aequalitatem, nisi secus necessitatis causa esset a Superiore monitus, sine cuius arbitrio, neque ientaculum, neque aliud quidquam ulli concedet.

Ante finem pro secunda, quae praeparanda.

9. Priusquam e mensa surgatur, inferantur orbes aliquot in mensam, ut quisque locum suum mundet; quamprimum vero pro secunda praeparata omnia habuerit, signum campana dabit, providebitque, ne desint, qui ministrare debent.

10. Quae ex mensis supersunt, colliget atque illi tradet, ad quem id ex officio pertinet, sive coquus is sive dispensator sit.

Quae supersunt cui tradet.

11. Nomina eorum, qui Domi, tam in refectorio quam extra, vescuntur, in quadam tabula habeat; et eos, qui cibum cepere, notabit, ut intelligat quinam supersint; et coquum, qui portiones distribuit, commonefaciet.

Notet in tabula, qui cibum capiunt.

12. Mensis expeditis, mantilia placentur, verraturque refectorium; et, si quis inter comedendum silentium non servaverit, aut aliquid minus modestum fecerit, ipse Superiori significabit.

Quae post mensam agenda.

13. Habeat a Ministro catalogum, in quo scriptum sit, quinam, et quibus diebus in prima et secunda mensa ministraturi sint; eumque ordinem servet. Intelligat etiam sabbato, quinam per hebdomadam sequentem in refectorio legere debeant, eosque faciat certiores.

Qui ministraturi in mensa, et qui lecturi.

14. Catalogum habeat rerum, quae in refectorio serviunt; ut, cum ratio ab eo requiretur, in promptu sit, et in loco ad id designato eas custodiat.

Rerum refectorii catalogum habeat.

15. Ad finem recreationis, quae una hora post primam mensam, altera post secundam a prandio et a coena durare debet, distincta signa campana dabit.

Signa ad finem recreationis.

REGULAE COQUI.

Munditiam
in se et aliis
curet,
praesertim
in iis, quae
ad aegrotos
spectant.

Epulae
ut tractandae.

Cibi quo tem-
pore parati.

Portiones.

Nemo praeter
Infirmarium
in culina

1. **I**N iis omnibus, quae ad suum munus pertinent, munditiam servet ipse, et ab aliis servandam curet; detque operam, ut omnia recte et opportune parentur, ea praesertim, quae ad aegrotos pertinent.

2. Carnes, pisces et alia, quae ad mensam portanda sunt, dum secat et distribuit, digitis minime contrectet, sed fuscinula aut cultello ad eam rem utatur.

3. Semihora, aut saltem quarta horae parte, antequam in mensa sit sedendum, praeparati cibi omnes esse debent.

4. Circa qualitatem et quantitatem portionum, ordinem a Superiore datum sequetur.

5. Coquere, aut aliud quippiam pro aliquo particulari parare, infir-

mario tantum excepto, neminem sinet, neque ipse faciet sine Superioris facultate.

6. Scriptum in codice habeat catalogum rerum, quarum est usus in coquina, quas ipse servare debet.

7. Diligenter advertat, ne plura, quam necessaria sint, ligna comburantur. Hanc similiter diligentiam in rebus quas consumit, adhibebit, ne quid non necessarium insumatur, ut religiosam paupertatem decet.

8. Quae ex mensa supersunt, eique traduntur, conservabit, memor paupertatis, ut et domesticis, et externis pauperibus usui esse possint iuxta ordinem Superioris.

9. Si quem haberet adiutorem, curet ut eum verbo et exemplo suo aedificet, praesertim Novitios.

quippiam prae-
paret.

Catalogus
rerum.

Paupertatis
cura.

Quae
supersunt ut
conservabit.

Adiutores
aedificet.

REGULAE EXCITATORIS.

Quo tempore
cubitus ibit,
alios excitabit.
P. 3 c. 2 n. 2. E.
P. 4 c. 10 n. 9.

1. **M**EDIA saltem horae parte ante caeteros cubitus eat, eodemque temporis spatio ante alios mane surgat, et hora constituta campanam pulset, statimque, ad omnia cubicula lumen deferens, cunctos excitet. Quod ut certius et melius praestare possit, horologium excitatorium a Superiore habeat.

Quando
visitabit.

2. Quarta horae parte ab excitatione elapsa, cubicula rursus invisit, ac, si quos nondum surrexisse comperiat, Superiori nuntiet.

Quando
pulsabit ad
orationem.

3. Post aliam quartam horae partem ad orationem pulsabit, ita ut ab

excitatione ad orationis usque initium semihora intercedat: absoluto vero tempore orationi deputato, finis signum dabit.

4. Si quorum opera indigebit propter multitudinem eorum, quos excitare aut visitare debet, eos a Superiore petet, quos servare easdem Regulas curabit; si qui autem debiles aut valetudinarii erunt, eos iuxta ordinem Superioris excitabit.

Adiutores
has Regulas
observent.

5. Si quem videret communem illam regulam minus observantem, qua omnes decenter cooperti dormire iubentur, Superiorem monebit.

Minus decenter
dormientes
observet.

REGULAE

NOCTU CUBICULA VISITANTIS.

Quando
ad examen
pulsabit.
P. 3 c. 2 n. 2.
P. 4 c. 10 n. 9.

1. **H**ORA a Superiore praescripta, ad nocturnum conscientiae examen pulsabit, transactoque quadrante, signum dabit ad cubandum.

2. Elapsa quarta horae parte a cubandi signo, singula cubicula adibit,

et, an omnes ad lectum se receperint ac lucernas exstinxerint, videbit: si quos invenerit extra lectum, aut qui lucernas non exstinxerint, Superiori renuntiabit.

Postea cubicula
visitabit.

RATIO ATQUE INSTITUTIO

STUDIORUM SOCIETATIS IESU.

REGULAE PROVINCIALIS.

Finis
studiorum
Societatis.
*P. 4 prooem.
P. 4 c. 12 n. 1.
P. 10 n. 8.*

1. **C**UM ex primariis Societatis nostrae ministeriis unum sit, omnes disciplinas Instituto nostro congruentes ita proximis tradere, ut inde ad Conditoris ac Redemptoris nostri cognitionem atque amorem excitentur, omni studio curandum sibi putet Praepositus Provincialis, ut tam multiplici scholarum nostrarum labori fructus, quem gratia nostrae vocationis exigit, abunde respondeat.

Praefectus
Studiorum ge-
neralis.
P. 4 c. 17 n. 2.

2. Proinde, non solum id Rectori valde commendet in Domino, sed ei etiam Praefectum Studiorum vel Cancellarium adiungat; virum in litteris egregie versatum, qui et zelo bono et iudicio ad ea, quae sunt ei committenda, polleat; cuius sit munus generale Rectoris instrumentum esse ad studia bene ordinanda; cui Professores et Scholastici omnes, tum qui in eodem Collegio, tum etiam, si qui in Convictorum et Alumnorum Seminariis forte degunt, et Praefecti ipsi Studiorum in Seminariis, in rebus

ad studia pertinentibus, ea, qua par est, humilitate pareant.

3. Quod si ob gymnasii amplitudinem ac varietatem per unum Studiorum Praefectum non videatur scholarum omnium rationibus satis esse consultum, alterum constituat, qui ex generalis Praefecti praescripto inferioribus studiis moderetur: quin etiam, si ita res exigit, adiiciatur tertius, qui scholarum atrio praesit.

Praefectus
Studiorum in-
feriorum
et atrii.

4. Multo ante provideat, quosnam pro unaquaque Facultate Professores habere possit, observatis iis, qui ad eam rem videntur aptiores, qui docti, diligentes et assidui, ac profectus studentium, tum in lectionibus tum in aliis litterariis exercitationibus, studiosi sint.

Professores
quomodo
comparandi.
P. 4 c. 6 n. 6.

5. Magnam diligentiam adhibeat in promovendo Sacrarum Litterarum studio: quod perficiet, si viros ad id muneris eligat, non solum linguarum peritos, id enim maxime necessarium est, sed etiam in Theologia schola-

Sacrae Scriptu-
rae studium
et Magister.
*P. 4 c. 12 n. 2, 3.
C. 13 d. 15.*

stica caeterisque scientiis, in historia variaque eruditione, et, quoad eius fieri potest, in eloquentia bene versatos.

6. Hanc autem Sacrae Scripturae lectionem per biennium, hoc est secundo fere et tertio Theologiae anno, Theologi audiant quotidie per tres circiter horae quadrantes, ubi duo sunt Theologiae Professores; ubi vero tres, vel singulis diebus brevior, vel, si magis placeat, longior alternis.

7. Linguam hebraeam, si commode possit, doceat Sacrae Scripturae Professor, vel saltem aliquis, qui sit Theologus: optandumque, ut esset etiam linguarum peritus, non solum graecae, propter Novum Testamentum et versionem LXX interpretum, sed etiam chaldaicae et syriacae, cum ex his linguis multa in libris canonicis sparsim habeantur.

8. Ab hac lectione per annum audienda, hoc est secundo fere vel tertio Theologiae, Theologi non eximantur, nisi qui ad eam inepti penitus censerentur. Praeterea, ut monent Constitutiones, deliberare debet, quinam sint huic studio addicendi; qui vero addicti fuerint, biennio, quod repetendae Theologiae praescribitur, plus studii in hebraicis ponant, immo in ipso cursu Theologiae privata academia saltem in vacationibus, si fieri potest, iuventur.

9. § 1. Quadriennio ex Constitutionibus Theologiae cursum absolvi curet, idque a duobus, vel, si omnino aliter fieri non possit, a tribus ordinariis Professoribus, pro diverso Provinciarum usu. Ubi autem tres erunt, tertia lectio erit moralis Theologiae, in qua ex professo et solide explicentur materiae morales, quae ab

ordinariis Professoribus, vel omnino praetermitti, vel brevissime perstringi solent. Quam quidem lectionem Nostri biennio saltem audiant, alteroque biennio Scripturam Sacram.

§ 2. Illud autem in primis meminerit, non esse ad cathedras theologicas promovendos, nisi qui erga S. Thomam bene affecti fuerint; qui vero ab eo alieni sunt, vel etiam eius parum studiosi, a docendi munere repellantur.

10. Initio quarti anni cum Rectore, Praefecto, Magistris suisque Consultoribus designet aliquos, qui et probatae virtutis in primis sint, et ingenio polleant, ut ad Theologiam privatim repetendam et habendos actus, Superioris arbitrio, biennio, ut Constitutiones iubent, privatum et quietum studium habeant, de quo privata inferius erit instructio; ex quibus, ubi regionis mos est, poterunt aliqui, facta a Generali potestate, ad gradus Doctoratus vel Magisterii promoveri.

11. Ubi est consuetudo, ut publica fiat promotio ad gradus, Constitutio accurate servetur; nec ullus promoveatur, nisi theses aliquot ex insignioribus Scripturae locis scholasticis conclusionibus intermiscat. Ratio quoque promovendi et reliqui ritus, modo ne Constitutionibus repugnent, pro cuiusque loci consuetudine statutisque teneantur.

12. Duos in eo Collegio, ubi est pro Nostri Seminarium, casuum conscientiae Professores constituat, qui universas eius generis materias inter se divisas biennio explicent; vel unum, qui binas quotidie lectiones habeat.

13. Bis in hebdomada in Domibus Professis, in Collegiis bis aut semel, ut melius esse in Domino iudicaverit, sive in iis aliqua sit sive nulla publica

Auditores
et tempus.

Hebraeae
linguae Profes-
sor qualis.
P. 4 c. 12 n. 2, 3.

Auditores,
et studium.
P. 4 c. 6, D.

Theologiae
cursus et Ma-
gistri.
P. 4 c. 9 n. 3.
P. 4 c. 15 n. 3.
P. 5 c. 2 n. 2.
C. 7 d. 33 n. 7.

C. 5 can. 9
d. 41, 56.

Biennium
ad Theologiam
repetendam.
Reg. 52 Prov.
P. 4 c. 6 n. 14, 16.
P. 4 c. 15 n. 3.

Reg. 62 Prov.

Promotio ad
gradus.
P. 4 c. 6 n. 17.
P. 4 c. 15 n. 4.
P. 4 c. 17 n. 3, 3.

Casuum Pro-
fessor.
Reg. 56 Prov.
De examine
vide
C. 13 d. 16
n. 2, 3, 4.

Collatio
casuum.
Reg. 57 Prov.
Reg. 57 Praep.
C. 9 d. 8.
C. 13 d. 17.

Reg. 7, 8, 9, 10.

*Eadem collatio
in Collegiis
primariis.
C. 13 d. 17.*

*Ab ea non
eximendi.
C. 9 d. 8.*

*Philosophiae
Professores
quales.
P. 4 c. 9 n. 2, 3.
C. 5 d. 41.*

*Philosophiae
cursus.
P. 4 c. 15 n. 2.*

*Rhetoricae
et Humanitatis
tempus.
P. 4 c. 5 n. 2, 3, C.
P. 4 c. 6 n. 4.
P. 4 c. 11 n. 1, A.
P. 4 c. 13 n. 4.*

casuum lectio, Sacerdotes nostri conveniant ad habendam inter se de casibus collationem, aliquo Praeside a se constituto, qui prudenter ac tuto possit hanc provinciam sustinere: atque is Praeses Regulas Professoris casuum, in quibus modus huius collationis praescribitur, legat ac servet.

14. Fiat etiam huiusmodi casuum collatio in primariis Collegiis, sive unus duove sint casuum Professores, sive nullus, potissimum pro omnibus Theologiae auditoribus, sed semel tantum in hebdomada.

15. Ab his autem omnibus, quas diximus, collationibus, praeter Theologiae ac Philosophiae Professores, et si quos alios excipiendos Superior iudicaverit, nulli praeterea casistae, nullique Sacerdotes, qui ex instituto vel interdum confessiones audiant, eximantur: immo Superior ipse non nisi raro et graves ob causas absit.

16. Philosophiae Professores, nisi gravissima necessitas aliud exigit, oportet, non modo cursum Theologiae absolvisse, sed eandem biennio repetisse, ut eorum doctrina tutior esse possit, magisque Theologiae deserviat. Si qui autem fuerint ad novitates proni, aut ingenii nimis liberi, hi a docendi munere sine dubio removendi.

17. Philosophicum cursum triennio absolvent, non autem minore tempore, ubi sunt Nostri: si autem soli sint externi auditores, relinquatur Provincialis iudicio. Quotannis vero, si fieri potest, unus cursus absolvendus, et alter inchoandus.

18. Licet cursus temporis ad Humanitatis et Rhetoricae studium definitus esse nequeat, et ad Superiorem pertineat expendere, quantum in his litteris quemque haerere oporteat, Nostros tamen non ante ad Philoso-

phiam mittat, quam biennium in Rhetorica consumpserint, nisi ratio aetatis, aut aptitudinis, aut aliquid aliud obstare in Domino iudicetur. Quod si aliqui indole ingenii ad magnos progressus in his potissimum studiis faciendos praediti sint, ut solidius fundamentum iaciant, videndum erit, an operae pretium sit triennium impendere.

19. § 1. Postquam cursum philosophicum ingressi fuerint, singuli sub anni cuiusque finem serio examinandi erunt per designatos Examinatores, Rectore praesente, et ipso Provinciali, si possit: nemoque a primo anno Philosophiae ad secundum, aut e secundo ad tertium admittendus, qui mediocritatem non attigerit: hoc est, ut ea, quae audivit, bene intelligat, ac de iis etiam rationem possit reddere. Ad Theologiam vero scholasticam audiendam nemo admittetur, qui mediocritatem in Philosophia non superarit: ita nimirum, ut eius assertiones defendere tuerique cum approbatione possit; nisi forte praeclara in mediocri aliquo ad gubernandum aut concionandum talenta eluceant, propter quae aliud statuendum Provinciali videatur; cui nulla in caeteris dispensandi sit facultas.

§ 2. In hac autem tota re, quia magni momenti in Domino iudicanda est, et considerate admodum ob maiorem Dei gloriam transigenda, servet in primis Provincialis regulas 49 et 56 officii sui, et potissimum rationem habeat virtutis.

§ 3. Simili ratione, qui Theologiae dant operam, sub finem singulorum annorum examinandi sunt; nemoque ad insequentem progredi permittendus, qui in iis, quae illo anno audivit, mediocritatem Examinatorum iudicio

*Triplex
examen Philo-
sophorum.
C. 7 d. 33 n. 1.
C. 22 d. 35.*

*Virtutis ratio
habenda.*

*Quadruplex
Theologorum
examen.
C. 7 d. 33 n. 2.*

non excesserit; iis dumtaxat exceptis, quos alioqui mediocres, ob praeclara, ut dictum est, talenta continuare debere Provincialis iudicabit.

§ 4. Si qui ergo in studiorum decursu inepti ad Philosophiam aut ad Theologiam eo modo deprehensi fuerint, ad casuum studia vel ad docendum Provincialis arbitrio destinantur.

§ 5. Eodem etiam examine probandi sunt, qui vel totum cursum Philosophiae, aut eius partem, vel partem etiam aliquam Theologiae, antequam in Societatem ingrederentur, audiverunt, ut idem de illis etiam statuatur; nisi mallent, quod emensi sunt, illorum studiorum iter remetiri, quod tamen iustas ob causas Superior negare poterit.

§ 6. Metaphysici, et a tertio ad quartum Theologiae annum gradum facturi, unius horae spatio examinandi sunt. In reliquis tum Philosophiae tum Theologiae annis, dimidia minimum hora subeatur examen. Initium examinandi Metaphysicos statim post ferias Paschatis fiat, nisi examinandorum multitudo cogat antevertere; reliqui sub finem anni. Et materia examinis sit ea omnis, quae a Magistris toto anni currentis spatio tradita fuerit, iis exceptis, quae sub ipsum examinis tempus decurrunt, Praefecti Studiorum iudicio designandis.

§ 7. Examina haec, quibus decernitur, an pergere ad insequentis annos debeant, qui Philosophiae vel Theologiae student, secretis fiant suffragiis; et quod constitutum fuerit, simul cum Examinatorum iudicio, scriptum constet in libro ad id designato, servantque rem secretam qui examini intererunt.

§ 8. Porro si Metaphysicus aliquis

vel Theologus Examinatorum iudicio, cui standum est, mediocritatem attigerit, et insuper iudicio Provinciae Consultorum aliorumque virorum gravium, qui in consilium adhiberi debent, praeclara ad gubernandum aut concionandum talenta habuerit, penes Provinciale erit, re bene perpensa, id decernere, quod in Domino iudicaverit expedire ad maiorem Dei gloriam et commune Societatis bonum. Quod si iudicarit non esse quempiam ulterius illis studiis applicandum, notet hoc in libro, ut dictum est.

§ 9. De illa autem bonitate talenti ad concionandum vel gubernandum, quam habere debent, quibus indulgetur, ut ad scholasticam Theologiam, etiamsi mediocriter tantum in Philosophia profecerint, admittantur, aut ut in eadem scholastica pergant, quamvis in eius progressu mediocritatem non excedant, Provincialis serio cum suis Consultoribus et aliis gravioribus viris, qui eos bene norunt et de huiusmodi rebus iudicare possint, consideret.

§ 10. Maxime autem caveat, ne hac studiorum indulgentia et privilegio utatur, nisi erga humiles et vere pios et mortificatos, qui eo non putentur indigni.

§ 11. Sub finem anni quarti Theologiae, ultimum examen, duarum saltem in unoquoque horarum, professionis causa instituat, in quo varia e praecipuis Philosophiae ac Theologiae capitibus percurrantur. Ad professionem autem idoneus nemo censetur, qui tantum doctrinae in Philosophia et Theologia assecutus non sit, quantum ad utramque Facultatem cum approbatione docendam necesse sit. Quod si in aliquo imparis doctrinae tam illustria gubernandi

De talentis
quomodo
iudicandum.
C. 8 d. 37 n. 6.

Examen ad
professionem.
C. 7 d. 33 n. 3.

C. 12 d. 22 n. 1.

C. 12 d. 24.
C. 13 d. 19.
C. 14 d. 15, 17, 18.

Qui casibus
destinandi

Examinandi,
qui extra Socie-
tatem
studuerunt.

C. 11 d. 24 n. 4.

C. 11 d. 24 n. 1.
De iudicio
Examinatorum
vide
C. 12 d. 22 n. 4.

De suffragiis
vide
C. 8 d. 37 n. 3, 6,
C. 11 d. 24 n. 5.

C. 8 d. 37 n. 5.

*C. 15 d. 11.
C. 21 d. 17, 18.*

concionandive talenta erunt, ut habenda eorum ratio videatur, iudicium erit penes Praepositum Generalem. Cuius etiam erit de iis iudicare, quibus ob eximiam Litterarum Humaniorum vel indicarum linguarum cognitionem indulgendum censuit sexta Congregatio decreto 29.

*Hic d. 15.
Secreta in eo
suffragia.
C. 7 d. 33 n. 4.*

§ 12. Hoc vero ultimum examen, quo decernitur, utrum quis ad professionem quatuor votorum sufficientem habeat doctrinam, non solum secretis fiet suffragiis (in quibus dubium suffragium pro nullo habendum sit), sed tenebuntur etiam Examinatores iuramento, tum de non revelandis suffragiis suis, tum de sincero examinandorum doctrinae et aptitudinis ferendo iudicio.

*Iuramentum
Examinato-
rum.*

*Suffragiorum
modus.
C. 7 d. 37.*

§ 13. Scribent autem singuli suffragium suum, tum ad Provinciale tum ad Generalem, subscripto nomine proprio; sed ad Provinciale litteras soli inscriptas dabunt. Qui quidem in librum ad id designatum suffragiorum solum numerum, tacitis Examinatorum nominibus, referet, ea secreti cautione, ut nemo, ac ne Socius quidem ipse, in suffragantium cognitionem veniat. Eamque ob causam Examinatorum etiam litteras mox comburet.

*Examinatores
quot, et a quo
designandi.
C. 7 d. 33 n. 4, 5.
C. 13 d. 22 n. 8.*

§ 14. Examinatores porro ad examina omnia supra dicta in singulis Seminariis, tum philosophicis tum theologicis, quatuor minimum esse debent, quos Generalis designarit: iique, quoad fieri poterit, ab eorum, qui examinandi sunt, Praeceptoribus diversi. Quorum, si quos vita fungi, aut aliis rebus distentos examini interesse non posse contigerit, Provincialis erit alios substituere, qui iisdem iuramenti legibus in ultimo examine tenebuntur.

§ 15. In Legum Canonumque Doctoribus, qui Societatem ingrediuntur, id observari debet, quod parte 5, capite 2, § 2, B, continetur. Theologiae vero Doctores, si qui sint, de quorum doctrina dubitetur, examinandi pariter erunt; et, nisi mediocritatem excedant, ad quatuor votorum professionem minime admittendi.

*Theologiae
Doctores an
examinandi.
C. 7 d. 36.
C. 11 d. 14.*

20. Audiant et secundo Philosophiae anno Philosophi omnes in scholae tribus circiter horae quadrantibus mathematicam praelectionem. Si qui praeterea sint idonei, et propensi ad haec studia, privatis post cursum lectionibus exerceantur.

*Mathematicae
auditores
et tempus.*

21. § 1. Scholae studiorum inferiorum (omissis, propter rationes, quae afferuntur in parte quarta Constitutionum, abecedariis) non plures quam quinque esse debent: una Rhetoricae, altera Humanitatis, et tres Grammaticae.

*Scholae inferiores
quot.*

*P. 4 c. 12, C.
C. 20 d. 21, 22.*

§ 2. Hi enim sunt quinque gradus, ita apte inter se connexi, ut permisceri aut multiplicari nullo modo debeant; tum ne ordinarios etiam Magistros frustra multiplicare necesse sit, tum ne multitudo scholarum et ordinum longiore, quam par sit, tempore egeat ad haec inferiora studia decurrenda.

*Cur non
permiscendae
nec multiplicandae.
C. 22 d. 32.*

§ 3. Quod si scholae pauciores sint quam quinque, ne tum quidem hi quinque gradus varientur, sed poterunt duo ordines in una classe ita constitui, ut uterque uni ex iis quinque gradibus respondeat eo modo, quo dicetur regula 8 Praefecti Studiorum inferiorum.

*Duo ordines
in una classe.*

§ 4. Illud porro curandum, ut, quando scholae pauciores sunt, altiores semper, quoad eius fieri potest, retineantur, sublatis infimis.

*Altiores
classes potius
retinendae.*

§ 5. Quando autem dicimus scho-

Multiplicandae

interdum
scholae,
non gradus.

las Grammaticae non plures esse debere quam tres, et omnes inferiores non plures quam quinque, intelligimus, non tam de scholarum et Magistrorum numero, quam de numero graduum, quos modo descripsimus. Nam, si multitudo discipulorum tanta sit, quanta sufficere non possit unus Magister, tunc geminari poterit schola, data a Generali facultate, ita tamen, ut idem gradus, eadem lectiones, eadem ratio ac tempus docendi in utraque retineatur.

Reg. 47 Prov.

Ubi liceat
multiplicare.

§ 6. Hanc tamen geminationem fieri non oportet, nisi ubi sunt studia Societatis universalis, aut ratio exigit foundationis, ne plus, quam par sit, Societas oneretur.

Praestantes
Humanitatis
Magistri com-
parandi.

22. Ad conservandam Humaniorum Litterarum cognitionem et Magistrorum veluti Seminarium fovendum, binos minimum aut ternos habere studeat in Provincia his litteris et eloquentia praestantes. Quod consequetur, si ex iis, qui ad haec studia idonei propensique sunt, nonnullos subinde huic rei dicare studeat, caeteris Facultatibus, quantum satis est, excultos, quorum opera ac sedulitate bonorum Professorum genus quoddam, ac tamquam seges, ali ac propagari possit.

Grammatica
Emmanuelis.

23. Dabit operam, ut nostri Magistri utantur Grammatica Emmanuelis. Quod si methodi accuratioris, quam puerorum captus ferat, alicubi videatur, vel romanam accipiant, vel similem curet conficiendam, consulto Praeposito Generali, salva tamen ipsa vi ac proprietate omnium praeceptorum Emmanuelis.

Magistri per-
petui.

24. Perpetuos Grammaticae ac Rhetoricae Magistros, quam potest plurimos, paret. Id autem fiet, si post absoluta casuum aut etiam Theolo-

giae studia nonnullos, quos magis in hoc quam in alio munere Societatem iuvare posse in Domino iudicaverit, ad id strenue applicet, horteturque ut se totos in tam salutare opus ob maius Dei obsequium impendant.

25. Proderit etiam in ipso Societatis ingressu aliquos, qui ad id accommodati viderentur, quique propter aetatem vel ingenium in gravioribus studiis profecturi non essent, hac conditione recipere, ut vitam suam in his litteris docendis divino obsequio dicare velint: quod etiam adnotetur in libro Provincialis. Hi vero, vel ante, vel postquam aliquot annos docuerint, prout in Domino visum fuerit, aliquid ex conscientiae casibus audire, et Sacerdotes fieri poterunt, ad idem docendi munus reversuri, a quo non removeantur sine gravi causa et consultatione; nisi interdum ob defatigationem, ut uno aut altero anno intermittant, Praepositus Provincialis statuerit.

26. Discipulos interim nostros Provincialis a docenda Grammatica vel Humanitate non eximat, nisi aliter ob aetatem aut aliam rationem statuendum in Domino videatur: curandum tamen, ut, qui talenta ad concionandum ostendunt, praesertim rariora, non diutius, quam par est, in docendi munere tam Humaniores Litteras quam Philosophiam et Theologiam detineantur; ne, si secus fiat, quando in iis studiis pene connumerint, tum demum ad concionandum accedant.

27. Ex singulis tamen cursibus seligat singulos, aut binos ternosve seu plures, pro numero discipulorum, qui plus caeteris profecturi videantur, quos Theologiae applicet; quibus tamen, si necesse sit, vel si videatur,

Ab ingressu
parandi, nec
removendi.

A docendi
munere non
eximendi.
C. 7 d. 80 n. 9.
Instr. 2, 14.

Ex cursu
ad Theologiam
eligendi.

uti poterit, absolutis studiis et tertio anno probationis, ad docendam etiam Grammaticam seu studia Humanitatis.

Magisterii
tempus.

28. Enitendum, ut scholis nequam praeficiantur, qui Philosophiam, si eam audituri sunt, nondum audierint, cum, qui iam audierint, non desunt.

Initium
docendi a qua
schola.

29. Curandum etiam, ut Nostri initium docendi faciant ab ea schola, qua superiores scientia sint, ut sic quotannis ad altiorem gradum cum bona parte suorum auditorum possint ascendere.

Academia
ad Magistros
instituendos.

30. Atque, ut instructiores sint quando ad docendum veniunt, pernecessarium est, ut privata academia ad id exerceantur; quod Rectori valde commendetur, quo, ut est in eius regula 9, diligenter efficiatur.

Confessarii
non desint.

31. Efficiat, ut in Collegiis, praesertim primariis, in quibus numerus externorum discipulorum copiosior est, plures sint Confessarii, ne ad unum omnes ire necesse sit; quam etiam ob causam extraordinarii interdum exponantur, ut magis poenitentibus satisfiat.

Nec
Coadiutores.
P. 4 c. 3 n. 2.
P. 4 c. 6 n. 3, B.

32. In Collegiis vero, praesertim minoribus, operam dabit, ut Coadiutorum satis sit, ne Magistrorum et discipulorum opera Rector ad munera domestica uti cogatur.

Reditus pro
bibliotheca.
P. 4 c. 6 n. 7.

33. Ne Nostri quantum satis est librorum desit, aliquem redditum annum, sive ex Collegii ipsius bonis sive aliunde, amplificandae bibliothecae attribuat, quem alios in usus convertere nulla ratione liceat.

Abstinendum
a libris
inhonestis.
P. 4 c. 5, E.
P. 4 c. 14 n. 2.

34. Omni vigilantia caveat, maximi momenti id esse ducendo, ut omnino in scholis nostris abstinence a libris poetarum, aut quibuscumque, qui honestati bonisque moribus

nocere queant, nisi prius a rebus et verbis inhonestis purgati sint; vel, si omnino purgari non poterunt, quemadmodum Terentius, potius non legantur, ne rerum qualitas animorum puritatem offendant.

35. Constituat quibusnam toto anno horis inchoandae finiendaeque sint scholae, ubi certis anni temporibus variantur. Quod autem constitutum fuerit, in eo constanter perseverandum; sicut nec facile permittendum, ut dies vacationis hebdomadariae differatur aut anticipetur; curandumque, ut ordo dierum, quibus docendum et quibus vacandum est, omnino servetur.

Constantia
in scholarum
horis
et vacationis.
P. 4 c. 18, A.

36. Ut assiduitas in litterario exercitio, sic et aliqua remissio necessaria est; cavendum tamen, ne ullae novae vacationes introducantur, et in iis, quae praescribuntur, constantia servetur. De quibus haec potissimum dicenda sunt.

Vacatio.
P. 4 c. 13 n. 5.

37. § 1. Anniversariae vacationes generales classium superiorum breviores non sint uno mense, nec longiores duobus. Rhetorica, nisi mos Universitatis aliud exigat, mense vacet. Humanitas tribus hebdomadis. Suprema Grammaticae duabus; una tantum reliquae.

Vacatio gene-
ralis.

§ 2. Ut certi statique sint dies festi, quorum numerum minui, magis quam augeri, oportet, eorum catalogum conficiendum curet pro suae regionis ritu.

Dies festi.

§ 3. A vigilia Natalis Domini ad festum usque Circumcisionis diem classes superiores, inferiores vero a meridie eiusdem vigiliae usque ad festum diem sanctorum Innocentium vacent.

§ 4. A quinquagesima vacetur, ubi mos erit, usque ad feriam quartam

cinerum, quo tamen die post meridiem Magistri omnes doceant.

§ 5. A dominica palmarum usque ad dominicam in albis superiores classes, inferiores autem a meridie quartae feriae maioris hebdomadae usque ad feriam tertiam Paschatis vacent.

§ 6. A vigilia Pentecostes in scholis superioribus, in inferioribus a meridie eiusdem vigiliae usque ad feriam tertiam vacetur, et praeterea feria quinta.

§ 7. Pridie solemnitatis Corporis Domini tum inferiores tum superiores a meridie solum vacent; contra vero in commemoratione defunctorum solum ante meridiem.

§ 8. Porro his diebus, quibus scholae tantum inferiores habentur, nihil de legitimo tempore diminuatur.

§ 9. Si quando per supplicationes publicas non liceat habere scholas antemeridianas, pomeridianae certe habeantur; in Rogationibus tamen etiam antemeridianae, ubi ea consuetudo viget.

§ 10. Saltem singulis hebdomadis dies unus quieti destinatus sit. Quod si duo dies festi in unam hebdomadam inciderint, nullus praeterea erit vacationis dies: nisi forte id saepius atque ita accadat, ut alter in diem Lunae, alter in Sabbati diem incidat; tum enim poterit alius dies indulgeri. Quod si unus in hebdomada dies festus fuerit, isque dies Mercurii vel Iovis, eo die vacetur, non alio; sin autem die Lunae aut Sabbati, cessabitur item die Mercurii vel Iovis; si denique die Martis aut Veneris, tunc, si concio non habeatur, et liceat honestae recreationi operam da-

re, non vacabitur alio die; si non liceat, vacabitur rursus die Iovis aut Mercurii.

§ 11. Et in superioribus quidem classibus hebdomadariae cessationi dabitur integer dies; in inferioribus vero ante meridiem docetur, in Rhetorica per horam cum dimidiata, in caeteris per duas horas: post meridiem omnes vacant; ab initio tamen Iunii omnes tota die.

38. Denique, ut totus hic Societatis labor ad maiorem DEI gloriam bene succedat, videat, ut omnes tum Superiores tum inferiores perfecte observent suas, quae ad Rationem Studiorum pertinent, Regulas.

39. Et quoniam pro regionum, temporum ac personarum varietate in ordine et statutis horis studio tribuendis, in repetitionibus, disputationibus et aliis exercitationibus, itemque in vacationibus potest varietas accidere; si quid in sua Provincia magis expedire ad maiorem in litteris profectum existimabit, referat ad Praepositum Generalem, ut ea demum statuatur, quae ad omnia necessaria descendant, ita tamen, ut ad communem ordinem studiorum nostrorum maxime accedant.

40. Ad extremum, quae de pietate et disciplina morum ac de doctrina christiana tradenda in Regulis inferiorum Magistrorum, et quae de moribus ac pietate in communibus omnium Magistrorum Regulis praecipuntur, ut proxime ad salutem animorum spectantia, et toties in Constitutionibus inculcata, sibi praecipue commendata putet.

Diversa
pro ratione
classium.

Observatio
libri
Studiorum.

Varietas
pro varietate
regionum.
P. 4 c. 6, K.
P. 4 c. 18 n. 2, A.
P. 4 c. 14 n. 3.

P. 4 c. 7 n. 2.

Pietatis
et morum prae-
cipua cura.

Supplicationes.

Hebdomadaria
vacatio.
P. 4 c. 13, F.

REGULAE RECTORIS.

Studiorum
cura.
P. 4 prooem.

1. **C**UM ideo Collegia et Universitates Societas amplectatur, ut in his Nostri commodè possint et doctrina caeterisque rebus, quae ad adjuvandas animas conferunt, instrui; et quae didicerint ipsi communicare cum proximis; post religiosarum et solidarum virtutum curam, quae praecipua esse debet, in illud maxime incumbat, ut finem hunc, quem in gymnasiis admittendis Societas sibi proposuit, Deo iuvante consequatur.

Praefecti
auctoritas.
P. 4 c. 17 n. 2.

2. Ad studia moderanda adiutorem habebit Studiorum Praefectum; cui omnem tribuet potestatem, quam ad rectam eius officii administrationem pertinere iudicabit.

Litterariis
exercitationibus
interis.
P. 4 c. 6 n. 9.

3. Ita reliqua negotia dispenset ac temperet, ut omnes litterarias exercitationes fovere atque amplificare possit. Adeat interdum scholas, etiam inferiores; frequenter intersit Theologorum Philosophorumque disputationibus, tum privatis tum publicis; an, et quibus de causis huius exercitationis fructus impediatur, observet.

Praecidendae
discipulis
occupationes.

Reg. 88 Rect.

4. Nullo modo ferat auditorum quempiam a disputationibus aut repetitionibus abesse; ut omnes eam rem magnae sibi curae esse intelligant: proinde occupationes omnes discipulis praecidat, quae studiis impedimento esse possint.

5. Eos, qui biennio recolunt Theologiam, habendis concionibus in ecclesiis, vel in Coenobiis virginum, quam minime potest, occupet, idque consulto Provinciali.

Praesertim
biennio
repetentibus.

6. Ex iisdem, si quando ordinarii vel Philosophiae vel Theologiae Praeceptores desint, in eorum locum aliquos suffici par erit: iidemque poterunt, si opus sit, domesticis tum repetitionibus tum disputationibus Praeceptorum loco praesidere; immo etiam, consulto Provinciali, Philosophiam vel Theologiam in scholis ad tempus praelegere.

Magistris qui
substituendi.

7. Efficiat, ut hebraeae graecaeque linguae academiae instituantur inter Nostros, in quibus academici bis aut ter in hebdomada certo aliquo, puta vacationis, tempore, sic exerceantur, ut inde prodire possint qui harum linguarum scientiam et dignitatem privatim ac publice tueantur.

Linguarum
academiae.
P. 4 c. 8 n. 5, D.

8. Domi linguae latinae usum inter Scholasticos diligenter conservandum curet: ab hac autem latine loquendi lege non eximantur, nisi vacationum dies et recreationis horae; nisi forte in aliquibus regionibus Provinciali videretur his etiam temporibus facile posse hunc latine loquendi usum retineri: faciendum quoque ut Nostri, qui nondum studia absolverunt, litteras, cum ad Nostros

Linguae lati-
nae usus.
P. 4 c. 6 n. 13

scribunt, scribant latine. Bis prae-
terea aut ter in anno, cum aliqua
celebritas, ut renovationis studiorum
aut votorum, agitur, Philosophi etiam
ac Theologi carminum aliquid con-
dant affigantque.

9. Ne Magistri classium inferio-
rum docendi rudes ad docendum ac-
cedant, Collegii, ex quo Humaniorum
Litterarum et Grammaticae Magistri
solent educi, Rector deligat unum
aliquem docendi peritissimum, ad
quem sub finem studiorum ter in
hebdomada per horam conveniant
proxime futuri Praeceptores ad no-
vum instituendi magisterium; idque
vicissim praelegendo, dictando, scri-
bendo, emendando, aliaque munia
boni Praeceptoris obeundo.

10. Si Nostri Rhetoricae et Huma-
nitatis auditores vel ad publicas non
accedunt praelectiones, vel accedunt
quidem, is tamen, qui scholae praeest
et externos discipulos exercet, non po-
test nimio fortasse oneri externorum
et Nostrorum probe instituendorum
sufficere; Nostros alteri cuiuspiam ido-
neo Rector committat, a quo ex for-
mula, in Regulis Professoris Rhetori-
cae praescripta, domi privatim dili-
genter exerceantur.

11. Videat etiam, ut interdum ali-
quae a nostris Rhetoricae auditoribus
orationes aut poemata latine vel
graece, tum in mensa habeantur, tum
in aula de re aliqua ad aedificationem
domesticorum et externorum perti-
nente, qua ad perfectiora in Domino
animentur; aliaque exercitationes
non desint, quae in Constitutionibus
commendantur.

12. Curandum est, ut Alumni nostri
sive Convictores annum, quoad eius
fieri potest, Rhetoricam audiant, an-
tequam Philosophiam aggrediantur;

eorumque parentibus quantum id ex-
pediat demonstrandum. Caeteris quo-
que externis idem suadendum, qui,
si volent nihilominus aliam rationem
sequi, cogendi non erunt. Si qui ta-
men adhuc plane pueri ad Philoso-
phiam velint accedere, ex quibus
perturbatio potius timeatur, posset
cum iis agi, quod cum illis, qui nollent
promissione obligari, vel nomina in
matriculam dare, agendum Constitu-
tiones statuunt.

13. Tragoediarum et comoedia-
rum, quas non nisi latinas ac rarissi-
mas esse oportet, argumentum sacrum
sit ac pium; neque quidquam actibus
interponatur, quod non latinum sit
et decorum; nec persona ulla mulie-
bris vel habitus introducatur.

14. Praemia distribui publice po-
terunt semel quotannis; modo id fiat
sumptu clarorum hominum, eoque
moderato, pro scholarum numero Col-
legiique ratione. Eorum autem, qui
sumptus suppeditant, in ipsa prae-
miorum distributione honorifica men-
tio erit facienda. Magna autem cura
caveat, ne discipuli, dum se ad hu-
iusmodi res comparant, moram faci-
ant studiorumve iacturam.

15. Non committat, ut oratio in
studiorum instauratione publice ab
alio, quam a Magistro aliquo insi-
gniore, nisi necessitas cogat, habe-
atur.

16. Servandum curet, quod est
in Regulis Praefecti bibliothecae*, de
referendis in codicem his rebus, quae
publice exhibentur, scribunturque in
Collegio, seu extra Collegium, a No-
stris, hoc est, dialogis, orationibus,
versibus, et aliis huiusmodi, Praefe-
cto aut aliis harum rerum peritis
dato negotio seligendi.

17. Bibliothecarium in librorum

P. 4 c. 18, E.

P. 4 c. 17, D.

Tragoediae
et comoediae.
Reg. 58 Prov.

Praemia.
C. 1 can. 16
d. 123.

Oratio
in studiorum
renovations.

Quae
scriptiones
in codicem
referendae.
* reg. 11.

Librorum

Academia
ad Magistros
instituendos.

Nostri Rhetoricae
auditores
quomodo
erudiendi.

Quomodo
exercendi.
P. 4 c. 6 n. 12, 13.

Externi
ad Rhetoricam
hortandi.

- distributio. distributione a Studiorum Praefecti praescripto iubeat non discedere.
- Consultationes Magistrorum. 18. Singulis, aut alternis saltem mensibus, consultationes habeat omnium Magistrorum infra Logicam, praesente utroque Praefecto; caeterorum etiam interdum, praesente Praefecto generali: in quibus primum aliquid ex Regulis Magistrorum, tum communibus omnium, praesertim iis, quae ad pietatem ac morum disciplinam spectant, tum propriis singulorum ex ordine recitetur. Moneat autem cuique licere proponere, si quid in iis difficultatis occurrat, aut si quid forte non observetur.
- Hebdomadaria cessatio. *P. 4c. 18 n. 6, F.* 19. Scholae inferiores hebdomadaria cessatione non careant semel in hebdomada, vel per integrum diem, vel saltem pomeridianis horis, prout regionum usus tulerit.
- Magistrorum fovenda alacritas. 20. Studeat etiam diligenter charitate religiosa Magistrorum fovere alacritatem, curetque, ne muneribus domesticis gravius onerentur: quod autem Rectori praescribitur regula 25 sui officii, id peculiari studio cum iis exsequatur.
- Exhortationes ad discipulos. 21. Deliberet, an, praeter Magistrorum hebdomadarias exhortationes, alia insuper a Patre quopiam gravi habenda sit singulis vel alternis mensibus in loco aliquo ampliore,

in quem inferiores tantum, vel etiam superiores classes cogantur; et an ex usu sit, ut ipsemet Praefectus aliusve per classes interdum monita salutaria et propria puerorum tradat.

22. Ubi Praefecto Studiorum inferiorum a Provinciali socius addetur, qui et atrii Praefectus dici poterit, ad illum pertinebit regula 2 Praefecti inferioris, et regulae eiusdem, quae ad mores pertinent, a numero 37 usque ad finem; et, si videatur, regulae de novis examinandis, a numero 9 usque ad 13.

23. Det operam, ut Divae MARIAE Annuntiatae Congregatio ex romano Collegio in suum propagetur: cui qui nomen non dederit, non esset in academiam, in qua recoli solent litterariae exercitationes, admittendus, nisi forte ipse Rector aliter expedire in Domino iudicaverit. Verum ea, quae ad Congregationem vel academiam spectant, ne fiant eo tempore, quo in templo nostro sacrae conciones seu lectiones habentur.

24. Denique de vacationibus, de gradibus, de Nostris, quibus biennium ad recolendam Theologiam concedendum erit, deque aliis Provinciale consulat; et diligenter, quae ipse statuerit, exsequatur.

Praefecti
atrii Regulae.

Congregatio
B. Virginis.

Quaedam
Provinciali
permissa.

REGULAE PRAEFECTI STUDIORUM.

Praefecti
munus.
P. 4 c. 17 n. 2.

1. **P**RAEFECTI munus est, generale Rectoris instrumentum esse ad studia recte ordinanda, scholasque nostras ita regendas ac moderandas pro facultate ab eo accepta, ut, qui eas frequentant, quam maxime in vitae probitate ac bonis artibus doctrinaque proficiant ad Dei gloriam.

Quae Praefecti,
quae Cancellarii
Regulae.

2. Sicubi forte Cancellarius est a Praefecto distinctus, Provincialis erit videre, quatenus ex his Regulis utrique communes vel alterutri propriae esse debeant, pro cuiusque Academiae consuetudine et statutis.

Praefectus
non dispenset.

3. Nihil immutet ex iis, quae habentur in ordine studiorum, neque dispenset; sed, ubi opus est, referat ad Superiorem.

Liber
de Ratione
Studiorum.

4. Librum de Ratione Studiorum familiarem habeat, et ab auditoribus Professoribusque omnibus Regulas sedulo curet observandas; praecipue vero eas, quae de doctrina S. Thomae Theologis, et de delectu opinionum Philosophis praescribuntur: in quo praesertim invigilet, cum conclusiones defendendae, maxime vero, cum imprimendae erunt.

Professores
materias absol-
vant.

5. Unicuique ex Professoribus, tum Theologis, tum Philosophis, tum Ca-
sistis, praesertim si quem paulo tardiorum compererit, in memoriam revocet, ut progrediatur ita, ut singulis

annis materias sibi assignatas absolvat.

6. Omnibus disputationibus, ad quas Professores, sive Theologi sive Philosophi, conveniunt, Praefectus praesit oportet, signumque det finiendi iis, qui disputant; ac tempus sic distribuat, ut omnibus suis sit disputandi locus. Non patietur difficultatem ullam, quae in disputationem veniat, ultro citroque sic agitari, ut non minus quam antea incomprehensa permaneat; sed, posteaquam de re quapiam fuerit concertatum, eam ab eo, qui praeest, diligenter explicandam curet. Neque enim argumenta solvet ipse, sed argumentantibus et respondentibus potius moderabitur: idque maiore cum dignitate praestabit, si non argumentando, quamvis id aliquando decet, sed interrogando faciet, ut difficultas magis explanetur.

Disputationes
quomodo
moderandae.
P. 4 c. 6 n. 6, 10.
P. 4 c. 18 n. 8.
P. 4 c. 17 n. 2.

7. Suo tempore in memoriam redigat Superiorem, ut, auditis Praeceptoribus, statuatur, quibusnam, sive totius Theologiae, sive partis alicuius theses defendendae sint: qui quidem actus ab his, quibus non esttribuendum recolendae Theologiae biennium, habendi sunt anno theologici studii quarto, aut, si aequo pauciores sint Theologi quarti anni, tertio; idque, etiam ubi Nostri domi Theologiam

De actibus
theologicis.

audiunt, externis invitatis, cum aliquo apparatu. Ad generales vero non necesse est ut omnes admittantur, qui peculiares habuerunt; sed ii, qui ingenio et facultate praestent, eligi poterunt: ii vero, qui habituri sunt biennium, biennio ipso actus suos celebrabunt, ut deinde dicetur.

8. Ad peculiares autem actus, quos singuli singulos habebunt, materias ex quatuor Theologiae partibus Praefectus cum Magistris distribuet; sed ita, ut non nimis frequenter, sed per intervalla quaedam habeantur; ac duabus horis et dimidiata minimum circumscribantur; nec nisi mane, vel a prandio tantum; et argumententur fere non pauciores quam tres, quorum unus sit, ut plurimum, Doctor.

9. Generales universam fere Theologiam comprehendant, et antemeridianum videlicet ac pomeridianum tempus occupent; vel certe ad quaternas seu quinas horas producantur, ubi non nisi mane vel a prandio disputari moris est.

10. Generalium horum actuum conclusiones possunt, si videatur, esse communes Nostris omnibus eodem anno defensuris, et publicis typis, (si loci consuetudo ferat), excudi.

11. Eorum, qui sunt hos actus habituri, unus in ultimam, si commode potest, reservetur hebdomadam, qua studia finiendae sunt, alter in eam, qua scholae rursus aperiendae.

12. Ad actus generales habendos aliqui quotannis invitentur externi, qui Theologiae curriculum in nostro gymnasio non exigua cum laude confecerint. Huiusmodi autem actus oportet esse caeteris solemniores, et quanto maximo Nostrorum, exter-

norum Doctorum, ac principum etiam virorum conventu celebrari.

13. Praesideant omnibus actibus Professores, vel alterni vel simul ambo, ita ut de suis uterque quaestionibus respondeat: praesidere etiam possunt alii Doctores nostri.

14. In generalibus actibus conclusiones nec nimis longae sint, nec plures fere quam quinquaginta, pauciores, si publicus Academiae mos aliter habet. In peculiaribus vero actibus non plures quam viginti; quam duodecim vel quindecim in mensuris disputationibus; quam octo vel novem in hebdomadariis.

15. Responsurus, conclusionem unam aut alteram breviter (antequam ad disputationem veniatur) paulo quidem ornatius, sed theologico tamen more, confirmet.

16. De mensuris et hebdomadariis disputationibus servanda diligenter curet, quae in Regulis Professorum Theologiae ac Philosophiae praescribuntur.

17. Audiatur aliquando Praeceptores, minimum semel in mense: interdum etiam commentarios legat a discipulis exceptos. Si quid animadversione dignum vel ipse observaverit, vel audierit ab aliis, ubi id certo compererit, Praeceptorem perquam benigne et comiter admoneat, remique totam ad Rectorem, si necesse sit, deferat.

18. Idem servandum, cum in recognoscendis conclusionibus aliquid incideret, quod inter Praefectum et Praeceptorem non conveniret: neque enim, eo insciente, conclusionem ullam aut delere aut immutare debet. Ipsa vero immutatio fiet, caeteris omnibus insciis praeter Rectorem.

19. Sub finem triennii cursusque

Actibus qui praesideant.

Conclusionum numerus.

Respondens conclusiones confirmet.
P. 4 c. 6 n. 10.

Disputationes mensurales et hebdomadariae.

Audiendi et observandi Praeceptores.

Recognitio conclusionum.
Ord. pro Stud.
Sup. n. 12.

De actibus

De actibus peculiaribus.
Ord. pro Stud.
Sup. n. 11.

De generalibus.

Conclusiones imprimendae.

Certum conclusionum tempus.

De actibus externorum.

philosophicis.

philosophici disputationes habeantur de universa Philosophia, ad quas deligantur pauci et egregie instructi, qui eius loci dignitatem sustinere valeant: hoc est, qui multo plus quam mediocriter profecerint.

Examen
nostrorum Me-
taphysicorum.

20. Hi seligendi sunt per Examinatores tres, aut etiam plures. Examinabunt autem semper Praefectus et Praeceptor proprius, quibus a Rectore addetur tertius ex reliquis Magistris, vel alius, qui recte id facere posse iudicetur. Cum his tribus aderunt praeterea saltem duo alii Professores, a Rectore item eligendi, qui vicissim etiam mutari poterunt: vel, si id non possit, alii valde idonei, qui cum tribus Examinatoribus, suffragium scripto ferant; ita ut sint minimum quinque secreta suffragia; et ab omnibus rem omnino secretam servari oportet.

C. 12 d. 22 n. 4.

Alumnorum
et Convictorum.

21. Alumnos seu Convictos satis est examinari a suo Praefecto et duobus Philosophiae repetitoribus: aut, si ii defuerint, a doctioribus duobus Theologiae auditoribus ex Nostriis, a Praefecto generali assignandis. Verum, qui ab his iudicati erunt idonei, non prius ad actum sese comparent, quam sui Praeceptoris ac Praefecti generalis iudicio sint probati.

Publicum sit.

22. Hoc examen (a quo, et severe quidem agendo, nullus fere excipendus e Nostriis, et, si fieri potest, nullus etiam ex Alumnis et Convictoribus) publicum erit, nisi quid obstat; videlicet, si Nostriis est, coram omnibus nostris Philosophiae auditoribus; sin Alumnorum seu Convictorum, coram omnibus sui Collegii Philosophis; sin externorum (qui tamen ut examen hoc subeant cogendi non sunt) coram omnibus externis Philosophis, saltem suae classis.

23. Examinandi initium statim post ferias Paschatis fiat, vel etiam ante, si multitudo cogat examinandum, distributis diebus eo ordine, quem Rector, audito Praefecto et Praeceptore, existimaverit commodissimum. Duret examen singulorum minimum una hora; eatque per omnes primarias materias, quas Praefectus tempestive ac secreto Examinatoribus assignabit.

24. Porro philosophici actus totum scholarum tempus occupent minimum, vel mane vel a prandio. Tres fere argumententur, quorum unus sit, ut plurimum, aliquis ex nostris Magistris, sive Theologiae sive Philosophiae, vel Doctor aliquis Religiosus aut externus. Conclusionum autem numerus ac ratio non discrepent ab eo, quod de theologicis generalibus statutum est regula 9, 10, 11 et 12.

25. Theologi, non modo auditores, sed etiam Professores, curet Praefectus, ut intersint actibus theologicis, atque adeo philosophicis, et his Philosophi; et Professores quidem argumentando, urgendo alacriorem ac solemniorem reddant disputationem. Adesse etiam omnes debebunt, cum Magisterium erit vel Doctoratus in aliquem conferendus; quo in genere quid Praefectum praestare oporteat, Rectoris erit praescribere.

26. Cum Nostri vocantur ad disputandum ab externis, vel ad publicas Academias, vel ad Religiosorum conventus, ii potissimum mittendi erunt, qui biennium habent ad Theologiam recolendam.

27. Et Nostriis, et Alumnis, et externis per Magistros, non modo rationem studendi, repetendi, disputandi praescribat; sed etiam omne tempus

Examinis tem-
pus et forma.

De tempore,
et forma
actuum philo-
sophicorum.
Ord. pro Stud.
Sup. n. 11.

Quibus actibus
qui intersint.

Qui ad argu-
mentandum
mittendi.

Praescribenda
studendi ratio.

ita distribuat, ut privati studii horas bene collocent.

Recognoscenda,
quae publice
recitantur.

28. Nihil publice domi forisve recitari patiatur, vel ab iis, qui ad gradus promoventur, vel ab iis, qui actus tum generales tum particulares habent, vel a Rhetoricae auditoribus, quod non ipse tempestive recognoverit et approbaverit.

Librorum delectus et copia.
P. 4 c. 6 n. 7.

29. Curet, ne Scholastici libris aut utilibus careant, aut abundant inutilibus. Quare mature Rectori suggerat, ne librorum, quibus in dies utimur, aut proximum in annum usuri sunt, tum Nostri tum externi, copia desideretur.

Qui libri
quibus distribuendi.

30. Theologiae ac Philosophiae auditoribus non quoslibet, sed certos

quosdam, Rectore conscio, ex Magistrorum consilio concedat libros; scilicet, praeter Summam S. Thomae Theologis, et Aristotelem Philosophis, commentarium aliquem selectum, quem privato studio consulere possint. Tridentinum Concilium omnes Theologi habeant, et Bibliorum volumen, quorum lectio sit illis familiaris. An etiam aliquem ex Patribus habere debeant, cum Rectore consideret. Theologis praeterea ac Philosophis omnibus librum aliquem ad Humanitatis studia pertinentem distribuat; moneatque, ut certis quibusdam temporibus legere, ubi commodum sit, non omittant.

P. 4 c. 6, III.

REGULAE COMMUNES

OMNIBUS PROFESSORIBUS

SUPERIORUM FACULTATUM.

Finis.
P. 4 c. 8, A.
P. 4 c. 16 n. 4.

1. **F**ERATUR Praeceptoris peculiaris intentio tum in lectionibus, cum se occasio obtulerit, tum extra eas, ad auditores suos ad obsequium et amorem Dei ac virtutum, quibus ei placere oportet, movendos, et ut omnia sua studia ad hunc finem referant.

Orandum ante
lectionem.
P. 4 c. 16, C.

2. Quod ut ad memoriam eis reducatur, ante lectionis initium dicat aliquis brevem orationem ad id institutam, quam Praeceptor et discipuli omnes aperto capite attente

audient; vel saltem ipse Praeceptor signo crucis se muniat aperto capite et incipiat.

3. Discipulos praeterea iuvet crebris apud Deum precibus, ac religiosae vitae suae exemplis. Exhortationes par erit non omittere, saltem pridie solemniorem dierum, et cum paulo longiores vacationes conceduntur. Hortetur potissimum ad orandum Deum, ad excutiendam conscientiam vesperi, ad sacramenta poenitentiae et Eucharistiae frequenter ac

Discipuli
ad pietatem
iuvandi.

P. 4 c. 7 n. 2.
P. 4 c. 16 n. 1, A.

rite obeunda, ad Missam quotidie, concionem singulis diebus festis audiendam, ad vitandas noxias consuetudines, ad vitiorum detestationem, ad virtutes colendas christiano homine dignas.

4. Praefecto Studiorum in rebus, quae ad studia et scholarum disciplinam spectant, obtemperet: conclusiones omnes, antequam proponantur, eidem tradat recognoscendas; neque librum ullum aut scriptorem extraordinarium explicandum suscipiat, neque novam ullam docendi aut disputandi consuetudinem introducat.

5. In iis quaestionibus, in quibus liberum est quamcumque partem sequi, ita defendatur una pars, ut alterius etiam partis, ac multo magis prioris Professoris, si contrarium docuerat, existimationi modeste ac benevole consulatur. Quin etiam, si conciliari possunt auctores, id ne negligatur, optandum est. Denique in nominandis aut confutandis auctoribus modeste se gerat.

6. In iis etiam, in quibus nullum fidei pietatisque periculum subest, nemo in rebus alicuius momenti novas introducat quaestiones, nec opinionem ullam, quae idonei nullius auctoris sit, iis, qui praesunt, inconsultis; nec aliquid contra Doctorum axiomata, communemque scholarum sensum doceat: sequantur potius universi probatos maxime Doctores, et quae, prout temporum usus tulerit, recepta potissimum fuerint in catholicis Academiis.

7. Opiniones inutiles, obsoletas, absurdas, manifesto falsas non adducat: nec in illis referendis ac refutandis nimis immoretur. Conclusiones non tam probare studeat argumentorum numero, quam pondere. Ad

alienas materias non digrediat; aut e suis alias fusius, quam res postulat, alias alieno loco pertractet. Ne coarctet, quae obiici possent; sed ex iis potissima breviter referat; nisi ex iactis fundamentis facile pateat eorum confutatio.

8. In afferendis Doctorum auctoritatibus non sit nimius: si tamen habeat insigniorum auctorum testimonia ad sententiam suam confirmandam, verba ipsa, quoad fieri potest, pauca tamen et fideliter recitet; multo magis Sacrarum Scripturarum, Conciliorum, Sanctorum Patrum. E dignitate autem Magistri est, nullum fere auctorem proferre quem ipse non legerit.

9. Si quis citra dictationem ita docere potest, ut quaecumque scribenda sunt, commode valeant ab auditoribus excipi, is ne dictet, optandum: certe ita omnino dictent, ut non verbatim interposita mora, sed uno fere spiritu pronuntient; et, si oportuerit, repetant totidem verbis: nec totam quaestionem dictent, mox explicent; sed identidem dictent, atque explicent vicissim.

10. Ea, quae in auctoribus in promptu positae habentur, si afferenda sint, explicet potius, quam dictet; quin etiam auditores ad eos auctores, qui copiose et accurate materiam aliquam pertractarunt, reiiciat.

11. Post lectionem, in schola vel prope scholam maneat saltem per quadrantem, ut possint ad eum interrogandum auditores accedere: et lectionum rationem interdum exigat, curetque, ut eae repetantur.

12. Domi quoque quotidie, praeter sabbata, vacationes et dies festos, hora una designanda, qua repetatur a Nostris et disputetur; ut ea ratione

In auctoritatibus paritas et fidelitas.

De dictando.

Discipuli quando ad auctores reiiciendi.

Repetitiones in schola.

P. 4 c. 18 n. 5.

Repetitiones domi.
P. 4 c. 6 n. 8, H.
P. 4 c. 18 n. 8, D

Praefecto obtemperandum.
Ord. pro Stud.
Sup. n. 11.

In refellendo modestia.
C. 5 d. 41 n. 5.

Novitas opinionum fugienda.
C. 5 d. 41 n. 3.

In alienis confutandis suisque probandis brevitas.

et ingenia magis exerceantur, et difficilia, quae occurrent, magis elucidentur. Praemoneatur itaque unus aut alter ad repetendum memoriter non plus quam per quadrātem; postea argumentetur unus item aut alter, totidem respondentibus: si quid vero temporis supersit, dubia proponantur; ut autem supersit, Magister argumentandi formam severe tueatur, et cum novi nihil affertur, praecidat argumentum.

13. Sub finem anni ita institutendae erunt praeteritarum lectionum repetitiones, ut, nisi quid obstet, mensis integer vacuus ab illis etiam, non solum a lectionibus, relinquatur.

14. In sabbato aliove, quem Academiae consuetudo exigit, die, habeant in scholis disputationes per duas horas, longiores etiam, ubi sint magni externorum concursus. Quod si quam in hebdomadam duo festi dies, vel cum festo uno hebdomadaria vacatio incidat, non disputetur, sed legatur sabbato; id vero si tribus continuaretur hebdomadis, una interponatur disputatio.

15. Ubi receptus Academiae mos nihil obstat, singulis, praeter tres menses aestivos ultimos, aut, (si pauci sint auditores) alternis mensibus communes certo aliquo die disputationes, tum ante tum post meridiem, habeantur: quot fuerint Magistri, totidem auditores defendant, singuli singulorum Magistrorum quaestiones.

16. Intersint disputationibus, quoad eius fieri potest, alii quoque Doctores nostri Professoresque, licet diversarum Facultatum: qui, quo magis concertatio ferveat, argumentorum, quae agitantur, vim urgeant; modo ne prosequendum suscipiant argumentum, cui utiliter ac strenue

adhuc argumentans insistit. Id ipsum praestare liceat externis etiam Doctoribus, atque adeo ad argumentandum ex instituto, nisi ea consuetudo alicubi minus probetur, invitari possunt.

17. Ex auditoribus publice non disputent nisi doctiores; caeteri privatim exerceantur, quoad ita instructi sint, ut eo loco non putentur indigni.

18. Existimet disputationis diem non minus esse laboriosum fructuosumque, quam lectionis, omnemque disputationis utilitatem ac fervorem a se pendere; cui ita praesit, ut ipse videatur esse, qui in utroque concertatore concertet; collaudet, si quid afferatur boni; et attendere omnes iubeat: cum gravior aliqua proposita fuerit difficultas, suggerat subinde breve aliquid, quo vel fulciat respondentem, vel argumentantem dirigat: neque diu taceat, neque semper loquatur, ut ipsi etiam discipuli promant, quod sciunt; ipse vero, quod depromptum fuerit, emendet aut expoliat; disputantem progredi iubeat, dum difficultas vim obtinet; immo augeat ipse difficultatem, nec dissimulet, si is, qui argumentatur, prorpserit ad aliud argumentum; non patiat vel argumentum bene solutum longius urgeri, vel responsionem non bene constantem diu sustineri; sed post aliquam concertationem rem totam breviter definiat et explanet. Si quid denique aliud uspiam in usu est, quo disputationes reddi soleant frequentiores ac ferventiores id sedulo retinendum.

19. Cum adiutore seu Bidello a Rectore constituto agat interdum, eumque de totius classis statu, et de externorum etiam auditorum diligen-

Non disputent
nisi doctiores.

Disputationis
cura.

Cum Bidello
agendum.

Repetitiones
generales.
P. 4 c. 18 n. 8, D.

Disputationes
hebdomada-
riae.
P. 4 c. 6 n. 10.

Disputationes
menstruae.
P. 4 c. 18 n. 8.

Argumenta
qui resumant.

tia ac profectu percontetur; detque operam, ut idem suo munere fideliter et accurate fungatur.

20. Sit denique in omnibus, divina aspirante gratia, diligens et assiduus, et profectus studentium, tum in lectionibus tum in aliis litterariis exer-

citationibus, studiosus; non uni se magis quam alteri familiarem ostendat; contemnat neminem; pauperum studiis aequae ac divitum prospiciat, profectumque uniuscuiusque e suis Scholasticis speciatim procuret.

REGULAE PROFESSORIS SACRAE SCRIPTURAE.

1. INTELLIGAT SUAS PARTES ESSE, DIVINAS Litteras iuxta germanum litteralemque sensum, qui rectam in Deum fidem bonorumque morum instituta confirmet, pie, docte, graviter explicare.

2. Inter caetera, ad quae eius intentio feratur, illud praecipuum sit, ut versionem ab Ecclesia approbatam defendat.

3. Eum sensum ut assequatur, locutiones ac figuras Sacrarum Scripturarum proprias observet: nec modo loci, quem in manibus habet, antecedentia et consequentia, sed alia quoque loca, in quibus eadem phrasidem aut non idem valeat, solerter inter se conferat.

4. Ex hebraeis graecisque exemplaribus, quod usui fuerit, in eam rem proferat, breviter tamen; nec nisi cum vel ipsorum latinaeque editionis

vulgatae aliqua diversitas conciliationis indiget, vel aliarum linguarum idiotismi ad maiorem conferunt sive perspicuitatem sive significationem.

5. Aliarum versionum, sive latinarum recentiorum, sive chaldaicae, syriacae, Theodotionis, Aquilae, Symmachi, nec errores, nisi et insignes et in speciem probabiles, suscipiat refellendos; nec ea vicissim praetereat, quae latinae editioni vulgatae, fideique nostrae mysteriis valde faveant; praesertim, si fuerint apud septuaginta interpretes, de quibus honorifice semper loquendum est.

6. Si quem litteralem cuiuspiam loci sensum esse significant Pontificum seu Conciliorum, praesertim generalium, canones, eum omnino litteralem esse defendat, nec alios praeterea litterales addat, nisi eximiis adductis coniecturis. Si quem etiam

Profectus
studentium.
P. 4 c. 6 n. 6.

P. 4 c. 18 n. 3.

Praecipua
sensus littera-
lis cura.

Et vulgatae
editionis.
P. 4 c. 6 n. 5.

Phrases Sacrae
Scripturae
observandae,
et inter se
conferendae.

Hebraeus,
graecusve
textus.

Aliis versionibus
quomodo
utendum.

Pontificum
et Conciliorum
expositiones
tuendae.

ad aliquod fidei dogma confirmandum ex instituto proferunt; eum quoque sensum, aut litteralem aut mysticum, certum tamen esse doceat.

Patrum
vestigiis insi-
stendum.

7. Sanctorum Patrum vestigiis reverenter insistat: inter quos, si de uno aliquo sensu litterali vel allegorico conveniat, praesertim dum disertis verbis loquuntur et ex proposito de Scripturis aut de dogmatibus disputant, ab eo non recedat: si non conveniat, ex eorum variis expositionibus eam praeferat, in quam a multis iam annis Ecclesia magno consensu videtur propensior.

Fidei dogmata
Sacris Litteris
confirmanda.

8. Quin etiam, si quod est fidei dogma, quod fere quam plurimi Patres aut Theologi e Scripturis probare contendunt, id ipse probari inde posse non neget.

Rabbinis
auctoritas non
concilianda.

9. Si quid sit in hebraeorum Rabbinis, quod vel pro latina editione vulgata vel pro catholicis dogmatibus utiliter possit afferri, id ita afferat, ut illis propterea non conciliet auctoritatem, ne ad eos aliqui afficiantur; praesertim si fuerint ex iis, qui post Christi Domini tempora scripserunt.

In rebus
aut erroribus
Rabbinorum
non laboran-
dum.

10. In caeteris Rabbinorum rebus conquirendis, aut etiam erroribus exagitandis, nisi valde celebres sint, non laboret: idemque servet in legendis quibusdam christianis interpretibus, qui plus nimio Rabbinos secuti sunt.

Non admodum
punctis
fidendum.

11. Immo neque punctis, quod Rabbinorum inventum est, confidat admodum; sed diligenter expendat, quomodo noster, vel septuaginta, vel antiqui interpretes alii legerint, cum puncta non essent.

Brevitatis
studium.

12. In quolibet Scripturae loco, nisi magnum sit et morae et operae

pretium, non haereat nimium, ne lenti fiant progressus: quod maxime consequetur, si faciliora percurrat vel etiam omittat.

13. Quaestiones Sacrarum Scripturarum proprias scholastico more non tractet.

Quaestiones
scholastico
more non tra-
ctandae.

14. In varia temporum ratione pervestiganda, in perscrutandis Terrae Sanctae locis, aut in huiusmodi aliis parum utilibus rebus (nisi locus ipse id exigat necessario) non multum temporis ponat. Auctores, qui de his copiose disserunt, satis erit indicare.

Chronologiae,
et his similibus
non
immoandum.

15. Allegorias et moralia, si per vulgata non sint, et in sensu ipso litterali quodammodo nata videantur, atque ingeniosum ac perspicax aliquid prae se ferant, ne praetermittat: quae eiusmodi non fuerint, significet tantum quibus ex Patribus depromi possint.

Nec allegoriis,
et moralibus.

16. Si quem incidat in locum, vel nobis cum haereticis controversum, vel in theologicis concertationibus in utramque partem iactari solitum, exponat tantum, graviter tamen et strenue, praesertim si adversus haereticos agat, quantum is locus ponderis habeat ad eam quaestionem definiendam; omittat caetera, ut, instituti sui memor, nihil aliud, quam Sacras Litteras docere videatur.

Nec
controversiis.

17. Novum et Vetus Testamentum, nisi aliud interdum satius esse iudicetur, alternis annis explicet.

Novum et Vetus
Testamentum
alternis annis
explicet.

18. Inchoatum uno anno librum non extrahat in alterum, nisi gravem ob causam: immo ad eundem librum interpretandum ne recurat, nisi post explicatam maiorem partem praecipuorum librorum.

Quotannis
novus liber
praelegendus.

19. Praeter repetitiones domi semel in hebdomada, lectiones etiam in

Repetitiones
et lectiones
domesticae.

refectorio interdum, ut Rector praescripserit, habeantur.

20. Loco ordinariae lectionis designetur interdum ex discipulis aliquis, qui ordinate et copiose locum aliquem e Sacris Litteris celebriorem

explicet: contra quem, ubi absolverit, ex condiscipulis unus aut alter argumentetur, non aliunde tamen quam ex variis sive Sacrae Scripturae locis, sive linguarum idiotismis, sive Patrum interpretationibus.

Praelectiones
publicae.

REGULAE

PROFESSORIS LINGUAE HEBRAEAE.

Interpretandi
fidelitas.

1. **N**IHIL antiquius habeat, quam ut prima ipsa Sanctae Scripturae verba perquam integra fide interpretetur.

Vulgatae
defensio.

2. Inter caetera ad quae eius intentio feratur, illud sit, ut versionem ab Ecclesia approbatam defendat.

Grammatica
sacro textui
iungenda.

3. Initio anni prima Grammaticae rudimenta explicet: deinde, dum reliquas persequitur institutiones, aliquem Sacrae Scripturae librum ex facilioribus explanet.

4. Dum Sacros Libros interpretatur, non tam in rebus ac sententiis expendendis laboret, quam in vi ac potestate verborum, ac propriis eius linguae idiotismis, et in Grammaticae praeceptis iuxta germanum auctorum usum observandis.

5. Ita denique se gerat in docendo, ut peregrinitas et asperitas ea, qua nonnullis linguae huius studium laborare videtur, sua industria leniatur.

Praecipua cura
verborum.

Linguae
peregrinitas
industria mol-
lienda.

REGULAE

PROFESSORIS SCHOLASTICAE THEOLOGIAE.

Finis.

1. **S**UI muneris esse intelligat, solidam disputandi subtilitatem ita cum orthodoxa fide ac pietate coniungere, ut huic in primis illa deserviat.

S. Thomas sequendus.
P. 4 c. 14 n. 1.
C. 5 can. 9
d. 41, 56, n. 1, 2.
C. 20 d. 37 n. 1.
C. 23 d. 15.

2. Sequantur Nostri omnino in scholastica Theologia doctrinam S. Thomae, eumque ut Doctorem proprium habeant: ponantque in eo omnem operam, ut auditores erga illum quam optime afficiantur. Non sic tamen S. Thomae adstricti esse debere intelligantur, ut nulla prorsus in re ab eo recedere liceat; cum illi ipsi, qui se thomistas maxime profitentur, aliquando ab eo recedant, nec arctius Nostros S. Thomae alligari par sit, quam thomistas ipsos.

Cum qua exceptione.
C. 5 d. 41
n. 1, d. 56 n. 3.

3. Ergo de Conceptione B. MARIAE ac de solemnitate votorum sequantur sententiam, quae magis hoc tempore communis est, magisque recepta apud Theologos; et in quaestionibus mere philosophicis, aut etiam in iis, quae ad Scripturas et Canones pertinent, licebit sequi etiam alios, qui eas Facultates magis ex professo tractaverunt.

In dubiis
utramvis
partem sequi
licet.

4. Si quando, vel ambigua fuerit S. Thomae sententia, vel in iis quaestionibus, quas S. Thomas forte non

attigit, Doctores catholici inter se non consenserint, licebit quamcumque partem sequi, ut dictum est in Regulis Communibus, regula quinta.

C. 5 d. 41 n. 5.

5. In docendo corroborandae primum fidei, alendaeque pietatis cura habeatur. Quare in iis quaestionibus, quas S. Thomas ex professo non tractat, nemo quidquam doceat, quod cum Ecclesiae sensu receptisque traditionibus non bene conveniat, quodque aliquo modo solidae pietatis firmitatem minuat. Quo pertinet, ut nec receptas iam, quamvis congruentes tantum rationes, quibus fidei res probari solent, refellant; nec temere novas excogitent, nisi ex constantibus solidisque principiis.

Fidei et pietatis cura.
C. 5 d. 41 n. 2.

6. Quae opiniones, cuiuscumque auctoris sint, in aliqua Provincia aut Academia catholicos graviter offendere scirentur, eas ibi non doceat aut defendat. Ubi enim nec fidei doctrina, nec morum integritas in discrimen adducitur, prudens charitas exigit, ut Nostri se illis accommodent, cum quibus versantur.

Opiniones,
quae catholicos
offendunt,
non asserenda.
C. 5 d. 41 n. 4.

7. Quadriennio totus Theologiae cursus absolvendus. Si ergo duo fuerint scholasticae Theologiae Professores.

Quadriennio
cursus
absolvendus.
P. 4 c. 9 n. 3.
P. 4 c. 15 n. 3.
P. 5 c. 1 n. 2.

Quaestionum
divisio.

§ 1. Primus 43 quaestiones ex prima parte explicet primo anno; secundo anno materiam de Angelis, atque unam et viginti quaestiones ex prima secundae; tertio anno a quaestione 55 vel 71 ad finem primae secundae; quarto anno ex secunda secundae materiam de fide, spe et charitate.

§ 2. Alter Professor, primo anno explanet ex secunda secundae quaestiones de iustitia et iure, et praecipua quaedam de religione; secundo, ex tertia parte quaestiones de Incarnatione, et, si potest, graviora saltem quaedam explicet de sacramentis in genere; tertio, de baptismo et Eucharistia, et, si quid potest, de ordine, confirmatione, extrema unctione; quarto de poenitentia et matrimonio.

§ 3. Ubi vero tres erunt Theologiae professores, primus primo anno exponat 26 quaestiones ex prima parte; secundo, reliquas eiusdem partis quaestiones quascumque poterit; tertio, ex prima secundae quidquid poterit ante quaestionem 81; quarto anno, reliquum primae secundae.

§ 4. Alter, primo anno, ex secunda secundae controversias de Scriptura et traditionibus, de Ecclesia, de Concilio, de Romano Pontifice; secundo, quaestiones de fide, spe et charitate; tertio, quaestiones de iustitia et iure, de restitutione et usura, de contractibus, quantum potest; quarto, si quae de contractibus superfuierant, et quae de religione ac statibus disputat.

§ 5. Tertius, primo anno, quaestiones de Incarnatione; secundo, de sacramentis in genere, de baptismo et Eucharistia; tertio, de poenitentia ac matrimonio; quarto, de censuris ecclesiasticis et de reliquis sacramentis.

8. Ex quaestionibus autem, quae sibi explanandae fuerint, singulas intra annum, cui adscriptae sunt, absolvat; si quas non poterit, praetmittat omnino, nec alium in annum reiiciat, sed auditores ad certum aliquem auctorem remittat.

9. Ut autem facilius in Theologia scholastica huiusmodi progressus faciant, par est, ut a quibusdam rerum generibus abstineant, quoad eius fieri poterit: sunt autem in primis haec quatuor:

§ 1. Unum genus quaestiones aut commentationes divinarum Scripturarum proprias complectitur. Has concedant interpreti Scripturarum.

§ 2. Alterum genus in controversiis adversus haereticos positum est; in quibus pertractandis, quoties in S. Thomae partibus occurrerint, servent scholasticam, potius quam historicam, rationem, et satis esse putent conclusionem quamlibet duobus aut tribus firmis munire fundamentis; diluere etiam totidem fere praecipuas haereticorum calumnias: in singulis tamen indicent auctorem aliquem, ex quo caetera promere possit, qui velit.

§ 3. In tertio genere sunt philosophicae res, quas haudquaquam ex instituto tractent, nec tam disputent, quam vel ab aliis, vel a se explicatas indicent.

§ 4. Ad quartum genus pertinent conscientiae casus. In quo, generalibus quibusdam rerum moralium principiis, de quibus disputari theologico more solet, contenti, subtiliorem illam ac minutiolem praetereant casuum explicationem.

10. Si quando S. Thomas eandem difficultatem in plures distrahit articulos, praesertim diversarum quaestionum, ne idem duobus repetatur

Cuiusque anni
quaestiones
absolvendae.

A quibus
quaestionibus
abstinendum.

A Sacrae
Scripturae
propriis.

A controver-
siis.

A philosophi-
cis.

A casibus
conscientiae.

Eadem non
iteranda.

locis, poterunt vel in unam disputationem, vel etiam, si res ipsa longiorem non exigat explicationem, in compendium articulos illos redigere, ut distincte dicetur in Catalogo quaestionum hisce Regulis adiuncto, modo nihil praetereant, quod in articulis singulis observatione dignum sit.

11. Faciles percurrant articulos. Itaque, praelecto titulo, mox vel indicent breviter conclusionem S. Thomae, vel dicant: S. Thomas respondet negando, vel affirmando. In difficilioribus vero progrediantur hoc fere modo atque ordine. Explicetur primum articuli titulus, si quid habet obscuritatis; tum exponatur distinctio, si qua est, ex cuius membris conclusiones nascuntur; mox conclusio primaria S. Thomae, atque aliae deinceps ponantur; singulisque conclusionibus, nisi perspicuae sint, adiiciatur aliqua eiusdem ratio: quae etiam ita explicetur, ut intelligant

auditores, in distinctionibus ac rationibus S. Thomae maiorem inesse vim quam prima fronte aliquando videatur.

12. Explicato quolibet articulo, si res exigat, quaestionem instituat; non tamen longiorem ullum tractatum, nisi in iis materiis, quae vel in S. Thoma non habentur, vel habentur quidem, sed utilius explicantur compendio.

13. Non satis est Doctorum sententias referre, et suam reticere; sed defendat opinionem S. Thomae, ut dictum est, vel quaestionem ipsam omittat.

14. In disputationibus menstruis, quibus totidem defendent, quot fuerint Praeceptores, terni fere ante meridiem argumententur, totidem post meridiem, quilibet adversus omnes defendentes; et quidem, si nihil impediatur, qui mane responderit primo loco, a prandio secundo respondeat.

Longiores tractatus non instituendi.

Aut defendendus S. Thomas, aut quaestio omittenda.

Disputationes menstruae.

Articuli S. Thomae quomodo explicandi.

CATALOGUS ALIQUOT QUAESTIONUM

EX SUMMA S. THOMAE.

EX PRIMA PARTE.

Quaest. 1, art. 1.

Nihil hic de potentia neutra. Utrum insit homini naturalis appetitus ad claram Dei visionem differatur in 1. 2. q. 3, art. 8; vel q. 5. art. 8.

art. 2.

Quae pertinent ad naturam scientiae, et ad subalternationem scien-

tiarum, non disputentur hic, sed supponantur ex Logica.

Non agatur hic de rationibus formalibus obiectorum scibilium, neque an scientia sit unus simplex habitus et qualitas in genere; haec enim Philosophorum sunt; sed, his suppositis,

art. 3.

sufficit quaerere, an Theologia ex aliqua ratione peculiari sit unus habitus et una simplex qualitas.

art. 4. Non disputentur, sed supponantur quae dici solent de speculativo et practico, ut sunt differentiae scientiarum.

art. 5. Non tractetur, quid sit certitudo assensus, quid firmitas, quid veritas, quid evidentia, et quotuplex; sunt enim Logicorum.

art. 9. An decuerit Scripturam abundare metaphoris et parabolis, et an Sacrae Litterae apertae et clarae sint, relinquuntur Lectori Scripturae et controversiarum, sicut etiam tractatus de sensibus Scripturae.

quaest. 2. Non explicetur, sed ex Logica supponatur, quid et quotuplex sit propositio per se nota et immediata; nec rationes S. Thomae, quibus demonstrat DEUM esse, confutentur, sed potius corroborentur.

quaest. 3, art. 1. An aliquod corpus moveat immotum, et an vivens nobilius sit non vivente, et an Aristoteles recte probaverit DEUM esse incorporeum, relinquatur Philosophis.

art. 2. Nihil hic de principio individuationis.

art. 3. Non agatur de distinctione suppositi et naturae, pertinet enim ad 3. par. q. 3, art. 3. Quomodo autem distinguantur in creaturis esse et essentia, relinquatur Metaphysico.

art. 5. In quaestione, an Deus sit in praedicamento, rescindantur quae sunt propria Philosophorum. Quaestio vero, an Angeli et coeli sint in praedicamento, tota Philosopho relinquatur.

art. 7. An simplicitati divinae repugnet personarum et relationum pluralitas, non tractetur hic, sed infra q. 28, art. 2.

quaest. 4, art. 1. An aliqua perfectio, quae formaliter sit in Deo, libere ei conveniat,

differatur in q. 19, art. 3. An autem relatio divina secundum se sit aliqua perfectio, remittatur ad materiam de Trinitate.

Praetermittatur, et ex Metaphysica supponatur, quid sit bonum.

Quid Aristoteles senserit de DEI infinitate, relinquatur Philosopho.

An creari possit aliquod infinitum in quantitate, vel in qualitatibus naturalibus, Philosophi est disputare; sicut et de infinito in genere substantiae: cum tam hoc quam illud infinitum esse creabile, iisdem fere argumentis probari soleat aut oppugnari. An autem possibile sit infinitum in qualitatibus supernaturalibus, a Theologo disseratur, sed in 2. 2. q. 24, art. 7 tantummodo.

De ubiquitate humanitatis Christi non agatur hic, sed in 3. par. q. 2.

An Angeli et coeli sint entia necessaria et immutabilia, non est quaestio Theologi, sed Metaphysici.

De uno, ut est passio entis, nihil dicat Theologus, cum sit metaphysica res.

An repugnet in subiecto quanto inherere accidens spirituale, vel in subiecto immateriali accidens corporale, differatur in materiam de Eucharistia.

Tractare de inaequalitate praemiorum, sicut et meritorum, pertinet ad 1. 2. q. 4.

De cognitione beatifica animae Christi non disputetur hic, sed in 3. parte.

An puro viatori possit communicari evidens notitia abstractiva articulorum fidei, non hic disputandum est, sed supra q. 1, art. 1.

De distinctione attributorum et essentiae nihil hic repetatur, si de ea supra disputatum est, q. 3.

quaest. 5.

quaest. 7, art. 1.

art. 2, 3 et 4.

quaest. 8.

quaest. 9.

quaest. 11.

quaest. 12, art. 3.

art. 6.

art. 8.

art. 13.

quaest. 13, art. 3 et 4.

- art. 5. Non disputetur de analogia entis, cum spectet ad Metaphysicum.
- art. 7. Nihil hic dicatur de relationibus in genere, cum id metaphysicae speculationis sit.
- art. 8, 9, 10, 11 et 12. Modi, quibus sumitur nomen DEI, et ea, quae dici solent de nomine tetragrammato, relinquuntur interpreti Scripturae.
- quaest. 16 et 17. Disputatio de vero et falso, Metaphysici negotii est.
- quaest. 19, art. 9 et 12. An DEUS sit causa peccati, et an teneamur voluntatem nostram divinae conformare, pertinent ad primam secundae.
- quaest. 22. Non moretur Theologus in explicanda peripateticorum aliorumque Philosophorum sententia de providentia DEI.
- quaest. 23, art. 1. Ad quem finem ordinaretur homo, si non esset finis supernaturalis, non disputetur hic, sed in prima secundae, q. 2.
- art. 8. Quid agendum sit ei, cui sua damnatio revelaretur, non tractetur hic, sed in materia de spe.
- art. 5. De praedestinatione Christi, et quomodo Christus sit causa nostrae praedestinationis, relinquatur tertiae parti.
- quaest. 24. Disputatio de libro vitae, qua parte scholastica est, explicetur: caetera pertinent ad interpretem Scripturae.
- quaest. 25, art. 1. An actio sit in agente, ut in subiecto, quaestio Physicorum est, non Theologorum.
- art. 8. An DEUS per se solum possit efficere rem, quae est peccatum, pertinet ad primam secundae; sicut ad secundam secundae, an possit per se vel per alium dicere falsum.
- quaest. 26. Nihil hic de beatitudine in genere, vel de nostra.
- quaest. 27, art. 1. De verbo mentis nihil aliud tractetur, quam, an producat ab intellectu nostro, ut terminus actionis, et quomodo ab ea distinguatur.
- art. 8. An notitia concurret active ad actum voluntatis, ad primam secundae pertinet.
- quaest. 29. Quid suppositum addat supra naturam singularem, pertinet ad tertiam partem.
- quaest. 32, art. 1. An evidenter dilui possint argumenta contra mysterium Trinitatis, pertinet ad credibilitatem articulorum fidei, de qua agitur in 2. 2. q. 1, art. 4.
- art. 4. De varia censura et qualitate propositionum non disputetur hic, sed in materia de fide.
- quaest. 39. Non disputetur hic, quomodo persona divina distinguatur ab essentia, si q. 28 actum fuit de distinctione relationum et essentiae.
- quaest. 48. De visibilibus signis, in quibus apparuit Spiritus Sanctus, commodius disputare potest interpretes Scripturae.
- Idem de apparitionibus visibilibus, quae in Veteri, seu Novo Testamento tribuuntur DEO, an fuerint factae immediate per DEUM, an per Angelos.
- quaest. 58. An motus Angelorum possit fieri in instanti, supponit multa philosophica, quae hic non tractentur. Id quod etiam servetur in iis, quae disputantur q. 54, art. 1 et 3.

EX PRIMA SECUNDAE.

Hic nihil, aut brevissime disserendum est de deliberata voluntate, de consensu perfecto et imperfecto, et quid sit hominem esse dominum suarum actionum; haec enim locum suum habent inferius. Item nihil hic dicatur de causalitate finis, est enim quaestio physica.

quaest. 1, art. 1.

- art. 2.* An DEUS agat propter finem, pertinet ad primam partem in materia de voluntate DEI.
- Item utrum natura agat propter finem, quaestio philosophica est.
- art. 3.* Cavendum est, ne hic et inferius eadem quaestio disputetur, nempe, utrum actus hominis recipiant speciem a fine. Leviter igitur hic attin-gatur, et plene disseratur inferius.
- art. 4.* Quomodo bonum sit sui diffusi-vum, non disputetur hoc loco.
- quaest. 2.* Vel omittatur, vel compendio ex-ponatur, cum tota in ethicis Aristo-telis contineatur.
- quaest. 3, art. 1.* An DEUS videatur a beatis visione DEI increata, hic explicetur, non in 1. parte.
- art. 2.* An habitus sit melior suo actu, non videtur hic explicandum, cum sit quaestio philosophica, et inferius habeat suum locum.
- art. 3.* De perfectione sensuum in cor-pore glorioso eiusque dotibus, hic et q. 4, art. 6 aliquid dicatur, si vacat, cum ad materiam de novissimis non perveniatur. Item, an DEUS videri possit per aliquem sensum, seu sen-sitivam notitiam, non hic, sed in 1. parte disputetur.
- art. 4.* In quo consistat summa miseria damnatorum, non explicetur hoc lo-co, sed inferius, ubi de poena pec-cati agitur.
- art. 5.* Nihil dicatur de intellectu pra-ctico et speculativo, nec de praxi et speculatione.
- art. 7.* De obiecto intellectus, et utrum anima naturaliter possit cognoscere substantias separatas, relinquatur Philosophis.
- quaest. 4, art. 1.* Quidquid hic disseri solet de dif-ferentia delectationis et amoris fru-itionis differatur in quaestionem de frui et uti. Item, an cum visione DEI possit aliquo modo stare tristitia, reii- ciatur in 3. partem, ubi quaeritur, an Christus secundum rationem superio-rem passus sit.
- An delectatio quaeratur propter operationem, an contra, tractetur in ethicis; hic vero nihil, vel brevissime.
- An animae Sanctorum a corpori-bus separatae statim DEUM videant, hic tractetur, non in 1. parte.
- Relinquatur fere primae parti to-tus.
- Nihil dicatur de merito, aut de necessitate luminis gloriae.
- An vero appetitu ordinato magis appetat damnatus non esse, quam sic esse, pertinet ad quaestionem de poena peccati.
- Non disseratur hoc loco de libero arbitrio contra haereticos, sed in materia de gratia.
- Unde proveniat, quod homo sui compos sit proprie liber, et dominus suorum actuum, tractetur infra, in quaestione de electione.
- Nihil dicatur de pura omissione.
- Disputetur hic, an voluntas pos-sit cogi, non autem, an possit neces-sitari, quia de hoc inferius tractan-dum est.
- Quomodo metus irritet matrimo-nium, votum, iuramentum et contra-ctus, reservetur secundae secundae, vel tertiae parti.
- Difficultates de ignorantia reser-ventur in q. 76.
- Plenior consideratio circumstantia-rum non est huius loci, cum de illis saepe inferius disserendum sit.
- Nihil hic disseratur de praescien-tia seu praedefinitione actuum libero-rum, neque de gratuita motione, qua DEUS movet voluntatem humanam.
- Non videtur hic quidquam disse- rendum de obiecto spei, neque an
- art. 2.*
- art. 5.*
- quaest. 5, art. 3.*
- art. 5.*
- art. 8.*
- quaest. 6, art. 1.*
- art. 2.*
- art. 3.*
- art. 4.*
- art. 6.*
- art. 8.*
- quaest. 7.*
- quaest. 10, art. 4.*
- quaest. 11.*

- possit beatus frui divina essentia, non fruendo personis, vel una persona et non aliis; hoc enim pertinet ad 1. partem.
- quaest. 12, art. 8.* Non tractetur, utrum intellectus possit simul multa intelligere.
- quaest. 16.* De consensu formali vel interpretativo, et an pertineat ad rationem superiorem, inferius tractandum est.
- quaest. 17.* Quomodo ratio imperet membris externis, nempe despotice an politice, disputare Philosophi moralis est; breviter igitur hoc loco expediatur.
- quaest. 18, art. 3.* Utrum in homine existente in gratia detur aliquis actus indifferens ad meritum et demeritum, disputetur in materia de merito.
- art. 11.* Praetereantur ea, quae pertinent ad confessionem circumstantiarum.
- quaest. 20, art. 5.* Haec difficultas repetitur in materia de peccatis; quare in eum locum reservetur.
- quaest. 21, art. 4.* Difficultates huius articuli differantur in materiam de merito.
- Quaestiones, quae sunt inter 21 et 71, omitti possunt; explicentur tamen pauca de habitibus et de virtutibus in genere.
- quaest. 71, art. 4.* Quomodo peccatum virtutes, praesertim infusas, expellat, non hic explicetur, sed in 2. 2., in materia de charitate.
- quaest. 72, art. 5.* Nihil hic de distinctione mortalis et venialis.
- art. 8.* Haec difficultas satis explicata manet ex q. 18, art. 5.
- quaest. 73, art. 8.* Non descendatur ad casus particulares, de scandalo vel restitutione; neque hic tractetur, utrum is, qui alium ad peccatum inducit, gravius peccet, quam qui occidit, pertinet enim ad materiam de scandalo.
- quaest. 79.* Nihil dicatur de immediato DEI concursu cum secundis causis.
- Immaculata Conceptio B. MARIAE non est huius loci, sed tertiae partis; ubi etiam, dum de eiusdem sanctificatione agitur, tractetur quoque de fomite, et quomodo ligetur aut tollatur.
- quaest. 81, art. 8.*
- Quomodo natura lapsa differat a puris naturalibus, tractetur in materia de gratia.
- quaest. 86.*
- Quomodo DEUS peccata patrum puniat in filiis, relinquatur interpreti Scripturae.
- quaest. 87, art. 8.*
- Expositio S. Pauli relinquatur Lectori Scripturae.
- quaest. 89, art. 2.*
- De primis motibus sensualitatis in infidelibus satis esse videntur, quae superius de primis motibus dicta sunt. Utrum autem omnia opera infidelium sint peccata mortalia, differatur in 2. 2. q. 10, art. 4.
- art. 5.*
- Non disputetur hic, utrum peccent, qui poenae metu legem servant; nec utrum DEUS peccata permittat, an velit.
- quaest. 92.*
- Quaestiones 101, 102, 104, 105, et expositio S. Pauli in q. 89, art. 2 praetereantur, cum Scripturarum sint.
- Materia huius articuli differatur in quaestionem 114, art. 7.
- quaest. 109, art. 5.*
- Non disputetur hic de macula peccati, nec de reatu poenae, nec de corruptione boni naturalis, nec de aliis huiusmodi, quae in materia de peccatis explicata sunt.
- art. 7.*
- An gratia ponat aliquid in anima, vel hic tractetur, vel in q. 113, de iustificatione, art. 2.
- quaest. 110.*
- Nihil hic dicatur de causalitate sacramentorum circa gratiam.
- quaest. 112, art. 1.*
- Utrum gratia primi hominis et Angelorum in eorum creatione data fuerit, supposita ipsorum dispositione, non hic tractetur, sed in 1. p.
- art. 2.*
- Non videtur hic agendum de contritione continuata Caietani, vel de
- art. 3.*

intentione Scoti; pertinent enim ad materiam de poenitentia.

quaest. 113,
art. 4.

De necessitate fidei in Christum ante vel post Evangelium promulgatum, non disputetur, nisi in 2. 2.

art. 7.

Utrum augmentum gratiae detur in principio, an in fine actionis meritoriae; et utrum, si operatio meritoria successiva sit, ipsa etiam gratia successive augeatur, melius reservantur in quaestionem de augmento charitatis in 2. 2.

art. 8.

De numero et ordine et necessitate omnium actuum, qui concurrunt ad iustificationem, hic disputetur, non in materia de poenitentia.

quaest. 114,
art. 6.

Nihil hic de merito Christi dicatur, cum pertineat ad tertiam partem.

art. 8.

Utrum per quaelibet opera augeatur gratia et charitas, reservetur in materiam de charitate in 2. 2.

EX SECUNDA SECUNDAE.

quaest. 4, art. 3.

Non tractetur hic, sed infra in materia de charitate, an charitas sit forma omnium virtutum in genere.

art. 6.

Disputetur hic, an fides sit unus habitus; non tamen, an sit simplex qualitas.

quaest. 5, art. 1.

Nihil de fide Angelorum in genere, de hac enim in materia de Angelis; sed hic tantum, an fuerit fides in primo Angelo, si erat ei evidens DEUM esse, qui loquebatur et revelabat ei mysteria.

quaest. 6.

Non nisi brevissime, quia difficultas in materia de gratia tractatur.

quaest. 10,
art. 12.

Quaestio de baptizandis pueris infidelium reservetur in materiam de baptismo.

quaest. 12.

Hic non fiant longi tractatus de potestate ecclesiastica et civili.

quaest. 22,
art. 2.

Materia huius articuli non hic discutienda, sed in quaestionibus de

gratia; ubi etiam de distinctione charitatis et gratiae, sed an charitas sit virtus specialis, hic, in art. 4.

Nihil hic de contritione, sed tantum, an DEUS sit summe diligendus intensive, seu solum aestimative; quod in materia de poenitentia non repetatur.

quaest. 26.

In materia de merito, non hic, disputetur, utrum retributio meritorum apud DEUM sit secundum iustitiam commutativam, an distributivam.

quaest. 61.

EX TERTIA PARTE.

Nec de potentia obedienciali videtur hic agendum, nisi obiter, cum pertineat ad primam partem in quaest. de omnipotentia DEI; nec de Incarnationis possibilitate; de qua tamen, si quid hic agendum videretur, non repetatur in q. 2. Nec de distinctione suppositi et naturae, sed remittatur ad q. 3, art. 3. Tandem, an sit de ratione boni se actu communicare, pertinet potius ad primam partem in quaestione de bonitate DEI, vel in quaestione de libero arbitrio DEI.

quaest. 1, art. 1.

Quo modo nos satisfaciamus pro peccatis, et quomodo satisfactio nostra nitatur satisfactioni Christi, differatur in materiam de poenitentia.

art. 2.

An in Deo sint tres subsistentiae, et an essentia secundum se subsistat, an per relationes, non hic disputetur, sed supponatur ex prima parte in materia de Trinitate. Utrum autem possit unum essentialiter dependere a multis dependentia causali, supponatur ex Philosophia.

quaest. 2.

Non disputetur de esse obiectivo contra Scotum, sed supponatur ex prima parte in q. de scientia DEI.

quaest. 4, art. 4.

An virtus heroica differat specie a virtute communiter dicta, suppo-

quaest. 7.

natur ex Philosophia morali, vel ex 1. 2.

quaest. 8, art. 1.

An humanitas Christi active concurrat ad infusionem gratiae, et ad opera miraculorum, cum habeat eandem difficultatem cum sacramentorum causalitate, ideo, ne saepe repetatur idem, possunt ista coniungi, et simul tractari in materia de sacramentis in genere. Ex iis tamen, si quis voluerit nonnihil in hac 8. q. attingere ad explicandum instrumentarium humanitatis concursum, hoc quidquid attigerit, nullo modo repetat in materia de sacramentis.

art. 2 et 3.

Non videtur disputandum, qui sint aut non sint membra Ecclesiae, cum id pertineat ad materiam de Ecclesia.

quaest. 9, art. 1.

An intelligere divinum possit communicari animae Christi, pertinet ad 1. 2. q. 3, art. 1.

quaest. 10, art. 2.

Ea, quae ad cuiusque beati statum pertinent, quando et quomodo videantur, non tractentur hic, sed in prima parte, sicut et reliqua, quae pertinent ad visionem Dei in communi.

quaest. 11, art. 1.

An viator possit habere notitiam evidentem abstractivam Trinitatis, non huc pertinet, sed ad primam partem.

art. 5.

Quidquid de habitu hic disputari solet in communi, supponatur ex Philosophia, vel ex 1. 2.

quaest. 18, art. 4.

Quae actiones dicantur humanae, quae non humanae, quaestio est primae secundae.

quaest. 22.

De Christi Sacrificio incruento in coena, et de ratione Sacrificii et hostiae in communi, commodius disputatur in materia de Eucharistia et Missa: item de sacerdotio Melchisedech, et ut fuit figura Christi, melius est ut disputet interpres Scripturae.

Non repetantur hic, quae pertinent ad praedestinationem hominum et Angelorum.

quaest. 24.

Omittenda videntur, quae hic nonnulli disserunt de phantasticis imaginibus, et variis Daemonum illusionibus.

quaest. 25.

Caeterae quaestiones de Incarnatione possunt omitti, praeter sex fere, quarum prima sit de officio mediatoris; ubi etiam aliquid de invocatione Sanctorum dicendum est. Secunda de Conceptione B. MARIAE. Tertia de miraculis Christi, propter quosdam haereticos nostri temporis, qui vim miraculorum Christi, quantum possunt, elevare conantur. Disputare autem de miraculis in genere, et quae possibilia sint Deo, pertinet ad quaestionem de omnipotentia Dei in 1. parte; nulli vero creaturae esse possibilia, fere disputatur in materia de Angelis. Quarta, an sint in Christo duae filiationes; sed non disputetur in genere, num una numero relatione possit quippiam referri ad diversos terminos. Quinta, an ratio superior sit passa in Christo. Sexta, de descensu Christi ad inferos, contra Calvinum.

DE SACRAMENTIS IN GENERE.

Quaestio, an sacramentum sit in aliquo praedicamento, non videtur admodum digna Theologo.

quaest. 60.

Utrum semper, etiam in lege naturae, fuerit necessaria fides, non huc pertinet, sed ad secundam secundae.

quaest. 61.

Utrum Deus possit uti creatura tamquam instrumento ad creandum, potius est primae partis, in materia de creatione.

quaest. 62.

DE BAPTISMO.

De solemnitatibus et caeremoniis baptismi breviter.

Nihil dicatur de cognatione spiritali in baptismo contrahi solita, sed ad matrimonium transmittatur.

De poena parvulorum sine baptismo decedentium non agatur hic, sed in materia de peccato originali in 1. 2.

Sacramenta confirmationis, ordinis, extremae unctionis tractentur, prout vacaverit, plene vel breviter, aut etiam praetereantur, cum et facilia sint, et habeatur in promptu unde peti possint. Ubicumque tamen propter haereticos ea tractatio videbitur necessaria, nequaquam omittatur.

DE EUCHARISTIA.

An quantitas distinguatur a substantia, Philosophis relinquatur; sicut et illud, de quo Scotus hic disputat, an accidens possit producere substantiam.

De figuris Eucharistiae multiplicibus earumque comparisonibus, vel nihil vel breviter.

DE POENITENTIA.

An repugnet sine ulla infusione qualitatum supernaturalium, vel sine ullo poenitentis actu iustificari peccatorem; et an poenitere, sicut oportet,

indigeat Dei auxilio gratuito, pertinent ad 1. 2. de iustificatione. Illic etiam agendum est, non hic, de ordine inter dispositionem et infusionem gratiae.

An in peccatore post peccatum transactum aliquid aliud remaneat praeter obligationem ad poenam, supponatur ex 1. 2. in materia de peccato.

Utrum poena damni sit eadem in omnibus damnatis, pertinet potius ad materiam de peccatis et eorum effectibus.

Quaestiones de restitutione, de eleemosyna, de ieiunio, de oratione, de correptione fraterna, remittantur ad 2. 2.

Multa etiam, quae ad casus conscientiae spectant, relinqui possunt, ut superius annotatum est.

DE MATRIMONIO.

Omittendum videtur, quod a quibusdam hic tractatur, an virginitas sit virtus, et qualis virtus.

An maleficium maleficio possit dissolvi, pertineret sane ad secundam secundae; sed quoniam ad eum locum raro pervenitur, et maleficium inter matrimonii impedimenta numeratur, commodius hic videtur collocandum.

De substantia voti, tam simplicis quam sollemnis, tractandum potius videtur in 2. 2. quam hic.

REGULAE

PROFESSORIS CASUUM CONSCIETIAE.

Finis.

1. **E**o suam omnem operam atque industriam conferre studeat, ut peritos Parochos seu sacramentorum administratores instituat.

Quaestionum distributio.

2. Unus Professorum biennio explicet sacramenta omnia et censuras, et praeterea omnium status atque officia; alter, biennio item decalogum, in cuius septimo praecepto aget de contractibus, semper leviter attingendo, quae minoris momenti aut non ita propria esse videantur, v. g. de depositione, degradatione, magia, et alia huiusmodi.

A theologicis quatenus abstinendum.

3. Etiam si a theologicis rebus, quae vix ullam habent cum casibus necessariam connexionem, penitus abstinere necesse sit; aequum tamen est, interdum theologica quaedam, a quibus casuum doctrina pendet, brevissima definitione perstringere, ut quid character, et quotuplex sit, quid peccatum mortale aut veniale, quid consensus, et horum similia.

Quaestionum ratio et modus.

4. Citra scholasticum apparatus unaquaqueque difficultas evolvatur per dubitationes et conclusiones; in quibus confirmandis seligantur ad summum duae tresve rationes, nec plus aequo auctoritates coacerventur; unicuique autem generali praecepto seu

regulae subiiciantur exempli gratia tres circiter peculiares casus.

5. Ita suas confirmet opiniones, ut, si qua alia fuerit probabilis, et bonis auctoribus munita, eam etiam probabilem esse significet.

Probabilis opinio opposita significanda.

6. Quolibet sabbato, praetermissa lectione, per duas horas, vel aliquanto minus pro arbitrio Provincialis et discipulorum numero, de propositis conclusionibus disputetur in schola coram Magistro; in ea vero disputatione interrogationibus potissimum agatur: ut, vel exigatur explanatio alicuius difficultatis; vel novus casus, mutata circumstantia aliqua, proponatur; vel alicui conclusioni opponatur canon, seu Doctor ex primariis; seu nonnulla brevis argumentatio, quo res plus habeat dignitatis, temperate tamen, et longe infra philosophicam consuetudinem.

Hebdomadaria disputatio.

7. Si ipse domesticae casuum collationi a Rectore ex Provincialis praescripto praeficiatur, hunc ordinem teneat: primum, materiam aliquam, de qua disserendum sit, proponat; et interdum etiam aliquid pertinens ad usum; ut de modo interrogandi poenitentem, remedia ac poenitentias imponendi, et horum

Domesticae collationis forma.
C. 18 d. 17.

similibus. Deinde, eius materiae praecipua capita ac fundamenta ipsemet aperiat breviter, ut generalem quamdam notitiam, ac tamquam lucem in omnes illius tractationis partes praebeat. Tum, de proposita materia tres quatuorve casus seligat, quos in collationum loco iubeat affigi, notato die, quo excutiendi sint.

Privatum
studium.

8. De his casibus propositis consulant aliqui privato studio, singuli singulos auctores a Praeside distributos.

Exponendae
et disputandae
sententiae.

9. Postquam convenerint, primum utile esset a singulis, quid suus Doctor habeat, quam brevissime referri; tum, qui praeest, interroget fere tres (quos satius est tempestive praemoneri, et vicissim variari) quid sentiant

de primo casu: postea ex his, quae dicta sunt ab illis, colligat ipse doctrinam tutiorem et probabiliorem: eodem deinde ordine casum secundum, et reliquos deinceps eadem ratione excutiat. Illis casibus sic explicatis a Praeside quam brevissime, et eo modo, qui servandus est in disputationibus casuum, proponantur iisdem de rebus dubitationes, respondente uno ex praemonitis, et ipso tandem, quid sentiendum sit, ad extremum edocente.

10. Si quid vero alicui occurrat extra ordinariam harum collationum materiam, deferatur, si nihil obstat, ad Praesidem, ut in proxime futura collatione agitetur.

Extraordinaria
collationum
materia.

REGULAE PROFESSORIS PHILOSOPHIAE.

Finis.
P. 4 c. 12 n. 3.
C. 3 can. 8 d. 47.

1. **Q**UONIAM artes vel scientiae naturales ingenia disponunt ad Theologiam, et ad perfectam cognitionem et usum illius inserviunt, et per se ipsas ad eundem finem iuvant; eas, qua diligentia par est, Praeceptor, in omnibus sincere honorem et gloriam Dei quaerendo, ita tractet, ut auditores suos ac potissimum Nostros ad Theologiam praepararet, maximeque ad cognitionem excitet sui Creatoris.

Sequendus
Aristoteles.

2. In rebus alicuius momenti ab Aristotele non recedat, nisi quid inci-

dat a doctrina, quam Academiae ubique probant, alienum; multo magis, si orthodoxae fidei repugnet: adversus quam, si quae sunt illius aliusve Philosophi argumenta, strenue refellere studeat, iuxta lateranense Concilium.

3. Aristotelis interpretes, male de christiana religione meritos, non sine magno delectu aut legat, aut in scholam proferat; caveatque, ne erga illos afficiantur discipuli.

4. Eam ob rem nec Averrois (idem de eiusmodi aliis iudicium) digres-

sed quatenus.
P. 4 c. 14 n. 3.
C. 5 d. 41 n. 1.

Auctores male
de christiana
fide meriti.
C. 3 can. 8 d. 47.
C. 5 d. 41 n. 2.

Averroes.
C. 5 d. 41 n. 3.

siones in separatum aliquem tractatum conferat: et, si quid boni ex ipso proferendum sit, sine laude proferat; et, si fieri potest, id eum aliunde sumpsisse demonstret.

Nulli sectae
adhaerendum.
C. 5 d. 41 n. 8.

5. Nulli sectae, ut Averroistarum, Alexandrinorum et similium, vel se vel suos addicat: nec Averrois, aut Alexandri, aut caeterorum errata dissimulet; sed inde acrius deprimat eorum auctoritatem.

S. Thomas
sequendus.
C. 5 d. 41 n. 8.

6. Contra vero de S. Thoma numquam non loquatur honorifice; libentibus illum animis, quoties oporteat, sequendo; aut reverenter et gravate, si quando minus placeat, deserendo.

Philosophiae
cursus
non minor
triennio.
P. 4 c. 15 n. 2.

7. Universam Philosophiam non minus quam triennio praelegat, idque binis quotidie horis, antemeridiana una, altera pomeridiana, nisi aliter in aliqua Universitate constitutum sit.

Quando absol-
vendus.

8. Ac proinde nusquam cursus absolvatur, antequam venerint aut valde proximae sint vacationes, quae sub anni finem dari solent.

Quae primo
anno tradenda,
vel omittenda.

9. § 1. Explicet primo anno Logica, eius summa primo circiter bimestri tradita, non tam dictando, quam ex Toletio seu Fonseca, quae magis necessaria videbuntur, explicando.

§ 2. In prolegomenis Logicae disputet tantum, an sit scientia, et de quo subiecto, et pauca quaedam de secundis intentionibus: plenam de universalibus disputationem differat in Metaphysicam, contentus hic mediocre quamdam eorum notitiam tradere.

§ 3. De praedicamentis etiam faciliora quaedam proponat, quae fere attinguntur ab Aristotele: caetera in postremum reiiciat annum. De analogia tamen et relatione, quoniam frequentissime in disputationes ca-

dunt, quantum satis est agat in Logica.

§ 4. Librum secundum Perihermeneias, et ambos Priorum libros, praeter octo vel novem prima capita primi, compendio percurrat: exponat tamen proprias illorum quaestiones; brevissime vero eam, quae est de contingentibus, in qua nihil de libero arbitrio.

§ 5. Atque, ut secundus annus integer rebus physicis tribuatur, in fine primi anni plenior instituatur disputatio de scientia, in eamque coniiciantur prolegomena Physicae maxima ex parte, ut scientiarum divisiones, abstractiones, speculativum, practicum, subalternatio, diversus quoque procedendi modus in Physicis et Mathematicis, de quo Aristoteles lib. 2 Physicorum, demum quidquid de definitione dicitur lib. 2 de anima.

§ 6. Ex Topicis vero et Elenchis, loci et fallaciae, commodiorem in ordinem redactae, melius explicantur initio Logicae, in summa.

10. § 1. Secundo anno explicet libros octo Physicorum, libros de coelo, et primum de generatione. In octo libris Physicorum compendio tradatur textus libri sexti et septimi, etiam primi ex ea parte, quae est de antiquorum opinionibus. In octavo libro nihil disseratur de numero intelligentiarum, nec de libertate, nec de infinitate primi motoris; sed haec in Metaphysicis disputentur; et quidem solum ex sententia Aristotelis.

Quae secundo.

§ 2. Textus secundi, tertii, quarti de coelo breviter perstringantur, magna etiam ex parte praetereantur. In his libris non tractentur, nisi paucae de elementis quaestiones; de coelo autem, dumtaxat de eius substan-

tia, et de influentiis: caeterae Mathematicae Professore relinquuntur, vel conferantur in compendium.

§ 3. Meteorologica vero percurrantur aestivis mensibus ultima pomeridiana scholae hora, idque sive ab ordinario, si possit, Philosophiae Professore, sive ab extraordinario; nisi aliter fieri commodius videretur.

11. § 1. Tertio anno explanabit librum secundum de generatione, libros de anima, et Metaphysicorum. In primo libro de anima veterum placita Philosophorum summatim percurrat. In secundo, expositis sensoriiis, non digrediatur in anatomiam, et caetera, quae Medicorum sunt.

§ 2. In Metaphysica quaestiones de Deo et intelligentiis, quae omnino, aut magnopere pendent ex veritatibus divina fide traditis, praetereantur. Prooemium, ac septimi et duodecimi libri textus magna ex parte diligenter explicetur: in caeteris libris seligantur ex unoquoque quidam praecipui textus, tamquam fundamenta quaestionum, quae ad Metaphysicum pertinent.

12. Summopere conetur aristotelicum textum bene interpretari, in eoque nihil minus operae, quam in quaestionibus collocet. Auditoribus etiam persuadeat, mutilam valde ac mancā futuram Philosophiam eorum, quibus id studii in pretio non sit.

13. Quoties incidit in textus aliquos admodum celebres, et iactari saepe solitos in disputationibus, eos accurate perpendat, illustrioribus aliquot interpretationibus inter se collatis, ut quae quibus anteferenda sit, ex antecedentibus et consequentibus possit intelligi, vel ex vi graeci sermonis, vel ex aliorum locorum observatione, vel ex insigniorum inter-

pretum auctoritate, vel denique ex momentis rationum. Tum demum veniatur ad dubitatiunculas quasdam, non nimium exquirendas quidem, sed, si cuius momenti sint, non omitendas.

14. Magnum etiam quaestionum delectum habeat: et eae quidem, quae non ex ipsa Aristotelis disputatione nascuntur, sed ex occasione cuiuspiam axiomatis, quod is obiter inter disputandum usurpat, si aliis in libris proprium locum habent, eo reiiciantur; sin minus, continuo post textum ipsum, in quo se obtulerint, explicentur.

15. Quaestiones vero, quae per se ad materiam, de qua disputat Aristoteles, pertinent, ne tractentur ante explicatos textus omnes ad propositam rei summam pertinentes; si quidem plures textus hi non sint, quam ut una aut altera lectione possint exponi. Sin autem excurrant longius, ut qui sunt de principiis, de causis, de motu, in his nec fusiores tractatus habeantur, nec totus Aristotelis contextus quaestionibus anteponatur; sed cum illis ita coniungatur, ut post aliquam textuum seriem quaestiones aliquae, quae ex illis exsistant, interserantur.

16. Absolutis lectionibus, aliqui inter se audita recolant per semihoram, circiter deni, uno aliquo ex condiscipulis e Societate, si fieri potest, singulis decuriis praeposito.

17. Disputationes menstruae fiant, in quibus argumententur non pauciores quam tres mane, totidem a prandio; primus quidem per horam, caeteri vero per ternos circiter quadrantos. Et mane quidem primo loco disputet Theologus aliquis (si Theologorum suppetit copia) contra Metaphysicum,

Quaestionum
delectus
et ordo.

Quaestiones
textui interse-
rendae.

Repetitio
in scholis.
P. 4 c. 13 n. 2.

Disputationes
menstruae.
P. 4 c. 6 n. 10.
P. 4 c. 18 n. 3.

Quae tertio.

Textus
Aristotelis
maximi
faciendus.

Qui maxime
textus,
et quomodo in-
terpretandi.

contra Physicum Metaphysicus, Physicus contra Logicum; sed a prandio Metaphysicus cum Metaphysico, Physicus cum Physico, Logicus cum Logico. Mane item Metaphysicus, a prandio Physicus unam aut alteram conclusionem confirmabit breviter et philosophice.

Summae tempore quatenus disputandum.

18. Quo tempore summam Logicae Praeceptor tradit, nec ipse nec eius auditores ad has disputationes convenient. Immo prima aut altera circiter hebdomada Logici nihil disputent, una fere rerum explanatione contenti: ex quo tempore poterunt in sua classe defendere theses aliquas die sabbati.

Disputationes solemnes.

19. Ubi non est nisi unus Philosophiae Magister, ter aut quater in anno instituat solemniore aliquas

disputationes festo aliove feriato die; idque eo splendore atque apparatu, invitatis etiam Religiosis aliisque Doctoribus ad argumentandum, ut ex ea re studiis nostris non infructuosus aliquis fervor accedat.

Formae ratio in disputando.

20. Sic ab ipso Logicae initio iuvenes instituantur, nihil ut eos magis pudeat in disputando, quam a formae ratione deflexisse; nihil ab illis severius exigat Praeceptor, quam disputandi leges ac statas vices. Itaque, qui respondet, repetat primum totam argumentationem, nihil ad singulas propositiones respondendo; tum iterum propositiones, addatque *Nego*, vel *Concedo maiorem, minorem, consequentiam*; interdum etiam distinguat; raro autem vel declarationes, vel rationes, praesertim invitis, obtrudat.

REGULAE

PROFESSORIS PHILOSOPHIAE MORALIS.

Officium.

1. INTELLIGAT sui instituti nequaquam esse, ad theologicas quaestiones digredi, sed, progrediendo in textu breviter, docte et graviter praecipua capita scientiae moralis, quae in decem libris Ethicorum Aristotelis habentur, explicare.

P. 4 c. 14 n. 8.

Tempus huius lectionis.

2. Ubi ab ipsomet philosophici cursus Professore Ethica praelegi non solent, exponat, qui Ethica tradit, Metaphysicis graviores huius scientiae quaestiones; idque per tres quadrantes quotidie, aut semihoram.

3. Ethicae repetitiones saltem decimo quinto quoque die habeantur, quo tempore Rector statuerit, etiam si ob eam causam una esset metaphysica repetitio praetermittenda.

Repetitio.

4. Cum Metaphysicae auditores vel domi privatas, vel in schola menstruas habent disputationes; propositionem aliquam ethicam conclusionibus semper adiungant, adversus quam per quadrantem Metaphysicus disputet, qui argumentatur.

Conclusiones.

REGULAE PROFESSORIS MATHEMATICAE.

Qui auctores,
quo tempore,
quibus
explicandi.
P. 4 c. 12, C.

1. **P**HYSICAE auditoribus explicet in schola tribus circiter horae quadrantibus Euclidis elementa: in quibus, postquam per duos menses aliquantisper versati fuerint, aliquid Geographiae, vel Sphaerae, vel eorum, quae libenter audiri solent, adiungat: idque cum Euclide, vel eodem die vel alternis diebus.

Problema.

2. Singulis, aut alternis saltem

mensibus, ab aliquo auditorum, magno Philosophorum Theologorumque conventu, illustre problema mathematicum enodandum curet; posteaque, si videbitur, argumentandum.

3. Semel in mense, idque fere die sabbati, praelectionis loco praecipua quaeque per eum mensem explicata publice repetantur.

Repetitio.

REGULAE

PRAEFECTI STUDIORUM INFERIORUM.

Finis.
P. 4 c. 7 n. 1.
P. 4 c. 16 n. 4.

1. **I**NTELLIGAT se ad id esse delectum, ut omni ope atque opera Rectorem adiuvet in scholis nostris ita regendis ac moderandis, ut, qui eas frequentant, non minus, quam in bonis artibus, in vitae probitate proficiant.

Subordinatio
generali
Praefecto.

2. In rebus, quae ad morum disciplinam in scholis nostris pertinent, Rectorem tantum; in iis vero, quae

ad studia, generalem studiorum Praefectum consulat: ab eorum praescripto non recedat; nullam consuetudinem aut receptam tollat, aut novam introducat.

3. Eidem Praefecto, quidquid ab auditoribus Rhetoricae et inferiorum Facultatum publice domi forisque declamabitur, tradi curet recognoscendum. Emblemata vero et carmina,

Declamationes
a quo
probandae.

quae celeberrimis aliquot diebus propalam collocantur, a duobus per Rectorem designandis legantur omnia, atque optima seligantur.

Magistri
observandi et
iuvandi.

4. Regulas Magistrorum inferiorum et auditorum habeat, et perinde ac suas sedulo curet observandas. Magistros ipsos iuvet ac dirigat, maximeque caveat, ne quid apud alios, praesertim vero discipulos, de eorum existimatione atque auctoritate detrahatur.

Una docendi
ratio.

5. Magnopere caveat, ut novi Praeceptores decessorum suorum docendi morem, et alias consuetudines, a nostra tamen ratione non alienas, sedulo retineant; quo minus externi frequentem Magistrorum mutationem incusent.

Scholae
visendae.

6. Quinto decimo quoque die minimum singulos docentes audiat; observet, an doctrinae christianae debitum tempus atque operam tribuant, an quantum satis est in suo penso, tum persolvendo tum recolendo, progrediantur; an denique cum discipulis decore ac laudabiliter se in rebus omnibus gerant.

Feriat dies
et horarum
mutatio.

7. Tum festos dies et vacationes, sive Provinciis omnibus communes, sive suae proprias, praesertim hebdomadarias; tum horas, quibus quoque anni tempore inchoandae scholae sint ac finiendae, mature cognoscat, Magistrisque significet: quando item discipuli, ad publicas supplicationes, aliaque id genus dimittendi, aut aliquid extra ordinem agere iubendi, seu vetandi.

Quinque scho-
larum gradus.

8. § 1. Caveat ne gradus, quibus quinque scholae inferiores, videlicet Rhetorica, Humanitas et tres Grammaticae constant, ulla ratione permisceantur, ut, si quando classis aliqua ob multitudinem discipulorum

ex Provincialis praescripto geminetur, eundem utraque gradum retineat; et, si quando plures in una classe ordines statuuntur, iis gradibus respondeant, qui in Regulis Professorum describuntur.

Divisio
Grammaticae
in tres libros.

§ 2. Quae distinctio quo melius faciliusque servetur, omnia Emmanuelis praecepta tres in libros dividenda sunt, quorum singuli singularum scholarum sunt proprii.

Primus liber pro infima classe continebit primum Emmanuelis librum, et brevem introductionem syntaxeos e secundo depromptam.

Secundus liber pro media classe continebit secundum librum Emmanuelis de octo partium constructione usque ad figuratam, additis facilioribus appendicibus.

Tertius liber pro suprema classe continebit e secundo libro appendices secundi generis, et a figurata constructione usque ad extremum, ac librum tertium, qui est de syllabarum dimensione.

Similis autem huic in tres partes, quae tribus classibus respondeant, divisio ab iis etiam Provinciis facienda esset, quae aliam methodum quam romanam sequuntur.

§ 3. Cuiusque classis librum Magister primo fere semestri absolvet, altero a capite repetet. Quoniam vero infimae classis liber maior est, quam explanari uno anno ac recoli totus possit, ideo bifariam dividitur. Et expediret quidem pueros non admittere, nisi in prima parte bene instructos, ut omnibus secunda pars, sicut caeteris classibus, uno anno explicaretur et repeteretur. Verum, ubi id fieri non poterit, haec infima classis dividenda erit in duos ordines, quorum uni prima pars libri, alteri se-

Infimae classis
geminus ordo.

cunda primo fere semestri praelegatur; secundo vero semestri utraque ab initio repetatur: quae sicubi geminetur, cum in ea duplex sit ordo, unus poterit Magister inferiorem ordinem docere, alter superiorem.

Repetitionis
utilitas.

§ 4. Huius repetitionis duplex erit utilitas: prima, quod altius inhaerebunt, quae saepius fuerint iterata; altera, ut, si qui sint praestanti ingenio, celerius quam caeteri cursum conficiant; cum singulis semestribus possint ascendere.

Collegium
quinque clas-
sium.

§ 5. Ubi igitur quinque scholae sunt, serventur in singulis singuli gradus eo modo, quo descripti sunt in Regulis Magistrorum; nec in ulla earum plus quam unus ordo, excepta infima, permittatur.

Quatuor.

§ 6. Ubi sunt quatuor scholae, vel, sublata Rhetorica, caeterae quatuor nihil differant ab iis, quas modo diximus; vel quod magis placet, suprema sit Rhetorica, servetque prorsus gradum in Regulis Professoris Rhetoricae descriptum; altera sit Humanitatis, itemque servet gradum in Regulis Professoris expressum; tertia in duos secetur ordines, quorum superior supremae classi Grammaticae respondeat, inferior mediae; quarta denique respondebit infimae classi; duosque in ordines, ut in eius Regulis dicitur, tribui poterit: si superior tantum ordo admittatur, tertia unum tantum gradum teneat, sitque suprema Grammaticae; quarta vero duos, sitque media, et infima.

Trium.

§ 7. Ubi sunt tres scholae, duae inferiores retineant gradum modo praescriptum duabus ultimis in Collegio quatuor classium; suprema vero vel sit pura Humanitas, vel in duos dividatur ordines, quorum superior Rhetoricae, inferior Humanitati re-

spondeat. Atqui ordo superior non introducetur, nisi consulto Rectore, cum bonus numerus discipulorum erit, qui eius ordinis sint capaces, atque ita, ut Magister studio et curae inferiori ordini debitae nullo modo desit.

Duarum.

§ 8. Ubi sunt duae scholae, inferior duos habeat ordines, quorum alter supremo ordini infimae classis, alter mediae classi; superior item duos, quorum alter supremae classi Grammaticae, alter Humanitati respondeat.

§ 9. In his etiam scholis, ubi est ordo geminus, eadem erit pro utroque ordine, quae dicta est § 3, annui pensi repetitio. Et quidem, ubi fieri posset, ut utrique sua cuique pars primo semestri explicaretur, secundo iteraretur; discipuli per biennium in eadem classe aequae progredierentur atque in duabus, quae singulis constarent ordinibus: verum, ubi id difficilius videatur, plus etiam erit temporis tribuendum.

Repetitio pensi
in scholis
duorum ordi-
num.

§ 10. Hoc ut obtineri possit, in his scholis, in quibus ordo erit geminus, omnia praeter Grammaticae praelectionem erunt omnibus communia. Ac primum quidem ciceroniana praelectio communis erit, ita ut faciliora ab inferiore, difficiliora a superiore ordine reposcantur. Deinde thema etiam unicum dari poterit, ita ut totum ordo superior excipiat, inferior primam solum vel ultimam partem, quae sit praeceptis illi explicatis accommodata. Denique exercitationes et concertationes plerumque omnibus communes esse possunt. Sola ergo Grammaticae praelectio distincta cum sit, aut alternis diebus singulis ordinibus, aut, tempore bifariam diviso, sua utrique quotidie explicabitur recoletur.

Quae ibidem
communis,
quae propria.

Novi discipuli.

9. Nullum, quoad eius fieri potest, in discipulorum numerum referat, qui non adducatur a parentibus, aliisve, quibus curae sit, aut quem ipse non noverit, aut de quo facile non possit ab aliis sibi iam notis edoceri. Neminem vero, eo quod ignobilis sit aut pauper, excludat.

Eorum
examen.

10. Eos, qui de novo adveniunt, in hunc fere modum examinet: roget quaenam studia coluerint, quatenus; deinde seorsim aliquid scribere, certo argumento proposito, iubeat; nonnulla item praecepta Facultatum, quibus studuerint, exigat; breves aliquas sententias, sive latine convertendas, sive, si sit opus, e scriptore quopiam interpretandas, proponat.

Admissio.

11. Quos probe instructos, et bonorum morum aut indolis esse cognoverit, admittat; iisque Regulas auditorum nostrorum ostendat, ut quales se esse oporteat, norint. Eorum nomen, cognomen, patriam, aetatem, parentes, aut eos, in quorum cura sunt, ecquis discipulorum noverit eorum domos, in libro scribat; diemque et annum, quo quisque admissus est, adnotet. Demum unumquemque in ea classe, et cum eo Praeceptore colloquet, qui ipsi conveniat; ut superiore dignus potius, quam suo indignus videri possit.

Qui non
admittendi.

12. In ultimam classem fere neque admittat iuvenes aetate provectos, neque puerulos nimium teneros, nisi admodum idoneos; etiam si probae tantum educationis gratia mitterentur.

Promotio.

13. Generalis solemnisque promotio semel in anno post anniversarias vacationes facienda est. Si qui tamen longe excellant, atque in superiore schola, magis quam in sua, profecturi videantur, (quod inspiciendis catalogis, rogandisque Magistris cogno-

scet) nequaquam detineantur, sed quocumque anni tempore post examen ascendant. Quamquam a prima classe ad Humanitatem, tum ob alias causas, tum propter artem metricam, quae secundo semestri explicatur, et ab Humanitate ad Rhetoricam propter Cypriani compendium, vix patet ascensus.

14. Ad examen semel, aut, si opus sit, iterum ab omnibus classibus soluta oratione; a suprema vero Grammaticae et Humanitate semel etiam carmine, et, si videatur, semel graece aliquo dierum intervallo in schola scribendum est.

Ad examen
scribendum.

15. Efficiat ut, biduo vel triduo ante examen, Magistri scribendum examinis causa denuntient: scribendique ad examen leges, in fine harum Regularum positae, singulis in classibus recitentur.

Examinis
leges recitan-
dae.

16. Scribentibus praesit ipse Praefectus, aut alius, quem ipse sibi substituerit, qui, quo die scribendum est, signo dato, argumentum breve, potius quam longum, tradat.

Praefectus
praesit.

17. Compositiones in fasciculum ordine alphabeti coniectas apud se habeat; et, si nihil impediat, dividat Examinatoribus, ut, si videatur, legere, et errata in margine notare possint.

Compositiones
tribuendae
Examinatori-
bus.

18. Examinatores tres esse oportet. Unus erit, ut plurimum, ipse Praefectus; alios duos rerum Humaniorum bene peritos, qui, si fieri potest, Magistri non sint, Rector cum Praefecto constituet. In decernendo autem plura horum trium suffragia spectabuntur. Ubi vero ingens est numerus, duo aut plura Examinatorum ternaria constitui nihil vetat.

Examinatores.

19. Terni ad examen, aut etiam plures, ex classibus praesertim infe-

Examinando-
rum numerus.

rrioribus evocentur; totidemque deinceps a Magistro, servato alphabeti ordine aut alio commodiore, submittantur.

Catalogi
cognoscendi.

20. Examinatores in primis perlegant Magistri catalogum, et in eo recognoscant adscriptas cuique notas, dum ad examen accedit; conferendo, si opus sit, cum superioribus eiusdem anni catalogis, ut, quid quisque profecerit aut profecturus sit, facilius appareat.

Examinis
ratio.

21. Examinis ratio haec erit: primum suae quisque compositionis partem, si videatur, recitet. Deinde errata corrigere et eorum rationem reddere iubeatur, praecepto, contra quod peccatum sit, indicato. Postea Grammaticis vernaculum aliquid statim latine vertendum proponatur; omnesque de praeceptis et rebus, quae in quaque schola traditae sunt, interrogentur. Denique brevis, si sit opus, loci cuiuspiam ex libris in schola explicatis interpretatio exigatur.

Quando
ferendae sen-
tentiae.

22. Post cuiusque ternarii examen, recentibus adhuc Examinatorum iudiciis, sententiae de interrogatis ferantur, habita compositionis, notae a magistro additae, et interrogationis ratione.

De dubiis.

23. Ad constituendum de dubiis, Praefectus quotidianas eorum scriptiones per intervalla exigat; cum iisdem iudicibus conferat, ut eos, si videatur, rursus scribere iubeant, et examinent. Porro in dubiis ratio aetatis, temporis in eadem classe positi, ingenii ac diligentiae habenda erit.

Silentio
sententiae
supprimendae.

24. Peracto demum examine, quid de unoquoque statuendum sit, silentio supprimatur, nisi quod, antequam publice recitetur, suus cuique Magistro catalogus ostendendus erit.

25. Si quis nulla ratione ad gradum faciendum videatur idoneus, nullus deprecationi sit locus. Si quis, aegre quidem aptus, sed tamen propter aetatem, tempus in eadem classe positum, aut aliam rationem promovendus videatur; id ea conditione, nisi quid obstiterit, fiat, ut, si minus suam Magistro probarit industriam, ad inferiorem scholam remittatur, nec in catalogo eius ratio habeatur. Si qui denique ita sint rudes, ut nec eos promoveri deceat, nec ullus in propria classe fructus speretur, agatur cum Rectore, ut, eorum parentibus aut curatoribus perhumaniter admonitis, locum non occupent.

Non apti, et
rudes.

26. Publice promovendorum catalogus, vel ad singulas seorsim classes, vel in aula simul ad omnes recitetur. Si qui longe inter caeteros emineant, primi honoris causa nominentur, in caeteris alphabeti vel doctrinae ordo servabitur.

Promulgatio.

27. Ante instaurationem studiorum, de catalogo librorum, qui eo anno explicandi sunt in scholis nostris, conficiendo mature referat ad Rectorem, ut res cum Praefecto generali et cum Magistris communicetur; eodemque modo statuatur, si qui forte in anno libri sive scriptores commutandi sint.

Librorum
catalogus.

28. Efficiat, ut tempestive cum publicis bibliopolis agatur, ne librorum, quibus aut in dies utimur aut sequentem in annum usuri sumus, tum nos tum externi, copia desideretur.

Librorum
copia.

29. Cuiuslibet anni initio sua singulis auditoribus scamna et consessores, vel per se vel per Magistros, Alumnis etiam et Convictoribus per eorum moderatores assignet (nisi forte alicubi ex doctrinae ordine se-

Locorum
assignatio.

dendi ordo statuatur) nobilibus quidem commodiora, Nostris vero, et aliis item Religiosis, si adsint, ab externis separata subsellia: neque committat, ut magna aliqua commutatio, se inscio, fiat.

Privati studii
tempus.

30. Permagni interest, ut auditoribus, non modo nostris, sed Alumnis etiam vel Convictoribus, et, si nihil obstitit, externis quoque Praefectus per Magistros, vel per alios illorum Collegiorum Praefectos tempus ita distribuatur, ut privati studii horas bene collocent.

Immunitas
nulla.

31. Nullam det cuipiam, praesertim diuturnam, nisi gravi de causa, a versibus et graecis discendis immunitatem.

Declamationes
menstruae.

32. Curet, ut declamationes menstruae, quae publice in aula a Rhetoricae auditoribus habentur, superiorum etiam classium frequentia, non modo Rhetoricae et Humanitatis auditorum, cohonestentur. Ideoque Magistri admoneantur, ut suos quisque auditores invitent. Ex Nostris vero nemini abesse liceat, nisi a Rectore potestatem impetrarit.

Scholarum
disputationes.

33. Consideret quando, qua ratione, et quo convenire debeant scholae ad disputandum inter se: nec solum disputandi rationem ante praescribat, sed etiam, dum certatur, praesens ipse sedulo curet, ut fructuose, modeste, pacate gerantur omnia. Eodemque modo Rhetoricae et Humanitatis auditorum declamationibus seu praelectionibus, quas in gymnasio habere solent, intersit.

Academiae.

34. Ad litterarias exercitationes altius imprimendas, det operam, ut, si Rectori videbitur, in classibus, non modo Rhetoricae et Humanitatis, sed etiam Grammaticae, academiae instituantur: in quibus statis diebus

certisque legibus, quae in fine libri habentur, vicissim praelegatur, disputetur, aliaeque boni auditoris partes agantur.

Praemia pu-
blica.

35. De praemiis distribuendis, ac declamatione dialogove tum fortasse habendo, tempestive Superiori in memoriam revocet. In qua distributione leges, quae in fine harum Regularum collocantur, servandae erunt, et in singulis classibus ante scriptionem promulgandae.

Privata.

36. Det quoque operam, ut, praeter publica praemia, privatis etiam, quae Rector Collegii suppeditabit, praemiolis, vel signo aliquo victoriae Magistri in sua quisque schola discipulos excitent; cum vel adversarium vincendo, vel totum aliquem librum repetendo memoriterve reddendo, vel illustre aliquid eiusmodi agendo in dies commeruisse videbunt.

Censor,
seu praetor.

37. Suum in unaquaque classe pro regionum consuetudine publicum censorem, vel, si censoris nomen minus placeat, decurionem maximum, aut praetorem constituat: qui, ut in honore sit apud condiscipulos, privilegio aliquo cohonestandus erit; iusque habebit, Magistro approbante, leviores poenas a condiscipulis deprecandi. Is observet, si quis aut ante signum datum, ex condiscipulis vagetur in atrio, aut scholam alienam ingrediatur, aut a propria seu a suo loco discedat; deferat etiam ad Praefectum, quinam quotidie desiderentur, si quis non discipulus scholam intrarit, demum si quid, absente seu praesente Magistro, peccetur in schola.

Corrector.
P. 4 c. 7 n. 2.
P. 4 c. 16 n. 5.

38. Propter eos, qui, tum in diligentia, tum in iis, quae ad bonos mores pertinent, peccaverint, et cum quibus sola verba bona et exhortatio-

nes non sufficiunt, corrector, qui de Societate non sit, constituatur: ubi haberi non poterit, excogitetur modus, quo castigentur, vel per aliquem ex ipsis scholasticis, vel alia convenienti ratione: propter domestica vero delicta non plectantur in schola, nisi raro, et magna de causa.

39. Qui autem plagas recusant, aut cogantur, si tuto possint; aut, si quando id indecore fiat, cum grandioribus videlicet, iis gymnasium nostrum interdicatur, Rectore tamen antea consulto; sicut et iis, qui frequenter absunt a schola.

40. Cum nec verba nec correctoris officium satis esset, et in aliquo emendatio non speraretur, aliisque is esse offenculo videretur; praestat a scholis eum remove, quam, ubi parum ipse proficit et aliis nocet, retinere. Hoc autem iudicium Rectori, ut omnia ad gloriam et servitium Dei, ut par est, procedant, relinquatur.

41. Si casus aliquis acciderit, ubi, in remedium offenculi praestiti, satis non esset a scholis expellere; ad Rectorem referat, ut is videat, quid praeterea conveniat providere. Quamvis, quoad eius fieri poterit, in spiritu lenitatis, pace et charitate cum omnibus conservata, sit agendum.

42. Reditus ad scholas nostras nemini pateat eorum, qui vel semel eiecti sunt, vel ultro sine legitima causa discesserunt: quin prius Rector admoneatur, cuius erit, quid expediat, iudicare.

43. Nihil, neque in atrio neque in scholis, etiam superioribus, patiat armorum, nihil otiosorum, nihil concursationum atque clamorum; nec iuramenta, nec iniurias verbo aut facto illatas, nec inhonestum aut dissolutum quid in eis permittat: si quid

acciderit, componat statim, et cum Rectore agat, si quid est, quod atrii quietem ullo modo perturbet.

44. Non modo toto scholarum tempore in atrio, sive in conclavi, unde atrii prospectus pateat, sit assiduus, verum etiam scholas ante datum signum ad ingrediendum interdum lustret; semperque ad atrii ianuam cunctis exeuntibus praesto sit.

45. Curet, ut scholarum ingressus in templum egressusve strepitu careat; et numquam, nisi praesente aliquo Magistrorum, aut etiam pluribus, Missam audiant; cui, non modo omnes quotidie religiose intersint, sed etiam recte atque ordine distributi.

46. Diebus et horis ad excipendas discipulorum confessiones constitutis, videat, ut Confessarii tempestive adsint; templum ipse per id tempus ingrediatur identidem, curetque, ut modeste ac pie se pueri gerant.

47. Ne ipse quidem Praefectus, nisi parce, praesertim praelectionum tempore, e scholis discipulos evocet: si quid in ea re peccetur ab aliis, Rectorem edoceat.

48. Nullo autem tempore discipulorum opera, aut ad scribendum, aut ad ullam rem aliam utatur, aut alios uti sinat.

49. Regulae omnium externorum discipulorum communes, in loco, ubi publice legi possint, et in quavis praeterea classe propalam sunt affigendae, et cuiusque fere mensis initio in Rhetorica caeterisque inferioribus recitandae.

50. Ubi non erit Praefectus studiorum superiorum, curam subeat ipse, Rectore probante, recognoscendi ea, quae publice declamantur; et libros nostris scholasticis, eodem consilio Rectore, distribuendi.

Atrium
et scholae
lustrandae.

Templum
et Missa.

Confessio.

E schola
non evocandi.

Discipulorum
opera non
utendum.

Regulae palam
collocandae.

Vices Praefecti
generalis.

Correctionem
recusantes.

A scholis
removendi.
P. 4 c. 16 n. 5.

Coercendi.
P. 4 c. 16, D.

Reditus
ad scholas
nemini pateat.

Atrii quies.

P. 4 c. 16 n. 4.

SCRIBENDI AD EXAMEN LEGES.

Scriptioni
intersint.

1. **I**NTELLIGANT omnes, ipso scriptio-
nis die, si qui, nisi gravibus dis-
tenti causis, desiderentur, eorum in
examine nullam habitum iri ratio-
nem.

Scribendi
tempus.

2. Mature veniendum ad scholam,
ut scribendi argumentum, et ea, quae
tum Praefectus per se vel per alium
traditurus est, fideliter excipiant,
absolvantque omnia intra finem scho-
larum. Nam post indictum silentium,
nemini cum aliis, ne cum Praefecto
quidem ipso, sive cum eo, quem
ipse sibi substituerit, loqui licitum
fore.

Apparatus.

3. Accedere oportet instructos li-
bris, caeterisque rebus ad scribendum
necessariis, ne ab ullo quidquam pe-
tere inter scribendum necesse sit.

Forma.

4. Apposite ad uniuscuiusque clas-
sis gradum dilucideque scribendum,
et ex thematis verbis modisque prae-
scriptis; ambigue scripta in deterio-
rem partem acceptum iri; verba etiam
omissa, vel temere immutata diffi-
cultatis evitandae causa, pro erratis
fore.

Cavendum a
consessoribus.

5. Cavendum a consessoribus; nam,
si duae forte compositiones similes
ac geminae reperiantur, utramque
habitum iri pro suspecta, cum, uter

ab utro furatus sit, exploratum esse
non possit.

6. Ad fraudes evitandas, si cui
forte potestatem exeundi, postquam
scribi coeptum sit, dare necessitas
cogat, is, et argumentum scriptio-
nis et quidquid scripserit, apud Praefe-
ctum relinquat, sive apud eum, qui
tum scholae praeest.

Egressus
e schola.

7. Compositione absoluta, suo quis-
que loco, quae scripsit, diligenter
recolat, castiget, expoliat quantum
velit: nam, simul atque compositio
tradita Praefecto sit, si quid deinde
correctum oporteat, haudquaquam
redditum iri.

Scriptio-
nis
traditio.

8. Rite complicanda, ut Praefectus
iusserit, sua unicuique compositio,
atque in tergo nomen tantum scri-
ptoris cum cognomine latine adscri-
bendum, quo facilius compositiones
omnium in alphabeti, si libeat, ordi-
nem redigi possint.

Adscribendum
nomen.

9. Cum, suam quisque compositio-
nem redditurus, accedit ad Praefe-
ctum, secum suos habeat libros, ut, ea
tradita, statim silentio exeat e schola:
caeteri vero, aliis discedentibus, loca
non mutant; sed compositionem, quo
coeperint loco, perficiant.

Scriptio-
nis
absolutio.

10. Si quis tempore ad scriben-

Tempus.

dum attributo non absolverit; eam ipsam partem, quam scripserit, tradet. Idcirco probe intelligi ab omnibus oportebit, quantum temporis ad scribendum concedatur, quantum ad describendum, et recognoscendum.

11. Denique, cum ad examen accedunt, libros, qui explicati sint eo anno, de quibus interrogandi sunt, afferant: dumque unus interrogatur, caeteri, qui adsunt, diligenter attendant, verum neque annuant aliis, neque corrigant, nisi rogati.

Accessus
ad examen.

LEGES PRAEMIORUM.

Praemiorum
numerus.

1. **R**HETORICAE octo praemia proponuntur: duo solutae orationis latinae, duo carminis; duo solutae orationis graecae, totidem graeci carminis. Sex item, sed eodem plane ordine, in Humanitate et in prima classe Grammaticae, relicto scilicet graeco carmine, cuius infra Rhetoricam fere non est usus. Quatuor deinceps in omnibus aliis inferioribus, relicto etiam latino carmine. Unus praeterea aut alter in singulis classibus, qui optime omnium christianam doctrinam recitaverit, praemio donetur. Poterunt tamen, ubi ingens aut parvus est numerus discipulorum, plura vel pauciora dari, dummodo potior semper solutae orationis latinae ratio habeatur.

Scriptio
dies.

2. Scribendi certamen in distinctos dies dividatur, ita ut alius dies orationi latinae, alius scribendis versibus, alii item duo dies graecae orationi ac versibus tribuantur.

3. Omnes in suam quisque scholam diebus et horis ad scribendum constitutis conveniant.

Constitutae
horae.

4. Accepto scribendi argumento, ante absolutam scriptionem ac traditam, nemo e sua schola egrediatur, neque cum alio, intra sive extra gymnasium, colloquatur: si egredi, facta tamen potestate, necesse sit, argumentum et quidquid scripserit, apud eum, qui tum scholae praeest, relinquatur.

Egressus,
et colloquium
interdicitur.

5. Si quis longius spatium ad rem accuratius perficiendam expetit, is, modo ne pedem e schola efferat, neque ultra occasum solis tempus proget, quamdiu voluerit maneat.

Tempus
ut prorogan-
dum.

6. Suam quisque scriptionem accurate descriptam, aliquo addito, quo maluerit, signo, sine nomine tamen, cum discedere volet, gymnasii Praefecto, vel alteri, quem ipse sibi substituerit, reddat: aliam item chartam, in qua cum nomine et cognomine sit

Scriptio
designanda.

idem signum expressum, diligenter obseratam, ne nomen inspicere possit, eidem tradat.

Tuto
asservandae.

7. Gymnasii Praefectus omnia sedulo et fideliter asservet: neque chartas nomina continentes, priusquam factum sit iudicium, resignet.

Iudices.

8. Iudices tres, et docti et graves, quorum aliquis externus esse poterit, si loci postulet consuetudo, qui nesciant cuius quaque sit scriptio, deligantur. Hi, perlectis omnibus scriptis et re diligenter inspecta, plurimum suffragio omnes ordine victores, et eorum quoque, qui ad victores proxime accesserunt, unum aut alterum in unoquoque genere declarent.

Iudicii forma.

9. In iudicio, cuius melior erit orationis forma, is caeteris omnibus, etiamsi plura scripserint, anteferatur. Si qui genere ipso et stilo pares in scribendo erunt, plura paucioribus anteponantur. Si in hoc etiam sint pares, qui orthographia praestiterit, victor sit. Si orthographia et caeteris rebus pares fuerint, ei, qui elegantius expresserit litterarum notas, praemium adiudicetur. Si pares omnino sint, vel dividatur praemium, vel geminetur, vel sorte ducatur. Si quis in omnibus generibus scribendi caeteros vicerit, is etiam omnium generum praemia consequatur.

Nomina

10. Iudicio perfecto, Praefectus

cum Rectore et Praefecto generali chartas, in quibus nomina certantium cum signis adscripta erunt, resignet: nomina victorum e signis diligenter, ne erret, investiget; cognita nemini, praeterquam Magistris, enuntiet.

resignanda.

11. Constituto deinde die, quanto maximo fieri poterit apparatu et hominum frequentia, nomina victorum publice pronuntientur; et in medium procedentibus praemia cuique sua honorifice dividantur. Si quis non aderit, nisi potestatem iustis de causis, quae Rectori probentur, acceperit a Praefecto, praemium, vel optimo iure sibi debitum, amittat.

Praemiorum
apparatus.

12. Unumquemque victorem praeco evocabit hoc fere modo: *Quod felix faustumque sit rei litterariae, omnibusque nostri gymnasii alumni, primum, secundum, tertium etc. praemium solutae orationis latinae, graecae, carminis latini, graeci etc. meritis et consecutus est N.* Tum victori tradat praemium, nec fere sine aliquo ad rem maxime appposito carmine brevissimo, quod statim, si commode fieri possit, a cantoribus repetatur. Ad extremum addat idem praeco, si qui proxime accesserint, quibus aliquid etiam praemii loco dari licebit.

Distributio.

13. Contra has leges si quis peccarit, aut fraudem ullam commiserit, eius scriptionis nulla ratio habeatur.

Fraudum
poena.

REGULAE COMMUNES

PROFESSORIBUS CLASSIUM INFERIORUM.

Finis.
P. 4 c. 7 n. 2.

1. **A**DOLESCENTES, qui in Societatis disciplinam traditi sunt, sic Magister instituat, ut una cum litteris mores etiam christianis dignos in primis hauriant.

P. 4 c. 16 n. 4.

Feratur autem eius peculiaris intentio, tam in lectionibus, cum se occasio obtulerit, quam extra eas, ad teneras adolescentium mentes obsequio et amoris DEI ac virtutum, quibus ei placere oportet, praeparandas; sed praecipue ea, quae sequuntur, observet.

Oratio ante
lectionem.
P. 4 c. 16, c.

2. Orationem brevem ante scholae initium dicat aliquis ad id institutam; quam Praeceptor et discipuli omnes aperto capite et flexis genibus attente audient: ante lectionis vero initium ipse Praeceptor signo crucis se muniat aperto capite, et incipiat.

Missa
et concolo.
P. 4 c. 16 n. 1.
P. 4 c. 7 n. 2.

3. Missae et concioni curet ut intersint omnes, Missae quidem quotidie, concioni vero diebus festis: ad quam praeterea bis saltem singulis hebdomadis eos in Quadragesima mittat, aut etiam pro regionis consuetudine ducat.

Doctrina christiana.
P. 4 c. 7 n. 2.
P. 4 c. 16 n. 2.

4. Doctrina christiana, in classibus praesertim Grammaticae, vel etiam in aliis, si opus sit, feria sexta aut sabbato ediscatur ac memoriter

recitetur; nisi forte alicubi, et a novis discipulis, etiam saepius recitanda videretur.

5. Piam cohortationem vel doctrinae explicationem feria item sexta aut sabbato habeat per semihoram: hortetur autem potissimum ad orandum DEUM quotidie, praecipue vero ad coronam B. Virginis aut officium quotidie recitandum, ad excutendam conscientiam vesperi, ad sacramenta poenitentiae et Eucharistiae frequenter ac rite obeunda, ad vitandas noxias consuetudines, ad vitiorum detestationem, ad virtutes denique colendas christiano homine dignas.

Adhortatio.

6. Privatis etiam colloquiis eadem ad pietatem pertinentia inculcabit, ita tamen, ut nullum ad Religionem nostram videatur allicere: sed, si quid huiusmodi cognoverit, ad Confessarium reiiciat.

Colloquia
spiritualia.
P. 4 c. 4 n. 6.
P. 7 c. 4 n. 8.

7. Litanias Beatissimae Virginis sabbato sub vespere in sua classe recitari iubeat, vel, si moris sit, in templum ad easdem cum caeteris audiendas ducat: pietatem vero in eadem Virginem et Angelum etiam Custodem discipulis diligenter suadeat.

Litaniae,
et devotio erga
B. Virginem.

8. Lectionem spiritualem, praeser-

Lectio

spiritualis.
P. 4 c. 5, E.

tim de Sanctorum vitis, vehementer commendet: contra vero, non solum ipse ab impuris scriptoribus, et omnino in quibus sit aliquid, quod bonis moribus nocere queat, iuventuti praelegendis abstineat; sed ab iisdem etiam extra scholam legendis discipulos, quam maxime potest, deterreat.

Confessio.
P. 4 c. 16 n. 1, A.

9. Confessiones singulis mensibus, ut a nemine omittantur, efficiat: iubebit autem eos tradere suum in schedula descriptum nomen, cognomen et classem Confessariis, ut, schedulas postea recognoscens, quinam defuerint, intelligat.

Orandum
pro discipulis.

10. Oret DEUM saepe pro suis discipulis, eosque religiosae vitae suae exemplis aedificet.

Praefecto
obtemperandum.

11. Praefecto horum studiorum obtemperabit in iis, quae ad haec studia et scholae disciplinam pertinent: quo inconsulto, neque ullum in scholam admittet aut dimittet, nec librum ullum suscipiet explicandum, nec ullam cuivis a communibus scholae exercitationibus immunitatem dabit.

Gradus
cuiusque scholae.
P. 4 c. 18, B.

12. Scholae omnes in suo se gradu contineant. Et de Rhetorica quidem et Humanitate dicetur seorsim: Grammaticae vero tres scholae esse debent, quibus eiusdem quidam quasi cursus absolvatur. Omnia proinde Emmanuelis praecepta tres in partes dividenda sunt, quarum singulae singularum scholarum sint propriae, ita tamen, ut in unaquaque classe ea semper, quae in schola proxime inferiore tradita sunt, recurrantur, prout in cuiusque Magistri Regulis indicabitur.

Graecae
Grammaticae
divisio.

13. In graeca etiam Grammatica haec fere divisio erit. Prima pars, a primis elementis ordiendo, simplicia

nomina, verbum substantivum et verba item simplicia complectitur pro infima classe. Secunda, nomina contracta, verba circumflexa, verba in μ , et faciliores formationes pro media classe. Tertia, reliquas partes orationis, seu quaecumque rudimentorum nomine continentur, exceptis dialectis ac difficilioribus annotationibus pro suprema classe. Quarta, quae Humanitati tribuitur, omnem syntaxim. Quinta denique pars, quae est Rhetoricae, artem metricam.

14. Divisio temporis, quod in Rhetorica binis minimum horis, in Humanitate vero et caeteris scholis duabus et dimidiata mane, totidemque a prandio, binis item minimum die vacationis definitur, eadem semper esse debet; ut certum sit, quae horae quibus exercitationibus impendantur.

Divisio
temporis.

15. Harum tamen exercitationum ordo ad Provincialis praescriptum pro loci consuetudine immutari potest, dummodo eadem omnino eademque spatia temporis, illis in cuiusque Magistri Regulis assignata, retineantur, et in semel coepto constantia servetur.

Quatenus
commutanda.
P. 4 c. 18 n. 2.

16. Si festus dies inciderit in sabbatum, eius diei exercitationes in antecedentem diem revocentur, vel omittantur.

Dies festus
in sabbatum
incidens.

17. Eadem divisio die vacationis erit, ubi non assignantur propriae exercitationes: singulae enim, quae aliis diebus fiunt, proportionem contrahendae, aut earum aliqua in orbem praetermittenda, tempusque aliud concertationi relinquendum.

Die vacationis
quae divisio.

18. Latine loquendi usus severe in primis custodiatur, iis scholis exceptis, in quibus discipuli latine nesciunt, ita ut in omnibus, quae ad

Latine
loquendi usus.

scholam pertinent, numquam liceat uti patrio sermone; notis etiam adscriptis, si qui neglexerint: eamque ob rem latine perpetuo Magister loquatur.

Memoriae
exeritatio.

19. Memoriae traditas praelectiones discipuli decurionibus recitent, de quorum officio infra, regula 36, dicetur, nisi forte alius placeat mos in Rhetorica: ipsi vero decuriones decurioni maximo vel Magistro persolvent. Qui Magister aliquot quotidie, ex desidiosis fere, quique serius ad ludum venerint, recitare iubeat, ad explorandam decurionum fidem, omnesque in officio continendos. Sabato audita per unam vel etiam plures hebdomadas publice memoriter reddantur. Libro autem absoluto, deligi poterunt interdum, qui illum e suggestu ab initio pronuntient, non sine praemio.

Scriptiones
afferendae.

20. Scriptiones afferendae in classibus Grammaticae quotidie praeter diem sabbati; in caeteris solutae quidem orationis quotidie praeter diem vacationis et sabbati; carminis vero bis tantum, proximo scilicet post dominicum et vacationis diem; graeci demum thematis saltem semel, quo die Magistro libuerit, a prandio.

Corrigendae.

21. Scriptiones corrigendae ferme privatim et submissa voce cum unoquoque discipulorum, ut iis interim stilum exercendi tempus detur. Expedit tamen quotidie aliquot exempla, modo ex optimis, modo ex deterrimis, tum initio tum in fine publice recitare atque perpendere.

Corrigendi
ratio.

22. Modus corrigendae scriptionis in universum est: indicare, si quid contra praecepta peccatum sit; interrogare quomodo emendari possit; iubere, ut aemuli, statim ut aliquid deprehenderint, publice corrigant,

praeceptumque, contra quod peccatum est, proferant; laudare denique, si quid apte perfectum sit. Hoc autem dum publice peragitur, primum discipuli scriptionis exemplum (quod semper praeter id, quod Magistro describitur, afferendum est) secum ipsi legant et emendent.

23. Quotidie scriptiones singulorum a Magistro corrigi oporteret, cum praecipuus et maximus inde fructus existat: si tamen multitudo non patiat, corrigat quamplurimos, ita ut quos uno die discipulos praeteriit, altero vocet. Eam ob causam, diebus praesertim, quibus carmina afferuntur, scriptiones aliquas aemulis emendandas dispertiat, (quod quo commodius fiat, unusquisque non suum tantum, sed etiam aemuli nomen a tergo scriptionis inscribat) aliquas ipse Magister pomeridiano tempore, dum memoriter recitatur; aliquas, si libuerit, domi corrigat.

Corrigendae
quam
plurimae.

24. Exercitationes varias, dum scripta corrigit, pro scholae gradu, modo hanc, modo illam imperet. Nulla enim re magis adolescentium industria, quam satietate languescit.

Exercitationes
inter
corrigen-
dum.

25. Repetitio praelectionis, tum hesternae tum praesentis, eodem se habeat modo; fiatque, vel ab uno tota, vel potius a pluribus per partes, ut omnes exerceantur: repetantur autem praecipua et utilissima, primum fere a provectioribus, deinde etiam ab aliis; idque vel continenti oratione, vel ad singulas Magistri interrogationes interrupta, aemulo inter repetendum corrigente, si alter erret, vel, si cunctetur, anteverte.

Repetitio.

26. Die sabbati omnia, quae per hebdomadam praelecta sunt, recolantur. Quod si qui interdum profiteantur de iis omnibus, vel de toto libro

Repetitio die
sabbati.

se responsuros, ex iis aliquot delectos reliqui binis ternisve lacescant. interrogationibus, non sine praemio.

Praelectio.

27. In praelectionibus veteres solum auctores, nullo modo recentiores explicentur; multum autem proderit, si Magister, non tumultuario ac subito dicat, sed quae domi cogitate scripserit; totumque librum vel orationem, quam prae manibus habet, ante perlegerit: forma autem praelectionis haec ferme erit.

Primum, totam continenter pronuntiet, nisi aliquando in Rhetorica et Humanitate longior esse debeat.

Secundo, brevissime argumentum exponat, et connexionem, ubi erit opus, cum iis, quae antecesserant.

Tertio, unamquamque periodum praelegens, si quidem latine interpretetur, obscuriores explanet; unam alteri nectat; ac sententiam, non quidem inepta metaphrasi unicuique verbo latino alterum verbum latinum reddendo; sed eandem sententiam, si quidem sit obscurior, apertioribus phrasibus declarando aperiatur. Si vero vulgi sermone, servet, quoad fieri potest, collocationem verborum: sic enim numero assuescunt aures. Quod si sermo patrius non patitur, prius ad verbum fere omnia, postea ad vulgi consuetudinem explicet.

Quarto, a capite recurrens, nisi malit ipsi explicationi inserere, observationes tradat cuique scholae accommodatas; quas vero excipiendas censuerit, quae multae esse non deberent, vel interrupte inter explicandum, vel seorsim, praelectione iam habita, dictet: utile autem solet esse, ut Grammatici nihil scribant nisi iussi.

Praelectio
historici
et poetae.

28. Historici et poetae praelectio illud habet peculiare, quod historicus celerius fere excurrendus; in

poeta saepe oratoria paraphrasis accurate facta plurimum decet: faciendumque, ut discipuli poetae oratorisque stilum internoscere consuescant.

29. In praelegenda, tum Cypriani Rhetorica, tum arte metrica, tum latina graecave Grammatica, et horum similibus ad praecepta spectantibus, res ipsae, potius quam verba, perpendenda sunt. Locutiones vero brevissimae ab optimis scriptoribus proponendae, et statim reddendae. In Grammaticae vero praesertim inferioribus classibus, cum incidit aliquid difficilius, illud ipsum uno aut pluribus diebus recolatur, aut faciliora quaedam ex aliis Grammaticae partibus interponantur, repetanturve.

Praelectio
praeceptorum.

30. Scribendi argumentum non dictandum ex tempore, sed meditato, et fere de scripto, quod ad imitationem Ciceronis, quantum fieri potest, et ad normam cuiusdam narrationis, suasionis, gratulationis, admonitionis, aliarumque id genus rerum dirigatur: et quidem tum latina lingua, tum patria scribendum esset, ubi dictatur ad verbum. Dictatum porro statim Magister iubeat recitari; explicet, si quid forte difficilius; vocabula, phrases, aliaque praesidia subministret; semperque, excepto Rhetore, inter dictandum admoneat, quomodo quaevis pars conscribenda sit et interpungenda. Aliquid vero extraordinarium solito amplius praescribendum est cum plures dies festi incidunt, vel cum vacationes, tum maiores tum minores, indicuntur.

Scribendi
argumentum.

31. Concertatio, quae vel Magistro interrogante aemulisque corrigentibus, vel ipsis invicem inter se aemulis percontantibus, fieri solet, magni faciendae, et quoties tempus pati-

Concertatio.

tur usurpanda, ut honesta aemulatio, quae magnum ad studia incitamentum est, foveatur. Poterunt autem, vel singuli vel plures ex utraque parte, committi, praecipue ex magistratibus; vel unus etiam plures lacessere. Privatus fere privatum petet, magistratus magistratum; privatus etiam interdum magistratum; eiusque dignitatem, si vicerit, sive aliud praemium aut victoriae signum consequi poterit, prout scholae dignitas et locorum ratio postulabit.

Extraordinariae exercitationes.

32. Extraordinariae exercitationes utilitatem magnam habent: in quibus illud universe dicendum est, ea, quae publice pronuntiabuntur, ut non memoria solum discipulorum, sed ingenium etiam excolatur, a Magistro expolienda quidem diligenter, numquam tamen de integro facienda: eademque de versibus, qui in publico proponuntur, ratio est. Laborandum etiam, ut vocem, gestus et actionem omnem discipuli cum dignitate moderentur.

Praelectio, seu declamatio in schola.

33. Praelectio, vel graeca latinave oratio aut carmen, in Rhetorica quidem et Humanitate alternis fere sabbatis, una schola alteram invitante, habeatur; in reliquis sola praelectio, non tam habeatur, quam audita ex cathedra repetatur, nullis fere invitatis; nec nisi singulis mensibus.

Concertatio cum proxima classe.
P. 4 c. 18 n. 3.

34. Concertatio cum proxima classe erit aliquoties in anno, quo die Praefecto studiorum inferiorum visum fuerit, per horam fere, de iis tantum rebus, quae utrique classi communes sunt, utroque moderante Praeceptore. Bini ternive aut plures disputabunt ex optimis utriusque classis discipulis, vel ex condicto ad singulas interrogationes responsionesque antea instructi; vel ex inge-

nio quidquid libeat percontantes; vel dubitationes ab uno propositas, praesertim de Rhetorica, oppugnantes.

Magistratus.

35. Magistratus eligendi, praemisque etiam, si videbitur, afficiendi (nisi id alicubi in Rhetorica minus necessarium videretur) singulis fere aut alternis mensibus: ad eam rem semel soluta oratione, semel etiam, si videatur, in superioribus classibus carmine graeceve scribant in schola toto scholae tempore, nisi in inferioribus melius videatur semihoram concertationi relinquere. Qui omnium optime scripserit, summo magistratu; qui proxime accesserint, aliis honorum gradibus potentur: quorum nomina, quo plus eruditionis res habeat, ex graeca romanave republica militiave sumantur. Duas autem fere in partes ad aemulationem fovendam schola dividi poterit, quarum utraque suos habeat magistratus, alteri parti adversarios, unicuique discipulorum suo attributo aemulo. Summi autem utriusque partis magistratus primum in sedendo locum obtineant.

Decuriones.

36. Decuriones etiam a Praeceptore statuuntur, qui memoriter recitantes audiant, scriptaque Praeceptori colligant, et in libello punctis notent, quoties memoria quemque fefellerit, qui scriptionem omiserint, aut duplex exemplum non tulerint; aliaque, si iusserit Praeceptor, observent.

Ad examen praeparatio.

37. Ad promotionem generalem uno ferme ante examen mense strenue discipuli in praecipuis quibusque rebus, in omnibus classibus, excepta fortasse Rhetorica, exerceantur. Quod si quis longe in ipso anni decursu excelleret, de eo Magister referat ad Praefectum, ut, privatim examinatus, gradum ad superiorem scholam facere possit.

Catalogus.

38. Catalogum discipulorum alphabeti ordine conscriptum Praefecto tradat sub anni initium; quem catalogum interdum in anno recognoscat, ut, si quid sit opus, immutari queat; accuratissime vero, cum generale discipulorum examen impendet. In eo autem catalogo quamplurimos discipulorum gradus distinguat, videlicet optimos, bonos, mediocres, dubios; retinendos, reiiciendos: quae notae numeris significari possent 1, 2, 3, 4, 5, 6.

Disciplinae
cura.

39. Disciplinam omnem nihil aeque continet atque observatio Regularum. Haec igitur praecipua sit Magistri cura, ut discipuli, tum ea, quae in eorum Regulis habentur, observent, tum ea, quae de studiis dicta sunt, exsequantur; quod spe honoris ac praemii, metuque dedecoris, facilius quam verberibus, consequetur.

Puniendi ratio.
P. 4 c. 7 n. 2, D.

40. Nec in puniendo sit praeceps, nec in inquirendo nimius; dissimulet potius, cum potest sine cuiusquam damno. Neque solum nullum ipse plectat, id enim per correctorem praestandum, sed omnino a contumelia dicto factove inferenda absteineat; nec alio quempiam, quam suo nomine vel cognomine appellet: poenae etiam loco aliquid litterarium addere ultra quotidianum pensum utile interdum erit. Inusitatas autem et maiores poenas, ob ea praesertim, quae extra scholam deliquerint, sicut eos, qui plagas recusant, praesertim si grandiores sint, ad Praefectum reiiciat.

Assiduitas.

41. Assiduitatem maxime a discipulis requirat; nec proinde ad publica spectacula sive ludos eos dimittat. Si quis abfuerit, aliquem ex condiscipulis, vel alium, ad eius domum mittat; et, nisi idoneae afferantur excusationes, absentiae poenam sumat. Qui plures dies sine causa abfuerint,

ad Praefectum remitti, nec sine eius consensu recipi debent.

Confessionum
dies.

42. Ne confessionum causa quidquam remittatur ex iis, quae scholarum propria sunt, terni vel plures, ubi sit opus, initio mittantur ad confitendum; deinde, ut singuli redeunt, ita ex caeteris singuli binive submittantur, nisi forte alicubi ad confessionem simul omnes ire consueverint.

Silentium
et modestia.

43. Silentium et modestiam servandam in primis curet, ut nemo per scholam vagetur, nemo locum mutet, nemo ultro citroque munera schedasve mittat, ut a schola non egrediantur, praesertim duo vel plures simul.

Egressus
e schola.

44. Cavendum est, ne facile, praesertim praelectionis tempore, a quopiam discipuli evocentur. Ut confusio etiam et clamor, in egressu praecipue, vitetur, Magistro sive e suggestu sive ad ianuam spectante, proximi quique valvis primi exeant; vel alia ratione curetur, ut modeste omnes et silentio egrediantur.

Academiae.

45. Academias instituat, si Rectori videbitur, ex Regulis, quae propterea seorsim conscriptae sunt: ad quas discipuli, maxime festis diebus, vitandi otii et malarum consuetudinum causa, convenient.

Agere cum
discipulorum
parentibus.

46. Si necesse videretur discipulorum causa cum eorum parentibus interdum loqui, Rectori proponat, an ii per Praefectum vel alium accersendi sint, vel etiam, si personae dignitas postulet, conveniendi.

Familiaritas
et colloquia.

47. Familiarem non se uni, magis quam alteri, ostendat; cum iisque extra scholae tempus non nisi breviter ac de rebus seriis, loco etiam patenti, hoc est, non intra scholam, sed pro scholae foribus, aut in atrio, aut ad ianuam Collegii, quo magis aedificationi consulat, colloquatur.

Paedagogi.

48. Nemini paedagogum, incon-
sulto Rectore, proponat, nec a pae-
dagogis permittat aliis domi praele-
ctionibus onerari discipulos, sed tan-
tum auditas exigi.

Nullus
pro schola
sumptus.

49. Nullius opera utatur in descri-
bendo, aut in aliquo, quod ad usita-
tas scholae exercitationes non perti-
neat; nullaue in re illos pro schola
sumptum facere patiatur.

50. Sit denique in omnibus, divi-
na aspirante gratia, diligens et assi-
duus, profectus studentium, tum in
lectionibus tum in aliis litterariis ex-
ercitationibus, studiosus. Contemnat
neminem, pauperum studiis aequae ac
divitum bene prospiciat, profectum-
que uniuscuiusque e suis scholasticis
speciatim procuret.

Profectus
studentium.
P. 4 c. 6 n. 6.

P. 4 c. 13 n. 3.

REGULAE PROFESSORIS RHETORICAE.

Gradus.

1. **G**RADUS huius scholae non fa-
cile certis quibusdam termi-
nis definiri potest: ad perfectam enim
eloquentiam informat, quae duas Fa-
cultates maximas, oratoriam et poe-
ticam, comprehendit; ex his autem
duabus primae semper partes orato-
riae tribuantur; nec utilitati solum
servit, sed etiam ornatui indulget.

Illud tamen in universum dici
potest, tribus maxime rebus, praece-
ptis dicendi, stilo, et eruditione con-
tineri.

Praecepta, etsi undique peti et
observari possint, explicandi tamen
non sunt in quotidiana praelectione
nisi rhetorici Ciceronis libri, et Ari-
stotelis tum Rhetorica, si videbitur,
tum poetica.

Stilus (quamquam probatissimi
etiam historici et poetae delibantur)
ex uno fere Cicerone sumendus est:
et omnes quidem eius libri ad sti-

lum aptissimi; orationes tamen solae
praelegendae, ut artis praecepta in
orationibus expressa cernantur.

Eruditio denique ex historia et
moribus gentium, ex auctoritate scri-
ptorum et ex omni doctrina, sed par-
cius ad captum discipulorum, accer-
senda.

Ex graecis ad Rhetoricam perti-
net syllabarum maxime dimensio, et
plenior auctorum et dialectorum co-
gnitio. Summam Logicae in fine anni
Rhetoricae Magister non explicet.

2. Divisio temporis haec erit. Pri-
ma hora antemeridiana memoria exer-
ceatur; scripta a decurionibus col-
lecta Praeceptor corrigat; varias in-
terim, de quibus infra regula quinta,
discipulis exercitationes iniungens;
denique hesternae praelectio recolatur.

Secunda hora antemeridiana prae-
lectioni detur, vel praeceptorum, si
a prandio explicetur oratio, vel ora-

Divisio tem-
poris.

tionis, si praecepta; dummodo in eo, quod anni initio coeptum est, constantia servetur. Succedat repetitio, et, quando opus est, argumentum detur scribendae orationis vel carminis; reliquum, si quid est, temporis, vel concertationi, vel iis, quae prima hora scripserint, recognoscendis tribuatur.

Prima hora pomeridiana habeatur post repetitionem postremae nova praelectio, vel orationis, si mane praecepta exposita, vel praeceptorum, si oratio. Huic repetitio de more succedat.

Secunda hora pomeridiana, graeci auctoris postrema praelectione repetita, nova explicetur atque exigatur. Reliquum tempus, modo corrigendis graecis scriptionibus, modo graecae syntaxi et arti metricae, modo graecae concertationi reserve-
tur.

Die vacationis explicetur historicus, vel poeta, vel aliquid ad eruditionem pertinens, et recolatur.

Die sabbati, post brevem totius hebdomadae repetitionem, mane prima hora explanetur historicus vel poeta. Ultima hora, aut habeatur ab aliquo discipulorum declamatio vel praelectio, aut ad Humanistas audiendos eatur, aut concertetur. A prandio explicetur poeta vel historicus; graeca recolantur.

Sicubi vero praeter duas horas tum mane tum vesperi semihora additur, ea historico vel poetae tribuenda: quod si fiat, sabbati praelectiones, vel non differant ab aliis diebus, vel, iis omissis, repetitio plenior instituat et concertatio.

3. Quoniam memoriae quotidiana exercitatio Rhetoricae auditori necessaria est, atque in hac classe saepe

longius praelectiones excurrunt, quam ut tradi commodè memoriae possint; Praeceptor statuet ipse quid quantumque ediscendum, et quomodo, si exigere velit, recitandum. Immo ex usu esset ut subinde aliquis e suggestu recitaret, quae ex optimis auctoribus didicisset, ad memoriae exercitationem simul cum actione iungendam.

4. In scriptione corrigenda indicet, si quid in artificio oratorio aut poetico, in elegantia cultuque sermonis, in connectenda oratione, in numeris concinnandis, in orthographia, aut aliter peccatum fuerit; si quis locus perperam, si obscure, si humiliter tractatus; si decorum minime servatum; si qua digressio longior fuerit, et alia generis eiusdem. Denique, oratione absoluta, suam quisque, quam ante per partes attulerat, totam simul descriptam, aut saltem correctam Praeceptor offerat, ut eas esse ab omnibus perfectas appareat.

5. Exercitationes discipulorum, dum scripta Magister corrigit, erunt, exempli gratia, locum aliquem poetae vel oratoris imitari; descriptionem aliquam, ut hortorum, templorum, tempestatis et similium efficere; phrasim eandem modis pluribus variare; graecam orationem latine vertere, aut contra; poetae versus, tum latine tum graece, soluto stilo complecti; carminis genus aliud in aliud commutare; epigrammata, inscriptiones, epitaphia condere; phrasas ex bonis oratoribus et poetis, seu graecas seu latinas excerpere; figuras rhetoricas ad certas materias accommodare; ex locis rhetoricis et topicis plurima ad rem quampiam argumenta depromere et alia generis eiusdem.

6. Praelectio duplex est: altera ad artem pertinet, in qua praecepta;

Scriptionis
corrigendae
ratio.

Exercitationes
inter
corrigendum.

Memoriae
exercitatio.

Praelectio.

altera ad stilum, in qua orationes explicantur. In utraque autem duo animadvertenda. Primum, qui auctores ad praelegendum suscipiantur, deinde quis modus interpretandi teneri possit. De primo satis dictum est regula 1; unus enim Cicero ad orationes; ad praecepta, praeter Ciceronem, Aristoteles adhibendus est. Oratio numquam praetermittenda. Praeceptorum etiam explicatio toto fere anno continuanda esset (ingens enim est vis oratoriorum praeceptorum). Huius tamen loco, ubi mos ferat, inclinante iam anno, alicuius auctoris usus, qui maiorem eruditionem aut varietatem contineat, non interdicitur. Poetae vero aliqua praelectio poterit interdum aestivo tempore vel praeceptorum vel orationis praelectionibus interponi.

7. Quod autem ad interpretandi rationem attinet, sic explicantur praecepta: primo, praecepti sensus aperendus, interpretum collatis sententiis, si obscurior sit, nec inter eos conveniat. Secundo, alii Rhetores, qui idem praecipiant, vel idem auctor, si alibi idem praecipit, afferendus. Tertio, ipsius praecepti ratio aliqua excogitanda. Quarto, oratorum ac poetarum loci aliquot similes, maxime illustres, in quibus eo praecepto usi sint, adducendi. Quinto, si quid ex varia eruditione et historia ad rem facit, addendum. Ad extremum, quo modo ad res nostras accommodari possit, indicandum, idque quanto maximo fieri potest delectu ornatuque verborum.

8. Si vero explicetur oratio vel poema; primo, exponenda sententia, si obscura sit, et variae interpretationes diiudicandae. Secundo, tota artificii ratio, inventionis scilicet, dis-

positionis et elocutionis exploranda, quam apte se orator insinuet, quam apposite dicat, vel quibus ex locis argumenta sumat ad persuadendum, ad ornandum, ad movendum; quam multa saepe praecepta uno eodemque loco permisceat, quo pacto rationem ad faciendam fidem figuris sententiarum includat, rursusque figuras sententiarum figuris verborum intexat. Tertio, loci aliquot tum re tum verbis similes afferendi aliique oratores vel poetae, qui eodem praecepto ad aliquid simile persuadendum vel narrandum usi sint, producendi. Quarto, res ipsae sapientum sententiis, si res ferat, confirmandae. Quinto, ex historia, ex fabulis, ex omni eruditione, quae ad locum exornandum faciant, conquirenda. Ad extremum, verba perpendenda; eorum proprietas, ornatus, copia, numerus observandus. Haec autem non ideo allata sunt, ut semper omnia consecutetur Magister; sed ut ex iis seligat, quae opportuniora videbuntur.

9. Dictandum argumentum orationis, vel initio cuiusque mensis totum, vel singulis hebdomadis per partes (singulis enim mensibus ad summum singulae absolvendae orationes); sit autem breve, quod per omnes eat orationis partes, locos confirmationis et amplificationis, figuras praecipuas, quae adhiberi possent; locos etiam aliquos bonorum auctorum ad imitandum, si videbitur, indicet. Interdum, demonstrato scriptore aliquo, ad cuius imitationem orationem informet, verbo tenus res proponatur.

10. Carminis etiam argumentum, aut scripto aut verbo, vel solam significando rem, vel certa adiecta sententia tradi potest; idque aut breve, ut epigrammatis, odae, elegiae, epi-

Auctores.

Praeceptorum interpretatio.

Oratoris interpretatio.

Argumentum scribendae orationis.

Carminis.

stolae, quod singulis vicibus expediat; aut longius, ut pluribus vicibus, quemadmodum orationem, sic poema contexant.

Graeci thematis ratio.

11. Graeci thematis eadem fere ratio erit, nisi per aliquod tempus verbatim omnia dictanda, semel saltem in singulas hebdomadas, vel soluta oratione vel carmine, censeantur.

Concertatio.

12. Concertatio seu exercitatio sita erit, tum in corrigendis iis, quae alter aemulus in alterius oratione deprehenderit; tum in iis, in quibus prima hora se exercuerint, invicem proponendis; tum in figuris dignoscendis aut conficiendis; tum in Rhetoricae, aut epistolarum, aut carminum, aut historiae praeceptis reddendis applicandisve; tum in exponendis auctorum locis difficilioribus, et difficultatibus explanandis; tum in moribus antiquorum, rebusque ad eruditionem pertinentibus exquirendis; tum in hieroglyphicis, symbolis pythagoreis, apophthegmatis, adagiis, emblematis, aenigmatisque interpretandis; tum in declamando et similibus, ad Praeceptoris arbitrium.

Graeca praelectio.

13. Graeca praelectio, sive oratorum, sive historicorum, sive poetarum, non nisi antiquorum sit et classicorum, Demosthenis, Platonis, Thucydidis, Homeri, Hesiodi, Pindari, et aliorum huiusmodi (modo sint expurgati) inter quos iure optimo SS. Nazianzenus, Basilus et Chrysostomus reponendi. Ac priore quidem semestri oratores aut historici interpretandi; interponi autem poterunt semel in hebdomada aliqua epigrammata vel brevia poemata: posteriore vicissim explicetur poeta, interiecto semel oratore aut historico. Interpretandi ratio, quamquam, quae eruditionis artisque sunt, respuere omni-

no non debet; proprietatem tamen potius usumque linguae spectabit. Quamobrem locutiones aliquae singulis praelectionibus dictandae.

14. Graeca syntaxis et syllabarum dimensio ineunte anno alternis diebus, si sit opus, explicanda, syntaxis quidem breviter, praecipua quaedam capita recolendo.

Graeca syntaxis et prosodia.

15. Eruditionis causa die vacationis pro historico et poeta liceat interdum alia magis recondita proferre, ut hieroglyphica, ut emblemata, ut quaestiones ad artificium poeticum spectantes, de epigrammate, epitaphio, ode, elegia, epopoeia, tragoedia; ut de senatu romano, de atheniensi, de utriusque gentis militia; ut de re hortensi, vestiaria, de triclinio, de triumpho, de Sibyllis et aliis generis eiusdem, modice tamen.

Prælectio die vacationis.

16. Declamatio, vel praelectio, vel carmen, vel graeca oratio, vel carmen simul et oratio, Humanistis convenientibus postrema semihora antemeridiana, ab uno aut ab altero discipulorum e suggestu alternis sabbatis habeatur.

Privata declamatio.

17. In aula templove gravior oratio aut carmen, vel utrumque, nunc latine, nunc graece; vel declamatoria actio, expositis utrimque rationibus, lataque sententia, singulis fere mensibus habeatur, non tamen, nisi recognita et approbata a Praefecto studiorum superiorum.

Publica declamatio.

18. Affigantur carmina scholae parietibus, alternis fere mensibus, ad aliquem celebriorem diem exornandum, vel magistratus promulgandos, vel alia quapiam occasione, selectissima quaeque a discipulis descripta. Immo etiam pro regionum more aliquid prosae brevioris: quales sunt inscriptiones, ut clypeorum, templo-

Carmina affigenda.

rum, sepulcrorum, hortorum, statuarum; quales descriptiones, ut urbis, portus, exercitus; quales narrationes, ut rei gestae ab aliquo divorum; qualia denique paradoxa; additis interdum, non tamen sine Rectoris permissu, picturis, quae emblematis vel argumento proposito respondeant.

Privata scena.

19. Poterit interdum Magister brevem aliquam actionem, eclogae scilicet, scenae dialogice, discipulis argumenti loco proponere: ut illa deinde in schola, distributis inter ipsos partibus, sine ullo tamen scenico ornatu, exhibeatur, quae omnium optime conscripta sit.

Nostrorum
exercitatio.

20. Nostris exercendis, sicut omnia, quae de ratione docendi diximus, communia sunt, ita illa peculiariora, ut domi ter aut quater in hebdomada

per horam, quo tempore commodissimum Rectori videbitur, repetitiones coram Magistro, aut alio, quem Rector ipse statuerit, habeant: in quibus praelectiones Latinae Graecaeve recolantur, solutaque oratio et carmen Latine Graecave corrigantur; iubeanturque quotidie aliquid ediscendo memoriam excolere, multumque et attente legere: nihil enim aeque foecundat ingenium, quam ut ad aulae, templi scholaeque suggestum, quod illis cum externis condiscipulis commune est, addito etiam rectorio, frequentius singuli se dicendo exerceant. Ut denique publice semper in loco quopiam idoneo sua carmina, Praeceptoris probata, suo adscripto nomine, proponant.

REGULAE PROFESSORIS HUMANITATIS.

Gradus.

1. **G**RADUS huius scholae est, postquam ex Grammaticis excuserint, praeparare veluti solum eloquentiae, quod tripliciter accidit: cognitione linguae, aliqua eruditione, et brevi informatione praeceptorum ad Rhetoricam spectantium. Ad cognitionem linguae, quae in proprietate maxime et copia consistit, in quotidianis praelectionibus explicetur ex oratoribus unus Cicero iis fere libris, qui Philosophiam de moribus continent; ex historicis Caesar, Sal-

lustius, Livius, Curtius, et si qui sunt similes; ex poetis praecipue Virgilius, exceptis eclogis et quarto Aeneidos; praeterea odae Horatii selectae, item elegiae, epigrammata, et alia poemata illustrium poetarum antiquorum, modo sint ab omni obscoenitate expurgati. Eruditio modice usurpetur, ut ingenium excitet interdum ac recreet, non ut linguae observationem impediat.

Praeceptorum Rhetoricae brevis summa ex Cypriano, secundo scili-

cet semestri, tradetur : quo tempore, omissa Philosophia Ciceronis, faciliores aliquae eiusdem orationes, ut pro lege Manilia, pro Archia, pro Marcello, caeteraeque ad Caesarem habitae sumi poterunt. Graecae linguae pars illa pertinet ad hanc scholam, quae syntaxis proprie dicitur. Curandum praeterea, ut mediocriter scriptores intelligant, et scribere aliquid graece no-rint.

Divisio
temporis.

2. Divisio temporis haec erit. Prima hora matutina memoriter recitetur M. Tullius et ars metrica apud decuriones; scripta a decurionibus accepta Praeceptor corrigat, varias interim, de quibus infra, regula 4, discipulis exercitationes iniungens; ad extremum publice nonnulli recitent, et decurionum notae a Magistro cognoscantur.

Secunda hora matutina repetatur postrema breviter praelectio, novaque per semihoram, vel paulo amplius explicetur; mox exigatur, et, si quid supersit temporis, in mutua discipulorum concertatione ponatur.

Ultima semihora initio primi semestris historicus et ars metrica alternis diebus; arte vero metrica absoluta, historicus quotidie percurratur, altero deinde semestri Cypriani Rhetorica quotidie modo explicetur, modo recolatur, aut disputetur.

Prima hora pomeridiana memoriter poeta graecusque auctor recitetur, recognoscente Magistro decurionum notas, scriptaque, vel quae mane imperata sunt, vel quae ex domo allatis superfuerint, corrigente. Ad extremum thema dictetur.

Sesquihora consequens poetae tum recolendo, tum explicando, et graecae tum praelectioni, tum scriptioni ex aequo dividatur.

Die vacationis prima hora recitetur memoriter quod proxima vacatione praelectum est; et scriptiones, quae supersunt, de more corrigantur. Secunda hora aliquid epigrammatum aut odarum aut elegiarum; sive aliquid ex libro tertio Cypriani de tropis, de figuris, et praecipue de numero ac pedibus oratoriis, ut iis initio anni assuescant, sive chria aliqua aut progymnasma explicetur recolaturque, sive denique concertetur.

Die sabbati mane prima hora publice recitentur memoriter totius hebdomadae praelectiones; hora secunda recolantur. Ultima semihora, aut habeatur ab aliquo discipulorum declamatio vel praelectio, aut ad Rhetoricae auditores audiendos eatur, aut concertetur.

A prandio prima semihora reddatur memoriter poeta et catechismus, Magistro scripta, si quae per hebdomadam superfuerint, et decurionum notas recognoscente.

Sesquihora consequens poetae recolendo, vel alicui brevi poemati explicando exigendoque, et graecis eodem modo ex aequo dividatur.

Ultima semihora in explicatione catechismi, vel pia cohortatione, nisi feria sexta habita sit, ponetur; sin autem, in ea re ferme, in cuius locum tum catechismus successerat.

3. In scriptione corrigenda indicet, si quid minus proprium, aut elegans, aut numerosum sit; si minus recte locus ad imitandum propositus expressus; si quid in orthographia aliterve peccatum sit: variis modis idem efferri iubeat, ut dicendi copiam ex hac exercitatione nanciscantur.

4. Exercitationes, dum scripta corrigit, erunt, exempli gratia, ex praelectionibus phrases excerpere, easque

Scriptionis
corrigendae
ratio.

Exercitationes
inter
corrigendum.

pluribus modis variare, Ciceronis periodum dissolutam componere, versus condere, carmen unius generis alio permutare, locum aliquem imitari, graece scribere, et alia generis eiusdem.

Praelectio.

5. Praelectio eruditionis ornamentis leviter interdum aspersa sit, quantum loci explicatio postulat; se totum potius Magister effundat in latinae linguae observationes, in vim etymologiamque verborum, quam ex probatis petet auctoribus, maxime ex antiquis, in locutionum usum ac varietatem, in auctoris imitationem; nec alienum putet aliquid patrio interdum sermone efferre, si vel ad interpretandum in primis valeat, vel aliquid habeat eximii. Quando autem orationem explicat, praecepta artis exploret. Ad extremum licebit, si videatur, omnia patrio sermone, sed quam elegantissimo, vertere.

Argumentum scribendi.

6. Dictandum argumentum scribendi; primo quidem semestri, ad epistolae fere formam, vulgi sermone ad verbum: quod saepe proderit ita componere, ut totum ex praelectionibus iam explicatis hinc inde decerptum sit. Semel autem fere in hebdomada suo marte conscribant, aliquo prius epistolarum genere explicato, indicatisque Ciceronis aut Plinii epistolis ad illud pertinentibus. Altero deinde semestri excitetur ingenium; et chriae primo, tum proemia, narrationes et exornationes, facili ac fuso argumento proposito, conficiantur. Carminis argumentum latine dictet multa locutionum varietate. Graeci thematis eadem ac latinae prosae ratio erit, nisi quod fere ex ipso auctore depromendum, et ratio syntaxeos praemonstranda.

Concertatio.

7. Concertatio seu exercitatio sita

erit, tum in iis, quae alter aemulus in alterius descriptione deprehenderit; tum in iis, in quibus prima hora se exercuerint, proponendis; tum in phrasibus a Praeceptore habitis memoriter dicendis, aut variandis; tum in epistolarum ac Rhetoricae praeceptis reddendis aut applicandis; tum in exquirenda quantitate syllabarum, allata memoriter regula vel poetae exemplo; tum in proprietate aut etymologia aliqua investiganda; tum in aliquo graeci latinive auctoris loco interpretando; tum in graecis difficilioribus et anomalis verbis inflectendis formandisque, et aliis generis eiusdem, ad Praeceptoris arbitrium.

8. Ars metrica celeriter recurretur, in iis solum inhaerendo, quibus magis egere videbuntur, et exercendo potius, quam explicando. Rhetoricae item Cypriani, non tam verba, quam praecepta breviter illustrentur, additis ex eodem libello exemplis, et, si res ferat, ex quotidianis praelectionibus.

Ars metrica et Rhetorica.

9. Graeca praelectione alternis diebus Grammatica et auctor explanabitur. Grammaticae quidem, breviter decursis iis, quae in prima classe tradita fuerant, syntaxim et rationem accentuum persequatur.

Graeca praelectio.

Auctor vero primo semestri solutae orationis sumetur ex faciliioribus, ut aliquae orationes Isocratis, et SS. Chrysostomi et Basilii, ut ex epistolis Platonis et Synesii, ut aliquid selectum ex Plutarcho; altero semestri carmen aliquod explicabitur, exempli gratia, ex Phocylide, Theognide, S. Gregorio Nazianzeno, Synesio, et horum similibus.

Explicatio autem, ut huius scholae fert gradus, linguae potius cognitioni, quam eruditioni serviat.

Inclinante autem anno, graecarum syllabarum ratio tradi poterit cum auctore alternis diebus. Poterunt etiam interdum dissoluta carmina concinnari.

Carmina
affigenda.

10. Affigantur carmina scholae parietibus alternis fere mensibus, ad aliquem celebriorem diem exornandum, vel magistratus promulgandos, vel alia quapiam occasione, selectissima quaeque a discipulis descripta :

immo etiam pro regionum more aliquid prosae brevioris, quales sunt inscriptiones, ut clypeorum, sepulcrorum, hortorum, statuarum; quales descriptiones, ut urbis, portus, exercitus; quales narrationes, ut rei gestae ab aliquo divorum; qualia denique paradoxa: additis interdum, non tamen sine Rectoris permissu, picturis, quae emblematis vel argumento proposito respondeant.

REGULAE PROFESSORIS

SUPREMAE CLASSIS GRAMMATICAE.

Gradus.

1. **G**RADUS huius scholae est absoluta Grammaticae cognitio: ita enim recolit ab initio syntaxim, ut addat omnes appendices, deinde explicet constructionem figuratam, et de arte metrica; in graecis autem octo partes orationis, seu quaecumque rudimentorum nomine continentur, dialectis ac difficilioribus exceptionibus et appendicibus exceptis. Quod ad lectiones pertinet, ex oratoribus quidem explicari poterunt primo semestri gravissimae quaeque Ciceronis ad familiares, ad Atticum, ad Quintum fratrem epistolae; altero vero liber de Amicitia, de Senectute, Paradoxa, et alia huiusmodi. Ex poetis vero primo semestri selectae aliquae ac purgatae Ovidii tum elegiae, tum epistolae; altero quaedam item sele-

cta et purgata ex Catullo, Tibullo, Propertio et Virgilii eclogis; vel etiam libri eiusdem Virgilii faciliores, ut quartus Georgicorum, quintus et septimus Aeneidos; ex graecis S. Chrysostomus, Aesopus, Agapetus, et horum similes.

2. Divisio temporis haec erit. Prima hora matutina memoriter recitetur M. Tullius et Grammatica decurionibus; scripta a decurionibus collecta Praeceptor corrigat, varias interim, de quibus infra, regula quarta, discipulis exercitationes iniungens.

Secunda hora matutina repetatur postrema breviter Ciceronis praelectio, novaque per semihoram explicetur atque exigatur; postremo thema dictetur.

Divisio
temporis.

Ultima semihora matutina, Grammaticae praelectione repetita, nova explicetur et exigatur, admixta interdum concertatione. Ac primo quidem semestri praecepta constructionis, in inferiore schola tradita, decurrantur, propria deinceps ex professo explicentur; alternis vero diebus artis metricae praecepta generalia, omissis exceptionibus: posteriore autem semestri recolatur per duos minimum menses pars illa Grammaticae, quae est propria primae classis, et alternis diebus ars metrica, regulas iam explicatas breviter percurrendo, in aliis, quantum necesse est, haerendo: absoluta vero repetitione Grammaticae, quotidie deinceps ars metrica explicetur, adiectis exceptionibus, carminum generibus, et quae de patronymicis, atque accentu traduntur. Prima semihora pomeridiana memoriter poeta graecusque auctor recitetur, recognoscente Magistro decurionum notas, scriptaque, vel quae mane imperata sunt, vel quae ex domo allatis superfuerint, corrigente.

Sesquihora consequens poetae tum recolendo, tum explicando, et graecae tum praelectioni, tum scriptioni ita dividatur, ut graecis paulo plus detur, quam semihora.

Ultima semihora, vel quod illius reliquum fuerit, in concertationibus collocandum.

Die sabbati mane publice recitentur memoriter totius hebdomadae vel totius libri praelectiones; secunda hora recolantur; ultima semihora concertetur. Idem fiat a prandio, nisi quod prima hora etiam memoriter recitatur catechismus.

Ultima semihora in explicatione catechismi, vel pia cohortatione, nisi feria sexta habita sit, ponetur; sin-

tem, in ea re ferme, in cuius locum tum catechismus successerat.

3. In scriptione corrigenda indicet, si quid contra praecepta Grammaticae, orthographiae, interpunctionis peccatum sit; si declinatae difficultates, si non habita elegantiae aut imitationis ratio.

4. Exercitationes tradendae discipulis, dum scripta corrigit, erunt, exempli gratia, vernacula dictata, tum ad auctoris imitationem tum ad syntaxis praecepta, latina facere, lectionem ciceronianam ex latino in patrium sermonem transferre, eandem latine transcribere, inde phrases elegantiores excerpere; ex Grammaticae praeceptis recens explicatis dubitationes aemulis et locutiones proponendas depromere, dissolutos versus concinnare aut conficere, graeca describere, et alia generis eiusdem.

5. Praelectionis forma haec erit: primum quidem, argumentum, tum latino tum patrio sermone, perstringat. Deinde, unamquamque periodum ita interpretetur, ut vernacula expositio latinae subinde subiiciatur. Tertio, a capite recurrens (nisi malit ipse explicationi inserere), binas aut ternas seligat voces, quarum vim aut originem expendat, unoque aut altero eiusdem praesertim auctoris exemplo confirmet. Translationes etiam evolvat ac demonstret, fabulas cum historiis, et quae ad eruditionem pertinent, si quae incidant, brevi expediat; binas etiam ternasve phrases elegantiores excerpant. Postremo, scriptoris verba vulgi sermone decurrat. Licebit autem latinum argumentum, observationes, proprietates et phrases quam brevissime dictare.

6. Dictandum argumentum scri-

Scriptio-
corrigendae
ratio.

Exercitationes
inter
corrigendum.

Praelectio.

Argumentum

scribendi.

bendi, ad epistolae fere formam, vulgi sermone ad verbum, quod ad praecepta syntaxeos et ad Ciceronis imitationem referatur. Semel autem, fere singulis mensibus, aut domi, loco quotidianae scriptionis, aut in schola, ad magistratus creandos, ubi aliquantum profecerint, suo Marte conscribant, aliquo prius epistolarum genere explicato, indicatisque Ciceronis epistolis ad illud pertinentibus, et aliquot ab ipso Praeceptore eiusdem generis dictatis exemplis.

7. Carmina poterunt initio quidem soluto solum verborum ordine, mox etiam verbis aliquibus immutatis, ad extremum facillimo argumento cum multa locutionum varietate dictari.

Graecum
thema.

8. Graeci thematis eadem ac latinae prosae ratio erit, nisi quod fere ex ipso auctore depromendum, et ratio syntaxeos praemonstranda.

Graeca
praelectio.

9. Graecae praelectionis, quae quadrantem horae vix excedet, eadem ratio sit, nisi quod, cum graecus auctor sumitur, (sumi autem poterit, quando Praefectus censuerit, alternis cum Grammatica diebus) verba sin-

gula tractanda sunt, facillimis etiam in universum, si videatur, syntaxeos regulis indicatis.

10. Concertatio seu exercitatio sita erit, tum in iis, quae alter aemulus in alterius scriptione deprehenderit; tum in iis, in quibus prima hora se exercuerint, proponendis; tum in phrasibus a Praeceptore habitis memoriter dicendis; tum in vernaculis locutionibus mutuo ex praescripto syntaxeos aut ad Ciceronis imitationem exigendis aut variandis, (faciendumque, ut locutionem propositam statim, qui interrogatur, iisdem reddat verbis, eamque paulisper meditatus, non verbatim, sed totam simul latine efferat); tum in epistolarum praeceptis reddendis; tum in exquirenda quantitate syllabarum, allata memoriter regula vel poetae exemplo; tum in proprietate aut etymologia aliqua investiganda; tum in aliquo graeci latinive auctoris loco interpretando; tum in graecis nominibus aut verbis inflectendis formandisque, et aliis id genus, ad Praeceptoris arbitrium.

Concertatio.

REGULAE PROFESSORIS

MEDIAE CLASSIS GRAMMATICAE.

Gradus.

1. **G**RADUS huius scholae est, totius quidem Grammaticae, minus tamen plena cognitio: explicat enim ab initio libri secundi usque ad figuratam constructionem, facillimis solum adiunctis appendicibus; seu, iuxta romanam methodum, a communi verborum constructione usque ad figuratam, additis facilioribus appendicibus.

Ex graecis, ad hanc scholam pertinent nomina contracta, verba circumflexa, verba in μ , et faciliores formationes. Ad praelectiones vero non nisi familiares Ciceronis epistolae, et facillima quaeque Ovidii carmina; et secundo semestri, si Praefectus censeat, graecus catechismus aut Cebetis tabula.

Divisio
temporis.

2. Divisio temporis haec erit: prima hora matutina memoriter recitetur M. Tullius et Grammatica apud decuriones; scripta a decurionibus collecta Praeceptor corrigat, varias interim, de quibus infra, regula quarta, discipulis exercitationes iniungens.

Secunda hora matutina repetatur postrema breviter Ciceronis praelectio, novaque per semihoram explicetur atque exigatur; postremo thema dictetur.

Ultima semihora matutina aliquid ex primo Grammaticae libro, ut de declinatione nominum, ac deinceps de praeteritis ac supinis, quod concertando etiam exerceatur, recolendum.

Prima hora pomeridiana memoriter Grammatica, tum latina tum graeca, et suis diebus poeta recitetur, recognoscente Magistro decurionum notas, scriptaque, vel quae mane imperata sunt, vel quae ex domo allatis superfuerint, corrigente; ad extremum Grammaticae et alternis diebus poetae postrema praelectio recolatur.

Secunda hora pomeridiana per semihoram syntaxis explicetur et repetatur; posteriore tamen semestri syntaxis item, et alternis diebus poeta explicetur. Per alteram semihoram graeca tradantur.

Ultima semihora concertationi seu exercitationi tribuatur.

Die sabbati mane prima hora publice recitentur memoriter totius hebdomadae vel totius libri praelectiones, secunda hora recolantur. Ultima semihora concertetur. Idem fiat a prandio, nisi quod prima hora cum Grammatica et poeta recitatur etiam catechismus. Ultima semihora in explicatione catechismi, vel nonnum-

quam pia cohortatione, nisi feria sexta habita fuerit, ponetur: sin autem, in ea re ferme, in cuius locum tum catechismus successerat.

Scriptio
corrigendae
ratio.

3. In scriptione corrigenda indicet, si quid contra praecepta Grammaticae, orthographiae, interpunctionis peccatum sit; si declinatae difficultates; omnia ad grammaticarum praeceptionum normam expendat; coniugationesque ipsas et rudimenta, sumpta occasione, in memoriam revocet.

Exercitationes
inter
corrigendum.

4. Exercitationes, dum scripta corrigit, erunt, exempli gratia, vernacula dictata, tum ad auctoris imitationem, tum praecipue ad syntaxis praecepta, latina facere; lectionem Ciceronis vulgi sermone convertere, eundem latine transcribere; ex Grammaticae praeceptis, recens praesertim explicatis, dubia aemulis et locutiones proponendas depromere; graeca describere, et alia generis eiusdem.

Grammaticae
exigenda.

5. In repetitione praelectionis capiat interdum occasionem difficiliora declinandi, coniugandi, et Grammaticae quomodocumque exigendae.

Praelectio
Ciceronis.

6. Praelectionis ciceronianae, quae septenos fere versus non excedet, haec forma sit: primo, totam continenter pronuntiet, eiusque argumentum brevissime patrio sermone perstringat. Secundo, periodum ad verbum vulgi sermone interpretetur. Tertio, a capite recurrens, structuram indicet; et periodum retexens, quae verba quos casus regant, ostendat; pleraque ad explicatas Grammaticae leges perpendat; latinae linguae observationem unam aut alteram, sed quam facillimam, afferat; metaphoras exemplis rerum notissimarum demonstret; unam denique aut alteram phrasim excerpat, quas solas cum

argumento dictabit. Quarto, scriptoris iterum verba vernaculo sermone decurrat.

Argumentum
scribendi.

7. Dictandum argumentum scribendi vulgi sermone ad verbum, perspicuum, nec fere versibus septenis longius, quod ad praecepta syntaxis et Ciceronis imitationem referatur. Interdum discipuli aliquam Ciceronis brevem versionem, aut aliquod graecum tempus seu nomen subscribere iubeantur.

8. Grammaticae praelectio non nisi singula praecepta, ad summum cum brevi aliqua appendice aut exceptione, contineat.

Grammaticae
praelectio.

9. In graecis tradendis eadem proportione servantur; et fere ex usu videtur esse vernaculas voces casibus ac personis addere, omniaque plerumque voce patria declarare.

Graeca praelectio.

10. Concertatio seu exercitatio sita erit, tum in iis, quae alter aemulus in alterius scriptione deprehenderit; tum in iis, in quibus prima hora se exercuerint, proponendis; tum in phrasibus a Praeceptore habitis memoriter dicendis; tum in vernaculis locutionibus mutuo, ex praescripto syntaxeos aut ad Ciceronis imitationem, exigendis (faciendumque, ut locutionem propositam statim, qui interrogatur, iisdem repetat verbis, eamque, paulisper meditatus, non verbatim, sed totam simul latine efferrat); tum in difficilioribus nominibus ac verbis, quae praesertim in praelectione occurrerint, vel continenti vel interrupto casuum ac temporum ordine, vel singulis per se, vel coniuncto simul adiectivo substantivoque et pronomine, inflectendis; tum in praeteritis et supinis quam celerrime reddendis, in graecis exigendis, et aliis id genus, arbitrio Praeceptoris.

Concertatio.

REGULAE PROFESSORIS

INFIMAE CLASSIS GRAMMATICAE.

Gradus.

1. **G**RADUS huius scholae est, rudimentorum perfecta, syntaxis inchoata cognitio; incipit enim a declinationibus usque ad communem verborum constructionem. Et quidem, ubi duo erunt ordines, inferiori, ex primo libro nomina, verba, rudimenta, praecepta quatuordecim de constructione, genera nominum tribuentur: superiori vero, ex primo libro, de nominum declinatione, sine appendicibus, et de praeteritis ac supinis; e secundo autem, introductio syntaxis sine appendicibus usque ad impersonalia. Graece vero inferior quidem ordo legere et scribere; superior vero nomina simplicia, verbum substantivum, et barytonum ediscet. Ad praelectiones non nisi facillimae quaeque, atque ad hanc rem selectae, et, si fieri potest, separatim excusae Ciceronis epistolae adhibeantur.

Divisio
temporis.

2. Divisio temporis haec erit: prima hora matutina memoriter M. Tullius et Grammatica apud decuriones recitetur; scripta a decurionibus collecta Praeceptor corrigat, varias interim, de quibus infra, regula quarta, discipulis exercitationes iniungens.

Secunda hora matutina repetatur postrema breviter Ciceronis prae-

ctio, novaque per semihoram explicetur atque exigatur; postremo thema dictetur.

Ultima semihora matutina utrique ordini aliquid ex primo Grammaticae libro, iuxta partem cuique descriptam, explicetur aut recolatur, vel alterno quoque die singulis ordinibus, vel quotidie utrique; postea vero omnia, vel a Magistro, vel invicem per concertationem reposcantur. Quibus autem diebus novum a prandio praeceptum constructionis non erit proponendum (pluribus enim diebus fere singula inculcanda sunt), tum praelectio haec matutina in locum pomeridianae succedat; ultima autem semihora matutina tota concertationi seu exercitationi concedatur.

Prima hora pomeridiana memoriter Grammatica, tum latina tum graeca, recitetur, recognoscente Magistro decurionum notas, scriptaque, vel quae mane imperata sunt, vel quae ex domo allatis superfuerint, ad summum per semihoram corrigente. Ad extremum postrema Grammaticae praelectio recolatur.

Secunda hora pomeridiana superiori quidem ordini syntaxis, inferiori vero rudimenta de generibus nomi-

num, ac deinceps quatuordecim praecepta explanentur; graecis vero paulo plus quadrante tribuatur.

Ultima semihora concertetur, vel aliquod dictatum ex Grammaticae legibus expendatur.

Die sabbati mane prima hora publice recitentur memoriter totius hebdomadae praelectiones; secunda hora recolantur; ultima semihora concertetur.

Idem fiat a prandio, nisi quod prima hora simul cum Grammatica recitatur etiam catechismus. Ultima semihora in explicatione catechismi, vel pia cohortatione, nisi feria sexta habita fuerit, ponetur: sin autem, in ea re ferme, in cuius locum tum catechismus successerat.

Scriptio
corrigenda
ratio.

3. In scriptione corrigenda indicet, si quid contra praecepta Grammaticae, orthographiae, interpunctionis peccatum, si declinatae difficultates; omnia ad grammaticarum praeceptionum normam expendat; coniugationes et declinationes ex occasione repetere non omittat.

Exercitationes
inter
corrigendum.

4. Exercitationes discipulorum, dum scripta Magister corrigit, erunt, exempli gratia, vernacula dictata e syntaxis praescripto latina facere; lectionem ciceronianam ex latino in vulgi sermonem transferre; eandem latine transcribere; ex Grammaticae praeceptis, recens praesertim explicatis, dubia aemulis et locutiones proponendas depromere; concordantias concinnare aut componere; graeca describere, et alia generis eiusdem.

Grammatica
exigenda.

5. In repetitione praelectionis capiat saepe occasionem declinandi, coniugandi, et Grammaticae quomodocumque exigendae.

Praelectio

6. Praelectionis ciceronianae, quae

quaternos fere versus non excedet, haec forma sit: primum, totam continenter pronuntiet, eiusque argumentum brevissime vulgi sermone perstringat. Secundo, periodum ad verbum vulgari sermone interpretetur. Tertio, a capite recurrens, structuram indicet, et, periodum retexens, quae verba quos casus regant, ostendat; pleraque ad explicatas Grammaticae leges perpendat; Latinae linguae observationem unam aut alteram, sed quam facillimam, afferat; metaphoras exemplis rerum notissimarum demonstret, nec quidquam, nisi forte argumentum, dictet. Quarto, scriptoris iterum verba vulgi sermone decurrat.

Ciceronis.

7. Dictandum argumentum scribendi vulgi sermone ad verbum, perspicuum, nec fere versibus quaternis longius, quod ad praecepta Grammaticae potissimum referatur; eique interdum discipuli aliquam Ciceronis brevem versionem, aut locutionem ex praescripto syntaxis, aut ea ipsa, quae sunt ex graecis rudimentis ediscenda, aut alia id genus subscribere iubeantur.

Argumentum
scribendi.

8. Grammaticae praelectio non nisi singula ad summum praecepta contineat, quae nisi bene percepta sint, ad alia non veniatur.

Grammaticae
praelectio.

9. Concertatio seu exercitatio sita erit, tum in iis, quae alter aemulus in alterius scriptione deprehenderit, tum in iis, in quibus prima hora se exercuerint, proponendis; tum vernaculis locutionibus invicem ad syntaxis praescriptum exigendis (faciendumque, ut locutionem propositam statim, qui interrogatur, iisdem reddat verbis, eamque, paulisper meditata, non verbatim, sed, quoad eius fieri potest, totam simul latine effe-

Concertatio.

rat); tum in difficilioribus nominibus ac verbis, quae praesertim in praelectione occurrerint, vel continenti vel interrupto casuum ac temporum ordine, vel singulis per se, vel coniuncto simul adiectivo substantivoque et pronomine, inflectendis; tum in rudimentorum definitionibus, et exemplis proferendis; tum in verborum flexionibus ex latino in patrium, ex patrio sermone in latinum celeriter vertendis; tum in iis, quae activa voce dicta sunt, passive efferendis; tum in praeteritis et supinis, tum in nominum generibus et casibus, quaecumque proposita fuerunt, indicandis; et horum similibus, ad Praeceptoris arbitrium.

REGULAE SCHOLASTICORUM

NOSTRAE SOCIETATIS.

Animi puritas
et intentio.
P. 4 c. 6 n. 1.

P. 4 c. 3 n. 2.

Solidarum
virtutum
cum studiis
coniunctio.
P. 4 c. 6 n. 2.
P. 4 c. 4 n. 2.

1. **I**N primis, animi puritatem custodire et rectam in studiis intentionem habere Scholastici nostri continentur, nihil aliud in his, nisi divinam gloriam et animarum fructum quaerentes; et in suis orationibus gratiam, ut in doctrina proficiant, crebro petant, ut tandem idonei, sicut ab iis sperat Societas, ad vineam Christi Domini nostri exemplo ac doctrina excolendam evadant.

2. Serio et constanter ad studia animum applicare deliberent: utque cavendum sibi putent, ne fervore studiorum intepescat solidarum virtutum ac religiosae vitae amor, ita sibi vicissim persuadeant, nihil gratius se Deo facturos in Collegiis, quam si ea intentione, de qua dictum est, studiis se diligenter impendant. Et, licet numquam ad exercenda ea, quae didicerint, perveniant, illum

tamen studendi laborem ex obedientia et charitate, ut par est, susceptum, opus esse magni meriti in conspectu divinae et summae Maiestatis apud se statuunt.

3. Iis Facultatibus singuli operam dabunt, eosque audient Praeceptores, quos Superior assignabit: praescriptam vero a Praefecto vel a Magistro divisionem temporis ac rationem studendi servent diligenter universi, nec aliis, quam ab eodem Praefecto sibi traditis, utantur libris.

4. In audiendis lectionibus sint assidui, et in eis praevidendis diligentes, et, postquam eas audierint, repetendis; iis, quae non intellexerint, interrogandis; aliis vero, quae oportuerit, adnotandis, quo in posterum memoriae defectui consulatur.

5. Intersint ordinariis scholarum, ad quas accedunt, disputationibus,

Ex Superioris
praescripto
studendum.
P. 4 c. 5 n. 2.
P. 4 c. 6 n. 6.

Diligentia.
P. 4 c. 6 n. 8.

Disputationes
publicae.
P. 4 c. 6 n. 10.

et singulare sui specimen in doctrina praebere, modeste tamen, curent.

Privatae.
P. 4 c. 6 n. 11.

6. Privatis praeterea et quotidianis disputationibus ac repetitionibus omnes intersint; et qui disputant, ei, qui praeest, religiose obediant.

Modestia.
P. 4 c. 4 n. 6.

7. Cum ad publicas scholas eundem erit, eant et redeant invicem associati cum ea modestia interiore et exteriori, quae ad sui et aliorum aedificationem conveniat.

Colloquia
cum externis.
P. 4 c. 4 n. 6.

8. Eorum colloquia, qui cum Scholasticis externis loquendi habuerint facultatem, sint solum de rebus ad litteras vel ad profectum spiritus pertinentibus, prout ad maiorem Dei gloriam omnibus utilius fore iudicabitur.

Latinae

9. Omnes quidem, sed praecipue

Humaniorum Litterarum studiosi, latine loquantur, atque hi memoriae, quod a suis Magistris praescriptum fuerit, commendent, ac stilum in compositionibus diligenter exerceant.

linguae usus.
P. 4 c. 6 n. 13.
P. 4 c. 18 n. 8.

10. Ultra duas horas nemo aut legendo aut scribendo ad laborem incumbat, quin studium intermittat aliquantulo temporis intervallo.

Studii tempus.
P. 4 c. 4 n. 1.

11. Horis privato studio attributis, qui superioribus Facultatibus dant operam, domi relegant quae scripserunt in scholis, eaque curent intelligere; et intellecta sic examinent, ut ipsi sibi obiciant, et quae obiecerint solvant; quae nequeunt, adnotent ad interrogandum vel disputandum.

Privati studii
ratio.
P. 4 c. 6 n. 14, M.

INSTITUTIO EORUM,

QUI PER BIENNIUM

PRIVATO STUDIO THEOLOGIAM REPETUNT.

Quae Scholasticorum
Regulae illis
communes.
P. 4 c. 15 n. 8.

1. **S**CHOLASTICORUM Regulas, praeter eas, quae ad lectiones in scholis audiendas earumque repetitiones pertinent, non secus ac caeteri discipuli observent; praesertim vero, ne studiorum fervore solidarum virtutum amor intepescat, omni diligentia curent.

Collationi
casuum et dis-
putationibus
intersint.

2. Similiter ut alii Theologiae auditores collationi casuum, omnibus actibus, et menstruis etiam eorum disputationibus intersint.

3. In Philosophorum autem disputationibus menstruis, non solum interesse debebunt, sed poterunt etiam argumenta resumere, itemque in hebdomadariis Theologorum, si Magistri non adsint.

Argumenta
quando resu-
ment.

4. Pro ratione studendi et distributione horarum a Praefecto praescripta, diligens et accuratum studium instituunt earum materiarum, quas vel nullo modo vel compendio audierunt, adhibitis commentariis eo-

Quaestiones
omissae,
vel compendio
tractatae.

rum, qui eas diligentius pertractarunt.

5. Deinde studeant praecipuis disputationibus totius Theologiae, v. g. ex prima parte de visione, de scientia, de praedestinatione, de Trinitate; itemque ex aliis partibus, tum ea, quae ab aliis scripta sunt, diligenter perpendendo, tum proprio etiam ingenio capita quaedam et principia Theologiae, unde praecipuarum quaestionum series pendeat, disponendo, servatis tamen quam diligentissime iis, quae de doctrina S. Thomae sequenda a Societate constituta sunt.

6. Scribant ex instituto quaestiones aliquas cum suis fundamentis, et conclusionibus, et obiectorum solutionibus more scholastico, perinde ac si eas praelegere in schola deberent, easque singulis vel alternis saltem mensibus Praefecto studiorum ostendant, ut ab eo dirigantur.

7. Habere etiam interdum poterunt eiusmodi lectiones, vel privatim coram nostris Doctoribus, vel in ipsis repetitionibus Theologorum, per tres circiter horae quadrantes, ut ad extremum Patres, qui adsunt, argumentari possint; vel denique, si videatur, in refectorio.

8. Consimiles quaestiones habere etiam poterunt de praeclara aliqua materia, quae denis ad summum praelectionibus absolvatur in ea schola, eoque tempore, ut qui voluerint Theologi convenire possint.

9. Distribuatur illis tempus, ad quatuor actus particulares et unum generalem habendum; et primus quidem particularis sub initium fere primi semestris, alter in fine, et sic deinceps singulis semestribus reliqui-

celebrentur, ita ut generalis ultimum semestre claudat.

10. Liberum eis sit in actibus a Magistrorum suorum sententiis discedere, suasque, si libeat, tueri, dummodo nulla ratione alienae sint a S. Thomae doctrina, ex quintae Congregationis decreto: ita tamen, ut, non solum de sententiis ipsis, sed etiam de fundamentis ac principiis, quibus eas tueri volunt, tempestive cum Praefecto, eoque qui praesidere debet, consentiant. Immo, quo melius sui ingenii specimen dent, sinet Praeses eos libere respondere, nec, nisi cum maxime necesse sit, interpellabit.

11. Intelligant denique biennio hoc curandum sibi esse, ut, non solum in Theologia docti ac prompti, sed in omni etiam ecclesiastica eruditione, quae Theologum maxime decet, evadant.

12. Itaque singulis diebus certum tempus habeant ad accuratam Sacrae Scripturae, Conciliorum, controversiarum, et canonum lectionem, et semper aliquo ordine notent, quae notatu digna videbuntur; nihil tamen parent ad conciones ex professo: et ex hoc studio aliquid interdum praelegant, vel in triclinio vel alibi, prout Superiori videbitur.

13. In canonum studio partem iudiciariam omittant, in ecclesiastica toti versentur.

14. Speciatim in id maxime studium incumbant, ad quod se magis propensos senserint, re diligenter cum Superiore communicata; ita tamen, ut ex aliis, quae praescribuntur, nullum omittant.

Suas opiniones
qua ratione
liceat
defendere.

C. 5 d. 41, 56.
C. 22 d. 87 n. 1.
C. 28 d. 15.

Eruditio.

Concilia,
controversiae,
canones.
P. 4 c. 5, 8.

Canonum
studium.

Naturae
propensio at-
tendenda.

Studium
praecipuarum
quaestionum.

P. 4 c. 14 n. 1.
C. 5 can. 9
d. 41, 56.

Scribendae
ex professo
quaestiones.

Privatae
lectiones.

Publicae.

Actus.

REGULAE

ADIUTORIS MAGISTRI, SIVE BIDEELLI.

Magistro
obtemperet.

1. **H**UIUS munus erit omnia, quae a Magistro, de scholarum potissimum exercitationibus, iniuncta fuerint, diligenter exsequi.

Agenda circa
scholam.

2. Curet, ut et classis et cathedra munda sit; ut in ea pie depicta aliqua tabella pendeat; ut subselliorum sit satis; ut munda eadem sint ac recte disposita; ut quassata vel fracta reficiantur; ut certa Nostris scamna, itemque aliis Religiosis, separata ab externis assignentur; ut scholae tempestive aperiuntur.

Discipuli
opportune monendi.

3. Eos opportune moneat, ad quos deinceps per vices disputare, repetere, theses defendere, aliaque huiusmodi praestare, ut constitutum a Magistro fuerit, pertinebit.

De conclusionibus.

4. Praemoneat septem fere ante diebus eos, qui hebdomadarias theses sunt defensuri. Curabit autem, ut eae propositiones in tempore conscriptae sint. Eas vero primum ad Magistrum perferet corrigendas, tum ad Praefectum recognoscendas: quibus denique correctis atque recognitis, eum, qui defensurus est, admonebit, ut, quot

erunt opus, exempla descripta afferat; eorum autem unum bene descriptum, pridie quam sit disputandum, mane publice affiget, reliqua disceptantibus deinde distribuet.

P. 4 c. 6 n. 10.

5. Horologium, tum in lectionibus tum in disputationibus, semper habeat, ac tum Praefectum tum Praeceptorem tempestive temporis elapsi admoneat, quo spatia ad disputandum singulis praestituta servantur; et ex praescripto Praefecti signum det disputantibus, tum inchoandi tum finiendi.

Horologium.

6. Classem vel aulam ad publicos actus iuxta academiarum consuetudinem ornandam curet, iisque, qui ad huiusmodi actus aut ad quascumque disputationes invitati fuerint, sive argumentandi sive eas cohonestandi causa, loca distribuat.

Publici actus.

7. Si quem Nostrorum abesse a praelectionibus, repetitionibus, disputationibus, aut aliquid eorum omittere, quae ad studiorum rationem vel morum disciplinam pertinent, notaverit, ad Superiorem deferet.

Quid
ad Superiorem
deferendum.
P. 4 c. 6 n. 15.

REGULAE

EXTERNORUM AUDITORUM SOCIETATIS.

Doctrina
pietati iun-
genda.
P. 4 c. 7 n. 1.
P. 4 c. 16 n. 4.

Quae cuiusque
schola.
P. 4 c. 13 n. 4.

Confessio
et Missa.
P. 4 c. 7 n. 2.
P. 4 c. 16 n. 1.

Doctrina
christiana.
P. 4 c. 7 n. 2.
P. 4 c. 16 n. 2.

Arma
in scholam non
inferenda.

A quibus
abstinendum.
P. 4 c. 16 n. 4.

Corrector, ut
adhibendus.

1. **Q**ui discendi causa Societatis Iesu gymnasia frequentant, intelligant, Deo iuvante, non minus curatum iri pro viribus, ut pietate caeterisque virtutibus, quam ut ingenuis artibus imbuantur.

2. Eam quisque classem frequentabit, quae illi post examen a Praefecto fuerit assignata.

3. Singulis saltem mensibus omnes peccata confiteantur, ac Missae Sacrificio quotidie constituta hora, concioni vero diebus festis decenter intersint.

4. Explicationi catechismi singulis hebdomadis omnes intersint, eiusque compendium ediscant, ut a Magistris fuerit constitutum.

5. Nemo ex nostris discipulis gymnasium cum armis, gladiolis, cultis, aut aliis eiusmodi, quae pro locis aut temporibus interdicta fuerint, ingrediatur.

6. Abstineant omnino a iureiurando, a contumeliis, iniuriis, detractio- nibus, mendaciis, a ludis vetitis, a locis etiam noxiis vel a Praefecto scholarum interdictis, denique a rebus omnibus, quae morum honestati adversentur.

7. Intelligant in iis, quae ad mo- res ac studia bonarum artium spe-

ctant, cum praecepta sive admoni- tiones minus proderunt, Magistros Correctoris opera in ipsis puniendis usuros: qui, aut poenas recusarint, aut spem emendationis non ostende- rint, aut caeteris molesti, sive exem- plo suo perniciosi fuerint, sciant se ex nostris scholis esse dimittendos.

8. Omnes suis quisque Magistris obtemperent; rationem vero studendi ab illis praescriptam, tum in scholis tum domi, quam diligentissime servant.

9. Serio animum ad studia et constanter adiiciant: sint in scholis mature frequentandis assidui, in au- diendis et recolendis praelectionibus caeterisque obeundis exercitationibus diligentes. Quod si quid minus asse- quantur, aut si quid dubitent, Magi- strum consulant.

10. In scholis ne hac illac diva- gentur, sed in suis quisque subselliis locisque modeste ac silentio sibi ac suis rebus intenti sint; neque schola egrediantur, nisi facta a Magistro exeundi potestate. Ne scamna, cathe- dram, sellas, parietes, ianuas, fene- stras, neque aliud quidpiam pingendo, scribendo, scalpello, aliave ratione deturpent, seu notent.

11. Pravas, aut etiam suspectas aliorum consuetudines fugiant: cum

P. 4 c. 7 n. 2.
P. 4 c. 16 n. 5.

Obedientia.
P. 4 c. 6 n. 2.

Diligentia
et assiduitas.
P. 4 c. 6 n. 2.

Quies, silen-
tium.

Quae fugiendae
consuetudines.

iis tantummodo versentur, quorum exemplo et consuetudine in litterarum studio, virtutumque proficiant.

12. A libris perniciosis et inutilibus legendis prorsus abstineant.

13. Neque ad publica spectacula, comoedias, ludos; neque ad supplicia reorum, nisi forte haereticorum, eant; neque personam ullam in externorum scenis agant, nisi data prius a Magistris, vel a Praefecto gymnasii potestate.

14. Sincerum animum purumque conservare, ac divinis legibus summa diligentia obtemperare nitantur; Deo

vero, ac Sanctissimae Virgini Deiparae, caeterisque Sanctis persaepe atque ex animo se commendent; Angelorum opem assidue, praecipue vero Angeli custodis, implorent. Modestiam, tum alibi semper, tum in templo atque in schola potissimum servant.

15. In rebus denique atque actionibus omnibus ita se gerant, ut facile quivis intelligat, eos non minus virtutum vitaeque integritatis esse, quam litterarum doctrinaeque studiosos.

Vitae
exemplum.

A quibus libris
abstinendum.
P. 4 c. 5, E.
P. 4 c. 14 n. 2.
Spectacula,
et scenas vi-
tent.

Pietas.

REGULAE ACADEMIAE.

Academia
quid.

1. **A**CADEMIAE nomine intelligimus coetum studiosorum ex omnibus Scholasticis delectum, qui aliquo ex Nostris Praefecto conveniunt, ut peculiare quasdam habeant exercitationes ad studia pertinentes.

Qui
admittendi.

2. Hoc ex numero omnes censeantur, qui sunt ex Congregatione B. Virginis, eo ipso, quod in illam recipiuntur; et Religiosi, si qui nostras scholas frequentant. Caeterum, ubi mos tulerit et Rectori videatur, alii etiam admitti poterunt, qui ex Congregatione, atque adeo qui ex nostris Scholasticis non sint.

Academici
quales.

3. Academicos christiana virtute ac pietate, diligentia in studiis et scholarum legibus servandis, caeteris

omnibus discipulis praestare, et exemplo esse oportet.

4. Collegii Rector moderatorem, vel ex ipsis Magistris vel ex aliis Nostris, idoneum aliquem unicuique academiae praeficiet.

Academiae mo-
derator.

5. In unam academiam Theologi et Philosophi fere convenire poterunt, in alteram Rhetoricae et Humanitatis auditores, in tertiam omnes Grammatici, si nec nimis multi sint, nec ita doctrina inaequales, ut eadem exercitationes omnibus fructuosae esse non possint; alioquin singulis scholis suas academias habere liceat.

Quotuplex aca-
demia.

6. Assiduitate academicorum, et exercitationum fervore academiae fructus maxime continetur. Quare, si qui

Assiduitas et
exercitatio.

saepius abessent, aut exercitationes per vices obire recusarent, praesertim vero qui propter immodestiam perturbationi aliis aut offensionem essent, dimittendi erunt.

Magistratus.

7. Magistratus, qui in unaquaque academia tertio quartove quoque mense pluribus academicorum secretisque suffragiis eligentur, hi ferme erunt: academiae Rector, duo Consilarii, et unus Secretarius, quibus alii etiam addi poterunt, muneraque distribui pro academicorum frequentia, loci consuetudine, et Rectoris Collegii iudicio.

Rector.

8. Rector in academia Theologorum plerumque sit Theologus; quod si interdum ex Philosophis eligendus videretur, sit saltem Metaphysicus. In academia item Rhetoricae et Grammaticae auditorum, quando ex diversis classibus constant, vel plerumque eligatur ex classe superiore, vel alternis, ut Collegii Rector censuerit. Is autem eligendus, qui virtute, ingenio et doctrina praestet: cuius erit academiam promovere, praeire caeteris virtute ac diligentia, et actum aliquem ex praecipuis academiae vel initio, vel in fine rectoratus habere. Poterit autem Rector academiae Theologorum interdum, si sit Theologus, absente Magistro, Philosophos defendentes dirigere, et argumentantium argumenta resumere et urgere.

Consilarii.

9. Consilarii erunt Rectori loco et honore proximi, eiusque absentis vices primus Consiliarius tenebit; priore etiam absente, secundus: eaque munera obibunt, quae moderator aca-

demiae per se aut per Rectorem imponet.

Secretarius.

10. Secretarius libros omnes academiae diligenter servabit. Nomina academicorum eo ordine, quo in academiam recipiuntur, in libro scribet; in quem etiam seorsim nomina magistratum, cum eliguntur, et omnia academiae acta, non tacitis academicorum, qui aliquid praestiterint, nominibus, referet; Rhetoricae etiam auditorum orationes, poemata, et carmina, quae affiguntur, a moderatore selecta. Idem tempestive eos, ut se comparent, admonebit, quos a moderatore cognoverit academiae exercitationes obituros, nisi in academia Theologorum necesse videatur id fieri per bidellum. In fine cuiusque academiae publice pronuntiabit, quae nam exercitationes et a quibus habendae sint. Publice theses, et in Rhetorica etiam problemata vel aenigmata dissolvenda mature ponet.

Consultationes.

11. Ter aut quater in anno, videlicet post creationem Rectoris, consultationes vel omnium academicorum, vel saltem magistratum simul cum moderatore, habebuntur ad academiam promovendam, eaque tollenda, quae eius progressum impedire videntur.

Regularum
lectio.

12. Vel in his consultationibus, vel ante creationem Rectoris, academiae Regulae legantur, quae vel in tabella scriptae sint, vel in libro academiae; in quo etiam omnia deinceps academicorum nomina scribenda erunt.

REGULAE PRAEFECTI ACADEMIAE.

Ad pietatem
promovendi.

1. **A**d pietatem academicos, non solum ad studia, promoveat; quod virtutum exemplo et privatis, cum tulerit occasio, colloquiis praestare poterit.

Regularum
observatio.

2. Academiae Regulas diligenter servari curet, in primisque in academicorum quotidianis exercitationibus assiduitatem ac diligentiam exigat.

Exercitatio.

3. Efficiat, ut omnes academici variis exercitationum generibus, quantum fieri potest, per vices exerceantur.

Nil sine

4. Nec receptas consuetudines tol-

lat, nec novas introducat sine facultate Rectoris, nec quidquam faciat, quod alicuius momenti sit, quod non cum ipso communicet; et quae praescripta fuerint, diligenter exsequatur.

Superiore inno-
vandum.

5. Horas academiae, repetitionum scilicet, disputationum et similium, ita dispenset, ut horas Congregationis non impediant, quo academici commode possint utrisque exercitationibus interesse; quam etiam ob rem nullus erit sine magna causa Congregationis tempore privatis colloquiis detinendus.

Academiae
tempus.

REGULAE ACADEMIAE

THEOLOGORUM ET PHILOSOPHORUM.

Quae exercita-
tiones.

1. **H**uius academiae exercitationes quatuor fere generum esse solent. Quotidianae praelectionum repetitiones, disputationes, praelectiones, seu problemata, solemniore actus, quibus conclusiones publice defendantur.

Repetitiones.

2. Repetitiones per horam circiter singulis fient, quibus scholae habentur,

diebus, iis exceptis, qui menstrua disputatione impediuntur. Eae vero fient hora, quae commodissima videbitur, modo in quadragesima liberum concionis tempus, saltem bis in hebdomada, relinquatur.

3. Repetent seorsim singulae classes, una Theologiae et tres Philosophiae, si totidem sint Praeceptores,

Repetitionum
forma.

uno aut altero academicorum audita recolente, uno etiam aut altero argumentantibus. Ac Theologiae quidem repetitionibus praeerit ipse Praefectus academiae, aut eius socius, aut certe alius ex provectoribus, quarti fere anni Theologus, a Rectore Collegii constitutus; Philosophiae vero repetitionibus in singulis classibus aliquis item praeerit ex Nostris, fere Theologus, quem idem Rector designaverit.

Disputationis
forma.

4. Disputationes erunt aut semel, ubi pauci sunt academici, aut, ubi sunt multi, bis in hebdomada, scilicet die vacationis aut etiam dominico. Ac die quidem dominico a prandio per horam unus, ut plurimum ex Philosophis, defendet, duobus argumentantibus; die vero vacationis per duas horas duo tresve defendent, unus Theologus, alii Philosophi, totidem similiter aut pluribus argumentantibus.

Conclusiones.

5. Theologus, si solus defendet, conclusiones semper aliquas philosophicas proponet; Metaphysicus philosophicas et logicas; physicus etiam logicas. Argumentabuntur contra Theologos Theologi, contra Philosophos primo loco semper aliquis ex classe proxime superiore, secundo unus ex condiscipulis.

Disputationibus
quis
praesideat.

6. Disputationibus, tam philosophicis quam theologicis, si intersit proprius defendentis Magister, ipsius erit praesidere, sin minus, praesidebit Praefectus academiae aut eius socius.

Praelectiones.

7. Praelectiones etiam interdum haberi poterunt, quibus quaestionem aliquam suo marte perfectam,

vel ingeniosum problema, expositis in utramque partem confirmatisque rationibus, aliquis academicorum ex cathedra erudite pertractet, uno aut altero argumentante. Huiusmodi autem praelectiones necesse erit Praefecto academiae priusquam habeantur ostendi ac probari.

Actus.

8. Solemniores actus ipse academiae Rector, nisi quid obstat, aut alius a Praefecto delectus interdum habere poterit, Natalis videlicet, Paschatis, Pentecostes, aut alio opportuno tempore; quibus actibus certam aliquam Theologiae aut Philosophiae materiam, aliquibus conclusionibus comprehensam, defendet, Magistro praesidente.

Actuum celebritas.

9. Hi actus, ut cum aliquo apparatu fiant, curandum; adhibeatur autem a defendente praefatio aliqua et epilogus, quae prius sint, ut caetera, quae publice recitantur, a generali studiorum Praefecto recognita et approbata. Externi etiam ad argumentandum, alique poterunt ad audiendum; quo disputatio celebrior sit, invitari.

Introductio.

10. Uno circiter ante studiorum renovationem mense, si Rectori videatur, per quindecim minimum dies, iis, qui Philosophiam audituri sunt, introductio vel summa ab aliquo ex Nostris, quem Rector, vel forte ex academicis, quem Praefectus statuerit, explicetur.

Conclusiones
recognoscendae.

11. Conclusiones omnes, tam solemniorum actuum, quam etiam hebdomadariae, priusquam defendantur aut affigantur, erunt et a Praefecto academiae, et a proprio defendentis Magistro recognoscendae.

REGULAE PRAEFECTI ACADEMIAE THEOLOGORUM ET PHILOSOPHORUM.

Exercitationum
forma.

1. **P**RAETER communia, quae de Praefecto in universum dicta sunt in Regulis academiae, illud etiam animadvertat, ut in quotidianis repetitionibus eadem repetendi et argumentandi, eadem disputandi forma modusque servetur, quem Nostri in domesticis repetitionibus tenent; in actibus vero et aliis conclusionibus defendendis consueta ratio teneatur.

Vitandas
repetitiones.

2. Visitet proinde saepe repetitiones, nunc has, nunc illas; videatque, ut diligenter ac modeste fiant, et ut repetitores recte suo officio fungantur, quos etiam, ut oportuerit, diriget.

Qui magis

3. Non erit abs re eos exerceri,

saepius quam alios, qui proxime sunt cursum Philosophiae vel Theologiae defensuri, vel aliquem academiae actum habituri: quos etiam ad hunc finem, ut instructiores sint, monebit et diriget.

exercendi.

4. Cum socio, si a Rectore dabitur, ita poterit curam laboremque partiri, ut ei, nisi quid obstet, Theologiae repetitiones committat; et cum eo, si videbitur, alternis diebus, praesertim vacationis, disputationibus praesideat; caeteraque per eum ad quotidianas conclusiones et extraordinarios actus spectantia, prout necesse iudicaverit, exsequatur.

De sociis.

REGULAE ACADEMIAE

RHETORICAE ET HUMANITATIS AUDITORUM.

Academiae
dies.

1. **D**IEBUS dominicis, vel, ubi commodius erit, die vacationis, convenient loco a Rectore Collegii designato.

Quae exercita-
tiones
Moderatori

2. Exercitationes huius academiae hae fere erunt: Moderator, prout op-

portunum iudicaverit, nunc lectiones seu quaestiones habebit de selecta aliqua materia vel auctore; nunc praecepta aliqua dicendi magis recondita ex Aristotele, Cicerone, aliisque Rhetoribus tradet; nunc aliquem au-

habendae.

ctorem percurreret, et ab academicis exiget; nunc iisdem problemata solvenda proponet, et alia huiusmodi.

3. Saepe etiam, his omissis, academici ipsi, nunc orationes, nunc carmina, nunc declamationes habeant, vel memoriter vel ex tempore; nunc invicem accusationes et defensiones ipso probante instituant; nunc lectiones habeant, duobus minimum adversus lectorem disputantibus; nunc theses defendant oppugnentque oratorio magis more, quam dialectico; nunc emblemata et insignia de certa aliqua materia componant; nunc inscriptiones aut descriptiones; nunc aenigmata faciant aut dissolvant; nunc in inventione se exercent singuli, ad propositam materiam confirmationis locos excogitantes, sive improviso, seu meditato; nunc in elocutione figuras verborum ac sententiarum inventae rei accommodantes; nunc dialogorum, poematum, tragoediarum argumenta conscribant; nunc integram praeclari oratoris orationem, aut poetae carmen imitentur; nunc symbola quaedam faciant, ut scilicet de una re proposita singuli suam sententiam afferant;

nunc, distributis alicuius auctoris libris, singuli ex eo sententias vel phrasas decerptas proferant. Denique in iis se exercent, quae eloquentiam gignere, et ab ea enasci solent.

4. Harum exercitationum aliquas splendidiores, ut praelectiones, declamationes, thesium defensiones, operae pretium est, praesertim a rectore academiae, fieri cum apparatu interdum aliquo, et honoratiorum auditorum corona.

5. Privata interdum praemia melius aliquid scribentibus, aut recitantibus, aut aenigmata problemataque solventibus dari poterunt.

6. Praemia item solemniora omnibus simul academicis semel in anno distribui poterunt, sive ex contributione, sive qua magis ratione Rectori Collegii placebit.

7. Semel saltem in anno festus aliquis Beatae Virginis dies, quem Collegii Rector constituet, celebri pompa orationis, poematis, versuum ad parietes affixorum, emblematum item et insignium variorum exornabitur.

Publicae exercitationes.

Praemia privata.

Praemia publica.

Festus Beatae Virginis dies.

Quae academicis.

REGULAE ACADEMIAE GRAMMATICORUM.

Grammatica
exercitatio.

1. **P**LERUMQUE moderator aliquid selectum ex Grammatica, quasi praecurrens quod in schola sunt habituri, vel ex auctore eleganti et iucundo praeleget, vel etiam repetitionem instituet, exercitationemque eorum, quae in schola exposita sunt.

Repetitio.

2. Initio academiae semper unus paratus veniet ad respondendum de iis, quae proxima academia dicta fuerint; adversus quem terni aut plures dubitationes, aut vernaculas locutiones latine vertendas proponere poterunt; eodemque modo praelectionem a moderatore habitam statim recolent.

Disputatio.

3. Frequenter et acriter disputabitur, exercebitur interdum stilus, interdum memoria, variabuntur phrasae, aliquid etiam ex versibus et graeca Grammatica proponetur, et alia fient huiusmodi ex praescripto moderatoris.

Memoria.

4. Aliqui interdum, aut etiam omnes parati venient ad aliquod apophthegma breve vel factum aliquod memoriter enarrandum.

5. Praelectiones ipsas, in schola habitas a Praeceptore, addita praefatiuncula, et aliqua, si videbitur, annotatione, e suggesto interdum dicent.

Praelectiones
privatae.

6. Operae pretium erit haberi interdum aliquas praelectiones ab academicis, praesertim a rectore, apparatu invitatuque maiore, addita concertatione duorum aut trium, privatis etiam praemiis, si libeat, distributis.

Publicae.

7. Poterit a moderatore poenae loco aliquid litterarium exigi; iubeatque, ut eorum nomina, qui minus bene aut diligenter se gesserint, publice recitentur.

Poenae
litterariae.

8. Eae denique exercitationes proponi et variari debent, quae ita utilitatem habeant adiunctam, ut gratae etiam et decorae sint, quo magis ea voluptate academicorum animi ad studia incitentur.

Exercitationum
varietas.

ORDINATIO

PRO STUDIIS SUPERIORIBUS

EX DEPUTATIONE, QUAE DE ILLIS HABITA EST
IN CONGREGATIONE NONA GENERALI.

A R. P. N. FRANCISCO PICCOLOMINEO

AD PROVINCIAS MISSA ANNO MDCLI.

C. 9 d. 28, 31.
C. 18 d. 20
C. 28 d. 16, a.

Soliditas
et uniformitas
doctrinae
et ordinata
methodus
magni sunt
in Societate.

Querelae
de aliquibus
Magistris
Philosophiae
et Theologiae.

Invertunt
ordinem
praescriptum.

Persequuntur
minutias.

1. **E**TSI summae semper curae Societati fuerit soliditas et uniformitas doctrinae, methodusque ordinata illam tradendi in scholis, eaque laude Professores nostri, ut plurimum, excelluerint magno Ecclesiae et reipublicae christianae bono; nihilominus non defuerunt querelae graves ex variis Provinciis de aliquibus Magistris, tam Philosophiae quam Theologiae, tum in octava tum in nona Congregatione generali. Et primo quidem, quod inverterent ordinem praescriptum in Ratione Studiorum, metaphysica et animastica tractantes in Logica, theologica in Philosophia, philosophica in Theologia, et in hac miscerent saepe quaestiones assignatas uni anno materiis alterius, permagno incommodo auditorum. Secundo, quod non raro, sepositis utilioribus et solidioribus quaestionibus, toti essent in persequendis minutiis vanissimarum subtilitatum, nulli prope usui in Eccle-

sia Dei postea futuris. Tertio, quod, nimiae libertati opinandi indulgentes, sectarentur passim, aut etiam producerent sententias novas, vel certe obsoletas antiquatasque revocarent e tenebris ad nostras scholas.

2. Haec et his similia, magno sensu, ubi Provinciarum aliquot nomine Conventui generali postremo fuissent exposita, commota est non leviter Congregatio; timensque ne malum ex paucorum culpa ortum latius serperet, statim omnibus viribus occurrendum censuit. Quare, cum iussisset deputari de suo corpore quosdam Patres ex variis Assistentiis in re literaria et docendi munere diu multumque exercitatos, qui, quae proponebantur circa studia in Societate, expenderent; iniunxit iisdem, ut radices querelarum harum accurate inspicerent, et remedia opportuna suggererent. Quod cum illi exquisita plane diligentia praestitissent, Congregatio, auditis approbatisque illorum iudi-

Sectantur
nova
aut obsoleta.

Statim his
malis occurrendum.

Deputantur
qui haec
inspiciant,
et suggerant
remedia.

cūis, prout cernere est in decretis 23 et 31 impressis, commisit mihi, ut remedia, quae suggesserant, executioni mandarem, et vigilantiam Provincialium ac Rectorum ad hoc ipsum excitarem.

Ad 1.^m incom-
modum
vitandum ser-
vetur; Ratio
Studiorum.

3. Censuerunt igitur memorati Patres, primis incommodis ex perturbato ordine docendi et inutilibus quaestionibus, satis provisum esse et iri, si observentur diligenter quae praescripta sunt in Ratione Studiorum. Et quidem, quod ad Philosophiam attinet, si accurentur quae statuuntur in Regulis, tum Praefecti Studiorum, tum Professoris Philosophiae; securum nempe inde, ut Logicus tractet materias illas, quas tradit Porphyrius in sua isagoge, et Aristoteles in praedicamentis, in libris de interpretatione, priorum et posteriorum, cum cautionibus in Ratione Studiorum expressis; ut Physicus explicet eas, quas Aristoteles in octo libris physicorum, in libris de coelo, in meteorologicis, et primo libro de generatione; denique ut Metaphysicus eas, quas in secundo libro de generatione, in libris de anima et metaphysicorum disputat Aristoteles, cum similibus cautionibus. Attendat itaque ad haec Praefectus Studiorum, nec sinat istas quaestiones praetermitti, vel earum locum occupari ab aliis, quas Aristoteles non attingit, vel necessariam cum iis non habent connexionem, nec continentur sub obiecto cuilibet parti Philosophiae proposito.

Idem
enucleatius
declaratur.

In Logica quid
curandum,

4. Atque, ut expressius aliquid indicetur, et satisfiat postulato unius Provinciae, quae haec optabat enucleatius declarari: Praefectus Studiorum non sinat omitti in Logica ubi de modo et regulis definiendi, di-

videndi, argumentandi tractationem; de conversione, oppositione propositionum; de argumentatione et syllogismo: ita, ut discipuli nostri plenam habeant notitiam de infallibilitate consequentiarum formalium. Curet etiam omnino, ut explicentur ea, quae de perfecta demonstratione tradit Aristoteles in libris posteriorum, tum de scientia, prout est in Ratione Studiorum. E contrario, non permittat Professores immorari in disputatione de ente rationis, nisi paucissimis diebus, adeo ut tridui vel quadridui circiter spatium non excedant. Non disputent etiam de distinctione virtuali in divinis, vel de praecisionibus obiectivis divinarum perfectionum; sed supponant ex Theologia, quod de his quaestionibus sentiendum est. Tractatum de signis mentalibus remittant ad libros de anima; et potissimum illud: quid sit verbum mentis, et quae cognitio possit esse in seipsam reflexa, et se ipsam repraesentare vel adaequate vel inadaequate. De relationibus item divinis, sine ulla discussione supponant ex fide vel ex Theologia, si quid necesse videbitur, dum agunt de praedicamento relationis. In praedicamento vero substantiae, de substantia vel ente supernaturali nihil dicant. Dum tractant de futuris contingentibus, nullo modo ingrediantur disputationem de scientia media, nec de modo, quo Deus cognoscit futura, seu absoluta seu conditionata, sed supponant quod fides et Theologia docent. In fine denique Logicae, dum tradunt tractatum de scientia, nihil speciale dicant de fide divina, sed totam illam quaestionem remittant ad Theologos; idemque dicendum de similibus a scopo Logicorum alienis.

quid vero
vitandum.

5. In Physica, secundo anno, cu-

In Physica,

secundo anno,
quid curan-
dum,

ret idem Praefectus, ut aristotelicae definitiones principiorum, causarum, naturae, motus, continui, infiniti et similes accurate explicentur; ut iuxta eiusdem Aristotelis ordinem de iisdem rebus ea disputentur, quorum scientia ad naturalem Philosophiam proprie spectat. In libris de coelo naturam, et qualitates, et influxum coelorum in sublunaria ne praetermittant. In primo de generatione, ea, quae tradit Aristoteles de generatione et corruptione, de alteratione et actione similis in simile, de reactione, aliaque eiusmodi accurate discutiant. Caveat autem, ne, occasione agendi de principiis et causis, ingrediantur disputationem de principiis et processibus divinis; multo vero magis abstinendum, tum hic, tum alibi a disputatione de actibus liberis Dei. Nihil autem dicant de materia spirituali, aut de composito ex ea. Dum agunt de concursu causae primae, poterunt quidem disputare de praedeterminatione physica, sed per principia tantum naturalia; non examinando, sed supponendo principia theologica. Ideo in materiam de auxiliis aut gratia efficaci ne excurrant. Nihil item ex professio hic agant de potentia obedientiali; aut de virtute principali creandi, num communicari possit alicui creaturae; nec de aeternitate Dei disceptent, ubi de duratione creata agendum. In libris de coelo praeter eant quaestiones, quae de opere sex dierum ad Theologum aut S. Scripturae interpretem spectant. In libris de generatione, ad quaestionem de conversione eucharistica, aut augmento intensivo charitatis ne divertant.

Tertio anno,
quid
curandum,

6. Tertio anno idem Praefectus diligenter det operam, ut in libro

secundo de generatione Professores tractent de natura elementorum, de primis qualitatibus, earumque seu descriptionibus seu definitionibus ab Aristotele traditis. De motu etiam et qualitatibus motricibus, de eorum mixtione et rarefactione (nisi iam antea hoc egerint), et similibus. In libris vero de anima, disputent de vivente et vita; de anima eiusque potentiis et operationibus; speciebus eiusdem vegetativa, sensitiva, et accuratissime de rationali. In Metaphysica denique, de ente et proprietatibus entis; de natura substantiae et accidentis; de subsistentia, aliisque similibus. De Deo quoque agere poterunt, quoad lumine naturali cognosci valet. Curet vero, ne ad ea tractanda digrediantur, quae theologici instituti sunt propria. Quare in libris de anima non ad materiam de specie Dei, sive impressa sive expressa, aut de miraculosa mortuorum resurrectione; nec in Metaphysica ad disputationem de subsistentia increata, aliasque similes divertere sinantur.

quid vero
vitandum.

7. In Theologia porro, ut rescentur quaestiones inutiles, et profuturae ordinatius tradantur, observent diligenter Professores quod dictum est de Philosophis, ut materias percurrant singulorum annorum proprias, hoc est tractatas a D. Thoma in ea parte, quae cuique anno assignatur; id enim si fideliter praestiterint, non multum temporis supererit ad quaestiones inutiles agitandas. Illud vero etiam enitantur omnes, ut quaestiones, quas tractant, connectant cum quaestionibus S. Thomae, et auditoribus significant, quo quidque pertineat; ut appareat, ea, quae disputant, esse velut commentarium textui

In Theologia,
quid
curandum.

S. Thomae respondentem; atque hoc agere ipsos, non ut nova et incognita prius discipulis proponant, sed ut elucident vetera; ut sit additio potius doctrinae ad doctrinam, quam successio novae in locum veteris iam sepultae. Quod enim potest esse operae pretium, aut quae laus scholasticos habere novarum quidem propositionum scientes, sed antiquarum imperitos? Verum, ut haec facilius assequamur, et quod praestitum est in philosophicis, uberius et distinctius praestetur in theologicis, quae sunt multo maioris momenti, subiicietur hic

8. INDEX VARIARUM QUAESTIONUM

IUXTA ORDINEM SUMMAE ANGELICI DOCTORIS, QUAS MAGISTRI, OMISSIS EXTRAORDINARIIS ET INSOLITIS, TRACTARE CUM LAUDE POSSUNT, ET MAXIMA EX PARTE ETIAM DEBENT.

EX PRIMA PARTE.

Quaest. 2. De existentia DEI.

3 vel 13. De distinctione attributorum inter se et ab essentia.

8. De existentia in spatiis.

12. De visione DEI per speciem creatam, oculos corporales, vires naturales; de lumine gloriae. Melior intellectus an melius videat, caeteris paribus. An videri possint creaturae ex vi visionis. An omnes. Quae videantur. Per quid hae, magis quam illae.

14. De cognitione futurorum contingentium, conditionalium etc. De scientia media ante omne decretum.

19. De actibus liberis.

22, 23. De providentia; de praedestinatione, electione, reprobatione ex meritis, de actuum praefinitione.

27. Quae processio in divinis sit generatio; et cur una, magis quam alia: quot processiones sint.

28. De distinctione relationum ab essentia; et an illam includant, vel includantur. Quot sint in divinis.

29. De subsistentia absoluta. An detur in DEO.

32. De notionibus. Quae et quot sint.

34. De processione Verbi ex cognitione omnium personarum, rerum possibile, futurarum.

40, 42. De constitutione et distinctione personarum per relationes: an relatio dicat perfectionem.

43. De missione personarum.

50. De incorporeitate, numero Angelorum. An omnes specie differant. An necessario.

51. De assumptione corporum.

52. An unus possit esse in pluribus locis. An plures in uno. Per quid sint in loco.

53. An possint in instanti moveri. An necessario transeant per medium.

55. De speciebus intelligibilibus. An concreatae, an acceptae a rebus. An universaliores in superioribus.

56, 57. An seipsos cognoscant. An alios Angelos, et quomodo. An futura. An cogitationes cordium.

58. An multa simul intelligant. An discurrendo. An componendo.

62. An creati sint cum beatitudine. An in gratia. An se ad illam disposuerint. An per unum actum meritum boni pervenerint ad beatitudinem.

63. Quod fuerit peccatum Angelorum. An in primo instanti creationis potuerint peccare. De mora inter creationem et lapsum. De obstinatione daemonum. Unde proveniat.

64. Quomodo crucientur ab igne.

107. De locutione Angelorum. Quomodo fiat.

EX PRIMA SECUNDAE.

Quaest. 3. De beatitudine. An sit operatio intellectus, an voluntatis.

4. Delectatio in patria an sit immediate de Deo, an de visione.

5. Perpetuitas an sit de ratione beatitudinis. De appetitu innato eiusdem.

6. Quid voluntarium. Idemne cum libero. Eventus ex omissione quando voluntarii. De metu, concupiscentia, ignorantia. An causent involuntarium.

7. De circumstantiis.

18. Quid sit actus humanus, quid bonitas et honestas illius. Sumaturne ex obiecto, circumstantiis, fine. Bonum et malum an constituent speciem in moralibus. De actu indifferente secundum speciem et individuum. Quando circumstantiae dent speciem.

19. An idem actus interior fieri possit de bono malus etc. De opinione probabili. An liceat sequi eam reiecta probabiliore, quando, quibus. De conscientia dubia, quid tunc agendum. An in eo casu melior sit conditio possidentis in omnibus materiis. De conscientia erronea. An obliget. Electio an omnem bonitatem et malitiam habeat a fine. Voluntas unius finis an accipiat bonitatem a voluntate imperante alterius finis.

20. De actu exteriori. An habeat propriam bonitatem.

71. An detur pura omissio. Actus causans omissionem, quando peccatum. Sitne tunc commissionis, an omissionis. Omissio quando imputetur. De definitione peccati, *dictum*, *factum* etc. Quid sit formale in peccato, ut malum est.

72. De distinctione specifica peccatorum ex obiecto, virtutibus, quibus opponuntur etc.

74. De delectatione morosa.

79. An DEUS sit causa peccati. An praedeterminet ad actum illius. Quid sit.

81. De peccato originali, an traducatur ab Adam in posteros. Quid sit.

86. An peccatum mortale relinquit maculam. Quid illa sit.

87. An poena damni in omnibus damnatis sit aequalis.

88. De peccato mortali et veniali. Quomodo distinguantur.

89. An peccatum veniale relinquit maculam.

109. An sine gratia possimus cognoscere verum, facere bonum opus morale, DEUM super omnia diligere, servare omnia praecepta, praeparare nos ad gratiam, vincere tentationes. An iusti egeant auxilio ad bene operandum, et vitandum peccatum, ad perseverandum. Quid in statu naturae integrae. An in statu purae naturae fuisset necessarium gratiae auxilium.

110. An gratia distinguatur a virtutibus infusis. In quo subiecto sit.

111. De divisionibus gratiae in gratis datam et gratum facientem; operantem et cooperantem; praevenientem et subsequentem; efficacem et sufficientem. An hae distinguantur tantum per effectus. An efficax praedeterminet. De concordia illius cum libertate.

113. An iustificatio fiat per formam inhaerentem. Sitne habitus. An actus sufficiat. An implicet simul esse cum peccato. An sine illa peccatum possit remitti.

114. An possimus nobis aliquid mereri a DEO. An ex iustitia. An de condigno vitam aeternam. Quae con-

ditiones requirantur. An quaecumque bona opera iusti sufficiant. An ultima dispositio ad gratiam hoc habeat. An prima gratia cadat sub meritum; saltem de congruo; an finalis perseverantia.

EX SECUNDA SECUNDAE.

Quaest. 1. Quid sit obiectum materiale fidei, et quid formale. An veritas prima tantum. An etiam revelatio. Et haec an communis et publica, an etiam privata. An solum immediata; an etiam mediata; et quae. An propositio Ecclesiae huc pertineat. In quid tandem resolvatur fides. An fidei possit subesse falsum. An obiectum fidei possit esse visum in se, vel in attestante. An scitum. An debeat esse evidenter credibile.

2. An actus fidei possit esse discursivus. An requirat actum voluntatis, a quo imperetur. An fuerit vel sit necessarius necessitate medii; et quorum obiectorum. An sit necessitate praecepti; et quarum rerum. An idem actus sit supernaturalis. An voluntas imperans. An iudicium antecedens credibilitatis.

3. De praecepto non negandi fidem, et illam confitendi; et quando obliget. De usu vestium, ciborum et aliorum, quae sunt propria infidelium. An liceat adire templa haereticorum, eorumque ritibus interesse.

4. Quid sit fides. Antecedatne aliquando charitatem et gratiam. De certitudine fidei comparative ad alios habitus.

5. An in daemonibus sit fides. An in haereticis errantibus in uno articulo.

10, 11. De speciebus infidelitatis. Quid sit haeresis, et quae ad illam requirantur. Quae sit haeretica pro-

positio et de aliis propositionum censuris.

17, 18. Quid sit obiectum formale et materiale spei. An spes sit in beatis.

23, 24. An charitas sit amicitia. Quomodo distinguatur amor naturalis et supernaturalis Dei. An charitas augeatur in habente ipsam. Per quos actus. An per solos intensiores. An per solos actus charitatis. An per continuationem actus. De correptione fraterna, scandalo, bello, si, prout per tempus licuerit.

58. Quid sit iustitia, quid ius. De iustitia legali et particulari. Circa quam materiam haec versetur. An circa passiones vel operationes. An medium illius sit medium rei. De actu iustitiae, qui est suum cuique reddere. De dominio. Quibus et in quae competat. De modis illud acquirendi. De usufructu, usu etc.

59. Quid sit iniuria. Et an quis possit pati iniuriam volens.

60. De iudicio temerario. An et quando sit peccatum mortale.

61. De distinctione iustitiae distributivae et commutativae. De medio earum, materia etc.

62. De restitutione. Cuius virtutis sit actus. De capitibus, ex quibus oritur restituendi obligatio. Obligatio ex re accepta ad quid se extendat. Res bona fide empta an possit reddi furi ad pretium recuperandum. De inventis; quomodo restituenda. Ad quos fructus restituendos teneatur bonae fidei, vel dubiae possessor. An dominus teneatur de damno dato a servis suis vel animalibus sine illius culpa. Qualis culpa sufficiat, ut quis teneatur restituere ex iniusta acceptione et damno dato extra officium et contractum, vel in officio et consilio dando, vel intercedente contra-

ctu depositi, commodati. De restitutione ex iniusto impedimento boni alieni; de restitutione incertorum. De cooperatoribus ad damnum. An omnes teneantur in solidum. Quo ordine. An acceptio ob turpem causam obliget ad restitutionem. An res restituenda sit secundum summum pretium. Quando restituendum sit; ubi; quo ordine.

63. An et quale peccatum sit acceptio personarum in distribuendis beneficiis et officiis minus dignis.

64. An liceat occidere hominem pro defensione suae vitae, honoris, bonorum. Cui facienda sit restitutio pro homicidio iniusto, vel damno ex illo consecuto.

66. De quantitate requisita ad peccatum mortale furti. De furtis minutis, quae fiunt ab eodem diversis personis, vel eidem a pluribus. De furtis domesticorum, uxoris, filiorum, famulorum etc. An sit licita compensatio facta propria auctoritate pro eo, quod debetur.

74. Quae detractio sit peccatum mortale. An audiens peccet.

EX TERTIA PARTE.

Quaest. 1. An Christi opera fuerint infiniti valoris, et satisfecerint ex rigore iustitiae. An purus homo possit satisfacere pro peccato suo vel alieno mortali. An pro veniali. An Christus incarnatus fuisset, si Adam non peccasset.

2. De unione. An sit facta in natura, vel persona. Quid illa sit. An Christus suam incarnationem mereri potuerit. An iusti ante Christum vel incarnationem vel accelerationem. An B. Virgo maternitatem.

3. An plures personae eandem numero naturam possint assumere.

An una persona plures naturas. An persona creata possit uniri hypostatice alteri naturae.

4. An potuerit assumi a Verbo natura habens propriam personalitatem.

8. De scientia infusa. Quis habitus sit. An per illam videantur omniaabilia. An omnia futura.

10. De impeccabilitate Christi; et unde illa sit.

18. De concordia impeccabilitatis cum libertate Christi.

23. An Christus, in quantum homo, possit dici filius adoptivus.

25. De adoratione Christi, crucis, imaginum etc.

60. Quid sit sacramentum. An sacramenta novae legis constant rebus et verbis determinatis. An mutantur valide, vel licite.

62. An causent gratiam. An physice, an moraliter. An gratia sacramentalis addat ad gratiam virtutum. An sacramenta legis veteris gratiam causerint.

63. De caractere, quid sit. An delebilis. Quae sacramenta imprimant.

64, 66. De intentione ministri et suscipientis. De martyrio. Quando conferat gratiam. An ex opere operato. Quam dispositionem requirat.

73. An Eucharistia sit sacramentum. In quibus consistat. An sit unum vel plura. An necessarium necessitate medii.

74. Quae sit materia Eucharistiae. In qua quantitate. Quomodo debeat esse praesens. An aqua vertatur immediate in sanguinem.

75. An Christus sit in hoc sacramento realiter. Quid sit haec praesentia. An maneat substantia panis et vini. An annihilatur. An panis et vinum convertatur in corpus Christi. An id colligatur ex verbis consecra-

tionis. In quo sita sit haec conversio. An reproducatur in illa corpus Christi. An accidentia maneant.

76. An totus Christus sit sub utraque specie et eius partibus. Quae sint ex vi verborum, quae per concomitantiam. An Christus moveatur ad motum specierum; et quomodo hoc fiat.

77. An maneant accidentia sine subiecto. An acquirant novum modum. An detur in illa actio Christi sustentans. Quomodo ex iis aliquid generetur.

78. De forma sacramentali Eucharistiae. Quae verba sint essentialia. Quomodo intelligenda. An dicantur recitative, an enuntiative.

79. An detur maior gratia sumenti duas species.

82. An plures Sacerdotes eandem hostiam possint consecrare.

83. An in Missa sit sacrificium. In qua actione consistat. An requirat duas species. An habeat valorem infinitum. Quem effectum habeat.

84. An poenitentia sit sacramentum. Quae materia; quae forma; quae verba sint necessaria. Quomodo intelligenda. An sit necessarium necessitate medii.

85. An poenitentia sit virtus. Quod obiectum habeat, quos actus. An sit virtus specialis.

86. An remissa culpa remittatur tota poena.

87. De remissione venialium, per quos actus fiat. An per sacramentalia. An requiratur gratiae infusio.

89. An merita reviviscant. An peccator semper resurgat in gratia aequali.

90. Quae sint partes poenitentiae, et cuiusmodi.

De contritione. In quo formaliter sit sita. Quid sit attritio. An dolor

formalis sit necessarius ad sacramentum poenitentiae, et quis dolor. An requiratur propositum formale. An possit dari sacramentum informe ex defectu doloris.

De confessione. An circumstantiae non mutantes speciem necessario sint explicandae. Quomodo explicandus numerus peccatorum.

De satisfactione. An et quomodo teneantur poenitentes implere poenitentiam iniunctam. An possit mutari. An habeat effectum ex opere operato.

De ministro, iurisdictione ordinaria et delegata, sigillo.

De ordine et matrimonio, prout per tempus licebit.

9. Materias igitur supra positas, et singulis annis assignatas in Ratione Studiorum tam Philosophi quam Theologi suo tempore pertractent; neque illas permisceant, ita tamen, ut externarum Academicarum et consuetudinum regionum, in quibus degitur, quatenus necesse est, ratio habeatur.

Nec, ad transgrediendum ordinem istum, vel discutiendas subtilitates inutiles, suffragari debet Nostri exemplum auctorum aliquorum, qui sua scripta mandarunt typis, et vel materias permiscuerunt, vel in persequendis minutiis immorati sunt. Quidquid enim de illis sit, ad docendum utiliter in scholis haec ratio non est opportuna. Quocirca, exceptis illis quaestionibus, in quibus Aristoteles vel S. Thomas eiusce rei nobis exemplum dant, non occupentur Nostri facile in divinandis possibilitatibus vel implicantis rerum; sed, intenti in ea quae disputant auctores classici, abstineant a versando rerum possibilium thesauro; eo quod periculum sit, ne, dum scrutantur veritates nobis incom-

Servetur Ratio Studiorum, sed externarum Academicarum et consuetudinum regionis ratio habeatur.

Ad 2.^m incommodum vitandum quatenam servanda.

pertas, chimaeras et umbras amplectantur.

10. Quod attinet ad tertium incommodum supra tactum, de periculosa quorundam Professorum licentia in reiiciendis sententiis iam receptis, et excogitandis opinionibus novis atque a communi scholarum sensu alienis, censuerunt iidem PP. Deputati: nihil efficacius decerni posse, quam quod definitum est a Congregatione quinta decreto 41 et 56, et praescribitur in Ratione Studiorum. Nominatim vero caveant Professores Theologiae, ne (quod ipsis prohibetur in laudato decreto 41 Congregationis quintae, et praeterea regula ipsorum 5,) receptas iam, quamvis congruentes tantum rationes, quibus res fidei probari solent, et multo minus testimonia S. Scripturae eodem spectantia reiiciant aut refellant, nec temere novas rationes excogitent.

11. Ad horum autem omnium accuratam observationem advigilet in primis Praefectus superiorum scholarum, ideoque scripta, quae in gymnasiis traduntur, sibi subinde ostendi curet, et, si quid peccetur, Superiorem tempestive admoneat. Theses de opinionibus inutilibus, seu a communi scholarum sensu abhorrentibus, vel etiam suo loco non traditis, publice proponi non sinat, nec de iis Nostros aut externos examinari. Quin etiam, dum subibunt examen, sive Nostri sive externi, tam in Philosophia quam in Theologia, habeat ipse penes se catalogum quaestionum seu materialium, quae in qualibet facultate et quolibet anno tradi deberent, et de illis dumtaxat examen institui sinat, ut constet, an Magistri tradiderint quae tradere debuissent.

12. Verum quia non raro contro-

vertitur, quae sit aut non sit doctrina nova et communi sensui scholarum seu doctorum contraria; unde nascitur contentio inter Praefectum Studiorum et Magistrum; ad tollendum hoc impedimentum, visum est mihi de eorundem PP. Deputatorum consilio statuere sequentia.

1. Contradicente Praefecto, cuius erit id cum debita cautela facere, et nesciis omnibus praeter Rectorem, iuxta ipsius regulam 18, Magister stet Praefecti iudicio, non proponendo nec propugnando sententiam, cui ille contradicit, donec Superiores, ad quos et non ad alios deferenda res est, aliud decernant.

2. Perstante Magistro in sua sententia, Rector inquirat iudicium trium vel quatuor bene doctorum Patrum, idque singillatim et secreto: quorum si maior pars putaverit iustam esse Praefecti contradictionem, efficiat Rector, ut Magister illius se iudicio omnino submittat: et e converso, si illi doctrinam Magistri probaverint, nemo huic negotium facescat. Ut vero minime suspectum sit iudicium istorum Patrum, eligantur, qui minime propensi existimantur esse ad novitates, sed ad Praefectum et Magistrum aequaliter affecti. Quod si Rector tales ad manum non habeat, ad Provincialem recurrat, ut eo, quo dictum est, modo tales aliquot Patres consulat. Sin vero hoc non sufficeret, nec possent sententiae ad concordiam revocari, Superiorum erit in eos animadvertere, quorum culpa id acciderit. Ad eosdem etiam spectabit, ubi opus fuerit, novarum et a communi sensu plane abhorrentium opinionum doctores, si crebrius relabantur et nimium tenaces sint suae sententiae (prout saepe commendatum

aliqua doctrina
nova
dicenda sit.

Ad 3.^m
incommodum
vitandum
remedia.

Serventur de
hoc statuta.

Ad horum
observationem
invigilet
Praefectus.

Quandonam

est, et praescribitur a Congregatione quinta decreto 41,) amovere a munere docendi, substituto altero, qui fuerit sententiarum probatarum amantior, et ad obsequendum in re, quam tantopere sibi cordi esse testatur Societas, propensior.

Texendus
elenchus sen-
tentiarum,
quas
praestat non
doceri.

13. Sed ad occurrendum adhuc efficacius praedicto incommodo, optarunt multi, ut texeretur elenchus earum sententiarum, quas praestat non doceri in nostris scholis. Verum, quia fieri omnino nequit, ut singillatim recenseantur omnes, subiicimus hic saltem aliquas, tam philosophicas quam theologicas, ex variis Provinciis huc transmissas, et plerasque a diversis Praepositis Generalibus pridem doceri vetitas in nostris gymnasiis, et nunc iussu postremae Congregationis generalis a PP. Deputatis denuo examinatas. Subiiciemus autem, non quod doctrinam iis contentam qualificare ullo modo animus sit, (id enim altioris subsellii est) sed quia, quaecumque tandem iis inesse possit probabilitas, iudicamus ad uniformitatem et soliditatem doctrinae, toties in nostris Constitutionibus et Congregationum Decretis commendatam, et ad fructum optatum e scholis nostris referendum, omnino expedire, ut nostri Professores ab iis abstineant, quamvis non sit par omnium causa, neque omnes sint aequaliter nostris rationibus inopportuna.

C. 18 d. 20.

14. PROPOSITIONES ALIQUOT, QUAE IN SCHOLIS SOCIETATIS NON SUNT DOCENDAE.

Philosophicae.

1. Sive in syllogismis detur medium, maius aut minus extremum ex natura rei, sive non, ex mente Aristotelis illa constituuntur per situs

locales, quos habebant, dum Aristoteles in tabella aut charta pingebat terminos.

2. Genus potest immediate individuari a parte rei.

3. Relatio similitudinis, paternitatis etc. non est formaliter in rebus, aut in suo fundamento; sed est aliquid rationis aut mera intellectus comparatio.

4. Non datur proprie falsitas in materia impossibili; ac propterea non sunt in ea propositiones immediate contradictoriae: ut *Deus est*, *Deus non est*.

5. Non datur materia prima.

6. Materia non est causa, sed mera conditio.

7. Similiter forma et finis non sunt verae causae rerum naturalium.

8. Materia prima potest naturaliter esse sine omni forma.

9. Materia ad productionem formarum active concurrat.

10. Unio materiae et formae est vere natura.

11. Materia prima creatur ab agente naturali.

12. Potest dari creatura, quae natura sua habeat virtutem principalem creandi.

13. Creatio non est productio rei ex nihilo, sed productio rei, quae fit a solo Deo sine consortio alterius causae efficientis.

14. Potest creatura aliqua elevari ad seipsam prima vice producendam.

15. Idem potest esse causa suae causae in prima sui productione in genere causae efficientis.

16. Effectus, recepta realitate seu essentia a sua causa, potest, virtute ipsius essentiae productae in priori naturae a causa, producere sibi existentiam.

17. Potest aliquid substantiale, natura sua incorruptibile atque independens, a materia educi.

18. Elementa non componuntur ex materia et forma, sed ex atomis.

19. Mixta etiam corpora, excepto homine, non habent propriam formam substantialem, sed pro varia atomorum mixtura et dispositione exhibent illas species, quas videmus, auri, marmoris etc.

20. Possunt duae formae ultimae et non subordinatae esse naturaliter in eadem materia.

21. Valde difficulter potest ratione probari sententia contraria sententiae Durandi, quod Deus immediate concurrat ad omnes effectus causarum secundarum; neque loca S. Scripturae hoc convincunt.

Non usurpanda est haec propositio, nisi addendo, sententiam communem contra Durandum sufficienter probari apud intellectum bene dispositum, et abstinendo a refellendis receptis probationibus pro eadem communi sententia, iuxta decretum 41 Congregationis quinae.

22. Accidens naturaliter mutat subiectum inhaesionis.

23. Dubium est, an quantitas distinguatur a materia. Item an distinguatur a formis substantialibus quantitas et impenetrabilitas.

In hoc dubio P. Claudius iussit affirmativam a Nostris docendam; et contrarium vetuit quoque P. Mutius.

24. Quantitas identificatur realiter cum ubi, quo substantia materialis constituitur in loco impenetrabiliter.

25. Continuum successivum et intensio qualitatum solis indivisibilibus constant.

26. Dantur puncta inflata, ex quibus continuum componatur.

Utraque haec est contra regulam, et Aristotelem, et contra Ordinationem P. Mutii ad diversas Provincias missam.

27. Unum et idem punctum, formaliter et virtualiter indivisibile, ratione velocitatis motus potest esse in pluribus partibus spatii uno et eodem momento, et sic ratione intensissimae velocitatis occupare simul totum spatium, quod intercedit inter Romam et Neapolim.

28. Potest dari creatura infinita in omni genere, excepta independentia, quae unica restaret Deo propria: potest etiam dari intellectus infinitus, voluntas infinite perfecta et consequenter indefectibilis.

29. Possibilis est creatura perfectissima, qua perfectior creari a Deo non possit; item imperfectissima, qua nulla imperfectior a Deo possit creari.

30. Infinitum in multitudine et magnitudine, potest claudi inter duas unitates vel duo puncta.

31. Potest assignari dies aliquis in aeternitate, ultra quem nullus alius futurus est; sicut si mundus fuisset ab aeterno, posset assignari primus dies, ante quem nullus alius fuisset.

32. Datur numerus maximus finitus, supra quem Deus nihil potest addere.

33. In continuo intercipiuntur vacua parva, pauciora vel plura, maiora vel minora, pro raritate et densitate eiusdem.

34. Res etiam materialis potest absolvi ab omni respectu sive loci sive temporis et formaliter et fundamentaliter.

35. Terra movetur motu diurno; planetae, tamquam viventia, moventur ab intrinseco. Firmamentum stat.

36. Motus coelorum est omnino ab intrinseco, et nullo modo ab in-

telligentiis. *Propositio adversatur Aristoteli.*

37. Elementa non transmutantur invicem, sed unius particulae in alio delitescunt incorruptae; quarum ingressus rarefactionis et condensationis est ratio.

38. Probabilius dicitur fieri generatio per novam coniunctionem corpusculorum, etiam secundum mentem Aristotelis.

39. Duae tantum sunt qualitates primae, calor et frigus; humor vero et siccitas, non sunt qualitates.

40. Plures sunt primae qualitates sensibiles elementorum, quam quatuor.

41. Gravitas et levitas non differunt specie, sed tantum secundum magis et minus.

42. Anima vegetativa poterit aliqua nutrire, et augere ex nihilo.

43. Potest anima existens in uno loco vivificare corpus existens actu in alio loco.

44. Dantur in homine simul et permanenter tres animae realiter inter se distinctae.

45. Vita intellectualis creata nullo modo requirit actionem ullam physicam, atque ita intellectus non agit.

46. Bruta circa obiecta particularia discurrunt vero et proprie dicto discursu.

47. Nulla datur in sensibus externis species intentionalis; sed eius loco, verbi gratia, datur in oculo extramissio radiorum visualium.

48. Nullae dantur species impressae, ne intelligibiles quidem.

49. Immortalitas animae non satis colligitur ex operationibus intellectus.

50. Probabilius est, non repugnare potentiam materiale cognoscitivam rei spiritualis.

51. Potest esse substantia materialis, quae et virtute cognoscendi, et loco se movendi, et quia sit essentialiter completa, adaequet, immo excedat animam rationalem.

52. Possibilis est creatura, quae habeat actum intellectus identificatum: item possibilis est creatura, quae sit ipsa species impressa rerum omnium possibilium.

53. Possibilis est anima spiritualis non intellectiva.

54. Substantia materialis potest esse causa adaequata principalis alicuius entis, et substantiae spiritualis.

55. Etiam si non esset in Deo libertas formaliter, posset adhuc talis perfectio communicata reperiri in creaturis.

56. Causa passiva vere influens, et produciens formam, potest esse libera, etiam si non influat efficienter.

57. Possibilis est potentia, quae, quamvis sit naturaliter incapax operandi libere, divinitus tamen elevata, libere operetur.

58. Non apparet sufficiens repugnantia in eo, quod possibilis sit aliquis intellectus, qui et in obiectis obscure propositis possit independenter ab actu voluntatis se determinare vel ad assensum vel ad dissensum, et consequenter qui sit liber.

59. Naturaliter potest voluntas amare aliquod obiectum, nulla praevia cognitione in intellectu.

60. Voluptas et dolor consistit formaliter in cognitione obiecti.

61. Substantia spiritualis potest habere partes intensionis et extensionis. Potest item de potentia absoluta esse aliqua, quae habeat partes integrantes. Nec ex fide potest persuaderi, animam non esse talem.

62. Potest forma substantialis, etiam spiritualis, esse corruptibilis.

63. Manu tangi potest ens possibile, etiam sub statu possibilitatis.

64. Potest dari actio in distans virtute naturali.

65. Possunt fieri curationes vulnorum vel morborum per medicamenta applicata in distantia, seu per unguentum, quod vocatur armarium.

Theologicae.

1. Leges humanae, etiam Ecclesiae, non habent vim obligandi sub peccato mortali.

2. Omnia peccata luxuriae contra naturam sunt eiusdem speciei infimae; ideoque satis est, si bestialitatis, aut sodomiae, aut molitiei reus confiteatur, se peccasse contra naturam.

3. Non repugnat potentia materialis adeo perfecta, ut elevata possit videre DEUM.

4. Non repugnant libertas, amicitia et inimicitia DEI, potentiae alicui materiali.

5. Possibilis est, salva omnimoda libertate, quae naturaliter competit creaturae intellectuali, praedestinatio antecedens et absoluta, qua praedestinatio gloria intendatur ut corona, independenter omnino a scientia etiam conditionata.

6. Tam intellectu, quam voluntate possumus secundum legem ordinariam uno eodemque habitu, etiam infuso, versari circa rationes formales adaequate diversas, hoc est, sufficientes ad constitutionem unius per se virtutis.

7. Absolute loquendo, potest Christus peccando perdere unionem hypostaticam.

8. Verbum uniri potest diabolo: *sub his terminis non proferenda.*

9. Non potuerunt Patres inferre unitatem suppositi in Christo ex his propositionibus: *Christus est filius DEI et filius hominis*; immo nec ex Scriptura hoc inferre potuere.

10. Persona Verbi, qua persona Verbi formaliter, plus quam denominative subiiciebatur, quando Christus Dominus pro nostra redemptione operabatur.

11. Natura divina, etiam posito quod non sit terminus subsistentialis, potest terminare naturam; et Angelus, qui non est forma, informare materiam.

12. Corpus Christi non habet quantitatem in Eucharistia.

13. In Eucharistia non remanent species reales accidentium, sed tantum intentionales.

14. Cum quantitas non distinguitur a substantia, agentia naturalia non agunt in hostiam consecratam, sed solus DEUS; unde calefactio et transportatio ipsius est a solo DEO.

15. Corpus Christi exsistens sub speciebus eucharisticis concurret active ad productionem alterius substantiae ex accidentibus corruptis.

16. Moribundus, etsi nullum signum det aut dederit contritionis, adeo ut Sacerdos nec sciat nec prudenter putare possit, praecessisse sensibilem aliquam confessionem, absolvi potest.

17. Confessio venialium non eget ullo dolore ad remissionem.

18. Confessio facta sine ullo dolore valida est, etiam in mortalibus.

19. Dolor naturalis sufficit ad veram confessionem et absolutionem sacramentalem cum effectum gratiae consequendam.

20. Confessarii Societatis gaudent independenter a P. N. Generali omni-

bus facultatibus concessis Societati; idque vi privilegii Pauli III, quod a nemine Pontificum consequentium revocatum est.

21. Nonnulla peccata, quae reservantur in Societate, ut machinatio in Superiores, seminatio discordiarum et similia, licet attingant gravitatem peccati mortalis, non sunt reservata, nisi sequatur effectus.

22. Is, qui, praemisso examine, confessus est et absolutus, non tenetur deinde confiteri peccatum illud, quod memoriae non occurrerat, et post peractam confessionem occurrit, et constat numquam fuisse directe in confessione expositum.

23. Is, qui a reservato peccato, pro tali cognito, ex necessitate aliqua indirecte est absolutus, non tenetur deinceps se Superiori sistere, nec per se, nec per alium: sed manet simpliciter absolutus, et sine ullo onere quaerendi directe a reservato absolutionem.

24. *Circa quaestionem de actibus liberis DEI haec statuimus:* 1. Non doceatur a Nostris sententia Caietani. 2. Nec ulla alia, quae cum sententia Caietani coincidat, et modo loquendi tantum ab ea differat. 3. Propter eam causam, non doceatur actum liberum DEI dicere aliquam rationem positivam, Deo intrinsecam, et in existendo contingentem.

25. *In materia de efficacia gratiae servetur decretum P. Claudii conditum 14 decembris 1613.*

His adiungimus sex alias propositiones: non quod credamus quempiam ex Nostris eas docuisse; sed, quia oblatae fuerunt PP. Deputatis, praesenti catalogo duximus inserendas. Sunt autem hae:

1. Deus est causa peccati.

2. Deus habet pro tempore actus amoris et odii, quos non habebat in aeternitate; neque illud magis repugnat divinae immutabilitati, quam quod videmus potentiam eius executivam habere iam exercitia et actus, quos ante non habebat.

3. Quando Deus amat Petrum poenitentem, quem ante oderat peccatorem, vere mutatur secundum nostram dispositionem; et chimaera est credere, eum habere simul actus amoris et odii.

4. Deus non determinat quidquam ab aeternitate de hominum felicitate vel damnatione, sed exspectat eorum statum finalem, ut ad alterutrum se determinet.

5. Non est de fide, quod Deus sciat adhuc determinate, qui sint futuri beati vel damnati, quia illud ab hominum libertate dependet. Negando autem DEI praescientiam liberarum rerum, facilis redditur praedestinatio, quae cum illa praescientia parit horrorem.

6. Nullo modo possibile est DEUM scivisse, quod Adamus erat peccator, cum sortem nostram in manibus eius posuit.

15. Porro supra dictas propositiones omnes, prout saepe declaravimus, nulla nos afficimus censura, sed solum prohibemus doceri in nostris gymnasiis, ad maiorem uniformitatem et soliditatem doctrinae inter nos, et copiosiores fructum in auditoribus faciendum. Nec cuiquam patrocinari debet, si quae forte ex illis reperiatur apud aliquos auctores, vel in libris iam editis a Nostris, etiam cum aliqua approbatione; nam optandum fuerat, ut diligentiores fuissent et severiores plerique Revisores. Quod si nihilominus ex iis aliqua (quod

Quatenus
praeecedentes
sententiae
prohibeantur.

rarum omnino erit) communiter iam receptae essent in aliqua Provincia, admoneat nos mature P. Provincialis, ut dispiciamus quid facto opus. Sicut et si quae aliae opiniones illic offensam pariant, quae hoc elencho non sunt comprehensae; neque enim existimet ullus permissam sibi esse aliam quamcumque doctrinam, propterea quod catalogo isto non contineatur. Cum enim infinitae possint excogitari sententiae minus nobis accommodatae, paucas ex multis, et missas huc dumtaxat ex variis Provinciis, elencho isti censuimus inserendas. Quare communicetur catalogus hic omnibus nostris Professoribus Philosophiae et Theologiae, nec non Praefectis superiorum facultatum, ut curent, ne huiusmodi sententiae vel proponantur in thesibus, vel in disputationibus propugnentur, vel in scholis nostris doceantur. Denique communicetur etiam cum Revisoribus omnibus, ut, si contingat insertas reperiri in libris, quos examinant, eos edi in lucem non permittant.

16. Ut autem haec omnia executioni accuratius mandentur, Rectores

in primis Collegiorum, in quibus superiores traduntur facultates, ponant ea inter praecipuas sui muneris curas. De scholis saepe ac diligenter inquirent, et singulis annis in renovatione studiorum curent haec omnibus in memoriam revocari. Provinciales deinde in visitationibus eiusmodi Collegiorum eadem examinent attente, vocato ad consultationem studiorum Praefecto, atque huius sui officii rationem reddant Praeposito Generali; quem etiam moneri quotannis expediet de observatione, vel secus, tum a Consultoribus tum a Praefecto studiorum. Et cum quaedam Collegia in singulis fere Provinciis sint praeter caeteris spectabilia, unde ab aliis petuntur exempla, curent omni ratione Provinciales, ut doctrina et modus docendi, qui in iis tenebitur, eiusmodi sit, ut idoneam inde reliqui omnes in eadem Provincia normam habeant, quam sequantur; nominatim vero curandum id erit, prout optarunt PP. Deputati, in Collegio romano, totius Societatis facile primo.

invigilent Rectores,
et Provinciales.

C. 7 d. 81.

Quibus
elenchus com-
municandus.

Ut omnia haec
executioni
mandentur,

ORDINATIONES
PRAEPOSITORUM GENERALIUM

COMMUNES TOTI SOCIETATI

AUCTORITATE SEPTIMAE CONGREGATIONIS GENERALIS CONTRACTAE

SUPERIORIBUS SOCIETATIS.

Cum optarent iam dudum pleraeque Provinciae, idque nuper a septima Congregatione postulassent, ut, Ordinationibus Generalium Instructionibusque, brevior in formam commodioremque ordinem redactis, Nostorum in his legendis labor taediumque levaretur; communibus illarum votis ut satisfaceret Congregatio, delectis e coetu suo de more aliquot Patribus totum hoc negotium diligenter commendavit. Illi ergo primum quidem antiquas Ordinationes ita contraxerunt, ut et brevissimae nunc sint, et sensum tamen integrum apertumque retineant. Instructionum autem tum quintae, tum sextae Congregationis, quia duo genera erant, utrasque distinguendas censuerunt. Atque eas quidem, quae perpetuae legis vim habere videbantur, integras Ordinationibus subiiciendas; iis exceptis, quae, de tertio probationis anno diversis temporibus perscriptae, aliam methodum ordinemque, in quem nunc digestae sunt, necessario postulabant. Ex reliquis vero ea dumtaxat excerpta, Ordinationibusque ipsis aut Regulis inserenda iudicarunt, quae certi quidpiam eodem modo statuerent: ita ut, his sepositis, Instructiones illae de caetero, seorsim ab aliis excussae, ad directionem tantummodo Superiorum, pro re nata et

eorum opportunitate, legendae servarentur, sicut Industriae et Epistolae Generalium. Quorum Patrum iudicium operamque cum in omnibus approbasset Congregatio (sic nimirum, ut Ordinationes ad hanc formam redactae vim non novam, sed eam ipsam, quam antea, in posterum obtineant), atque id iam superesset, ut singula in hunc modum recognita et probata cum Provinciis communicarentur; hac laboris parte, quae mihi praecipue demandata est, ita perfunctus sum, ut editionem, qua fieri potuit diligentia, maturarem, caveremque, ne muneris gratiam, quod re ipsa expetisentiebam, diuturna minui expectatione permitterem.

Romae, 29 Ianuarii MDCXVI.

BERNARDUS DE ANGELIS,

Secretarius Societatis Iesu.

C. 7 d. 81.

ORDINATIONES PRAEPOSITORUM GENERALIUM.

CAPUT I.

PRO PROVINCIALIBUS.

Quae Novitiis
et Tertiariis
legenda.

1. **N**OVITIIS, tum in prima probatione, tum sexto quoque mense, praeter litteras apostolicas Iulii III, de quibus fit mentio in regula 13 Magistri, ostendatur etiam bulla Pii V de apostatis, et constitutio Gregorii XIV, Gregorii item XIII, quae incipit, ASCENDENTE DOMINO, parte illa omissa, quae agit de impugnatione Instituti. Similiter etiam eos, qui vota simplicia vel solemnia edituri sunt, aut tertium annum acturi, easdem bullas legere oportebit. *Claudius.*

Deserentes
Societatem
quando vota
renoveant
post reditum.
C. 8 d. 58.

2. Qui post emissa vota Societatem sine licentia deserunt, post reditum eadem cum aliis, praemissa satisfactione, renovare debent. Qui autem cum licentia votis soluti abierint, post reditum ea non emittent ante biennium, sicut et caeteri Novitii. Quod tamen attinet ad probationes, poterit Provincialis, habita ratione personarum satisfactionisque, dispensare. *Claudius.*

Principum
virorum sepul-
era, tituli
et insignia.

3. Principum virorum sepulcra, aut titulos et insignia in ecclesiis nostris exstare non expedit. Quare, si quis tale aliquid petierit, ad Praepositum Generalem referatur, ut de-

cernat quid permitti conveniat. Cenotaphia tamen, ad dies aliquot, vel etiam menses, apponi solita, non prohibentur. *Claudius.*

4. Professionem in patriam Nostris Provinciales absque causa urgente et quae moram non patiat, non permittant sine licentia Generalis: ad quem saltem postea referent, si necessitas coegerit; significabuntque quantum ad tempus eam concesserint. Omnibus autem socios adiungent, qui futuri sint aedificationi. *Claudius.*

Abire
in patriam.

5. Historiam cuiusque Collegii et Domus Societatis Romam mitti oportet, qua breviter explicetur, quo tempore, qua occasione, quibus modis exordium sumpserit; quos item reditus ac bona ab initio, ac quae deinde incrementa, et per quos acceperit; quot et quas lectiones, quaeve alia onera et obligationes habeat; quem numerum personarum alat vel alere possit, caeteraque huiusmodi. Cuius quidem historiae retineri in Collegiis debet exemplum, ut, si quando de futuris incrementis redituum, censuum aut onerum proseguenda erit

Historia
Collegiorum.

Qua forma
tum historia,
tum vota
scribenda,
et Acta Con-
gregationum.
C. 21 d. 21.

Novi
Superiores
Spiritualia
Exercitia
obeant.

Confessarii
Nostorum
non sint
Consultores.

Novi Sacerdo-
tes, etc.

Visitationes
mulierum.

Formula de
renuntiatione
bonorum
a Nostis fa-
cienda iuxta
recognitionem
praescriptam
a Congregatio-
ne decima
decreto 2.
C. 3 d. 89.
C. 4 d. 65.

narratio, a fine praecedentium in-
choetur. Perscribenda autem erunt
omnia in papyro eiusdem magnitudi-
nis cum romana, et marginis olim
praescriptae. Qua itidem forma tum
vota Nostorum, cum in Urbem mit-
tentur, tum Acta Congregationum
provincialium describi oporteret.
Claudius.

6. Qui in Superiores eliguntur,
antequam Superioris officium ineant,
sese ad dies aliquot Spiritualibus Exer-
citiis recolligant. *Claudius.*

7. Confessarii Nostorum, quoad
fieri poterit, Consultores non sint:
quod si quando fuerint, caveant Su-
periores, ne, dum de personis agitur,
eos quidquam interrogent. *Claudius.*

8. Recens promoti Sacerdotes per
duos saltem annos, ut ordinarii Ope-
rarii, in ministeriis cum proximis non
occupentur; atque intra hoc bien-
nium, et post illud, antequam ad mu-
lierum confessiones exponantur, vi-
rorum confessionibus audiendis exer-
ceantur. *Claudius.*

9. Ad resecandas mulierum super-
fluas visitationes, quae magna tem-
poris ac spiritus iactura fieri solent,
Provincialis, cum singula loca visitat,
diligenter, an ulli sint excessus, in-
vestiget; ac praeter eas, quibus ob
dignitatem vel merita in Societatem
id officii genus negari sine offensione
non possit, caeteras omnes huiusmodi
visitationes prohibeat. *Claudius.*

10. Bonorum distributiones ut re-
cte a Nostis et cum aedificatione
fiant, haec in primis observanda. Pri-
mo, si, qui suis bonis se abdicant,
alii, potius quam Societati, ea donare
velint, nec dissuaderi nec retrahi
debent; nec opus est, ut Generalis
assensum ad id requirant. Secundo,
licet integrum illis sit pactionem cum

suis parentibus et quibuscumque aliis
de legitima parte et aliis bonis ad
se pertinentibus inire; admonendi
tamen sunt illi prius, Societatem
ipsam ad ea bona nullum ius habere.
Tertio, si quid Societati elargiri ve-
lint, sciant oportet maioris perfectio-
nis esse, id relinquere dispositioni
P. Generalis, quam tenero affectu de-
scendere ad Collegia vel loca parti-
cularia. Nihilominus, si in aliquo pro-
pensio animi ad determinatum locum
cerneretur, certior fiat Praepositus
Generalis. Et si quidem Rector Col-
legium suum praeferrere cupiat, Pro-
vincialem informet, hic vero Genera-
lem de bonorum valore, et Collegii
illius necessitate, tum an alia sint
Collegia, quae maiori inopia laborent;
ac demum quo propendeat voluntas
abdicantis, et de necessitate Provin-
ciae, si in ea sunt bona: est enim
penes Generalem potestas eam appli-
cationem probandi vel improbandi,
etiamsi ante huiusmodi approbatio-
nem mors vel professio donantis con-
tingerit. Quarto, abdicatio ipsa debet
esse absoluta, absque ulla prorsus
conditione, qua posita possit quis ullo
umquam tempore abdicata recupe-
rare; et propterea renuntiationis for-
mula, recognoscenda a Patre nostro,
ea esse debet, ut, quantum fieri pos-
sit, artificia nulla prosint eludere vo-
lentibus observationem eorum, quae
in hac materia Societas sibi esse cordi
demonstravit. Quinto, debet abdicatio
esse universalis, ita, ut bonorum
omnium dominio, etiam personali,
quin et iure omni exuere se Nostri te-
neantur, nihil penitus sibi reservando,
de quo ad libitum possint disponere.
Et, si pensiones aut census aliqui
reserventur, illi, etiamsi tenues fue-
rint, statim applicentur alicui Colle-

P. 3 c. 1 n. 9.

Reg. 88 Prov.
C. 2 d. 28.

C. 11 d. 17.

C. 7 d. 17.
C. 20 d. 7 n. 4.

C. 10 d. 2.

C. 28 d. 31.

Ord. P. Car-
rafas.
C. 12 d. 37 n. 2.
C. 14 d. 14.
C. 20 d. 7 n. 1.

gio, nec de loco in locum sequantur abdicantem. Sexto, quod si haec ex aliquo casu fieri applicatio non possit, id certe fixum ratumque sit, debere summam integram pecuniarum illarum sive pensionum venire in manus potestatemque Superioris localis vel Provincialis, pro arbitrio Generalis; cuius erit curare, ut in horum distributione offensiones declinentur, et ad maiorem aedificationem omnium, et gloriam Dei omnia cedant; habeaturque ratio pauperum eius oppidi, in quo sunt bona. Quare in huiusmodi exactionibus conventionibusque Provincialis ipse potius, quoad fieri potest, per se haec tractet, quam per Rectores, ac multo minus per Procuratores, qui applicationum illarum spem aliquam conceperint. Septimo, nulla cuiusquam Nostorum legitima exigatur, aut applicetur, vel ea de re agatur, priusquam biennium probationis peregerit, vota-que emiserit. Quod si quis maturior erit aetate, cuius bona vel a nullo dependeant, vel exigi et recuperari sine offensione ac difficultate possint; referet ad Praepositum Generalem Provincialis, ut videat, an permit- tenda sit illi dispositio ante biennium. Caeterum, postquam quis in Socie- tate quatuor integros annos vixit, dummodo ad annum vicesimum per- venerit, et in vocatione firmus ac stabilis iudicetur, de rebus suis omnino disponat, nisi patriae leges diutius expectare cogant. Quando vero iudicio Patris nostri ob graves causas ultra quadriennium prorogata possessio fuerit, nullo modo ex annuis post novitiatum proventibus debet quidquam possessionibus illorum ac- crescere, sed in causas pias fructus tales, cum in potestate Nostorum

fuerint, impendendi sunt. Octavo, quod si forte ante quadriennium ex- pletum aliqui abdicare se in solidum suis in Nostorum usum voluerint, solius Patris nostri iudicio haec abdi- catio committenda. Postremo, pensio- nes ecclesiasticae similiaque horum generum, quae vere personalia sunt et super Nostorum personis consti- tuuntur, quibus absolute et in solidum abdicare se Nostros non expedit, Pa- tris nostri iudicio distribuenda erunt ita, ut nulla talium administratio apud illos maneat, omniumque tan- dem dati et accepti ratio constet.

11. Ut mutari Superiores debent, ita etiam subinde aliqui Consultores, ne per longissimi temporis spatium iidem semper hoc officio fungantur.

Claudius.

12. Sacerdotes Novitii, quo primum die, biennio elapso, vota emittunt, celebrare antiqua consuetudine solent.

Claudius.

13. Cum de Superioris alicuius mutatione agendum est, primum cau- sam Praeposito Generali exponat Pro- vincialis, cur liberandus quisque vi- deatur. Verbi gratia, quod diu guber- narit, quod minus satisfaciat, quod liberationem ipse expetat. Deinde, re prius cum Consultoribus examinata, subiiciat quis cuique succedere pos- sit; nec unum, sed plures, et quis omnium aptissimus iudicetur. Quod si de his missae alias in Urbem infor- mationes fuerint inter aptos ad gu- bernandum, id ipsum significet. Sin minus, vel tum statim mittat, vel primo quoque tempore. *Claudius.*

14. Collegia, quae possunt alere duodecim scholares, nullas eleemosy- nas admittere possunt, nisi levis mo- menti, raro, et ab iis, quorum timea- tur offensio, si non admittantur.

*C. 11 d. 18.
C. 7 d. 17 n. 7.*

C. 7 d. 17 n. 4.

C. 12 d. 37 n. 3.

C. 3 d. 16.

Consultorum
mutatio.

Sacerdotes
Novitii cele-
brant cum
vovent.

Quid
scribendum
cum Superiores
mutandi sunt.

C. 15 d. 8.

C. 7 d. 17 n. 6.

Eleemosynae.
C. 8 d. 59.

Reliqua possunt. Sed si ab iis mittantur, quorum filii scholas nostras frequentant, et coniectura sit (sumpto iudicio ex circumstantiis personarum, ac modi dandi et loquendi) mitti pro compensatione vel intuitu ministerii, admitti non debent, donec plane intelligant accipi non posse, nisi nomine eleemosynae, secluso omni alio respectu, atque hoc eodem modo ipsi quoque largiantur. Idemque est iudicium de eleemosynis, quae, postquam Nostri alicubi concionati sunt, ad Domos vel Collegia interdum mittuntur a Praelatis, vel a civitatibus, aut aliis. *Claudius.*

15. Qui cibis quadragesimalibus vesci non possunt, hi propter aedificationem proximi extra Domos nostras concionaturi ne mittantur. Cum iis autem, qui in ecclesiis nostris concionantur, nemo dispenset inconsulto Provinciali, qui quidem necessitatis et maioris divini obsequii rationem habebit. In victu porro et vestitu lautitiae illae ac singularitates et exemptiones, quibus alii merito offenduntur, Concionatoribus minime concedantur. *Claudius.*

16. Coadiutores e Novitiatu educi non debent, nisi per annum saltem integrum in eo fuerint, et bene satisfecerint; nullo autem modo ante finitum biennium in publicis aeditui, ianitoris et similium officiis, in quibus cum externis agitur, exponi. *Claudius.*

17. Summa cura providere Superiores debent, ut in exigenda ratione conscientiae, secreti naturalis, quo tenentur, fides integra sit; nihil omnino cuiquam innuendo, ac multo minus ad consultationem consilii causa referendo; sed hac notitia ita utendo, ut subditorum animi nequaquam offen-

dantur. Proinde, qua fide in hoc genere se gerant Superiores, Provincialis diligenter cognoscat; et, si quis in eo, minus quam debet, fuerit accuratus, pro culpa modo in eum animadvertat; ac, si opus fuerit, de eo removendo certiore faciat Generalem Praepositum. Quod ita fuisse constitutum, operae pretium est a subditis intelligi; ne qua ratione ab aperienda sua conscientia deterreantur. *Claudius.*

18. Qui in missionibus versantur, feminas ne visitent, nec eas ad se domum venire sinant quacumque de causa, sed in templo, si necesse fuerit, audiantur. 2. Externos ad mensam numquam invitent, nec se ab aliis invitari patiantur, quantum in ipsis erit. 3. Pecuniam, quoad fieri potest, non accipiant: si accipere cogentur, sic impendant, ut memores sint paupertatis et aedificationis; eiusque rationem Superiori postea reddant. *Claudius.*

19. Socius Provincialis semel quotannis certiore faciat Praepositum Generalem, quemadmodum suas Regulas observet Provincialis, caeterasque ordinationes executioni mandandas curet, et ut fructuose se gerat in obeunda Provincia. *Claudius.*

20. Futuri Superiores, qui nondum gubernarunt, priusquam gubernationem ineant, duos minimum menses, rebus aliis sepositis, ponant in attenta lectione Constitutionum, Regularum, Ordinationum, Industriadum, Instructionum pro Superioribus et Privilegiarum, ut recte omnia percipiant; et, quae non bene intellexerint, a Provinciali percontentur: cuius erit illos erudire, et in visitatione periculum facere, quam bene omnia calleant, admonito Praeposito Generali. *Claudius.*

C. 12 d. 15.

In missionibus
quomodo
se gerant.

*Instr. secunda
Congr. sextae.
C. 6 d. 39 n. 1.*

C. 6 d. 39 n. 2.

C. 6 d. 39 n. 3.

Socius
Provincialis.
*Instr. octava
Congr. sextae,
pro Sup. n. 2.*

Novi
Superiores
instruantur
in Constitutionibus etc.
Ex eadem, n. 3.

*Instr. secunda
Congr. sextae,
c. 2 n. 4.*

C. 6 d. 39 n. 4.

Concionatores.
Instr. 2 n. 9.

Coadiutores
e Novitiatu
quando edu-
cendi.
Instr. 6 n. 6.

In exigenda
ratione
conscientiae
secretum
servandum.
*Instr. 13 c. 2
n. 2, 3.
Instr. 11.*

Ministri
quales.
Ex eadem, n. 4.

21. Ministri, in magnis praesertim Collegiis, nec valde iuvenes praeficiantur, nec absque consultatione. Instruendi autem erunt primum a Provinciali, deinde a Superioribus ipsis in decursu officii; iique sint, quantum fieri poterit, qui Rectores aliquando esse possint. *Claudius.*

Confessarii
Superiorum.
Ex eadem, n. 7.

22. Confessarii Superiorum, absente Provinciali, dispensare cum illis possunt in cibis vetitis, horis canonicis, irregularitate et similibus, eo-

dem plane modo quo Superiores cum suis subditis. Eademque erga Provinciale facultas eius Confessario conceditur. *Claudius.*

23. Provincialis initio cuiusque mensis, aut certe quando adsunt Consultores, consultationem cum illis habeat de statu et disciplina totius Provinciae, quid in ea sciatur, quid audiatur, quid ipsemet a Rectoribus eorumque Consultoribus acceperit. *Claudius.*

Menstrua
consultatio.
Instr. 18 n. 6.

CAPUT II.

PRO SUPERIORIBUS LOCALIBUS.

Libri obsceni.

1. **L**IBRI veterum obsceni, non expurgati, quamvis in Indice prohibiti non sint, Nostris tamen, etiam Magistris, nisi maturis et qui sine periculo uti possint, non permittantur; Scholasticis autem nullo modo. Recentiores vero, quocumque idiomate scripti, nemini concedantur. Spirituales item, qui, licet pii videantur, Instituto nostro minus congruunt, ut Taulerus, Rusbrochius, Harpius, et alii huiusmodi, Nostris passim ac sine delectu non permittendi. Musici denique, qui turpem dictionem habent, vel sonum, cui subesse obscena aut vana putentur, penitus interdicuntur. Quinam porro ex libris prohibitis servari in Collegiis nostris et quo loco debeant, quorumve usus et quibus concedi a Rectoribus queat, discernet Praepositus Provincialis. *Everardus.*

Libri
spirituales non
congruentes
Instituto.

Libri musici.

Libri
prohibiti.

Bulla Coenae.

2. Bulla Coenae in singulis Domibus et Collegiis eo loco exponatur,

ubi commodè a Confessariis nostris legi possit. *Everardus.*

3. Pro iis, qui in itinere indico vitam funguntur, fiant solita suffragia, tum in Provincia, in qua moriuntur, tum in ea etiam Indiae Provincia, ad quam tendebant vel unde in Europam veniebant. Pro iis vero, qui in Europa extra Provincias suas decedunt, fiant in Collegio seu Domo, in qua quis moritur (vel in proxima, si peregre obierit) eadem omnino suffragia, quae fierent, si eius loci membrum foret; moneatque loci Superior Praepositum Provinciae, ad quam defunctus mittebatur, ut solita pro eo suffragia indicat, tum in Domo ad quam destinabatur, tum in tota Provincia, ac si in illa obiisset. *Claudius.*

Suffragia
pro defunctis.
C. 15 d. 10.
C. 18 d. 9.

4. Compendium privilegiorum, seu maius seu brevius, sine permissu Generalis nusquam recudatur. Exemplaria autem, quae ad usum praecipue Superiorum et Consultorum in singu-

Compendium
privilegio-
rum.

lis Domibus et Collegiis esse debent, ita Nostris cum facultate Provincialis concedi poterunt, ut externis non ostendantur, nec inde ad alia loca exportentur. *Claudius.*

Hora considerationis.

5. Horam considerationi Superiores locales quotidie, aut certe alternis diebus impendent, in qua secum et cum Deo considerent, quomodo se habeat status Domus vel Collegii; quomodo subditi in spiritu et virtutibus proficiant; quid impedimenti et distractionis habeant; quo spirituali morbo hic vel ille laboret; quo remedio iuvare possit, ut adhibeatur; quomodo Praefectus rerum spiritualium ac caeteri Officiales suis officiis fungantur; quomodo Regulae, Ordinationes et religiosa disciplina serventur; quis erga proximos per ministeria nostra fructus colligatur. Denique, praeter examen ordinarium, examinent hoc tempore impensius defectus circa gubernationem; legant regulas Visitorum, et Superiorum iussa; nihilque horum omnium perfunctorie, sed accurate et studiose omnia in Domino exsequantur. *Claudius.*

De Praefectis spiritus.

6. Superiores a Praefecto rerum spiritualium rationem frequenter exigant, quomodo et quam frequenter, iuxta Regulas, Patres et Fratres curae suae commissos alloquatur: idque ipsum a Patribus et Fratribus ipsis intelligat. *Claudius.*

Communione frequentia.

7. Circa communionis frequentiam, ubi servari non potest regula 26 Sacerdotum, ne poenitentes crebrius, quam octavo quoque die, communicent, hoc saltem retineatur, ut solius Provincialis dispensatione bis in hebdomada communicare liceat. Cum iis vero, qui frequentius soliti sunt, id curetur, quod suaviter obtineri possit. *Claudius.*

8. Novitii in Domo Probationis terni aut quaterni in cubiculis, permixti antiquiores cum recentioribus, manere debent etiam interdiu, non in aula, quae communibus tantum conventibus et exercitiis destinanda est. *Claudius.*

Novitii quaterni in cubiculis.

9. Superiores locorum inconsulto Provinciali aedificare nihil debent; nec permittere Provincialis, ut quidquam, nisi quod necessarium sit, aedificent. *Claudius.*

Aedificare. Instr. pro adm. rer. temp. pro Rect. n. 8.

10. Rectores, priusquam ad Provinciale de re aliqua scribant, de ea cum Consultoribus conferant: et quid illi sentiant, Provinciali significant. *Claudius.*

Quae cum Consultoribus.

11. Monialium coenobia Nostri ad aegrotantium confessiones audiendas nullo modo ingrediantur. *Claudius.*

Coenobia Monialium.

12. In vitiis linguae serio advigilent Superiores, et gravari conscientiam suam intelligant, ut auctores diligenter inquirant, quo severe puniantur. Qui vero auctores ipsos manifestare recusaverint, pro ipsis habeantur. *Claudius.*

De vitiis linguae. Instr. 13 c. 4 n. 2.

13. Saepe inquirant, tum Provincialis tum Superiores locorum, quomodo servantur Regulae et Ordinationes, quae ad confessiones et visitationes feminarum spectant, et maxime regula 18 Sacerdotum, et quae circa illam statuta sunt. *Claudius.*

De visitatione feminarum. Instr. 15 c. 2

14. Tametsi non desint doctores, qui notitia per confessionem habita, salvo sacramenti sigillo, Confessariis uti nonnumquam licere sentiant; Nostros tamen eam doctrinam sequi non expedire iudicamus. Quare caveant diligenter Superiores, ne vel ipsi vel Nostrorum aliquis eam uspiam introducant, privatimve aut publice doceant; nec ea, nisi forte de poenitentis licentia, ullo modo utantur. *Claudius.*

De notitia per confessionem habita. Instr. 5.

Dies
recreationis.
Instr. 17 n. 4, 5.

15. Die recreationis hebdomadariae cum itur ad praedium seu vineam, ibique coenatur, meridie per unam aut alteram horam Scholastici partim studeant, partim orationem matutinam perficiant. Quo tempore nulli fas sit vel ludere vel confabulari, nisi, eo elapso, signum detur ad recreandum. Cum vero per coeli iniurias vel alias ob causas die recreationis neque ad praedium neque deambulatum ire licuerit, mane ad recreationem non pulsetur, sed vacetur studiis; a prandio vero, peracta recreatione ordinaria, mora aliqua interposita, detur signum ad recreationem per tres horas. *Claudius.*

Doctrina
christiana.
Instr. 8 n. 2.

16. Loco instructionis doctrinae christianae, quae extra Novitiatum ad Coadiutores haberi solet, si satis in ea instructi existimentur, instituitur singulis hebdomadis spirituale colloquium seu conferentia de rebus ad eorum exercitia et captum accommodatis. Plurimum autem conferet, si a Superiore ipso fiant, ad quem haec maxime cura pertinet. *Claudius.*

Nostri ne soli
in villis.
Instr. 8 n. 4.

17. Qui ad vineas agrosque procurandos mittuntur, sint ex iis, qui in spiritu et religiosa disciplina magis profecerint; neque umquam soli in huiusmodi locis morentur, aut certe pernotent, et quam minimum fieri potest in illis permaneant. Quod si diutius aut longius abesse oporteat,

mutentur nonnumquam, aut identidem ad Collegia revertantur, ut in utroque homine reficiantur. Ea vero, quae per externos in his locis curari possunt, ad ea Nostri ne adhibeantur. *Claudius.*

18. Ministris Superiores eam concedere potestatem debent, quae pro personarum conditione ad rectam gubernationem convenire videbitur. Etsi autem Minister, quamvis Superior sit, in virtute sanctae obedientiae praecipere non potest; Coadiutores tamen, sive alii, qui Ministro clare dicunt: *Nolo facere*, incurrunt in quartum casum reservatum inobedientiae expressae. *Claudius.*

19. Superiores tempore ordinariae consultationis singulis vel alternis hebdomadis una perlegant aliquid ex Regulis, Ordinationibus, aut similibus. *Claudius.*

20. Prima cuiusque mensis hebdomada pro ordinaria consultatione agatur de executione: an aliquid domi sit, quod negligi videatur; an vigeat observatio Regularum; an notetur frequens aliquarum transgressio; an serventur Superiorum ordinationes, praesertim quae in memoriali a Provinciali relictæ sunt; quas eodem ipso tempore legi oportebit, si nondum executioni mandatae sint. *Claudius.*

Ministorum
potestas.
*Instr. octava
Congr. sextae.*

C. 7 d. 45.

De consulta-
tione hebdo-
madaria.
Instr. 18 n. 2.

De consultatio-
ne mensura.
Instr. 18 n. 5.

CAPUT III.

DE TERTIO ANNO PROBATIONIS.

PRO PROVINCIALIBUS.

Quinam
et quando ad
tertium annum
mittendi.
Instr. 11, 12, 13
R. P. Aquavivas.

1. OMNES post absoluta in Societate studia sive Theologiae sive casuum conscientiae, aut certe post studiorum repetitionem quibus illa conceditur, ad tertium annum mittet probationis. Et, quamquam differre interdum ex gravi causa poterit, monito Generali, cum nullo tamen omnino dispensabit.

Qualis
Instructor.

2. Superiorem illis seu Instructorem deliget, qui auctoritate valeat et alias gubernarit; cuiusmodi foret Provincialis officio suo defunctus, aut similis quispiam alius, quem magni facturi sint, et a quo regi se facilius patiantur.

Prius monendi
de defectibus.

3. Priusquam probationem aggrediantur, eos ipse aut Rector Collegii de iis omnibus admonebit, quae studiorum tempore in illis fuerint observata; Instructoremque de iisdem defectibus informabit, et de reliquis eorum qualitatibus et talentis, ut melius eos dirigere ac iuvare possit.

Ubi facienda
haec probatio.

4. Ad hanc probationem, si peculiaris in Provincia Domus non erit, ut conari debent Provinciales, fiet illa quidem in Domo Probationis, sed ita, ut proprium, et a Novitiis separatum locum habeant, in qua exerceantur: nisi forte certa uspiam aliqua sit ratio, cur a Novitiis separandi non videantur; de qua referendum erit ad Praepositum Generalem.

5. Et, quoniam separati hoc modo pauciores quam decem aut duodecim esse non debent, si tot aliquo anno in Provincia non erunt, coniungi una poterunt e vicinis Provinciis loco designato, qui commodissimus eis videatur. Quod si ne sic quidem coniunctis Provinciis numerus constabit, admonebit Generalem, ut dispiciat, an annum unum duosve differri debeat, quoad numerus expleatur.

Numerus
probandorum.

6. Dabit operam, tum maxime cum seorsum a Novitiis agitur haec probatio, ut mature ac simul omnes, quoad eius fieri potest, mittantur, qui eiusdem anni sunt, ne aut retardari aut perturbari ordinem probationum necesse sit. *Claudius.*

Mature
mittantur.

7. Ad sacros ordines circa finem studiorum omnes promovendi sunt iuxta Constitutiones. Quod si qui ob aetatem aliasve ob causas ordines nondum susceperint, cum ad tertium annum mittentur, hos, nisi forte sacris initiati iam essent, eo tempore promoveri non permittat.

Prius sacris
initiandi.

8. Crebro illos visitet, moneat, consoletur, advigiletque, ut, si qui in hac probatione non proficiant, mature illos educat, ut eam optare omnes discant; sciantque se interim in humilioribus officiis exercendos, nec ad ullum gradum promovendos, nisi de novo, ad tertium probationis annum admissi, Superioribus satisfecerint.

Visitandi,
et quomodo
profecerint
notandum.

Adnotabit praeterea in libro quomodo singuli se gesserint, ut, cum informandi pro gradu tempus advenit, certiora referat ad Generalem.

9. Curabit, ut Instructor, et Rector seu Magister Novitiorum, et Minister sub anni finem ad ipsum scribant, quomodo singuli et quibus in rebus bene aut male se gesserint. *Claudius.*

PRO INSTRUCTORE.

1. Adniti ante omnia debet, qui huic muneri praeficitur, ut, memor utilitatis necessitatisque, ob quam in Societate instituta est haec probatio, tum serio ipse ac diligenter in officium incumbat, tum eos excitet, qui in ea exercendi sunt, ut magno animi studio et alacritate illam suscipiant.

2. Quod ad rationem probationis attinet, iisdem omnino, quibus Novitii, probationibus, tam spiritualibus quam corporalibus, exercendi sunt, hoc est: sex experimentis Societatis et aliis similibus, quae ad perfectam sui abnegationem conferant, sumpto exordio a Spiritualibus Exercitiis per integrum mensem. Ad Magistri autem prudentiam pertinebit pro ratione virium cuiusque ac dispositione haec omnino sic temperare, ut nec severius quam par sit, nec remissius exigantur; sed ad maiorem eorum profectum, solidarumque virtutum adeptionem singula referantur.

3. Exhortationes, quae ad ipsos habebuntur, similes earum esse non debent, quae ad Novitios haberi solent; sed magis ad eorum captum accommodatae: in quibus de perfectione, oratione, Instituto, zelo animarum, ministeriis erga proximos tractetur. Idemque iudicium est confe-

rentiarum. Quare, ubi a Novitiis separati non erunt, tum nihilominus ad illos privatim sermo subinde aliquis et conferentia instituat de re illis propria et apposita, ut dictum est.

4. Pro explicatione doctrinae christianae, quae Novitiis tradi solet, utilior et congruentior erit alia quae-
piam exercitatio, in qua de iis agatur, quae illorum statui magis conveniunt; cuiusmodi est directorium et modus tradendi Exercitia Spiritualia; modus iuvandi cum fructu animas ex industriis P. Polanci et aliis id genus; modus item adjuvandi eos, qui moriuntur; collationes de Instituto et Constitutionum iis partibus, quae ad virtutes, missiones, auxiliumque animarum spectant, et de Regulis Sacerdotum, Confessariorum, Concionatorum. Conferet etiam fortasse, si, praemissa lectione opusculi B. Bonaventurae de caeremoniis Missae, aut aliorum huiusmodi tractatum, de nonnullis postea capitibus inter se tractent, quae ad maiorem reverentiam affectumque in tanti mysterii celebratione inflammandum conducant.

5. Non abs re forsitan erit, si practicas interdum de aliqua virtute exhortationes habere iubeantur, ut de obedientia, humilitate, paupertate, fraterna charitate, oratione ac caeteris; et in his suos potius conceptus ac sensus exprimant, quos Dominus ipsis communicarit, tamquam ad promovendum spiritum efficaces, quam aliud quidpiam ad concionum morem meditatum et compositum.

6. Exercitia corporalia valde moderata sint, et non qualia Novitiorum; eademque ad mortificationem potius, mentaliumque avocationem, quam ad defatigationem apposita:

Conferentiae.

Quid loco doctrinae christianae.

Habeant ipsi practicas exhortationes.

Exercitia corporalia.

Moneatur ab Instructore et Superioribus.

Huius probationis necessitas.

Exercitia quaeenam.

Exhortationes diversae.

tametsi vilia indumenta, et aliae id genus mortificationes praetermitti non debent.

7. Concionibus habendis, multo minus scholis docendis, operam non dabunt, quamvis ad aliquam missionem unius vel alterius mensis destinari poterunt, ut per villas et pagos doctrinam christianam tradant, et alia huiusmodi ministeria obeant. Sub tempus autem missionum, ne imparati ad eas proficiscantur, instituendae erunt per mensis unius spatium conferentiae de nonnullis conscientiae casibus magis necessariis. Sacerdotes etiam, in audiendis confessionibus nondum exercitati, per mensem unum exercendi erunt, ubi et quando Provinciali vel Instructori videbitur.

8. Ad vicina Societatis loca probationis causa, sicuti solent Novitii, ad breve tempus mitti poterunt, ut ibi, similiter atque in Domo Probationis, in humilibus officiis exerceantur, dummodo eorum ratio habeatur, ut bene occupati sint et non otientur.

9. Procuranda erit ad illorum usum librorum spiritualium copia, iuxta indicem, qui subiicietur. Concedi etiam illis fere debebunt Societatis Constitutiones, Regulae Communes ac Sacerdotum, Missionum item et Concionatorum, bullae praeterea, quae ad Societatis Institutum pertinent, Iulii III et Gregorii XIII, et quae contra apostatas est Pii V et Gregorii XIV.

10. Confitebuntur ordinarie suo Instructori, qui potestatem habebit etiam a reservatis absolvendi, tametsi Domus vel Collegii Superior non sit. Idem etiam poenitentias ex devotione et alias id genus mortificationes concedere poterit. In iis vero, quae ad

domesticam disciplinam spectant, ut cum foras exeundum erit, aut mensae inserviendum, cum Regularum exigenda observatio, aut errata poenitentis corrigenda, aut iis affinia, Rectoris aut Ministri munus erit, Instructore consulto.

11. Non scribebunt nec accipient litteras officiosas, multoque minus de rebus novis ullam in partem; sed cum alicuius momenti negotium erit, dispiciet Instructor, penes quem sigillum erit, an litteras reddi conveniat, aut responderi.

12. Ad vineam aut praedium recreationis causa mitti poterunt singulis mensibus, vel etiam saepius, si Provinciali videbitur. In hebdomadaria autem recreatione servabitur regula 62 Magistri Novitiorum. Extra tempora porro quotidianae recreationis concedi eis poterit, ut in horto aliqua diei hora deambulent, sed singuli seorsim, et silentio.

13. Provincialem de singulorum statu certiore saepe faciet, quibus scilicet mediis ad virtutes promoveantur; quibus item a defectibus emendentur. Eamque ob causam, atque ut fructuosius eos promoveat, frequenter illos interrogabit, quomodo in orationis industria, in coercendis affectibus, in superandis difficultatibus, in continua rerum omnium mortificatione, indifferentiaque ad gradus et Societatis ministeria, ac demum in spirituali animae suae profectu se habeant. Sub anni vero finem, plenam informationem de singulis ad Provincialem mittet, quomodo et quibus in rebus bene aut male se gesserint; idemque ut faciant, Rectorem et Ministrum admonebit.

Claudius.

Nullis
ministeriis
occupantur
nisi missioni-
bus.

Mittendi
ad loca nostra
vicina.

Libri
spirituales.

Constitutiones,
Regulae.

Instructor,
eorum Confes-
sarius,
a reservatis
absolvat.
C. 23 d. 30 n. 4.

Poenitentiae.

Litterae.

Sigillum.

Vinea.

Instructor eos
alloquatur
saepe,
et instruat.

Provincialem
informet
de singulis.

*Libri pro iis, qui in tertio probationis anno versantur.*PRO IIS, QUI TERTIUM ANNUM AGUNT
PROBATIONIS.

Praeter eos, qui in Regulis Magistri Novitiorum habentur, addi poterunt alii ex iis, qui habentur in Regulis Praefecti lectorum ad mensam. Adhuc etiam integra opera S. Basilii, S. Gregorii Papae, et Hugonis de Sancto Victore, quorum aliqua tantum in dictis Regulis habentur.

Addi item possunt opera Gulielmi parisiensis, Gersonis Cancellarii, Climaci, S. Leonis, et Ludovici granatensis.

Ex Nostreis, Hieronymus Platus de bono status religiosi, Bernardinus Rosignolius, Franciscus Arias, Ludovicus de Ponte, Alphonsus Rodericius, Didacus Alvarez de Paz, F. Antonius de Molina de statu sacerdotali, Scala Bellarmini, et de aeterna felicitate Sanctorum, Meditationes etiam P. Natalis, Vincentii Bruni, Costeri, Loartis, Ritii, Pinelli, Capillae, et alia huiusmodi, praesertim ex nostra Societate; ac opuscula Didaci Stellae, et Didaci Perez, avvertimenti spirituali.

Ex historicis, Palladius, Theodoretus, Speculum exemplorum, Caesarus, Chronicae S. Dominici et S. Francisci, Speculum Vincentii Beluacensis, S. Antonini historiae, Maruli exempla, Giardino d'esempii di Razzi, et Maffaei vitae confessorum.

Scripturae interpretes aliquot, ut opera omnia Titelmanni, Iansenii et Maldonati, et Bellarmini in Psalmos.

Omnia autem huiusmodi arbitrio Instructoris habebunt.

1. Qui ad tertii anni probationem destinantur, diligenter haec animadvertant oportet. Primum, illam a B. P. N. Ignatio sapienter institutam, et multis Constitutionum locis commendatam fuisse; decretumque Nostros omnes, qui, in Scholasticos approbati, studia iam sua in Societate absolverint, priusquam ad gradum ulteriorem seu Professorum seu Coadiutorum spiritualium admittantur, in hac ultima probatione sedulo exerceri.

2. Porro finem huius probationis esse in plena et absoluta sui ipsius abnegatione ita se cum divina gratia exercere, et cum eadem ad virtutes Religioso dignas incumbere, ut fiat homo in vita spirituali perfectus, idoneumque Societatis instrumentum ad animas Christo lucrificandas evadat. Cum enim Societatis Institutum homines non solum litteris, sed multo magis spiritualis vitae perfectione conspicuos requirat; ex illa vero assidua contentione, quae per aliquot annos in excolendo per studia intellectu ponenda est, humilitatis ac devotionis fervor intepescere soleat; necessarium omnino iudicavit Beatus Pater, ut, absolutis studiis, certum aliquod tempus unicuique tribueretur, in quo vires spirituales instauraret, solidarumque virtutum studio et profectu, tamquam necessariis in futurum praesidiis, se communiret.

3. Ad hunc vero finem consequendum duo esse potissimum necessaria. Unum, ut, qui ad hanc probationem mittitur, non perfunctorie ad eam transigendam accedat, sed magna

Institutio
huius proba-
tionis.

Exa. c. 1 n. 12.

Exa. c. 4 n. 16.

P. 5 c. 1 n. 3.

G. 8 d. 9.

Finis huius
probationis.

P. 5 c. 2 n. 1.

P. 10 n. 7.

Media ad eum
consequendum.

cum animi simplicitate et humilitate, ardentique profectus sui desiderio; proponatque sibi omnino abhorrere ab omnibus, quae profectum hunc possunt impedire, totisque ea viribus amplecti, quae eum ad eundem adiutura Superioris iudicio videbuntur. Alterum, ut, quae animo ita statuerit, studiose constanterque exsequatur; nihil omnino, quod ad profectum in humilitate, et abnegationem universi amoris sensualis, voluntatis et iudicii proprii, et ad maiorem cognitionem et amorem Dei conferat, praetermittendo; ut, cum in seipso profecerit, melius atque efficacius alios ad Dei et Domini nostri gloriam iuvare possit.

4. Denique, cum haec ultima sit Societatis probatio, atque ita illam Constitutiones vocent, merito sollicitum esse debere unumquemque, ut, ad quam initio perfectionem vocatus est, ad eam in hac demum probatione acquirendam omni ope desudet. Iustum enim esse, ut quem a suis fructum Societas, post tot labores et sumptus illorum causa impensos, totque adiumenta tum in purgando affectu tum in excolendo intellectu exhibita, iure suo exigit et exspectat, eum nunc tandem hoc anno reddant. Haec igitur illis observanda erunt.

5. In sex Societatis experimentis, et aliis similibus, iuxta Novitiatus consuetudinem, exercebuntur; sumpto initio a Spiritualibus Exercitiis per integrum mensem.

6. Orationis tempus idem habebunt, quod Novitii, tum matutinum tum pomeridianum, et illud praeterea, quod a communibus occupationibus vacuum propria cuique devotio, re cum Instructore communicata, subministrabit: cum is potissimum

huius anni finis sit, ut intimam illam familiaritatem cum Deo in spiritualibus devotionis exercitiis acquirant, quam Societatis Operariis necessariam Constitutiones docent.

7. A studiis omnino abstinebunt. Quare nec novi aliquid videre, nec praeterita recognoscere debebunt. Poterunt tamen, praeter libellos spirituales usitatos, legere aliquos similes Patres, qui in catalogo recensentur, non eo fine, ut conceptus aut sententias ad concionandum decerpant, sed ut devotioni tantum et spirituali utilitati serviant.

8. Quo tempore a Novitiis exerceri memoria solet, similiter et ipsi aliquid per semihoram ediscant, veluti Psalmos et Epistolas S. Pauli, nonnullos ex minoribus Prophetis, atque huius generis alia, prout Instructor consultum in Domino iudicaverit.

9. Ad vitandum otium, et ut cum fructu tempus exigant, distinctas habeant horas et spatia lectionis Sanctorum Patrum, meditationis, orationis vocalis, utanturque diligenter examine particulari, non solum ad vitia extirpanda, verum etiam ad usum et conservationem virtutum.

10. Intelligant sibi non fore liberum colloqui cum Nostris aliunde venientibus, aut cum externis, absque facultate Instructoris; neque expedire, ad vitandas importunas distractiones, ut cum aliis etiam aut inter se indifferenter agant aut conversentur, sed cum iis tantum, quos Superior cuilibet assignabit.

11. Cum signum datur exeundi vel ad concionem vel deambulatum, nullus ab accessu cum aliis ad aulam eximatur, ut ibi singulis comites assignentur.

P. 10 n. 2.

A studiis abstinendum.

Quid memoriae mandandum.

Partitio temporis.

Loqui cum aliis.

Ad signum campanae.

Sedulo incumbendum
P. 5 c. 2 n. 1.

Sex experimenta.

Orationis tempus.

Exercebuntur
in humilio-
ribus.

12. In ministerio culinae et caeteris corporalibus exercitationibus omnia praestabunt, quae Novitii solent, seu tempus spectetur, quo singula praestanda sunt, sive occupationis spatium, quo explenda est. In his vero sic se a Praefecto dirigi sinent, sicut ipsimet Novitii.

Legent
ad mensam.

13. Legent ordine suo ad mensam; in exhortationibus et conferentiis assidui erunt; in omnibus denique communibus exercitiis eam diligentiam adhibebunt, qua Novitios non aequare modo, sed vincere studeant.

Recreatio.

14. Communem recreationem simul omnes sic agant, ut dum ea, quae pios Religiosos decent, loqui assuescunt, deinceps etiam cum extraneis ea colloquia miscere norint,

quae pietatem redoleant et audientes aedificent.

15. Caveant ne ulla ratione scire satagant aut conicere quid ipsis, peracto tertio anno, futurum sit, et qua in re Superiores occupare illos statuunt; sed cum indifferentia obedientiae nutum praestolentur.

Non de se
cogitent.

16. Si quando extra horas recreationis a Superiore conceditur, ut in horto relaxandi animi causa tempore aliquo deambulent, singuli seorsim incedent, silentiumque servabunt; et importunis horis per Domum non discurrent, sed in suis cubiculis locisque designatis se continebunt.

Silentium.

17. Hanc Instructionem et Regulas semel saltem singulis mensibus ac saepius etiam legant, ut in praxim usumque reducant. *Claudius.*

Legenda
singulis men-
sibus.

CAPUT IV.

MONITA GENERALIA,

QUAE AD RELIGIOSAM NOSTRORUM DIRECTIONEM SPECTANT, ET AB OMNIBUS
OBSERVANDA SUNT.

Auctoritate
Congr. sextae
ex variis Ordinationibus
ac Decretis col-
lecta.
C. 16 d. 88.

Examen.

1. **N**ULLUS, etiam Sacerdos, vagetur mane extra cubiculum tempore examinis, nisi occupetur in templo. Sacerdotes vero, qui occupati non fuerint, faciant etiam ipsi examen, nisi forte paulo ante celebraverint, idque ante Sacrum fecerint: tunc enim horas recitare poterunt vel aliter orare, sed in cubiculo. Diebus tamen festis ac dominicis, ubi mane habita est concio, examen ex praescripto non fiet, ideoque signum non dabitur; ubi vero habita non fuerit, pulsabitur ad examen, ut fiat.

Examen
quando diebus
festis
faciendum.
Ex c. 5 Ord.
Gen.

2. Nullus, vel etiam Procuratorum, quibus Romam venire contigerit, externorum negotia suscipiat, vel in iis suam operam polliceatur sine facultate Provincialis; quam raro admodum, nec nisi gravioribus de causis concedet.

Externorum
negotia nemo
Romam petens
suscipiat.
Ex c. 8 Ord.

3. Intelligant Nostri, non solum Sacerdotibus quam accuratissime servandam esse regulam 18, de socio secum retinendo, cum ad confessiones feminarum audiendas, vel alia de causa eas adierint; videlicet: quamdiu cum illis agendum erit, eo in

Praesentia
socii in visi-
tandis
mulieribus.
Ex c. 12 Ord.
Instr. 3 n. 7.

loco socium esse oportere, unde videre eos, sed non, quae secreta esse oportet, audire possit, quantum loci dispositio patietur; sed alios quoque omnes, qui Sacerdotes non fuerint, eadem lege teneri, sive ipsi mulieres invisant, sive alios ex Nostris comitentur. Quin, ut religiosae honestati et aedificationi consulatur, conentur omnes in quorumcumque visitationibus, quamvis virorum, socium sui testem habere; nisi personae, quas invisunt, eae fuerint, ut nec per negotia ipsa, nec per urbanitatem liceat una sibi esse cum socio. Ac proinde eos, qui socii munere funguntur, nosse oportet, ubi Domum redierint, Superiori significari oportere, quamvis non exposcenti, quaecumque contra regulam et hanc Ordinationem acciderint.

Socii tenentur
Superiori
aperire,
an servetur
Ordinatio.

Quomodo
litterae scri-
bendae.
Ex c. 15 Ord.
n. 7-13.

4. In litteris scribendis, non solum stricte servanda erit regula 39 Summarii, de non scribendis nisi ob-
tenta facultate, et litteris ei ostensis, quem Superior destinaverit; verum etiam curandum erit diligenter, ne de saecularibus negotiis aut inutilibus, aut ab eo, qui scribit, alienis, litterae quidquam contineant, cuiusmodi essent: rumusculi, nuntii de rebus viro Religioso non consentaneis, quin etiam formae quaedam scribendi, et figurae locutionesque saecularem et aulicam consuetudinem olentes, inania officia et affectatae assentatiunculae, et id genus alia, quae haud parum dedecent. Sed potius ita a Nostris scribatur, ut non res solum, sed ipse etiam scribendi modus aedificationi sit legenti.

Litterae
Superiorum
mediatorum
ad subditos.
Ex c. 15 Ord.
n. 14.

5. Nemini, cum ad Generalem aut mediatos Superiores scribit vel ab iisdem litteras accipit, licebit eas im-
mediato Superiori ostendere. Quod

si litterae quid contineant, quod im-
mediatum Superiorem nosse oportebit, id verbo, et non ex ipsis litteris significandum erit.

C. 22 d. 21.
C. 23 d. 39.

6. Litterae, quae negotia continent, solum ad Praepositum Generalem, et non ad alios, qui cum ipso agant, destinantur. Poterit tamen ad eos scribi, ut illa tractari et expediri curent. Quarum si nonnullae Generalis Procuratoris opera indigere videbuntur, adiecta exterius littera *P.* notentur.

Litterae
negotia conti-
nentes.
Form. scrib.
n. 14, 15, 16,
pag. 42.

7. Porro in litteris, quae soli inscribuntur, duo erunt scribenti praestanda: alterum est, ut, quae iis committuntur, eius generis sint, quae secreto opus habeant, nec cum aliis communicari postulent. Alterum, ut, cum huiusmodi secreta scribunt, si de rebus aliis scribendum sit, id seorsim faciant, aliis litteris ab eis seiunctis, quae soli inscribendae erunt.

Litterae
quae soli scri-
buntur.
Instr. 9 n. 8.

8. In eleemosynis petendis modum haberi oportet, ne nimii aut importuni simus: alioquin fideles a nobis et a nostris ministeriis arcen-
tur; unde fructus spiritualis peribit, immo et temporalis.

Modus in elee-
mosynis
petendis.
Ex c. 15 Ord.
n. 15.

9. Intelligant omnes, nemini Nostrorum licere, eo maxime titulo, quod cum Principibus, aliisque viris primariis amicissime agant vel eorum Confessarii sint, ad proprium usum ac dispositionem ab eis quidquam accipere; nec ad id Superiores potestatem facere posse: eo minime impune abire permissio, qui hac in re defecisse deprehenderetur. Idemque omnino iudicium esse debet de aliis Confessariis, Concionatoribus, Praeceptoribus et similibus erga poenitentes, devotos, consanguineos et amicos, maxime vero de iis, qui in missionibus versantur. Quod si sponte

Nihil
accipiendum
ad usum
proprium.
C. 6 d. 21.

C. 7 d. 80 n. 14.
Instr. 15 c. 1 n. 1.

Reg. 64 Praep.
Reg. 60 Rect.

aliquid offeratur aut quidpiam mittatur, id iuxta regulam in communem usum accipiatur et dispensetur.

Quantitas
contra votum.
Ex c. 17 Ord.

10. Intelligent omnes, eam quantitatem, quae furto sublata satis esset ad constituendum peccatum mortale contra septimum praeceptum, sufficere ut peccasse adversum votum paupertatis iudicetur, si quis e Nostris rem ut propriam vel usurpet vel alienet absque Superioris facultate.

Annuae
externis ne
ostendantur.
Ex c. 23 Ord.

11. Nemo in posterum cuivis externo, quavis occasione, Societatis nostrae annuas communicet seu ostendat.

Nemo alteri
patrocinetur.
Ex c. 24 Ord.

12. Praeter eos, ad quorum officium aliqua ratione pertinet, ut sunt Consultores, Admonitores, Confessarii, nemo alterius cuiuspiam e Nostris negotium cum Superiore tractandum et expediendum suscipiat; nec ulla ratione eam curam intercedendi tamquam propriam sibi assumat: ut cum agitur de aliquo ad Societatem admittendo, vel ab ea dimittendo, vel in eadem retinendo, de quopiam ad hunc vel illum gradum promovendo, ad haec vel illa studia applicando, et similibus. Quod si cuiuspiam aliquid ad alios spectans Superiori videretur proponendum, id non ratione amicitiae et particularis affectus fiat, sed ob maius Societatis bonum, vel ob solidam consolationem ac spirituale eius auxilium, cuius negotium agitur. Et tunc quidem, re prius Domino commendata ac probe expensis rationibus, satis erit, si rem Superiori vel Admonitori proponat. Atque ita rem tractandam suscipiet, ut minime appareat velle eam ad exitum omnino perducere; multoque minus cum Consultoribus aget, ut ad suam eos sententiam alliciat. Demum ita rem transi-

gat, ut nec Superioribus vel caeteris permolestus sit; sed totam eius rei curam ita in eorum manibus relinquat, ut quidquid illi, perpensis undique rebus omnibus, in Domino stauerint, melius et divino obsequio magis consonum fore existimet.

13. Nostris iter agentibus, ut necessario viatico, debito cum amore et charitate, providendum erit, ita nulla ratione permittendum, ut pecunia illis detur ad superflua coemenda, et quae religiosae paupertati minime consonant, ut sunt curiosa et pretiosa; multoque minus ut ab externis seu consanguineis cum aedificationis iactura conquiratur.

De superflua
pecunia
in viaticis.
Instr. 1 n. 3.

14. Nulla ratione permittatur, ut Nostri apud se habeant secumve ferant quaedam, quae pauperibus, quales nos sumus, minime convenient, ut sunt horologia aurea, imagines multi valoris, reliquiaria curiosa et pretiosa, aliaque id genus, quorum valor pretium vulgare excedit.

Curiosa
et pretiosa in-
terdicuntur.
Instr. 1 n. 7.
C. 7 d. 80 n. 4.

C. 23 d. 24.

15. Nemo in libris, quos de Superiorum licentia apud se habet, inscribat *ad usum*, quod paupertatis perfectioni et puritati repugnat; sed in iis, quos de Superioris licentia externorum pecunia coemerit, ut ipse utatur (qui tamen ex uno in aliud Collegium asportandi non erunt), satis erit inscribere nomen Collegii vel Domus, cui sunt applicati.

Libris propriis
quomodo
utendum.
Instr. 1 n. 8.

16. Sciant omnes promissionem illam Societatem ingrediendi, formula votorum simplicium Scholasticorum expressam, votum esse peculiare, a tribus aliis distinctum, quo quis se obligat ad acceptandum gradum Professorum vel Coadiutorum formarum, prout Praeposito Generali ad maius Dei obsequium fore videbitur.

Promissio
ingrediendi So-
cietatem est
votum.
C. 5 can. 2 d. 5.

Regulae
Summarii 24
interpretatio.
C. 5 can. 7
d. 10, 50, 59.

17. Intelligent verba illa regulae Summarii: *nullaque re tamquam propria utantur*, sic esse accipienda, ut ii, qui tria vota substantialia emis-
erunt, non solum contra votum pec-
cent, si re aliqua tamquam propria
utantur; sed si ii quoque, qui non-
dum se suis bonis abdicarunt, qua-
cumque ratione de iis disponant, vel
ea distribuunt aut iis se abdicent,
cum absque Superioris voluntate id
fecerint.

Negotia Status
sub censuris
interdicuntur.
C. 5 can. 12
d. 47, 79.

18. Ut ab omni specie mali abs-
tineamus, et querelis quoque ex falsis
suspicionibus provenientius, quoad
eius fieri poterit, occurramus; prae-
cipitur Nostri omnibus in virtute
obedientiae, et sub poena inhabilita-
tis ad quaevis officia et dignitates
seu praelationes, vocisque tam activae
quam passivae privationis, ne quis-
piam publicis et saecularibus Principum
negotiis, quae ad rationem Sta-
tus, ut vocant, pertinent, ulla ratione
se immiscere, nec etiam, quantumvis
per quoscumque requisitus aut roga-
tus, eiusmodi res politicas tractandi
curam suscipere audeat vel praesu-
mat.

Saecularia
quoque negotia
prohibentur.
C. 5 can. 18
d. 48, 80.

19. Diligentissime cavendum est,
ne Nostri cum detrimento spiritualis
boni ac religiosae disciplinae iactura,
sese in familiaritatem Principum in-
sinuent: nec aliis negotiis saeculari-

bus, licet rerum particularium, ad
consanguineos, amicos vel quosvis
alios pertinentibus, occupentur (nisi
forte interdum iudicio Superiorum
charitas aliud suaderet), ut, a nego-
tiis huiusmodi, tamquam a nobis alie-
nis, abstinentes, intra Instituti nostri
limites proximos iuvare conemur.

20. Omnes quotannis vacent Spi-
ritualibus Exercitiis obeundis per octo
vel decem continuos dies.

Exercitia quot-
annis obeunda
C. 6 can. 9
d. 29.

21. Intelligent omnes oportet,
quemadmodum dato signo ad finem
recreationis statim conticendum est,
ita, cum foras eundum erit, minime
loqui licere intra urbem, ubi fre-
quens est populus, iuxta regulae de
silentio intellectum; et qui in refe-
ctorio vel in culina tempore primae
aut secundae mensae ministrant, no-
verint eandem sibi legem esse ser-
vandam, quamvis secundae recrea-
tioni iidem interesse poterunt.

Silentii
Regulae inter-
pretatio.
Ex Instr. pro
renov. spir.

Instr. 13 c. 5.

22. Studeant omnes recreationis
tempus religiose transigere, ne spi-
ritus liberiore conversatione intepe-
scat, plurimumque distrahatur; cu-
rentque, rerum curiosarum ac ludicra-
rum narratiunculis amandatis, ea,
quae pios Religiosos decet, loqui as-
suescere; quo fiet, ut, cum erit nobis
cum externis agendum, ea colloquia
miscere noverimus, quae pietatem
oleant et audientes aedificent.

Recreatio
religiose trans-
igenda.
Instr. 13 c. 5.

CAPUT V.

DE CASIBUS RESERVATIS IN SOCIETATE,

IUXTA DECRETUM SS. D. N. CLEMENTIS VIII DE CASUUM RESERVATIONE PRO REGULARIBUS.

Casuum
reservatione
prudenter
utendum.

1. **S**ANCTISSIMUS D. N., qui iam pridem accurate perpendit et re ipsa comperit, quod reservatio facultatis absolvendi Religiosos poenitentes a peccatis quibusdam gravioribus, nisi Superiores admodum prudenter ac moderate illa utantur, nonnullos infirmiores, qui interdum Superiori suo conscientiae maculas detegere formidant, adducere posset in aeternae damnationis periculum et spiritualis remedii desperationem; ideo, ut huic malo Sua Sanctitas opportune prospiceret, decrevit, ut nemo ex Regularium Superioribus peccatorum absolutionem sibi reservet, exceptis iis, quae sequuntur, aut omnibus aut eorum aliquot, prout subditorum utilitati expedire prudenter in Domino iudicaverit.

Qui reservari
possint.

2. I. Veneficia, incantationes, sortilegia. II. Apostasia a Religione, sive habitu dimisso sive retento, quando eo pervenerit, ut extra septa Monasterii seu Conventus egressio fiat. III. Nocturna ac furtiva e Monasterio seu Conventu egressio, etiam non animo apostatandi facta. IV. Proprietas contra votum paupertatis, quae sit peccatum mortale. V. Iuramentum falsum in iudicio regulari seu legitimo. VI. Procuratio, auxilium seu consilium ad abortum faciendum post animatum foetum, etiam effectu non secuto. VII. Falsificatio

manus aut sigilli Officialium Monasterii aut Conventus. VIII. Furtum de rebus Monasterii sive Conventus in ea quantitate, quae sit peccatum mortale. IX. Lapsus carnis voluntarius, opere consummatus. X. Occisio aut vulneratio, seu gravis percussio cuiusque personae. XI. Malitiosum impedimentum, aut retardatio aut apertio litterarum a Superioribus ad inferiores vel ab inferioribus ad Superiores.

3. Si quod aliud praeterea peccatum grave pro Religionis conservatione aut pro conscientiae puritate reservandum videbitur, id non aliter fiat, quam generalis Capituli in toto ordine, aut provincialis in Provincia, matura discussione et consensu.

Facultas
reservandi cui
concedatur.

4. Non liceat Superioribus Regularium confessiones subditorum audire, nisi quando peccatum aliquod reservatum admiserint; aut ipsimet subditi sponte aut proprio motu id ab eis petierint.

Quando Superi-
rior audire
poterit
confessiones
subditorum.

5. Superiores in singulis Domibus deputent duos, tres aut quatuor Confessarios pro subditorum numero maiori vel minori; iique sint docti, prudentes et charitate praediti, qui a non reservatis eos absolvant, et quibus etiam reservatorum absolutio committatur, quando casus occurrerit, in quo eam debere committi ipse in primis Confessarius iudicaverit.

Deputandi pro
absolutione
a reservatis.

Interdicitur
usus
notitiae per
confessionem
habitaе.

Superioris
erit
poenitentias
determinare.

Derogatur
omnibus privi-
legiis.

6. Tam Superiores pro tempore existentes, quam Confessarii, qui postea ad superioritatis gradum fuerint promoti, caveant diligentissime, ne ea notitia quam de aliorum peccatis in confessione habuerunt, ad exteriorem gubernationem utantur.

7. Licebit tamen Superioribus determinare poenitentias graves quibusdam peccatis, etiam non reservatis, a Confessariis imponendas, quae subditos ab huiusmodi perpetrandis cohibere possint.

Atque ita per quoscumque Regularium Superiores, quicumque illi sint, observari mandavit, non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac cuiusvis Concilii, etiam generalis, decretis; nec non consuetudinibus, etiam ab immemorabili tempore observatis, aut Regulis in generalibus aut provincialibus Capitulis editis, statutis et constitutionibus etiam apostolica auctoritate confirmatis, privilegiis, indultis et concessionibus quibuscumque (quorum tenores hic pro expressis haberi voluit) caeterisque in contrarium facientibus quibuscumque. Datum Romae, apud S. Petrum, die 26 Maii 1594.

Andreas Sorbolongus Secret.

SS. D. N. Clemens VIII cum nostra Societate dispensavit, et vivae vocis oraculo concessit:

Novitiorum
Magistri exco-
piuntur.
C. 5 d. 64.

Non tenemur
deputare
Confessarios
pro non reser-
vatis.
C. 11 d. 21.

1. Ut, cum prohibentur Superiores audire subditorum confessiones, supra § 4, non intelligantur Superiores, qui sunt Magistri Novitiorum.

2. Ne in singulis Domibus, praeter Confessarium ordinarium, teneantur deputare duos vel plures Confessarios, qui a non reservatis absolvant, ut dicitur supra § 5.

3. Ne iudicium a reservatis absolventi Confessariis absolute relinquatur, ut in eodem paragrapho dicitur, sed liceat interdum (quod omnino necessarium est) Superiori, pro ratione sui officii, huiusmodi facultatem denegare in iis casibus, in quibus constat, iuxta ea, quae doctores dicunt et discreta charitas docet, licentiam huiusmodi esse denegandam, ut plenius in Instructione explicabitur.

Casus, quorum absolutio reservata est Superioribus Societatis, auctoritate quintae Congregationis generalis editi et observandi, praeter eos, qui supra scripto decreto SS. D. N. Clementis VIII omnibus Regularibus reservari permittuntur iuxta § 2 dicti decreti.

Superior dene-
gare poterit
licentiam ab-
solvendi
a reservatis.

C. 5 d. 51, 57.

C. 9 d. 48.

1. Periurium, et falsum testimonium in iudicio vel extra. 2. Furtum et usurpatio alicuius rei contra votum paupertatis in ea quantitate, quae efficiat peccatum mortale. 3. Lapsus carnis voluntarius, et quidquid est contra votum castitatis, quod in actum externum prodeat. 4. Inobedientia expressa, qua quis asserit se nolle parere. 5. Seditio in Superiorem, et divisio a capite in grave nocumentum Societatis. 6. Detractio famae bonaeque existimationis aliorum, et discordiarum seminatio inter Fratres. 7. Impedimentum excludens e Societate reticuisse in examine, vel in eo mentitum esse, unde grave aliquod incommodum oriri posit. 8. Acceptio seu missio litterarum absque licentia expressa, quae scilicet acceptio vel missio contineat rationem peccati mortalis. 9. Transgressio votorum simplicium, quae Professi emittunt post professionem. 10. Censurae

Casus
reservati pro
Nostris
in generali
Congregatione.

C. 5 d. 57.

Societatis nostrae, seu peccata, quae in nostris Constitutionibus, bullis, vel Decretis annexam habent excommunicationem. *Praeterea ex decreto 17 Congregationis XVI reservatur transgressio praecepti de non procurandis externorum intercessionibus.*

Haec omnia, cum manifeste erunt mortalia et in actum exteriorum pro-

dierint, reservantur Superiori Domus vel Collegii (*exceptis iis, quae reservantur mediatis Superioribus, ut videre est in novo catalogo censurarum cap. I, § 4, 5, 6, et cap. III, § 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9 et 10*) et ab alio, nisi de expressa licentia illius, absolvi non possunt.

Quando censentur reservata, et cui.

CAPUT VI.

PRO SUPERIORIBUS ET CONFESSARIIS SOCIETATIS.

CIRCA CASUS RESERVATOS.

Superior non debet esse difficilis in facultate absolvendi concedenda.

1. QUANDO Confessarius, tacito nomine poenitentis, a Superiore petit facultatem absolvendi a casu reservato, nullo modo Superior difficilis esse debet, sed facilis potius et promptus in ea concedenda: immo eum persuadere sibi convenit, posse se hac in re graviter offendere, si imprudenter et sine iusta gravique causa eam negat.

2. Quia tamen et doctores censent Superiorem interdum debere, pro ratione sui officii, huiusmodi facultatem negare; attendat is diligenter, ut id raro faciat, et in iis tantum casibus, in quibus docebit discreta charitas (iuxta ea quae iidem doctores tradunt) licentiam huiusmodi esse denegandam; ut, verbi gratia, cum probabiliter timeri poterit scandalum aut recidivum poenitentis aut alterius. In huiusmodi enim, quae inducunt necessitatem vitandi scandalum, vel damnum Collegii, aut alterius ruinam, manifestum est poenitentem teneri per se vel per Confessarium rem ipsam Superiori mani-

festare, tamquam illi, qui remedium necessarium adhibere potest; salvo tamen sigillo, ut oportet.

3. Caveat vero Superior, ne, cum ab eo petitur facultas, curiose inquirat, aut aliud quid faciat, unde conicere possit, quis ille sit, pro quo petitur; et ne circumstantias alias exquirat, quam quae ad rem pertinent. Caveat etiam Confessarius, ne quid elabatur, ex quo poenitens cognosci possit; qui, si timet, ne ex notitia alicuius rei possit Superior probabiliter suspicari, quis ille sit, sciat se omnino eam reticere debere, et omnem cautelam adhibere in casu proponendo, ne ulla ratione Superior possit probabiliter agnoscere auctorem. In quo si viderit, proponendo casum in specie, occasionem suspicionis Superiori dari, satis erit, si in genere dicat aliquem in casum reservatum incidisse, qui nec damnum Societati, nec alteri, nec ipsi poenitenti afferre possit. Uterque denique, tam Superior quam Confessarius, memores sint obligationis sigilli, et ita se

A quibus rebus Superiori et Confessario cavendum.

Quomodo et quando facultatem negabit.

gerant, ut eius puritati et integritati per omnia consulant.

Cum Superior et Confessarius non conveniunt, quid agendum.

4. Quod si post relationem factam a Confessario de casu et circumstantiis, quae salvo sigillo indicari possunt, iudicat Superior facultatem non esse concedendam; et hoc non obstante, Confessarius urget, huiusmodi Superioris severitatem in maius detrimentum spirituale, ruinam, et laqueum poenitentis cedere, quod videat illum obfirmato esse animo et nullo modo velle Superiorem adire (in cuius rei iudicio Confessarii conscientia oneratur); tentanda erunt media aliqua, de quibus pro re nata Superior et Confessarius inter se conferent, ac tandem, si nullum aliud reperiatur, Superior facultatem negare non debet.

Quando per alium facultatem petit.

5. Porro cum subditus non per Confessarium ordinarium, sed per alium Sacerdotem facultatem petit, non facile acquiescere debet Superior, nisi Sacerdos ille talis sit, cui merito committi possit; e converso contingere poterit in aliquo casu, ut, si nolit subditus Superiorem adire, expediat a Superiore designari aliquem ex senioribus doctum, prudentem, spiritu et charitate plenum, qui melius aut aequè bene ipsi mederi possit, ac Confessarius ordinarius: id enim non erit abs re aliquando facere.

Facultas absolvendi iter agentes. Comp. Privileg. n. 125.

6. Caeterum haec de iis intelligenda sunt, qui in Societatis Domibus vel Collegiis resident; nam de iter agentibus, quando ad aliquem Societatis locum divertunt, aliter iudicandum est; quos nempe potest a reservatis ordinarius loci illius Confessor absolvere; aut, si is haberi non possit, quilibet alius Societatis Sacerdos approbatus; aut, si is quo-

que desit, etiam externus. In omnibus tamen his casibus cum onere et obligatione, ut se sistant postmodum Superiori suo, ad quem ituri vel redituri sunt, eique aut alteri de eius licentia, confiteantur. Si vero accidat, ut aliquis tamquam hospes sit in aliquo Collegio, diu tamen ibi moraturus (puta spatio unius aut alterius circiter mensis), si is eo tempore in casum aliquem reservatum incideret, poterit ac debet absolvi a Superiore illius loci, in quo est, vel de eius licentia, tamquam si proprius esset eius subditus, sine obligatione sistendi se Superiori eius loci, ad quem proprie pertinet.

Obligatio se Superiori sistendi.

Diversa ratio commorantis in Collegio spatio unius, vel alterius mensis.

7. Superiores locales possunt absolvi a reservatis per quemcumque ex ordinariis suae Domus Confessariis. Quod si alium ex suis subditis malint, is absolvat cum onere se praesentandi Provinciali. Provinciales autem absolvi possunt a suo Socio, a Superioribus localibus, seu eorum ad id delegatis, a Confessariis ordinariis Domus. Quo iure etiam gaudent ipsius Socii. In Residentiis Missionibusque fixis, in quibus e Nostris pauci morantur, ius idem illarum Superioribus conceditur quod Rectores habent, quoad facultatem absolvendi per se seu delegandi, integra tamen illis manente concessione Congregationis VIII decreto 25 pro parvis Domibus, qua Confessarius potest absolvere poenitentem a reservatis, cum onere se praesentandi Provinciali aut alteri Superiori, si brevi sit in eius Domum discessurus. Praeterea, si Superior ex urbe abierit, Vice Praepositus, aut Vice Rector ab eo dictus, habet facultatem absolvendi a reservatis, qualem et ipse Superior. Quod si nullum suo loco substituerit,

Facultas absolvendi Superiores locales, C. 12 act. 40.

Provincialem,

eiusque Socium.

Quid in Residentiis Missionibusque fixis. C. 12 d. 17.

Quid, si Superior abierit. C. 12 d. 17.

etiamsi per unam seu integram diem futurus sit absens, nec consuli possit, is qui Minister est et Domui tunc praest, facultatem habet tum absol- vendi tum delegandi hanc potesta- tem.

8. Ad extremum, ut omnes exi- mantur scrupuli et maiori cum fidu- cia ac libertate procedatur, cum Con- fessarius bona fide dubitat, an mor- tale sit quod proponitur, ab eo, etiamsi ex genere suo reservatum sit, potest absolvere, licet huiusmodi du- bitatio ex ignorantia procedat: sed neque postea, si animadverterit ma- nifeste fuisse mortale, repetenda erit confessio; bona siquidem et vera fuit absolutio.

9. Et haec quidem de casibus re-

servatis. Caeteram, quia propter mul- tas et maximas utilitates, non modo in casibus reservatis, sed etiam in aliis, quae nec reservata sunt et in- terdum nec etiam mortalia, ut sunt peccandi pericula, diuturnae tenta- tiones, et huiusmodi, valde expedit et poenitenti mirum in modum utile est, si sincere cor suum Superiori ape- riat; non praetermittat Confessarius in huiusmodi casibus, prudenter eas utilitates poenitenti suggerendo illum hortari, ut Superiorem adeat. Quod si suaviter obtinere nequeat, non erit tandem poenitens nimis urgendus; nisi alioqui casus esset ex iis, in qui- bus, ut dictum est, teneretur poeni- tens rem manifestare, et alioqui non esset capax absolutionis.

utendum Con- fessariis circa poenitentes.

In dubiis Confessarius potest absolvere.

Qua cautela

CAPUT VII.

DE PROMOVENDIS AD ORDINES SACROS.

QUAENAM REQUIRANTUR ET SPECTARI DEBEANT IN NOSTRIS, QUI AD SACROS ORDINES PROMOVENDI SUNT.

A R. P. N. Everardo Mercuriano, Praeposito Generali, tradita anno 1576.

Aetas.	1. U t aetate sit, quam in singu- lis sacris Ordinibus requirit Concilium Tridentinum.	nandi prius sunt saltem semihorae spatio a quatuor Examinatoribus.	C. 13 d. 16.
Iudicium.	2. Ut naturali iudicio et prudentia valeat.	5. Ut iis moribus, spiritu, ac vita religiosa et exemplari, et humilitate sit praeditus, quae ad tantum mini- sterium obeundum sunt necessaria.	In spiritu ac moribus probatas.
Latina lingua.	3. Ut linguam latinam teneat, et bene legere ac pronuntiare sciat.	6. Ut consueta Societatis vota emiserit, et quinquennium saltem in Societate exegerit, atque in vocatione sua stabilis ac firmus sit.	Non nisi post quinquennium in Societate. C. 7 d. 80 n. 1.
In casibus ver- satus.	4. Ut in studiis litterarum, saltem in casibus conscientiae, diligenter versatus sit ita, ut, cum ad Sacerdo- tium promovetur, fructuose confes- siones audire possit: de qua scientia ut melius Superiori constet, exami-	7. Ut ad docendum doctrinam christianam pueros ac rudiores per- sonas idoneus sit, et in ratione Missae	Ad doctrinam christianam docendam ido- neus.

dicendae et in caeremoniis bene instructus iuxta Constitutiones.

Haec omnia Provincialis, consilio suorum Consultorum adhibito, perpendet, quae si invenerit, facultatem

poterit suis concedere, ut promoveantur ad omnes sacros ordines, et ubi promoti fuerint, certiore faciat Generalem.

Facultas
Provinciali
datur.
Reg. 61 Prov.

CAPUT VIII.

DE LIBRIS ORDINATIONUM.

QUINAM NECESSarii, ET QUALITER DISTRIBUTI IN COLLEGiis SEU DOMIBUS
SOCIETATIS VIDEANTUR.

Primus liber
Ordinationes
maioris
momenti con-
tinet.
Dividitur in
tres partes.

1. PRIMUS liber continebit Ordinationes maioris momenti, et huius fit mentio in regula 135 Provincialis et 16 Rectoris. Dividetur autem in tres partes. In prima scribentur Ordinationes maioris momenti et perpetuae, quae a Generalibus mittuntur iuxta regulam 16 Rectoris. In secunda parte scribentur visitationes Collegii a Generali approbatae: ea scilicet, quae in illis visitationibus maioris momenti et perpetua fuerint, iuxta eandem regulam 16. In tertia parte scribentur eius generis Ordinationes perpetuae, quas in hoc libro scribendas esse regula 135 Provincialis posteriori parte exigit, sive illae toti Provinciae communes sint, sive uni tantum Collegio, in quo liber est, convenient. Huc etiam spectant responsa Patris nostri ad quaesita particularia illius Collegii vel Provinciae, non tamen Procuratorum, sed alio tempore data.

Secundus
liber continet
responsa
Generalium ad
Provincias.

2. Secundus liber continebit responsa Generalium ad quaesita Provincialium, et habebit duas partes. In prima responsa Generalium, quae Provinciae illi per Procuratorem, qui

tertio quoque anno Romam mittitur, dantur. In secunda parte scribentur responsa post Congregationem Procuratorum sive alias diversis Provinciis data et communicata, sive ad maiorem notitiam sive ut ab omnibus Provinciis observentur.

3. Tertius liber continebit resolutiones casuum difficiliorum, quae ex Urbe accipiuntur.

Tertius
resolutiones
casuum.

4. Quartus liber erit is, in quo scribantur Epistolae Patrum Generalium adhortatoriae, quae communes toti Societati ab illis scribuntur, nec typis evulgantur.

Quartus
Epistolas Gene-
ralium.

5. Quintus liber continebit Ordinationes temporaneas ex Urbe missas, seu ex visitationibus approbatas, ut habetur regula 16 Rectoris.

Quintus
Ordinationes
temporaneas.

6. Sextus liber habebit nomina eorum, qui emittunt vota solemnia et vota simplicia in illa Domo vel Collegio, iuxta regulam Praepositi 12, et Rectoris 11.

Sextus nomina
emittentium
vota.

7. Septimus liber erit liber consuetudinum, in quem receptae et a Provincialibus approbatae referantur. Idemque etiam Visitoribus in visitationibus probandus offerri debet.

Septimus
consuetudines
approbatas.
C. 7 d. 90.

Libri Ordinationum eorumque distributio in archivio Provinciae iuxta regulam 19 Provincialis.

Quae
contineantur
in primo libro
archivii
Provinciae.

1. Primus liber conveniet in prima et secunda parte cum libro primo Collegiorum; in tertia vero parte scribentur tantum Ordinationes in tertia parte primi libri Collegiorum expressae, quae communes sunt toti Provinciae.

Quae
in secundo.

2. Secundus liber continebit Ordinationes Provincialium, proprias singulis Collegiis, tam a Generali approbatas, quam cum Generali non communicatas alicuius tamen momenti, nec temporaneas. Approbatis a Generali adscribetur in margine: *Approbatæ*. Habebit tot partes hic liber secundus, quot loca sunt in Provincia.

Quae
in tertio.

3. Tertius liber continebit Acta Congregationum provincialium cum responsionibus Generalium, et con-

stabit duabus partibus. In prima parte describentur primum Acta omnium Congregationum provincialium illius Provinciae; deinde proposita, tam Congregationis quam Provincialis nomine, cum responsionibus ad illa. Secunda pars continebit responsiones diversis Provinciis Romae datas, et omnibus Provinciis communicatas.

Quae
in quarto.

4. Quartus liber continebit resolutiones casuum difficiliorum, quae ex Urbe dantur.

Quae in quinto.

5. Quintus liber continebit Epistolas Generalium, quae typis non sunt mandatae.

Quae in sexto.

6. Sextus liber habebit nomina eorum, qui emittunt vota solemnia et vota simplicia in illa Provincia, iuxta regulam 72 Provincialis.

Quae in septimo.

7. Septimus liber erit, ubi scribuntur qui sacris initiantur. Qua de re fuit scriptum ad omnes Provinciales sub 1 Decembris 1591.

CAPUT IX.

DE VISITANDIS PROVINCIALIBUS.

CAPITA PRAECIPUARUM RERUM, DE QUIBUS IDEM, OFFICIO FUNCTI, REDDITURI
SUNT RATIONEM.

A R. P. N. Claudio Aquaviva, Praeposito Generali, ad Provincias missa anno 1597.

Huius
Ordinationis
necessitas.
C. 5 d. 64 n. 2.

1. **U**t in re tanti momenti, quae non parum ad rectam gubernationem conducit, et in Congregatione generali maxime nobis commendata, aequum videtur, si quid a Provincialibus peccatum est, quod admonitione vel emendatione indigeat, id ad Praepositum Generalem referri, ut pro sua erga Societatem et singula eius membra vigilantia et charitate, ut par est, re ipsa pro-

spiciat; ita illud in primis cavendum, ne hac occasione via aperiatur innumeris querelis et subditorum licentiae, qui quasi suspensio animo existiment, absoluto Provincialis officio fore, ut rescindantur, aut certe retractentur, quae circa eos statuta et ordinata fuerant. Ex quo fieret, ut debilior obedientia in dies redderetur, dum existimant futurum, ut Superior, ne hac molestia gravetur, facile indul-

Cautio magnopere adhibenda.	geat ac neminem constrictare velit. Quae sane res quam pernicioſa futura eſſet Societati et rectae gubernationi nemo eſt, qui non videat. Ac proinde cui mandata cura haec fuerit, pro viribus annitendum erit, ut caute omnino ac prudenter ſe gerat in hoc munere obeundo, ita, ut nec Superiorum exiſtimationi famaſque officiāt, dum ſubditorum querelis aequo plus tribuit, nec ſuo muneri deſit, dum in erratis Superiorum remiſſe connivet. Capita autem praecipua, de quibus rationem exiget, haec fere erunt quae ſequuntur.	movendi ſunt; et ſimiliter ſuo tempore de idoneis ad gubernandum.	De aere alieno.
De quibus reddenda ratio.	An viſitaverit.	An curaverit, ne aere alieno graventur Collegia, praesertim ad fabricas non neceſſarias, iuxta Ordinationem.	De miniſteriis.
An ſubditorum querelas audierit.	2. An viſitaverit ſingulis annis loca Provinciae iuxta Regulas, et fideliter de omnibus informaverit Generalem.	An curaverit miniſteria omnia Societatis iuxta Institutum promoveri, Operarios idoneos habere, et miſſiones facere.	De Seminariis instituendis.
An rationem conſcientiae acceperit.	An ſubditorum querelas de immediatis Superioribus benigne audierit, et localium Superiorum defectus, ſi quos compererit, correxerit, et tum de remedio adhibito Praepositum Generalem monuerit.	An curaverit Seminaria in Provincia instituere Sacerdotum, ſeu Confessoriorum, et Praeceptorum, ſeu Litterarum Humaniorum. An periculum fecerit de idoneis ad gubernandum, et an eos, qui actu gubernant, in recta et ſpirituali ratione gubernandi iuxta noſtras Constitutiones, non in humana et politica, debite inſtruxerit, atque eos in illa promoveri ſtuduerit. An Concionatores iuxta Regulas ipſorum exercere curaverit.	De politica gubernatione.
De puritate paupertatis.	An acceperit rationem conſcientiae ab omnibus, etiam Superioribus, iuxta ipſius regulam et Instructionem datam.	An ſtudia omnia iuxta Rationem Studiorum promoverit.	De ſtudiis.
De admittendis.	An diligenter curaverit, ne quid contra puritatem paupertatis irrepat, facile concedendo, ut ab amicis et parentibus accipiant, contra regulam 90 ſui officii.	An Ordinationes Generalis Conſultoribus communicaverit. An illos libenter audierit, praesertim Admonitorem ſeu Socium; et, quomodo Ordinationes obſerventur, fideliter Generalem fecerit certiore.	De Ordinationibus.
De dimittendis.	An plures admiserit in Societatem, quam qui neceſſarii ſunt; et eorum habuerit delectum iuxta Constitutiones et Ordinationem datam.	3. Circa praxim vero haec videntur obſervanda. Si is, cui Provincialis ſui officii rationem redditurus eſt, Viſitator fuerit, ex Instructione tum communi tum etiam particulari ſatis perſpectam habebit Societatis mentem; et ex ipſomet Provincialis officio vel Regulis, quibus id continetur, et ex capitibus, quae ſupra poſuimus, optime intelliget, circa quae verſari et de quibus Praepositum Generalem monere debeat.	Quae circa praxim ſervanda. C. 5 d. 64 n. 2.
De informationibus ad gradus.	An obſervaverit diligenter regulam 41 ſui officii, ut ſcilicet dimitti curaverit eos, qui minus idonei ad noſtrum Institutum videbantur.	Si vero fuerit novus Provincialis, quoad capita quidem informationum	Quid, ſi fuerit novus Provincialis.
	An, abſoluta viſitatione, informationes fecerit et miſerit eorum, qui ad gradus iuxta Instructionem pro-		

iis utetur, quae hic ponuntur: quoad tum spectabit, ut liquido intelligat, modum vero, hic procul dubio ab eo, praesertim a Consultoribus Provincialis, in quibus is erraverit; et de quo Visitator uteretur, omnino diversus esse debet; nam cum nec ab eo iis sincere Generalem informet, ita Provincialis, qui officio defunctus est, tamen, ut antea a Provinciali, de quo corrigi debeat, nec, quae ab eo statuta sunt, immutari possint, huc tan-

illius gubernatio Praeposito Generali perspicue constabit. illi obiiciuntur.

CAPUT X.

PRO CONSULTORIBUS.

CAPITA DE QUIBUS SCRIBENT AD GENERALEM CONSULTORES.

*Recognita
et impressa
Romae 1606.*

A R. P. N. Claudio Aquaviva, Praeposito Generali, missa ad Provincias anno 1597.

*Necessitas
Generalem in-
formandi.*

1. **Q**UONIAM ad bonam Societatis gubernationem refert plurimum, ut Consultores, cum Praepositorum localium tum et Provincialium, plenam et utilem de gubernatione Superiorum, quorum sunt Consultores, Praeposito Generali informationem mittant, atque in ea re experientia hactenus nos docuerit a plurimis, non sine detrimento communis boni, nonnumquam errari; visum est omnino operae pretium ad eorum instructionem capita nonnulla attingere, de quibus scribendum sibi esse iuxta Formulam scribendi et Consultorum Regulas intelligant. Et quidem super omnia id iuvabit, ut percurrant Regulas suorum Superiorum diligenter, quas iuxta 14 sui officii tenere debent; tum Ordinationes Generalium, quae illis communicandae sunt, ut non semel praescripsimus; postremo, ut ad certa quaedam capita universam gubernationem referant, de quibus si breviter et accurate scripserint, omnes necessitates Provinciae et universa

illius gubernatio Praeposito Generali perspicue constabit.

2. Ea autem fere esse possunt quae sequuntur.

Primo, de admittendis in Societatem et instruendis in novitiatu.

Secundo, de gubernatione Scholasticorum nostrorum.

Tertio, de profectu in spiritu, studio orationis et virtutum.

Quarto, de disciplina domestica, observatione votorum et Regularum.

Quinto, de litterarum studiis, tam quoad Nostros quam quoad externos.

Sexto, de ministeriis et fructu cum proximis per missiones, conciones, confessiones.

Septimo, de gubernatione Superiorum spirituali, suavi, exacta; vel contra.

Octavo, de rebus temporalibus, redditibus, debitis.

Nono, de regula 18 Sacerdotum, et de executione eorum, quae alias circa illam in Ordinationibus generalibus, et nunc postremum in litteris

*Capita
de quibus scri-
betur.*

*Quae a Consul-
toribus
legenda.*

nostris datis ad Provinciales 21 Septembris 1606, scripta sunt.

Decimo, an aliquid scandali et offensionis acciderit, et quid remedii fuerit adhibitum; et quomodo cum externis, praesertim cum Praelatis et principibus viris, pax et benevolentia conserventur.

3. Postremo, haec pauca monendos esse duximus Consultores omnes (quae non parum prodesse poterunt ad suo munere recte fungendum): primum, ne eiusmodi litteris, in quibus publica dumtaxat et quae ad status suae Provinciae aut Collegii notitiam pertinent, contineri oportet, privata aut diversi generis a superiore argumento admisceant; cum de suis aliisque, si necesse fuerit, separatim ad nos scribere possint. Deinde, ut hae litterae deforis ex nota aliqua in tergo apposita, videlicet CC. geminata, a Consultoribus conscriptae esse dignoscantur. Demum, ut impigri, quando ex Formula scribendum est, quamvis a nullo moniti, primo quoque tempore ad nos illas mittant; Consultores quidem Provincialis mense Ianuario et Iulio; Consultores vero Superiorum localium semel quotannis mense Ianuario.

APPENDIX.

Scribent etiam quid fiat aut praetermittatur circa executionem, et praesertim:

1. An semel in mense fiat consultatio de executione, eo pacto, quo

dicatur in decreto 36, § 5, Congregationis VI, et an ordinationes Superiorum, praesertim eae, quae a Provinciali in memoriali relictæ sunt, executioni mandatae sint.

2. An quis lingua vel calamo proximum offenderit, et quid remedii adhibitum sit.

3. An vigeat praxis collationis domesticae casuum conscientiae iuxta Regulas et Decreta.

4. An serventur praescripta ad custodiam castitatis, ac praecipue circa visitationes et socios.

5. An vita communis et paupertas illibata servetur in victu, in vestitu, in cubiculorum suppellectili, atque omni domestico instrumento.

Singulis annis Consultores et Praefectus studiorum scribent, quomodo servetur Ordinatio pro Studiis Superioribus.

Consultores Provincialis scribent insuper, an servetur Ordinatio de promovendis ad ordines.

An fiant singulis mensibus consultationes de disciplina Provinciae.

Rursus sub finem anni scholastici scribent, an decreta, in peculiarem elenchum relata, executioni mandata fuerint.

Consultores autem locales scribent etiam Provinciali de punctis supra propositis pro litteris ad Generalem, quibus addent:

An Praefecti rerum spiritualium sint idonei et proprio muneri satisfaciant.

Quae
in scribendo
servanda vi-
dentur.

C. 12 d. 19.

C. 18 d. 17.

Instr. 15 c. 2
n. 7.

Ex lit. P. N.
Vicecomitis
14 octob. 1752.

Ord. pro stud.
sup. n. 16.

Instr. 1 n. 1.

C. 6 d. 36 n. 6.

C. 16 d. 38.

C. 6 d. 36 n. 4.

Instr. pro Sup.
c. 2 tit. 2 n. 8.

Instr. 18 n. 5.

Instr. 10 n. 12.

CAPUT XI.

DE CONFESSARIIS PRINCIPUM.

A R. P. N. Claudio Aquaviva, Praeposito Generali, anno 1602 confecta.

C. 6 d. 21.

Necessitas
huius Ordina-
tionis.

1. **P**RINCIPIO statuendum est: quan-
documque Societas huiusmo-
di officia defugere non poterit (eo
quod varias ob circumstantias maior
DEI Domini Nostri gloria sic exigere
videatur) ita demum in deligenda per-
sona, exercendique eius muneris ratio-
ne procedendum esse, ut et Princeps
inde adiuvetur, et populus aedificetur,
et Societas detrimentum non capiat;
cum incidant saepe casus, in quibus,
praeter alia incommoda, Societas
unius loci causa in aliis pluribus non
levia damna sustineat. Quapropter,
re divinae Maiestati plurimis Sacri-
ficiis et orationibus commendata ma-
tureque cum Patribus Assistantibus
consultata, haec, quae sequuntur, de-
cernenda in Domino censuimus. Quae
si cui forte Principum minus ali-
quando probarentur, tum illis omni-
cum modestia et humilitate signifi-
candum erit, per leges nostras his
solum et non aliis conditionibus sus-
cipi a nobis id oneris posse. Spera-
mus autem tales fore, ut, cum Reli-
gionis commodo et conservatione,
magnam simul omnium aedificatio-
nem, Principisque utilitatem coniun-
ctam habeant.

Commoda.

Domi nostrae
habit.

2. Primum, Confessarius hic in
Domo seu Collegio nostro semper
habitare debet et pro subdito se ge-
rere, ut ante solebat, communemque
disciplinam, perinde ac caeteri omnes,
observare, nec exemptionem ullam

aut privilegium hoc nomine habere.
Et, quamquam varia ob negotia, quae
incidere possunt ad Principem spe-
ctantia, et secretum iure postulantia,
permitti eis debeat, ut litteras sche-
dasve scribant vel accipiant, tum ab
ipso tum a Secretario et aliis, quibus
Princeps id demandarit; minime ta-
men propterea existiment generalem
sibi factam esse potestatem, ut hac
occasione ad Nostros vel ad externos
officiales aliosque scribant; sed regu-
lam prorsus observent: et Provincia-
lis, si quem usquam abusum depre-
hendat, etiam praeceptum imponat,
regulamque ad verbum servare iubeat.
Multoque minus permittendum est,
ut accipiant vel retineant pecunias,
dispensent, dent, vel acceptent mu-
nera; quoniam haec et caetera id
genus, quale est domo exire absque
facultate et quolibet pergere pro
arbitrio, religionem omnem ac spi-
ritum in singulis destruunt, nihilque
ad Principis obsequium rectamque
huius muneris functionem condu-
cunt.

3. Diversari aut pernoctare in aula
non poterit, quibus in locis domici-
lium fuerit Societatis: quin etiam,
ubi Princeps illum in itineribus lo-
corumque mutationibus secum ma-
nere vellet, a Provinciali, aut cuius
id intererit, facultate obtenta, maior
futura est aedificatio, si procuret ut
in aliquo Religiosorum conventu, aut

De litteris scri-
bendis
servetur
regula, sicut
et dandi et ac-
cipiendi.Sine facultate
ne egrediaturIn itinere ubi
pernoctet.

apud honestum quempiam Sacerdotem extra aulam commoretur. Tum autem curare simul debet, ut socium ad suam consolationem, actionumque suarum testimonium praesentem semper habeat.

Ne se negotiis
imisceat.
C. 7 d. 46.
C. 16 d. 26.

4. Caveat, ne se implicet externis negotiis ac politicis, memor eorum, quae a quinta Congregatione generali severissime praescribuntur canone 12 et 13; sed in ea solum incumbat, quae ad Principis conscientiam pertinent, vel ad illam referuntur, aut in alia certa pia opera; diligenterque vitare debet, ne aulam nimis frequentet, aut eo non vocatus se conferat, nisi pia aliqua necessitas aut grave quidpiam, quod necessario suggerendum videatur, ire compellat. Interestque magnopere, ut Princeps ipse alia illi negotia interdicat. Sic enim et maiore cum libertate atque integritate munus suum obibit, et poenitens vacuus ac liber erit a multis molestiis, quas creare solent qui opera Confessariorum ad privata sua commoda uti volunt.

Nihil procuret.

5. Nullo modo suam operam interponat ad compositiones, ut vocant, ineundas, favorique aut muneri conciliando, vel ad gratiam iustitiamve ulli procurandam: cum talia etiam in casibus licitis scandalo esse soleant, si a Confessario, praesertim Religioso, tractari videantur.

Gubernationi
ne se insinuet.

6. Animadvertat, quanto maiori in gratia fuerit apud Principem, ita ut aliqua per illum auctoritate uti possit, ne umquam propterea verbo, nedum scripto, res ullas aut negotia Principis Ministris commendanda suscipiat; sed ubi pia res foret ac Superioris iudicio necessaria, curet ut Princeps ipse de illa scribat aut imperet. Multoque magis cavendum, ne

se ad monendos reprehendendosque Principis nomine Ministros et aulicos interpretem adhiberi sinat, sed aperte deprecetur, si quando id illi impositum vellet.

7. Videat etiam atque etiam, ne suboriatur opinio, quasi ipse multum possit, et Principem pro arbitrio suo regat: praeterquam enim quod odiosa et omnibus ingrata res est, atque adeo Principi ipsi parum honorifica; incredibile praeterea Societati damnum affert. Cum enim, ut humana est miseria, murmuraciones seu iustae seu iniustae numquam desint, odium semper, ut experientia compertum est, in Confessarium retorquetur. Proinde, quamvis re ipsa aliquid posset, opinionem tamen illam vitare debet; usum autem potestatis, quo supra modo dictum est, temperare.

Opinionem
gratiae apud
Principem non
amplificet.

8. Debet Princeps aequo animo et patienter audire quidquid Confessarius, dictante sibi conscientia, suggerendum in dies pro re nata censuerit; quia cum persona publica et cum Principe quum agatur, convenit, ut Patri religiosa libertate expromere liceat, quod ad maius Dei ac Principis ipsius obsequium in Domino iudicaverit: nec de iis solum rebus, quas ab eo, ut poenitente suo cognorit, sed de aliis etiam, quae hinc inde audiuntur, remediumque postulant, ad inhibendas oppressiones minuendaque scandala, quae, praeter Principis mentem ac voluntatem, Ministrorum saepe culpa eveniunt, et tamen noxa, prospiciendique necessitas in Principis ipsius conscientiam revolvitur.

Quomodo
Principem mo-
nere debeat.

9. At si quando contingat, quod facile est factu, ut difficultas aliqua circa Confessarii sententiam nascatur, Princeps cum duobus tribusve aliis Theologis rem consultet. Qua in re,

In dubiis,
Theologi con-
sulendi
pro conscientia
poenitentis.

ut acquiescere ipsum oportebit, conscientiam suam deponendo, si contra eius sensum iudicaverint; ita Principi grave pariter non sit assentiri pro sua parte, ut id fiat quod illi faciendum esse decreverint.

10. Domi memor usque sit modestiae religiosae, obedientiae erga Superiores et aequalitatis cum caeteris circa cubiculum, vestitum reliquamque universam disciplinam; quia favores, et quod aliquid interdum pro Societate impetrarint, transversos agere homines solent, ut imperiosius agant, et quamdam prae aliis excellentiam prae se ferant: quod cum bene constitutum corpus magnopere dedeceat, incredibile dictu est quantam etiam in aliis creet aversionem.

11. Atque, ut uno verbo dicantur omnia, meminerit se Confessarium tantum esse; omnia proinde, quae ab hoc munere aliena sunt, ab ipso pariter aliena esse oportere. Unde nec Societas illa permittere debet, nec ipse aegre ferre, si eum Superiores hac in re coerceant: quin potius agere Deo gratias, quod hoc modo expeditior reddatur, et uni officio spirituali sibi commissio attendere, Deum assidue orando, ut ei lumen concedat ad recte collimandum, et cum Superioribus in dubiis casibus consultando, quia Spiritus Domini directio, et non humana prudentia, propriumve iudicium utiliter illuminat.

12. Semper insistat, ut Principem benevolum ac propensum habeat erga Societatem, et non erga privatam suam personam: quia haec certa ipsius ac Religionis perniciēs esset. Quare animum poenitentis sui sic affectum retineat, ut quandocumque Religio ad Dei obsequium expedire iudicabit, ut ipse mutetur aut eius opera alio

in loco utatur, maiorem in ea re facilitatem nanciscatur, quam interdum experta sit quorundam Confessariorum culpa, qui volentes, aut fortasse etiam imprudentes, negotia sic tractant, ut se ipsos et saeculares, quibuscum versantur, a Religione potius avertant, quam ut eos Christo lucrifaciant.

13. Caveat ad extremum, ne occupationes et res aulicae spiritum relaxent; quin maiore cura incumbat per orationem, Exercitia Spiritualia frequentiaque sui examina, ut coniunctum cum Deo Domino Nostro instrumentum efficiatur ita, ut, eius gratia et auxilio nixus, non modo in se ipso spiritum non amittat, sed in ipsis quoque negotiis spiritu illuminetur et regatur. Unde operae pretium etiam fuerit, ut in ministeriis erga proximos, reliquorum Operariorum more, se exerceat.

14. Verum, ut pacate omnia et absque ulla Principum offensione transigantur, necesse esse duximus, ut is, qui pro certo ac stabili Confessario petitur (nam si semel aut iterum id fiat, ut solet accidere, minime oportebit), paratum se quidem esse poscenti Principi respondeat; verum per leges, quas habemus, nulli ex Nostreis licere inconsulto et non assentiente Provinciali id oneris suscipere; proinde ab eo petenda facultas. Provincialis vero per se quidem, si sic expedire in Domino iudicaverit, vel per alium, vel, si visum fuerit, per eundem ipsum Patrem, priusquam potestatem faciat (dummodo ad id muneris peridoneum, et iis dotibus instructum, ac virtute praeditum esse duxerit, quae necessariae sunt ad id bene peragendum), primum ostendat oportet petentibus Instru-

Sit observans
disciplinae.

Regi
se a Superiore
sinat.

Principis
amorem erga
Societatem
foveat.

Impensius
Spiritualibus
Exercitiis
incumbat, ora-
tioni, etc.

Inconsulto
et non assen-
tiente
Provinciali,
nemo
confessiones
Principum
audiat.

Ostendenda
Principi haec
Instructio,
et clare ei
aperiendum,
mutari
Confessarium
posse.

ctionem hanc nostram, ut plane intelligant, quid Societas ab eo postulet, quem Confessarium sibi eligunt: deinde, modeste quidem, sed plane atque perspicue eisdem significet, etsi ex animo permittimus, ut eius Patris opera ad spirituales sui consolationem pro libito utantur; intelligant tamen futuram semper in potestate Superiorum, cum illis visum fuerit, mutationem et liberam Patris, ut

et caeterorum omnium, dispositionem.

Quod sane consilium nobis, ut pernecessarium ac salutare, sic eisdem probatum iri confidimus, ita exigente religiosa disciplina: cum persuasum nobis esse debeat, eiusmodi Principes pro sua in nostrum Ordinem benevolentia, nihil, nisi quod honestum sit et legibus nostris affine, a nobis expetere voluisse.

CAPUT XII.

AD SUPERIORES, PRAESERTIM PROVINCIALES.

DE RATIONE TENENDA CUM IIS, QUOS E SOCIETATE DIMITTI OPORTERE IUDICAVERINT, ANTEQUAM AD GENERALEM SCRIBANT.

A R. P. N. Claudio Aquaviva, Praeposito Generali, anno 1604 ad Provincias missa.

Necessitas
et causa huius
Instructionis.
C. 5 d. 81.

1. QUAM utile sit ac necessarium a Societate dimitti eos, qui ad illam apti non sint, liquido apparet, non solum ex constitutionibus bullisque apostolicis, sed etiam ex perpetuo usu et traditione, tum B. P. N. ac Fundatoris, tum B. P. Francisci Xaverii, viri, ut eximia sanctitate conspicui, sic eiusdem P. Fundatoris Nostri mentis sensorumque intelligentissimi. Verum, ut res tota cum ea charitate ac prudentia transigi possit, quam Constitutiones praescribunt et quam Spiritus ipse Dei nos docet, postularunt a nobis variae Provinciae, ut Superioribus Instructionem aliquam exhiberemus de modo, quem tenere ad nos scribendo debeant, cum res exigit, ut ad huiusmodi consilia vel inviti descendamus. Quare de his, quae sequuntur, operae pretium visum est admonere: Rectoribus, ac multo

magis Provincialibus (ad quos proprie spectat de amputationibus istis nobiscum agere) in futurum praemonitis, nisi ea diligenter observent, fore ut neque conscientiae ipsi suae, officioque, et Constitutionum legibus satisfaciant; neque a nobis (quorum est praevia informatione, congruaque pro rei magnitudine charitate, maturitate ac deliberatione statuere) certum ullum responsum aut sententiam referre possint.

2. Primum ergo, cum quispiam de Nostris male se gerit, et de illo dimittendo ab aliis suggeritur, Provincialis, praemissa oratione, animum intendat ut exploret, an ea, quae illi obiiciuntur, vera sint, an vero falsa aut dubia. Deinde, an, ut vera essent, tanti sint momenti, ut de dimissione iuxta partis secundae caput 2 agi debeat. Tertio, inquireat accurate, utrum

Tria ante
dimissionem
Provinciali
inspicienda
circa dimit-
tendum.

Superiores erga huiusmodi hominem debita charitate perfuncti sint, diserte illum commonefaciendo, poenitentiarumque, et quod caput est, Exercitiorum Spiritualium, interiorisque curationis remedia applicando, et quam diuturna deinde fuerit haec curatio; quandoquidem non est satis uno atque altero mense medicinam facere, sed patientia et longanimitate opus est.

3. Consideret genus culpaе quale sit, an ex earum scilicet numero, quae, quod alios inficiant, communi bono adversentur; an ex iis, quae scandalum praebeant, aut quae gravem Societati notam adferre possint; an propter delicti magnitudinem, aut propter emendationis difficultatem, aut denique ad resarciendam Societatis famam praecisionem hanc requirant: si modo et ratio ipsa rei pertractandae, et diuturnitas adhibendae curationis maturae huic curationi locum faciant; cum certum sit, ubi periculum urget, ne alii labefactentur, aut ubi manifesta est Religionis infamia, diutius differri non posse. Quin immo in publicis casibus necesse ad compensandam iacturam interdum erit festina et prompta executione uti, iuxta regulam 41 Provincialis.

4. Peracta in hunc modum informatione, omnibus diligenter consideratis, auditaque sententia Rectoris illius Collegii, in quo admissum delictum aut unde prodiit accusatio, Provincialis Consultores suos convocet et singula illis exponat. Deinde, informationem ad nos mittat, quemadmodum observata fuerint quae dicta sunt, et quid ipse Consultoresque ipsius faciendum censeant; ut, exempli causa: N. tot annorum est, in Societate tamdiu fuit, gradu caret, aut ad illum promotus est, Schola-

sticus est, vel Coadiutor, in his studiis versatus, vel artem hanc novit, tot annis male se gessit in hoc vel illo genere defectuum; idem hoc et illo in loco, in quibus vixit; hoc ipso in genere, vel in hac et illa re malae fuit aedificationis; adhibita fuerunt haec et illa remedia; nulla secuta est emendatio. Censemus illum etc.

5. Si defectus sint cum scandalo coniuncti, et qui poena aliqua puniri debeant priusquam fontes dimittantur, iuxta mentem quintae Congregationis in decreto 43, non ante ad dimissionem veniatur, quam pro meritis fuerint castigati. Sin alterius generis erunt, intelligant Superiores non esse necessarium, nec Societati expedire, ut poenae semper irrogen- tur; cum dimitti possint ac debeant, quantum fieri potest, sine dedecore vel ignominia, ut praecipitur Const. part. 2, cap. 3, § 5, 6 et 7; curandumque sit, ut qui dimittitur, recedat integra cum benevolentia, et quanta cum consolatione fieri potest, atque etiam ut dirigatur iuveturque, prout charitas dederit.

6. Erga eos, qui ex sua ipsi tentatione dimitti petunt, laxari habenas nullo modo convenit, ne tum quidem, cum, habita personae ratione, utile Societati videretur ab ea liberari. Non convenit, inquam, multas ob causas: tum quia eiusmodi difficultas nonnullos interdum ad sanio- rem mentem reduxit, tum propter aliorum etiam aedificationem, tum ut ad salutarem ipsis indifferentiam revocari queant, tum denique quia, si persuasio haec, quasi ianua omnibus statim pateret, pernicio- sa multis futura videretur. Sed quia huiusmodi homines, ubi ad certum gradum tentationis pervenerint, raro apti sunt

Genus culpaе attendendum eius, qui dimittitur.

Quando minime differendum.

Quinam primum audiendi.

De quibus circa dimittendos Generalis docendus.

Quando ante dimissionem puniendi.

Hic d. 81.

Quid cum iis, qui sponte dimitti petunt.

ad Societatem; vitari simul alterum extremum necesse est, in quo versantur qui illos omnibus modis semper retinendos censent: propterea quod Instituti nostri et ministeriorum ratio id minime ferret, nec ipsa tandem propria illorum utilitas, nec commune bonum Societatis, quae tunc illos dimittit, non quia ipsi postulant, sed quia inutiles noxique reliquo corpori effecti sunt, et emendari nolunt.

Cum quis
(re nulli com-
municata)
dimittitur.

7. Et, quoniam propter causas etiam occultas, ut docent Constitutiones cum bullis apostolicis, et praxis ipsa B. P. N. ostendit, dimitti possunt, quando vel ipsismet, vel Societati, vel utrique parti expedire visum fuerit; non debent Consultores credere, multoque minus accusare, quasi, eo quod Superior cum ipsis rem non communicarit, temere et sine causa gesta sit; sed cum religiosa potius modestia Superiorem interrogare, quid causae vel Nostris vel externis sciscitantibus reddi queat; is enim, congruae tum prudentiae charitatisque non immemor, eiusque, qui dimissus est, mente praecognita, cum scilicet ex communi utrimque consensu res transacta est, tale illis responsum dare poterit, quod omnibus merito satisfaciat.

8. Perlata tandem ad nos informatione, rem ante omnia Domino commendabimus, et cum PP. Assistentibus, nisi eius conditio secretique servandi lex aliud postulaverit, eamdem consultabimus, omnibusque consideratis, sola Dei gloria, et Societatis atque ipsius etiam, de quo agitur, quoad eius fieri poterit, utilitate ob oculos proposita, eam sententiam amplectemur, quam in Domino magis expedire iudicabimus. Quam utique, ut rem tanto studio

Praepositi

examinatam, mature deliberatam Deoque impensius commendatam, in Provinciis, qua par est animorum quiete iudiciorumque submissione, sine curiosa cuiusquam investigatione exceptum iri speramus: praesertim cum saepe eventurum sit, ut causae, quibus adducti fuerimus, ob multa et gravia impedimenta evulgari a nobis non possint nec debeant.

Generalis iudicio acquiescendum.

9. Sed quoniam animadversum est (ut alias Superiores monuimus) cum accidit, ut mittendi sint in aliam Provinciam ii, de quorum dimissione agitur, propterea quod in sua commode dimitti non possint; mitti eos interdum sine debita informatione, ita ut Superiores Provinciae praesertim, eorum statum ignorantes, eorum opera in publicis functionibus uti statim incipiant; neque alio modo eos tractent, quam caeteros suae Provinciae; quo fit, ut, cum eos postea dimittere iubentur, multa nascantur incommoda cum externorum et domesticorum offensione: idcirco huic tanto malo, ut in posterum tempus occurratur, si quando acciderit aliquem hoc fine mitti extra Provinciam, meminerint Provinciales, ex regula 117 sui officii, de illius statu instructionem vel praemittere vel minime differre, ut ex ea iudicent Superiores, ad quos mittitur, quid agere et quo loco habere unumquemque debeant, donec (si res ipsa id postulaverit) nostrum ab Urbe responsum praestolentur.

Superiores docendi de iis, qui ad ipsos mittuntur.

10. Illud postremo hoc loco minime praetereundum est, quod, cum et ad aedificationem non parum conducatur, et ad offensiones externorum vitandas pernecessarium sit, ipsa experientia docente, Superioribus severe cogimur interdicerere, ne eius-

Ne, qui dimittendi sunt, interim in ministeriis occupentur.

modi personae, de quarum dimissione agitur, ullibi eo tempore quod intercurrit, ullo modo exponantur publicis functionibus aut ministeriis, sed omnino abstineant, et domi conti-

neantur, ut rei gravitas postulare videbitur: habeaturque semper in omnibus aedificationis ratio, temporis locique, quoad eius fieri poterit, in dimissione servatis circumstantiis.

CAPUT XIII.

DE IUNIORIBUS SCHOLASTICIS.

*Ex Instr. sexta
Congr. sextae.*

*Qualis debeat
esse separatio.*

C. 6 a. 16.

*Tempus
biennii.*

1. IUNIORUM Scholasticorum educatio, cum primum ad Seminaria aut Collegia venerint, uti ex prima sui institutione coepta anno 1600, et iussu Praepositi Generalis inducta, ita nunc auctoritate sextae Congregationis generalis confirmata, omnino ea esse debet, ut seorsim a caeteris ad formam secundi anni probationis, quae olim in Collegiis fiebat, tum in habitandi convivendique ratione, tum in caeteris, in quibus iudicio Provincialis commode distinctio servari poterit, separatio fiat. Ad quem iuniorum locum intelligant omnes sibi minime licere (nisi prius ab uno Rectore facta potestate) accedere; quemadmodum neque illis ab eodem egredi absque eius licentia, qui curam gerit, nisi cum ad res consuetas Domus peragenda signum datur.

2. Porro tempus etsi perdifficile erit certum quoddam praescribere, quo iuvenes seorsim a caeteris convivant, tum ob aetatem, tum ob spiritualem indigentiam, quae diuturniorem breviorive subinde postulant dilationem; tamen, ut minimum, biennii spatium esse oportebit, quod protrahere, prout in Domino et Societatis bono et Fratrum nostrorum expedire iudicaverit, Provincialis erit: qui,

uti quam primum monendus erit peracti temporis ab eo, qui curam gerit, ita minime patietur, ut alii, quantumvis graves Patres, intercedendo sese insinuent; neque ante expletum biennium, quamvis firmi ac stabiles in vocatione, ad docendum in scholis educantur.

3. Horum autem cura et instructio, etsi ab ipso Rectore Collegii, sicut et aliorum, tota pendebit, nihilominus per alios exercenda erit: quorum primus, quasi Praefectus spiritus, in eo promoveat ac dirigat, alter, tamquam Minister, in regulari disciplina contineat ac de necessariis prospiciat; nisi ob numerum grandiore tertius videretur addendus Coadiutor. Nam Ministro totius Collegii minime visum est expedire illos subiicere; cum, posita separatione, peculiarem ac diversam quodammodo esse oporteat gubernandi rationem, nisi forte in illis corrigendis puniendisque, cum aliquid extra definitum locum contra Regulas peccare intellexerit.

4. Prioris partes, quamvis in Regulis Praefecti spiritus satis superque explicentur, ex quibus eos iuvare oportebit; tamen eae erunt praecipuae: ut peculiarem eorum curam gerat iuxta directionem potestatem-

*Per quos re-
gendi.*

*De Praefecto
spiritus
iuniorum.*

que sibi a Rectore factam, a quo in hoc munere pendeat, proindeque adnitendum illi erit, ut quinto decimo minimum quoque die illos alloquatur, audiat, instruat, formet, prout spiritualis necessitas postulaverit; licebitque poscentibus eas poenitentias imponere caeterasque mortificationes, quae vulgares sunt, quaeque devotionis gratia a Nostreis suscipi in refectorio consueverunt; publicis reprehensionibus ac disciplinis exceptis, nisi secus Rectori visum fuerit.

Munus
Ministri
iuniorum.

5. Posterioris vero, qui Sacerdos plurimum esse debet, munus erit, Rectorem ad exteriorem gubernationem iuvare in iis omnibus, quae ab eodem praescripta fuerint; a quo item uno tamquam suum ius instrumentum, et non ab aliis pendeat: qui cum vitae exemplo, tum prudenti cum charitate et amore dirigere eos iuvenes debet in religiosa disciplina exacte servanda.

Catalogos
officiorum con-
ficiet
et distribuet.

6. Quare eiusdem erit catalogum officiorum exercitiorumque, quae ab illis in Collegio fieri oportebit, ex Rectoris praescripto conficere, diesque ac tempora in culina ac refectorio inserviendi ex conducto cum Ministro designare; curabitque, ne quidquam Fratribus desit, sive ad vestitum et habitationem, sive ad caetera necessaria pertineat, Rectore consulto.

Necessaria
comparet.

Ad Superiores
et Magistros
dirigat.

7. Cum quis ex Novitiatu ad Collegium primum venerit, statim ad Provincialem et Rectorem ipse dirigat, ex eiusdemque praescripto ad studiorum Praefectum vel Magistrum, si periculum de litteris faciendum erit,

libris ac necessariis comparatis. Memineritque eorum omnium, qui ad Collegium venerint, de numero Ministrum Collegii docere.

8. Versetur una cum iisdem in recreationibus, quae in vinea aut domi fiunt, in loco a Rectore praescripto, a quo sine eiusdem Patris facultate non abscedent: sintque minimum terni, quotquot, cum foras eundum erit, egredi domo oportebit; curabitque, quoad eius fieri poterit, ut Coadiutores quoque Novitii intersint et in spiritu iuventur.

Recreationibus
intersit.

Sint terni
in recreatione,
et cum foras
eundum erit.

9. Quamvis de singulis ab eo monendus erit Rector, quin et singulis quibusque mensibus, ac saepius (si sic eum velle intellexerit), quemadmodum quisque se gerat, nisi res ipsa quam primum fieri docebit; leviores tamen defectus et quotidianos Ministro totius Collegii detegat, ut in refectorio poenitentias iniungat. Facultatem quidem accipiendi dandique mutuo minima, atque inter se de rebus necessariis loquendi dare poterit, si Rector non abnuerit. Caeterum Magistros, caeterosque alloquendi, qui Superiores non fuerint, vel Domo egrediendi, sive ad ianuam eundi potestatem ipse non faciet sine Rectoris consensu: a quo, et divisionem personarum in cubiculis, et rationem mutuo inter se sociandi (nam alios comitari minime licebit) cum egrediuntur Domo, accipiet, ut executioni mandet. Porro ex iis non erit difficile eorum Regulas describere.

Qui defectus
Rectori
et Ministro
aperiendi.

Quas faculta-
tes dare
poterit.

CAPUT XIV.

DE IIS, QUI IN PRAEDIIS AUT VILLIS MORANTUR

CUM A STUDIIS FERIANTUR.

*Ex Instr.
septima
Congr. sextae.*

*Finis
recreationum.
P. 4 c. 13 n. 5.
C. 6 d. 40 n. 8.*

*Quomodo
religiose pera-
gendae.*

*Aedes
habitationi
accommodae
sint, et fores
obseratae.*

1. **Q**UONIAM, ut assiduitas in litte-
rario exercitio, ita et aliqua
remissio necessaria est, ne, dum abs-
que aliqua relaxatione vel convenienti
recreatione labores studendi nimium
protrahuntur, corpus detrimentum
patiatur; operae pretium visum est
Patribus rationem quamdam esse
praescribendam, quo religiose fiat.
Idcirco enitendum erit Superioribus,
ut quae intermissiones a studiis ad
novas vires sumendas institutae sunt,
quo alacriores ad eadem revertantur,
ita peragantur, ut et corpori recrea-
tionem pariant et vires, et spiritus
ardorem minime exstinguant. Quare
haec pauca in universum praescri-
benda visa sunt.

Primum, ut, cum in aliquod prae-
dium secedendum erit animos rela-
xandi gratia, minime eo mitti de-
beant Nostri, nisi peraccommodae ac
sufficientes aedes habitationi sint; in
quibus et Superior, qui praesit omni-

bus, et obseratae fores sint, ne li-
ber sit exitus, nec desideretur reli-
giosa disciplina.

2. Ut spiritualia exercitia exami-
num et orationis minime praetermit-
tantur, utpote res eo quidem tem-
pore pernecessariae.

3. Ut nullus, eo praesertim tem-
pore, externorum villas, licet propin-
quorum, adeat, nisi graves ob causas
Provinciali videretur esse alicui con-
cedendum.

4. Qualis vero haec esse debeat
recreatio, et quamdiu duratura (nam
ultra quindecim dierum spatium non
erit procedendum), qualeve genus
exercitii aut ludi, prudenti conside-
rationi Provincialis, expensis per-
sonarum locorumve circumstantiis,
habita ratione aedificationis, relinqui-
tur: cuius erit singularem quamdam
directionem in huiusmodi recreatio-
nibus suae Provinciae accommoda-
tam conficere.

*Oratio
et examen.*

*Villae
externorum
ne adeantur.
Ex Dep. pro
renov. spiritus.*

*Singularia
Provincialis
expendet.
C. 6 d. 40 n. 8.*

CAPUT XV.

DE MANIFESTATIONE DELICTI

SUPERIORIBUS FACIENDA.

*Ex Instr. nona
Congr. sextae.*

PARS PRIMA.

*C. 6 d. 82. Circa regulam 9 et 10 Summarii, desumptam
ex capite 4 Examinis § 4.*

Reg. 9 Summar.

1. **A**D MAIOREM in spiritu profectum, et praecipue ad maiorem submissionem et humilitatem propriam, contentus esse quisque debet, ut omnes errores et defectus ipsius, et res quaecumque, quae notatae in eo et observatae fuerint, Superioribus per quemvis, qui extra confessionem eas acceperit, manifestentur.

Reg. 10 Summar.

Boni etiam omnes consulant ab iis corrigi, et ad aliorum correctionem iuvare; ac manifestare sese invicem sint parati, debito cum amore et charitate, ad maiorem spiritus profectum; praesertim ubi a Superiore, qui eorum curam gerit, fuerit ita praescriptum aut interrogatum ad maiorem Dei gloriam.

*Superiori
ut patri,
quodcumque
delictum mani-
festatur.
C. 6 d. 82 n. 1.*

Primo, decretum est, licere omnibus manifestare Superiori, ut patri, quodcumque delictum alterius, sive leve sit sive grave, et hunc esse intellectum regulae.

*Cedimus iuri
nostro.
C. 6 d. 82 n. 2.*

2. Cum illo capite 4 Examinis proponatur omnibus, et interrogentur, an contenti sint futuri, ut omnes defectus et res quaecumque, quae in iis notatae et observatae fuerint, Superiori manifestentur; eo ipso Nostros cedere cuicumque iuri famae, quod huic manifestationi obstare possit; et potestatem fieri omnibus de-

ferendi ad Superiorem quaecumque, etiam gravia, quae de illis notata fuerint: quandoquidem ratione maioris militatis et profectus spiritualis, et ut a Superiore melius cognosci, dirigi iuvarique possint, ipsimet expresse concesserint, et iudicaverint id sibi magis expedire ad maiorem Dei gloriam et bonum animae suae.

3. Cum in eodem loco, non solum de defectibus, sed etiam de erroribus et quibuscumque aliis rebus, quae in ipso notatae et observatae fuerint, fiat expressa mentio; non esse dubium, quin de omnibus delictis gravioribus sermo quoque sit.

4. Verba illa regulae: *per quemvis, qui extra confessionem eas acceperit*, intelligi de illis, quae ab aliquo alio in eo notata et observata fuerint; non autem de iis, quae ipsemet secreto et consilii petendi gratia, ut dirigatur vel iuvetur, cum aliquo communicaverit. Si quando autem ob aliquas peculiare vel graves rationes dubitaverit consiliarius, num debeat manifestare Superiori rem eo modo secreto acceptam, consulat tunc diligenter Doctores, ut in re tanti momenti prudenter eaque, qua decet, cautione procedere possit.

5. Necesse non esse in hac manifestatione exspectare, ut hoc illi a Superiore iniungatur, vel interrogetur; cum verba illa regulae: *praeser-*

*Regula
intelligenda
de omnibus
etiam gravio-
ribus delictis.
C. 6 d. 82 n. 3.*

*Interpretatio
verborum
regulae: « Per
quemvis,
qui extra con-
fessionem. »
C. 6 d. 82 n. 4*

C. 6 d. 85 n. 5.

« Praesertim
ubi a Superiore etc. »

tim ubi a Superiore, qui illorum curam gerit, fuerit ita praescriptum, satis declarent, paratos esse oportere ad hanc manifestationem, non expectato Superioris praescripto.

« Debito
cum amore. »
C. 6 d. 32 n. 6.

6. Quod vero subiungitur: *debito cum amore et charitate*, sic accipi oportere, ut, qui manifestat, non debeat aliquo inordinato affectu duci; ut alius scilicet confundatur, mortificetur, puniatur; sed ex affectu charitatis; ut videlicet ille melius iuветur in spiritu, periculis a Superiore occurratur, bono communi prospiciatur: atque ita manifestans servet eum modum manifestandi in verbis, in narratione, in intentione, qui amorem et charitatem prae se ferat.

Quando
utendum denuntiatione
paterna.
C. 6 d. 32 n. 7.

7. In delictis, quae vel in detrimentum boni communis, vel in damnum imminens tertiae personae vergunt (qualia sunt infectiva aliorum et nociva bono Religionis, ut sunt lapsus carnis cum tertio, seminatio discordiarum inter Fratres, furtum, impugnatio vel machinatio contra Institutum aut Superiores, praesertim vero Generalem, consuetudo detrahendi ac susurrandi, et his similia), non solum potest, sed etiam tenetur quisque immediate uti denuntiatione paterna, manifestando illa Superiori, ut secreto ac prudenter tam bono subditi quam Religionis prospiciat.

Quando iudicialis
denuntiatio
facienda.
C. 6 d. 32 n. 8.

8. Quando vero prudenter iudicaretur non posse adhiberi sufficiens remedium, quo bono communi vel tertiae personae provideatur, nisi assumatur in ea re persona iudicis; tunc tenebitur subditus ad iudicalem denuntiationem Superiori faciendam.

PARS SECUNDA.

Qua ratione in denuntiatione paterna se gerere debeat Superior, ut pater,

tam in servando secreto quam in aliis, quae ad remedium adhibendum pertinent.

1. Ea ratione secretum servare debet Superior, ut deferentem nulli revelet sine eius consensu, quem interdum is dare tenebitur; ita ut semper Superior omnimodae indemnitati deferentis consulat.

Deferens nulli
revelandus.
C. 6 d. 32 n. 1.

2. Delatum nemini revelare debet, qui prodesse non possit fini, quem denuntiatio paterna intendit, qui est profectus spiritualis subditorum et bonum commune Religionis, quibus Superiorem necesse est paterne providere. Quare sine urgente necessitate et magna utilitate pertinente ad dictum finem, et cum eo minore detrimento, quo possit, famae delati, numquam debet manifestare delatum. Quando vero ob fines et rationes allatas existimat revelandum esse, tunc iis tantum manifestare oportebit, qui remedio adhibendo prodesse poterunt.

Quando
delatus revelandus.
C. 6 d. 32 n. 2.

3. Habita ratione finis denuntiationis paternae, non solum potest Superior ipsum delatum aliquando monere et secreto corrigere coram duobus testibus, ut ex Evangelio cum S. Thoma docent Doctores: sed etiam consulere de remedio, imponendo secretum iis, quibuscum communicat. Quin etiam poterit unus Superior rem sic delatam et cognitam alteri Superiori eiusdem delati dicere, quando res ita postulaverit ad finem paternae delationis.

Quando
monendus
et corrigendus
delatus.
C. 6 d. 32 n. 4.

4. Cum autem possit et liceat de ea re eos consulere, quibuscum expedit, pro remedio et cum secreto; ut maiore cum cautione procedatur quando consultatio videretur necessaria, petatur deferentis consensus, quem ille dare debebit, ita tamen, ut in

C. 6 d. 32 n. 5.

Quando consilium
petendum
et quomodo.
C. 6 d. 32 n. 6.

Non est
a deferente
exigenda sub-
scriptio.

Quae Superior
circa delatum
praestare po-
terit.
C. 6 d. 33 n. 7.

Etiam leves
defectus publi-
ce corrigere
poterit.
C. 6 d. 33 n. 8.

Quomodo
ad dimissionem
descendet.
C. 6 d. 33 n. 9.

consultatione deferentis nomen taceatur, et res, quoad eius fieri poterit, in universum tractetur. Porro Superior minime a deferente petere debet, ut suo nomine rem delatam subscribat, cum ea subscriptio tantum iudiciali denuntiationi deserviat.

5. Licet etiam Superiori ob praedictum finem secreto peragere quaecumque iudicavit expedire ad remedium profectumque delati citra eius infamiam, nimirum privatim monere, reprehendere, terrere minis, diligenter circa illum invigilare, mutare loco, occasiones antevertere, praecavere a recidivo, non admittere ad aliquod officium, ab eodem remove, si quod habet, si sine violatione secreti sub alia apparenti ratione et probabili id praestare possit.

6. Potest etiam Superior nonnulla ex ita delatis et cognitis manifestare in publicis refectorii reprehensionibus, ut sunt defectus leves et communes subditorum, imponendo poenitentias ordinarias iuxta praxim communem Societatis; dummodo ipsi delato infamiam alicuius momenti non inferat, et, quoad eius fieri poterit, impetrato deferentis consensu, et absque eiusdem detrimento.

7. Denique licebit interdum Superiori ex ita cognitis, et ad se tamquam ad patrem delatis, descendere ad dimissionem delati e Societate, ita ut, quamvis utatur et adiuvetur ea notitia, non eo tamen modo procedat, ut talis defectus vel in specie vel in genere in aliorum cognitionem deveniat; sed alias alia via cognitas notas illi opponat, quae ad illum dimit-

tendum aliorum iudicio sufficere videantur, aut certe nihil tale dicat, neque occasionem aliquam det credendi, quod dimissio fiat in poenam delicti, quod omnino secretum est, nec alia via quam paternae denuntiationis scitur.

8. Caeterum haec doctrina de manifestatione delicti minime nova videri debet, cum inter caetera Iulius II in Statutis Franciscanorum fateatur damnandum esse dogma illud, quod habet, Religiosum criminis socium non teneri ad denuntiandum illud Superiori; et in Constitutionibus generalibus Farinerii Ordinis Minorum capite 7 refertur, in quodam Capitulo generali a S. Bonaventura statutum quoddam in haec verba conditum fuisse:

Nullus Frater dogmatizet vel teneat quod, cum aliquot sunt socii in crimine, non teneatur alter alterum Superiori revelare, qui potest ac debet prodesse et animarum periculis praecavere. Nam ex sententia Bonaventurae, Magistrorum Ordinis ac totius Capituli generalis definitum est, hanc doctrinam perniciosam esse, et in destructionem Ordinis et regularis disciplinae excogitam; cum Praelatos nosse oporteat subditorum excessus, non solum ut puniant, sed ut praecavere possint.

9. Postremo decretum fuit, ut hoc ipsum, quod de manifestatione delicti sancitum est, ostendatur Novitiis, declarareturque iuxta regulam 15 Magistri Novitiorum, inter alia, quae ipsis explicanda declarandaque paulatim ibidem esse dicuntur.

Unde
haec doctrina
de manifesta-
tione
desumpta.
C. 6 d. 33 n. 9.

Novitiis decla-
randa.
C. 6 d. 34.

CAPUT XVI.

DE ACCEPTANDIS COLLEGIIS

IUXTA QUINTAE GENERALIS CONGREGATIONIS DECRETUM LXIX.

A R. P. N. Claudio Aquaviva, Praeposito Generali, explicata.

Quomodo
in posterum
Collegia
acceptanda.

1. **C**UM Collegiorum ratio triplex esse possit, nempe: infima, media et suprema; et admitti nullo modo in posterum debeant Collegia ulla, quae Seminarium, sibi saltem ipsis necessarium, Operariorum, qui in iisdem Collegiis occupantur, alere non possint, unde sibi de Operariis eisdem, quando opus est, vel proxime et immediate, si id praestare poterunt, prospiciant, vel certe per modum permutationis cum alio Collegio faciendae, unius, verbi gratia, Lectoris Rhetoricae pro uno Confessario aut Concionatore etc.; necessarium esse duximus cuilibet Collegiorum rationi suum numerum personarum, quas alere possit, infra quam ea acceptanda non erunt, designare.

De infima Collegii ratione.

2. Cum igitur tribus quasi membris quodlibet Societatis Collegium constet: domestica scilicet gubernatione, institutione scholarum, et templi ministeriis; infimae rationis Collegii ratio septem, ut minimum, Sacerdotes requirit: Rectorem, Ministrum, Concionatorem, Praefectum rerum spiritualium, Confessarium Nostrorum domesticum unum, externorum alterum, et Procuratorem: ex quibus tres vel quatuor in templo confessiones diebus festis excipiant.

3. Scholarum vero institutio, iuxta

Constitutiones, in Grammatica disciplinisque humanioribus, Rhetorica et linguis casibusque conscientiae, quantum fieri poterit, esse debet; ne scilicet suo fine fraudetur Societas, quin suos discipulos ad mediocritatem saltem instruat, ut vel ad ecclesiastica ministeria exercenda et animarum salutem promovendam sint utcumque idonei, vel ad saecularia munia usu linguarum sufficienter instructi.

Erunt igitur praeficiendi tres Grammaticae Praeceptores, Humanitatis unus, Rhetoricae unus (in quorum nonnullis classibus erit ab eisdem lingua graeca docenda), unus denique casuum conscientiae Lector; Praefectus item scholarum unus: omnes denique septem, praeter Correctorem externum.

4. His quatuordecim Operariis essent attribuendi, ut minimum, totidem Societatis Scholastici pro Seminario; essentque universi viginti octo; quibus, si unum Correctorem et undecim Coadiutores omnino necessarios addamus, erit numerus huius rationis Collegii quadraginta personarum. Verum, quia quinta generalis Congregatio decrevit, ut infimae huius rationis Collegiorum foundationes, quae ad sustentationem triginta personarum sufficerent, admitti possent; onerum tamen seu obligationum mensu-

stitutio qualis.
P. 4 c. 7, B.
P. 4 c. 5, A.
P. 4 c. 12, A.

Quot Magistri
praeficiendi.

Minimum
triginta esse
oportebit.

C. 5 d. 69.

Numerus
Operariorum
in infimo
Collegio.

Scholarum in-

Obligationes
et gravamina
numero attem-
peranda.

ram, scholarum scilicet et Magistrorum numerum, non determinavit; Praepositi Generalis erit obligationibus et gravamina in eiusmodi foundationibus, quae triginta personis alendis tantum sufficient, ita attemperare, ne huiusmodi Collegia supra vires onerentur: ut, si in his, verbi gratia, duas Grammaticae classes, unam vero Humanitatis tantum admittat cum scholarum Praefecto, atque his, non ex obligatione, sed ex mera Societatis liberalitate, ubi opus fuerit, unum casuum conscientiae Lectorem addat: his autem quinque, et aliis Sacerdotibus sex, uno scilicet subtracto ex septem superius designatis Sacerdotibus, si totidem Scholastici addantur pro Seminario, erunt universi viginti duo, quibus vix sat esse poterunt Coadiutores temporales septem vel octo, praeter Correctorem; erit utcumque constituta ratio Collegii personarum triginta.

Vide tamen
C. 8 d. 27.

Anoto numero,
augenda fun-
datio.

5. Quod si fundator aliquis exigit lectionum Grammatices, Humanitatis et Rhetoricae plenitudinem, Lectorumque numerum superius designatum, hic foundationem augere debebit ad quadraginta circiter personarum sustentationem sufficientem.

Quae praeter
foundationis
censum
requirantur.

6. Praeter foundationis autem censum, congruam pro ratione numeri personarum habitationem, praeparatam cum suppellectili et bibliotheca, templique et scholarum aedificio, horumque dare debebit.

Quod si ex his aliquid desit, quod ex censu ipso foundationis suppleri debeat, monebitur de hoc, sicut et de re tota, Praepositus Generalis.

De media Collegiorum ratione.

Numerus mini-
mum sexaginta.

7. Si ad supra dictum Operariorum et Scholarum numerum tres Phi-

losophiae cursus triennales, singulos scilicet singulis annis auspicandos, fundator adiicere volet, addendi similiter erunt scholarum tres Magistri, Praefectus unus item aut alter, qui praelectionibus eorum Magistrorum, quos decumbere contigerit, substitui possint, templi etiam Operarii, Seminarii Scholares, et Coadiutores temporales: qui, si recte distribuuntur, ad numerum octoginta circiter personarum Collegii, computatis infimae rationis personis ascenderent; sed quandoquidem generalis Congregatio censuit, non esse gravandos huiusmodi Collegiorum fundatores ultra censum, qui alendis sexaginta personis in universum sit sufficiens; cum reliquis templi, habitationis et scholarum aedificiis supra dictis, his contenti esse debemus.

Pro rata
augenda fun-
datio.

De suprema Collegii ratione.

8. Si quis fundator petat Studium Generale vel Universitatem institui, nimirum, ut in ea, praeter omnia supra dicta, praelegatur Theologia scholastica et Sacra Scriptura atque lingua hebraica; ad haec praestanda necessarii erunt tres vel quatuor alii Professores, propriusque huius Facultatis Praefectus, seu totius scholae Cancellarius, substituti alique Officiales in Universitatibus adhiberi consueti: insigne item aliud Seminarium Theologorum cum aliquo domestico Officialium incremento, ut ex Collegii huiusmodi foundatione, annumeratis simul Collegiorum infimi et medii generis personis, centum, ut minimum, alii possint.

Numerus mini-
mum centum
personarum.

Pro rata
augenda fun-
datio.

Excipiuntur autem indicae ac transalpinae regiones, de quibus nihil certi praescribendum censuit Congregatio generalis.

Excipiuntur
indicae et
transalpinae
Provinciae.

CAPUT XVII.

DE APTIS AD GUBERNANDUM.

QUOMODO DE IIS CONFICI DEBEANT INFORMATIONES, QUAE IN URBEM TERTIO
QUOQUE ANNO MITTENDAE SUNT.

C. 7 d. 99.

A R. P. N. Claudio Aquaviva; Praeposito Generali, recognita et aucta anno 1595.

PARS PRIMA.

Quanti sit
facienda bona
Superiorum
electio.
P. 9 c. 6 n. 6.

1. **Q**UONIAM magna ex parte Societatis nostrae gubernatio, ut B. P. Ignatius affirmat parte ix Constitutionum, pendet ex Praepositis localibus, quibuscum necessario ab eo, qui universalem curam sustinet, communicandum est onus, ut in rebus particularibus eas Ordinationes, quae hinc praescribuntur, exsequantur; et cum ea fortitudine et suavitate, quae a Constitutionibus nostris exigitur, curent, ut in praxim perducantur; semperque vivae ac vigentes eo ipso usu declaratae censeantur Constitutiones ac Regulae (siquidem, quod eae chartis descriptae sint, non id Societatis spiritum tuetur ac vivificat): ideo plane necessarium est, ut huiusmodi homines ad hoc munus deligamus, in quorum industria ac prudentia merito conquiescere; et quibus eorum, qui nobis crediti sunt, animorum corporumque curam vicissim credere possimus; et aliquam allevationem habere gravissimi huius oneris, quod nobis a Domino impositum est.

Exquirendi
et exercendi
ad hoc munus
idonei.

2. Quocirca valde commendatum Provincialibus esse debet, ut, quemadmodum in aliis ministeriis, quo copia sit hominum ad ea sufficientium, datur opera, ut mature instruantur

et aptentur; ita etiam in hoc gubernandi, omnium vel praecipuo, non minus adhibeant studii et diligentiae in inquirendis ac notandis cuiusque talentis, et praeterea etiam exercendis, et iis, qui aliquam aptitudinem a Domino accepisse videntur, erudiendis tum praxi tum etiam opportunis instructionibus et monitis.

3. Modus autem eos exercendi esse hic poterit, si in aliquas consultationes adhibeantur; vel Ministri in aliqua Domo constituentur; vel si cum eis Regulae perlegantur et doceantur ipsarum intelligentiam et usum; denique aliis eiusmodi rationibus, quas Superioribus eorum prudentia suggeret.

Modus eos
exercendi.

4. Eadem de causa valde expedire videtur, ut plena notitia eorum omnium Praeposito Generali constet, et quos Provinciales in suis quisque Provinciis habeant, qui in hac parte operam Societati navare queant.

Eorum notitia
constare debet
Generali.

5. Provincialis primum omnium, audito Consulorum suorum nec non antiquiorum, si necesse fuerit, ac praecipuorum Patrum iudicio, ex omnibus suae Provinciae Sacerdotibus eos seligat, de quibus informatio accipienda videatur. Postea vero informationes ab iis accipiat, qui prudenter et sincere eam daturi videantur: ac re tota rite precibus Deo commen-

Quorum iudicio
seligi,
et a quibus
informationes
accipi debeant.

data, suo tempore nobis mittat catalogum eorum, quos ad gubernandum aptos censebit ex formula, quam in hunc finem subiiciemus; illud tamen observans, ut omnia fiant secreta, ut rem ipsam postulare intelliget.

6. Operae pretium autem erit, ut Provincialis, qui visitat, quemadmodum informationes de promovendis sumit iuxta regulam 69 sui officii, ita etiam de idoneis ad gubernandum accipiat. Et postea tertio quoque anno catalogus huiusmodi informationum ex praescripto huius formulae ad Praepositum Generalem mittatur.

7. Porro huiusmodi catalogus in tres classes distingui debet. Prima quidem eorum erit, qui actu gubernant. Altera vero eorum, qui aliquando gubernarunt; quod si horum aliqui iustis de causis non proponantur, addatur ratio, quare praetermissi fuerint. Tertia denique eorum, qui apti ad gubernandum videbuntur, et de his dicatur quinam proxime, qui vero remote idonei censentur.

8. Has autem informationes (quae ab omnibus latinae mittendae sunt, ut eae, quae de promovendis ad gradus fiunt) debebunt Provinciales accipere, non solum a Consultoribus, sed ab antiquioribus etiam et praecipuis Patribus, qui eos, qui proponuntur, optime nosse possunt, vel quia illis praefuerunt, vel quia cum illis familiariter egerunt, vel in missionibus foris vel Domi: quorum omnium nomina ad nos perscribant. Non erit tamen necesse singulis capitibus et responsionibus ponere, quid quis dixerit, sed id tantum fieri debet, cum in ea responsione non consentiunt, et res est alicuius momenti. Tunc enim in informatione addendum erit, duos tresve contra sentire,

et in charta aliqua separata explicandum, illos duos vel tres, qui aliter sentiebant, esse Patres talem et talem; quibus omnibus significandum erit, si quid aliud eis seorsum ad nos scribendum occurrat, id omnino facere non omittant.

PARS SECUNDA.

Capita informationis mittendae a Provincialibus de iis, qui in suis Provinciis ad gubernandum idonei videbuntur.

1. Cuias sit, et qua aetate is, de quo mittitur informatio, et quot annis in Societate fuerit, et quibus in studiis versatus sit, et quo progressu.

2. An alias umquam gubernarit, ubi et quamdiu, et in quibus officiis, et qua Nostrorum caeterorumque satisfactione.

3. Quam affectus sit ad res spirituales, ad orationem caeteramque cum Domino communicationem.

4. De mortificatione passionum, de mansuetudine, de humilitate, amore paupertatis, vel singularitate circa propria commoda.

5. De vigilantia, prudentia et fortitudine in negotiis tractandis.

6. De charitate et suavitate in subditos et discretione.

7. De religiosa disciplina et observantia, de rectitudine et constantia.

8. Quam intelligens sit nostrarum Constitutionum et Regularum; et an ex earum spiritu subditos ad perfectionem dirigere studeat, non humana et politica ratione; et an sensus habeat proprios et peculiare, non consentaneos modo Societatis.

9. Ut affectus sit ad externas nationes et Provincias; et an particulares affectiones retinere soleat ad

De aetate.

An gubernaverit.

De affectu ad res spirituales.

De mortificatione passionum.

De prudentia etc.

De charitate etc.

De disciplina etc.

An intelligens Constitutionum.

De affectu ad externas nationes.

Informationes in visitatione acceptae tertio quoque anno ad Generalem mittendae.

Catalogus informationum in tres classes dividendus.

Latinae mittendae.

A quibus haec informationes accipiendae.

Quid addendum cum Romam mittantur.

personas aliquas particulares, ita ut cum aliorum offensione gubernaturus videatur.

10. De zelo animarum et studio iuvandi proximos, et an hoc studium in Nostris promoveat; de obedientia et subordinatione ad suos Superiores, et de proprio iudicio.

11. An umquam notatus sit, quod gubernationem ambierit aut procuraverit.

12. Denique, si quid aliud occurrerit, propter quod aptus vel minus aptus ad gubernandum videatur.

Haec omnia in iis, qui aliquamdiu gubernarunt, facile erit animadvertere: et ideo ab iis, qui vel eorum subditi vel Superiores exstiterunt, eorum notitiam consequi licebit. Qui autem hactenus numquam regimen attigerunt, de iis illa dici debebunt, quae, vel iam usu comperta sunt, vel quorum specimen aut significationem praebuerint.

PARS TERTIA.

Praxis conficiendarum et mittendarum informationum iuxta formulam de idoneis ad gubernandum.

1. Provincialis cum suis Consultoribus catalogum omnium Sacerdotum Provinciae perlegat, et ex eorum iudicio illos seligat, de quibus merito sumenda sit informatio.

2. Facta hac selectione, de singulis selectis sumat informationem iuxta formulam, et ex responsis, quae retulerit, expresso numero eorum, qui ita sentiunt, tacitis autem nominibus, brevem summam conficiat, dilucidam tamen et iuxta singulas interrogationes, ad hunc fere modum:

Informatio accepta a quatuor Patribus de P. N. N.

Ad 1. P. Antonius Pamphilius, romanus, annorum 40, fuit in Societate annis 20, studuit Philosophiae et Theologiae, vel casibus conscientiae etc., bene profecit, vel mediocriter, vel parum, ex trium sententia, plus quam mediocriter ex duorum vel omnium sententia.

Ad 2. Numquam gubernavit; vel fuit Minister Collegii vel Domus talis per biennium cum bona vel mala satisfactione, ex omnium, vel trium, vel duorum, vel unius sententia. Fuit item Rector Collegii talis cum bona satisfactione externorum, omnium iudicio vel aliquorum, mala autem vel bona vel mediocri Nostrorum. Ita sentiunt duo, vel tres, vel unus, vel omnes. Et sic de aliis muneribus, si quae obivit.

3. Quod autem de duobus his capitibus dictum est, idem faciendum in caeteris.

4. Facta igitur in hunc modum de singulis informatione, illam cum Consultoribus leget ac examinabit: ac, re inter se discussa, statuunt quid de singulis capitibus sentiant; idque addant informationi hoc, qui sequitur, modo iuxta informationem superius positam:

Ad 1. P. Antonius Pamphilius, romanus, annorum 40, fuit in Societate annis 20, studuit Philosophiae et Theologiae, vel casibus conscientiae etc., bene profecit, vel mediocriter, vel parum, ex trium sententia, idemque sentiunt duo Consultores; plus quam mediocriter ex duorum iudicio, quibus adhaeret unus ex Consultoribus etc.

5. Absoluto informationum examine, et apposito Consultorum iudicio

C. 9 d. 87.

De aetate.

De gubernandi tempore.

Sic de singulis.

Facta informatione, Provinciales et Consultores statuunt quid sentiant.

Secretis et separatim litteris

ad Generalem
scribent.

de veritate informationum singulis capitibus, iudicium, utrum ille aptus vel minus aptus videatur, tum ipse Provincialis tum Consultores secretis et separatis litteris ad nos scribant.

PARS QUARTA.

Paradigma informationis iuxta formulam de idoneis ad gubernandum.

Informatio de P. Antonio Pamphilio, romano, a quatuor Patribus accepta, et cum Consultoribus examinata.

De aetate.

1. P. Antonius Pamphilius, romanus, annorum 40, fuit in Societate annis 20, studuit Philosophiae et Theologiae, plus quam mediocriter profecit omnium iudicio; idemque sentiunt omnes Consultores.

Ubi gubernaverit, et qua satisfactione.

2. Fuit Minister in Collegio romano per annum, mediocriter satisfecit; erat enim aliquantulum severus ex trium sententia, quibus consentiunt Consultores. Fuit etiam Rector lauretanus annis 4 cum bona Nostrorum externorumque satisfactione ex omnium iudicio; duo tamen ex Consultoribus sentiunt non bene satisfecisse externis, licet Nostris satisfecerit.

De affectu
ad res spirituales.

3. Affectus est ad res spirituales, et ad orationem caeteramque cum Domino communicationem ex omnium sententia; quibus consentiunt Consultores, uno dempto, cui non videtur devotus.

De mortificatione
passionum.

4. Mortificatas habere passiones videtur fere omnibus, uno dempto; humilis est et mansuetus ex trium iudicio, quibus omnes assentiunt Consultores. Amare creditur paupertatem, et non esse singularis circa propria commoda ex omnium tam informantium quam Consultorum iudicio.

De vigilantia
et prudentia.

5. Est vigilans et mediocriter prudens, sed non valde fortis in negotiis tractandis, in quo omnes consentiunt.

6. Charitatem et suavitatem exercet in subditos ex informantium sententia; dissentiunt tamen duo ex Consultoribus, qui illum existimant severiorem. Discretionem videtur habere mediocrem, in quo omnes consentiunt.

De charitate
et suavitate.

7. Religiosam disciplinam et observantiam cum rectitudine et constantia promovet ex omnium informantium sententiis; unus tamen ex Consultoribus dissentit.

De disciplina.

8. Intelligens est nostrarum Constitutionum et Regularum mediocriter, et ex earum spiritu subditos ad perfectionem dirigere studet ex duorum sententia: tres autem existimant illum humana et politica ratione gubernare; atque hoc secundum verius censent Consultores. Sensus proprios et peculiare habet aliquando non consentaneos modo Societatis ex omnium, etiam Consultorum, sententia.

De intelligentia
Constitutionum.

9. Affectus bene est ad externas nationes; duo tamen ex Consultoribus contrarium censent. Affectiones ad particulares aliquas personas, praesertim eas, quae suas res probant, retinere solet; ideoque cum offensione aliorum gubernat. Ita sentiunt omnes, nec dissentiunt Consultores.

De affectu ad
externas
nationes.

10. Zelum animarum et studium iuvandi proximos habet quaecumque; hoc autem studium in Nostris non ita, ut decet, promovet. Ita omnes informantes. Unus autem ex Consultoribus addit, illum suadentibus scrupulis hoc studium in subditos aliquando suppressere.

De zelo animarum.

Obediens est, et suis Superioribus subordinatus, nec proprii iudicii: ita omnes sentiunt.

De iudicio.

11. Numquam notatus est gubernationem ambivisse, aut procurasse etc.

De ambitu.

CAPUT XVIII.

DE PROMOVENDIS AD GRADUS SOCIETATIS.

QUOMODO DE IIS CONFICI ET IN URBEM MITTI DEBEANT INFORMATIONES.

C. 7 d. 99.

A R. P. N. Claudio Aquaviva, Praeposito Generali, recognita et aucta iuxta
decretum 36 quintae Congregationis.

PARS PRIMA.

Qua circum-
spectione
Provincialibus
procedendum
in re tanti
momenti.

1. **I**N primis Provinciales, ad quorum officium haec informatio pertinet, persuadere sibi debent magna fide, diligentia et circumspectione procedendum esse in hoc negotio, cum scilicet tanti momenti sit ad ordinem firmitatemque Societatis, ut ea quam exactissime servantur, quae in quinta parte Constitutionum et alibi dicuntur de dotibus, quibus ornatos esse oportet, qui in huiusmodi gradus sunt referendi; quod quidem eo facilius erit, si antea servata fuerint, quae in prima parte de recipiendis, et in tertia et quarta de formandis Nostris praescribuntur.

Singulis annis
in visitatione
capiant
informationes,
et ad Generalem
mittant.

2. Studeant igitur Provinciales non praeterire regulam 69 eorum officii, nempe: ut in visitatione ordinaria singulorum Collegiorum accipiant informationem promovendorum, et, absoluta visitatione Provinciae, ad Praepositum Generalem referant, nec diu differant, ne ex diuturna mora aliqui se negligi arbitrentur, unde et amaritudinum occasio oriri et graduum huiusmodi distributio minus facilis ac suavis reddi potest.

Examen de
sufficientia lit-
terarum fiat

3. Quoniam vero, si examen de sufficientia litterarum ad id tempus differretur, quo quis ad gradum pro-

movendus proponitur, minus commode succederet (contingeret enim eos, qui examinandi tunc essent, ante aliquot annos studia absolvisse, et in variis Societatis ministeriis occupatos ac distractos fuisse, ac proinde scholasticas res vel certe subtilitates non ita in promptu habere, unde non possent forte ita satisfacere, ut satisfecissent, si statim absolutis studiis fuissent examinati); propterea animadvertendum deinceps erit, ut examen iuxta Instructionem a nobis missam fiat postquam quisque studia absolverit, antequam ad tertium probationis annum mittatur iuxta Constitutiones; et Romam deinde, ut asservetur et in tempore deservire possit, quam primum Provincialis mittendum curabit. Haec enim notitia plurimum postea iuvabit, cum de cuiusque gradu statuendum erit; et, si is, qui examinatur, non plene satisfecerit, commodius videbit Praepositus Generalis, an ulterius progrediendum sit in litteris, iuxta eandem Constitutionem.

statim post ab-
soluta studia.Examen
Romam mit-
tendum.

4. In quo nobis semel monendi visi sunt Provinciales, ut, quemadmodum nemo eorum, quorum doctrinae periculum faciendum sit, ad professionem quatuor votorum promoveri poterit, nisi praevio examine (quod sane in huiusmodi gradu so-

Nullus sine
praevio
examine etc.
promovendus.

lemne ac firmum esse oportebit, vel nulla in nostris litteris eius facta mentione); ita post factum periculum sufficientis doctrinae neutiquam promoveri oportebit, Generali non prae-monito, ab eodemque exspectato et accepto responso, quantumvis a nobis de alicuius gradu rescriptum fuerit, et, inspecta eius informatione, placere, ut promoveatur, si de caeteris constiterit.

Post triennium
in ministeriis,
ad gradum pro-
ponantur.

Idem de iis, qui
absolutis
studiis, in So-
cietatem
ingrediuntur.

Coadiutores
spirituales post
decennium
proponendi.
C. 12 d. 14.

Qui simul ve-
nerunt, simul
proponendi.
C. 7 d. 75.

5. Absoluto itaque tertio probationis anno, si non fuissent antea satis perspecti et exercitati (tunc enim statim, illo finito, Provinciales Generalem monere debebunt), triennium integrum in variis ministeriis exerceantur, quo absoluto, proponantur omnes iuxta formulam. Idem etiam faciendum est in iis, qui absolutis iam studiis Societatem ingressi sunt: qui etiam, exacto biennio probationis, et integro triennio in variis ministeriis exercitati probeque perspecti, proponi debent, et, si satis fecerint, promovebuntur. Coadiutores vere spirituales formandi, si sufficientem doctrinam pro eo gradu habuerint et probationes peregerint, non excedent annum trigesimum aetatis et decimum ingressus in Societatem, quin proponantur.

6. Dent operam Provinciales, ut, qui eodem tempore Societatem sunt ingressi, una etiam, quoad fieri potest ad gradum proponantur; et, si qua gravis erit causa, quae aliter fieri suadeat, eam Generali exponere non praetermittant. Quod si aliquorum ob docendi munus aliasve occupationes dilata fuerint studia, eorum in primis ratio habeatur, vel tempus illis contrahendo, quo in ministeriis post studia probandi sunt, vel aliis prorogando; ita ut vel doceant, qui

ante non docuerunt, vel diutius aliquanto in aliis ministeriis occupentur, quo simul omnes proponi possint. De iis vero, quos Generalis simul decrevit scripsitque promovendos, caveant omnino, sive ipsi per se sive per alios qui illorum vota excepturi sunt, ne antiquiores recentioribus postponantur.

Antiquiores
praeponendi
recentioribus.

7. Verum quia nonnumquam contingit, ut quidam, licet legitimo tempore in Societate fuerint, nec eis doctrina sufficiens et aliae eiusmodi qualitates desint, propter iustas tamen causas adhuc differendi sint; saltem nos certiores facere debent de causis, ob quas eos non proponunt, ut scire possimus quare praetermissi fuerint. Quin etiam contingere potest, ut, mutatis Superioribus Provincialium, cum successores non sint informati, aliter iudicent de eisdem personis, et condemnent praedecessores, eo quod putent illos negligentia praetermissos.

Causae
scribendae de
non propositis
ad gradus.

8. Convenit etiam, ut ii, qui iustas ob causas non promoventur nec proponuntur, sincere moneantur de eorum defectibus, ita ut eis dicatur habere quidem partes sufficientes, et sufficienti tempore fuisse in Societate, sed non promoveri ob hunc vel illum defectum; sunt etiam hortandi, ut se emendent, quare huius rei peculiarem curam habere oportet.

Sincere
monendi
de causis cur
non promo-
veantur.
Inf. Parte 4 n. 5

9. Ut omnia autem maiori cum luce ad Dei gloriam fiant, eorum, quae subiiciuntur, capitum informationem quaeret ab iis, qui unumquemque proponendum melius noverint, interrogando, sive de doctrina, sive de moribus, sive de aliis, quibus haec magis cognita et perspecta esse potuerunt. Ad quae respondebunt omnes quid sentiant coram Domino,

Instr. de spir.
ad Super. c. 6.
n. 4.

Quomodo
informantes
interrogandi,
et quomodo re-
spondendum.

cum prudentia et charitate; easque responsiones vel voce vel scripto Provinciali tradent.

10. Ex his responsionibus Provincialis separatim suam de singulis informationem accurate ac dilucide conficiet, easque omnes cum suis Consultoribus communicabit, tacitis tamen nominibus eorum, a quibus acceptae fuerint; deinde suam sententiam ipse, ut et Consultores separatim, iuxta propositas informationes, quantumvis hominem non noverint, distinctis litteris ad Praepositum Generalem mittet, eumque certiore faciet, a quibus uniuscuiusque informationem acceperit.

11. Idem etiam Provincialis, non solum Consultoribus, sed aliis quibuscumque, a quibus aliquam informationem acceperit, Generalis nomine significabit, ut, si quid praeterea sciant, quod aliquibus de causis non censuerint in Provincia manifestandum, id omnino ipsi Generali perscribant.

12. In his autem omnibus, non solum diligentia et prudentia, sed etiam secretum, quod oportet, adhibendum erit; et omnino curandum Provinciali, ne in tanta re ullam officii sui partem praetermittat.

PARS SECUNDA.

Interrogationes, iuxta quas Provinciales ad Generalem mittent informationem de proponendis, ut vel Professores vel Coadiutores formati fiant.

1. Nomen, patria, aetas, valetudo et vitae genus ante ingressum.

2. Ubi et quando admissus, et an experimentis omnibus, quae in Examine praescribuntur, in novitiatu probatus; sin minus, quid causae fuerit.

3. An profecerit in virtutibus a suo ingressu, quantum requirit decretum 6 Congregationis ix, praesertim in sui contemptu, obedientia, fraterna charitate, simplicitate, paupertatis affectu et amore Instituti, et an in vocatione umquam vacillaverit, aut ab ea etiam defecerit.

4. An quadriennium integrum, vel quantum temporis post Artium liberalium et Philosophiae studium in Theologia expleverit; et num postea atque quamdiu eidem repetendae et legendis Patribus operam impenderit, quantumve in iis rebus profecerit, et etiam quantam Iuris Canonici peritiam habeat.

5. An et qua satisfactione, suis studiis absolutis, (nisi ea ante ingressum absolverit) tertium probationis annum iuxta Constitutiones peregerit.

6. An et quanto tempore Litteras Humaniores, Philosophiam aut Theologiam docuerit, aut casus conscientiae explicaverit, et quanta in singulis huiusmodi artibus et scientiis tradendis eruditione et doctrina polleat.

7. An et quamdiu in praedicationibus aliisque ministeriis salutis proximorum versatus sit, et quanta cum gratia, facultate et animarum fructu ea exercuerit, quaque aedificatione cum externis, praesertim in missionibus, si quas obivit, se gesserit.

8. An et quamdiu administrationem aliquam Societatis obierit, quaque prudentia, humilitate, modestia, integritate, charitate et satisfactione domesticorum et externorum subditos rexit et negotia tractavit.

9. Sequaturne extraordinarias opiniones, peregrinumve aliquem alienumve a nostro Instituto sentiendi

De profectu in virtutibus.
C. 12 d. 56 n. 6.

De tempore et profectu studiorum.

De tertio anno probationis.

Quamdiu docuit.

Quamdiu in ministeriis se exercuit.

Quamdiu gubernaverit.

De opinionibus peregrinis.

Informationes confectas Provincialis cum Consultoribus communicet.

Litteris distinctis ad Generalem sententiam scribant.

Etiam informantibus scribere ad Generalem possunt.

Secretum servandum.

Nomen, patria etc.

Quando et ubi admissus, et num experimentis probatus.

aut procedendi modum, praesertim in doctrina, in orandi ratione et aliis spiritualibus exercitiis. Denique, an sit proprii iudicii amator et in affectibus parum mortificatus.

De oratione
et zelo anima-
rum.

10. Sitne devotus et orationi deditus, salutis animarum zelator, et in negotiis promovendis et difficultatibus superandis strenuus, ac fiducia in Deum fretus. Denique, an optet labores et alia incommoda pro Dei gloria et proximorum salute perpeti, praesertim inter gentiles et haereticos.

De ambitu.

11. An aliquod regendi munus aut dignitatem ambierit, aut ad professionem, sacerdotium litterarumve altiora studia aspiraverit, atque haec per se vel alium procuraverit; an potius semper visus sit et adhuc iudicetur ad quemcumque Societatis gradum et ad quaevis eius ministeria indifferens.

Quae servanda
in conficiendis
Coadiutorum
temporalium
informationi-
bus.

In informationibus autem, quae de Coadiutoribus temporalibus formandis mittuntur, satis erit, praeterea tria prima capita interrogationum, ea tantum attingere, quae ad ipsorum statum proprie pertinent, et ex Constitutionibus part. 1, cap. 2, § 2 facile colliguntur; an scilicet sint bonae conscientiae, quieti, tractabiles, amatores virtutis ac perfectionis, propensi ad devotionem, qui domesticis et externis aedificationi sint, et qui sorte Marthae in Societate contenti sint etc.

Quando
proponendi.

Coadiutores temporales proponendi non sunt, antequam decimum Religionis annum, aetatis vero trigesimum, ad minimum, expleverint.

PARS TERTIA.

Quae videntur observanda in examine eorum, qui de sufficientia litterarum

examinantur, ut ad professionem quatuor votorum admittantur.

1. Doctrina in iis, qui ad hunc gradum sunt admittendi, ea esse debet, quae praescribitur quinta parte Const. cap. 2, § 2, ut scilicet ita in Philosophia et Theologia profecerint, ut assertiones Logicae, Philosophiae et Theologiae scholasticae tueri pro dignitate possint, et quidem in iis locis, in quibus est idoneorum auditorum ac disputantium concursus: haec vero aptitudo non expendenda est relative ad alios ante promotos, sed absolute; nec habita solius ingenii, sed etiam doctrinae praesentis ratione. Ex quo fit, ut non satis sit in his Facultatibus mediocriter profecisse; neque enim tales ad haec studia altiora admitti debent, nisi in quibusdam casibus iuxta regulam Provincialis 19, in Ratione Studiorum. Hinc etiam, secundo, apparet, non satis esse eam doctrinam ad hunc gradum, qua quis ad confessiones tantum audiendas idoneus censetur; sed eam requiri, qua vel eas Facultates praelegere cum satisfactione possit, vel non vulgariter concionari, vel Provinciam administrare, aut quid simile. Constitutiones enim parte x § 7, eos, qui ad hunc gradum sunt admittendi, viros doctrina selectos requirunt; quin etiam bullae Summorum Pontificum Iulii et Pauli III ad hunc gradum viros litteris conspicuos exigunt.

Quaenam
doctrina requi-
ratur
ad professio-
nem quatuor
votorum.

C. 8 d. 37 n. 2.

C. 12 d. 22 n. 1.

2. Quatuor, qui sunt argumentaturi et illum examinaturi, hi esse debent, qui huiusmodi iudicium de doctrinae sufficientia merito facere possint; cuiusmodi ordinarie ii tantum esse videntur, qui eas Facultates publice professi sunt aut profi-

Quinam a Pro-
vinciali
Examinatores
constituendi.
Instr. 19 n. 1.

A Generali
confirmandi.

C. 7 d. 22 n. 3.
C. 8 d. 27 n. 2.
C. 12 d. 22 n. 1.
C. 22 d. 27 n. 3.

Quot assertio-
nes tuendae,
Instr. 19 n. 3.

Quomodo
examen facien-
dum.

C. 8 d. 27 n. 1.
C. 12 d. 22 n. 2.

Quomodo
ab Examinato-
ribus iudicium
ferendum.

tentur, vel certe qui omnium iudicio sunt in illis bene versati. Monere autem Provincialis Praepositum Generalem debet, quosnam in sua Provincia ad id munus deputaverit. Hi vero non admittendi, nisi praelectis Decretis Congregationis VII, VIII et XII hac super re editis, et iuramentum coram Superiore emisissent, iuxta formulam Congregationis XII decreto 22, § 2.

3. Quatuor saltem assertiones ex quatuor partibus S. Thomae, et tres ex cursu philosophico, Logica scilicet, Physica et Metaphysica, quarum unaquaeque tria membra aut puncta saltem habeat, defendere debet qui examinandus est.

4. Examen hoc fieri debet coram Provinciali, aut certe Rectore illius Collegii, in quo fit examen; nec alii quam Examinatores adesse debent: qui plane intelligant sui muneris esse eos, qui examinandi sunt, serio et non perfunctorie aut leviter, sed ut vere de doctrina fiat periculum, an tanta sit quanta in Constitutionibus requiritur, ut supra dictum est, examinare. Meminisse etiam debent Examinatores, cum quis assignatum doctrinae mensuram non assequitur, sed mediocritatem attingit, suo suffragio declarandum esse.

5. Absoluto examine, Examinatores suam sententiam in consultatione non dicant, sed, re prius Domino commendata, et omni humano affectu seposito, quisque separatim quid in hac re, videlicet de sufficientia doctrinae tantum, sentiat, breviter ac diserte scriptum Provinciali tradat (qui suum etiam mittet, aut qui eius loco examini praefuerit); praeterea iudicium idem ad Praepositum Generalem mittat, addens etiam, si quid significandum occurrat, quod Provinciali apé-

riendum non censuerit: nulli autem praeter hos quid quisque senserit omnino communicet; quod etiam secretum maxime Provinciali commendatur.

6. Ab hoc examine excipiendi videntur omnes, qui pro dignitate et cum satisfactione audientium has Facultates professi sunt aut profitentur; vel qui actum generalem mane et vesperi in Theologia habuerint, si is Patribus, qui Provincialis iudicio disputationibus interesse debuerint, satisfecerint. Horum autem iudicium obligationes eadem sunt, quae et Examinatorum supra relatae.

PARS QUARTA.

Quae in Patrum Procuratorum Congregatione anno 1600 a Patribus excogitata sunt, et a R. P. N. Claudio Aquaviva, Praeposito Generali, ad Provincias missa.

1. Ne in posterum Provinciales minus diligenter, quam oporteat, in id incumbant, intelligant hanc esse unam ex praecipuis officii sui curis, sibi que magna ope nitendum, ut informationes de promovendis suis temporibus opportune mittantur P. N. Generali: ita ut iuxta approbatam consuetudinem, post expletum annum trigesimum tertium aetatis possint ad professionem quatuor votorum promoveri. Et, si rei tanti momenti defuerint, sibi etiam imponendam esse poenitentiam ita, ut in Provincia intelligatur, rem maxime cordi esse P. Generali.

2. Ad easdem querelas tollendas, et ut informationes citius, sincerius et suo tempore ad P. N. Generalem perferantur, ii, qui ex officio designantur ad exigendam rationem offi-

Quinam
excipiantur
ab examine.

C. 10 d. 13.
C. 11 d. 24 n. 6.

Provincialibus
serio
commendatur,
ut informatio-
nes de
promovendis
opportune
mittant.

Si defuerint,
poenitentia
imponenda.

Provincialis
visitandus
in fine triennii.

cii Provincialium in fine triennii uniuscuiusque provincialatus, diligenter inquirant, an Provinciales servaverint omnia, quae de informationibus ad P. Generalem opportune mittendis praescripta sunt; et singillatim, num aliquem, de quo mittenda esset informatio, quacumque ex causa praeterierint.

Quomodo
informationes
capiendae
de iis, qui ex
una Provincia
in aliam
commeant.

3. Qui ex aliis Provinciis adveniunt in Provinciam aliquam Societatis, non promoveantur in illa Provincia, nisi prius acceptis informationibus ab ea, ex qua discesserant, aut in qua diutius versati sunt. Et Provinciales illarum Provinciarum, unde discesserunt illi, teneantur saltem semel suo tempore proponere istos, praeviis informationibus, sicut alios quos habent in Provincia; dummodo sint iuxta Formulam in ministeriis exercitati.

Quomodo
sincere fiant
informationes.

4. Ne in informationibus contingant defectus, ex quibus iustae querelae oriri possint; ut eae in posterum sincerissime fiant, onerentur conscientiae Informatorum et Consultorum Provincialium, et Provinciales ipsi diligentissime observent, ne praedicti aut eorum aliquis sit ulla ratione suspectus. Et nos quidem hic, quod in nobis erit, id unum in primis curabimus diligenter, cum huiusmodi informationes una cum PP. Assistantibus examinandae censendaeque erunt, ut qualitatis potius Informatorum ratio, quam numeri habeatur, et probatiores aliis praeferantur. Demum, si qui ex Consultoribus Provincialis eum non noverint, de quo consultatur, iudicio Provincialis praeter Consultores vocetur ad consultationem unus aliquis ex gravioribus, cui ille, de quo agitur, notus sit.

Defectuum

5. Ne conquerantur, ut faciunt

multi, quod moniti non sint de defectibus propter quos retardatur eorum promotio, haec admonitio in posterum scripto tradatur; et scribant Provinciales P. N. Generali de monitione scripto facta cum declaratione defectuum.

admonitio
scripto tradatur.
Sup. Parte 1
n. 8.

PARS QUINTA.

Praxis conficiendarum informationum de promovendis ad gradus.

1. Provincialis, cum singula Collegia visitat, informationes de promovendis, si qui in illis sunt, accipiat, quae a quatuor sumi debent, qui eos bene norint, iuxta § 7 Formulae. Ex responsionibus autem, quas ab iis, qui informarunt, de singulis capitibus habuerit, propriam de unoquoque promovendo informationem componat, apponatque numerum eorum, qui idem sentiunt, hoc fere modo:

Provincialis
quando, a quibus,
et quomodo
informationes
conficiat.
Hic n. 9.

Informatio de P. N. N. a quatuor Patribus accepta.

C. 9 d. 37.

Ad 1. P. N. N., romanus, annorum 40, robustus vel infirmus etc., ante ingressum operam dabat Philosophiae vel Theologiae, vel Iuri etc.

Aetas.

Ad 2. Admissus est Mediolani anno 1580, 20 Martii, omnibus experimentis in novitiatu probatus, vel experimenta non perfecit ob infirmam valetudinem; non enim potuit peregrinari, vel inservire infirmis.

Tempus
Societatis.
Experimenta.

Ad 3. In virtutibus profecit, vel non profecit, quantum Congregatio ix decreto 6 requirit, ut omnes Informatores, vel duo tantum, sentiunt. Sui contemptum non habet, vel habet etc. secundum omnes, vel unum, vel tres. Est obediens, vel non, vel parum, aut multum profecit in obedientia, paupertatis affectu etc. De Insti-

Progressus
in virtutibus.
C. 12 d. 56 n. 6.

tuto bene sentit illudque amat, vel contra: ita duo sentiunt etc. In vocatione non vacillavit, vel aliquando vacillavit ob hanc vel illam causam etc. (non intelligimus autem in vocatione vacillasse quempiam, si, dum in probatione versaretur, fuit de vocatione tentatus etc.); ab ea tamen non defecit etc.

2. Quod autem de tribus his capitibus dictum est, faciendum in reliquis.

3. Peracta autem sua de unoquoque promovendo informatione, eas omnes cum suis Consultoribus examinet, iudiciumque illorum de informationum veritate singulis informationis capitibus apponet, tam si consentiant cum iis, qui informarunt, quam si ab illis dissentiant, tacitis tamen Consultorum nominibus, hoc, qui sequitur, modo.

Ad 3. In virtutibus profecit, vel non profecit, quantum Congregatio IX, decreto 6 requirit, ut omnes Informatores, vel duo tantum sentiunt, quibus consentiunt Consultores omnes, vel duo, vel unus etc. Sui contemptum non habet secundum omnes vel unum, vel tres etc. Aliter tamen sentiunt omnes, vel duo Consultores, quibus videtur sui contemptor etc.

4. Absoluto in hunc modum informationum examine, iudicium, utrum ille promovendus videatur, an non, et ad quem gradum promovendum censeant, tum ipse Provincialis tum Consultores secretis et separatis litteris ad Praepositum Generalem scribant.

5. Scribat etiam Provincialis a quibus de unoquoque informationem acceperit, et cum quibus Consultoribus eas examinarit; non erit autem necesse, quod quisque in singulis ca-

pitibus dixerit, ponere; sed satis erit, si id fiat, cum in aliqua responsione de re alicuius momenti inter se non consentiunt: tunc enim in informatione ponendum erit, unum, duos vel tres ex Informatoribus vel Consultoribus ita sentire, alterum vel alios in contraria esse sententia; et in charta aliqua separata scribendum eos, qui contra sentiant, esse PP. talem vel talem.

6. Animadvertant Provinciales informationes de promovendis non solum claro et distincto caractere scribi debere, sicut et litterae Provincialis et Consultorum, cum margine ad excipiendam sententiam nostram sufficienti, dum a nobis cum Patribus Assistantibus recognoscuntur, apposita anni nota, quo factae fuerint; sed in diversis praeterea foliis seorsim ab iis, quae de idoneis ad gubernandum conscribuntur; quum separatis in Archivio loculis, ut facilius reperiantur, asservandae sint. Caeterum Consultores cum Provinciali, qui sua simul iudicia privatis ad id litteris transmittent, eundem illum numerum et ordinem promovendorum, qui in informationibus erit descriptus, retinebunt in suis quisque litteris ad nos scribendo: ita ut de primo et secundo primo ac secundo loco, atque ita deinceps de reliquis scribant, ad singulos numeros, eius, de quo agunt, nomen et cognomen adscribendo; tum de singulis significando, primum, quemnam ad gradum idoneos censeant, an ad quatuor scilicet votorum aut trium professionem, an vero ad vota Coadiutorum spiritualium; deinde, an statim promovendos iudicent, an adhuc differendos, ut clarius apparebit in paradigmate.

7. Litterae nostrae de promovendis

Idem faciendum in reliquis capitibus.

Confectae informationes cum Consultoribus communicandae.

Quomodo informantium et Consultorum iudicia attendenda.

A Provinciali et Consultoribus separatim ad Generalem scribendum.

Scribendum quoque a quibus acceptae, et quibus communicatae.

Quomodo scribendae informationes.

Idem numerus et ordo ab omnibus in scribendo servandus.

Litterae de

promovendis
quandiu
asservandae,
et subinde
legendae.

Quomodo
ad Generalem
de iisdem re-
scribendum.

dis, quas certo aliquo in libro tam-
diu conservari oportet, quoad expē-
diti fuerint de quibus agitur, ne qua
oriatur perturbatio aut oblivio apud
sequentes Provinciales, subinde ab
illis revolvendae ac legendae sunt,
ut mature ad nos referant, an exse-
cutioni mandatum fuerit, quod con-
stitueramus. Qua in re ad nos scri-
bendo id observabunt, ut priore loco
verba ipsa litterarum nostrarum pro-
ducant, apposita nota diei et anni,
a quo datae; deinde quid iuxta eas
actum effectumve sit, subiiciant; ut
summam tandem de unoquoque sen-
tentiam pronuntiemus.

PARS SEXTA.

*Paradigma formulae scribendi ab iis,
qui ad Praepositum Generalem de
promovendis, sicut de aptis ad gu-
bernandum, separatis quisque litte-
ris suam sententiam iudiciumque
ad eum mittere debebunt iuxta pa-
ragraphum sextum partis 5: " Praxis
conficiendarum etc. "*

1. P. Blasius Coriolanus ad pro-
fessionem quatuor votorum dignus
videtur etc., sed per annum diffe-
rendus.

2. P. Melchior Miraldus dignus
mihi quidem videtur professione trium
votorum, et quam primum ad eum
gradum promovendus.

3. P. Franciscus Verelinus for-
mandus mihi videtur, sed ad annum
differendus, ut maturescat in agis.

4. P. Diomedes Rinaldinus, etsi
ad professionem quatuor votorum
peridoneus mihi videtur ob praeclara
eius talenta; differri tamen poterit
ad duos annos, cum sit adhuc iuven-
is et novus in Societate.

5. P. Gaspar Armellus quam pri-

mum ad professionem quatuor voto-
rum, vel trium, promovendus erit, vel
cito formandus.

6. P. Nicolaus Pepelinus ob insi-
gnem eius virtutem dignus esset pro-
fessione quatuor votorum; sed, cum
in eo multa desiderentur, quam pri-
mum ad professionem trium votorum
promovendum censeo.

7. P. Theodorus Cangoscus, etsi
idoneus quidem erit ad professionem
quatuor votorum, vel trium, omnino
differendus, monendus et serio iuvan-
dus in spiritu mihi videtur.

8. P. Laelius Bobalinus, etsi for-
mandus quidem esset, cum sufficiens
in eo desideretur doctrina; quia ta-
men insigne talentum habet concio-
nandi, vel gubernandi, iudico promo-
veri oportere ad professionem quatuor
votorum etc.

PARS SEPTIMA.

*Paradigma informationis iuxta formu-
lam de promovendis ad gradus.*

Informatio de P. N. N. a quatuor Patribus accepta
et cum Consultoribus examinata.

C. 9 d. 37.

1. P. N. N., romanus, annorum 40,
robustus, vel infirmus etc., ante in-
gressum operam dabat Philosophiae,
vel Theologiae, vel Iuri etc.

Aetas
et studia.

2. Admissus est Mediolani anno
1580, 20 Martii, omnibus experimen-
tis in novitiatu probatus, praeter
peregrinationem etc., quam non obi-
vit ob infirmam valetudinem etc.

Tempus
admissionis
in Societatem.
Experimenta.

3. In virtutibus profecit, vel non
profecit, quantum Congregatio IX
decreto 6 requirit, secundum omnes;
vel, ita sentiunt duo ex Informatori-
bus, quibus consentiunt omnes, vel
duo Consultores. Sui contemptum non
ostendit se habere, vel habet; vel
in sui contemptu bene profecit, aut

De profectu
in virtutibus.
C. 12 d. 56 n. 6.

parum etc.; ita sentiunt omnes, vel duo, vel plures, quibus assentiunt Consultores, vel dissentiunt etc. In obedientia et paupertatis affectu non-nihil, vel multum, profecit; Institutum amat, vel non amat; de eo bene, vel non bene, sentit etc. In vocatione non vacillavit, ut aiunt informantes: duo tamen ex Consultoribus credunt semel vacillasse, vel, idem sentiunt Consultores, vel non vacillavit, secundum omnes. A vocatione semel, vel bis, vel numquam defecit, vel quia durioris erat iudicii, vel altiora studia appetebat, defecit etc.

De tempore
et profectu in
studiis.

4. Post absolutum in Societate, vel extra, Philosophiae cursum, quadriennium, vel unum, aut duos annos studuit Theologiae, atque in his studiis bene, vel parum, vel mediocriter, vel plus quam mediocriter profecit. Ita sentiunt omnes, idemque affirmant Consultores, vel, ita affirmant tres ex informantibus; Consultores autem contra sentiunt cum altero informante etc. Post absoluta studia, per annum, vel per biennium, illa repetiit, vel non repetiit, et Patribus legendis operam dedit, vel non dedit, cum bono profectu, vel mediocri etc. Iuris Canonici peritiam non habet, vel mediocrem habet, vel bonam etc., vel antequam Societatem ingrederetur, studia theologica absolvit cum bono profectu, vel mediocri, vel modico; vel, in Societate post Philosophiae cursum, in quo mediocriter, vel parum profecit, vel, audita tantum Logica, studuit casibus conscientiae per biennium cum modico, vel mediocri profectu etc. Ita omnes sentiunt.

De tertio
probationis
anno.

5. Absolutis studiis tertium probationis annum peregit cum bona, vel mediocri, vel modica satisfactione. Ita

duo informantes, quibus consentiunt Consultores: vel tertium probationis annum ex parte, per sex, aut octo menses fecit, quia infirmus erat, vel ob necessitates Provinciae cum eo dispensatum est de Praepositi Generalis licentia, vel quia non proficiebat et aliis erat impedimento etc. Ita omnes informantes; dissentiunt tamen duo, vel plures Consultores: vel tertium probationis annum non fecit, quia tunc non erat in usu, vel quia fuit dilatus propter occupationes, vel infirmam valetudinem etc., vel quia ingressus est absolutis studiis. Absolvit autem tertium probationis annum mense Maio anni 1595.

6. Docuit Grammaticam, vel Litteras Humaniores, vel Rhetoricam, vel Philosophiam, vel Theologiam, vel casus conscientiae uno, vel pluribus annis cum eruditione et magna doctrinae existimatione, vel mediocri, vel modica, et cum multa, vel mediocri satisfactione Nostrorum, ut sentiunt informantes; contrarium tamen affirmant Consultores etc.; aiunt enim ingenio esse obscuriore.

Quamdiu docuerit.

7. Conciones habuit per sex annos cum modica, vel magna gratia et satisfactione audientium; ad id munus enim magnum, vel modicum talentum habet: vel externis satisfacit in concionibus, quia curiosa et delectabilia, potius quam utilia solet tractare etc. Ita sentiunt duo, vel tres, vel omnes informantes; secus autem sentiunt duo, vel tres ex Consultoribus etc. Confessiones audivit ab octo annis cum fructu et aedificatione, et huic muneri est, vel non est applicatus propter scrupulos etc. In missionibus, in quibus per annum versatus est, bene, vel male, et cum fructu, vel infructuose, se gessit: ita

Quamdiu in ministeriis exercuerit.

unus ex informantibus. Contrarium tamen asserunt Consultores cum reliquis.

Qua satisfactio-
ne
gubernerit.

8. Fuit Rector vel Minister in Collegio mantuano tribus, vel pluribus, annis, quod munus magna cum humilitate, modestia, integritate et charitate obivit; desiderabatur tamen in eo maior prudentia, ut tres ex informantibus et unus ex Consultoribus affirmant. Ideoque Nostris quidem bene, vel mediocriter, vel parum satisfecit, non tamen externis, vel contra. Ita omnes informantes, quibus adhaeret unus tantum ex Consultoribus; vel numquam fuit Superior in Societate etc.

De peregrinis
opinionibus.

9. Sequitur, vel non sequitur, extraordinarias opiniones, et peregrinum aut alienum a nostro Instituto procedendi modum in rebus spiritualibus tractandis, praesertim in orandi modo etc. Ita sentit unus ex informantibus, cui adhaerent omnes Consultores. Non est, vel est proprii iudicii amator, et in affectibus parum est mortificatus, vel affectus habet mortificatos. Ita omnes sentiunt, tam informantes quam Consultores.

De studio
orationis et devotionis.

10. Est, vel non est devotus et orationi deditus; zelum animarum habet, vel non habet. Ita sentiunt duo, vel tres; contrarium tamen affir-

mant omnes Consultores. In negotiis promovendis et difficultatibus superandis est, vel non est strenuus; est enim timidioris naturae, licet fiducia sit in Deo fretus: ita sentiunt omnes. Optat labores et incommoda pati pro Christo etiam inter gentiles: ardentem enim cupit mitti ad Indos; vel labores pro Christo non appetit, sed refugit, nimius enim est in propriis commodis curandis. Ita tres ex informantibus, licet duo ex Consultoribus illum excusent ob infirmam valetudinem.

De ambitu.

11. Regendi munus aut dignitatem non ambit, vel ambiisse videtur; id enim tres ex informantibus et duo ex Consultoribus affirmant, licet negent alii. Ad Sacerdotium vel altiora studia non adspiravit, vel adspiravit: ita duo Consultores credunt, licet omnes alii contrarium censeant. Professionem procuravit, ut duo affirmant. Alii vero aiunt, illum ostendisse quidem desiderium professionis, non autem illam procurasse. Indifferens creditur, vel non creditur ad quemcumque gradum et ad quaevis Societatis ministeria. Dubitant duo ex Consultoribus de eius indifferentia ad quaevis ministeria; aiunt enim se difficile ostendisse ad audiendas confessiones.

CAPUT XIX.

DE CATALOGIS,

QUI TERTIO QUOQUE ANNO A SINGULIS PROVINCIIS IN URBEM MITTI DEBENT.

De primo et secundo Catalogo, vide Form. scribendi n. 82, 83.

R. P. N. Claudii Aquavivae, Praepositi Generalis, iussu recognita, et anno 1589 in Provincias missa.

PARS PRIMA.

Catalogi rerum utilitas.

1. QUONIAM paucae admodum Provinciae sunt, quae per Procuratorem singulis trienniis cum primo et secundo catalogo personarum, alterum catalogum Domorum et Collegiorum cum suis redditibus mittant, qui rerum catalogus dici potest; cuiusque et Const. part. ix, cap. 6, § 3, et Instructio quaedam anni 1579, meminit: operae pretium visum est Provinciales omnes monere, ne hunc catalogum praetermittant. Nam, quam hic sit utilis et necessarius, res ipsa indicat, ut scilicet Domus seu Collegii cuiuslibet praesens status brevi compendio Patri nostro Generali ob oculos ponatur. Quamvis enim in cuiusque domicilii foundationum historiis huc in Urbem ad archivium iam pridem maiori ex parte transmissis eorundem status ad illud usque tempus narrationes contineantur (quas idcirco repetere opus amplius non erit, praeterquam iis, qui eas nondum miserunt), praesentem nihilominus cuiuslibet saltem triennii statum Generalis Praepositus ignorare non debet. Quem etsi aliqua ex parte ex annuis litteris habere posset; quia tamen illae a paucis suo tempore mittuntur, et ea non attingunt, quae ad rerum tempo-

ralium conditionem pertinent; nec si attingerent, facile esset inde repetere: propterea necessario fuerunt monendi Patres Provinciales, ut iuxta subiectam Formulam curent hunc rerum catalogum, cum supra dictis duobus aliis personarum catalogis, singulis trienniis ad R. P. N. Generalem transmitti; atque alterum eorundem catalogorum exemplar ad P. Assistentem.

2. Principio igitur recensebitur numerus Nostrorum omnium, qui in Provincia sunt; simulque eorum seorsim, qui proximo triennio vel in Societatem admissi, vel ab ea dimissi, vel vita defuncti sint; tum Domorum, Collegiorum et Residentiarum numerus ac nomina addantur; dicatur praeterea, quot e Nostris in singulis illis domiciliis habitent. Deinde vero ad singula domicilia suis quaeque distincta capitibus describenda descendendo, Nostrorum, qui in singulis sunt, numerus repetatur, ac praeterea addatur, quot in his sint Sacerdotes, quot Praeceptores, quot Scholastici et quarum Facultatum; quot item Coadiutores temporales, quinam redditus, vel ordinariae eleemosynae, quantum aeris alieni, ac reliqua, iuxta subsequentem Formulam.

Catalogus rerum singulis trienniis cum aliis per Procuratorem mittendus.

Quomodo conficiendus.

PARS SECUNDA.

*Praxis.**Catalogus Provinciae romanae.*

Numerus
personarum
recensendus.

1. Sunt in romana Provincia de Societate 549: in Professorum Domo 90, in Collegio romano 190, Tusculi 10, in Domo Probationis 90, in Poenitentiariorum Collegio 21, in germanico 13, in anglicano 6, in Maronitarum 2, in Seminario 22, Tibure 12, Senis 18, totidem Maceratae, Florentiae 23, Perusii 16, Recineti 14, in lauretano collegio 45, et 4 in illyrico. Admissi hoc triennio in Societatem 100, dimissi 9, vita functi 15.

Domus Professorum.

Quae
in Domibus
Professorum
explicanda.

2. Aucta est insigni templo illustrissimi Farnesii Cardinalis liberalitate exstructo, superiore anno consecrato. Sunt nonaginta e Nostris: Sacerdotes quinquaginta, reliqui Fratres; possunt ali ex eleemosynis ordinariis circiter septuaginta; aes alienum contractum ad mille coronatos; ad quod in totum, vel ex parte dissolvendum, habet creditam pecuniam tantam, vel nullam etc. Utitur vinea Collegii bis terve in anno pro necessaria Nostrorum animi relaxatione.

Collegium romanum.

Quae
in Collegiis.

3. Alit e nostris 190: Sacerdotes 40, Praelectores 18, nempe: Grammatices quatuor in totidem classibus, Humaniorum Litterarum unum, linguae graecae unum, Rhetorices duos, linguae item hic graecae unum. Mathematicarum unum, Philosophiae tres,

scholasticae Theologiae duos, Scripturae unum, casuum conscientiae duos; Scholares nonaginta, reliquos Coadiutores. Ad omnes has praelectiones nulla obligatione tenetur Collegium, vel tenetur ad has vel illas ex foundationis contractu. Annui reditus sunt novem millium scutorum, ex qua summa mille sunt deducendi annui census, qui pro summa principali quindecim millium scutorum aeris alieni contracti penditur, praeter alia tria millia commodato accepta: ad quae dissolvenda habet in credita pecunia totidem millia, vel his plura, aut pauciora. Ex reliqua summa ali possunt circiter 150.

Eodemque modo pergendum in reliquis Provinciae domiciliis.

4. Quoniam vero multum temporis interdum insumitur, dum alicuius informatio in primo personarum catalogo quaeritur; ad illius faciliorem usum, ad quemvis scilicet e Nostris nullo negotio inveniendum, index alphabeticus nominum tantum et cognominum omnium eorum, qui in ipso catalogo continentur, erit eidem praefigendus, addito numero, qui cuique nomini praefixus est in primo catalogo, ac praeterea numero paginae, in qua nomen ipsum describitur. Debebunt enim singulae primi catalogi paginae suis ordine numeris notari. Exempli gratia:

P. Albertus Felix,	pag. 6. num. 12.
P. Antonius Magnus,	" 7. " 15.
P. Bernardinus Coelius,	" 9. " 14.
P. Bonaventura Turre,	" 9. " 18.
P. Camillus Bernardi,	" 9. " 6.
P. Cornelius Broeth,	" 12. " 7.

Index
alphabeticus
praefigendus.

CAPUT XX.

DE CELEBRANDIS CONTRACTIBUS

IUXTA MOREM ET PRIVILEGIA SOCIETATIS.

A R. P. N. Claudio Aquaviva, Praeposito Generali, anno 1581 ad Provincias missa.

PARS PRIMA.

Quinam contractus repugnent Instituto.

Quomodo conficiendi.

Docendi qui ignorant, firmiores esse contractus, si iuxta nostra privilegia fiant.

Hic a. 100.

1. **Q**UONIAM, sicut accepimus, in nonnullis Societatis nostrae Provinciis adhuc celebrantur contractus, congregatis ad pulsum campanae, vel omnibus Collegiorum Sacerdotibus et Fratribus, vel maiori aut potiori eorum parte, acceptisque coram notario et testibus suffragiis, quae omnia repugnant Instituto et modo procedendi Societatis ac privilegiis illius; serio curent Praepositi Provinciales, ut contractuum celebrationes per Superiores tantum, auditis nempe Consultoribus, fiant, et ad normam Instituti accommodentur. Quod si alicubi difficultates moveant externi, quibuscum contrahendum erit, curent Provinciales, ut illis vel per se ipsos vel per Collegiorum Rectores ac etiam per Iuris peritos, quos prius ea de re consuluerint, ostensis locis Constitutionum, Canonum et bullarum, persuadeant, firmiores ac securiores multo fore contractus, si iuxta privilegia nobis ad id in specie a Sede Apostolica concessa celebrentur; prout est in bulla Pii v, et Gregorii xiii, et iuxta Constitutiones ac Decreta Societatis, Const. part. ix, cap. 3, § 5, et primae Congregationis generalis decreto 21, tit. 6, quam si diverso quopiam modo; ad quem nos cum privilegia non

habeamus, facilius contractus ipse infirmari, et an alicuius valoris sit, a multis dubitari possit. Nam alioqui magnum praeiudicium generaretur, primum, privilegiis Societatis, quae per non usum obsolescerent; deinde, facilitati contrahendi, ac libertati Societatis, et modo eam gubernandi.

2. Quod si pro celebritate contractus ii, quibuscum transigitur, velint, ut Consultores celebrationi intersint; quamvis Societatis Instituto id magis consentaneum esse videtur, si solus Superior id faceret: poterunt quidem illi interesse, sed sic, ut in ea re suffragium non habeant decisivum; ita neque in ipso contractu dicendum erit, quod ad eam rem conficiendam suffragium tulerint; sed, praesentibus N. et N. dicti P. Rectoris Consultoribus, idem Rector vendidit etc. Si autem opus fuerit, aut ita videatur, poterit initio contractus aliqua mentio fieri de modo contrahendi Societatis iuxta illius privilegia et Constitutiones auctoritate apostolica confirmatas; ut, si, verbi gratia, ita fieret narrativa:

3. Personaliter constitutus N., Rector N., asserens se ad infra scriptam venditionem vel permutationem sufficientem habere potestatem a R. P. Generali Praeposito, penes quem omnis facultas celebrandi contractus residet,

Quando, et quomodo intersint Consultores.

Formula contractus celebrandi.

iuxta dictae Societatis Constitutiones et Decreta, apostolica auctoritate confirmata, prout de confirmatione constare asserit litteris apostolicis felicis recordationis Pii Papae v sub plumbo expeditis, et sub datum Romae tertio kal. Maii 1568, Pontificatus eius anno 3, et de licentia dicto Rectori concessa litteris patentibus, manu eiusdem Praepositi Generalis subscriptis, eiusque sigillo munitis, quarum tenor talis est: Claudius Aquaviva, etc.; omni meliori modo, quo de iure potuit, idem Rector vendidit vel commutavit etc.

PARS SECUNDA.

Modus informandi R. P. Generalem circa alienationes faciendas.

Explicanda
R. P. Generali.

Cum petitur a R. P. Generali licentia alienandi vel commutandi bona aliqua Collegiorum, hic modus servandus erit.

Rei alienandae
nomen, confinia, valor.

1. Ut rei alienandae nomen, confinia, valor et redditus, et si quae sunt aliae circumstantiae, explicentur.

Rei vel redditus
accipiendi
circumstantiae.

2. Simili modo rei vel redditus, qui in commutatione accipiendus est vel pretio rei vendendae coemendus, circumstantiae eodem scripto comprehendantur.

Rationes.

3. Rationes in utramque partem adducantur.

Quinam
informationi
subscribant.

4. Rector et Consultores, si consentiant in alienationem, subscribant scripto huiusmodi tractatus seu informationis; cui, si qui non assentiant, id etiam eodem scripto adnotetur, simul cum rationibus, quae hos ad non assentiendum moverint.

Informatio
ad Provincialem
mittatur; ab
hoc ad Generalem.

5. Scriptum illud ad Provincialem mittatur; et ipse sententiam suam simul cum eodem scripto ad R. P. Generalem mittat.

6. Si tractatus vel informatio de re alienanda praedicto modo detur, concedet, si expediens videbitur, R. P. Generalis licentiam simul et confirmationem alienationis; confirmando ex nunc, pro eo tempore, quo alienatio fiet, quia constabit de evidenti utilitate, expressis nempe in informatione utrisque rebus, alienanda scilicet, et emenda seu commutanda, cum utriusque circumstantiis.

Quando
a Generali dabitur
facultas
alienandi.

7. Si autem adsit necessitas vendendi, nec occurrat in specie res pretio venditionis coemenda, dicatur saltem in genere, quod sit utilius emere possessionem, vel redditus tales etc., qui frequenter venales occurrant. Et tunc poterit etiam eodem modo dari confirmatio, simul cum licentia vendendi; alias licentia quidem dabitur, non tamen confirmatio, quia neque constabit de utilitate ulla: immo si pecuniam pretii rei vendendae diu vacuum fore probabiliter timeretur, omnino expediret similes alienationes non fieri.

Quando nulla
occurrit
in specie res
coemenda.

8. Intelligent etiam omnes Superiores, quotquot alienabunt, districte illis ex nunc prohiberi a R. P. N. Generali, ne pecunias pretii rei venditae in alios ullo modo sumptus distrahant, praeterquam in rem vel redditum, cuius emendi causa fuerit data facultas vendendi, vel certe in similem aut meliorem, si interim occurrat; et quamdiu id non fiat, pecuniam pretii huiusmodi in depositum custodiant, donec res alia coematur.

Pretium rei
venditae
ne in alienos
usus
distrabatur.

9. Idem intelligendum erit, quando pretium census alicuius redimibilis restituitur Collegio, ut illud eodem modo servetur ad similes vel meliores redditus comparandos.

Idem iudicium
de censu
redimibili.

CAPUT XXI.

DE MODO, QUI SERVARI DEBET,

CUM SODALITATES B. VIRGINIS AD PRIMARIAM ROMANAM AGGREGARI PETUNT.

R. P. N. Claudii Aquavivae, Praepositi Generalis, iussu anno 1585 ad Provincias missa,
et dein recognita anno 1606.

Romana
Congregatio,
pontificia
auctoritate
appellatur Pri-
maria.

Praeposito
Generali con-
ceditur
facultas eri-
gendi
et aggregandi
Congregatio-
nes.

Sixti v et Cle-
mentis VIII
extensio.

Quot litterae
scribendae.

1. **R**OMANA B. Virginis Annuntia-
tae Sodalitas, Summi Ponti-
ficis Gregorii XIII auctoritate confir-
mata, quia reliquas tempore anteces-
sit, et eius exemplo omnes deinceps
inductae sunt, Primariam Summus
Pontifex illam appellari voluit, eique
certas indulgentias impertiri. Faculta-
tem deinde Praeposito Generali Socie-
tatis Iesu concessit, ut reliquas Con-
gregationes auctoritate apostolica eri-
gere, easque huic Primariae coniun-
gere posset. Quam facultatem Sixtus
v extendit ad aggregandas etiam plu-
res Congregationes in eodem Collegio,
vel Domo, vel in Seminariis; et Cle-
mens VIII in quibuscumque Residen-
tiis, sub quovis titulo, etiam non stu-
dentium, ita ut eisdem indulgentiis,
quibus ista, fruerentur; sic tamen, ut
reliquae indulgentiae, quas tum isti
romanae, tum caeteris omnibus Con-
gregationibus antea concesserat, intel-
ligantur omnes revocatae.

2. Quare, ut deinceps in hac So-
dalitatum aggregatione certa aliqua
formula et omnibus communis ser-
vetur, visa est R. P. N. Generali haec
tenenda. Primum, ut Provincialis Re-
ctores suos admoneat, quorum in
Collegiis iam sunt eiusmodi Congre-
gationes, ut earum Praefectis et Assi-
stentibus significant, esse illis binas

epistolas scribendas: alteram ad Re-
verendum Patrem Generalem, penes
quem est omnis potestas, qua petant
suam Congregationem institui certo
aliquo sub titulo, et aggregari ad
hanc Primariam Collegii romani cum
eius indulgentiis; alteram, ad ipsum
Praefectum et Assistentes huius Pri-
mariae, rogando, ut haec eadem apud
Patrem nostrum procurent. Quod
ipsum intelligendum est de Collegiis,
ubi nondum sit ulla erecta Congre-
gatio. Cum enim Rectori, accedente
etiam Provincialis iudicio, videbitur,
tot esse personas et tales, ut nova
Congregatio institui debeat, iubebunt
aliquos ex iis, qui id cupiunt, binas
item litteras huc scribere eodem plane,
quo diximus, argumento. Atque hoc
modo debebunt Congregationes omnes
denuo erigi ac confirmari. Quod ut
ad Dei et Virginis Matris, sub cuius
umbra militant, honorem ac gloriam
cedat, ipsius infinitam bonitatem ex
animo precor.

3. Postremo, duo hic adscribenda
visa sunt notatu digna: alterum, quod
aedificationi magnopere conducit, ne
expensae, quae in exscribendis lit-
teris patentibus pro aggregationibus
Sodalitatum Beatae Virginis et pro
communicatione bonorum operum So-
cietatis fieri consueverunt, ab aliis,

Titulus
declarandus.

Quando
facienda
aggregatio.

Quorum
expensis aggre-
gationes
scribendae.

Certus reditus
non possunt
admittere.

quam ab ipsis Provinciis suscipiantur; quibus sumptibus faciendis peculiari aliqua ratione, ne Collegia aut Domus graventur, Provincialis erit prospicere. Alterum est, quod puritati paupertatis nostrae deserviet, ut Nostri intelligant atque omnino sibi persuadeant, Congregationes, quarum directio a Societate suscipitur, nullo modo bona immobilia aut certos redditus admittere posse; cum nec Societas, penes quam est erigendi aggregandique facultas, capax sit eorum reddituum, nec ipsa Sodalitia, quae per se stabile ac perpetuum quoddam

corpus constituere nequaquam possunt, cum eiusmodi ea esse oporteat, ut, quandocumque Nostri subducere se voluerint, eo ipso dissolvantur: quod aegre fieret, si corpus unum efficerent, certoque reditu potirentur. Accederet inter alia multa illud etiam incommodi, quod, si Sodalitates nostrae redditus certos haberent, essent omnino, sicut et aliae externorum Confraternitates, visitationibus Ordinariorum obnoxiae, quo uno maxime praesidio a constitutione Clementis VIII, ne comprehenderemur, immunes fuimus.

A. R. P. PETRI BECKX

ORDINATIO DE IIS,

QUAE SERVANDA SUNT IN EVULGANDIS NOSTRORUM LIBRIS VEL QUIBUSCUMQUE LUCUBRATIONIBUS.

9 Februarii 1856 et 11 Maii 1862. — A Congregatione XXIII approbata decreto 43 numero 2.

R. P. Roothaan
de edendis
libris plura
praescripserat.

ANTECESSOR noster piae. mem. R. P. Ioannes Roothaan, Ordinatione ad omnes Provincias 4 Martii 1844 data, plura praescripserat, quae in evulgandis libris ex Instituto nostro servanda sunt; idque eo fine, ut praecaveretur ex una parte, ne Nostri in libris scriptisve edendis levitatem praesentis saeculi imitarentur, neve quodam pruritu (ut Congregatio XXI decreto 26 loquitur) scribendi suaeque scripta edendi abripi se sinnerent; et ut ex altera parte promove-

retur eorum studium, qui feliciter quidpiam elaboraverint, quod et nostrae vocationi convenire, et reipublicae christianae utile futurum ab idoneis Censoribus iudicaretur.

Verum, non obstante hac Ordinatione, quaedam in editione librorum irrepsisse passim notatum est, quibus nisi remedium adferatur, gravia incommoda inde enascitura merito timeri oporteat; et cum idcirco ad postremam Congregationem generalem varia postulata, ut opportune

Nihilominus
irreperunt
quaedam,
quibus occur-
rendum.

Eam curam
Congregatio 22
P. Generali
commisit.

provideretur, essent delata, eadem Congregatio, de re tanti momenti vehementer sollicita, censuit huic malo efficaciter esse occurrendum, nobisque decreto 20 totam huius negotii curam commisit, et plurimum commendavit. Nos igitur, ea, qua par est, diligentia eius voluntati obsequi cupientes, omnibus, quae in ipsa Congregatione proposita fuerunt, mature perpensis, et cum Patribus Assistentibus pluries discussis, quae sequuntur Nostris omnibus praescribenda, et praesertim Superioribus enixe commendanda esse in Domino existimamus.

1. Si quis Nostrorum aliquid a se elucubratum in lucem edere velit, in primis cum Provinciali agat, eique scripta sua deferat, qui dispiciet, an argumentum scriptionis eiusmodi sit, de quo ab homine Societatis aliquid publicari utile fore, aut certo non inconveniens videatur. (Const. part. VII, cap. 4, n. 11.)

2. Provincialis haud omittat nos admonere, sive talem publicationem certo convenire existimet, sive dubitet; namque, si eam non convenire putabit, sufficiet, ut suam hanc sententiam scriptori aperiat, qui, si forte Provincialis sententiae non acquiescat, ad nos recurrere non prohibetur, servata regula 23 communium.

3. Si Provinciali scriptionis argumentum probetur, auctoris scripta revidenda tradat Censoribus, quos, nisi sint ex praevis adprobatis, nobis confirmandos reservamus; si vero de merito argumenti dubitet, tum non antea Censores designet, quam responsum nostrum acceperit.

4. Censores a Provinciali pro argumenti qualitate assignandi sunt iuxta regulam Revisorum generalium secun-

dam; et quo maiori libertate ac sinceritate iudicium proferre possint, curandum, ut iuxta decretum 15 Congregationis XVI, quantum fieri potest, Censores ignoti sint auctoribus, et auctores Censoribus; qui quidem secreti maxime tenaces sint, ita ut nec censuras nec scripta, quae recensent, priusquam edantur, cuiquam ostendant sine P. Provincialis facultate.

5. Censores Revisorum generalium Regulas, quae revisionem instituendam ac iudicium ferendum concernunt, ac eatenus ad singulos Revisores spectant, diligenter legant et observent, praecipue vero septimam, octavam et nonam. Consulant etiam decretum 20 Congregationis XXII.

6. Libri de Instituto Societatis, eiusque iuribus seu privilegiis tractantes, item ea scripta, quae nobis speciatim reservabimus, imprimi non debent, nisi per Censores a nobis hunc in finem speciatim electos fuerint recogniti.

7. In caeteris autem, si Censores unanimi consensu opus luce dignum existiment, quod nempe mediocritatem in suo genere non mediocriter superare censeant, Provincialis statim illud edendi licentiam dare potest. Haec tamen facultas, ex antiquo et communi Societatis more et pro meliori ordine, non nisi per litteras patentes manu propria subscriptas et sigillo officii munitas est concedenda. Si autem opus a singulis Revisoribus reprobetur, hanc de opere sententiam Provincialis scriptori referat. Si tandem Censorum iudicia inter se non conveniant, Provincialis totam rem ad nos transmittat, suamque de re sententiam addat.

sint auctori
ignoti, secreti
tenaces.

Censores
observant
Regulas Revis.
generalium.

Censores
librorum
de Instituto
a Generali spe-
ciatim
designandi.

Quid Provin-
ciali agendum,
si Censores
omnes librum
approbant,
aut improbant;
quid, si non
consentiunt.

C. 22 d. 20.

In primis cum
Provinciali
agendum.

Provincialis
Generalem mo-
nebit.

Auctoris
scripta a Cen-
soribus
revidenda.

Censores
pro argumenti
qualitate
assignandi;

Singuli Censores sententiam ad Provincialem, et per hunc ad Generalem mittant.

8. Necesse est, ut singuli Censores seorsim, tum ad P. Provincialem tum per ipsum ad nos, suam transmittant sententiam, ut quocumque in casu constare possit, quinam Censores fuerint, quodve tulerint iudicium. Ratio autem ad nos scribendi sit iuxta "*Practica quaedam ad formulam scribendi...*"

Si quaedam corrigenda videntur, quid in informatione annotandum.

9. Quando Revisores librum edi posse probant, et tamen quaedam in eo corrigenda esse putant, in informatione seu censura, quam ad Praepositum Generalem et Provincialem mittent, expresse dicant, utrum has correctiones adeo necessarias esse credant, ut sine eis librum edi non posse iudicent. Reliqua vero, quae quidem minus essentialia esse videntur, sed tamen ad opus perpoliendum corrigi debere censent, separatim adnotent; sciant autem sibi non licere proprio suo iudicio textum auctoris mutare, et suam ipsi sententiam obtrudere.

Censurae factae, cum auctore communicari possunt.

10. Quae censurae factae fuerint, eas (quin tamen reveletur a quo factae sint) cum auctore communicari nihil vetat, ut, siquidem ad illas scripta sua conformare paratum se exhibeat, id ipsum exsequi possit.

Quidquid editur, revisionis legi subiacet.

11. Opus quodcumque ab homine Societatis conscriptum, sive proprio, sive alieno, aut tacito nomine in lucem edatur, revisionis legi subiacet, et id in primis intelligendum de thesibus. (Congr. xv decr. 9.) Dein etiam de praefationibus, epistolis liminaribus, titulis, inscriptionibus et quae huiusmodi sunt; uti, si quis alium adiuvando quaedam conscripserit; adeo ut nihil edatur, nisi quod rite discussum, et approbatum fuerit. (Congr. x decr. 11.)

Etiam articuli folio periodico destinati.

12. Pari modo articuli, ut vocant, alicui commentario seu folio perio-

dico destinati, similiaque scripta non publicentur sine debita revisione et Provincialis facultate.

13. Si quando typis spargeretur calumnia quaedam seu error, unde grave scandalum aut damnum Societati immineret, nisi statim refellere-
tur, licebit (ubi Provincialis consuli nequit) cum licentia Superioris Domus publico scripto errorem arguere et confutare, modo id fiat debita cum cautela, et scriptum a duobus Patri-
bus idoneis, ubi fieri potest, revideatur, ac Provincialis statim de eo quod accidit certior reddatur.

Calumniam vel errorem aliquando statim, inconsulto Provinciali, confutare licet.

14. Ea, quae a scholis occasione suarum exercitationum in lucem mandari consueverunt, uti promulgationes, nuntii seu folia volantia, quae exigui sunt momenti, non tam operis mole, quam argumenti natura, relinquuntur curae et providentiae P. Provincialis, qui porro videbit qualem in hac parte facultatem Superioribus localibus delegare velit. (Congr. xvi decr. 14.)

Quae a scholis in lucem edi consueverunt, permittuntur curae Provincialis.

15. Nemo opus iam alias editum recudendum curet sine praevio consensu Provincialis, cuius erit iudicare, an opus, maxime si auctum aut in quibusdam immutatum fuerit, novae revisioni subiici debeat. Opus autem ex una in aliam linguam translatum non edatur, nisi revisionis lege servata.

In libro recudendo, vel ex alia lingua transferendo, quid servandum.

16. Caveatur, ne impressione librorum Collegia vel Domus sumptibus immodicis graventur, aut aliis Provinciis damnum inferatur: et nullus contractus cum bibliopolis, typographis aut editoribus ineatur, aut operis impressio inchoetur, priusquam opus totum revisum et approbatum fuerit, et Provincialis expresse consensum, iuxta decretum 33 Congre-

Cavendum, ne impressione librorum Domus nimis sumptibus onerentur. Quando demum pactio cum bibliopolis etc. fieri possit.

gationis xvi, et scriptori litteras patentes, de quibus supra, dederit.

17. Generatim vetitum est decreto 84 § 3 Congregationis vii typographiae sumptus pro edendis Nostrorum libris suppeditare, et exempla damno lucre nostro divendenda accipere. Ubi autem aliorum periculo edantur, non est prohibitum scriptoribus, conscio et approbante Provinciali, vel pro manu scripto iustum pretium, vel certum exemplarium numerum ab editore exigere, quae quidem exemplaria iuxta Superiorum dispositionem convenientibus usibus destinari vel etiam vendi possint.

18. Quodcumque autem lucrum seu pretium ex venditione manu scripti vel quorundam exemplorum perceptum fuerit, ex decreto 7 § 2 Congregationis xx, Superiori totius Domus consignetur, cui integrum erit illud impendere, sive ad promovenda auctoris studia aliosque usus

litterarios, sive ad alium quemcumque utilem finem, sicut expedire visum sibi in Domino fuerit. (Congr. xxii decr. 26.)

19. Quae circa censuram seu editionem librorum alicubi vigent potestatis civilis aut ecclesiasticae statuta, et probatae consuetudines, etiam a Nostris diligenter serventur.

20. Omnium librorum seu operum editorum, quae alicuius momenti sunt, tria exemplaria, vel saltem duo ad nos tempestive mittantur.

Omnes itaque Provinciales, Superiores, Scriptores et Censores serio in Domino monemus, ut, quae hac nostra Ordinatione praescribuntur, fideliter in praxim deducant et constanter observent.

Faxit autem divina bonitas, ut res tanti momenti eum sortiatur fructum, quem postrema Congregatio sibi pollicita est, et quem nos summopere cupimus et optamus A. M. D. G.

Quasnam librorum venditio generatim vetita.

Si aliorum periculo eduntur, quid pretii exigere liceat.

Pretium perceptum Superiori Domus consignandum.

Ecclesiastica aut civilia de librorum editione statuta servanda.

Librorum exempla ad Generalem mittenda.

Haec ab omnibus fideliter servanda.

INSTRUCTIONES
PRAEPOSITORUM GENERALIUM

INSTRUCTIO

R. P. CLAUDII AQUAVIVAE,

SOCIETATIS IESU PRAEPOSITI GENERALIS,

PRO SUPERIORIBUS,

AD AUGENDUM CONSERVANDUMQUE SPIRITUM IN SOCIETATE.

SUPERIORIBUS SOCIETATIS.

ANNI sunt prope septem, cum missa sunt ad Provincias sex capita, quibus praecipua quaedam monita, quasi fontes spiritualis nostrae administrationis, continebantur, ad conservandum augendumque spiritum in Societate, a R. P. N. Generali excogitata et cum Patribus Assistantibus communicata, quae posthac Superiores lectitarent studiose, et ad faciliorem commodioremque gubernandi rationem prae manibus haberent. Quin etiam anno ante, ea de re serio moniti Provinciales, qui omnino efficerent, ut in suis Provinciis eorum copia Superioribus suppeditaret, essetque exemplar penes unumquemque. Verum, cum experientia compertum sit, haec a multis ignorari, nedum a singulis legi atque versari, eorumque inopia in Provinciis plerumque laborari, qua in exscribendo labore, qua sensu quodam, quo, nescio quonam pacto, iis pervolvendis legendisque magis oblectamur ac ducimur, quae a typis lucem accipiunt, quam quae in membranis scripta delitescunt: ob id e re Societatis fore ac prope

necessarium visum est, si ea typis excusa ederentur; spe facta, illud omnino commodi ex hac editione futurum, ut, si, suppeditante copia, per-
volutari haec incipiant ac Superiorum manibus teri, is, quem tantopere expetimus et ad quem tot conditae leges et haec ipsa diriguntur, fructus in diem capiatur uberius, (hoc est ea, quae iubentur, exsequi non remisse) et tantus ac tam utilis labor non omnino irritus reddatur. Quod equidem, ut et futurum plane confido, si ea diligenter, ut par est, Superiores meditando commentandoque perlegerint, sic pro certo habeo facturos alacriter, cum, Patris nostri vigilantiam prope singularem experti, qui totus est in elaborando perficiendoque spiritu in Societate, intelligent ex huius aurei libelli commentatione non parum emolumenti in subditos redundaturum. Romae, ⁵kalendis Ianuariis 1604.

Mandato R. P. N. Generalis,

BERNARDUS DE ANGELIS,

Secretarius Societatis IESU.

CAPUT I.

DE INSTRUENDIS FORMANDISQUE SUPERIORIBUS.

Cur post multas et varias Ordinationes editas optatus fructus haud exstiterit.

Radix, executionis defectus.

Vis executionis maxime ab optimis Superioribus pendet.

QUANDOQUIDEM post varias Ordinationes, post crebras Superiorum ad officii sui curam excitationes, post visitationes denique, tum solemnes Provincialium, tum extra ordinem institutas Visitorum, nondum tamen is fructus, nec spiritus incrementum aut fervor elucet, quem omnes optamus, et quem ego, ut omnibus modis procurem, privato ac praecipuo muneris mei vinculo admoneor; in hanc cum Patribus Assistantibus meis deliberationem veni, ut, ab Urbe per aliquot hebdomadas secedentes, animum intento studio ad contemplandas detrimentorum nostrorum radices et remedia referremus. Re autem multis precibus et sacrificiis Deo Domino diligenter commendata, manifesto deprehendimus, reliquos omnes defectus ab uno executionis defectu tamquam ex fonte manare: quia, si Ordinationes diversis temporibus editae, immo solae Regulae ipsae si observarentur, vix admodum esset, quod in studio perfectionis religiosaque disciplina desideraretur. Et, quoniam haec ipsa executio maxima ex parte pendet a Superioribus, propterea primum ac peculiare studium in eo ponendum esse censuimus, ut accurate instruantur formanturque Superiores. Frustra siquidem libri Regulis, Ordinationibus ac Visitationibus implentur, si desint ani-

mata instrumenta, quae spiritum subministrent et vividam illarum praxim exerceant. In hunc ergo finem operae pretium ante omnia visum est de hoc capite pauca, quae sequuntur, statuere, ut in posterum observentur.

Provincialis, dum Provinciae suae loca visitat, in singulis Domibus et Collegiis cum Superiore ac Ministro Consultores etiam, eosque, qui alias gubernarunt, convocet; coramque cum illis Rectorum et aliorum subordinatorum Regulas, Ordinationes item Instructionesque typis excusas legat. Ubi, praeter communem earum intelligentiam et declarationem, propria etiam cuiusque praxis, et quibus in ea modis errari possit, sedulo pertractetur; ita ut practicae quaedam fiant conferentiae de via et modo recte gubernandi. Legant praeterea, sed singuli privatim, S. Bonaventurae libellum de sex alis; tum deinde in medium adferant, si quid forte inter legendum incidit, quod proponant. Neque abs re forsitan fuerit, si semel in eo congressu recitetur etiam epistola nostra ad Superiores. Denique permagni futurum est adiumenti, si ad rem nostram et Institutum adaptemus quod S. Basilius in Reg. fus. disput. c. 54 suadet, ut celebrentur de iis rebus conferentiae, in quibus labi proclive est; et quam quisque

A Provinciali in visitatione quae legenda et declaranda.

Quid cuique privatim legendum.

Conferentia habenda.

rationem in quorundam morbis, quorum difficilior ad tractandum natura et mores erant, ut illis mederetur, secutus sit; quid denique in hoc illove casu fieri oporteret, prolatis in medium variis interrogatiunculis et peculiaribus circumstantiis. Quam ad rem conferent iuvabuntque, ut spero, aliquot industriae, quas ad spirituum infirmitatum curationem appositae, ut eorum, qui gubernare incipiunt, instructioni, aliorum etiam memoriae serviant, propediem misuros nos confidimus; cum adeo discrepans a corporum medicina, tantoque quam illa difficilior sit haec curatio, propter causas, quas Gregorius Nazianzenus Apologetico suo complexus est, et Gregorius alter Papa praeclare item explicat pluribus in locis. At Superiori privatim postea indicabit Provincialis, si quid fortasse in hoc illove curando peccarit, et quomodo in posterum se gerere debeat, ne aberret.

Quod ipsum, cum ad Domus cuiuspiam visitationem accesserit, cum eius Superiore et Consultoribus praestabit, aliisque, de quibus dictum est. De singulis autem, re perfecta, suis ad nos litteris perscribet: quos nimirum convocarit et in hunc modum instituerit; quemadmodum successerint conferentiae; quantum iudicii unusquisque, et quantum in se spiritus ostendat; scribebuntque de iisdem etiam rebus singuli, tum ipsius Provincialis, tum unuscuiusque Collegii Consultores.

Nunc vero, ut ad ipsum Superiorem officium veniamus, ostendamusque quibus in rebus errare ac muneri suo deesse possint; doceri debent errores defectusque ex eo nasci, quod subditorum suorum morbos, vel igno-

rent, vel negligent, vel foveant interdum ipsi, vel etiam augeant, vel eos denique exasperent et gravius exulcerent. Ad haec enim capita quinque omnes huius spiritualis medicinae defectus revocari videntur.

1. Et ignorant quidem, vel quod ad actus ipsos extrinsecos, eo quod fidos vigilantesque syndicos non adhibent, non percontantur a quibus et quando sciscitandum est. Ministrum nec habent idoneum, nec fingere ipsi aut formare norunt. Filiorum denique suorum aegritudines paterno affectu ac sollicitudine non observant. Intrinsecus autem, quia aut conscientiae rationem, quo par est modo, non exigunt; aut subditi ipsi, minus eis confidentes, aperire se penitus non audent. Ita fit, ut interdum durior quaedam agendi ratio et parum affabilis homines alienet; interdum opinio, quam de Superioribus suis, quasi fucis et artificio utantur, animo conceperunt: quo quidem certior nulla pestis esse potest, cum accidere nihil possit quod animos ab amore ac fiducia sic avocet; nihil, quod subditorum mentes magis excitet acuatque, ut fucum et ipsi quaerant, et res suas tectas atque occultas esse velint. Unde, sublata mox integra ac sincera sui ipsius erga Superiorem manifestatione, quam Regulae nostrae et Sancti Patres tantopere inculcant, occluditur sine ulla spe remedii via omnis et ratio totius auxilii spiritualis.

2. Negligunt, atque in deteriora labi sinunt multis modis: seu quia paterne ac sincere non monent; seu quia laqueos et pericula non indicant, quae subditi in suis illis defectibus non vident; defectuumque ipsorum radices ac fontes non patefaciunt. Id

Proderunt industriae iam editae.

De quibus circa has conferentias Generalis monendus.

Superiorum errata.

Ignorant subditorum morbos.

Negligunt.

ipsum praeterea faciunt, cum vel poenitentias non imponunt, culpasque et errata non corrigunt, quod quidem pertinet ad disciplinam; vel damna non prospiciunt, nec illis occurrunt, vel occasiones amputando vel habenas revocando, quod spectat ad custodiam. Haec siquidem duplex illa est cura, quam subditis praestari a Superioribus debere S. Bernardus affirmat.

3. Fovent aluntque dissimulando et connivendo, quasi non videant; relaxando, ac liberius interpretando, dispensando sine causa legitima, ubi nec maius bonum cernitur, nec maior Religionis subditive utilitas, quin immo ubi et bonum minus est, et maius Religionis subditique ipsius detrimentum. Quae quidem laxitas et licentia plurimum haud dubie damni affert, longeque ab illa summa cura et sollicitudine distat, qua filii Dei, ad perfectionis statum ab eo vocati, educari tractarique debent. Ex quo et illa S. Ephraem praeclara sententia, omni certe memoria dignissima: *Eum inquit, qui caeteris praeest, peritissimum esse convenit, et ad consulendum salutis subditorum vigilantissimum; utque singulorum observet incessum, motum, gestum ac habitum, adhibita etiam debita earum rerum correctione, quae minus conveniunt, ut ad optimum ea statum formamque reducantur. Magistri enim, non solum elementorum figuras discipulis ostendunt, sed et minima quaeque puncta distinctionesque proponunt. Sic igitur oportet Praelatum nihil, quantumvis minimum, quod ad salutem pertineat, omittere, quin id Fratribus proponat. Huc usque illius verba.*

4. Augent porro humano quodam metu, dum placendi studio errata, vel leviter tractant, vel penitus etiam

tegunt et dissimulant. Idemque accidit, cum remedia opportuno tempore non admovent, quae postea scilicet, cum morbus invaluit, alieno tempore et parum considerate adhibere student: quando et lenia, quae iuvare suo tempore potuissent, inutilia iam facta sunt, et acriora sine gravi incommodo applicari nequeunt.

5. Exasperant atque exacerbant, cum in ipsa correctione stomachum potius quemdam animique perturbationem, quam sincerum charitatis affectum commiserationemque prae se ferunt; cum acrioribus verbis rem exaggerant, iisque nonnumquam mordacibus et contumeliosis; cum acerbiora denique medicamenta ingerunt, quam aut morbi vis requirat, aut aegri conditio et natura patiat. Quo ex fonte mala plurima dimanant. Ideoque S. Gregorius, ad Urbicum Abbatem scribens, ex intemperato et incondito eius agendi modo, dissolutam Monasterii regulam fuisse dicit. *Quod ex nulla, inquit, alia re evenire valuit, nisi quia tua dilectio in regimine suo inordinata est; nec cum gravitate aliquid valet disponere, sed modo studet peccantibus leniter blandiri, modo inordinate et extra modum nimium irasci.*

Radices horum malorum in Superioribus hae videntur esse.

1. Ignorantia seu oblivio muneris et partium, quas ab eis exigit officium; quia minime cogitant se medicos, pastores et patres esse; quod non debeant, nec vero possint relaxare aut dispensare dissipando, sed in iis tantummodo, in quibus constat talem illius, qui Regulas et Ordinationes condidit, mentem fuisse. Quodque in omnibus rebus primas tenere oporteat, non arbitrium sensumque gubernantis,

Exasperant
acriori corre-
ctione.

Ignorantia
Superioris
et oblivio mu-
neris sui.

Fovent dissi-
mulando.

Serm. de vita
spirit. num. 86.

Augent placen-
di studio.

sed exploratum ac certum iudicium, ad maiorem Dei gloriam fore id fieri, de quo agitur, quam omitti. Non recordantur, quod S. Basilius docet, infirmorum onera et infirmitates portare, ita demum intelligi, cum in iis curandis omnis fuerit adhibita diligentia. Non recogitant se patres esse, et patres non corporum, sed animarum; quique illius locum teneant, qui Pater spirituum, ut Apostolus loquitur, ad id semper nos dirigit, quod utile est ad recipiendam sanctificationem eius. Unde cavendum ipsis est diligenter, ne gubernationem suam politico sensu et ingenio dirigant, neve humanis respectibus, privata potius commoda finesque, quam divinam gloriam et subditorum perfectionem (quantumvis ipsi excusare se apud se, et malum hoc tegere student) spectantibus, sinant se duci. Obliviscuntur denique se non unius cuiuspiam aut duorum Superiores esse, sed omnium, qui ipsorum curae fideique commissi sunt. Quo fit, ut in iis cernantur interdum privatae in aliquos amicitiae ac necessitudines, quae offensionem in aliis subditis et diffidentiam aemulationemque pariant; tum suspiciones etiam, non prorsus vanas nec inanes, ne affectu aliquo infusatae minusque sinceræ sint informationes, quae ad mediatos Superiores transmittuntur.

Exigua cura,
interni cultus.

P. 4 c. 10 n. 5.
P. 9 c. 2 n. 1.

2. Negligentia, seu exigua cura rerum internarum; quia Superior, si curam spiritus, devotionis et intimæ cum Deo coniunctionis studiose diligenterque complecteretur, rectum procul dubio erga se aliosque in omnibus ordinem teneret. Ideo enim hoc studium Constitutiones nostræ, tamquam primum ac potissimum, in Superioribus requirunt. Et S. Bona-

ventura, hanc veluti sextam postremamque alam faciens, merito dixit, sine ea reliquas perfici non posse; cum per illam zelus iustitiæ accendatur, pietas compassionis erga Fratres infundatur, patientia roboretur, exemplum bonum condatur, discretio denique clarificetur. Quam ob rem necesse in primis videtur, ut et nos omnes in Superioribus deligendis in hoc Dei donum oculos intendamus; et qui ad id munus vocantur, donum hoc a Deo enixe petant, omnique studio prosequantur. Sed quam necessaria sit iis, qui praesunt, haec conditio, praeclara exstant et luculenta S. Basilii et S. Chrysostomi, utriusque Gregorii et S. Bernardi, omniumque, ut semel dicam, Sanctorum testimonia.

3. Omittere, aut perfunctorie et sine attentione obire praescriptam horam considerationis. Nec enim dubium esse potest, quin Superior, posita obligationis suae notitia, et bona ac recta cuiusque voluntate, communisque Societatis boni et subditorum auxilii desiderio, si vacuo atque attento animo ea considerare incipiat, quae in ea Ordinatione breviter indicantur, excitari se necessario sentiat, impellique ad executionem. Veremurque non parum, ne ex huius capitis defectu complures alii suboriantur, qui per Collegia in dies conspiciuntur, et post multa monita, visitationes ac litteras Provincialium, eodem tamen in statu sine remedio semper haerent. Propterea eodem ipso, quo tum temporis usi sumus, ac maiore etiam studio et contentione Ordinationis illius curam observationemque commendamus.

Horae considerationis
perfunctoria
obitio.

4. Est et alia malorum radix longe perniciosissima, eoque periculosior,

In rebus externis
occupatio.

quo minus vulgo noxia censi solet; rerum scilicet externarum occupatio, in quam Superiores ferri, ut plurimum, ac variis nominibus supra modum effundi solent. Sunt enim qui, naturae quadam propensione ad distractiones proni, non solum oblatas occasiones cupide arripiunt, ut operam suam impendant, sed eas ipsimet ultro quaerunt, et nasci quodammodo ac succrescere faciunt. Alii ob rei familiaris inopiam, sic illis se totos tradunt, ut summa et praecipua subditorum cura in hoc uno sita esse videatur. Alii, per speciem proximos lucrificandi, multis sese visitationibus implicant, iisque, non modo non necessariis, sed parum etiam utilibus, atque in his ita versantur, ut a saecularium moribus parum abscedant; adeo ut, si rationes subducere velint, reperiant vesperi, cum sero Domum redeunt, se perexiguo fructu horas complures non levi damno, suorum commodis et consolationi disciplinaeque domesticae utilitati subtractas, consumpsisse. Alii, pia magis specie proximos per consueta ministeria iuvandi, erga devotulas aliquot operam suam ponentes, plus inde occupationis referunt, quam fructus; ut necessarium plane sit remedium huic malo efficax adhiberi, cum inordinatae huiusmodi occupationes, non solum tempus eripiant, sed mentem quoque obscurant, et cor ipsum indurent: quo fit, ut tacito sensu post aliquod temporis spatium homo nec opinans immutetur, longeque aliter affectum se deprehendat, quam suspicabatur. Hinc illa S. Gregorii (homilia 17) memorabilis et assidue expendenda sententia: *Curis, inquit, saecularibus intenti, tanto insensibiliores intus efficitur, quanto ad ea, quae foris sunt,*

studiosiores videmur. Usu quippe curae terrenae a coelesti desiderio obdurescit animus; et dum ipso suo usu durus efficitur per actionem saeculi, ad ea emolliri non valet, quae pertinent ad charitatem DEI. Unde bene sancta Ecclesia de membris suis infirmantibus dicit: Posuerunt me custodem in vineis, vineam meam non custodivi. Vineae quippe nostrae actiones sunt, quas usu quotidiani laboris excolimus. Sed custodes in vineis positi nostram vineam minime custodimus, quia, dum extraneis actionibus implicamur, ministerium actionis nostrae negligimus. Neque vero haec eo dicuntur, quod Superior, aut necessitati rerum temporalium prospicere non debeat, aut illi a ministeriis penitus abstinendum sit; sed quo et illa ordine, modo auxiliisque consentaneis procuret (qua de re apposite S. Bonaventura in ala quinta discretionis, in tertio gemmarum ordine), et haec ita tractet, ut, tantum ex illis sibi sumens, quantum ea, quae officii propria sunt, minime impediatur; quidquid in eis temporis ponere potest, id in utilioribus rebus ponat, quae subditis simul exemplo sint, tum humilitatis tum zeli animarum. Quod scilicet tum usu venit, cum vilioribus et egentioribus personis operam navat, ubi constet maiorem inesse laborem et plus meriti, quam honorificae vel speciosae occupationis.

5. Quinta est, artem nescire modumque curandi spirituales infirmitates; quia, cum praepostere initur curatio, sperari salus vix potest. Et, quoniam ex hoc fonte plurima incommoda nasci solent, ob eam rem statuta sunt quae de hoc capite supra diximus, quae quidem Provincialibus unice commendamus.

6. Sexta est, impatientia in per-

Cant. I, 5.

Ignoratio
spiritualiter
medendi.

Impatientia
in perferendo.

ferendis laboribus diuturnae curationis; quia tametsi malum saepe cognoscant, et medicinam ei facere incipiant; attamen, quia curatio haec, non unius aut alterius est hebdomadis, sed tempus longiusculum requirit, et infirmus reluctatur paritque fastidium, defessi tandem fractique succumbunt. Ex quo sequitur, ut, aut malum leviter tantum obducant, contentique sint externa quadam specie sine effectu verae ac solidae sanitatis, aut, taedio certe victi, cum Provinciali importunius agant, ut subditus ille alio amandetur. Quod quidem longe mali plus habet, quam prima forsitan fronte videatur. Translato etenim huc illucque infirmo, cum eius curam ex animo nullus amplectatur, mutanturque in dies et medicus et ratio curationis: fit, ut aeger ipse propemodum desperet, et, ab omnibus Superioribus aversus, in maximas angustias miser redigatur; eo quod, abiecto iam pristino erga Societatem affectu, ad eum modum vivere nequit, et Religione vicissim adeo gravem omnibus illum, ut Superior eum nullus habere velit, ac prope insanabilem reputante, quo res tandem emersura sit, facile est iudicare. Quapropter necesse est, ut magna cum charitate et longanimitate, illius quisque infirmi curam gerat, quem Dominus eius fidei commisit; statuaturque se in eo rem divinae ipsius Maiestati gratissimam facere (a qua proinde sperare ac suis et aliorum precibus in hac curationis sollicitudine implorare opem debet, mercedemque amplissimam expectare): nisi forte huiusmodi aliquando circumstantiae concurrant, vel

ex parte Superioris immediate, vel ex loci occupationisve aut ipsius etiam infirmi conditione, ut discreta charitas Provinciali suadeat illum commodius et fructuosius alio potius in loco curandum esse.

7. Septima et postrema, quod non det operam Superior, ut ipse aliis omnium virtutum exemplo praeluceat singularitatem declinando, et modum omnem procedendi, qui suspicionem praeberere possit, ipsum imperio et gubernatione delectari; specimen dando humilitatis, religiosae paupertatis, charitatis, studii amorisque laborum, et, quod ad rem maxime facit, obedientiae erga suos Superiores, non voluntatis solum, verum etiam iudicii, optando ab eis dirigi, monitaque illorum ac reprehensiones humiliter et cum aedificatione, quando usu venit, suscipiendo; nec contra, aegre ferendo, curiosiusque, quis detulerit, observarit, scripserit, inquirendo. Et quia, quod de exemplo dictum est, summi prorsus est momenti, multa utique hoc loco dicenda forent; sed nobis satis fuerit S. Gregorii verbis 24 Moralium concludere. *Necesse est, ut is, qui praeest, quae exempla subditis praebeat solerter attendat; et tantis se sciat vivere, quantis praeest. Subditque: Non debet hominum ducatum suscipere, qui nescit homines vivendo praecire; ne, qui ad hoc eligitur, ut aliorum culpas corrigat, quod resecare debeat, ipse committat. Hinc inde ergo se, qui praesunt, circumspiciant, ut sibi et subditis vivant, ut bonum, quod faciunt, et intra sinum mentis abscondant, et tamen ex eo ad profectum sequentium exempla rectae operationis impertiant.*

Defectus boni
exempli.

CAPUT II.

CIRCA EXSECUTIONEM.

In exsecutionem incumbendum.

1. **E**T quoniam omnis, ut dictum est, conatus, non in novis Ordinationibus condendis, sed in earum, quas habemus, exsecutione adhibendus est; necesse omnino fuerit in hanc prae omnibus serio ac diligenter incumbi. Prorsus enim docet experientia, et incommoda, quae inde nascuntur, liquido demonstrant, plus in hoc genere desiderari, quam aut bona tot Dei famulorum voluntas, aut prompta et simplex obedientia polliceri debere videantur. Id porro ex trium capitum aliquo nasci solet. Primum, quod ignorentur interdum a Rectoribus nonnullae Ordinationes, aut earum certe minime recordentur. Qui enim eas nesciunt, aut memoria non retinent, nec in promptu habent quod praescriptum est, eos certum est Ordinationum praxim exigere non posse. Satis autem constat aliquos Superiores et Consultores suam nonnumquam ignorationem prodere, cum audiunt admonenturque, exstare de hac aut illa re talem Ordinationem.

Exsecutionis defectus ex ignorantia Ordinationum. C. 8 d. 3c.

Nimia facilitas et indulgentia.

2. Alterum est, nimia quaedam facilitas et indulgentia, quando, ut ante dictum est, parvi interesse putant, atque in manu sua esse arbitrantur, ut dispensent et habenas laxent, prout volunt; non aliter, quam si, quidquid conscio Rectore fit, idem continuo recte ac religiose fieri credendum sit. Qua nimirum

opinio nulla Religioni perniciosior esse potest: quia non Regulas tantum, tot lacrymis et precibus a B. P. N. Ignatio exaratas, sed Ordinationes etiam ac Decreta, tot item consultationibus precibusque expressa, persuadere sibi deberent maioris esse momenti gravioribusque malis declinandis condita fuisse, quam ut ab unoquoque Rectore concipi et comprehendere statim possit. Quod si nondum id assequi penitusque cognoscere potuerunt, haec saltem opinio ac persuasio, quod in illis maius quoddam bonum insit, quam ipsimet intelligant, reverentiam illis atque auctoritatem conciliare deberet, ne tam leviter et pro arbitratu, perinde ac si res prorsus indifferentes essent, ab eis tractarentur. Hinc enim illa (quam S. Bonaventura describit) Religionum confusio, *quia pueriles mentes sibimet dimittuntur, sine fraeno retrahente a noxiis, et sine virga ad salubria compellente, aut ex negligentia seniorum aut ex nociva condescensione. Sicut imprudens medicus etc.*

De Instit. Novit. p. 2 c. 1.

3. Tertium est difficultas, quae a subditis obiicitur. Superiores enim, dum eorum in obediendo repugnantiam cernunt, et quod post crebra monita ac poenitentias nondum, ut aliquid facerent, inflecti potuerint; partim ut altercationes devitent, partim quod emendationis spem nul-

Repugnantia subditorum in obediendo.

C. 6 d. 37.

lam concipiant, nonnumquam etiam humano quodam respectu ducti, urgere amplius non audent. Res summi plane periculi errorisque plena: quoniam si ei, qui obliquas scribendo lineas ducat, regulam applicare non ausis, perspicuum est qualia tandem eius scripta futura sint. At in hoc genere tanto gravius est periculum, quanto certius est ex licentia libertateque agendi ut velis, habitum ingenerari, per quem difficilius in dies evadat, ex regula alienoque arbitrio vitam ducere.

Remedia.

Ordinationum
frequens
lectio, et hora
consideratio-
nis.

1. Curent Provinciales, ut Superiores locales omnino habeant et legant Ordinationes, horamque considerationis observent quam accuratissime.

In visitatione,
de executione
inquirant
et Generalem
doceant.

2. Cum visitant, de hoc capite nominatim inquirant, et ad nos singulis ex locis referant, ubi et qua in re peccetur; singulis item in locis coram Rectore eiusque Consultoribus Regulas et Ordinationes examinent, observando in quibus et quas ob causas erretur, et quaenam praescripta sint remedia.

3. Admonitor Provincialis, qui eiusdem Socius, ut plurimum, esse solet, hoc ipsum peculiari cura inspicat, illumque de eadem re commonefaciat, atque ad nos quoque, quid fiat aut praetermittatur in hac parte, perscribat. Quod etiam iuxta Instructionem suam praestabunt uniuscuiusque Domus et Collegii Consultores.

Admonitor
Provincialis id
maxime curet.

4. Faciant Provinciales, ut Superiores intelligant sibi omnino persuadeant eum, qui gubernat, sola ipsa remissione plurimum nocere. Itaque, non de iis solum, qui ea faciant, quae facere non debent; sed de his quoque, qui, quod facere debent, praetermittunt, dici non posse eos talentum habere gubernandi. Unde necessarium erit, ut Provinciales mature de iis nos moneant, qui in hoc genere delinquant, ut mutari scilicet possint, et alii substitui, qui diligentius invigilent; quandoquidem Deo rationem recte reddere de mala eorum locorum gubernatione non poterimus, quae ab huiusmodi Superioribus ex sancta ipsius voluntate non gubernantur.

Remissionis
damna.

CAPUT III.

DE SPIRITU ET ORATIONE.

Potissima cura
in oratione.

Ex operibus ipsis imperfectionibusque quotidianis facile apparet orationis internarumque rerum studium haudquaquam in omnibus tantum esse, quantum esse res ipsa postularet. Idemque nobis con-

tingit, quod vasculo cuiquam accideret, quod, perangusti oris aditu modicam aquam accipiens, complures rimas haberet, quibus illa sensim efflueret. Quare praecipuam in hoc studio curam poni necesse est, quo-

niam et disciplina et ministeria, atque, ut uno verbo dicam, omnia nostra recte habebunt, si spiritu ambulemus. Ad promovendum autem, quoad conferre humana cooperatio potest, augendumque sanctum hoc studium opportuna in primis haec pauca videbantur.

1. Primum, ut in exhortationibus seriis et cor ipsum petentibus ad id crebro incitentur.

2. Excitentur identidem Praefecti rerum spiritualium.

3. Frequententur exercitia spiritualia, ita ut revera intelligant omnes quantopere illis indigeant, quicumque Conditorum suum agnoscere, et in eius amorem ardentius inflammari desiderant. Et vero multis verbis minime opus est ad persuadendum, ut fenestram mane aperiat, qui lucem videre velit.

4. Exigatur primo quoque tempore per Superiorem, aut certe per rerum spiritualium Praefectum, ab omnibus domesticis ratio, quam orando tenent, tum circa materiam, tum circa modum ipsum; in eoque instruantur, ut cum fructu peragatur.

5. Fiant per aliquot dies solidae circa examinandae conscientiae rationem exhortationes. Et quia non omnes forsitan Rectores ex se habent, unde hoc praestare pro dignitate possint; operae pretium fuerit, si Provincialis, quibus locis opus esse iudicavit, nonnulla ad eos capita mature cogitata et expensa transmittat. Curaturque, ut singuli hebdomadis unius aut alterius spatio in hanc examinis curam diligenter incumbant, suos in eo defectus observando, de impedimentis cum Praefecto conferendo, rationesque exquirendo, quibus utiliter fructuoseque id facere possint.

Commendetur impense usus examinis particularis, ut, si minus diverso, communi saltem utriusque examinis tempore peculiari cura exerceatur; in eumque finem publica et communis sit haec animi contentio; ita ut domi sciant omnes in eo nunc loco ab omnibus operam dari, ut sese in examinis usu et studio perficiant. Sic enim fiet, ut non fervor solum maior excitetur, sed maior etiam gratia et influxus per communes omnium preces a Domino impetretur.

6. Legatur attente et cum meditatione aliqua epistola nostra de spiritus renovatione.

7. Sumant singuli ad duarum hebdomadum spatium tempus aliquod extraordinarium, quod lectioni spirituali tribuant, pro sua cuiusque necessitate legendo ac meditando; in primisque de causis damnisque tepiditatis, de motivis ad Deo perfecte serviendum impellentibus, de iis demum, quae sibi impedimento esse sentiunt; caput aliquod Gersonis, seu de imitatione Christi, S. Bonaventurae, S. Bernardi et similium, prout vel superiorum temporum experientia, vel eius, qui dirigit, consilium edocebit.

8. Interrogent unumquemque Superiores de causis suarum distractionum, occasionesque fortiter ac intrepide submoveant; gratum siquidem id illi esse debet, qui, cum propositum habeat ad perfectionem contendere, obices omnes removeri ex animo desiderat. Et Superior ipse regulam suam Constitutionemque servet, quam enixe studioseque commendamus.

9. Praemissa efficaci exhortatione de fructibus silentii, de damnis et periculis nimiae loquacitatis, de facilitate servandi in Societate silentii,

Promovendae
orationis
media.

Exhortationi-
bus accen-
dendi.

Praefecti
excitentur.

Frequens usus
exercitiorum
spiritualium.

Exigenda ratio
modi inorando.

Seriae
exhortationes
de examinanda
conscientia.

Legantur
litterae de re-
novatione
spiritus.

Extraordina-
rium spatium
dent lectioni.

Quaerendum
de causis dis-
tractionis.

Exhortationes
de silentio.

serio admoneantur omnes, ut regulam silentii, minime obscuram illam satisque manifestam, observent; imponenturque transgredientibus poenitentiae. Nec alienum fuerit, si iis, qui loquendo modum excedunt, hanc poenam iniunxerint, ut a communi recreatione abstineant, et tempus illud, ab aliis segregati, ponant in consideranda obligatione atque utilitate silentii; aut alias item usitatas poenitentias. Denique advigilent Superiores, ut vigeat prorsus huius regulae disciplina, quae multis in locis plus aequo, nec sine gravi iactura negligitur. Verendum enim nobis est, ne, qui plurimum colloqui et tractare inter nos et cum proximis solemus, minus absurdum paulatim iudicemus frangi apud nos violarique silentium. Ita ut, neglecto eius, tamquam rei, quae minimum offendat, studio, iaceat omnino regula, maneatque in solis libris exarata. Quod vero servandi silentii permagna sit in Societate facultas, ei facile constabit, qui, per

tempora et occupationes orationum, examinum, studiorum, disputationum ministeriorumque cum proximo decurrens, animadvertet, excepto utriusque recreationis tempore, quod silentii tempus non est, perexiguum esse spatium, quod restat. Quo graviore utique censura et animadversione digna, maiorque linguae incontinentia ea videtur, quae, post tot occupationes et post stata recreationum intervalla, vel modicum abstinere nequit a verbis non necessariis.

10. Adhibeatur peculiaris diligentia, ut recreationes religiose traducantur, quod eo tempore, nisi recte transigatur, refrigescat spiritus plurimumque distrahatur. Advigiletur, ut non solum exterminentur obmurmurationes, sed explodantur etiam rerum novarum narrationes, libertasque et saecularitas indecora. Designentur idonei syndici, submittanturque secreto boni aliqui ac spirituales, qui sermones sanctos et religiosae recreationi convenientes inducant.

Recreationes
religiose
obeantur.

CAPUT IV.

DE OBEDIENTIA.

In obedientia
perfeci debemus.

QUARTUM, in quo perfici summo studio debemus, est obedientia. Cuius, etsi, quae divina est misericordia, non exigua virtus cernitur in Societate, cuius subditi tanta cum alacritate tot periculis navigationum tantisque locorum difficultatibus se committunt, et in missionibus, confessionibus, lectionibus aliisque Instituti nostri exercitiis magno animi ardo-

re et contentione versantur; tamen, cum ea sit huius virtutis dignitas ac momentum, ut in eius absoluta perfectione praestantissimos B. Pater Noster esse voluerit homines Societatis, inficiari non possumus haud exiguum esse quod in multis desideretur. Quo igitur ad perfectionis huius apicem contendatur, suppleaturque quidquid uspiam deesse potest, haec visa sunt

Quae iuvare
possunt.

suggerenda, atque, ut re ipsa in usum veniant, sedulo commendanda.

1. Ut singuli dierum aliquot spatium Epistolam B. Patris Nostri de obedientia attentè legant, meditenturque capita, excerpando quae in ea sane insignia et plurima occurrent, tum de virtutis huius dignitate ac praestantia, tum de eiusdem necessitate, gradibus et perfectione, de impedimentis, motivis et caeteris. Veniatque in mentem quod a S. Basilio in Reg. brev., interrog. 166 dictum est. Cum quaesiisset: *Quo animi affectu par illi sit obedire, qui ad mandati executionem sollicitet urgeatve? Non minore, inquit, quam quo parvulus, vehementer esuriens, vocanti se ad pastum nutrici obtemperat; cum alio in loco Dominus dicat: Meus cibus est, ut faciam voluntatem eius, qui misit me, Patris.*

2. Hoc persuasum habeant omnes, animi robore ac virtute opus esse, ut ipsi nos vincamus in rebus arduis: crebras autem contradictiones, procurationes caeterosque conatus, qui nonnumquam interponuntur, magnam imperfectionem denotare, proculque ab ea simplicitate, promptitudine, alacritate reliquisque conditionibus abesse, quas virtus haec requirit, et quas Constitutiones nostrae baculi cadaverisque exemplo declarant: non quo interdicatur id, quod eadem Constitutio et Epistola permittunt, ut Superiori proponatur; ita nimirum, ut, praemissa oratione et cum indifferentia, quae ibidem praescribitur, eo denique modo id fiat, ut vere nihil aliud sit, quam repraesentare, hoc est, ob oculos Superioris ponere, totam ei curam rei expositae relinquendo; sed quoniam alter ille agendi modus, quem diximus, non

est exponere, sed vi quadam extorquere, voluntati suae obsequi, occultisque cuniculis peragere, ut id demum fiat, quod ipse velit.

3. Superiores, suavi ac paterna imperandi ratione utentes, liberum et legitimum ad orationem recurrenti tempus subditis concedant; leniant ipsi difficultates, et in circumstantiis aliquibus condescendant. Quod ad rem vero ipsam, fortiter adnitantur, ut subditi se ipsos vincant, fiatque id omnino, quod ad maiorem Dei gloriam inferiorumque bonum conducit.

4. Si quando vulgares personae intercedant, quae privata potius benevolentia humanoque instinctu moveantur, quam quod ad eos haec cura pertineat, reiici a Superioribus debent, suaviterque moneri ad ipsos non spectare, ut sese in talia ingerant. Quod si graves sint personae, ut Consultores aliive alicuius nominis Patres, benigne illos audiant: deinde vero, si animadvertant levioris esse momenti, quod proponunt, hortentur, ut obedientiam ipsi potius promoveant, animum iis addendo, pro quibus intercedunt. Ubi autem saepius repugnando modum egrederentur, aut interponerentur etiam externi, tum diserte doceant sibi hoc ipso constringi manus, ne assentiri possint.

5. Si subditus, ut fieri nonnumquam solet, duriores se hac vel illa ex causa praebeat, ita ut, solam verbi *Nolo* vocem vitando, rem ipsam praestare videatur; constantes nihilominus fixosque manere Superiores oportet, illumque ad orationem et indifferentiam, quam regula iubet, hortari. Admoneant praeterea, repugnando diutiusque renitendo, graviter peccari; nec exspectari in Societate praecepta debere, ubi satis esse

Superiores
suaviter
et fortiter sub-
ditos regant.

Intercessionibus
moderandae.

Quid
si duriores se
praebeat
subditus.

Aliquot diebus
legenda
Epistola
B. P. N. Ignatii.

Io. iv, 34.

Opus est animi
robore.

P. 6 c. 1 n. 1.

debeat signum ipsum indicatae voluntatis; ut sibi persuadeant, se, postquam se ipsos vicerint, tanto laetiores fore, tum ob quietem conscientiae, tum ob fructum ipsum, quem magno cum merito ex victoria capturi sunt.

Non reformi-
dandi
recursus.

6. Non reformident immediati Superiores subditi recursum ad mediatos, nec propterea omittant obedientiam urgere; quin hunc potius expectent, quia mediati erit omnia, quae ipsi egerint, confirmare, subditumque ad obedientiam inducere.

Causae
inobedientiae
investigandae.

7. Serio moneantur Nostri, ut causas, unde obediendi difficultas nascitur, investigent: reperientque non in una solum obedientia peccari; sed, quoniam haec, ut prompta sit, alias etiam virtutes supponit, altius infixum haerere illarum defectum intelligunt. Verbi gratia, si quid praecipitur, quod ab existimatione vel honore proprio alienum sit, difficultas obediendi oritur ex superbia. Hic igitur admovendum examen, hic meditationes et remedia applicanda sunt, considerando, quam inanis res ea sit, praesertim in homine religioso, qui sui contemptum seque mundo crucifixum esse profiteatur. Si opus aliquod imponitur vel officium, a quo ipsi abhorreamus, ex immortificata natura promanat; sin contra deferendum est officium, ad quod propensiores eramus, ex eodem ipso inordinato ad officium illud aut personam affectu proficiscitur. Si terret operis difficultas, fortitudinis est defectus; eodemque modo in similibus. Humiliemur itaque, et, ad anteriora virili animo connitentes, gloriosam de nobis ipsis victoriam reportemus.

Superioribus
cohibendi
ii defectus.

8. Intelligant Superiores se, cum suorum in hac parte defectus non cohibent, plurimum damni adferre,

tum subditis ipsis, tum etiam Societati. In illis siquidem minuitur virtus et meritum obedientiae, minusque in dies apti et minus tractabiles efficiuntur: non aliter quam equis meticulo- sis accidere solet, qui, nisi stimulis incitentur, gravius semper ex omni re concutiantur, et longius retrocedunt. Societati vero difficilior sensim redditur gubernatio, divinique obsequii cursus magnopere retardatur. Sublata enim ex Societate obediendi promptitudine, quum praecepti, ut dictum est, poenarumque usus, eo quod signum ipsum satis esse debeat, ordinarius non sit; in promptu nimirum est, quis tandem rerum nostrarum status futurus sit, animo prospicere.

9. Intelligant porro subditi ex tot eiusmodi contradictionibus, intercessionibus, difficultatibus futurum, ut et minus suavis sit obedientia, et Superiores vicissim id praestare nequeant, quod, de Praeposito Generali agens, B. Pater Noster viii parte Constitutionum cap. 1, lit. e ab illis exigit: ut subditorum scilicet arbitrio aliquid relinquunt, eis compatiantur, et ex parte etiam nonnihil aliquando indulgeant, cum videretur id posse magis convenire: quoniam haec in subditis pariter supponunt obedientiam, ut plurimum, in caeteris rebus promptam, humilem, integram, caecam, qualem denique ab eo descriptam videmus. Cum iis enim, qui sic obedire consueverunt, potest et debet Superior in nonnullis indulgere, quippe qui hoc tum sine ullo vel subditi vel gubernationis suae detrimento facturus sit. Cum iis vero, qui aliter se gerunt, aliterque fere semper affecti sunt, locum non habet illa B. Patris Nostri admonitio; quandoquidem id magis, sicut ipse ait, convenire

Unde fit minus
suavis
obedientia.

non potest, nec perpetuo item praestari hoc debet: quoniam id aliud non esset, quam subditorum inobedientiam alere, eorumque infirmitatem confovere. Faciliora autem evadent omnia, si excitetur animus, ut in Superiore Deum agnoscat, nec certa quadam prudentiae lege, qua una ad obediendum duci videmur, eo quod rem ita fieri debere iudicemus, usquequaque moveatur; sed illum in iis etiam agnoscat, quae ab hacce humana prudentia dissentire et discrepare quodammodo videantur. Quam ad rem conferre haud dubie plurimum possent praecipui nonnulli ex antiquioribus maiorisque existimationis Patribus, si hanc de se fiduciam Superioribus praeberent, ut extraordinaria nonnumquam in ipsis earum rerum exempla edere possint, quae humana hac prudentia niti minime videantur, et

in quibus Deus ipse in Superiore agnoscatur. Ideo enim ad ista nos B. Pater Noster confirmabat, tum doctrina, dum eorum ipsum instrueret, ut ipso etiam loquendi modo huius rei nos quodammodo commonefaciat; tum exemplo, ubi res tulit, magnae interdum virtutis, Patres vel ipse redarguens, vel publicas illis reprehensiones ac poenitentias imponi iubens; quod Ignatius, ut Ignatius, nulla prorsus ratione committendum censuisset. At extremum, ut caput hoc concludam, meminerint Superiores debere se faciem, sicut dictum est, aliis praeferre et exemplo illis praeire, quemadmodum a B. Patre Nostro praescribitur quarta parte, cap. 10, § 8, eodemque modo qui primas in Societate tenent, ut est in parte octava, capite primo, § 3.

CAPUT V.

DE CASTITATE.

Qualis Societatis puritas.

CUM ea, quae huic virtuti adversantur, honori divino, Societatis existimationi, proximorum auxilio tantopere adversentur; satis fore videbatur, si in mentem revocarem, quod in principio sextae partis a B. Patre Nostro dictum est, enitendum nobis esse angelicam puritatem imitari et corporis et mentis nostrae munditia. Sed quia necesse est quibusdam adiumentis et damna praevertere, quae suboriri possunt, et bonum Religionis nostrae odorem conservare, ne unius cuiuspiam labes in universum corpus re-

dundet; e re etiam futurum visum est, si nonnulla breviter commoneremus.

1. Lapsus istos in bene constituta Religione, qualis per Dei gratiam est Societas, si quando contingant, non posse nisi ex magna quadam negligentia, longique temporis laxitate proficisci. Quod quidem manifeste constat ex Novitiis: hi enim, si praevious saeculi habitus intueamur, acriores haud dubie illos habent et minus mortificatos; si virtutem eiusque firmitatem, minus solidam minusque confirmatam; si virtutum exercitia

Causae huiusmodi lapsus.

aut sensuum mortificationem, multis partibus brevior; si noxias rerum species, magis vividas et magis impressas; si usum orationis et communicationis cum Deo, longe difficilior. Quare nihil est, quod non persuadeat, illos ad lapsum proniores et magis expositos esse. Et tamen novo suo fervore, sensuum custodia, tentationum manifestatione, occasionumque absentia, divina gratia iuvante, in magna puritate conservantur. Ex quo intelligere est caeteros, qui diutius in hac schola versati sunt, quique frequentiori orationis, mortificationis, poenitentiarum, sacramentorum aliorumque exercitiorum usu solidiores facti sunt, nisi omnem sui curam abicere velint, posse Dei ope nixos, non solum immunes ab omni graviore labe servari, sed in dies magis in omni puritate ac sanctimonia proficere.

Praesidia
ad puritatem
conservandam.

2. Magna esse ad hunc finem, si recte illis uti noverimus, in Societate praesidia: ut sacramentorum frequentationem, rationem conscientiae, quae Superiori reddenda est, errorum ac defectuum per eos, qui extra confessionem illos acceperint, manifestationem, assiduam socii praesentiam, orationem mentalem, duplex examen, frequentem librorum spiritualium lectionem, otii fugam, studiorum laborem, sobrietatem, et poenitentias, modestiae castitatisque in aliis, quibuscum vivimus, exemplum, Superiorum vigilantiam, casuum reservationem, tot denique Regulas ad hunc eundem scopum tendentes; ut permirum sit hominem, qui tam multis praesidiis septus sit, labi, nisi sensim pervertatur, et his omnibus auxiliis se ipse destituat, alia penitus omitendo, alia perfunctorie et sine fructu

usurpando. Quo certe admoneri ac permoveri quisque debet, ut ad seipsum animaeque suae statum cognitionem referat, memoria repetens quod a S. Bernardo dictum est, neminem repente fieri turpissimum; et naves submersas complures fuisse, dum in eas aquam sensim defluere sinunt, nec laborant, ut quam primum exhauriatur.

3. A Superioribus tria sunt diligentissime providenda:

Tria
Superioribus
providenda.
Ut subditi
spirituales
sint.

1. Ut subditi spirituales revera sint, procedantque cum omni sinceritate et desiderio perfectionis, atque ut auxiliis, quae diximus, rite fructuoseque utantur. Excubare sedulo in uniuscuiusque curam debent, ita ut, simul ac detrimentum aliquod iacturamque aut remissionem spiritus animadvertunt, mature succurrant, nec differant quousque mala crescant et corroborentur.

Occasiones
amputandae.

2. Amputent occasiones, quantumvis aegre laturum subditum sentiant, quasi vel parum ipsi fidatur, vel nota aliqua inuri videatur; quandoquidem, qui malis occurrit, et exacta Regularum Ordinationumque praxi suos periculis removet, nullam iustam suspicionis causam praebet, sed cautela utitur necessaria. Et, quamvis nullum subesset periculum (et vero superbus adeo nullus esse debet, ut se omni tempore, atque in omni occasione securum arbitretur; cum S. Petrus, post iteratum saepius parati ad mortem animi propositum, post tam multa constantiae promissa, quin immo post animi et fortitudinis suae experimenta, cum in tot armatorum conspectu manum ferro admoveere non dubitaret, ad vilis mulierculae vocem adeo gravi foedoque casu prolapsus sit), attamen vel oblocutionum cau-

sas praecidisse permagnum est, atque, ut hoc etiam deesset, ipsa nihilominus disciplinae observatio per se laudabilis est, Religioni decora atque honorifica, et meriti apud DEUM singularis. Dispiciant ergo Superiores quemadmodum cum proximis tractetur; feminarum visitationes et prolixa colloquia fortiter, iuxta Instructionem, circumcidantur, praesertim ubi levitas aliqua iocique cernerentur. Ingrediantur prorsus cum illis socii, semoto quovis respectu, serveturque ad unguem Ordinatio nostra circa regulam 18 Sacerdotum. Nec praetereundum hoc loco videtur, quod S. Gregorius, talia reprehendens, ad Ioannem subdiaconum scribit de Constantino monacho: *Cognovi quia ad Monasterium, quod in Piceni provincia situm est, solus pergere sine aliquo Fratrum suorum praesumpsit: ex qua eius actione cognoscimus, quia, qui sine teste ambulat, recte non vivat.*

Schedulae et munuscula, clanculum data vel accepta, diligentissime caveantur; familiaritas tenuiorum et ignobilium feminarum, ut quae suspicioni ac periculo magis expositae sunt, procul omnibus modis habeatur. Earum cura et patrocinium ad temporalia subsidia conquirenda, nec suscipi, nisi magno delectu et cautione, permittatur, nec tractari sine peculiari cum Superiore communicatione, atque ita dumtaxat, ut nec incommoda inde ulla, nec sinistrae suspensiones nasci possint.

Erga Coadiutores, qui in villis degunt, servetur exacte Ordinatio. Erga eos, qui minus spirituales sunt et distractionibus magis obnoxii, peculiare sit studium, ne periculis obiciantur; quia, etsi nullam de castitate sua sinistram suspicionem praebeant,

huiusmodi tamen homines occurrentibus occasionibus, quae plerumque non desunt, tuti parum sunt magnaeque tum ipsis tum Religioni fit iniuria, cum, velut oceano parva quaedam cymba, male tuta exponitur. Tales ergo parum solidi ad speciosa concionum, lectionum et alia id genus munia non promoveantur, quae opinionem famamque conciliant, et charos externis illos faciunt. Hinc enim adiguntur saepenumero Superiores, ut de illis vel circa locum vel circa occupationes ea statuunt, quae nec Societati nec subditis ipsis expediant. Quod si tandem accidat, quod hominibus spiritu vacuis evenire saepe solet, ut aut sua sponte abeant, aut merito suo dimittantur e Societate, gravius inde fit scandalum, alienanturque quam plurimi, nec capere possunt, qua ratione homines, qui tanto cum applausu in eiusmodi rebus occupabantur, talem in statum redigi potuerint, nisi occultae quaedam persecutiones et graves iniuriae intervenissent, quae miseros et afflictos ad extrema consilia impulerint: aut si a Societate ipsa dimissi fuerint, quod durissimum censi non debeat, tam utile membrum, et de quo Religio ipsa tam illustria magnae in eo fiducia ac satisfactionis argumenta dabat, illico amputari.

3. Si quid usquam accidet, quamvis id leve sit, quod minus rectum videatur, non praetermittant officium Superiores, ut commonefaciant, corrigant et remedium statim admoveant; alioqui deterius paulatim fit malum, et tempore ingravescit.

Doceantur Confessarii, ne ex pia quadam opinione, quam habent de Nostreis, venialia omnia aut levia atque extra periculum esse ducant; sed,

Levia
non praeter-
eantur.

Confessarii No-
strorum
monendi.

L. 10. Ep. 22.

Schedulae
et munuscula
caveantur.

Minus spiritua-
les ut iuvandi.
Instr. 8 n. 3, 4.

considerantes quonam tandem res istae, quae parvae videntur, evadere, quoque exitu terminari possint, nimis liberas conscientias exstimulent, ruinas et praecipitia, in quae ferri imprudentes possunt, ostendant: hoc unum esse quod daemon technis suis fraudibusque moliatur. Dent operam, ut pestiferas quasdam et nimis laxas

opiniones penitus evellant; hoc illudve non esse mortale, magni momenti non esse, necessarium non esse ut distincte confitendo explicetur. Meminerint denique, sic terram paulatim alluvione consumi, et cuiusmodi puritas in Societate requiratur, ut omni cura invigilent, et mala praevertant.

CAPUT VI.

DE DIFFICULTATE IN GRADIBUS ACCEPTANDIS.

Graduum
difficultas.

Hoc unum est, quod ad Societatis pacem unionemque conservandam permagnam inter alia vim habet. Et quamquam per Pontificum declarationes sublatae fuerint difficultates non paucae, minime tamen obscurum est humanam naturam se ipsam semper quaerere, multosque, eorum etiam numero, quos virtutis disciplinaeque in caeteris amantes esse constat, magnas easque graves in hac graduum materia pugnās ac molestias experiri. Caeterum sperare in Domini bonitate vocationisque gratia debemus, divinam maiestatem, quae B. Patri Nostro hanc graduum distinctionem, Societati usque adeo necessariam, inspiravit, obices etiam et impedimenta, quae incurrunt, magis in dies magisque submoturam. Sed advigilandum nobis est adnitemdumque, ut per exactam Ordinationum eo spectantium observationem Constitutiones ipsas in usum perducamus. Quam ad rem facient, quae sequuntur.

Servanda
pro gradibus.

1. Servetur accurate quod ex decreto quintae Congregationis ad regulam 15 et 57 Magistri Novitiorum adiectum est: ut aperte explicetur iis, qui ingrediuntur etc.

Servetur
decretum 50
Congr. 5 n. 1.

2. Serventur Ordinationes hac de re constitutae circa genus tempusque studiorum, varia examina suis temporibus instituenda, perscribendum ad nos iudicium, etc.

Servanda
quae circa
studia prae-
scripta sunt.

3. Ordinationes itidem circa tempus, quo proponi nobis debent qui ad Coadiutorum gradum promovendi sunt, ut praefixum spatium quam minimum prorogetur.

Quae circa
tempus propo-
nendi.

4. Erga eos, qui virtute sua ipsarum se probant Societati, mature quod ad illorum studia et circumspice agendum est ita, ut aliis occupationibus nonnumquam interrumpantur, tum ut ipsi ex parte animi ab eis abducant magisque in spiritu proficiant, tum ut hoc modo probentur, ostendantque quantum in obedientia processerint, ac praesertim in hac circa studia et circa liberam

Quid cum mi-
nus probatae
virtutis.

sui ipsorum dispositionem resignatione; differantur certe, ut sensim perspiciatur, quomodo se gerant; nam, absolutis postea studiis, si recte illis successerint, insignesque adeo, quod interdum accidit, doctrina evaserint, obrepunt indidem tentationes, cum sibi ob scientiam et talenta quemlibet gradum deberi existimant, aegreque adduci possunt, praesertim post aliquot annorum curricula, ut agnoscant defectum virtutum satisfactionisque in ipsis tantum esse, quantus revera est, et hunc unum promotioni suae obsistere atque officere merito debere. Ob hanc causam, quando eorum studia differuntur, aperte simul de imperfectionibus suis moneri debent: sic enim, aut eos paulatim corrigent, aut causam certe suam Societas aequiorem reddet; nec poterunt illi, quod subinde solent, causari, se laudabiliter et cum approbatione semper vixisse, eo quod de suis defectibus moniti numquam fuerint, nec propter illos mortificati.

5. Non alantur in certa quadam spe assequendae professionis, qui ob ingenii aut virtutis vel utriusque inopiam ad hunc postea gradum per Constitutiones provehi non possunt. Multoque minus in speciosis ac plausibilibus muniis exercendi erunt, ex quibus ubi famam apud imperitos et eos, quibus noti non sunt, aliquam collegerint, hac vulgi postea opinione abuti solent, non modo ut testimonium id opponant Societati, verum etiam ut semetipsos ipsi decipiant, iudicium vulgi amplectentes, et de se sibi, supra quam res habeat, mira persuadentes.

6. Nullo modo ferant Superiores, ut de Coadiutorum gradu abiecte quisquam loquatur aut sentiat, prae-

cipue ex Professis; sed illos arguant, mortificent et instruant, docentes quo ex spiritu talia procedant: et charitatem, obedientiam fructumque proximorum, ea demum esse, quae non solum apud Deum meritum, sed in Religione etiam benevolentiam apud Superiores existimationemque concilient. Hos esse Operarios, qui, tamquam membra revera utilia et tali corpore digna, in Societate pluris fieri magisque foveri debeant.

7. Quandoquidem Constitutiones ex hoc Coadiutorum ordine Rectores, ut plurimum, deligi volunt, peculiari studio in eos intendant Provinciales, quos idoneos ad id munus animadvertent; quoniam hos in primis libentiusque prae caeteris admittemus.

8. Quaecumque ad spiritum humilitatemque faciunt, eadem omnia ad graduum etiam facilitatem conducent: ex huius siquidem defectu, et humana quadam aestimatione, externaque in paucis quibusdam specie omnes hae molestiae et anxietates promanant.

9. Speramus in posterum ob varias Ordinationes accuratioremque aliarum Constitutionum praxim leviores ac pauciores fore difficultates. Praecipuus nunc labor in antiquioribus erit, qui studia peregerunt, et de se ipsis praeclare quidem sentiunt, sed longo intervallo, seu doctrinam seu talenta spectes, ad eam formam accedunt, quam describunt Constitutiones. Verum et hic quoque in vocationis gratia confidendum est fore, ut difficultates omnes facile profligantur; si, quam possumus, diligentiam adferamus. Quare, si repugnabunt, suaviter primum instruendi sunt, quanta maturitate, secretis informationibus, multorum prudentium

C. 21 d. 24.

Coadiutores
Patres
praeficiendi
Collegiis.
P. 4 c. 10 n. 8.
P. 6 c. 8 n. 8.

Humilitas necessaria
ad gradus.

Antiquiores
ut disponendi
pro gradu.

Ut exercendi,
qui ad professionem minus
idonei.

De gradu
Coadiutorum
non abiecte
loquendum.

iudicio, accuratisque examinibus de ipsis actum decretumque in consultationibus fuerit. Inculcanda est promissio, quam Societati pacti sunt, gradum, quicumque designatus foret, acceptandi; quae quidem, ut aliud nihil esset, tale certe pactum continet cum Societate, cum subscribit aliquis se legisse, intellexisse etc., velleque quidquid inibi continetur observare, ut sine illo, hoc est, nisi ab eo iniretur, Religionis aditu penitus excluderetur. Ex quo liquet eos, qui post huiusmodi pactum multosque post annos fidem ac promissa sua non servant, graviter omnino peccare, et iniuste agere adversus Societatem; multoque nunc magis, accedente insuper quintae Congregationis declaratione, quae promissionem hanc votum esse declaravit. Et commiseratione sane dignum est multisque lacrymis deplorandum, quod nonnulli aliquando in hoc genere responderunt, se quidem promisisse, sed iuxta Constitutiones intellexisse iuxta quas idonei sibi ad professionem esse videantur. Atqui iudicium hoc, nemo est, qui, nisi caecus plane sit, non videat ad ipsos minime spectare; sed Religionis arbitrio singula permitti, cuius est de cuiusque talentis iudicare etc.

Ad Spiritualia
Exercitia
cohortandi.

Iuverit eosdem ad Exercitia Spiritualia cohortari, ut melius perspiciant quam vim habent obligatio et vinculum, quo se Deo obstrinxerunt, ut ei reddant quod promiserunt. Scandalum illis ob oculos ponere, quod caeteris praebent. Denique monendi in unoquoque nominatim erimus de

personae circumstantiis, causisque quas adfert, de eius dispositione etc.

10. Conferet, ad extremum, si Provinciales et Consultores de uniuscuiusque promotione, tum privatim tum publice, non ex compassione quadam et gratificandi desiderio loquantur aut censeant, sed iuxta interrogationum responsa et iuxta formulam Constitutionum ac Decretorum. Nec complacendi studio prae se ferat quisquam se in contraria sententia fuisse, et hunc illumve altius provehi posse, doctesque aliorum opinione maiores habere, aut condescendendum seu indulgendum quidpiam esse; quoniam huiusmodi omnia deliberationes plurimum labefactant, dissensiones excitant animorumque aversiones. Sed satis habeant singuli ex formula et Instructione, quod in Domino sentiunt, qua secreti cura decet, ad praepositum Generalem perscribere. Meminerint hanc graduum distinctionem non in libris solum exstare scriptam debere, sed re ipsa ad Societatem conservandam, Operariorumque numerum amplificandum necessariam prorsus esse; B. Patrem Nostrum Spiritus Sancti ductu sic eam instituisse, ideo et retinendum eius usum esse, et pervincendas, quae in diem incidunt, difficultates: cum per Dei misericordiam non desint in eo gradu complures, qui, non solum exemplo suo ac virtute Societatem aedificant, sed eandem per ministeria fructumque erga proximos cum magna in Domino laude illam adiuvant et sustentant. Romae, ultimo Iulii, 1598.

Sincerae
informationes
instituendae.

INSTRUCTIONES

AD PROVINCIALES ET SUPERIORES SOCIETATIS

AUCTORITATE CONGREGATIONIS VII UT DIRECTIONES TANTUM SEORSIM IMPRESSAE.

C. 7 d. 81.

SUPERIORIBUS SOCIETATIS.

CONTRACTIS paucis e multis Instructionibus, tam a P. N. Claudio piaë mem., quam a Patribus in VII Congregatione deputatis, conscriptis, reductisque in librum Ordinationum quae vim legis habeant in posterum; quae reliquae erant intactas censuit VII Congregatio retinendas esse, ac *C. 7 d. 80, 81.* seorsim imprimendas ad Superiorum directionem, quibus non parum in sua gubernatione iuvarentur, quales sunt industriae et alia id genus, tum ob multiplicem rerum pulcherrimarum varietatem, ex quarum lectione non exiguus fructus speratur, tum ob memoriam tanti viri tamque de universa Societate bene meriti, a quo sapientissime prodierunt. Faxit divina bonitas rectam hanc vivendi iuxta Institutum viam sequamur omnes.

Romae, 2 Februarii 1616.

BERNARDUS DE ANGELIS,

Secretarius Societatis IESU.

INSTRUCTIO I.

AD RENOVATIONEM SPIRITUS.

Ex Deput. habita in Congr. 5.

*De promovendis ad sacros Ordines.
P. 4 c. 6, C.*

C. 7 d. 80 n. 1.

Ord. Gen. c. 7.

*Quando loco mutandi, et quomodo.
C. 7 d. 80 n. 2.*

1. QUAMVIS ex Constitutionibus nostri Scholastici ad Sacerdotium ordinarie circa finem studiorum promovendi esse videantur; quia tamen Sacerdotes fieri non expedit eos, qui non bene in spiritu profecerint (cum post Sacerdotium longe difficilius, si opus fuerit, a Societate dimittantur), cavendum est omnino, ne deinceps, qui in spiritu et religiosis virtutibus non bene profecerunt, aut in vocatione stabiles et firmi non sunt, ad Sacerdotium promoveantur, etiam si suae bonae existimationis iacturam, nisi ordinentur, obiciant. Quare servanda diligenter est a Provincialibus Instructio de ordinandis data anno 1576, et in consultationibus, quae de promovendis ad Ordines fiunt, quae in ea Instrukione praescribuntur, diligenter examinentur; et illud praecipue accurate discutiatur, quod ad profectum spirituales promovendorum attinet; moneanturque a Provincialibus Consultores, ut ad Praepositum Generalem scribant, utrum haec Ordinatio exacte servetur.

2. Quoniam loci mutatio plerumque morum mutationem non facit, ideo, qui in aliquo Collegio male se gerit, non mittatur, si fieri potest, ad aliud, nisi prius juvetur ubi deliquit, etiamsi spes aliqua sit ex ea mutatione eum, qui mutatur, profecturum. Si quando tamen Superiori videbitur aliquem alio amandandum,

mittatur etiam integra et prudens instructio de moribus eius, qui mittitur, ad Superiorem eius loci, ad quem is a Provinciali destinatur, ut hac ratione melius regi et in Domino iuvari possit.

3. Nostris iter agentibus, ut de necessario viatico debita cum charitate est providendum, ita nulla ratione permittendum est, ut pecunia illis detur ad superflua coemenda, et quae religiosae paupertati minime congruunt, ut sunt curiosa et pretiosa; et multo minus, ut ab externis seu consanguineis cum aedificationis iactura conquiratur.

4. Ut paupertatis puritas et perfectio diligentius a Nostris acquirantur, vigilandum a Superioribus est, ne quid in Societatem introducatur, quod vel huic paupertatis perfectioni adversetur, vel proprietatem aliquam sapiat. Quare, ut abusus superfluarum commoditatum, si quis est, penitus tollatur, curent diligenter Superiores, ut omni necessitati, habita ratione personarum, debita cum charitatis significatione provideatur. Ex quo, praeter multa alia, illud in primis sequetur commodum, ut ea ratione facilius superflua, et quae proprietatis speciem habent, tolli possint. Qua in re antiquiores et graviores Patres, et Superiores etiam ipsi omnibus prae-lucere debent exemplo.

5. Tollendus videtur ille abusus,

Instr. de spiritu ad Sup. c. 1, § Radices n. 6. Reg. 117 Prov.

De viatico etc. pro iter agentibus.

Interdicitur superfluus rerum usus.

Abusus

vestium in cubiculis.

ut alias ordinatum est, ne scilicet in Nostorum cubiculis duplices vestes habeantur; sed apud vestium custodem, ut est communis Societatis consuetudo, servantur, quod etiam de aliis rebus, quae in usu non sunt, qualia sunt instrumenta quaedam ad iter agendum et his similia, intelligendum est.

C. 7 d. 80 n. 9.

Nihil a cognatis vel amicis accipiendum pro lectionibus scribendis.

6. Etsi regula 90 Provincialis cavetur, ne quidquam Nostri a cognatis vel amicis accipiant; quia tamen videmus paulatim non levem abusum in hoc irrepsisse, cum Nostri, praesertim Scholastici, non raro ob describendas ab externis scriptoribus lectiones, cum eas ipsi ob infirmam valetudinem scribere non possunt, pecuniam conquirent; qua occasione in alios etiam usus non necessarios saepe, conniventibus immediatis Superioribus, illam expendunt; ut in posterum omnis talium rerum occasio praecidatur, nulla ratione permittant Superiores pecuniam a quopiam e Nostri ad tales vel similes usus conquiri vel accipi. Quod si quis iudicio Superioris, qui necessitatem intueri debet, indigeat lectionum descriptione, id fiat pecuniis Collegii, in quo ille habitat. Quam ob causam Provincialis curet aliquam pecuniae summam illi Collegio applicare, ne his expensis extraordinariis nimium gravetur.

Quomodo Superiores indigentibus prospiciant.

Quomodo et pretiosa interdiciuntur.

7. Nulla ratione permittatur, ut Nostri apud se habeant et secum ferant quaedam, quae pauperibus, quales nos sumus, minime conveniunt;

ut sunt horologia rotata, et affabre facta; reliquiaria valde curiosa et pretiosa; imagines item multi valoris, et similia.

C. 22 d. 24.

8. Ne paupertatis sanctae custodia, quae plurimum cordi nobis esse debet, ulla ex parte violetur; tollatur abusus ille, qui apud aliquos, ut audimus, irrepsit, qui, rei deformitatem forte non attendentes, in libris, quos de Superiorum licentia apud se habent (qui tamen pauci esse debent et certi quidam), inscribunt; *Ad usum talis* etc.; qui loquendi vel inscribendi modus, vel prorsus inutilis est, vel, si aliquid efficiat, ut scilicet Superiores de huiusmodi libris minus libere disponant, paupertatis perfectioni et puritati aperte repugnat; cum non tantum in rerum dominio, sed in illarum usu etiam paupertas plerumque laedi possit. In iis igitur libris, qui communiter a Superioribus, cuiusque conceduntur, et asportari communiter solent (ut sunt Constitutiones, vel illarum Summarium, Ioannes Gerson, vel similis aliquis pius libellus, officium B. Virginis, et Sacerdotibus breviarium, diurnum, nonnullis etiam Biblicorum exemplar, et summula aliqua casuum, et his similes), nihil inscribendum est. Reliquis vero libris, qui alicui conceduntur a Superioribus, vel permittitur ut eos emi curet (quos tamen in unum vel aliud Collegium asportare non licet), inscribendum tantum est nomen ipsius Collegii vel Domus, cui sunt applicati.

Abusus proprius librorum.

Quinam permittendi.

INSTRUCTIO II.

PRO CONCIONATORIBUS SOCIETATIS.

Ex Deput. habita in Congr. 5.

In virtutibus bene fundentur.

1. **C**UM Concionatorum munus tanti momenti sit, et ex praecipuis, quae Societas ad proximorum salutem procurandam exercet; diligenter a Superioribus curandum est, ut, qui ad hoc munus talentum a Domino acceperunt, bene ab ipso etiam studiorum tempore in hunc finem instituuntur, ut possint suo tempore illud bene ad Dei gloriam et proximorum salutem fructuose exercere. Quare, si qui perspiciuntur huiusmodi esse, in humilitate et caeteris virtutibus bene fundentur, quotius id muneris exsequi suo tempore possint. Nulla ratione autem sinantur concionibus aliorum describendis tempus terere.

Quomodo formandi.

2. Quoniam vero Scholastici nostri in domesticis concionibus frequenter exercentur, non solum ob varias utilitates, sed etiam ut huic muneri publice et ad populum suo tempore praestando assuescant; in privatis concionibus, quae in refectorio haberi solent, non tantum ea, quae ad religiosos proprie spectant, tractari poterunt; sed interdum etiam illa, quae ad populi aedificationem facere censeantur, nimirum: si christianae virtutes, ut eleemosyna, charitas in proximum, et similia proponantur; vitia item, ut ambitio, avaritia, ira et alia huiusmodi vituperentur. Haec autem ita explicari poterunt, ut non quasi ad Religiosos tan-

tum, sed veluti ad populum etiam et ad saeculares homines sermo dirigetur.

3. Ad Praefectum concionum pertinebit thema seu argumentum iis, qui concionaturi sunt, designare, ac pro eorum captu unum, aut alterum, aut plures etiam auctores, qui illud argumentum bene tractarunt, assignare, ut ex eorum lectione illi materiam eliciant, ex qua suam postea concionem iuxta cuiusque propriam inventionem componant; ac denique viam illis aperiat, prout necesse cuique fore perspexerit, ad bene disserendum de argumento, quod tractandum assumunt. Conveniet etiam iis, qui concionaturi sunt, tempus aliquod concedi iuxta Superioris arbitrium, in quo commode parare se possint; quod, ut multum esse non debet, ne nimium a studiis distrahantur, ita modicum esse non expedit, ne imparati ad concionandum accedant. Quare propter varias occupationes, quibus Scholastici distinentur, a quibus propter concionem eximi non debent, biduo saltem ante monendi erunt.

In argumento tractando, a Praefecto docendi sunt.

C. 7 d. 80 n. 6.

Quomodo exercendi.

4. Ad hunc finem, in praecipuo praesertim Provinciae Seminario, bene exercitatus e Nostris aliquis concionator Praefectus concionum constituendus est; qui et exemplo suo, et pro cura hac sibi demandata, Nostros diligentius exerceat, praecipue vero tertio et quarto anno Theologiae: et

post singulas conciones libere et amanter eosdem privatim (re prius, si videbitur, collata cum Superiore, aut, huius iudicio, cum aliis Patribus) moneat, in quo defecerint quoad vocem, gestus et alias boni concionatoris partes; idque illi in proxima concione emendare studeant, iudiciumque Praefecti de emendatione facta, aut non facta, iterum intelligant, donec bonum habitum induant. Commendabit vero condemnabitque, tum Superior tum Praefectus, quae commendatione aut condemnatione digna videbuntur. Alii vero, ad quos hoc non pertinet, minime permittantur, nec facile et immodice eos laudare, nec libere carpere.

5. Ut toni cum fructu iuxta ipsorum finem fiant, praeficiendus illis omnino erit, qui in concionandi ratione eos, qui tonos faciunt, bene et prudenter instruere possit; idque suaviter ipse praestabit, antequam e suggestu illi abeant, commendando quoque subinde quae oportet. Utilitas vero e tonis maior speratur, si quadrante horae circiter ii praemoneantur, qui eos facturi sunt, themate illis assignato.

6. Non est existimandum ad eundem concionandi modum, vel unius celebris concionatoris imitationem Nostros adigendos esse, vel adigi etiam posse; communia vero documenta ad proprium, quem quisque a natura habet, concionandi modum et facultatem accommodanda sunt, cum varia sit hominum conditio. Monendi igitur omnes sunt, qui ad hoc munus instituuntur, ne alios in voce et gestu imitari studeant, quando id, quod imitantur, quamvis bonum sit, natura consequi non possunt.

7. Qui concionandi talentum ha-

buerint, si post absoluta studia scholastica duos annos ad ea repetenda iuxta regulam 52 Provincialis posuerint, post tertium annum probationis, antequam concionandi munus suscipiant, privato studio Sacrae Scripturae, et legendis Patribus, ac sanctae meditationi saltem per annum vacent. At vero qui biennium ad repetenda studia non habuerint, per duos annos iis rebus incumbant. Unde illud etiam commodum sequetur, quod tantopere aliorum concionibus describendis non inhiabunt.

8. Ut nostri Concionatores fructuosius suum munus exsequantur, meminerint regulae 2 Concionatorum, et diligenter curent, ut in ipsis vigeat zelus animarum, charitas, orationis studium et devotio. Immo vero Exercitia Spiritualia, subinde ab illis ultro et libenter repetita, plurimum ad haec omnia proderunt. Caveant similiter ab iis, quae et Concionatores plurimum distrahunt, et eorum studia impediunt, et spiritum ac devotionem minuunt, ut sunt: nimiae familiaritates cum externis, eorundem visitationes, donaria, praesertim a feminis, facile admissa, et his similia.

9. Quoniam vero Nostri ad concionandum in Quadragesima extra Collegium interdum mittuntur, et accidere nonnumquam potest, ut ii, qui mittuntur, ob infirmam vel imbecillam valetudinem cibis quadragesimalibus vesci non possint; ideo ad maiorem proximorum aedificationem melius fore iudicavimus, ne huiusmodi Concionatores in posterum extra nostras Domos in Quadragesima concionaturi mittantur. Cum iis vero, qui in Domibus nostris concionantur, nemo in hoc dispenset,

Scripturae
et legendis Pa-
tribus, saltem
per biennium

Quales esse
oportet.

A quibus ca-
vendum.

Extra domos
ne concionen-
tur, qui cibis
quadragesimi-
malibus etc.
Ord. Gen. c. 1.
n. 15.

De tonis
cum fructu
faciendis.

C. 7 d. 80 n. 7.

Ab affectata
imitatione ar-
cendi.

Vacant Sacrae

inconsulto Provinciali, qui in huiusmodi dispensatione necessitatis et maioris divini obsequii rationem habebit. In victu vero et vestitu ea lautitia, illae item singularitates et exemptiones, quibus alii merito offenduntur, Concionatoribus minime concedantur.

Eorundem
frugalitas.

10. Qui talenta ad concionandum ostendunt, praesertim rariora, non diutius, quam par est, in docendi munere, tam Humaniores Litteras, quam Philosophiam et Theologiam, detineantur; ne, si secus fiat, quando in iis studiis pene consenuerint, tunc demum ad concionandum accedant.

Quamdiu doce-
bunt.
C. 7 d. 80 n. 9.

INSTRUCTIO III.

PRO CONFESSARIIS SOCIETATIS.

Ex Deput. habi-
ta in Congr. 5.

Maturitas
in moribus etc.
C. 7 d. 80 n. 11.

1. **P**RINCIPIO quod habetur in regula Provincialis 100 de maturitate Confessariorum, id in primis curandum, ut multo maior ratio maturitatis habeatur in spiritu, moribus et aedificatione; alioqui aetas, quae conciliare etiam solet auctoritatem, non multum proderit. Prima ergo cura ponatur circa promotionem ad Sacerdotium iuxta ea, quae dicuntur § 1 ex Deputatione pro renovatione spiritus. Cavendum vero, ne spe futurae emendationis adhibeatur hoc medium promotionis ad illos in spiritu iuvandos, nisi aliunde constet emendatio. Ad haec, quod praescriptum fuit anno 1590, § 6, de biennio exspectando recens ordinatis, ita servetur, ut et illo tempore, et etiam post illud, antequam ad mulierum confessiones exponantur, occupentur virorum confessionibus audiendis, tum ut maioribus laboribus assuescant, et fructuosius ac latius occupentur, tum ut experiatur Societas ecquid in hoc ministerio valeant, tum demum ut hoc modo maturiores fiant, nec imparati accedant.

De promotione
ad sacerdo-
tium.

Instr. 1.

Non nisi post
biennium
ad mulierum
confessiones
exponantur.
Ord. Gen. c. 1.
n. 8.

2. Regula 15 Sacerdotum omnino ita servetur, ut ad crates mulieres audiantur, etiam in summa frequentia, neque excusationes admittantur, etiamsi sint puellulae.

Ad crates mu-
lieres
audiendae.
C. 7 d. 80 n. 12.

3. Et quoniam plurima habet incommoda, si in confessionali longa protrahantur colloquia, omnino regula 17 Sacerdotum exacte servetur, ne de rebus ad confessionem non pertinentibus eo loco loquantur. Quod si contingat de aliis rebus ad consolationem vel utilitatem illarum esse loquendum, id non flexis genibus in confessionali, sed stando vel sedendo breviter et modeste, demissis oculis, ut regula dicit, fieri debet. Quare operae pretium erit nonnulla loca patentia et decentia in aliqua templi parte pro ratione regionis assignare, ad quae feminae accedant, ut Nostros alloquantur: sic enim fiet, ut et colloquia brevius finiantur, et minus frequenter accedant, cum pateat sermones illos non esse confessionem; et non offendantur alii, dum existimant confessiones earum, quae frequenter confitentur, adeo in lon-

De non
protrahendis
colloquiis in
confessionali.

Extra
Confessionem
patenti loco
colloquantur.
C. 7 d. 80 n. 13.

Quid cum
de scrupulis
et Spiritualibus
Exercitiis
agitur.

gum protrahi, et ut omnis occasio praecidatur. Si poenitentes praetendant scrupulos, instruant illas Confessarii, ne historias narrent, et inutilia repetant; et interdum etiam ipsi sermonem abrumpant. Nam, si vere scrupuli sunt, ubi id illis certo constet, nihil opus erit longas orationes audire. Quod si agatur de meditationibus et Spiritualibus Exercitiis, fiat id potius per spirituales libellos Granatae, et aliorum, quos apud se legant. Et, si in aliquo casu particulari aliter faciendum esset, id non fiat nisi consulto Superiore.

De generaliter
audiendis.

4. Servetur etiam regula 21 Sacerdotum. Curetur etiam, ne confessiones generales excipiantur earum, quae semel generaliter alicui confessae fuerant, nisi id exigeret manifesta necessitas Sacramenti ob confessiones invalidas. Quod tamen in huiusmodi raro admodum probabile est posse contingere.

Syndici.

5. Constituantur syndici, non modo Aeditui et aliqui ex sociis, sed nonnulli proximi Sacerdotes, qui observent, et Superiorem moneant, tam de prolixis confessionibus, quam de colloquiis, quae extra confessionem protraherentur.

Mane confessae
non audiantur
a prandio.

6. Quae matutino tempore sunt confessae, vel sequenti die mane confiteri debent, non permittantur a prandio accedere praetextu confessionis; sed si accesserint, Confessarii reiiciant in diem crastinum, si sunt communicaturae; et si illo ipso die, quo accedunt, communicaverint, differant ad diem sequentis confessionis.

De socio secum
retinendo.

7. Circa regulam 18 Sacerdotum, de retinendo secum socio, omnino exacte servandam invigilent Superiores diligenter, et, acceptis his nostris, convocent omnes Sacerdotes, illisque,

tum alia, quae ad eos spectant, tum praecipue litteras nostras legant, quas de hac re 15 Iulii anno 1585 ad Superiores dedimus. Iis vero, qui suas regulas 15, 16, 17 et 18 non servaverint, monitiones seriae, et poenitentiae prima vice iniungantur; et quamvis nobis non placuerit universim praeceptum imponere obedientiae, ut id servant, tamen alicui particulari, qui eo freno indigebit, poterit ac etiam debet Superior id imponere. Quod si id non servare fuerint deprehensi, removeantur statim a confessione feminarum, et nos moneamur, ut dispiciamus, an tales in Societate retinendi sint, utpote qui in re gravi, periculosa et tam severe iniuncta parere noluerint. Quod si locus, ubi infirmas iacent, ita angustus sit, ut per loci dispositionem fieri non possit ut socius Patris adsit; cum primum Domum redierint, Superiorem moneant, ut is consideret, an secundo illuc redeundum sit, vel potius (in quod magis inclinamus) ea cura propriis Parochis relinquenda. Quod ut melius omnino servetur, iniungitur Superioribus omnibus, ut in publicis exhortationibus moneant omnes, quod, quamvis nulla sit peculiaris regula, quae socios moneat, ut ipsi Superiori significant, cum redierint, an Sacerdos regulam servaverit; tamen et ex nonnullis regulis aliis, et ex nostra hac peculiari Ordinatione socii et Fratres omnes tenentur Superiorem ea de re vere et sincere monere: quod si non fecerint, intelligant, nec suae conscientiae, nec Societatis hono se satisfacturos, et Superiores in eos, tamquam in inobedientes, esse animadversuros. Sacerdotes vero, etiamsi maxime socii extra remanere vellent, nulla ratione

Monendi.

Etiam remo-
vendi
a confessione
feminarum.

Quando locus
infirmas
angustus est.

Publice socii
docendi de hac
regula.

id permittere debent; tum ne illi otiosa colloquia cum aliis misceant, tum ne ipsi sint sine teste.

De communio-
nis frequen-
tia.

8. Circa communionis frequentiam optandum est, ut servetur regula 26 Sacerdotum, ne crebrius, quam octavo quoque die etc. Sed quoniam in nonnullis civitatibus, ubi passim maior est communionis frequentia, et cum nonnullis personis, quae ab aliquo tempore frequentius in hebdomada communicant, vix fieri poterit; saltem illud retineatur, ut in futurum nec Confessariis, nec Rectoribus liceat dispensare, nisi tantum Provinciali, ut bis in hebdomada fieri possit. Cum iis vero, qui consuetudinem habent frequentius communicandi, curetur quod suavius fieri possit. Illud tamen non dubium est, si Confessarii serio sibi persuadeant, id maiori proximorum utilitati, Societatis bono et aedificationi convenire, fore, ut cum utrisque feliciter omnia transigantur.

De mulieribus
invisendis.

9. Et quoniam magna iactura temporis et fructus spiritualis in ministeriis, certe plus quam oportet, mos inolevit visitandi et salutandi, omnino necessarium duximus ad meliorem regulae illius observationem, quae de non invisendis mulieribus agit (est autem 72 Praepositi, et 70 Rectoris), aliquid certius statuere. Et sane extra casum necessitatis (qui esset, verbi gratia, in aliqua infirmitate, aut luctu, aut morte aliquorum, pii alicuius negotii et huiusmodi), raro admodum spes ista magni fructus evenire potest. Quia tamen modus agendi Societatis, accepta beneficia, et declinatio rusticitatis cuiusdam non permittunt, ut haec officia Nostris omnibus interdican- tur, moderatione aliqua opus erit. Hanc nos commodissimam hoc quidem tempore

arbitrati sumus, ut habeatur ratio, tum personarum, quae invisuntur, tum Nostrorum, qui invisunt. Itaque tria concurrere debent, ut aliqua digna existimetur, quae a Nostris officii causa invisatur. Primum, ut sit persona nobilis et primaria; neque enim omnibus devotis cuiuscumque gradus id officii par est praestare, cum satis possint in nostris ecclesiis, et confessionibus et piis colloquiis, et iuari et instrui. Secundo, ut sit bene merita non vulgariter de Societate. Tertio, ut in domo illa marito, cognatis vel huiusmodi id officii gratum potius quam odiosum esse credatur. Caeterum, ne in designatione huiusmodi personarum errari contingat, volumus, cum Provincialis visitat singula Collegia, auditis Consultoribus, designet eas, quibus sine offensione, praeter circumstantias iam dictas, id negari non debeat; caeteras omnes huiusmodi visitationes superfluas prohibeat. Nostri autem, qui id facere possunt, videntur eligendi quam paucissimi, nimirum Superior, qui quasi publico nomine pro Collegio id exhibeat (ita tamen, ut valde moderate et circumspecte id faciat, ut aliis exemplo prae luceat), et Confessarius, cum quo tamquam patre spirituali personae, quae visitandae sunt, confidenter agere possint, qui si prohiberetur, maxime offenderentur. Caeteri vero, si quando expediat ut aliquis mittatur, non ipsis petentibus, sed Superiore suo nomine eos mittente, si fuerint viri serii, graves et spirituales, poterunt interdum id praestare.

Tria requisita
ad invisendum.

Personae
designentur.

10. Provinciales autem in visitationibus diligenter inquirent, quomodo haec omnia servantur, et nos exacte moneant. Curent etiam, quod

De iis omnibus
Generalis
monendus.

aliquando quibusdam litteris universalibus commendavimus, ut occasione missionum Confessarii interdum mutantur, ne angustus sit fructus, si perpetuo cum nonnullis devotulis occupentur.

Ad hoc munus affecti sint.

11. Curandum, ut nostri Confessarii iuxta regulam Sacerdotum 8 multum afficiantur ad hoc munus, ut proximis pernecessarium et nostri Instituti valde proprium; praecipue vero invigilandum, ne sint minus affecti minusque prompti erga homines pauperes aut vulgares. Quod si hos refugere deprehenderint Praefectus ecclesiae vel Aeditui, omnino Superiori significandum erit, ut Confessarium officii serio monere possit.

Praesertim erga pauperes.

Eorundem munus et spiritus.

12. Curandum item diligenter, ne numero potius poenitentium quam fructu eorum spirituali gaudeant; magisque solliciti sint, ut ad veram contritionem poenitentes promoveantur, vitia emendent, in via spirituali dirigantur et promoveantur. Ac, quoniam in hac parte notabilis remissio ex spiritus ac zeli in Confessariis defectu advertitur, de hoc resuscitando elaborandum est; nec alia media efficaciora videntur, quam orationis, meditationis ac mortificationis studium, otii declinatio, moderata et ex spiritu Societatis ordinata cum externis conversatio, de spiritualibus rebus et modo iuvandi animas cum domesticis colloquutio, Regularum omnium, earum praesertim, quae de feminarum confessionibus praescribunt, ut superius dictum est, exacta observatio.

Abusus tollendi.

Quare tollendi sedulo, qui sequuntur, abusus, sicubi existant: plures horas dare pauculis feminis, ut aliis ad confitendum locus non sit; alias

confiteri volentes arcere, ne filiae propriae spirituales (ut vocari consueverunt) expectare cogantur.

13. Sicubi non est introductum, valde cupimus, ut introducat quod Romae et alibi fit, si accurrentium frequentia id postulet: ut scilicet designati Sacerdotes statis diebus certis horis in templo resideant, ut, qui confiteri volunt, ad manum habeant Confessarium.

Designentur in templo statis diebus.

14. Quaesierunt nonnulli, qua formula utendum esset Nostris in absolutione ab excommunicatione et aliis censuris, cum decima regula Sacerdotum omnibus eandem praescribat. Respondimus, in foro quidem conscientiae, quod frequens est, utendum formulis, quae habentur in directorio P. Polanci piaae mem. Sed in foro exteriori, quod rarissime eveniet, si ex delegatione Praelatorum aliquando contingat, sequantur formulam in eo episcopatu receptam.

De formula absolvendi a censuris etc.

15. Ad otium autem vitandum, et occurrendum quorundam Nostorum querimoniis, dicentium in parvis aliquibus Collegiis non satis esse occupationum, quamvis nihil opus sit statuere aut ordinare, cum ex Regulis et Constitutionibus et formula Instituti satis constet non deesse plurima, in quibus iuxta gratiam nostrae vocationis occupari debeamus; tamen, ut id Superiores quasi compendium prae oculis habeant, non erit inutile, si quae nobis a Provincia romana anno 1590 proposita fuere, quorumque copia iam fuit transmissa; inspiciant; ut subditi iuxta Superiorum arbitrium et voluntatem, habita locorum, temporum et personarum ratione, in iis exerceantur.

Ad otium in parvis Collegiis vitandum. C. 18 d. 22 n. 8.

Instr. 4.

INSTRUCTIO IV.

AD OCCUPATIONES VARIAS,

IN QUIBUS SACERDOTES OPERarii SOCIETATIS
CUM FRUCTU EXERCERI ET TEMPUS UTILITER COLLOCARE POSSUNT,
A CONGREGATIONE PROVINCIAE ROMANAE A. MDXC PROPOSITAS,
ET A R. P. N. CLAUDIO AQUAVIVA, PRAEPOSITO GENERALI, APPROBATAS.

Occupationum
tria capita.

Pro spiritu,
orationis assi-
duitas etc.

In studiis,
praesertim ca-
ssum
conscientiae,
occupatio.
C. 18 d. 22 n. 3.

OMNES occupationes, quae in Collegiis Societatis, vel iam sunt vel introduci possunt, ad tria capita reducuntur: primo ad spiritum, secundo ad studia, tertio ad proximos.

1. Quoad spiritum, in primis opportuna erit oratio et meditatio extra illam horam assignatam a regula, prout cuique devotio suggesserit, et quantum per charitatis et obedientiae occupationes licuerit, dummodo semper Confessarius vel Superior consulatur. Oratio enim, non solum faciet, ut bene et sancte insumatur illud tempus, sed etiam expellet alia via otium, quia impellet ad agendum et quaerendos ultro proximos, quos iuvemus. Atque in hoc capite, non solum comprehenditur oratio ipsa, sed etiam lectio librorum spiritualium, et omnes eiusmodi spirituales mentis exercitationes in DEUM.

2. Quoad studia, bonum est, ut nostri Sacerdotes paulo magis delectentur studiis, tum ad otium vitandum, tum propter utilitates, quae consequuntur. Et ideo non est res restringenda ad unum tantum genus, sed possunt se exercere in pluribus. Primo et praecipue in casibus conscientiae; deinde in Scriptura Sacra et Sanctis Patribus; aliquando etiam

legere historias ecclesiasticas et vitas Sanctorum. In quo etiam iuverit, ut melius servire possint quae leguntur, conficere sibi compendium, non modo casuum, sed etiam selectorum exemplorum, quae deinde sint usui inter agendum cum proximis. Confert etiam plurimum, si saepe legant et prae manibus habeant librum Exercitiorum Spiritualium, Directorium P. Polanci, et Methodum iuvandi morientes. Sed tamen videndum est, ne occupentur in quibusdam studiis inutilibus, ex quibus, vel nullus est fructus, vel quae non sunt proportionata illorum capacitati, quia sic amittitur tempus. Iuvabit etiam, ut sit maior copia librorum varii generis in Collegiis. In particulari, quoad casus conscientiae, fiant conferentiae exacte et diligenter de rebus utilibus et practicis, et praevideantur materiae, quia, si fiant, ut debent, bis in hebdomada et hoc modo, quo diximus, erit haec inter alia satis bona et utilis occupatio.

3. Quoad tertium, de proximis, vix potest deesse occasio, si quis velit, et habeat zelum. Quare hoc praecipue procurandum, ut Nostri concipiant et foveant hunc zelum ita proprium nostri Instituti. Modi autem et occasiones iuvandi proximos mul-

Zelus
cum proximis.

Modi iuvandi
proximos.

tae sunt, et fere in omnibus locis sunt: ut docere doctrinam christianam, tradere Exercitia, et quaerere et inducere homines ad ea peragenda (cum prudentia tamen), visitare hospitalia et carceres, quaerere eleemosynas pro iis, qui sunt in carcere et xenodochiis, pacificare inimicitias, facere conciones vel exhortationes in iisdem locis, reducere eos, qui sunt in malo statu, iuvare Confraternitates, ubi sunt, iuxta nostrum Institutum, et ubi non sunt introducere, adire scholas externorum, et in eis, consentientibus ludimagistris, aliquas exhortationes habere, iuventutem ad confessionem allicere, quamvis melius sit curare, ut ipsi magistri per se hoc faciant, visitare infirmos ad eos consolandos et spiritualiter iuvandos, qua ratione iuvantur etiam propinqui, qui adsunt, et fiunt amici, et facile adduci possunt ad frequentanda sacramenta. Pro hoc etiam confert, cum proximi veniunt ad nostrum templum, libenter eos admittere et audire in confessione, etiamsi cum aliquo nostro incommodo: et cum occurrunt nobis in viis, invitare eos qualibet occasione vel levis amicitiae, tum etiam parentes discipulorum nostrorum conciliare Societati. Iuvabit etiam facere interdum conferentias de modo iuvandi proximos, verbi gratia, infirmos, vel qui modus tenendus sit in pacificandis discordiis, aut in confessione quid remedii dari possit huic vel illi peccato. Praeterea possunt fieri missiones ad loca vicina per duos aut tres dies hebdomadae, ita ut redeant et adsint die dominico. Iuvabit etiam, quod fit erga proximos, non facere casu, sed scienter et cum consideratione, animo repetendo quomodo auditae sint

confessiones, in particulari huius vel illius; quomodo remedium positum sit huic vel illi, qui indigebat; item, quo affectu, quo zelo, qua patientia. Denique curandum esset, ut in omnibus locis, ubi residet Societas, hoc intelligeretur, Societatis professionem hanc esse, ut praesto semper sit ad proximos; neque illi gratius quicquam esse posse, quam ad hoc adhiberi omni hora, in omnibus rebus consentaneis nostro Instituto. Hoc enim faceret, ut omnes ad nos libenter concurrerent.

4. Sunt etiam quaedam observanda a Superioribus: et primo, ut ipsi quoque, et quidem omnium maxime, ferveant zelo animarum, et eum prae se ferant, et saepe animent suos, atque ipsis factis ostendant id sibi cordi esse, fovendo et promovendo profectus proximi, et praebendo auxilium, quod possunt, et inter alia facile dando socium, quando petitur. Praeterea ipsi quoque pro parte sua faciant quod possunt, eundo interdum ad hospitalia et ad moribundos; at, si non eunt saepius, constet non ire propter occupationes sui officii. Praeterea non faciant ipsi quoque omnia per se, et praesertim nobiliores actiones, sed dividant eas cum suis. At cum aliquis se excusat, quod non possit vel non habeat talentum, non facile admittant, sed animent, quia DEUS concurrit et adiuvat. Tollant alias occupationes minus utiles, et quae tempus praeripiunt, animosque ab utilioribus, necessariis Institutoque magis propriis avocant, cuiusmodi sunt: excursions, visitationes, confabulationes cum externis, vel etiam cum Nostris. Curent, ut in omnibus Collegiis sit unus saltem doctus, quia ille exercebit reliquos; et faciant ut in Collegiis semper vigeant aliquae

Observanda a
Superioribus.

Conferentia
de modo iuvandi.

bonae exercitationes. Denique Superiores ipsi curent, non solum ut cum suis consultant de modo fugiendi otii, et quatenus bonae et aptae exercitationes introduci possint; sed etiam invigilent, ut his Nostri occupentur. Ipsi enim, cum melius norint statum et conditionem illius civitatis et loci, in quo sunt, facilius poterunt invenire, in quibus possint occupari.

INSTRUCTIO V.

DE NOTITIA HABITA PER CONFESSIONEM.

NE NOSTRI, VEL SUPERIORES, VEL ALII EA UTANTUR,
ETIAMSI USUS ALIOQUI LICITUS FORET.

A R. P. N. Claudio Aquaviva, Praeposito Generali, tradita anno 1590.

*Citantur
a Domino
Soto lib. de Ra-
tione secreti
m. 8, q. 4.
et a Navar.
c. Sacerdotes
de poenit. d. 8.
num. 114
et seqq.*

*Interdicatur
huiusmodi do-
ctrina etc.
Ord. Gen. c. 2.
n. 14.*

TAMETSI non desunt Doctores, qui sentiant, salvo sacramentalis confessionis sigillo, iustis de causis licere nonnumquam Confessario (cum id fieri potest sine ulla revelatae confessionis suspicione) uti extra confessionem notitia per confessionem habita; tamen, quoniam haec doctrina, et eam exigit in tanta re circumspectionem, quam servare perdifficile sit, et interim posset aliquando retardare subditorum libertatem, quam huius fori sanctitas et nostrae Societatis Institutum requirunt in se ipsis rebusque suis Confessario aperiendis: idcirco visum nobis est in Domino statuere, sicut et severe statuimus,

pro reverentia, qua semper Societas nostra coluit huius sacramenti inviolabile sigillum et libertatem, ut omnes Superiores diligenter caveant, ne vel ipsi vel Nostrorum aliquis supra dictam doctrinam usquam introducant, nec illam publice aut privatim doceant, nec ea utantur ullo modo (nisi forte de poenitentis licentia); sed ita prorsus in omnibus casibus nostri se gerant Confessarii, ac si in confessione nihil penitus audivissent; sibi que persuadeant, ut humanarum rerum regimen ab hoc Sacramento longissime distat, ita debere nullatenus ab eo pendere.

INSTRUCTIO VI.

PRO NOVITIIS SOCIETATIS.

*Ex Deput. habita
in Congr. 5.*

*Delectus
in admittendo.*

1. **Q**UONIAM prima boni status Societatis origo in admittendis iis consistit, qui nostro Instituto congruunt; ideo Superiores, ad quos admittendi munus spectat, in admittendo non sint nimii, sed delectum personarum habeant; nec Nostorum vel aliorum importunitate moveri se sinant; nec bona externa vel Nostorum affinitatem, sed potius ad nostrum Institutum aptitudinem in admittendis sequantur.

*In ineptis
dimittendis.*

2. Postquam vero in Societatem admissi fuerint, curent Provinciales, ut patronos non habeant, qui eos, licet ineptos, in Societate retineri curent; ac porro in dimissionis negotio Magistri Novitiorum iudicium magni faciant, nec se in dimittendo difficiles exhibeant, cum id Novitiorum Magister, causis adhibitis, proponet. Neque enim necesse est de cuiusque Novitii dimissione inire consultationem, neque exspectandae sunt graves culpaе, ob quas Novitius dimittatur.

*Quando
Exercitia Spi-
ritualia
facienda.*

3. Commendent etiam Provinciales Novitiorum Magistris, ut Exercitia Spiritualia iuxta eorum regulas 23, 24 et 28 ab iis, qui Societatem ingrediuntur, fiant: et intelligant moderationem illam, quam regula interdum concedit, non debere esse ordinariam, neque crebro usurpandam; sed si quando hoc experimentum ob iustas rationes distulerint, non diu differant,

cum haec Exercitia primum et praecipuum locum inter experimenta sibi vindicent. Reliqua vero experimenta, praesertim doctrinae christianae, hospitalium et peregrinationis, exacte fieri curent, ut in eorum Regulis praecipitur.

4. In admittendis vero temporalibus Coadiutoribus, circa eorum qualitates et numerum servent diligenter Provinciales quae praescribuntur in Constitutionibus parte prima, cap. 2, § 2, et A. Animadvertant praeterea magnam cautionem adhibendam esse in iis ad hunc gradum admittendis, qui aliquem in litteris progressum fecerint, vel qui milites fuerint, vel qui speciem nobilitatis vel consanguineos nobiles habeant, vel dominis saecularibus in delicatis ministeriis inservierint. Praeterea non esse admittendos homines plane rudes et disciplinae incapaces; cum ad ministeria Societatis melius obeunda, et ad res spirituales percipiendas, bonae capacitatis eos esse oporteat; cuiusmodi esse solent, qui legere et scribere norunt, vel artificium aliquod habent. Postquam autem admissi fuerint, inculcent saepius et diserte (quod et antea in eorum admissione factum supponitur) eorum vocationem esse sublevare suis corporalibus laboribus eos, qui in vinea Domini in aliis functionibus occupati laborant. Circa eos vero, praesertim dum

*Quales
Coadiutores
temporales
admittendi.*

*De quibus in-
struendi.*

in Novitiatu sunt, diligens opera Magistri exercenda est, ut instituantur in externa et religiosa politia, in modestia et modo decenti agendi, praesertim cum externis, et similibus.

5. Ut Scholastici e Novitiatu educendi non sunt, nisi biennium absolverint, ita nulla ratione Coadiutores temporales e Novitiatu extrahendi sunt, nisi per annum integrum in eo fuerint et bene satisfecerint. In Collegiis vero, donec biennium absolverint, aliquem quasi Magistrum in exercitationibus spiritualibus habeant; et cum ad vota simplicia sunt admittendi, saltem per mensem ad Novitiatum revocentur, si commodum fieri poterit, et non obstat loci distantia: alioqui in eodem loco, ubi sunt, per idem tempus se colligant et ad vota praeparent. Nullo autem modo permittant Provinciales, ut ante finitum biennium in publicis Aeditui, Ianitoris, et similibus officiis, in quibus cum externis agitur, exponantur.

6. Curent etiam, ut eorum bona, qui in Societatem ingrediuntur, integra, ut ipsi attulerunt, ad finem biennii serventur, si servari tamen possunt: ne, illis divenditis aut consumptis, eorum dimissio, si necessaria fuerit, difficilior reddatur. Neque toto hoc tempore quicquam exigatur in usum Collegii vel Domus Societatis ab eorum tutoribus aut parentibus, quamdiu non sunt Scholastici approbati; ut cum maiori libertate in Domino possint iuvare et corrigi, cum oportuerit.

7. Cum vero e Novitiatu Scholastici educuntur, ut ad studia mittantur, praemonendi sunt a Novitiorum Magistro, non mitti eos ad laxiorem vitam, sed ut per studia fiant aptiora instrumenta ad Dei gloriam et salutem proximorum procurandam; ac proinde ita debere studiis invigilare, ut spiritus minime refrigeret.

Eorum bona usque ad finem biennii serventur.

De quibus monendi cum ad Collegia mittuntur.

INSTRUCTIO VII.

PRO SCHOLASTICIS SOCIETATIS.

Ex Deput. habita
in Congr. 5.

Sollicita
et studiosa
Scholasticorum
educatio.
Ord. Gen. c. 13.
Instr. 17.

1. **B**ONA Scholasticorum Societatis educatio magni momenti semper visa est, cum ex iis postea tum Professum tum etiam Operarii proficiantur. Designandi sunt igitur illis, non solum ii Superiores, qui eos in via Domini et religiosa perfectione probe instruant; sed boni etiam Confessarii et Praefecti rerum spiritualium, qui suo munere bene et exacte fungantur. Quin etiam eos Praeceptores ut habeant curandum est, qui non solum doctrinae studiis eos excolant, sed bono etiam exemplo ad virtutem incitent.

2. Vigilent itaque Superiores, ne assuescant Scholastici nimis colloqui cum externis aut amicis, et cum illis familiaritates habere, apud eos prandere, litteras vel munera dare et accipere, nisi necessitas aut recta ratio aliud suadeat. Constat enim his o-

ptores ut habeant curandum est, qui non solum doctrinae studiis eos excolant, sed bono etiam exemplo ad virtutem incitent.

Ne cum externis occupentur.

mnibus et similibus spiritum in Nostris graviter laedi, et religiosae perfectionis fervorem intepescere.

Patrociniis
ne foveantur.

3. Multo minus permittendum est, ut Scholastici Patres antiquiores nimis familiares ac veluti patronos apud Superiores habeant; et seniores ipsi moneantur, ut ab huiusmodi patrociniis, tam Scholasticorum quam aliorum e Nostris quorumcumque, sibi temperent, iuxta ea, quae de vitandis huiusmodi intercessionibus praescripta sunt.

Mortificationum
usus in
vacationibus.

4. Proderit autem ad Scholasticorum spiritualem profectum, veterem mortificationum consuetudinem tempore vacationum excitare, propositis in hunc finem in tabella mortificationum capitibus. Quin etiam expedire omnino videtur, ut, qui in spiritu nimis relaxati videntur, quo in

eis spiritualis fervor excitetur, ad has et Exercitia etiam Spiritualia suaviter, omnino tamen inducantur.

Immo vero hi, quando opus esse iudicabitur, a studiis ad tempus, vel etiam simpliciter amovendi sunt, ut melius in spiritu proficiant et in virtutibus solidentur.

Quomodo
tepidiores in-
vandi.

5. Nec minus operae ponendum est a Superioribus, ut Scholastici nostri eam indifferentiam assequantur, iuxta regulam 31 Summarii, ut scilicet a Superioribus se regi sinant, nec sint solliciti quid, peractis studiis et tertio probationis anno, sint facturi; solet enim plerumque evenire, ut, si aliter contingat quam animo conceperunt, non sine magna molestia et spiritus iactura perturbentur.

Indifferentiae
assuescere
discant.

INSTRUCTIO VIII.

PRO COADIUTORIBUS TEMPORALIBUS.

EX DEPUTATIONE, QUAE DE ILLIS BENE INSTITUENDIS

HABITA EST IN V CONGREGATIONE GENERALI.

A R. P. N. Claudio Aquaviva, Praeposito Generali, iuxta eiusdem Congregationis decretum
Ms. 98 recognita.

Conservandi
et fovendi in
spiritu.

1. CIRCA spiritualem Coadiutorum temporalium profectum, non tantum in Novitiatu, ut dictum est, vigilandum est a Superioribus, sed multo magis curandum est, ut, postquam e Novitiatu educti fuerint et vota post biennium emisissent, spiritum, quem probationis tempore acquisierant, diligenti cura conservent. Quare non sinantur suo more aut arbitrio vivere, sed eos rerum spiritua-

Frequens
Superiorum

lium Praefecti, et ipsi etiam Superiores frequenter alloquantur, novos praesertim et qui infirmiores sunt, et hoc, cum tempore recreationis aliquando, tum vero separatim, semel saltem in hebdomada, consolando eos et instituendo in iis, quae ad ipsorum statum pertinent, capita meditationis suggerendo, modum ac fructum orationis exigendo, et tandem dirigendo, ubi opus fuerit.

et Praefecti
allocutio.
G. 7 d. 80 n. 19.

De quibus
singulis hebdomadis
instruendi.

2. Loco instructionis doctrinae christianae, quae extra Novitiatum ad Coadiutores haberi solet, si satis in ea instructi existimentur, instituatur singulis hebdomadis spirituale colloquium, seu conferentiae de rebus ad eorum exercitia et captum accommodatis. Quo tempore curandum erit, ut intelligant, quae in saeculo vilia aut etiam servilia iudicantur, ea magni momenti Deoque valde cara esse in Religione, quandoquidem propter divinum eius amorem et reverentiam fiunt; nec solum mercedem illorum operum ipsos consequi, sed participes etiam esse caeterorum omnium bonorum operum, quae divina bonitas per nostram Societatem operari dignatur, sicut etiam omnium indulgentiarum et spiritualium gratiarum, quas caeteri consequuntur. Plurimum autem conferet id a Superiore ipso praestari, ad quem haec cura maxime pertinet. Hoc enim officio sibi eos Superior devinciet, dum se illos peculiari sollicitudine complecti et excolere ostendit, et ipsi vicissim aperte vident se a Superioribus minime negligi.

Ord. Gen. c. 2
n. 16.

Quinam sine
socio incedere
possint.

3. Quoniam multa possent evenire incommoda, si facile Coadiutores soli permitterentur incedere; expedit omnino, ut, quantum fieri poterit, semper comitati incedant. Si qui autem ob necessitates soli egredi permittuntur, ii maturi et graves sint,

et tales, a quibus nihil incommodi merito timeatur. Socii autem Procuratorum et emptores, praeterquam in iis, quae sunt officii eorum propria, soli non eant: feminas vero nulli soli adire permittantur. Si quando autem aliquid periculi timeretur, matura mutatione provideatur.

4. Qui ad vineas agrosque procurandos mittuntur, sint ex iis, qui magis in spiritu et religiosa disciplina profecisse cognoscentur. Neque umquam soli in eiusmodi locis morantur, aut certe pernoctent, et quam minimum fieri potest in illis permaneant. Quod si diutius aut longius eos abesse oporteat, mutantur nonnumquam, aut identidem ad Collegium revertantur, ut in utroque homine reficiantur. Ea vero, quae per externos in his locis curari possunt, ad ea Nostri ne adhibeantur.

Quales
ad agros mittendi.

Soli
pernoctare non
permittantur.

5. Ut quiete iuxta suam vocationem in domo Dei laborent, severe caveant Superiores, ne in suis ministeriis a caeteris contemnantur, neque officia, quae pro Dei amore exercent, illis a quopiam tamquam vilia et servilia obiciantur. Praeterea expedit, ut peritis in sua cuique arte credatur, nec facile illis etiam studio mortificationis contradicatur. Et tandem ad eam etiam pacem et tranquillitatem conservandam plurimum faciet, si a Ministris nimium aliquando non urgeantur.

Ne contemptui
habeantur.

Peritis in arte
credendum.

A Ministro
non supra modum
urgendi.

INSTRUCTIO IX.

DE MODERATIONE IN DANDIS LITTERIS AD GENERALEM

ADHIBENDA.

A R. P. N. Claudio Aquaviva, Praeposito Generali, diversis subinde temporibus, anno demum 1599 aucta copiosius, ad Provincias missa.

Causae
huiusmodi
Instructionis
scribendae.

1. **E**TSI magna afficior voluptate, si quam saepissime meorum Patrum Fratrumque litteras perlegam, estque pergratum omnes ad me, tamquam ad patrem, magna fiducia confugere; tamen, auctis longa die negotiis, auctaque Dei beneficentia in dies latius Societate, longo iam usu intelligo in dandis ad nos litteris iustam aliquam moderationem esse statuendam. Quod ni fiat, in tantam multitudinem litterarum numerus excrescet, ut, cum ad omnia rescribendum fuerit, rebus maioribus, et quae ad Societatem spectant universam, in quibusque transigendis versari debet Praepositi Generalis industria, necessarium tempus detrahatur; laborque eorum, qui sunt a secretis, id quod ipsa docet experientia, ita augebitur, ut, quamvis apta descriptione operae singulis distributae sint, et iam pridem eorum auctus sit numerus, brevi tamen impares labori succumbant, necesse erit.

Aliquae leges
praescriben-
dae.

2. Quare, re prius bene perpensa, saepiusque cum PP. Assistentibus communicata, multisque precibus Deo commendata, visum est nonnulla ad hanc rem valde conducentia omnibus commendare, regulasque aliquas et superiorum temporum ordinatio-

nes in memoriam redigere, quae si servantur, sperandum est commodius Provinciarum negotiis consultum iri. Nam, supervacuis et inutilibus reiectis, quae saepe utilibus et necessariis officiunt, plus operae ac temporis maioribus et universalioribus Societatis rebus insumetur. Ita et labor eorum, qui in hoc munere versantur, allevabitur, ut pares esse possint operi, et nihil de eo fructu detrahatur, quem Patres Fratresque e litterarum communicatione percipiunt, et optamus omnes.

3. Sed, antequam ad rem ipsam veniamus, Reverentiam Vestram admonemus, nostrae voluntatis esse, ut quo tempore nostram hanc sanctionem ac moderationem in dandis ad nos litteris Provinciae suae indixerit, simul etiam edicat, nullo modo eam ad id genus litterarum pertinere, quibus privatim suis quisque de rebus subditi nos certiores facere voluerint; integrum esse cuique, quae ad animi sui fructum spiritualeque auxilium in Domino expedire iudicaverit, ad nos perscribere; me enim magna cum animi mei voluptate cuncta perlecturum.

Non extenditur
ad privatas
litteras.

4. His positis, Reverentiam Vestram scire oportet, meos Praedeces-

Variae
Ordinationes,

hac de re datae,
servandae.

sores varias Ordinationes praescrip-
sisse de modo, tempore, rebus, de
quibus ad Praepositum Generalem
litteras dare opus sit. Quae omnes
postmodum in Formulam scribendi
sunt relatae. Ex quibus servandis
maximam partem pendet ea, quae in
hoc genere moderatio est adhibenda,
et quam in primis teneri peroptamus.

Formula
scribendi ser-
vanda,

5. Quare erit operae pretium Su-
periores omnes et Consultores ipsam
Formulam attente perlegere, eorum-
que unumquemque ea considerare,
quae ad se pertineant. Ita fiet, ut
multis litteris minus necessariis su-
persedeatur. Nam, si Superiores loco-
rum de suis rebus cum suis primum
agent Consultoribus, deinde cum Prae-
positis Provincialibus, qui ex ipsorum
Regulis et forma iis praescripta de
rebus ordinariis suae quisque Provin-
ciae statuere poterunt, non magnum
erit negotium septimum formulae
paragraphum servare.

praesertim
paragraphus
decimus.

6. Ac si operam dabunt, ut eius-
dem Formulae paragraphum decimum
observent, haud dubie magnus litte-
rarum minus necessariarum numerus
tolletur; cum ibi praescribatur, in
rebus non urgentibus ordinarium tem-
pus esse expectandum. Nam in ur-
gentibus et gravibus omni tempore
scribendi paragraphus nonus pote-
statem facit. Hinc illa etiam utilitas
proficiscetur: nam, si Superiores lo-
corum de negotiis rite et subordina-
tione servata cum suis agent Provin-
cialibus, rerum administratio melior
erit et facilius, et cum omnium grata
voluptate etiam coniunctior. Nam
illa scribendi ratio directo et statim
ad nos, inconsulto Provinciali, con-
tra quam praecipit paragraphus de-
cimus, nihil aliud efficit, nisi ut mul-
tiplicentur litterae, et constitutio de

Quid
in urgentibus.

Subordinatio
commendatur.

rebus longius trahatur; cum ad bo-
nam rerum administrationem oport-
eat nos, antequam de re quapiam
constituamus, Provincialium de una-
quaque re sententiam exquirere, et
singularum rerum statum naturam-
que cognoscere illorum testimonio,
qui totas Provincias administrant, et
praesentes ipsi totam rem inspiciunt
et quodammodo manibus pertractant.

7. Est et illud praeterea notatum,
de eadem re scribi saepius ad nos:
quae res frustra numerum auget lit-
terarum. Quare monendi sunt omnes
Superiores, tum Consultores, ne, cum
de re aliqua semel scripserint, de re
eadem scribant iterum, nisi transa-
cto ad rescribendum tempore, et
perferendas ad eos litteras constituto.
Qua in re illud animadvertant oport-
et, non semper statim, atque ad nos
litterae perlatae sunt, facultatem esse
ad illas rescribendi. Nam, cum sua
cuique Assistenti stata tempora de-
scripta sint ad agendum, ac saepe-
numero diversarum Provinciarum,
atque adeo Assistantiarum, in idem
tempus litterae concurrant; nisi sta-
tutus ordo teneatur, magna sequatur
confusio, necesse est: ut mirum in-
terdum non sit, si quando serius ali-
quanto, quam vellent aliqui, ad eorum
litteras rescribatur. Atque ob hanc
causam, ut occupationibus consula-
tur Praepositi Generalis, in Formula
praescribitur, ut, cum ad ipsum Pro-
vinciales singulis mensibus, Praepo-
siti locales ternis scribere debeant,
Praepositus ipse Generalis ad Pro-
vinciales alternis, ad locales senis
mensibus rescribat. Quin etiam expe-
rimento ii scire possunt, crebrius
etiam, quam Formula praescribit, eo-
rum litteris responderi.

Ne de re eadem
bis scribant,
responso non
expectato.

8. In litteris porro, quae soli in-

Quae in litteris

*soli scribendis
servanda sunt.*

scribuntur, nonnulla peccantur: atque id eo fit, quod non omnes sciunt quae ratio in iis litteris servetur. Persaepe enim, quae iis litteris continentur, non eius generis sunt, quae secreto opus habeant ita, ut non possint cum iis, quibus opus est, communicari. Immo vero non raro eiusmodi sunt, ut, nisi cum aliis communicentur, transigi nullo modo possint: ac nulla alia de causa *soli* inscribi videantur, nisi tantum, ut a nobis legantur. Hi si scirent nos eas quoque litteras legere solere, cum praesertim res postulat, quae illa carent inscriptione, non dubito, quin illa supersederent. Quare opus esset hos huiusmodi incommodi admodum.

*Ne in litteris
negotiorum
secreta admi-
sceant.*

9. Est et alterum in eodem genere incommodum, quod multi, cum de rebus variis ad nos scripserunt, ad eandem epistolam unum aliquod caput attexunt, quod secretum postulat; et ob hoc unum caput totam epistolam *soli* inscribunt. Quo fit, ut, cum ipsa epistola ob secretum non possit nisi cum P. Secretario communicari (cum quo de more epistolae, quae *soli* inscribuntur, communicandae sunt), ob illius occupationes negotia reliqua, quae cum Assistentibus sunt communicanda, transigi maturo tempore non possint. Quare moneantur, ut, cum de rebus scribunt, quae inscriptionem *soli* postulant, si de rebus aliis iis scribendum sit, id seorsim faciant alia epistola, ab ea seiuncta, quae *soli* inscribenda est. In ea vero, quae *soli* inscribitur, non nisi de rebus illis agant, quae secretum postulant, nec sunt cum aliis communicandae.

*Ratio
contractus*

10. Ad haec, quod ad contractus attinet contractuumque instrumenta,

cum Romam mittuntur, a tergo membranae vel chartae adscribatur index et summa eorum, quae continentur. Idque eo magis, quod multa tam foedis characteribus descripta mittuntur, ut non nisi magno labore, magna temporis iactura, et aegre intelligantur, ab hominibus praesertim, qui, quibus de rebus in illis agatur, ignorant.

*et instrumenti
Romam mit-
tenda.*

11. Litterae, de negotiis praesertim, quae ad nos scribuntur, detur opera, ut bonis et perspicuis characteribus sint, omissis litterarum compendiis abbreviationibusque parum notis. Iustus etiam ad oram exteriorum margo relinquatur, ut indices eorum, quae intus continentur, foras evocari possint. Et cum varia capita de rebus variis continent, praesertim si vel Superiores vel Consultores ipsi litteras dant, singula quaeque capita per paragraphos scribantur, ad initium semper caput revocando. Id enim et ad legendi et intelligendi usum, facilitatemve apprime conducit, non modo in praesens, quamdiu de rebus iis est agendum, sed in posterum etiam tempus, cum ex archivio, quod saepe usu venit, eiusmodi litterae ad eadem vel alia similia negotia post aliquot menses aut annos sunt proferendae. Quae res in tanto scriptorum numero, optimo licet ordine disposita servantur omnia, nisi his adiumentis allevetur, laboriosa admodum fit et impedita.

*Quae
in descriptione
litterarum
animadvertenda
visa sunt.*

12. Et tum in his tum in aliis etiam litteris duo illa servantur, ut et in fine epistolae cuiusque nomen adscribatur et cognomen eius, qui litteras dat (sunt enim, qui pro sua modestia alterutrum omittunt, altero tantum contenti), et cum dies, quod dantur litterae, adscribitur, non a

*Nomen
et cognomen
in calce adscri-
bant, die non
praetermisso.*

Ne eodem folio,
quo scribunt,
epistolas
obvolvant.

De Collegii
et Provinciae
nota in litteris
et fasciculis
facienda.

festo tempore illius diei, sed a numero dierum mensis cuiuslibet notetur, ut facilius datarum litterarum ratio iniri possit. Denique caveant, ne eodem folio, quo ad nos scribunt, ad obvolvendas epistolas alias utantur: fit enim plerumque, ut in resignandis fasciculis pars aliqua litterarum una cum sigillo revellatur; quae deinde nullo modo legi possunt.

13. Illud postremo hoc loco addere pernecesse fuit, quod abhinc annos quindecim nonnullis Provinciis praescripsimus, ad expensas non exiguas vitandas, quibus unam pro multis aequo plus gravari interdum contingebat ex Collegii aut Provinciae, ex qua litterae mittuntur, ignorantia: ut curent Superiores omnes singulis litteris et fasciculis sui Col-

legii ac Provinciae nomen exterius in fronte imponi. Sic enim, antequam vel fasciculi dissolvantur vel aperiantur litterae, vecturae ratio facile constabit ei, qui exigendi curam gerit, ut suum cuique Provinciae vecturae datum referre possit. Quod si contingat diversarum Provinciarum vel litteras vel fasciculos in unum colligari, necesse erit similiter in externa facie sub illius inscriptione Provinciae, in qua colligantur, nomen notari: detracto enim superioris fasciculi tegumento, singularum litterarum vel fasciculorum vecturae ratio distincta constabit ex illarum inscriptionibus, vel certe (quod magis probaremus) in magno fasciculo nomina earum omnium Provinciarum, quarum fasciculi includuntur, exterius adscribi.

INSTRUCTIO X.

DE PRAEFECTIS SPIRITUALIBUS

CONSTITUENDIS FORMANDISQUE.

A R. P. N. Claudio Aquaviva, Praeposito Generali, ad Provincias missa anno 1599.

Huius
Ordinationis
utilitas.

1. **Q**UANTA in rei spiritualis praefectura insit utilitas, quamque sit munus illud necessarium, non nostrae tantum Regulae Constitutionesque docent, sed ipsa etiam ratio persuadet et evincit. Nam, cum ad perfectionem nostrae Societatis viros effingere formareque debeamus, consequens est, ut ii quoque, quidquid agunt, spirituali ratione atque in DEUM charitate illud agant. Haec nempe una cura illos ad studium virtutum omnium, ad plenam absolutamque sanctitatem assiduis debet

stimulis excitare, ut ipsi et in se et in aliis quam maximum lumen, quam maximum communis Domini amorem provocent in dies. Praeterea, cum in perpetuo ipsi obedientiae usu ac religiosae disciplinae spiritualibusque ad proximos ministeriis versari debeant, nisi normae divini Spiritus se conforment, soluti, indociles, difficiles, intractabiles et segnes ad laborem sint, necesse est: non secus atque currum aliquem videmus, amotis rotis, trahi non posse; admotis vero apteque collocatis, facile ad quemcumque

Quales
Instituti nostri
ratio requirit.

Inopiam exou-
sant.

usum accommodari. Et quamquam multis iam annis in eam curam incumbimus, Provincialesque Praepositos urgemus, ut rei spiritualis constituent Praefectos ac Magistros; ipsique, qui rei magnitudinem intelligunt, maximo opere rem perficere conantur; excusant tamen idoneorum hominum, qui totam rem sustineant, inopiam.

Experientia
defectus com-
probat.

2. Nos quoque persaepe multas in eo genere querelas audivimus; idque multo etiam magis perspeximus, cum non ita multo pridem, qui spiritualium rerum statum inspicerent, inspectores per Provincias dimisissimus. Ex quo apparet multa et magni momenti in hac ratione desiderari.

Quales
sint Praefecti
spiritus.

3. Re igitur Domino precibus commendata, post multum de ea cum Patribus Assistantibus sermonem habitum, sentimus necesse esse peculiarem aliquam curam suscipere, ut magisteria totius huius rationis instituantur. Ingens enim sit error quemlibet mediocri probitate, mediocri prudentia, recto tantum studio instructum propensaque ad virtutem voluntate ad tantum munus idoneum iudicari. Quod si ad viam spiritualem ineundam homines aliorum consilio indigent ac regimine, cum ingens sit eorum periculum, qui perito in eo itinere duce carent, satis constat eos, qui huic muneri deliguntur, magno ad hanc artem studio, magno lumine, magno rerum usu, magna praeterea lenitate ac dexteritate, et ad agendum cum aliis comitate et gratia esse oportere. Ad haec magna propensio, applicatioque animi, dotesque aliae insignes accedant, necesse est. Et cum haec maxime optemus, non tamen ea remedia videmus adhiberi, quae ad huiusmodi Magistrorum copiam parandam opus sunt.

4. Praeterea, cum ad scholas instruendas, non maiorum studiorum modo, sed minorum etiam Humanitatis et Grammaticae, varias artes exercitationesque invenerimus, ut idonea suppetat copia Magistrorum; prudentissimus quisque optime intelligit quanto id magisterium maius sit ac magis necessarium, cum in eo, multo minus quam in altero, liceat esse conniventes, non modo quia nobilioris momenti est, sed etiam quia basis et fundamentum est alterius. Siquidem doctrina, a spiritu seiuncta, et Societati proximisque magis obesse quam prodesse, et Ecclesiae sanctae nulli aut perexiguo adiumento esse potest.

5. Quare omnium primum Provincialis cum suis Consultoribus, aliisque Patribus rerum peritia spirituque praeditis, re communicata, delectum habeat eorum, qui praeter caeteros idonei iudicabuntur, qui ad id munus destinantur. Atque ad id, tamquam a remotiore quodam principio, e iuvenum numero eos designet, qui maiorem ad hoc munus indolem prae se ferre videbuntur, silentii et secessus amatores, orationis et divinae contemplationis studiosos; eosque Magistris Novitiorum socios adiunget, exercebitque interim in aliis ad Spiritualia Exercitia erudiendis. Deinde, ad rem ipsam propius accedens, eos in praesens huic muneri praeficiet, qui statim manus operi possint admove, maturos senes, quos vel longo gubernandi usu, vel conciones habendi aut e cathedra, Theologiam praesertim, explicandi labore fessos, tamquam ex alto in portum, intermissis exercitationibus, in hoc tranquillum senectutis otium confugere utile erit.

Ut in litteris,
sic et in spiritu
perficiendo
elaborandum.

Quinam
ad id munus
eligendi.

Quinam huic
muneri
praeficiendi.
C. 18 d. 22 n. 8.

Opus non con-
temnendum.

6. Neque cuiquam otiosa res vi-
deri debet aut infrugifera, vel si cum
aliquo aliorum consiliorum incommo-
do id fiat, navum aliquem hominem
a ministeriis aliis clarioribus cessare,
dum aliis instituendis iuvandisque
occupatur; immo vero plusquam cae-
teros efficere certum est. Siquidem
illorum omnium manibus, qui, ab
ipso promoti, dignos se praebent So-
cietatis administros, operatur.

Quibus vacent
Praefecti.

7. His porro concedendum est,
ut sanctae orationi, Sanctorum Pa-
trum piorumque librorum lectioni
operae plus solito impendant. Con-
stitutiones, Exercitia B. Patris Nostri
eorumque Directorium habeant sibi
familiaria: ad haec Instructiones, In-
dustrias aliaque monita Praeposito-
rum Generalium optime teneant; ut
cum in sermone, tum in usu tra-
dendo virtutum, illa in promptu ha-
beant, quae cum gratia nostrae voca-
tionis sunt coniuncta.

Quinam libri
legendi.

8. E Sanctis Patribus habeant
prae manibus S. Basilii scripta omnia,
S. Gregorii moralia, S. Bonaventurae
opuscula; alios praeterea Doctores,
Gulielmum parisiensem, eiusque prae-
cipue tractatus de tentationibus et
resistentiis, de virtutibus, de vitiis et
peccatis, de rhetorica divina et simi-
lia; Gersonem eiusque praecipue tra-
ctatus: et e Nostris Platum, de bono
status religiosi; Rossignolium, de di-
sciplina christiana; tum libros de
imitatione Christi; Sanctorum vitas,
e quibus gravissima eliciuntur docu-
menta; opera denique Ludovici Blossii
magno esse poterunt adiumento ad
varias variorum curandas affectiones.
Itaque errorem ponant Superiores,
si qui aliter existimant, sibi per-
suasum habeant, tum ad idoneam
eius doctrinae cognitionem, quam in

Necessarium
hoc studium.

huius artis magistro inesse oportet,
tum ad auctoritatem nomenque viri
vere spiritualis obtinendum, maximi
esse momenti hoc studium: nec satis
esse communem cursum, aut com-
mune hominis cuiusque studium, aut
quantulamcumque huius doctrinae
cognitionem, qua tinctos esse con-
tingat eos, qui haec aliquando cur-
sim, et quasi aliud agentes, lectita-
runt, aut etiam subinde meditando
volutarunt animo.

9. Atque ob hanc causam non
debent hi circa externos tamquam
ordinariae operae occupari, tum quod
illa persaepe occupatio ab opera suis
praestanda illos avertit, tum etiam
quod revera mens in duas diversas
curas cum aliquo dispendio distra-
hitur.

Non ad exter-
nos effundendi.

10. Et quoniam hi rei spiritualis
magistri non doctrina solum et moni-
tis, sed exemplo etiam et opera eam
viam debent spiritualemente commo-
strare, neque illos decet spiritu es-
se eremitico, totosque uni contem-
plationi deditos; videndum est, ne
ita sint sanctae quietis ac secessus
amatores, ut proximorum consuetu-
dine prorsus abstineant, sed aliquas
exercitationes ministeriaque, laboris
quidem, humiliationis utilitatisque
maioris, occupationis tamen et ille-
cebrae minoris assumant, cuiusmodi
sunt, carcere detentos, hospitalia,
aegrotos invisere, aut breves aliquas
subinde obire missiones: sed certis,
quibuscumque usum habeant, nullis addi-
cantur poenitentibus; feminis vero,
cum quibus nimium plerumque est
negotii, multo minus.

Exemplares
sint.

In humilibus
se exerceant.

11. In magnis porro Seminariis, in
quibus ad studia aluntur multi, sa-
tis constat huiusmodi Magistris tan-
tum operae suppetere, ut aliae oc-

In Seminariis
quales
praeficiendi.

cupationes omnes excludantur ita, ut ne ipsis quidem regendis discipulorum Congregationibus, aut scholarum confessionibus audiendis locus relinquatur. Eritque id Provinciali summae curae, ut in eiusmodi frequentibus Collegiis homines hac doctrina et fervore pietatis insignes huic muneri praeficiantur; ac, si fieri potest, ex iis, qui aliquando Magistri fuerint Novitiorum, vel in gubernando magni exempli et spectatae pietatis fuerint, vel certe in aliis Collegiis id munus cum aliorum probatione sustinuerint. Denique, uti dictum est, praestantissimi cuiusque et maximis dotibus instructi praeclare stare operam censendum est, uno in hoc munere occupati.

Provincialis
munus.

12. Praefectis ita constitutis, Provincialis erit cura invigilare, eos instruere, rationem ab iis inter visitandam Provinciam reposcere, ex aliisque, quemadmodum se gerant, cognoscere. Multum illis tribuat, multamque iis reverentiam conciliet, mandetque Consultoribus Collegiorum, ut ad se, quemadmodum in hoc genere procedatur, accurate perscribant.

Quinam scopu-
li vitandi
Superioribus
et Praefectis.

13. Omnino duo in hoc genere scopuli vitandi sunt, qui magnae nonnumquam offensioni esse possunt, quominus tantae rei magisterium eum, quem volumus quemque res exigit, felicem cursum sortiatur. Alter est temeraria quaedam et inanis Superiorum suspicio ac prope zelotypia, quasi rei spiritualis Praefectus, subditorum animos ad se alliciens, derivet in se Superioris auctoritatem, eaque re necessaria membrorum cum suo capite coniunctio sensim solvatur. Alter contra, ne quando Praefectus per causam consolandi subditos ad illa se porrigat, quae sunt regi-

minis, aut impediat elevetve Superioris auctoritatem, id quamvis, ipso inscio, alia ex causa contingat. Quare magnopere opus est incommoda haec antevertere initio, magnaque vigilantia cavere, ne quid eiusmodi subrepat, fines utrisque constituendo. Si quidem Rectori expedit Praefectum amari et in honore haberi; sic enim adiumento et levamento multis in rebus ipsi erit. Praefecto vicissim proposita in primis esse debet obedientia, et erga Superiorem amor subditorum. Ac, si quando haec aut minui senserit aut intepescere, sese angelum pacis interponat, hinc deiectos subditorum animos ad perfectionis mortificationisque studium erigendo, et auctoritatem bonamque de Superiore opinionem pro viribus tuendo; hinc Superiorem privatim de rebus illis admonendo, quae vel expedire vel impedire iudicaverit.

14. Optamus praeterea a Provincialibus certiores fieri quotannis, quosnam ei muneri, in maioribus praesertim Seminariis, quibusve institutionibus praefecerint, et quemadmodum tota res usu tractetur, et quo fructu, et quod quisque ad eam rem talentum praeferat.

Quotannis
Generalis mo-
nendus.

15. Et quoniam res est magni momenti, eaque maximopere indigemus, omni, quo possum, animi affectu Reverentiae Vestrae quam accuratissime commendo, ut id totum ita suscipiat, ut existimet ad maximam sui regiminis partem pertinere. Ita, divina favente bonitate, spes est, multa nobis fore proniora, eosque nos e nostris laboribus fructus, quos ad divinae Maiestatis gloriam optamus, percepturos, a qua copiosam precamur in omnes benedictionem.

Serio
Provinciali
commendatur.

INSTRUCTIO XI.

DE PATERNE EXIGENDA RATIONE CONSCIENTIAE A SUBDITIS,
ET SECRETI FIDE SERVANDA.

A R. P. N. Claudio Aquaviva, Praeposito Generali, anno 1606 ad Provincias missa.

Incommodis
occurrendum.

1. **C**UM reddere conscientiae suae rationem res sit apprime necessaria, et accuratissime nobis a B. Patre Nostro commendata, ne qua inscitia subditorum, aut minus clara eius rei cognitione in nostra Societate aliquando intepescat (ex quo incommoda non modica cum magno rei spiritualis damno et decremento auxiliorum, quae ipsis subditis adhibenda sunt, et magno etiam communis boni divinique obsequii detrimento orirentur), idcirco, quemadmodum omni diligentia nostrum est subditos ipsos ad suum officium in hoc genere praestandum adhortari ob ingentes, quae ex ea re bene transacta percipiuntur, utilitates; ita summe necessarium est (quemadmodum a nobis alias significatum ac praescriptum est), ut Superiores pro se quisque rem promoveant; tum eam prae se ferendo comitatem paternamque benevolentiam, quae subditos ad se totos magna fiducia aperiendos alliciat; tum eam adhibendo prudentiam, secreti fidem ac cautelam, et ad eum unum finem consequendum, cuius causa a beato Fundatore nostro totam hanc rem institutam esse scimus, quod est spirituale auxilium et idonea subditi cuiusque perscrutatio. Quapropter animadvertant Superiores

Quae
Superioribus
praestanda.

C. 12 d. 15.

Quasnam

(id quod his litteris maximopere iis iniungimus gravissimeque praescribimus) ne hac notitia ita utantur, ut subditorum animi offendantur, suspicenturque se ob eam rem aut notam aliquam aut periculum adituros, ne minus commode a Superioribus tractentur.

2. Quare Superiores, quamvis secretum naturali iure tantum teneatur (nam de sigillo confessionis nihil est quod agamus), videant tamen summa cura, ut secreti fides integra sit, nihil omnino cuiquam innuendo, multo etiam minus ad consilium referendo consultandi causa, quid facto opus sit; nam ex eo subditi a sua aperienda conscientia deterrentur vehementer. Licet enim tanti ponderis ea regula praeceptumque sit, sexcentas tamen theologicas ratiocinationes et periculorum species excogitent, quare ad se tanto cum damno detegendos nulla lege tenerentur. Qua opinione atque avocatione animorum nescio an perniciosius quidquam ad bonam administrationem Societatis esse possit, quae intima animi cultura spiritualique institutione, magis quam legibus ullis poenisve externis irrogandis, suos optat alumnos ad perfectionem virtutis edocere.

cautio adhi-
benda.Secretum ser-
vetur.

C. 12 d. 15.

Damna quae
ex hoc defectu
orirentur.

3. Quare Reverentiae Vestrae rem

In visitatione

quid Provin-
ciali
praestandum.

Communicanda
subditis haec
Ordinatio.

totam quam accuratissime commen-
damus, ut inter visitandam Provin-
ciam diligenter cognoscat, qua fide
Superiores in hoc genere se gerant:
ac, si quis in eo fuerit solutior aut
minus, quam debet, accuratus, det
operam, ut pro culpa gravitate in
eum animadvertatur, ac, si opus fue-
rit, de tali Superiore amovendo ab
officio nos certiores faciat. Idque ita
curetur, non modo ut subditi nos ita
praecepisse, sed ita etiam exsequi
mandasse sciant; ut intelligant omnes,
etiam Superiores, si quid aliquando
deliquerint, poenae obnoxios futuros.
Contraque ipsi suspicionum umbras,
quae subinde oriuntur, exuant penitus
ex animo; in idque magna charitate

Superiores incumbant, ut subditi ex
eorum paterna charitate recreentur,
benigneque se ab iis tractari laeten-
tur: vicissimque ipsi ea, qua filios
decet, reverentia fiduciaque ad Supe-
riores suos, tamquam ad benevolos
parentes, in omni re confugiant. Ve-
stra Reverentia quid egerit in hac
causa, quemadmodum per se ac per
Confessarios, ut ab errore subditi
avocentur, contenderit; si quid pec-
catum fuerit, quae remedia adhibue-
rit; et quid in eo genere Superiores
profecerint, ad nos perscribat. Redeo
ad illud idem, moneoque etiam rem
esse maximi momenti, proindeque
non mediocrem diligentiam deside-
rare.

De quibus
Generalis mo-
nendus.

INSTRUCTIO XII.

PRO IIS, QUI AD MISSIONES FRUCTIFICANDI CAUSA

PROFICISCUNTUR.

A R. P. N. Claudio Aquaviva confecta.

Cur scripta
haec Instru-
ctio.
C. 5 d. 46.

Scopus
missionum.

Unio inter se,
et cum Deo
coniunctio.

1. **A**D directionem praximque Re-
gularum eorum, qui ad mis-
siones proficiscuntur, necessarium
duximus hanc Instructionem perscri-
bere, ad quam possint deinde Pro-
vinciales, quae pro locorum ac mis-
sionum varietate opportuna videbun-
tur, adiicere.

2. Finis harum missionum est
auxilium tot animarum, quae, ex
ignoratione rerum ad salutem suam
necessariarum, in statu peccati cum
aeternae damnationis periculo ver-
santur. Proinde omni studio enitan-
tur, ut continuam veramque inter se

unionem habeant cum patiendi desi-
derio; quandoquidem haec necessaria
sunt fundamenta ad finem proposi-
tum consequendum, et ad bonam
aedificationem apud omnes concilian-
dam; meminerintque hanc esse voca-
tionem nostram, in qua primi Patres
nostri sese exercuerunt. Ob eandem
causam orationem matutinam et exa-
men vespertinum, quoad eius fieri
poterit, numquam praeterrmittant; et
procurent, tum in hac tum in caete-
ris rebus, intimam unionem cum Deo,
a quo pendet omnis actionum nostra-
rum recta institutio et efficacia.

Quae loca
perlustrabunt.

Ecclesiam pri-
mum adeant,
tum Parochum.

Finem missio-
nis declarent.

Nemini se
oneri futuros.

Ubi habitent.

Edocendi
de peccatis po-
puli.

Alicuius boni
viri opera
utendum.

3. Perlustrabunt loca, quae in catalogo suo descripta habebunt, tamdiu in singulis consistentes, quamdiu pro numero et dispositione personarum expedire videbitur. Cum primum ad oppidum seu vicum pervenerint, ante omnia primariam ecclesiam adeant, et post brevem orationem, prout temporis ratio et ipsorum commoditas feret, agant cum Parocho vel alio cleri Praeposito, omnemque illi benevolentiae significationem exhibendo, caveant, ne vel minimo indicio dent suspicionem, quasi ad eum visitandum veniant; sed, ostensis patentibus etc., declarent sibi hoc unum esse propositum, ut doctrinam christianam tradant, confessiones audiant, pacificationes procurent etc., ac nominatim ut clero in omnibus probari et satisfacere studeant. Doceant praeterea sibi praescriptum esse a Superioribus suis, ne cui victus causa sint oneri; idque adeo se curaturos, cum habeant unde vitam sustentent; cubiculum tantummodo desiderari a feminarum commercio liberum, et in quo lectuli sint ad quiescendum. Quod si mundum aliquod in xenodochio cubiculum erit, alibi non quaeratur. Ab eodem Parocho, si consenserit, designabuntur qui res ad victum necessarias pro ipsis comparent; quas quidem ad sustentationem sufficientes esse oportebit, sic tamen, ut aedificationi semper consulatur.

4. Interrogent eundem Presbyterum de peccatis populi magis usitatis, de usuris, concubinato, inimicitis, abusibus, superstitionibus etc., ut maiori cum luce et utilitate animarum sermones suos laboresque dirigant. Conferet plurimum, si quam boni nominis saecularem personam sibi concilient, cuius opera apud alios

utantur, procurando ut divina sacramenta frequenter obeant, et probo pariter alicui Sacerdoti eos insinuando. Iuvabit etiam scholas visere, si sine offensione fiat; Magistrorumque gratiam ineundo, pium aliquod devotionis exercitium inter scholasticos introducere. Et, cum tempus vacuum erit, in privatis cum hoc vel illo sermonibus fructuose collocare.

5. Quo die ad locum pervenerint, in quo subsistere debent, procuretur quam primum commoditas populi convocandi. Convocetur autem mane ac vesperi: fiatque exhortatio una, in qua primum disseratur de necessitate doctrinae christianae, et de malis, quae peccato mortali adiuncta sunt, ut ex eo intelligatur necessitas confessionis. Deinde exponatur causa et finis adventus ipsorum bona cum venia et facultate Ordinarii, promulgeturque iubilaeum a Sua Sanctitate concessum, potestas absolvendi etc.; atque haec omnia Societatem nostram ex Instituto suo facere, cui convenit hoc munus doctrinae christianae, confessionum etc. Significetur etiam nullum hic lucrum quaeri nec pecunias; immo ferri ad ipsos munuscula quaedam rerum piarum. Nulli proinde se graves futuros, cum a Superioribus suppeditata eis sint necessaria. Significent praeterea horis matutinis audituros se confessiones eorum, qui conscientias suas sublevare desiderant. A prandio doctrinam christianam tradituros feminis et pueris ac puellis; vesperi autem eandem viris post salutationem angelicam explicaturos. Hortentur itaque, ut veniant, et domesticos ac familiares mittant.

6. Si oppidum est alicuius momenti, et alius Concionator non sit, Quadragesimae praesertim tempore,

Scholastici
iuvandi,
quomodo.

Quoties
populus convo-
candus.

Materia
concionum.

Populus
de quibus do-
cendus.

An concionan-
dum,
et quando.

poterit singulis diebus summo mane brevis concio fieri per semihorae spatium, de Evangelio quidem, sed ita, ut ad rerum necessariarum doctrinam traducatur pro captu auditorum. Exemplis autem crebro utantur, et pro re nata populum impense hortentur ad divini cultus observationem, et ad ecclesiasticos honore ac reverentia prosequendos.

7. Cleri institutio complecti debet brevem notitiam mysterii sanctissimae Trinitatis et Incarnationis D. N., quaenam sit materia et forma sacramentorum, de eorum usu et exercitio, ac praecipue de ratione confessionum audiendarum et populi instruendi, commendando eis diligentiam et munditiam circa cultum divinum. His porro, qui e clero sunt, dandus est catechismus, si non habent, Directorium P. Polanci aut F. Medinae. Fient haec mane, quando ab audiendis confessionibus otium erit. Quod si tunc non licebit, detur opera, ut sero sub noctem perficiatur.

8. Feminarum confessiones in templo semper audiantur loco non obscuro, eodemque modo iuvenum; studeantque ab eis personis quam primum expediri, quae movere possunt suspicionem.

9. Pomeridianae horae ponentur in tradenda feminis puerisque doctrina christiana; allicienturque processionibus publicis, festis praesertim diebus, in quibus pueri ac puellae vario cum ornatu appareant, et praemiis imaginum, diligentem operam adhibendo, ut doctrinam accurate perdiscant, et hortando, ut eam aliarum inanum cantionum loco decantent inter laborandum et in agris ipsis.

10. Vesperis, post salutationem an-

gelicam, circa mediam horam noctis, Parocho et aliis clericis adnitentibus, convocetur ad ecclesiam quam maximus poterit numerus, invitando Gubernatorem aliosque viros primarios, ut caeteros alliciant, prohibendo, ne femina ulla admittatur; ibique explicetur doctrina christiana, declarando mysterium sanctissimae Trinitatis, symbolum Apostolorum etc., omnem sermonem concludendo malorum, quae peccato mortali insunt, declaratione; horaeque circiter spatium hac in re collocetur. Quod si ad eam unicus sufficiat, alter interim in privati cuiuspiam auxilium incumbat, vel eius confessionem audiendo, vel pacem inter discordes componendo.

11. Si quando incidat, ut aliquid eleemosynae pecuniariae largiendum sit personae alicui ad gravem necessitatem redactae, caute fiat et secreto, ne, si patefiat, concursus fiat pauperum, quibus si eleemosyna denegetur, obtrectandi occasio praebebitur.

12. Ubi Religiosos cuiuslibet Ordinis nanciscuntur, omnem in illos benevolentiae significationem declarare studeant, eosque in Domino, quoad fieri potest, lucrifacere. Quod si res ferat, iuvabit Exercitia Spiritualia cuiuspiam illorum, atque etiam clericorum, tradere.

13. Observabunt subinde et adnotabunt quae digna videbuntur, de quibus Praelatum admoneant, ut ea coram postea post reditum in urbem illi exponant; itemque praecipua quaeque notatu digna pro annalibus.

14. Dabunt operam, ut inchoetur promoveaturque, ubi opportuna res erit, Confraternitas aliqua Sanctissimi Sacramenti, vel nominis DEI, vel Rosarii, vel doctrinae christianae, Romam postea scribendo, ut stabili

doctrinam
docendi.

Cante
eleemosyna
elargienda.

Quomodo
cum Religiosis
se gerant.

Quae ab ipsis
adnotanda.

Confraternita-
tum institutio
et quomodo.

De quibus
clerus
instruendus,
et quo tempore.

De feminarum
et puerorum
confessionibus
audiendis.

Quando femi-
nae et pueri
doctrinam
christianam
docendi.

Quando viri

possit, iuxta regulam 22 missionum. alter eius Admonitor. Demum omnes sibi commendatam esse intelligant.

*C. 6 d. 31, 39.
Ord. Gen. c. 1
n. 14, 18.*

Quia
in missione
Superior.

15. Qui priore loco in patentibus exactam Regularum pro missionibus nominabitur, Superior erit missionis; observantiam.

INSTRUCTIO XIII.

DE SPIRITUS RENOVATIONE PROCURANDA,

DEQUE DISCIPLINA RELIGIOSA AUGENDA.

CAPUT I. — *Ad orationis et devotionis studium excitandum.*

*Ex Deputatione
pro renovatione
spiritus.
C. 6 d. 38.
Instr. 1.
P. 10 n. 2.*

1. **C**UM inter illa media, quae cum Deo instrumentum coniungunt atque disponunt, ut a divina manu recte gubernetur, illud unum ad conservationem et incrementum spiritus efficacius sit, familiaritas videlicet cum Deo in spiritualibus devotionis exercitiis; valde commendatam omnibus esse cupimus, et serio Superioribus iniungimus earum Ordinationum ac Regularum executionem, quae orationis augmentum magnopere iuvare ac promovere consueverunt. In primis proderunt solemnia illa ac stata Religionis nostrae: si frequens visitatio fiat dum oratur, et ab ipsis interdum Superioribus, ex regula Praepositi 50 et Rectoris 47; si poenitentiae peccantibus imponantur; si in cubiculis spiritu ferventiores cum tepidioribus una cohabitent; si crebro Nostros alloquatur de hac re Praefectus spiritus, interrogetque modum, quem in orando te-
neant, doceat, instruat ac dirigat pro rei exigentia; si Confessarius illis ipsis, quos in re tanti momenti, et ad spiritus conservationem pernecessa-

*Orationem
ac devotionem
promoveant.
C. 7 d. 25 n. 1.*

ria, deficere intellexerit, scrupulum iniiciat; si in privatis exhortationibus et conferentiis agatur frequentius de fructuose oratione habenda et de cura rerum spiritualium augenda; si in ratione reddenda conscientiae Superiores diligenter exquirant, quantum in hac re quisque profecerit, instruendo, formam docendo, excitandoque, si necesse fuerit, efficacioribus mediis ad tam sanctum et perutile religiosae vitae opus peragendum. Denique conandum, quoad eius fieri poterit, ut, qui ex Novitiatu ad Collegia se conferunt, haud facile eandem precandi rationem immutent, nec sine Praefecti spiritus aut Superioris consilio in eiusmodi rebus progrediantur.

2. Si interdicantur id genus visitationes, quae nec ad eum finem, quem intendit Societas iuxta suum Institutum, nec ad spiritum vocationis nostrae prodesse possunt; idque Superioris arbitrio, cuius erit singula prudenter et mature perpendere: iis exceptis, quos minime expedit praeterire, tum ob commune bonum Societatis, tum ob maius Dei obsequium et animarum auxilium: qua de re, ut omnes rei momentum intelli-

*Quae
visitationes
interdicantur.
Ex Deputatione
pro renovatione
spiritus.*

gant, seriae exhortationes habendae erunt.

3. Si omnino interdican- tur inutilia et parum religiosa colloquia ad ianuam cum externis; nec permittantur, nisi cum ad difficultates casuum conscientiae explicandas necesse fuerit, vel de rebus spiritualibus et ad bonum animarum spectantibus agendum erit, vel omnino pernecessariis, ut prudens charitas faciendum esse docuerit Superioris iudicio, praesertim viris gravioribus et valde probatis ad ianuam accedentibus.

4. Si vacent omnes quotannis Spiritualibus Exercitiis per octo vel decem dies continuos: atque, ut id efficaciter et omnino fiat, statutus est annuus iste usus Spiritualium Exercitiorum, tantopere a Congregatione singulis commendatus, Superioribus praesertim; quibus curandum erit, ut, non modo suo caeteris exemplo praeluceant, sed tempus quoque peropportuno singulis ad ea cum fructu peragenda, difficultatibus pervictis, attribuant.

5. Postremo proderit non parum, si quae regulis 2 et 4 Sacerdotum de divino officio attente, devote et opportuno tempore recitando, deque semihora, ea, qua par est, reverentia, in faciendo Sacro explenda, praecipiantur, exacte servantur. Denique, si, quae ad pietatem et devotionem pertinent, religiose tractentur.

CAPUT II. — De ratione conscientiae reddenda.

1. Servari oportet quae praescribuntur in Instructione ad reddendam conscientiae rationem, quaeve in ultima regula Provincialis de modo accipiendae rationis conscientiae; quae item de non usurpanda notitia per

confessionem, quae est VII Instructio, quae denique in nova Instructione XI de paterne exigenda ratione conscientiae a subditis.

2. Operae pretium visum est hic veluti praxim tam laudabilis in Societate consuetudinis apponere, quemadmodum caute et paterne in re tanti momenti Superiores se gerant. Primum curent, ut, ab inutilibus occupationibus liberi, toti in suorum subditorum internam curam et spirituales profectum omnino incumbant: quae quidem cura in eo posita est, ut ab iis, qua par est diligentia et circumspectione, exigant rationem conscientiae; quae si, ut oportet, a subditis reddatur atque a Superioribus excipiat, magnum procul dubio momentum habebit ad spiritus renovationem et augmentum. Secundo, ut recte fiat, iuvabit plurimum, si Superiores se ipsos patres exhibuerint, quod frequenter commendatum est; eosque crebro et magna charitatis significatione, ut regula 26 Praepositi et 25 Rectoris habent, vocent, alloquantur, et eos consolentur, atque in spiritualibus instruant, sicque intelligant, se non tamquam iudici suam conscientiam Superiori, sed tamquam patri manifestare, quo consilium ab illo, auxilium et consolationem accipiant: neque idcirco futurum, ut Superior tamquam imperfectum aut tentatum minus diligat aut minoris aestimet, sed contra maiore charitate ac peculiari affectu complexurus sit, quem sincere et candide iuvare velle conspexerit. Ipse vero subditus sic existimare debet, se velut aliud esse, atque suos defectus. Quare ad Superiorem confugere debet, ut simul cum eo ad eiusmodi vitia eradicanda conspiret, simulque etiam media petat

Hic Instr. 8.

Praxis
rationem con-
scientiae
exigendi.

Ex Regulis
pro Visitatori-
bus.

Superiores
patres
se exhibeant.

Inutilia collo-
quia.
Ex Deputatione
pro renovatione
spiritus.

Annuus
Exercitiorum
usus.

Q. 6 d. 29 n. 2.

De officio,
et Sacro fa-
ciendo.
Ex Deputatione
pro renovatione
spiritus.

Quae servanda
circa rationem
conscientiae.
Ex Deputatione
pro renovatione
spiritus.

Discrimen
inter rationem
reddendae
conscientiae
et confessionem
generalem.

et auxilia, quibus id consequi possit. Superiorum autem erit tam blande et amanter eos excipere, ut haec ratio conscientiae reddita, occasio fiat non semel aut iterum in anno statis temporibus ad eos recurrendi, sed frequenter eos adeundi, quo efficacius finem hunc Societatis, id est directionem, victoriam contra vitia et virtutum lucra consequatur. Tertio, efficiant autem, ut subditi intelligant, aliud esse reddere rationem conscientiae, aliud quid generaliter confiteri: quia et regula diversa est utriusque, et diversus finis, et modus diversus. Nam confessionis finis est proponere sibi ante oculos totius illius temporis culpas, illasque denuo maiore alacritate expiare et quasi novas induere vires: in aperienda autem conscientia finis est statum animae suae, nimirum defectus, passiones, propensiones, tentationes, virtutes ipsas et quaecumque ad perfectam sui cognitionem facere possunt, ei aperire, cui se ad maiorem Dei gloriam dirigendos tradiderunt. Modus etiam diversus est: nam in confessione peccata et circumstantiae aperiendae sunt, in altera vero ea dicere satis erit, quae integre profectum seu defectum animae et statum interioris hominis manifestant. Quare, ut cogendi non sunt Nostri ad rationem reddendam conscientiae extra confessionem, cum id liberum Constitutio permittat pro cuiusque consolatione, ita summopere laudandi, qui semotis iis, quae proprie ad confessionem pertinent (haec autem Superiori in confessione detegere poterunt), extra confessionem reddunt totosque se ipsos patefaciunt, quo liberius et absque ullo respectu Superiores ad illorum directionem et utiliore gubernationem ea noti-

Uter modus
laudabilior.

tia ad maius Dei obsequium utantur.

3. In exhortationibus crebro a Superioribus inculcetur tam sanctus et laudabilis mos a B. P. Nostro Ignatio inductus, et serio crebroque in Constitutionibus posteris suis commendatus. Item eius necessitas et utilitas, non solum ad privatum, sed etiam ad commune bonum spirituale ostendatur ex ipsis Constitutionibus et ex Sanctis Patribus, solvanturque obiecta rationibus et argumentis desumptis ex vera Theologia. Ostendant multas cautiones adhibitas ad rem hanc religiose et prudenter tractandam ab ipsis Constitutionibus, a Praepositis Generalibus in suis Ordinationibus, scilicet de secreto servando, et quemadmodum instituta sit ratio conscientiae reddendae ad spirituales profectum subditorum et aedificationem.

CAPUT III. — De silentii regula exacte servanda.

1. Serio Superiores invigilent in exactam regulae 26* de silentio observationem; et executioni mandentur quae in Instructione pro Superioribus cap. 3, § 9 habentur. Sed in primis intelligant omnes oportet, quemadmodum extra tempus recreationis semper et ubique tacendum est, praeterquam in casibus et locis in regula expressis; ita, dato signo ad finem recreationis, statim esse silentium.

2. Curent quoque, ut intelligant, cum foras eundem sit, minime loquendum esse, iuxta regulae intellectum, intra urbem, ubi populi est frequentia.

3. Ut qui in refectorio vel in culina tempore primae et secundae mensae inserviunt, eandem esse sibi le-

In domesticis
exhortationibus
commendandus
usus
aperiendae
conscientiae.
Ex Deputatione
pro renovatione
spiritus.

Statim post
recreationem
silentium.
Ex Deputatione
pro renovatione
spiritus.
Ord. Gen. c. 4.
n. 21.
* Communium.

Silentium
in frequenti
populo.

Silentium
in refectorio
et culina dum
inserviunt.

gem servandam putent, quamvis utrisque secunda recreatio permittenda videatur.

CAPUT IV. — De vitiis linguae, et frequentia litterarum.

1. Religiose servantur praescripta in libello Industriarum, ea praesertim, quae capite 15 habentur.

2. Superiorum conscientia de hac re, veluti gravissima et inimica unioni et charitati, gravetur, serio ut advigilent, et auctores diligenter inquirent, ut severe puniantur. Qui vero auctores ipsos manifestare recusaverint, pro ipsis habeantur.

3. De inordinata ac nimia communicatione per litteras, si quae in capite 15, a § 7 ad 13, Ordinationum Generalium, nuper praescripta, executioni mandentur, nihil erit quod hac in re desideretur.

CAPUT V. — De votis, paupertate, castitate et obedientia.

1. Pro obedientia et castitate legantur capita quartum et quintum pro Instructione Superiorum, neque enim aliud visum est addendum.

2. Executioni mandentur quae de manifestatione delicti Superioribus faciendi censuit Congregatio.

3. Quod ad paupertatis nostrae puritatem attinet, abunde prospectum est in § 7 et 8 Instructionis antiquae pro renovatione spiritus. Praeterea, reliquiaria et his similia, quae collo suspensa circumferuntur, unius aurei pretium minime excedere oportebit.

Usus vero accipiendi mittendique, etiam cum facultate, omnino corrigendus videtur; nec tam faciles se Superiores exhibeant in facienda huiusmodi potestate, praesertim generali.

CAPUT VI. — De usu poenitentiarum secretarum excitando.

1. Legendae interdum erunt publice litterae R. P. N. Claudii Aquavivae de usu poenitentiarum iuxta nostri Instituti rationem, nuper scriptae: in quibus ostenditur, non idcirco quod ex regula certas et statutas non habeamus, eas negligi a Religiosis Societatis oportere.

2. Excitetur tam laudabilis usus, sicubi non ita vigeat, a Superioribus in exhortationibus, extraque illas in privatis colloquiis, in iis praesertim, qui iuvenes sunt. Et, sicut inflammandi tepidiores erunt a Praefecto spiritus, a Rectore, et Provinciali in visitatione, ita ferventiores regendi sunt, ne nimium excedant.

CAPUT VII. — De cautela adhibenda, ne Principum ac Magnatum aulae Nostris obsint.

1. Satis prospectum fuerit, si ea, quae capite 15 Industriarum remedia indicantur, Superiores, praesertim Provinciales, adhibuerint.

2. Ut ostendatur Principibus viris Instructio 21 pro Confessariis Principum, ut ibi praescribitur § 14.

3. Si mala praeveniantur, cum apparent futura ex signis positis in Industriis, et praecedantur initio familiaritates istae cum Principibus, antequam adolescant et radices agant, quae Societati nostrae, nisi fortiter obsistamus, graviter minitantur, praecipue cum Superiores connivent.

CAPUT VIII. — De humana et politica ratione agendi, praesertim in iunioribus.

1. Excitandi quidem sunt, qui hoc malo laborant, spiritu perfectionis, se-

Legantur litterae Patris nostri de hac re. Ex Deputatione pro renovatione spiritus.

Excitandus usus poenitentiarum.

Ex Deputatione pro renovatione spiritus.

Serventur praescripta. Hic Ord. Gen. c. 11.

Praeveniantur et praecedantur.

Quomodo excitandi. Ex Deputatione

Auctores corrigantur. Ex Deputatione pro renovatione spiritus. C. 22 d. 14.

Litteras scribendi abusus.

Hic Ord. Gen. c. 4 n. 4, 5.

Ex Deputatione pro renovatione spiritus.

C. 6 d. 32.

Reliquiaria unius aurei pretium ne excedant. Hic Instr. 1. C. 7 d. 80 n. 4.

Usus accipiendi mittendique moderandus.

pro renovatione
spiritus.

rioque monendi, ne huic pesti Religionis adhaerescant; quod magnopere dedeceat virum Religiosum, qui candorem ac simplicitatem profitetur, dici, nedum politicum esse.

Quomodo
artificiis occurrendum.

2. Superiores, cum aliquos humanis iis rationibus, quasi adminiculis, ad suos fines consequendos uti compererint, facto ipso technas ipsorum dissolvant et cuniculos antevertant, praecidendo intercessionem, favores, machinationes, ita, ut eorum consilia irrita omnino reddantur, doceanturque, dum iuvenes sunt, detestari tantum malum in Societate, et servanda curent quae capite 24 in Ordinationibus generalibus praescribuntur. Quod si subditis ipsis, ut suos fines propriaque commoda mediis non religionis assequantur, tam indecorum sit, quid Superioribus fiet, si in hoc ipso, quo gravius, eo turpius peccaverint?

Hic Ord. Gen.
c. 4 n. 12.

CAPUT IX. — De recreatione quotidiana religiose transigenda.

Abusus
recreationis.
C. 6 d. 6.

1. Etsi in hac generali Congregatione, quandoquidem minore cum fructu et parum religiose transigi a Nostris tempus recreationis non pauci conquerebantur, serio actum sit de moderanda contrahendaque recreatione ob plurima, quae numerabantur, incommoda, quae religiosam vivendi rationem dedecent; visum est tamen Patribus, momentis rationum hinc inde perpensis, quidquam novi in praesens minime statuere. Verum adnitendum esse pro viribus, ut aliis primum rationibus, quae a diversis propositae fuerunt, quasi periculi faciendi gratia, iretur obviam incommodis, quae in recreationibus nostris alicubi reperiri non sine iactura spiritus plerique dolebant. Quae res cum

a Patribus Deputatis pro renovatione spiritus, uti censuit Congregatio, diligenter discussa fuisset, Patris nostri iudicio reiecta est, rationibus nonnullis religiose peragenda allatis, quae sequuntur.

C. 6 d. 38.

2. Ut peculiaris hac in re diligentia a Superioribus adhibeatur (quibus praeiudicandum erit exemplo caeteris) ut recreationis tempus iuxta regulam 56 Praepositi et 55 Rectoris religiose impendatur. Quod nisi recte, et ut Religiosum decet, et ut finis huius institutionis postulat, traducatur; refrigescat spiritus necesse sit plurimumque distrahatur. Quo sane fiet, ut, dum inter nos ea, quae pios viros decent, loqui non assuescimus, deinceps etiam cum externis ea colloquia minime miscere noverimus, quae pietatem redoleant et audientes aedificent.

Religiose
recreatio facienda.

3. Advigiletur itaque, ut, non solum exterminentur, si quae sunt, obloquutiones et obmurmurationes; sed explodantur etiam a religiosa recreatione rerum curiosarum et ludicarum narratiunculae, libertasque et saecularitas indecora. Saeculares autem rumores, qui foris audiuntur, iuxta regulam, nec temere nec sine fructu domi narrentur.

A quibus
abstinendum
in recreatione.

4. Proinde suppeditabit abunde materiam recreationi nostrae catalogus a P. Natali piae mem. confectus, qui saltem quotannis ad memoriam excitandam semel atque iterum legendus erit ad mensam; tum lectiones quotidianae, quae in refectorio audiuntur, praesertim litterae annuae; denique spiritualium librorum frequens lectio, si ei tempus iuxta regulam arbitrio Praepositi, et Rectoris, aut Praefecti spiritus, statis horis studiose impendatur.

Reg. 37 Comm.

Quasnam
materiam
recreationis.
C. 7 d. 80 n. 5.

Sanctissimum
Sacramentum
invisere.

5. Porro consuetudo visendi Sanctissimum Sacramentum a prandio vel a coena, uti nullo modo generatim praescribenda est ob multas rationes, ita nequaquam omnino prohibenda videtur, si et ipsa loci dispositio faciliorem eam reddat aliquibus, qui sponte velint accedere: quibus Superioris erit, si nimii fuerint, modum iniicere.

Poenitentiae
imponendae.

6. Postremo ad praecavenda liberioris conversationis incommoda praemonendi erunt omnes in exhortationibus, ut ab huiusmodi narrationibus et collocutionibus abstineant, adhibeanturque ad eam rem idonei syndici, et submittantur subinde viri probi spirituales, qui sermones sanctos et religiosae recreationi convenientes inducant: nec desint transgredientibus poenitentiae, vel ab ipsamet recreatione ad tempus submovendi, quando hac in re non leviter eos peccasse Superior perspicue animadverterit.

*Quibus de rebus Nostri
recreationis tempore colloqui possint.*

1. De vita Christi et Sanctorum, deque historiis ecclesiasticis.

2. De historiis Societatis tum rerum tum personarum.

3. De bonis cuiusque desideriis ad proficiendum in via perfectionis, deque fructu ex meditatione collecto.

4. De bonis desideriis iuvandi proximis, praesertim inter haereticos et infideles.

5. De rebus, quas in sacris lectionibus aut concionibus audierunt, vel inter prandendum aut coenandum.

6. De spiritu et Instituto Societatis, de Constitutionibus, de Regulis et gratia vocationis, cum humilitate tamen, simplicitate ac devotione in

Domino ad perfectam eorum observationem.

7. De sua cuiusque vocatione.

8. De virtutibus, iis praesertim, quae Religiosis peculiare sunt; idque iuxta gratiam et proprietatem nostrae vocationis.

9. De vitiis contrariis, non tamen carnis.

10. De morte, iudicio, inferno, paradiso.

11. De iudiciis Dei occultis ac manifestis.

12. De miseriis mundi, deque periculis eorum, qui in saeculo degunt.

13. De securitate eorum, qui in Societate vivunt, cum humilitate tamen, nihil eam aliis Religiosorum Ordinibus praeferendo, sed ferventi spiritu eius gratiam magnificando in Domino.

14. De bonis operibus, quae conferuntur in proximum.

15. De virtutibus ac religiosa conversatione Patrum ac Fratrum, eorum praesertim, qui vel procul absunt vel requiescunt in Domino.

16. De haereticis et infidelibus nostrae tempestatis, quod spectat ad concipiendum animum, ut adversus illos pugnemus in gladio spiritus, atque oremus ut Dominus eos convertat.

17. De his tandem rebus loquantur, quae possint simul et relaxare animos, et ad spiritualem aedificationem facere. Eae autem erunt, quae minimum habeant speculationis, affectus vero habeant religiose honestos ac suaviter religiosos.

Quaenam vitanda in recreatione.

1. Ne sint Nostri in recreatione singulares, solitarii aut tetrici.

2. Ne leves in actione.

3. Ne immodesti.	7. Ne in incessu incitati.
4. Ne verbosi.	8. Ne molesti aut acerbi.
5. Ne iracundi.	9. Ne voce utantur elatiore aut
6. Ne contentiosi aut ironici.	cachinnis.

INSTRUCTIO XIV.

PRO CONCIONATORIBUS.

*Ex Deputatione
pro Concionato-
ribus.*

C. 6 d. 38.

** Est Instr. 2.^a
Congr. sextae.*

*De tempore
Concionatori-
bus attri-
buendo.*

Hic Instr. 2.

C. 7 d. 80 n. 10.

*De necessariis
suppeditandis
Concio-
natoribus.*

CUM in antiqua Instructione * et Regulis Concionatorum abunde provisum sit, nihil praeterea addendum esse Patres censuerunt, praeter illa duo.

1. Primum, ut, quoniam usu ipso comperimus, sive Operariorum inopia sive Superiorum neglectu, minime executioni mandari quod in § 7 eiusdem Instructionis praescripsimus, ut, qui biennium ad repetenda studia non habuerint, si concionandi talenta non defuerint, per duos annos privato studio Sacrae Scripturae, legendisque Patribus, ac sanctae meditationi vacent; operae pretium visum est serio iterumque Provincialibus commendare, ut unius saltem anni spatium iisdem absque ulla dispensatione aut dilatione attribuant.

2. Alterum est, ut, quemadmodum, ne paupertatis nostrae sinceritati labes aliqua proprii usus aspergatur, factum videtur satis § 5 In-

structionis ad renovationem spiritus, ne duplices vestes in cubiculis et instrumenta ad iter agendum, ut propria, asserventur; ita, ut necessitati iter agentium eorumque, qui in missionibus versantur, cum charitate prospiciatur, adnitendum erit Superioribus, ne quid eiusmodi desideretur; sed liberalem se quisque exhibeat debito cum amore, ne, dum paupertatis velimus amantes nimium videri, charitas ipsa laedatur, et occasio illis detur, dum aliunde inconsulto Superiore sibi providere coguntur, aliquid patrandi, quod proprietatem sapiat. Quare Provincialibus enixe incumbendum erit, ut in maioribus Collegiis, et proportionem quadam in minoribus, impensis Provinciae vel aliqua alia ratione, peculiaris quispian locus sit, in quo huiusmodi res asserventur, ex quo necessaria Concionatoribus atque iter agentibus abunde suppeditentur.

Hic Instr. 1.

INSTRUCTIO XV.

PRO CONFESSARIIS ET OMNIBUS SACERDOTIBUS.

C. 6 d. 38.
Instr. 8.^a
Congr. sextae.

PRAETER ea, quae in Regulis Sacerdotum et Instructione pro Confessariis statuta sunt, haec visa sunt Patribus Deputatis Congregationis vi praescribenda.

CAPUT I. — De non accipiendis eleemosynis.

Interdicuntur
eleemosynae
ad proprium
usum.

1. Cum difficile sit Principibus viris Confessarios de Nostris postulantis denegare; ut integre hac in re et sincere agatur, neve, dum aliis nostris ministeriis prodesse cupimus, paupertati nostrae damnum inferamus, statuit Congregatio, ubi Instructionem illam pro Confessariis Principum, a R. P. N. Claudio Aquaviva confectam, sua auctoritate sancivit, nemini Nostrorum licere, eo maxime nomine, quod cum Principibus ac viris primariis familiariter agant vel eorum Confessarii sint, ab iis quicquam ad proprium usum ac dispositionem accipere; neque Superiores ad eam rem potestatem facere posse: eo nequaquam impune abire permisso, qui hac in re defecisse deprehenderetur. Quod item omnino iudicium esse voluit de aliis Confessariis, Concionatoribus, Praeceptoribus et similibus erga poenitentes, devotos, consanguineos, amicos; maxime vero de iis, qui in missionibus versantur.

C. 6 d. 21.

Ord. Gen. c. 11.
Ord. Gen. c. 4
n. 9.

Superioribus
facultas
adimitur.

C. 7 d. 80 n. 14.

C. 6 d. 39 n. 3, 4.

Quomodo
dispensanda.

2. Quod si sponte aliquid offeratur aut cuiquam mittatur, id iuxta

regulam 64 Praepositi et 60 Rectoris in communem usum accipiat et dispensetur. In casibus vero peculiaribus, prudentiae Superiorum permittitur perpendere quid expediat, et, ubi dubium inciderit, ad Praepositum Generalem referre.

CAPUT II. — De visitandis mulieribus.

Quoniam decreto 19 * Congregationis sextae Patribus Deputatis ad renovationem spiritus cura demandata fuit diligenter inspiciendi, utrum Instructionibus atque Ordinationibus a R. P. N. Generali saepe repetitis circa visitationes feminarum aliquid esset addendum; post diligentem rei discussionem retulerunt Congregationi se percurrisse et expendisse omnia, quae hac de re scripta sunt, nimirum: Instructionem tertiam pro Confessariis, illa praesertim capita, quae ad confessiones, colloquia et visitationes mulierum spectant, tum caput duodecimum Ordinationum Generalium, quod totum versatur in executione regulae 18 Sacerdotum, una cum eorundem Regulis eiusdem argumenti; denique binas litteras missas ad Provincias, alteras 21 Decembris 1605, quae totae in eodem versantur, alteras 23 Novembris 1607, de Nostris associandis, cum domo egrediuntur, inscriptas; in quarum postremis magnopere inculcatur ob-

Omnes
Ordinationes
de visitandis
mulieribus
discussae
in Deputatione,
a Generali
Congregatione
confirmatae.
* Hic d. 7.

servatio eiusdem regulae 18. Atque omnibus visum est abunde praedictis Ordinationibus prospectum esse, quantum in humanis prospici potest, nec quicquam amplius desiderari posse, praeter exactam executionem. Quorum iudicium universa Congregatio confirmavit.

*Ex litteris Patris nostri datis
21 Decembris 1605.*

Singulis mensibus de hac re inquirendum.

Coadiutores tenentur Superiori referre.

De frequenter confitentibus.
Instr. 8.

Confessionalia congrue disponantur.

1. Praescribitur, ut Superiores immediati, praeter quotidianam sollicitudinem, singulis mensibus diligenter investigent, quonam modo hac in parte res se habeat.

2. Ut Fratres Coadiutores doceantur, cum vesperi Domum redeunt, debere se ad Superiorem referre, an Sacerdos vel quivis alius qualibet ex causa regulam fregerit; severiusque animadvertatur in socios, qui minus fideles hac in re se gesserint, admonitis eorum Confessariis, ut conscientias eorum gravent, si id non faciant; significeturque hoc ipsum in commune Coadiutoribus, ne ignorantiam excusent. Porro in sociis assignandis, etiam Sacerdotibus, impensior cura et delectus habeatur.

3. Ut accurate serventur quae § 3, 4 et 6 continentur, de remediis, quibus erga eas uti convenit, quae frequentius confitentur, et largas tamen moras in confessionalibus trahunt. Itemque quod de syndicis caveatur § 5, et de visitationibus § 7, quod nimirum sine urgentibus rationibus institui visitationes non debeant, earumque dumtaxat personarum, quae dignae hoc officio et minime suspectae videantur.

4. Quod ad confessiones attinet, quae in templo audiuntur, Superioribus curandum praescribitur, ut confes-

sionalia patentibus locis constituantur, eaque ita inter se collocentur, ut unus Confessarius sit quodammodo socius alterius: visitabitque subinde Superior, ne suis locis moveantur, et ut crates integrae sint atque minutae.

5. Cavetur, ne mane intempestive, aut serius vesperi (nisi forte cum magna est frequentia et sufficientibus tum facibus accensis), neque interdum item a prandio recreationis tempore, aliove, quo ire omnes non solent, in ecclesiam eant Sacerdotes, nisi nominatim accersantur, praeter eos, qui ad diem illum sunt designati.

6. Ne Confessarii, pauperum mulierum iuvandarum praetextu, maiorem, quam deceat, familiaritatem contrahant: et ut eleemosynae, iuxta regulam Sacerdotum 22, cum consensu Superioris fiant, atque aliena potius manu, quam per ipsos, quoad eius fieri poterit. Quantumvis enim a charitate inchoetur, res tamen decursu temporis periculi plena, aut certis calumniis obnoxia fit.

7. Ut immediatus Superior una cum Praefecto ecclesiae, aedituo et syndico quopiam secreto, seorsimve cum singulis expendat, quemadmodum se res habeant, et quam accurate in ecclesia praescriptae Ordinationes serventur: moneanturque Consultores omnes, quod inter capita, de quibus ad Generalem sive ad Provincialem scribebunt, hoc unum esse oportebit, quemadmodum scilicet superiora serventur, ac praecipue circa visitationes ac socios.

8. Ut omnes Confessarii, quod alias enixius commendatum est, per unius mensis spatium ad missionem aliquam destinentur (iis dumtaxat exceptis, qui graves ob causas, vel

Tempus ecclesiam adeundi.

Modus in mulierculis iuvandis adhibendus.

Superior investiget an haec Ordinationes serventur.

Missiones identidem faciendae.

invaletudinis vel senectutis, minime idonei ad id muneris iudicio Provincialis videbuntur), quae res cum magnae aedificationi libertatique poenitentium cessura sit (ut de fructu non dicamus, qui ex missionibus ipsis colligetur), serio Superioribus inculcatur, ut executioni mandent, omni difficultate pervicta.

9. Demum urgendam esse regulam de non admittenda ullius poenitentis obedientia, et de potestate alios Confessarios adeundi libenter facienda; utque ab omni adhaerentis affectus specie alienos se Nostri ostendant. Quod si qua erit, quae nimis crebro, qualicumque praetextu, redire videatur, alium ei Confessarium designare oportebit, curareque, ut prior illam a se dimittat.

Ex litteris 13 Novembris 1607. — De obligatione sociorum ad Superiorem deferendi.

1. In postremis, post seriam commendationem toties repetitae regulae 18 Sacerdotum, ut ostendat quanti illa facienda sit, et in praxim prompte et efficaciter a Superioribus redigatur, praescribit iisdem, ut, quam primum has acceperint, Fratres omnes advocent et admoneant sui officii, scilicet ipsos arctissime teneri, ut Superiori referant sub vesperam eo ipso die, si forte Sacerdos vel

alius regulam de socio secum habendo non servaverit: quod de iis omnibus, quamvis Sacerdotibus vel Scholaribus, intelligi vult, qui socii alterius fuerint.

2. Ut illi poenitentiam trium disciplinarum subeundam sibi esse prima vice intelligant, si Superiorem non admonuerint. Quod si iterum in eandem negligentiae culpam inciderint, admoneri Generalem oportebit, ut deliberet, an in Societate tales retinendi sint, qui in re, quam tanti Societas merito facit, parum fideles sese praestiterint. Quamvis de publicis disciplinis imponendis Superioris prudentiae permittatur, sicubi hoc medio cum aliqua nota defectum Sacerdotis publicari intellexerit; quo tamen in casu secretae minime praetereundae erunt.

Caeterum haec Ordinatio de socio, praeter Sacerdotes, non solum caeteros amplectitur, qui Sacerdotes non sunt, sive mulieres invisant, sive alios ex Nostris comitentur; sed etiam quaecumque genera visitationum comprehendit, ne (ut religiosae decentiae consulatur) ullibi socium solum esse permittant, nisi personae, quas ad eunt, eae sint, ut per negotia, quae secretum postulent, aut per urbanitatem ipsam minime liceat esse cum socio.

Poenitentia
sociis iniun-
genda.

Omne genus vi-
sitationum
Regula socii
comprehendi.

Libertas
facienda poeni-
tenti
confitendi
alteri.

Tenantur
socii Superiori
referre.

INSTRUCTIO XVI.

PRO NOVITIIS.

Novitii Regulis
instruantur.
Ex Deputat.
pro Novitiis.
Est Instr. 4.^a
Congr. sextae.

Valde commendatum esse cupimus, Magistro Novitiorum, ut, iuxta regulam 44, Novitii, antequam ad Collegia educantur (ad quae tempore vacationum generalium ordinarie minime mittendi erunt), probe instructi a Regulis sint: e quibus quemadmodum plurimum peti debet materia exhortationum, ita non multum erit in singulis Regulis immorandum, ut omnes, si fieri possit, ante biennium absolvantur: neque idcirco alterius generis exhortationes interduntur, quas ipse profuturas Novitiis existimabit.

2. Ut, quemadmodum iuxta regu-

lam 28 et 37 Magistri Novitiorum Spiritualia Exercitia, exacte omnibus in principio obeunda sunt, ita minime integre repetenda altero anno, sed ex parte, iuxta regulam 39; quando ita in Domino expedire iudicatum fuerit.

3. Quae de manifestatione delicti Superiori facienda probata ac sancita sunt in sexta generali Congregatione; ostendenda sunt Novitiis et declaranda, iuxta regulam 15 Magistri Novitiorum, inter alia, quae ibidem ipsis proponenda explicandaque paulatim dicuntur.

Manifestanda
Novitiis.
Decr. 32, 34.
C. 7 d. 80 n. 16.

Manifestanda
Novitiis.

Decr. 32, 34.
C. 7 d. 80 n. 16.

Exercitia
integra semel
obeunda.

INSTRUCTIO XVII.

PRO SCHOLASTICIS.

Est Instr. 5.^a
Congr. sextae.

CUM ad primitias spiritus ac fervorem, quem initio hausimus in Societate, conservandum promovendumque tanti sit educatio nostrorum Fratrum, qui studiis dant operam; haec pauca ad eos, quales Instituti nostri ratio postulat, efformandos addenda censuimus veteri Instructioni.

1. Ut ad § 2, in quo praescribitur, ne assuescant nimis colloqui cum externis aut amicis, illud addatur: ut ad ianuam, nisi de unius Rectoris

expressa licentia, non vocentur, quam raro admodum oportebit illum concedere; eundemque invigilare, ne prolixa sint eorum cum externis colloquia. Nisi forte in locis, ubi sunt Universitates, indulgeri plusculum videri possit, ut, Provincialis vel Rectoris iudicio, aliquibus ex Nostris viris probis ac spiritualibus cura de- mandetur, quo in spiritu iuventur.

2. Etsi in universum minime visum est praescribere, ne Scholastici

Colloquia
cum externis
interdicuntur.
Ex Deput.
pro Schol. in
Congr. sexta.

Hora Magistros
adendi
assignanda.

Hic Instr. 7.

Raro
Scholastici
ad ianuam ac-
cedant.
C. 7 d. 80 n. 17.
C. 8 d. 40. n. 1.

C. 6 d. 40 n. 5.

suorum Magistrorum cubicula ingrediantur; nihilominus tamen, cum alicubi mos esse dicatur, ut non studiorum tantum causa Scholastici suos Praeceptores in cubiculis adeant, censuit Congregatio declarandum esse,

Reg. 38 Comm.

facturos ipsos contra regulam communem (qua nemini in alienum cubiculum ingredi licet sine generali aut speciali Superioris facultate), si aliam ob causam, quam solam studiorum, in eorum intrent cubicula aut com-

C. 7 d. 80 n. 18.

morentur. Proinde expedire visum est, ut Superior ipse designet horam Magistris opportunam, qua possint adiri, extra quam, si necesse fuerit Scholasticos agere cum iisdem Praeceptoribus eorumque cubicula ingredi, petant iuxta regulam sibi fieri a Superiore potestatem.

Reg. 38 Comm.

Generalis facultas mutuo in sua cubicula ingrediendi Magistris interdictur. C. 6 d. 40 n. 6.

3. Operae pretium visum est, ob incommoda quae usu comperta sunt, si alicubi generalis facultas dari consuevit aut huiusmodi mos invaluit, ut Magistri in sua mutuo cubicula intrent absque particulari licentia, id in posterum omnibus interdicti; in casibus vero particularibus Superiores ipsi expendant quid in Domino expediat.

Die recreationis in vinea ut tempus distribuendum. C. 6 d. 40 n. 7.

4. Ut die recreationis hebdomadariae, cum itur ad praedium seu vineam, ibique coenatur, meridie per unam vel alteram horam Scholastici partim studeant, partim orationem matutinam perficiant; quo tempore nulli fas sit vel ludere vel confabulari, nisi, eo elapso, signum detur ad recreandum.

Die recreationis in Collegiis quomodo tempus distribuendum. C. 6 d. 40 n. 9.

5. Cum vero per coeli iniurias vel alias ob causas die recreationis neque ad praedium neque deambulatum ire licuerit, mane ad recreationem non pulsetur, sed yacetur studiis: a prandio vero, peracta recreatione ordi-

naria, mora aliqua interposita, detur signum ad recreationem per tres horas. Superioris autem erit praecavere, ne irreligiosi clamores, itemque ludi, qui a vicinis audiri possint, permittantur.

6. De Magistris autem, etsi nihil in praesens visum est addendum ad ipsorum Regulas, Superioribus tamen iniungitur, ut diligenter invigilent, ne in colloquiis, quae necessario haberi debent cum externis suis scholasticis, diutius commorentur, praesertim cum uno aliquo, tempusve inutiliter ac parum religiose insumant.

7. Ut ante renovationem votorum instituat vacatio per triduum, ita ut ab aliis occupationibus, etiam literariis, praeterquam ab ordinariis lectionibus matutinis aut pomeridianis, sicubi fuerint, vacetur. Cuius rei causa peropportunum et peraccommodum tempus Superiores excogitant: exempli causa, in hieme natalitias vacationes, ubi per totam hebdomadam a studiis feriat; in quibus vota renovaturi per triduum exercebuntur in rebus spiritualibus iuxta Instructionem, quae duo capita complectitur. Primum, ut ad colloquia vel negotia cum externis ad ianuam, vel ad recreationem cum domesticis illo triduo non admittantur. Alterum est, quod, cum finis sit harum feriarum spiritualium, ut ex occasione renovationis votorum unusquisque sedulo incumbat in omnimodam suimet reformationem per examen et confessionem generalem, seque ipsum introspectat, expendendo statum animae suae, et vocationis tam singulare donum agnoscendo, quae tam arcte pariter quemque obligat ad divinae Maiestati pro virili parte respondendum; operae pretium erit aliquot

Magistri ne inutiliter cum externis colloquia protrahant. C. 6 d. 40 n. 8.

Triduana recollectio ante votorum renovationem. C. 6 d. 29 n. 1. C. 7 d. 77.

Instructio pro triduo rite impendendo.

C. 12 d. 16.

horis meditationi et orationi, prae-
ter pii alicuius libelli lectionem, im-
pense vacare: atque in eum finem
usui esse poterunt nonnullae medita-
tiones, quas hac de re P. Franciscus

Borgia fel. mem. scriptas reliquit,
aut id genus aliae, quas Superior vel
Praefectus spiritus fini, quem inten-
dit Societas, profuturas iudicaverint.

INSTRUCTIO XVIII.

PRO EXSECUTIONE URGENDA.

Fiat catalogus
eorum, quae
Superioribus
praestanda
sunt.

*Instr. decima
Congr. sextae.
C. 6 d. 86 n. 1.*

Quid singulis
hebdomadis
vel alternis.
C. 6 d. 86 n. 2.

Quid singulis
mensibus.
C. 6 d. 86 n. 3.

Quibus
memoriale
communican-
dum.

1. **A**D faciliorem notitiam eorum,
quae Superiores scire conveni-
nit, ut ea exsequi possint, operae
pretium visum est confici catalogum
eorum, quae Superioribus tum Pro-
vincialibus tum localibus praestanda
sunt; ut omnia, sive ex Regulis sive
ex Ordinationibus compendio colle-
cta, memoriae subsidio sint.

2. Proderit ad eandem notitiam,
ut Superiores cum suis Consultoribus
tempore ordinariae consultationis sin-
gulis hebdomadis una perlegant ali-
quid ex Regulis, vel Ordinationibus,
vel Instructionibus, et similibus.

3. Singulis quibusque mensibus
legi oportebit in consultatione me-
moriale earum rerum, quae a Pro-
vinciali vel Visitatore executioni
mandandae relictæ sunt, tum ne
memoria excidant, tum ut suo tem-
pore a Consultoribus moneri possit
Provincialis de executione. Ideoque
eisdem, quemadmodum et Admonito-
ri, communicandum erit eiusmodi me-
moriale exemplar, iis expunctis, quae
particulares personas attingunt. Cae-
terum enixe commendatur Visitori-
bus ac Provincialibus, ut a novis
Ordinationibus absque necessitate
multiplicandis abstineant, easque re-

linquant, quae facile executioni man-
dari possint, easque non nisi primum
Superioribus, iisque, qui iudicium fer-
re poterunt, ostensas, iuxta Regulam
134 Provincialis. Expedit enim ob
difficultates, quae ex ipsis Ordinationi-
bus oriuntur, praesentem potius
audire quam absentem, et expungere,
si quae expungendae erunt, vel Supe-
riorem caeterosque capaces reddere,
et ad executionem cohortari.

4. Formanda aliqua capita, de
quibus Superiores et Consultores suis
temporibus ad Provinciale scribant,
ne in scribendo in incertum vagen-
tur, eaque negligant, de quibus ne-
cessario esset Provincialis monendus:
haec autem desumi poterunt ex In-
structione pro Consultoribus.

5. Superioribus localibus praescri-
bitur, ut semel in mense, prima vi-
delicet hebdomada, pro ordinaria con-
sultatione agatur de executione, sci-
licet: an aliquid domi sit, quod negligi
videatur; an vigeat Regularum obser-
vatio, tam Communium quam Offi-
cialium; an notetur aliquarum fre-
quens transgressio; an Superiorum
Ordinationes executioni mandatae
sint, praesertim eae, quae in memo-
riali relictæ sunt a Provinciali, quae

Ne Ordinatio-
nes multipli-
centur,
Superiores
primum
audiendi.

De quibus ad
Provinciale
scribent
Consultores.
C. 6 d. 86 n. 4.

Agatur
in consultatio-
ne de execu-
tione.
C. 6 d. 86 n. 5.

eodem ipso tempore legendae erunt, si nondum executioni mandatae fuerint. Porro de hoc capite specialiter et diserte scribant ad Praepositum Generalem et ad Provinciale Consultores.

6. Principio cuiusque mensis instituat Provincialis cum suis Consultoribus consultationem, in qua inquirat quemadmodum se habeat totius Provinciae disciplina, quid de ea sciatur, quid audiatur, quid ipsemet Provincialis a Rectoribus eorundemque Consultoribus acceperit. An vero huiusmodi consultationes fiant, quo fructu ac satisfactione, monendus erit Praepositus Generalis a Consultoribus, cum ad eundem quater in anno * scribunt.

Quare, ad faciliorem usum, praescribi oporteret nonnulla capita singulis mensibus in consultationibus examinanda, iis magis inhaerendo, quibus nondum plene satisfactum videtur, praesertim circa abusus, si qui in Provincia sint.

7. Adnitendum Provincialibus pro viribus, ut sibi Superiores locales devinciunt, et amanter confidenterque cum illis agant, ostendantque se de felici illorum gubernationis successu, et auctoritate apud subditos tuenda esse sollicitos.

8. Ut examinentur diligenter querelae subditorum contra Superioris rigorem, ad singulares casus descendendo; ne rigorem appellare consuecant, religiosam disciplinam a subditis velle exigere et exactam Regularum observationem: perpendaturque, cur de nonnullis Superioribus rarae admodum interdum obaudiantur querelae; an quia, licet fortes in disciplina, suaves tamen sunt; an vero quia remissi et indulgentes, qui-

que neminem contristare velint, ut in pace vivant.

9. Ut mediati Superiores non ita facile credant delationibus, expedientes et rationes et excusationes, quas afferunt immediati; et, ubi sine culpa fuerint inventi, monendi serio a Provinciali delatores erunt, ut cautiores sint in posterum: curentque, ut subditi intelligant valde probari sibi zelum Superiorum in promovenda disciplina iuxta officii sui munus. Proinde Superiores mediati, sive praesentes sive absentes sint, nullam omitant occasionem immediatos ad executionem cohortandi urgendique: per quos pari ratione inferiores omnes ad eandem excitandi erunt.

10. Promovebit non parum executionem, si vigeat disciplina et usus reprehensionum aliarumque poenitentiarum in transgressores legum, praesertim negligentes paterna monita, servato ordine in regula 28 Praepositi et 27 Rectoris praescripto: ita ut omnino sibi persuadeant subditi, veniendum tandem fore ad extrema, dimissionem videlicet, si opus fuerit, quando caetera media nihil profuerint. Qui sane regularis observantiae rigor universos attingere debet, vel antiquiores et seniores ipsos, immo et Superiores, si officio suo defuerint, ad aliorum aedificationem et satisfactionem, et quo liberior executionem promovere queant; omnesque intelligant nullam sibi iniuriam fieri, aut notam aliquam infamiae inuri, si ob regulares defectus publicis poenitentibus multentur.

11. Caeterum, cum executio potissimum posita sit in opere ipso urgendo, potius quam in legibus scribendis, expedit, ut Visitator ac Provincialis in suis visitationibus ea,

Scribant de hac re ad Generalem et Provinciale Consultores.

Quid praestandum Provinciali singulis mensibus.
C. 6 d. 36 n. 6.

* Vide tamen C. 7 d. 31.

C. 6 d. 36 n. 7.

Provincialis Superiores tueatur.
C. 6 d. 37 n. 1.

Subditorum querelae examinandae.
C. 6 d. 37 n. 2.

Cauto delationibus credendum.
C. 6 d. 37 n. 3.

Hortandi omnes ad executionem.
C. 6 d. 37 n. 5.

Poenitentibus executio promovenda.
C. 6 d. 37 n. 6.

Omnes, etiam Superiores, in religiosa disciplina continendi.

Praesente Provinciali executioni mandanda sunt.
C. 6 d. 37 n. 7.

quae remedia legere intellexerint, quippe quae liquido Regulis adversentur, neque moram patiantur, current omnino ante suum e Collegio discessum executioni mandare. Quo fiet, ut maiore suavitate et efficacia fiant, et Superiores immediati gravi quadam molestia deonerentur, ipsique met incipient quae sunt muneris sui exsequi, minimeque ad Provincialis adventum medicinas malorum praestolari. Quae vero statim executioni mandari non poterunt, in memoriali, ut dictum est, notentur. Quod si in postera visitatione Superioris culpa nonnulla neglecta fuisse deprehenderit, is minime impunitus abire debet, ne subditi offendantur, opinantes ea solum fieri, quae Praeposito aut Rectori arrident, caetera oscitanter negligi. Porro Superiores, qui continenter negligentes ac remissi in Ordinationum executione fuerint, removendi omnino erunt ab hoc munere, Generali Prae-

posito praemonito, ne ipsorum nimia conniventia religiosa disciplina penitus dilabatur. 12. Postremo plurimum momenti habebit, si Superiores omnes Societatis cum Praeposito Generali, et localis cum Provinciali ad urgendam executionem conspirent: ita ut omnes intelligant sibi que persuadeant unum eundemque in Societate animum esse in disciplina promovenda, neque ad Superiores mediatos recursus in hac re quidquam prodesse posse. Eandemque conspirationem in quolibet Collegio aut Domo esse oportebit in Superiore cum suis Consultoribus, Admonitore, et Praefecto spiritus, aliisque, qui promovere possunt executionem, ita ut idem sentiant et dicant omnes. Quod si antiquiores aliquos obloqui de ea contigerit, monendi serio et coercendi erunt, si necesse fuerit, etiam publicis poenitentiis, ne alios turbent minusque suavem executionem reddant.

INSTRUCTIO XIX.

DE PROMO VENDIS AD GRADUS SOCIETATIS.

Ad partem III, de examine in litteris faciendo, haec addenda.

1. **N**e examen doctrinae perfunctorie fiat, sed serio, et ut vere constet Praeposito Generali de sufficientia litterarum, proinde exacte servanda curent Provinciales quae eodem capite praescribuntur.

2. Ut in libro quodam peculiari, penes Provincialem asservato, Examinatorum iudicia scribantur, singulorum singula, die et anno annotatis

ab ipso Provinciali, vel ab eo, qui praeerit examini; quamvis et ab unoquoque Examinatore idem iudicium seorsim scribendum erit ad Generalem. Li vero, cum iudicium de doctrina ferunt, vel ad Praepositum Generalem scribunt, solum de sufficientia in litteris loquantur, tantane sit quantae in Constitutionibus requiritur; an videlicet supra mediocritatem sit, vel

Superiorum
consensus
in disciplina
promovenda.
C. 6 d. 87 n. 4.

Quomodo
ferendum iudi-
cium.

etiam
endicendum
an
etiam

etiam
etiam
etiam
etiam

etiam
etiam
etiam
etiam
etiam
etiam
etiam
etiam

etiam
etiam
etiam
etiam
etiam
etiam
etiam
etiam

Ne perfunctorie
periculum
doctrinae fiat.
Instr. undecima
Congr. sextae.

etiam
etiam
etiam
etiam
etiam
etiam
etiam
etiam

ac sedulo agant de causis deque auxilio ferendo; et sicubi forte minime remedio opus fuerit, adnitendum illis erit, ut magis ac magis promoveantur; currentque, ut, post exactam executionem eorum, quae in libro Studiorum praescribuntur, si quid amplius occurrerit, quod non parum profuturum sperent, tum ad stili comparationem, tum ad auctores exacte et cum fructu legendos, periculum faciant et ad nos mittant exemplum; quemadmodum Provincialibus faciendum erit, cum singillatim, quid hac in re praestiterint, admonendi erimus.

Quid Generali
suggerendum.

Quinam
ad haec studia
applicandi.

3. Caeterum ad haec studia promovenda satis erit praesidii, si non solum eos in Societatem admittant, quoad eius fieri poterit, qui probe ab illis instructi paratique sint; verum etiam, si pro viribus studebunt non vulgares ingenio et ad caetera parum aptos ad haec studia addicere, sed eos, qui, praeter vim ingenii, aliarum scientiarum praesidia ac lucem habuerint. Quo fiet, ut et haec studia in pretio apud alios haberi incipiant, et quam plurimi his in litteris hoc nomine nobiliores fiant, in quibus difficilius fortasse fuerit vel unum quempiam invenire, quam non paucos in aliis scientiis, experientia hoc ipsum in dies edocente.

Latine loqui.
P. 4 c. 6 n. 18.

4. Quandoquidem B. P. N. Ignatius inter caetera ad studia promovenda hoc unum tamquam praecipuum, iis praesertim, qui Humanioribus va-

cant, latini sermonis usurpationem esse voluerit, serio Superiores incumbere oportebit in exactam regulae communis observationem, in 8 Rectoris libri Studiorum explicatam: in qua cum dicitur, *dies vacationum*, non generales studiorum feriae intelligendae sunt, sed hebdomadariae tantum, eorumque dierum spatium, quibus commorabuntur in villis.

Quando vulgari idiomate loqui liceat.

5. Etsi, cum sive totius Theologiae sive partis alicuius theses defendendae sunt, satis superque videantur esse Magistrorum ac Praefecti studiorum iudicia, quibus discipulorum doctrina perspecta esse debebit, tamen, si iustas ob causas Provinciali videretur esse alius adiungendus, idque commode fieri possit, permittimus eius arbitrio: dummodo is sit, qui et iudicium de doctrina tuto ferre possit, et eos, de quibus iudicandum est, probe noverit.

Ad actus theologicos statuendos alterius iudicium ad Magistrorum et Praefecti adiungi potest.
Reg. 7
Praef. stud.

6. Curandum insuper est, ut theologi et casistae Scholastici in casibus conscientiae maxime instructi sint, cum minime obscurum sit quam res pernecessaria sit Operariis Societatis. In quam quidem rem vehementer cupimus a Superioribus diligenter incumbi; ut fructus re ipsa constet, ratione ad eum consequendum ab ipsis excogitata: quamvis abunde satis nobis prospectum videatur, si hebdomadaria casuum collatio in primariis Collegiis, iuxta regulam Provincialis in libro Studiorum, diligenter habeatur.

Casus conscientiae commendantur.

Reg. 14 Prov.
Reg. 7 Prof.
cas. consc.

INSTRUCTIO XXI.

PRO VISITATIONE PROVINCIALIS,

EX VARIIS REGULIS, ORDINATIONIBUS ET INSTRUCTIONIBUS COLLECTA.

QUEMADMODUM SE GERAT PROVINCIALIS IN OBEUNDA PROVINCIA CUM FRUCTU,
DEQUE EIUSDEM STATU PRAEPOSITO GENERALI APERIENDO.

*Ex Deput. pro
Super.*

*Instr. decima
tertia
Congr. sextae.*

*Regulas
Provincialis.*

*Quae
Instructiones
in visitatione,
et cum quibus
legendae.*

*Instr. pro Sup.
c. 1.*

*Quae
in visitatione*

CUM sit valde proprium Provincialis officii Provinciam obire, praeter ea, quae habentur capite 9, 12, 14 et 15, et ibidem regula 29 et 69, ne quid eorum praetereat, quae sui muneris sunt, et ut Generali Praeposito, uti par est, status totius Provinciae innotescat, haec fere in visitatione praestanda illi erunt.

1. Primo iuvabit, si, dum Provinciae suae loca visitat (tum maxime cum et temporis spatium permittere et necessitas aliqua id postulare videbitur), ex Instructionibus singulas cum singulis legat, ad quos spectant, praeter proprias Regulas officii cuiusque, scilicet pro Praefectis spiritualibus formandis, pro Concionatoribus, pro Confessariis, pro missionibus, pro Novitiis cum eorum Magistro, pro tertium annum agentibus cum Instructore. Praeterea coram Rectore, Ministro et Consultoribus Instructionem pro Confessariis, de ratione scribendi, de renovatione spiritus, pro Coadiutoribus, pro annuis colligendis, et pro Scholasticis, ubi eorundem est Seminarium: proderitque non parum in primo congressu litteras ad Superiores datas anno 1604, die 20 Augusti, percurrere.

2. In Universitatibus iuvabit eodem modo, si, praeter Regulas offi-

cii sui cap. 6, percurrat item suas, quae sunt in libro Studiorum, cum Rectore Regulas eiusdem, cum Praefecto studiorum et quas habet proprias et quas communes Professoribus superiorum Facultatum, et cum singulis eorundem singulas, denique cum Praefecto inferiorum Facultatum Regulas eiusdem et communes Professoribus earundem.

3. Intellegat, an ex Ordinationibus Generalium quae statuta sunt * de libris prohibitis, quaeve circa monita ad Provinciales (*quae hic reperies inserta Ordin. Gen. partim cap. 1, § 6, 7, 8, partim cap. 2, § 6, 8, 9, et partim cap. 4, § 4, 5 et 8*), horam * considerationis, ** intercessionem et patrocinia praescripta sunt; quaeque * in Formula Scribendi Superioribus et Consultoribus praescribuntur, servantur. Interroget quoque, num aliquid contra canones 12, 13, 20 quintae Congregationis generalis commissum sit; an in sua vel aliena Provincia quispiam sit, qui malo vitae exemplo vel doctrina caeteris obsit; moneatque Generalem, quemadmodum ipsi Provinciales ex decreto sextae Congregationis tenentur.

4. Cognoscat, an fiant * conferentiae casuum, ** an exhortationes alternis hebdomadis fructuose et ad

Universitatum
et studiorum.

An Ordinationes
serventur.
* Ord. Gen.
c. 2 n. 1.

* Ord. Gen.
c. 2 n. 5.
** Instr. pro Sup.
c. 4 n. 4.

* Reg. 92 Prov.

Industr. c. 15.

C. 6 d. 2.

Quid ipse
praestabit.
* Reg. 13, 14, 15
Prov. in Rat.
Stud.

** Reg. 24 Rect.

*Instr. pro Sup.
c. 1.*

*Ord. Gen. c. 17
p. 1 n. 2, 3.*

* Cap. 1.

Reg. 29 Prov.

*Quae de Superi-
rioribus
quaerenda.*

*De Congrega-
tionibus
et scholis.
* Reg. 108 Prov.*

** Reg. 22 Rect.
in Rat. Stud.*

*De quibus
consultet.*

cor, an item conferentiae de Instituto quinto decimo quoque die inter Rectorem, Consultores et quos Provincialis designarit, et an ea de re ad Generalem scribant. Ipse vero nullum Collegium praetereat, quin semel saltem huiusmodi conferentiis intersit, ut illas dirigat. Porro Superiores instruat, iuxta praescripta in Formula de aptis ad gubernandum, in Instructione pro Superioribus *, et in litteris ad Superiores impressis, et in Regulis Visitatoris 24, 26, 27, 40, 41, 42 et 43, sensimque periculum faciat de iis, quos ad regimen iudicabit idoneos.

5. Exigat ab aliquibus disciplinae amantibus, bonoque iudicio ac prudentia praeditis, quemadmodum Superiores in rebus spiritualibus se habeant; an passiones doment et virtutes acquirant, num cum externis nimium occupentur, et ad exteriora sint nimium effusi; quam serio spirituali curae cultuique interno subditorum vacent; politicene, an paterne regant. De Praefectis itidem spiritualibus, quemadmodum suo munere fungantur, et an exemplo et instructione iuvent in spiritu.

6. Congregationes et oratoria, quae in nostris locis habentur, * invisat; eorumque Regulas examinet, an servantur, et an accommodatae sint ad illarum finem; idemque de academiis ex earum Patribus intelligat, quas habeant exercitationes, de fructu, deque Regularum observatione; * a Praefecto vero atrii vel scholarum inferiorum cognoscat tum Magistrorum tum Scholasticorum externorum disciplinam.

7. In Domo Professa vel in maximo Collegio quotannis consultationem instituat, advocatis, praeter suos Con-

sultores, aliquibus antiquioribus Patribus, in qua de rebus maioris momenti pertractet, inter caetera * de promovendis ad gradus, ** de aptis ad gubernandum, de satisfactione, quae auditur de gubernatione singulorum Superiorum Provinciae, de Praefectis rerum spiritualium instituendis et Seminariis praefigendis, denique de sacris initiandis vel ad tertium probationis annum mittendis, et similibus.

8. Curet quotannis singulis in Collegiis ac Domibus ad mensam legi ante renovationem votorum litteras de renovatione spiritus, de perfectione et charitate fraterna, de conservatione Instituti, Regulas Scholasticorum et Coadiutorum temporalium, Catalogum P. Natalis, quibus de rebus Nostri recreationis tempore colloqui possunt, denique generalia monita, quae ab omnibus observari oportebit, *quibus addendus Elenchus praecipuorum decretorum, iussu Congregationis XVI decreto 38 confectus.*

9. Quae vero per se ipsum minime praestare poterit, Socio committat; ea videlicet, quae parvi sunt momenti, iubeatque ad se referre quae dubia sunt, et quanam executioni mandaverit. Itaque non exiguo onere a Socio levare poterit, si temporalia, de quibus capite 9 in Regulis Provincialis, si archivium, iuxta regulam 19, 20 et 21, si instrumenta itineraria communia Provinciae, vel alicuius Collegii propria, si rationes accepti et expensi, si officinas et oeconomiam domesticam, si an exstent libri Ordinationum iuxta Instructionem inspexerit; si colliget numerum sociorum in Sodalitiis scholasticorum externorum et ordinariorum poenitentium, observabitque uniformitatem consue-

** Reg. 69 Prov.
Ord. Gen. c. 18.
parte 1 n. 2.*

*** Ord. Gen.
c. 17 n. 1, 5, 6.*

*Quae legenda
quotannis
ad mensam.*

*C. 7 d. 80 n. 5.
Instr. 13 c. 9
n. 4.*

*Quae Socio
committenda.*

tudinum in Provinciae domiciliis. Quoniam vero monere debet Provinciale de iis, quae dicuntur in Instructione pro Superioribus, eidemque suggerere, si quae forte ille praeteriret ex spectantibus ad suum munus; quo commodius id praestare possit, eius Instructionis exemplum penes se habebit, eamque singulis in Collegiis percurreret, observando si quid oblivioni datur.

10. Meminerit etiam Provincialis sui esse muneris quotannis scribere ad Praepositum Generalem de iis, quos ad sacros ordines promoverit; quos Praefectos spiritus praefecerit, et quomodo se gerant; * quos de defectibus, cur promotio ad gradum differretur, scripto monuerit; cur tempus vel privatim Sanctis Patribus legendis futuris Concionatoribus, * vel tertii anni probationem aliquibus differi oportuerit; quemadmodum in hac probatione se gesserint; quinam libri prohibiti in Collegiis asserventur; ut Superiores in modo exigendi rationem conscientiae se gerant; quos Examinatores promovendorum ad gradum designaverit, ut a Generali confirmarentur; quos Consultores et Admonitores elegerit; num observetur ordinatio de non visitandis feminis; quomodo Superiores praestent quae habentur Instructione pro Superioribus; ut conferentiae pro formandis Superioribus successerint; tandem quinam remissi ac negligentes in gubernatione sint. Praeterea quotannis mittat ad Generalem informationes ad gradus; sub finem cuiusque anni tertium catalogum, et puncta pro annuis; catalogum etiam eorum, qui

professionem indicam postulant, praemissa informatione status ac talentorum, quae habent, speciatim necessitatis parentum, cum iudicio eiusdem Provincialis. Postremo, tertio quoque anno, catalogos communes, * et informationes ad regimen per Procuratorem mittat.

11. Peracta visitatione cuiusque Collegii ac Domus, vel Provinciae, prout ipsi commodum fuerit, litteras de singulis domiciliis ad Generalem scribet, quae tria capita complectentur, ut iuxta regulam 92 sui officii Praeposito Generali aperta sint omnia. Primo quidem ea exponet, quae ad personas ipsas spectant, et talenta moresque describet, tum Superioris, an spiritualis, an suavis et fortis in gubernandi ratione, an politicus, et an in illo munere retinendus, an amovendus; tum subditorum, quinam illi sint, spirituales, obedientes, an discoli; quae ministeria obeant, quo fructu et qua satisfactione. Altero statum spiritualem Collegii ac Domus indicabit; an vigeat Regularum observatio, an langueat, et quinam frequentes defectus, quae causae, quae remedia abhibita: idemque erit iudicium de ministeriis nostris, rectene obeantur, quo fructu, qua frequentia. Tertio denique temporalem statum ostendet; nimirum quot alantur, quibus redditibus sive eleemosynis, et an aere alieno graventur, et quomodo occurrendum. Quae omnia compendio explicari oportebit; et tum maxime, cum alias scripta non fuerint, aut aliquid erit novi, de quo certiolem fieri oporteat Generalem.

Quas
informationes
Romam mittet.
Form. scrib.
n. 32, 35.
* Ord. Gen.
c. 17 pars 1 n. 6.

Litterae
ad Generalem
dandae.

De personis.
C. 8 d. 56.

De statu
spirituali loci.

De temporali.

Instr. de sp.
ad Super. c. 2,
Remedia n. 8.

De quibus
ad Generalem
scribat.
Ord. Gen. c. 7.

Instr. 10
n. 12, 14.
* Ord. Gen. c. 18,
part. 4 n. 5.

* Ord. Gen. c. 3.
pro Prov. n. 1, 5.

Ibid. 89.

Ord. Gen. c. 2
n. 1.
Instr. 11 n. 8.

Ord. Gen. c. 18,
parte 3 n. 2.

Reg. 25 Prov.
Instr. 3 n. 10.

Ord. Gen. 1. 18,
parte 1 n. 2.

Form. scrib. n. 35.

Form. scrib. n. 21.

C. 16 d. 10.

INSTRUCTIO

PRO ADMINISTRATIONE RERUM TEMPORALIUM

COLLEGIORUM AC DOMORUM PROBATIONIS SOCIETATIS IESU.

Iussu Congregationis generalis VIII decreto 60 confecta, et a Congr. IX decreto 41,
et XIV decreto 12 confirmata.

Instructionis
scribendae
causa.

LICET de rei familiaris administratione quaedam in Constitutionibus parte 3, cap. 2, § 7, et parte 4, cap. 2; plura in Regulis Provincialis cap. 9, Rectoris cap. 6, et Procuratoris; nonnulla in Congregationum generalium Decretis, maxime septimae decreto 82, et octavae decreto 15 et 60; aliqua denique a Praepositis Generalibus variis temporibus praescripta habeantur, ut nihil praeterea hoc de argumento desiderari possit; Congregatio tamen octava generalis decreto 15 et 60 considerans ex una parte quantopere a cura bonorum temporalium (quae a S. P. N. parte 3, cap. 2, § 7 dicuntur propria Domini nostri Iesu Christi) res spirituales ac bonus Societatis status ac progressus pendeat; ex altera moleste admodum ferens ab iis, ad quos pertinet, non uno nomine in oeconomia peccari; peculiarem hac de re Instructionem faciendam et cum Provincialibus communicandam esse statuit, quae unum quasi sub aspectum ponerentur omnia, quae, hinc inde sparsa, facile ignorari atque e memoria effluere necesse est.

Cum ergo nunc, pluribus tum coram tum per litteras huiusmodi rerum peritis super hoc negotio consultis, ipsa Instructio confecta atque

approbata fuerit; nihil aliud superesse videtur, quam ut Provinciales, Rectores et Procuratores, quorum partes seorsim in ea describuntur, pro virili adlaborent, ut, quae sapienter provisa et statuta sunt, serio et constanter in praxim deducantur.

PRO PROVINCIALIBUS.

Illud sibi persuadeat Provincialis, nulla re universim certius ac citius everti bonum Collegiorum statum, quam si maiores proventibus expensae fiant, vel sumptus minime necessarij permittantur, vel Rectores ac Procuratores parum oeconomiae periti sint, et tuto se incuriosos esse posse in administratione sua sperent.

1. Ergo, collato quam primum numero Sociorum, qui sunt in Provincia, cum annuis redditibus, si deprehensum fuerit horum summam a numero capitum excedi, nulli ad aliud quod tempus ad novitiatum admittantur, si id R. Pater noster, omnibus perpensis, expediens esse aut necessarium iudicaverit (Congr. VIII, decr. 60, § 1); aut certe numerus recipiendorum a sua Paternitate determinetur, quem transgredi nullo modo liceat absque eiusdem concessione.

2. Ac ne, urgente necessitate deputandi quotannis novos Magistros

Fontes damni
temporalis.

Remedia:
numerus ad-
mittendorum
determinandus
a Patre nostro.

Inferiores
quoque scholas

doceant et ipsi
Sacerdotes.

scholarum inferiorum, cogatur plures admittere, studeat aliquot semper sub finem studiorum et post peractum tertium probationis annum hisce scholis addicere, iuxta suam reg. 24 et 25 in Ratione Studiorum; cum praesertim Congregatio viii decreto 8 munus docendi Grammaticam et Literas Humaniores proprium esse Societatis ministerium, nec certo temporis spatio nec certis personis circumscriptum, declaraverit.

Non plures
alendi,
quam reditus
patiantur,
immo
pauciores.

3. Quod dictum est de Provincia universa, dictum etiam putet de singulis Collegiis. Perpensa igitur exacte summa omnium redituum et eleemosynarum, ac de consilio peritorum constituto, qui sumptus in singula capita necessarius sit, plures quam in singulis domiciliis per facultates ali possint, nullo modo alantur (Congr. vii, decreto 82, § 1), immo, ut ibidem statuitur, pauciores: ut, si quid supersit, id totum in dissolutione aeris alieni impendatur.

Novae obligationes non
admittendae;
gratuitae
ad tempus in-
termittendae;
strenui sint
operarii.

4. Ad minuendum autem numerum Sociorum in Collegiis, opus erit novas obligationes sponte non suscipere, immo onera, ad quae ex foundationibus aut Constitutionibus non tenemur, ad tempus omittere, admonito tamen prius Generali (Congr. vii, decreto 82, § 4). Item strenuos operarios, maxime Coadiutores temporales, habere (ibidem § 5), nec ullo modo permittere ut aliqui, levi dumtaxat quapiam occupatione contenti, plurimum otientur.

Socii
occupentur
in missionibus
aut Residentiis.

5. Consultum etiam fuerit aliquot Sociorum paria fere continenter in missionibus occupare, aut etiam in quibusdam locis Residentias ad tempus constituere, quae ex eleemosynis vivant; immo aliqua parva Collegia, et male materiata, ad certum tempus

pariter in huiusmodi Residentias convertere, donec, expuncto aere alieno, et aedificata domo auctisque redditibus, ad Collegii formam revocentur.

6. Contributionibus imponendis Collegia ne gravet (nisi magna quaedam et insuperabilis necessitas iuvandorum Seminariorum ad id cogeret); quin potius pecuniis, quas in sua habet potestate, eorum indigentiam sublevet (Congr. vii, decreto 82, § 7); et quo in posterum certius constet de communibus expensis Provinciae, singulis annis, exeunte Ianuario, a Procuratore Provinciae exigat earum rationem: quam, ut etiam ipse reddere possit de pecuniis sibi undecumque et a quocumque traditis, curet per Socium in peculiari codice accepti atque expensi accurate scribi.

Collegia
non gravet con-
tributionibus
Provincialis.

Rationes
Provinciae quot
annis exigat.

7. Ad sumptus minime necessarios vitandos, diligenter consideret, an superflua domi habeantur, v. g. equi, famuli (Congr. vii, decreto 82, § 7); atque in prima Congregatione provinciali, adhibitis in consilium Patribus antiquioribus ac bono zelo praeditis, dispiciat, an decursu temporum, maxime contra consuetudines Provinciae, de quibus mentio fit in Ordinationibus Generalium cap. 8, § 7, et contra Visitorum ac Provincialium ipsorum Ordinationes, introductum fuerit, quod in ratione victus et vestitus, in recreationibus, in suppellectili domestica, in excipiendis hospitibus nostris, in invitationibus externorum, ac similibus, religiosam paupertatem ac frugalitatem minus deceat; ut id totum, auctoritate, si opus sit, Patris nostri, ad antiquam simplicitatem revocetur.

Superflua
rescet.

Paupertatem
et frugalitatem
curet.

8. Parcus sit in peregrinationibus concedendis, praesertim non sine e quo vel rheda obeundis: curabitque,

Peregrinationes
rarae sint.

Equitatio
ex sola neces-
sitate.

Taxa viatici
recognoscenda.

Et servanda.

In aedificiis
permittendis
et pecunia
mutuo acci-
pienda
sit difficilis.

Oeconomiae
periti sint
Rectores.

ut Nostri, dum ex uno in aliud Collegium commigrant, pedestri itinere in toto, vel in parte, utantur; et ut in equitando solius necessitatis sive personae sive negotiorum, quam Superiores mittentes iudicabunt, ratio habeatur. (Congr. III, decreto 37; reg. Provinc. 115).

9. Taxam viatici dari soliti demigrantibus ab uno loco in alium, intra vel extra Provinciam, recognoscat, et iudicio peritorum, si opus esse videatur, emendet, eamque ab omnibus, praesertim a Concionatoribus, observari curet: omnesque intelligant, si quid superfuerit e viatico, sive a Collegio, unde discessit, tributo, sive ab amicis eleemosynae nomine donato, id totum Collegio, ad quod venit, esse restituendum, ac facturos contra paupertatem qui secus fecerint.

10. Superioribus petentibus licentiam aedificandi, vel novi alicuius operis moliendi, ac potissimum accipiendi mutuo pecunias, ne facile annuat; sed prius intelligat causas, necessitatem ac modum restituendi: ac satius omnino fuerit, ubi Rectores urgent, exspectare, donec per occasionem visitationis super locum ipsum necessitas et ratio operis, quod proponitur, faciendi cognoscatur.

11. Ut non nisi peritis oeconomiae rei familiaris administratio committatur, Provincialis, antequam Generali aliquem eligendum in Rectorem proponat, Informatores admoneat, ut de hoc maxime talento diligenter scribant; et si is, quem proponere statuit, alias gubernavit, ex litteris Consultorum et visitationibus Collegii, cui praefuit, aliquid etiam lucis accipere poterit: et maxime usui esse poterunt rationes redditae successoribus,

quando defunctus fuit officio; quarum rationum exempla in futurum ad Provinciam mittenda erunt, et in archivio asservanda.

12. Qui designati fuerint Procuratores, prius quam officio fungi incipiant, per certum temporis spatium (si alias Procuratores non fuerint) ab aliquo oeconomiae bene perito instruantur, rudimenta Arithmeticae condiscant, et quo pacto libri rationum tenendi sint, erudiantur.

13. Profuerit etiam aliquos iuniores, qui pollere talento gubernandi videntur, prius huic muneri Procuratoris addicere; et iis, qui Rectoris officio defuncti sunt, in aliquo alio Collegio curam rerum temporalium demandare. Illud omnino necessarium est, ut in Provincia constet non eos tantum Procuratores fieri, qui nulum aliud talentum habent; quod aliqui, licet immerito, queruntur.

14. Ad continendos in officio Rectores et Procuratores plurimum proderit, si Provincialis iuxta sui officii regulam 80 bona stabilia extra Domum, quae commode possunt visitari, visitet, ut videat, num qua instauratione egeant, et quid ad eorum conservationem opus sit, an aliquid omisum, quo praedia meliora fieri potuissent, an utiles et necessariae factae fuerint expensae.

15. Sed nihil aequè promovebit rectam rei familiaris administrationem, quam si non perfunctorie, sed serio et accurate libri rationum examinentur; et siquidem Rector ac Procurator bene rem gesserint, sua laude non careant; si secus, impune minime ferant, sed publicam aliquam poenitentiam peragant, vel obiurgentur graviter in triclinio. Quod si praeter modum deliquisse comperti fuerint,

Procuratores
prius
instruantur.

Officio Rectoris
defuncti,
vel futuri Re-
ctores sint
Procuratores.

Visitet praedia
Provincialis.

Libros ratio-
num accurate
examinet,

Generalis admoneatur, ut, si ita visum fuerit, ab officio vel suspendat vel etiam amoveat. (Congr. VII decr. 82, § 8; Congr. VIII decr. 15).

uti et rationes
accepti
et expensi;

16. Statum Collegiorum et rationem expensi et accepti Provincialis per se vel per Socium accurate recognoscat. Neque sit contentus scire summam, quae accepta est, et summam, quae est expensa; sed inquiret etiam unde sit accepta, et quibus in rebus ac quam necessariis singillatim expensa.

item debita
et provisiones.

17. Inquiret etiam diligenter de debitis tum activis tum passivis, item de quantitate tritici, vini, olei consumpti, vel residui: atque, ut hoc certius fiat, exhiberi sibi curet libros omnes Procuratoris ad hanc cognitionem necesarios. Quibus omnibus cum numero personarum, quae fuerunt in Collegio, collatis, iudicium ferre possit, an fuerit aliqua effusio.

Statum
cum statu con-
ferat.

18. Ad haec statum praesentem Collegii, quam verissime poterit, exprimi curet in libro resolutionis computorum, et conferat cum statu anni praecedentis, ut videat, num quae mutatio contingat vel in deterius vel in melius.

Brevem rela-
tionem Romam
mittat.

19. Denique conficiet brevem relationem, Generali mittendam, ex qua Collegii status iudicetur, v. g.

Status habitualis Collegii N.

Habet in pecunia numerata
singulis annis. . . . . sc. 1090
In aliis redditibus ex praediis
ac fundis. . . . . sc. 400

Summa. . . . . sc. 1490

Onera ordinaria sunt. . . . . sc. 330
Itaque proventus purus est sc. 1160
Ex quo possunt ali Socii 20.

Status actualis
a die 20 Maii 1647,
usque ad 30 Aug. 1648.

Percepta in pecunia nume-
rata. . . . . sc. 900
In aliis proventibus. . . . . sc. 480
Summa. . . . . sc. 1380

Consumpta in pecunia nu-
merata. . . . . sc. 800
In aliis proventibus. . . . . sc. 430
Summa. . . . . sc. 1230

Remanent in pecunia sc. 50
in tritico vino, oleo sc. 100 sc. 150
Summa. . . . . sc. 1380

Unde apparet aequalem esse summam accepti et expensi, si ratio habeatur eorum, quae domi restant.

Postremo, quod sua regula 85 habet, rerum mobilium inventaria conferri omnino faciat cum inventariis in praecedenti visitatione a Provinciali vel Visitatore subscriptis; ac diligenter inspiciat, an rerum omnium ratio constet, an videlicet res novae adscriptae, veteres expunctae (quod accurate fieri semper debet) suis temporibus fuerint, praesente Ministro et Officiali.

Inventaria
cum inventa-
riis conferat.

PRO RECTORE.

1. Antequam rationem oeconomiae, scripto exaratam et chirographo antecessoris signatam, sua manu confirmet, intelligat, et, quantum fieri potest, inspiciat, an re vera tantumdem pecuniarum in arca, tritici, vini, olei et reliquae annonae in penuariis, creditorum ac debitorum in nominibus sit, quantum affirmatur; et, si res aliter se habere deprehenderit, ne se subscribat, et Provinciale admoneat, et ipsorum computorum, seu

Rationes
antecessoris
diligenter exa-
minet.

a se confirmatorum seu non confirmatorum, exemplum transmittat asservandum in archivio, unde semper constare possit de bona vel mala administratione antecessoris.

Statum
habitualement
cognoscat.

2. Cognoscat quam primum statum etiam habitualement rerum temporalium Collegii ex libro, cuius mentio fit in regula 21 Procuratoris, in quo continetur summa omnium instrumentorum et titulorum iurium atque actionum, et bonorum omnium stabilium ac quasi stabilium; et primo quoque tempore, si commode fieri poterit, visitet praedia rustica, recognoscat eorum fines, advertat, num qua indigeant reparatione aut cultura, an pecore necessario instructa sint, quae conditiones et pacta inter Collegium ac colonos constituta sint; neque semel visitasse contentus, aliquoties eadem in triennii decursu visitabit.

Praedia visitet.

Oeconomiae
formam
ne mutet
inconsulto
Provinciali.

3. Oeconomiae formam, inconsulto Provinciali, ne immutet (Congr. VII decr. 82, § 6), verbi gratia, circa praediorum locationes, circa modum serendi, putandi, plantandi, vina faciendi ac similia; sed se locorum consuetudini conformet, atque id ipsum fieri a Procuratore iubeat; neque ullum novum aedificium inchoet sine expressa Provincialis licentia et urgenti necessitate: multoque minus benefactores, volentes aliquam pecuniae summam Collegio elargiri absque ulla conditione, inducat ut ad aliqua opera minus necessaria facienda destinent, v. g. ad picturas etc.

Ord. Gen. c. 2
n. 9.

In victu
et vestitu nihil
novi introduci
patiatur.

4. Laudabilis consuetudo in Nostrorum victu ac vestitu, caeterisque omnibus ad valetudinis conservationem et cultum pertinentibus, constanter retinenda est; proinde in his nihil novi introducat aut introduci pa-

tiatur; caveatque diligenter, ne, dum liberalis auram captat, frugi famam amittat; atque in excipiendis hospitibus, in tractatione externorum, in recreationibus extraordinariis consuetudines Provinciae, de quibus in Ord. Gen. cap. 8, § 7, exacte observari procuret.

5. Depositum pecuniarum (si forte aliquo raro casu necessariis de causis admittat) servet intactum, nec illo utatur. *De mutuo vide Congr. IX decreto 41.*

Depositis
ne utatur.
C. 16 d. 32.

6. Si quid ex annuis Collegii redditibus aut pecuniis iure legati vel haereditatis vel alio quopiam nomine perceptis supersit, id totum in aere alieno dissolvendo vel augendis redditibus, non autem in aedificiis ac ornatu minime necessariis, insumatur.

Quod superest
qui impendit.

7. Omnes pecuniarum summas, (etiam quae conflantur ex pretio rerum venditarum ab aliquo officiali, v. g. sartore, coquo, dispensatore) curet tradi Procuratori et in codicem accepti referri; nec patiatur eiusmodi officiales quicquam vendere aut alio modo distrahere, nisi consulto Ministro aut ipso Procuratore.

Omnes pecuniae
tradantur
Procuratori.

8. Crebro consultet de rebus temporalibus, vocato quoque Procuratore, quem suo officio fungi permittat; nec ita se gerat, ut is nudum tantum nomen habere videatur. In celebrandis contractibus, sive publicis sive privatis, ne nimium suae prudentiae fidat; et siquidem perpetui sunt, Consultores prius audiat, quam suam obliget fidem; eisque fideliter atque distincte conditiones omnes contractus exponat, concesso etiam ad deliberandum tempore aliquo, et expectato Provincialis responso. Quin et in rebus maioris momenti ratificationem Praeposito Generali reservet:

Saepeconsultet:
quo consilio
contractus
celebrabit.
C. 21 d. 12.
C. 14 d. 12.

Qua cautela.

nec illam temere promittat; sed clare significet suspensum manere contractum, donec obtenta fuerit: et ubi celebrati fuerint, eorum instrumenta ad Urbem transmittat.

9. Unum restat, in quo pene sunt omnia: quam accuratissime singulis mensibus dati et accepti rationes a Procuratore exigat ex regula sui officii 57. Examine singula, an plus carnum, piscium caeterarumque rerum illo mense consumptum sit, quam usus ferat; certis temporibus nomina debitorum inspiciat, ut videat, an morosi sint ipsi in solvendo, an Procurator in exigendo; intelligat quantum tritici, vini, olei consumptum sit; neque omnia examinanda ad finem anni reservet. Denique, antequam officio defungatur, exactissime rationem administrationis suae successori reddat et scripto consignet eo modo, quo supra, cum ageretur de Provinciali, ab ipso exigendam esse in visitatione declaratum est. (Ord. Gen., Congr. viii decr. 60 § 4.)

PRO PROCURATORE.

Procuratoris munus quinque fere capitibus definitur. Primo, ut bona ac iura Collegii conserventur. Secundo, ut redditus ne decrescant, sed potius augeantur. Tertio, ut, quae Collegio debentur, summa diligentia exigantur, et omnia necessaria opportune comparentur. Quarto, ut res et pecuniae recte dispensentur. Quinto, ut dati et accepti ratio semper constare possit. Ex quibus in primis apparet huic muneri esse destinandum hominem valde prudentem, peritum et fidelem, nullaque alia occupatione, quae suum munus impediat, implicitum.

1. Iam quod ad primum caput

pertinet, non solum in archivio instrumenta originalia et tituli, quibus constet de iure bonorum omnium, ut dicitur regula 19, et seorsim haec eadem instrumenta manu Notarii subscripta habeantur, ut regula 20, sed praeterea Procurator librum habeat, cuius meminit regula 21, in quo singillatim descripta sint omnia bona stabilia, qualia sunt praedia, domus; et quasi stabilia, hoc est census, loca montium, canones, uno verbo, iura ad annuos redditus. Ac de singulis haec omnia generatim notari oportebit, quo tempore ad Collegium pervenerint vel acquisita fuerint, quo titulo, donatione, an haereditate, an emptione etc., quo loco posita sint, qui eorum fines, quanti aestimentur, quos redditus pariant, num aliquod onus annexum habeant et quale. De fundis, explicetur quot sint mensurarum, verbi gratia iugerum, cuius qualitatis, an feraces tritici, vini, olei, an solum compascua, an silvae. De censibus dicatur, a quo empti, quanto pretio, quid reddant et quantum, ubi fundati, quis fideiussor, quo tempore exigantur fructus. De locis montium, qualia sint, quot, quanti steterint, quantum reddant, quis depositarius. Haec autem omnia sic distincte in hoc libro describantur, ut inter descriptiones singulorum aliquot folia interponantur, in quibus decursu temporum, si quid mutatum fuerit, addi queat. In eodem libro, successionum, si forte sperentur, mentio fiat.

2. Primo quoque tempore visitet bona omnia Collegii, diligenterque consideret, an aliqua reparatione domus egeant, an opus aliquod faciendum, quo torrentium ac fluviorum irruptiones in agros arceantur. Attentus sit, ne vicini aliquam in no-

Collegii
quomodo
conservabit.

Collegii bona
primo quoque
tempore
visitet.

Quot mensibus
rationes
accepti et ex-
pensi exigat.

Rationes
reddat succes-
sori.

Ord. Gen. c. 9.

Munus
Procuratoris
quintuplex.

Qualis ipse
esse debeat.

Bona ac iura

stris fundis servitutem acquirant de novo, in praediis rusticis, itineris, actus, viae, aquae ductus, ducendi pecoris, hauriendae aquae, coquendae calcis, fodiendi arenam; in urbanis vero, altius tollendi, stillicidium aver- tendi, immittendi tignum etc.: eas- dem servitutes activas, si Collegium habeat, conservari procuret.

Proventus
ex praesidiis ne
decreascent,
quomodo cu-
rabit.

3. Quoad secundum, bonos ac fi- deles colonos habeat, non nimis pau- peres aut inutili familia oneratos, nec, quantum fieri poterit, Nostrorum consanguineos aut affines. Praedia pe- core maiore ac minore sint instructa; vites, oleae, arbores frugiferae lo- cis opportunis de consilio peritorum plantentur; curetque statis temporibus novalia praeparari, sementem fieri, segetes purgari, vineas putari, occari, repastinari, fossas exhauriri, atque in his omnibus mores patriae observet, nec novam aliquam cultu- rae formam temere inducat.

Quae Collegio
debentur,
qua diligentia
exiget.

Quoad tertium, si umquam, eo potissimum tempore Collegii praedia visitet ac praesens adsit, quo fruges metuntur, seruntur, colliguntur, vin- demia fit, oleum exprimitur, neque nimium rusticis fidat; eodem tempore a colonis mutuo data repetat, et statis temporibus ab aliis debitoribus; nec nimis indulgeat: mora siquidem sol- vendi longa concessa, plerumque fiunt non solvendo. Opportune res necessa- rias ad victum comparet, ut regula 9 monet, ne eas non perinde bonas aut non aequo pretio emere postea coga- tur; quidquid autem frugum in prae- diis collectum fuerit, aut pecunia emptum, officialibus sic tradendum, ut sciant se de iis tertio quoque mense rationem reddituros: eritque

Suo tempore
faciat
provisiones.

sane repetenda, ut constet quan- tum tritici, vini, olei, casei etc. con- sumptum sit, quantum supersit; ab emptore autem omnino quotidie ex- pensarum rationem exigat.

4. Quoad quartum, tametsi pro- prie ad Rectorem ac Ministrum perti- net curare, ut in sumptibus faciendis religiosa paupertas ac bonae consue- tudines serventur; tamen Procurator etiam id suarum esse partium sibi persuadeat, ideoque ne plus carnum, piscium, ovorum ac caeterarum re- rum emi patiatur, quam necesse sit: idemque servandum de aliis rebus ad vestitum necessariis.

Curet,
ut sumptus
non fiant
non necessariis.

5. Quod ad quintum ac postre- mum attinet, ut Procurator singulis mensibus, et quotiescumque suo de- fungetur officio, dati et accepti ra- tionem reddere possit, duos codices habeat, praeter alios minus necessa- rios: alterum, in quo per singulos menses appareat quantum pecunia- rum numeratarum, a quibus, quo nomine acceptum fuerit, et quantum expensum; alterum, in quo omnium debitorum Collegii nomina distincte descripta habeat.

Ut ratio acce-
pti et expensi
constet.

Denique commendatur omnibus, tum Provincialibus, tum Rectoribus, tum Procuratoribus, ut peculiarem habeant curam ecclesiarum, quae per- tinent ad beneficia Collegiis unita, et ut alia eorundem beneficiorum onera, praesertim si quae ad xeno- dochia et pauperes spectent, diligen- ter inquirent, omnibusque id genus piis obligationibus cumulate satisfa- ciant, certi divinam Providentiam non defuturam iis, quibus ea, quae ad Deum pertinent, cordi fuerint.

Piis
obligationibus
cumulate
satisfiat.

R. P. CLAUDII AQUAVIVAE

SOCIETATIS IESU PRAEPOSITI GENERALIS

INDUSTRIAE

PRO SUPERIORIBUS EIUSDEM SOCIETATIS,

AD CURANDOS ANIMAE MORBOS.

AD SUPERIORES SOCIETATIS.

Cum satis perspectum esset R. Patri nostro quanti ad divinum obsequium, Societatis utilitatem, et auxilium animarum intersit Superiores idoneis ad recte gubernandum praeceptis institutisque abundare; varias subinde in eo genere Ordinationes ac monita suggessit, prout occasiones et tempora postulabant. Sed cum impensius huius rei necessitates ac momenta secum perpenderet, videretque non posse unumquemque, quantam par esset, experientiam lucemque rerum consequi, praesertim ob crebras mutationes, quae peracto triennio fieri nunc debent; operae pretium ac prope necessarium duxit ad peculiarem aliquam institutionem descendere; cum certum sit nullam esse artem, in qua periculosius et graviore aliorum malo peccetur, quam in hac, quae ad spiritualem curam pertinet animarum. Quare, cum meminisset a P. Polanco B. Patris nostri mandato atque ductu, ad usum doctrinamque Operariorum nostrorum, qui in missionibus versantur, Instructiones quasdam editas olim fuisse, *Industriasque* appellatas; haud abs re, quin multo etiam congruentius fore

existimavit, si *Industriae* item aliquae, ad rectam gubernationem ducentes, Societatis Superioribus traderentur. Quo factum est, ut, pro singulari desiderio, quod ei Dominus indidit, felicitis progressus atque augmenti Societatis, subsecivis inter assiduas occupationes suas intervallis hasce Industrias in illorum gratiam dictarit. Quae cum Patribus Assistentibus aliisque nonnullis, qui eas viderunt, probatae adeo fuissent, ut non mediocrem iis uti scientibus utilitatem allaturae viderentur, e' re futurum iudicatum est, si universae Societati communicarentur, eaeque typis excusae, quales nunc mittuntur, quo plura et emendatiora essent exemplaria. Faxit divina bonitas, ut res tota eum fructum sortiatur, quem R. Pater noster sibi proposuit, et quem enixe omnes optamus.

Datum Romae, 15 Aprilis 1600.

Mandato R. Patris nostri Generalis,

BERNARDUS DE ANGELIS,

Secretarius Societatis Iesu.

INDUSTRIAE AD CURANDOS ANIMAE MORBOS.

PROOEMIUM.

Animarum
curatio quanto
praestantior
tanto diffici-
lior.

ANIMARUM curatio, quanto praestantior et difficilior est, quam corporum, tanto maiorem a nobis exigit et sollicitudinem et peritiam. Et anxietates quidem ac pericula huius muneris non videmus tantum, sed et praedicamus et plangimus quicumque sub hoc onere laborantes ingemiscimus. Verum an aequali studio contendamus, ut industria pervigili et infatigabili charitate Susceptos nostros optatae sanitati reddamus, hoc nobis magnopere perpendendum, et ut id praestemus in primis curandum est. Et mihi quidem frequentior quaedam et attentior meditatio, et experientia diuturnior certissime persuasit, plurimos ad salutem reduci posse, si paterna quadam et plena amoris ac fiducia patientia res agatur, quos ex neglecta aut perfunctoria medicina vel incorrigibiles excludimus vel toleramus incorrectos. Quam ob rem non inutile visum est futurum, si, quae sedula observatione tot annorum spatio deprehendi, in quibus me vel alios peccasse animadverti, quae recte, quae secus acta essent, adnotando, quid profuisse, quid contra nocuisse cognoverim, ea quibusdam quasi medicis praeceptis quam brevissime planissimeque digerem. Sic enim fieret, ut et iis, qui, in gubernatione, id est, arte huius spiritualis medicinae non adeo versati sunt, plurimum lucis et adiumenti adferretur, et eorum, qui ex

Plurimorum
sanatio fit per
patientiam.

Medicinae
spiritualis
praecepta.

unctione Sancti Spiritus, lectione Sanctorum et experientia iis auxiliis non egerent, memoria non leviter iuvaretur, et voluntas ac studium vehementius excitaretur.

CAPUT I. — De iis, quae necessaria sunt ad curationem recte faciendam.

1. Ut autem recte et cum utilitate morborum curatio fiat, plura necessaria sunt, quae vel medicum ipsum vel infirmum spectant, quae breviter attingentur. Et ante omnia unum illud ob oculos versandum assidue, qua obligatione Deo nos in huius muneris susceptione obstrinxerimus, ut (iuxta Prophetam vel potius ipsius Domini vocem) quod infirmum est consolidemus etc. Unde egregie B. Basilius, cum quaesiisset, qua animi affectione Superior aliorum curam suscipere debeat, respondet: *Ut qui saucis multis ministrat, et saniem de singulis illorum vulneribus abstergit, et pro natura uniuscuiusque mali remedia ei adhibet accommodata, munere illo neutiquam ad animi elationem uti consuevit, sed ad demissionem potius et sollicitudinem, et maiorem quamdam curam; itidem ac multo etiam magis is, cui totius fratrum societatis sanandae provincia est delegata, perinde ut qui omnium minister sit et rationem de unoquoque illorum redditurus, sic secum agitare animo et contendere anxie debet.* Haec D. Basilius. Assidua quippe industria et vigilantia opus est, nec abs re apud Cassianum e corporali medicina

Cogitanda Superioris obligatio.

Ezech. xxxiv, 4.

Reg. fus. disput. resp. 80.

Superior est spiritualis medicus.

Ad Hebr. xiii, 17.

Lib. 10 c. 7.

Spiritualiter
infirmi *Suscepti*
dicuntur.

translato vocabulo, hi, quos spiritualiter curandos suscipimus, *Suscepti* nostri vocantur, quasi quos in nostram fidem susceperimus nostrumque periculum. Videat ergo Superior, quasi rationem Deo redditurus, quid faciat, quid caveat; hoc enim revera valde excitandi sumus, ne putemus nos innocentes, cum nihil committimus.

Ad orationem
confugiendum.
Psalm. in.

2. Hoc veluti fundamento posito, sciens quia Domini est salus, et illius spiritu lux et vita et bona omnia in cordibus fidelium procreantur, non suae prudentiae aut diligentiae ininitatur, sed ad orationem per se et per alios confugiat: nihil enim exterior correptio operatur, nisi interior loquatur excitator. Quam ob rem D. Gregorius de eo, qui praeest et alios ad DEUM compellere studet, *Tantae charitatis, inquit, esse debet, ut instanti desiderio non petitor, sed petitio esse sentiat: salutem quippe fidelium tam instanter debet appetere, ut ex usu interni gustus omnem motum cordis in affectum ducat supplicationis.* Et B. Iob, ut Cassianus annotavit, quotidiana pro filiorum purificatione sacrificium Domino Deo offerebat, non tam sibi eos, quam Deo susceptos ac familiares cupiens exhiberi.

In 1 Reg.
lib. 5 c. 8.

Iob. 1.
Collat. 6 c. 10.

Perpendat
nihil esse incura-
bile.

Reg. fus. disput.
resp. 10 Exam.
homil. 5.

3. Recogitet magno et fidenti animo, quamvis verissimum sit quod S. Leo monuit, antiquorum morborum difficilem ac tardam esse curationem; nihilominus certissimum esse quod docuit S. Basilius, nihil esse in rerum natura, quod diligentia non corrigatur, neque vitium esse adeo grave, quod Dei timore non pervincatur. Quin etiam idem alibi naturalium rerum exemplo probat, multo magis quae ex voluntate oriuntur vitia posse emendari. Cum enim narrasset

punicas acidas amygdalasque amaras agricolarum cura in dulces verti posse, si pinguem ex pino cuneum per mediam medullam adactum susceperint, infert: *Nemo igitur in vitio constitutus homo de se ipso desperare velit, haud nescius, agriculturam stirpium qualitates mutare; curam autem ac studium in consequendis virtutibus animi omnes vincere morbos superareque posse.* Non igitur deiiciendus animus, neque ex rei difficultate, aut morbi magnitudine, vel nostrarum virium imbecillitate metienda res est, sed in verbo Domini cum patientia et spe ad curationem accedendum.

4. Sed illud praecipue difficultatem parit, quod, cum in morbis corporis is maxime morbum cognoscat et sentiat, qui patitur; isque omnium maxime sanari cupiat, medicum accersat, et desiderio sanitatis nullum, quamvis amarum atque ingratum, refugiat medicamentum; in anima contra omnino evenit, ut infirmus prae omnibus morbum ignoret, medicum refugiat, et curationem difficile admittat. Verum in eo praecipua curationis industria debet elaborare, ut ille morbum agnoscat. Cui primo suadendum, quod D. Basilius docet, peritos medicos habere signa quaedam latentium morborum, qui interdum alios et ipsum infirmum latent; quare illis potius credendum, cum praesertim superbia et amor proprius in infirmitatibus nostris agnoscendis gravissime impediunt. Deinde ad examina diligentiora perurgendus, tum signa quaedam illi indicanda, quae negare non potest, quamquam talis morbi signa esse non novit vel non advertit. Postremo hortandus serio ad orationem, quippe ex defectu luminis et sensus spiritualis id provenit. Videat

Difficultas
ex infirmi
voluntate quo-
modo curanda.

Agnoscendus
est morbus.

Reg. Brev.
Resp. 28.

Modus
indagandi
morbum.

quam longe sit a salute, qui nec morbum agnoscit; proinde, si non sentit, credat, neque enim ut in corporibus, si morbo illo carentes pharmacum aliquod sumamus, nocet potius, ita etiam in animo evenit; cum actus mortificationis et abnegationis sui ipsius fructus et virium incrementum carere non possint. Sumat e Scripturis, iuxta Basilii consilium, et speculum, unde videat foeditatem mali, v. g. iracundiae, superbiae, detractio- nis etc., et morbo suo convenientia medicamenta. Dicit, inquit, hic meus est morbus: ut is, qui ad medicum accesserit et variis contenta tabellis pharmaca viderit, considerat, quid sibi conveniat; ita faciendum suadet et illi, sed multo magis, ut, medico ipso commonstrante et morbum cer- tius agnoscat et medicamentum secu- rius assumat. Et sane de voluntate et desiderio qualicumque sanitatis am- bigendum non est. Quis enim ita sit amens aut deploratus, praesertim qui saeculo relicto Religioni se devovit, ut sanari non cupiat? Sed deest ef- ficacia, quae medicamenta, quamvis amara, suscipere compellat. Itaque prudenti medico id curandum, ut partim ipsius ostensione morbi, partim captata opportunitate, partim etiam agendi facilitate et communicatio- ne suavi, denique medicamentorum lenitate, vel ipsorum propria vel condimentis aliis adscita, variatis etiam interdum applicandis, difficul- tates huiusmodi omnes accurate, sed patienter tamen, leniat. Nec despe- randum, quin, humorum sensim cru- ditate mitescente, incipiat minus respuere medicamenta, quae horrebat. Interim autem dum respuit (quoniam voluntatis vitium est, quae mutari potest) sciat Superior hoc ipsum ad

medicum pertinere, laborare, ut ille velit: quae difficultas si semel sublata vel certe temperata fuerit, videbit quotidie magna cum animi laetitia sanitatis et roboris incrementa.

5. Haec ad fratris bonum ut effi- caciter praestare possit, omnino ne- cesse est, ut emat aromata, id est, ut habere studeat quae ex parte ipsius requiruntur. Haec autem egregie sub typo aromatum explicat D. Bernardus. Sunt, inquit, aromata mentis, linguae et manus. Et mentis quidem sunt tria: compassionis affectus, rectitudinis ze- lus, discretionis spiritus. Habeat, in- quit, mens nostra spiritum discretio- nis, ut miscens apte temporibus tem- pora, opportune aemulari, et nihilo- minus ignoscere queat. Linguae item tria: modestia in increpando, copia in exhortando, efficacia in persuadendo. Manus etiam, id est in exemplo, tria: continentia in carne ab omni volu- ptate, misericordia in fratre, patientia in pietate. Quae videnda diligen- ter apud eum sermone ad Abbates, nam hic tantum satis fuerit attigisse. At quam necessaria sunt Superiori ad utilem correctionem, tam vigi- lanter quaerenda, nisi frustrari veli- mus.

6. His porro praesidiis instructus, manum operi admoveat, et medica- menta apponat congruentia pro cuius- que morbi qualitate, contraria scili- cet contrariis curans, ut nostra Con-stitutio docet de superbia et aliis pravis animae propensionibus; et ac- curate S. Basilius: Inanem gloriam, inquit, abiectioribus exercitiis impo- nendis; futilem et otiosam loquaci- tatem, silentio; immodicum somnum, vigilia et exercitiis orationum; segni- tiem corporis, laboribus imponendis gravioribus; edacitatem indecoram,

In Superiore
novem
requiruntur,
quae aroma-
tum nomine
explicantur.

Serm. 2
in Resur.
ad Abbates.

Medicamento-
rum
congruitas.

Reg. fus.
disput. resp. 51.

Homil.
in aliquot
Scripturas lo-
cos, 6.

Superioris dex-
teritas
difficultates
superat.

ieiunio; murmurationem, a reliquis segregatione etc. Sed id semper studeat, ut haec omnia, non tam quasi a Superiore profecta, quam a se ipso suscepta infirmus accipiat. Qui sibi persuadeat, si strenue rem aggrediat, atque ut decet eum, qui serio sanari velit; fore, ut citius se relevare sentiat, quam putarat, et quod de sapientiae fructibus Sapiens dixit, experientia comprobet: *In opere enim illius exiguum laborabis, et cito edes de generationibus illius.* Videat tamen sapiens medicus, ut opportuno tempore id faciat, et imitetur corporis medicos. Nam S. Gregorius Siagrio Episcopo postquam dixisset, illos medicamenta quaedam recenti adhuc confectione formata non offerre infirmo, nisi opportunitate temporis macerentur, subdit: *Nam si immature quis dederit, dubium non est, quin sit causa periculi res salutis.* Nec tamen propterea ab omni medicamento absteat, sed, ut iidem illi faciunt, adhibeat aliqua leniora et a quibus infirmus non ita abhorreat: addat abstinentiam a rebus nonnullis, iniiciat subinde maiorem sanitatis cupiditatem: denique dilatio quaedam et pia moderatio sit haec intermissio, non curae neglectus, quod maxime nocet. Sunt enim plerique Superiores, qui quod videant subditum esse minus dispositum, non tam in opportuniora tempora differunt medicinam, quam negligunt. Sed de his in sequentibus.

7. Caveat autem diligenter, ne, specie quadam suavitatis deceptus aut naturali quadam timiditate, absteat a curatione; sed intelligat et subinde recogitet, se tunc magis diligere infirmum, maioriique erga illum suavitate uti, si, ut loquitur S. Gregorius, non parcens parcat: *Quia in-*

quit, dum correptionis verbum non distulit, citius hunc a culpa liberavit: libere enim arguens non pepercit, sed in eo quod correxit, pepercit. Quid enim hac misericordiae specie crudelius, qua fit, ut et morbi augeantur et incrudescant, et, qui lenissime curari poterant, iam indigeant ferro, et aliis membris contagium vel periculum creetur, et toti corpori nostra socordia noceatur? Nec terreatur, si quando amariora videri possint infirmo, quae sunt applicanda; quia non tam illius sensus, quam salus exquiritur. *Etenim sectio vel ustio salutaris, Cassianus inquit, quae illis, qui ulcerum contagione putrefacti sunt, pie infertur a medico, mala a tolerantibus creditur: nec equo calcar, nec emendatio suavis est delinquenti.* Quin etiam addit B. Gregorius, futurum, ut illi ipsi, cui amara fuit ad tempus aliqua prohibitio, postmodum ex ipsa animi utilitate dulcescat, si, unde inimicus superare potuit, superetur. Sed ut sint amara infirmo medicamenta, qui curat tamen, et facit quod suum est, quodque praetermittere sine culpa non potest, et ex charitate facit ac desiderio salutis illius, quem alioqui contristat invitus, et in oculis Patris cuncta videntis eius filio consulit, quem curandum ab eo suscepit.

8. Sed antequam infirmum aggrediatur, curationem adhibiturus, meditetur attentius et perpendat diligenter qualitatem morbi, corporis complexionem et, ut S. Gregorius loquitur, conspersionem, id est, an sanguineus et hilaris, an melancholicus et tristis, an cholericus et praeceps, an lentus sit et remissus. Deinde tempus, quo duravit infirmitas; tum quae remedia fuerint applicata; quid profuisse, quid nocuisse deprehensum sit; quinam ex

Eccl. vi, 20.

Opportunitas.

Lib. 7 epist. 110.

Collat. 6 cap. 6.

Lib. 7 epist. 112.

Ne decipiatur, si putet se amare infirmum, cum specie suavitatis medicamenta non adhibet.

Lib. 13 Moral.

Quae perpendenda antequam curationem aggrediatur.

Lib. 29 Moral. c. 14.

domesticis iuvare curationem, qui contra possint impedire, ut ex iis omnibus iuvare commodum possit.

9. Sed ante omnia examinet Superior se ipsum, tum ut sese humiliet et maiori confusione et suavitate id faciat; tum ut hoc modo talis fiat, quo Dominus ad filii sanitatem aptiore et expeditiore uti valeat instrumento. Quod faciendum omnino suadet S. Gregorius: *Consideremus, inquit, quia aut tales sumus, quales nonnullos corrigimus; aut tales aliquando fuimus, etsi iam divina gratia operante non sumus: ut tanto temperantius humili corde corrigamus, quanto nosmetipsos verius in his, quos emendamus, agnoscimus.* Hoc autem dici non potest quantum vel ad meritum, vel ad modum correctionis momenti habeat.

10. Morborum porro spiritualium genera, sexdecim veluti capitibus comprehendere placuit; quibus singulis commoda medicamenta indicantur. Curavimus autem primum, quod in medicis praecipue laudatur, ut facilioribus et suavioribus uteremur pharmacis, et quae salutem non tam acrimonia promitterent, quam suavitate praestarent. Deinde ut non aliunde aut non longe petitis, sed iis ipsis veluti simplicibus, ut vocant, quae in domesticis hortis, id est, nostris Constitutionibus enascuntur. Et quoniam Superiorum plerique et viri alii graves flagitarunt aliquando et nunc denuo instantius urgent, ut de suavitate et fortitudine in gubernatione coniungendis aliquid explicaremus (putant enim nonnulli, id fieri vix posse; quod suavis in laxitatem, et fortitudo plerumque, aliquorum vitio, degeneret in rigorem), de hoc etiam proprio capite brevissime ali-

quid censuimus attingendum, cum caetera omnia medicamenta, nisi haec duo prudenter coniungantur, aut suavitate aut efficacia, id est, fructu ipso correctionis omnino sint caritura. Utinam ad maiorem Dei gloriam et Societatis utilitatem cedant.

CAPUT II. — De suavitate et efficacia in gubernatione coniungendis.

1. Rationem gubernandi (eos praesertim, qui voluntarium sese Deo sacrificium obtulere, et spontanei ac spiritu alacres per mortificationis quidem et abnegationis studium ad perfectionis plenitudinem dirigendi et urgendi sunt) fortem ac suavem debere esse, non modo constans sanctorum Patrum ubique docet auctoritas, sed nostrae etiam Constitutiones beatique Patris nostri et monita et exempla copiose docent. Verum qua ratione practice haec duo coniungi possint, hoc fatentur multi se facile non videre. Si enim summo iure agatur cum subditis, ut, qui perfectionis viam profitentur, nihil omitant eorum, quae spiritualis perfectio postulat, vix fieri posse videtur (cum caro et humana fragilitas spiritus desideria non valeat aequis passibus consecrari), quin is regendi modus, ab optimo quidem zelo profectus, non tamen secundum scientiam, ut qui humanae imbecillitatis obliviscatur, asper et plane intolerabilis evadat. Rursum, si humanae infirmitatis imbecillitatem intueamur, et iis, quae caro concupiscit adversus spiritum, fraternae compassionis praetextu facile assentiamur; quis non videt (quoniam, ut Scriptura loquitur, *alluvione paulatim terra consumitur*) futurum, ut tepidos atque carnales homines habeamus, in quibus non tam abnega-

Superior
se ipsum exa-
minat,
et humiliet,
quo fructuosius
corrigat.

*Libr. 28 Moral.
c. 8.*

Morborum
spiritualium
genera, de qui-
bus agitur,
sexdecim.

Ratio spiritua-
les viros
gubernandi
fortis et suavis.

Difficilis
harum praxis.

Rom. x, 2.

Gal. v, 17.

Iob. xiv, 19.

*Matth. xvi, 24.
Luc. ix, 23.*

	<p>tionis et crucis (quod tamen religiosam vitam esse, et S. Basilius pulchre docuit et caeteri omnes spirituales magistri, a Christo Domino prima veritate edocti, tradiderunt) quam sensualitatis et propriae voluntatis spiritum nutriamus? Quid igitur faciendum Superiori, ne vel fortitudo in asperitatem, vel suavitas in languorem et relaxationem degeneret? Hoc, quantum experientia et observatione deprehendere potui, brevissime explicabo. Quod ut dilucide fieret et paucis, illa mihi methodus commodissima visa est, si capita quaedam attingerem, ad quae omnis fere gubernandi asperitas et durities reducitur; itemque nonnulla, ex quibus contra omnis laxitas derivatur; ac denique, si, quomodo, facta extremorum comparatione, medium tenendum sit, indicarem.</p>	<p>immo aliquando leviora etiam maiore, quod consona sint peculiaribus quibusdam sensibus eius, qui gubernat. Sextum, si omnes subditi rationes et excusationes primo statim aspectu tamquam tentationes, eo benigne non audito, reiiciantur. Septimum, si se suspiciosum Superior ostendat, et ita affectum erga aliquem, ut putet subditus nulla in re se posse illi satisfacere. Octavum, si malam de subdito opinionem prae se ferat, ut omnia in deteriore partem intepretetur, quod revera summopere affligit. Nonum, si, perfectionem Instituti et Regularum spectans Superior, nec se ipsum considerans, nesciat compati infirmitatibus, sed defectus exaggeret cum errata deprehendit; in rebus vero iniungendis, non tamquam rationalem et volentem filium, sed tamquam inanime instrumentum movere videatur. Decimum, si ita loquatur aut iubeat aliquid, ut aequivoce atque obscure dicat, et quasi studio nolit intelligi, quo semper ei liberum sit subditum arguere: hoc enim mirum est quantopere subditos pungat. Undecimum, si neget fere quae petuntur: est enim habenda ratio rei quae petitur, eius qui petit, aedificationis externorum et Nostrorum, denique eius qui petit utilitatis. Duodecimum et postremum, si, quae dubia sunt, semper scrupulosius et rigidius interpretetur.</p>	<p>Subditus inauditus.</p>
<p>Quid Superiori praestandum, ut utramque assequatur.</p>	<p>2. Quae igitur gubernationem insuavem reddunt et asperam, haec fere sunt. Primum, in rebus iniungendis, si res ipsa, quae imponitur, gravis sit et importabilis; quod nonnumquam ex Superioris, vel discretionis inopia, vel tenuitate iudicii poterit evenire. Secundum, quod frequentius continget, si res non sit illa quidem in se ardua; sed is, cui iniungitur, corporis aut animae viribus ad id oneris ferendum destituatur. Tertium, si, quidquid illud sit, quod iniungitur, id fiat verbis asperioribus modoque despotico, praesertim vero, si suspicari quis possit id ab aliquo immoderato Superioris affectu proficisci. Quartum, si urgeatur executio eo tempore, quo subditus non est probe dispositus, nec detur illi tempus et auxilia, ut se ipse disponat. Quintum, si tam graviora quam leviora eodem omnia exigantur ardore;</p>	<p>3. Contra vero quae debilem remissamque gubernationem faciunt, ad haec reduci possunt. Primum, si tantum magna, et quae scandalo sint, curentur; et ea demum sentiantur a Superiore, caetera vero passim negligantur. Secundum, si observatio Regularum, vel multitudinis earum praetextu, vel suavitate phrasidis Patris</p>	<p>Superior suspiciosus, nec bene affectus.</p>
		<p>Mala de subdito opinio.</p>	
		<p>Si nulla compassio.</p>	
		<p>Gal. vi, 1.</p>	
<p>Insuavis gubernationis capita. Rei iniunctae impossibilitas.</p>		<p>Aequivoca Superioris obloutio.</p>	
<p>Defectus virium.</p>		<p>Difficultas indulgendi.</p>	
<p>Modus asper iniungendi.</p>		<p>Rigida interpretatio.</p>	
<p>Executio tempore non opportuno.</p>		<p>Remissae gubernationis capita. Minorum neglectus.</p>	
<p>Levis et gravis eadem exactio.</p>		<p>Regularum negligentia.</p>	

nostri, minus accurate urgeatur. Tertium, si quae iniunguntur facienda, ob exiguam subditi repugnantiam, vel aliorum intercessionem, immutentur facile et praetermittantur. Quartum, si ex frequenti aliquorum transgressione, assuescat Superior quasi minus mala iudicare, quae mala esse perspexerit. Quintum, si iudicat quidem et improbat, sed, ne contristet aut contra se crabrones excitet, non monet aut corripit delinquentem. In quo sane illud D. Gregorii pertimescendum: *Cum mala corrigi loquendo possunt, silentium consensum esse pertimescat*. Sextum, si ad consolationem particularium, ne murmurent, vel ob auctoritatem aliquorum, vel ob suas amicitias, vel ob privatos respectus ea facile concedat, quae vel illis vel communi aedificationi non satis convenient. Septimum, si ad evitandas amaritudines aliquas errantis cuiusque vel alterius, nec investigat errata, nec corrigit, nec quae necessaria sunt adhibet, praesertim ad cautelam. Octavum, si praetextu humilitatis et mansuetudinis permittat se negligi, et contemni quae dicit. Nonum, si ex naturali timiditate vel respectu aliquo ita perfunctorie et frigide monet, ut nihil delinquentem moveat, quasi admonitione illa id tantum voluerit, ut officio functus coram Deo videatur, seque ipsum liberet scrupulo praetermissae correctionis. Decimum et postremum, si, contentus monitis, cum ostenderit sibi errata displicere, putet se iam satisfecisse, nec rebus ipsis efficaciter medeatur, et quasi Heli arbitretur se omnia perfecisse, si dicat: *Non est bona fama, quam ego audio* etc.

4. Ex his facile apparere potest, in quo sit asperitas, in quo item de-

bilitas et relaxatio, quid in utroque extremo cavendum, ne duri nimis aut plusquam oportet molles inveniamur. Nec difficile erit videre, quomodo efficacia cum suavitate coniungi debeat, ut et fortes in fine consequendo, et suaves in modo et ratione assequendi simus. In rebus enim vel concedendis vel negandis, in correctionibus et reprehensionibus adhibendis, in puniendis erratis, in rebus iniungendis, in subditis ad virtutem et perfectionem promovendis atque ad altiora provehendis, spectandae sunt personae et vires corporis et animi, considerandae opportunitates, exhortationes adhibendae, charitas in primis cum zelo prae se ferenda, longanimitas et patientia proroganda. Nec tamen propterea permittendum, ut subditi ad impunitatem aspirent, ut ea faciant quae volunt, quae nolunt omittant, ut propriis inclinationibus satisfaciant, ut contra Superiorum iussa et iudicia agere et sapere assuescant, ut Regulas consilia reputent, quae si faciant, bene faciant, sin autem, nihil mali: haec enim tolerare non est suavitatis sed languoris; neque hoc modo bono Societatis, immo ne ipsorum quidem, quibuscum ita agitur, ulla ratione consulitur. Non igitur Superiores arbitrentur suaves in gubernatione se esse cum ita agunt, sed remissos ac debiles. Nec sibi contra, cum asperi sunt, quasi de disciplinae zelo blandiantur. Subditi vero studium et zelum perfectionis religiosaeque disciplinae perpetuo promovendae, rigoris et asperitatis nomine non appellent; nec talem exigant suavitatem, quae noxia potius indulgentia sit: sed intelligant multa sibi neganda, si eorum perfectionem impediunt; plurima contra votum iniun-

asperitas
et laxitas.

Quomodo
hae duae
coniungendae?

Quid Superior.

Quid subditus.

Nimia
indulgentia.

Lib. I, Moral.
c. 4.

Reg. II, 24.

Unde
appareant

genda, si ad Dei gloriam et commune bonum pertineant; correctiones et poenitentias ei, qui dirigi et emendari cupit, non esse aversandas; nec medicum censendum suavem, qui ex neglectu curationis permittit, ne infirmum offendant, morbos cum periculo crescere. Denique Superiorum indulgentiam arguere nos tepiditatis, Serenus (quem speculum nominis sui, Cassianus appellat in collatione de mobilitate animae) apposite admodum refert; cuius Patris verba, quia magnum revera horrorem huius indulgentiae ac perniciosae lenitatis ingerunt, adscribenda putavi. *In tantum enim, inquit, teporem videmus corruisse nonnullos, ut necesse sit etiam remissioribus monitis appalpari, modo ne, desertis cellulis suis, ad perniciosiores inquietudines revolvantur, et circumeuntes ac vagi crassioribus, ut ita dixerim, vitiis implicentur; magnusque fructus ab eis obtineri credatur, si solummodo se, etiam cum qualibet ignavia, valeant in solitudine continere, ac pro ingenti remedio soleat eis a senioribus dici: Sedete in cellulis vestris, et quantum libitum fuerit manducate et bibite, atque dormite, dummodo in eis iugiter perduretis.* Itaque invigilent in ea re Superiores, et praesertim Provinciales, ut contraria sententia exterminetur, utpote Societati et cuicumque religiosae familiae modis omnibus perniciosa: non enim in eo suavitas posita est, ut voluntati et desideriis subditorum in omnibus obsequamur; sed sciant suavitatem in eo sitam esse, si, ut diximus, in obiurgationibus, v. g., nihil asperum, aut iracundum, aut perturbatum appareat; sed paterna gravitas, pia quaedam compassio et dulcedo quaedam, sed vivida tamen et efficax, eluceat; si a

puniente non tam voluntas humiliandi et castigandi, quam necessitas quaedam ex zelo boni communis, et utilitate ipsius etiam qui punitur, aliquid extorsisse videatur; si negemus quod negandum est, quasi cum quodam doloris sensu, parati concedere quando et quod expedire videbitur; si imperfectiones ita emendari velimus, non quasi nimium emungentes, ne sanguinem eliciamus, verum quasi exactores quidem, benigni tamen, qui non veluti vincendi studio, sed in bonum Societatis atque adeo ipsius subditi id velimus, ac si cum ipso in unum conspiremus ad victoriam de tentatore reportandam; si iubentes circumspice, et amanter Dei gloriam et subditorum lucra, non aliud quippiam nos quaerere ostendamus; si quod hodie non praestatur, patienter in crastinum exspectemus, ita tamen, ut semper exspectatio finem spectet, et media applicet accurate; siquidem quod ex inopia spiritus a subdito obtinere non valemus, nulla ratione efficacius aut suavius consequi poterimus, quam si ille diligens sui scrutator et spiritualis evaserit; si denique ita in visceribus charitatis cum subditis agamus, ut et suas tentationes in nostrum veluti matris sinum facile deponant, et vicissim correctiones nostras, sive quaecumque a nobis proficiscuntur, tamquam ab amore profecta, repugnante licet sensu, animo tamen non exacerbato, suscipiant. Quod et B. Pater Noster docuit, cum nona parte Constitutionum severitatem cum benignitate et mansuetudine ita miscendam docet, ut nec se flecti Superior sinat ab eo, quod Deo ac Domino nostro gratius fore iudicaverit, et tamen filiis, ut convenit, compati noverit, eo modo se gerendo, ut etiam

Collat. 7 c. 28.

Prov. xxx, 33.

Quae opinio
abolenda.

In quo suavitas
sit posita.

Quomodo
miscenda cum
benignitate
severitas.
P. 9 c. 2 n. 4.

qui reprehenduntur vel corriguntur, quamvis secundum inferiorem hominem, quod agitur, displiceat; agnoscant nihilominus quod recte in Domino et cum charitate ille suum officium faciat.

CAPUT III. — Ariditas et distractio in oratione.

Ariditas
multipliciter
examinanda.

Causae
ariditatis.

1. Multa examinanda sunt et diligentius investiganda, ut pro ratione morbi medicina possit applicari. Examinandum itaque primo, an sit continua, an interpolata. Si interpolata, an duret longo tempore, vel brevi. Si tantum in oratione matutina, an etiam in spiritualibus exercitiis die noctuque quasi perpetua sit. Videndum unde proveniat; perpendendum, distractiones unde nascentur, an ex quadam naturali instabilitate et volubilitate naturae, quae nesciat quasi quiescere; an ex desideriis et inordinato affectu erga aliquid, quod subinde recurrit et animum pulsant, mentemque ad se importune revocat; an ex occasione aliqua temporaria tunc exorta; an ex defectu discursus et inopia materiae, ex qua, cum non habeat mens quo sustentetur, in varia diffluit; an ex negligenti custodia sensuum, unde imagines oriuntur; an ex otiositate, levitate, scurrilitate et huiusmodi, quae animam ad exteriora revocant et levem ac fere puerilem reddunt; an ex nimia occupatione, quae spiritum quasi suffocat; an denique ex diuturna quadam probatione et subtractione internae visitationis. Haec enim omnia et huiusmodi alia inquirenda sunt: nec enim omnium vel hominum vel morborum una curandi ratio esse potest. Et quidem de causis et remediis inquietae atque impurae orationis multa,

tum apud D. Gregorium plurimis in locis, tum apud Cassianum collatione Abbatis Isaac de oratione, spiritualis medicus invenire poterit; licet nonnulla sint, quae pure contemplativis et anachoretis magis convenient, cuiusmodi Nostris proponere aut adhibere prudentia et discretio non permittit.

2. An autem ex naturali illa naturae instabilitate proveniat, inde colligi poterit, si sit continua, si a tempore novitiatus, si per plures annos duraverit. Deinde si sine causa vel occasione ex parte infirmi. Si adhibuit remedia, nec profecit. Si haec remedia non inconstanter aut ad tempus breve, sed perseveranti adhibuit diligentia. Quod si sit eiusmodi, animandus erit ad tolerantiam, ut magna longanimitate et constanti studio virtutibus incumbat veris solidisque (ut Constitutio loquitur), et curet in via divini servitii progressum facere; suppleat frequentioribus et ferventioribus iaculatoriis, paupertatem suam spirituali quadam mendicitate, de qua egregie Gerson, piissimo Patri et Deo, Sanctisque omnibus commendans. Lectione sacra non fusa et longiore utatur, sed brevi, et meditatione atque attentione pervigili. Discurrat per varia puncta rosarii, vitae et passionis Domini, gratias agendo, petendo, proponendo cum confusione imitationem, offerendo illa pro se aeterno Patri; in qua passionis meditatione, si pie et perseveranter pulsaverit, inveniet procul dubio maximam lucem pro intellectu, et solidam stabilitatem pro affectu, cum tamen a nobis non sint in nobis viae nostrae aliud, quam tenebrae et lubricum. Si duret longo tempore, ut in quotidianis meditationibus et exer-

Cassian.
Collat. 9.

Quando provenit ex naturae instabilitate.

Quomodo animandus.
P. 3 c. 1 n. 10.
P. 4 c. 4 n. 2.
P. 10 n. 2.

Tomo 3,
de mendicis et
spirituali

Psalm. xxxiv, 6.
Quid si longo tempore duret ariditas.

citationibus ariditatem et distractiones patiat, hortandus est ad maiorem secessionem et Spiritualia Exercitia per aliquot hebdomadas; plurimum enim conducit ad quietem animae comparandam assiduitas illa meditandi et legendi, animumque mirifice revocat ab evagationibus, ut experientia saepissime docuit. In his autem Exercitiis illustrationes et proposita annotare et aliquid excerpere, quo, his absolutis, utatur sive ad virtutum exercitia sive ad mentis elevationem et coniunctionem cum Deo, plurimum proderit. Si tantum hoc in matutina oratione senserit, potest interdum fieri vel ex gravitate capitis, aut alia huiusmodi affectione, ut eo tempore minus aptus ad meditandum inveniatur, vel ex diuturna attentione, quam non valet per integram horam continuare: tunc dividenda erit, ut diversis temporibus fiat, vel commutanda ratio temporis (quod tamen considerate admodum, et non leviter concedatur), supplendum interdiu iteratis intentionibus et elevationibus; excitet se psalmorum versiculis, nunc ad compunctionem, nunc ad humilitatem, nunc ad petitiones, nunc ad laudes; denique efformet se ad varios affectus, prout maior necessitas aut sensus animi suggeret.

3. Si provenit ex inordinato affectu et desiderio erga aliquid, hic laborandum fortiter et assidue, ut radix aut evellatur, aut certe mortificetur et exsiccet, ne germinet. Occasiones ex tempore ortae facile vitari poterunt, non enim ex aliquo peculiari affectu aut inclinatione proficiscuntur; itaque et facilius caventur, et non ita animum afficiunt, nec difficile abiguntur: tantum cautela non desit, et mediocris attentio et custodia sui.

4. Si ex defectu discursus, et inopia materiae, primo praeparet puncta diligenter, legat meditationes de ea materia, lectio enim mirum in modum iuvat, doceatur extendere puncta in vita et passione Domini, considerando quis, quid, pro quibus, quanto amore, quo fructu passus; attendendo personas, verba, opera et caetera; reflectendo ad se, comparando, opponendo celsitudinem parvitati, pietatem ingratitude, et alia huiusmodi, quae ingentem praebent meditandi et discurrendi materiam. Denique semper habeat in promptu puncta aliqua abundantius, ut, si in uno non potest, sistat in alio.

5. Si ex negligenti custodia, adhibeat diligentior, examinet se accuratius, caveat ab iis, quae laedere possunt; certum est enim illud Cassiani, collatione citata: *Quidquid ante orationis horam anima nostra conceperit, necesse est ut orantibus nobis per ingestionem recordationis occurrat. Quamobrem quales orantes volumus inveniri, tales nos ante orationis tempus praeparare debemus.* Haec ille.

6. Si ex otio et scurrilitate, fugiat nugae, elevet interdiu mentem, et visitet Sanctissimum Sacramentum, salutet Domini plagas, saltem semel orationem dominicam recitando, vel imaginem B. Virginis cum Ave vel Salve Regina; petat instanter, adhibitis intercessoribus, communicet omnia frequentius cum rerum spiritualium Praefecto. Meminerit quod Cassianus sapienter docuit: *Licet enim impossibile sit mentem non interpellari cogitationibus, est tamen, inquit, nostrum magna ex parte, ut cogitationum qualitas emendetur, et vel sanctae et spirituales in cordibus nostris, vel terrenae carnalesque concrecant. Ideo namque*

Cum ex inopia materiae.

Quid si ex negligentia.

Collat. 9 c. 4.

Si ex otio et scurrilitate.

Collat. 1 c. 17.

Quid si tantum in matutina oratione acciderit.

Cum provenit ex inordinato affectu.

Quid maxime
fugiendum.

*frequens et iugis adhibetur lectio Scripturarum, ut exinde nobis spiritualis memoriae praebeatur occasio. Denique monendus accurate, ut serio fugiat ab inani quadam persuasione et noxio loquendi modo eorum, qui, cum nullam vel exiguam in custodia sensuum curam adhibeant, libereque et laxè nimis in omnibus agant, in spiritualium procuratione tepidi sint et segniores; suam tamen spiritus ariditatem et distractiones in oratione, et quasi quamdam insensibilitatem in interioribus adscribunt divinae probationi, quae illos, ut quidam loquuntur, a lacte abstractos ad panem et solidum cibum erudiat, quasi grandiores. Caeterum recogitet potius, quid S. Gregorius contra eiusmodi homines dicat: *Nam per contemplationem rimari coelestia volumus, qui non solum cordis, sed etiam corporis custodiam non habemus. Et quidem saepe indecenter adspicimus, otiosa audimus, superflua loquimur, somnum, cibum, non ad refactionem corporis habemus, sed ad usum delectationis. Itaque, cum discutere ambigua volumus, superna conspicerè, tenebras nostras deserere, internae dulcedinis saporem gustare, ab illius secreto tanto dignius repellimur, quanto munitionis nostrae fortitudines negligentius dissipamus: iamque nobis tanto est ascendere difficilius, quanto ad nosmetipsos relapsi, in altitudinem custodiae erigere non curavimus cordis munitiones. Diligenter igitur examen adhibendum est, et venialia etiam atque minuta cavenda, nam et illa non leviter impediunt. Quocirca idem Sanctus egregie monet: Quia sine peccato, inquit, electi etiam viri esse non possunt, quid restat nisi ut a peccatis, quibus eos humana fragilitas maculare non desinit, evacuari quotidie conentur?**

In 1 Reg. c. 1,
in illa verba:
Et ascendebat
vir ille statutis
diebus.

Examen
adhibendum.

S. Greg. lib. 2
c. 2, in
1 Reg. II, 5,
in illa verba:
Famelici
saturati sunt.

Nam qui quotidie non exhaurit quod delinquit, etsi minima sunt peccata quae congerit, paulatim anima repletur, atque ei merito auferunt fructum internae saturitatis.

7. Si ex nimis occupationibus, studiose caveat non necessarias, nec proximis utiles. Subtrahat aliquid voluntariis relaxationibus, suffuretur e mediis occupationibus aliquid temporis, vel brevissimi, ad mentem elevandam in Deum, se circumspiciendum; curet habere mentem liberam, et iuxta S. Bernardi consilium non se tradat negotiis, sed accomodet; petat a Superiore moderationem aliquam in actione, et ad breve tempus omnimodam etiam cessationem, redibit enim postea alacrior et utilior.

Quid,
cum ex nimis
occupationibus.

8. Postremo, si ex divina dispensatione et subtractione, tunc animandus ad patientiam et suaviter fovendus, ne animo deiciatur; sed curet primum seipsum coram Deo humiliare, sibi huius subtractionis causam adscribere, non placere sibi, sed accusare semetipsum, quoties in se vel modicum tepere gratiam senserit. In veritate enim didici, S. Bernardus inquit, nihil aequè efficax esse ad gratiam promerendam, retinendam, recuperandam, quam si omni tempore coram Deo inveniariis non altum sapere, sed timere. Huius autem subtractionis effectus et signa ponit idem Sanctus: *Exaruit, inquit, cor meum, coagulatum est sicut lac, factum est sicut terra sine aqua; nec compungi ad lacrimas queo: tanta est duritia cordis. Non sapit psallimus, non legere libet, non orare delectat, meditationes solitas non invenio. Ubi illa inebriatio spiritus? Ubi mentis serenitas, et pax et gaudium in Spiritu Sancto? Causam autem hic Pater refert ad superbiam, sive quae fuit, sive*

Si ex subtractione
divina.

Serm. 54 in Cant.

Serm. 54 in Cant.
Ps. cxviii, 70.

Quinque causae
subtractae
devotionis
ex S. Bonaven-
tura.

Proc. 7 § 21.

De myst. theol.
pract. Consid.
vel industria 6.

Decem
et septem ex
Gersono.

quae futura esset, nisi ita humiliaremur. At S. Bonaventura, de processu religionis, quinque adfert huius sterilitatis et subtractae devotionis causas. Prima est, inquit, humiliationis. Secunda, purgationis, quia minus purgatus fuit, minus studiosus in devotione quaerenda, vel minus gratus in accepta. Tertia, eruditionis, ut intelligat id non a se suisque meritis, sed a Dei gratia et liberalitate pendere. Quarta, ex indiscreto impetu et conatu cordis; quo quasi libertas mentis obruitur, et devotio veluti per violentam extorsionem exprimendo quaeritur. Quinta ratio, meritum maioris gratiae et gloriae, dum desiderium non impletum affligendo purgat animam, et patientia desolationis et humilis sufferentia moeroris, quasi lima, reddit animam clariorem et magis susceptibilem divini splendoris. Haec ille. Sed Gerson cancellarius copiosius, quamvis brevissime, decem et septem ponit huius subtractionis causas. Prima est, quam posuimus ex beato Bernardo, quem citat; id est, ad superbiam retundendam vel cavendam. Secunda, ad desiderium vehementius inflammandum. Tertia, ad cognitionem propriae fragilitatis, ut homo sibi vilescat. Quarta, ut induat viscera pietatis super aliorum desolatione. Quinta, ad satisfactionem per dolorem illum sensibilem, quem patitur. Sexta, ut qui possunt alios iuvare, non ita se dedant internis consolationibus, ut a charitatis negotiis et aliis iuvandis retrahantur. Septima, ut experientia per hanc tentationem edoctus, virtutes caeteras et melius discat et efficaciter doceat. Octava, ne deserat homo pro hac dulcedine Dei iussa. Nona, ad punitionem venialium, tamquam si pater

tristiores filio faciem ostendat, ut in omni custodia et modestia reddatur diligentior. Decima, ut intelligat homo non haberi hoc per propriam industriam, neque volentis, aut currentis esse, sed miserentis Dei. Undecima, ad purgationem maris spiritualis, quod ex nimia quiete sordes contrahere solet, quas exagitatio commotioque depellit. Duodecima, ut innotescat, si gratis anima timeat Deum, si parata est absque stipendio consolationum et suavitatum suo Imperatori deservire. Decima tertia, ne incipiat dona Dei pro ipso diligere, iis adhaerens, iisque se oblectans, cum tamen Pater indulgentissimus haec dispensatorie subtrahat, ut pomum aut cibum, parans interim haereditatem et regnum. Decima quarta, interdum ad conservationem corporis et virium, ne in lacrimis, gemitibus et dulcedine sensibili tabescat et deficiat. Decima quinta, ut provocet Deus, sicut aquila pullos ad volandum, ut mater filium ad horam relinquit, quo instantius ille clamet, accuratius quaerat, arctius stringat, et illa vicissim blandiatur suavius. Decima sexta, ad exercendam patientiam, quia sic affici, non est sine magna tribulatione et anxietate. Decima septima et postrema, ut vel hinc coniiciat anima, quantae futura esset amaritudinis perpetua separatio, si tantilla subtractio sic afficit. Caeterum in hac subtractione, qua Dominus privatione consolationis, ut ait sanctus Diadochus, intemperantiam nostrae voluntatis castigat, ut nos virtutis et vitii differentiam doceat, illud semper tenendum est, ut idem ait, ut cum dolore, humilitate ac decenti subiectione speremus semper de divina pietate; hoc enim habere solet recessio gratiae ad erudiendum.

Rom. ix, 16.

Deut xxxii, 11.

Quid in hac
subtractione
nobis
praestandum.
Diad. c. 87.

Curandum
in primis,
ut simus ambi-
dextri.
Collat. 6 c. 10.

9. Sed in his omnibus illud curandum diligenter, quod Theodorus apud Cassianum ponit, ut simus ambidextri, id est, ut prosperis et adversis spiritualibus successibus ad anteriora semper progrediamur; ut, sive ferventes spiritu et a terrenis sublimati ac spiritualibus meditationibus pasti, sive cum, omni spirituali fervore subtracto, quodam tepore atque moerore tepescimus, cum intolerabili quodam tetroque fastidio universa sordent instrumenta virtutum, utraque quasi manu ad victoriam utamur. Unde subdit: *Quisquis igitur in illis, quae dexteræ partis esse prædiximus, minime fuerit subintrante gloria vanitatis elatus; et in istis, quae sinistræ partis sunt, viriliter dimicans, nulla desperatione conciderit; ac potius de contrariis arma quaedam patientiæ ad exercitium virtutis assumpserit: utraque manu utetur pro dextera, et in utroque actu triumphator effectus, tam de sinistro statu, quam de dextero palmam victoriae consequetur.*

CAPUT IV. — Languor et debilitas in spiritu et virtutibus.

Hoc morbo laboranti, quasi somno gravi oppresso, remedia excitantia applicanda.

1. Primo enim illud insonandum est, quod certe vel profunde dormientem excitat. *Nescit homo, utrum amore an odio dignus sit.* Terribilis est, inquit B. Bernardus, locus iste, et totius expers quietis. Totus inhorui, si quando in eum raptus sum, illam apud me replicans cum tremore sententiam: Quis scit, si est dignus amore an odio? Et cum hæc cogitatio vel sanctissimos viros, et quasi columnas in Ecclesia, compulerit ad tremorem, quid nobis faciendum, qui

ex multis responsum mortis in nobis habemus, si non aliquantulum ex quibusdam coniecturis et indiciis nostræ salutis recreemur? An, quia Religionem ingressi sumus, omnia tuta arbitramur? Fallitur nimis ista persuasio, et periculose decipitur. Certe D. Gregorius aliquos asserit, veluti duces, currentes aliis viam perfectionis ostendere, qui tamen, in foveam cadentes, suo malo sequentes cautiores reddant et humiliores. Non ergo languide et tepide agendum, sed ardentem et strenue.

2. Ostendendum illi qualem oporteat esse animam religiosam. *Quanta*, inquit D. Bernardus, *in affectionibus ordinatio, quanta in moribus disciplina, quanta in orationibus armatura, quantum in actionibus robur, quantus in zelo terror, quanta denique ipsi cum hoste congressuum assiduitas, numerositas triumphorum?* Hæc attendens seque melioribus parans, seipsum arguat, et quasi sæcularis adhuc conversationis hominem damnet.

3. Ostendenda illi miseria status huius, quomodo quasi hectica febri laboret, qua cum quotidie magis tabescat et conficiatur, quo plus ea laborabit, minus illam sentiet.

4. Indicanda pericula: facile enim consentiet tentationibus, si concutiat, ut qui non sit fixus in Deo, sed quasi pendulus, et in actibus vix faciet aliquid præclarum, vel sua vocatione dignum; et tandem exponitur periculo deserendæ vocationis. *Quam multos enim*, inquit S. Bernardus, *videmus et plangimus, fratres, qui, dummodo maneat habitus et tonsura, salva sibi omnia arbitrantur, non considerantes miseri, quemadmodum ingratitude vermis, interiora corrodens, ob hoc tantum corticem, quem vident, transfo-*

Qualem esse
oporteat
religiosam
animam.
Serm. 89 in Cant.

Miseria huius
status.

Pericula
indicanda.

Serm. contra
pessimum
vitium ingrati-
tudinis.

Remedia
huius morbi
excitantia.
Eccle. ix, 1.

Serm. 23 in Cant.

rare dissimulet, ne forte recogitent et erubescant, ipsaque verecundia emendentur. Qui sic interdum in nonnullis consumpta esse interiora universa praesumit, ut non vereatur ad ea, quae foris apparent, venenatum ducere caput: nisi forte, quos videmus manifeste apostatare a Deo, repente fieri pessimos arbitramur, et non magis paulatim defecisse, cum comederint alieni robur eorum, et nescierunt. Sed egregie idem rem omnem, quasi oculis, subiicit his verbis: *Hoc frigus si semel animum, animae quidem, ut assolet, incuria, spiritu dormitante, pervaserit, ac nemine deinde, quod absit, inhibente, ad interiora eius pervenerit, descenderit in viscera cordis et sinum mentis, concusserit affectiones, occupaverit consilii semitas, perturbaverit iudicii lumen, libertatem adduxerit spiritus; mox, ut in corpore solet evenire febricitantibus, subit quidam animi rigor, et vigor lentescit, languor fingitur virium, horror austeritatis intenditur, timor sollicitat paupertatis, contrahitur animus, subtrahitur gratia, protrahitur longitudo vitae, sopitur ratio, spiritus exstinguitur, defervescit novitius fervor, ingravescit tepor fastidiosus, refrigescit fraterna charitas, blanditur voluptas, fallit securitas, revocat consuetudo. Quid plura? Dissimulatur lex, abdicatur ius, fas proscribitur, derelinquitur timor Domini. Dantur postremo impudentiae manus, praesumitur ille temerarius, ille pudendus, ille turpissimus, plenus ille ignominia et confusione, saltus de excelso in abyssum, de pavimento in sterquilinum, de solio in cloacam, de coelo in coenum, de claustro in saeculum, de paradiso in infernum. Hactenus ille.*

Osee vii, 9.

Languor, frigus
animae.
S. Bern. serm. 63
in Cant.

In tepiditate
sunt
multa vitia.

5. Intelligat, sicut in naturalibus in formis remissis plurimum esse admixtum contrarii, nec repugnare ali-

quid esse calidum, quod multum habeat frigiditatis; ita in hac tepiditate et languore plurima esse admixta vitia, plurimas imperfectiones, etiam in iis ipsis virtutibus, quas habere videmur: v. g. blandimur nobis de obedientia, quod in plurimis obediamus, atque affectum quemdam erga virtutem hanc nobis habere videamur; tamen, si obedientia remissa sit et languida, plurimos actus elicimus inobedientiae, innumeras imperfectiones ex defectu circumstantiarum et diligentiae ac fervoris in iis ipsis actibus, in quibus nobis de obedientia blandimur. Idem de castitate, patientia, zelo animarum ac caeteris. Atque ita, sicut habemus in altero, unde Deum laudemus atque confortemur; ita non deest in altero, unde gemamus. Et hoc sane diligentissime perpendendum, quo quasi stimulo ad perfectionem excitemur.

6. Examinet, an languor hic et debilitas, sicut in corporalibus contingit, proveniat ex redundantia malorum humorum: ut, si habet fines particulares, et seipsum quaerit, evacuandi humores, alioqui frustra nititur. Si ex defectu alimenti, videat quo modo frequentet sacramenta, meditationes, orationes et spiritualia; perpendat quomodo non nutriatur, examinet diligenter et cognoscere satagat. Nam iis non refici, impinguari et roborari, satis per se malum est, et aliquid indicat subesse, quod accurate investigandum, et diligenter sit emendandum.

Examen huius
languoris.

7. Dispensetur, ut frequentius confiteatur et communicet; ita tamen, ut ad praeparationem aliquid ei peculiare iniungatur, ne, si id etiam ex consuetudine faciat, augeatur potius morbus, ut solet, quam minuatur.

Frequens com-
municatio.

Plus oret.

8. Assignetur illi plus temporis, saltem horae quadrans, orationi vel piaae alicui et utili lectioni; ad quam accedat non segniter, sed studiose, quasi ad medicinam, quam ex desiderio sanitatis cum desiderio suscipiat. Nec verendum, ne breve illud spatium litterarum studiis aut aliis exercitationibus aliquid detrahat; sed cogitandum potius caetera omnia languescere, nisi spiritus roboretur.

Legat. vitas
Sanctorum.

9. Legat Sanctorum vitas sibi aptas; plurimumque proderunt ad id domesticae, ut B. Patris Nostri Ignatii, Xaverii et aliorum. Legat autem non percurrando, sed ad spiritus exercitationem.

Per Exercitia
et per confes-
sionem
generalem
se renovet.

10. Si renovatio votorum adhuc longius absit, valde conducet, si, praemissis Exercitiis Spiritualibus per aliquot dies, et diligenti confessione vel ab ingressu in Societatem, vel ab eo tempore, quo sic aegrotare coepit, renovet ipse secreto sua vota cum desiderio quasi denuo incipiendi, illud apud se constanter statuens et subinde repetens: *Et nunc quae est expectatio mea? nonne Dominus? et substantia mea apud te est.* Et illud: *Dixi: Nunc coepi: haec mutatio dexterarum Excelsi.*

Ps. xxxviii, 8.

Ps. lxxvi, 11.

Exercitatio
in aliquibus
virtutibus.

11. Accipiat unam aut alteram virtutem congruam, in quarum actibus sese studiose exercent: et, si nulla eo die detur occasio, saltem in examine petat virtutes illas a Deo, et sese paratum cum desiderio offerat.

Adhibenda
mortificatio,
etiam
in levibus.

12. Mortificet se, negando sibi nonnulla, etiamsi levia, ut excitet spiritum contra carnem, et proprias voluntates ac desideria vel in iis reserare consuescat.

Rogat
Superiorem,
ut se morti-
ficet.

13. Conveniat cum Superiore eumque obsecret, ut etiam nolentem et querulum mortificet, urgeat et ex-

stimulet; cum eodemque frequenter communicet, et speret de Domini bonitate.

14. Demum habeat semper prae oculis quod apud Cassianum Serenus egregie docuit: cum enim attulisset a Scripturis iuxta Septuaginta interpretes: *In omni sollicito inest amplius; at, qui suavis et sine dolore est, in egestate erit:* et iterum: *Vir in laboribus laborat sibi, et vim facit perditioni suae; nec non etiam: Regnum coelorum vim patitur, et violenti rapiunt illud;* subdit: *Nulla namque virtus sine labore perficitur; nec ulli possibile est ad istam, quam cupitis, stabilitatem mentis sine ingenti cordis contritione conscendere: Homo enim ad laborem nascitur.*

Cassiani
documentum
prae oculis
habeat.
Collat. 7 c. 6.
Prov. xiv.

Prov. xvi, 26.

Matth. xi, 12.

Iob v, 7.

CAPUT V. — Defectus obedientiae.

1. Ostendenda illi obedientiae pulchritudo, necessitas, animi tranquillitas, meritum, professio in Societate, quam peculiarem suorum notam B. Pater Noster esse voluit; denique hoc esse prae caeteris votis, ut Sancti et Doctores tradunt, quod vere faciat Religiosum.

Pulchritudo
obedientiae
et necessitas.In Epistola
de obedientia.

2. Ut diligenter et serio legat per aliquot dies eius epistolam de obedientia; ibi tamquam in speculo suas maculas intueatur; ibi, quantum a vera obedientia absit, inspiciat et defleat, confundatur et erubescat, et excitetur ad meliora.

Legat accurate
epistolam
B. Patris No-
stri.

3. Ut meditationes aliquot appositae de ea re per plures dies habeat, ut in copiosa admodum materia, de qua plurima meditari licet, quae a Praefecto rerum spiritualium suggerenda, et a Scripturis atque a Sanctis Patribus petenda erunt: et, quae breviter primo puncto attigimus, magna cum humilitate dilatari possunt,

Meditatio
de hac virtute.

praesertim si addantur aliqua puncta de iis, quae iuvare aut retardare possunt.

4. Ut colligat sibi aliqua exempla Sanctorum in hac virtute, quae ad manum habeat, quibus se subinde obiurget et reprehendat.

5. Ut examinet diligenter, et cum Superiore et Praefecto spirituali conferat, in quo rerum genere maiorem sentiat animi repugnantiam; et ea unde oriatur, an ex superbia, vanitate, pigritia, affectu inordinato ad studia vel quaevis alia, proprio aliquo fine et desiderio; ut ibi medicinam admoveat.

6. Ut constanter applicet animum, DEUM in Superiore cognoscat, nec humanis rationibus et discursibus det locum: quod malum cum sensim in animum irrepit, mirum est quomodo omnem obedientiae simplicitatem, alacritatem, promptitudinem, denique perfectionem omnem exhauriat. Unde vigilanter advertat, ut, quoties tale aliquid suggeritur animo, veluti venenum quam citissime expellat.

7. Incessanter a Domino hanc virtutem petat, et in examine tam communi quam particulari praecipuam eius rei curam gerat.

8. Proderit si Superior aliquando iubeat, ut se per biduum aut triduum paret ad aliquid incertum faciendum, quod forte contra eius voluntatem et sensum erit, ita tamen, ut animo statuatur numquam positive se in contrarium consensurum.

9. Numquam aliquid proponat, quin duo illa praemittat, a B. Patre Nostro praescripta, orationem et resignationem: quod si hanc non sentiat, saltem desideret et petat a Domino, statuaturque se etiam renitentem facturum; paulatim enim, ut ait S. Ma-

carius aegyptius, dulcescet ipsa virtus, ad quam veluti reluctantem nunc se adigit.

10. Iniungat ei Superior frequenter leviora, et in quibus novit eum non habere difficultatem, ut sic assuescat ad alterius iussum aliquid facere: post factum collaudet, addat animum etc.

11. Aliquando sumat aliquod certum, in quo magnam ille habeat difficultatem, dicatque, ut ad id faciendum per biduum aut triduum se praeparet, ut ex communi consensu id faciat. Ubi fecerit, si alacriter tulerit, recreet et animet, docens eo exemplo fore, ut omnia sint faciliora; si gravate, laudet patientiam, promittat victoriam, fore ut facilius vincat, atque paulatim hac exercitatione robustior evadat.

12. Aliquando pie condescendat Superior, ut id praetermittat, ad quod gravem sentit repugnantiam; sed ita paterne, ut intelligat ille fuisse piam dispensationem et suavem condescensionem, tantum ut proficiat et crescat, et ut, robustior factus, possit alacriter portare quod modo non potest. Interim tamen, licet Superior ex parte sua id faciat, sciat tamen se sibi meritum et vires imminuisse, quas auxisset, si se magno animo vicisset.

13. Moneat eum Superior per Praefectum spirituales, et alios probatos viros, si quos ille habeat familiares, et quibus ipse confidit.

14. Quod si desit voluntas curationis in infirmo, ut medicamenta respuat, tunc primo acrius erit excitandus, et causticis, ut aiunt, utendum, ut intelligat se malo in statu et valde periculoso versari, nec posse propinquare sanitati, qui a re-

Serm. 19.

Quomodo
in levioribus
assuescat.

Exercendus
per biduum
in difficilibus.

Interdum
pie condescen-
dendum.

Monendus
per familiares.

Quid, si desit
voluntas
in infirmo.

Exempla
Sanctorum sibi
colligat.

Examine
causas repu-
gnantiae.

Deum in Supe-
riore agnoscat.

Examine
et oratione
a Deo petat.

Animi
praeparatio
ad quodvis
faciendum.

In proponendo,
praeviae
sint oratio
et resignatio.
P. 5 c. 2 n. 1.

mediis abhorreat. Secundo, orandum pro eo diligenter a tota domo, tamquam pro eo, qui periculose admodum laborat. Tertio, monendus Provincialis. Sed sperandum est, si suscipiatur curatio modo praedicto, paucos futuros adeo rebelles.

CAPUT VI. — *Effusio ad exteriora.*

Considerandum, an id proveniat ex quadam inquieta et mobili natura: tunc enim, licet ea reprimenda sit et dirigenda, tamen revera vix assurget, ut fiat homo interior atque collectus, nisi singulari gratia praeveniat, et ipse studiose et valide naturam domet, et actibus frequenter validisque se comprimat. Hic autem occupandus erit ex obedientia in negotiis utilibus et piis; coercendus, ne in alia dilabatur et diffuat: prudentis enim est apte uti ingeniis hominum ab bonum. Monendus, ut interrumpat aliquando perpetuitatem actionis, et, si nihil aliud, quiescat saltem in cubiculo, legens aliquid spirituale, vel recitans Psalmos aut Rosarium, vel examinans conscientiam, ita ut omnino abstinere ab exterioribus. Monendus, ut subinde dirigat intentionem, examinet defectus, qui frequenter in talibus subrepere solent, loquacitatis, curiositatis, impatientiae, nugatoriarum narrationum, adulationis, vanitatis, murmurationum, iudiciorum et huiusmodi. Ex his cautior fiat et humilior, misereatur sui ipsius et apud se vilescat, qui, quasi doctus diligere tritum, vel ad altiora non assurgit, vel mox recidit. Studeat ex hac confusione in obedientia esse promptior, in iniuriis tolerantior, in officiis abiectioribus devotior, in aliorum infirmitatibus magis compatiens, in mortificationibus carnis ferventior:

denique compenset aliis officiis et exercitiis quod in hoc minus habet. Si vero nascatur potius ex quadam interiori ariditate, qui, cum spiritualia et interna non gustet, quaerit in exterioribus solatia, alia via incedendum est.

1. Restringendae occasiones vagationis, multa negotia etiam utilia aliis demandando.

2. A visitationibus, non per unam aut alteram hebdomadam, sed per aliquot menses omnino abstinere, ut assuescat vel invitatus domi sese continere.

3. Omnino servet regulam, ne accedat ad colloquia externorum, nisi iussu Superioris a ianitore vocatus.

4. His iam contrariis remotis, incipiat frequentius ad cor redire, examen conscientiae brevissime, sed frequenter faciat, se ad se intus revocans, mentem ad Deum elevans, et vel unico suspirio dicat cum confusione: *Vide, Domine, humilitatem meam et laborem meum.*

5. Praefigat sibi certum tempus ad piam lectionem, saltem bis in die, qua vires reparet.

6. Unam aut alteram decadem Rosarii divisam per totum diem recitet, petendo, proponendo et compungendo, desiderando, gratias agendo etc. Bonum aliquem spirituales affectum, si non ubertim sponte fluentem, saltem humilitate et assidua quasi retractatione exprimat.

7. Habeat ad manum expedite versiculos aliquot e Scripturis, qui compunctionem excitent, quos sibi colligat, vel ab alio collectos memoriter discat; v. g.: *Super custodiam meam stabo, et figam gradum super munitionem, et contemplantur, ut videam quid dicatur mihi, et quid respondeam*

Quid, si nascatur ex interiori ariditate.

Restringendae vagationes.

A visitationibus abstinendum.

Regula de non alloquendo externos.

Sese frequentius colligat.

Ps. xxiv, 18.

Lectio pia.

Rosarii recitatio.

Versiculi prompti ad excitandum affectum. Habac. 11, 1.

Causae ex quibus proveniat.

Occupandus in utilibus negotiis.

De quibus monendus.

Osee x, 11.

Ps. xxi, 15.

Prov. iii, 21,
iuxta lxx.
Sap. 1, 5.

Eccli. xxviii,
25.

Exercitia.

Collectio
ante negotia.

Impetus
reprimendus.

Vim sibi
inferat.

Morbi leviores
signa
gravioris.

ad arguentem me. Item: Sicut aqua effusus sum. Et illud: Fili mi, ne effluas. Et illud: Spiritus Sanctus disciplinae effugiet fictum, et auferet se a cogitationibus, quae sunt sine intellectu. Et illud: Qui minoratur actu, sapientiam percipiet; et innumera huiusmodi, quae cum aliquo desiderio subinde iaculetur.

8. Exercitia Spiritualia, etiamsi aegre contineri possit, per plures dies faciat.

9. Antequam negotia aggrediatur, colligat sese, dicatque cum S. Bernardo: *Ubicumque fueris, tuus esto: noli te tradere, sed accommodare.* Ubi vero perfecerit, redeat ad se statim, et negotia, quoad poterit, aliquantula quiete interrumpat: nam vel tantillum sedere in via, vires fesso reparat; nec est omnium, inter strepitus viarum et negotiorum, Deo sibi quae esse praesentem.

10. Ubi impetus ad aliquid agendum impellit, hoc ipso aliqua morula se detineat, ut assuescat non sequi statim animi impulsus.

11. Postremo intelligat, nisi vim sibi inferat, seque quibusdam quasi catenis vinciat, etiamsi natura et consuetudo reluctetur, omnino nihil promoturum: sed, si id faciet, paulatim dulcescet illi Deus, et spiritualium atque internorum tractatio reddetur quotidie facilior. Morbus enim acediae et evagationis nulla alia re magis exaggeratur, ut Cassianus et experientia docet, quam si cedamus.

CAPUT VII. — Amor excellentiae et honoris.

1. Intelligat infirmus ante omnia, sicut in morbis corporalibus contingit, ut levissimum sit aliquando symptoma, si per se spectetur, quod ta-

men valde timendum est, si advertatur unde proveniat; ita erumpentia quaedam signa vanitatis, amoris excellentiae et huiusmodi, quae interdum a nobis parvi fiunt, indicare non levem superbiae morbum. Ea autem cum duplex ponatur a Sanctis, praecipue vero a Cassiano libro 12 de Institut., haec, de qua nunc agimus, valde carnalis est et crassa.

2. Animadvertat amarissimos inde oriri fructus, eosque frequentes, quibus miseram animam cibari saepius in die contingit; in rebus enim obedientiae, ubi aliquid non est speciosum, magnam inveniet difficultatem in illatis molestiis: et, si quid contingat, quod frequenter accidit, in quo non videatur magni fieri, impatientia et tristitia maxima obruetur; in ministeriis, nisi ab omnibus collaudetur, animum despondebit. Contra efferetur, caeteros despiciet, et fiet intolerabilis, si pro voto laudetur; opera quae faciet, saepissime intentionis impuritas maculabit; multa praetermittet ex tumore bona, quae alioqui faceret; directionem et exhortationem non admittet; unionem fraternam saepissime laedet; in culpa cognitionem numquam consentiet: at ubi est defensio peccatorum, quid boni sperandum? Legat diligenter Cassianum dicto libro 12 capite 29, de signis superbiae; immo accurate et cum meditatione non semel totum librum duodecimum, et praecedentem, qui est de cenodoxia; et inveniet tam causas morbi, quam remedia egregie descripta.

3. Meditationes de humilitate, eius pulchritudine, utilitate, necessitate; item de superbiae foeditate, iniquitate, damnis etc., non perfunctorie, sed adhibita diligenti exercitatione, per ali-

Quales fructus
superbiae.

Remedia
per meditatio-
nem.

quot dies aggrediatur; certoque apud se statuatur, non esse huius morbi curam levem aut facilem. Petat itaque a Domino assiduus, tum suis, tum aliorum precibus, sanitatem.

Per examen.

4. Ubi viderit per examen fructus malos pestiferae huius radicis, recurat statim ad eam, ibique se reprehendat, ibi gemat, nec umquam alteri causae, praesertim aliorum culpa, defectum tribuat.

In quibus se exerceat.
Eza. c. 4 n. 28.

5. Contrariis operibus constanter insistat; in humilioribus exerceatur, non modo officiis domesticis culinae etc., quae iuvant quidem, et ad impetrationem conferunt, sed multo maxime in iis functionibus, ad quas minus afficitur, et quae ab aliis minus suspiciuntur; et, si detur optio, eligat semper humiliora.

Remedia a sensu magis abhorrentia sequatur.
Eza. c. 4 n. 28.

6. Proponat Superiori ea media suscipienda, a quibus sensus magis abhorret; et sciat, si curari serio velit, sibi contra se cum Superiore conspirandum, ut et ipse sibi vim inferat, et Superior variis mortificationibus et humiliationibus, quasi coniunctis copiis, eum iuvet.

Publicae reprehensiones in hac re utiles.

7. Capitula, seu publicas reprehensiones, non ad externam tantum speciem et, ut dici solet, pro forma; sed ad humiliandum et vere confundendum apposita petat. Dentur aliquando non petenti, immo nec cogitanti (de quo tamen, ante quam fiat, cum illo statuisset oportet), ut cum maiore praeparatione et fructu suscipiat.

Aemulos praecipue colat.

8. Si quis est domi, cum quo peculiaris aliqua ratio aemulationis subsit, hunc praecipue colat; sed ab eo contra, iuxta praescriptum Superioris, quasi ex composito, in specie exteriori contemnatur.

Reticere sua.

9. Numquam sua narret, etiam praetextu aedificationis: quod enim

sanis cibis esse potest, infirmo nocet; nec est infirmorum, ut in huiusmodi narrationibus Dei gloriam, non suam quaerant.

10. In hoc praecipuo hoste debellando illud tenendum est, ut sine intermissione eum persequatur, semperque faciat contrarios aliquot actus, dicens cum Scriptura: *Perdam Babylonis nomen, et reliquias, et germen, et progeniem. Et item: Persequar inimicos meos, et comprehendam illos; et non convertar, donec deficient.*

Postremo intelligat, nisi viriliter decertet, non modo futurum se quotidie erga hostem hunc debiliorem, sed etiam paulatim morbum ipsum minus cogniturum, ita ut, cum fiat assidue magis superbus et gloriae cupidus, videatur sibi semper humilior et sanctior; haec enim est morbi huiusmodi natura, hic lethargus.

CAPUT VIII. — *Inclinatio ad sensualitates et amicitias.*

Morbus hic crassior et magis carnalis est; nec adeo difficilis curationis, modo mediocri aliqua cautela sese curet aegrotus.

1. Itaque intelligat hanc Religioso homine, qui crucifixus esse debet, valde indignam esse, et vilem ac turpem agendi rationem, ut sic confundatur, et reputet se omnibus vilior.

2. Numquam admittat, multo minus quaerat in victu, vestitu vel recreationibus aliquid singulare; et, si ab externis offeratur, reiiciat; vel, si iustis ex causis recusari non possit, ad Superiorem pro infirmis referat.

3. Extra tempora prandii et coenae, etiamsi maxime se affici sentiat, nihilumat: nam servare aliquid apud se, etiam Superiore consentiente, su-

Quid in hac re tenendum.

Isa. xiv, 22.

Ps. xvii, 38.

Viriliter decertandum.

Natura huius morbi.

Religioso homine indignus.

Singularia vitet.

Temperantia illi pernecessaria.

mendum pro libito, probandum non est; nec etiam aedificat dispensatorem aut aliquem alium fratrem ea de causa interpellare.

Querelas
vitet.

4. De iis, quae domi dantur, pane, vino, carnibus, memor paupertatis et mortificationis, numquam conquatur, sed curet semper optare viliora; et, si quando tale aliquid subreperit, agat potius Deo gratias pro qualicumque sanctae paupertatis experimento.

Corporalis
afflictio
addenda.

5. Ne, carnem nutriens, contra se imprudens exacuat, memor sit ad interiores meditationes et virtutis actus addere etiam corporales afflictiones, disciplinas et alias poenitentias: petat eas et statas habeat; nec, imprudenter sibi blandiens, putet, quod magna certamina non sentiat, se huiusmodi rerum usu et exercitatione non egere.

Silentium.

6. Silentium diligentissime servare studeat: vix enim credi potest, quantum haec disciplina silentii conferat, sive ad vitandas innumeras maculas, quas ex inordinata locutione contrahimus; sive ad libertatem quamdam, quae sensualitatem nutrit, coercendam. Experiatur et intelliget.

Quid, cum
cessandum est.

7. Si quando, labore et fatigatione urgente, aliquid cessationis fuerit necessarium; non quaerat colloquia, non alios advocet, non circulos cogat; sed poterit solus per aliquod temporis spatium, in horto vel alibi ambulans, elevare ad Deum mentem versiculis Psalmorum, vel hymno aliquo, non quidem per modum intensae orationis, sed ad relaxationem et spiritum recreandum, gratias agendo, petendo, desiderando. Quibus si quis exercitatus fuerit, inveniet innumeros spirituales affectus, qui facile quasi de corde profluent; quibus non solum

elevari spiritum, sed corpus etiam a labore sentiet recreari. Quod si aliqui id non experiantur, intelligant inde potius provenire, quod terrenas consolatiunculas consecretur, et otiosis narrationibus atque colloquiis delectentur.

Quid,
cum ad exter-
nos vocatur.

8. Cum ad externos vocatur, vel eos invisit, proponat et peculiari provisione statuatur cavere a facetiis, nugis, novis vel audiendis vel narrandis; et, si incidant, pio aliquo colloquio interrumpat, captata ex iis quae dicuntur occasione.

Peculiares
affectus vin-
cendi.

9. Si peculiari aliquo affectu, etiam naturali, et veluti sympathia affici se erga aliquem sentiat, curet statim initio omnem extraordinariam communicationem abrumpere, et communi tantum charitate illum amplecti (vix enim dici potest quanta incommoda oblocutionum, detractio, inimitiarum, conventiculorum, munusculorum et similium ex singulari et extraordinaria communicatione oriantur); sed omnes uno spiritu complectatur.

10. Postremo orationi et rebus internis plus se dedat; gustato enim spiritu, desipient nugae istae.

Orationis
studium.

Hic de tentationibus contra castitatem aliquid esset attingendum, quibus non est dubium, quin tales infirmi frequenter pulsantur, licet interdum attendere vel dissimulant vel negligant; sed et morbi ipsius periculum, et lapsus gravitas, et ignominia et pleraque alia infirmos ad medicinam exstimulant. Sed quo pacto orationibus et ieiuniis, poenitentiis, occasionum fuga, humilitate, manifestatione tentationum, lectionis instantia, occupationibus sanctis, frequentia sacramentorum et plurimis aliis

Quid,
cum carnis
tentatione
pulsatur.

remediis occurrendum sit, pleni sunt libri Sanctorum. Qua diversitate item curandi infirmi sint, si morbus incipiat ab anima per suggestiones et redundet in corpus; vel contra, si ex carnis petulantia redundet in animam; quomodo, si cogitationes turpes importunae vel in phantasia pululent ex malis habitibus, vel fiant immissiones per angelos malos; quanta discretionem discernendum; quae curatio adhibenda; haec peti possunt a plurimis doctoribus, qui ea de re copiose scripserunt, praesertim vero Sancto Bonaventura tractatu de puritate conscientiae, capite 12, et de reformatione mentis, parte 2, capite 22; Gersone cancellario de exercitiis discret. simpl., de malarum cogitationum causis et remediis, cap. 3, et alibi sparsim.

CAPUT IX. — *Profunditas et defectus claritatis.*

1. Primo monendus diligenter, ut discutiatur et dispiciatur attentius semetipsum: nam tenebrae huiusmodi, quibus se celari quis cupit, fere coniunctae esse solent cum tenebris interioribus, ita ut in anima illa nec claritas propriae cognitionis, neque lux quaedam in agendis, nec splendor divinorum soleat apparere, sed revera tenebricosa omnia et confusa, ita ut nec divinarum inspirationum et actionum motiones pacatae sentiantur, nec pulchritudo virtutum sine magna nebula et fumo, immo etiam caligantibus oculis omnino cernatur.

2. Perpendat quanti fecerint semper Sancti Patres hanc animi sinceritatem et claritatem in agendo cum Superiore et Rectore spirituali; quam multa exstant exempla; quid S. Basilii, Reg. fus. disput. resp. 46, ubi

citat illud Prov. 18: *Qui non medetur sibi ipsi, frater est sua opera dissipantis*, iuxta LXX; nostra editio habet: *Qui mollis et dissolutus est in opere suo* etc., quid Cassianus, quid B. Pater Noster, quid denique omnes, qui de perfectione scripserunt, senserint.

3. Sciat nullo alio vitio ita operiri ostium Satanae, qui est spiritus tenebrarum, qui cum eiusmodi anima pro suo arbitratu sine ullo interpellatore libere agit, et multa facile persuadet; nec ullo alio vitio ita remediis omnibus occludi aditum: quare, se ipsum aperiendo, tentationes facile vincet, quibus tacendo succumbet.

4. Si nihil aliud, ratio ipsa, quae tacetur, mala est et suspecta. Aut enim superbia prohibet, ne defectu manifestato vilior reputetur; aut negligit manifestare se, quia putat sine ullo duce suam sibi prudentiam sufficere, quod etiam arrogantiae et superbiae est; aut humano aliquo fine sibi proposito veretur, ne haec manifestatio sibi ad eum consequendum impedimento sit. Denique, si mediocriter se examinet, inveniet statim radicem eius rei non bonam.

5. Instruendus est, non solum hoc nomine non futurum eum Superiorem minus charum, immo contra multo chariorem: nam non modo actus ipse manifestationis virtutis est, sed humilitas, quam hoc facto ille ostendit, desiderium curationis, fiducia cum Superiore, spes ipsa sanitatis, nescio quo, sed miro tamen modo longe amabiliorem Superiorem reddunt, quam ipse defectus opinionem minuat; cum praesertim culpa in eo, qui se candide manifestat et iuvare desiderat, non tam ut culpa, quam ut infirmitas (quae compassionem magis movet

Prov. XVIII, 9.

Collat. 2.

Ostium diaboli est profunditas.

Ratio tacendi mala est.

Superiori fit amabilior et charior se manifestans.

Conscientia primum discutienda.

Quanti fecerint Sancti Patres.

quam indignationem), a Superiore spectentur.

Superior
eum lucretur:
quomodo.
Reg. 25 Rect.
et 26 Praep.

6. Ad hoc vehementer iuvat, si Superior iuxta Regulas crebro et magna charitatis significatione cum eo agat; ut opinio amoris, in Superiorem fiduciam generet, consuetudo minuatur pudorem, et suavitas agendi erigat pusillanimitatem.

Similis defectus exempla.

7. Iuverit, si, captata prudenter occasione, defectus aliquos, in quibus ille maiori pudore suffunditur, de aliis nonnullis (tacito eorum nomine, nisi essent illi iam Sancti, et res narraretur in libris) ad exemplum adducat; addens diurnitatem morbi, pugnae difficultates, modum victoriae, vel alia, quae ad rem facient, eumque exstimulent ad vires concipiendas.

Quid, quando
ab aliis
manifestatur.

8. Cum ab aliis manifestatur, monendus suaviter, addendi stimuli, quare meritum sese manifestandi passus sit sibi praeripi, cum etiam secundum hominem, qui se manifestat, minorem sentiat pudorem. Interdum prudenter, culpam extenuando, doceat non fuisse causam, cur tantopere rem celatam esse voluerit. Interdum, docendo, hanc occultationem auxisse culpam per se non magnam. Interdum, addendo, ut videat quid mali faciat vel pusillanimitas, vel propria aestimatio: quia, quod sola manifestatione facile fuisset curatum, iam factum est alicuius momenti, unde necesse sit petere, inquirere, examinare et huiusmodi.

Crebra
conscientiae
restitutio.

9. Hortandus, ut crebrius, etiam sine magna necessitate, conscientiam suam et defectus aperiat; quo sic assuescat, et quotidie levius inveniet, et melius habebit. Addendum, si surreptio vel mala consuetudo potuit culpam elicere, voluntate quasi dor-

mitante, cur ipsa voluntas volens et vigilans non eliciat pro imperio longe facilius confessionem?

Pericula ex
profunditate.

10. Monendus, si non videt, ut credat saltem, si non valde constanter contra se pugnet et vincat, fore ut in dies deterius habeat; nam et plura et diu tacita manifestare maiorem adfert confusionem, et tacendi habitus contrahitur, et tenebrae augentur, et conscientia sensim obduratur.

Lectio
et meditatio
similium.

11. Postremo proderit legere huius rei documenta et exempla, meditari pericula eorum, qui ita vixerint: contra, serenitatem, meritum, conscientiae tranquillitatem et innumera bona eorum, qui, confusione calcata, se se manifestarunt, et dirigendos spirituali Patri tradiderunt. Denique perpendat apud se, an fuerit umquam aliquis sanitatis cupidus, qui morbum celaverit; an quis ita demens, qui, cum possit Patri spirituum Deo, omnia perspicue videnti, humili sua accusatione reconciliari, malit se cum confusione abscondere. Vere insania falsa.

Ps. xxxix, 5.

CAPUT X. — *Iracundia, impatientia, vel aversio a fratribus.*

1. Si fuerint aversiones diurnae, primo monendus erit amanter, sed serio, quam hoc indignum sit christiano homine, nedum Religioso, qui, inter fratres vivens, unius moris et cordis cum caeteris esse debet. Et ut recogitet ex humilitatis defectu impatientiam nasci; ideo factum alterius, quo succensus videtur, non tam fuisse causam commotionis, quam manifestationem veritatis occultae. Videnda quae pulcherrime disputat Cassianus collatione 18 capite 13, 14, 15 et 16.

Quando fuerint
aversiones
diurnae.

Per Confessa-
rium
reconciliandus
quam primum.

2. Exstimulandus per Confessarium, nec sicut in caeteris imperfectionibus tolerandus diutius, quin efficaciter semel se vincat, et, deposita omni amaritudine, coniungatur fratri, sciens nec orationes nec actiones caeteras tales esse posse, quales oportet, nisi hoc diligenter fuerit emendatum.

Per Superiorem
reconcilietur
quam primum.

3. Curet Superior, ut cum fratre quam primum redeat in gratiam, nec ulla ratione permittat, si quando id contingat, ut signa communia salutationum, colloquiorum, et officiorum, et huiusmodi sibi invicem negent; quod ne in militibus quidem contubernalibus toleratur: nec ulla excusatione aut dissimulatione id permittendum, tum quia grave est; tum quia magis dissensiones nutrit et domi scandalum.

Superior
quomodo allo-
quatur
offensum.
Rom. XII, 21.

4. Superior alloquatur etiam illum, cui offensus est, ut is, quamvis nulla sua culpa ab illo ita tractetur, vincat tamen in bono malum, humiliet sese, adeat primus, blande hominem alloquatur, provocet modis omnibus ad charitatem. Denique ipse Superior vel alius sit mediator, ut omnino et absque mora res componatur.

Omnino
tollenda
amaritudinis
causa.

5. Non admittat Superior, quod frigide dici solet, se per Dei gratiam nihil mali illi velle, non sentire in animo rancorem; tantum non posse illum libenter videre, non cum illo ex animo agere; diversitatem complexionis, morum dissonantiam non permittere, ut placide convivere possint. Haec omnia refellenda sunt, tamquam a nobis aliena, et excusationes in peccatis, atque amaritudinis germina a pessima radice profecta: nec ferendum, ut, diutius venenum in pectore servant, gravius afficiamur.

Erimus enim in tenebris, et ira multa audebit: *Non enim erubescit in tenebris*, ait S. Augustinus, *cum super eam sol occiderit*. Luce quippe charitatis et unitatis vel extincta vel passionum et mali affectus nebulis et caligine praepedita, deteriora contingent in animo, sive in alterius sive in proprium detrimentum, quam quae in corpore solent in tenebris ambulanti.

6. Efficiat, ut pecularia signa charitatis exhibeat ei, cui offensus est, cum illo amanter agendo; si quid potest, pro illo praestando; si infirmus fuerit, saepius visitando, illi inserviando, etiam sensu reluctantem. Denique urgeat, ne plus patiat in suo pectore virulentum indignationis affectum, quam Christi dulcedinem regnare. Idem agat cum altero, ita ut mutuis officiis charitas certet: sic enim, Deo iuvante, sanabitur. Quod si alter in alterum reiiciat culpam, docendus quod Cassianus docuit, ubi agit de spiritu tristitiae. Quae, quoniam egregie rem attingunt, et paucis graviterque illam explicant, placuit etiam hic adscribere. Sic itaque habet: *Ideoque Creator omnium DEUS, opificii sui curationem prae omnibus noscens, et quia non in aliis, sed in nobismetipsis offensionum radices caesaeque consisterent; non deserenda praecipit fratrum consortia, nec vitari eos, quos laesos a nobis, vel a quibus nos arbitramur offensos, sed deliniri iubet: sciens perfectionem cordis, non tam separatione hominum, quam patientiae virtute conquiri: quae firme possessa, sicut potest nos, etiam cum iis, qui oderunt pacem, pacificos conservare, ita, si parata non fuerit, ab his quoque, qui perfecti ac meliores nobis sunt, facit iugiter dissidere. Occasionem enim com-*

*Ad Profuturum
epist. 149.*

Charitatis
signa peculia-
ria mutuo
exhibenda.

Quid, cum
alteri culpam
imputat.

*Cassian. l. 9 c. 7
et 8.*

Ps. CXIX, 7.

motionum, ob quas eos, quibus iungimur, deserere festinamus, in conversatione humana deesse non poterunt: et idcirco tristitiae causas, ob quas a prioribus separamur, non evadimus, sed mutamus. Procurandum itaque nobis, ut nostra potius emendare vitia, et mores corrigere festinemus: quae procul dubio si fuerint emendata, non dicam cum hominibus, sed etiam cum feris et belluis facillime nobis conveniet, secundum illud, quod in libro B. Iob dicitur: Bestiae terrae pacatae erunt tibi; extrinsecus quippe venientia non verebimur offendicula, nec ulla poterunt scandala nobis de foris inferri, si in nobismetipsis intus radices eorum receptae insertaeque non fuerint. Pax enim multa diligentibus legem tuam, et non est illis scandalum. Hactenus ille.

Iob v, 23.

Ps. cxviii, 165.

Videnda
quae libro 8
de spiritu irae
ponit.

Videnda etiam quae libro 8 de spiritu irae ponit, praesertim a capite 8 usque ad 15. Legendus idem collatione 16 Abbatis Ioseph de amicitia, per totam, praesertim vero capite 15, 16 et 17, usque ad finem. Ex qua tamen collatione in capite 27 nullo modo praetermittenda duxi pulcherrima atque efficacissima verba, quibus locum illum Apostoli explicat: *Date locum irae: Hoc est, inquit, non sint corda vestra sic impatientiae et pusillanimitatis angustiis coarctata, ut violentam commotionis procellam, cum irruerit, sustinere non possint: sed dilatamini in cordibus vestris, suscipientes adversos iracundiae fluctus in illis extentis sinibus charitatis, quae omnia suffert, omnia sustinet. Et ita mens vestra, amplitudine longanimitatis ac patientiae dilatata, habeat in se consiliorum salubres recessus, in quibus receptus quodammodo atque diffusus teterrimus iracundiae fumus protinus evanescat. Haec de aversione et ira diuturna.*

Rom. xii, 19.

I Cor. xiii, 7.

7. Si vero fuerint impatientia et ira, vel excandescencia subita, quae frequenter contingunt, sed statim evanescent, docendus erit occasiones antevertere, quibus se novit accendi, et paratus atque munitus accedat; cumque ebullire ferventiores spiritus senserit, saltem per aliquod spatium sileat. Vix enim credi potest, si verba affluere incipiant, quam difficile coercantur, et quam animus excandescat; contra, si contineantur, facile sedatur et conquiescit.

Quid, si fuerint
subitaneae hae
passiones.

8. Moneat Superior domesticos, quos expedit, ut, cum viderint illum iratum, vitent omnino contentiones, et suaviter colloquia declinent, vel prudenter ad alia transeant: alioqui excitantur rixae, et, commotione vehementius irritata, in ea prorumpitur aliquando, quae, etiam cum ira deferbuerit, facile emendari non possint.

Monendi dome-
stici,
ut vitent
contentiones.

9. Cum ad ipsum Superiorem iratus accesserit et verba effuderit, qualia turgentes animo solent, caveat diligentissime, ne illum severe excipiat, sed molli responsione iram frangat. Super omnia autem videat, ne verba aliqua arripiat et exaggeret, quae ille incondita protulit: v. g. Quid est hoc? Quid dixisti? Itane Superiori? An oblitus es cum quo loquaris? Non meministi te esse Religiosum? et huiusmodi caetera. Haec enim tunc vehementer accendunt, et alioqui satis per se exacerbatum exasperant: sed suaviter ad orationem hortetur, monens ut redeat ad ipsum, quem inveniet sui amantissimum; sperare se, ubi perturbatio illa humana conquieverit, fore ut omnia bene componantur. Ubi deferbuerit spiritus, et redierit quietus, tunc patenter corrigat. Ita tamen, ut, etsi

Superior
severe iratum
ne excipiat.

Prov. xv, 1.

illius culpa et commotionis turpitudine illi ostendatur, tamen animatus semper ad emendationem et bona spe ille recedat. Novimus enim aliquos, prae vehementia usque ad pallorem et tremorem affectos, etiam dimissionem a Societate in illo fervore petiisse; deinde, placide a Superiore placatos, rediisse non solum poenitentes errati sui et humiliores, sed etiam quietiores et promptiores, quam ante commotionem fuissent.

10. Caveat in primis, ne ipse vicissim, ut fieri potest, offensus verbis, incipiat etiam turbari, et perturbato animo verba verbis rependere: hoc enim pessimum esset et perniciosum; sed, si quid contra se iacet, non magis moveatur contra illum, quam soleat mater inserviens contra filium phrenesi laborantem, cuius dicta vel facta compassionem ei potius et lacrimas teneritudinis, quam stomachum movent.

11. Efficiat, ut quoties in hoc errare contigerit, assumat ille sibi levem aliquam poenam, quam cum primum solvat; hoc enim facile et leve medicamentum, tum ex humilitate, tum ex aliqua interruptione illius turbidi affectus, tum ex impetratione divini respectus et misericordiae, non levis esse momenti, si perseveraverit, experietur.

12. Tandem addat examen particulare, adhibeat peculiare orationes, petat publicas reprehensiones et poenitentias; si enim constanter egerit, non modo sanabitur, sed mutabitur in mansuetum, tractabilem et patientem.

CAPUT XI. — *Laxitas in observatione Regularum, et conscientia minime timorata.*

1. Monendus, ut consideret quo fine tanto apparatu relinquendi omnia, parentes, bona, honores etc. seipsum alieno subiecit imperio: nimirum ut ad perfectionem et cordis puritatem tenderet. Quare ergo post tot labores et egregia facta ita desipit in minoribus, ut ex ista laxitate illud non apprehendat, ob quod solum apprehendendum tanta praestitit? Multa possunt adferri exempla, ut haec stultitia manifestetur.

2. Intelligat, aliud esse ex subreptione in multis delinquere, sed in virtutibus tamen strenue se exercere, tentationibus resistere, proponere meliora frequenter, ad perfectionem adspirare, nihil negligere; ubi erraverit, statim teneritudine conscientiae compungi, surgere alacriorem, iacturam levem maiori fervoris atque virtutum lucro resarcire: aliud vero esse id, quod ipse facit, facile delinquere, nullo metu stimulari, ubi manifeste mortale non suspicatur, leviter contemnere, ex imperfectione non solum non assurgere ad meliora, sed de una in aliam quasi sponte voluntari. Itaque ne sibi blandiatur, ad insipientiam sibi usurpans illud, quod similes solent: *In multis offendimus omnes; et: Septies in die cadet iustus*: haec enim gemitibus potius digna sunt, quam ut ita quasi levi ioco dicantur.

3. Nisi caveat serio ab hac tepiditate, videat ne cadat in profundum. Solet enim ista Deo vomitum provocare. Legatque Cassianum collatione 4 de concupiscentia carnis capite 19, libro Instit. 4 de renunt. capite 34, ubi egregie docet, quod experientia com-

Meditari,
cur omnia reli-
querit.

Aliud est
ex subreptione,
aliud facile
delinquere.

Superior
ne turbetur.

Quid Superiori
faciendum,
si in hoc deli-
querit.

Particularis
examinis usus.

Iac. III, 2.

Prov. XXIV, 16
ut S. Greg.
in c. I Reg. c. 16;
Cassian.
in collat. 22 c. 13.
Tepiditatis
effectus.

Apoc. III, 16.

pertum est in plurimis, huiusmodi homines magno in periculo versari. Quod si etiam in graviora non cadant, Domino miserante, tamen nihil praeclarum ad Dei gloriam, nihil ad proximorum utilitatem vel Societatis aedificationem ab iis posse expectari. Et, si nihil aliud, certe vita ipsa tepidorum valde misera est et intolerabilis, et, ut S. Bernardus loquitur, plena miseriae et doloris, et, inferno plane proxima, umbra mortis iure censetur. Videnda quae idem Sanctus egregie docuit in haec verba: Sunt iterum multi inter nos etc.; et sermone 6 ibi: Contra sane invenire est homines pusillanimes et remissos etc.

4. Videat, qui eiusmodi est, et inspiciat profundius intra se, quae signa habeat proficientis iam, ut S. Bonaventura loquitur, roboratae charitatis, qui post abrenuntiationem, et tantum temporis in hac via consumptum, certe plura deberet habere. Quis sensus filialis et casti amoris cor eius pungat, ut tanto Patri talique Sponso timeat displicere. Hae divitiae salutis, hic thesaurus iuxta Isaiam. De quo timore Cassianus pulcherissime: *Vel tenuem, inquit, amoris formidat offensam, atque in omnibus non solum actibus, verum etiam verbis attenta semper pietate distenditur, ne erga se quantulumcumque fervor dilectionis illius intepescat.* Haec ille. Plangat igitur sub religioso habitu animum saecularem, exurgatque velociter.

5. Quot praeclaras merendi actiones et quot obedientiae, virtutum actus sibi permittat elabi; nec dubitet se in dies maiores mentis tenebras, et pertinaciorem conscientiae duritiem incursum.

6. Numquam in electione eorum, quae agere intendit, perpendat tan-

tum, an hoc mortale sit, necne; sed assuescat potius considerare, an hoc maioris sit perfectionis, et an magis Deo placeat, an illum vel leviter contristet: quale enim signum est amoris, illo modo agere cum Deo? Aut quis ferat filium dicentem: Revera diligo patrem; sed, citra lethalia vulnera et mortem, quidquid ei iniuriarum et molestiarum inferre potero, faciam omnia sine respectu ullo et liberrime: nec tantillum curo, magis an minus ei placeam, modo me haereditate non privet, vel morte puniat.

7. Etsi aliquando pro transgressione Regularum et nimia libertate bonum est ei etiam poenitentias iniungere; sciat tamen Superior hac medicina numquam tales ad sanitatem mentemque reduci. Quare, qui hoc morbo laborat, excipiendus erit serio, et secreto ac graviter arguendus, ut de statu vitae suae diligenter deliberet, seipsum intra se colligat, obligationem perpendat, ac si denuo de Societatis ingressu cogitaret.

8. Cum in aliqua re graviore deliquerit, puta dando vel accipiendo vel huiusmodi, et quantitas fuerit alicuius momenti, etiamsi revera non pervenerit ad mortale; tamen perurgendus erit de periculo et dubio, ne mortale admiserit; et ita terrendus, ut videat, quam verum sit illud: *Qui spernit modica, paulatim decidet.* Si litteras acceperit vel miserit inscio Superiore, graviter obiurgandus: Videat quo tendat, caveat insidias Satanæ; non suadere illum ista, quae laxis leviora videntur, nisi ut pertrahat ad graviora. Si de aliquo murmuraverit, vel denique aliquid paulo gravius admiserit; ibi, paterne quidem, sed valde serio monendus, et poenitentiae, capitula et alia adden-

S. Bern.
serm. 8 et 6
de Ascens.

Profectum
in spiritu examinet.
De itiner.
aetern. 4 Dist. 4
ar. 2.

Isa. xxxiii, 6.

Cass. collat. 11
c. 18.

Quanto merito
se privet.

Semper
perfectionis
habenda ratio.

Qualiter
iuvandus.

Quid, cum in re
gravi peccat.

Ecclesi. xix, 1.

da, sed praecipua tamen vis, ut dictum est, in privata admonitione ponenda. Si nonnullis res innotuit, coram illis etiam, si ita expedit, erit arguendus, ut saltem erubescat, sciatque se sub iugo Domini esse.

9. Assignetur ei aliquis contubernalis, vel in officio collega, cuius exemplo et observantia confundatur et incitetur; cuius colloquiis, data occasione, accendatur. Haec enim interdum magis movent et pudore afficiunt, quam consulto adhibitae correptiones.

10. Denique collectio ad interiora, Spiritualia Exercitia, meditationes de perfectione, seria et non perfunctoria examina, etiam particularia, et quidquid ad spiritum instaurandum confert, huic proderit. Et quoniam infirmitas haec valde similis et coniuncta est secundae, id est, languori spirituali, quae dicuntur in quarto capite fere plurima huic etiam prodesse valde poterunt.

CAPUT XII. — *Imaginatio infirmitatum, adspirare ad quietem, recusare ministeria.*

Ante omnia Superiori cavendum, ne, cum aliquis, alioqui vir bonus et qui aliquando cum aedificatione laboravit, infirmitatem praetendit et a laboribus se excusat, facile eum damnet quasi imaginativum et fugitantem labores: hoc enim vehementer contristat, et saepe revera duriem sapit, non credere affirmanti. Sed si ex medicorum relatu et nonnullis signis deprehendat aliquid esse admixtum imaginationis et otii, tunc caute procedendum.

1. Itaque etiam sic affecto magnum ostendat compassionis affectum, consulat medicos, et deinde eos se-

creto interroget. Et quidem initio bonum erit, si infirmus a medicis ipsis animetur bona spe recuperandae cito sanitatis; deinde ab Infirmario et aliis domesticis: tum suscipienda est illius cura diligenter per aliquot dies, illique spes facienda, fore ut brevi melius habeat, ita ut paulatim ipsemet hanc cogitationem deponat, asseratque se iam melius habere: quod non semel in nonnullis contigit.

2. Si pergat, et infirmitas non appareat, sed praetexat ille defectum quemdam virium, et magnam capitis fatigationem, et huiusmodi alia, in quibus se diu fuisse affirmet; tunc maior etiam pia compassio affectus ostendendus, addendaque illa, quae ipsemet putet fore sibi utilitati, puta deambulatio frequentior, particularitas aliqua parvi momenti in cibo; potu, somno etc. Ubi vero per aliquot dies ita fuerit cum charitate et suavitate tractatus, ut facile sibi persuaserit Superiorem ex charitate agere; expedit illi proponere, an non vita illa otiosa molesta illi sit et melancholiam generet? Affirmabit sine dubio. Interrogandus, quid ergo cuperet, quid putaret fieri posse quod iuvaret? Inveniet aliquas relaxationes et recreationes extraordinarias: ex iis aliquae reiiciendae, sed cum significatione compassionis, tamquam impediennes aliorum occupationes et ministeria, videbit enim etiam aliorum habendam esse rationem; nonnullae bono aliquo colore, praesertim tamquam ipsi minus commodae, declinandae; aliquae, licet non necessariae, pia quadam indulgentia concedendae.

3. Curandum, contra quam in vere indigentibus fieri debet, ne alii conversationibus et confabulationibus eius otiositatem nutrant: sed relin-

Associandus
alicui spiri-
tuali viro.

Exercendus
serio
in Spiritualibus
Exercitiis.

Non facile
damnandus.

Compatiendum
sic affecto.

Quid,
cum infirmitas
non apparet.

Alia remedia
adhibenda.

quatur solus, ut, vel fastidio victus, legat aliquid vel faciat, et ab otio incipiat abhorreere.

Aliae dentur
occupationes,

4. Interrogetur, quid magis sibi nocere experiatur, quod genus occupationum molestius ferat. Dicet duo vel tria: abstineatur ab illis, inveniantur aliae occupationes, quibus sensim vel ad levandum taedium vel ad minuendum fastidium non invitus occupetur: vix enim fatebitur se ad omnia inutilem.

et quas fere
posset.

5. Petatur contra, quaenam illi videantur posse sine magno sui detrimento ab eo attingi; et illa experiatur, videat quomodo succedant, animetur, detur aliquis adiutor, minuatur consuetae tempus occupationis: si non potest per duas horas, occupetur per unam; si a confessionibus abhorret, interrogetur, an in studio concionum, an in docenda doctrina christiana, an in aliquo exteriorum officio possit occupari, et paulatim eo deducendus, ut aliquid aggrederetur.

Post aliquod
tempus urgen-
dus suaviter.

6. Ubi aliquod tempus effluxerit, poterit suaviter moneri, ut videat, ne, cum plura forte praestare possit, privet se, Societatem et proximum eo fructu, qui ex illius laboribus colligi posset. Negabit: urgendus suaviter, ut tentet saltem ad breve tempus.

Quid, post lon-
ganimitem.

7. Paulatim vero, post exhibitam compassionem et longanimitatem, ex temporis spatio et experientia magis habebitur unde possit acrius exstimulari et moveri; ne, etiamsi vera sit secundum rem debilitas, habeat forte aliquid imaginationis admixtum: adferenda autem erunt exempla; fuerunt enim Patres maturi, pii et graves, qui huiusmodi morbo laborarunt, qui postea, credentes medicis, sola obedientia curati sunt. Nec defuit,

qui ex apprehensione tenaciori putaret se homicidam futurum sui, si medicis in victu et cura eius, quam praetendebat, infirmitatis obtemperaret. Asserebat enim se tam evidenter de vita periclitari, si medicis acquiesceret, ut nulla ratione id, salva conscientia, posset: quem cum Superior, adhibitis etiam Theologis, iuberet securum esse et deponere scrupulum, quem in se susciperet, acquievit tandem et, Deo iuvante, curatus est.

8. Sed et illud animadvertat Superior, ne domi obloquantur aliqui contra illum, ne morbum tristitia exaggerent; neque contra ita ostendant se credere, ut illum in sua imaginatione confirmet: sed semper ita loquantur et sentire se ostendant, illum esse virum talem, cui credere debent; fore tamen, ut animatus plus possit. Adhibeat curationem, credatque medicis, Superiori acquiescat, sibi que persuadeat, occupationibus moderatis magis excitari et iuvari naturam, quam opprimi. Quid faciet, cum otio marcescet? erit sibi ipsi gravis: et alia, quae in hanc sententiam cum modestia et significatione compassionis adferri utiliter poterunt.

Obloquia
caeterorum co-
ercenda.

9. Postremo, si aeris mutatio tamquam utilis ab ipso apprehenderetur, Provinciali significandum, quam etiam medici valde commendent, polliceanturque ex hac mutatione fore omnino, ut vires reparet. Sunt enim melancholici in impressionibus et apprehensionibus mirabiles: et fieri posset, quod non semel contigit, ut, nulla vere facta in corpore mutatione, existimaret se ex illa loci mutatione plane restitutum, et aggrediretur magna. Si vero sit in loco, unde etiam difficile avellatur, tunc medici urgeant magis loci mutationem, et

Coeli mutatio.

forte statim dicet se melius habere ubi est, et incipiet aliquid facere, ne cogatur inde discedere, ubi libenter habitat. Hae sunt infirmitates humanae, tolerandae patienter et curandae suaviter.

CAPUT XIII. — Tentatio contra Institutum et aliquot Regulas, quae non placent.

Morbus hic plane periculosus est et valde curatu difficilis, praesertim in antiquioribus. Itaque investigandus est diligenter, et detegendus solenter, et accurate curandus. Solent enim huiusmodi homines morbum alte celare, et nisi occasio aliqua quasi non advertentibus aliquid extorqueat, vix se prodent, nisi cum iis, quos potuerint subodorari eiusdem esse sententiae.

1. Ante omnia igitur tamquam pro graviter et periculose aegrotante orationes indicendae domesticis, tum cura eius infirmi suscipienda diligentissime.

2. Curetur itaque in primis, ut sese confidenter aperiat, dicatque quibus in rebus Instituti tentationem patiatur; an fuerit illa diuturna, qua occasione orta, quibus accidentibus aucta; an dubia sua cum aliquo communicaverit, praesertim Superiore; quomodo et in quibus ei satisfactum; quid nunc est, quod eum maxime angat, ne dubitet se sincere manifestare. Forte enim aliqua eum affligunt, quia falso apprehendit: forte quia modum illa tractandi non intelligit (id enim multis contingit, qui non tam veris quam animo conceptis et apprehensis difficultatibus in rebus torquentur huiusmodi); nec dubitet Deo adiutore posse, si demonstretur, spinam evelli, quae pungit occulta: non esse eum

vel solum vel primum, qui talia passus sit. Sed quoniam non omnes Superiores eam habent Instituti notitiam aut prudentiam, ut satisfacere possint, et occurrentes obiectiones sive intellectu illarum rerum sive praxi commode diluere; omnino expedit, nisi esset Rector maximi Collegii, vir prudens, gravis et in his versatus, eum infirmum ad Provincialem mittere.

3. Ubi aperuerit ille morbum, dicet forte ea, in quibus fere tales impingere solent, scilicet: non probari sibi diversitatem graduum, Professionis dilationem, tam amplam Superiorum potestatem, reddere rationem conscientiae, manifestationem defectuum et caeterorum per quemlibet, qui extra confessionem ea sciret. Hic ergo Superior aggrediatur hominem, ponatque ei ob oculos morbi gravitatem, ut sciat, nisi diligenter curetur, non magis eum futurum in Societate quietum, vel forte etiam perseveraturum, quam si Carthusianus aliquis v. g. moraretur inter Franciscanos, cuius Religionis nullam sensit, aut adhuc sentit vocationem. Itaque accingat se ad opus, dicatque primo, an haec omnia intellexerit biennio novitiatus, an in tot renovationibus votorum. Respondebit haud dubie se vidisse, sed tunc non bene percepisse, postea autem apertis oculis plenius perspexisse. Sane videat, ne nunc male apertos habeat, sicut primi parentes ad videndum suam confusionem. Vere enim carnis prudentia ad male videndum eius aperuit oculos, quos innocentia feliciter clauserat, aperiendos ad ea, quae sunt Spiritus Dei. Et certe ita contingit, ut remoto lumine Sancti Spiritus et vocationis, quae omnia in

Huius morbi
difficultas.

Orationes
iuvandus.

Hortandus
ad se aperiendum
Superiori.

Detegenda
morbi gravitas.

Docendus
de singulis.

Gen. III, 7.

suis verisque coloribus apprehenderat, nunc, resumpta lucerna carnalis et naturalis intelligentiae, non eodem modo videat. Quare hoc potius defendendum, resumendumque primum lumen: *Nam prudentia carnis mors est*; et in lucerna propriae naturae, quae semper seipsam quaerit, quae mortificationis, abnegationis et perfectionis sunt, pulchra et lucida, uti sunt, apparere non poterunt: quippe cum Apostolus animalem hominem asserat, ea quae sunt Spiritus Dei, percipere non posse, quia stultitia est illi. Et vere ac sapienter a Piammone dictum est apud Cassianum: *Numquam rationem veritatis intrabit, quisquis a discussione coeperit erudiri: quia videns eum inimicus suo, potius quam Patrum iudicio, confidentem, facile in id usque propellit, ut etiam illa, quae maxime utilia ac saluberrima sunt, superflua ei videantur et noxia. Atque ita praesumptioni eius callidus hostis illudit, ut, irrationabilibus definitionibus suis pertinaciter inhaerendo, hoc solummodo sibi sanctum esse persuadeat, quod rectum atque iustissimum suae tantum obstinationis errore censuerit.*

Ostendendum
non esse nova
in Societate.

4. Ostendendum, fere haec omnia non esse in Societate nova, usurpata esse a sanctissimis Religionum Fundatoribus, et antiquissimis Patribus: adducenda loca Sanctorum, Basilii, Benedicti, Augustini, Pachomii, Cassiani. Quod si quibus minus probantur, ii perfectionem Institutorum et religiosae exercitationis imperfectorum hominum moribus et desideriis metiuntur, ut, quadam veluti Lesbia regula, non pulchrum et rectum, sed deforme potius et distortum, si non ruinosum plane construant aedificium.

5. Addendum, fuisse haec saepius, non solum a Societate universa in generalibus Congregationibus, atque a tam multis Patribus doctrina et religione praestantibus examinata, sed etiam Summorum Pontificum et Sanctae Sedis Apostolicae iussu non semel diligentissime perpensa. Et nuper Sixti v fel. rec., qui nonnullis Theologis et gravissimis Cardinalibus cum examinanda dedisset, illique, nostris responsis auditis et scripto traditis etiam accurate examinatis, ad Pontificem retulissent, nihil plane ille immutavit. Immo vero Gregorius xiv sanctae mem., qui ei successit, amplissimo diplomate ea explicavit et confirmavit.

A Congregat.
generali
et a Summis
Pontificibus
approbata.

6. Examinet radices, unde haec displicentia oriatur, et inveniet nonnullis in rebus esse ex falsa intelligentia. Haec declaranda, et abigendae tenebrae, quae mox disparebunt. In nonnullis plane ex malo affectu, superbiae v. g., non placet diversitas graduum, quia vult esse Professus; non manifestatio conscientiae, quia esse vellet occultus; non deferri ab aliis, quia nollet opinionem minui. Denique percurrat singula, et hoc ipso se iudicet, quo videt, unde proveniat. Illud etiam consideret, si radices maneant inquietudinis, nihil referre, an hoc vel illo obiecto turbemur. Satis enim apparet in aliis Religionibus, ubi nonnulla, quae apud nos sunt, non habentur, plurimos esse plusquam male contentos, alios manifeste apostatare: itaque non haec, quae illi displicent, in causa sunt; sed radix ipsa interior, quae si sanetur, salva erunt omnia. Quod in nonnullis manifeste constat, qui cum turbati multa ex iis improbarint, ubi collecto spiritu conspiciere potuerunt,

Investigandae
radices.

tranquillo animo usque ad finem perseverarunt.

7. Dicat sibi ipsi, quoties, beatissima Virgine et Angelis testibus, haec Deo promiserit, an non cum Societate pactum inierit, firmans etiam scriptura se contentum esse omnia servare; an nunc liceat in re tam gravi promissis non stare, sine quibus numquam fuisset in Societatem admissus, ut post tot annorum spatia renuat, seque affirmet quietum esse non posse?

8. Suaviter docendus, quod certe manifestissime demonstrari potest, quantopere haec valeant ad spiritualis vitae profectum et omnimodam abnegationem, quam, si mentiri nolit, in sua vocatione quaesivit. Percurrendum per singula, et ita eorum omnium speciositas et pulchritudo elucidanda erit, ut eius animum suo splendore alliciant. Quod certe possunt mirifice, ut in iis apparet, qui, gratia vocationis illustrati, ea perspicunt in lumine DEI.

9. Dicit forte, non tam haec in Instituto et legibus Ignatii, quam in praxi displicere ei, quod male a Superioribus practicentur. Sed primo iniuriam irrogat sanctissimo Fundatori: an enim ille non vidit eas leges hominibus, et pro hominibus, et ab hominibus administrandas se tradere? Vidit utique, nec ignoravit posse interdum errari; sed rursus, posse sancte tractari. At eiusmodi leges condere, quae Angelis, non hominibus conveniant, hominis fuisset minime prudentis, nec DEI Spiritu pleni, quales Religionum Fundatores esse oportet. Quod si non leges illas, quasi uso ipso minime faciles et commodas accuset, sed aliquorum Superiorum praxim, iam non Institutum,

sed personae displicent; de quibus alia ratio est, et in quibus, retenta Instituti puritate, emendari possunt quae desiderantur. Secundo: cur tam multi viri gravissimi et doctissimi sunt, qui integritatem huius administrandae legis collaudant, et Deo gratias hoc nomine agunt, cur et ipsi haec mala non vident? Cur ipsemet infirmus, si de sua causa non ageretur, tam oculatus non esset? At in propria causa et in se iudicando, quam proclive est falli! Deinde hortandus, ut dicat in particulari; et in singulis ei satis fieri poterit, nisi malit protervire: modo illud statuatur, quod negare non poterit, iudicium de sufficientia, talentis, virtutibus, non modo in iis, qui se plane totos Deo et Religioni tradiderunt, sed ne in saecularibus quidem cuiuscumque status non posse esse penes eum, de quo agitur. Ad caetera omnia facillima est responsio.

10. Hortandus, ut, praemissis aliquot exercitiis spiritualibus, praesertim de beneficio vocationis et obligatione ad perfectionem, paret se ad generalem confessionem; benigne animandus; difficultates molliendae; non omnes futuras, quas suspicatur; sed, ut in rebus humanis contingit, ex decem vix duae orientur; se etiam paratum ad illum iuvandum et consolandum. Denique ostendat re vera multa apprehendi difficilia a longe, quae re ipsa non ita sunt. Se etiam pro sua virili amanter explanaturum, ubi potuerit.

11. Prohibeatur omnino, ne hos conceptus cum aliquo communicet, tum propter privatam suam utilitatem, tum etiam propter communem. Quod si tamen faceret, vel inquietum post haec omnia se ostenderet, prae-

Promissio
facta Deo et pa-
ctum cum
Societate.

Quantum va-
leant.

Solvuntur
objectiones
contra
Institutum.

Spiritualibus
exercitiis
iuvandus.

Interdicen-
dum, ne aliis
communicet.

positus Generalis tempestive monendus erit.

CAPUT XIV. — Tentatio contra Superiorem cum aversione et diffidentia.

Quid
in se disquirat
Superior.

1. Ante omnia tollenda quaedam tentatio est ab ipso Superiore, ne putet huius infirmitatis culpam totam esse in infirmo: debet enim credere, posse etiam in se ipso non exiguum esse partem, et, si non committendo aliquid, quod etiam interdum evenit, saltem omittendo; vel, si in re non peccavit, potuit forte in modo peccare. Existimet ergo etiam se debitorem esse, examinet causas, et corrigat quod in se est, memor praecipue illius sententiae D. Gregorii ad Bononem Abbatem: *In correctione hunc esse ordinem noveris observandum, ut personas diligas, et vitia persequaris.* Et quod paulo post addit: *Sic vulnus debes abscindere, ut non possis ulcerare quod sanum est; ne, si, plus quam res exigit, ferrum impresseris, noceas cui prodesse festinas.*

Quae via tenenda
a subdito hanc
suspicionem
tollendi.

Pastoral. p. 2 c. 8.

2. Cum videat infirmum a se aversum sanari non posse, nec medicamenta admittere nisi suspicionem deponat; faciendum omnino, quod idem Sanctus Pater monuit, ut pastores dilectionem suam, quasi quamdam viam faciant, per quam corda audientium ad amorem Conditoris sui introducant. Difficile quippe est, ut quamlibet recta denuntians praedicator, qui non diligitur, audiatur. Ergo quaecumque monita, quaecumque remedia adhibeantur, nihil illi proderunt: immo interdum nocent magis, quia putat ille ea omnia non ab amore, sed aliunde proficisci.

Superior ferat
subditi
imperfectiones.

3. Itaque, si quid murmuret aut conqueratur contra illum; factus ve-

lut homo non audiens, caveat diligentissime, ne aut cum eo, qui detulit, aut cum alio quopiam ita loquatur, ut ostendat se etiam vulneratum; aut ita rem exaggeret, ut dicat haec tolerari non posse, omnino illum severe castigandum, non esse tales dignos, qui in Societate retineantur, et huiusmodi alia. Sed cum mansuetudine semper illud potius: Doleo bonum fratrem in haec prorupisse, praesertim cum Superioris personam teneo; cuperem omnino suspensiones has evellere ex ipsius animo; ex passione vehementi ita dixit; compatior illius infirmitati, cum praesertim haec, quia in alios redundant et scandalum pariunt, aliquo remedio indigeant; oremus pro illo; videamus quid consilii capiendum; sanare eum potius, quam humiliare cupio.

4. Aggrediatur eum in spiritu charitatis, capiens hoc modo vulpeculam, id est, detractorem, et capiat Domino, hoc est lucretur in lenitate fratrem suum in Christo. Qua de re cum egregie dicat S. Bernardus, verba illius, ut aptissima, apponam. Explicans enim verba illa Canticorum: *Capite nobis vulpes parvulas*, haec attexit: *Pessima vulpes occultus detractor; sed non minus nequam, adulator blandus. Cavebit sapiens ab his. Dabit operam sane, quod in ipso est, capere illos qui talia agunt; sed capere beneficiis atque obsequiis monitisque salutaribus, et orationibus pro his ad DEUM. Non cessabit istiusmodi carbones ignis congerere super caput maledici, et item super adulatoris, quousque, si fieri potest, et illi invidiam et isti simulationem de corde tollat, faciens mandatum Sponsi dicentis: Capite nobis vulpes parvulas, quae demoliuntur vineas. An non tibi captus ille videtur, qui, suffu-*

Spiritu
charitatis in-
vandus.

*Serm. 68
in Cant.*

Cant. II, 15.

Rom. XII, 20.

1 Ioan. III, 18.

sus ora rubore, quippe proprium erubescens iudicium, ipse suae confusionis et poenitudinis testis est, sive quod oderit hominem amore dignissimum, sive quod dilexerit tantum verbo et lingua eum, a quo se diligi opere et veritate vel sero expertus est? Captus plane, et captus Domino, secundum quod nominatim ipse expressit. Capite, inquit, nobis. Utinam ego omnes adversantes mihi sine causa ita capere possim, ut Christo eos vel restituam vel acquiram.

De murmurationibus contra Superiorem per alium monendus.

5. De murmurationibus et aliis, quae ipsum Superiorem attingunt, melius est si per alium moneatur, praesertim Confessarium et Praefectum spiritualium, a quo paterne ostendatur illi macula et aliorum offensio; interdum a Ministro; nonnumquam etiam, si ipse aderit, a Provinciali valde serio, indicando scandalum et culpae gravitatem. Ipse vero Superior multa, quae ad se pertinent, ostendat se nescire. Si enim intelligat is, qui offendit, illa ad Superioris notitiam pervenisse, vix poterit sibi persuadere Superiorem non esse propterea exulceratum et erga se male affectum.

A gravioribus Patribus iuvandus.

6. Interdum Provincialis, ipse Rectoris Admonitor, spiritualium Praefectus, vel aliquis ex gravioribus, cui praesertim tentatus confideret, indicent illi hanc opinionem, vere ex falsa apprehensione conceptam, maioris esse damni, quam ille putet; hanc nisi deponat, eum futurum semper inquietum; obedientiam numquam esse posse, qualem Deus et Constitutiones exigunt. Si Superior non taceat, monita salutaria verti ei in venenum; si taceat, quotidie in deteriora lapsurum: videat quid agat, et sibi consulat. Offerat praeterea, qui tentatum sic iuvare aggressus est, se cum Supe-

riore acturum efficaciter, ut illum amanter amplectatur; sperare se non futurum hoc difficile, quod noverit bonam Superioris voluntatem erga illum, quam signis et verbis sibi frequenter ostenderit. Proinde cum egerit, se relaturum. Agat, deinde magis confirmet, animet ut omnino per se adeat Superiorem, eique penitus aperiat vulnus, manifestet suspiciones omnes, omnes querelas; polliceri se libenter illum audiendum, atque, omnino disiectis umbris, fore omnia lucida et pacata. Sed ille non facile ad id adducetur, obiiiciens Superioris erga se aversionem cognitam, duritiam, verborum asperitatem, denique verendum, ne congressus hic accendat potius, quam exstinguat humores. Non ideo cessandum, sed saepius is erit urgendus, ut saltem vocatus eat, modo revera Superior se ad dulcedinem composuerit.

7. Ubi ventum fuerit ad colloquium, invitet eum Superior hilari fronte, ut omnia aperiat, quia alioquin numquam pacem inveniet; polliceatur fructum, promittat se, si quid revera in eo desideretur, facile mutaturum, quia non alio animo, quam ex charitate fecit. Si quid vero ex sinistris et falsis imaginationibus ortum habeat, se dilucide ostensurum, etiam adhibitis testibus, ipsum falli. Deinde sinat eum motus animi sui aperire, licet verbis incompositis et acerbioribus; nec tam illa attendat, quam infirmitatem. Ubi se aperuerit, excipiat eum suavissime, incipiat docere in singulis in hoc et illo penitus eum falli. Dicat quae fecerit contra pro illo, citet in hoc aut illo facto testes talem vel talem; si in hac vel illa re aliquid negavit petenti, non potuisse aliud fieri. Si iniunxit poeni-

Quomodo se gerat Superior in colloquio.

tentias, non fuisse nisi ordinarias. Si exploravit, vel aliquid de illo voluit sciscitari, fuisse conscientia coactum propter ea, quae referebantur; quae, licet facile non crederet, tenebatur tamen ut pastor quaerere. Si ostendit in nonnullis minorem fiduciam, quod non ei haec aut illa iniunxerit, vel fuisse quia externi alium petebant nominatim, vel quia genus illud negotiorum ob naturam eius et praesentem statum minime crederetur illius spiritui profuturum, vel quia Nostri vel externi offendebantur eius agendi modo. Polliceri se omnem charitatem, omnem fiduciam; incipiat ipse mutare modum, et videbit quanta illum Superior charitate complectatur. De his autem, in quibus mutare debet, melius esse ut redeat, commodius auditurus; longiorem fuisse sermonem; interim oret uterque, et veniat ipse animatus ut audiat, nam ex amore fore omnia. Non minus quippe diligit charitas, cum monet et obiurgat, quam cum blanditur ac fovet; sperare in posterum omnia meliora. Haec omnia fiant tamquam a patre blande et amanter: et omnino caveat Superior disputationes et altercationes; hoc enim minuit auctoritatem, et gignit maiores amaritudines. Addat praeterea super omnia (si forte contigerit eum aliqua contra ipsum Superiorem dixisse, quae putet relata Superioris ipsius animum pupugisse), ut sibi certissime persuadeat nihil in eius animo propterea amaritudinis resedissee; immo se tanto magis a Superiore diligi, a quo impensiora charitatis signa experietur; quique nullam aliam huius dilectionis compensationem petit, nisi ut se ille in posterum sincerum fratrem exhibeat, et cum magna fiducia tamquam ad

patrem accedat; fore sine dubio, ut eius fiduciae Superioris facta respondeant.

8. Ubi coeperit remitti febris ardor, moneat illum de gravioribus, excusans tamen, quoad potest, vel aliquam imprudentiam vel intentionem eius. Inculcet aliorum offensio-nem, Nostrorum et externorum, qui saepe conquesti sunt. Commemoret aliqua bona quae fecit, addens cur maculam inferat, cur multa bona impediat, quae praestare posset. Admisceat aliqua leviora errata, quae ostendat se nihili facere; doceat tamen quam facile et quanta cum laude ac merito illa vitare potuisset.

9. Iniungat, ut deinceps frequentius eum adeat, hoc enim sibi futurum gratissimum; communicatio enim nutriet fiduciam et amorem; non dubitet se diligi ut filium charissimum; utinam paterent corda, sic enim evanescerent cuncta, quae hanc suspicionem et diffidentiam ingenerant; et ne putet se verbo et lingua tantum diligi, experiatur, ut videat se diligi etiam opere et veritate; proponat quae cupit. Si possit sine maiore incommodo, concedat Superior alacriter; si habeat difficultatem in iis concedendis, tunc, infirmo praemonito, communicet cum Admonitore vel Consultore; qui si annuat nec manifestum sit incommodum, concedet: si neget, excusabitur, quia aliorum etiam iudicio permittendum non erit. Si per aliquem, cui magis fidat, velit agere cum Superiore, poterit initio indulgere: interdum tamen, si res eiusmodi sit, ut concedi debeat, significandum interpreti, ut is, qui petit, Superiorem adeat, Superiorem sine dubio facturum quod petitur.

Post
de gravioribus
monendus.

Hortetur,
ut Superiorem
frequentius
adeat.

1 Ioan. III, 18.

Quomodo
credenda quae
referuntur.

10. Etsi vigilandum est Superiori, cum iis maxime, qui maiori indigent cura; videat tamen cum hoc infirmo quae et quibus de eo credat: audiat quidem, sed perpendat omnia; proclive enim est, ut de eo, qui non recte ambulat, de quo putant Superiorem non habere optimam opinionem, esseque inter eos vicissim aliquam offensionem, multa ad eum deferantur non ita explorata, interdum etiam exaggerata. De iis, si absque diligenti cautela infirmus moneatur, mirum quantopere noceat, quantopere hinc morbus crescat; quantam occasionem sumat is, de quo agitur, infirmandi caetera, quae obiiciuntur; accusandi Superiorem nimiae credulitatis, quam etiam ex amaro affectu erga se proficisci et credet et praedicabit.

Ut se gerat,
cum defectus
deferuntur.

11. Hoc ipsum ei, cum arguitur, praedicandum, haec quidem esse delata, se tamen non facile credere quae dicuntur; cupere proinde ab eo cuncta cognoscere, idque ne putet ille se ex praeiudicio damnatum, quod caveat diligenter Superior, ne prae se ferat. Et quamvis alioqui de re constaret, audiat tamen antequam damnet; efficiatque, ut intelligat ille, sibi plane persuadeat (quamvis pro ratione sui officii et pro bono subditi atque communi, necessario audiat et investiget), tamen sibi gratius longe futurum, si innocens, quam si culpabilis inveniatur. Quis enim pater, qui, filii culpa vel infirmitate audita, non libentius inveniatur unde gaudeat, quam unde puniat?

Eius opera
utendum
et quomodo.

12. Iniungat illi aliqua, quae sine magno detrimento poterit: mittat interdum, si id ille praestare poterit, ad concionandum, ad exhortationes monialium, ad negotium aliquo cum Praelato, vel aliquid aliud transigen-

dum; ne arbitretur omnino ex diffidentia ad omnia ostium occludi. Haec tamen non ita ordinarie fient aut frequenter, ut incommoda incurrantur, vel familiaritatis cum principibus viris, vel quasi eius personae nimiae approbationis, quae postea Societati, si res non bene succedet, aliquando nocitura sit (nam huiusmodi homines solent interdum nostris contra nos armis et testimoniis pugnare), sed prudenter et per intervalla tantum, ne ille putet se penitus abiectum. Postea, ubi rationem reddiderit rei gestae, laudandus erit et animandus; haec enim valde conciliant animum et suspiciones evellunt.

13. Postremo nihil praetermittat per se et per alios idoneos, quod ad eximendas suspiciones et gignendam amoris sui opinionem facere possit; certus, nisi hoc fecerit, nulla medicamentorum genera profutura: memineritque sententiae D. Gregorii, quam sanctus ille Pater, et ex longa experientia didicerat, et ex Sacris Litteris exemplo confirmat Apostoli, qui, obiurgaturus graviter Corinthios, ita eos ante laudavit, ut post plurimas laudes intulerit: *Ita ut nihil vobis desit in ulla gratia*. Sed, ut Sanctus hic ait, *prius superborum brachia studuit per blandimentorum vincula religare, ut postmodum potuisset vulnus superbiae ferro correptionis incidere. Erant profecto in Corinthiis et quae laudari debuissent, erant et quae argui. Peritus itaque medicus prius sana membra, quae circa vulnus erant, laudando palpavit, et postmodum putridum sinum vulneris feriendo transfixit*. Hactenus beatus Gregorius.

Omnia
Superiori ten-
tanda.

*CAPUT XV. — Saecularitas et aulicis-
mus insinuans in familiaritates et
gratiam externorum.*

Quam faciem
induat
aulicismus.

Morbus hic in Societate et intra et extra periculosus est, et istis, qui eum patiuntur, et nobis fere nescientibus paulatim subintrat, specie quidem lucrificandi Principes, Praelatos, Magnates, conciliandi ad divinum obsequium huiusmodi homines Societati, iuvandi proximos etc; sed revera quaerimus interdum nos ipsos, et paulatim ad saecularia deflectimus. Quare diligenter praevenienda sunt mala, et initiis occurrendum.

Signa
aulicismi.

1. Attendenda igitur signa, quibus dignosci morbus hic possit. Ea autem, inter caetera, non obscure illum indicant, si quis frequentius illos adeat; si, cum abstinet, sentit desiderium praesentiae et congressus illorum; si eorum rebus et negotiis, tamquam propriis, se affici sentiat; si libenter amplectatur negotia saecularia; si, Superiore inscio, tractet; si huiusmodi Principes et Magnates sibi, non Societati conciliet; si observantia et obedientia incipiant illi sordescere; si Societatis ministeria, et quae minus speciosa videntur, leviora putet; si se factum arbitretur ad magna; si paupertatem nostram incipiat moleste ferre, quod commoditates et curiosiora requirat; si Nostrorum conversationem, praesertim simplicium, aspernetur; si Superiorem haec monentem, quasi malevolum et invidum, iniquius ferat. Haec enim et huiusmodi si adsint, quidquid decepta et decepatrix illius intentio huic polliceatur, certum est morbum illius animum occupare.

Indicanda
pericula.

2. Indicanda erunt ei pericula. Nam obedientia, fraterna unio, sim-

plicitas religiosa, devotio et coniunctio cum Deo, amor erga Societatem, zelus animarum et plurimae aliae virtutes manifeste periclitantur. Vix enim credi potest quam hic homo immutetur; et brevi, cum minime sentiet, inveniet et dolebit se alium. Unde in quinta generali Congregatione tam serio ea de re actum est, ut videre est canone 12 et 13, qui maxime servandi.

3. Avellendi huiusmodi homines tempestive bono aliquo nomine; quia, si incipiant altiores radices extendere, non poterunt sine magna Principum offensione divelli. Quare Superiores locales moneant tempestive Provinciales; qui, si videant difficultatem, consulant Generalem. Denique non sint Superiores hac in re negligentes, si consultum Societati volunt.

Statim
amovendi hu-
iusmodi
homines.

4. Si excusant se, quod Principes urgeant, hortandi serio, ut ipsi tamquam sua sponte fila praecidant; quod si voluerint, haud dubie suaviter id facient: tantum caveant, ne videantur, cum contra sentiant et cupiant, idcirco id facere, quia Superiores volunt, et quia hoc nomine ab hominibus Societatis male excipiantur. Si enim hoc modo fiat, nocet potius causae et Societati, quam prosit, et Principum animos valde exulcerat. Quo fit, ut haec eo modo pertractare, hominis sit nec obedientis, nec Societatem amantis, cum haec incommoda manifeste videat.

Quid, quando
se excusant.

5. Occupandi erunt diligenter in ministeriis, tum quod in his fructuosius proximis, tutius sibi, et maiori cum Societatis aedificatione versentur; tum ne tempus suppetat huiusmodi visitationibus et inutilibus colloquiis. Visitationes etiam interdum

Occupandi
in ministeriis.

diserte negandae, ut in Instructionibus cavetur impressis.

6. Publicae etiam in refectorio reprehensiones monebunt eos religiosae humilitatis, ut aulicismum quoquomodo interrumpant; quare circumspice et opportune suo tempore adhibendae.

7. Monendi subinde rem esse plenam invidiae apud externos, Societatem hoc nomine male audire, conflari multorum in nos odium, inter Nostros etiam nescio quid inaequalitatis offendere; hortandi, ut prudenter declinent; suggerant nonnullis in rebus Principibus ipsis aliquos alios Nostros vel externos, prout res feret, ne videantur Nostri omnia movere.

8. Externis, qui vel sua sponte, vel etiam ab huiusmodi Nostris missi, Superiorem urgent, ut illis hoc vel illud negotium demandet, modeste negent, praetexentes Principis ipsius offensionem, Societatis decreta, negotii saecularitatem, aliorum odium, et huiusmodi multa, quae impediunt, ne Superior possit hoc probare, si id illi faciant; tantum abest, ut possit iniungere.

9. Postremo, quoniam morbus mixtus est ex effusione ad exteriora et amore excellentiae, de quibus diximus capite 6 et 7, applicet Superior praeque remedia ex illis, et Generalem admoneat.

CAPUT XVI. — Pertinacia et duries iudicii cum contentione.

1. Si fuerit in speculativis, adhibeat Superior iudicium aliquorum doctorum. Et, ubi is fuerit diligenter auditus, imponat ei silentium iuxta obligationem Constitutionum, nec sinat longius progredi; alioqui nec pauca nec parva sequuntur incommoda.

2. In practicis, moneat illum hoc fere nasci ex superbia, qua velit aliis videri doctior vel superior, et nesciat cedere; vel ex tenuitate iudicii, quod non apprehendit, saltem non esse in rebus moralibus tantam evidentiam, ut non modo sit habenda ratio etiam iudicii aliorum, sed etiam prudentiores, proprio confisi iudicio, decepti gravissime fuerint.

3. Doceat esse interdum quaestiones de nugis et rumoribus, qui narrantur: quam vero indignum sit Religioso homine de iis certare, et charitatem laedere, facile quivis intelligit.

4. Monendus quod Cassianus ait: sicut inter carnales de terrenis substantiis, ita inter spirituales pro diversitate intellectuum oriri discordiam. Legat proinde diligenter egrégiam eius loci doctrinam, praesertim a capite 6 usque ad 12. Si vero sit Coadiutor, dicat illi Superior vel Praefectus aliqua in hanc sententiam.

5. Adhibeat remedia communia orationis et examinis particularis, assumendo levem aliquam poenitentiam, quoties in leviora inciderit.

6. Ne contentiones huiusmodi permittantur impune, dentur reprehensiones publicae in refectorio cum admonitionibus, quae alios etiam iuvent. Et, si Minister vel aliquis Pater ex gravioribus adesset, cum haec contingunt, posset commode sermonem ad alia transferre, et fratrem opportune monere.

7. Si quis monitus non emendaretur; assignandi essent maturiores et magis spirituales, cum quibus in recreatione ageret, ne ibi contenderet.

8. Si res fuerit cum Superiore, iam defectus est obedientiae; proinde

In practicis de quibus monendi.

Nugas interdum esse doceat.

Hortandus ad Cassianum legendum.

Collat. 16.

Communia remedia adhibenda.

Non abeant impune.

Quomodo iuvandus non emendatus.

Quid, cum res est cum Superiore

Publice reprehendendi.

Monendi de periculis.

Etiam externis denegandi.

Generalis quoque monendus.

In speculativis adhibendi Doctores.
Eva.c.3 n.10, 11.

adhibenda remedia, quae in quinto capite.

CAPUT XVII. — Perturbatio pacis, et seminatio discordiarum et iurgiorum.

Morbi gravitas
consideranda.

1. Ante omnia plurimum proderit, si gravitas morbi, quae a plurimis parvi penditur, diligenter ab infirmo, nec semel aut perfunctorie perpendatur. Consideret itaque quam multa, quam gravia, quam exaggerate de peccatis linguae Scripturae Sacrae loquantur: nam, praeter ea, quae D. Iacobus Apostolus tam graviter tertio capite suae Epistolae posuit (ut linguam appellet universitatem iniquitatis, et asserat maculare totum corpus, et inflammare rotam civitatis nostrae, inflammata a gehenna), in libris Proverbiorum et Ecclesiastae frequentissime de eo mone-mur: et potest quisque multa sibi loca conquirere, quibus veluti stimulis sese pungat. Sed certe Ecclesiastici 28 tam multa mala narrantur, ut mirum sit, si quis ea legat, et non contremiscat.

Iac. III, 6.

Exempla
Sanctorum
perpendenda.

2. Ex Sanctorum exemplis et eorum dictis eiusdem morbi gravitas perpendi potest. Mirum enim est quantopere linguae lapsum et formidaverint ipsi, et aliis formidandum ostenderint. Mira sunt quae sibi iniunxerunt, quae fecerunt, quae pertulerunt, ut linguam domare possent. Sed his describendis non est hic locus. Caeterum illud valde perpendendum, quod D. Basilius, cum de spiritualium morborum curatione agit quomodo contraria contrariis curanda sint, murationem gravissime punit, separatione videlicet ab aliis, et ut nemo ex fratribus cum ipso in opere esse velit. Quin etiam addit in detestationem tanti mali, ut opus, quod ille

S. Basil. reg.
fus. disput.
Interrog. 51.

laboravit, cum aliis ne misceatur; et, quod magis mirandum est, postquam ille humiliter poenitentiam egerit, et eo morbo liberatus fuerit, admitti quidem posse tunc illud opus, sed ne tunc quidem in usum fratrum erogandum, verum in alium aliquem, propter rationem supra allatam, quam attulit Interrogatione 29, quod ex admissione eiusmodi operis non sinatur ille advertere quantis in malis versetur. Indicat quippe hic Sanctus Pater ita terrendum hominem, ita confundendum, ita sui facti turpitudinem edocendum, ut vel ex eo, quod ne labores quidem illius recipiantur, intelligat ubi iaceat. Quod totum certe sine suspiriis legi non potest. Sed mirum est quanto cum animi sensu S. Chrysostomus damnet et deploret hoc vitium, ut et abundantissimos lacrimarum fontes ex oculis laxare cupiat; nec tamen ullum fore luctum tantae, ut ipse loquitur, tragoediae condignum putet. Mirum est quam subtiliter tanti criminis naturam, causas, malitiam, signa, indignitatem, damna, remedia describat. Si naturam spectes, nihil aliud hoc esse, ait, quam sibi invicem insurgere, in seipsos morsus laniatusque convertere, in suam carnem voracitatem exercere, sagittas verborum in fratres, immo acriora sagittis vulnera infligere, gladium denique in animam ipsam acuere. Si causas, cupiditatem et invidiam notat, et eas quidem mendacio fallaciaeque subnixas. Si malitiam, fratricidio et sacrilegio comparat: fratricidio quidem, cum fraternam societatem usque ad charitatis interitum laedat; quod caedis instar a Caino factae tanto est iniquius, quanto consanguinitas ipsa sublimior; sacrilegio autem, cum ipsum Christi corpus quodammodo

Tom. 5, ser.
de laude Dni.

Eius vitii na-
tura.

Causae.

Malitia.

Signa.

violetur. *Intelligas, inquit, cum in fratrem contumeliam dixeris, Christi te membrum vituperasse. Si signa, Possunt inquit, in vobis haec recognosci, cum quisque proximi auribus verba insusur- rat, obticeturque statim, si quis propius accedat, et de medio tollitur acceptus sermo. Et paulo post: Unde complures, inquit, reperies gentili potius quam christiano se credere. Si indigni-*

Indignitas.

tatem, eo magis, inquit, queror vos sub eodem tecto, templo, pastore, tot rebus ad concordiam provocantibus, discordes tamen et seditiosos exister-

Damna.

re. Si damna, primo sequi, ait, charitatis interitum, deinde consequenter DEUM e medio quodammodo profuge-

Matth. XVIII, 20.

re: ut enim, ubi duo vel tres congregantur in nomine ipsius, ibi est in medio eorum; ita cum duo vel tres in pacis eversionem conveniunt, ibi medius esse recusat. Tertio, fraternum nomen, quo nihil dulcius aut charius, tenue admodum et exile relinqui, ac prope exstingui. Postremo, a nobis ipsis animarum quasi civile exitium induci. *Si enim, inquit, fuerimus in nos semper armati, nulla erit daemorum industria ad nostrum exitium necessaria.* Si denique remedia, suadet,

Remedia.

ut divinae Eucharistiae mensam revereamur, ubi pacis victima Christus apponitur; ut, iniuria etiam lacesciti, toleremus tamen et ingemiscamus, non quidem iniuriae gratia, sed ob eam inferentis interitum; et ad extremum, ut fructum, qui ex iniuriarum tolerantia nascitur, cogitemus. Has omnes huius Patris sententias libuit in pauca colligere, cum necesse minime fuerit tam longum hic illius sermonem referre, quem tamen utilissimum erit perlegere; illudque in primis perpendere, apud quos dicat. Si enim tam graviter ferebat ista vir

sanctissimus in iis, qui sola christiani nominis societate coniuncti erant; quid de illis existimandum, qui arctissimo praeterea religiosae charitatis et unitatis vinculo adstricti sunt? Sed praetereunda non sunt quae D. Bernardus in eadem fere sententiam egregie dixit. Ac sermone quidem 29 in Cantica, *Proinde, inquit, dilectissimi, pacem habete ad vos, et nolite laedere invicem, non facto, non verbo etc.* Legatur locus. Et sermone 24, in illud: *Recti diligunt te; Videas ambulare seorsum etc.*, ubi conventicula et detractationes graphice describit. Sed sermone de triplici custodia, manus, linguae et cordis, ita rem exaggerat, ut dicat: *Nec vero eiusmodi linguam, ipso etiam mucrone, quo dominicum latus confossum est, crudeliorem dicere verearis. Fodit enim haec quoque Christi corpus, et membrum de membro, nec iam exanime fodit, sed facit exanime fodiendo. Ipsius quoque nocentior est spinis, quas illi tam sublimi capiti furor militaris imposuit: seu etiam clavis ferreis, quos sanctissimis manibus illis et pedibus consummatio iudaicae iniquitatis infixit. Nisi enim huius, quod nunc pungitur et transfoditur, corporis sui vitam illius vitae corporis praetulisset, numquam illud pro istomortis iniuriae crucis ignominiae tradidisset.* Et D. Augustinus vehementer matrem collaudat, quod numquam alteri de altera proderet, nisi quod ad eas reconciliandas valeret. Aitque se experientia doctum turbarum et miseriarum, quas lingua excitat, non parvum hoc bonum aestimare. Et subdit: *Animo humano parum esse debere inimicitias hominum nec excitare, nec augere male loquendo, nisi eas etiam extinguere bene loquendo studuerit.* Quid igitur Religiosis faciendum?

Cant. 1, 8.

S. Aug. 1, 9
confess. c. 9.

Intelligitur
gravitas
ex damno pro-
ximi.

3. Ex damno et perturbatione eorum, quibuscum vivunt, morbi gravitas intelligitur: evertunt enim pacem animorum, tranquillitatem, obedientiam; et ministeria etiam ac fructum in proximis, opinione Nostrorum quoquo pacto diminuta, non leviter impediunt. Nec solum eo tempore, quo loquuntur, et iis personis, cum quibus agunt, nocent; sed laedunt plurimos etiam absentes, et post multos annos, quia rumores et suspiciones in alios et alios derivantur. Nec in ea Domo, ubi quis est, tantum eius amor et opinioni detrahitur, sed manat per Provinciam, immo per Provincias, ubi post multos annos longissime positus inveniat ille a se abalienatos animos eorum, quibus nec nocuit umquam, neque convixit. Quod si obedientia illum praeferat, miseri subditi ex praeiudicio et sinistra illa opinione, et conqueruntur ipsi et torquent Superiorem, ut nec fiducia, nec reverentia, nec amor in iis locum habere possit; ut merito in eiusmodi detractores, qui venenum tam late diffundunt, illud Scripturae aptari possit: *Vae qui potum dat amico suo, mittens fel suum et inebrians, ut aspiciat nuditatem eius.* Quod de hac re egregie explicat B. Ephrem. Etiam maxime iuvat, si attendatur facilitas incurrendi hoc peccatum ex linguae volubilitate; quo enim facilius peccatum aliquod incurritur, eo diligentior ibi custodia adhibenda est. Et certe, si quis gravem aliquam infirmitatem corporis ex linguae lapsu accerseret, quam vigilans esset et quam cautus! Et tamen in animae periculo dormitamus. Immo vero in re levissima, si quis ex defectu linguae in pronuntiatione alicuius dictionis errare so-

leret, quod eam recte proferre non posset; si huic publice agendum esset, quam caute dictionem illam vitaret, ne linguae vitium prodere cogeretur! Quanto ergo magis illae cavendae sunt voces, in quibus lingua gravius peccat, nec tam corporis, quam mentis vitium manifestat? Cum illud culpa careat, hoc neque culpa non levi, nec poena carere possit.

4. Intelligant non esse ad excusationem satis, si id non ex intentione faciant, et formali studio detrahendi aut Societati aut aliis; quia ex natura rei eadem sequuntur mala, quocumque tandem animo illud dictum fuerit: nec Societati et aliis minus propterea incommodi evenire; quia, cum sciat se facile labi, debuisset attentius custodiam ponere ori suo; sicut et qui, vim vini et potus expertus, iterum inebriatur, non excusatur a culpa, quia debuisset potuissetque cavere.

5. Si erga aliquem sentiat se esse male affectum, de eo rebusque illius ne loquatur, nisi oratione et praeparatione praemissa; nam facile ex abundantia cordis os loquitur, et de malo thesauro non profert bona.

6. Si quando labatur, ipse ultro sese Superiori vel Confessario statim deferat; et caveat ne ea nocte cubitum eat, priusquam confessione se abluerit: tum ut, si forte mortale subsit, in peccato ne dormiat; tum, etiamsi non esset, facilius veniam impetret et medicinam. Quod si faciet, maximum sine dubio praesidium sentiet.

7. Fugiat, tamquam venenum, eorum colloquia et conversationes, cum quibus errare solet; nec de rebus ad alios pertinentibus, maxime vero ad gubernationem, nisi valde circumspe-

Non satis est
bona intentio.

Psalm. cxl, 3.

Quid, si se
male affectum
sentiat.

Matth. xii, 34, 35.

Statim lapsus
Superiori aperiendus.

Vitanda
quae sunt in
causa.

Hab. ii, 15.

*Serm. de vita
spirit. n. 39
tom. 1.*

cte et paratus loquatur, etiamsi forte leve id, quod dicitur, sibi videatur, nec quidquam mali suspicetur.

8. Ubi in eo erraverit, excipiat a Superiore gravi aliqua obiurgatione, et commemoratione aliquorum, quae hic dicuntur. Crescit enim morbus hic, si quis alius, ex indulgentia et defectu correctionis, ultra quam credi possit. Multetur interdum pro qualitate culpae; nam et Salomon admonet: *Multato pestilente, sapientior erit parvulus*. Si tamen contra personam ipsius Superioris fuerit murmuratio, servanda erunt quae dicta de tentatione contra Superiorem capite 14, numero 5 et 6.

9. Nisi res fuerit valde publica, et scandalum potius ob dissimulationem nascatur, non erit de huiusmodi in publica reprehensione et parva mensa reprehendendus, nisi forte in genere de inordinata et indisciplina locutione et murmuratione. Sed monendus diserte id publice non fieri, quia valde scandalizaret, si sciretur hoc eum dixisse; ideo graviores arbitretur culpam. Bonum tamen erit, si is coram quibus dixit se humiliet, dicta retractet, culpam dicat, et de scandalo veniam petat.

10. Referre alteri de altero quod charitatem laedat, non perniciosum tantum, sed diabolicum arbitretur; et recordetur quomodo Constitutiones huiusmodi homines appellent, videlicet pestem; quid in eos statuant, id est, ut separentur vel a Domo, vel etiam a Societate. Nec dissimilem sententiam tulit S. Basilus, ubi ait: *Qui detrahit fratri, vel detrahentem auscultat et tolerat, qua hic animadversione dignus est?* Respondet: *Exterminandi a reliquorum societate ambo: Detrahentem enim secreto proximo suo,*

hunc persequer. Et alibi dictum est: Detrahentem nolito libenter audire, ne sustollaris. Et addit interrogatione sequenti: *Si vero Antistiti etiam detraherit, quo pacto cum illo nos geremus?* Respondet: *Manifestum est hoc quoque iudicium ex ira DEI adversus Mariam, quando detraxit Moysi, cuius peccatum, ne ipso quidem Moyse deprecante, inultum dimisit DEUS.* Et de huiusmodi videtur dixisse Salomon: *Eiice derisorem* (sive pestilentem, eadem quippe vox est), *et exhibit cum eo iurgium*; nisi enim serio tales emendentur, iurgia et dissensiones procul dubio deesse non poterunt.

11. Investiget ipse infirmus diligenter huius morbi causas. Sunt enim qui detrahunt ex aliqua aversione in alium concepta, de quo dulciter quasi loqui nesciunt. Sunt qui ex quadam vanitate aliis detrahunt, alios iudicant, et de omnibus decernunt, probantes, improbantes, quasi soli sapientes. Sunt qui ex invidia et aliorum factis detrahunt, et, ut ait S. Hieronymus, aliorum lucra sua damna reputant. Sunt qui animo Superiorem taxandi, quod hunc vel illum praeponat, quod fere ex eadem invidiae et superbiae radice prodit. Hic autem invidiae morbus, qui mortiferi basilisci morsus est, quam sit periculosus et ad curandum difficilis, egregie docet Cassianus collatione 18, capite ultimo, quod diligentissime perlegendum est. Ex his atque aliis huiusmodi cum detractationis vitium oriatur, ibi medicinam apponat, ubi viderit esse huiusmodi infirmitatis pestiferam, sed feracem valde radicem.

12. Videat quam miserum sit, cum caetera Religionis onera portet, exponere se tam probabili periculo perdendi frequenter omnia, si incidat in

Graviter
obiurgandus.

Prov. xxi, 11.

Quid, si
res non erit
publica.

Relationes
contra alterum
perniciosae.
P. 8 c. 1 n. 5.

S. Basil. reg.
brev. reg. 26.

Psal. c, 5.

Num. xii, 1.

Prov. xxi, 10.

Ab infirmo
causae investi-
gandae.

Periculum, cui
se exponit.

mortale, quod in huiusmodi facile est. Quod si DEUM graviter offendere, immo vel suggerentem Satanam sustinere, non modo Religioso, sed christiano homine indignum est; quid censendum, si ea omni custodia non vitemus, ex quibus id facile consequetur? Revera tremendum. Sed quominus haec sollicitudo pungit et urit, retineat saltem laborum et meritum iactura, difficultas poenitentiae, et labor resurgendi.

13. Ad examen particulare cum aliqua poenitentia, quoties ceciderit, orationes et lacrimas serio confugiat, sciens, quod ad periculum cadendi et aliorum damnum attinet, periculosius se hoc morbo, quam contra castitatem tentari; et tamen ex ista tentatione quomodo humiliatur, quomodo omnia tentat, non omittit disciplinas, orationes, sacramentorum frequentiam! In lingua vero, quasi nullum esset periculum gravioris casus, tam facile prolabimur. Evellendus omnino hic error ab animo, et diligenter periculum praecavendum.

14. Videat attentius, quam odiosus fiat omnibus, qui in eadem Domo versantur, forte etiam illis ipsis apud quos loquitur. Sed parum est. Quid, si gravius illud addatur, quod Apostolus ait, *Detractores DEO odibiles*? Quid miserum magis, quam DEO et hominibus esse odiosum? Et *postea in ore suo* huiusmodi miserabiles *complacebunt!*

15. Postremo servet Superior quae habentur in responsione ad quamdam Congregationem provincialem anni 1590, quae sic habet: Primum quidem occasiones captare debebunt (id est, Superiores) in domesticis exhortationibus, quae ad Nostros haberi solent, ac serio inculcare quantopere hoc

vitium conscientiae, pietati ac paci noceat. Secundo, ut, praeter communes syndicos, nonnulli occulti adhibeantur, qui in particulari de hoc vitio referant; et ut delinquentibus in eo, vel poenitentiae iniungantur publicae, vel correctiones secretae, prout res tulerit, adhibeantur. Tertio, Confessarii poenitentes serio moneant in his graviter peccari posse. Et, si quidem detractio fuerit mortalis, remittant ad Superiorem, iuxta Ordinationem decimam quartam ex viginti duabus, quas kalendis Augusti 1590 ad Provincias misimus. Si tamen casus mortalis non fuerit, moneant illum serio, poenitentiamque iniungant, ac remedia tum particularis examinis, tum alia proponant. Possunt etiam eos in privatis colloquiis extra confessionem monere, ut a consuetudine eorum, si quos noverint aut viderint in hoc vitium impingere, diligenter caveant. Quarto, quoniam non raro multam praebet occasionem huiusmodi querelis et obmurmurationibus scire quid in consultationibus dictum aut determinatum sit; ratio habeatur quam diligentissime, ut Consultores servant secretum iuxta officii sui regulam. Quinto, plurimum nocet, si Admonitor et Consultores ita cum accedentibus et contristatis agant, ut, spe illos fovendi et iuvandi, ea de Superioribus dicant, ut dolentium querelas approbare, atque idem quod illi de Superioribus sentire videantur. Hoc enim modo etiam contra illorum intentionem foveatur querelae et murmurationes, et confirmantur magis. Sed ita accedentes amanter excipiant et patienter audiant, ut Superiorum auctoritatem et amorem servant. Non enim deerit modus consolandi eos, qui in amari-

Hic, Ord. Gen.
c. 5, Cas. reserv.

Examen
particulare
et alia id genus.

Odiosus
fit omnibus.

Rom. 1, 30.

Psal. XLVIII, 14.

Superiori servanda
responsa
ad romanam
Congreg.

tudine sunt, etiam operam suam apud Superiorem promittendo, modo charitas et prudentia, ac necessaria in verbis circumspectio non desit. Sexto, moneantur inter Nostros selectiores nonnulli, qui, si quid tale in Nostorum Collegiis viderint irrepere, id impedire, sermonemque divertere current, vel meliores interponendo sermones, vel suaviter et amanter dicendo non esse tutum simile quid proferre. Septimo, intelligant etiam Nostri tum in exhortationibus tum a Confessariis et serio doceantur, in detractatione et murmuratione facile esse lethale peccatum. Et quamvis in particulari ex circumstantiis fieri possit, ut culpa non eo pertingat, tamen ex natura rei, si non semper mortaliter, fere tamen graviter peccari; exempli gratia, cum malam de Praelatis opinionem subditorum animis per huiusmodi verba inserimus, vel bonam evellimus, aut quovis modo ipsos a Praelatis alienamus; cum obedientiae vires et simplicitatem enervamus; cum dissidia, simultates et animorum aversiones inter fratres seminamus; cum communem pacem, tranquillitatem et Regularum disciplinam perturbamus. Qua de re beatus Bernardus pulchre sic ait, de Religione loquens: *Proditores fiunt, quicumque in hoc Domini castrum inimicos eius introducere moliuntur, quales sunt utique detractores, Deo odibiles; qui discordias seminant, nutriunt scandala inter fratres. Sicut enim in pace factus est locus Domini, sic in discordia locum fieri diabolo manifestum est. Non miremini, fratres, si durius loqui videor, quia veritas neminem palpat. Omnino proditorem se esse noverit, si quis forte, quod absit, vitiq̃ quaelibet in hanc domum conatur inducere, et templum Dei*

speluncam facere daemonum. Gratias Deo, non multos hic invenimus huiuscemodi. Sed tamen deprehendimus interdum forte nonnullos, qui colloquantur hostibus, et paciscantur foedus cum morte, hoc est, moliantur, quod in eis est, imminuere Ordinis disciplinam, intepescere fervorem, turbare pacem, laedere charitatem.

CAPUT XVIII. — Melancholia, scrupuli.

De hoc morbo tam multa tamque utilia a multis conscripta sunt, ut non sit necesse plura dicere.

1. Legi poterit Gerson tractatu contra pusillanimitatem, parte tertia, et de praeparatione ad Missam.

2. Hic ordinarie fovendi, amanter excipiendi, animandi, nec illis dubie aut cum haesitatione loquendum, sed clare: nihil hoc; mittat ista securus; ne repetat; hoc facito; ego rationem reddam Deo etc.

3. Illud tamen praetereundum non est, esse interdum aliquos, qui non ex nimis timorata conscientia in scrupulos vergant; sed peculiari aliqua ex causa circa unum aut alterum obiectum cum sint anxii et scrupulosi, in reliquis tamen minime timorati et disciplinati inveniuntur. Experti enim sumus alioqui spiritualis profectus et religiosae observantiae valde negligentes, et sine scrupulo multas admittentes imperfectiones, ob quas tandem e Societate dimittendi fuerint, qui tamen, in nonnullis anxie nimis et scrupulose agentes, finem numquam faciebant confessionibus generalibus, facultatibus petendis, et huiusmodi. Quod ideo dicendum fuit, ne tales homines semper foveantur, et eorum conscientiae dilatentur, sicut cum scrupulosis agendum; sed ut discrete in iis tantum iuventur leni-

Quinam libri
legendi.

Quomodo in-
vandi.

Scrupulosi
circa
peculiarioria
obiecta.

S. Bern. ser. 3.
de Dedicat.
eccles.

Rom. 1, 30.

Ps. LXXV, 3.

tate et indulgentia, in quibus indigent; in caeteris moneantur de laxitate, et ut videant haec inter se non cohaerere; quin immo contingere posse, ut ex nimia negligentia et socor-

dia hos scrupulos permittantur incur-
rere. Evigilent itaque cum fervore;
animandi tamen cum dexteritate,
prout ratio docebit.

EXERCITIA SPIRITUALIA

S. P. IGNATII LOYOLAE

PAULUS PAPA III

AD PERPETUAM REI MEMORIAM.

PASTORALIS OFFICII CURA in universum Christi gregem Nobis commissam et divinae gloriae ac laudis amor facit, ut ea, quae salutem animarum et spiritualem earum profectum iuvant, amplectentes, vota eorum, qui aliquid, quod fovere et nutrire pietatem in Christi fidelibus valeat, a Nobis exposcunt, ad exauditionis gratiam admittamus. Cum ergo, sicut dilectus filius, nobilis vir Franciscus de Borgia, dux Gandiae, Nobis nuper exponi fecit, dilectus filius Ignatius de Loyola, Praepositus Generalis Societatis Iesu, per Nos in alma Urbe nostra erectae et per Nos auctoritate apostolica confirmatae, quaedam documenta sive Exercitia Spiritualia, ex Sacris Scripturis et vitae spiritualis experimentis elicita, composuerit, et in ordinem ad pie movendos fidelium animos aptissimum redegerit; illaque Christi fidelibus ad spiritualem consolationem et profectum magnopere utilia et salubria esse, non solum fama ex plurimis locis allata praedictus Franciscus dux didicerit, sed etiam experimento manifesto, cum Barcinone, tum Valentiae, tum Gandiae id compertum habuerit. Quare idem Franciscus dux Nobis humiliter supplicari fecit, ut documenta et Spiritualia Exercitia praedicta, quo latius eorum fructus pateat, et plures Christi fideles maiori cum devotione ad utendum illis invitentur, examinari facere; et, si approbatione et laude digna inveniremus, approbare et laudare, aliasque in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignaremur. Nos igitur, qui documenta et Exercitia huiusmodi examinari fecimus, et quae testimonio ac relatione dilecti filii nostri Ioannis, tituli S. Clementis, Presbyteri Cardinalis, Burgensis Episcopi ac haereticae pravitatis Inquisitoris, et venerabilis fratris nostri Philippi, Saluciarum Episcopi, ac dictae Urbis nostrae in spiritualibus Vicarii generalis, nec non dilecti filii Aegidii Foscararii, nostri sacri Palatii Magistri, Nobis desuper facta, pietate ac sanctitate plena, et ad aedificationem et spiritualem

profectum fidelium valde utilia et salubria esse et fore comperimus: debitum etiam respectum ad fructus uberes, quos Ignatius et ab ipso instituta Societas praefata in Ecclesia Dei ubique gentium producere non cessant, et ad maximum adiumentum, quod ad id praedicta Exercitia attulerunt, non immerito habentes; huiusmodi supplicationibus inclinati, documenta et Exercitia praedicta, ac omnia et singula in eis contenta, auctoritate praedicta, tenore praesentium, ex certa scientia nostra approbamus, collaudamus, ac praesentis scripti patrocinio communimus; hortantes plurimum in Domino omnes et singulos utriusque sexus Christi fideles ubilibet constitutos, ut tam piis documentis et Exercitiis uti, et illis instrui devote velint. Nec non concedentes, ut huiusmodi documenta et Spiritualia Exercitia imprimi a quocumque bibliopola, per praedictum Ignatium eligendo, libere et licite valeant. Ita tamen, ut post primam editionem, sine consensu eiusdem Ignatii vel successorum eius, nec ab hoc nec ab alio omnino sub excommunicationis et 500 ducatorum, piis operibus applicandorum, poena imprimi possint. Ac mandantes nihilominus universis et singulis locorum Ordinariis, ac personis in ecclesiastica dignitate constitutis, et cathedralium ac metropolitanarum ecclesiarum Canonicis, et earundem Ordinariorum Vicariis in spiritualibus, generalibus, et officialibus ubilibet constitutis, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum, per se vel alium seu alios, cuivis de Societate praedicta, vel aliis quorum intererit, in praemissis Spiritualibus Exercitiis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostra illos dicta concessione et approbatione pacifice frui et gaudere: non permittentes eos per quoscumque contra praesentium tenorem quomodolibet molestari; contradictores quoslibet et rebelles per censuras et poenas ecclesiasticas ac alia opportuna iuris remedia, appellatione postposita, compescendo; invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis. Non obstantibus fel. rec. Bonifacii Papae VIII, Praedecessoris nostri, de una, et Concilii Generalis de duabus diaetis, dummodo ultra tres aliquis auctoritate praesentium non trahatur; quibusvis aliis Constitutionibus et Ordinationibus apostolicis, caeterisque contrariis quibuscumque: aut si aliquibus communiter vel divisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Volumus autem quod praesentium litterarum transumptis, manu Notarii publici subscriptis,

et sigillo alicuius Praelati seu personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, plena fides ubique habeatur, et illis stetur, tam in iudicio quam extra, ac si originales litterae exhiberentur et ostenderentur.

Datum Romae, apud Sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die ultimo Iulii, millesimo quingentesimo quadragesimo octavo. Pontificatus Nostri anno xiv.

BLO. EL. FULGINEN.

NOTANDUM.

De indulgentia plenaria concessa peragentibus Exercitia in nostris Domibus vel alibi sub directione Nostrorum, vide litteras apostolicas Alexandri VII, CUM SICUT, 12 Oct. 1657, et Benedicti XIV, QUEMADMODUM PRESBYTERI, 15 Iul. 1749. De facultatibus vero hos absolvendi vide bullas Benedicti XIV, QUANTUM SECESSUS, 29 Mart. 1753, et DEDIMUS SANE, 16 Maii 1753.

TESTIMONIA EORUM,

QUIBUS CENSURA EXERCITIORUM EST COMMISSA.

IN PRIMA TRANSLATIONE.

Legimus omnia in volumine hoc digesta, nobisque valde placuerunt, et ad animarum salutem in primis conducibilia sunt visa.

CARDINALIS BURGENSIS.

Concedimus, ut opus hoc, omni laude dignum et christianae professioni valde proficuum, imprimatur.

PHILIPPUS, VICARIUS.

Non poterunt tam sancta Exercitia non maximum commodum praestare cuilibet studioso. Ideo obviis etiam ulnis amplexenda sunt.

F. AEGIDIUS FOSCARARIUS, MAGISTER SACRI PALATII.

IN SECUNDA TRANSLATIONE.

Legimus Spiritualia haec Exercitia, placentque nobis valde; et digna iudicamus, quae ob omnibus orthodoxae fidei cultoribus recipiantur et magni fiant.

CARDINALIS BURGENSIS.

Concedimus, ut opus hoc, omni laude dignum et christianae professioni valde proficuum, imprimatur.

PHILIPPUS, VICARIUS.

Cum nequeat subsistere diu christiana religio sine exercitiis et meditationibus aliquibus spiritualibus (in meditatione enim, inquit Vates, exardescit anima mea), nullas arbitror magis opportunas his, quae procul dubio ex Scripturarum studiis et longo rerum usu natae sunt.

F. AEGIDIUS FOSCARARIUS, MAGISTER SACRI PALATII.

QUIDAM DE SOCIETATE IESU

DEVOTO LECTORI EIUSDEM SOCIETATIS SALUTEM IN DOMINO.

Haec documenta ac Spiritualia Exercitia, quae non tam a libris, quam ab unctione Sancti Spiritus, et ab interna experientia et usu tractandorum animorum edoctus, noster in Christo Pater M. Ignatius de Loyola, Societatis nostrae Institutor et Praepositus Generalis, (ut praemissum est) composuit, ab idiomate hispanico in latinum duobus modis sunt versa: altera versio, non solum sensum sensui, sed pene verbum verbo; altera, quae visa est praeferenda, sensum tantum sensui, sed fideliter reddebat. Cum autem Exercitia haec, ut satisfaceret quorundam et praecipue illustrissimi ducis Gandiae, Francisci de Borgia, devotioni, qui optabat approbari ea Sedis Apostolicae auctoritate, quae iam pridem, et spiritualis plurimorum omnis generis et conditionis hominum profectus (qui per ea Spiritum Domini vel hauserant vel mirum in modum auxerant) ubique approbaverat; cum, inquam, ante approbationem Summi Pontificis destinatis censoribus videnda proponerentur, utraque translatio eis est oblata. Et licet omnino liberae censurae eorum subiicerentur, ut adderent, minuerent, mutarent, prout in Domino videretur; tamen, ne verbo quidem mutato, utramque versionem (quod testimoniis eorundem

in archetypis exemplaribus patet) approbarunt. Quod ad impressionem attinet, hoc te, pie lector, monitum velim, non iis, qui tantum lecturi Exercitia, sed qui facturi, vel potius aliis tradituri sunt, esse hoc laboris et operae impensum. Cum enim ad fructum uberem capiendum parum sit legisse, nisi strenue quis in eis se exercuerit, et magistrum in rebus spiritualibus versatum sit nactus; constat non eo animo impressa esse, ut passim in vulgus emanarent: sed cum laboriosum nimis esset, nec sine magno temporis et impensarum dispendio, tam multa exemplaria manu scribere, quibus ad Societatis ipsius usum opus erat, et ut, varietate et erratis plurimis (quae in manu scriptis deprehendi solent) devitatis, indubitatae fidei exemplaria suppeterent, typis hoc opus excusum est; sed omnia excusa volumina in potestatem Societatis ad ipsius, ut diximus, usum (ita ut nec vendi nec excudi ullibi possint) sunt redacta. De his te monere, pie lector, (si forte minus innotuerant) cum perspecta mihi sint praedicta omnia, officii mei esse duxi. Vale in Domino. Romae, vi idus Augusti MDXLVIII.

MONITUM

EDITIONIS ROMANAE LIBRI EXERCITIORUM ANNI MDXCVI.

*Loca quae ex diligenti cum hispanico autographo collatione
adnotata sunt in hac postrema editione.*

Ea Patrum Deputatio, quae in quinta generali Congregatione pro recognoscendo Directorio Exercitiorum instituta fuit, illud in primis proposuit, ut, antequam liber Exercitiorum denuo imprimeretur, cum hispanico autographo, qui Romae servatur, diligenter conferretur, non ut nova quaedam versio fieret, sed ut loca quaedam accommodarentur, quae in vulgata latina subobscura videbantur. Quod cum R. Pater noster fieri mandasset, facta diligenti collatione, compertum est latinam editionem in paucis ab autographo discrepare. Iis igitur praetermissis, quae parvi momenti esse videbantur, ea tantum loca adnotari placuit, in quibus sensus subobscurus censebatur, vel certe clarior hac nova versione reddi poterat. Quae omnia cum essent a R. Patre nostro cum Patribus Assistentibus diligenter examinata, ne vulgata editio, ob reverentiam, quae illi merito debetur, mutari videretur,

satius visum est, si in fine * Exercitiorum loca omnia, quae sunt adnotata, ponerentur stellulis quibusdam signata, quae locis, in quibus facta est mutatio, responderent, ut facilius, quae in postrema hac editione fuerunt accommodata, reperiri a quolibet possent. Hic autem labor, ut speramus, maiorem quamdam lucem afferet iis, qui Exercitia tractant; omnibusque Societatis nostrae hominibus, qui Exercitiorum usum habere debent frequentissimum, non erit iniucundus.

Romae, 25 Iunii MDXCVI.

Mandato R. Patris nostri Generalis,

IACOBUS DOMINICUS, SECRETARIUS.

* In hac editione ponuntur praedicta loca, non omnia simul in fine, sed unumquodque eorum in parte inferiori paginae, in qua locus ipse adnotatus invenitur, secundum normam editionis Romanae a R. P. Roothaan notis illustratae.

Anima Christi, sanctifica me.

Corpus Christi, salva me.

Sanguis Christi, inebria me.

Aqua lateris Christi, lava me.

Passio Christi, conforta me.

O bone IESU, exaudi me;

Intra tua vulnera absconde me;

Ne permittas me separari a te;

Ab hoste maligno defende me;

In hora mortis meae voca me,

Et iube me venire ad te,

Ut cum Sanctis tuis laudem te

In saecula saeculorum. Amen.

EXERCITIA SPIRITUALIA

S. P. IGNATII LOYOLAE.

ANNOTATIONES QUAE DAM,

ALICUIUS AFFERENTES INTELLIGENTIAE AD
EXERCITIA SPIRITUALIA QUAE SEQUUN-
TUR, UT IUVARI POSSIT, TAM IS QUI EA
TRADITURUS EST, QUAM QUI ACCEPTURUS.

Quid nomine
Exercitiorum
Spiritualium
veniat.

P RIMA est annotatio, quod ipso nomine Spiritualium Exercitiorum intelligitur modus quilibet examinandi propriam conscientiam; item meditandi, contemplandi, orandi secundum mentem et vocem; ac postremo alias quascumque spirituales operationes tractandi, ut dicetur deinceps. Sicut enim deambulare, iter facere, et currere exercitia sunt corporalia; ita quoque praeparare et disponere animam ad tollendas affectiones omnes male ordinatas, et, iis sublatis, ad quaerendam et invenientiam voluntatem DEI circa vitae suae institutionem et salutem animae, Exercitia vocantur Spiritualia.

Quid
praestandum
tradenti
Exercitia.

SECUNDA est, quod ille, qui modum et ordinem alteri tradit meditandi sive contemplandi, fideliter narrare debet meditationis seu contemplationis historiam, percursis obiter dumtaxat punctis illius praecipuis, et adiecta solum brevi declaratiuncula; ut is, qui meditaturus est, accepto veritatis historicae primum funda-

mento, discurrat postea et ratiocinetur per seipsum. Ita enim fiet, ut, dum aliquid invenerit, quod elucidationem vel apprehensionem historiae aliquanto maiorem praebeat (sive ex discursu proprio, sive ex divina mentis illustratione id contingat), gustum delectabiliorem et uberiores fructus percipiat, quam si res ipsa ei ab altero diffusius narrata et declarata esset. Non enim abundantia scientiae, sed sensus et gustus rerum interior desiderium animae explere solet.

TERTIA est, quod, cum in sequentibus omnibus exercitiis spiritualibus utamur actibus intellectus, quando discurremus, voluntatis vero, quando afficimur; advertendum est in operatione, quae praecipue est voluntatis, dum voce aut mente cum Domino DEO vel Sanctis eius colloquimur, maiorem exigi a nobis reverentiam, quam dum per usum intellectus circa intelligentiam potius moramur.

Ubi maior
reverentia
habenda.

QUARTA est, quod licet Exercitiis sequentibus assignentur quatuor hebdomadae, totidem Exercitiorum partibus singulae singulis respondentes; videlicet, ut in prima hebdomada fiat consideratio de peccatis, in secunda de D. N. IESU CHRISTI vita usque ad ingressum eius in Hierusalem die Dominica Palmarum, in tertia de Passione eiusdem, in quarta de Resurre-

Ordo
hebdomadum
moderari
potest.

ctione et Ascensione, adiectis tribus orandi modis; non tamen ita accipiendae sunt dictae hebdomadae, ut necesse sit unamquamque continere septem vel octo dies. Cum enim contingat alios aliis tardiores vel promptiores esse ad consequendum id, quod quaerunt (puta in prima hebdomada contritionem, dolorem et lacrimas de peccatis suis), aliquos etiam plus aut minus agitari probarique variis spiritibus; expedit nonnumquam * succidi hebdomadam quamcumque, vel extendi, iuxta materiae subiectae rationem. Solet tamen totum Exercitiorum tempus triginta dierum, aut circiter, spatio concludi.

QUINTA est, quod mirum in modum iuvatur, qui suscipit Exercitia, si, magno animo atque liberali accedens, totum studium et arbitrium suum offerat suo Creatori, ut de se suisque omnibus id statuatur, in quo ipsi potissimum servire possit iuxta eiusdem beneplacitum.

SEXTA est, quod tradens Exercitia, si animadvertat ei, qui recipit, nullas incidere spirituales animi commotiones, ut sunt consolationes, vel tristitiae, neque diversorum spirituum agitationes; sedulo debet percontari, an ipsa Exercitia praescriptis agat temporibus, et quibus modis, an etiam observet diligenter cunctas additiones; et de singulis ratio postuletur. Porro de consolationibus et desolationibus infra tractabitur, post mysteria vitae Christi. De additionibus vero pag. 461.

SEPTIMA est, quod is, qui alterum exercendum curat, si eum videat de-

solatione affici seu tentatione, cavere debet, ne se durum vel austerum ipsi exhibeat, sed mitem potius ac suavem praestet, confirmato eius animo ad agendum strenue in posterum; detectisque inimici nostri versutiis, eum ad consolationem studeat disponere, tamquam brevi subsecuturam.

OCTAVA est, quod circa consolationes et desolationes summentis Exercitia, et circa astutias inimici poterunt usui esse regulae, quae ** in prioribus duabus hebdomadis habentur, de variis spiritibus internoscendis.

NONA est, quod, quando exercendus est quispiam spiritualium rerum inexpertus, unde contingat eum in prima hebdomada crassis quibusdam apertisque tentationibus vexari, ostensis iam inde prosequendi obsequii divini certis impedimentis (cuiusmodi sunt molestia, anxietas, pudor, timor, habita honoris mundani ratione), tunc illi, qui eum exerceri docet, superseendum est usu regularum, quae ad secundam hebdomadam pertinent, de discretione spirituum, et iis utendum solis, quae in prima dantur. Quia, quantum alter ex his accepturus est commodi, tantundem ex illis dispendii referret ob subtilitatem rei et sublimitatem, quae est supra eius captum.

DECIMA est, quod, qui exercetur, si tentationibus iactetur boni speciem prae se ferentibus, tunc munendus est per dictas regulas hebdomadae secundae. Humani enim generis inimicus per boni speciem eos, ut plurimum, oppugnat, qui antea in via vi-

Regulae pro
desolatione
et consolatione.

Quid cum
inexperto Exer-
citorum
faciendum.

Usus
regularum
secundae
hebdomadae.

Quae animi
dispositio
Exercitia
facienti.

Quid, cum
nullae animi
motiones
incidunt.

Quid,
cum tentatio
et desolatio
supervenit.

* Annotatione quarta in fine, ubi dicitur: Expedit nonnumquam succidi hebdomadam; sensus erit clarior, si legatur: Contrahi hebdomadam.

** Annotatione octava, ubi dicitur: In prioribus duabus hebdomadis; lege: Pro prioribus duabus hebdomadis.

tae, quam illuminativam appellant, respondente exercitiis secundae hebdomadae, fuerint potius versati, quam in altera, quae purgativa dici solet, * atque per exercitia primae hebdomadae comprehenditur.

UNDECIMA est, quod exercenti se in prima hebdomada expedit nescire quid in secunda sit acturus; sed ad consequendum illud, quod tunc quaerit, acriter laborare, perinde ac si nihil boni postea esset reperturus.

DUODECIMA est, quod admonendus est is, qui exercitatur, ut, cum in quotidiano quolibet exercitio ex quinque infra describendis expendi debeat unius horae tempus, curet semper animi quietem in hoc reperire, quod plus temporis, potius quam minus, insumpsisse sibi conscius sit. Frequens est enim daemone hoc agere, ut praefixum meditationi vel orationi temporis spatium decurtetur.

DECIMA TERTIA est, quod, cum facile sit ac leve, affluente consolatione, integram contemplationis horam traducere; difficillimum e contra, incidente desolatione; idcirco adversus tentationem ac desolationem semper pugnandum est, producto ultra praefinitam horam exercitio, vincendi gratia. Ita enim, non solum discimus resistere adversario, sed eum etiam expugnare.

DECIMA QUARTA est, quod, si vacans Exercitiis cernatur consolatione multa et fervore magno ferri, obvian- dum est, ne promisso aliquo vel voto, inconsulte ac praecipitanter facto, se obstringat. Idque tanto fuerit diligentius praeventendum, quanto ille ingenii esse instabilioris perspicitur.

Quamvis enim unus alterum iuste movere possit ad ingressum Religionis, in qua emittenda sint obedientiae, paupertatis atque castitatis vota; quamvis praeterea maioris meriti sit opus ex voto quam sine voto factum; plurima nihilominus ratio habenda est conditionis propriae personarum. Item attente est considerandum, quid commodi vel incommodi possit occurrere ad illud praestandum, quod aliquis promissurus sit.

DECIMA QUINTA est, quod tradens Exercitia non debet alterum impellere ad paupertatem et promissionem eius, magis quam ad oppositum; neque ad hoc, potius quam ad illud institutum vitae: quia, licet extra Exercitia licitum sit, et pro merito ducendum, si quis caelibatum, Religionem, et aliam quamcumque evangelicam perfectionem amplecti suadeat iis omnibus, quos ex personarum et conditionum ratione probabile sit fore idoneos; longe tamen convenientius meliusque est inter Exercitia ipsa id non attentare; sed Dei potius voluntatem quaerere atque praestolari, donec ipse Creator ac Dominus noster animae sibi devotae sese communicet, eamque amplexans, ad sui amorem, laudem et servitium disponat, prout maxime scit esse commodum. Quapropter dictanti Exercitia standum est in quodam aequilibrio, sinendumque, ut citra medium Creator ipse cum creatura, et haec vicissim cum illo rem transigat.

DECIMA SEXTA est, quod, ut Creator ipse Dominusque noster in creatura sua certius operetur, si accadat animam ad aliquid minus rectum af-

Circa vota facienda.

Tempore Exercitiorum nemo impellatur ad paupertatem.

Quid, cum anima ad aliquid minus rectum afficitur.

Exercens se nesciat sequentes meditationes.

In quotidiano exercitio plus temporis, potius quam minus insumendum.

In desolatione, exercitii tempus producatur.

Ubi fraenutendum in ferventioribus.

* Annotatione decima in fine, ubi habetur: Atque per exercitia primae hebdomadae comprehenditur; lege: Atque exercitiis primae hebdomadae respondet.

fici atque inclinari, summopere ac totis viribus nitendum est in contrarium: (ut puta, si ad officium vel beneficium adipiscendum aspiret, non divinae gloriae aut communis animarum salutis causa, sed commoditatis suae negotiorumque temporalium dumtaxat) tunc affectus ad oppositum impelli debet per assiduas orationes et alia exercitia pia, in quibus a clementia Dei oppositum petatur, videlicet: hunc ut ille animum offerat ipsi Deo, se tale officium vel beneficium aut aliud quidvis iam non appetere, nisi priorem affectum adeo mutaverit, ut nihil iam omnino desideret vel possideat alia ex causa, quam divini cultus et honoris.

Quid
illi praescri-
bendum, cui
variae cogita-
tiones
immittuntur.

* DECIMA SEPTIMA perutilis est, quod scilicet tradens Exercitia, inquirere ac scire nolens proprias alterius cogitationes et peccata; superest, ut, certior factus fideliter de cogitationibus a vario spiritu immissis, et ad maius aut minus bonum trahentibus, spiritualia nonnulla exercitia illi praescribat, praesenti animae necessitati opportuna.

Quomodo
accommodanda
exercitia,
et exercenti se
attemperanda.

DECIMA OCTAVA est, quod iuxta eius, qui exercetur, habitudinem, puta pro aetate, doctrina vel ingenio, accommodari debent exercitia: ne cui rudi aut imbecilli seu debili ea imponantur, quae ferre non possit citra incommodum, nedum ad profectum suum assumere. Similiter prout cuique in animo est sese disponere, impartendum id demum est, quod eum potissimum iuvare possit. Propterea ei, qui se instrui dumtaxat

postulat, et ad gradum aliquem perducitur in quo animus suus conquiescat, tradi potest particulare primum examen, infra positum pag. 454, deinde generale, pag. 455, simulque modus orandi mane per horae dimidium, ex praeceptorum Dei et peccatorum mortalium consideratione, de qua suo loco infra. Suadendum etiam fuerit, ut octavo quoque die peccata sua confiteatur, et quindecim dierum intervallo, vel octo potius, si affectus impellat, sumat Eucharistiae Sacramentum. Ista exercitationis ratio proprie competit rudioribus seu illiteratis, quibus insuper exponenda erunt singula praecepta Dei atque Ecclesiae, mortalia peccata, cum quinque sensibus, et operibus misericordiae. Itidem, si is, qui tradit Exercitia, alterum viderit debilis esse naturae ac parum capacis, unde modicus proventus et fructus sperari queat, satius fuerit aliqua ex dictis levioribus exercitiis ipsi praescribere usque ad confessionem peccatorum; postea nonnulla conscientiae examina et methodum confessionis frequentioris dare, quibus iam paratum sibi animae profectum seu lucrum tueri possit. Non erit autem progrediendum ad electionum dictamina, aliorumve, quam primae hebdomadae, exercitiorum; quoties praesertim alii adsunt maiori cum fructu exercitandi, nec omnia omnibus praestare temporis permittit angustia.

DECIMA NONA est, quod homini negotiis publicis vel aliis convenientibus districto, sive ingenio sive lit-

Quid
faciendum
cum homine
publicis nego-
tiis districto.

* *Annotatio decima septima ita poni debet*: Decima septima. Perutile est, ut, qui tradit Exercitia, quamvis inquirere ac scire non intendat proprias alterius cogitationes et peccata; certior tamen fideliter fiat de variis agitationibus et cogitationibus, quas varii spiritus immittunt. Perspecto enim maiori aut minori eius profectu, nonnulla spiritualia exercitia praescribere illi potest, praesenti animae necessitati opportuna.

teris praeditus sit, suppetente ipsi hora una et dimidia diebus singulis ad sumenda nonnulla exercitia, exponendum primo erit, quem in finem homo creatus sit; deinde per horam dimidiam examen particulare, deinceps generale cum modo rite confitendi sumendique sancti Sacramenti tradi ei possunt: praescribendo etiam, ut mane per triduum spatio unius horae meditationem agat de primo, secundo ac tertio peccato, ut docetur pag. 457, postea per alios tres dies eadem hora de processu peccatorum, ut pagina 459, per alios totidem de poenis, quae peccatis respondent, pagina 460.

Dictandae quoque illi erunt, intra totum dictarum trium meditationum tempus, decem additiones illae, quae habentur pagina 461.

Observabitur eadem meditandi ratio circa mysteria Domini nostri Iesu Christi, quae infra in ipsismet Exercitiis late explicatur.

VIGESIMA est, quod ei, qui a negotiis liberior est, et fructum consequi spiritualem optat, quam possit maximum, tradenda sunt omnia Exercitia eodem, quo procedunt, ordine (et quidem scribi rerum capita, ne excidant e memoria, expedit), in quibus (secundum successum communiorum) tanto maiorem faciet progressum spiritualis vitae, quanto magis ab amicis notisque omnibus et ab omni rerum humanarum sollicitudine sese abduxerit: ut si ab aedibus pristinis migret in domum cellamve aliquam secretiorem, unde ipsi liberum securumque sit egredi ad matutinum sacrum Missae, vel ad Vesperarum Officium, cum libuerit, audiendum, absque familiaris cuiusquam interpellatione. Ex qua quidem loci seces-

sione, inter alias multas commoditates, hae tres praecipue consurgunt. Prima, quod, exclusis amicis et familiaribus negotiisque minus recte ordinatis ad Dei cultum, gratiam apud Deum non mediocrem meretur. Secunda, quod per huiusmodi secessum, intellectu minus quam antea distracto in diversas partes, sed collecta redactaque omni cogitatione ad rem unam, scilicet ad obsequendum Deo Creatori suo et saluti animae suae consulendum, multo liberius ac expeditius utitur naturae viribus in quaerendo eo, quod desiderat tantopere. Tertia, quod quanto se magis reperit anima segregatam ac solitariam, tanto aptiorem seipsam reddit ad quaerendum attingendumque Creatorem et Dominum suum: ad quem insuper, quo propius accedit, eo melius ad suscipienda bonitatis divinae dona disponitur.

EXERCITIA QUAEDAM SPIRITUALIA,

PER QUAE HOMO DIRIGITUR, UT VINCERE SEIPSUM POSSIT, ET VITAE SUAE RATIONEM, DETERMINATIONE A NOXIIS AFFECTIBUS LIBERA, INSTITUERE.

In primis, ut per huiusmodi Exercitia, tam qui ea tradit, quam qui accipit, iuvare queat, supponendum est christianum unumquemque pium debere promptiore animo sententiam seu propositionem obscuram alterius in bonam trahere partem, quam damnare. Si vero nulla eam ratione tutari possit, exquirat dicentis mentem, et, si minus recte sentiat vel intelligat, corripiat benigne; hoc nisi sufficit, vias omnes opportunas tentet, quibus illum sanum intellectu ac securum reddat ab errore.

Quid, cum libero a negotiis, et fructum consequi cupiente.

Sententia alterius obscura in bonam partem trahatur.

Quando et quomodo, qui errat, corripiendus.

PRINCIPIUM,

SIVE FUNDAMENTUM.

Hominis finis.

Creatus est homo ad hunc finem, ut Dominum DEUM suum laudet ac revereatur, eique serviens tandem salvus fiat. Reliqua vero, supra terram sita, creata sunt hominis ipsius causa, ut eum ad finem creationis suae prosequendum iuvent: unde sequitur utendum illis vel abstinendum eatenus esse, quatenus ad prosecutionem finis vel conferunt vel obsunt. Quapropter debemus absque differentia nos habere circa res creatas omnes * (prout libertati arbitrii nostri subiectae sunt, et non prohibitae): ita, ut (quod in nobis est) non quaeramus sanitatem, magis quam aegritudinem; neque divitias paupertati, honorem contemptui, vitam longam brevi praeferamus. ** Sed consentaneum est ex omnibus ea demum, quae ad finem ducunt, eligere ac desiderare.

EXAMEN PARTICULARE
ET QUOTIDIANUM,

TRIA TEMPORA COMPLECTENS AD DISPOSITIONEM SUI AC DUPLICEM DISCUSSIONEM ACCOMMODA.

1. Tempus
matutinum.

PRIMUM tempus est matutinum, quo debet homo, statim dum a somno surgit, proponere diligentem sui custodiam circa peccatum aut vitium aliquod particulare, a quo emendari cupit.

2. Pomeridianum.

SECUNDUM est pomeridianum, in quo petenda est a Deo gratia, ut

reminisci possit ille quoties in peccatum seu delictum istud particulare inciderit, et in posterum cavere; deinde priorem faciat discussionem, exigens ab anima sua rationem de peccato seu vitio iam dicto, et singulas diei partes praeteritas percurrens, ab ea hora qua surrexit usque ad praesentem, quoties illud commiserit, et puncta totidem signet in priore linea figurae subscriptae. Quibus peractis, denuo proponat per spatium diei reliquum diligentius sese cohibere.

TERTIUM erit vespertinum tempus, in quo post coenae horam facienda est discussio secunda, percursis itidem horis singulis ab examine priore usque ad praesens lapsis, et, eodem modo rememoratis enumeratisque vicibus quibus deliquerit, parem eis punctorum numerum signabit in posteriore linea figurae sequenti similis, ad hoc praeparatae.

3. Vespertinum.

ADDITIONES QUATUOR UTILES AD FACILIOREM ET CELERIOREM PECCATI SEU VITII CUIUSVIS EXSTIRPATIONEM.

PRIMA est, ut, quoties id peccati seu delicti genus homo commiserit, manu pectori admota doleat de lapsu; quod fieri potest etiam assistentibus aliis, nec advertentibus.

Prima.

SECUNDA est, ut sub noctem, numeratis comparatisque invicem punctis linearum, quarum prior priori examini, posterior posteriori assignatur, attendat an a priore examine usque ad secundum aliqua successerit emendatio.

Secunda.

* In Fundamento, ubi dicitur: Prout libertati arbitrii nostri subiectae sunt, et non prohibitae; clarius ex autographo dicatur: Prout libertati arbitrii nostri permissum est, et non prohibitum.

** Circa finem Fundamenti, ubi habetur: Sed consentaneum est ex omnibus ea demum, quae ad finem ducunt, eligere ac desiderare; dicatur: Sed consentaneum est ex omnibus ea demum, quae ad finem, cuius gratia conditi sumus, nos ducunt, eligere ac desiderare.

Quarts.

Item NOTANDUM est ex sequentibus figuris, primam caeteris longiorem deputari diei primae, puta dominicae; secundam vero diei lunae, paulo breviorē; et ita deinceps, cum par sit diminui in dies erratorum numerum.

Peccat autem leviter aliquis, seu venialiter, quando in suborta peccati mortalis cogitatione aliquantum moratur, quasi auscultando, vel quando aliqua obiter sensus delectatione afficitur, vel in ea retundenda sese exhibet negligentem. Mortale vero peccatum per cogitationem duobus modis admittitur: primo, quando cogitationi peccati praebetur quacunque ratione assensus; secundo, quando peccatum illud opere completur. Idque gravius est priore ex tribus causis, videlicet: ob maiorem temporis decursum, ob actum intensiorem, et ob plurium denique offendiculum sive detrimentum.

Quando
mortalis,
et quotuplex.

Triplex
cogitationum
genus.

De cogitatione.

Quotuplex
meritum
in repellenda
mala
cogitatione.

Verbo etiam multifariam offenditur DEUS: ut in blasphemia, iuramento. Nam iurandum non est neque per Creatorem neque per creaturas ullas, nisi concurrentibus his tribus: veritate, necessitate ac reverentia. Porro intelligenda est necessitas, non in veritatis cuiuslibet affirmatione, sed eius tantum, quae circa spirituale, corporale vel etiam temporale bonum aliquod momenti est non levis. Reverentiam dicimus, quando, assumens divinum nomen, adhibet considerationem, ut Deo Creatori ac Domino debitus honor tribuatur.

Quotupliciter
verbo DEUS
offenditur.

Sciendum est autem, licet iuramentum temere seu vane factum per

De iuramento.

Creatorem sit gravius peccatum, quam per creaturam; difficilius tamen esse per hanc, quam per illum, licite iurare, servatis debitis circumstantiis, quas diximus. Primo, quia in mentione creaturae, facienda per iuramentum, non ita excitamur aut redimur attenti, ut ex veritate ac necessitate iuremus, sicut nominato rerum omnium Creatore. Secundo, eo quod ad honorem Deo exhibendum cum reverentia longe debilius move-mur ex commemoratione creaturae, quam ipsius Dei Creatoris. Quam obrem iurare per creaturas perfectis magis conceditur quam crassioribus, sive idiotis: quandoquidem perfecti ex contemplationis usu assiduo et illustratione intellectus considerant proprius atque deprehendunt Deum secundum essentiam, praesentiam et potentiam suam creaturae cuilibet inesse; unde ad praestandam illi debitam in iuramento reverentiam paratiores sunt aliis, qui eo perfectionis nondum provecti sunt. Tertio, quia, creaturis ad confirmationem iuramenti crebrius adscitis, periculum esset idololatriae; id quod imperfectis, magis quam perfectis, fuerit timendum.

Otiosum verbum vitandum, et quale sit.

Vitandum est insuper verbum otiosum (inter alia locutionis peccata), quale esse intelligitur, quodcumque nec loquenti nec alteri prodest, nec eo etiam animo profertur, ut afferat utilitatem. E converso vero minime otiosum censendum est verbum illud, quodcumque ad animae vel propriae vel alienae, aut ad corporis aut rei etiam temporalis commodum pertinet, aut certe ad tale quippiam ex dicentis mente dirigitur; etiam si quis de negotiis loquatur ab instituto suo alienis, ut Religiosus de bellis vel

mercimoniis. Caeterum ex sermone quidem, ad finem bonum ordinato, meritum contingit; ad malum vero finem, aut futiliter prolatus sermo, generat peccatum.

Sunt et oris peccata, mendacium, falsa testimonia, detractio. Nam detrahendum non est alteri, nec obmurmurandum. Revelato enim mortali alicuius peccato, quod publicum non sit, cum mala intentione vel gravi damno famae alterius, mortale itidem peccatum committitur; veniali autem, veniale solum. Ad haec, quotiescumque alienum patefacimus vitium vel defectum, nostrum ipsorum vitium ac defectum simul commonstramus.

Verumtamen, ubi recta mens est, de proximi delicto licebit loqui bifariam.

Oris peccata.

Quandonam de proximi delicto licet loqui.

Primo, quando publicum est, ut meretricium, vel damnatum in iudicio, vel perniciosum, puta ob errorem publicum animos conversantium corumpentem.

Secundo, quoties occultum alicuius crimen indicatur alteri, per cuius subventionem ille relevari a peccato possit; dummodo rei huius probabilis aliqua ratio vel coniectura offeratur.

Possent inter oris peccata irrisiones, contumeliae et alia id genus adscribi, quae persequi licebit tradenti Exercitia, prout opus esse iudicaverit.

De opere.

Propositis ante oculos decem mandatis Dei, cum Ecclesiae praeceptis et iussis maiorum seu Superiorum, aestimandum est, quidquid fit operis adversus quodlibet eorum, id peccatum esse; levius aut gravius tamen, pro inaequali peccandi modo, et pro diversa peccantium habitudine. Porro

Operis peccata

reduci ad iussa ducimus Superiorum, diplomata seu indulta Pontificum pro infidelium expugnatione vel christianorum pace concedi atque promulgari solita; per quae ad confessionem peccatorum et Eucharistiae sanctae sumptionem Christi fideles invitantur. Peccat siquidem non leviter quicumque tam pias Rectorum Ecclesiae cohortationes sanctionesque aspernari audet ac transgredi.

EXAMINIS GENERALIS MODUS,

PARTICULAS SEU PUNCTA QUINQUE COMPLECTENTIS.

1. Gratiae agendae.

Primum punctum est Domino nostro Deo pro beneficiis acceptis gratias agendas esse.

2. Gratia petenda.

Secundum, quod debemus pro cognitione et expulsionem peccatorum gratiam flagitare.

3. Discutienda conscientia.

Tertium, de admissis praesenti die peccatis rationem ab anima nostra exigere, per horas singulas, ex quo surreximus, vestigando. Et primo quidem circa cogitationem, deinde circa loquelam atque operationem, eodem ordine, quo in particulari examine traditum est.

4. Venia poscenda.

Quartum, poscere veniam de delictis.

5. Emendatio proponenda.

Quintum, proponere cum Dei gratia emendationem; et Orationem Dominicam post dicta omnia recitare, *Pater noster*.

CONFESSIONIS GENERALIS
ET COMMUNIONIS USUS.

Confessionis generalis emolumenta.

Ex confessione generali ultro facta, inter alia pleraque, percipiuntur tria haec emolumenta.

Primum.

Primum, quod, tametsi, qui annis singulis saltem confitetur semel, ad generalem huiusmodi confessionem

minime obligetur; eam tamen facienti ipsi multo plus commodi et meriti accedit, ob dolorem scilicet de peccatis et malitia vitae praeteritae, quem ita sentit vehementiorem.

Secundum.

Secundum, quoniam, inspecta per spiritualem exercitationem, longe quam antea manifestius, natura et malitia peccatorum, tanto amplius commodum ac meritum percepturus est.

Tertium.

Tertium, quia consentaneum est hominem, sic rite confessum atque dispositum, multo melius se habere ad Eucharistiae sumptionem, quae maxime confert, et ad fugam peccati, et ad gratiae receptae conservationem et augmentum.

Porro generalis ista confessio post hebdomadae primae exercitia potissimum erit opportuna.

Quandam generalis confessio facienda.

PRIMUM EXERCITIUM

MEDITANDI, SECUNDUM TRES ANIMAE POTENTIAS, CIRCA PECCATUM TRIPLEX,

et continet orationem praeparatoriam, duo praeludia, et puncta tria praecipua cum uno colloquio.

Oratio praeparatoria est qua petimus a Domino gratiam, ut vires atque operationes nostrae omnes sincere ad eius gloriam et cultum tendant.

Oratio praeparatoria.

Primum praeludium est ratio quaedam componendi loci. Pro qua notandum est, quod in quavis meditatione sive contemplatione de re corporea, ut puta de Christo, effingendus erit nobis, secundum visionem quamdam imaginariam, locus corporeus id, quod contemplamur, repraesentans, veluti templum aut mons, in quo reperiamus Christum IESUM vel MARIAM Virginem, et caetera, quae

1. Praeludium.

spectant ad contemplationis nostrae argumentum. Sin autem speculationi subest res incorporea, ut est consideratio peccatorum nunc oblata, poterit loci constructio talis esse, ut si per imaginationem cernamus animam nostram in corpore isto corruptibili, velut in carcere, constrictam; hominem quoque ipsum in hac miseriae valle inter animalia bruta exulantem.

2. Praeludium.

Secundum erit praeludium, ut a Domino id postulem, quod exopto iuxta propositae contemplationis argumentum, nimirum: si de Christi resurrectione fuerit meditandum, petenda erit laetitia, qua gaudenti Christo congaudeam; sin de passione, lacrimas, poenas et angores petam ad compatiendum Christo patienti. In praesenti ergo meditatione pudorem confusionemque mei ipsius debeo exposcere, attendens quam multi homines ob peccatum mortale, vel unicum, damnati fuerint; et quod ego, toties omni peccando, sim damnationem commeritus.

Quae orationi
seu contempla-
tioni
praemittenda.

Circa peccatum
Angelorum.

NOTANDUM ad haec, quod omni meditationi seu contemplationi praemitti debent tam oratio praeparatoria quam praeludia duo; sed oratio quidem semper fit eodem modo, praeludia vero pro diversitate rerum sunt diversa.

Primum punctum erit, ut exerceatur memoria mea circa primum peccatorum omnium, quod fuit ab Angelis commissum; adhibito statim discursu intellectus, atque voluntatis motu, instigante me ad volventa et intelligenda ea, per quae erubescam et confundar totus, facta unius tantum peccati Angelorum cum tot meis comparatione: unde colligere liceat, cum illi ob unicum crimen addicti sint inferno, quam saepe ipse supplicium idem meruerim. In

memoriam itaque dicimus trahendum esse, quo pacto Angeli, creati primum in statu gratiae, sed (quod necesse erat ad beatitudinis consummationem) non volentes per arbitrii libertatem Creatori suo reverentiam et obsequium praestare, at contra eum ipsum insolescentes, conversi fuerint ex gratia in malitiam, et de coelo ad infernum praecipitati. Consequenter discurrendum erit per officium intellectus circa haec pensiculatus, nec non concitandis simul voluntatis affectionibus acrius insistendum.

Secundum est punctum easdem potentias tres circa peccatum primorum parentum (quod secundum appellabimus) exercere; tractando memoria quam diuturnam ob illud poenitentiam egerunt, quanta humanum genus corruptio invasit, quot hominum millia ad inferos deturbata sunt. Memorandum est videlicet, quomodo Adam, in damasceno campo de limo terrae factus, positusque in terrestri paradiso, et Eva, formata ex una costarum eius, cum de fructu arboris scientiae boni et mali prohibiti essent comedere, et nihilominus comedissent, post peccatum subito ex paradiso eiecti sint, vestibus pelliceis induti, et originali iustitia privati, reliquum vitae suae tempus in laboribus ac aerumnis maximis poenitendo traxerint. Super his etiam ratiocinio intellectus et affectibus voluntatis utendum erit, sicut prius.

Circa peccatum
primorum
parentum.

Tertium est, ut exerceamur pari modo circa peccatum mortale et particulare quodlibet (ipsum nos tertium peccatum dicemus, ut a duobus supra positis distinguatur), considerando quod peccato tali, vel semel dumtaxat commissio, forte detrusi sint multi ad infernum; quodque prae-

Circa peccatum
mortale
particulare.

terea prope innumeri, ob delicta meis pauciora atque leviora forte, crucientur aeternis poenis. Unde memoria versandum erit quanta sit peccati gravitas et malitia DEUM omnium Conditorem atque Dominum offendentis. Ratiocinandum quoque est, supplicium aeternum peccato iuste irrogari, utpote adversus infinitam bonitatem DEI perpetrato. Postremo suscitandi sunt affectus, sicut iam dictum est.

Colloquium.

Colloquium fiet imaginando IESUM Christum coram me adesse in cruce fixum. Itaque exquiram mecum rationem, qua Creator ipse infinitus fieri creatura, et ab aeterna vita ad temporariam mortem venire pro peccatis meis dignatus sit. Arguam insuper me ipsum, percontans quid hactenus dignum memoratu egerim pro Christo? Quid agam tandem, aut agere debeam? Et, in eum intuens sic cruci affixum, ea proloquar, quae suggeret mens et affectus.

Quomodo colloquium faciendum.

Porro colloqui proprium illud est, ut fiat sicut amici sermo ad amicum, vel servi ad Dominum, nunc gratiae aliquid petendo, nunc culpam aliquam meam incusando, interdum propria quaelibet communicando, ac petendo consilium super illis sive auxilium. Ultimo dicatur *Pater noster*.

II EXERCITIUM

EST MEDITATIO DE PECCATIS,

complectens, ultra orationem praeparatoriam et duo praeludia, quinque articulos seu puncta, cum colloquio ad finem.

Oratio praeparatoria.

Praeparatoria oratio eadem quae supra.

1. Praeludium.

Prius praeludium eandem exigit

constructionem loci, ut in praecedenti meditatione.

2. Praeludium.

Posterius vero fiet poscendo id, quod hic quaerimus, dolorem scilicet intensum de peccatis, atque abundantem fletum.

Punctum primum sit processus quidam, per quem peccata totius vitae in memoriam revocantur, percursis gradatim discussisque annis et spatiis temporum singulis. Qua in re, triplici iuvamur compendio: consideratis videlicet locis habitationis nostrae, conversationum modis, et officiorum seu negotiorum, quibus functi sumus, generibus diversis.

Revocare in memoriam peccata totius vitae.

Secundum est peccata ipsa perpendere, quanta sit foeditas et nequitia singulorum ex natura sua, si vel prohibita non essent.

Ipsa peccata perpendere.

Tertium est considerare me ipsum, quisnam aut qualis sim, additis exemplis, quae me in maiorem mei contemptum trahant: ut si mecum reputem, quantulus sim ad hominum omnium coetum comparatus; quid deinde sit multitudo universa mortaliū, si cum Angelis et Beatis omnibus conferatur; post haec attendendum est, quid rei sit tandem, quidquid est creatum, prae ipso Deo Creatore; iam quid homuncio ego unus esse possum? Demum inspiciam corruptionem mei totius, pravitatem animae, atque corporis foeditatem, ac me tamquam ulcus sive apostema esse ducam, ex quo tanta sanies peccatorum tantaque vitiorum lues defluerit.

Se ipsum considerare.

Quartum est cogitare quid sit DEUS, quem ita offendi, collectis comparatisque perfectionibus attributis Deo, ut propriis, cum oppositis meis vitiis atque defectibus: summam scilicet eius potentiam, sapientiam, bo-

DEUM offensum cogitare.

nitatem et iustitiam cum extrema mea infirmitate, ignorantia, malitia et iniquitate conferendo.

Exclamare
ex affectu
vehementi.

Quintum, in exclamationem prorumpere ex commotione affectus vehementi; admirando valde, quomodo creaturae omnes (discursu facto per singulas) me sustinuerint tamdiu, et hucusque vivum servaverint; quomodo Angeli, divinae iustitiae gladium ferentes, aequo me animo tulerint, custodierint, suisque etiam iuverint suffragiis; quomodo pro me intercesserint Sancti; quomodo coelum, sol, luna et alia sidera, elementa cunctaque animantium genera et terrae germina, debitae vindictae loco, mihi servierint; quo denique modo non absorbuerit me dehiscens tellus, et mille infernos reserans, in quibus perpetuas poenas daturus essem.

Colloquium.

Terminanda demum erit haec meditatio per colloquium, extollendo infinitam DEI misericordiam, gratias pro viribus agendo, quod vitam ad hunc usque diem prorogaverit: unde, proposita in futurum mei emendatione, recitabo semel *Pater noster*.

III EXERCITIUM

non erit aliud, quam repetitio primi et secundi una cum tribus colloquiis.

Repetitio
duorum exercitiorum
quomodo facienda.

Post praeparatoriam orationem et duplex praeludium, repetenda erunt praecedentia duo exercitia, notatis punctis seu locis in quibus maiorem senserimus consolationem, desolationem aut aliam quamcumque spirituales affectionem; ac illis diutius diligentiusque immorandum erit. Deinde, occurrente nobis spirituali motu, ad colloquia, quae sequuntur, tria veniemus.

Colloquium primum fit ad Dominam nostram, Christi Matrem, flagitando intercessionem eius apud Filium, et gratiae impetrationem nobis tripliciter necessariae: primo, ut internam criminum nostrorum cognitionem ac detestationem sentiamus; secundo, ut operum nostrorum agnoscences abhorrentesque ordinem perversum, correcto eo, nosmetipsos secundum DEUM recte ordinemus; tertio, ut, perspecta et damnata mundi pravitate, a rebus mundanis ac vanis nos recipiamus. His expletis, semel recitetur *Ave MARIA*.

1. Colloquium
ad B.
Virginem.

Secundum colloquium fiat similiter ad Christum Dominum et mediatorem nostrum, ut illa eadem nobis impetret ab aeterno Patre. Subdetur in fine oratio, quae incipit: *Anima Christi*.

2. Colloquium
ad Christum
Dominum.

Tertium eodem processu faciendum est ad DEUM Patrem, ut triplicem illam gratiam nobis largiatur, et in fine semel recitandum *Pater noster*.

3. Ad DEUM
Patrem.

IV EXERCITIUM

conficitur ex tertii repetitione.

Ponitur repetitio eiusmodi, veluti quaedam eorum ruminatio, quae meditatatus sum in exercitiis prioribus, ut, ea continue reminiscendo, discurrat facilius intellectus sine divagatione. Adicienda quoque erunt tria eadem colloquia.

Repetitio tertii
Exercitii.

V EXERCITIUM

EST CONTEMPLATIO DE INFERNO,

continetque, ultra orationem praeparatoriam et duo praeludia, puncta quinque et unum colloquium.

Oratio praeparatoria non differt a superiore.

Oratio
praeparatoria.

1. Praeludium.

Prius praeludium hic habet compositionem loci, subiecta oculis imaginationis inferni longitudine, latitudine ac profunditate.

2. Praeludium.

Posterius vero consistit in poscenda intima poenarum, quas damnati luunt, apprehensione, ut, si quando me ceperit divini amoris oblivio, saltem a peccatis supplicii timor coerceat.

Ignem inferni spectare.

Punctum primum est spectare per imaginationem vasta inferorum incendia, et * animas igneis quibusdam corporibus, velut ergastulis, inclusas.

Audire planctus.

Secundum, audire imaginarie planctus, eiulatus, vociferationes atque blasphemias in Christum et Sanctos eius illinc erumpentes.

Res graveolentes olfacere.

Tertium, imaginario etiam olfactu fumum, sulphur et sentinae cuiusdam seu faecis atque putredinis graveolentiam persentire.

Res amaras gustare.

Quartum, gustare similiter res amarissimas, ut lacrimas, rancorem, conscientiaeque vermem.

Tangere ignem.

Quintum, tangere quodammodo ignes illos, quorum tactu animae ipsae amburuntur.

Colloquium.

Colloquendo interim cum Christo, in memoriam adducendae erunt illorum animae, qui ad inferni poenas damnati sunt, vel quia credere noluerunt adventum Christi, vel, licet crederent, non tamen conformem praeceptis eius vitam exegerunt; idque vel ante adventum Christi, vel eodem tempore, quo vixit Christus in hoc mundo, vel post illud deinceps. Gratiae postremo agenda sunt eidem

Christo quam maximae, quod in tale quodpiam exitium non permiserit me corruere, sed potius ad hunc usque diem summa pietate et misericordia me persecutus sit. Finis imponetur, dicto *Pater noster*.

Si visum erit ei, qui tradit Exercitia, expedire ad profectum eorum, qui exercentur, alias meditationes his adiacere, ut de morte ac aliis peccati poenis, de iudicio etc., non se putet prohiberi, licet hic non adscribantur.

Exercitiorum vero tempus ita distribuendum est, ut primum eorum fiat in media nocte; secundum, mane simul ac surrexerimus; tertium, ante vel post Missae Sacrum, nondum sumpto cibo; quartum, circiter horam Vesperarum; quintum, hora ante coenam. Quae temporis distributio singulis quatuor hebdomadis communis est; variari tamen potest, atque augeri vel minui, prout unicuique ad peragenda dicta quinque exercitia aetas, animi corporisque dispositio, sive naturae ipsius complexio subservit.

Quando his adiungendae aliae meditationes.

Temporis distributio.

ADDITIONES

AD EXERCITIA MELIUS AGENDA, ET AD EA, QUAE OPTANTUR, INVENIENDA PERUTILES.

PRIMA est, ut ego post cubitum, ante somnum, modico temporis spatium, quo recitaretur semel Angelica Salutatio, ** cogitem de hora, qua surgendum mihi erit, et de exercitio faciendo.

Quenam post cubitum cogitanda.

* In primo puncto: Et animas igneis quibusdam corporibus, velut ergastulis, inclusas; dicatur: Et animas velut igneis quibusdam corporibus, tamquam ergastulis, inclusas.

** In prima additione, ubi dicitur: Cogitem de hora, qua surgendum mihi erit, et de exercitio faciendo; ex autographo dicatur: Cogitem de hora, qua surgendum mihi erit, exercitii faciendi puncta breviter animo retractans.

Quid,
postquam
expergefactus
fuerit.

SECUNDA, ut, expergefactus, statim, exclusis omnibus aliis cogitationibus, animum ad illud applicem, quod in primo mediae noctis exercitio contemplaturus sum; utque, maioris verecundiae et confusionis gratia, exemplum mihi huiusmodi proponam: quomodo miles aliquis staret coram rege suo et coetu aulico erubescens, anxius et confusus, qui in regem ipsum, acceptis ab eo prius beneficiis donisque plurimis ac magnis, graviter deliquisse convictus esset. In secundo itidem exercitio, reputans quantum peccaverim, fingam me catenis vinctum esse, ac protinus sistendum coram summo Iudice, sicut mortis reus quispiam, ferreis ligatus compedibus, duci ad tribunal solet. His igitur vel aliis, pro meditandarum rerum genere, cogitationibus imbutus, vestitu meo me induam.

Stet paululum
ante orationem.

TERTIA, ut a loco futurae meditationis, uno vel gemino adhuc passu distans, per tantillum tempus, quo percurri Oratio Dominica posset, animo sursum elevato, considerem Dominum meum IESUM, ut praesentem, et spectantem quidnam acturus sum, cui reverentiam cum humili gestu exhibere debeam.

Quo situ corporis orandum.

QUARTA est, ut ipsam aggrediar contemplationem, nunc prostratus humi, et pronus, aut supinus iacens, nunc sedens aut stans, et eo me componens modo, quo sperem facilius id consequi, quod opto. Ubi adverti haec duo debent: primum, quod si flexis genibus, vel in alio quovis situ voti compos fiam, nil requiram ultra; secundum, quod in puncto, in quo assecutus fuero quaesitam devotionem, conquiescere debeo sine transcurrendi anxietate, donec mihi satisfecero.

QUINTA, ut, completo exercitio, sedens vel deambulans, per quartam circiter horae partem mecum dispiciam quonam modo meditatio seu contemplatio mihi successerit. Et si quidem male, inquiram causas cum poenitudine ac emendationis proposito; sin vero bene, gratias Deo agam, eundem postea modum observaturus.

Completo
exercitio, dispiciat ut successerit.

SEXTA, ut cogitationes, quae gaudium afferunt, qualis est de gloriosa Christi resurrectione, subterfugiam: quoniam talis quaelibet cogitatio impedit fletum et dolorem de peccatis meis, qui tunc quaerendus est, adscita potius mortis vel iudicii recordatione.

Cogitationes
laetas vitet.

SEPTIMA, ut eandem ob causam omni me privem lucis claritate, ianuis ac fenestris clausis tantisper, dum illic moror, nisi quamdiu legendum aut vescendum erit.

Lucis claritate
se privet.

OCTAVA, ut a risu verbisque risum provocantibus maxime abstineam.

A risu
abstineat.

NONA, ut in neminem oculos intendam, nisi salutandi aut valedicendi poscat occasio.

Neminem
aspiciat.

DECIMA, ut aliquam addam satisfactionem seu poenitentiam. Quae quidem in interiorem et exteriorem dividitur. Interior est dolor de propriis peccatis cum firmo proposito cavendi, tum ab illis, tum ab aliis quibusvis in posterum. Exterior autem est fructus interioris, videlicet castigatio aliqua de commissis, quae tribus potissimum modis assumi potest.

Poenitentiae
faciendae.

Primo, circa victum, subtractis quibusdam, non superfluis solum (quod temperantiae est, non poenitentiae), sed etiam convenientibus alimentis. Et eo fit melius, quo plus subtrahitur, vitata interim naturae corruptione, aut debilitate gravi seu infirmitate.

Circa victum.

Circa somnum.

Secundo, circa somni et strati modum, sublati, non mollibus tantum aut deliciosis rebus, sed aliis etiam opportunis, quantum licet citra vitae aut valetudinis grave periculum. Quapropter de somno necessario nihil demendum est, nisi aliquantisper ad consuetudinem (si cui est nimii somni) moderandam.

Circa corpus.

Tertio, circa ipsam carnem, ut inflictum sentiat dolorem, admotis gestisque ciliciis, funibus aut vectibus ferreis, vel incussis verberibus ac plagis, vel aliis austeritatis generibus assumptis. In quibus tamen omnibus magis expedire videtur ut doloris sensus in carne tantum sit, nec penetret ossa cum infirmitatis periculo. Quare flagellis potissimum utemur ex funiculis minutis, quae exteriores affligunt partes, non autem adeo interiores, ut valetudinem adversam causare possint.

NOTANDA sunt insuper quatuor haec circa poenitentiam.

Primum, quod poenitentiae exterioris triplex est usus seu effectus, nimirum: ut pro delictis praeteritis nonnihil satisfiat; ut vincat seipsum homo, inferiorem sui partem, quae sensualitas appellatur, superiori, hoc est rationi, magis subiiciens; ut postremo quaeramus atque impetremus aliquod gratiae divinae donum, quod optamus, puta intimam cordis contritionem de peccatis, et abundantiam lacrimarum, vel propter illa, vel propter poenas et dolores passionis Christi, aut dubii alicuius, quod nos angit, resolutionem.

Exterioris poenitentiae usus triplex.

Secundum, quod additiones primae duae solis conveniunt exercitiis, quae media nocte et sub auroram fiunt. Quarta vero in templo vel coram aliis numquam, sed domi tantum et clanculum exsequenda est.

Tertium, quod, quando is, qui exercitatur, affectum quaesitum non consequitur, ut dolorem vel consolationem; mutare subinde expedit rationem victus somnique, et alia genera poenitentiae; ita ut poenitentiam unam per triduum sectemur, et proximo eam biduo relinquamus, vel etiam triduo, prout diversis plus aut minus poenitentiae est sumendum.

Praeterea, cum poenitentias huiusmodi saepe omittamus ob affectum carnis, aut erroneum iudicium, quasi naturalis nostra complexio ferre illas non possit citra ingens valetudinis detrimentum; et e contrario iustum nonnumquam poenitentiae modum excedamus, de corporis robore nimis confidentes; mutatis, ut dictum est, poenitentiae generibus, ac per vices sumptis et relictis, evenit plerumque, ut clementissimus Dominus, qui naturam nostram perfectissime cognoscit, unicuique id compertum reddat, quod ipsi expedit.

Quartum, quod particulare examen fiat ad tollendas culpas et negligentias, quae circa exercitia et additiones solent obrepere; id quod etiam per tres alias sequentes hebdomadas observandum venit.

Usus aliquarum additionum.

Quando quis exercitii finem non assequitur, poenitentiae rationem mutet.

Quando etiam poenitentiae mutandae.

Examinis particularis materia.

HEBDOMADA SECUNDA.

CONTEMPLATIO REGNI IESU CHRISTI,

EX SIMILITUDINE REGIS TERRENI,
SUBDITOS SUOS EVOCANTIS AD BELLUM.

Oratio
praeparatoria.

Oratio praeparatoria fiet more supra dicto.

1. Praeludium.

Praeludium primum ad constructionem loci nunc erit, ut spectare nos imaginemur synagogas, villas et oppida, quae praedicans Christus pertransibat; et sic de locis aliis.

2. Praeludium.

Secundum, ad gratiam poscendam pertinens, in hac parte erit petere a Deo, ne obsurdescamus vocante nos Christo; sed ad sequendum ac obtemperandum prompti simus.

PARS PRIMA.

Regem electum sibi proponere.

Punctum primum esto: proponere mihi ob oculos humanum regem divinitus electum, cui Principes et populi omnes christiani reverentiam et obsequium praestare debeant.

Audire loquentem.

Secundum est imaginari quod audiam illum regem loquentem ad omnes subditos: In animo est mihi regiones infidelium universas ditioni meae subiicere. Quicumque igitur comitari me velit, paratus sit oportet non alio uti victu, vestitu rebusque aliis, quam me utentem conspexerit. In iisdem quoque laboribus, vigiliis et casibus caeteris mecum persistendum erit, ut particeps fiat victoriae et felicitatis unusquisque, prout laborum ac molestiarum socius exstiterit.

Considerare
quid illi
respondendum
sit.

Tertium est considerare quidnam respondere debeant regi amantissimo et liberalissimo fideles subditi, et quam prompte ad omnem eius voluntatem offerre se accinctos. Contra

vero, si quis non obaudiret, quanto apud homines universos vituperio dignus esset, atque quam ignavus miles aestimandus.

PARS SECUNDA.

Pars secunda huius exercitii consistit in collatione similitudinis inter dictum regem et Dominum IESUM Christum circa triplex illud punctum.

Exempli primi
applicatio.

Primo sic applicabimus exemplum. Si terrenus ille rex, cum bellica sua evocatione, dignus est cui attentio et obsequium praestetur; quanto magis Christus, Rex aeternus mundoque toti conspicuus, qui singulos ad se his invitat verbis: Mea haec est iustissima voluntas, totius mundi dominum mihi vendicare, inimicos meos debellare omnes, ac ita demum in Patris mei gloriam intrare: proinde, quisquis eo mecum venire cupit, laboret mecum necesse est; labori enim praemium respondebit.

Quis se Christi
servitio
non addicet?

Secundum ratiocinabimur neminem fore sanae mentis, qui non cupidissime Christi servitio se totum offerat et addicat.

Strenuorum
responsum.

Tertio, iudicandum erit, quod ii, qui se obsequiis illius prorsus duxerint mancipandos, non se ipsos tantum ad laborum tolerantiam; verum etiam maiora et praeclariora quaedam munera oblaturi sunt, expugnata carnis, sensuum amorisque proprii et mundani rebellione. Unde respondebit quisque in hunc fere modum:

En, o Rex supreme ac Domine universorum, tua ego, licet indignissimus, fretus tamen gratia et ope, me tibi penitus offero, meaque omnia tuae sub-

iicio voluntati; attestans coram infinita bonitate tua, nec non in conspectu gloriosae Virginis Matris tuae, totiusque Curiae coelestis, hunc esse animum meum, hoc desiderium, hoc certissimum decretum: ut (dummodo in maiorem laudis tuae et obsequii mei proventum cedat) quam possim proxime te sequar, et imiter in ferendis iniuriis et adversis omnibus cum verum spiritus, tum etiam rerum paupertate; si (inquam) sanctissimae tuae Maiestati placeat ad tale me vitae institutum eligere atque recipere.

Fiet bis interdiu hoc exercitium: mane cum primum surreximus, et in hora prandium vel coenam praecedente.

Bis fiet hoc exercitium.

Lectio pia.

In hac hebdomada secunda et subsequentibus utile fuerit aliquid subinde legere ex Evangelio, vel pio alio codice, ut de imitatione Christi, Sanctorum vita etc.

PRIMAE DIEI MEDITATIO PRIMA

ERIT DE INCARNATIONE IESU CHRISTI,

complectens orationem praeparatoriam, tria praeludia et puncta tria cum uno colloquio.

Oratio praeparatoria nihil a superioribus variatur.

Oratio praeparatoria.

1. Praeludium.

Praeludium primum est proferre in medium contemplandae rei historiam, quae hoc loco erit: quomodo Personae tres divinae, universam terrae superficiem speculantes hominibus refertam, qui ad infernum descendebant, in deitatis suae aeternitate decernunt, ut secunda Persona pro

salute humani generis naturam hominis assumat. Unde, adveniente tempore praestituto, Archangelus Gabriel ad beatam Virginem MARIAM nuntius destinatur, ut dicetur infra, in mysteriis vitae Christi.

Secundum pertinet ad loci compositionem, quae erit visio imaginaria, perinde ac si oculis pateret terrae universae ambitus, quam habitant tot diversae gentes. Deinde ad certam mundi partem domuncula spectetur beatae Virginis, apud Nazareth in provincia Galilaeae sita.

Tertium continet gratiae postulationem, ut intime cognoscam quo pacto DEI Filius mei causa sit homo factus, ut ardentius ipsum amem, et abhinc sequar studiosius.

2. Praeludium.

3. Praeludium.

NOTANDUM hic est, tam orationem praeparatoriam, quam tria praeludia, per totam hanc hebdomadam et reliquas sequentes itidem fieri, praeludiis dumtaxat pro diversitate rerum variatis.

Oratio praeparatoria et tria praeludia deinceps adhibenda.

Punctum primum est, ut speculer personas omnes, de quibus agitur. Et primo quidem homines super faciem terrae degentes, adeo moribus, gestibus et actionibus diversos: quosdam albos, et nigros alios; nonnullos fruentes pace, et reliquos bellis agitados; hunc plorantem, et ridentem illum; sanum unum, alterum aegrotum; nascentes multos, et multos vicissim morientes; caeterasque varietates prope innumeras.

Contemplari personas.

Deinde contemplandae erunt Personae tres divinae, e solio regali suo intuentes omnia hominum genera, in superficie terrae caecorum more viventium, passimque morientium, et descendendum ad infernum. Postea Virginem MARIAM cum Angelo eam

salutante considerabimus, aliquid inde semper ad nos reflectendo, ut ex consideratione tali fructum aliquem referamus.

Audire
eas loquentes.

Secundum punctum est auditu interno excipere quid loquantur personae omnes: ut homines in terris confabulantes, blasphemantes, sibique invicem conviciantes; divinae vero Personae in coelo de redimendo humano genere colloquentes; Virgo et Angelus in cellula de incarnationis mysterio tractantes. Quorum omnium reflexione seu applicatione quadam ad meipsum facta, studebo ex singulis nonnihil fructus decerpere.

Earum actiones
attendere.

Tertium consequenter erit actiones quoque personarum simul attendere, ut puta: quomodo sese invicem mortales infestent, concutiant, trucident, et omnes ruant ad inferos; quomodo Sanctissima Trinitas Incarnationis opus exsequatur; quomodo item sua Angelus fungatur legatione, et beata Virgo, humillime se gerens, divinae gratias agat Maiestati. Ex quibus ad nos ipsos, ut dictum est, reflexis, fructus obiter est legendus.

Colloquium.

Colloquium postremo subiiciam, disquisitis studiose verbis, quibus divinam quamlibet Personam, Verbum incarnatum, et ipsius Matrem digne valeam compellare; petendo etiam pro affectu, quem in me sensero, quidquid ad maiorem iuvet imitationem Domini mei Iesu Christi, velut nunc recens incarnati. Recitabitur in fine *Pater noster*.

II CONTEMPLATIO.

DE NATIVITATE.

Oratio praeparatoria sicut supra.

Oratio
praeparatoria.
1. Praeludium.

Praeludium primum ex historia dependet, quae recensenda est ab egressu beatae Virginis ex oppido Nazareth; quo scilicet modo, iam nono mense gravida, et insidens asinae (ut pie meditari licet), ac Ioseph comes cum ancillula et bove profecti sunt Bethlehem, tributum a Caesare exactum pro se soluturi.

Secundum vero deducendum erit ex consideratione itineris, aestimata eius longitudine, obliquitate, lenitate vel asperitate passim occurrente. Deinceps etiam nativitatis locum rimabimur, speluncae similem, latum vel angustum, planum vel erectum, commode vel incommode paratum.

2. Praeludium.

Tertium a superiore nihil mutabitur.

3. Praeludium.

Punctum primum est aspectus personarum, ut Virginis Deiparae, et Ioseph coniugis cum famula, et Christi Domini, ut infantis nunc primum nati: * inter quos me adesse fingam, tamquam pauperculum, eorum utcumque necessitatibus cum reverentia maxima famulantem. Ac inde, quid ad me redire emolumenti ex tali spectaculo possit, dispiciam.

Contemplari
personas.

Secundum conficitur ex verborum, quae ibidem fiunt, apprehensione fructuosa.

Audire eas
loquentes.

Tertium ex negotiorum, quae illic geruntur, inspectione, puta itineris, laborum, et causarum, ob quas sum-

Earum actione
attendere.

* *In primo puncto*: Inter quos me adesse fingam, tamquam pauperculum, eorum utcumque necessitatibus, etc.; *addatur ex autographo*: Inter quos me adesse fingam, tamquam pauperculum, et servulum indignum, eos spectantem, contemplantem, et eorum necessitatibus cum reverentia maxima famulantem.

mus omnium Dominus in summa natus sit egestate, laturus quoque in hac vita cum perpetua paupertate labores, famem, sitim, aestum, frigus, opprobria, verbera, et crucem tandem subiturus, idque mei causa; unde per singulas studebo proventum aliquem spiritualem colligere. Haec demum concludenda erunt inito colloquio, et finito cum *Pater noster*.

III CONTEMPLATIO

est repetitio praecedentium duarum.

Pro tertio exercitio repetuntur duo praecedentia.

Pro tertio exercitio seu contemplatione repetuntur duae praecedentes cum oratione praeparatoria et iisdem tribus praeludiis, notando ubique et fixius tractando illas partes, in quarum priore transcurso aliquid illustrationis, consolationis vel desolationis acceperim. Subdetur etiam colloquium cum Oratione Dominica, ut prius.

Idem est in hac hebdomada et in sequentibus repetendi modus.

NOTANDUM eundem esse repetendi exercitii modum et ordinem in hac hebdomada et in sequentibus, qui fuit in prima; nisi quod mutatur materia, eadem forma permanente.

IV CONTEMPLATIO

est primae ac secundae iterata repetitio, proximae praecedenti penitus conformis.

V CONTEMPLATIO

est applicatio sensuum ad praedictas.

Quinque sensuum applicatio.

Post orationem praeparatoriam cum tribus iam dictis praeludiis, ap-
prime conducit quinque imaginarios

sensus circa primam et secundam contemplationem eo, qui sequitur, modo exercere, prout res subiecta feret.

Punctum primum erit, secundum imaginationem respicere personas omnes, et, notatis, quae circa eas occurrant, circumstantiis, utilitatem nostram elicere.

Secundum, velut audiendo quid loquantur aut loqui eas deceat, omnia in usum nostrum attrahere.

Tertium, interiore quodam gustu et olfactu sentire quanta sit suavitas * et dulcedo animae divinis donis ac virtutibus imbutae, iuxta rationem personae, quam consideramus, adaptando nobis ea, quae fructum aliquem afferre possint.

Quartum, per internum tactum at-
trectare ac deosculari vestimenta, loca, vestigia, caeteraque personis talibus coniuncta, unde fiat nobis devotionis vel boni cuiuslibet spiritualis maior accessio.

Huic erit contemplationi per colloquium imponendus finis, sicut prioribus, adiecto itidem *Pater noster*.

NOTANDA INSUPER SUNT HAEC QUINQUE.

PRIMUM, quod tam in hac, quam in qualibet sequente hebdomada nulum debeo legere vel cogitare aliud mysterium, nisi quod eadem hora aut die considerandum sit, cum alioquin unum alteri obturbet.

SECUNDUM, quod primum de Incarnatione Christi exercitium fit media nocte, proximum diluculo, tertium circa horam Missae, quartum sub Vesperas, quintum paulo ante coenam; et eorum cuilibet spatium impende-

Visus.

Auditus.

Gustus et olfactus.

Tactus.

Per colloquium finiendum.

Tantummodo legendum aut meditandum mysterium praesens.

Exercitiorum distributio.

* In quinta contemplatione. In tertio puncto: Dulcedo animae divinis donis etc.; legatur: Dulcedo divinitatis, animae, eiusque virtutum, ac caeterorum omnium, iuxta rationem etc.

tur unius horae. Id quod abhinc deinceps ubique venit observandum.

Quid cum senibus vel valetudinariis agendum.

TERTIUM, quod si is, qui exercitatur, sit senex, vel valetudinarius, vel per hebdomadam primam viribus attritus, praestat eum aliquoties non surgere de nocte, sed tres tantum contemplationes peragere; in aurora, circa Missae tempus, et ante prandium; * superaddita circa Vesperas una repetitione, et sensuum applicatione ante coenam.

Quaenam additiones in secunda hebdomada variandae.

QUARTUM, quod in hac hebdomada secunda, ex decem additionibus in prima traditis, variari debent secunda, sexta et septima, cum decima ex parte.

In secunda quidem hoc mutatur; quod, simul atque excitor a somno, meditationem proxime instantem debeo menti obicere, ac desiderium provocare cognoscendi clarius incarnati aeterni Verbi, ut ipsi serviam et adhaerescam tanto propensius, quanto incredibiliorem erga me bonitatem eius perspexero.

In sexta vero, ut frequenti versem memoria vitam Christi a tempore Incarnationis ad locum usque sive mysterium, de quo in praesenti die vel hora sum meditaturus.

In septima, ut luce vel obscuritate, sereno coelo vel turbido delecter, quatenus ad scopum refert desideratae rei pertingendum.

In decima, ut ita me geram, sicut exigere videtur mysterii contemplandi genus; cum nonnulla ex mysteriis poenitentiam requirant, alia non item. Decem igitur additionibus utendum erit circumspecte.

QUINTUM est ultimo notandum, quod in omnibus aliarum horarum (praeterquam noctis mediae et auro-rae) exercitiis, assumendum erit aliquid, quod secundae et tertiae additioni aequivaleat, hunc in modum: ubi primum in mentem veniet adesse meditandi horam, prius quam accedam, prospiciam eminus quo ferar, et coram quo sim appariturus, ac, trans-cursa obiter exercitii oblata parte, contemplationem statim auspicabor.

Adnotandum circa secundam et tertiam additionem.

IN II DIE

ARGUMENTUM PRIMAE ET SECUNDAE CONTEMPLATIONIS ERIT CHRISTI PRAESENTATIO IN TEMPLO, DE QUA INFRA, ET ** FUGA IN AEGYPTUM, DE QUA ETIAM INFRA, IN MYSTERIIS VITAE CHRISTI.

Super duabus his contemplationibus fiet repetitio duplex, et sensuum applicatio, ut supra.

Fiet repetitio et sensuum applicatio.

NOTANDUM, quod expedit nonnumquam eum, qui exercitatur, quamvis et vigore animi et corporis robore sit praeditus, nonnihil tamen remittere de praescriptis exercitiis secundae huius hebdomadae et subsequentium duarum, ut assequi, quod cupit, commodius valeat, accepta solummodo contemplatione una in crepusculo matutino, et altera circa Missae tempus; quarum repetitionem faciat hora Vesperarum; et sub coenam quinque imaginationis sensus super iisdem exerceat.

Interdum remittendum in Exercitiis.

* In quinque notandis. In tertio: Superaddita circa Vesperas una repetitione, et sensuum applicatione ante coenam; ex autographo: Superaddita circa Vesperas una repetitione, et postea sensuum applicatione ante coenam.

** In secunda die: Et fuga in Aegyptum; additur ex autographo: Et fuga eiusdem veluti exulantis in Aegyptum.

DIE VERO TERTIA

Aliae medita-
tiones
de vita Christi.

MEDITANDUM OCCURRET, QUO PACTO PUER
IESUS APUD NAZARETH SUBDITUS ERAT
PARENTIBUS. DEINDE, QUOMODO AB EIS
REPERTUS FUERIT IN TEMPLO, UT INFRA,
IN MYSTERIIS VITAE CHRISTI.

Fient item duae repetitiones cum
sensuum applicatione.

PRAELUDIUM QUODDAM,

CIRCA CONSIDERATIONEM STATUUM, SEU
GENERUM VITAE DIVERSORUM.

Praeludium
de diversis
vitae generi-
bus.

Cum * supra propositum fuerit
exemplum Christi, de vitae genere,
quod in mandatorum Dei observatio-
ne consistit, et primus seu commu-
nis status appellatur; nunc ipse Do-
minus, dum parentibus suis fuisse
subditus memoratur, formam videtur
exhibere alterius seu secundi status,
pendentis ab obedientia, et perfe-
ctionem evangelicam afferentis, quan-
do videlicet in templum se contulit,
patre adscititio et naturali matre
derelictis, ut aeterni Patris obse-
quio vacaret. Quare opportunum hic
erit nos quoque, illius vitam contem-
plantes, vestigare et efflagitare pro-
prium vitae genus, in quo Maiestati
suae nos servire malit.

Ad hoc igitur inquirendum, pos-
sumus introduci per sequens proxime
exercitium, ad Christi mentem atten-
dentes collatam cum opposita inimici.
Discemus etiam exinde, qua sit nobis
opus dispositione, ut perfecti in eo

evadamus statu, quemcumque Bonitas
divina eligendum nobis suggesserit.

QUARTA DIE

FIET MEDITATIO DE DUOBUS VEXILLIS,
*uno quidem Iesu Christi, optimi nostri
Imperatoris; altero vero Luciferi,
hostis hominum capitalissimi.*

Oratio praeparatoria fit secundum
morem.

Oratio
praeparatoria.

Praeludium primum erit historica
quaedam consideratio Christi ex una
parte, et ex altera Luciferi, quorum
uterque omnes homines ad se vocat,
sub vexillo suo congregandos.

1. Praeludium.

Secundum est ad constructionem
loci, ut repraesentetur nobis campus
amplissimus circa Hierosolymam, in
quo Dominus Iesus Christus, tamquam
bonorum hominum omnium summus
dux, assistat. Rursum alter campus
in Babylonia, ubi se Lucifer malorum
et adversariorum ducem exhibeat.

2. Praeludium.

Tertium ad gratiam petendam il-
lud erit, ut poscamus exploratas ha-
bere fraudes mali ducis, invocata
simul divina ope ad eas vitandas; ve-
ri autem optimique Imperatoris Chi-
sti agnoscere mores ingenuos, ac per
gratiam imitari posse.

3. Praeludium.

Punctum primum est imaginari
coram oculis meis apud campum
babylonicum ducem impiorum in
cathedra ignea et fumosa sedere, hor-
ribilem figura vultuque terribilem.

PARS PRIMA.

Imaginari
ducem impio-
rum.

Secundum est advertere quomodo
convocatos daemones innumeros per

Ut convocat
et spargit

* In praeludio post contemplationem tertiae diei. Quod ibi dicitur de distinctione duplicis
status, clarius ita ponetur ex autographo: Cum supra propositum fuerit exemplum Christi de vitae
genere, quod in mandatorum Dei observatione consistit, dum parentibus suis fuisse subditus memo-
ratur, et primus seu communis status appellatur; nunc idem ipse Dominus formam videtur exhibere
alterius seu secundi status perfectionem evangelicam afferentis, quando videlicet in templum se
contulit, etc.

per orbem
daemones.

totum orbem spargit ad nocendum, nullis civitatibus et locis, nullis personarum generibus immunibus relictis.

Eius concio
ad suos.

Tertium attendere cuiusmodi concionem habeat ad ministros suos, quos instigat, ut, correptis iniectisque laqueis et catenis, homines primum trahant (quod fere contingit) ad cupiditatem divitiarum, unde postea facilius in mundani honoris ambitionem, ac demum in superbiae barathrum deturbari queant.

Tres gradus
tentionum.

Atque ita tres sunt praecipui tentationum gradus, in divitiis, honoribus et superbia fundati; ex quibus in alia vitiorum genera omnia praeceptum fit decursus.

PARS SECUNDA.

Similiter ex opposito, considerandus est summus optimusque noster dux et Imperator Christus.

Imaginari
Christum.

Punctum primum erit conspici Christum in amoeno campo iuxta Hierosolymam, humili quidem constitutum loco, sed valde speciosum forma, et aspectu summe amabilem.

Ut suos
per orbem
Discipulos mit-
tat.

Secundum autem est speculari quo pacto ipse mundi Dominus universi electos Apostolos, Discipulos et ministros alios per orbem mittat, qui omni hominum generi, statui et conditioni doctrinam sacram ac salutiferam impartiant.

Christi concio.

Tertium, auscultare concionem Christi exhortatoriam ad servos et amicos suos omnes, in opus tale destinatos, qua eis praecipit, ut iuvare studeant quemlibet, ac primo inducendum curent ad spiritualem affectum paupertatis; et insuper (si divini obsequii ratio et electio coelestis eo ferat) ad sectandam actu ipso veram paupertatem; deinde ut ad opprobrii contemptusque desiderium alliciant, unde humilitatis virtus enascitur.

Et ita tres consurgunt perfectionis gradus, videlicet: paupertas, abiectio sui, atque humilitas, quae ex diametro divitiis, honori et superbiae opponuntur, ac virtutes omnes statim introducunt.

Tres gradus
perfectionis.

Colloquium postea formandum erit ad Virginem beatam, implorandaque est per eam a Filio gratia, ut recipi possim et manere sub vexillo eius: idque, primum, per spiritualem tantum paupertatem, aut etiam in rerum exspoliatione sitam (si quidem ad eam me vocare atque admittere dignabitur); deinde per abiectioem quoque seu ignominiam, ut ipsum imiter viciniis, deprecando tamen culpam aliorum, ne contemptus mei tam in alicuius detrimentum, quam in offensam Dei cedat. Terminabitur primum hoc colloquium per *Ave MARIA*.

1. Colloquium
ad B. Virgi-
nem.

Secundum colloquium ad Christum hominem dirigitur, ut mihi a Patre impetret illud idem, subdeturque in fine oratio *Anima Christi*.

2. Ad Christum.

Tertium ad Patrem, ut annuat petitioni, cum *Pater noster*.

3. Ad Deum
Patrem.

Transigetur hoc exercitium semel in media nocte, et altera vice sub auroram.

Fiet in media
nocte et sub
auroram.

Repetitiones vero duae circa matutini Sacri atque Vesperarum tempus erunt faciendae, additis in fine tribus colloquiis. Sequens vero exercitium fiet ante coenam.

Duae
repetitiones
quando fient.

MEDITATIO

EODEM QUARTO DIE FACIENDA,
DE TRIBUS HOMINUM CLASSIBUS,

seu differentiis, ut potissimam partem amplectamur.

Praeludium primum fiat, propositis vice historiae tribus hominum

1. Praeludium.

classibus distinctis, quarum unaquaeque decem millia ducatorum, alio quam divini cultus et amoris studio, sibi paraverit; nunc autem placatum habere DEUM et salva fieri exoptet, sublato * utcumque noxio affectu rerum, utpote salutis impedimento.

2. Praeludium.

Secundum est loci cuiusdam imaginaria constructio, in quo videam me ipsum coram DEO Sanctisque omnibus cum desiderio adstantem atque perseverantem, quonam pacto ipsi DEO placere queam potissimum.

3. Praeludium.

Tertium est optatae rei petitio, nimirum gratiae, per quam id eligam, quod et DEO acceptissimum, et mihi saluberrimum futurum sit.

Primae classis affectus.

Prima igitur classis optat quidem acquisitae rei exuere affectum, ut conciliari DEO possit; sed media ** debitaque adminicula toto vitae tempore non admovet.

Secundae classis affectus.

Secunda itidem affectum male ordinatum auferre cupit; sed rem interim mordicus tenere, ac DEUM potius trahere ad votum proprium, quam, relicto impedimento, per conducibiliorem statum ad illum tendere.

Tertiae classis affectus.

Tertia, postremo, affectum insinuerum volens abiicere, rem ipsam vel tollere vel tenere aequae parata est, prout ad divinum cultum commodius fore, vel ex divino instinctu vel ex

rationis dictamine, animadverterit; *** ac, interim omnia relinquens integra, illud tantum versat et inquit, nec aliam admittit relinquendae aut retinendae rei acquisitae causam, praeter rationem ac desiderium divinae gloriae, ut quam maxima sit.

Colloquia tria subsequuntur, ut nuper facta sunt de vexillis.

Colloquium.

NOTANDUM ad haec, quod, ubi affectum sentimus paupertati perfectae, quae tum in spiritu tum in rerum abdicatione subsistit, adversantem, et ad divitias magis inclinantem; multum confert ad eum elidendum petere ex DEO, licet renitente carne, ut ad paupertatem eiusmodi sectandam nos eligat: **** servabimus tamen interea desiderii nostri libertatem, qua liceat convenientiorem servitio divino viam invadere.

De affectu perfectae paupertatis.

QUINTA DIE

SEQUETUR CONTEMPLATIO DE DOMINI TRANSITU A NAZARETH AD IORDANEM FLUVIUM, DEQUE EIUS BAPTISMO,

ut infra, in Mysteriis vitae Christi.

Fiet tam media nocte, quam primo mane. Bis praeterea repetetur circa Missae ac Vesperarum horam. Ante coenam applicabuntur quinque

Fiet circa mediam noctem: bis repetetur.

* *In meditatione quartae diei, de tribus hominum classibus, in fine primi praeludii:* Sublato utcumque noxio affectu rerum, utpote salutis impedimento; *legatur:* Sublato utcumque noxio affectu rei partae, utpote etc.

** *In prima classe:* Debitaque adminicula toto vitae tempore non admovet; *ex autographo:* Debitaque adminicula usque ad horam mortis non admovet.

*** *In tertia:* Ac, interim omnia relinquens integra, etc. *usque ad finem;* ita *ex autographo verti potest clarius:* Ac interim ita se gerit, ut qui omnia in affectu reliquerit, enitendo scilicet, neque hoc neque aliud quippiam expetere, nisi quantum divini obsequii intuitus moveret: ita ut non aliam admittat relinquendae aut retinendae rei acquisitae causam, praeter rationem ac desiderium melius DEO Domino nostro serviendi.

**** *In Notando:* Servabimus tamen interea, etc. *usque ad finem;* in autographo sic habetur: Atque hoc ipsum optare, petere et flagitare, spectato solum obsequio et gloria divinae ipsius Bonitatis.

sensus. Ad haec, quodlibet horum quinque exercitiorum praecedet oratio praeparatoria cum tribus praeludiis, ut in superioribus de Incarnatione et Nativitate traditum est. Nec non adiectis tribus colloquiis, ut circa classes, vel iuxta id, quod ibi fuit subnotatum.

Examen
particulare
de qua re
faciendum.

Examen autem particulare, a prandio et coena usitatum, fiet hic et in sequentibus de erratis ac negligentis, quae circa proprias eius diei meditationes et additiones contigerunt.

Sexta die quid
meditandum.

SEXTA DEINCEPS DIE,

contemplandum se offert, quomodo Christus Iesus a flumine Iordanis petierit desertum, ibique versatus sit, servata omnino exercitii diei quintae forma.

7. Die.

SEPTIMA,

quomodo beatus Andreas et alii successive Christum secuti sunt, ut dicetur in Mysteriis vitae Christi.

8. Die.

OCTAVA,

quomodo sermonem fecit Dominus in monte, octo beatitudinis modos edisserens, *ibid.*

9. Die.

NONA,

quomodo navigantibus discipulis se ostendit, ambulans super aquas maris, *ibid.*

10. Die.

DECIMA,

quomodo in templo docuit, *ibid.*

11. Die.

UNDECIMA,

de Lazari suscitatione, *ibid.*

DUODECIMA,

12. Die.

de gestis in die Palmarum, in Mysteriis vitae Christi.

NOTANDA HOC LOCO SUNT HAEC TRIA.

PRIMO, quod in hac secunda hebdomada, iuxta temporis facultatem et utilitatem personae sese exercentis, possunt aliquot meditationes vel adiacere, ut de mysteriis Visitationis, Pastorum, Circumcisionis et trium Regum; vel subtrahi ex supra positis, quippe quae introductione tantum delineantur, ad formandam melius contemplationem.

In 2. hebdomada possunt adiacere meditationes.

SECUNDO, * quod inchoanda est electionum discussio a contemplatione discessus Christi ex Nazareth Iordanem versus usque ad eam, quae fit quinto die, simul comprehendendam.

Quando inchoanda electionum discussio.

TERTIO, quod, antequam electionum materiam aggrediamur, ut ad capessendam germanam Christi doctrinam affectum nostrum disponamus, apprimere iuvat considerare, ac per diem totum revolvere identidem

Quid ante materiam electionum considerandum.

TRES SEQUENTES MODOS HUMILITATIS, nec non colloquia dicenda crebro agitare.

PRIMUS HUMILITATIS MODUS hic est, ad salutem necessarius, ut me penitus subdam divinae legi observandae, utque, ne mundi quidem totius oblato mihi dominio, vel extremo vitae discrimine obiecto, transgrediar ex deliberato mandatum ullum divinum aut humanum, quod quidem peccati mortalis vinculo nos obliget.

Primus humilitatis modus.

SECUNDUS maioris est perfectionis,

Secundus.

* In secundo Notando post duodecimam meditationem. Secundo: Quod inchoanda est, etc. usque ad finem. Omnis dubitandi ratio tollitur, si ita vertatur ex autographo: Secundo, quod inchoanda est electionum discussio a contemplatione discessus Christi ex Nazareth Iordanem versus inclusive, quae fit quinto die, ut in sequentibus declaratur.

ut fixo animo ad divitias, paupertatem, honorem, ignominiam, brevitatem vitae ac longitudinem aequae sim propensus, ubi aequalis est divinae laudis et salutis meae occasio; utque nulla, vel humanae quantaecumque felicitatis, vel propriae mortis conditione proposita, adducar umquam, ut culpam, licet venialem tantum, decernam admittere.

Tertius.

TERTIUS EST MODUS HUMILITATIS absolutissimae, ut, priores duos iam adeptus, etiamsi, nullo superaddito, laus DEI par foret, ad maiorem tamen imitationem, eligam potius cum eo paupere, spreto et illuso pauperiem, contemptum et insipientiae titulum amplecti, quam opes, honores et sapientiae aestimationem. Porro ad gradum hunc humilitatis attingendum magnum afferet compendium triplicis colloqui praecedentis de vexillis usus, per quod suppliciter poscamus (si divinae placeat benignitati) ad talem perducere electionem, sive maior sive aequalis obsequii mei erga DEUM et gloriae divinae proventus subsit.

PRAELUDIUM

AD ELECTIONEM FACIENDAM.

Requisita
ad electionem.

Ad bene quidpiam eligendum, nostrae sunt partes, ut oculo puro ac simplici spectemus quorsum fuerimus creati, nimirum ad laudem DEI et salutem nostram. Quapropter eligenda sunt ea tantum, quae conducunt ad dictum finem; cum ubique fini medium, non medio finis habeat subordinari. Unde errant qui uxorem ducere primitus, aut ecclesiasticum munus seu beneficium adipisci statuunt, atque ita demum Deo postea inservire, utentes praepostere fine ac medio, nec ad DEUM tendentes recta, sed oblique ipsum ad perversa vota

sua pertrahere conantes. Atqui e contrario plane agendum est, proposito primum divino cultu, tamquam fine nostro, et electo deinceps coniugio vel sacerdotio, caeterisque rebus omnibus, quatenus expedit, ad praefixum finem ordinatis. Idcirco nihil movere nos debet ad mediis quibusvis utendum, aut supersedendum, nisi habita in primis, tam divinae laudis, quam nostrae salutis certa ratione.

Introductio ad eligendarum rerum notitiam, complectens quatuor puncta et annotatiunculam unam.

Primum punctum est, quod res omnes, quae sub electionem cadunt, necessario bonae esse debent ex se ipsis, aut certe non malae, nec nisi consonae institutis orthodoxae Matris Ecclesiae.

Res electionis
quales.

Secundum, quod genera duorum electioni quadrant. Nam quarumdam electio immutabilis est, ut ordinis sacerdotalis et matrimonii; aliarum vero mutari potest, sicut reddituum ecclesiasticorum vel saecularium, quos recipi et relinqui ex causa fas est.

Quot genera
rerum.

Tertium, quod circa ea, de quibus facta iam sit electio immutabilis, nihil superest eligendum. Sed advertendum est, quod, si quis improvide nec sine obliquis affectionibus aliquid elegerit, quod non liceat retractare, reliquum est, ubi eum coeperit poenitere facti, electionis damnum probitate vitae et operum solertia pensare; resilire autem nullo pacto decet, quamvis electio istiusmodi non videatur vocatio divina esse, utpote obliqua atque inconsulta. Qua in re non pauci errant, electionem malam et obliquam pro divina vocatione reputantes, cum haec semper pura et

Quando
nil superest
eligendum.

clara sit, non carnali ullo affectu vel studio perverso mixta.

Quando
non est violan-
da electio.

Quartum, quod, si quis debito modo et ordine absque carnali mundaquoque affectu quidpiam elegit, quod mutari possit, non est cur violet electionem talem, sed potius, ut in ea magis ac magis proficiat, adniti debet.

Quando
corrigen-
da.

NOTANDUM autem est, quod, si electio rerum huiusmodi mutabilium non ita recte atque sincere processerit, eam expedit corrigere, ut fructus uberius et Deo gratior produci possit.

DE TEMPORE TRIPLICI AD ELECTIONES
RECTE FACIENDAS MAGIS OPPORTUNO.

Primum tem-
pus, cum nulla
subest
dubitatio.

TEMPUS PRIMUM erit, quando voluntatem divina virtus sic impellit, ut omnis dubitatio, immo etiam dubitandi facultas animae sublata sit, quominus sequatur impulsione talem; sicut legimus beato Paulo et Matthaeo et aliis nonnullis, vocante Christo, accidisse.

Secundum,
cum constat
de Dei
beneplacito.

SECUNDUM est, quoties satis clarum compertumque fit beneplacitum divinum, docente id aliquo consolationum vel diversorum spirituum praevio experimento.

Tertium,
quando animi
est
tranquillitas.

TERTIUM est, quando per animi tranquillitatem aliquis, considerato fine ad quem conditus est (ad Dei gloriam scilicet et salutem suam), eligit certum vitae genus intra Ecclesiae catholicae limites constitutum, per quod, ceu medium, commodius securiusque ad suum finem tendat.

Porro tranquillitas ea tunc nascitur adesse, quotiescumque anima, nullis agitata variis spiritibus, vires naturales suas libere exercet.

Itaque, nisi primi vel secundi temporis beneficio electio contingat, su-

perest ad tertium recursus, duobus modis sequentibus distinctum.

*Modus prior sanae bonaeque electionis
faciendae, sex constans punctis.*

PUNCTUM PRIMUM erit proferre in medium rem deliberandam, ut de officio vel beneficio, acceptandumne, an potius reiiciendum sit; et ita de caeteris rebus, quae ad mutabilem electionem spectant.

Rem
deliberandam
proferre.

SECUNDUM est, adducto ante oculos creationis meae fine, in hoc consistente, ut cum Dei laude salvus fiam, in neutram declinare partem amplectendae vel repudiandae rei controversae; quin potius velut in medio quodam interstitio et aequilibrio subsistere, parato interim animo, ut in eam illico partem totus ferar, quam novero divinae gloriae et saluti meae fore aptiorem.

In neutram
partem
declinare.

TERTIUM, obsecrare Dei clementiam, ut dignetur mentem instruere, et impellere voluntatem, quocumque potius mihi tendendum sit, adhibito nihilo secius pio fidelique intellectus mei ratiocinio, per quod, apprehensa et probata Dei voluntate, ad electionem ferar.

A Deo lucem
petere.

QUARTUM, perpendere quot tandem commoda vel adminicula mihi ad finem meum prosequendum accedent ex tali officio vel beneficio suscepto; quot rursum ex eodem incommoda et pericula impendent. Praeterea, quot per oppositum, omisso illo, tam commoda et adminicula, quam discrimina et damna possim exspectare.

Commoda vel
incommoda
perpendere.

QUINTUM, his praemissis, ratiocinari in utramque partem, et iuxta ipsius rationis dictamen, seposito carnis appetitu omni, electionem concludere.

Tum
ratiocinari
in utramque
partem.

SEXTUM, electione facta, ad oran-

Electionem

factam Deo
offerre.

dum cito prosilire, et illam offerre Deo, perfecte demum, si ei placeat, recipiendam et stabiliendam.

nem ipsam definire, et offerre Deo comprobendam.

Modus posterior bene eligendi, in regulas quatuor et annotationem unam distributus.

Puritas
affectus.

REGULA PRIMA, quod, cum oporteat per affectum ex DEI amore coelitus infusum fieri electionem, eligentem convenit persentiscere in seipso, quod, quidquid affectionis (sive multum sive modicum sit) erga rem electam tenet, ex solius DEI amore et intuitu proficiscatur.

Quod consi-
lium darem
ignoto.

SECUNDA * est considerare, si quis mihi vir amicissimus, cui nihil non perfectionis inesse cupiam, occurreret dubius super electione huiusmodi, quidnam ego illi decernendum maxime essem consulturus. Quo animadverso, agendum et mihi ducam, ut suaderem alteri.

Quid eligerem,
morte
ingruente.

TERTIA, mecum insuper reputare, si mors ingrueret, quem me mallet observasse modum in praesenti deliberatione. Iuxta hunc igitur eligendum nunc esse facile intelligam.

Quid,
cum tribunali
DEI sistar.

QUARTA, prospicere non minus, quando pro tribunali sistar iudicandus, quo me consilio hac in re usum esse vellem. Quo agnito nunc utar, ut eo tempore magis sim securus.

Quando
et quomodo fa-
cienda electio.

ADNOTANDUM est postremo, quod, hisce regulis quatuor propter salutem meam et animi quietem accurate servatis, debeo iuxta ultimum punctum modi praecedentis electio-

DE EMENDATIONE SEU REFORMATIONE
CIRCA VITAE STATUM CUIVIS FACIENDA.

In primis illud est advertendum, quod, si quis vel matrimonio vel officio dignitatis ecclesiasticae sit adstrictus (de temporalium vero bonorum quantitate, magna an parva sit, non refert), unde ipsi non vacet aut parum libeat circa mutabilium rerum electiones versari; operae pretium est earum loco methodum ei tradi, seu formulam aliquam, ex qua vitam suam et statum proprium possit emendare.

Quid
faciendum
matrimonio
vel dignitate
ecclesiastica
adstricto.

Debet igitur, quisquis eiusmodi conditionem sortitus est, ut finem creationis et vitae suae recte statuatur ac sequatur, per exercitia supra dicta et electionum modos attendere, atque ruminando sedulo colligere, quam amplam domum et familiam aequum sit se habere; quibus eam modis tractare et administrare conveniat; quibus instruere verbis et exemplis; quantum praeterea de possessis facultatibus sumptum facere liceat in usus proprios sive domesticos; quid rursum pauperibus erogare vel impendere piis operibus deceat, nihil affectando aliud nec quaerendo, nisi quod honorem DEI et salutem suam praestet. Hoc enim unusquisque persuasum habeat: tantum se in studiis spiritualibus promoturum esse, quantum ab amore sui ipsius et commodi proprii affectione sese abstraxerit.

Singula status
perpendat.

* In modo secundo bene eligendi. In secunda regula: Secunda est considerare, etc.; usque ad finem. Clarius ita verti potest ex autographo: Secunda est considerare, si quis mihi vir antea ignotus et numquam plane visus, cui tamen nihil non perfectionis inesse cupiam, occurreret dubius super electione huiusmodi, quidnam ego illi faciendum et eligendum ad maiorem DEI gloriam et maiorem animae illius perfectionem essem consulturus; quo animadverso, id mihi agendum ducam, quod alteri suaderem.

TERTIA HEBDOMADA.

PRIMA CONTEMPLATIO

* FIT IN MEDIA NOCTE, ET CONTINET ORATIONEM PRAEPARATORIAM, TRIA PRAELUDIA, SEX PUNCTA, CUM UNO COLLOQUIO.

Oratio
praeparatoria.

Oratio praeparatoria eadem, quae semper.

1. Praeludium.

Praeludium primum sumitur ex historia: quomodo Christus a Bethania misit Hierosolymam Discipulos duos ad parandam coenam, quo et ipse cum reliquis deinde profectus est, ibique post agni paschalis esum et peractam coenam pedes lavit omnibus, et sacrosanctum corpus ac sanguinem suum largitus est. Postremo sermonem ad eos habuit post discessum Iudae ipsum vendituri.

2. Praeludium.

Secundum, ex compositione loci, considerando dictum iter asperum aut lene, breve aut longum, cum caeteris, quae inesse poterant, circumstantiis. Deinceps conspiciendo locum coenae amplum vel angustum, vilem vel ornatum, et consimilia.

3. Praeludium.

Tertium, ex optatae rei petitione, scilicet doloris, indignationis et confusionis, eo quod ob peccata mea summus omnium Dominus tantis se tormentis ita obiiciat.

Punctum primum erit respicere coenantes, et aliquid in usum meum adducere.

Respicere
coenantes.

Secundum, eosdem audire, quid loquantur, et fructum inde decerpere.

Eos audire
loquentes.

Tertium, attendere quid agant, et per omnia proficere.

Attendere
quid agant.

Quartum, ** advertere quid iam inde Christus pati appetat, et incipiat, iuxta historiam: unde incipiam et ipse dolorem, moestitiam et fletum mihi excitare, meque affligam similiter in subsequentibus.

Quid Christus
pati appetat.

Quintum, meditari quo se pacto abscondens Christi divinitas adversarios suos, cum valeat, non perdat, sed poenas adeo crudeles pati sinat humanitatem.

Quo se pacto
absconditur
divinitas.

Sextum, cogitare, cum talia ferat pro peccatis meis, quid agere debeam aut pati eius causa.

Quid mihi
agendum aut
patiendum.

Colloquium ad Christum fiet, terminandum cum *Pater noster*.

Colloquium.

In colloquiis est NOTANDUM (ut supra ex parte iam exposuimus), quod agere convenit et aliquid petere iuxta praesentis rei rationem, videlicet: prout sentio in me consolationem vel perturbationem, prout virtutem unam vel alteram expeto, prout in hanc vel illam partem de

Notandum
circa
colloquia.

* In tertia hebdomada. In titulo primae contemplationis: Prima contemplatio fit in media nocte; etc. addatur ex autographo: Prima contemplatio de Christi Domini nostri profectione a Bethania in Hierusalem, et de gestis usque ad ultimam coenam inclusive, fit media nocte, et continet orationem praeparatoriam.

** In quarto puncto: Quartum, advertere quid iam inde, etc.; ita vertendum ex autographo: Quartum, advertere quid Christus Dominus noster in humanitate patiat aut pati appetat, iuxta punctum, quod meditandum suscipitur: unde incipiam et ipse maximo conatu dolorem, moestitiam et fletum mihi excitare; idemque curabo in subsequentibus punctis.

me statuere intendo, prout etiam de re, quam contemplor, tristari volo vel laetari. Denique postulandum erit illud, quod circa rem certam aliquam maxime desidero: et unum dumtaxat colloquium poterit confici ad Christum Dominum, vel triplex, si devotio instiget, nempe ad Matrem, Filium et Patrem, sicut traditum est in contemplatione secundae hebdomadae de tribus classibus, cum sequente illic annotatione.

II CONTEMPLATIO,

IN AURORA, DE REBUS A CHRISTO POST COENAM ET IN HORTO GESTIS.

Oratio
praeparatoria.

Oratio praeparatoria consueta semper.

1. Praeludium.

Praeludium primum est iuxta historiam: quomodo IESUS CHRISTUS una cum undecim suis Apostolis descendit ex monte Sion, ubi fuerant coenati, et, transiens per vallem Iosaphat, relictis ibi ex illis octo, aliis vero tribus in horti parte, seorsum ipse digrediens oravit ad sudorem usque sanguineum, iterata iam ter eadem ad Patrem suum oratione. Postea, excitis Discipulis a somno, prostratis ad solam vocem cum Iuda, per osculum prodente, adversariis; restituta deinceps, quam amputaverat Petrus, Malchi auricula; comprehensus tandem est, quasi nefarius aut latro quispiam, et per vallem illam ad Annae domum primo tractus.

2. Praeludium.

Secundum est, pro construendo loco, viam intueri declivem, planam et arduam; item hortum certa magnitudine, figura et habitudine depingendum.

3. Praeludium.

Tertium, pro voti consecutione, poscere moerorem, planctum anxie-

tatem et caeteras id genus poenas interiores, ut Christo patienti pro me compatiar.

NOTANDA SIMUL HAEC QUATUOR.

PRIMUM, quod, post praeparatoriam orationem cum tribus praeludiis secundi huius exercitii, eodem modo et ordine procedendum est per puncta et per colloquium, ut in praecedente de coena peractum est. Adiciendae quoque erunt circa Missae et Vesperarum tempus duae repetitiones super una et altera dicta contemplatione. Ante coenam vero applicabuntur quinque sensus, praemissa ubique oratione praeparatoria cum tribus praeludiis oblatae materiae congruentibus, quemadmodum in hebdomada secunda satis descriptum est.

SECUNDUM, quod habita aetatis, complexionis corporalis, ac dispositionis totius ratione, vel quinque vel pauciora exercitia diebus singulis implebuntur.

TERTIUM, quod in hac tertia hebdomada mutandae sunt ex parte additio secunda et sexta, siquidem (quod ad secundam spectat), ubi fuero ex-perrectus, praecogitans quo tendam, et instantem contemplationem paululum delibans, interim dum surgo et accingor, adnitar simul ad tristitiam et dolorem de tot ac tantis Christi poenis meipsum acriter incitare. Quoad sextam vero, suffugiam, potius quam quaeram aut admittam, iucundas cogitationes, licet alioqui utiles et sanctas, ut sunt de Resurrectione Christi et gloria. Pro quibus in meditanda eius passione angores ac poenas hauriam ex frequenti eorum recordatione, quae ab hora suae Nativitatis ad exitum usque vitae huius ipse perpressus est.

Quid
post orationem
praeparatoriam
et praeludia
peragendum.

Exercitiorum
distributio.

Exercitia
danda
pro qualitate
personae.

Quid in hac
tertia hebdomada
mutandum.

Examen
particulare.

QUARTUM, quod examen particulare, circa tam exercitiorum quam additionum functionem, fiet ad eundem modum, ut in hebdomada praecedente.

IN SECUNDA AUTEM DIE

2. Die, quomodo
in domo
Annae.

contemplatio alia succedet noctu transigenda de gestis in domo Annae, ut narratur in Mysteriis vitae Christi. Sub auroram vero de secutis rebus in domo Caiphae, *ibidem*.

Deinde repetitiones et usus sensuum, velut prius.

IN TERTIA DIE

3. Die, quomodo
ductus
ad Pilatum.

contemplabimur per noctem mediam quomodo ductus est ad Pilatum Christus, et quid ibi actum, ut dicetur in Mysteriis vitae Christi. Diluculo vero, de iis, quae gesta sunt, transmisso Christo ad Herodem, *ibidem*.

Subdetur repetitionum et sensuum consuetus usus.

DIE QUARTA

4. Die, de reditu
ab Herode.

meditatio nocturna percurret historiam de reditu ab Herode, *ibidem*, usque ad mediam partem mysteriorum, quae apud Pilatum secuta sunt; reliquam vero partem circa lucem primam prosequemur.

De repetitionibus quoque et sensibus, pro consuetudine sit agendum.

DIE QUINTA

5. Die, a sen-
tentia Pilati
usque ad cruci-
fixionem.

sub noctis medium de progressu ipso passionis contemplabimur, a sententia Pilati usque ad crucifixionem, *ibidem*. Sub auroram deinceps ab elevatione crucis ad Christi usque expirationem, de quibus *ibidem*.

Repetitiones et sensuum exercitatio, ut supra.

DIE SEXTA

noctu quomodo mortuus Dominus sublatus de cruce et ad monumentum delatus est, *ibidem*. Primo mane, ex quo sepultus fuit, *ibidem*, donec B. Virgo in domum aliquam se recepit.

6. Die, de crucis
depositione.

DIE SEPTIMA

inter noctu et mane passionem totam revolvemus. Postea, repetitionum et sensuum vice, per diem totum considerabimus, quam licebit frequentissime, quo pacto sanctissimum Iesu Christi corpus remanserit ab anima seiunctum, et ubinam aut quomodo sepultum; item quae fuerit B. MARIAE Matris solitudo, desolatio qualis, et quanta afflictio. Quam acerbus quoque Discipulorum moeror exstiterit.

7. Die, tota
passio
revolvenda.

SUBNOTANDUM est, quod, si cui libeat meditandae Christi passionis diutius instare, contemplationes singulas debet absolvere cum paucioribus mysteriis, ita ut prima solum comprehendat coenam; secunda, lotionem pedum; tertia, Eucharistiae sanctae institutionem; quarta, sermonem ibi subsecutum; et sic in caeteris agendum.

Quid, si
diutius
immemorandum
in passione.

Ad haec, traiecta tota passione, licebit proximo post die iterare eius dimidium, atque reliquum postridie; perendie rursus totam simul.

Iteratio
passionis.

E contrario vero, si quis malit tempus succidere, contempletur de coena Domini, per noctem; de horto, in aurora; de Annae domo, circa Missam; sub Vesperas, de domo Caiphae; de praetorio Pilati, ante coenam, et ita pergendo per dies singulos diversa exercitia quinque implebuntur, utpote repetitionum ac sensuum usu praetermisso. Transcursa vero

Quid, si tempus
succidendum.

passione, operae pretium fuerit eadem simul totam die unico revolvere, sive in unum tantum exercitium congestam, sive distributam in plura, prout sibi fore conducibilius ille censuerit.

REGULAE ALIQUOT

AD VICTUM RECTE TEMPERANDUM.

PRIMA est, quod a pane minus abstinendum sit, quam a reliquis alimentis; cum neque gulam adeo irriteret, nec tentationi aequae obnoxios nos reddat.

SECUNDA, quod circa potum attendenda sit magis abstinencia, quam circa panem: caute observando quae prosit mensura potus, ut sumatur semper; quae rursum noceat, ut tolleretur.

TERTIA, quod circa pulmenta et edulia potissimum abstinenciae ratio versetur, cum per illa, tum appetitui ad peccandum, tum inimico ad tentandum maior subministretur occasio. Temperanda sunt igitur vitandi excessus causa, quod fit dupliciter: dum vel cibis grossioribus vescimur atque assuescimus, vel dum parce delicatis utimur.

QUARTA est, quod, quanto plus de conveniente victu sibi quis ademerit (vitato interim valetudinis adversae gravi periculo), tanto celerius mensuram cibi ac potus iustam reperiet: tum quia hoc modo, melius se disponens et obnixius tendens ad perfectionem, sentiet interdum quosdam cognitionis internae radios et consolatorios motus sibi coelitus immissos, ex quibus facile poterit rationem victus commodiorem discernere; tum

quoniam, si quis ita abstinendo, se deprehenderit viribus imbecilliores esse, quam ut Exercitia ipsa Spiritualia peragere commode valeat, sic facile advertet quam mensuram victus naturae necessitas requirat.

QUINTA, quod expedit inter comedendum imaginari quasi videamus IESUM Christum Dominum nostrum vescentem cum suis Discipulis, observando quem teneat edendi, bibendi, respiciendi et loquendi modum, eumque ad imitandum nobis proponendo. Usuveniet enim, ut, occupato magis intellectu circa meditationem talem, quam circa corporalem cibum, discamus facilius victum moderari.

SEXTA, quod, gratia varietatis, aliae adhiberi possunt meditationes inter vescendum, ut sunt de Sanctorum vita, de pia quapiam doctrina, vel de aliquo spirituali negotio agendo; unde, sic abstracta mente, cibus ipse et vescendi delectatio parum sentiatur.

SEPTIMA, quod cavendum sit praecipue, ne super sumendos cibos animus quodammodo totus effundatur, et ne avide vescamur aut festine; sed, appetitui semper dominantes, tum mensuram victus, tum sumendi modum una temperemus.

OCTAVA est, quod plurimum conducit ad tollendam cibi potusque immoderantiam, si ante prandium aut coenam, et quacumque hora nulla esuries sentitur, praevia deliberatione victum proxime sumendum definiamus ad mensuram certam, quam deinde, nulla vel propria aviditate vel instigatione inimici, umquam excedamus; sed potius, vincendae utriusque causa, de illa nonnihil etiam subducamus.

Inter comedendum, aliquid pium imaginari.

Aliae meditationes intermiscendae.

Cavenda aviditas cibi.

Quid, pro tollenda cibi immoderantia.

A pane minus abstinendum.

Magis a potu temperandum.

Potissimum a pulmentis et eduliis temperandum.

Ut reperienda iusta cibi mensura.

QUARTA HEBDOMADA.

CONTEMPLATIO I.

QUOMODO IESUS DOMINUS POST RESURRECTIONEM APPARUIT SANCTAE MATRI SUAE,

ut habetur infra, in Mysteriis vitae Christi.

Oratio
praeparatoria.
1. Praeludium.

Oratio praeparatoria iuxta morem.

Praeludium primum accipitur ab historia: quomodo, postquam expiravit Dominus in cruce, sepulto * corpore sed divinitate semper sociato, ipse in anima, divinitati quoque continue unita, descendit ad inferos; ereptisque inde iustorum animabus, rediens ad sepulcrum, corpus cum anima denuo univit, ac resurgens demum apparuit beatae Virgini Matri suae vivus, ut pie ac verisimiliter credendum est.

2. Praeludium.

Secundum, pro constructione loci speculandum accipiet sepulcri situm et beatae Virginis domicilium, cuius formam, partes et reliquam dispositionem, ut cellulam et oratorium, singillatim perscrutabimur.

3. Praeludium.

Tertium, continebit gratiam petendam, ut scilicet immensum Christi ac Matris gaudium participemus.

Eadem quae
in contempla-
tione coenae.

Punctum primum, secundum ac tertium eadem hic erunt, quae supra, in contemplatione coenae fuerunt exposita, id est considerare personas, verba, opera.

Quantum vero erit animadvertere ** quomodo Christi divinitas, passionis et mortis tempore abscondita, palam se faciat in Resurrectione, ac tot miraculis deinceps elucescat.

Ut divinitas in
resurrectione
elucescit.

Quintum, aestimare quam prompto copiosoque functus sit Dominus consolandi suos officio, adhibita consolationis, quae ab amicissimo quopiam praestari potest, similitudine.

Christi
benignitas suos
consolandi.

Colloquio uno vel pluribus, iuxta materiam faciendis, terminetur contemplatio cum *Pater noster*.

Colloquium.

NOTANDUM porro, quod in sequentibus contemplationibus seu exercitiis recensenda erunt per ordinem mysteria omnia Resurrectionis Ascensionisque, et quae sunt intermedia, servatis ubique iisdem formulis et modis, sicuti per totam illam hebdomadam factum est, in qua Passionis mysteria contemplati sumus; et iuxta modum ac exemplum primae huius de Resurrectione Domini meditationis formandae sunt sequentes omnes atque regulandae, tam in praeludiis (nisi quod haec rebus sunt accommodanda), quam in punctis quinque et additionibus singulis. Pari etiam ratione circa repetitiones et sensuum operationes, nec non in augendo minuendove exercitiorum secundum mysteria numero, dirigi poterimus, sicut in praedicta meditandae Chri-

Recensenda
ordine
mysteria
Resurrectionis
et Ascensionis.

* In prima contemplatione quartae hebdomadae. In primo praeludio: Sepulto corpore; ex autographo habetur; Corpore ab anima separato; vox enim illa (sepulto) non est, neque cohaeret cum aliis.

** In quarto: puncto Quomodo christi divinitas, passionis et mortis tempore abscondita; in autographo habetur: Quomodo Christi divinitas, quae passionis tempore videbatur abscondita, etc.

ti Passionis hebdomada fuimus edocti.

Quartae
hebdomadae
magis conve-
niunt quatuor
exercitia.

SECUNDO, NOTANDUM est convenire magis quartae huic hebdomadae quam praecedentibus, ut quatuor dumtaxat fiant exercitia. Primum, postquam mane surreximus. Secundum, circa Missae tempus, vel paulo ante prandium, prioris repetitionis loco. Tertium, hora Vesperarum, pro secunda repetitione. Quartum, ante coenam, admotis sensuum officiis ad imprimendas fortius animae contemplationes tres eo die factas, signatis obiter et penitius tractatis partibus seu locis illis, in quibus motus animi efficaciores, maioremque gustum spirituales senserimus.

Puncta
meditationis
plura,
vel pauciora.

TERTIO, quod, quamvis ei, qui exercitatur, certus praescribatur numerus punctorum, puta ternarius aut quaternarius, liberum tamen ipsi erit in plura vel pauciora puncta redigere contemplationem, prout commodius se habere expertus fuerit. Qua in re magnopere iuvabit, ante ingressum exercitii, tractanda puncta comminisci et numero certo praefinire.

Hac quarta
hebdomada
variandae ali-
quae
additiones.

QUARTO, denique, notandum est, quod per quartam hanc hebdomadam variari debent secunda, sexta, septima et decima additiones. In secunda quidem, ut, dum evigilo, repente mihi ponam ob oculos statutam contemplationem, et de gaudio Domini cum suis studeam et ipse exhilarescere. In sexta vero, ut memoriae meae obiciam ea, quae laetitiam spirituales cient, ut cogitatio de gloria. In septima, ut lucis et coeli utar commoditate, quae sese offeret, puta per tempus vernum herbarum virentium et florum aspectu, aut aprici loci amoenitate; per hiemem vero solis vel ignis opportuno calore; et ita de cae-

teris corporis atque animi oblectationibus congruis, per quas Creatori et Redemptori meo congaudere queam. In decima, ut loco poenitentiae temperantia et mediocritate victus contentus sim, nisi quo tempore ieiunium vel abstinenciam Ecclesia indixit, cuius praeceptis semper obtemperandum est, nisi iustum adsit impedimentum.

CONTEMPLATIO

AD AMOREM SPIRITUALEM IN NOBIS
EXCITANDUM.

In primis duo notanda sunt.

PRIMUM, quod amor ipse ab operibus, magis quam a verbis, pendet.

SECUNDUM, quod consistit amor in mutua facultatum, rerum et operum communicatione, puta scientiae, divitiarum, honoris et boni cuiuscumque.

Oratio praemittitur ex more.

Praeludium primum est, ut coram Domino, Angelis Sanctisque omnibus mihi propitiis stare me videam.

Secundum, ut gratiam DEI efflagitem, per quam, beneficiorum eius in me collatorum magnitudinem perspiciens, ad amorem, cultum et servitium ipsius totum me impendam.

Punctum primum sit revocare in memoriam beneficia creationis ac redemptionis; dona itidem particularia seu privata enumerare; et cum intimo affectu perpendere quantum mea causa benignissimus Dominus egerit atque pertulerit; quantum mihi elargitus sit de thesauris suis, quodque iuxta divinum suum decretum et beneplacitum seipsum mihi, quantum potest, donare velit. Quibus optime inspectis, vertar ad meipsum et disquiram mecum, quae meae sint partes, et quid aequum iustumque sit,

De natura
amoris.

1. Praeludium.

2. Praeludium.

Beneficiorum
recordatio.

ut divinae offeram et exhibeam Maie-
stati; haud sane dubium, quin mea
omnia offerre debeam ac meipsum
cum summo affectu, et verbis huius-
cemodi vel similibus:

Oblatio sui.

Suscipe, Domine, universam meam
libertatem. Accipe memoriam, intel-
lectum atque voluntatem omnem.
Quidquid habeo vel possideo mihi
largitus es; id tibi totum restituo,
ac tuae prorsus voluntati trado gu-
bernandum. Amorem tui solum cum
gratia tua mihi dones, et dives sum
satis, nec aliud quidquam ultra posco.

Speculandus
Deus in rebus
omnibus.

Secundum erit speculari DEUM in
singulis existentem creaturis suis:
et elementis quidem dantem ut sint;
plantis vero, ut per vegetationem quo-
que vivant; animalibus insuper, ut
sentiant; hominibus postremo, ut si-
mul etiam intelligant. Inter quos ac-
cepi et ipse universa haec beneficia,
esse, vivere, sentire ac intelligere;
meque templum quoddam suum effi-
cere voluit, ad imaginem suam et si-
militudinem creatum. Ex quorum o-
mnium admiratione, reflexus in me-
ipsum, agam ut in primo puncto, vel
melius si quid occurrerit; id quod
in punctis etiam sequentibus erit fa-
ctitandum.

DEUS operans
in creaturis
propter me.

Tertium est considerare eundem
DEUM ac Dominum propter me in
creaturis suis operantem et laboran-
tem quodammodo,* quatenus dat ipsis
conservatque id, quod sunt, habent,
possunt atque agunt. Quae omnia, ut
supra, in mei considerationem refle-
ctenda erunt.

Considerare
ut bona a Deo
procedunt.

Quartum, prospicere quo pacto
munera et bona omnia coelitus de-

scendunt, ut sunt potentia, iustitia,
bonitas, scientia et alia quaelibet
humana perfectio, terminis quibus-
dam certis circumscripta; quae ab
infinito illo totius boni thesauro, sic
ut lumen a sole et ex fonte aqua,
derivantur. Addenda super est refle-
xio praedicta in mei circumscriptio-
nem.

Colloquium etiam in fine fiet, ter-
minandum cum *Pater noster*.

Colloquium.

MODI TRES ORANDI.

PRIMUS ORANDI MODUS deducendus
est ex mandatis, ex peccatis septem
mortalibus, ex tribus animae poten-
tiis, et ex quinque sensibus conside-
ratis; unde, non tam habet orationis
formam, quam exercitii cuiusdam spi-
ritualis, per quod et anima iuvatur
et oratio Deo redditur acceptior.

Primus orandi
modus.

Prius itaque quam hoc orem modo,
iuxta illud, quod tertiae additioni ae-
quipollet, sedebo vel deambulabo pau-
lisper (prout ad animae quietem fa-
cere videro) pensitans apud me quo
mihi accedendum sit et quid facien-
dum. Hoc idem additionis genus ad
omnem orandi modum praemitti de-
bet.

Oratio praeparatoria gratiae con-
tineat postulationem, ut mihi detur
agnoscere quidquid deliquero adver-
sus decalogi praecepta, meque in po-
sterum emendare, intellectis illis ex-
actius, et, ut par est, ad Dei gloriam
et salutem meam solito cautius ob-
servatis.

Oratio
praeparatoria
gratiae
postulationem
continet.

Primo ergo, mandatum quodlibet
ordine discutiam, attendens quo pa-
cto servaverim illud aut violaverim,

Mandati cuius-
que discussio.

* In contemplatione ad acquirendum amorem. In tertio puncto, post illa verba; Laboran-
tem quodammodo, addantur haec ex autographo: Ut in coelis, elementis, plantis, frugibus et ani-
mantibus, quatenus dat, etc.

deque succurrentibus in memoriam delictis veniam precabor, recitando semel *Pater noster*. Porro in excutiendis singulis praeceptis satis fuerit insumi spatium temporis, quo ter posset Oratio Dominica percurri. Notandum tamen, quod circa praeceptum, cuius praevaricatio rarior nobis accideret, minus immorandum esset; at eo amplius, quo lapsus fuerit ex assuetudine frequentior, idque similiter circa mortalia peccata sit praestandum.

Colloquium
ad Deum.

Completo de praeceptis singulis discursu, post mei accusationem et gratiae implorationem, ut ea vigilantius deinceps custodiam, colloquium dirigam ad Deum iuxta rei occasionem.

Idem orandi
modus circa
mortalia.

Secundo, similem orationis modum prosequemur circa mortalia peccata, post additionem et praeparatoriam orationem, sicut fecimus in praeceptis. Nihil enim utrobique varium occurrit, nisi quod ad materiam attinet, cum praecepta quidem servanda sint, peccata vero devitanda. Caetera eadem sunt, fietque itidem colloquium.

Peccatorum
notitiam quid
iuvet.

Sciendum est peccatorum vitiorumque notitiam iuvare per contrariorum actuum et habituum considerationem. Quapropter per gratiam divinam et piam quamlibet exercitationem laborandum est unicuique, ut virtutes sibi paret mortalibus peccatis septem oppositas.

Circa tres
animae poten-
tias.

Tertio, circa tres animae potentias idem sequitur progressus per additionem, orationem et discussionem singularum, cum colloquio ad finem, faciendus.

Circa sensus
quinque
corporis.

Quarto, circa quinque sensus corporis, nulla re mutata, praeter materiam. Ubi subnotandum est, quod, si quis optet in sensuum suorum usu Christum imitari, debet in oratione

praeparatoria seipsum super hoc Deo commendare, factaeque sensuum singularum examinationi Dominicam Orationem subiicere; si vero similem affectet B. Virginis MARIAE imitationem, ei se commendet, tamquam a Filio id impetraturae, et Salutationem Angelicam, dum sensus excutit, identidem recitet.

SECUNDUS ORANDI MODUS,

ex vocum orationis singularum perpensa significatione.

Additio eadem, quae superius, it praevia.

Oratio praeparatoria personae congruet, ad quam dirigitur.

Oratio
praeparatoria.

Secundus orandi modus est, ut flexis genibus vel sedendo (pro habitudine corporis et animi devotione), oculis vel clausis vel defixis in partem unam, neque huc et illuc motis, Precationem Dominicam a principio recitemus, et in prima voce, quae est *Pater*, meditationis figamus pedem, quamdiu circa eam variae nobis significationes, similitudines, spirituales gustus et aliae commotiones devotae incident, et ita deinceps per singula eiusdem vel alterius orationis verba factitabimus.

Secundus
orandi modus
qualis.

Regulae tres circa haec servandae.

Prima, ut in tali precationis cuiuslibet ruminatione horae spatium insumamus, quo expleto *Ave MARIA*, *Credo*, *Anima Christi*, et *Salve Regina* semel iuxta communem morem, vel mente sola, vel etiam voce percurrantur.

1. Regula in
secundo modo
orandi.

Secunda est, quod, si, orantibus hoc modo nobis, in una voce vel duabus meditatio affluat et interna simul delectatio, postponenda erit

2. Regula.

transcurrendi cura, licet hora tota praetereat, qua elapsa, reliquum orationis cursim recitetur.

3. Regula.

Tertia, ut, quando ita contigerit, meditandae voci uni aut pauculis horam impendisse, postridie recitato breviter eo, quod excussum fuit, ad sequentis verbi considerationem pergamus.

Quid in fine orationis.

Post excussam vero ad hunc modum Dominicam Precationem totam, succedet Salutatio Angelica; deinde alia oratio, ut sine interruptione haec orandi exercitatio procedat.

Colloquium.

Ad haec, oratione qualibet sic completa, personam illam, ad quam pertinebat, paucis compellabimus, virtutem aliquam aut gratiam petentes, qua maxime indigere nos senserimus.

TERTIUS ORANDI MODUS

per quamdam vocum et temporum commensurationem.

Additio ab utraque superiore nihil differt.

Oratio praeparatoria.

Oratio praeparatoria fiet sicut in secundo modo.

Tertius hic orandi modus in eo consistit, ut inter singulas respirandi vices singula Dominicae alteriusve orationis verba transmittamus, expensa interim, vel significatione prolatae vocis, vel personae ad quam oratio spectat dignitate, vel mea ipsius vilitate, vel utriusque postremo differentia. Eodem procedendum modo in verbis reliquis. Addendae quoque orationes supra memoratae, *Ave, Credo* etc.

Tertius orandi modus.

Regulae duae huc spectantes.

Prior, ut, finita iuxta hunc orandi modum Precatione Dominica, sumatur aliis diebus vel horis Angelica Salutatio, simili respirationum intervallo tractanda, cum aliis orationibus usitato more recitandis.

Regula prior pro tertio modo orandi.

Posterior, ut, qui hunc orandi modum exercere cupit diutius, ad eum applicet precationes omnes supra dictas aut earum partes, et paria anhelituum ac votum interstitia observet.

Posterior.

VITAE D. N. IESU CHRISTI

MYSTERIA.

Notandum.

Notandum est primitus omnia sequentium mysteriorum verba, quae includuntur parenthesi, ex ipsis Evangeliiis deprompta esse, non item caetera. Ad haec, in unoquoque mysterio semper aut fere poni puncta tria, ut expeditior sit contemplatio, quo est distinctior.

De annuntiata B. MARIAE Virgini Christi incarnatione, de qua Lucae 1.

Primo, quomodo Angelus Gabriel, beatam Virginem salutans, divini Verbi conceptionem ei nuntiavit. (*Ingressus Angelus ad eam dixit: Ave, gratia plena, etc. Ecce concipies in utero, et paries filium etc.*)

Angelus, salutans Virginem, Verbi conceptionem nuntiat.

Confirmat
exemplo Ioan-
nis Baptistae.

Secundo, confirmat Angelus id, quod praedixerat, adducto exemplo de S. Ioannis Baptistae conceptione admiranda. (*Et ecce Elisabeth, cognata tua, et ipsa concepit filium in senectute sua etc.*)

sti nativitas per Angelum. (*Evangelizo vobis gaudium magnum etc., quia natus est vobis hodie Salvator etc.*)

Secundo, pastores properant in Bethlehem. (*Et venerunt festinantes; et invenerunt MARIAM, et Ioseph, et infantem positum in praesepio.*)

Pastorum ado-
ratio.

Tertio, (*Et reversi sunt pastores glorificantes et laudantes DEUM etc.*)

Pastores DEUM
glorificant.

MARIA
respondet
Angelo.

Tertio, respondit Angelo Virgo sancta: (*Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum.*)

De MARIA Elisabeth, cognatam suam, visitante, ut habetur Luc. 1.

De circumcissione, Luc. 2.

MARIA invisit
Elisabeth.

Primo, quomodo invisit MARIA Elisabeth, ac S. Ioannes, in utero exsistens, sensit MARIAE salutationem, et gestiit. (*Ut audivit salutationem MARIAE Elisabeth, exsultavit infans in utero eius; et repleta est Spiritu Sancto Elisabeth, et exclamavit voce magna, et dixit: Benedicta tu inter mulieres, et benedictus fructus ventris tui.*)

Primo, circumcisis est puer.

Circumciditur.

Secundo, (*Vocatum est nomen eius IESUS, quod vocatum est ab Angelo, prius quam in utero conciperetur.*)

Vocatur IESUS.

Tertio, redditus est Matri suae puer, quae illi compatiebatur de sanguinis visa effusione.

Redditur
Puer Matri.

Virgo
in canticum
prorumpit.

Secundo, beata Virgo in hoc canticum prae laetitia prorupit: (*Magnificat anima mea Dominum etc.*)

De tribus Magis regibus, Matth. 2.

Primo, tres Magi reges ad puerum IESUM adorandum venerunt, stella duce, ita attestantes: (*Vidimus enim stellam eius in oriente, et venimus adorare eum.*)

Magorum
adventus.

Quamdiu apud
Elisabeth
mansit.

Tertio, (*Mansit autem MARIA cum illa quasi mensibus tribus, et reversa est in domum suam.*)

Secundo, (*Procidentes adoraverunt eum, et, apertis thesauris suis, obtulerunt ei munera aurum, thus et myrrham.*)

Eorundem
adoratio.

De Christi nativitate, Luc. 2.

E Nazareth
Bethlehem
proficiscitur.

Primo, beata MARIA cum Ioseph, sponso suo, e Nazareth proficiscitur Bethlehem. (*Ascendit autem et Ioseph a Galilaea etc., in Bethlehem etc., ut profiteretur cum MARIA, desponsata sibi uxore, praegnante.*)

Tertio, (*Responso accepto in somnis, ne redirent ad Herodem, per aliam viam reversi sunt in regionem suam.*)

Per aliam viam
revertuntur.

Filium parit.

Secundo, (*Peperit filium suum primogenitum, et pannis eum involvit, et reclinavit eum in praesepio.*)

De purificatione B. Virginis, et pueri IESU praesentatione, Luc. 2.

Primo, detulerunt puerum in templum, ut praesentarent eum DEO, tamquam primogenitum, offerentes pro eo consuetum munus, (*Par turturum, aut duos pullos columbarum.*)

IESU pueri
praesentatio.

Secundo, Simeon, veniens eadem hora in templum, (*Accepit eum in ulnas suas, et benedixit DEUM, et dixit: Nunc dimittis servum tuum, Domine etc.*)

Simeonis
prophetia.

Angeli
laetantur.

Tertio, eo tempore, (*Facta est cum Angelo multitudo militiae coelestis, laudantium DEUM et dicentium: Gloria in altissimis DEO etc.*)

De pastoribus, Luc. 2.

Nuntiatur
pastoribus.

Primo, pastoribus revelatur Chri-

Annae prophetia.	Tertio, Anna (<i>Superveniens confitebatur Domino, et loquebatur de illo omnibus, qui exspectabant redemptionem Israel.</i>)	Secundo, remansit illic, nesciis parentibus.	Remansit insciis parentibus.
Innocentium occisio.	De fuga in Aegyptum, Matth. 2. Primo, volens Herodes puerulum IESUM interficere, occidi fecit innocentes, praemonito Ioseph per Angelum, ut in Aegyptum profugeret. (<i>Surge, et accipe puerum et matrem eius, et fuge in Aegyptum.</i>)	Tertio, post triduum invenerunt eum in templo sedentem inter doctores, et ipse illis, causam morae percontantibus, respondit: (<i>Nesciebatis, quia in his, quae Patris mei sunt, oportet me esse?</i>)	Post triduum in templo re-pertus.
Iesu fuga in Aegyptum.	Secundo, iter corripuit Ioseph Aegyptum versus. (<i>Qui consurgens nocte etc. secessit in Aegyptum.</i>)	De baptismo eius, Matth. 3. Primo, matri valedicens, e Nazareth ad Iordanis flumen se contulit, ubi tunc Ioannes baptizabat.	Ad Iordanem proficiscitur.
Quamdiu ibi fuit.	Tertio, (<i>Et erat ibi usque ad obitum Herodis.</i>)	Secundo, baptizatus est a Ioanne, excusante se primum de indignitate, sed compulso his verbis: (<i>Sine modo, sic enim decet nos implere omnem iustitiam.</i>)	A Ioanne baptizatur.
Ab Aegypto revertitur.	De reditu ab Aegypto. Matth. 2. Primo, admonetur Ioseph ab Angelo, ut in terram Israel revertatur. (<i>Surge, et accipe puerum et matrem eius, et vade in terram Israel.</i>)	Tertio, descendit Spiritus Sanctus super eum, et vox de coelo sic attestans: (<i>Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui.</i>)	Spiritus Sancti descensus.
Eius iter.	Secundo, (<i>Qui consurgens etc. venit in terram Israel.</i>)	De tentatione Christi, Luc. 4, Matth. 4. Primo, post baptismum secessit in desertum Christus, et ibi per dies quadraginta et totidem noctes ieiunavit.	Secedit in desertum.
Archelai tempore.	Tertio, eo quod regnabat Archelaus, filius Herodis, in Iudaea, recessit in Nazareth.	Secundo, ter ab inimico tentatus est. (<i>Accedens tentator dixit ei: Si filius Dei es, dic ut lapides isti panes fiant. Mitte te deorsum. Haec omnia tibi dabo, si cadens adoraveris me.</i>)	Ter tentatur
Christi obedientia.	Primo, quomodo subditus erat et obediens parentibus.	Tertio, (<i>Angeli accesserunt, et ministrabant ei.</i>)	Angolorum ministerium.
Eius profectus.	Secundo, (<i>Proficiebat sapientia, et aetate, et gratia etc.</i>)	De Apostolorum vocatione. Primo, videntur SS. Petrus et Andreas fuisse ter vocati. Primum, ad solam quamdam Christi notitiam, Ioan. 1. Deinde, ad sequelam solum temporaneam cum animo revertendi ad piscationem, Luc. 5. Ultimo, ad perpetuam sequelam, Matth. 4 et Marc. 1.	Qui ter vocati ad apostolatam.
Artem fabrillem exercebat.	Tertio, videtur fabrillem artem exercuisse, cum dicat S. Marcus c. 6. (<i>Nonne hic est faber?</i>)		
Hierosolymam proficiscitur.	De ascensu in templum anno duodecimo, Luc. 2. Primo, natus Iesus annos duodecim e Nazareth profectus est Hierosolymam.		

Quinam po-
stea.

Secundo, vocavit filios Zebedaei, Matth. 4. Et Philippum, Ioan. 1. Et Matthaeum, Matth. 9.

Demum reli-
qui.

Tertio, vocati sunt reliqui, licet de quorundam vocatione et de ordine vocationum expresse mentio non fiat in Evangelio.

Tria expendenda
hic.

Tria hic expendenda sunt. Primum, quomodo erant Apostoli abiectae conditionis.

Secundo, ad quantam fuerint dignitatem et quam suaviter vocati.

Tertio, quibus gratiae donis, supra omnes veteris testamenti Patres novique Sanctos, evecti sint.

De primo Christi miraculo facto in nuptiis, Ioan. 2.

Invitatur
ad nuptias.

Primo, invitatus fuit Christus cum discipulis suis ad nuptias.

De vini defectu
monetur
a matre.

Secundo, deficere vinum mater commonuit: (*Vinum non habent.*) Et ministris dixit: (*Quodcumque dixerit vobis, facite.*)

Vini
miraculum.

Tertio, aquam in vinum Dominus convertit. (*Et manifestavit gloriam suam, et crediderunt in eum discipuli eius.*)

De fugatis e templo negotiatoribus prima vice, Ioan. 2.

Vendentes
eiciuntur.

Primo, eiecit de templo vendentes illic et ementes, facto ex funiculis flagello.

Mensae
evertuntur.

Secundo, (*Nummulariorum effudit aes, et mensas subvertit.*)

Columbae
auferuntur.

Tertio, vendentibus columbas mansuete inquit: (*Auferte ista hinc, et nolite facere domum Patris mei domum negotiationis.*)

De sermone Christi habito in monte, Matth. 5.

Sermo octo
beatitudinum.

Primo, ad dilectos suos discipulos, octo Christus beatitudinis genera

exposuit. Beati pauperes spiritu; mites; qui lugent; qui esuriunt et sitiunt iustitiam: misericordes; mundo corde; pacifici; qui persecutionem patiuntur.

Secundo, eos exhortatur, ut acceptis donis seu talentis utantur recte. (*Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, et glorificent Patrem vestrum, qui in coelis est.*)

Tertio, ostendit non solvere se legem, sed implere, explicatis praeceptis de vitando homicidio, furto, fornicatione, periurio. Et de diligendis quoque inimicis. (*Ego autem dico vobis, diligite inimicos vestros. Benefacite iis, qui oderunt vos.*)

De sedata maris tempestate, Matth. 8.

Primo, dormiente Christo, coorta est in mari vehemens tempestas.

Secundo, excitarunt a somno eum territi discipuli, quos de fidei levitate arguit: (*Quid timidi estis, modicae fidei?*)

Tertio, ventis et mari praecepit ut conquiescerent, et facta est statim tranquillitas; unde obstupentes homines dicebant: (*Qualis est hic, quia venti et mare obediunt ei?*)

De ambulatione super aquas, Matth. 14.

Primo, cum in monte adhuc esset Christus, discipulis in naviculam abire iussis, et (*Dimissa turba, ascendit in montem solus orare.*)

Secundo, cum agitaretur noctu navicula, eo ipse venit ambulans super aquas, unde perterrefacti discipuli phantasma esse iudicabant.

Tertio, postquam dixerat ad eos: (*Ego sum, nolite timere.*) S. Petrus accedendi petiit facultatem, et, gradiendo super aquas, ob subortum metum mergi coepit, quem increpans Domi-

Sermo
de talentorum
usu.

Sermo
de praeceptis.

Oritur
tempestas.

De fidei
levitate argu-
untur discipuli.

Fit eius
imperio maris
tranquillitas.

Orat in
monte solus.

Phantasma
noctu putatur.

Petrus mergi
coepit.

nus de modica fide, naviculam intra-
vit, et cessavit ventus.

*De missis ad praedicandum Apostolis,
Matth. 10.*

Dat potestatem
daemonia
eliciendi.

Primo, discipulis IESUS convocatis
dedit potestatem eiiciendi daemonia
ex hominibus, et omne morborum
genus sanandi.

Prudentiam
et patientiam
docet.

Secundo, prudentiam eos docuit
et patientiam. (*Ecce ego mitto vos, sic-
ut oves in medio luporum. Estote ergo
prudentes sicut serpentes, et simplices
sicut columbae.*)

Profectionis
modus.

Tertio, profectionis exponit modum.
(*Gratis accepistis, gratis date; nolite
possidere aurum neque argentum.*) Ad
haec materiam praedicationis expres-
sit: (*Euntes autem praedicate, dicentes:
Quia appropinquavit regnum coelorum.*)

De conversione Magdalenae, Luc. 7.

Magdalena
accedit
ad IESUM.

Primo, Christo accumbente men-
sae in pharisei domo, ingressa est
mulier, quae fuerat in civitate pec-
catrice, (sive * Maria Magdalena, soror
Marthae, fuerit, sive alia) deferens
alabastrinum vas unguento plenum.

Ungit
et abstergit.

Secundo, stans retro coepit pedes
eius rigare lacrimis, et capillis suis
abstergere, deosculari et ungere.

Defenditur
a Christo.

Tertio, criminatam eam a phari-
saeo defendit Christus, et ad ipsum
ait: (*Remittuntur ei peccata multa,
quoniam dilexit multum. Et ad ipsam
deinceps: Fides tua te salvam fecit,
vade in pace.*)

*De quinque millium hominum refectione,
Matth. 14.*

Rogant IESUM
ut dimittat
turbas.

Primo, rogabant IESUM discipuli,
ut dimitteret adstantes turbas.

Secundo, ipse afferri iussit, quos
habebant, panes, eosque praemissa
benedictione frangens, discipulis por-
rexit, turbis hominum discumbere
iussis apponendos.

Multiplicatio
panis.

Tertio, comederunt, et saturati
sunt, et superaverunt cophini duo-
decim.

Turbae
saturatae.

De trasfiguratione Christi, Matth. 17.

Primo, assumptis IESUS charissimis
tribus discipulis, Petro, Ioanne et
Iacobo, (*Transfiguratus est ante eos;
resplenduit facies eius sicut sol, vesti-
menta autem eius facta sunt alba sicut
nix.*)

Transfiguratio
Iesu Christi.

Secundo, loquebatur cum Moyse
et Helia.

Coram Moyse
et Helia.

Tertio, rogante Petro ut fierent
ibi tria tabernacula, insonuit vox de
coelo: (*Hic est filius meus dilectus etc.
ipsum audite.*) Unde consternati disci-
puli, proni collapsi sunt; quos tan-
gendo Christus, dixit: (*Surgite et no-
lite timere etc.; nemini dixeritis visio-
nem, donec filius hominis a mortuis
resurgat.*)

Patris vox
e coelo delapsa.

De Lazari suscitatione, Ioan. 11.

Primo, audito Christus nuntio de
Lazari aegrotatione, per biduum sub-
sistit, ut evidentius foret miraculum.

Biduum
expectat.

Secundo, antequam suscitaret mor-
tuum, utriusque sororis fidem exsti-
mulat: (*Ego sum resurrectio et vita; qui
credit in me, etiam si mortuus fuerit,
vivet.*)

Sororum fides.

Tertio, collacrimatus ac preca-
tus prius, suscitavit illum; fuit au-
tem, quo usus est, suscitandi modus
per mandatum: (*Lazare, veni foras.*)

Lazari
suscitatio.

* De conversione Magdalenae. In autographo non habentur verba illa: Sive Maria Magdalena, soror Marthae, fuerit, sive alia.

*De coena apud Bethaniam, Matth. 26.*Coena
apud Simonem.

Primo, coenabat Christus in domo Simonis leprosi, et pariter Lazarus.

Unguenti
effusio.

Secundo, effudit Maria unguentum super caput eius.

Iudae obmur-
muratio.

Tertio, obmurmurat Iudas: (*Ut quid perditio haec?*) Denuo vero excusat Christus Magdalenam: (*Quid molesti estis huic mulieri? opus enim bonum operata est in me.*)

*De die palmarum, Matth. 21.*Asinae et pulli
adductio.

Primo, praecepit Dominus adduci asinam et pullum: (*Solvite et adducite mihi, et, si quis vobis aliquid dixerit, dicite quia Dominus his opus habet, et confestim dimittet eos.*)

Asinam
conscendit.

Secundo, asinam conscendit, Apostolorum vestibibus instratam.

Populus occur-
rit venienti.

Tertio, excepturus eum populus cum veniret obviam, vestimentis suis et ramis arborum sternebat viam et canebat: (*Hosanna filio David, benedictus qui venit in nomine Domini; Hosanna in altissimis.*)

*De praedicatione in templo, Luc. 19.*Docet
in templo.

Primo, docebat quotidie in templo.

Redit
in Bethaniam.

Secundo, finita praedicatione, in Bethaniam redibat, nemine apud Hierosolimam ipsum excipiente.

*De coena ultima, Matth. 26 et Ioan. 13.*Agnus
paschalis.

Primo, comedit cum discipulis paschalem agnum, eosque de imminente sua morte praemonuit. (*Amen dico vobis, quia unus vestrum me traditurus est.*)

Pedum lotio.

Secundo, lavit eorum, Iudae quoque ipsius, pedes, incipiens a Petro, qui, ad maiestatem Christi et indignitatem suam respiciens, sese opponebat: (*Domine, tu mihi lavas pedes?*) Ignarus scilicet praebere a Domino

exemplum humilitatis, ita postea declarante: (*Exemplum enim dedi vobis, ut, quemadmodum ego feci, ita et vos faciatis.*)

Tertio Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum instituit in signum summae dilectionis, his verbis utens: (*Accipite et comedite*) etc. Expleta autem coena, Iudas ad vendendum illum egressus est.

Eucharistiae
institutio.*De Mysteriis post coenam et in horto gestis, Matth. 26 et Marc. 14.*

Primo, peracta coena et hymno dicto, profectus est Christus ad Oliveti montem cum discipulis suis undecim, metu plenis; et octo remanere iussit Gethsemani: (*Sedete hic, donec vadam illuc, et orem.*)

Ad Oliveti
montem pergit
cum suis.

Secundo, ductis secum tribus, Petro, Iacobo et Ioanne, oravit ter dicens: (*Pater mi, si possibile est, transeat a me calix iste; verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu.*) Et in agonia existens prolixius orabat.

Ter orat.

Tertio, cum eo timoris redigi se passus fuisset, ut diceret: (*Tristis est anima mea usque ad mortem;*) etiam sanguinem sudavit copiosum, teste Luca: (*Factus est sudor eius sicut guttae sanguinis decurrentis in terram.*) Unde coniicere licet vestimenta eius iam tum fuisse madefacta cruore.

Sanguinem
sudat.

Cap. 22.

De comprehensione Christi, et translatione ad Annae domum, Matth. 26, Luc. 22, Marc. 14 et Ioan. 18.

Primo permisit se Dominus osculo a Iuda tradi, et quasi latronem comprehendi: (*Tamquam ad latronem existis cum gladiis ac fustibus comprehendere me. Quotidie apud vos sedebam docens in templo, et non me tenuistis.*) Ipsoque interrogante: (*Quem quaeri-*

Osculum
Iudae.

tiſ?) corruerunt in terram inimici omnes.

Servi aurieu-
lae abſciſſio.

Secundo, ſervum Pontificis percu-
tienti Petro, ait: (*Mitte gladium tuum
in vaginam;*) et ſanavit ſervum.

Chriſtus
capitur et tra-
hitur
ad Annam
et deſeritur.

Tertio, captus et a diſcipulis re-
lictus, ad Annae domum pertrahi-
tur, ubi a Petro, paulo poſt ſecuto,
ſemel negatus eſt, et alapam accepit
a miniſtro quodam, obſcure: (*Sic
reſpondeſ Pontifici?*)

*De geſtis poſtea in domo Caiphae,
Matth. 26.*

Ab Anna
ad Caipham
ductus, a Petro
negatur.

Primo, abducitur ligatus Chriſtus
ab Anna in domum Caiphae, ubi
Petrus rurſum eum bis negavit, atque
reſpiciente ipſum Domino, (*Egreſ-
ſus foras flevit amare.*)

Nocte manet
ligatus.

Secundo, permansit ligatus tota
illa nocte.

Illuditur
et vexatur
a ſatellitibus.

Tertio, circumſtantes eum ſatel-
lites illudebant, vexabant et, velata
facie, colaphis caedebant, interrogan-
tes: (*Prophetiza nobis, Chriſte, quis
eſt qui te percussit?*) ac modis aliis
blaſphemabant.

*De Chriſti apud Pilatum accusatione,
Matth. 27, Luc. 23, Marc. 15 et
Ioan. 18.*

Coram Pilato
accusatur.

Primo, traducitur deinceps ad
Pilatum Chriſtus, et coram eo a
Iudaeis calumnioſe accusatur: (*Hunc
invenimus ſubvertentem gentem noſtram,
et prohibentem tributa dari Caesari.*)

Pilatus cauſam
non invenit.

Secundo, eo ſemel atque iterum
examinato, retulit Pilatus: (*Ego nul-
lam invenio in eo cauſam.*)

Chriſtus
Barabbae
poſtponitur.

Tertio, Barabbae latronis, quam
Chriſti IESU liberationem, malle ſe
Iudaei proclamaverunt: (*Non hunc, ſed
Barabbam.*)

*De tranſmiſſo Chriſto ad Herodem,
Luc. 23.*

Primo, tranſmiſit Pilatus Chri-
ſtum ad Herodem, aeſtimans quod
eſſet galilaeus.

Ad Herodem
mittitur.

Secundo, Herodi poſcenti curioſa
nihil penitus reſpondit, licet à Iu-
daeis valde accuſaretur.

Herodi
non reſpondit.

Tertio, ab Herode cum ſuo exer-
citu ſpretus fuit, atque veſte alba
indutus.

Alba veſte
ſpernitur.

*De reversione ab Herode ad Pilatum,
Matth. 27, Luc. 23, Marc. 15 et
Ioan. 19.*

Primo, Chriſtum remiſit ad Pila-
tum Herodes, et ambo ea ipſa die,
cum prius inimici eſſent, invicem
reconciliati ſunt.

Remittitur
ad Pilatum.

Secundo, IESUM flagellis caedi ius-
ſit Pilatus; milites eumdem ſpinis
coronarunt, atque purpura induerunt,
deinde irridentes dicebant: (*Ave, rex
Iudaeorum.*) Et colaphos ſimul impin-
gebant.

Flagellatur,
coronatur.
et purpura
illuditur.

Tertio, (*Exivit ergo IESUS portans
coronam ſpineam et purpureum veſti-
mentum;*) et Pilatus dicit illis: (*Ecce
homo.*) Pontifices vero conclamabant:
(*Crucifige, crucifige eum.*)

Pontifices
conclamant:
crucifige.

*De condemnatione et crucifixione IESU
Chriſti, Ioan. 19.*

Primo, ſedens pro tribunali Pila-
tus Chriſtum iudicavit, et tradidit
crucifigendum, poſteaquam, negantes
eum Iudaei ſuum regem eſſe, dixe-
runt: (*Non habemus regem, niſi Cae-
ſarem.*)

Morte
damnatur.

Secundo, baiulavit Chriſtus cru-
cem ſuam, donec ob virium defectum
Simon quidam cyrenaeus illam poſt
eum ferre compulſus eſt.

Crucem
baiulat.

Tertio, inter duos latrones cruci-

Inter latrones
crucifigitur.

fixus fuit, adscripto titulo: (*IESUS Nazarenus Rex Iudaeorum.*)

*De mysteriis in cruce factis,
Matth. 27, Luc. 23 et Ioan. 19.*

In cruce
blasphematur.

Primo, blasphemias pertulit in cruce. (*Vah! qui destruis templum DEI*) etc. (*Descende de cruce.*) Et divisa sunt vestimenta eius.

Septem
Christi verba.

Secundo, effatus est Dominus in cruce verba septem: orans videlicet pro crucifigentibus; latroni parcens; Matrem et Ioannem sibi mutuo commendans; exclamans: (*Sitio,*) quando aceto eum potaverunt; et deinde se a Patre dicens derelictum; postea: (*Consummatum est.*) Ac postremo: (*Pater, in manus tuas commendo spiritum meum.*)

Natura
Christo mori-
enti
compatitur.

Tertio, sol obscuratus est, ipso expirante, et petrae scissae sunt; aperta quoque monumenta, et velum templi a summo ad infimam usque partem scissum; et latus, lancea confossum, aquam et sanguinem effudit.

De mysterio sepulturae, ibid.

De cruce depo-
nitur.

Primo, de cruce sublatus est mortuus Dominus per Ioseph atque Nicodemum in conspectu ipso Matris afflictissimae.

Ungitur,
includitur.

Secundo, delatum est ad sepulcrum corpus unctum et inclusum.

Custodes adhi-
bentur.

Tertio, adhibiti sunt inibi custodes.

De Christi resurrectione, et apparitione prima.

Matri apparet.

Primum, apparuit Dominus Matri suae, postquam resurrexit; cum dicat Scriptura quod apparuit multis. Licet enim nominatim illam non exprimat, id nobis tamen relinquit pro certo, tamquam intellectum habentibus; ne alioqui iure audiamus illud: (*Adhuc et vos sine intellectu estis?*)

De secunda apparitione, Marc. 16.

Primo, summo mane ad monumentum profectae sunt Maria Magdalene, Iacobi, et Salome, inter se dicentes: (*Quis revolvat nobis lapidem ab ostio monumenti?*)

Mulieres
ad monumen-
tum.

Secundo, viderunt lapidem revolutum, et Angeli dictum audierunt: (*IESUM quaeritis nazarenum crucifixum. Surrexit, non est hic.*)

Angeli
responsum.

Tertio, apparuit Mariae Magdalenae, quae, aliis digressis, iuxta sepulcrum restiterat.

Magdalenae
apparuit.

De apparitione tertia, Matth. ultimo.

Primo, redibant a monumento mulieres cum timore simul et gaudio ingenti, ut narrarent discipulis quidquid de Domini resurrectione intellexerant.

Mulierum
reditus
a monumento.

Secundo, apparens eis in via Christus ait: (*Avete.*) Et illae accedentes, ac prostratae ad pedes eius, ipsum adorarunt.

Eis apparet.

Tertio affatus est illas Dominus: (*Nolite timere. Ite, nuntiate fratribus meis, ut eant in Galilaeam; ibi me videbunt.*)

Eas affatur.

De apparitione quarta, Luc. ultimo.

Primo, audita Petrus ex mulieribus Christi resurrectione, cucurrit ad monumentum.

Petrus
currit ad mo-
numentum.

Secundo, introgressus, sola vidit linteamina, quibus fuerat involutum corpus.

Videt
linteamina.

Tertio, cogitanti super his Petro Christus se ostendit: unde dicebant Apostoli: (*Surrexit Dominus vere, et apparuit Simoni.*)

Petro apparet
Christus.

De apparitione quinta, ibid.

Primo, duobus discipulis deinceps apparuit cum irent in Emmaus, et de ipso colloquerentur.

Euntibus
in Emmaus
apparet.

Incredulitatem
redarguit.

Secundo, redarguit eorum incredulitatem, et mysteria passionis atque resurrectionis ipsis exposuit: (*O stulti et tardi corde ad credendum in omnibus, quae locuti sunt Prophetae. Nonne haec oportuit pati Christum, et ita intrare in gloriam suam?*)

Rogatus cum
eis mansit.

Tertio, rogatus, cum eis mansit; fractoque ipsis pane, disparuit: qui, subito in Hierusalem reversi, nuntiaverunt Apostolis quomodo vidissent eum et in fractione panis agnovissent.

De apparitione sexta, Ioan. 20.

Discipuli
congregati.

Primo, discipuli omnes, praeter Thomam, domi congregati erant propter Iudaeorum metum.

Ianuis clausis
ingreditur.

Secundo, ingressus ianuis clausis Christus, (*Stetit in medio, et dixit eis: Pax vobis.*)

Dat eis
Spiritus Sanctum.

Tertio, Spiritum Sanctum eis dedit, et ait: (*Accipite Spiritum Sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis*) etc.

De apparitione septima, ibid.

Thomae
incredulitas.

Primo, S. Thomas, cum apparitioni praedictae non interfuisset, protestatus erat: (*Nisi videro etc. non credam.*)

Apparet eidem
Christus.

Secundo, post dies octo iterum clausis ianuis obtulit se videndum Christus, et Thomae dixit: (*Infer digitum tuum huc, et vide etc. et noli esse incredulus, sed fidelis.*)

Thomae
exclamatio.

Tertio exclamavit Thomas: (*Domine meus et Deus meus;*) cui subintulit Christus: (*Beati qui non viderunt, et crediderunt.*)

De apparitione octava, Ioan. ultimo.

Septem disci-
pulis apparet.

Primo, palam se denuo fecit Christus piscantibus septem discipulis, qui, cum tota nocte nil cepissent, iactum ad mandatum eius rete, (*Iam*

non valebant illud trahere prae multitudine piscium.)

Secundo, per id miraculum agnoscens eum Ioannes, ait Petro: (*Domine est;*) qui, confestim desiliens in mare, ad Christum accessit.

Tertio, dedit eis ut comederent panem et piscem. Postea Petro, an se diligeret, ter interrogato, suum ovile commendavit: (*Pasce oves meas.*)

De apparitione nona, Matth. ultimo.

Primo, ex Domini mandato abeunt discipuli ad montem Thabor.

Secundo, iis apparens ille inquit: (*Data est mihi omnis potestas in coelo et in terra.*)

Tertio, mittens eos ad praedicandum per universum orbem, sic mandavit: (*Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti.*)

De apparitione decima, 1 Cor. 15.

(*Deinde visus est plus quam quintis fratribus simul.*)

De apparitione undecima, Ibidem.

Apparuit deinde Iacobo.

De apparitione duodecima.

Apparuisse Christum etiam Iosepho ab Arimathaea legitur in hagiographis quibusdam; et verisimile est, atque meditati pium.

De apparitione decima tertia, 1 Cor. 15.

Apparuit et beato Paulo post ascensionem. (*Novissime autem omnium, tamquam abortivo, visus est et mihi*) inquit ipse. Apparuit etiam Patribus in limbo, quoad animam, et postquam inde educti sunt.

Denique, resumpto corpore, apparuit passim discipulis, et cum eis crebro versabatur.

Christus
a discipulis
agnoscitur.

Suas oves
commendat.

Ad Thabor
montem
abeunt.

Eis apparet.

Mittit ad prae-
dicandum.

Apparet
plusquam 500.

Apparuisse
Iosepho
ab Arimathaea
legitur.

Apparuit
et Paulo.

Passim
discipulis
apparuit.

De ascensione Christi, Act. 1.

Post dies
quadraginta
eos mittit
Hierosolymam.

Primo, postquam iam per dies quadraginta multoties se Christus discipulis suis vivum exhibuisset, (*In multis argumentis etc. loquens eis de regno DEI;*) misit eos Hierosolymam, ut promissum sibi Spiritum Sanctum illic expectarent.

Educit
ad montem
Olivet.

Secundo, eduxit eos ad Oliveti montem. (*Et videntibus illis elevatus est, et nubes suscepit eum ab oculis eorum.*)

Eisdem
aspicientibus
in coelum
Angeli appa-
rent.

Tertio, iisdem in coelum suspicientibus, dictum est per duos illos viros in vestibus albis assistentes, quos Angelos fuisse credimus: (*Viri galilaei, quid statis aspicientes in coelum? Hic IESUS, qui assumptus est a vobis in coelum, sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem in coelum.*)

REGULAE ALIQUOT,

AD MOTUS ANIMAE, QUOS DIVERSI EXCITANT SPIRITUS, DISCERNENDOS, UT BONI SOLUM ADMITTANTUR, ET PELLANTUR MALI.

Conveniunt
praecipuae
1. hebdomadae.

Advertendum est quod potissimum conveniunt exercitiis primae hebdomadae.

De his,
qui facile
peccant
mortaliter.

PRIMA REGULA est, quod illis, qui facile peccant lethaliter et peccatum peccato addunt, fere solet inimicus noster illecebras carnis et sensuum delectationes obliicere, ut eos teneat peccatis plenos, ac semper cumulum adaugeat. Spiritus vero bonus e contrario conscientiam illorum pungit assidue, et per synderesis rationisque officium a peccando deterret.

De his,
qui se peccatis
abstinent.

SECUNDA, quod aliis hominibus, qui se a vitiis et peccatis purgandos curant solliciti, et in obsequii divini studio magis ac magis in dies promoveant, immittit spiritus malignus molestias, scrupulos, tristitias, ratio-

nes falsas et alias id genus perturbationes, quibus profectum illum impedit. Spiritui autem bono ex opposito proprium consuetumque est recte agentibus animum ac vires addere, consolari, devotionis lacrimas ciere, illustrare mentem, et tranquillitatem dare, sublatis obstaculis omnibus, ut expeditius alacriusque per opera bona semper ultra tendant.

TERTIA, quod spiritualis proprie consolatio tunc esse noscitur, quando per internam quamdam motionem exardescit anima in amorem Creatoris sui, nec iam creaturam ullam, nisi propter ipsum, potest diligere. Quando etiam lacrimae funduntur amorem illum provocantes, sive ex dolore de peccatis profluant, sive ex meditatione passionis Christi, sive alia ex causa qualibet in DEI cultum et honorem recte ordinata. Postremo, consolatio quoque dici potest fidei, spei et charitatis quodlibet augmentum. Item laetitiae omnis, quae animam ad coelestium rerum meditationem, ad studium salutis, ad quietem et pacem cum Domino habendam solet incitare.

Spiritualis
consolatio
quando digno-
scitur.

QUARTA, quod spiritualis e contra desolatio vocari debet quaecumque animae obtenebratio, conturbatio, instigatio ad res infimas seu terrenas; omnis denique inquietudo et agitatio, sive tentatio trahens in diffidentiam de salute, et spem charitatemque expellens. Unde se anima tristari, tepescere ac torpere sentit, et de ipsius DEI Creatoris sui clementia prope desperare. Sicut enim consolationi opponitur desolatio, ita etiam, quae ab utraque oriuntur cogitationes, sunt inter se prorsus oppositae.

Quando
spiritualis
desolatio.

QUINTA, quod tempore desolationis nihil deliberandum aut innovandum est circa propositum animi aut vitae

Tempore
desolationis
nihil delibe-
randum.

statum, sed in eis perseverandum, quae fuerant prius constituta, puta praecedente die vel hora consolationis. * Quemadmodum enim, dum fruitor quis consolatione illa, quam diximus, non proprio suo, sed boni spiritus instinctu regitur; ita, obversante sibi desolatione, agitur a malo spiritu, cuius instigatione nihil umquam recte conficitur.

Remedia
contra desola-
tionem.

SEXTA, quod, tametsi desolatione affectus homo priora sua consilia minime debet immutare; expediet tamen provideri et augeri ea, quae contra desolationis impulsu tendunt, qualia sunt: insistere orationi et meditationi cum discussione sui, ac poenitentiae aliquid assumere.

Quid
cogitandum
tempore
desolationis.

SEPTIMA, quod, quamdiu premimur desolatione, cogitandum est nos interim relinquere a Domino nobis ipsis, probationis causa, ut per naturales quoque vires insultibus inimici nostri obsistamus. Id quod possumus haud dubie, ** assistente nobis iugiter praesidio divino, quod semper manet, licet tunc nequaquam sentiatur, eo quod fervorem pristinum charitatis Dominus subtraxerit, relicta nihilominus gratia, quae ad bene operandum et ad consequendam salutem satis esse queat.

Iuvat maxime
patientia.

OCTAVA, quod hominem tentatione pulsatum mire iuvat patientiae servandae studium, ut quae vexationibus huiusmodi proprie opponitur et e diametro resistit. Accersenda etiam spes est et cogitatio adfuturam brevi consolationis; si praesertim per san-

ctos conatus, in sexta regula signatos, desolationis impetus frangatur.

NONA, quod causae desolationis tres sunt praecipuae. Prima, quia propter nostram in spiritualibus studiis seu exercitiis tepiditatem atque acediam consolatione divina merito privamur. Secunda, ut probemur quoniam sumus, et quomodo in Dei servitium et honorem absque praesente quodam consolationum donorumque spiritualium stipendio nosmet impendimus. Tertia, ut certi plane simus nostrarum virium non esse vel acquirere vel retinere fervorem devotionis, vehementiam amoris, abundantiam lacrimarum, aut aliam quamlibet internam consolationem; sed omnia haec gratuita esse Dei dona, quae si vendicemus nobis ut propria, superbiae et vanae gloriae crimen non sine salutis gravi periculo incursuri sumus.

Tres
desolationis
causae.

DECIMA, quod fruente homini consolatione prospiciendum est, quo se pacto gerere poterit desolatione deinceps occurrente; ut iam inde acrimoniam et robur animi mature compareret ad impetum eius reprimendum.

Tempore
consolationis
quid prospiciendum.

UNDECIMA, ut ille idem affluente consolatione seipsum deprimat ac vilifaciat quantum potest, reputando secum quam imbellis quamque ignavus esse apparebit, desolatione impugnante, nisi per gratiae et consolationis divinae opem cito sublevetur. Contra vero ille, quem desolatio molestat, aestimare debet cum Dei gratia se posse plurimum, facileque adversarios suos omnes devicturum

Consolatione
affluente
se deprimat.

In desolatione
spem excitet.

* In quinta regula de discretione spirituum, verba illa: Quemadmodum enim dum fruitor quis usque ad finem, ita commodius verti possunt, ex autographo: Quemadmodum enim in consolatione bonus spiritus nos magis regit ac dirigit, ita in desolatione malus, cuius instigatione et consiliis nihil rectum discernere possumus.

** In septima regula de discretione spirituum, circa medium: Assistente nobis iugiter praesidio divino, licet tunc nequaquam sentiatur. In autographo sic habetur: Assistente nobis praesidio divino, quod semper manet, licet tunc nequaquam sentiatur.

esse, dummodo in DEI virtute collocet spem suam, et animum suum corroboraret.

Quomodo
cum hoste no-
stro confligen-
dum.

Exemplum
mulieris
rixantis.

DUODECIMA, quod hostis noster naturam et morem muliebrem refert quoad imbecillitatem virium et animi pervicaciam. Nam, sicut femina cum viro rixans, si hunc conspexerit erecto et constanti vultu sibi obsistere, abiicit illico animum, ac terga vertit; sin vero timidum fugacemque esse animadverterit, in extremam surgit audaciam et in illum ferociter invadit. Itidem consuevit daemon animo et robore plane destitui, quoties spirituales athletas corde imperterritis ac fronte ardua tentationibus videt reluctari. Sin autem trepidet ad primos impetus sustinendos et quasi animum despondeat, nulla est bestia super terram inimico illo tunc effractor, acrior et pertinacior in hominem, ut cum pernicio nostra malignae obstinataeque mentis suae desiderium adimpleat.

Exemplum ne-
quam amatoris.

DECIMA TERTIA, quod idem inimicus noster morem insequitur nequissimi cuiuspiam amatoris, qui puellam honestorum parentum filiam, vel uxorem viri alicuius probi volens seducere, summopere procurat ut verba et consilia sua occulta sint, nilque reformidat magis ac aegre fert, quam si puella patri suo, vel uxor marito illa patefaciat, cum sciat hoc pacto de votis et conatibus suis actum esse. Ad eundem modum obnixè satagit diabolus ut anima, quam circumvenire cupit ac perdere, fraudulentis suas suggestiones teneat secretas. Indignatur vero maxime et gravissime cruciatur, si cui vel confessionem audienti vel spirituali homini molimina sua detegantur, a quibus ita excidere se funditus intelligit.

DECIMA QUARTA, quod solet etiam adversarius imitari aliquem belli ducem, qui, obsessam arcem expugnare atque depraedari cupiens, explorata prius natura et munitione loci, debiliorem partem aggreditur. Sic nimirum et ille circuit animam, et callide inquit quarumnam virtutum praesidiis, moralium scilicet aut theologiarum, ipsa vel munita vel destituta sit; eaque potissimum parte machinis omnibus admotis irrumpit, ac subvertere nos sperat, quam in nobis minus caeteris firmatam custoditamque esse praeviderit.

Exemplum
belli ducis.

REGULAE ALIAE,

UTILES AD PLENIOREM SPIRITUUM DISCRETIONEM, ET SECUNDAE HERDOMADAE POTISSIMUM CONVENIENTES.

PRIMA est, quod proprium est DEI et Angeli cuiusque boni veram infundere spiritualem laetitiam animae, quam movent, sublata tristitia et perturbatione omni, quam ingessit daemon; cum hic e contrario sophisticis argumentis quibusdam, veri speciem prae se ferentibus, laetitiam illam in anima repertam oppugnare soleat.

Vera spiritua-
lis laetitia
a quo.

SECUNDA: solius est DEI consolari animam, nulla praecedente consolationis causa, cum sit hoc proprium Creatoris suam ingredi creaturam, et illam in amorem sui totam convertere, trahere et mutare. Causam vero praecedere nullam tunc dicimus, quando nec sensibus, nec intellectui, neque voluntati nostrae quidquam obiectum est, quod eiusmodi consolationem causare ex se possit.

Animae
consolatio,
nulla
praecedente
causa,
solius DEI est
propria.

TERTIA: quoties praecessit consolationis causa, auctor eius potest existere tam malus Angelus, quam bonus, sed ad fines tendunt contrarios: bo-

Quando
praecessit con-
solationis
causa, quis
auctor.

nus quidem, ut anima in boni cognitione et operatione magis proficiat; malus autem, ut male agat illa et pereat.

Mos daemonis
qualis.

QUARTA: id moris est spiritui maligno, ut, in lucis Angelum transfigurans sese, cognitis piis animae votis primum obsecundet, mox inde ad perversa sua desideria illam alliciat. Simulat etenim ab initio bonas sanctasque hominis cogitationes sequi et fovere; at deinde in occultas fallaciarum suarum pedicas paulatim tractum illaqueat.

Sedulo
cogitationes
excutiendae.

QUINTA: sedulo et accurate excutiendae sunt cogitationes nostrae circa principium, medium et finem suum; quae tria si recte se habeant, Angeli boni argumentum est cogitationes illas suggerentis; sin autem per discursum mentis aliquid offertur vel sequitur, quod ex se malum sit, vel avocet a bono, vel ad minus bonum impellat, quam anima prius quaerendo sequi decrevisset, vel animam ipsam defatiget, angat ac perturbet, sublata, quae prius aderat, quiete, pace et tranquillitate, evidens tunc erit indicium auctorem esse cogitationis eiusmodi spiritum malignum, utpote utilitati nostrae semper adversantem.

Quando
deprehenditur
hostis, quid
faciendum.

SEXTA: quoties contingit in aliqua suggestione deprehendi hostem ex cauda sua serpentina, id est, fine malo, quem semper nobis insinuare studet; tunc plurimum iuvat revolvere discursum totum, et notare quid ab initio praetexuerit bonae cogitationis, et quomodo praecedentem spiritualis gustus suavitatem animi serenitatem sensim amovere, ac venenum suum infundere tentarit, ut per huiusmodi experimentum cognitae illius fraudes facilius deinceps caveantur.

SEPTIMA: eorum, qui promovent in bono salutis, animis se insinuat uterque spiritus diverso modo: bonus quidem leniter, placide ac suaviter, sicut aquae stilla in spongiam illabens; malus vero duriter, implacide et violenter, cum strepitu quodam, sicut imber decidens in petram; illis autem, qui in dies tendunt in deterius, oppositum prorsus usuvenit. Cuius sane diversitatis ratio est, quatenus Angelo utrilibet similis est vel dissimilis animae ipsius dispositio. Si enim contrariam sibi eam alteruter spiritus invenerit, cum strepitu et pulsu, qui facile adverti queat, ei se coniungit. Si conformem vero, tamquam in propriam et apertam domum subit cum quiete.

Diversitas
utriusque spi-
ritus.

OCTAVA: quoties sine praevia ulla causa consolatio nobis adest, quamvis ei, tamquam divinitus immissae, ut supra dictum est, nihil fallaciae subesse possit; debemus tamen attente ac sollicitè distinguere praesens consolationis tempus a proximo sequente, in quo anima fervet adhuc, et favoris divini nuper accepti sentit reliquias. Nam posteriore hoc tempore frequenter accidit, ut vel ex habitu, discursu et iudicio proprio, vel ex boni aut mali spiritus instinctu aliqua sentiamus vel deliberemus, quae, cum ab ipso Deo citra medium non emanent, solerti indigent discussione, priusquam recipiant assensum vel in opus veniant.

Quando
est consolatio
sine praevia
causa, quid fa-
ciendum.

REGULAE NONNULLAE

IN DISTRIBUENDIS ELEEMOSYNIS SERVANDAE.

PRIMA: si quid erogare libeat in homines genere vel amicitia coniunctos, erga quos sentitur proclivior affectus, attendendae erunt regulae

Quando
erogatur
in coniunctos,
quae servanda.

quatuor, quas ex parte circa electiones commemoravimus. Earum itaque prima haec est, ut affectus erga tales meus recta proveniat ex amore Dei, quem certe amorem debeo sentire in me, ut radicem esse et causam cuiuscumque meae affectionis erga cognatos et amicos omnes, ac operam dare ut in hoc praesenti negotio praecipua ea ratio elucescat.

Quid, si quis alter me consuleret, faciendum.

SECUNDA: * ut considerem, si quis alter, cui parem mecum statum seu perfectionis gradum optem, me consulat super negotio istiusmodi, quam ego illi erogationis faciendae dictaturus sim rationem. Hac igitur et me uti par est.

Quid, si vitae exitus instaret.

TERTIA: ut cogitem, si mihi vitae nunc exitus instaret, quid in hac re egisse vellem potissimum. Ita ergo agendum in praesentia decernam.

Quid mallet in die iudicii.

QUARTA: ut prospiciam similiter, quid mallet in die iudicii a me fuisse super his transactum. Id quod et nunc citra dubium praeeligam.

Quid, quando ad coniunctos inclinatur.

QUINTA: ut, quoties ad personas mihi humano vinculo coniunctas affectum meum sentio magis inclinare, regulas quatuor praedictas sedulo expendam, et iuxta eas examinem affectum; nihil de eleemosyna seu distributione facienda cogitans, donec ab animo, si quid non rectum inest, removero.

Quid servandum pro rebus ecclesiasticis.

SEXTA: quamvis facultates, divino cultui et usui ecclesiastico dicatae, citra culpam assumi possint distribuendae ab eo, qui ad hoc ministerium sit vocatus; cum tamen plurimis in determinanda propriis suis

sumptibus iusta portione soleat de excessu scrupulus incidere, operae pretium est iuxta regulas superiores vitae suae statum recte disponere.

Optima ratio distribuendi.

SEPTIMA: propter rationes dictas et alias plerasque, in administrandis iis, quae ad propriam personam, conditionem, domum aut familiam pertinent, optimum ac securissimum est unicuique, distributionis curam subeunti, ut suae subtrahat commoditati quantum potest, ac seipsum proxime conformet ad exemplar Domini nostri Iesu Christi, summi Pontificis; quandoquidem in tertio etiam carthaginensi Concilio, in quo interfuit S. Augustinus, decretum fuit supellectilem Episcopi vilem ac pauperem debere esse. Hoc idem in quolibet statu seu vitae genere provideri convenit, habita interim ratione personarum, et statuum ipsorum: sicut in matrimonio exemplum praebent S. Ioachim et S. Anna, qui, divisus per annos singulos facultatibus suis in tres partes, pauperibus unam erogabant, alteram dicabant in templi et divini cultus ministerium, et tertiam postremo necessitati suae reservabant.

QUAEDAM NOTATU DIGNA DE SCRUPULIS,

QUOS ANIMAE DAEMON INIICIT, DIGNOSCENDIS.

Scrupulus improprie.

PRIMUM: vulgo scrupulum appellant, quando ex proprio liberi arbitrii motu et iudicio aliquid concludimus peccatum esse, cum peccatum non sit; veluti si quis, animadvertens se crucem ex paleis humi figuratam in

* In secunda regula pro distribuendis eleemosynis. Secunda: ut considerem, etc. usque ad finem: Haec regula in Autographo sic habetur: Secunda: ut considerem, si quis alter esset mihi plane ignotus, cui tamen pro hoc ministerio et ipsius statu omnem perfectionis gradum exoptem, quam ego illum in hac distributione rationem sequi vellem ad maiorem Dei gloriam et animae suae perfectionem, hac ipsa eadem mihi utendum esse.

transitu calcasse, crimini sibi vertat. Hoc autem non scrupulus proprie, sed iudicium potius erroneum vocari debet.

Scrupulus
proprie qualis.

SECUNDUM: scrupulus proprie dicendus est, quoties, post calcatam crucem eiusmodi, vel post cogitationem, loquelam aut operationem aliquam oboritur nobis extrinsecus peccati admissi suspicio. Et quamvis altera ex parte veniat in mentem nos minime peccasse; ambiguitatem tamen quamdam atque animi perturbationem sentimus, a daemone videlicet obtrusam.

Prior species
scrupuli,
improprie dicti,
fugienda.

TERTIUM: prior scrupuli species, improprie sic dicti, prorsus abhorrenda est, ut erroris plena. Posterior vero per tempus aliquod (dum praesertim recens est vitae melioris institutio) animam rebus spiritualibus vacantem non parum iuvat, cum eam mirum in modum purget atque ab omni peccati specimine abducatur, iuxta illud divi Gregorii: *Bonarum mentium est ibi culpam agnoscere, ubi culpa non est.*

Daemonis cal-
liditas
in conscientia
observanda.

QUARTUM: callide observare solet inimicus qualisnam sit animae cuiusvis conscientia, crassiorne an delicatior. Et, si quam invenit delicatam, multo quoque delicatorem efficere nititur, et in extremum quemdam redigere anxietatis gradum, ut sic misere turbatam a profectu spirituali tandem deiiciat.

Putat, si animam noverit, quae peccato nulli consentiat mortali sive veniali, immo ne umbram quidem (ut sic dicamus) voluntarii peccati sustinere queat; tunc, quoniam non potest veram peccati rationem illi obii-cere, eo satagit adducere, ut peccatum ibi esse credat, quod revera non est: cuiusmodi est, de verbo aliquo vel

cogitatuuncula repentina. Crassam e diverso animam seu conscientiam reddere crassiorem studet, ut, quae negligebat prius venialia peccata, mortalia quoque nunc parum curet, ac in dies minus respiciat.

QUINTUM: ut anima progredi valeat in via spirituali, ad illius partis oppositum tendat necesse est, in quam inimicus tentat pertrahere: ut si laxiorem iste conscientiam facere adnititur, faciat illa strictiorem, aut relaxet contra, si daemon nimium velit restringere. Sic enim continget, vitatis extremae utriusque partis periculis, animam ipsam in medio quodam quieto et securo statu iugiter manere.

Ut nitendum
contra
scrupulos.

SEXTA: quotiescumque homini, dicere aut agere aliquid volenti, quod ab Ecclesiae usu vel maiorum nostrorum sensu non dissonat, quodque tendit in Dei gloriam, obviat extrinsecus suggestio dissuadens ne dicat aut agat illud propositum, adducta vel vanae gloriae vel mali alterius cuiusvis fucata quadam ratione, tunc ad Deum elevanda mens est; sique appareat ad eius gloriam spectare dictum aut factum eiusmodi, vel certe contrarium non esse, tendendum recta erit adversus talem cogitationem, atque obstrepenti nobis inimico respondendum cum divo Bernardo: *Nec propter te coepi, nec propter te finiam.*

Cum vana glo-
ria pulsatur.

REGULAE ALIQUOT SERVANDAE

UT CUM ORTHODOXA ECCLESIA VERE
SENTIAMUS.

PRIMA: sublato proprio omni iudicio, tenendus est semper paratus promptusque animus ad obediendum verae Christi sponsae, ac sanctae ma-

Animi
promptitudo.

tri nostrae, quae est orthodoxa, catholica et hierarchica Ecclesia.

Laus
frequentiae sa-
cramentorum.

SECUNDA: laudare convenit solitam fieri Sacerdoti confessionem peccatorum, et Eucharistiae sacrae sumptionem annuam, ut minimum, cum sit laudabilius octavo quoque die, aut semel saltem in mense quolibet, servatis interim conditionibus debitis, sacramentum ipsum suscipere.

Commendatio
sacrorum,
et cantus
ecclesiastici.

TERTIA: commendare Christi fidelibus ut frequenter ac devote Missae sacrum seu sacrificium audiant. Item cantus ecclesiasticos, psalmos, et prolixas preces in templis vel extra templa recitandas; tempora etiam probare determinata officiis divinis et precationibus quibuscumque, ut sunt quas vocamus horas canonicas.

Commendatio
religiosi
status.

QUARTA: laudare plurimum Religionum status, atque caelibatum seu virginitatem matrimonio praeferre.

Commendatio
votorum,
et perfectionis
religiosae.

QUINTA: comprobare vota Religiosorum de servanda castitate, paupertate, obedientiaque perpetua, cum aliis perfectionis et supererogationis operibus. Ubi obiter notandum est, quod, cum voti ratio ad ea pertineat, quae ad perfectionem ducunt vitae christianae, de aliis, quae ab ipsa perfectione potius avertunt, ut de negotiatione vel matrimonio, votum numquam emittendum sit.

Commendatio
reliquiarum,
stationum etc.

SEXTA: laudare praeterea reliquias, venerationem et invocationem Sanctorum. Item stationes, peregrinationesque pias, indulgentias, iubilaea, candelas in templis accendi solitas, et reliqua huiusmodi pietatis ac devotionis nostrae adminicula.

Commendatio
ieiuniorum,
et poeniten-
tiarum.

SEPTIMA: extollere abstinentiae ac ieiuniorum usum, ut quadragesimae, quatuor temporum, vigiliarum, sextae feriae, sabbati, aliorumque pro devotione susceptorum. Item sponta-

neas afflictiones sui, quas poenitentias dicimus, non internas solum, sed etiam externas.

OCTAVA: laudare insuper templorum exstructiones atque ornamenta, nec non imagines, tamquam propter id, quod repraesentant, iure optimo venerandas.

Commendatio
templorum
et imaginum.

NONA: confirmare maxime omnia Ecclesiae praecepta; nec impugnare ullo modo, sed contra impugnantes quaesitis undique rationibus prompte defendere.

Commendatio
praeceptorum
ecclesiastico-
rum.

DECIMA: Patrum etiam seu Superiorum decreta, mandata, traditiones, ritus et mores studiose probare. Licet autem non reperiatur ubique ea, quae deberet esse, morum integritas; si quis tamen vel in publica concione vel in populari commercio ipsis obloquitur, generat potius damna et scandala, quam aliquid afferat remedii aut utilitatis; cum nihil aliud sequatur, nisi exasperatio et obrectatio populi adversus Principes ac Pastores suos. Temperandum est igitur ab isto invectivarum genere. Verumtamen, sicut damnosum est Primates ipsos absentes apud populum allatrare atque proscindere; ita rursus privatim admonere eos, qui, si velint, mederi huic malo possunt, operae pretium videtur fore.

Approbatio
Patrum decre-
torum, etc.

UNDECIMA: doctrinam sacram plurimi facere, tum eam, quae positiva dici solet, tum quae scholastica. Sicut enim sanctis Doctoribus antiquis, Hieronymo, Augustino, Gregorio et consimilibus scopus fuit ad amorem et cultum Dei amplectendum animos movere; ita peculiare est B. Thomae, Bonaventurae, Magistro sententiarum, et aliis recentioribus theologis dogmata ad salutem necessaria exactius tradere atque definire, prout convenit

Doctrinae
sacrae, tum po-
sitivae tum
scholasticae,
commendatio.

suis temporibus et posteris ad errores haeresum confutandos. Siquidem Doctores huiusmodi, ut sunt tempore posteriores, non solum Scripturae Sacrae intelligentia praediti sunt, et veterum auctorum iuvantur scriptis; sed etiam, cum influxu divini luminis, Conciliorum sanctionibus, decretis, et variis Ecclesiae sanctae constitutionibus ad salutis nostrae subsidium feliciter utuntur.

DUODECIMA: culpabilis est ac vitanda hominum, qui adhuc in terris vivunt, (quantumvis laudabilium) comparatio cum Sanctis et Beatis, dicendo: iste est doctior S. Augustino; ille est alter S. Franciscus; aequalis est Paulo sanctitate, aut aliqua virtute non est inferior etc.

DECIMA TERTIA: denique, ut ipsi Ecclesiae catholicae omnino unanimes conformesque simus, si quid, quod oculis nostris apparet album, nigrum illa esse definierit, debemus itidem quod nigrum sit pronuntiare. Indubitate namque credendum est eundem esse Domini nostri IESU Christi et Ecclesiae orthodoxae, sponsae eius, spiritum, per quem gubernamur ac dirigimur ad salutem; neque alium esse DEUM, qui olim tradidit decalogi praecepta, et qui nunc temporis Ecclesiam hierarchicam instruit atque regit.

DECIMA QUARTA: advertendum quoque est, quamquam verissimum sit nemini contingere salutem nisi praedestinato; circumspecte tamen super hoc loquendum esse, ne forte, gratiam seu praedestinationem DEI nimis extendentes, liberi arbitrii vires et operum bonorum merita excludere velle videamur; vel e converso, ne, plus aequo hisce tribuentes, illis interim derogemus.

DECIMA QUINTA: similem ob causam frequens de praedestinatione sermo habendus non est; sique incidat nonnumquam, ita temperari decet, ut nulla plebi audienti detur occasio erroris, ac dicendi: Si de salute mea vel damnatione iam definitum est, sive male sive bene agam, aliter evenire non potest; unde solent multi opera bona negligere et alia subsidia salutis.

DECIMA SEXTA: accidit etiam non raro, ut ex immodica fidei praedicatione et laude, adiecta distinctione aut explicatione nulla, ansam arripiat populus torpescendi circa bona quaelibet opera, quae fidem praeaeunt aut sequuntur, charitatis nexu efformatam.

DECIMA SEPTIMA: neque itidem praedicandae et inculcandae gratiae DEI usque adeo insistendum fuerit, ut serpere inde possit auditorum animis lethalis error, negata liberi arbitrii nostri facultate. De gratia ergo ipsa diffuse quidem loqui fas est, Deo aspirante, sed quatenus in gloriam eius uberiores redundat, idque iuxta modum convenientem, nostris praesertim temporibus tam periculosus; ne et liberi arbitrii usus et operum bonorum efficacia tollatur.

DECIMA OCTAVA: quamvis summe laudabile sit atque utile ex dilectione pura inservire Deo; nihilominus tamen valde commendandus est Maiestatis divinae timor. Neque porro is timor solum, quem filialem appellamus, qui pius est ac sanctus maxime; verum etiam alter, servilis dictus, quippe qui homini utilis est admodum, et saepenumero necessarius ut a mortali peccato, quando incidere contingit, resurgere prompte studeamus; a quo dum erimus immunes atque alieni,

Vitandus de praedestinatione sermo frequens.

Cautè de fide dicendum.

Ut de gratia loquendum.

Timores laudabiles.

Vitanda cum Sanctis comparatio.

Ecclesiae definitioni prompta submitio.

Ut de praedestinatione loquendum.

facilius patebit ascensus ad timorem qui nobis cum ipso Deo unionem amorem filialem, Deo penitus acceptum, ris praestat et conservat.

NOTA.

Quae ab aliis impressis Exercitiorum exemplis variant, ex utroque nostro exemplari manu scripto; in Mysteriis autem vitae Christi etiam ex editione vulgata emendata sunt.

DIRECTORIUM

IN EXERCITIA SPIRITUALIA S. P. N. IGNATII.

DIRECTORIUM Exercitiorum Spiritualium, ante aliquot annos typis excusum, eo consilio ad Provincias missum fuit, ut, antequam suprema manus operi imponeretur, usus atque experientia docerent an aliquid addi aut detrahi, vel etiam commodius dici posse videretur; atque in hunc finem omnes monuimus, ut, si alicui tale quidpiam occurreret, per suos Superiores ad R. P. N. Generalem Romam mitteret. Cum autem quaedam a nonnullis observata ac Romam transmissa fuissent; iis omnibus in quinta Congregatione generali a Deputatis Patribus ad Directorium recognoscendum diligenter atque exacte discussis, iterumque a R. P. N. Patribusque Assistantibus accurate perpensis, ad hunc tandem modum Directorium accommodari posse visum est; speramusque laborem hunc non solum probatum iri, sed etiam iis, qui Spiritualia Exercitia tradituri sunt, valde utilem fore. Reliquum est, ut hac occasione Nostri (ut plenius ad Provinciales communibus litteris scriptum est) in posterum ad Exercitia Spiritualia frequentanda studiosius incumbant, et aliis etiam maiori cum utilitate tradere studeant.

Datum Romae, kalendis Octobris MDXCIX.

Mandato R. P. N. Generalis,
IACOBUS DOMINICUS, *Secretarius*.

PROOEMIUM.

DE DIGNITATE ET UTILITATE EXERCITIORUM ET DE NECESSITATE DIRECTORII.

Instrumenta
salutis.
P. 4 c. 8 n. 5.
P. 7 c. 4 n. 8.

Documenta
ex unctione
Spiritus Sancti.

Necessaria
ad bene oran-
dum directio.

1. **I**NTER alia instrumenta, quae DEUS pro sua bonitate ac clementia Societati nostrae, tum ad propriam tum ad proximorum salutem perfectionemque procurandam, largiri dignatus est, non postremum locum habent Spiritualia Exercitia.

2. Haec enim sunt spiritualia quaedam documenta, quae, ut in huius libri praefatione dicitur, non tam ex libris, quam ex unctione Spiritus Sancti et ex interna experientia et usu, noster in Christo B. P. Ignatius composuit. Haec sunt lumina, quae ei Dominus in ipso primo conversionis fervore inspiravit, ac deinde in omni progressu eius virtutis et sanctitatis semper confirmavit.

3. Quemadmodum igitur Dominus DEUS ideam totam Societatis nostrae tum exteriorem, tum etiam quae ad interiorem virtutum formam pertineret, ei tamquam Capiti et Fundatori communicavit: ita etiam, cum oratio et communicatio cum Deo sit tanti momenti, ut magna ex parte religiosa observantia ac spiritualis profectus ex ea pendeat; plurimum referebat habere hanc methodum et directionem ad orationem faciendam ab eodem Capite nostro, quam nos

quoque omnes sequeremur, et prae oculis semper habere conaremur.

4. Atque haec causa est, cur ipse Beatus P. Noster Ignatius in omni sermone, ut accepimus, et vero praxi ipsa tantopere Nostri commendare soleret usum horum Exercitiorum; ac in Constitutionibus quoque tam crebro eorum mentionem faciat, et praesertim parte 4, capite 8, § 5, ubi dicitur: omnes operam dare debere, ut in hoc armorum spiritualium genere tractando, quod tantopere conferre cernitur ad Dei obsequium, dexteritatem habeant. Exstat etiam eius epistola ad Sacerdotem quemdam, Mionam nomine, qui Parisiis fuerat eius Confessarius, in qua satis manifeste ostendit quid ille sentiret de his Exercitiis. Monet enim eum, atque etiam instanter rogat, ut ea faciat diligenter; et, si fecerit, promittit ei magnam utilitatem spiritualem, tum in se ipso tum ad alios quam plurimos iuvandos; idque verbis valde gravibus et significantibus.

5. Idem vero testimonium dederunt alii, et plurimi, et quidem insignes viri et doctrina, et virtute, et rerum humanarum experientia, ac praecipue etiam spiritualium peritia;

Usus
Exercitiorum
magnopere
a S. P. N.
commendatus.

Ab aliis eorum
commendatio.

qui, cum haec Exercitia re ipsa experti essent, ita ea probarunt, ut illorum usu maiorem, quam sperare ausi essent, suarum animarum fructum se consecutos esse, tum verbo tum scripto libenter praedicarent.

Auctoritate
Pontificia approbata.

6. Sed prae omnibus est auctoritas Sedis Apostolicae, quae, diligenti examine doctorum virorum praemisso, haec Exercitia approbavit anno MDXLVIII, *ut pietate et sanctitate plena* (haec enim sunt eius verba), *et ad aedificationem spiritualemque fidelium profectum valde utilia.*

Utilitas eorum
maxima,
multorum experientia
comprobata.

7. Postremo est etiam ipsa experientia ingentis ac prope incredibilis utilitatis, quae ex his Exercitiis faciendis subsequi solet. Primum enim plurimi ex Nostris, praesertim primis temporibus, hoc modo spiritum vocationis acceperunt, ut vere dici possit Societatem nostram hoc maxime medio et initio coaluisse, et postea incrementum accepisse. Deinde plurimi etiam alii, relicto mundo, alios Religiosos Ordines ingressi sunt; multi, iam ingressi, egregie reformati sunt: nec singuli tantum, sed saepe integra coenobia. Complures etiam in saeculo ipso, cum ita vitiis addicti essent, ut nullo modo neque cohortationibus neque concionibus avelli possent, hoc uno sese converterunt, et ad meliorem vitam constanter ducendam revocarunt. Denique negari non potest quin valde magnus fructus in omni hominum genere et statu et conditione effectus sit; et, ubi eorum usus magis viget, ibi etiam multo maior morum reformatio cernitur.

Exercitiorum
praecipui
fructus.

8. Nec debet aliquis mirari quod tanti effectus consequantur et quidem non admodum longo tempore, addo etiam, non adeo magno labore. Nam cum Dei voluntas sit sanctifi-

catio nostra, ut ait Apostolus, et ideo bonitas illa immensa semper parata sit sua dona effundere super creaturam suam; sine dubio, si ipsamet non poneret impedimentum, sed potius se ipsam disponderet, facile ac brevi magnas a Deo gratias consequeretur. Hoc igitur faciunt haec Exercitia, et sane valde efficaciter, ut animam disponant ad haec dona accipienda. Primum enim remonent eam ab omni aliarum rerum ac negotiorum occupatione, et quasi ad solitudinem quamdam ducunt, ut et Deus ad eius cor loquatur, et ipsa faciat, quod dicitur in Psalmo: *Vacate, et videte quoniam ego sum DEUS.* Deinde vero, posito statim ante oculos ultimo hominis fine, nempe aeterna beatitudine, ostendunt primum, quantum hactenus aberraverit, et ita peccatorum dolorem et odium ingenerant; deinde virtutum pulchritudinem aperiunt, et Christi Domini exemplo ad eius imitationem accendunt. Denique etiam modum tradunt totius vitae ex Dei regula ac voluntate reformandae, sive status ipse mutandus sit, sive non mutandus, verum in melius corrigendus.

Psal. XLV, 11.

9. Cum ergo horum Exercitiorum tantae sint utilitates tantusque fructus, facile apparet quam eorum usus Nostris omnibus commendatus esse debeat; si praesertim illud addamus, quod cum humilitate cognoscere possumus, et certe etiam debemus, hoc totum, quodcumque est, nempe peculiarem hanc instructionem, ac modum meditandi, et peculiaria haec documenta, tam utilia tamque solida, esse praeclarum quoddam donum ac munus a Deo datum Societati nostrae. Quare, cum id Deus nobis donarit, et ideo donarit ut uteremur, non

Nostris eorum
usus commen-
datur.

est dubium quin hoc ipsum excitare omnes debeat, ut avidius utamur, nec talem thesaurum absconditum et quasi defossum inutiliter teneamus.

10. Verum quam utilis est hic Exercitiorum usus, quem dicimus, tam etiam est necessarium aliquam methodum habere in iis tradendis; tum quia non omnes eandem peritiam aut dexteritatem habere possunt, tum quia non omnia hoc Exercitiorum Spiritualium libro comprehendi potuerunt, (et ideo sunt in eo aliqua paulo obscuriora, quod ad praxim attinet) tum denique etiam, ut servetur a Nostris omnibus uniformitas, et non suo quisque ingenio et placito Exercitia interpretetur, ex qua re novi ac varii subinde modi introducerentur.

11. Has igitur ob causas Congregatio prima generalis inter alia, quae necessaria iudicavit ad proximos iuvandos et nostros operarios dirigendos, hoc etiam constituit Titulo 6, decreto 28, ut conficeretur Directorium tradendorum Exercitiorum, eiusque rei curam Generali Praeposito commendavit.

12. In quo cum aliqui Patres diligenter laborassent, vel pro sua devotione vel Superiorum iussu, visum est Patri nostro Claudio Aquavivae tum hunc eorum laborem, tum etiam quae nonnulli alii adumbraverant, quibusdam antiquioribus Patribus in Societate mittere, ut ea viderent, et iudicium de iis ferrent, et praeterea, si quid occurreret, quod addi posset, id scriptis mandarent. Ex quorum omnium sententiis ac iudiciis ea, quae ad nostrum propositum accommodatiora visa sunt, in hoc Directorium selecta, et suis locis digesta sunt ad Dei Domini gloriam, et Societatis

nostrae proximorumque spiritualem profectum.

CAPUT I. — Quomodo inducendi sint homines ad Exercitia.

1. Dicitur in nostris Constitutionibus, cum Exercitiorum ratio redditur, non solum id agi debere ut aliis satisfiat; sed etiam ut in aliis desiderium excitetur, ut eisdem iuvare velint. Ex quo apparet oportere hoc esse Nostris propositum, ut quotquot possunt ad agenda Exercitia suaviter inducant. Quoniam, cum charitas et zelus animarum nos movere debeat ad desiderandam et procurandam earum salutem et perfectionem, eadem etiam impellere debet ad eam rem, quae adeo apta et adeo efficax est ad illud utrumque in eis operandum.

2. Est tamen opus prudentia, ut id discrete et modeste fiat, nempe tempore et loco convenienti, sine molestia aut offensione, et nominatim cavendo, ne suspicio praebeatur, quod ad religiosum statum trahere velimus. Hunc autem modum prudentem et cautum invitandi ad Exercitia suggeret sua cuique prudentia et Spiritus Sancti unctio, quae, ut in aliis, ita in hoc diriget et iuvabit suos operarios.

3. Beatus P. Noster Ignatius ita sentiebat et monebat: optimum modum esse in confessione, non importune atque ex abrupto, sed aliqua commoda occasione vel e re nata vel dextere accersita; aut etiam extra confessionem, cum cernitur aliquis non adeo contentus statu suo, sive propter aliquem scrupulum intrinsecum, sive propter molestiam extrinsecam, ut si non bene ei succedant negotia, vel si non bene a suis tractetur, vel

In aliis excitandum desiderium.
P. 4 c. 8, E.

Discrete et modeste fiat.

Quinam modus tenendus.

Methodus necessaria in Exercitiis tradendis.

Congregationis primae generalis auctoritate Directorium confectum.

Hic. 107.

Antiquioribus Patribus discentiendum datur.

ob aliam similem causam. Interdum etiam optima est commoditas ex ipsis vitiis aut lapsibus alicuius, cum praesertim aliquo Dei lumine afflatus ea cognoscit et dolet, et cupit emendationem. Tunc enim saepe opportunum est proponere ei hoc quasi remedium eius infirmitatis.

Exercitiorum
fructus
indicandi.

4. Quaecumque vero occasio accipiat, indicandi sunt magni fructus, qui ex his Exercitiis consequi solent: pax et quies animae, lumen interius et cognitio ad bonam gubernationem totius vitae quocumque in statu.

Exempla
eorum, qui fe-
cerunt,
proponenda.

5. Iuvat etiam proponere aliqua exempla aliquorum, qui ea fecerint cum fructu, ita ut postea valde contenti fuerint, ipsaque morum mutatione testati sint quantum in eis profecerint; et ad hoc etiam confert indicare consolationes spirituales et gustus, quos habuerunt, nimirum ne labore deterreantur. Verum in his exemplis commemorandis abstinendum esset ab iis, qui Religionem ingressi sunt (vel certe hoc postremum tacendum) et ii potius narrandi, qui, in melius mutati, in saeculo manserunt, quoniam facile fieri potest, ut, quem hortari volumus, idem sibi timeat, et ideo refugiat Exercitia.

Omnibus
necessaria.

6. Immo vero haec ipsa opinio eripienda esset hominibus, ut putent solis Religiosis aut iis, qui Religiosi fieri volunt, convenire Exercitia. Nam, cum omnes egeant gratia Dei, non solum Religiosi, sed etiam saeculares propter pericula, in quibus assidue vivunt, ideo ipsi quoque debent ea adiumenta quaerere, ex quibus ad hanc gratiam hauriendam quam maxime disponantur.

Qualis mens
S. P. N. et qui-
bus danda
Exercitia.

7. Notandum est tamen, si loquamur de integris et plenis Exercitiis, eam fuisse Beati P. Ignatii senten-

tiam, ut non omnibus passim darentur, sed selectis tantum, et qui habiles ad maiora viderentur. Quod ita esse aperte videmus ex quadam instructione, quae conscripta dicitur ipso dictante, quae sic habet: *Non mihi videtur expedire quemquam hortari ad facienda Exercitia, nisi has condiciones, vel saltem praecipuas, habeat. Primo, ut eiusmodi sit, qui sperari possit valde utilis futurus domui DEI, si ad eius obsequium vocatus fuerit. Secundo, si nondum habeat eiusmodi talenta iam acquisita artium ac scientiarum, quae hoc prae se ferunt, saltem ut eius aetatis atque ingenii sit, ut ad ea aliquando pervenire posse videatur. Tertio, ut liberum sit ei de se ipso statuere, etiam quoad statum perfectionis amplectendum, si Deo placeret eum vocare. Quarto, ut ad spiritualia affectus videatur, habitumque corporis honestum ac decentem habeat. Quinto, ut non ita alicui rei sit addictus, ut ab ea difficulter videatur posse dimoveri, et ad eam aequalitatem perducere, quae requiritur ad hoc negotium animae cum Deo recte tractandum; ac quanto magis quisque dubius est de vitae suae rationibus et cupidus sciendi quid facere debeat de sua persona; denique quanto aptior ad Ecclesiam iuvandam, tanto etiam magis, simpliciter loquendo, idoneus erit ad Exercitia facienda. Qui vero has condiciones non haberent, vel qui matrimonio iuncti fuerint, aut alioquin inhabiles, non debent iis tradi Exercitia omnia, maxime si alii aptiores ea peterent, vel Nostri aliis occupationibus distinerentur. Possent tamen dari eis aliquae meditationes primae hebdomadae, idque, si fieri possit, in ipsis eorum domibus, hortando eos ut in aliqua remotiori domus parte se colligant, unde non nisi ad Missam et ve-*

speras egrediantur, aut quando ad meditationes accipiendas veniunt. Hisque addi poterunt, si ita videatur, aliqua Exercitia, ut triplex modus orandi, et similia. Haec Beatus P. Ignatius; quae eadem, licet paulo brevius, habentur etiam in Constitutionibus, parte 7, capite 4, littera F.

CAPUT II. — Quomodo dispositus esse debeat, qui ad Exercitia facienda accedit.

Exercitia
aggressurus
eorum
necessitatem
intelligat.

1. Qui ad Exercitia agenda aggreditur, primo eniti debet ut intelligat quanta sit res, quam aggrediatur; nempe quae non solum ad animam pertineat, sed ita pertineat, ut, si modo ea diligenter praestet, quae debet, iacturus sit fundamenta spiritualis sui profectus, quae deinde tota eius vita usui futura sint. Ex quo intelligat, quantam * alacritatem, et diligentiam, et fortitudinem etiam, ad tantum opus tantumque negotium afferre debeat. Itaque statuatur ipse secum, viriliter agere et omnia impedimenta divinae gratiae reiicere, et omnes animi sui vires intendere, ut huic gratiae cooperetur, et se ad eam recipiendam quam poterit optime disponat.

* Annot. 5 et 20.

A curis
et negotiis
segregatio.

* Annot. 20.

2. * Hanc ob causam ab omnibus aliis negotiis domesticis prius se expediat, vel certe ea aliis interim committat, ac toto tempore omne sibi amicorum ac familiarium, immo etiam nuntiorum aut litterarum commercium interdicat. Haec enim mentem implere solent variis cogitationibus, quae deinde magnopere distrahunt, et conceptum, si quis est, fervorem restingunt. Immo vero omnem etiam aliam cogitationem de quavis alia re excludere curet, perinde ac si nul-

lum aliud negotium in hoc mundo haberet.

3. Habeat deinde magnam spem in Domini bonitate et liberalitate, qui, cum etiam errantes requirat et fugientes sequatur, multo magis, qui ad se bono animo accedunt, recipiet et complectetur. Quare confidat in illa infinita clementia, quae, cum pium illud desiderium dederit, dabit etiam gratiam ac vires exsequendi bene ac fructuose; siquidem eius voluntas est sanctificatio nostra.

Cum spe aggrediatur.

4. Inter caetera vero, ita etiam animo constitutus esse debet, ut libenter et avide Exercitia haec aggrediatur, non tam ut spirituali dulcedine fruatur, quam ut Dei voluntatem de se intelligat, suumque affectum a terrenis omnibus avellat, et eum in suo Creatore collocet. Illud vero maxime necessarium, ut, praeter hoc desiderium proficiendi in spiritu, sit etiam bene resignatus in beneplacito Dei in iis, in quibus adhuc liber est; itaque animo paratus sit, ut, quidquid a Deo cognoverit faciendum esse, omnino exsequi decreverit.

Qualis finis.

5. Quare non debet quisquam deliberationem aliquam secum afferre, a qua dimoveri nolit. Deinde non debet etiam modum ac terminum ipse ponere Dei donis, ita ut usque ad quosdam limites se illuminari ac iuvari velit, non autem amplius. Nam, praeterquam quod valde indecens est, ut creatura hoc modo agat cum suo Creatore, valde etiam sibi ipsi nocet: primum, quia seipsum privat illis maioribus donis, quae Deus fortasse daturus erat; deinde, quia illa ipsa illiberalitas, et restrictio, et ingratitude in Deum meretur, ut ne ea quidem accipiat, quae vellet accipere. Quare debet potius animi sinum dila-

Quomodo
aggrediatur
Exercitia.

tare, ut quam maxime possit sese cum Deo coniungere, et quam maxime ab eo ditari et locupletari thesauris istis coelestibus desideret. Atque haec quidem observanda sunt ei erga Deum.

6. Erga eum vero, qui daturus est Exercitia, ita se gerere debet, ut eum accipiat ut magistrum et ducem huius itineris dubii et periculosi; et ideo, etiamsi alioqui prudens sit vel doctus et in rebus agendis exercitatus, tamen pro hoc tempore non confidat suae prudentiae vel doctrinae, sed totum sese committat huic suo duci, ac, quemadmodum ait Apostolus: *Stultus fiat, ut sit sapiens*; illudque Beati Petri monitum exsequatur: *Sicut modo geniti infantes, sine dolo lac concupiscite, ut in eo crescatis in salutem*. Itaque instructorem suum ita intueatur, tamquam Dei instrumentum ad hoc sibi missum, ut eum dirigat et perducatur per eam viam, quae ad vitam ducit. Quam ob causam cum omni reverentia et alacritate et confidentia excipere debebit quae ei proponet.

7. Praeterea nihil eum celet, nihil dissimulet, sed sincere totum cor suum ei patefaciat, et candide referat quomodo singulae meditationes successerint, quas in eis vel extra eas reliquo tempore consolationes, desolationes, lumina, vel bona desideria senserit. Denique obediat ei in omnibus perfecte, neque alias meditationes aut alium ordinem teneat, quam ille praescripserit; idemque in poenitentiis et corporis castigationibus; et in summa, hoc sibi persuadeat, quo diligentius et exactius illius ductum sequetur, eo aptiorem fore ad Dei gratiam largius accipiendam; quia illa humilitas et illa simplicitas valde Deo placet, et cum

talibus est eius sermocinatio. Haec igitur necessaria quidem sunt, ut plenior fructus eliciatur.

8. Sed tamen, si is, qui tradet Exercitia, timeret ne, si omnia proponat Exercitia facturo, fortasse eum deterrerent ac retraherent; melius esset, vel aliqua tantum horum proponere ab initio, vel non admodum exaggerare; sed, si postea cum gustu spirituali eum affici viderit, magisque capacem ad haec portanda, tunc eum paullatim excitare ad Exercitia peragenda cum omni perfectione.

CAPUT III. — *De quibus monendus sit Exercitia ingrediens, et de tempore meditandi.*

1. Sunt etiam alia, de quibus monendus est qui facit Exercitia; sed quia haec continentur in annotationibus vel regulis scriptis in libro Exercitiorum, non est quod hic repetantur. Hoc tamen de iis addendum, debere eum omnem diligentiam ponere in eis observandis; quoniam, quo diligentior in hoc fuerit, eo citius et uberius inveniet fructum spirituales, qui quaeritur.

2. Illud etiam in particulari attingi potest, non debere eum legere nisi scripta, quae ei traduntur, nec libros habere in cubiculo, ut occasio legendi praecedatur, praeter Breviarum, si Sacerdos sit, aut Officium B. Virginis. Si tamen instructori videbitur, posset in prima hebdomada legere librum Gersonis de Imitatione Christi, in secunda aliquid ex Evangeliiis et Sanctorum vita, ut dicitur in annotationibus post primam meditationem secundae hebdomadae. Sed has vitas Sanctorum oporteret esse selectas et valde accommodatas ei, qui facit Exercitia; ut, si esset

Quae proponenda facienti Exercitia.

Exacta observatio.

Quos libros habeat et legat.

Qualiter se gerat circa dantem Exercitia.

1 Cor. III, 18.

1 Pet. II, 2.

Nihil celandum.

uxoratus, oporteret ei tradere vitam alicuius, qui sancte vixisset in saeculo; similiter in Religiosis, et in aliis similibus. Quare is labor et diligentia esse deberet instructoris in idoneis seligendis.

3. Porro in Evangeliiis non debet legere nisi illud mysterium, quod eadem hora vel die est meditaturus, ut habetur in primo notando post quintam contemplationem secundae hebdomadae.

4. Tamen si post factam meditationem taedio affici videretur, ac potius tempus perdere; posset etiam, ut dictum est, addi aliquis alius liber, ut prima hebdomada Dionysius Carthusianus de quatuor novissimis, Confessiones S. Augustini, aut similes; hoc advertendo, ut non solum boni et utiles sint, verum etiam apti et opportuni ad gignendum illum affectum, qui eo tempore in Exercitiis quaeritur, ut contritionem, vel timorem, vel Dei amorem. Quin etiam monendus est et docendus, ut ipsam lectionem dirigat ad meditationem, nimirum non legendo cursim aviditate sciendi et videndi nova, sed immorando, et perpendendo accurate ea quae legit, et intrando in eosdem affectus.

5. Quod de legendo dicitur, idem de scribendo dicendum. Nihil enim aliud scribi debet praeter ea, quae pertinent ad orationem, nempe puncta aliqua, quae Dominus communicaverit in meditatione, vel etiam extra meditationem; quae tamen brevissime notanda sunt, non diffuse per modum sermonis. Haec autem puncta possunt esse duplicis generis: vel practica, quae pertinent ad agendum, ut sunt desideria quaedam, aut firmae deliberationes faciendi aliquid;

vel quae pertinent ad cognoscendum, ut sunt quaedam veritates, aut lumina circa aliquam materiam, ut alicuius virtutis, v. g. humilitatis, contemptus mundi, patientiae etc.; vel etiam in aliqua materia meditationis, ut incarnationis vel passionis Domini, et similia; eiusmodi praesertim, quae sint quasi axiomata quaedam, et viam aperiant ad bene percipiendas meditandas illas materias.

6. Sed illud cavendum, ne vel legendi vel scribendi dulcedine ita se quispiam distineri sinat, ut tempus eripiatur meditationi, aut etiam praeparationi ad meditationem. Semper enim aliquanto ante meditationem debet omnia relinquere, et omnino suam cogitationem convertere ad puncta illius Exercitii, quod iam instat. Addo etiam, cavendum hoc quoque, ne nimis legendo aut scribendo defatigetur animus, et quasi vires eius exhauriantur: oportet enim salvam semper relinqui meditationem, et caetera omnia huic uni servire.

7. Qui Exercitia exacte facere volunt, viresque idoneas habent, iis * quinque horae meditandi quotidie praescribi solent: prima circa mediam noctem, quod tempus propter quietem ac profundum silentium valde aptum est meditationi; secunda sub auroram; tertia paulo ante prandium; quarta post meridiem; quinta sub vespem; et post uniuscuiusque horae meditationem quadrans etiam ad examen praecedentis meditationis.

8. Cum aliis, qui debilioris sunt valetudinis vel tam exactum modum servare non possunt, dispensari poterit de hora mediae noctis, ita tamen ut quinque horae maneant, aut etiam pauciores, si instructor ita expedire iudicaverit. Ut vero plures sint quam

Quae mysteria
agenda.

Qui libri,
si taedium sub-
repat.

Quae
scribenda.

Lectionis
et scriptionis
moderatio.

Quot horis
orandum.

* Ex 2 hebdomada,
notando 2 et 3
post Exercitia
primae diei,
pag. 467, 468,
et ex 3 hebdomada,
post 2 contemplationem,
notando 2,
pag. 477.

Quibuscumque
dispensandi.

quinque, raro continget ut expediat. Nam cum nimis continuantur haec Exercitia mentis, ita retundi solet, ut obtusior etiam reddatur intellectus, et voluntas minus efficax.

CAPUT IV. — De loco Exercitiis idoneo, et de quibusdam particularibus.

Locus Exercitiorum.

1. Locus ad facienda Exercitia non est dubium quin debeat esse remotus ab hominum concursu et aspectu etiam, maxime familiarium. Ita enim monet beatus P. Noster Ignatius annotatione ultima, ubi etiam tres eius rei commemorat utilitates. Quare, si Exercitia suscepturus alibi tam commode et tam fructuose non potest, et Superiori ita videatur, poterit excipi domi nostrae, sed in aliquo cubiculo, quod sit quam maxime separatum ab aliis cubiculis et officinis domesticis, ut quam minime videat vel audiat quae a Nostris fiunt.

Expenses a quibus faciendae.

2. Quod vero ad expensas attinet, cum ille in Domum nostram venerit, consulatur Superior; ad cuius prudentiam pertinebit ita omnia moderari, ut neque Domus nimium gravetur, neque contra occasione Domus non gravandae minuat numerus eorum, qui Exercitia facere possunt. Videntur autem communiter nec recusandae, si offerantur, praesertim a ditioribus; nec, si non offerantur, requirendae. Absit vero semper quidquid in eo genere sordidum aut indecorum videri possit.

Qualis is qui inserviat exercitanti.

3. In hoc loco praeter instructorem debet etiam esse qui ei inserviat, et necessaria ad victum deferat. Hunc autem oportet esse fidelem, discretum, taciturnum, quique sua modestia et humilitatis ac devotionis exemplo aedificet. Nihil autem loquatur, nisi de

iis, quae ad victum, aut cubiculum et ministerium suum pertineant, idque paucissimis, omnia semper ad instructorem reiiciendo, quem etiam de singulis certiores faciet, nec rem ullam ei deferet, etiam postulatus, nisi illo consulto.

Lectum componet etc.

4. Componet lectum, et cubiculum verret opportuno tempore, quod fere erit tempore Missae. Caetera etiam, quae opus erit, munda et apta afferet, prae se ferendo semper magnam charitatem et diligentiam; atque inter alia meminerit etiam pro ipso orare quotidie.

Interdum notus deputandus.

5. Aliquando etiam profuit huic ministerio eum deputare, qui notus aut familiaris esset exercitanti, idque iuvat non solum ad consolationem quamdam ipsius, sed etiam ad profectum spiritualem, quoniam aliqui interdum confidentius se aperiunt amicis huiusmodi, quam ipsi instructori, si eum numquam antea norant. Sed hoc totum pendere debet ex iudicio eius, qui tradit Exercitia, ut videat quatenus hic progredi debeat, quid loqui, et quomodo. Debet enim uti eo tamquam instrumento suo, iuxta id quod intelliget convenire ad maiorem utilitatem exercitantis.

De victu.

6. Quod ad victum attinet, quaerendum est ab eo, quid sibi parari velit, idque ei afferendum, quod ille petierit.

An et a quibus visitandus.

7. Praeter hunc qui ei ministrat, ut plurimum non debet ab aliis visitari. Nam de saecularibus quidem nulla est dubitatio, nisi aliqua necessitas urgeret. Ex Nostris autem aliquis mitti posset, cum vel qui facit Exercitia id peteret ab instructore, vel instructor, etiam illo non petente, ita iudicaret ad eius consolationem vel profectum.

Qui sermones
miscendi.

8. Quicumque autem eat, cavere debet ut nullus nisi utilis sermo habeatur ac de rebus spiritualibus, nulla tamen significatione quod eum ad hunc vel illum vitae statum impellere velit, praesertim vero ad Societatem. Nam praeterquam quod vocatio debet esse libera et a Deo venire, ipsi etiam qui in hac deliberatione versantur, si id intelligant aut suspicentur, eo magis retrahi solent; et contra, ut experientia saepe ostendit, eo magis incitari, cum in Nostris nullam talem cupiditatem animadvertunt.

CAPUT V. — *Qualis esse et quid facere debeat qui Exercitia tradit.*

Qualis sit
Exercitiorum
magister.

1. Quod ad illum attinet, qui Exercitia traditurus est, illud primum a Beato P. Nostro Ignatio 4 parte, capite 8, § 5 praecipitur, ut prius ea in se ipso sit expertus, ut rationem eorum reddere possit, et dexteritatem in iis tradendis habere. Quod ut facilius assequatur (ut ibidem dicitur in declaratione), prius quibusdam tradere deberet, in quibus minor esset iactura, si quid erretur, ut, verbi gratia, iunioribus aut iis, qui non ingressuri sunt electionem de vitae statu. Deinde etiam proderit conferre suum modum procedendi cum aliquo magis exercitato, bene adnotando quid magis vel minus convenire deprehenderit. Itaque hoc primum et praecipuum esse debet, ut sit bene versatus in rebus spiritualibus, et nominatim in his Exercitiis.

Eius partes.

* Annot. 7 ex 20.

2. Praeterea sit prudens et discretus, parcus et moderatus, consideratus in sermone. * Sit etiam suavis, potius quam austerus, maxime cum iis, qui tentationes, vel etiam desolationes aut ariditates et taedia pa-

tiuntur, quos consolari, animare et erigere debet opportunis consiliis, et precibus tum suis tum aliorum. Expedit etiam ut gratus ei sit, qui facit Exercitia, quoniam hoc modo magis ei confidet, seque magis aperiet.

3. Porro in agendo cum ipso meminerit auctoritatem quamdam semper retinere, servata quadam maturitate et gravitate, eoque etiam magis, quo is, qui in Exercitiis versatur, maior ipse fuerit. Hoc enim valde expedit ad eius spiritualem profectum, ut locum et personam magistri, ut vere est, teneatur; etsi haec auctoritas temperata esse debet humilitate religiosa, quae eluceat in omnibus eius dictis et factis ita, ut ne vestigium quidem ullius vanitatis conspiciatur. Sed in hoc Christum imitari debet, qui, cum forma esset omnis modestiae, tamen, sicut scriptum est: *Erat docens tamquam potestatem habens*. Itaque cum omni libertate officium suum exsequi debebit tum docendo, tum monendo, tum dirigendo ubi quidpiam curvum aut distortum esse viderit.

4. Caveat, cum bonum aliquem effectum viderit in iis, qui se exercent, quidquam suae industriae aut peritiae tribuere, cum hi omnes effectus gratiae sint a solo Deo; et consilia extrinsecus adhibita (praeterquam quod, si bona sunt, ab eodem Deo sunt) tantam vim habeant, et tantum operentur, quantum concurrit et cooperatur Deus. Ex altera tamen parte multum confidat in Domino, et ab eo speret certum auxilium tum sibi, tum ei qui facit Exercitia.

5. Illud autem valde observandum, ut nihil de suo apponat, sed, cum eiusmodi consilia debeant ex divina inspiratione suscipi, caveat ne indi-

Auctoritas
cum maturita-
te servanda.

Matt. vii, 29.
Marc. i, 32.

Deo referen-
dum si quid
fructus.

Sinat Deum
de sua creatura
disponere.

secreto zelo conetur aliquid ei suadere; sed sinat DEUM de sua creatura disponere iuxta placitum bonitatis suae.* Quod ut melius et facilius in opere praestet, servet se in animo plane indifferentem, et in nihil aliud eius voluntas feratur, nisi ut sanctissimum DEI beneplacitum in anima illa plene et perfecte compleatur, et ipse tantum in eo laboret, ut, qui se exercet, id investigare sciat, et sciat se a daemonis deceptionibus expedire, quibus homines retardare solet.

* Annot. 15
ex 20.

Perspecta sit
conditio
Exercitia fa-
cientis.

6. Curet etiam perspectum habere eum, qui facit Exercitia, non tantum quoad statum et conditionem, si nobilis sit vel plebeius, doctus vel indoctus etc., sed etiam quoad peculiare quasdam partes, ut si simplex vel prudens sit, proventus in rebus spiritualibus an adhuc rudis ac novus, si intelligens et capax an vero hebetior et tardior. Nam cum diversis diverso modo agendum est, ut rudioribus sunt res explicatius proponendae, aliis autem brevius etc.

Perspectum
habeat librum
Exercitiorum.

7. Illud autem in primis necessarium est, ut, qui Exercitia traditurus est, totum librum Exercitiorum perlegerit, eumque prae manibus habeat, et praesertim annotationes et regulas. Neque sufficit cursim ea videre, sed omnia accurate, immo singulas pene voces expendere oportet, quoniam quaedam sunt in iis brevissime dicta, quae magnum pondus habent, et ignorata aut praeterita damnum afferunt. Itaque tum antea accurate ea vidisse oportebit, tum vero in dandis Exercitiis relegenda erunt accuratius, praesertim quae pertinent ad illud tempus, in quo tum versatur ille, qui suscipit.

Prius ipse me-
ditetur.

8. Iuvabit etiam ut singula Exercitia, antequam ea tradat, aliquan-

tulum ipse meditetur, si fieri poterit, ut melius imprimat alteri.

CAPUT VI. — De visitando eo, qui exercetur.

1. Coeptis Exercitiis, sit diligens in visitando suis temporibus eo, qui exercetur. Videtur autem expedire ut quotidie semel eum adeat, neque tamen saepius, nisi aliqua occurreret necessitas, ut aliquando accidit prima hebdomada propter novitatem, aut secunda propter difficultatem electionis.

Quoties
visitandus.

2. Immo cum aliquibus hominibus gravibus, et bene introductis in spiritu et devotione, posset etiam aliquando esse utilius, ut aliquis dies omitteretur. De tempore autem eum visitandi videat ipse quod sit commodius et aptius. Ex natura quidem sua videtur matutinum, quia tunc animus est magis dispositus ad res percipiendas et penetrandas. Quamquam sub vespem solet esse maior necessitas, quia tunc interdum magis crescunt tentationes et desolationes, quia animus est minus aptus ad contemplandum, et ideo interdum incidit in morositatem quamdam, et magis est expositus tentationibus.

Quando
non visitandus.

3. Videat etiam instructor an aliquando ex peculiari causa expediat, ut statim a prandio vel a coena ipse vel aliquis alius maturus et discretus, ab eo designandus, cum eo, qui est in Exercitiis, maneat ad honestam recreationem.

An quis pro re-
creatione
designandus.

CAPUT VII. — De exigenda ratione meditationis.

1. Igitur quodcumque tempus elegerit ad eum invisendum, cum ad ipsum venerit, interrogabit quomodo se habuerit ab ea hora, qua illum

Quomodo
interrogandus.

postremo vidit, et praesertim in meditatione, nimirum: quem modum tenuit in meditando, quos mentis discursus, quas voluntatis motiones habuerit, quas consolationes senserit, et in quibus punctis.

2. Si bene procedit et consolationibus abundat, non valde laudare oportet, ne sibi complaceat, sed primum doceat quomodo solidum fructum ex illis consolationibus elicere debeat. Nam, si nihil aliud fiat, abeunte illo suavi sensu, qui fere non diu durare solet, nullus fructus remaneret. Quare instruendus est ut eas consolationes dirigat ad morum emendationem vitaeque totius institutionem; quia, ut scriptum est: *Non auditores legis iusti sunt apud DEUM, sed factores legis iustificabuntur.* Atque hic etiam monendus est * ut breviter in scripto ponat notabiliores consolationes et lumina, desideria quoque et firmas deliberationes faciendi aliquid, quoniam proderunt multum alio tempore, cum ea non habebit.

3. Deinde vero praeparet illum ad tempus desolationis et ariditatis, quae solet frequenter contingere, ne deinde, cum contigerit, imparatus sit. Atque hoc tempore, cum res bene succedit, non oportet diu cum ipso remanere, sed sinendum ut Creator cum creatura sua, et haec vicissim cum illo transigat; nisi necessarium videretur ad eum vel dirigendum, vel etiam recreandum, si nimis absorptus esset cogitationibus illis.

4. Contra vero, si exercitans aridus sit et desolatus, aut * distractus in meditando, percunctari debet quomodo se gesserit in meditatione, et nominatim quomodo observarit additiones, et, si in aliqua remissum invenir, moneat et instruat.

5. Aperiat etiam ei viam ad meditationem, attingendo et quasi indicando aliquos conceptus, quos deinde ipse cogitatione prosequatur.

6. Hortetur ad patientiam et longanimitatem, ne se obrui sinat taedio, ac propter molestiam et laborem avertatur ab oratione; * quia, si fortiter cum spe ac fiducia perseveret pulsare ad ostium misericordiae divinae, non poterit non aperire, iuxta illud: *Si moram fecerit, exspecta illum, quia veniens veniet, et non tardabit.*

7. * Moneat etiam optimum remedium consequendi a Deo devotionem esse, ut humilietur sub potenti manu DEI, et se subiiciat ac resignet eius divinae voluntati: saepe enim illa displicentia et amaritudo, non tam venit ex fervore, quam ex tacita quadam superbia, qua homo confidit in sua diligentia, vel quia in eo etiam vellet excellere; aut ex amore proprio, quia amat consolationem. Quare hoc omnino observandum est, ut, cum fecerit quod in se est, caetera permittat divinae voluntati et charitati, et confidat quod illa ipsa ariditas ideo permittitur a Deo, quia sibi sic expedit. Et hic ipse affectus humilitatis et subiectionis erga DEUM saepe magis efficax est ut concedat gratiam bene orandi.

8. In primis autem caveat instructor ne umquam det ei occasionem suspicandi quod minus bonam opinionem de se habeat, etiamsi non ita se bene gesserit; sed ostendat illi semper se bene sperare, et sua spe etiam illi animum ac spem addat.

CAPUT VIII. — De proponenda meditatione.

1. In proponendis punctis meditationum non oportebit ea valde exag-

Viam meditationis aperiat.

Ad quae hortandus.

* Annot. 18 ex 20.

Habac. 11, 8.

Modus consequendi devotionem.
* Annot. 7 ex 20.
Reg. 8 ad motus animi discernendos.

Nulla detur suspicandi occasio.

Quomodo proponenda

Quid, si consolationes abundant.

Rom. 11, 18.

* Annot. 20.

Disponendus pro tempore desolationis.

Quid, cum abundat desolatio.
* Annot. 6 ex 20.

puncta meditationis.
*Annot. 2 ex 20.

gerare, aut etiam ita * enucleare, ut, qui meditatur, ipse nihil novi per se invenire possit, aut certe aegre. Experientia enim docet magis omnes delectari et moveri etiam iis, quae per se inveniunt. Et ideo satis erit quasi digito indicare venam, quam deinde sibi quisque effodiat. Si tamen essent aliqui parum capaces, iis posset paulo magis declarari.

Meditationes
dantur scri-
ptae.

2. Ipsae autem meditationes dari solent in scriptis, ne fatigetur memoria exercitantis, quod solet impedire devotionem, cum vires omnes sint integrae reservandae intellectui et voluntati.

Praecavenda
capitis laesio.

3. Denique inter alia, quae instructor attendere debet, est etiam illud, ne, qui exercetur, caput laedat nimia attentione orandi; est enim magnum huius periculum tum tempore desolationis, quo anima magis conniti solet quasi adverso flumine, tum etiam consolationis, cum se totam dat propitiis ventis. Quare non sufficit monere de moderatione servanda; nam cum ii, qui Exercitia faciunt, ut plurimum sint rudes et novi in meditando, non ita possunt cognoscere quid sibi nociturum est; sed oportet interrogare quem modum servant in elevanda mente in Deum, et in ea retinenda in Deo, et nominatim in compositione loci: ac si appareat eo sibi vim facere, docendi sunt de modo ac ratione cogitandi suaviter de divinis; primo, quia alioquin durari non potest, et impeditur meditatio; deinde etiam, quia solidus fructus consistit in cognitione illarum veritatum et voluntatis motione, quae procedunt ex lumine intimo, non autem in hac attentione violenta, aut in coactitiis illis lacrimis, quas merito irridet Cassianus. Postremo, quia

Collat. 9.

hoc negotium orationis, etiam si nostram quoque cooperationem exigit, maiori tamen ex parte pendet a Deo et est donum Dei. Quare ad hoc potius se anima disponere debet per humilitatem et puritatem, quam confidere in sua praeparatione et industria.

4. Reliqua, quae in universum monendus esset instructor, fere continentur in libro Exercitiorum, partim in meditationibus ipsis, partim in annotationibus, partim etiam in regulis illis discernendi spiritus, quae sunt valde utiles, et quasi lucem praeferunt in omni hoc itinere spirituali, tum prima hebdomada, tum omnibus sequentibus. Et ideo iterum repetendum quod supra attigimus, debere hunc librum admodum familiarem esse instructori, eiusque memoriam renovandam eo tempore, quo Exercitia traduntur, quia, quoties eum leget, toties novum lumen et intelligentiam hauriet.

De quibus
in universum
monendus
instructor.

5. In quo etiam admonendus est, etiamsi ex una parte omnem eius ordinem, ac methodum, et particularia documenta exacte servare debeat, et quo exactius servabit, eo magis concurret Dominus; tamen ex altera parte multa permitti eius prudentiae, pro varietate vel personarum quae faciunt Exercitia, vel spirituum quibus agitantur, ut vel ista exercitia moderari, vel etiam aliqua alia praesenti earum necessitati opportuna praescribere possit, ut aperte dicitur annotatione 17 et 18 ex primis, et alibi.

Quando
mutare liceat
ordinem
ac methodum.

CAPUT IX. — De variis hominum generibus, quibus dari possunt Exercitia.

1. Quibus Exercitia dari possunt, in universum in duas classes dividi

Duae classes
exercitantium.

Prima.

posse videntur. Alii enim sunt qui omnes illas condiciones habent, quas capite primo diximus requiri, ut integra Exercitia peragant, et de his nihil hic in particulari dicendum est; ad eos enim pertinent omnia, quae toto hoc Directorio dicentur, maxime si de totius vitae statu deliberare velint.

Secunda.

2. Alii igitur sunt, quibus non sunt tradenda plena Exercitia, vel quia iam in statu sunt, ut matrimonio vincti, et alii, quibus ob alias causas non expedit dari electionem, vel quia propter negotia publica aliasve occupationes tempus aut locum non habent, ut sunt magistratus, et quidam aliquando nobiles aut patresfamilias et similes; vel quia non aliam utilitatem quaerunt ex Exercitiis, quam ut generalem confessionem faciant, et ad reliquam vitam bene dirigendam instruantur; vel quia non admodum capaces sunt, ut sunt rudes et illitterati, qui tamen iuvandi sunt iuxta eorum captum.

Quid, si sint Religiosi.

3. Igitur quod attinet ad Religiosos, (non agimus hic de Nostris, quia de his separatim agemus capite sequenti), si antea nullum mentalis orationis usum habuerunt, eadem est ratio, quod ad eos instruendos attinet, quae alterius cuiusvis saecularis, maxime si antea laxiorem et liberiorem vitam duxissent. Tunc enim diligenter exercendi essent prima hebdomada, ut habeant cognitionem et contritionem suorum peccatorum, tum quae in saeculo, tum quae in Religione commisissent, quia hoc est fundamentum ad reformationem et correctionem totius vitae. Si vero antea etiam dediti fuissent orationi mentali et devotioni, tunc prima hebdomada brevius percurri poterit, ut

diligentius immorentur in meditatione vitae Christi.

4. Illud vero in prima hebdomada et deinceps praecipue curandum erit, ut in sua vocatione confirmentur, et sibi persuadeant hanc viam sibi constitutam esse ad beatitudinem consequendam, ut Regulas sui Ordinis plurimi faciant, et eas quam diligentissime observent, et ad suum institutum quam maxime afficiantur; ut causas intelligant, quare adhuc minus profecerint, et ad hunc finem meditationes et examina dirigant; quod ab initio explicandum erit, et deinde semper continuandum.

5. Denique etiam ut zelum concipiant iuvandi alios, sive proximos iuxta suum institutum, sive etiam fratres eiusdem instituti, et exemplo et opere.

6. Electio status non est eis danda, sed tamen iuvabit tradere regulas et instructiones eius, ut possint deinde alios iuvare, vel etiam de rebus occurrentibus deliberare eodem modo, quo infra dicetur de hominibus Societatis.

7. Quin etiam, finitis Exercitiis, posset eis, magno tamen cum delectu et spe fructus, nec sine facultate Provincialis, communicari liber, si ipsi cuperent et eo bene usuri viderentur, et denique doceri etiam possent de modo tradendi aliis Exercitia.

8. Caeterum sciant Nostri vix fructuosius operam poni posse, quam cum Religiosis, quoniam non in ipsis tantum fructus ille residet, sed ordinarie manat ad alios; primum quidem ad eorum fratres, qui ipsorum exemplo iuvare possunt, deinde etiam ad saeculares, quorum animas illi tractant. Et ideo, licet omnibus Religiosis utilia semper sint Exercitia,

Finis
Religiosorum
in Exercitiis.

Zelus proximos
iuvandi.

Quid
de electione.

An liber com-
municandus.

Magna utilitas
Exercitiorum
in Religiosis.

tamen iis maxime, a quibus vel ratione officii, vel alterius eiusmodi causae, utilitas in alios derivari potest, ut sunt Magistri Novitiorum, Superiores, Baccalaurei, Concionatores, et alii eiusmodi. Quo fiet saepe, ut, uno reformato, alii multi reformatur; idque commodius est, quam ut nos ipsi id per nos praestemus, ne videamur velle esse aliarum Religionum reformatores, quod solet esse odiosum.

Quid, si sint coniugati.

9. Si sint coniugati aut patresfamilias, dirigenda erunt Exercitia ad eum finem, ut iuxta divina praecepta familiam regant, liberos et servos instruunt; praeterea ut redditibus et facultatibus iuxta ac pie et sobrie utantur, et eleemosynas faciant pro viribus suis, neque excedant in sumptibus, aliaque similia, de quibus agitur in libro Exercitiorum in fine secundae hebdomadae. Hi autem effectus, quos diximus, plerumque solent in anima consequi ex meditationibus ipsis, quamquam alterius materiae; quoniam, cum vere timor vel amor Dei ingeneratus fuerit, facile etiam reliqua vita tota reformatur. Sed tamen, si instructori videretur * propriam aliquam directionem de his dare, vel extra orationem, vel in ipsa oratione per aliquam meditationem, posset etiam hoc fieri. Quod idem intelligimus de aliis quoque hominum generibus, de quibus statim dicemus.

* Annot. 17 ex 20.

Quid, si sint ecclesiastici.

10. Si sint ecclesiastici, ita erunt instituendi in Exercitiis, ut cognoscant quantam virtutem exigit ille status, eamque acquirere cupiant, et doleant si non hactenus habuerint. Quare ita dirigendi sunt, ut vitia et prava affectus exuere decernant, et contrariis se virtutibus ornare, quae ecclesia-

stico homini necessariae sunt; ut semper meminerint se divino cultui et Ecclesiae ministerio dicatos et consecratos esse, ideoque munus suum implere satagant; ut etiam beneficiorum proventus recte dispensare, et in eos usus, quos oportet, erogare studeant; denique ut etiam zelum Dei habeant, et pro animarum salute iuxta vires, et talentum, et officium elaborent.

11. Si sint magnates, aut magistratum aliquem gerant, iis quoque debebunt sua praecepta et documenta tradi, ut iustitiam administrent, ut avaritiam et superbiam fugiant, ut pauperes sublevent, ut se Dei ministros in illo opere esse sentiant, ut semper Dei timorem atque honorem omnibus rebus praeponant, et alia, quae instructor sua prudentia per se videre poterit, et ad ea dirigere eum, quem instruit.

Quid, si sint magnates viri.

12. * Quod si eiusmodi homines propter publica negotia, quae gerunt, vel ob alias honestas causas non poterunt omnino vacare Exercitiis, oportebit accipere quod possunt, ut scilicet aliquas saltem horas quotidie meditationi tribuant. Et tunc etiam poterunt manere in domo sua, ita ut instructor adeat ad ipsos suis temporibus: quod aliquando melius esse posset, quam ut ipsi domum nostram veniant ad instructorem, praesertim cum sunt personae illustriores, quia sic facilius res celatur.

Quid, de valde occupatis.
* Annot. 19 ex 20.

13. Illud tamen longe utilius, * si possent in aliquod praedium aut coenobium secedere, ut fecit Beatus P. Noster Ignatius in monte cassinate. In ipsis autem Exercitiis ita procedendum erit, ut res ac tempus postulabit. Nam, si minus temporis spatium quotidie impendant medita-

Locus remotus pro Exercitiis.
* Annot. 20.

tioni, eo magis proroganda erit prima hebdomada, et confessio generalis, et reliqua. Si vero plures horas meditando insumant, poterunt ista omnia celerius expediri, ut magis vel minus accedatur ad consuetam formam Exercitiorum.

His quando electiones dandae.

14. His autem electiones non sunt dandae, nisi forte deliberare vellent de officio vel dignitate aliqua suscipienda vel deponenda, aut etiam de vitae statu iis, quibus integrum est. Monendi autem sunt ut saltem horis illis, quibus meditationi vacant, ab omnibus aliarum rerum cogitationibus se expediant quantum fieri potest.

De rudibus et illitteratis.

15. Si sint rudes et illitterati, non erit multum temporis cum eis insumendum, nec tradenda sunt eis integra Exercitia, sed servandus est modus, qui indicatur in annotatione 18 ex viginti.

De feminis.

16. Ad hoc autem caput pertinent etiam feminae, quarum aliquae interdum expetunt Exercitia, atque ideo cum iis idem modus servari debet, qui cum rudibus, nisi esset aliqua tam bono iudicio et ita capax rerum spiritualium, tantumque otii domi haberet, ut exacte omnia aut maiorem partem facere possit; tunc enim nihil impediret etiam haec fieri. Sed illud observari deberet, quod prudentiae est, ut ipsae in ecclesiam nostram veniant ad accipiendas meditationes; et ita caute procedatur, ne ulla suspicio aut scandalum sequatur. Quam etiam ob causam fortasse expediet ut non dentur meditationes in scriptis, sed voce, ne homines existiment aliquas esse epistolas.

Quod si scripto utendum erit, fiat omnino discrete.

CAPUT X. — De modo tradendi Nostri Exercitia.

1. Quod ad Nostros attinet, primum quidem iis, qui Societatem ingrediuntur, omnino debent dari Exercitia omnia integra, et iuxta formam in libro praescriptam. Cum enim hoc sit unum ex experimentis, quod Beatus P. Ignatius requirit, requiritur etiam ut fiant plane ut iacent, excepta tamen electione, idque singulas meditationes singulis pagellis descriptas quotidie afferendo; neque enim liber ipse dari debet hac prima vice.

Pro Societatem ingredientibus.

Eza. c. 4 n. 10.

2. Praeterea in progressu temporis, cum contigerit ut se colligant ad facienda Exercitia, debebunt haec ipsa aliquoties, ut his vel ter, facere, si non integre, saltem ea quae sunt primae hebdomadae, et aliquot meditationes ex sequentibus, ut de regno Christi, incarnatione, tentatione Domini, institutione Sanctissimi Sacramenti, passione, et illa quae est de amore excitando, prout opportunum fuerit et tempus concesserit.

Pro iam pro-
vectis.

3. Quod propterea faciendum est, quia, cum deinde Exercitia aliis daturi sint, omnino oportet ut ipsi ea prius bene nota et perspecta sibi fecerint. Quam etiam ob causam oportet, ut praeter meditationes bene intelligant ac teneant usum quarundam regularum et annotationum, v. g. annotationes viginti initio libri Exercitiorum positas, examina, additiones decem in fine primae hebdomadae, regulas electionum, discretionis spirituum, et alia eiusmodi. Et ideo legere debebunt librum, et bene intelligere, ac, de quo dubitabunt, quaerere ab eo, qui eis tradit Exercitia.

Causa Nostros
exercendi
in Exercitiis.
P. 4 c. 8 n. 5.

Quid, post
repetitiones.

4. Caeterum postquam ea, ut dictum est, aliquando fecerint et repetierint, reliquo deinde tempore dum nondum ita exercitati erunt in usu meditationum, etsi in quotidianis meditationibus potest quisque pro sua devotione vel necessitate ea meditari, quae Dominus suggesserit, ex Evangelio, Scripturis, vel alia (re tamen pro securiore directione ac utilitate maiore cum Praefecto rerum spiritualium aut cum Superiore communicata); tamen cum agitur de tempore aliquo certo meditationibus et secessioni tribuendo, quod nos communiter Exercitiorum vocabulo appellamus, quia fere expedit ab aliqua purgatione inchoare, convenit ut aliqua Exercitia purgativa non praetermittant, ut de morte et de peccatis, praesertim reflectendo ad ea, quae in Religione admiserint.

Ne dentur alia
Exercitia
scripta.

5. Neque tamen expedit dare in scriptis Exercitia ista accommodata religioso statui, ut Exercitia Beati P. Nostri Ignatii integra, uti sunt, conserventur, nulla re addita vel transformata: ac praeterea quia etiam ipsi maiorem sine dubio gustum et motum sentient ex iis, quae ipsimet invenerint, quam quae ab alio ita minute enucleata acceperint. Sed tamen instructor potest aliquam instructionem aut lucem dare, et tamquam in via ponere, monendo eum, qui exercetur, ut ipse sibi applicare consuescat; ut v. g. in fundamento, postquam cogitaverit finem hominis, actuet hunc finem in eo statu, in quo nunc est, ut, quoniam iam non potest esse indifferens ad divitias et paupertatem, applicet hanc indifferentiam ad eas materias, quae occurrunt in Societate; et sic de aliis.

Exercitia

6. Notandum est etiam primam

hebdomadam debere in Nostris, si semel exacte Exercitia fecerint, ordinarie satis brevi tempore expediri, ita ut etiam interdum minori spatio quam tridui, vel etiam aliquando bidui expediri possit, si ita videatur, ut gradus fiat ad secundam hebdomadam, in qua, ut plurimum, diutius immorandum est. Quare hoc potissimum ex institutoris iudicio pendere debebit, qui, * si viderit aliquem maiore purgatione indigere, poterit et debebit eum diutius in ea retinere, ante omnia conando ut eum inducat ad desiderandam sui ipsius reformationem perfectam.

primae
hebdomadae
cum Nostris.

*Annot. 4 ex 20.

7. Materia autem, circa quam haec reformatio versari debet, haec fere est: passiones non bene domitae; mali habitus; perversae inclinationes, ut ad honorem et aestimationem propriam, vel propriam voluntatem, ad corporis commoditates etc.; tentationes ab extrinseco provenientes, praesertim vehementes et crebrae; deinde etiam ministeria Societatis, ut concionari, audire confessiones, habere scholam; denique omnes actiones, quas aliquis componere et ordinare velit, ut comedere, dormire, studere, agere cum externis vel cum Nostris, et alia.

Materia
reformationis
quae?

8. Quare hoc primum curari debet in eo, qui facit Exercitia, ut quam maximam sui ipsius acquirat cognitionem, percurrando tempus anteactum, et occupationes vel officia, et in iis perpendendo tum multitudinem defectuum suorum, tum etiam gravitatem ratione status et obligationis, tum denique etiam considerando causas, et origines, et radices eorum vitiorum.

Sui cognitio
in primis
necessaria.

9. Ad quam etiam reformationem valde utile est ut in fine primae he-

Pro spirituali
reformatione

confessio
generalis utilis.

bdomadae fiat confessio generalis de toto tempore Religionis, non quidem semper, quoties Exercitia repetuntur, sed cum aliquis peculiariter motus a Deo vellet instituere novam vitam, seque perfectius reformare. Hoc enim usu compertum est magnopere multis profuisse, et valde iuvisse ad cognitionem sui et emendationem.

Quando aliae
meditationes
addendae.

10. Quod si viderit instructor eum, qui exercetur, hac ratione iuvandum ad eum finem consequendum, qui intenditur; poterit etiam aliquas meditationes statui cuiusque vel necessitati praesenti accommodatas addere, ut de beneficio vocationis, de tribus votis, de causis cur vota renoventur, et de ipsa formula votorum nostrorum, de divinis beneficiis, de periculo tepiditatis, et huiusmodi. Interdum etiam ex Summario Constitutionum, praesertim ex praecipuis Regulis, quibus religiosa fere perfectio continetur, ut 11 et 17 et similes; et in universum eae sint materiae, quae ad timorem et amorem Dei, ad sui ipsius odium, virtutis studium, rerum visibilium contemptum, aeternarum desiderium, atque charitatis ardorem augendum pertinent.

Modus
meditandi
pro parum
instructis.

11. Ad faciliorem etiam introductionem eorum, quibus vel non est facultas, vel non vacat per se invenire, poterit via aperiri ad mysteria vitae et passionis Domini, si nonnullae veritates theologiae proponantur, v. g., cum de incarnatione agitur, si causae eius et fructus explicentur; aut cum de passione, si causae acerbioris eius; si etiam insinuentur modi eam meditandi, v. g. ad compatendum, ad imitandum, ad admirationem; et sic de aliis.

Quid, cum pro-
vectioribus.

12. Postremo, qui sunt iam pro-
vectiores in rebus spiritualibus, et

meditando magis exercitati, de quibus parte 6, capite 3, § 1, iis, si interdum ad spiritum colligendum et fervorem hauriendum se recipiunt, vel ad aliquod opus aggrediendum, ut missionem aut aliquid eiusmodi, cum nec eadem sit omnium dispositio nec una mensura, non videtur quidquam praescribendum circa materiam; sed possunt ea meditari, quae sibi utilia putaverint ad eum finem consequendum, quem intendunt. Credendum est enim quod ex notitia, quam ex Exercitiis Beati P. Nostri Ignatii antea iam habebant, et ex unctione Spiritus adiuti, inoffenso pede, immo magna cum utilitate per hanc viam current.

13. Quod attinet ad electionem status, ea non est Nostris danda in Exercitiis. De electione autem negotii aut actionis alicuius consultare non est proprium Exercitiorum; sed potest fieri etiam extra Exercitia omni tempore et occasione; et ideo in hac etiam diligenter instruendi sunt Nostri, ut sciant bene uti regulis eligendi ad indagandam Dei voluntatem et beneplacitum, ut cum Superiores debent statuere de re aliqua dubia, maxime si non possint cum suis consultare, ut dicitur 16 regula Provincialis; et denique in rebus omnibus, quas coram Deo constituere ac definire oporteat, semper admodum iuvat illa praxis, quae in eligendo praescribitur, de qua infra proluxius agemus, et inde peti poterunt, quae Nostros iuvare possint ad intelligendam Dei voluntatem in omni eiusmodi re iuxta cuiusque rei qualitatem.

Electio Nostris
minime danda.

CAPUT XI. — De prima hebdomada in universum.

Exercitia
in quatuor
hebdomadas
distributa.
*Annot. 4 ex 20.

1. Omnia Exercitia a Beato P. Nostro Ignatio in quatuor hebdomadas distributa sunt. * Quae quidem hebdomadae non tam numero dierum, quam materiae genere distinguuntur; et ideo non necesse est ut septem vel octo dierum circulus in singulis consumatur, sed sufficit ut illi affectus vel fructus inveniantur, qui in unaquaque exquiruntur.

Quid singulae
hebdomadae
contineant.

2. Prima continet considerationem peccatorum, ut eorum foeditatem cognoscamus vereque detestemur cum dolore et satisfactione convenienti. Secunda proponit vitam Christi, ad excitandum in nobis desiderium ac studium eam imitandi: quam imitationem ut melius perficiamus, proponitur etiam modus eligendi vel vitae statum, qui sit maxime ex voluntate DEI, vel, si iam eligi non possit, dantur quaedam monita ad eum, in quo quisque sit, reformandum. Tertia continet passionem Christi, qua miserratio, dolor, confusio generatur, et illud imitationis desiderium una cum DEI amore vehementius inflammatur. Quarta demum est de resurrectione Christi, eiusque gloriosis apparitionibus, et de beneficiis divinis, et similibus, quae pertinent ad DEI amorem in nobis excitandum.

In 1 hebdomada
sunt
media animae
purgandae.

3. Igitur, in hac prima hebdomada proponuntur media, quae ad animam purgandam per contritionem et confessionem pertinent, et ad veram poenitentiam in nobis gignendam iuvare possunt. Quare huc omnia dirigere debet, qui facit Exercitia, ut peccati malitiam suamque abiectionem et vilitatem agnoscat, eamque ex animo intime sentiat. Quam ob causam expe-

diret ut hoc tempore, si Sacerdos sit, ex hoc spiritu humilitatis abstineat a quotidiana celebratione (nisi devotio, aut profectus spiritualis, aut aliqua obligatio ad id impellat), ut postea, generali confessione peracta, maiori cum praeparatione, fiducia ac reverentia ad Sacrificium altaris redeat.

4. Notandum etiam hanc primam hebdomadam esse fundamentum ac basim caeterarum, et ideo numquam praetermitti debere. Unde, etiam si quis alia Exercitia huius hebdomadae, aut etiam omnia integra fecisset, et denuo ea repetere vellet, tamen hinc incipiendum esset, quamvis brevius expediri posset.

Hebdomada 1.
cum sit basis
caeterarum,
numquam
omittenda.

5. Igitur postquam aliquis in eum locum venerit, ubi Exercitiis vacaturus est, ea ipsa die debet instructor ad eum adire, et, priusquam tradat fundamentum, debet ei explicare aliquas ex annotationibus, nempe primam et quintam, et ex decima septima illam admonitionem de animo aperiendo, item ex vigesima id quod dicitur de utilitate secessus in loco separato. Quod etiam opportunitatem ei dabit, ut eum moneat de iis, quae supra, capite 2, diximus eum esse monendum, cum ea tamen dexteritate, quam ibi diximus, nempe ut non omnia simul, sed quantum prudentia dictabit.

Quid ante
Exercitia fa-
ciendum.

6. Annotatio autem illa ante fundamentum, quae incipit: *In primis ut per huiusmodi* etc. expediet magis hoc tempore ut non proponatur ita in genere, quando quis incipit Exercitia; sed in discursu Exercitiorum, si quid dubium vel obscurum occurrat, aut ob aliquam eius, qui exercetur, diffidentiam videatur opportunum, tunc ei explicari poterit.

De 1 annota-
tione ante
fundamentum.

CAPUT XII. — *De fundamento.*

De considera-
tione ultimi
finis sive
fundamenti.

1. Primus ingressus in hanc primam hebdomadam sit per considerationem ultimi finis; quae consideratio ideo dicitur fundamentum, quia est basis totius aedificii moralis et spiritualis.

Dividi potest
in tres partes.

2. Potest autem dividi in tres partes: primo in finem, propter quem homo creatus est; secundo in media ad consequendum hunc finem; tertio in difficultatem eligendi hoc vel illud medium, cum ignoremus quid magis aptum sit ad huius finis consecutionem; omnis autem error in hac parte non possit esse non damnosus et periculosus. Ex quo nascetur etiam quartum, ut homo ponat se in illa omni-modi indifferentia et aequilibrio.

Indifferentia
magni
momenti.

3. Haec autem indifferentia est maximi momenti: et admonendus est, qui se exercet, quanto altius hoc fundamentum iecerit, tanto firmitus futurum aedificium; idque etiam indicavit Beatus P. Noster Ignatius annotatione decima quinta et decima sexta ex viginti.

Meditatio fun-
damenti,
ne videatur
aridior,
iuvanda.

4. In danda hac meditatione, maxime quia nonnullis, cum nondum assueverint orationi, videri potest aridior, addi poterunt aliquae excursionis ad meditandum, ut in eo quod dicitur creatum esse hominem, potest simul cogitari, a Deo esse creatum de nihilo, et simul quot et quanta in creatione habuerit, et praeterea quomodo semper ab illo in esse conservetur.

Quis scopus
huius
meditationis.

5. Sed horum consideratio non tam dirigenda est ad gratitudinem, ut fit cum considerantur beneficia Dei, verum ad scopum huius fundamenti, nempe quod illa omnia a Deo data sint, ut perveniremus ad illum

ultimum finem. Unde etiam potest homo in hac meditatione reflectere cogitationem ad seipsum, quomodo hactenus habuerit se ad finem et ad media, quantum aberraverit quod creaturis abusus sit, quae illi adiumento esse debuerunt; ut iam quasi in generali iaciat fundamenta ad cognoscendam deformitatem vitae suae, quod postea uberius et magis particulariter faciet in meditatione peccatorum.

6. In meditatione huius fundamenti liber Exercitiorum non praescribit certas horas, ut fit in Exercitiis sequentibus; sed, ut facili initio inchoemus, unusquisque pro viribus et pro devotione sua ad id tempus sibi assumat; vel, si opus sit, instructor ei praescribat.

Tempus huius
meditationis
quale.

7. Debet autem curare ut cognitio huius veritatis, quae in fundamento tractatur, quam maxime menti infigatur: quoniam, ut fundamentum fabricae totam ipsam sustinet, ita haec veritas influit in omnia Exercitia, et praesertim in ipsam electionem status, quae tota fere hinc pendet. Et ideo, quo melius haec meditatio successerit, eo etiam melius reliqua succedent.

Firmiter
animo haerens
haec
meditatio.

CAPUT XIII. — *De duplici examine.*

1. Dum durat meditatio fundamenti, debet instructor exercitantem aliquoties visitare, et semper ei aliquid novi in scriptis afferre, quia sic videtur quodammodo levare taedium et melius etiam percipi quae singula proponuntur.

Quid
faciendum
instructori
tempore
meditationis
fundamenti.

2. Igitur in primo congressu post datum fundamentum datur examen particulare, in quo tradendo significandum est in quovis homine unum aut alterum vitium sive peccatum

Examen
particulare
quando
dandum.

esse solere praecipuum, et quod in eo sit quasi causa et radix aliorum.

Vitiorum
extirpatio.

3. Et licet in aliquo plura essent praecipua, expedire tamen ut unum deligatur, ad quod extirpandum toti incumbamus, ut, eo superato, ad aliud et aliud deinceps peculiarem hunc conatum et studium transferamus.

Perutile
examen parti-
culare.

4. Huic igitur rei serviet examen particulare, cuius usus, etsi post perfecta Exercitia esse debet toto vitae tempore, nunc tamen inchoatur, tum ut aliqua eius peritia acquiratur, tum etiam hoc examine uti oportet circa Exercitia et eorum additiones.

Huius
examinis usus
commendan-
dus.
Cassianus
Collat. 5 c. 14.

5. Est autem multum commendandus huius examinis usus propter magnam eius utilitatem, praesertim ad consequendam animi puritatem, ut docet Cassianus Collatione 5, et S. Bernardus saepe. Itaque in fine Exercitiorum, cum discedenti dantur praecepta vitae bene instituendae, hoc in primis inculcandum est. Additiones autem illae quatuor dictandae sint an verbo tantum explicandae, prudentiae instructoris relinquatur.

Quando
et quomodo
dandum
examen.

6. Deinde eadem die et sequenti datur examen generale et quotidianum. Non autem datur per modum meditationis, sed instructionis cuiusdam, et ut homo incipiat aperire oculos ad cognoscenda peccata vitae praeteritae.

Aliunde
petenda species
peccatorum.

7. Quod vero attinet ad examen generale, non est dubium quin aliae etiam multae sint peccatorum species, quae hic non ponuntur; sed vel hic ea tantum peccata attinguntur, quae frequentius accidunt, reliqua autem peti possunt ab aliis auctoribus, qui ex professo de hoc agunt; vel hoc examen pro iis tantum conscriptum est, qui iam paulo magis

spirituales sunt, et ab aliis gravioribus peccatis abstinere, in haec autem frequentius incidere solent. Itaque non fuit mens Beati P. Nostri Ignatii tam brevi tractatione omnia peccata comprehendere, sed tantum, ut dictum est, pios animos admonere de iis, quae frequentiora sunt.

Examen
quotidianum.

8. Porro examen quotidianum, quod quinque puncta complectitur, dictetur prout iacet. Ad illud autem faciendum iuvat illa lux, quam praebet examen generale per illam distinctionem peccatorum, quae fiunt cogitatione, locutione et opere.

CAPUT XIV. — De primo exercitio primae hebdomadae.

Quis ordo
in tradendis
Exercitiis.

1. Circa ordinem tradendi Exercitia, sequendus est is, qui ponitur in ipso libro Exercitiorum, nempe ut prima hora fiat exercitium trium potentiarum, secunda autem peccatorum, tertia vero et quarta repetitiones utriusque; si autem addatur etiam quinta hora, fiat de inferno. Sin fiant tantum quatuor horae, hoc exercitium de inferno differendum erit in diem sequentem; quo eodem die possunt dari etiam alia exercitia de morte, de iudicio, cum suis repetitionibus. Tertio die proponenda erit eadem materia, sed cum aliquibus novis punctis, ut, in materia peccati, proponendo effectus, quos facit in animo, aut aliquid eiusmodi; sic enim tollitur taedium, et materiae profundius penetrantur.

Primum
exercitium
trium poten-
tiarum.

2. Porro primum exercitium illud est, quod appellatur trium potentiarum, non quia in aliis etiam non exercentur hae tres potentiae; sed voluit Beatus P. Noster Ignatius in hoc quasi aditu et principio omnium Exercitiorum viam monstrare, quae

in meditando tenenda est, nempe: ut per memoriam adiuuaretur ratio ad discurrendum sive ratiocinandum; per discursum autem excitaretur voluntas et affectus; idque actuare voluit in materia peccati, quae prima occurrebat ad meditandum.

3. Itaque in hoc primo exercitio sunt singillatim explicanda, Exercitia sumenti, omnia quae in sequentibus exercitiis futura sunt usui: qui scilicet modus servandus ut cum attentione et sine capitis laesione perseverari possit; et quomodo se animus colligere, collectumque tenere debeat; et, quod licet adhibendus sit intellectus ad cogitandum, maior tamen habenda est cura affectus et interioris gustus, quam ut multi conceptus, quantumvis pulchri et acuti, formantur, et alia eiusmodi.

4. Hic etiam declaranda sunt praeludia, quorum usus praescribitur in omnibus Exercitiis: et in primis quid sit compositio loci, quae nihil aliud est, quam fingere sibi et quasi videre oculis imaginationis locum illum, in quo res, quam meditatur, gesta est: ut stabulum in quo Christus natus est, aut coenaculum grande stratum, in quo Apostolorum pedes lavit, aut montem in quo passus est.

5. Hac enim loci compositione valde iuvamur ad attentionem et motionem animae, quae hoc modo, quasi alligata phantasia rei illi certae, alligatur ipsa quoque quodammodo ne evagetur; aut, si quando divertat, habet ad manum quo se facile colligat, et revocet in situm illum suum, in quo se ab initio composuit. Unde S. Bonaventura in prooemio de Vita Christi: *Tu, inquit, si fructum ex his sumere cupis, ita te praesentem exhibeas his, quae per Do-*

minum IESUM Christum dicta et facta narrantur, ac si tuis auribus audires et oculis ea videres toto mentis affectu diligenter, delectabiliter et morose, omnibus aliis curis et sollicitudinibus tunc omissis.

6. Atque hoc quidem locum habet in meditatione rerum corporearum; nam in rebus incorporeis, ut est peccatum et similia, alia quaedam est instituenda compositio loci, de qua dicitur satis clare in libro Exercitiorum in exercitio trium potentiarum.

7. Denique in hac loci repraesentatione vitandum est diligenter ne nimis in ea fabricanda immoremur, vel nimiam vim capiti faciamus; quia non consistit in ea fructus praecipuus meditationis, sed est tantum via et instrumentum ad ipsum fructum. Nec est dubium quin aliqui maiorem in hac re habeant facilitatem, in quibus videlicet acrior est vis potentiae imaginativae. Alii vero, quibus hoc difficilius est, non ita laborare debent, ut caput obtundant, quo ipsam meditationem impedirent.

CAPUT XV. — De aliis exercitiis primae hebdomadae.

1. In secundo exercitio, in primo puncto monendus est exercitans, ne descendat ad examinanda peccata singillatim, ut fieri solet cum quis se ad confessionem parat, hoc enim postea facturus extra meditationem; sed hoc tempore in genere tantum proponat sibi sua peccata, eorumque multitudinem et magnitudinem, ut concipiat confusionem et dolorem. Ad hoc autem confert percurrere loca, negotia et personas, ut hic dicitur.

2. Tertium et quartum exercitium constat ex repetitione primi

Quid in primo exercitio explicandum.

Praeludia quatenam sint declaranda.

Ad quid inveniatur loci compositio.

In quo locum habeat.

Quid in compositione loci vitandum.

In secundo exercitio de quo monendus exercitans.

Qui usus repetitionum exercitiorum.

et secundi. Harum autem repetitio-
num usus est valde utilis; saepe
enim fit, ut, cum eiusmodi materiae
primum cogitantur, intellectus pasca-
tur illa rerum novitate, ac curiosi-
tate quadam; postea vero, cum spe-
culationem moderamur, magis aperit-
tur via internis affectibus, in quibus
potissimum consistit fructus. Quare
in his repetitionibus vitandi sunt
longi discursus, sed tantum propo-
nere sibi oportet et quasi percurrere
quae prius meditati sumus, et in iis
immorandum voluntate et affectu:
et haec etiam est causa, cur plura
hic colloquia sint, quam in prioribus
exercitiis.

Intelligentia
tertii exercitii
primae
hebdomadae.

3. Quod autem dicitur in libro
Exercitiorum in tertio exercitio pri-
mae hebdomadae, repetitionem hanc
faciendam de iis, in quibus antea
maiorem consolationem aut desola-
tionem senserimus; ita intelligendum
est, ut praecipue repeti debeant ea,
quae lumen aut fervorem attulerunt:
sed etiam expedit illa puncta repe-
tere, in quibus ariditatem sensimus;
quia saepe contingit ut deinde in
ipsis maiorem consolationis copiam
sentiamus. Immo etiam bis repeti
potest idem, si magna sentitur conso-
latio aut alius bonus et spiritualis
affectus, et hoc potissimum in prima
hebdomada.

Praeter
quinque, alia
possunt addi.

4. Praeter quinque haec exercitia
Beati P. Nostri Ignatii, possunt addi
alia, ut in fine quinti exercitii dici-
tur, ut de aliis peccati poenis, de
morte, de iudicio, vel de aliis crucia-
tibus inferni: et quidem haec rarissi-
me omittenda videntur, quia multum
habent momenti ut avocetur animus
ab inordinato amore rerum harum
visibilium, et in his meditationi-
bus concipit anima timorem san-

ctum Domini, ut pariat spiritum sa-
lutis.

5. In fine cuiuslibet exercitii sem-
per fieri debet colloquium, ut in
libro Exercitiorum praescribitur: nec
tamen prohibetur quin iuxta cuius-
que devotionem etiam in principio
et in medio alia colloquia et peti-
tiones fieri possint; immo etiam
aliquando expedit. Proprius tamen
locus est in fine, cum anima ex me-
ditatione magis elevatam se sentit;
illa enim sunt aptissima colloquia,
quae formantur ex affectu interiori
varia, ut ipse affectus varius est.

Quando facien-
da colloquia.

6. Interdum enim homo agit cum
Deo ut filius cum patre; interdum,
ut servus cum Domino; modo, ut
amicus cum amico; modo etiam, ut
reus cum iudice; aliquando etiam
petens aliquod donum; aliquando
gratias agens de beneficiis acceptis;
alias accusando se ipsum; alias com-
municando cum eo familiariter.

Varii modi
agendi
cum Deo.

7. In quo notandum quod dicitur
in tertia annotatione ex viginti, haec
colloquia, quando fiunt cum Deo aut
cum Sanctis, requirere maiorem reve-
rentiam, quam ipsas meditationes et
speculationes. In particulari vero col-
loquium secundum ad Christum, ut
impetret a Patre, explicandum erit
rudioribus, hoc intelligi, non ut est
Deus, sed ut homo mediator et advo-
catus, ut interpellat pro nobis.

Intelligentia
tertia annotationis
ex 20.

8. Additiones, quae in libro Exerci-
tiorum ponuntur in fine primae hebdo-
madae, dandae sunt pridie quam inci-
pantur Exercitia (nempe meditatio,
quae dicitur trium potentiarum, et
reliquae) quia in iis agitur de multis,
quae adiuvant meditationem. Decima
tamen additio posset differri in se-
quentem diem, quia non est adeo ne-
cessarium ut detur illo die. Deinde

Additiones
primae
hebdomadae
quando dandae.

sequentibus diebus dandae sunt reliquae additiones, et regulae de discernendis spiritibus, quae conveniunt primae hebdomadae, et quae convenire videbuntur exercitanti; quas tamen non erit semper necesse scripto dare, sed id instructoris iudicio permittitur.

9. Hae additiones curandum est ut exacte servantur, quia ex ipsis valde pendet fructus spiritualis Exercitiorum; quamquam ex altera parte caveri etiam debet omnis excessus, et habenda est ratio personarum et complexionum, ut, si qui essent natura melancholici, non debent nimium coarctari, immo potius dilatandus est eis animus; et idem de personis imbecillioris valetudinis, et insuetis ad hos labores; et ideo opus est prudentia et discretione. Experientia enim ostendit quibusdam profuisse quod eis concederetur aliqua laxitas in his regulis servandis; aliis autem profuit severitas et rigor, semper tamen mixtus suavitate.

CAPUT XVI. — De confessione generali.

1. Sive, qui se exercet, versetur in primis quinque exercitiis, sive alia adiungantur, cum iam id satis consecutus videbitur, quod in hac hebdomada ut finis proponitur, nimirum cognitionem intimam peccatorum et veram contritionem, et ad id serio conatus et divinae gratiae cooperatus tam per exercitia, quam per additiones iudicabitur; moneri debet ut se ad generalem confessionem disponat. Et, nisi instructori nimium fatigatus videatur, poterit adhuc pergere in meditando per unam aut alteram horam aliquid, quod ad compunctionem peccatorum faciat, vel, si id magis

expedire iudicetur, aliquid legendo ad eum finem.

2. Ut autem hoc diligentius et accuratius faciat, indicandum est ei quanta sint utilitates huius confessionis generalis, de quibus utilitatibus agitur in ipso libro Exercitiorum post examen generale. Quod si nulla alia esset, hoc certe satis esse deberet, quod experimur homines plerumque aut sine examine sufficienti aut sine debito dolore, nullo vel valde infirmo melioris vitae proposito, ad confessionem accedere, ac propterea ad consequendam pacem conscientiae, et ad tollendos scrupulos, qui, si non antea, saltem in puncto mortis animam excruciare et in periculum salutis aeternae adducere solent, multum prodest semel se ab omnibus ante actae vitae peccatis abluere.

3. Quam etiam ob causam, etsi cavendum est a nimia anxietate in facienda hac confessione, ne semper deinde maneant scrupuli ac reliquiae, ut quibusdam contingit; tamen ex altera parte studendum et conandum est, ut ita diligenter atque accurate fiat, ut postea securae esse possit anima se fecisse quod in se erat: nam sine hoc numquam frui poterit illa pace animi et tranquillitate conscientiae, quam diximus. Ideo, praeter proprium studium et diligentiam ipsius, qui Exercitia suscipit, iuvandus est etiam aliqua via et methodo, nempe directorio aliquo ad bene confitendum, cuiusmodi iam multa exstant bona et apta, si opus fuerit, et pro cuiusque indigentia.

4. Aliquando etiam, praesertim insignioribus hominibus, proderit dare legendam Summam Navarri ubi agit de statibus, ut attente conside-

Indicandae utilitates confessionis generalis.

Quae diligentia servanda in huiusmodi confessione.

Quibus Navarri Summa legenda.

Additiones exacte servandae.

Quando ad generalem confessionem excitandus.

rent quae ad suum statum pertinent. Sic enim melius videbunt in quibus defecerint, quae si Nostri per se proponerent, fortasse non tantam iis fidem haberent, et possent putare eos esse nimios in urgendis conscientiiis.

5. Hanc generalem confessionem, ut plurimum, magis expedit non fieri ei, qui tradit Exercitia; si tamen, qui suscipit, ei confiteri mallet pro sua devotione vel Sacerdotum penuria, aut aliae causae ita exigere, nihil impediret quin etiam ipsi fieri posset.

CAPUT XVII. — De fine primae hebdomadae.

1. Quoniam, ut supra dictum est, * Exercitiorum hebdomadae non dierum spatio definiuntur, sed ex effectu, qui in eis praetenditur; ideo huius primae hebdomadae tempus vel contrahi vel prorogari poterit, prout citius vel tardius quisque contritionem, devotionem vel meditandi modum assecutus fuerit. Alii enim celerius, alii serius eo perveniunt. Illud tamen notandum, eos homines, qui multum proficiunt in via spiritus, et qui iam ab aliquo tempore sacramenta frequentant, aut qui multum cupiunt statuere de modo vitae suae, in quo magis Deo Domino servire possint, non esse diu detinendos in hac prima hebdomada. Immo, si fieri possit, quatuor aut quinque diebus absolvere eam debent. Contra vero faciendum in iis, qui non ita dispositi sunt. Hi enim, ut peccata sua defleant, et ut peccati turpitudinem ac foeditatem agnoscant, debent diutius in his exerceri, mutando subinde rationem victus somnique et alia genera poenitentiae, ut habetur in Exer-

citiis notabili tertio post additiones primae hebdomadae.

2. Qui, absolutis exercitiis primae hebdomadae, ad reliqua progressurus est, postquam generaliter confessus fuerit et communionem sumpserit, saltem per unum diem vacare debet ab illo labore tam intenso meditandi. Interim tamen posset in mente versare parabolam illam filii prodigi, applicando eam ad seipsum, aut aliquid eiusmodi. Porro ad communionem est ita etiam disponendus, ut ad eam accedat cum reverentia, et fide, et gustu, et ob eam causam danda est ei aliqua meditatio ad hoc apta.

CAPUT XVIII. — De secunda hebdomada; et primo de fine, qui in ea praetenditur.

1. Finis et scopus, qui exercitiis omnibus primae hebdomadae praefixus est, hic praecipue est, cognoscere quod erravimus ab ea via, quae nos ducere debebat ad ultimum illum finem, cuius causa creati sumus; et consequenter dolere de tali et tanto errore, et concipere intensum desiderium redeundi in illam viam, et in ea semper perseverandi.

2. In hac autem secunda hebdomada finis est proponere sibi Christum Dominum ac Salvatorem nostrum, ut veram viam, iuxta illud, quod ipse dixit: *Ego sum via, veritas, et vita: Nemo venit ad Patrem nisi per me.*

Ipsa enim est exemplar a Patre hominibus propositum, cuius imitatione emendemus et componamus mores nostros corruptos, et dirigamus pedes nostros in viam pacis. Quare, cum Christi vita sit perfectissima, et ipsa idea virtutis et sanctitatis; se-

Cui facienda
confessio gene-
ralis.

Primae
hebdomadae
tempus quando
contrahendum
aut prorogan-
dum.
* Annot. 4 ex 20.

Scopus
exercitiorum
primae
hebdomadae.

Finis
secundae.

Ioan. xiv, 6.

quitur ut, quo vita nostra propius ad eum imitatione accesserit, ipsa quoque perfectior sit, immo et propius accedat ad ultimum finem suum, ideoque eo etiam felicius sit.

3. Propter hanc causam haec secunda hebdomada respondet viae illuminativae, quia Christus est sol iustitiae, qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum; et ad hoc venit, ut illuminaret sedentes in tenebris et umbra mortis. Et, quoniam peccata et pravae affectiones obtenebrant animam, eamque impediunt et retrahunt a Christi imitatione, ideo haec prius eradicanda ex corde erant primis illis exercitiis et meditationibus.

4. Dispositio, quam Beatus P. Noster Ignatius requirebat in iis, qui facturi essent exercitia huius hebdomadae, est, ut ostendant fervorem ac desiderium progrediendi ulterius ad deliberandum de statu vitae. Quare, qui hoc nollet vel tepide vellet, etiamsi cuperet progredi in meditationibus, melius esset eum differre ad unum aut alterum mensem. Hoc enim negotium eiusmodi est, ut, nisi cum fervore spiritus suscipiatur, non possit habere bonum successum; requirit enim magnum et fortem et constantem animum, qui ex augmento devotionis proveniat.

5. Verum est, quod si quis esset, a quo nihil magnum sperari posset, quia non esset admodum capax, vel impeditus esset statu matrimonii, posset pro eius captu aliquid addi de sequentibus hebdomadis, ut dirigatur in statu, in quo est, ad bene vivendum in eo.

6. Caeteros autem melius est relinquere cum fame, ut sciant adhuc sibi restare aliquid, quod faciant.

Contingit enim saepe, ut hac dilatione experientia ipsa apertius eis detegat suas necessitates et infirmitates; quod facit, ut deinde ardentiores et magis dispositi redeant.

CAPUT XIX. — De primis quatuor exercitiis secundae hebdomadae.

1. Primum exercitium in hac secunda hebdomada est de Regno Christi, quod tamen non computatur inter meditationes, quia prima est de incarnatione Domini. Est igitur quasi fundamentum quoddam, aut prooemium totius huius tractatus, et summa ac compendium vitae et operum Christi Domini in eo negotio, quod ei commiserat Pater, de quo Isaias: *Opus eius coram illo*. Et ipse Dominus: *Opus, quod dedisti mihi ut faciam*. Et addit quidam id esset: *Clarificavi te super terram; manifestavi nomen tuum hominibus*. Vocat autem omnes homines in societatem tanti et tam gloriosi operis, unumquemque iuxta suum gradum. Ex quo iam incipit apparere diversitas graduum in imitatione Christi.

2. Dispositio autem, quae requiritur in anima eius, qui facit Exercitia, haec est, ut, quantum est ex sua parte, tendat in id, quod perfectius est, si Dominus dederit gratiam et vires. Unde aperte colligitur ex hoc iam loco animam incipere praeparari et disponi ad electionem status, quae postea suo loco expressius proponetur. Sic enim mirabili quodam artificio Spiritus Sancti hic anima excitatur ad perfectionem, ut deinde hanc eandem perfectionem eliciat et indaget in omnibus sequentibus meditationibus, incarnationis, nativitatis et aliarum; et ita perfectionis semina, quae hic sparguntur, per illas deinde me-

Primum exercitium secundae hebdomadae quid sit.

Isa. LXII, 11.

Ioan. XVII, 4, 6.

Quae dispositio necessaria.

Secunda hebdomada respondet viae illuminativae.

Quaenam dispositio in facientibus haec exercitia requirebatur a S. P. N.

Quando quis non est admodum capax.

Cum fame relinquendi.

ditiones latenter crescant et promoveantur, donec in tempore electionis suum fructum ferant. Atque hoc bene notandum est instructori pro sua directione, non quod de hoc monere debeat exercitantem, sed potius sinat res ipsas per se in eius anima operari vimque suam exercere.

Cui danda
haec meditatio.

3. Neque hoc tamen impedit, quin haec meditatio, sicut etiam quae deinde sequitur de duobus vexillis, tradi possit etiam iis, qui non sunt facturi electionem, quoniam etiam hi ea iuvare possunt; siquidem in genere tantum agunt de iis, quae ad maiorem Dei gloriam ab unoquoque fieri possunt in Dei obsequio pro cuiusque capacitate.

Quare
in secunda
hebdomada ad-
datur unum
praeludium.

4. In hac secunda hebdomada notandum est addi hic, unum praeludium. Nam, cum in prima hebdomada primum praeludium sit constitutio loci, hic ante constitutionem loci ponitur quaedam repraesentatio historiae seu mysterii quod meditandum occurrit. Hoc autem non ita intelligendum est, ut tunc immorari debeamus in meditando illo mysterio; sic enim nihil differret praeludium a meditatione; sed ita est accipiendum, ut in primo illo praeludio proponatur historia generatim et quasi tota in communi, ut sciatur materia, de qua tunc cogitandum est, et anima incipiat in ea actuari et ad eam elevari; deinde vero in ipsa meditatione incipiat in singulis eius partibus immorari, easque ponderare et penetrare. Ut cum quis conicit oculos in tabulam aliquam pictam, in qua sit varietas rerum pictarum, prius unico intuitu omnia confuse cernit, et scit quid in ea tabula contineatur; postea vero figit oculos in singulis particularibus rebus, quae ibi pictae sunt,

easque singillatim melius et accuratius perpendit.

5. Quod autem attinet ad puncta harum meditationum, sumenda erunt in fine libelli Exercitiorum, ubi mysteria vitae Christi ordine posita sunt, distincta fere singula tribus punctis; etsi simplicioribus, qui ea non legerint aut legere non possint in Evangeliiis, explicatius tradi oportebit, addita brevi declaratione, ut dicitur secunda annotatione ex 20. Unde, quod in meditatione incarnationis et natiuitatis etiam dicitur de contemplandis personis et earum verbis et operibus, intelligi debet referendo ad illam, quam diximus, distributionem, quae in fine libri ponitur, nempe cogitando haec in singulis punctis, ut occurrunt ordine suo; non autem quod necessarium sit omnes prius personas totius mysterii, deinde omnia verba eiusdem, ac demum opera separatim meditari; hoc enim, praesertim in quibusdam meditationibus, pareret confusionem.

Unde sumenda
puncta
harum medi-
tationum.

6. Quare hoc tantum voluit Beatus P. Ignatius, regulam dare in singulis punctis, quo meditantis intentio ferri debeat, primum quidem in ipsas personas, quae in illo puncto occurrunt, tum ad verba, si prius verba, vel ad facta, si prius occurrant facta. Et ita, absoluto uno puncto, transeat ad aliud, eundem ordinem in eo servando.

Cur meditatio
in punctis.

7. Caeterum, etsi hic tantum mentio fit de his tribus, non tamen prohibetur quin possint etiam addi alia puncta, ut v. g. cogitationes et affectus personarum interiores, tum etiam virtutes, et praeterea modus et finis mysteriorum quae occurrunt, causa item et effectus, tempus, et reliquae circumstantiae, ut foecundior

Alia praeterea
addi possunt
puncta.

sit meditatio, et maior eius fructus.

CAPUT XX. — De quinto exercitio secundae hebdomadae, quod est applicatio sensuum.

1. Exercitium quintum, quod est applicatio sensuum, est facile valde et utile, imaginando nos videre personas et audire verba aut strepitum, si qui fit, vel tangere aut osculari sive loca sive personas, quod tamen fieri debet cum omni reverentia, et modestia, ac timore. Olfactum Beatus P. Noster Ignatius refert ad odorandam fragrantiam animae ex donis Dei, et gustum ad gustandam eius dulcedinem, quod utrumque significat praesentiam quamdam rei vel personarum, quas meditamur, cum gustu et amore earum tenero.

2. Quod autem hic dicitur, facta meditatione incarnationis et nativitatis, faciendam deinde separatim hanc applicationem sensuum, intelligendum est, idem deinceps fieri debere in reliquis meditationibus vitae Christi. Quod non ita accipiendum est, quasi hanc applicationem debeamus habere seiunctam ab omni materia meditationis, sed ut praecipuus scopus circa mysterii considerationem sit sensuum applicatio.

3. Differt autem applicatio ista sensuum a meditatione, quoniam meditatio est magis intellectualis, et magis versatur in ratiocinatione, et omnino est altior; discurrit enim per causas illorum mysteriorum et effecta, et in eis investigat attributa Dei, ut bonitatem, sapientiam, charitatem et reliqua. At vero applicatio non discurrit, sed tantum inhaeret in illis sensibilibus, ut in aspectu, et auditu, et reliquis eiusmodi, quibus fruitur

et delectatur cum profectu spirituali.

4. Est autem eius duplex utilitas: interdum enim, cum anima non potest profundiora speculari, dum in his immoratur, paulatim disponitur et elevatur ad illa altiora. Interdum autem contra, anima iam impinguata, fervens devotione ex cognitione illorum mysteriorum altiorum, descendens deinde ad haec sensibilia, in omnibus invenit pastum, et consolationem, et fructum ex abundantia amoris, qui facit ut minima quaeque ac vel ipsi nutus magni fiant, et materiam amoris et consolationis praebeant.

5. In misteriis Christi tradendis debet instructor ea desumere ex ipso libro Exercitiorum in fine, ubi, ut dictum est, descripta sunt cum suis punctis. Quare, qui magis versati sunt in meditando, iis satis erit dictare vel dare in scriptis puncta ut ibi habentur, admonendo ut semper eandem formam teneant, quam prima die. Cum aliis autem minus versatis oportebit ad particularia magis descendere, accommodando praeludia ad materiam, et introducendo eos, ut sciant sibi proponere personas cum suis circumstantiis, tum earum verba et facta etc.

CAPUT XXI. — De meditationum horis, lectione spirituali, et eo, qui exercetur, visitando.

1. Si, qui se exercet, fatigatus videatur, immo, etiamsi non adeo fatigatus sit, tamen, ut melius durare possit, expedit ut detur illi aliqua relaxatio in horis meditandi; et tunc omitti poterit meditatio, quae fit media nocte, et retineri aliae quatuor horae.

Eius duplex utilitas.

Unde sumenda Christi mysteria.

De quinto exercitio, videlicet de applicatione sensuum.

Intelligentia illius notandi, post medit. de incarn. et nativ., faciendam esse applicationem sensuum.

In quo differt applicatio sensuum a meditatione.

Exercitanti quando danda relaxatio.

Ex Notabili in die secunda secundae hebdomadae.

De lectione
in secunda
hebdomada.

Ex Notabili
primo secundae
hebdomadae
post meditatio-
nem primae
diei.

Quando visi-
tandus
qui exercetur.

Electio-
nis dif-
ficultas.

Attendenda
electio-
nis
necessitas et
gravitas.

2. Potest etiam in hac hebdomada et sequentibus post absolutas meditationes reliquo tempore legi aliquis liber, sed eiusmodi, qui pietatem potius nutriat, quam intellectum novitatibus exerceat, ut sunt aliqua ex operibus S. Bernardi, vel Gerson de Imitatione Christi, vel Granata. Si vero liber hic contineret aliquem tractatum de Christi mysteriis, non expediret ut ea legerentur, de quibus postea faciendae sunt meditationes, sed de quibus iam factae sunt, vel quae eo die sunt faciendae.

3. Quod attinet ad visitandum eum, qui exercetur, semel saltem esset visitandus in die, excepto tempore electionis, quo tempore solent incidere frequentiores desolationes et perplexitates, quae crebriorem visitationem requirunt.

CAPUT XXII. — De electione, quanti momenti sit, et quis ordo in hac materia servandus.

1. In omnibus Exercitiis nullus est difficilior locus, aut qui maiorem dexteritatem et discretionem spirituales requirat, quam electionis; quoniam hoc tempus expositum est diversis motibus animi et saepe etiam erroribus, cum homo non solum a malo vincatur, sed plerumque etiam boni et recti imagine fallatur.

2. In hac ergo materia illud ante omnia intelligendum videtur et ante oculos tenendum, quanti referat eligere statum vitae. Nam si homo, ut rationalis, debet omnino suis actionibus ponere finem congruentem rationi, christianus autem debet omnia opera sua dirigere ad finem supernaturalem; si haec ergo in singulis actibus fieri debent, quanto magis in capiendi statu, ex quo scilicet

consequuntur fere omnia opera vitae nostrae, ita ut, si finis ipsius status sit vitiosus, ea etiam, quae ad finem consequuntur, oporteat esse vitiosa?

3. Deinde, ut in corpore animantis plura sunt membra, neque omnia membra sunt oculus aut omnia pedes, ut ait S. Paulus, ita in hoc corpore Ecclesiae oportet esse varios gradus et status. Huius autem divisionis et partitionis auctor est Spiritus Sanctus, ad quem pertinet singulis suum locum tribuere. Unde Apostolus eodem loco: *Divisiones gratiarum sunt, idem autem Spiritus; et divisiones ministracionum sunt, idem autem Dominus; et divisiones operationum sunt, idem vero DEUS, qui operatur omnia in omnibus.* Ex quo constat, ut famuli a suo Domino suo quisque operi ac muneri destinantur, sic homines a Deo: ac proinde non debere hominem impedire in se ipso id, quod DEUS in eo et de eo agere vult; sed oportere ut ei fideliter serviat in quacumque re eius maiestas voluerit.

4. Accedit etiam propria utilitas, eaque magna, quoniam pertinet ad salutem aeternam. Nam, etsi DEUS nemini negat auxilium necessarium ad salutem, tamen non est dubium quin iis multo abundantius gratiam suam et lumen atque opem communicet, qui non se in aliquem vitae statum ex libito suo intruserunt, sed eum elegerunt, quem praemissa diligenti consideratione putarunt esse iuxta divinum beneplacitum.

5. Denique, si nos in tanta re nostro iudicio ac placito gubernare velimus, facile in maximos et maxime perniciosos errores incidemus; si vero Dei voluntatem exsecuti fuerimus, ille, ut Pater et Creator noster, nihil

Indifferentia
ad electionem.

1 Cor. XII.

1 Cor. XII, 4, 5, 6.

Utilitas talis
electionis.

Dei, non autem
nostra sequenda
voluntas.

de nobis statuet quod nobis utile et salutare non sit, immo vero etiam aptum et accommodatum nobis; quoniam ipse noscit figmentum nostrum.

6. Haec igitur et alia in hanc sententiam, non solum instructori utilia erunt, ut in hoc negotio magnum studium adhibeat; sed multo magis ei, qui facit Exercitia, ut videat quo animo aggredi debeat rem adeo necessariam.

7. Igitur, ut in hoc tractando aliquis ordo servetur, primo dicemus quales esse debeant, qui ad electionem admittuntur; secundo, quales ii, qui eos dirigunt; tertio, quae sint res, de quibus est electio; quarto, quae in ea regulae servandae; quinto, quis sit ordo et praxis electionis faciendae.

CAPUT XXIII. — Quales esse debeant qui ad electionem admittuntur.

1. Circa primum, apertum est non omnes esse admittendos ad electionem status. Qui enim iam tenent statum determinatum, ut coniugati aut Religiosi, non debent de hoc agere, sed tantum iuvare debent ut in suo quisque statu ad perfectionem tendat pro mensura gratiae, quam ei Dominus Deus concedet. Qui autem adhuc statum non habent, non tamen omnibus indifferenter dari debet electio, ut habetur in septima parte Constitutionum, capite 4, littera f, ubi dicitur quod non nisi paucis, iisque huiusmodi, ut ex eorum profectu non vulgaris ad Dei gloriam fructus speretur. Igitur qui vel incapaces essent huius perfectionis, cuiusmodi sunt leves natura et inconstantes, quos in primis explorare oportebit nec ullo modomittere ad electionem, aut quos constet habere passiones quas-

dam indomitas aut malos habitus, qui videantur incorrigibiles, non essent admittendi, nisi tam certa signa essent peculiaris cuiusdam gratiae, ut haec omnia suppleret.

2. Secundo, praeter naturam et mores aptos, requiritur etiam ut ille, cui datur electio, eam ipse desideret et petat. Et hoc omnino necessarium est; et nullo modo alioquin dari debet, multo autem minus ingeri et obtrudi non cupienti. Nam praeterquam quod, qui sic affectus est, omnia, quae ei dicuntur, cum suspicionem accipiet et ideo iis iuvare non poterit; est etiam ea causa, quod in electione facienda multae et magnae incidunt difficultates, etiam cum voluntas bona et fervens est; quare multo erunt maiores, cum voluntas languet, et ideo numquam eas superare poterit.

3. Tertio, valde expedit, ut, qui ingreditur electionem, studeat esse liber ab omni affectu inordinato et plane ad omnia indifferens, ad hoc vero unum inclinatus, ut sanctum Dei beneplacitum sequatur, quodcumque illud esse cognoverit. Quare, si cerneretur eum nimis propendere ad divitias, minus autem ad paupertatem, non esset bene dispositus, nec sperandus esset bonus exitus in electione. Ille enim affectus, aversus a via perfectiori et ad imperfectiorem conversus, intellectum traheret ad excogitandas rationes tali affectui consentaneas. Ac cum, ut dici solet, quidquid recipitur recipiatur ad modum recipientis, facile fieret, ut existimaret illam esse Dei voluntatem, quae est ipsius voluntas. Oportet igitur ut perveniat ad tertium gradum humilitatis, qui ponitur in libro Exercitiorum, aut saltem ad secundum,

Haec omnia
suggerenda.

Partitio sequen-
tium capitulum.

Quinam
ad electionem
admittendi.

Necessarium
est desiderium
et petitio.

Electurus sit
ab omni
affectu liber.

cui comparando serviunt meditationes de vexillis, et de tribus classibus et aliae, de quibus infra dicitur: et ideo esset in iis meditationibus diutius retinendus, ut paulatim disponatur ad hoc aequilibrium animi, partim conando propria diligentia, partim id a Deo petendo ferventibus orationibus. Quod si ad hanc resignationem et indifferentiam non pervenerit, tota tractatio de modo eligendi relinquenda est. Et tunc, si ita expedire videbitur, procedendum in reliquis exercitiis faciendis, ut, si fieri potest, per ea ad maiorem maturitatem perducatur, vel post breve tempus finis eis imponendus.

Quaeenam
optima
dispositio
ad electionem.

4. Quarto, omnium optima est illa dispositio, ut non modo non magis propendeat ad terrena retinenda, sed, quoad fieri potest, voluntatem suam semper inflectere conetur ad id, quod perfectius est. Nam licet re ipsa non id electurus sit, quia fortasse Deus eum non vocat ad talem statum, tamen nihil ei nocebit, immo plurimum proderit tale desiderium, ac proinde in his Exercitiis semper proponitur via perfectior, tamquam magis optanda et a Deo petenda. In quo valde notanda est sententia quaedam Beati P. Nostri Ignatii, quae inventa est in quodam eius scripto, ubi ita ait: Debere instructorem ita disponere eum, qui est in Exercitiis, ut omnino resignatus sit, tam ad consilia sequenda, quam ad praecepta; immo vero, quantum in ipso est, magis inclinatus sit ad consilia, si id maius Dei obsequium fuerit. Et addit: maiora utique signa requiri ad statuendum quod ea sit Dei voluntas, ut quis in eo statu maneat, in quo satis sit servare praecepta, quam ut viam consiliorum ingredia-

tur; quia Dominus tam aperte ad consilia exhortatus est; at vero in illo statu magna ostendit esse pericula.

5. Ultima est ea dispositio, quam idem Beatus P. Noster Ignatius eodem loco praecipit, nempe: ut qui facit electionem colligat se totum intra se, et toto tempore, quo durat haec deliberatio, claudat sensus, claudat animum omnibus aliis rebus, nihilque velit videre aut audire, quod non de sursum sit. Quibus verbis duo indicantur: primum, ut anima non sinat se distrahi ad alias cogitationes, sed hoc unum agat, et huic uni intenta sit, caeteris omnibus negotiis a se reiectis. * Alterum est, ut in hac deliberatione non admittat rationes, quae non sint e coelo, id est, nullas admittat, quae sapiant carnem et sanguinem aut aliquid humanum ac terrenum, quia omnia manare debent ex uno illo principio, quod est desiderium gloriae Dei et exsequendi eius voluntatem. Hic enim est verus ille sumptus ad aedificandam turrinam, de qua est in Evangelio; et hoc magnam animae fiduciam affert quod Deus non sinet eam decipi; quia cum eum in toto corde et in veritate quaerat, numquam se Deus ab ea avertet, cuius scilicet tanta est bonitas et amor in suam creaturam, ut etiam occurrat saepe non quaerentibus. Quod licet ita sit, et ea sit perfecta electio, ad quam solius Dei amor impellit; tamen, si praecipuus quidem esset amor Dei, sed praeter illum aliquid etiam accederet, quod eodem inclinaret, modo non repugnans Dei legi ac voluntati, et ex sua natura bonum, ut puta consolatio propria et quies spiritualis, ratio valetudinis, aut aliquid eius-

Ultima dispositio ad electionem.

* Annot. 16
cap. 20.

Luc. xiv, 28.

modi, non propterea improbanda esset electio. Haec tamen oporteret semper minus esse praecipua, et minus praecipue movere, et haec ipsa ad Dei amorem referri.

CAPUT XXIV. — Qualis esse debeat qui dirigit electurum.

1. Circa secundum, officium eius, qui tradit Exercitia, in hoc particulari negotio est cooperari motioni divinae, eamque non praeire, sed sequi; et ad hoc disponere animam eius, qui facit Exercitia, removendo impedimenta, nempe errores, dolos, affectiones atque inclinationes inordinatas. Non debet eum movere vel ad unam vel ad aliam partem, ut dicitur in 15 annotatione ex prioribus. Etsi enim ex natura sua licitum est, ac meritorium etiam, hortari ad perfectiora; tamen, ut eiusmodi deliberationes solidius fiant et sine ulla humana persuasionem, multo melius est permittere ut solus Deus cum sua creatura tractet, nec aliquis tertius intercedat: et hoc maxime in Exercitiis, ubi se anima ad hoc ipsum disponit. Ratio huius est, quia electio tantae rei, ut est status vitae, non debet niti persuasionem aut inductionem humana, sed sola Dei voluntate; alioqui metuendum esset illud, quod Dominus dixit: *Omnis plantatio, quam non plantavit Pater meus coelestis, eradicabitur.* Et cum in eiusmodi via, per se ardua et deinde daemonum invidiae exposita, sine dubio secuturae sint multae tentationes ac difficultates; non potest ullum auxilium ac sublevatio exspectari ab homine, qui nos induxit, nisi levemus oculos nostros in coelum, et dicere possimus: Dominus solus dux meus fuit; quoniam iuxta Apostolum speran-

dum est eum, qui dedit velle, daturum etiam perficere, et confirmaturum usque in finem.

2. Ex quo colligitur * eum, qui dirigit in hac electione, debere ipsum quoque suo modo indifferentem esse, ut fideliter peragat opus, quod ei commissum et creditum est, idque tantum respiciat et cupiat, ut Dei voluntas et beneplacitum compleatur, nihil apponens de suo spiritu proprio: hoc enim est immittere falcem in messem Dei. Et praeterea posset aliquando praebere materiam tentationum exercitanti, quia maneret semper aperta daemone haec porta, suggerendi quod hominis instinctu ad Religionem inductus esset. Persuadeat autem sibi illud tutum fore ac sine periculo, quod indagaverit iuxta regulas sanae electionis. Tantum diligens sit in sublevando ac dirigendo quem Dominus eius curae ac fidei commisit.

3. Vigilet in detegendis fraudibus et paralogismis daemonis, quoniam ex falsis principiis, qualia ille suggeret, sequetur non nisi falsa conclusio.

4. Animadvertat etiam contingere saepe ut quis ingrediatur in electionem cum optima dispositione, et tamen in ipso articulo eligendi insurgat in ipso aliquis sinister affectus, qui omnia perturbet, et suffocet bonum semen: et ideo cautus sit et industrius ad haec omnia tum providenda, tum praecavenda.

CAPUT XXV. — Quae sint res de quibus est electio.

1. Circa tertium, illud certum est rem omnem, quae sub electionem cadat, oportere esse bonam, sive sit negotium aliquod particulare, sive status totius vitae.

Indifferentia etiam dirigentis electurum.

* Annot. 15.

Officium dirigentis electurum.

Eiusdem vigilantia.

Ut debet ingredi in electionem.

Matth. xv, 13.

Phil. ii, 13.

Electio sit de re bona. Ex introductione ad eligendum rerum notitiam.

Electio status.

2. Electio autem status versatur circa duo: sitne manendum in praeceptis, an progrediendum ad consilia.

Si consilia sequenda, quid agendum.

3. Si consilia sequenda, num in Religione, an extra eam. Quamquam enim vix iam extra Religionem servari possunt, tamen potest esse talis natura, ut non sit valde idonea ad communitatem vitae et obedientiam, et tamen possit servare paupertatem et castitatem.

Si in Religionem ingrediendum, quatenam eligenda.

4. Tertio, si in Religione, restat etiam in particulari, quis Ordo eligendus; quia alios vocat Dominus ad maiorem solitudinem, alios ad iuvandos proximos, et ipsa naturalis complexio vel corporis vel etiam animae alia alii instituto aptior est.

Temporis electio.

5. Quarto, electa peculiari Religione, deliberatur etiam de tempore et de modo id exsequendi.

Quid cavendum in electione Religionis.

6. In eligenda hac autem vel illa Religione cavendum est, primo, ne eligatur aliqua iam corrupta, vel in qua non vigeat observantia. Secundo, inter illas ipsas, in quibus viget observantia, praeferenda est ea, cuius institutum sit perfectius: in quo diiudicando est optima doctrina S. Thomae 2. 2, quaest. 118, art. 6, et habenda est maxime ratio personae, non solum iuxta vires et propensionem, sed etiam iuxta dotes et talenta quae habet, propter maius Dei obsequium.

Difficultas vocationem exsequendi.

7. In tempore autem exsequendi divinam vocationem est interdum peculiaris difficultas; quoniam in his, quae repugnant sensui, solet humana infirmitas procrastinare quantum potest, et causas morarum innectere, seque ipsam decipere, quaerendo rationes differendi. Quare optimum est hanc ipsam difficultatem profligare in Exercitiis, et cogitare quod ait

S. Ambrosius: *Nescit tarda molimina Spiritus Sancti gratia*. Imitanda est etiam promptitudo Apostolorum, relictis statim retibus et patre; valetque illa ratio: Si aliquando, cur non modo? et si non modo, fortasse numquam. Nunc enim recens est Dei motio, et eius auxilium, postea vero facile fieri potest, et fit quotidie, ut refrigescat hic spiritus, et sic multo difficilius erit resistere pugnae carnis et diaboli. Et haec de electione consiliorum.

8. Si quis vero eligat servare praecepta, restat adhuc consultandum, in quo statu, aut in qua ratione vivendi ea servet; quae singula discutienda sunt, ut eo melius et cum maiori luce vita instituat.

Quid, si eligat servare praecepta.

9. Denique in aliis particularibus negotiis, ut in suscipienda aliqua re vel non suscipienda, utendum est his iisdem regulis, sumendo scilicet eam partem ipsarum, quae sufficit pro qualitate rei. Modus autem seu regula etiam in his omnibus particularibus actionibus est omnia metiri ex Dei honore, nullo habito respectu ad proprias commoditates, maxime temporales, ut intentio semper in Deum recta sit, nec inflectatur ob aliquid terrenum.

In aliis particularibus utendum iisdem regulis.

CAPUT XXVI. — De tempore triplici ad electionem recte faciendam.

1. Circa quartum, declaranda sunt tantum tempora electionis faciendae, quae habentur in libro Exercitiorum; nam, his bene cognitis, nihil fere aliud desiderari posse videtur. Tempora autem dicuntur, quia cum tales anima motiones sentit, quales ibi describuntur, tunc aptum est tempus et opportunum electioni. Ac de primo quidem tempore pauca sunt di-

Tria tempora electionis.

cenda, cum scilicet adeo clare constat de Dei voluntate, ut ne dubitari quidem de ea possit, pro cuius exemplo ponitur vocatio Matthaei et Pauli. Et, quamvis iam non contingant eiusmodi vocationes ita miraculosae, tamen et legimus et videmus quasdam, quae quodammodo ad eas videntur accedere, tanta claritate et satisfactione spiritus, tamque certa illustratione divinae voluntatis, ut ne in has quidem videatur cadere posse dubitatio. Sed haec vocatio nimis extraordinaria est, nec cadit sub regulam, et ideo nec a Deo petenda aut exspectanda est: et ob hanc etiam causam, cum tam raro accidat, non multum est in huius primi temporis consideratione insistendum, et obiter dumtaxat declarandum ei, qui facit Exercitia.

Secundum
tempus magis
ordinarium.

2. Secundum igitur tempus est magis ordinarium; cum scilicet animus inspirationibus et motionibus internis agitur, iisque tam efficacibus, ut sine ullo intellectus discursu, aut fere nullo, voluntas feratur ad Dei servitutem et ad perfectionem.

Tertium tem-
pus.

3. Tertium tempus est, cum intellectus ratiocinando, et ponderando rationes pro una et altera parte, veritatem clarius aspicit, et veluti lumen voluntati praefert, ut voluntas id demum eligat, quod omnibus perpensis melius fuerit iudicatum.

CAPUT XXVII. — Comparatio secundi temporis faciendae electionis cum tertio.

Differentia
voluntatis et
intellectus
in electione.

1. Itaque, etiamsi hae duae potentiae animae ita coniunctae sint, ut una sine altera in eligendo operari non possit; est tamen haec differentia, quod in primo et secundo tempore voluntas praecedit, intelle-

ctus vero sequitur, et ab ea trahitur sine ullo suo discursu aut cunctatione; in tertio autem praecedit intellectus ipse, tamque multas rationes voluntati proponit, ut eam extimulet et impellat in eam partem, quam iudicat meliorem. Et quidem, hoc supposito, quod motio illa sit immediate a Deo, sine dubio excellentior via est et altior, cum voluntas divinitus illustrata praecedit ac trahit intellectum; quia etiam Aristoteles, ut refert S. Thomas, ita ait: Illis, qui moventur secundum instinctum divinum, non expedire consiliari secundum rationem humanam, quia moventur a meliori principio, quam sit humana ratio. Sed posterior via, nempe per ratiocinationem et discursum, est securior et tutior.

2. Pro notitia autem primi et secundi temporis, quando scilicet, ut dictum est, anima afflatu divino permovetur, declarandum est exercenti se quid sit consolatio et quid desolatio, de qua utraque agitur in tertia et quarta regula discernendi spiritus.

Quid in primo
et secundo
tempore.

3. Haec autem consolatio non est habitus, sed veluti spiritualis passio data supernaturaliter, cuius natura est ut, dum praesens est, facile exerceantur actus virtutis, immo cum delectatione et gustu et cum inflammatione affectus; contra vero facit ut opera carnis desipiant, et insuavia videantur. Eius partes vel modi varii sunt: ut pax et quies quaedam interior, gaudium spirituale, lumen et clarior cognitio rerum divinarum, lacrimae, mentis elevatio in Deum, spes in Deo fixa, sensus rerum aeternarum, conversio ad coelestia, calor sancti amoris, et si qui sunt similes alii effectus vel affectus, qui sunt omnes a spiritu bono.

Quid sit con-
solatio.

Quid desolatio.

4. Desolatio contra est tristitia, perturbatio animi, spes in rebus vel personis, amor rerum inferiorum, ariditas, depressio et evagatio mentis in res huius mundi, quae sunt omnia a spiritu malo.

Quae observanda in his temporibus electionem facturo.

5. Hoc igitur posito, ad cognoscendum utra ex duabus partibus, de quibus consultatur, magis placeat Deo, debet homo in se ipso notare et animadvertere, quando sentit consolationem, ad quam partem eum inclinet consolatio et tranquillitas animae; et contra desolatio, cum eam sentit, ad quam partem eum magis inclinet. Et cum his temporibus contrariis videat se moveri ad contrarios effectus, debet pro certo habere nasci id ex principiis contrariis. Proprium enim est spiritus mali invadere animam tempore desolationis, eamque obruere pusillanimitate, et tristitia, et torpore; contra vero proprium est boni spiritus afferre animae laetitiam, et tempore laetitiae cum ea tractare et in eam influere. Uterque enim dat ex eo quod habet et quo abundat, ut constat ex regulis discretionis spirituum, praesertim quae huic secundae hebdomadae conveniunt, quae valde opportuna sunt hoc tempore, et sine illis fere ambulabitur in tenebris.

Similitudo S. P. N. Ignatii.

6. Est etiam altera quaedam praxis huius rei, quam ponit Beatus P. Noster Ignatius illa similitudine eius, qui praesentat principi suo genus aliquod cibi, ut exploret quam ei arrideat. Sic anima cum profunda humilitate, et ferventi amore, ac desiderio gratificandi Deo, offerat ei diversis temporibus modo unam modo alteram rem, observans quaenam ex illis a Deo magis accipitur et admittatur, dicens semper: Domine, quid

me vis facere? Quod non solum ore aut leviori mentis affectu, sed toto corde, et multis cordibus, si tot haberet, ei dicendum et sentiendum est.

7. Porro inter alia indicia divinae voluntatis vocantis ad statum perfectiorem illud est optimum, si anima sentit sibi promitti tantum pecuniae spiritualis, quantum necesse sit ad aedificandam hanc turrim evangelicae perfectionis; id est, si sentit labores huius vitae, qui aliis ita graves videntur, et ipsimet antea ita videri solebant, nunc leviores et faciliores reddi sic, ut voluntaria paupertas, vel abnegatio propriae voluntatis, castitatis observantia, et reliquarum virtutum exercitatio, iam non adeo gravis ei videatur, ut de se ipso scribit S. Augustinus in libris Confessionum. Secundum est indicium, si hae cogitationes pergunt semper movere ad bonum. Satanas enim, licet ab initio dissimulet, in progressu tamen non potest diu se celare, quin incipiat depromere suum venenum.

Optimum signum Dei vocantis ad perfectionem.

8. Denique de eiusmodi signis boni vel mali spiritus optime et valde dilucide agitur in regulis discretionis spirituum posterioribus libri Exercitiorum: agit etiam Gerson in libro de probatione spirituum, et S. Bonaventura de processu relig. c. 18.

De signis boni et mali spiritus.

9. Atque haec hactenus de primo et secundo tempore electionis: in quo, si ita constet de divina voluntate, ut anima plane confirmetur et stabiliatur, nec desideret maiorem certitudinem, potest hic conquiescere; sin vero non sufficiat, poterit progredi ad tertium tempus.

Quando ad tertium tempus progrediendum.

CAPUT XXVIII. — De modo priore et posteriore bonae electionis faciendae.

Quot modis
tempus tertium
distinguitur.

1. Tertium tempus in libello Exercitiorum duobus modis distinguitur, qui vocantur modus prior et modus posterior bonae electionis; prior sex punctis, posterior quatuor regulis continetur. Si ergo in priori non fiat electio, veniendum est ad posteriorem, qui est ultimus modus, qui in hac materia tradi possit.

Quid in his
modis eligendi
requiratur.

2. Pro his autem duobus modis bene eligendi, sicut etiam omni tempore quo durat electio, requiritur tranquillitas animae, quoniam temporeurbationis non est locus electioni, cum scriptum sit Eccli. ii, 2: *Ne festines in tempore obductionis*. Quare, qui hanc tranquillitatem in se non sentiret, satius esset ut progrediatur in meditationibus, donec tempestas deferbeat et redeat serenitas, quoniam, dum turbida est aqua, nihil in ea perspicitur potest.

Posita animi
tranquillitate,
quid faciendum.

3. Supposita ergo hac tranquillitate, proponenda sunt ex una parte commoda, ex altera parte incommoda provenientia ex ea re, de qua agitur, et singula bene aestimanda et examinanda, ut videatur quatenus praeponderent.

Rationes unde
petendae.

4. Tantum illud observandum et actuandum hic, quod supra attigimus, nempe has rationes, quae ad deliberationem adhibentur, debere omnes proficisci ex illo principio divini obsequii; nec admittendos esse in hac consultatione respectus humanos, aut terrenas cogitationes.

Electio tertii
temporis alias
confirmat.

5. Notandum est etiam, quod hi duo modi, quibus tertium tempus distinguitur, non solum tunc adhibendi sunt, cum in secundo tempore nihil conclusum est; sed, etiam si

facta sit electio, confert ad eam magis confirmandam et stabiliendam. Si enim anima certa esset quod illa motio secundi temporis esset a Deo, sine dubio nihil ei esset amplius requirendum; sed, quia Satan transfiguratur se aliquando in Angelum lucis, ideo haec generalis regula esse debet: valde periculosum esse, cum homo vult se gubernare tantum per motus voluntatis et sensus quosdam interiores, non adhibendo considerationem debitam. Et ideo probatio et examen fieri debet per lumen; quia, ut dicit Apostolus: *Omne quod manifestatur, lumen est*. Hoc autem lumen post lumen fidei est etiam ipsa humana ratio, adiuta tamen et illuminata lumine fidei, quae ipsa quoque a Deo est; et non potest unum repugnare alteri, quia necessarium est ut verum vero consonum sit.

II Cor. xi, 14.

Ephes. v, 13.

6. Itaque hoc etiam signum est spiritus mali, quando refugit hoc * examen, quia amat tenebras, et non vult venire ad lucem, ut non arguantur opera eius. Hanc igitur ob causam hic modus eligendi securior est, quia ratio, fide illuminata et Ecclesiae catholicae doctrina instructa, suo officio fungitur; et, cum totas vires suas et quicquid potest exponat in inquirenda Dei voluntate, fideliter facit quod in ipsa est.

Aliud signum
mali spiritus.
* Ex reg. 18
ad motus animi
discernendos.
Ioan. iii, 20.

7. Si vero ad has rationes adiungatur etiam experientia, quam quis habeat suae infirmitatis, ut manifeste sentiat salutem suam in saeculo exponi magno discrimini, non est dubium quin securius etiam res procedat.

Experientia
suae infirmitatis.

8. Quod si praeterea rationes istae confirmentur per aliqua signa secundi temporis, quae superius diximus, nempe pacis, consolationis et gu-

Maius animae
lumen.

Quid si secundo
tempore
fit inclinatio.

stuum, tum vero anima maiorem etiam satisfactionem et claritatem accipit.

9. Quaeret aliquis, quid faciendum sit, si forte contingat ut secundo tempore in aliquam rem inclinemur, tertio vero tempore in alteram contrariam vel dissimilem. Respondemus esse diligenter rem examinandam per regulas discernendi spiritus et per rectam rationem, et aestimandum pondus rerum moventium utroque modo. Quod si constaret clare quod ratio adstipuletur electioni tertii temporis, securius est eam sequi, quia non est certum an motio illa secundi temporis sit a Deo, et tunc maxime cum ratio aliud suadet. Contra vero, si rationes, quae tertio tempore movent, essent debiles, motiones autem secundi temporis, bene examinatae iuxta regulas, videntur esse a Deo, et recta ratio eis non repugnat, tota electio secundi temporis est praeferenda: licet enim prius clare non constaret per eam de Dei voluntate, tamen, rebus melius agitatae et discussis, accedente rationis testimonio potest fieri ut constet.

CAPUT XXIX. — De praxi et ordine electionis.

Praxis electionis.

1. Restat nunc ultimum, nempe tota praxis et ordo proponendi electionem, et manuducendi eum, qui facit Exercitia. In primis igitur hoc valde notandum est, quod etiam supra indicamus, iam tum ab initio huius secundae hebdomadae incipere disponi animam per meditationem illam de Regno Christi, quae mentem erigit a terrenis et fluxis ad Salvatoris imitationem desiderandam; quae quidem dispositio alenda est semper deinceps in eo, qui se exercet, excitando eum et dirigendo ad

id, quod perfectius est, per reliquas meditationes, ut nativitatis, circumcisionis et alias, in quibus ita instruendus est, ut concipiat desiderium assimilandi se filio Dei, et praeterea quam maximam possit erga eum gratitudinem, qui tanta nobis dedit, et tanta pro nobis fecit. In hac autem contemplatione de Regno Christi existimandum non est verba illa: *Attestans coram infinita bonitate tua* etc., voti vim habere, cum annotatione 14 ex 20 sit peculiaris admonitio ne quis, vacans Exercitiis, voto se facile obstringat.

2. Deinde quarto vel quinto die inchoantur meditationes electionis per illud exercitium pueri Iesu, cum remansit in templo, in quo, ut dicitur in libro Exercitiorum *, coepit dare exemplum huius evangelicae perfectionis, quando, Patre putativo et naturali Matre relictis, voluit occupari in iis, quae aeterni Patris essent.

3. Igitur ad disponendam animam electioni faciendae, post hanc meditationem datur primo exercitium duorum vexillorum, deinde eodem die meditatio de tribus hominum classibus, quae ad hoc tendit, ut iuxta eas, qui in Exercitiis est, se examinet, et cognoscat affectum suum erga res mundanas; et, si in prima vel secunda classe se deprehenderit, conetur sibi vim facere, ut se transferat in tertiam.

4. Ad maiorem autem intelligentiam harum trium classium, notandum est hoc in omnibus supponi: modum illum, quo pecunia illa acquisita est, non esse illicitum, ita ut obliget ad restitutionem. Nam alioquin non posset homo indifferens esse ad eam retinendam vel relinquendam, quod tamen dicitur in tertia classe.

Quarta
vel quinta die
inchoanda
meditatio electionis.

* Praelud. circa
elect. statum.

Exercitans
disponendus
ad electionem.

Pro intelligentia
maiori
trium classium.

Est ergo hic modus, ut quando, v. g., aliquis ex nimio studio lucri, vel ex aliquo alio affectu humano et vitioso negotiatur.

Alia notanda.

5. Secundo, notandum primam et secundam classem ita inter se differre, quod utraque habet quidem voluntatem quandam infirmam et remissam exuendi affectum ad rem illam; sed prima classis nulla umquam adhibet media, nec cogitat de mediis; secunda vero aliquid amplius facit, quia adhibet quidem aliqua media, sed quae ipsi placent, non autem iuxta Dei voluntatem ac beneplacitum; et ideo videtur sibi parata omnia alia facere, praeter illud, ut privetur re illa quam amat. Tertia porro ad hoc etiam parata est, si Deo ita placeat, idque tantum inquit, an placeat.

Finis meditationis trium classium.

6. Et sic patet totam hanc meditationem eo tendere, ut ostendat animae quam turpe et perversum sit, si non solum exuere nolit inordinatas cupiditates, sed si velit quidem eas exuere, sed eo modo velit, quo ipsi libeat, et se non resignat in manibus Dei. Ex quo apparet illam esse voluntatem admodum debilem, quia vere vult et non vult.

Aliae quoque similitudines effingendae.

7. Unde, quia res haec tanti momenti est, praesertim ad disponendam animam electioni iam vicinae, posset etiam, qui Exercitia sumit, ad maiorem claritatem, praeter hanc similitudinem trium mercatorum, effingere sibi alias similitudines eiusdem tenoris, ut, v. g., si essent tres aegroti, qui sanari quidem omnes cupiunt, sed primus nolit adhibere medicinas ulla propter earum amaritudinem, nec abscissionem propter dolorem. Secundus velit quidem adhibere, sed quas ipse probet ac iudicet, non eas quae aptae sunt eius morbo, ut,

v. g., si nollet abstinere a vino, aut similibus. Tertius denique se totum medico permittat, ut et diaetam imperet, et urat et secet ipsa etiam membra, si opus sit.

8. Porro simul cum his duabus meditationibus, quas diximus, nempe de duobus vexillis et de tribus classibus, vel, si ita melius videatur, sequenti die, post meditationem de transitu Christi a Nazareth, et de eius baptismo, proponuntur electionem facturo tres gradus humilitatis, ut, quemadmodum dicitur in libro Exercitiorum, toto die eos animo ver-set; simul tamen unum vel duo mysteria vitae Christi eodem die, sicut in reliquis diebus, meditanda sunt. Nam hi tres gradus non dantur pro certa hora alicuius meditationis, cum non contineant nisi unum punctum praecipuum, scilicet desiderium attingendi tertium illum gradum humilitatis, quod toto die mente revolvendum est extra meditationem, immo etiam in meditatione opportuno tempore, adhibito triplici illo colloquio de vexillis, ut ibidem dicitur.

Quandonam electionem facturo proponendi tres gradus humilitatis.

CAPUT XXX. — De ipsa electione iuxta rationem secundi temporis.

1. His peractis, accedendum iam propius est ad electionem, et in primis declarandum praeludium electionum, quod fere coincidit cum fundamento posito ante Exercitia; et ideo, qui bene illud meditatus fuerit, nullam in hoc habebit difficultatem.

Praeludium electionis declarandum.

2. Interim instructor exploret voluntatem exercentis se, an habeat indifferentiam, de cuius necessitate supra locuti sumus; et, si magis propendere ad imperfectiorem statum animadverterit, explicet ei illud notabile, quod est in Exercitiis post

Exploranda exercentis voluntas.

tres classes, ut scilicet, qui sentit affectum repugnantem paupertati reali, petat a Deo ut ipsum potius inclinet in illam partem. Cuius ratio est, quia virga incurva flectenda est in contrariam partem, ut deinde, manens in medio, fiat recta; quod praesertim locum habet in hac materia, cum illa pars sit securior, et hoc nihil impediat vel Dei voluntatem vel libertatem nostram. Hoc ergo supposito, pergendum est in meditationibus mysteriorum Christi, quae sunt in libro Exercitiorum, et simul vacandum electioni; ad quam dirigendam danda sunt tria illa tempora recte eligendi, voce vel scripto, ut magis videbitur instructori.

Quomodo electio peragenda.

3. Electio autem ita peragenda est, non ut electurus meditetur tria illa tempora toto tempore meditationis; sed post peractam unamquamque meditationem, vel in aliqua eius parte, * cum animus iam quietus est, tunc tempus proprium est agendi et rationcinandi circa rem propositam. Et ideo diligenter curandum est ut meditationes, quemadmodum diximus, de Christi vita diligenter fiant suo tempore. Nam si quis, omissis suis meditationibus, vellet se totum dare cogitationi de electione status, non bene faceret, idque ei damnum afferret; quia per meditationes anima corroboratur, et illuminatur, et elevatur a terrenis, unde fit aptior ad Dei voluntatem et cognoscendam et amplectendam, et ad superanda omnia impedimenta; et contra, si cessaret a meditando, obscurior fieret et infirmior.

* Ex tertio tempore bonae elect.

Miscenda electioni meditatio.

4. Quare, ut dictum est, dandum est suum tempus meditationi divinarum rerum, quae pro varietate mysteriorum occurrunt; et suum deinde

tempus electioni, ne, si anima tota occupetur in hoc negotio, haec una cogitatio exsugat et exhauriat quodammodo succum et florem devotionis, et ita reddatur languidior.

5. Quod si adhuc magis in particulari quaeratur quomodo hoc faciendum sit, dicendum quod, si in secundo tempore eligendi versetur, debet, qui deliberat, sine ulla sua rationcinatione aut discursu adhibito, dum facit meditationem aut colloquia, et in summa dum constitutus est ante Deum, proponere oculis mentis suae viam consiliorum, et observare an sentiat in anima sua motus aliquos consolationis aut desolationis. Deinde proponere sibi viam mandatorum, et hoc idem circa eam observare.

Peculiaris modus in electione tenendus.

6. Nec est ad hoc necessaria particularis meditatio, ut paulo ante dictum est, sed sufficit hoc facere dum versatur in meditationibus et orationibus consuetis. Et hoc idem faciat extra tempus meditationis, proponendo hoc modo dicto, et observando motus praedictos; nihil discurrendo per se, sed tantum audiendo vocem Domini, et se ad eam audiendam et ad motum illum accipiendum disponendo quantum poterit: maxime renovando saepe resignationem et desiderium cognoscendi divinum beneplacitum, et hoc semper curando, ut cesset omnis propria voluntas aut inclinatio.

Non est necessaria particularis meditatio.

7. Cum autem venerit instructor, exigit ab eo rationem huiusmodi motionum; et, si boni vel mali spiritus signa deprehendat, utatur regulis de discernendis spiritibus, sed iis praecipue, quae secundae hebdomadae conveniunt; et declaret ei quantum satis esse iudicabit ad ipsum dirigendum, vel erigendum si opus fuerit.

Exigenda ratio motionum exercitantis.

Et, si bene procedere hac via videbit, alia meditatione proposita hortetur ut eandem viam teneat circa electionem propositam, ut experiatur an durent eaedem motiones, an aliae contrariae succedant; quod si contrariae occurrerint, conetur discernere per praedictas regulas quae sint bonae, quae malae.

CAPUT XXXI. — De electione iuxta priorem et posteriorem modum.

1. Si hoc secundo tempore non conficitur electio, quia qui exercetur nullam notatu dignam motionem in se sentit, vel sentit in utramque partem; adhibendi sunt modi tertii temporis, prior et posterior, qui declarandi erunt, ut, cum priori modo aliquid constituerit, idem deinde expendat posteriori: et, si idem resultat ex utroque, id bonum signum est bonae electionis.

2. Hoc autem tertio tempore poterit dari una tantum meditatio ex iis, quae secunda hebdomada proponuntur, cum sua repetitione, ut reliquum tempus impendatur electioni. Idque videtur innui in libro Exercitiorum per exemplum contemplationis baptismi, quae ponitur quinta die. Quamquam, cum hoc non praecipitur, credi potest quod permittitur instructori ut unam vel duas in die det meditationes, ut viderit exercitanti magis profuturum, pro difficultate quam sentiat, et prout indigeat tempore ad faciendam hanc discussionem.

3. Monendus etiam erit ut notet scripto rationes, quae se offerunt pro utraque parte, idque seorsim. Nam rationes omnes cuiusque partis simul collectae magis veritatem ostendunt, et maiorem vim habent ad movendum. Has vero cum instructore

conferre debet, ut ab eo melius dirigi possit.

4. Porro illud etiam cavendum instructori, ne in hoc negotio, per se tam difficili et laborioso, nimis obruat exercitantem, nec semper eum stimulet et fatiget; quin potius sinendus est aliquando respirare, ne semper affligatur, aut absorbeatur tristitia aut taedio, et desperatione abiiciat se ipsum. Quod tunc maxime metuendum est, cum, praeter propriam infirmitatem et repugnantiam carnis, accedunt etiam daemonum impugnationes; difficile est enim relevare eiusmodi cor, cum semel conciderit.

5. Immo vero, etiam si quis cerneretur minus prompte respondere divinae voluntati, nec se vincere ut deberet, sustinendus tamen patienter esset, et expectandum, ut paulatim et quasi pedetentim superet obices illi oppositos. Et in hoc etiam imitandus mos divinae bonitatis, cui cooperamur, quae omnia suaviter disponit, et longanimiter expectat animae moras in veniendo ad eum.

6. Denique hoc etiam advertendum, quidquid eliget secundo vel tertio tempore, ne votum ullum emitat, ut dicitur annotatione decima quarta, et praesertim in secundo tempore. Saepe enim in illo calore vel consolatione fiunt vota, quae deinde displicent. Et hoc praesertim servandum cum iis, qui natura sunt ferventi et praecipiti, vel parum stabili. Sed tamen, si electio facta esset maturo consilio, ut cum magna claritate et indiciis haud obscuris divinae vocationis, praesertim si aetas aut natura hominis non esset suspecta, et hic suam electionem voto firmare cuperet, ut se melius muniret

Non obruendus
exercitantis
animus.

Ut sustinendus
qui non prom-
pte vocationi
divinae
respondet.

Tempore
electionis nul-
lum votum
emittendum.

Quid, si hoc
tempore non
conficitur
electio.

Una detur
meditatio ter-
tio tempore.

Notet scripto
rationes.

contra oppugnationes carnis et mundi et Satanae; non potest instructor nec debet eius devotionem impedire, sicut nec ad id ulla ratione impellere.

CAPUT XXXII. — De oratione post factam electionem.

Quid post electionem factam peragendum.

1. Ultimum est in hac electione id, quod in libello Exercitiorum ponitur in ultimo puncto, ut homo post conclusam electionem ad orationem se conferat. Quo tempore si senserit mentem suam confirmari in electione iam facta, sentiendo in se motiones aliquas vel illustrationes desuper immissas, ita ut Deus approbare videatur quod factum est, et promittere vires ad exsequendum; id est optimum indicium, et haberi debet tamquam sigillum totius electionis.

Quid, cum electio a malo spiritu tentatur.

2. Si vero motiones, vel affectus, vel illustrationes intellectus eiusmodi essent, quae infirmarent electionem factam; et, examinatae iuxta regulas supra positas, viderentur a malo spiritu, vel saltem essent dubiae, non est mutanda electio.

Quid, si sit a bono spiritu.

3. Si autem clare apparent esse a bono spiritu, signum est discursum non fuisse bonum, et electionem de novo faciendam.

Quid, si in oratione nihil notabile acciderit.

4. Quod si in hac oratione nihil in utramvis partem notabile accideret, nec in affectu nec in intellectu, et voluntas eligentis in suo proposito perseverat; non est electio in dubium revocanda, sed ita putandum est voluisse Deum per discursum rationis voluntatem suam inveniri.

CAPUT XXXIII. — Quid agendum instructori, cum sentit eum, qui electionem facit, hallucinari.

Quid, cum exercens hallucinatur.

1. Caeterum illud quoque interdum contingere solet, ut, Exercitia

sumens, hallucinetur in electione facienda; et licet Deus illum vocet ad vitam perfectiorem, ipse tamen, vel propter daemonis deceptionem vel propter propriam infirmitatem, imperfectiorem eligat, idque a Spiritu Sancto esse putet, nec ab eo dimoveri possit.

2. Tunc igitur prudentiae est ut instructor non multum reluctetur (quod frustra faceret), sed neque ex altera parte confirmet electionem factam, ac potius ostendat sibi non valde satisfecisse, sed sperare quod progressu temporis Dominus ei clarius indicabit voluntatem suam, et sic eum relinquat aliquantum dubium et incertum de tali electione. Deinde etiam instruat quomodo disponere se debeat, ne aditum claudat divinae luci.

3. Saepe enim experientia monstravit quosdam, qui ipso conflictu Exercitiorum succubuerant, deinde extra Exercitia commodius veritatem agnovisse; idque ex iisdem principiis, quae hauserant in ipsis Exercitiis: sive quia daemon acrius oppugnat in illo articulo electionis; sive quod natura ipsa (praesertim in iis, qui timidiore sunt et pusillanimes), ut in illa quasi agonia quodammodo opprimitur et suffocatur, ita, cum deinde quodammodo respirat, est melius disposita ad ratiocinandum et percipiendum lumen Dei; sive denique, quia experientia deinde cognoverunt se non eam vitam posse in saeculo tenere, quam fortasse in Exercitiis vel ipsi finxerant vel eis daemon persuaserat.

CAPUT XXXIV. — De iis, qui iam statum habent.

1. Post tractationem de electione ponitur a Beato P. Nostro methodus

Erigendus est.

Multi extra Exercitia veritatem agnoverunt.

Methodus reformationis vitae.

quaedam de emendatione seu reformatione vitae; quae doctrina maximi momenti est pro iis, qui iam sunt in statu immutabili, vel saltem quos Deus non vocat ad mutationem status. Per hanc enim reformationem tolluntur multi abusus, qui, etiamsi non sint peccata, saltem sunt origo multorum malorum.

Fructus huius doctrinae.

2. Hac vero doctrina id agitur, ut multi, qui iam uxorem et familiam habent, licet in saeculo maneant, suo tamen modo perfectionem sectentur, ad quam nos quoque invitare et perducere eos debemus ex vocatione nostra, itaque passim iubent Constitutiones nostrae. Nec est dubium quin, si proximos iuvare conaremur ac dirigere ad hanc formulam, quae hic expressa est, valde insignis fructus sequeretur. Itaque hoc omnibus operariis Societatis valde commendatum esse deberet.

Quis modus tenendus in iuvandis firmum statum habentibus.

3. Cum his igitur hunc modum tenere oportet, ut, praeter Exercitia ordinaria de mysteriis vitae Christi, dentur etiam illa de duobus vexillis, et tribus hominum classibus, immo etiam praeludium electionum. Haec enim, licet non adeo necessaria sint, ut iis qui de toto vitae statu deliberaturi sunt, non potest tamen dubitari quin valde sint utilia ut animentur ad eam perfectionem, cuius ipsorum saltem status ac conditio est capax.

Tertius modus eligendi iis utilior.

4. Caeterum secundus modus eligendi non valde ad hoc negotium pertinet, sed potius tertius modus, eiusque membrum utrumque. Res autem instituenda ita est, ut singula puncta discutiantur, v. g. de familia vel de expensis; et, post deliberationem factam de uno puncto, transeat ad aliud in singulis autem maius vel

minus tempus insumatur, ut fuerit negotii gravitas vel difficultas. Aliquando enim una hora aut etiam plures in uno puncto insumendae erunt, aliquando autem plura puncta in una hora concludentur.

CAPUT XXXV. — De tertia hebdomada.

1. In tertia hebdomada stabilitur et confirmatur electio vitae melioris iam facta et voluntas serviendi Deo, proposito tanto et tali exemplo, nempe passione Domini et Salvatoris nostri. In ea enim omnes eius virtutes multo insignius atque excellentius elucet, et efficacius nos invitant ad sui imitationem. Itaque magnus hic thesaurus reconditus est. Unde videmus Sanctos omnes in hac potissimum parte se exercuisse, ut apparet ex libris, quos scriptos reliquerunt. Et ideo in hoc etiam oportet meditantem diligenter instrui, quoniam hic esse deberet ordinarius animae cibus.

In tertia hebdomada stabilitur vitae melioris electio.

2. Ordo et discursus harum meditationum est idem, qui in praeterita hebdomada, nempe intuendo personas, dicta et opera. Debet tamen, iis praesertim, qui non adeo sunt exercitati, aperiri via in hac materia per illa puncta, quae communiter tradi solent, quis patiat, quid patiat, a quibus, et propter quos.

Idem ordo harum meditationum, qui in secunda hebdomada.

3. In compositione loci debet, qui meditat, ita se constituere, quasi praesens esset mysterio illi dum ageretur; et quidem ac si gestum esset propter se solum, iuxta formam illam Apostoli: *Qui dilexit me, et tradidit semetipsum pro me*. Itaque debet anima ita se respicere, quasi ipsa causa fuerit tantorum dolorum et ignominiarum, quas Dei filius perpessus est; deinde videre, quidquid bonorum spiritualium, quidquid gratiae, et quod

Quomodo in compositione loci quis se statuat.

Gal. II, 20.

ab aeternis malis liberata sit, quod aeterna bona se consecuturam speret, haec omnia ex Christi meritis sibi provenisse; immo etiam considerare Christum, dum illa pateretur, habuisse ante oculos et nos et nostra peccata in particulari omnia, et pro iis orasse, eorumque remissionem et gratiam nobis impetrasse.

Affectus curandi.

4. Quamquam autem affectus compassionis est valde bonus, debetque et peti cum instantia, et desiderari cum humilitate, et excipi cum gratia; debent tamen simul etiam curari alii affectus, qui sunt utiliores ad profectum nostrum spiritualem.

Primus, odium peccati.

5. Primus autem est, quanta res sit offendere DEUM, quando ad satisfaciendum ei divina Sapientia dignum putavit adhibere ipsum Filii sui sanguinem et vitam. Ex quo etiam nascitur summum odium peccati, quod praesertim ab illa iustitia tam severis poenis vindicetur; quia, si hoc in viridi, quid in arido?

Secundus, cognitio bonitatis DEI.

6. Secundo, cognoscenda et veneranda est Bonitas et Sapientia DEI infinita, quae tam aptum medium invenit, ut hominum corda, amore suo liquefacta, ad se attraheret, iuxta Apostolum: *Commendat charitatem suam DEUS in nobis, quoniam, cum adhuc peccatores essemus, etc.*

Rom. v, 8.

Tertius, spei confirmatio.

7. Tertio, hic etiam confirmatur spes nostra, quia, ut ait S. Augustinus, qui dedit quod plus est, nempe Unigeniti sui sanguinem, dabit et gloriam aeternam, quae minus est sine dubio. Et ideo hic Christi sanguis tenendus ut arrha et pignus tum divini amoris, tum futurae beatitudinis.

Quartus, amor in DEUM.

8. Quarto, et omnium maxime, inflammatur amor in DEUM, consideratione tantae bonitatis et tanti beneficii nobis dati, et dati tali modo.

9. Quinto, sic etiam animantur omnes ad perfectam imitationem, ut ait S. Petrus: *Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia eius.* Turpe enim esset et intolerabile, cum ille, ut nos pro nostra ipsorum salute doceret, non dedignatus sit tam humilia perpeti, si nos, quorum salus agitur, recusemus.

Quintus, inflammatio ad imitationem Christi.
1 Petr. II, 21.

10. Denique, potest etiam et debet concipi magnus zelus animarum, quas videlicet DEUS tanti aestimavit, et tanto affectu amavit, et tam magno pretio emit.

Sextus, zelus animarum.

11. Iuvat etiam habere in promptu hac hebdomada aliquas sententias Sacrae Scripturae ad Domini passionem pertinentes, ex Psalmis vel ex Prophetis, et maxime ex Isaia, vel etiam ex Evangeliiis aut ex Epistolis Pauli; quae vel magnitudinem dolorum ac cruciatuum Christi Domini indicent, vel eius bonitatem aut effectus mirabiles in hominum reparatione; quae extra meditationem valde proderunt ad cor excitandum, et etiam ad tollendam nescio quam satietatem, quae subrepere solet ex continuatione earundem rerum. Haec autem loca Scripturae poterit instructor colligere, vel ab alio iam collecta suppeditare; sunt enim multa et passim occurrunt.

Usurpandae apte sententiae e Scriptura.

12. Caetera, quae ad hanc hebdomadam pertinent, scripta sunt in libro Exercitiorum clare et distincte in meditationibus et additionibus. In particulari autem, quae in fine huius hebdomadae traduntur de regulis ad victum temperandum, non est quod scripta dentur, sed verbo tantum explicentur, tum ob alias causas, tum quia non omnibus eodem modo proponendae sunt, sed adhibita discre-

Caetera quaerenda ex libello Exercitiorum.

Regulae victus.

tione pro cuiusque complexione et viribus, tam corporis quam animi.

13. Notandum etiam, quod hae regulae non solum proponi debent hac hebdomada, sed antea etiam aliquo opportuno tempore; saltem, si tamen prius factum non est, hic declarantur. Fortasse enim in hunc locum dilatae sunt, ne prioribus hebdomadis nimis oneretur is, qui in Exercitiis versatur, tot documentis extra ipsas meditationes. In hac autem hebdomada multo pauciora sunt eiusmodi documenta, et sic magis vacabit instructori ea explicare. Expedit enim ut semper aliquid novi afferat cum illum, cui tradit Exercitia, in-visit.

CAPUT XXXVI. — De quarta hebdomada.

1. Quarta hebdomada videtur respondere viae unitivae; tota enim exercetur in amore Dei et desiderio aeternitatis, cuius tamquam exemplar proponitur resurrectio Christi, eaque gaudia, quae etiam in hoc mundo eam consecuta sunt. Possent etiam hic addi aliquae meditationes de gloria paradisi, et de futura iustorum felicitate, cuius pignus accepimus in hoc mysterio resurrectionis Christi; quia iuxta Apostolum Deus nos etiam conresuscitavit et consedere fecit cum illo. Quare eo magis excitari debemus ad contemnenda terrena, et coelestia appetenda, iuxta illud eiusdem: *Si consurrexistis cum Christo, quae sursum sunt quaerite; quae sursum sunt sapite* etc.

2. Exercitium de amore Dei est valde aptum ad amorem nostrum in Deum excitandum, et continet quatuor puncta foecundissima, et quae magnam materiam suppeditant ad medi-

tandum. Potest autem duobus modis fieri: primo iisdem diebus cum aliis mysteriis resurrectionis, ita ut secundo die postquam coepta sint mysteria resurrectionis incipiat etiam haec meditatio de amando Deo; eique quotidie una aut altera hora tribuatur, distincta a meditatione illorum mysteriorum. Alter modus est, ut absolvantur prius omnia illa mysteria, et deinde integer dies, aut duo dies huic uni meditationi assignentur.

3. Est autem bene notandum et declarandum hanc meditationem agredienti, quod in ea dicitur: amorem magis pendere ex operibus, quam ex verbis, et consistere in mutua quadam facultatum et omnium rerum communicatione. Per hoc enim intelligere debet, non sufficere sibi tene-riorem quemdam affectum, quem in se sentiat, neque eo contentum esse debere. Verum est enim quod ait S. Gregorius: *Probatio amoris, exhibitio est operis; et amor ubi est, magna operatur; et ubi operari renuit, amor non est*. Nec aliud occurrit circa hanc quartam hebdomadam.

CAPUT XXXVII. — De tribus modis orandi.

1. Post Exercitia adduntur aliqua documenta aptissima et valde utilia profectui spirituali. Primo autem loco ponuntur tres modi orandi, non ut omnes, qui iam Exercitia peregerint, in eis exerceantur (nam hoc non necessarium est), sed ponuntur ad complementum doctrinae, et propter rudiores et minus capaces, qui scilicet non ita possunt habere perpetuos discursus in oratione, ut diutius haereant in una materia. Unde in Constitutionibus parte 7, capite 4, lit-

Quid
advertendum
hanc medita-
tionem
facienti.

Documenta
utilia.

Tres modi
orandi.

Quando eae
proponendae.

Quarta
hebdomada
respondet viae
unitivae.

Ephes. ii, 6.

Coloss. iii, 1.

Exercitium
de amore Dei.

tera f dicitur: Exercitia plena non nisi paucis; primam hebdomadam, cum his tribus modis orandi, pluribus communicari posse.

Primus modus,
discurrere
circa praecepta
Dei etc.

2. Primus ergo modus est discurrendo circa praecepta Dei aut Ecclesiae, et circa septem peccata capitalia, et tres potentias animae, et quinque sensus: et hoc non tam speculative, quam practice, v. g. cogitando in praeceptis quomodo male ea servaverit, et proponendo in posterum melius servare, et sic de reliquis.

Primus modus
pro capacio-
ribus.

3. Si vero hae materiae paulo altius elevandae essent, et exercitans capacior esset, hic modus praescribi posset. In praeceptis consideretur, primo, praeceptum ipsum in se quam sit bonum, et iustum, et sanctum. Secundo, quam utilis eius observantia. Tertio, quomodo antea observatum sit: et, si bene sit observatum, agendo gratias Deo; sin contra, dolendo, et petendo veniam. Quarto, proponendo in posterum perfectam et exactam observantiam, et petendo ad hoc gratiam per colloquium. Quo finito, si non expleta sit hora, transeat ad aliud praeceptum eodem ordine.

Circa peccata.

4. In peccatis, primo videndo singula, quam mala sint et quam iuste prohibita. Secundo, quantum noceant, si non fugiantur. Tertio, quomodo adhuc fugerit, vel in posterum decreverit fugere.

Circa sensus.

5. In potentiis et sensibus cogitari potest, primo, quam nobiles et quam nobis utiles sint singulae, ut v. g. intellectus, et deinceps aliae. Secundo, ad quem finem datae. Tertio, quomodo iis usus sit Christus vel Beatissima Virgo. Quarto, quomodo nos usi simus, et dolendo quod

male etc. Et idem de aliis potentiis et sensibus singillatim, et inter alia etiam de facultate loquendi, de virtute motiva et similibus.

6. Est tamen advertendum, dum cogitamus quomodo usi simus his potentiis, vel, in meditandis praeceptis, quam male ea servaverimus, et maxime in meditandis peccatis, non ita debere institui meditationem, quasi examinare velimus conscientiam, ut fit cum nos praeparamus ad confessionem, vel etiam velimus de industria elicere contritionem (hoc enim pertinet ad primam hebdomadam) sed hic principalis intentio est cogitare ipsas materias, ex occasione autem fit reflexio ad nos ipsos: et ideo in generali tantum debet fieri haec reflexio, non multum descendendo ad particularia peccata.

Quid
advertendum
in hoc modo.

7. Hoc orandi genus dicitur Beatus P. Franciscus Xaverius commendare solitus omnibus animabus, quas tractabat, ita ut etiam poenitentiae loco iniungere soleret ut mane et vespere aliquod tempus huic impenderent.

Hoc genus
orandi
a S. Xaverio
commendatum.

8. Quamvis autem in libro Exercitiorum dicatur tanto spatio esse immorandum, quo Oratio Dominica ter recitari possit; tamen, si quis in aliquo gustum inveniret vel utilitatem aliquam spiritualem, deberet ibi haerere diutius, etiamsi non posset absolvere omnia praecepta, iuxta id quod dicitur in quarta additione ad finem primae hebdomadae.

Quamdiu
immorandum
in his medita-
tionibus.

9. In secundo modo orandi notandum est cum una vox non facit sensum, plures debere coniungi, ut: *Qui es in coelis, aut sanctificetur nomen tuum*. Aliae sunt voces, quae solae praebent materiam meditationis, ut *Pater* vel *noster*.

Quid in
secundo modo
orandi
notandum.

Orationes
alias.

10. Quod autem hic dicitur de his orationibus, idem intelligendum est de aliquibus Scripturae locis, ac praesertim Psalmis, e quibus aliqui eligi possunt, vel Psalmi toti vel eorum versiculi, qui uberrime pascunt et intellectum et affectum.

Quamdiu in
modis orandi
persistendum.

11. Notandum est etiam, cum, qui facit Exercitia, bene procedit in hoc orandi modo, ita ut eum satis tenere videatur; non esse necessarium ut multum in eo procedat, quia sufficit ut didicerit modum, quo deinde in posterum uti sciat. Quod idem intelligendum est de primo modo, nisi quod, cum ille habeat aliquanto maiorem varietatem, utile erit ut faciat unum exercitium circa praecepta, aliud circa peccata, aliud circa potentias animae, aliud circa sensus etc.

Tertius modus
orandi.

12. Tertius modus orandi ita intelligendus est, ut in considerandis singulis vocibus alicuius orationis tantum tempus insumamus, quantum communiter una respiratio durare solet. Quod si quis pro sua devotione amplius morari vellet, poterit quidem; sed tunc potius ad secundum orandi modum pertinebit, quam ad hunc tertium. Iuvat autem hic modus ut assuescamus facere orationem vocalem cum attentione et devotione debita, ut servemus illud Apostoli: *Orabo spiritu, orabo et mente*. Quare hoc exercitium est valde utile iis, qui obligati sunt ad horas canonicas vel ad alias orationes vocales.

1 Cor. xix, 15.

Non excludun-
tur alii modi
orandi.

13. Quamvis autem hi tres modi orandi hic tradantur, non existimandum est excludi alios modos, quos Spiritus Sanctus docere solet, et quos viri in spiritu exercitati secundum experientiam et secundum rationem et doctrinam sanam habere solent;

vel quos quisque sibi utiles ad suum profectum ipso usu deprehenderit. Quod idem etiam de Nostris ipsis intelligendum est, accedente tamen semper approbatione et consensu Superioris vel Praefecti spiritualis, quibus quisque patefacere modum debet, quem in orando tenet, eoque magis, si paulum discedat ab ordinario modo. Caeterum tres hi modi, non solum alius aliis aptior erit pro personarum varietate; sed etiam persona eadem, pro varia dispositione animi vel corporis, aptior erit modo ad unum, modo ad alium: ut v. g., cum aliquis est fatigatus vel male habet, non erit bene dispositus ad longiorem meditationem et mentis excursus, et tunc magis iuvabitur secundo vel tertio modo. Quod intelligendum est non solum in hac quarta hebdomada, sed reliquo omni tempore.

CAPUT XXXVIII. — De regulis tradendis.

1. Regulae, quae additae sunt in fine Exercitiorum, non ideo positae sunt, ut omnibus proponantur; sed ut quisque eguerit, vel etiam desideraverit pro sua devotione.

Cur positae
regulae in fine
Exercitiorum.

2. Quare illae, quae agunt de distributione eleemosynarum, non debent dari nisi iis, qui locupletes sunt, et qui solent aut possunt eleemosynas facere. Similiter quae agunt de scrupulis, non est cur dentur iis, qui nullis scrupulis agitantur.

De eleemosy-
narum
distributione.

3. Illae item, quae ad catholicam doctrinam pertinent, quamvis ad omnium pietatem confirmandam et fovendam valeant, iis tamen potissimum, qui in locis vel cum personis suspectis versantur; secundo loco omnibus etiam Operariis et iis, qui verbum Dei tractant, tradendae sunt;

Regulae
ad catholicam
doctrinam
pertinentes.

quia directe pugnant contra sensa et dicta haereticorum nostri temporis.

CAPUT XXXIX. — Brevis explicatio nonnullorum, quae in Directorio de tribus viis attinguntur.

De viis purgativa, illuminativa et unitiva.

1. Quoniam in hoc Directorio et in Exercitiis tradendis fit mentio viae purgativae, illuminativae et unitivae; et quod his respondent ordine suo hae quatuor hebdomadae: ideo visum est pro maiori notitia huius rei aliquid addere. Non enim hoc ita accipiendum est, ut intelligatur aliquis, peracta prima hebdomada, perfecte et plene purgatus; peracta autem secunda et tertia, perfecte illuminatus; et denique, absoluta etiam quarta, pervenisse ad plenam unionem cum Deo. Haec enim omnia indigent diuturno tempore, studio et exercitatione in exstirpandis vitiis, in passionibus edomandis, et in virtutibus acquirendis.

Prima hebdomada respondet viae purgativae.

2. Verum hoc indicatur, primam hebdomadam proportionem quadam respondere viae purgativae; quoniam in ea nihil aliud agitur, quam ut peccata praeterita recogitentur et ponderentur, et concipiatur de eis quam maximus dolor et contritio, et timor aeternae poenae: ex quibus fiat, ut animus abstrahatur ab amore omnis rei terrenae, et fundetur in odio et detestatione peccati. Quae omnia pertinent ad purgationem animae.

Secunda et tertia hebdomada partim purgativae, partim illuminativae.

3. Similiter in secunda et tertia hebdomada, considerando exemplum Domini Salvatoris tum in vita tum in passione, et omnes virtutes, quae in eo tamquam in idea fulserunt, nos quoque discimus in quo consistat salus et perfectio hominis, et quae via sit ad aeternam beatitudinem consequendam. Et praeterea, cum anima

purgata fuerit, fit habilis et apta ad recipiendas illustrationes divinas, et illapsus et influxus illius interni luminis; simulque gignitur in anima vigor quidam eiiciens omnem concupiscentiam, eamque ferventem faciens ad patiendam paupertatem, contemptum et omnem asperitatem, et excutiens omnem negligentiam; et disponens ad exsequenda bona opera vigilantanter et strenue.

4. Denique in quarta hebdomada, primum ob resurrectionem et ascensionem Domini, in qua simul etiam meditari possumus futuram nostram gloriam, quoniam, ut ait Paulus, si Christus resurrexit, et nos resurgemus; deinde vero ex meditatione ad amorem in nobis excitandum, quae multiplex est, et varia puncta ac materias complectitur, efficitur ut anima uniatur Deo per amorem, qui concipitur meditando bonitatem Dei et eius beneficia, et quantum nostra causa egerit atque pertulerit; tum etiam per desiderium coelestis gloriae, per considerationem praesentiae Dei in omni re et in omni loco; gaudendo de eius perfectionibus, et optando placere ei soli, idque propter ipsum solum; et nunc eum laudando, nunc magnificando, nunc admirando eius altitudinem, et aliis similibus, quae, ut ante diximus, respondent viae unitivae.

Quarta hebdomada respondet unitivae.

5. Haec igitur est ratio duplex, cur dicatur has quatuor hebdomadas respondere his tribus viis: primum, propter materias, quae in earum quaque tractantur, pertinentes ad has vias; et quia in eis iaciuntur initia singularum, quae deinde oportet prosequi cum tempore et cum studio, si velimus ad aliquam earum perfectionem pervenire: deinde etiam quia

Ratio duplex cur hae quatuor hebdomadae respondere dicantur tribus viis.

discitur modus ac methodus, quam deinde servare debemus in prosequenda unaquaque harum viarum.

6. Ex his ergo sequitur quod, etiam si quis aliquem gustum aut speciem huius viae unitivae in quarta hebdomada habuit, non propterea debet assidue in ea haerere, sed debet redire ad priores vias et sese diu et ordinarie continere, tum in passionum mortificatione, tum in virtutum exercitatione, et in aliis eiusmodi studiis consentaneis utrique viae: etsi nihil impedit, immo etiam saepe evenit, ut, dum aliquis versatur in una via, sentiat interdum aliquos affectus pertinentes ad aliam viam; nec sunt reiiciendi, modo, ut dictum est, non exerceantur ordinarie ante tempus.

7. Hoc enim negotium non ex spatio temporis, sed ex mensura profectus pendet. Nam, si quis temere aspirare vellet ad illam viam unitivam, esset magna confusio, quae impediret omnino profectum spiritualem, et insuper etiam esset res exposita periculis et illusionibus. Faceret enim perinde, ac si quis ex infima schola transire vellet ad primam, non transiendo per medias; aut si ex infimis gradibus scalarum saltu traicere vellet ad summos, relictis iis, qui sunt interiecti. Sic igitur, antequam aliquis excerceat se ex professo in via hac, quam diximus, unitiva, oportet ut bene purgatus sit exercitiis vitae purgativae, et deinde etiam bene profecerit in via illuminativa. Ex huius enim defectu provenit, ut multi non ambulantes, sed saltantes in via Domini, post multum tempus diversosque labores, vacui virtutibus inveniantur, impatientes et iracundi, et cum aliis eiusmodi imperfectionibus.

8. Immo hic gradus ad altiorem viam, non tam ex electione nostra et voluntate ac conatu pendet, quam ex directione Spiritus Sancti, cuius mos est ascensiones istas in anima disponere, ut eat de virtute in virtutem: in quo tamen ad certiore directionem et ad praecavendos errores, qui contingere possunt, consulendus est pater spiritualis, qui animam gubernat, et cum eius consilio in omnibus procedendum.

CAPUT XL. — Quae commendanda sunt ei, qui absolvit Exercitia.

1. Ut, qui ex loco calido ad locum frigidum egreditur, facile fieri potest, ut cito frigeat, nisi diligentem curam adhibeat retinendi calorem; ita qui, Exercitiis peractis, redit ad communem vitam et conversationem, nihil est facilius, quam ut fervorem ac lumen conceptum brevissimo tempore perdat; praesertim quia, quidquid boni acquisivit, nondum est confirmatum per modum habitus, sed est tamquam passio quaedam, quae facile remittitur, vel etiam tota amittitur. Quod cum contingit, omnis fructus et omnis labor Exercitiorum evanescit.

2. Quare hoc primum commendandum est ei, qui Exercitia absolvit, ut magni aestimet hoc principium et quasi fundamentum vitae bonae et spiritualis, quod per Dei gratiam iecit in Exercitiis; idque a Deo accipiat tanquam beneficium, et quidem maximum; et omnia lumina, omnem cognitionem, quam in Exercitiis acquisivit, credat sibi a Domino Deo donata peculiari quodam amore, et ut talia ea conservare et tueri studeat. Praeterea timorem concipiat, ne, si deinceps non vixerit

Pendet
ex electione
Spiritus sancti.

An semper
in una perma-
nendum,
an ad priores
redeundum.

Unde pendet
mensura
fructus.

Monita cum
ab Exercitiis
prodierit.

Quid ei
primum com-
mendandum.

ut intellexerit esse vivendum, gravius a Deo puniatur ob ingratitudinem; et quia, scienti bonum et non facienti, maius iudicium est ipsi.

Quid secundo
loco.

3. Secundo loco, intelligat se adhuc nihil aliud fecisse, nisi quod bonum semen in eius anima a Deo seminatum est. Unde, nisi hoc semen foveatur, et excolatur, et ad maturitatem perducatur ut det fructum in tempore suo, per se quidem aut nihil aut parum est. Itaque hoc primum cavere debet, ne eiusmodi semen, vel a volucris, id est, a daemonibus rapiatur, vel a spinis suffocetur, nempe a cogitationibus et cupiditatibus terrenis et vitiosis. Ideoque non solum peccata, sed etiam eorum occasiones evitet, et illa praesertim, ad quae ante Exercitia inclinatus fuit; nam contra haec potissimum se armare debet, quia facillime recidere potest.

Ad quid tertio
hortandus.

4. Tertio, hortandus est ad conservandam et alendam devotionem iam conceptam piis et spiritualibus exercitationibus; inter quas haec potissimum commendari poterunt. Primo, ut conservet usum meditandi quotidie per dimidiatam horam aut etiam integram, si fieri poterit. Secundo,

ut singulis diebus faciat examen conscientiae per quartam horae partem. Tertio, ut octavo quoque die confiteatur et communicet. Quarto, eligat aliquem Confessarium stabilem, eumque accipiat ut ducem huius spiritualis itineris, et cum eo tractet omnia, quae ad suam animam pertinent. Quinto, legat saepe pios libros, et habeat bonorum hominum conversationem, malorum autem fugiat summo opere. Sexto, curet proficere quotidie in virtutibus, praesertim in humilitate, patientia et charitate. Et in summa, nitatur ipse quoque ad eam summam perfectionem, quam in suo statu et iuxta mensuram divinae gratiae acquirere poterit.

5. Haec autem sunt fere generalia monita, quae omnibus dari poterunt. Alia sunt deinde, quae iuxta cuiusque professionem aut statum, aut particularem indigentiam addi poterunt; immo haec ipsa augeri et intendi ex maiori aliquorum devotione et progressu spirituali. Quod facile advertet bonus et prudens instructor, adiutus gratia et lumine Domini et Salvatoris nostri DEI, cui sit gloria et honor in saecula. Amen.

Praeter generalia monita,
sunt alia peculiariora.

INDEX GENERALIS.

SEQUENTES ABBREVIATURAE
SINGULAS TOTIUS INSTITUTI PARTES INDICANT.

<i>Bul.</i> , ...	Bullarium.
<i>Comp. priv.</i> , ...	Compendium privilegiorum.
<i>Exa., c., n.</i> , ...	Examen, capita, numeros.
<i>P., c., n.</i> , ...	Constitutionum partes, capita, numeros.
<i>C., d., can., n.</i> , ...	Congregationes, Decreta, Canones, numeros.
<i>Cens. et prae.</i> , ...	Censuras et praecepta.
<i>Form.</i> , ...	Formulas.
<i>R. Sum.</i> , ...	Regulas Summarii.
<i>R. Com.</i> , ...	Regulas Communes.
<i>R. Sac., Conc., etc.</i> , ...	Regulas Sacerdotum, Concionatorum etc.
<i>Rat. St.</i> , ...	Rationem Studiorum.
<i>Ord. Gen.</i> , ...	Ordinationes Generalium.
<i>Instr.</i> , ...	Instructiones.
<i>Industr.</i> , ...	Industrias.
<i>Ex. Sp.</i> , ...	Exercitia Spiritualia.
<i>Direct.</i> , ...	Directorium.

Numeri **I, II, III**, ... Vol. I, Vol. II, Vol. III.
Numeri **1, 2, 3**, etc. . . . . Pag. 1, 2, 3, etc.

ABDICATIO bonorum, Vide *Bona* § Abdicatio.
Abdicationem muneris impetrante Admonitore Praepositi Generalis, novus eligitur, *C. 11 d. 11, II, 379*. Abdicatione Assistantis accepta, novus subrogatur, *C. 18 d. 19, II, 444*. PP. Assistentes et Admonitor laudabiliter officium suum renuntiant, approbante Congregatione, *C. 23 d. 8, II, 499*. De iis, qui, nominati ad regimen a Generali defuncto, onus deprecantur, *C. 10 d. 9, can. 4, II, 374, 563*.

ABECEDARI, Vide *Scholae* § Elementares.

ABNEGATIO. Quaerenda maior sui abnegatio et continua in rebus omnibus mortificatio, *Exa. c. 4 n. 46, II, 16*; *R. 12 Sum., III, 5*. Voluntatis et iudicii, *P. 3 c. 1 n. 23, II, 47*; *P. 6 c. 1 n. 1, II, 93*; *R. 31, 32 Sum., III, 6, 7*. Universi amoris sensualis, *P. 5 c. 2 n. 1, II, 87*. In iis, quae ad corpus pertinent, *P. 3 c. 2 n. 3, II, 51*. De ea saepe tractandum in concionibus domesticis, *P. 3 c. 1 n. 21, II, 46*; *R. 18 Sum., III, 5*.

Superior esse debet magnae mortificationis in omnibus pravis inclinationibus, et in obedientia

praecipue et humilitate probatus, *P. 4 c. 10 n. 4, II, 72*.

Hoc sit studium in quod incumbent Novitii, *P. 3 c. 1 n. 27, II, 47*; probantur in officiis abiectis et vestitu humili ad ipsorum abnegationem et humiliationem, *Exa. c. 1 n. 13, F, II, 3, 4*; *c. 4 n. 13, II, 11*; *P. 3 c. 2, C, II, 52*; *R. 33, 41 Mag. Nov., III, 125*; supponitur ut fundamentum in iis, qui educuntur e Novitiatu ad studia, *P. 4 Proce., II, 58*. Qui in tertia Probatione sunt, insistant in abnegatione universi amoris sensualis, voluntatis et iudicii proprii, *P. 5 c. 2 n. 1, 2, II, 87*; *R. 2 Instruct., III, 118, 263*; *R. 2 PP. tert. Prob., III, 265*. Coadiutor temporalis sollicitus in abnegationis sui ipsius profectum incumbat, *Exa. c. 6 n. 6, II, 19*.

Vide *Affectus*; *Amor*; *Iudicium proprium*; *Obedientia*; *Poenitentiae*; *Victus*; *Vestitus*; *Vitia*.

ABROGATIO brevis Innoc. X, Vide *Congregatio* § Novennalis; *Superiores* § Triennium.

ABSENTES. De Provincialis Decreto circa impedimenta alicuius absentis secundum Formulam

De absentibus
in Congregat.
provinciali.

Absentes

Congregationis provincialis n. 10, nihil ab ipsa Congregatione statui aut revocari potest, *C. 7 d. 53, II, 333*. Professis liberum non est abesse a Congregatione, si iuxta Canones interesse debent, *C. 6 d. 36 n. 2, II, 306*. Rector, absens a Collegio, potest alium, a Vice Rectore distinctum, sui loco mittere, *C. 12 d. 35, II, 397*. Quandam absens eligi possit ad Congregationem Procuratorum. Ad Congregationem generalem eligi possunt omnes Professi, qui de Provincia sunt, ubicumque fuerint, *C. 6 d. 25 n. 9, II, 299*; *C. 24 d. 14, II, 517*. Qui absentes eliguntur in Congregatione provinciali, vocentur, si fieri commode potest, ut Congregationi deinceps intersint, *C. 6 d. 19 n. 1, II, 296*; vocentur post electiones peractas ad solam negotiorum tractationem, *C. 7 d. 62, II, 334*; *Form. Congr. prov. n. 7, II, 601*; eodem modo vocentur eorum Substituti, *C. 10 d. 3, can. 2, II, 373, 563*.

In absentium et legitime impeditorum locum subrogentur in Congregatione provinciali ii, quibus ordine professionis proximum fuerit ius suffragii, *Form. Congr. prov. n. 11, II, 603*. Si quis ante electionem a Congregatione provinciali abesse cogatur, nec adesse possit electioni, admittatur alius, qui proxime ad Congregationem accederet. Si absens postea redeat, uterque admittatur, *C. 6 d. 25 n. 15, II, 300*. Cum quis in absentis locum admittitur in Congregatione, priore redeunte ante electionem, Substitutus excluditur, *C. 7 d. 61, II, 334*; etiamsi fuisset electus in Secretarium Congregationis vel Deputatum, *C. 11 act. 7*; si post electionem redierit absens, suo iure admittitur, posteriore non excluso, *C. 7 d. 61, II, 334*; *Form. Congr. prov. n. 12, II, 603*. In Congregatione provinciali absentium Substituti subrogentur donec omnes omnino electiones perfectae sint, etiam Subditorum, *C. 9 d. 9, can. 14, II, 362, 561*; post completas electiones nemo est pro absente subrogandus, *C. 6 d. 25 n. 15, II, 300*; *Form. Congr. prov. n. 12, II, 604*.

Proponatur in Congregatione generali ante quadrimum an expectandi absentes, *Form. n. 25, II, 583*. Propositum, *C. 1 d. 1 ante elect., II, 151*; *C. 2 in Ms. d. 7, 8, et 26 ante elect., II, 192*; *C. 5 act. 1*; *C. 9 Prooe., II, 360*; *C. 10, 11, 14, 15 Prooe., II, 372, 377, 412, 422*; *C. 16 d. 1, II, 425*; *C. 18, 19 Prooe., II, 438, 446*; *C. Poloc. 3 d. 1, II, 456*; *C. 20 d. 1, II, 467*; *C. 21 Prooe., II, 476*.

In fine Congregationis in locum absentis vocatus Substitutus ad Assistantis electionem, *C. 9 d. 43, II, 372*. Ob absentiam unius ex Electoribus, alius sufficitur; sed, adveniente Electore absente, admittitur hic ad Congregationem, abdicante ius suum eo, qui suffectus fuerat, *C. Poloc. 5 d. 1, 2, II, 463*. Substitutus sicut vocatur ad Congregationem, sed ad eius adventum non differtur electio Generalis, *C. 23 d. 4, II, 497*.

Absentes non possunt suffragium mittere ad Congregationem generalem; sed, si res fuerit eis communicata, sententiam suam in scriptis transmittent, *P. 8 n. 3, C, II, 121*. In Provinciis extra Europam ii, qui ius suffragii habent in Congregatione, mittere possunt scripto ad Provinciam suffragia sua de cogenda vel non cogenda Congregatione provinciali, Procuratores eligendi gratia, *Form. Congr. prov. n. 37, II, 611*. Id autem locum non habet in eis, quae iure communi sunt constitutae, *C. 24 d. 9, II, 516*. Vide *Impediti; Infirmi*.

Iurisdictio, absente Superiore, Vide *Superiores* § Iurisdictio.

ABSOLUTIO. Facultas amplissima absolvendi Nostros, *I, Bul., 15, 28, 57, 352, Comp., priv., 518*; aliorum Ordinum Religiosos, etiam a casibus in ipsorum Ordinibus reservatis, si facultatem habeant confitendi extra suum Ordinem, *I, Bul., 10, Comp. priv., 518 n. 10 § 2, n. 11*; quoscumque Christi fideles quolibet anni tempore, Rectoris sui licentia minime requisita, *I, Bul., 10, 18, Comp. priv., 515, 550*. Extra articulum mortis, etiam ad validitatem requiritur approbatio Ordinarii loci, *I, Comp. priv., 515 n. 2, 550*.

Inter vicennales Leonis XII facultates excipitur potestas absolvendi ab excommunicatione propter absolutionem complicit in peccato turpi, *I, Comp., priv., 516*.

Absolvi nequit apostata e Nostri nisi a Romano Pontifice vel Superiore Societatis, *I, Bul., 39, 98, Comp. priv., 526*.

Absolutionum Formulas minus usitatas habere debet Confessarius, *P. 4 c. 8, D, II, 71*.

Absolutio ab officio aut privatio peti non potest ab ullo Iudice, *I, Bul., 14, Comp. priv., 639*.

De absolutione a censuris, Vide *Censurae*.

De facultate absolvendi a reservatis Superiores, iter agentes, et omnes tempore renovationis votorum, Vide *Reservatio*.

ABSTINENTIA. Corporis castigatio immoderata esse non debet nec indiscreta in vigiliis, abstinentiis etc., *P. 3 c. 2 n. 3, II, 51*; *R. 48 Sum., III, 9*. In abstinentia sextae feriae, consuetudo Societatis servetur, *R. 5 Com., III, 10*; quid tunc in mensa legendum, *R. 9 Praef. lect., III, 144*. Vide *Ieiunia; Poenitentiae*.

ACADEMIAE. Privata ad Magistros instituendos: tempus, ratio, *Rat. St. R. 30 Prov., III, 164*; *R. 9 Rect., III, 167*. Ad Hebraeam Graecamque linguam, *Rat. St. R. 8 Prov., III, 159*; *R. 7 Rect., III, 166*. Ad Mathesim, *Rat. St. R. 20 Prov., III, 162*.

Quot et quales instituendae in nostris Collegiis. Academici quales. Quales exercitationes, Praefecti, Officiales etc., *Rat. St. R. 23 Rect., III, 168*; *R. 34 Praef. St. inf., III, 198*; *R. 45 Prof. cl. inf., III, 208*. Regulae Academiarum et Praefectorum, *III, 228-234*.

Suffragium
absentium.

De absentibus
in
Congregatione
generali.

ACCEPTARE, ACCIPERE, Vide *Admittere*; *Bona*; *Dare et accipere*; *Epistolae*; *Paupertas*.

De promissione acceptandi gradum, Vide *Gradus in Societate* § Promissio. De non acceptandis dignitatibus extra Societatem, Vide *Dignitas*.

ACTA. De actis Congregationis generalis, *Form. Congr. gen. n. 74, II, 595*.

Acta primae Congregationis ante electionem proponuntur Congregationi, *C. 2 d. 4 ante elect., II, 189*. Deputantur qui in unum corpus redigant et proponant Congregationi acta praecedentia electionem Generalis in 1.^a et 2.^a Congregatione; qui videant, si quid est in actis Congregationis 1.^{ae}, post electionem celebratae, quod non ab hac deberet confirmari, *C. 2 d. 5, II, 194*; qui acta 1.^{ae} et 2.^{ae} Congregationis post electionem revideant, *C. 3 d. 9, II, 220*.

Acta asservuntur, *C. 2 d. 46, II, 204*; *C. 3 d. 9, II, 220*; *R. 6, 7 Secr. Soc., III, 56*. Non communicanda Provinciis, *C. 6 d. 27 n. 3, II, 301*.

Hac vice supersedetur repetitione omnium actorum, *C. 14 d. 27, II, 420*. Generalis et Assistentes acta et decreta recognoscant, *C. 18 d. 23, II, 445*; cum Secretario Societatis acta omnia ac decreta, ex iis extrahenda, recognoscant et probent, *C. 19 d. 12, II, 449*; acta ultimarum sessionum, quae nondum conscribi potuerunt, recognoscant et probent. Omittitur actorum Congregationis lectio iterata. Colligant ex iis decreta, eaque typis edant, *C. 23 d. 43 n. 4-6, II, 511*; acta et decreta, tum quae in singulis actis lecta et probata fuissent, tum quae confici nondum potuissent, recenseant et probent, facta potestate immutandi verba ad mentem Congregationis, *C. 24 d. 28 n. 2, II, 523*.

De actis Congregationis provincialis, *Form. Congr. prov. n. 18, 49, 50, II, 605, 615*.

Scribantur fideliter a Secretario et eius socio, *C. 6 d. 26 n. 2, II, 300*. Acta deinceps a Provinciali et Secretario subscribenda, *C. 6 d. 25 n. 17, II, 300*; *C. 16 d. 22, II, 429*. Actis subscribat Secretarius, si postremae relectioni et approbationi omnium actorum interfuerit; aliter Adiunctus, ad nomen proprium addito nomine officii: Prosecretarius, *C. 13 d. 23, II, 411*. In actis, quae in Provinciis manent, scribuntur omnia, quae fuerunt in Congregatione transacta, sive probata fuerint sive reiecta; Romam vero approbata solum mittantur, *C. 6 d. 25 n. 16, II, 300*. Habeatur in archivio Provinciae liber continens acta Congregationum provincialium cum responsis Generalis, *R. 23 Soc. Prov., III, 92*; *Ord. Gen. c. 8 n. 3, III, 277*.

Acta Congregationum Procuratorum in archivio Societatis servanda, *R. 7 Secr. Soc., III, 57*.

ACTIO, Vide *Declamationes*.

Actio gratiarum, Vide *Gratitudo*; *Mensa*.

ACTUS. Scholastici debent habere suos actus, *P. 4 c. 6 n. 17, II, 66*. Cancellarii est discer-

nere an sufficiens doctrina sit eorum, qui ad actus sunt admittendi, *P. 4 c. 17 n. 2, II, 88*. Quot anni studiorum ad actus requirantur. Tempus in iis celebrandis ponendum, *P. 4 c. 15 n. 2, 3, B, II, 80, 81*. Examinis tempus et forma. Actuum tempus et forma, *R. 23, 24 Praef. St., III, 171*. Professores superiorum Facultatum intersint actibus theologicis et philosophicis, *R. 25 Praef. St., III, 171*.

De actibus theologicis, *R. 7-13 Praef. St., III, 169, 170*. Ad actum theologicum habendum requiruntur tria clara de aptitudine suffragia, *C. 11 d. 24 n. 5, can. 5 n. 5, II, 383, 565*. Ad actus theologicos statuendos, alterius iudicium ad Magistrorum et Praefecti adiungi potest arbitrio Provincialis, *Instr. 20 n. 5, III, 384*. Actuum theologicorum numerus contrahendus. Nimiae Magistrorum interlocutiones vitandae, *C. 11 d. 24 n. 6, can. 5 n. 7, II, 383, 565*. Theologicos particulares quatuor, generalem unum habeant repetentes Theologiam, *Rat. St., Instit. Theol. repet. n. 9, 10 III, 225*.

Quid facto opus, si in publicis disputationibus theologicis iudices formare nequeunt iudicium certum de sufficientia doctrinae ad professionem 4 votorum, *C. 10 d. 13, can. 7, II, 875, 568*. Inquirentes argumentum vel conclusionem ante actum theologicum, denuo more aliorum ad examen subeundum revocentur. Qui in actu parvo id fecisset, excidet spe actus magni. Complices puniendi, *C. 11 d. 24 n. 6, can. 5 n. 6, II, 383, 565*.

Vide *Disputationes*.

De actibus philosophicis, *R. 19-25 Praef. St., III, 170, 171*.

Actuum tempus, materia, ratio, apparatus in Academia Theologorum et Philosophorum, *R. 8, 9 Acad. Theol. et Phil., III, 231*.

ADDITIONES ad meditationem exacte omnes servandae, *Direct. c. 3 n. 1, III, 510*; *c. 15 n. 9, III, 527*. Quando et quomodo dandae, *c. 15 n. 8, 9, III, 526, 527*. Additiones ad examen particulare an dictandae, *c. 13 n. 5, III, 524*.

ADIUNCTUS Secretarii, Vide *Secretarius* Congregationis provincialis; *Acta* Congregationum provincialium.

ADIUTOR Magistri, Vide *Bidellus*.

ADMINISTRATIO bonorum, Vide *Bona*.

ADMITTERE. Admittendorum 4 classes, *Eva. c. 1 n. 7-11, II, 2*. Ratio Societatis in recipiendis Novitiis approbatur, *I, Bul., 876, Comp. priv., 637*.

Admittuntur iuxta Societatis morem per Superiores, non in Capitulis, *I, Bul., 119, 121*. Consultorum suffragium est consultivum, non decisivum, *I, Bul., 125, 126*. P. Provincialis integram rationem totius ante actae vitae ab iis exigit, qui Societatem ingrediuntur, *Eva. c. 4 n. 36, II, 14*; *R. 131 Prov., III, 86*. Ne nimii sint Nostri in homini-

Admittere
ad
Probationem.

Admittere

Acta
Congregatio-
num
generalium.

Acta
Congregatio-
num
provincialium.

Quis habeat
facultatem
admittendi.

bus ad Societatem alliciendis, sed per virtutes et bonum vitae odorem omnes ad Christum trahere curent, *R. 33 Prov., III, 77*. Caveat Provincialis ne cuiusquam admissio iustam externorum offensionem aut Societatis nocumentum pariat; quod cum iis potissimum observandum, qui in scholis Societatis instituuntur, *R. 32 Prov., III, 76*.

Generalis facultatem habet admittendi etiam per alium. Eam communicat ut vult, *I, Bul., 339; P. 1 c. 1 n. 1, II, 27; P. 9 c. 3 n. 1, A, II, 130, 133*. P. Provincialis vi muneris etiam per alios, *R. 32 Prov., III, 76*; qui ordinarie admittere possunt in absentia sunt Provinciales; extraordinarie vero, quivis Commissarius Praepositi Generalis vel eiusdem Provincialis, *P. 1 c. 1, B, II, 28*. Superiores locales eam per se non habent; sed possunt candidatos praesentare, vel, si res urget, ut hospites admittere, *P. 1 c. 1 n. 2, A, B, II, 27, 28; R. 79, 80 Praep., III, 104, 105; R. 77, 78 Rect., III, 114*.

Qui habet officium admittendi, habeat apud se Examinatorem. Uterque qualis esse debet, *P. 1 c. 1 n. 3, 4, II, 27; Regulae Examin., III, 133, 134*. Habeat convenientem delectum eorum, qui admittuntur; curet bene intelligere quae sint eorum dotes et vocatio, *P. 1 c. 1 n. 3, C, II, 27, 28; c. 4 n. 2, II, 33; P. 10 n. 7, II, 144; Instr. 6 n. 1, III, 353*. Habeat cognitionem rerum Societatis ac zelum boni progressus ipsius; sit moderatus in admittendi desiderio, et liber ab omni minus ordinato affectu, *P. 1 c. 1 n. 4, II, 27; R. 1, 2 Examin., III, 133*; ne charitatis particularis affectus universali noceat, *P. 3 c. 3 n. 16, II, 31*; curet ne desit vocationi divinae, *P. 1 c. 1, C, II, 28; c. 3 n. 13, II, 29*.

Quales
admittendi.

Admittendi valde cognosci debent; alioquin differantur, nisi peculiares causae urgeant, *P. 1 c. 1 n. 3, II, 27; c. 4 n. 1-3, C, D, II, 33, 34; R. 5 Examin., III, 133*. Quo pluribus Dei donis praediti sint ad finem Societatis, quo certius perspecti, eo magis idonei erunt, *P. 1 c. 2 n. 1, 13, II, 28, 29; R. 32 Prov., III, 76; R. 2 Examin., III, 133*. Nobilitas, divitiae, bona fama etc., si caetera adsint, aptiores eos reddunt, *P. 1 c. 2 n. 13, II, 29*. Si quis motus esset a Nostri ad Societatem, videatur an tempus aliquod sit ei praescribendum ut denuo rem examinet, ac si nullus de Societate ipsum movisset, *Exa. c. 3 n. 14, II, 7; R. 9 Examin., III, 134*.

Quid ipsis admittendis considerandum, *I, Bul., 24*; nostrum Institutum intelligant, probationesque ac difficultates, quae in eo sunt, *P. 1 c. 4 n. 3, II, 33; R. 15 Examin., III, 134*.

Quales in Coadiutores admittendi, Vide *Coadiutores § Temporales*.

Quales esse debeant, qui in Scholasticos admittuntur, *P. 1 c. 2 n. 5-13, II, 29*. Iuvenes, qui bonorum morum et ingeniorum indole spem faciant

quod in probos simul ac doctos viros sint evasuri, *P. 4 Prooe., A, II, 54; c. 3 n. 2, II, 59; P. 5 c. 2 n. 5, II, 88*. Non nisi vere apti, et qui Rhetoricam absolverunt, *C. 20 d. 12 n. 1, II, 471*.

Qui sunt ex Ordine militari Christi, admitti possunt in Societatem, *C. 1 d. 129, can. 5, II, 185, 525*. Alumni Missionum et Collegii de Propaganda aliorumque Collegiorum Missionum admitti non possunt sine licentia speciali Summi Pontificis vel Congregationis de Propaganda Fide, *I, Comp. priv., 638*. Vide *Maioratus*.

Admitti non debent inutiles ad Institutum et difficiles, etiamsi ipsis sit utile, *P. 1 c. 2 n. 4, II, 29; P. 10 n. 7, II, 144; R. 2, 3 Examin., III, 133*. Quorum parentes sunt in necessitate extrema ac praesenti, *Exa. c. 3, B, II, 8; R. 11 Examin., III, 134*. Qui non statuerunt vivere et mori in Societate, *P. 1 c. 4 n. 3, B, II, 33, 34*. Cappellani Ordinis S. Ioannis hierosolymitani, *C. 13 d. 7, II, 406*. De impedimentis a Societate excludentibus, vel difficiliorem reddentibus admissionem, Vide *Impedimenta*.

Qui admitti
non debent.

Facultas admittendi 60 personas, *I, Bul., 8*. Quoslibet secundum Constitutiones, *I, Bul., 9*; Coadiutores Presbyteros 20, *I, Bul., 12*; Coadiutores idoneos sine certo numero, *I, Bul., 20*. Non excluditur numerus, licet magnus, idoneorum, *P. 8 c. 1 n. 2, B, II, 113, 115*. Ne plures admittantur, quam qui Provinciis necessarij sint, *C. 7 d. 82, n. 2, 3, II, 339*; admittendorum numerus determinetur a P. Generali, considerato cuiusque Provinciae statu temporali, *C. 8 d. 60 n. 1, II, 359; Instr. ult., pro Prov. n. 1, III, 388*.

De numero Coadiutorum, Vide *Coadiutores § Temporales*.

Aetas valde tenera vel plus satis provecata est impedimentum secundarium, *P. 1 c. 3 n. 15, II, 31*. Admittendi iuvenes, *P. 4 Prooe., A, II, 54; C. 1 d. 58, II, 169*. Post 14 aetatis annum, *P. 1 c. 2 n. 12, II, 29*; vel ante expletum 14 annum, cum facultate P. Generalis, *I, Bul., 300, Comp. priv., 637; P. 1 c. 3, K, II, 32*. Etiam post expletum 12 annum, *I, Bul., 356, Comp. priv., 638*. De aetate admittendorum serventur Constitutiones, *I, Bul., 126, 376, Comp. priv., 637; C. 2 d. 14, 11, 197*. Admissio sine dispensatione P. Generalis ante annum 15, est invalida, *C. 8 d. 35, can. 9, II, 354, 558*. In aetate ultra 50 expletos annos non habet Provincialis facultatem dispensandi, *R. 36 Prov., III, 77*.

Qua aetate
admittendi.

Indulgentia in die ingressus, *I, Bul., 441, Comp. priv., 603*.

De dispensatione cum admittendis, Vide *Impedimenta*.

De recedentibus aut dimissis denuo admittendis, Vide *Dimittere; Apostatae*.

De promissione admittendi gradum, Vide *Gradus in Societate*.

An et quomodo Beneficia admittenda, Vide *Beneficia*.

Provincialis potest post biennium ad vota simplicia admittere quos idoneos iudicaverit, *P. 4 c. 3 n. 3, II, 59; R. 65 Prov., III, 80.*

De admittendis poenitentiis, Vide *Poenitentiae*.

De facultate admittendi Domos et Collegia, Vide *Bona; Collegia*.

De prohibitione admittendi dignitates extra Societatem, Vide *Dignitas*.

De admissione ad scholas, Vide *Scholae*.

ADMONITIONES P. Natalis in Constitutiones, Vide *Constitutiones*. De correctione, Vide *Correctio; Poenitentiae*.

ADMONITOR. Fiat a P. Generali Deputatio pro Regulis Admonitoris et modo eligendi illum revivendis ac perficiendis, *C. 4 d. 2, II, 247*. Approbantur Regulae Admonitoris, *C. 4 d. 43, II, 257*; et Formula ad eum eligendum, *C. 4 d. 48, II, 258*. Regulae Admonitoris Generalis sunt, *III, 55*. Cur institutus, *P. 9 c. 4 n. 4, II, 134; C. 1 d. 81, II, 174*.

Sit Professus 4 votorum, sive ex numero Assistantium, sive extra numerum eorumdem, *C. 2 d. 22, II, 199; C. 4 d. 15, can. 24, II, 251, 544*. Qualis et quomodo eligendus, *Form. Congr. gen. n. 86-89, II, 597*. Electio peragenda est in Congregatione generali, *I, Bul., 121*. Vocantur ad electionem Procuratores Provinciarum, *C. 2 d. 22, II, 199*; Procurator Generalis, *C. 3 d. 44, can. 16, II, 228, 540*; et Secretarius Societatis, *C. 4 d. 11, can. 15, II, 250, 548*.

Eligitur per secreta scrutinia et decisiva suffragia, *I, Bul., 121*; ad plura suffragia, *C. 1 d. 81, II, 174; C. 3 d. 17, II, 222; C. 4 d. 17, II, 251*; ad plura medietate, *C. 5 d. 68, II, 285 et seq.*

Electiones peractae, *C. 1 d. 81, II, 174; C. 2 d. 3, 22, II, 194, 199; C. 3 d. 17, II, 222; C. 4 d. 17, II, 251; C. 5 d. 62, 68, II, 284, 285; C. 7 d. 8, II, 317; C. 8 d. 2, II, 344; C. 9 d. 2, II, 360; C. 10 d. 5, 17, II, 378, 376; C. 11 d. 11, II, 379; C. 12 d. 6, II, 389; C. 13 d. 3, II, 405; C. 15 d. 4, II, 422; C. 16 d. 5, II, 426; C. 17 d. 4, II, 434; C. 18 d. 4, II, 439; C. 19 d. 4, II, 447; C. Poloc. 2 d. 6, II, 454; C. Poloc. 3 d. 4, II, 457; C. Poloc. 4 d. 3, II, 459; C. Poloc. 5 d. 4, II, 464; C. 20 d. 4, II, 468; C. 21 d. 6, 7, II, 478; C. 22 d. 9, II, 485; C. 23 d. 8, 9, II, 499, 500; C. 24 d. 6, II, 515*.

Electus eodem die, quo Assistentes, sed a prandio, *C. 2 d. 22, II, 199; C. 3 d. 17, II, 222*; die sequenti, *C. 4 d. 17, II, 251; C. 11 d. 11, II, 379*; eodem die et actione, *C. 7 d. 8, II, 317 et seq.*

Post Generalis electionem, vel si tempore Congregationis moritur Generalis, potest Congregatio vel Admonitorem confirmare, vel novum eligere, *C. 6 d. 27 n. 4, II, 301; C. 10 d. 17, II, 376; Form. Congr. gen. n. 53, II, 588*. Confir-

matus fuit, *C. 2 d. 22, II, 199; C. 9 d. 2, II, 360; C. 10 d. 17, II, 376; C. 19 d. 4, II, 447*.

Substitutio Admonitoris absentis vel mortui fit extra Congregationem eodem modo, quo Assistentium, *C. 3 d. 42, can. 19, II, 228, 541; C. 4 d. 54, can. 25, II, 253, 545*; cum approbatione omnium vel maioris partis Provincialium, *P. 9 c. 5 n. 3, II, 136; C. 1 d. 84, 87, can. 35, 38, II, 175, 528; C. 3 d. 12, II, 221*; eorum tantum Provincialium, qui sunt in Europa, *C. 4 d. 54, can. 25, II, 253, 545*; etiam Provincialium Provinciarum Marylandiae Neo Eboracensis et Missouriianae, *C. 24 d. 9, II, 516*. Unum tantum proponere debet Generalis, dando de eo, si opus est, informationem, *C. 6 d. 27 n. 2, II, 301*. Potest Admonitorem propositum monere ac substituere, prius quam Provinciales electionem probent, *C. 8 d. 19, II, 349; Form. n. 85, II, 597*.

Sic substitutus extra Congregationem, iuramentum praestat coram Generali, Assistentibus, Secretario Societatis et Procuratore Generali, *C. 6 d. 27, n. 2, II, 301*. Potest Generalis de Admonitoris inhabilitate vel indignitate iudicare, *C. 17 d. 8, II, 435*.

Admonitoris litterae, Nostrorumque ad ipsum, solummodo a Generali reserari possunt, *C. 7 d. 14, II, 320*.

Vita functo Generali, Admonitor Generalis est Admonitor eius Vicarii. Si ipsemet fuerit Vicarius, eligatur novus Admonitor a Vicario consilio et suffragio Assistantium, *C. 2 d. 35, can. 31, II, 203, 535; Offic. Vic. n. 7, II, 49*.

Socius Provincialis, a Generali designatus, est eius Admonitor, *R. 11 Prov., III, 75; R. 2 Soc. Prov., III, 89*. Regulae Admonitoris Praepositorum inferiorum, *III, 138, 139*.

Superiores debent habere suum Admonitorem, *P. 9 c. 4 n. 4, II, 134; c. 6, I, II, 142*.

Designantur a Provinciali, sed confirmandi a Generali, *R. 25 Prov., III, 76*. Admonitor non tenetur scribere Superioribus, ut Consultores, *C. 7 d. 52, II, 333*. De quibus et quomodo Superior ab eo monendus, *P. 9 c. 4 n. 2-4, II, 134; C. 1 d. 82, can. 34, II, 174, 528*.

ADULATIO. Ab omni specie adulationis abstinendum, *R. 21 Com., III, 18*. Iuniores seniorum familiaritatem et patrocinia ne captent, *Instr. 7 n. 3, III, 855*.

ADVENTUS. Vide *Ieiunia*.

ADVERSARIUS, Vide *Amor; Benevolentia; Stilus*.

ADVOCATUS, Litibus forensibus si quis se immisceat, et tamquam Advocatus aut Procurator alterutram partem tueatur, castigandus, *C. 16 d. 31, II, 481*. Vide *Expensae; Lites; Ministeria; Negotia*.

AEDIFICARE, AEDIFICIA. Facultas aedificandi vel acceptandi ubique Collegia, Domus, ec-

Admonitor
Praepositi
Generalis.

Admonitor
Vicarii
Generalis.

Admonitor
Praepositorum
inferiorum.

clesias vel oratoria conceditur Societati et impediri prohibetur, etiam intra cannas privilegii Mendicantium, non obstantibus confirmationibus ac censuris, etiam in posterum emanandis, *I, Bul., 17, 18, 31, 32, 65, 66, 339, Comp. priv., 519, 502, 535, 567.*

Facultas erigendi Domos, Collegia et Universitates est penes Generalem, non expectata Congregatione generali, *P. 9 c. 3 n. 17, II, 132.*

Facultas ponendi primum lapidem in ecclesiis aut oratoriis, *I, Bul., 18, Comp. priv., 568 n. 187.* Observanda in novarum Domorum erectione, *I, Comp. priv., 520.* Qua licentia erigendae, vel in alios usus convertendae, *I, Comp. priv., 540.* Si quae aedificanda maioris momenti fuerint, ut esset templum vel dormitorium etc., nisi approbante Generali, non fiant, *R. 75 Prov., III, 81.*

Superiores locales inconsulto Provinciali aedificare nihil debent; nec permittere Provinciales ut quidquam, nisi quod necessarium sit, aedificent, *Ord. Gen. c. 2 n. 9, III, 260; Instr. ult., pro Prov. n. 10, III, 390; pro Rect. n. 3, III, 392.*

Qualia
aedificia.

Aedificia sint in aere salubri, *P. 10, C, II, 145.* Ne fiant palatia nobilium. Sint utilia, sana et fortia; sed paupertati nostrae convenientia, non sumptuosa nec curiosa. De ecclesiis nihil dictum, *C. 1 d. 113, can. 11, II, 182, 526.* Forma ac modus aedificiorum nostrorum construendorum ad Generalem referenda, *C. 2 d. 84, can. 9, II, 210, 531; R. 75 Prov., III, 81.*

In villis, ubi sedebant Nostri cum a studiis feriantur, peraccommodae ac sufficientes aedes habitationi sint, in quibus non desideretur religiosa disciplina, *Ord. Gen. c. 14 n. 1, III, 289.*

Conservatio.

Cura conservandi ac reparandi aedificia pertinet ad Rectores et Superiores immediatos, *P. 4 c. 2 n. 5, II, 57; c. 10 n. 5, II, 73; P. 9 c. 3 n. 3, II, 130.* Id ut fiat, curabit Provincialis, *R. 75 Prov., III, 81.* Vide *Benedictio; Domus; Fundatio; Paupertas.*

AEDIFICATIO SPIRITUALIS ante oculos habenda, *Exa. c. 4 n. 41, II, 15; P. 1 c. 3, I, L, II, 32; P. 2 c. 3 n. 10, II, 40; P. 3 c. 1 n. 9, 15, N, II, 44, 49; P. 4 Prooe., II, 53; P. 6 c. 2 n. 16, II, 97; P. 7 c. 2, G, II, 109; c. 4 n. 6, II, 112.* Ad hoc solet conferre species honesta, *P. 1 c. 2 n. 3, 10, II, 29; et mundities, R. 19 Com., III, 11.* Procuranda verbis, sed magis operibus, *P. 7 c. 4 n. 2, II, 111; litteris, C. 2 d. 54, II, 205; ministeriis, nihil pro iis accipiendo, Vide Ministeria.* Videant Superiores an pietatis semper et aedificationis bonus odor a Nostriis in agendo diffundatur, *C. 18 d. 22 n. 8, II, 445.* Vide *Epistolae § Litterae Annuae.*

Commendatur speciali modo aedificatio Generali et aliis primis, *P. 4 c. 10 n. 4, II, 72; P. 8 c. 1 n. 3, II, 114; P. 9 c. 2 n. 3, II, 129; c. 6, A, II, 141.* Superioribus, *P. 4 c. 10 n. 4,*

8, II, 72, 73; P. 8 c. 1 n. 3, G, II, 114; P. 9 c. 2 n. 2, 9, II, 129, 130; c. 6, A, II, 141; Instr. de sp. c. 1 n. 7, III, 328; c. 4 n. 9, III, 335. Antiquis in Societate, *P. 3 c. 1 n. 19, II, 46.* Praefecto spiritus, *Instr. 10 n. 10, III, 362.* Concionatoribus, *R. 3 Conc., III, 17.* Socio Magistri Novitiorum, *R. 4 Soc. Mag., III, 131.* Magistris, *R. 10 Prof. cl. inf., III, 204.* Procuratoribus, *P. 9 c. 6 n. 12, II, 140; R. 1 Procuratorum, III, 69, 71, 94, 106, 115.* Scholasticis, *P. 4 c. 4 n. 6, II, 61; R. 8 Schol., III, 24; Rat. St. R. 7, III, 224.* Aegrotis et morientibus, *Exa. c. 4 n. 32, II, 13; P. 3 c. 1 n. 17, II, 46; c. 2, G, II, 53; P. 6 c. 4 n. 1, II, 101.* Peregrinis, *R. 8-10 Peregr., III, 23.* Emptori, *R. 3 Empt., III, 153.* Coquo, *R. 9 Coqui, III, 156.*

Vide *Antiquiores; Recreatio; Superiores.*

AEDITUUS. Regulae, *III, 147-149.*

AEGROTI, AEGRITUDO, Vide *Infirmi; Monasteria; Socius exeuntium.*

AES ALIENUM. Causas aeris alieni contracti diligenter in visitatione inquirat Provincialis, *C. 7 d. 82 n. 8, II, 339; item de debitis activis et passivis, Instr. ult., pro Prov. n. 17, III, 391.* Quae Collegio debentur, qua diligentia exigenda, *pro Proc. n. 3, III, 394.* Magnum aes alienum Collegia vel Domos conflare non sinat Provincialis, *R. 82 Prov., III, 81.* Debita prius solvere debent Societatem ingressuri, *Exa. c. 4 n. 1, II, 8.* Vide *Impedimenta secundaria; Inopia.*

Quaenam sint remedia ad aes alienum dissolvendum, *C. 2 d. 27, can. 12, II, 201, 532; C. 7 d. 82, II, 339; C. 8 d. 60, II, 359; singillatim pro Collegio romano, C. 3 post d. 48, II, 229.* Ea applicari curet Generalis, *C. 6 d. 46, II, 314.* Puniantur negligentes, Vide *Superiores § Punitio.*

AETAS. Confessarii aetate sint maturi, Vide *Confessarii.* Aetate non maturi Monasteria Monialium aut puellarum Conservatoria non frequentent, *C. 20 d. 12 n. 9, II, 471.* De aetate admitte-ndorum ad Societatem, ad gradus vel ad vota biennii, Vide *Admittere; Gradus; Vota § Biennii.* Aetas P. Generalis debet esse nec valde senilis nec valde juvenilis, *P. 9 c. 2, B, II, 130.*

AFFECTUS inordinatus saeculi et propinquorum exuendus, *Exa. c. 4 n. 2, 7, II, 9, 10; R. 8 Sum., III, 4; periculum affert errandi in iudicio, Exa. c. 4 n. 3, II, 9.* Pravi, incorrigibiles excludunt a Societate, *P. 1 c. 3 n. 9, II, 31; P. 2 c. 2 n. 2, II, 37.* Humani incalescunt, refrigerescunt spiritu, *P. 6 c. 3 n. 1, II, 99.* Creaturarum omnium exuendus et in Creatorem referendus, *P. 3 c. 1 n. 26, II, 47; R. 17 Sum., III, 5.* Peculiares vincendi, *Industr. c. 8 n. 9, III, 416.* In Generali debent esse mortificati, *P. 9 c. 2 n. 3, II, 129.* Caveat Examinator ab inordinato affectu amicitiae, *P. 1 c. 1 n. 4, II, 27; R. 1 Examin., III, 133.*

In meditatione maior ratio habenda est affectus quam intellectus, *Direct. c. 14 n. 3, III, 525*. Ad electionem motio affectus excellentior via est, sed periculosior quam discursus, *c. 27 n. 1, III, 536*. Affectus motio cur ratione probanda, *c. 28 n. 5, III, 539*. Qui affectus in meditatione Passionis excitandi, *c. 35 n. 4, III, 546*.

Vide *Abnegatio*; *Amor*; *Consanguinei*.

AFFLICTIO corporis, Vide *Abstinentia*; *Correctio*; *Ieiunia*; *Poenitentiae*; *Sensus*.

AGER, Vide *Coadiutores* § *Temporales*; *Negotiatio*; *Praedia*; *Vacatio*.

AGGREGARE Sodalitates, Vide *Sodalitates*.

Facultas aggregandi vel uniendi Residentiam Collegio aut Domui Probationis, *C. 24 d. 15, n. 3, II, 518*.

ALBA RUSSIA, Cfr. *Congregationes polocesenses, II, 450-466*.

ALBUM. In album, sive matriculam, nostri Scholastici referendi, *P. 4 c. 17 n. 3, II, 83*; *R. 11 Praef. St. inf., III, 196*. Vide *Catalogi*.

ALERE: Ne plures in Societatem admittantur quam ali possint, Vide *Inopia*; *Alimenta*.

ALGERIA. Rectoribus et Professis, in Algeria degentibus, ius est ut ad Congregationem provincialem conveniant, *C. 22 d. 28, II, 491*.

ALIENATIO honorum, Vide *Bona*.

ALIMENTA. Dimissi e Societate Professi nulum ius habent ad alimenta, *I, Bul., 236, Comp. priv., 562*; *C. 2 d. 77, II, 209*; *C. 7 d. 3, II, 315*. Vide *Alere*; *Provisiones*.

S. **ALOISIUS** Gonzaga. Vita, virtutes, miracula, *I, Bul., 226...*; beatificatio, *I, Bul., 228*; canonizatio petenda, *C. 6 d. 44, II, 313*; *C. 9 act. 16*; concessa, *I, Bul., 229*; Missa et officium, *I, Bul., 228, 229, 379, Comp. priv., 586*. Datur patronus principalis scholis et Universitatibus Societatis. Facultas circa festum, Missam et officium ut patroni scholarum, *I, Bul., 225, 229, Comp. priv., 586*. Hymnus, *Infensus hostis gloriae*, approbatur, *I, Comp. priv., 586*. Officium votivum, *I, Bul., 457, Comp. priv., 587*. Indulgentiae sacras eius exuvias venerantibus, *I, Bul., 229, 447, Comp. priv., 611*; in eius festo, quod cum permissione Ordinarii celebrari potest quocumque die, loco et altari, *I, Comp. priv., 608*; in sex eius Dominicis, *I, Comp. priv., 610*.

S. **ALPHONSUS** Rodriguez. Vita, virtutes, miracula, *I, Bul., 479*; beatificatio, *I, Bul., 483*; canonizatio, Missa et officium, *I, Bul., 485, Comp. priv., 588*. Indulgentiae in eius festo, *I, Bul., 489, Comp. priv., 608*; venerantibus eius exuvias, *I, Bul., 486*.

ALTARE. Facultas erigendi altare in oratoriis et cappellis Societatis per Provinciales approbatis, et Missam et alia divina officia celebrandi, *I, Bul., 59, 352, Comp. priv., 640*. Benedictio, consecratio, *I, Bul., 19, 355, Comp. priv., 568*.

Privilegium ubique erigendi altare portatile, *I, Bul., 16, Comp. priv., 523*; revocatum, *I, Comp. priv., 523*. Licet inter missiones et in domibus etiam privatis tempore missionis, *I, Bul., 78, Comp. priv., 523*; et in locis infidelium et haereticorum, *I, Comp. priv., 524*. Usus altaris portatilis pro infirmis, *I, Comp. priv., 524*; in castris militum, *I, Bul., 78, Comp. priv., 523*.

Altare privilegiatum in nostris ecclesiis, *I, Bul., 224, 448, Comp. priv., 525*. Debet signo visibili manifestari, *I, Comp. priv., 525 n. 36*. Privilegium generale et personale, *I, Bul., 280, 283, 436, 448, Comp. priv., 615*.

AMANUENSIS, Vide *Scriptores*.

AMATORES NOVITATUM, Vide *Opiniones*; *Doctrina Societatis*.

AMBITIO est malorum omnium mater, *P. 10 n. 6, II, 143*; est pestis, *P. 9 c. 1, A, II, 128*. Quam sit fugienda, *I, Bul., 5, 24*; *P. 4 c. 6 n. 17, II, 66*; *P. 9 c. 1, A, II, 128*. Ambitiosa cupiditas, causa apostasiae, *I, Bul., 38*. In visitatione Domus vel Collegii interroget Provincialis an aliqua ambitionis indicia in aliquo appareant, *R. Prov. c. 15 n. 14, III, 87*.

Non licet ambire mutationem gradus, *I, Bul., 122, Comp. priv., 560, 598*. Sub excommunicatione et aliis poenis interdicitur ambitus officiorum S. Inquisitionis in Hispania, *C. 5 d. 28, II, 269*. Locorum ambitio in scholis removenda, *P. 4 c. 6 n. 17, II, 66*; *c. 15 n. 4, II, 80*. Vide *Humilitas*.

De voto Professorum non ambiendi et denuntiandi ambientes, Vide *Vota simplicia*.

De crimine ambitus, *Form. Congr. gen. n. 21-24, II, 581, 582*; *Form. Congr. prov. n. 23, 24, II, 607*.

Unusquisque sub poena excommunicationis teneatur manifestare Vicario vel alicui ex antiquioribus Professis, si sciret aliquem Generalatum affectare. Qui de hac ambitione convictus esset, activo et passivo suffragio privetur in omni Congregatione, *P. 8 c. 6 n. 2, II, 123*; sed oportet ut clare constet de crimine. Quid, si tantum est suspicio, *P. 8 c. 6, A, II, 125*. Quid, si Vicarius notaretur de ambitu, *C. 1 d. 9 ante elect., II, 155*; *C. 2 d. 20 ante elect., II, 191*.

Excommunicationem incurrunt et alias poenas qui in iudicio de ambitu aliter, atque in animo sentiunt, sententiam dicunt, *P. 8 c. 6, A, II, 125*; *C. 1 d. 7 ante elect., II, 155*; *Cens. et praec. c. 1 n. 2, II, 567*; qui ambitiose agunt ut se vel alium eligant aut excludant; incurrunt excommunicatio a die indictae Congregationis usque ad electionem, tum in provinciali tum in generali Congregatione; extenditur in non habentes suffragium, qui agunt pro illis vel contra illos, qui habent, *C. 6 d. 35 n. 1, II, 306*; *C. 1 d. 7 ante elect., II, 155*; *C. 4 d. 2 ante elect., II, 246*; *C. 7*

Ambitio

Altare
portatile.

Altare
privilegiatum.

Crimen
ambitus.

Ambitio

d. 55, II, 333. Item excommunicationem et alias poenas incurrunt qui cum Nostris aut externis egerint, vel litteras aut favorem Praelatorum, Principum aut aliorum procuraverint ad quamvis nationem vel personam promovendam vel excludendam, C. 4 d. 2 ante elect., II, 246; Cens. et praec. c. 1 n. 4, II, 567; qui, cum Electores non sint, electionis sinceritatem libertatemque impedire conantur, C. 4 d. 2 ante elect., II, 246; C. 7 d. 55, 88, II, 333, 341; Cens. et praec. c. 1 n. 4, II, 568. Extenditur ad informationem non sinceram, C. 1 d. 7 ante elect., II, 155; quae studiose mendax est, id est, mala cum intentione et in re gravi, C. 2 d. 19 ante elect., II, 191; Cens. et praec. c. 1 n. 4, II, 568.

Qui sciverit quempiam Assistantis officium sibi vel aliis ambire, sive agere ut alius excludatur, in virtute sanctae obedientiae tenetur ad Generalem deferre, C. 7 d. 88, II, 341; Cens. et praec. c. 1, praec. n. 5, II, 568; Form. Congr. gen. n. 82, II, 596. De ambitione in electione Vicarii, Cens. et praec. c. 1 n. 6, II, 568; Form. ad elig. Vic. n. 6, 7, II, 621. De ambitione pro se vel aliis officii Electoris vel Substituti pro Congregatione generali, vel Procuratoris aut Substituti pro Congregatione Procuratorum; et ne quis pro se suffragium ferat, C. 6 d. 35 n. 1, II, 306; C. 9 d. 24, II, 365; Cens. et praec. c. 1, praec. n. 6, II, 569; Form. Congr. prov. n. 23, II, 607. Interdicitur negotiatio omnis in electione Secretarii et Deputatorum, C. 6 d. 35 n. 5, II, 306; Form. Congr. gen. n. 23, II, 584; Form. Congr. prov. n. 23, II, 607.

Indices
ambitus.

Ad quem pertinet hoc iudicare est Vicarius, tribus aliis ex antiquioribus Professis vocatis. Condemnatio, ut minimum, tribus suffragiis fieri debet, P. 8 c. 6, A, II, 125. Per antiquiores Professos intelliguntur ex illis quatuor nationibus, ex quibus eligi solent Assistentes, C. 4 d. 49, II, 258. Designentur quinque, e singulis Assistentiis singuli, C. 7 d. 65, II, 335. Singuli ad plura ac secreta suffragia, C. 18 d. 11 n. 6, II, 441. Iudices sunt antiquiores e singulis Assistentiis Professi, C. 18 d. 11 n. 6, II, 441; C. 23 d. 4, II, 497. Quid, si ipsemet Vicarius vel alius ex iudicibus notaretur de ambitu, P. 8 c. 6, A § 2, II, 125.

Novus Generalis sit iudex de ambitu, si fuerat iudex ante electionem; sin minus, solum iudicium dirigat. Si de ambitu in Assistentium electione agatur, est iudex, et Vicarius retinet inter eos locum juxta ordinem qui servatur in Congregatione, C. 12 d. 47, II, 400.

Renuntiatio iudicium de ambitu, C. Poloc. 1 d. 2, II, 451; C. Poloc. 2 d. 1, II, 458; C. Poloc. 5 d. 1, II, 463; C. 20 d. 1, II, 467; C. 23 d. 4, II, 497; C. 24 d. 2, II, 514.

Duratio iurisdictionis; iudicium potestas explicatur. Generalis a disquisitione eximitur, C. 7

d. 89, II, 341. Iudicium de ambitu ante quadri-duum electionis, Form. Congr. gen. n. 24, II, 582. Ambientes, convicti post electiones peractas, deferendi ad Superiorem, C. 10 act. 30, 31; Form. Congr. prov. n. 24, II, 607.

Incurrrens excommunicationem dictam, absolvi potest ante electionem a Vicario; post eam a Generali, C. 1 d. 20 ante elect., II, 159; C. 2 d. 27 ante elect., II, 192; Cens. et praec., c. 1 n. 4 § 4, II, 568.

De appellatione a iudicium sententia, Form. Congr. gen. n. 23, II, 582.

De ambitu in Congregatione provinciali, Vide dicta hic de Congregatione generali. De iudicibus, Form. Congr. prov. n. 24, II, 607. Quid, si reus factam sibi putat iniuriam, vel recusat iudices, C. 9 d. 20, can. 17, II, 864, 561.

AMERICA. De mittendis in Americam sociis idoneis ad gubernationem et ad studia dirigenda et promovenda, C. 20 d. 23, II, 474.

Vide Marylandia; Missouriiana Provincia.

AMICI conservandi, adversarii quomodo conciliandi, P. 4 c. 10, C, II, 74; P. 7 c. 4 n. 3, II, 111; P. 10, B, II, 145; R. 1 Proc. Prov., III, 94; R. 77 Praep., III, 104; R. 75 Rect., III, 114.

AMOR. Interna charitatis lex plus iuvat, quam ullae Constitutiones, Prooe. Const. n. 1, II, 25; R. 1 Sum., III, 3. Deus in creaturis amandus, et omnes in ipso. Amore, potius quam timore, Deo serviendum; sed timor poenarum etiam iuvat, P. 3 c. 1 n. 26, II, 47; P. 6 c. 1 n. 1, II, 93; C. 18 d. 22 n. 4, II, 444; R. 17, 33 Sum., III, 5, 7. Loco timoris offensae succedat amor et desiderium omnis perfectionis, P. 6 c. 5, II, 102. Saepe de charitate tractandum in concionibus domesticis, P. 3 c. 1 n. 21, II, 46; R. 18 Sum., III, 5.

Cum omnibus amor conservandus, P. 4 c. 16, D, II, 82; P. 6 c. 2 n. 12, II, 96. Sit universalis erga omnes nationes. Vitetur animorum propensio ad alterutram partem factionis, P. 10 n. 11, II, 145; R. 43 Sum., III, 8. Universalis praeferendus particulari, P. 1 c. 3 n. 16, II, 31. Sit mutus inter Nostros, P. 3 c. 1 n. 18, II, 46; P. 8 c. 1 n. 1, 8, II, 118, 115; P. 10 n. 9, 11, II, 144; R. 42 Sum., III, 8. De amore subditorum erga Superiores, et horum erga illos, Vide Subditus; Superiores. De amore erga proximos, Vide Ministeria.

In omnibus procedendum in spiritu charitatis, P. 6 c. 1 n. 2, II, 94; in admittendo, P. 1 c. 3 n. 16, II, 31; in dimittendo, P. 2 c. 2 n. 3, II, 38; c. 3 n. 6, II, 40; in correctionibus, P. 3 c. 1, N, II, 49.

Iuvat ad unionem, P. 8 c. 1 n. 8, II, 115. Nutritur crebra communicatione litterarum, P. 10 n. 9, II, 144. Munera, in quibus magis exeretur humilitas et charitas, obeunda, P. 3 c. 1 n. 22, II, 46; R. 19 Sum., III, 5. Amor in meditatione Passionis concipiendus, Direct. c. 35 n. 8, III,

546. In factis, magis quam verbis, consistit, *c. 36 n. 3, III, 547.* Contemplatio ad amorem excitandum, *Ex. Sp., III, 481;* ad hoc est aptissima, *Direct. c. 36 n. 2, III, 547.*

Quae charitati noceant, *P. 3 c. 1 n. 18, II, 46;* *P. 6 c. 2 n. 12, II, 96;* *P. 8 c. 1, K, II, 117;* *R. 42. Sum., III, 8.*

De inclinatione ad sensualitates et amicitias, *Industr. c. 8, III, 415-417.* Amor privatus errare solet. Ut hostis unionis, exuendus, *P. 3 c. 1 n. 9, II, 44;* *P. 8 c. 1 n. 8, II, 115.* Amor parentum in spiritualem convertendus, *Exa. c. 4 n. 7, II, 10;* *R. 8 Sum., III, 4.* Amor excellentiae et honoris, *Industr. c. 7, III, 414, 415.* Quae fugiendae consuetudines, *R. 11 ext. audit., III, 227.*

Vide *Consanguinei;* *Mundus.*

B. ANDREAS Bobola. Vita, virtutes, martyrium, miracula, *I, Bul., 386...*; beatificatio, Missa et officium, *I, Bul., 388, Comp. priv., 589.* Eius festum elevatur ad ritum duplicem maiorem pro Provincia Galliciae, *I, Bul., 488.*

SS. ANGELI, Gabriel, Raphael. Eorum festum, *I, Comp. priv., 584.* Pietas erga Angelum custodem discipulis suadenda, *R. 7 Prof. cl. inf., III, 203;* *R. 14 ext. audit., III, 228.*

Castitas nostra angelicam puritatem imitari debet, *P. 6 c. 1 n. 1, II, 93;* *R. 8 Sum., III, 6.*

ANGLIA. Primus Assistens, *C. 22 d. 11, II, 486.* Mittendi socii ad gubernandum et ad studia dirigenda et promovenda, *C. 20 d. 23, II, 474.* Pro hac vice in electione Deputatorum ad postulata angli ad gallicanam nationem censeantur pertinere, *C. 5 d. 1, II, 262.*

ANIMA, ANIMUS. Animarum curatio, quanto praestantior, eo difficilior, *Industr. Prooe., III, 397.* Regulae ad motus animae discernendos, *Ex. Sp., III, 498, 495.* Vide *Cura;* *Ministeria.*

Animae Purgatorii, Vide *Purgatorium.*

ANNIVERSARIUM. Indulgentiae die 27 Septembris et 7 Augusti, *I, Bul., 244, 442, Comp. priv., 603.* Dies 27 Septembris, anniversaria primae confirmationis Societatis, colenda, *C. 7 d. 54, can. 1, II, 333, 552;* *III, 36 n. 3;* dies 7 Augusti, ob restitutam Societatem per orbem, *C. 20 d. 26, II, 475;* *III, 36 n. 5;* et 7 Martii, anniversaria confirmatae Societatis in Russia, *C. Poloc. 4 d. 4, II, 459.* Anniversarium omnium in Societate defunctorum quotannis celebrandum, *C. 13 d. 8, II, 406.* Suffragia in anniversario fundationis Collegii vel Domus, *P. 4 c. 1 n. 2, 3, II, 55;* *C. 3 d. 41, can. 18, II, 228, 540;* *C. 6 d. 20, II, 297;* *III, 36 n. 2.*

ANNOTARE. Quenam ab Scholasticis annotanda et cur, *P. 4 c. 6 n. 8, II, 65.* Quinam iis annotationibus se iuvabunt, *P. 4 c. 6 n. 16, M, O, II, 66-68.* De libro pugillari ad omnia, quae facienda praescribuntur, annotanda, Vide *Libri § Pugillaris.*

INSTIT. S. I. VOL. III. — 71.

ANNOTATIONES, ut iuvare possit is qui tradit et is qui accipit Exercitia, *Ex. Sp., III, 449-453.* Earum utilitas, *Direct. c. 3 n. 1, III, 510.* Quenam ex iis ingredienti Exercitia explicandae, *c. 11 n. 5, III, 522.*

ANNUAE litterae, Vide *Epistolae.*

ANNUNTIATIO B. M. V., Vide *Sodalitates.*

ANNUS tertiae Probationis, Vide *Probatio tertia.*

ANONYMA. Imprimentes sine facultate libros etc., etiam suppresso vel alieno nomine, puniendi, *C. 11 d. 18, can. 3, II, 380, 564;* *C. 21 d. 26, II, 482.* Epistolae caecae, *C. 12 d. 44, II, 400.*

ANTIQUIORES paupertatis exemplo aliis prae-luceant, *Instr. 1 n. 4, III, 342.* Qui primi in Societatem convenerunt, per indigentiam ac penuriam rerum corpori necessariorum probati sunt, *Exa. c. 4 n. 26, II, 12.* Ad progressum in virtutibus multum confert antiquiorum exemplum, *P. 3 c. 1 n. 19, II, 46.* Patrocinia iuniorum ne suscipiant, *Instr. 7 n. 3, III, 355.* In Europa, penes antiquiorem Sacerdotem est iurisdictio in Collegio, deficiente Superiore, *C. 17 d. 9, II, 435.*

APERIRE. Quibus caput aperiendum, *R. 22, 35 Com., III, 11, 12.* Vide *Cubiculum;* *Epistolae;* *Ianua;* *Manifestatio;* *Ratio § Conscientiae.*

APOGRAPHIA, Vide *Constitutiones;* *Privilegia.*

APOSTATAE. Levitas animi, recusatio laboris ac ambitiosa cupiditas, causae sunt apostasiae, *I, Bul., 38.*

Qui post emissa vota, etiam simplicia, ad saeculum recedit absque expressa licentia Superioris, ipso facto est excommunicatus, et aliis poenis apostatarum subiacet, nisi post mandatum intra 8 dies redierit, *I, Bul., 89, 88, 93, 94, Comp. priv., 525, 526;* *Cens. et praec. c. 3 n. 2, 3, II, 570.* Apostatae eorumque receptores, fautores, consultores excommunicantur, *I, Bul., 40, Comp. priv., 527;* *Cens. et praec. c. 3 n. 4, II, 570.* Apostatae sunt inhabiles ad matrimonium contrahendum, *I, Bul., 93, 94, 96, Comp. priv., 627;* *C. 4 d. 53, can. 1, II, 259, 541.* In eos possunt Generalis et alii Superiores animadvertere, *I, Bul., 15, 40, Comp., priv., 526.* Facultas excommunicandi Professores e Societate recedentes, *I, Comp. priv., 526.* Possunt apostatae excommunicari, capi et incarcerari, etiam in romana Curia, *I, Bul., 15, Comp. priv., 527.*

Apostatae dicendi sunt qui fictis causis aut delictis ea mente perpetratis dimissionem extorquent, *C. 7 d. 22 n. 4, can. 22 n. 4, II, 324, 556;* *Cens. et praec. c. 3 n. 9, II, 571.* Qui ab Ordine recedunt sub praetextu professionis invalidae, *I, Comp. priv., 527.* Fugitivi Societatis ipso facto excommunicantur, *C. 9 d. 27, can. 2, II, 366, 560;* *Cens. et praec. c. 3 n. 11, II, 571.* Ad Carthusiam aut aliam Religionem transire volentes, quando nam apostatae censeantur, *I, Bul., 40, 101.*

Absolvi nequeunt nisi a Romano Pontifice vel Superiore Societatis, I, *Bul.*, 89, 93, *Comp. priv.*, 526. Etiam in Curia romana causa Professi, sine licentia egressi, ad Papam advocatur, I, *Comp. priv.*, 528.

Si parum idonei sint, non sunt reducendi, P. 2 c. 4 n. 4, II, 41; C. 1 d. 56, II, 169. An reducendi, si habitum alterius Religionis sumpserint, P. 2 c. 4 n. 4, B, II, 42; C. 1 d. 24, II, 163. Alioquin potest Societas eos urgere suis privilegiis, P. 2 c. 4 n. 5, II, 41. An ad scholas Societatis admittendi apostatae, C. 1 d. 119, can. 18, II, 188, 526.

Quomodo apostatae recipiendi. Quam debent satisfactionem dare et probationes subire, P. 2 c. 4 n. 1, 6, 8, II, 41, 42.

Absolutio ab apostasia a fide, I, *Comp. priv.*, 515 n. 3, 519 n. 16.

Vide *Correctio*; *Dimittere*.

APOSTOLICUS, Vide *Benedictio*; *Indulgentiae*; *Missiones*; *Scholae* § Apostolicae.

APPELLATIO contra sententiam nullitatis professionis. Item ab interpretatione, quam Episcopi dederint synodaliū decretorum. Interdicitur Iudicibus acceptatio appellationum, I, *Comp. priv.*, 529. Vide *Ambitus*; *Correctio*.

APPLICATIO. De applicatione ad Assistantiam vel Provinciam, *Form. Congr. prov.* n. 5-9, 15, II, 600, 601, 602, 604.

Applicatio ad Provinciam fit voluntate Generalis, vel applicatione ad munus ordinarium Provinciae, C. 7 d. 59, II, 334. Provinciales mutuo consensu mutuis applicare possunt Provinciis personas in temporariis; in perpetuum recurrant ad Generalem, C. 7 d. 60, II, 334; R. 112 *Prov.*, III, 84. Quo munere applicatur quis Provinciae a Provinciali, C. 24 d. 13 n. 3, II, 517. Applicatio ad Provinciam quo munere fiat; quandonam cesset, C. 9 d. 33, can. 9, II, 368, 561.

Ad quid attendendum ut quis dicatur ad aliquam Assistantiam pertinere, C. 12 d. 5, II, 389. Applicatio Assistantiae quomodo differat ab applicatione Provinciae. Conciliantur d. 33 C. 9 et d. 5 C. 12, C. 14 d. 23, II, 419.

Quandonam dicendus quis applicatus ante vel post indictam Congregationem, C. 18 d. 17, II, 443.

Professi, applicati alicui Provinciae post indictam ibidem Congregationem, admittantur in ea ultra numerum 40 vel 50, si professionis suae ordine non excludantur, C. 6 d. 19 n. 2, II, 296; *Form. Congr.* n. 8, II, 601. Applicati ad tempus ante indictam Congregationem, sive voluntate Generalis sive mutuo consensu Provincialium, admittentur intra numerum cum utroque suffragio, si statuta antiquitate professionis gaudent. Sed hi in Provincia romana suffragium dumtaxat actuum habent, C. 18 d. 16, II, 443; *Form. Congr.* n. 5, 15, II, 600, 604. Applicati, etiam ad tempus,

ante indictam Congregationem, habent vocem passivam in Provincia ad quam sunt applicati, non autem in ea ex qua missi sunt, excepta Provincia romana, C. 22 d. 22 n. 4, II, 489; *Form. Congr. prov.* n. 5, 15, II, 600, 604. PP. Missionis scoticae et hibernicae in qua Congregatione et cum quo suffragio admittendi, C. 16 d. 18, II, 429.

De applicatis Provinciae romanae, Vide *Congregatio* § Provinciae romanae.

Indulgentiae, quas Nostri applicare possunt, Vide *Indulgentiae*.

Applicationis sensuum utilitas et modus. Quomodo a meditatione differat, *Direct. c.* 20 n. 1-4, III, 531.

Applicatio Bonorum, Vide *Bona*.

Applicatio Residentiarum et Collegiorum Scriptorum, C. 24 d. 15 n. 3, II, 518.

APPROBATIO Ordinarii ad confessiones saecularium, Monialium et infirmorum audiendas; generalis vel limitata, eiusque revocatio relate ad singulos vel ad totam communitatem, I, *Bul.*, 417, *Comp. priv.*, 529, 530, 550. Quando possunt Episcopi iterum examinare approbatos ab ipsis ad confessiones audiendas, I, *Comp. priv.*, 530. Approbatio Societatis, I, *Comp. priv.*, 517 n. 10. Approbatio ad praedicandum verbum Dei, I, *Comp. priv.*, 644. Vide *Concionari*. Approbatio Instituti, Constitutionum, Decretorum, Vide *Institutum*; *Constitutiones*; *Decreta*. Scholastici, ut sint approbati, oportet eos fecisse tria vota, P. 5 c. 4 n. 3, II, 91.

AQUA ad reconciliandas ecclesias et oratoria, I, *Comp. priv.*, 531 n. 59. Provideat Aedituus ut aqua in pila non desit, R. 18 *Aedit.*, III, 149. Facultas aquam S. Ignatii benedicendi et hanc facultatem subdelegandi, I, *Bul.*, 415, 493, *Comp. priv.*, 533. Formula adhibenda, I, *Bul.*, 414.

ARBITRI in distributione bonorum, *Exa. c.* 4 n. 3, A, II, 9, 17; P. 3 c. 1 G, II, 48; C. 2 d. 76, II, 209. Vide *Bona* privatorum.

ARCA, ARCULA, non sit in ecclesiis Societatis ad eleemosynas coniciendas, nec pro nobis nec pro aliis, P. 6 c. 2 n. 8, II, 96; C. 2 d. 78; can. 23, II, 209, 533; R. 15 *Praef. eccl.*, III, 142. Arca nec quidquam aliud Rectori clausum teneatur, P. 4 c. 10 n. 5, D, II, 73, 74; R. 11 *Com.*, III, 10. Arca Procuratoris duplici clavi obse-randa, R. 12 *Proc. Gen.*, III, 70; 19 *Proc. Prov.*, III, 96; 8 *Proc. Dom. Prof.*, III, 106; 5 *Proc. Coll. et Dom. Prob.*, III, 116.

Arca Seminarii Scholasticis atque iis, qui sunt in Probatione, alendis instituta est. Ex ea Provincialis nihil potest impendere in commoda Provinciae, C. 23 d. 33, II, 507.

De arca Provinciae et Missionis, C. 24 d. 17, II, 518.

ARCHAEOLOGIA. De cultu exquisitiori aliquorum in Archaeologia, etc., C. 23 d. 23, II, 505.

ARCHIVIUM. Ubi habendum, quid et quomodo in eo asservandum, vel eo utendum. Elusdem claves, *R. 13 Proc. Gen.*, III, 70; *19 Prov.*, III, 75; *15, 23, 24 Soc. Prov.*, III, 90-92; *23-25 Proc. Prov.*, III, 96, 97; *12-14 Proc. Dom. Prof.*, III, 107; *19-21 Proc. Coll. et Dom. Prob.*, III, 117. Archivium Provinciae quos libros habere debet, *Ord. Gen. c. 8*, III, 276. Quae et quomodo in Archivio Societatis servanda. Scripturae quando asservandae; quando, cui, quomodo tradendae. Sit earum index, *R. 6, 7, 24, 34 Secr. Soc.*, III, 56-60.

ARGUMENTARI, ARGUMENTA in disputationibus non solvantur a Praefecto, sed urgeantur a Magistris, *R. 6, 25 Praef. St.*, III, 169, 171; *R. 16 Prof. sup. Fac.*, III, 174. Ad argumentandum cum externis mittendi potissimum qui Theologiam recolunt, *R. 26 Praef. St.*, III, 171. Doctores externi invitari possunt ad argumentandum in nostris disputationibus, *R. 16 Prof. sup. Fac.*, III, 174. Argumentandi forma, Vide *Forma Argumenta Aristotelis* aliorumque Philosophorum contra fidem strenue repellantur, *R. 2 Prof. Phil.*, III, 189.

Argumentum scribendi in classibus inferioribus, Vide *Scriptiones*. Tragoediarum et comoediarum argumentum sacrum sit ac pium, *Rat. St. R. 13 Rhet.*, III, 167. De inquirentibus argumentum ante actum theologicum, *C. 11 d. 24 n. 6, can. 5 n. 6*, II, 888, 865.

ARIDITAS in oratione, *Industr. c. 3*, III, 405-409; *Direct. c. 7*, III, 515.

ARISTOTELES. Cfr. *Reg. Prof. Phil.*, III, 189-192. Cur, et in quibus sequendus. Cautiones adhibendae, *P. 4 c. 14 n. 3*, II, 79; *C. 16 d. 36*, II, 481; *C. 17 d. 13*, II, 486; *C. 23 d. 15*, II, 501.

Ethicae Professor quae ex eo explicabit, *R. 1 Prof. Phil. mor.*, III, 192. Quid Professor Rhetoricae, *R. 1, 6 Prof. Rhet.*, III, 209, 211. Eius interpretes qua cautione legendi. Eorum errata non dissimulanda, *C. 3 d. 47, can. 8*, II, 228, 589; *C. 5 d. 41, pro Phil. n. 2, 3*, II, 274; *R. 53 Prov.*, III, 79.

Vide *Doctrina Societatis*.

ARMA domi non habenda, *P. 3 c. 1 n. 14, M*, II, 45; *R. 36 Praep.*, III, 101; *R. 36 Rect.*, III, 111. Vide *Atrium*.

ARS, seu officium, Vide *Officia*. Ars metrica, *R. 1 Prof. Rhet.*, III, 209; *R. 2, 8 Prof. Hum.*, III, 214, 215; *R. 2 Prof. supr. cl. Gram.*, III, 217.

ARTES LIBERALES, Vide *Philosophia*; *Facultates*.

ASSISTENTES. Regulae conficiendae, *C. 3 d. 11*, II, 221; id committitur P. Generali, *d. 33*, II, 226. Recognoscendae, *C. 4 d. 2*, II, 247; approbantur, *d. 48*, II, 258. Sunt, III, 51-54. Eorum munus non est praelatura nec dignitas, *C. 7 d. 44*, II, 831.

Ideo sunt Instituti Assistentes, ut erga Praepositum Generalem eam providentiam exercent, quam Societas exercere debet, *P. 9 c. 4 n. 1, A*, II, 184, 185; *c. 5 n. 2*, II, 186; *C. 1 d. 80*, II, 174. Ut eum in gubernatione consilio, diligentia et labore adjuvent, *P. 8 c. 1, G*, II, 117; *P. 9 c. 6 n. 10*, II, 140; *C. 1 d. 80*, II, 174.

Quales eligendi, *P. 8 c. 1, G*, II, 217; *P. 9 c. 5 n. 2, A*, II, 186, 187; *C. 6 n. 10*, II, 140; *C. 1 d. 80*, II, 174; *Form. Congr. gen. n. 78*, II, 595.

Erunt numero quatuor, *P. 9 c. 5 n. 2-4*, II, 186; *c. 6 n. 11*, II, 140; *C. 1 d. 80*, II, 174. Non minus quam quatuor, *C. 1 d. 88*, II, 175. Quintus pro Galliarum et Flandriae Provinciis non concessus, *C. 3 d. 10, 14*, II, 220, 221. Conceditur Galliae Assistens, *C. 6 d. 1, 14*, II, 289, 293. Non conceditur Indiis orientalibus, *C. 8 sess. 122-124*; nec Poloniae, *C. 10 act. 21-23, 40-47*. Conceditur Poloniae et Lithuaniae proprius Assistens, *C. 18 d. 10*, II, 440; *Form. Congr. gen. n. 78*, II, 595.

Erunt numero quatuor, *C. Poloc. 2 d. 3*, II, 454. Conceditur quintus, Assistens Angliae nuncupandus, *C. 22 d. 11*, II, 486; *Form. Congr. gen. n. 78*, II, 595.

De Assistentium electione in Congregatione generali, *Form. Congr. n. 78-85*, II, 595-597. Vide *Ambitus*; *Electio*. Assignandum quadriduum ad informationes secretas capiendas, *C. 1 d. 80*, II, 174; *Form. n. 65*, II, 593; *C. 2 d. 3, 44*, II, 194, 204.

Eliguntur in Congregatione ab iisdem Electoribus, qui Generalem elegerunt, *I, Bul.*, 121, *Comp. priv.*, 555; *P. 9 c. 5 n. 3*, II, 186; *C. 1 d. 80*, II, 174. Per scrutinium primum ad plura suffragia quatuor electi sunt, *C. 1 d. 80*, II, 174; eligendi ad plura medietate, *C. 2 d. 22*, II, 199; *C. 3 d. 17*, II, 222. In impari suffragiorum numero, maior pars ex duabus sufficit, *C. 14 d. 2*, II, 412.

Eligendi ex variis Provinciis, *C. 1 d. 80*, II, 174; ex variis nationibus, *C. 2 d. 20, 22*, II, 199; ex singulis Assistentiis singuli, *C. 18 d. 11 n. 6*, II, 441; *Form. Congr. gen. n. 78*, II, 595. Ex quibus nationibus pro hac vice eligendi Assistentes, *C. 20 d. 4*, II, 468. Quo nomine appellandae Assistentiae. PP. Missionis Hiberniae ad italicam Assistentiam censentur pertinere in ordine ad hanc electionem, *C. 21 d. 4, 5*, II, 477.

Electiones peractae, *C. 1 d. 80*, II, 174; *C. 2 d. 3, 20, 22*, II, 194, 199, 200; *C. 3 d. 17*, II, 222; *C. 4 d. 16*, II, 251; *C. 5 d. 73, 74, 77*, II, 286, 287; *C. 6 d. 4, 10, 14*, II, 290, 292, 293; *C. 7 d. 8*, II, 317; *C. 8 d. 2*, II, 344; *C. 9 d. 2, 44*, II, 360, 372; *C. 10 d. 5, 17*, II, 373, 376; *C. 11 d. 10, 28*, II, 379, 384; *C. 12 d. 6*, II, 389; *C. 13 d. 3*, II, 405; *C. 14 d. 3*, II, 412; *C. 15 d. 4*, II, 422; *C. 16 d. 5*, II, 426; *C. 17 d. 4*, II, 434; *C. 18 d. 4*,

Cur instituti.

Quales et quot debent esse.

Eorum electio in Congregatione.

	5, 15, 19, II, 439, 442, 444; C. 19 d. 4, II, 447; C. Poloc. 2 d. 2, 6, II, 454; C. Poloc. 3 d. 4, II, 457; C. Poloc. 4 d. 3, II, 459; C. Poloc. 5 d. 4, II, 464; C. 20 d. 4, II, 468; C. 21 d. 6, II, 477, 478; C. 22 d. 9, 11, II, 485, 486; C. 23 d. 8, 9, II, 499, 500; C. 24 d. 6, II, 515.	qui subrogentur si opus est, C. 3 d. 12, can. 20, II, 221, 541.	
Electiones extraordinariae.	Assistentis lusitani in fine Congregationis, vocato primo Substituto Provinciae romanae in locum absentis, C. 9 d. 43, 44, II, 372; lusitani, eo modo quo fit extra Congregationem, C. 10 d. 5, II, 373; C. 16 d. 5, II, 426; germani, uno die ad informationes concesso, C. 10 d. 17, II, 376; lusitani, designatis 4 Patribus lusitanis, ad Congregationem non pertinentibus, a quibus peti possent informationes, C. 11 d. 28, II, 384; novi Assistentis Italiae, priore defuncto tempore Congregationis, C. 18 d. 5, II, 439; primi Assistentis Poloniae et Lithuaniae, C. 18 d. 15, II, 442; novi Assistentis hispani, priore abdicante munus, C. 18 d. 19, II, 444. Permittit Congregatio Patri Nostro ut cum Assistentibus et Provincialibus eligat ex qualibet Provincia Substitutum Assistentis Hispaniae, qui toto munere Assistentis fungatur, C. 21 d. 4, 6, II, 477, 478. Electio primi Assistentis Angliae, C. 22 d. 11, II, 486.	Assistentem, si male se gerat, suspendere ab officio potest Generalis, sed non removere sine consensu Societatis, C. 1 d. 87, can. 38, II, 175, 528; sed potest iudicare de Assistentium inhabilitate vel indignitate, C. 17 d. 8, II, 435; C. 1 d. 87, can. 38, II, 175, 528.	Remotio.
	Post electionem Generalis, vel, si tempore Congregationis moritur Generalis, potest Congregatio vel veteres Assistentes confirmare, vel novos eligere, C. 6 d. 27 n. 4, II, 301; C. 10 d. 17, II, 376; Form. Congr. gen. n. 53, II, 588.	De iuramento, Form. Congr. gen. n. 85, II, 597.	Iuramentum.
Confirmatio.	Mutati tres iussu Pontificis, C. 5 d. 73, 74, 77, II, 286, 287; mutati omnes, C. 6 d. 4, 10, 14, II, 290, 292, 293; C. 11 d. 10, 28, II, 379, 384. In Congregatione novennali omnes mutandi, C. 11 act. 2. Vide Congregatio § Novennalis.	Facta Assistentium electione, quid iurent, P. 9 c. 5 n. 4, II, 136. Confirmati tempore Congregationis, post mortem Generalis iuramentum non denuo praestiterunt, sed ratum habuerunt, C. 10 d. 17, II, 376. Iurent de fidelitate servanda circa ea omnia, quae ad Congregationem Procuratorum pertinent, C. 5 d. 60, II, 285; suspenditur hoc decretum, C. 5 d. 75, II, 287.	
Mutatio.	De Assistentium substitutione extra Congregationem, Form. Congr. gen. n. 85, II, 597. Si a Praeposito recederent Assistentes ut cito redeant, non est necesse alios subrogare; utique, si diu eos abesse oporteret, P. 9 c. 5, A, II, 137. Si aliquis moreretur vel diutius abesset, P. Noster alium substituet cum approbatione omnium vel maioris partis Provincialium, P. 9 c. 5 n. 3, II, 136; C. 1 d. 84, 87, can. 35, 38, II, 175, 528; C. 3 d. 12, II, 221; eorum tantum Provincialium qui sunt in Europa, C. 4 d. 54, can. 25, II, 253, 545; etiam Provincialium Provinciarum Marylandiae Neo Eboracensis et Missouriianae, C. 24 d. 9, II, 516. Unum tantum proponere debet, dando de eo, si opus est, informationem, C. 6 d. 27 n. 2, II, 301. Potest Assistentem propositum monere ac substituere, prius quam Provinciales probent electionem, C. 8 d. 19, II, 349. Sic substitutus non habet suffragium in Congregatione generali nec Praepositorum, nec ad dissolvenda Collegia aut Domus, donec constet de approbatione maioris partis Provincialium, C. 4 d. 25, II, 253; C. 20 d. 18, II, 473. Non sunt aliqui a Congregatione designandi,	Substitutus extra Congregationem, iuramentum praestat coram Generali, Assistentibus, Secretario Societatis et Procuratore Generali, C. 6 d. 27 n. 2, II, 301. Si Assistentes ante mortem P. Generalis iuramentum non praestiterunt, nullum emitti oportet, C. 19 d. 6, II, 447.	
Substitutio extra Congregationem.	In rebus ad doctrinam et ad res gerendas pertinentibus Generalem sublevent, C. 1 d. 80, II, 174. Aliquando eorum et aliorum opera laborem et distractionem, quam Congregatio generalis affert, universae Societati adimet, P. 8 c. 2 n. 1, II, 118. Multa per eos suppleri possunt ex iis, quae forte desint Generali, P. 9 c. 2 n. 10, II, 130. Etiam ad res universales opus habet Generalis Secretario, Assistentibus, etc., P. 9 c. 6 n. 7, D, II, 139, 141. Quomodo iuvabunt Generalem oratione, consideratione, etc., P. 9 c. 6 n. 10, II, 140. Oportet ut eos consulat Generalis ad novas Provincias instituendas, C. 2 d. 36, can. 30, II, 203, 535; C. 4 d. 6, II, 249; ad Universitates admittendas, P. 4 c. 11 n. 2, A, II, 75; ad res maioris momenti scribendas, P. 9 c. 6, F, II, 141. Litterae Generalis possunt eis non ostendi, P. 9 c. 6, E, II, 141.	Manent apud Generalem, qui sine gravi causa eos procul a se mittere non debet, P. 9 c. 5 n. 2, A, II, 136, 137. Si a Generali mittatur Assistens, obediat, C. 1 d. 83, can. 37, II, 175, 528. Quid, si Generalis mittatur vel eat extra Urbem, C. 1 d. 85, can. 28, II, 175, 527. Quid, si Pontifex vellet quempiam ex Assistentibus aliquo mittere, C. 1 d. 86, can. 36, II, 175, 528.	Iura et officia Manent apud Generalem.
	Statuendi facultas, postquam Assistentes audierit, penes Generalem erit, P. 9 c. 6 n. 11, II, 140; c. 3, K, II, 134; P. 7 c. 2 n. 1, II, 106.	Sunt eius Consilarii.	
	Habent suffragium decisivum in dissolutione Domus vel Collegii, C. 4 d. 23, can. 4, II, 252, 541; in iis omnibus, in quibus illud habent Provinciales extra Congregationem generalem, C. 5 d. 16, can. 19, II, 266, 549. Quandonam praeterea habeant, Offic. Vic. n. 3, 4, 7, 9-12, III, 48, 51. Mandat Pontifex ut per vota secreta iudicetur in	Eorum suffragium.	

Congregatione generali, an Assistentes aliquando debeant habere votum decisivum. Censet Congregatio id non esse illis concedendum, *C. 5 d. 64, 65, II, 284.*

Societas
committit illis
vices suas.

Committit eis Societas vices suas quod attinet ad providentiam erga Praepositum, *P. 9 c. 4 n. 1-3, A, II, 184, 185; c. 5 n. 2, II, 186; C. 1 d. 80, 82, can. 34, II, 174, 528.* Petente ipso Generali, ratio tenenda in executione huius providentiae statuitur, nempe trimestris Assistentium collatio, *C. 12 d. 7, II, 389.*

Quid, si accideret aliquod ex iis, quae sufficiunt ad Generalem officio privandum, *P. 8 c. 2 n. 1, II, 118; P. 9 c. 4 n. 7, II, 185; c. 5 n. 4, II, 186; Form. Congr. gen. n. 1, 85, II, 577, 597.*

Quandonam etiam cogenda Congregatio generalis iudicio Assistentium, etc., *P. 8 c. 2, C, II, 119.*

De eligendo Vicario Generali, Vide *Vicarius Generalis § Electio.*

Iura novorum
et antiquorum
Assistentium
in Congrega-
tionibus.

Antequam Congregatio generalis inchoetur, Vicarius et Assistentes examinent acta Congregationum provincialium, *Form. n. 4, II, 578.*

Habent suffragium in Congregatione generali, etiam in electione Generalis, et eorum officium durat usque ad electionem Generalis inclusive, *C. 1 d. 90, II, 176; C. 2 d. 1, 35, can. 31, II, 198, 208, 535; quacumque ratione cogatur Congregatio, C. 4 d. 45, can. 14, II, 258, 548.*

Assistentes, qui iam officio defuncti fuerant in electione Generalis, intersint cum suffragio, sed quid in posterum faciendum sit, examinatur, *C. 2 d. 1, II, 193.* Post electionem intersint cum suffragio Congregationi generali, *d. 3, II, 194.* Si Assistens eligatur absens, non advocetur ad Congregationem, nisi electis omnibus Assistentibus, *C. 11 d. 10, II, 379; C. 14 d. 3, II, 412; C. 18 d. 4, II, 439; C. 20 d. 4, II, 468.* In ordine dicendi sententiam sequantur antiquitatem professionis, *C. 1 d. 90, II, 716.* Post electionem Generalis, ubinam antiqui, ubi vero novi sedebunt; iura novorum, *C. 2 d. 20, can. 31, II, 199, 535.*

Substitutus Assistentis idemque Elector, iure Assistentis in Congregatione destituitur, nec inter Assistentes et Provinciales sedet, *C. 22 d. 1, II, 484.* Vide *Deputati.*

Moriens Vicario, antiquissimus Assistentium praesidet Congregationi et electioni, *C. 10 d. 10, can. 5, II, 374, 563; Form. Congr. gen. n. 53, II, 588; item si Generalis moritur in ipsa Congregatione aut statim post ipsam, C. 10 d. 15, II, 375; Form. n. 53, II, 588.*

In Congregatione ad eligendum Vicarium sedent ad dexteram Praesidis, ordine antiquitatis suae, *Form. ad elig. Vic. n. 4, II, 621.* Vide *Suffragia § Videnda; Vicarius Generalis § Congregatio.*

Antequam Congregatio Procuratorum inchoetur, Generalis cum Assistentibus examinet acta Congregationum provincialium, *Form. Congr. Proc.*

n. 2, II, 616. In Congregatione Procuratorum habent ius suffragii, *C. 2 d. 19, can. 29, II, 199, 534.* Sedent ad dexteram Generalis, ordine antiquitatis in sua professione servato, *Form. n. 4, II, 616.* Vide *Procuratores § Congregatio.*

In Congregatione provinciali locum non habent Assistentes, *Form. Congr. prov. n. 4, II, 599.* Assistentes defuncti munere, in Congregatione provinciali suae Assistentiae locum supra numerum habeant, si forte per antiquitatem non haberent, *C. 9 d. 15, can. 15, II, 363, 561; Form. Congr. prov. n. 8, II, 601.*

Quales esse debeant Assistentium occupationes, *P. 9 c. 6 n. 10, II, 140; C. 1 d. 80, II, 174.* Officio sibi a Congregatione generali commisso incumbant iuxta Constitutiones, nec aliis occupentur ministeriis, quibus a suo officio avocentur vel impediuntur, *C. 2 d. 74, can. 37, II, 209, 535; ideo Vice Praepositus Domus Professae romanae non sit ex Assistentibus, C. 4 d. 32, can. 27, II, 254, 545.* Propter penuriam personarum conceditur ut sit, *C. 20 d. 5, II, 468.* Melius est ut Assistens non sit Secretarius Societatis, sed propter hominum penuriam potest esse, *C. 1 d. 89, can. 39, II, 176, 528.*

Assistentes novi, in Congregatione creati, statim sua potestate et munere fungi incipiunt circa Praepositum, *C. 2 d. 20, can. 31, II, 199, 535.* Assistentium officia durant etiam sub Vicario usque ad novi Generalis electionem, *C. 1 d. 90, II, 176; C. 2 d. 35, can. 31, II, 208, 535; nisi interveniat Congregatio novennalis, nam in ea mutantur, C. 11 act. 2.* Sine consensu Societatis non potest dimitti officium ab ea datum, nec est substituendi potestas penes Assistentes, *C. 1 d. 84, can. 35, II, 175, 528.* Vide *Abdicatio.*

Assistentium litterae Nostrorumque ad ipsos, solummodo a Generali reserari possunt, *C. 7 d. 14, II, 320.* Suffragia in eorum obitu indicenda, *C. 9 d. 21, can. 23, II, 365, 562.* Consuetudo ut Assistentes distincto loco iuxta Generalem in triclinio accumbant, retinenda, utpote praxis quae videtur in veteri Societate servata, donec documentum aliquod in contrarium reperiatur, *C. 21 act. 6, 7.*

Substituti Assistentium non sunt eligendi: explicatur, *C. 3 d. 12, can. 20, II, 221, 541.* Pro hac vice ex quavis Provincia Substitutus Assistentis Hispaniae, qui tamen toto munere Assistentis fungetur, eligatur a Generali, Assistentibus et Provincialibus, *C. 21 d. 4, II, 477; nominatur, d. 6, II, 478.* Casus specialis de Substituto Assistentis, *C. 22 d. 1, II, 484.*

Asservatio cubiculi Generalis defuncti. Traditio clavium novo Vicario Generali ab Assistentium antiquissimo, *Offic. Vic. n. 13, II, 51; R. 35 Secr. Soc., III, 60.*

Assistentes Generalis post huius mortem sunt Assistentes Vicarii, *C. 1 d. 90, II, 176; C. 2 d. 35,*

Occupationes.

Duratio
muneris.

Privilegia.

Substituti
Assistentium.

Assistentes
Vicarii
Generalis.

can. 31, II, 203, 535; Offic. Vic. n. 7, II, 49. Si opus est, quomodo substituendi, *C. 20 d. 18, II, 473.* Quando et quomodo a Vicario consulendi, *Offic. Vic. n. 12, II, 51.* Eorum suffragium in quibusdam est decisivum, *Offic. Vic. n. 3, 4, 7, 9-12, III, 48-51.* In rebus gravissimis ad plura suffragia decernetur. Vicarius rem gravissimam ducet, quam talem iudicat maior pars Assistentium, *C. 7 d. 74, II, 336; Offic. Vic. n. 12, III, 51.* Ad Vicarium cum Assistentibus pertinet declarare quo die et loco Congregatio generalis cogenda sit, *C. 1 d. 44, II, 166; C. 6 d. 35 n. 19, II, 308; C. 10 d. 4, II, 373; Form. Congr. gen. n. 2, II, 377; Offic. Vic. n. 3, III, 48.* Vide *Vicarius Generalis.*

Electo Vicario cum iure successionis, an eligendi novi Assistentes, *C. 23 d. 8, II, 499.* Eliguntur, *C. 11 d. 10, II, 379; accepta praecedentium muneris renuntiatione, C. 23 d. 8, 9, II, 499.* In casu mortis vel mutationis alicuius ex Assistentibus, quomodo substituendus, *C. 11 d. 29, II, 385.* Permissum ut duo ex Assistentibus possent alibi commorari et ad alia officia destinari, *C. Poloc. 2 d. 5, II, 454; C. Poloc. 3 d. 4, II, 457.*

Assistens
electionis.

Assistens electionis quomodo eligendus, *Form. Congr. gen. n. 10, II, 579.* Vide *Secretarius § Electionis.*

ASSISTENTIA, Vide *Applicatio.*

ASYLUM an in Domibus nostris permittendum, *C. 1 d. 135, II, 186.* Confluentes ad nostras ecclesias, Domus, Collegia, claustra etc. capi non possunt, *I, Comp. priv., 602.* Rei in casibus permissis quando extrahendi, *I, Comp. priv., 603 n. 326.*

ATRIUM classium. Nihil ibi aut in scholis armorum, nihil otiosorum, *P. 4 c. 16 n. 4, II, 81; R. 43 Praef. St. inf., III, 199; R. 5 ext. aud., III, 227.* Lustrandum a Praefecto. Si res exigat, Praefectus atrii a Praefecto Studiorum inferiorum distinguatur, et a Provinciali constituatur, *Rat. St. R. 3 Prov., III, 158; R. 22 Rect., III, 168; R. 44 Praef. St. inf., III, 199.*

ATTENTIO orandi ne sit nimia; in attentione violenta non consistit fructus orationis, *Direct. c. 8 n. 3, III, 516; c. 14 n. 3, 7, III, 525.*

ATTINGERE mediocritatem in doctrina ad examen requisita, quid sit, *C. 7 d. 33 n. 1, 2, II, 328; Rat. St. R. 19 § 1 Prov., III, 160.*

AUCTORES quinam legendi in quaque Facultate, *P. 4 c. 5 n. 4, II, 63; c. 6 n. 13, II, 65.* Quinam explicandi in scholis, *P. 4 c. 5 n. 4, E, II, 63; c. 14, II, 79.* Vide *Doctrina Societatis; Elenchus; Libri; Textus.*

AUTORITAS. Quae auctoritatem conferant, *P. 7 c. 2, D, G, II, 107, 109; P. 9 c. 1 n. 1, B, II, 128; c. 2 n. 8, B, II, 129, 130.* Vide *Congregatio; Generalis; Subditi; Superiores.*

Rabbinis non concilianda, *R. 9 Prof. Script., III, 176.* Philosophorum, male de fide meritorum,

minuenda, *C. 5 d. 41, pro Phil. n. 3, II, 274; R. 5 Prof. Phil., III, 190.*

Auctoritates qua ratione a Professoribus afferendae, *R. 8 Prof. sup. Fac., III, 173.*

AUDIRE, Vide *Concionari; Docere; Lectiones sacrae; Scholastici.*

AULA quo pacto ornanda ad publicos actus, *R. 6 Bidel., III, 226.* Potest in ea recitari promovendorum catalogus, *R. 26 Praef. St. inf., III, 197;* item declamationes et carmina Rhetoricae auditorum, *R. 17 Prof. Rhet., III, 212.*

Aula Principum, aulicismus, Vide *Confessio; Negotia; Principes.*

AUTOGRAPHUM Constitutionum, Vide *Constitutiones.*

Autographa contractuum, Vide *Contractus.*

AUXILIARES in Collegiis in divino officio et Missa se Nostris conformare possunt, *I, Bul., 381, Comp. priv., 601.* Vide *Familiares.*

AVARITIA. Omnis eius species vitanda, idque plurimum confert ad conservationem et augmentum Societatis, *P. 6 c. 2 n. 8, II, 96; P. 10 n. 5, II, 148.* Vide *Paupertas.*

AVERSIO a Fratribus, *Industr. c. 10, III, 418;* a Superiore, *c. 14, III, 428.*

Vide *Amor; Subditi; Superiores.*

AXIOMATA. Nemo aliquid contra Theologorum aut Philosophorum axiomata doceat, *C. 5 d. 41, pro Theol. n. 3, pro Phil. n. 4, II, 273, 274; R. 6 Prof. sup. Fac., III, 173.* Vide *Doctrina Societatis; Opiniones.*

BACCALAUREATUS, Vide *Gradus academici.*

BAETICA, Vide *Procuratores Indiarum.*

BARBA Nostris non nutrienda, *C. 1 d. 114, can. 24, II, 188, 527.* Videat Praefectus ecclesiae num Sacerdotes nostri barbam et coronam decenter tonsam habeant, *R. 12 Praef. eccl., III, 141.*

BEATIFICATIO P. Joannis de Britto, *I, Bul., 385;* P. Andreae Bobola, *I, Bul., 388;* P. Petri Canisii, *I, Bul., 410;* PP. Caroli de Spinola, P. Francisci Pacheco et sociorum, *I, Bul., 419.*

Redintegratio cultus BB. Ignatii de Azevedo et sociorum, *I, Bul., 390;* B. Petri Fabri, *I, Bul., 425;* B. Edmundi Campion et sociorum, *I, Bul., 455.* Vide *Festivitas; Missa.*

BELLA inter Principes christianos in colloquium non inducenda, *R. 30 Com., III, 11.* Vide *Amor; Castra.*

V. Card. **BELLARMINUS**. Praescribitur et commendatur usus libelli V. Card. Bellarmini de doctrina christiana, *I, Bul., 128.*

BENEDICERE, CONSECRARE et reconciliare ecclesias, oratoria et coemeteria, *I, Bul., 18, 19, 351, 353, Comp. priv., 580, 568.* Aqua benedicta ad reconciliandas ecclesias, *I, Comp. priv., 580, 531 n. 58, 59.* Facultas ponendi primum lapidem in ecclesia aut oratorio, *I, Bul., 18, Comp. priv., 568 n. 187.* Benedictio sacrarum vestium in terris

infidelium, I, *Bul.*, 19, *Comp. priv.*, 530; corporaliū et sacrarum vestium pro nostris ecclesiis ubique, I, *Comp. priv.*, 531, 532 n. 61. Facultas consecrandi calices, patenas, altaria portatilia, I, *Bul.*, 354, *Comp. priv.*, 532.

Benedictio in nostris ecclesiis et distributio palmarum, candelarum, cinerum, comestibilium et aliorum, quae non sunt de iure parochiali, I, *Comp. priv.*, 532. Rosariorum, statuarum etc. I, *Bul.*, 354, 428, *Comp. priv.*, 533. Vide *Indulgentiae*. Benedictio aquae S. Ignatii, I, *Bul.*, 415, 493, *Comp. priv.*, 533. Benedictio mulieris post partum, I, *Comp. priv.*, 535 n. 65.

Crucium et earum erectio tempore missionis, I, *Bul.*, 405, *Comp. priv.*, 534. Facultas pro Missionariis dandi benedictionem papalem cum indulgentia eamque facultatem aliis delegandi, I, *Bul.*, 382, 451, *Comp. priv.*, 534, 613; impertiendi benedictionem cum indulgentia plenaria Nostris, in articulo mortis constitutis, I, *Bul.*, 343, *Comp. priv.*, 534.

In benedictionibus adhibendae sunt Formulae Missalis aut Ritualis romani, minime vero Pontificalis, I, *Comp. priv.*, 532 n. 61. Facultas adhibendi Formulas a Sacra Rituum Congregatione pro particularibus locis approbatas, I, *Bul.*, 405, *Comp. priv.*, 535. Quid, quando non est Formula in Rituali, I, *Comp. priv.*, 535 n. 77.

Formula ad benedicendam aquam S. Ignatii, I, *Bul.*, 415, *Comp. priv.*, 533. Ad benedicendas cruces tempore missionis adhibeatur Formula in Rituali praescripta, vel a Sede Apostolica approbata, I, *Bul.*, 405, *Comp. priv.*, 534. Ad impertiendam benedictionem in articulo mortis cum indulgentia servetur Formula in Rituali romano praescripta, I, *Comp. priv.*, 534. Ad applicandas indulgentias rosariis, crucibus etc., sufficit signum crucis, I, *Comp. priv.*, 533 n. 67.

De benedictione et expositione SS. Sacramenti, I, *Comp. priv.*, 571.

Benedictio mensae et gratiarum actio, P. 3 c. 1 n. 5, II, 44; R. 30 Sum., III, 6. In prima mensa publice fiat iuxta ritum romanum, C. 1 d. 99, can. 6, II, 178, 525. In privata et secunda, antiqua et consueta benedictio retineri potest, et stando fiat, C. 4 d. 60, II, 260.

BENEFACTORES. De memoria habenda fundatorum et bene de Collegiis meritorum; quantum eis debeamus; iis ante alios procuranda subsidia spiritualia, P. 4 c. 1, II, 55, 56; R. 24 Proc. Coll., III, 117. Gratitude exhibenda, P. 10 n. 11, B, II, 145; R. 95 Prov., III, 83; R. 78 Praep., III, 104; R. 76 Rect., III, 114. Facultas eis communicandi bona spiritualia Societatis, I, *Comp. priv.*, 594; sunt participes honorum operum Societatis, P. 4 c. 1 n. 5, II, 55. Missae et orationes pro eis dicendae, P. 4 c. 1 n. 1, 2, II, 55; P. 7 c. 4 n. 4, II, 111; *Missae et orat.*, III, 36-39. An

et quomodo exsequiae pro eis faciendae, C. 1 d. 120, 121, can. 8, II, 183, 184, 525. Pia benefactorum negotia qua facultate suscipienda, C. 7 d. 13, can. 18, II, 320, 555. Vide *Amor*; *Benevolentia*; *Fundatio*; *Gratitude*; *Missae et orationes*; *Negotia*.

BENEFICIA ecclesiastica. Beneficiati ingredi possunt Societatem sine licentia Episcopi, et Beneficia non vacant per vota biennii, I, *Bul.*, 269, *Comp. priv.*, 638. De renuntiatione Beneficiorum ante professionem, I, *Bul.*, 93, *Comp. priv.*, 652. Resignanda sunt cum fit professio vel vota Coadiutorum, quando vero ante, *Exa. c. 4 n. 5*, II, 9. Si quae ante ingressum habebant Nostri, an cogendi ut ea relinquunt ante professionem, C. 1 d. 140, can. 1, II, 186, 525. Resignare ea debent finito biennio, ante vota, non obstante can. 1 C. 1, C. 5 d. 19, can. 5, II, 267, 546. Quibus et quomodo renuntianda, P. 3 c. 1 n. 7, F, G, II, 44, 48. Si quae personis Societatis offerantur, non admittenda sine licentia Generalis, C. 1 d. 139, can. 2, II, 186, 525. Beneficiorum, quae curam animarum habent, uniones numquam admittendae, P. 4 c. 2 n. 4, II, 56; C. 1 d. 124, II, 184; C. 2 d. 59, can. 8, II, 207, 531. De examinandis et relinquendis Beneficiis curatis, quae paucis in locis unita sunt Collegiis, C. 2 d. 30, II, 202. Librum habeat Procurator Generalis Beneficiorum unitorum, R. 10 Proc. Gen., III, 70. Retentum ius praesentandi pro tribus parochialibus, C. 1 d. 136, II, 186. Commendatur Provincialibus, Rectoribus et Procuratoribus ut piis obligationibus Beneficiorum cumulate satisfiat, *Instr. ult., in fine*, III, 394. Dimissi post vota simplicia non impediendi quominus Beneficia consequi possint, I, *Comp. priv.*, 561 n. 162; C. 9 d. 30, II, 367.

BENEVOLENTIA amicorum et omnium conservanda, P. 4 c. 10, C, II, 74; P. 6 c. 3 n. 8, II, 100; P. 10 n. 11, B, II, 145; Summi Pontificis et Principum, P. 10 n. 11, B, II, 145; etiam eorum, qui e Societate dimittuntur, P. 2 c. 3 n. 6, II, 40. Conservanda praecipue in missionibus, P. 7 c. 2, C, II, 109. Procuranda ab adversariis, P. 4 c. 10, C, II, 74; P. 10, B, II, 145. Procuratores sibi benevolos conservent eos, quorum opera ad negotia peragenda indigent, *Reg. 1 Procuratorum*, III, 69, 94, 106, 115. Fructus, P. 8 c. 1, G § 2, II, 117. Vide *Amor*; *Gratitude*; *Uniformitas*; *Unio*.

BIBERE. Extra consueta tempora non bibendum, R. 16 Com., III, 10. Vide *Cibus*; *Refectio*; *Valetudo*; *Victus*.

BIBLIOPOLA. Librorum scriptores ne cum bibliopolis contractum ineant sine facultate Provincialis, C. 16 d. 33, II, 431; et prius quam opus totum revisum et approbatum fuerit, *Ord. R. P. Beckx* n. 16, III, 316.

BIBLIOTHECA. Regulae Praefecti bibliothecae, III, 146. Debet esse una communis. Quibus danda

clavis, *P. 4 c. 6 n. 7, II, 64*. Exigenda a fundatoribus, *Ord. Gen., c. 16 n. 6, III, 294*. Quisque libros, qui necessarii ei fuerint, habebit. Eorum ratio Bibliothecario constet, *P. 4 c. 6 n. 7, G, II, 64, 67*. Amplificetur, annuo reditu assignato, *Rat. St. R. 33 Prov., III, 164*. Bibliothecarius libros ex Praefecti Studiorum praescripto dispense, *Rat. St. R. 17 Rect., III, 167*. Quenam pro Bibliotheca scriptorum Societatis Romam afferenda quolibet triennio a Procuratoribus Provinciae, *C. 16 d. 13, II, 428*. Bibliotheca scriptorum Societatis continuanda, *C. 21 d. 21, II, 481*.

BIDELLI. Regulae, *III, 226*. Sint 2 vel 3 in Universitatibus, non tamen ex Societate. Accipient commodum stipendium; aliquis eorum Corrector esse potest, *P. 4 c. 17 n. 4, G, II, 88, 84*. Constituantur a Rectore, et cum eis agant Magistri, *R. 19 Prof. sup. Fac., III, 174*.

BIENNIIUM. Biennium minimum probandi Novitii. Cur tam longa probatio instituta, *I, Bul., 91, Comp. priv., 638; Exa. c. 1 n. 12, II, 2; c. 4 n. 16, 41, II, 11, 15; c. 6 n. 8, II, 20; P. 4 c. 3 n. 3, II, 59; c. 4 n. 5, II, 61; P. 5 c. 1 n. 3, II, 86; c. 4 n. 3, 6, II, 91; C. 2 d. 14, can. 1, II, 197, 530; R. 37 Prov., III, 77*. Biennium Probationis solum valide inchoatur post expletum 15 aetatis annum, *C. 12 d. 13, II, 391*; a die, qua quis in Societatis Domum a P. Provinciali, probationem inchoaturus, in sociorum numerum admittitur, in quacumque Domo aut Collegio id fiat, *C. 7 d. 98, II, 343; R. 26 Mag. Nov., III, 124*. Notetur dies et annus etc. ingressus cuiusque in Societatem, *Exa. c. 4 n. 4, B, II, 9, 17; P. 1 c. 4 n. 6, II, 84; R. 26 Mag. Nov., III, 124; R. 13 Soc. Mag., III, 133*. Probatio secunda potest prorogari, *Exa. c. 1 n. 12, II, 2; c. 4 n. 43, II, 16*; item quibusdam in casibus iudicio Generalis contrahi, raro tamen id fiet, *P. 5 c. 1, C, II, 86*. Nullo casu exerceri liceat facultatem dispensandi in contrahendo biennii spatio ad vota Scholasticorum faciendam; sed potest aliquando contrahi tempus biennii ad professionem emittendam, *C. 5 d. 12, 13, 63, can. 10, II, 265, 284, 547*. Biennii lex exacte servetur, *C. 20 d. 12 n. 2, II, 471*.

Scholastici e Novitiatu ante biennii finem non educendi, *Instr. 6 n. 5, III, 354*. Potest Provincialis cum facultate Generalis dispensare ut in secundo anno studii vacent, *P. 4 c. 3 n. 4, II, 59; C. 2 d. 14, can. 1, II, 197, 530; R. 38 Prov., III, 77*; sed non indiscriminatim omnibus concedantur studia; et qui Sacerdotes non sunt, ad Collegia ne mittantur. Sacerdotes annum saltem integrum in Domo Probationis agant, et tunc ministeriis ne occupentur, *C. 20 d. 12 n. 2-4, II, 471*. Qui, studiis peractis, Societatem ingrediuntur, studio Instituti incumbant in secundo anno biennii, *C. 20 d. 15, II, 472*. Tiocinium supplendum tertio probationis anno a Sacerdotibus, qui nullum aut

fere nullum tiocinium habuerunt, *C. 20 d. 8, II, 470*. Sacerdotes, sine peculiari facultate non possunt per totum probationis tempus confessiones domi nec foris audire, nec ulla Sacramenta ministrare, nec publice Missam dicere, donec coram aliquo vel pluribus domesticis privatim eam dicant, *Exa. c. 5 n. 7, II, 18*. Quando Coadiutores e Novitiatu educendi. Cura specialis eis postea adhibenda extra Domum Probationis, *C. 7 d. 80 n. 15, II, 338; R. 60 Mag. Nov., III, 128; Ord. Gen. c. 1 n. 16, III, 258; Instr. 6 n. 5, III, 354*.

Dimissi sine causa, absque novitiatu restituantur. Dimissi valide, ad vota ne admittantur ante biennium, *P. 2 c. 4 n. 8, II, 42; C. 8 d. 58, II, 359*. Indifferentium gradus ne duret ultra biennium, *C. 4 d. 52, can. 2, II, 259, 541*.

Non nisi post biennium recens ordinati ad mulierum confessiones exponantur, et prius virorum confessionibus audiendis exercendi, *Ord. Gen. c. 1 n. 8, III, 256; Instr. 3 n. 1, III, 346*.

Iis, qui concionandi talentum habent, duo, vel unus saltem annus concedatur ut privato studio S. Scripturae legendisque Patribus ac meditationi vacent, *C. 7 d. 80 n. 10, II, 338; C. 23 d. 29 n. 2, II, 506; R. 52 Prov., III, 78; Instr. 2 n. 7, III, 345; Instr. 14 n. 1, III, 374*.

De iis, qui per biennium privato studio Theologiam recolunt, Vide *Repetentes*. De biennio dando studio Rhetoricae, Humanitatis, Theologiae moralis et Sacrae Scripturae, Vide *Cursus*. De votis biennii, Vide *Vota § Biennii*.

BIGAMIA. De dispensatione ex bigamia, *I, Comp. priv., 563 n. 164, 165, 565 n. 174*. Vide *Dispensatio*.

BILANX rationum, Vide *Rationes*.

S. BIRGITTA. Facultas applicandi indulgentias, a S. Birgitta nuncupatas, *I, Bul., 428, Comp. priv., 533, 618*. Earum summarium, *I, Comp. priv., 621*.

BLASPHEMIA. Sodalitas pro exstirpatione blasphemiarum et imprecationum, *I, Comp. priv., 661*.

BOHEMIA. Provincia Bohemiae, Vide *Institutum § Impressio*.

BONA spiritualia communicandi facultas, *I, Comp. priv., 594*. Vide *Privilegia*. Bona Sodalitatum, Vide *Sodalitates B. M. V*.

Nostri curam administrandi propinquorum bona ne suscipiant sine expressa facultate Generalis, *C. 7 d. 13, can. 18 n. 1, II, 320, 555*.

Aliquando bona temporalia sunt occasio tentationum et minus proficiendi in spiritu, *P. 3 c. 1 n. 7, II, 44*. Qui ad gradum Professi vel Coadiutoris formati nondum pervenerunt, honorum suorum ius et dominium ad tempus, iudicio Generalis praescribendum, valeant retinere, *I, Bul., 93, Comp. priv., 652; P. 4 c. 4, E, II, 62; P. 6 c. 2, H, II, 98*. Per quadriennium possessio bono-

Bona
privatorum.
Possessio.

rum permittitur, cuius prorogationem solus Generalis permittere potest. Hoc decretum praelegatur Novitiis, *C. 7 d. 17 n. 5, can. 17 n. 5, II, 821, 554; Ord. Gen. c. 1 n. 10, Septimo, III, 257.*

Proventus.

Si cum facultate Generalis prorogatur possessio, non augeatur sors annuis proventibus; hi quomodo impendendi, *C. 7 d. 17 n. 6, can. 17 n. 5, II, 321, 554; C. 11 d. 15, can. 1, II, 880, 564; Ord. Gen. c. 1 n. 10, Septimo, III, 257.* Proventuum dispensatio quomodo facienda quadriennio, *C. 7 d. 13 n. 3, can. 17 n. 2, II, 321, 554.* De usu honorum, Vide *Paupertas*.

Administratio.

Nostri, ut primum ingressi fuerint Novitiatum, omni honorum suorum administratione exuere se debent, etiam cum eorum dominium retinent. Cui committenda administratio primo quadriennio, *C. 7 d. 17, can. 17, II, 321, 554; C. 10 d. 2, can. 1, II, 373, 563; C. 12 d. 36, II, 398; R. 10 Prov., III, 82.* Difficilem se praebat Generalis in concedenda facultate administrandi propria bona, etiam ea, quae quis Societati donavit, *C. 17 d. 11, II, 436.*

Asservatio eorum, quae a Novitiis afferuntur.

Quae Novitii afferunt, scribantur in libro cum subscriptione eius, qui attulit, *Exa. c. 4 n. 4, B, II, 9, 17; P. 2 c. 3 n. 5, B, II, 39, 40; R. 25 Mag. Nov., III, 124; R. 13 Soc. Mag., III, 132.* Usque ad biennii finem intacta servantur, *Exa. c. 4 n. 4, B, II, 9, 17; P. 1 c. 4 n. 6, II, 34; R. 10 Proc. Dom. Prof., III, 107; R. 7 Proc. Coll., III, 116.* Neque interim quidquam ab eorum parentibus vel tutoribus exigatur, *Instr. 6 n. 6, III, 354.* A Novitiis allata quomodo asserventur, *R. 4 Cust. vest., III, 152.*

Abdicatio, seu renuntiatio.

Formula renuntiationis honorum recognoscenda, *C. 10 d. 2, II, 373; Formula est, Ord. Gen. c. 1 n. 10, III, 256.* De renuntiatione honorum et resignatione Beneficiorum ante professionem, *I, Bul., 93; Comp. priv., 652.* Bona abdicandi promissio fiat cum Superior iusserit. Quibus de bonis agatur, *Exa. c. 4 n. 2, II, 8; P. 3 c. 1 n. 7, 25, F, II, 44, 47, 48; C. 7 d. 17 n. 4, can. 17 n. 3, II, 321, 554.* Haec promissio fit initio Novitiatus. Non est votum, sed simplex promissio cum conditione, si perseveraverit et Superior illi iniunxerit, *I, Bul., 93; C. 3 d. 19, can. 1, II, 223, 538; R. 19 Mag. Nov., III, 123.* Parati esse debent ut bonis suis, etiam Beneficiis ecclesiasticis, se abdicent quando Superiori videbitur, *Exa. c. 4 n. 2, 5, II, 8, 9; P. 3 c. 1 n. 7, F, II, 44, 48; P. 4 c. 4, E, II, 62; P. 6 c. 2, H, II, 98; C. 1 d. 139, 140, II, 186.*

Ante professionem Professus et ante tria vota publica Coadiutor re ipsa bona, quae habet, relinquere debet, *Exa. c. 4 n. 1, 2, II, 8, 9.* Fiat ordinarie ubi primum per aetatem et patrias leges licebit; sed est valida, si ex voluntate Superioris fiat ante vel post quadriennium, *C. 7 d. 17 n. 4, can. 17 n. 3, II, 321, 554; C. 15 d. 8, II, 423;*

C. 20 d. 7 n. 4, II, 470. Quandonam Generalis permittere potest abdicationem ante biennium. Quid, si quis bonis abdicare se velit in Societatis favorem. Quid, si quadriennii tempore in externos piasque causas disponere, *C. 7 d. 17 n. 7, can. 17 n. 6, II, 321, 554; Ord. Gen. c. 1 n. 10, Primo, Septimo, Octavo, III, 257.* Solum constantibus in sua vocatione permittatur, et hoc post maturum consilium, *R. 86 Prov., III, 82.* Ut licite fiat, praerequiritur licentia Superioris, *P. 3 c. 1 n. 7, F, II, 44, 48;* item ad Beneficia ecclesiastica renuntianda, *Exa. c. 4 n. 5, II, 9.* Eam facere sine facultate Superioris post tria vota biennii, est peccatum contra votum paupertatis, *C. 5 d. 10, 50 n. 4, 59, can. 7, II, 265, 277, 288, 546; Ord. Gen. c. 4 n. 17, II, 270.* Debet esse universalis et perpetua, *Exa. c. 4 n. 1, II, 8; C. 7 d. 17 n. 4, can. 17 n. 3, 4, II, 321, 554; C. 20 d. 7 n. 4, II, 470; C. 23 d. 21, II, 507; Ord. Gen. c. 1 n. 10, Quarto, Quinto, III, 256, 257.* Vide *Pensiones*.

Fiat distributio secundum propriam devotionem, sed ut decet virum spiritualis vitae sectatorem: primum in res debitas et obligatorias, postea pauperibus. De arbitris ad bonorum distributionem, si quis vult ea dare consanguineis, *Exa. c. 3 n. 3, II, 6; c. 4 n. 1-5, A, II, 8, 9, 17; P. 3 c. 1 n. 7, G, II, 44, 49.* Loca Constitutionum de bonorum distributione explicantur, *C. 2 d. 23, 39, 41, can. 3, II, 200, 208, 530.* De arbitris ad bonorum distributionem servantur Constitutiones, *C. 2 d. 76, II, 209.* Beneficia ecclesiastica, vel resignanda, vel applicanda ad pia opera, vel alioqui dignis viris, *Exa. c. 4 n. 5, II, 9.*

Distributio.

Pactiones cum consanguineis et aliis non ineantur inconsulto Generali, *C. 3 d. 39, can. 4, II, 227, 538.* Quomodo permittendae, *R. 87 Prov., III, 82.* De Generalis Instructionem circa praxim, *C. 4 d. 65, II, 261.* Parentes et alii admoneantur ad ea bona nullum ius habere Societatem, *P. 6 c. 2 n. 12, II, 96; C. 1 d. 38, II, 165; C. 2 d. 33, can. 21, II, 202, 533; C. 3 d. 39, can. 4, II, 227, 538; R. 87 Prov., III, 82; Ord. Gen. c. 1 n. 10, Secundo, III, 256.*

Pactiones.

Non designetur particularis locus, cui applicanda sint bona. Quid, si adsit propensio ad locum particularem, *P. 3 c. 1 n. 9, H, II, 44, 49; P. 9 c. 3 n. 6, II, 131; R. 88 Prov., III, 82.* Si, inscio Generali, talis applicatio facta est, eam ipse ratam habere potest post donantis mortem vel professionem, *C. 11 d. 17, can. 2, II, 380, 564.*

Abdicatio in favorem Societatis.

Fiat distributio in eadem Provincia, *P. 3 c. 1 n. 9, II, 44; C. 2 d. 23, 38, can. 3, II, 200, 530;* nomen Provinciae explicatur, *C. 3 d. 16, can. 3, II, 221, 538.* In gratiam Collegii romani et similium Seminariorum Nostrorum, datur Generali facultas dispensandi in praecedenti decreto, *C. 3 post d. 48, II, 229; C. 4 post d. 67, II, 262; C. 6 d. 8, II, 291.* De pecuniarum extractione ex

Distributio fiat intra Provinciam.

Provincia vel regno servantur edicta regia, et ratio habeatur Regum, Principum et aliorum potentatuum, *C. 2 d. 15, II, 198; C. 3 d. 16, can. 3, II, 221, 538*. In hoc negotio abdicandi applicandique bona, quomodo curandum ut omnia cum aedificatione Nostrorum et externorum fiant, *R. 89 Prov., III, 82; Ord. Gen. c. 1 n. 10, III, 256*.

Restitutio
bonorum.

Quomodo a Nostris aliena restituenda, *I, Comp. priv., 653*. An dimissis bona sint restituenda, *I, Comp. priv., 652 n. 483*. Vide *Dimittere § De iam dimissis*.

Bona
Societatis.
Possessio.

Potestas admittendi Domos, ecclesias, Collegia ac cuiusvis generis bona, *I, Bul., 17; Comp. priv., 535*. De recipiendis bonis feudalibus et emphyteuticis, *I, Comp. priv., 533 n. 78, 79*. Bona accepta eo ipso censentur auctoritate apostolica applicata, *I, Bul., 18; Comp. priv., 535, 540, 567*. Societas et eius bona eximuntur a iurisdictione Ordinariorum, *I, Bul., 16, 91, 334, 336, 340; Comp. priv., 573*. Generalis est admittere Collegia, Universitates et Domos, non tamen dissolvere sine Congregatione generali, *P. 4 c. 2 n. 1, 3, II, 56; c. 11 n. 2, II, 75; P. 9 c. 3 n. 5, 17, II, 131, 132*. Vide *Dissolutio*. De dominio bonorum, quod Scholastici et Coadiutores approbati acquirunt, *C. 23 d. 32, II, 507*. De facultate aedificandi, Vide *Aedificare*. Vicarius Generalis nullam Domum, Collegium aut Universitatem instituit. Quid faciet si offerantur, *Offic. Vic. n. 9, III, 50*. Proventus ex collecta publica an retinendi, *C. 1 d. 122, II, 184*. Temporalia subsidia non deerunt, si nostrae et proximorum saluti serio incumbamus iuxta Constitutiones, *R. 56 Praep., III, 103*.

Collegia
et Domus.

Potest Societas habere Collegia habentia redditus, census seu possessiones usibus et necessitatibus Studentium applicandas, *I, Bul., 5, 8, 18, 25, 93; Comp. priv., 540; C. 6 d. 18, can. 6, II, 295, 550*. Collegia habent redditus ad Scholasticorum sustentationem; nec in alios usus impendi possunt quam ipsorum Collegiorum, *Eca. c. 1 n. 4, II, 1; P. 4 c. 2 n. 5, II, 57; P. 6 c. 2, A, II, 97; et eorum, qui bono Collegii inserviunt, P. 4 c. 7 n. 3, II, 69; C. 1 d. 73, II, 172*. De subministranda Nostris, in Collegiis degentibus, convenienti sustentatione, *C. 1 d. 73, II, 171; C. 5 d. 69, can. 8, II, 285, 546; Ord. Gen. c. 16, III, 293*. Vide *Fundatio*.

Domus Probationis dotationes et redditus et bona stabilia quaecumque habere possunt, *I, Bul., 5, 25, 35, 93; Comp. priv., 567; Eca. c. 1 n. 4, II, 1; P. 6 c. 2, A, II, 97; debent adiuvari a Collegiis, P. 4 c. 2 n. 5, D, II, 57, 58; C. 1 d. 60, II, 170*. Bona Collegiorum et Domorum Probationis non possunt in alium usum expendi, quam ad Scholasticorum sustentationem, *Eca. c. 1 n. 4, II, 1; P. 4 c. 2 n. 5, II, 57; c. 10 n. 1, II, 72; P. 6 c. 2 n. 3, II, 95; P. 9 c. 3 n. 18, II, 133; c. 4 n. 7, II, 135; P. 10 n. 5, II, 148*.

Domos tertiae Probationis separatas et dotatas admittere licet, *C. 7 d. 31, II, 327*.

Domibus Professorum redditus quo modo accipere liceat, *P. 6 c. 2, B, II, 97; C. 24 d. 16, II, 518*. Vide *Paupertas*.

Residentiae quatenus et quatenus ex redditibus vivere possunt, *C. 24 d. 15, II, 518*.

Administratio.

Penes Generalem et Societatem est administratio bonorum Societatis; haec eam exerceat per Generalem, vel Provincialem, vel alium, cui Generalis id commiserit, ad conservandas et defendendas, etiam in iudicio, possessiones et redditus Collegiorum, *I, Bul., 6, 8, 25, 42; Comp. priv. 541; P. 4 c. 2 n. 5, C, II, 57, 58; c. 10 n. 1-3, A, II, 72, 74; P. 9 c. 3, II, 130-134; P. 10 n. 4, II, 148; C. 1 d. 59, II, 169; et etiam Universitatum, P. 9 c. 3 n. 4, II, 131*. Acceptatio et administratio bonorum non est penes Collegium ipsum, sed penes Societatem Professam, *I, Bul., 6, 25, 42; P. 4 c. 2 n. 5, C, II, 57, 58; c. 10 n. 1, 2, II, 72; P. 9 c. 3 n. 3, II, 130; Ord. Gen. c. 20 n. 3, III, 311*. Possunt haberi Protectores Collegiorum amici, sed vitanda nomina iuridica, quae iurisdictionem dicant, *C. 1 d. 112, can. 7, II, 182, 525*. Bonorum curam omnibus charitas et ratio imponit; sed aequum erit alicui hoc munus demandare, *P. 3 c. 2 n. 7, II, 52*.

Constituuntur Rectores idonei ad immediatam temporalium administrationem, ut rationem reddere possint, *P. 4 c. 2 n. 5, II, 57; c. 10 n. 5, II, 72; P. 9 c. 3 n. 4, II, 131; C. 8 d. 60 n. 4, II, 360*. Rectores et reliqui Officiales sint prudentes oeconomii. Rectores domesticae oeconomiae formam in rebus alicuius momenti ne mutant inconsulto Provinciali, *C. 7 d. 82 n. 6, II, 339*. Reditus et bona stabilia conservari curet Provincialis. Conditiones in donationibus non admittat sine facultate Generalis, *R. 76 Prov., III, 81*. Vide *Obligationes*.

Tamquam bona D. N. I. C. propria administranda erunt, *P. 3 c. 2 n. 7, II, 52; et patrimonium pauperum, C. 8 d. 15, II, 347; R. 2 Proc. Coll., III, 115*. A bona eorum administratione, etiam res spirituales et bonus Societatis status ac progressus magnopere pendet, *C. 8 d. 15, II, 347; C. 14 d. 12, II, 415; Instr. ult., Prooe., III, 388*. Querelae de mala administratione, *C. 8 d. 15, II, 347; C. 14 d. 12, II, 415*. Quomodo administranda erunt, *R. Prov. c. IX, III, 81, 82; R. Rect. c. VI, III, 113*.

Vitetur etiam species avaritiae, Vide *Lites; Negotiatio; Praedia*; et avara tenacitas, Vide *Superiores § Paterna*. Pauperes eleemosynis sublevandi, Vide *Eleemosynae*. Contractus de bonis Collegii vel Domus debent fieri in eorundem utilitatem et bonum, *P. 9 c. 3 n. 5, II, 131*. Vide *Contractus*.

Instituatur Deputatio ad bonorum temporalium administrationem conformandam, *C. 8 d. 2, II,*

345. Fiat Instructio, *C. 8 d. 60 n. 5, II, 360*. Fit, *C. 8 in Ms. sess. 128*. Probatur ut mera Instructio, *C. 9 d. 41, II, 371*. Confirmatur. Legatur a Rectore in consultatione et a Provinciali in visitatione, *C. 14 d. 12, II, 415*; *C. 21 d. 12, II, 478*. Instructio pro administratione rerum temporalium Collegiorum et Domorum Probationis, *Instr. ult., III, 388-394*. Committitur Generali cura conficiendi Ordinationem de administratione bonorum temporalium, *C. 24 d. 22, II, 521*.

Alienatio.

Alienationum contractus sine tractatu capitulari, *I, Bul., 24, 42, 68*; *Comp. priv., 520*. Facultas alienandi bona immobilia exigui valoris sine licentia Episcopi, *I, Bul., 69*; *Comp. priv., 521*; *P. 9 c. 3 n. 5, II, 131*. Quatenam sint mobilia non pretiosa, *I, Comp. priv., 521*. Facultas alienandi alia etiam bona, eiusque reservatio, *I, Bul., 69, 82*; *Comp. priv., 521*; et aedificia vendendi, praeter ecclesias, *I, Comp. priv., 536*. Alienandarum rerum informatio quomodo concipienda, *Ord. Gen. c. 20 p. 2, III, 312*.

Translatio
et applicatio.

Facultas restituendi et transferendi bona in dissolutione Collegiorum, *I, Bul., 24, 185*; *Comp. priv., 522, 536, 540 n. 90*; *P. 4 c. 2 n. 3, A, II, 56, 57*; *P. 9 c. 3 n. 5, 6, 17, II, 131, 132*; *C. 1 d. 26, II, 163*. Collegii relictis bona cui applicanda, *P. 4 c. 2, A, II, 57*. Bona, arbitrio Societatis relictis, Generalis cui vult loco applicare potest, et hanc facultatem aliis communicare, *P. 9 c. 3 n. 6, 7, 9, II, 131*; item pensiones, quae super Nostrorum personis constituuntur, *C. 12 d. 37, II, 398*; *C. 14 d. 14, II, 416*; *C. 20 d. 7 n. 1, II, 469*. Observanda Superioribus circa haec bona applicanda, *Ord. Gen. c. 1 n. 10, III, 256*.

De dominio et applicatione bonorum, quae obveniunt Provinciae, vel Missioni quae pluribus Domibus constat et a peculiari Superiore regitur, *C. 24 d. 17, II, 518*.

BORGIA, Vide *S. Franciscus*.

BRASILIA, Vide *Procuratores*.

BREVIARIA. De brevi Innoc. X, Vide *Assistentes* § Mutatio; *Congregatio novennalis*; *Superiores* § Praeceptum. Vide etiam *Bullae*.

BREVIARIUM, Vide *Commutare*; *Dispensare*.

BREVITAS commendatur Professoribus, *R. 7, 8 Prof. sup. Fac., III, 173*; *R. 12 Prof. Script., III, 176*; Confessoribus, *R. 17 Sac., III, 15*; Aedituo, *R. 2 Aedit., III, 147*; et Ianitori, *R. 12 Ianit., III, 151*.

BULLAE quatenam debent ab ingredientibus legi, *Exa. c. 1 n. 13, II, 3*; *c. 4 n. 41, II, 15*; *P. 1 c. 4 n. 5, II, 34*; et postea sexta quoque mense tempore Probationis, *Exa. c. 4 n. 41, II, 15*. Quatenam ostendendae Novitiis et Patribus tertiae Probationis et suscepturis gradum, *Ord. Gen. c. 1 n. 1, III, 255*. Earum compendium habeat Generalis, *P. 9 c. 6 n. 3, II, 138*. Bulla Coenae in omnibus domiciliis exponenda, *Ord. Gen. c. 2*

n. 2, III, 259. De absolutione a casibus Bullae Coenae, *I, Bul., 352*; *Comp. priv., 515*. De usu facultatum Bullae Crucatae et Bullae Iubilaei in Nostrorum confessionibus, *I, Bul., 58, 127, 169*; *Comp. priv., 552*; *C. 6 d. 5, II, 290*. Bullas et breviam, quae a Summo Pontifice fiunt, emat Procurator Generalis, *R. 17 Proc. Gen., III, 71*. Quas bullas, breviam et decreta habebunt Revisores, *R. 12 Revis., III, 68*.

CADAVER. Facultas Missam de Requie celebrandi, praesente cadavere, in occurrentia ritus duplicis, *I, Bul., 445*; *Comp. priv., 633*. Cadavera Nostrorum ad coemeterium deferre possumus, *I, Comp. priv., 656*. De cadaverum exhumatione, *I, Comp. priv., 568*. Vide *Defuncti*.

CAECUS. De caecis et de iis, qui nonnisi aliena manu scribere possunt, *C. 9 d. 17, II, 364*; *Form. Congr. prov. n. 10, II, 603*. Vide *Impediti*. De epistolis caecis, *C. 12 d. 44, II, 400*; *Form. Congr. gen. n. 37, II, 584*; *Form. Congr. prov. n. 25, II, 608*.

CAEREMONIAE ecclesiasticae et caetera, quae ad cultum divinum pertinent, commenduntur a Concionatoribus, *R. 10 Conc., III, 17*. De uniformitate Nostrorum in caeremoniis, Vide *Cultus*; *Uniformitas*. De caeremoniis in professione, in votorum nuncupatione, Vide *Gradus*; *Professio*; *Vota*. De caeremoniis in electione Praepositi Generalis, *Form. Congr. gen. n. 39-52, II, 585-588*.

CALAMUS. Qui lingua vel calamo alios offendunt, puniendi, *C. 12 d. 19, II, 392*. Stili acerbitas Nostris prohibita, *C. 15 d. 9, II, 424*. Vide *Perturbatores*.

CALICES. Eorum consecratio, *I, Bul., 19, 355*; *Comp. priv., 511, 532*. Facultas pro laicis nostris tangendi vasa sacra, *I, Comp. priv., 653*.

CALUMNIA. Superiores facile pati possunt calumniam, *P. 9 c. 4, E, II, 135*. Vide *Societas* § Persecutiones; *Stilus*.

CAMBIUM, Vide *Mutuum*.

CAMPANA, TINTINNABULUM. Campana debet dari signum ad opera domestica, *P. 4 c. 10 n. 9, I, II, 74*; *C. 1 d. 63, II, 170*; cui signo omnes obedire debent, vel imperfecta littera relicta, *P. 4 c. 10 n. 9, II, 74*; *R. 15 Com., III, 10*.

Quando et a quibus pulsanda, *R. 10, 11 Aedit., III, 148*; *R. 17 Ianit., III, 152*; *R. 6, 7, 15 Praef. ref., III, 155*; *R. 1, 3 Excit., III, 157*; *R. 1 visit. cub., III, 157*. Veniente Medico, Ianitor dabit signum campana, *R. 16 Ianit., III, 152*. Tintinnabulum nec vehementius nec crebrius pulsandum quam par est, *R. 45 Com., III, 12*. Praesto sit ad ianuam Ianitor, quum illud pulsari audit., *R. 5 Ianit., III, 151*.

CANARIAE insulae. Ius Rectorum et Professorum ad Congregationem provincialem, *C. 22 d. 28, II, 421*.

CANCELLARIUS. Eius institutio pertinet ad Generalem, *R. 27 Prov.*, **III**, 76. Potest idem esse qui Rector Universitatis, *P. 4 c. 17, C*, **II**, 84. Qualis esse debeat, *P. 4 c. 17 n. 2, II*, 83. Eius munus, *P. 4 c. 13 n. 4, II*, 77; *c. 15 n. 1, II*, 80; *c. 17 n. 2, 6, II*, 88. Non potest mutari a Rectore, *P. 4 c. 17, A*, **II**, 84. Quando, quid, et ad quos scribet, *Form. scrib. n. 22, III*, 48.

CANDELAE possunt in ecclesiis nostris more solito benedici et aliis distribui, *I, Comp. priv.*, 582 n. 64; sine cantu, *R. 28 Praef. eccl.*, **III**, 142.

Vide *Benedictio; Cerei; Fundatio*.

CANDIDATUS. Vide *Probatio prima*. De candidatis ad Missiones transmarinas quomodo sumendae informationes, *C. 16 d. 20, II*, 247. Vide *Missiones*.

B. CANISIUS, Vide *B. Petrus*.

CANNAE. Facultas aedificandi intra 140 cannas ab aedificiis aliorum Ordinum, *I, Bul.*, 82, 65; *Comp. priv.*, 520.

CANONES. Censura canonis, *I, Comp. priv.*, 515. De solutione canonicae portionis, *I, Comp. priv.*, 577. Vide *Ius Canonicum*.

Generali cum Definitoribus commissum ut ex actis 1.^{ae} Congregationis canones extrahant. Approbantur extracti ex decretis 2.^{ae} Congregationis, *C. 2 d. 46, II*, 204. Deputatio ut canones ex actis 1.^{ae} Congregationis conficiat. Item ut ex tribus Congregationibus canones desumat. Hi imprimantur ac soli vulgentur, *C. 3 d. 9, II*, 220. Canones ex actis trium Congregationum post electionem extrahi curet Generalis, nulla sensus facta mutatione. Canones, ex actis ante electionem desumpti, probantur, *C. 3 d. 33, II*, 226. Fiat Deputatio pro revidendis canonibus ante electionem, et revidendis decretis omnium Congregationum, et extrahendis canonibus ex illis, *C. 4 d. 2 n. 8, II*, 247. Generali commissum ut, salvis decretis, canones omnium Congregationum revideat et evulget, *C. 4 d. 51, II*, 259; ut canones ex decretis huius Congregationis extrahi curet et evulget, *C. 5 d. 66, II*, 284; ut canones Congregationis, extractos a Deputatis, revideat et evulget, *C. 6 d. 47, II*, 314; *C. 9 act. 64; C. 10 act. 57*. Decretorum et canonum ex actis extractio et evulgatio commissa P. Vicario perpetuo, *C. 11 d. 36, II*, 387. Non extrahendi amplius, *C. 12 act. 43 § ult.; Form. n. 75, II*, 595. Unus expunctus, *C. 4 d. 66, II*, 261.

CANONIZATIO BB. Ignatii et Francisci Xaverii promovenda, *C. 5 d. 71, II*, 286; *C. 6 d. 3, II*, 289; item BB. Aloisii et Stanislai, *C. 6 d. 44, II*, 313; *C. 9 act. 16*; et B. Francisci Borgiae, *C. 10 act. 18*. Bulla canonizationis BB. Ignatii, *I, Bul.*, 144; Francisci Xaverii, *I, Bul.*, 155; Francisci Borgiae, *I, Bul.*, 213; Aloisii, *I, Bul.*, 226; Stanislai, *I, Bul.*, 231; Ioannis Francisci Regis, *I, Bul.*, 246; Francisci de Hieronymo, *I, Bul.*, 362; Pauli, Ioannis et Iacobi, *I, Bul.*, 394; Petri Cla-

ver, *I, Bul.*, 460; Ioannis Berchmans, *I, Bul.*, 471; Alphonsi Rodriguez, *I, Bul.*, 479. Indulgentia in die anniversario canonizationis BB. Ignatii et Francisci Xaverii, *I, Bul.*, 439, 445; *Comp. priv.*, 608. Vide *Festivitas; Indulgentiae*.

CANTUS. Quando et quomodo permittendum ut vespertinum officium cantetur, et quo tono; item officium tenebrarum, *P. 6 c. 3, B, II*, 100; *R. 28 Praef. eccl.*, **III**, 142. Quando etiam Missa cantanda cum dispensatione Generalis, *C. 1 d. 39. can. 25, II*, 165, 527. De cantu Vesperarum serventur Constitutiones, *C. 1 d. 40, II*, 165. Potest Generalis cantum Missae et Vesperarum inducere in hunc vel illum locum, et etiam revocare ubi inductus esset, *C. 2 d. 17, can. 24, II*, 198, 533. Vult Pontifex ut Romae Sacrum cantetur, *C. 3 d. 35, II*, 226. Cantus, in ecclesiis Societatis inductus, ubinam retinendus et quomodo. Locum habere potest dispensatio, praesertim inter haereticos et infideles, arbitrio Generalis, *C. 3 d. 36, can. 9, II*, 227, 539. Sacrum solemne pro Generali defuncto decantandum, *C. 7 d. 5, can. 9, II*, 317, 553; *C. 12 d. 56 n. 5, II*, 403; *Offic. Vic. n. 2, III*, 48. Missa singulis annis cum solemnitate celebretur pro fundatore Collegii et benefactoribus, *P. 4 c. 1 n. 2, A, II*, 55, 56.

Usus habet ut officium exsequiarum pro Nostris dicatur tono mediocriter alto, sine cantu, *P. 6 c. 4 n. 3, C, II*, 102. Eodem modo posset dici in morte Principum, *C. 1 n. 120, can. 9, II*, 183, 526; *C. 4 d. 46, 61, II*, 258, 260.

Doctrina christiana doceatur cum cantu, ubi sit ad aedificationem, *C. 1 d. 137, can. 14, II*, 186, 526; *R. 39 Praep.*, **III**, 101; hortando populum ut eam decantent inter laborandum, *Instr. 12 n. 9, III*, 367. Vide *Musica*.

CAPITULUM. Capitulares electiones maxima Societati afferrent incommoda, *I, Bul.*, 120. Vide *Contractus; Correctio; Dimittere*. Capitulum, sive Congregatio, Vide *Congregatio*.

CAPPELLA, CAPPELLANI, CAPPELLANIAE. Cappella, Vide *Oratoria*. Cappellani Ordinis S. Ioannis Hierosolymitani in Societatem ne admittantur, *C. 13 d. 7, II*, 406. Cappellaniae in ecclesiis Societatis an erigendae, *I, Bul.*, 66; *P. 4 c. 2 n. 4, B, II*, 56, 57; *C. 1 d. 103, 134, can. 10, II*, 181, 186, 526.

CAPUT, quibus aperiendum, *R. 22, 35 Com.*, **III**, 11, 12; quomodo tenendum, *R. 2 Mod.*, **III**, 13.

P. CARAVITA. Oratorium, quod a P. Caravita nuncupant, indulgentiis, ditatur, *I, Bul.*, 291; Societati restituitur, *I, Bul.*, 345.

CARCERES. Eorum, qui in carceribus inveniuntur, pia subventio et ministerium commendatur, *I, Bul.*, 23; *Comp. priv.*, 631; *P. 7 c. 4 n. 9, II*, 112. Vide *Confessio; Ministeria; Rudes*.

Facultas incarcerationi Nostros, *I, Bul.*, 15, 40; *Comp. priv.*, 527 n. 45, 558. Carceres an adhi-

bendi, *C. 1 d. 116, can. 31, II, 183, 528*. Scholastici externi inobedientes includendi carcere, *P. 4 c. 11, B, II, 75*. Nunc habenda ratio legum civilium, *I, Comp. priv., 527 n. 45*. Vide *Correctio; Poenitentiae*.

CARITAS, Vide *Amor*.

CARMINA a Nostris Theologis et Philosophis his terve in anno condenda et affigenda, *Rat. St. R. 8 Rect., III, 166*. Quae propalam collocantur, a quibus seligenda, *R. 3 Praef. St. inf., III, 193*. Vide *Regulas Professorum Rhetoricae et Humanitatis*.

BB. CAROLUS Spinola, Franciscus Pacheco et Socii martyres. Eorum martyrium, *I, Bul., 416...*; beatificatio, Missa et officium, *I, Bul., 419; Comp. priv., 590*.

CARPENSIS urbs. Curandum ut Nostri in urbe carpensi a Monialium cura removeantur, *C. 8 d. 11, II, 346*.

CARTHUSIA. Fraternitatis societas cum Carthusiensibus a tempore S. Ignatii inita, *C. 5 d. 26, II, 268; C. 6 in Ms. d. 13; C. 7 in Ms. d. 122*. Vide *Transitus*.

CASSINENSIS Benedictinorum Congregatio, Vide *Gratitudo*. S. Ignatius in montem cassinatem ad Exercitia secedit, *Direct. c. 9 n. 13, III, 518*.

CASTIGATIO. Vide *Correctio; Poenitentiae*.

CASTITAS nostra angelicam puritatem imitari debet, *P. 6 c. 1 n. 1, II, 93; R. 8 Sum., III, 6*. Qualis Societatis puritas. Causae lapsus; cur in Novitiis rariores. Praesidia. Providenda Superioribus: ut subditi sint spirituales; ut occasiones amputentur; ut schedulae et munuscula caveantur. Minus spirituales ut iuvandi. Confessarii ne omnia levia putent, *Instr. de sp. c. 5, III, 335-338*. Omne peccatum externum grave contra castitatem est reservatum, *C. 5 d. 51, Tertio, II, 278*. De inclinatione ad sensualitates et amicitias, *Industr. c. 8, III, 415-417*. Votum castitatis, in Societate emissum, est impedimentum dirimens matrimonium, *I, Bul., 96; Comp. priv., 627*. Circa delectationem veneream, *C. 9 d. 24, II, 365; Cens. et praec. c. 4, II, 572*. Vide *Clausura; Comodiae; Libri § Prohibiti; Modestia; Sensus; Socius exeuntium; Vota*.

CASTR. Usus altaris portatilis in castris militum, *I, Bul., 78; Comp. priv., 523*.

CASUS CONSCIENTIAE. A Provinciali constituentur casuum conscientiae Professores, *Rat. St. R. 12 Prov., III, 159*. Horum Regulae, *III, 188, 189*. In Collegio debet, si opus est, communiter de iis esse una lectio, *P. 4 c. 7, B, II, 69*. Eorum studium maxime commendatur, *Instr. 4 n. 2, III, 350; Instr. 20 n. 6, III, 384*. Quinam operam ipsis dabunt, *P. 4 c. 5, D, II, 63; c. 8, D, II, 71; c. 13, E, II, 78; C. 2 d. 69, can. 17, II, 208, 532; C. 13 d. 16, II, 408; R. 56 Prov., III, 79; Rat. St. R. 19 § 4 Prov., III, 161*. Hoc

studium commendatur Confessariis, et in quibus praesertim materiis. Habeant casuum compendium, *P. 4 c. 8, D, II, 71; R. 11 Sac., III, 15*. Casus conscientiae scire debent omnes promovendi ad Sacerdotium et de iis examinari. Examinentur qui Societatem ingrediuntur Sacerdotes, nonnullis exceptis, *C. 13 d. 16, II, 408; Ord. Gen. c. 7 n. 4, III, 275*. Theologiae Professor ne ex instituto quaestiones morales tractet, *R. 9 § 4 Prof. Theol., III, 179*.

Habeatur in Collegiis et Domibus et in Archivio Provinciae liber continens resolutiones casuum difficiliorum, quae ex Urbe accipiuntur, *R. 23 § 8 Soc. Prov., III, 92; Ord. Gen. c. 8 n. 3, 4, III, 276, 277*.

In Domibus et Collegiis aliquem constituat Provincialis, in casibus bene versatum, ut difficultatibus domi et foris occurrentibus satisfacere possit, *R. 57 Prov., III, 79*.

Collationum Praefectus, huius munus, *R. 57 Prov., III, 79; Rat. St. R. 13 Prov., III, 159; R. 57 Praep., III, 103; Instr. 4 n. 2, III, 350*. Quo modo instituendae, quae materia, *C. 13 d. 17, II, 409; Rat. St. R. 13 Prov., III, 159; R. 7, 10 Prof. cas., III, 188, 189*. Habeantur bis in hebdomada in Domibus Professis; in Collegiis bis aut semel, *Rat. St. R. 13-15 Prov., III, 159, 160; R. 57 Praep., III, 103; R. 6, 7 Prof. cas., III, 188; Instr. 20 n. 6, III, 384*. De earum executione in Domibus et Collegiis rationem reddent Superiores locales Provinciales, et hic Generali, et utrique Consultores, *C. 13 d. 17, II, 409*. Sub tempus missionum a PP. tertiae Probationis instituantur per mensem conferentiae de casibus conscientiae, *R. 7 Instruct., III, 119, 264*. Qua ratione fient in schola. De tempore hebdomadariae casuum disputationis, decernet Provincialis, *R. 6 Prof. cas., III, 188*.

Ad casuum collationes Sacerdotes omnes, qui interesse poterunt, convenient. Superior ipse non nisi raro et graves ob causas absit. Quinam non eximendi, *C. 9 d. 8, II, 362; Rat. St. R. 13, 15 Prov., III, 159, 160; R. 57 Praep., III, 103*. Intersint repelentes Theologiam, *R. 2 Theol. repet., III, 224*. Quinam eximendi, *C. 9 d. 8, II, 362; Rat. St. R. 15 Prov., III, 160*. Collationibus Cleri quinam e Nostris interesse teneantur, *I, Comp. priv., 538*. Vide *Theologia moralis*.

De casibus reservatis, Vide *Reservatio*.

CATALOGI. Quinam catalogi conficiendi et ad Provinciam et Generalem mittendi, *P. 8 c. 1, N, II, 118; C. 2 d. 48, 54, can. 28, II, 204, 206, 534; Form. scrib. n. 32-35, III, 45; R. 22, 26 Prov., III, 93; Ord. Gen. c. 19, III, 309, 310; Instr. 21 n. 10, III, 387*. Generalis quos catalogos habebit, *P. 9 c. 6 n. 3, II, 138*. Quinam asservandi in archivio Societatis et Provinciae, *R. 7 Secr. Soc., III, 57; R. 23 Soc. Prov., III, 92*.

Resolutiones
casuum.

Resolutor
casuum.

Collationes
et conferentiae.

Reservatio.

Studium
et professio.

Catalogi

De catalogo Electorum in Cōgregatione generali, *Form. Congr. gen. n. 6*, **II**, 579; in Cōgregatione provinciali, *Form. Congr. prov. n. 15*, **II**, 604.

Censurarum et praeceptorum in Societate, **II**, 567. Vide *Censurae*; *Praecepta*.

Dierum festorum fiat a Provinciali, *Rat. St. R. 37 § 2 Prov.*, **III**, 164.

Discipulorum classium inferiorum, *R. 20 Praef. St. inf.*, **III**, 197; *R. 38 Prof. cl. inf.*, **III**, 208.

Discipulorum promovendorum *R. 24, 26 Praef. St. inf.*, **III**, 197.

Festorum ac ieiuniorum proximae hebdomadae, a Praefecto ecclesiae praebendus, ut in refectorio recitetur, *R. 2 Praef. eccl.*, **III**, 141.

Librorum prohibitorum, Vide *Libri*.

Librorum bibliothecae et Domus, *R. 5, 6 Praef. bibl.*, **III**, 146. Vide *Lectio*.

Librorum explicandorum, fiat ante studiorum initium, *R. 27 Praef. St. inf.*, **III**, 197.

Missarum et orationum, **III**, 35. Vide *Missae et orationes*.

P. Natalis, quibus de rebus in recreatione loquendum, **III**, 373. Vide *Recreatio*.

Poenitentiarum, quae ordinarie in Societate fiunt, Vide *Poenitentiae*.

Promotorum ad gradus, *R. 7 Secr. Soc.*, **III**, 57; *R. 23 Soc. Prov.*, **III**, 92.

Quaestionum in Theologia et Philosophia tradendarum et omittendarum, Vide *Elenchus*.

Rerum in consultatione tractandarum, Vide *Consultatio*.

Rerum ante renovationem legendarum, *Instr. 21 n. 8*, **III**, 386.

Sanctorum et Beatorum e Societate, Vide *Festivitas*.

De Catalogo defunctorum, dimissorum, expe-
rimentorum, impedimentorum, indulgentiarum,
reservatorum, substantialium etc. Vide *Defuncti*,
Dimissi, etc.

CATECHESIS, CATECHISMUS, Vide *Doctrina christiana*.

S. CATHARINA de Ricciis. Festum, *I, Comp. priv.*, 591.

CATHEDRAE, Vide *Docere*; *Facultates*; *Scholae*.

CAUSA. Causae dimissionis, Vide *Dimittere* § Causae dimissionis. Levitas animi, recusatio laboris ac ambitiosa cupiditas sunt causae apostasiae, *I, Bul.*, 88. Causae lapsus contra castitatem, *Instr. de sp. c. 5 n. 1*, **III**, 335. Causae timoris Superiorum, *C. 6 d. 37*, **II**, 309-311; *Instr. de sp. c. 2 n. 3*, **III**, 329, 330.

Causae nostrae summarie decidendae, *I, Comp. priv.*, 538. De pertinentibus ad S. Inquisitionem, *I, Comp. priv.*, 538. Quenam ad Conservatores spectent, *I, Comp. priv.*, 556. Causa Professi, de Societate egressi, etiam in Curia romana ad Pa-

pam advocatur, *I, Comp. priv.*, 528. Non permit-
tendum Nostros in causis civilibus examinari,
P. 6 c. 3 n. 8, **II**, 100; *R. 65 Rect.*, **III**, 113.

CAUTELA in manifestatione delicti adhibenda et circa casus reservados, Vide *Manifestatio*; *Reservatio*.

CENOTAPHIA, Vide *Sepultura*.

CENSOR, seu Praetor in scholis, *R. 37 Praef. St. inf.*, **III**, 198.

CENSURAE. Censurae papales, censura canonis, *I, Comp. priv.*, 515; episcopales, *I, Comp. priv.*, 516; a iure, ab homine, *I, Comp. priv.*, 516 n. 4, 5. Facultas Superiorum ferendi censuras in Nostros, *I, Bul.*, 15, 40, 92; *Comp. priv.*, 526, 558.

De absolutione a censuris, *I, Comp. priv.*, 515 n. 3., 518, 519. Notanda circa absolutionem a censuris, *I, Comp. priv.*, 516 n. 4 § 2. Volentes ingredi Societatem, et ab aliqua censura virtute nostrorum privilegiorum absoluti, in eandem reincident, nisi mox intrent et perseverent, *I, Bul.*, 15; *Comp. priv.*, 519; *R. 23 Mag. Nov.*, **III**, 123. Dispensatio irregularitatis ob violatam censuram, *I, Bul.*, 15; *Comp. priv.*, 564. Ad absolutionem quae Formulae adhibendae, *R. 10 Sac.*, **III**, 14; *Instr. 3 n. 14*, **III**, 349.

Absolutio a censuris in loco electionis, *P. 8 c. 6 c. 6, E*, **II**, 124; *C. 1 d. 15 ante elect.*, **II**, 157; *C. 2 d. 23 ante elect.*, **II**, 191; *Form. Congr. gen. n. 42*, **II**, 585. Vide *Excommunicatio*; *Suspensio*; *Interdictum*.

Catalogus eorum, quae in Societate sub gravi culpa vel poena praecipiuntur vel prohibentur, conficiendus, imprimendus, *C. 8 d. 23*, **II**, 350. De numero praeceptorum et censurarum minuendo, *C. 9 d. 24*, **II**, 365. Censurae et praecepta hominibus Societatis imposita, **II**, 567-578. Semel saltem in anno praelegantur in mensa, *C. 8 d. 23*, **II**, 350; explicatur haec obligatio, *Monitum*, **II**, 567. Nihil mutandum circa censuras et praecepta in Societate, *C. 20 d. 24*, **II**, 474.

Prohibitio ferendi censuras theologicas in catholicorum sententias circa explicationem gratiae efflaciis, *I, Bul.*, 244.

Libri non edantur sine approbatione Generalis. Eorum examinem quibus committendum, *P. 3 c. 1 n. 18*, **II**, 46; *P. 4 c. 6, O*, **II**, 68; *P. 7 c. 4 n. 11*, **II**, 112; *C. 10 d. 11*, **II**, 374. Censores a Generali designandi vel confirmandi, *Ord. R. P. Beckæ n. 3*, **III**, 815. Censores librorum, de Instituto Societatis eiusque iuribus seu privilegiis tractantium, a Generali speciatim eligendi, *n. 6*, **III**, 815. Quot Censores designandi, *R. 2 Revis.*, **III**, 66. Censores, a Superioribus designati, si fieri potest, ignoti sint auctoribus et hi Censoribus, *C. 10 d. 11*, **II**, 375; *C. 16 d. 15*, **II**, 428; *R. 15 Revis.*, **III**, 68; *Ord. R. P. Beckæ n. 4*, **III**, 815. Designati in Provinciis diligenter Regulas Revisorum Generalium legant et observent, *C. 10*

Absolutio
a censuris.

Censurae
theologicae.

Censura
librorum.

d. 11, II, 374; C. 16 d. 15, II, 428; R. 15 Revis., III, 68.

Examinari debent, antequam imprimantur, non solum tractatus librorum, sed praeambula, praefationes, admonitiones, epistolae liminares, atque etiam tituli, C. 10 d. 11, II, 375; R. 15 Revis., III, 68; theses et folia quaecumque, C. 15 d. 9, II, 424; libelli et folia volantia, ac demum quidquid praelo ad publicam lucem committitur; vel si quis, alium adiuvando, quaedam conscripsit, C. 11 d. 18 n. 3, can. 3 n. 1, II, 381, 564; C. 15 d. 9, II, 424; Ord. R. P. Beckæ n. 11, III, 316; etiam articuli folio periodico destinati, n. 12, III, 316.

Censores librorum, cumprimis de rebus moralibus, severos se, potius quam molles, exhibeant, C. 11 d. 22 n. 2, can. 4 n. 2, II, 382, 564. Iudicium ferant omni seposito humano respectu, solam Dei gloriam ac Societatis bonum curantes, C. 16 d. 15, II, 428. Pro censura minime habeatur iudicium eius, cui auctor scriptum suum legendum amice dedit, C. 22 d. 20, II, 488. Cavenda in censuris offensio S. Inquisitionis. Habebunt Censores S. Inquisitionis decreta, R. 4, 12 Revis., III, 66, 68. Secreti maxime tenaces sint, Ord. R. P. Beckæ n. 4, III, 315.

Non permittet Provincialis libros edi, donec illi certo constiterit emendata esse quae Generalis emendanda iudicaverit. Si post correctionem auctor, insciis Superioribus, aliquid addat vel immutet alicuius momenti, severe puniatur, C. 10 d. 11, II, 374; R. 15 Revis., III, 68. Poenae in imprimentes libros vel folia absque facultate, sive proprio, sive alieno, sive suppresso nomine. Extenduntur ad complices et consocios, etiam Superiores, C. 11 d. 18 n. 1, 2, can. 3 n. 1, 2, II, 380, 564. Superiores non sinant Nostrorum scripta ab externis imprimi citra censuram in Instituto praescriptam, C. 22 d. 20, II, 488. Praesumptio fraudis contra illos stat, a quibus accepta scripta externi vulgaverint, C. 11 d. 18 n. 4, can. 3 n. 3, II, 381, 564. Confirmantur Decreta omnia et Ordinationes factae de censura librorum, C. 15 d. 9, II, 424; C. 22 d. 20, II, 488. Vide *Libri*.

CENSUS. De constitutione et venditione census in bona stabilia, I, *Bul.*, 5, 8, 25, 42, 48, 82; *Comp. priv.*, 539; hoc pertinet ad Generalem, P. 9 c. 3 n. 5, II, 131; C. 1 d. 77, 100, 144, II, 173, 178, 187. Vide *Bona*; *Contractus*.

CEREI duo accendendi ad ostendendas Sancto-rium reliquias, R. 18 *Praef. eccl.*, III, 142; duo item, ut minimum, dum Sacra fiunt; fax etiam aut cereus cum SS. Sacramentum elevatur in Sacro et cum aliis ministratur, R. 7 *Aedit.*, III, 148. Vide *Candela*; *Fundatio*.

CESSATIO a divinis. Quatenus tunc possint Nostrum, I, *Comp. priv.*, 625, 626 n. 370-372. Vide *Interdictum*.

CHARITAS. Committitur et commendatur Societati opera charitatis exercere, I, *Bul.*, 23; *Comp. priv.*, 631. Vide *Amor*; *Ministeria*. Qua charitate Nostrorum necessitatibus corporis et animi prospiciendum, Vide *Infirmi*; *Iter*; *Superiores* § Paterna sollicitudo.

CHILENSIS Procurator ad Congregationem generalem admissus, C. 8 act. 10. Vide *Procuratores* Provincialium.

CHIROTHECAE non dandae in promotione ad gradus academicos, P. 4 c. 15, E, II, 81.

CHORUS. Horae canonicae a Nostris cur privatim, non in choro recitandae, I, *Bul.*, 6, 26, 54; *Comp. priv.*, 599; P. 6 c. 3 n. 4, II, 99.

CHRISMA. De benedictione rerum, quibus sanctum chrisma applicandum est, I, *Comp. priv.*, 581 n. 60. Vide *Extrema Unctio*.

CHRISTIANI novi, Vide *Impedimenta*.

CHRISTUS, Vide *Iesus*; *Obedientia*.

CIBUS. In eo sumendo, temperantia et modestia servetur, P. 3 c. 1 n. 5, II, 44; R. 30 *Sum.*, III, 6. Facultas dispensandi a ieiuniis et cibis vetitis, I, *Bul.*, 28, 354; *Comp. priv.*, 565 n. 176. Benedictio comestibilium, I, *Comp. priv.*, 582. Ne extra Domos nostras concionentur, qui cibis quadragesimalibus vesci non possunt. Cum iis, qui in ecclesiis nostris concionantur, nemo inconsulto Provinciali dispense, Ord. Gen. c. 1 n. 15, III, 258; *Instr.* 2 n. 9, III, 345. Vide *Convivia*; *Valetudo*; *Victus*.

CICERO, Vide *Regulas* Professorum Rhetoricae, Humanitatis, et Grammaticae.

CINERES possunt in ecclesiis Societatis more solito benedici et distribui, I, *Comp. priv.*, 532 n. 64. Indulgentia in tribus diebus ante cineres, I, *Comp. priv.*, 609.

CIVILIA negotia, Vide *Negotia*.

CLASSES, seu scholae, Vide *Facultates*; *Humaniores Litterae*; *Scholae*. Classes seu gradus in Societate, Vide *Gradus in Societate*. Admittendorum in Societatem quatuor sunt classes, *Exa. c. 1 n. 7, 11, II, 2*.

CLAUDERE. Vide *Arca*; *Claves*; *Cubicula*; *Ianua*.

CLAUSURA. Honestatis et decentiae ratione convenit feminas non ingredi Domos nostras nec Collegia, sed tantum ecclesias. Quibus tamen permitti potest ingressus, P. 3 c. 1 n. 14, L, II, 45, 49; R. 73 *Praep.*, III, 104; R. 71 *Rect.*, III, 114. An feminae ingredi possint atria Collegiorum, I, *Comp. priv.*, 539 n. 89 § 1. Clausura Papalis, I, *Comp. priv.*, 539; in Hospitiis, I, *Comp. priv.*, 602 n. 323 § 3. Generalis vel Provincialis constituit limites clausurae, pro locis iure canonico non determinatis, I, *Comp. priv.*, 539 n. 89 § 2, 601 n. 323 § 3. Clausura exacte servetur, C. 24 d. 20 n. 3, II, 520. Monialium Coenobia Nostrum ad aegrotantium confessiones audiendas

nullo modo ingradientur, *Ord. Gen. c. 2 n. 11, III, 260.*

CLAVER, Vide *S. Petrus Claver*.

CLAVES. Traditio clavium novo Vicario, *Offic. Vic. n. 13, III, 51; R. 35 Secr. Soc., III, 60;* item novo Provinciali post obitum praecedentis, *R. 29 Soc. Prov., III, 93.* A quibus habendae claves tabernaculi, in quo Sanctorum reliquiae asservantur, *R. 18 Praef. eccl., III, 142;* et armariorum Sodalitatum, *I, Bul., 308; Comp. priv., 536 n. 81;* et bibliothecae, *P. 4 c. 6 n. 7, II, 64; R. 2 Praef. bibl., III, 246.* Quae claudenda ab Assistentibus, *R. 25 Assist., III, 54;* et a Substitutis Secretarii, *R. 9, 10 Substil., III, 64.* Vide *Arca; Archivium; Ianua.* De cubiculis claudendis, vide *Cubicula.*

CLERICI, CLERUS. Nulla reformandi Cleri cura suscipienda, *R. 19 Miss., III, 21.* Vide *Beneficia; Casus.* De Seminariis Clericorum. Vide *Seminaria.*

COADIUTORES. Facultas Coadiutores spirituales et temporales admittendi, qui participes sint omnium meritorum Societatis, sicut Professores, *I, Bul., 12; Exa. c. 1 n. 9, II, 2; c. 6 n. 1, 2, II, 19.* Tantum 20 Presbyteris Coadiutoribus facultates Professorum concedi possunt, *I, Bul., 12;* immo admitti possunt sine certo numero, *I, Bul., 20.* Vocantur nondum formati post prima vota, formati vero post simplicia publica, *I, Bul., 92.* Sint sua sorte contenti, *Exa. c. 1 n. 9, II, 2; c. 6 n. 5, 6, II, 19, 20.* Vide *Confessio generalis Nostrorum; Gradus; Paupertas; Professores et formati; Ratio conscientiae.*

Coadiutores spirituales ne fiant nisi selecti, *P. 8 c. 1 n. 2, B, II, 113, 115; P. 10 n. 7, II, 144.* Quanam eorum probitas et virtus, *P. 5 c. 2 n. 4, II, 87; P. 6 c. 3 n. 1, II, 99.* Severe puniendi qui abiecte de eorum gradu loquuntur, *C. 21 d. 24, II, 481; Instr. de sp. c. 6 n. 6, III, 339.* Debent esse Sacerdotes, *Exa. c. 6 n. 1, II, 19.*

Eorum proprium est Societatem iuvare in audiendis confessionibus, in exhortationibus, in doctrina christiana et aliis litteris edocendis, *Exa. c. 6 n. 2, II, 19.* Ex iis ordinarie fiunt Rectores Collegiorum, *P. 4 c. 10 n. 3, II, 72; Instr. de sp. c. 6 n. 7, III, 339;* etiam possunt fieri Lectores, *P. 6 c. 2 n. 4, II, 95;* et Procuratores, *P. 6 c. 3 n. 7, II, 100.*

Debent esse docti, *Exa. c. 1 n. 10, II, 2.* Litteris sufficienter instructi, ut in rebus spiritualibus iuvent Societatem, *Exa. c. 6 n. 1, II, 19; P. 1 c. 2 n. 5 etc., II, 29; P. 4 c. 10 n. 4, II, 72; Ord. Gen. c. 18 p. 1 n. 5, III, 300.* Breves cursus Artium vel Theologiae ne instituantur. Qui in Coadiutores spirituales instituuntur, quid audient, *P. 4 c. 5, D, II, 63; C. 2 d. 69, can. 17, II, 208, 532.* Scholastici, qui Theologiam scholasticam per quadriennium non audiunt, sufficien-

tem tamen Theologiae dogmaticae notitiam acquirant ad docendam religionem, et eam saltem a communibus obiectionibus tuendam, *C. 21 d. 16, II, 480.* In cursu breviori triennium impendatur. An et quibus concedendae scholae Iuris Canonici, Historiae ecclesiasticae et Scripturae Sacrae, *C. 24 d. 24 n. 6, II, 522.* Quando et qui veniant ad Congregationem generalem et provincialem, Vide *Congregatio.* De docenda ab eis doctrina christiana, Vide *Doctrina christiana.*

Facultas admittendi personas saeculares, quae Societatem in temporalibus rebus et officiis domesticis adiuvent, *I, Bul., 12.* Vocantur laici, *I, Bul., 23, 88, 119, 122, 243, 294; Exa. c. 4 n. 25, 30, II, 12, 13; C. 1 d. 95, 103, 106, II, 177, 181, 182; C. 20 d. 22, II, 474.* Ad divinum servitium et Societatis auxilium in rebus temporalibus admittuntur, *Exa. c. 1 n. 9, II, 2.* Eorum est ministeria inferiora et humiliora obire, *Exa. c. 6 n. 3, 7, II, 19, 20; R. 1 Coad., III, 25.* Non debent esse in sacris, *Exa. c. 6 n. 1, II, 19.* Admittuntur propter necessitatem: explicatur, *Exa. c. 6 n. 3, II, 19; P. 1 c. 2, A, II, 30; P. 4 c. 6, B, II, 66; Instr. 6 n. 4, III, 353.* Sunt participes bonorum operum et indulgentiarum Societatis, *Exa. c. 6 n. 3, II, 19; R. 11 Coad., III, 26.*

Quales esse debeant Coadiutores, *Regulae Coad., III, 25, 26; R. 14 Examin., III, 134.* Quod ad animam, *P. 1 c. 2 n. 2, II, 28; R. 2 Coad., III, 25; Instr. 6 n. 4, III, 353.* Cur esse debent sorte Marthae contenti, *Exa. c. 1 n. 2, II, 2; c. 6 n. 6, 7, II, 19, 20; P. 1 c. 2 n. 2, II, 28; P. 5 c. 4 n. 5, II, 91; R. 2 Coad., III, 25.* Eorum humilitas, charitas, *Exa. c. 6 n. 3, II, 19;* sollicitudo, abnegatio, studium verarum virtutum, *Exa. c. 4 n. 46, II, 16; c. 6 n. 6, II, 20; P. 3 c. 1 n. 27, II, 47.* Otium fugiant, modestiae et humilitatis sint memores, reliquos reverentur, maxime Sacerdotes, *C. 18 d. 22 n. 7, II, 445; C. Poloc. 3 d. 7, II, 457; R. 4, 6, 7 Coad., III, 25, 26.*

Quod ad externa, *P. 1 c. 2 n. 3, A, II, 29; Instr. 6 n. 4, III, 353.* Debent eas addiscere artes, quae honestius fiunt domi quam foris, *P. 3 c. 2 n. 7, II, 52.* Nullus admittatur, qui aliquam artem non calleat, vel saltem facile addiscere possit tempore probationis, *P. 1 c. 2 n. 2, 3, II, 29; C. 20 d. 12 n. 6, II, 471.*

Quinam difficiliter admittendi, *Instr. 6 n. 4, III, 353.* Difficiles admodum ingenio, vel inutiles Societati, licet ipsis foret utile, ne admittantur, *P. 1 c. 2 n. 4, II, 29; c. 3 n. 14, II, 31; P. 2 c. 2 n. 4, II, 38.* Affectus ad studia vel sacerdotium non esset admittendus, *P. 1 c. 2, B, II, 30;* Non repugnat eos esse litteratos, *Exa. c. 6 n. 1, II, 19.* Vide *Admittere.*

Non debent plures recipi, quam necessarii sint ad usus domesticos, *P. 1 c. 2 n. 2, A, II, 28, 29;*

Coadiutores temporales.

Quales esse debeant Coadiutores temporales.

Eorum numerus.

Coadiutores formati in communi.

Coadiutores spirituales.

Eorum scopus.

Studia Coadiutorum spiritualium.

P. 4 c. 3 n. 2, II, 59; c. 10 n. 6, II, 73; R. 39 Prov., III, 77; neque tamen pauciores, P. 3 c. 2 n. 7, II, 52; P. 4 c. 10 n. 6, II, 73.

Minuendus numerus, C. 1 d. 103, II, 181. In Collegiis quartam partem Nostrorum, in Domibus Professis ne tertiam excedant, C. 7 d. 82 n. 3, II, 339. Potius adhibeantur famuli, quam praescriptus numerus excedatur. Donec ad hanc regulam veniatur, nulli admittantur, C. 8 d. 60 n. 2, II, 359.

Ad functiones necessarias, et eas praecipue, quae honestius domi quam foris fiunt, ne desint Coadiutores, P. 3 c. 2 n. 7, II, 52; tales sunt Lotoris pannorum lineorum, Tonsoris, etc., P. 3 c. 2, H, II, 53. Curandum ut sint magnis in Domibus Coquus, Dispensator, Emptor, Ianitor, Infirmarius, Lotor pannorum lineorum, Hortulanus, Curator eleemosynarum (ubi ex eis vivitur), P. 1 c. 2, A, II, 29; aliquis Amanuensis, Sacrista, P. 4 c. 10, H, II, 74. Robustioribus et fortioribus officia graviora dentur, ut Sacristae, Ianitoris et Infirmarii, P. 3 c. 2, F, II, 52.

Possunt in rebus maioribus, pro talenti eis concessi ratione, occupari, Exa. c. 6 n. 3, II, 19. Vide *Scholae elementares*. Quando vasa sacra tangere possunt, *Comp. priv.*, I, 653. Debent pro ratione sui gradus proximum iuvare colloquiis, Exa. c. 6 n. 4, II, 19; R. 42 Com., III, 12; R. 9 Coad., III, 26. Non debent exerceri concionando, Exa. c. 4 n. 25, II, 12; neque plus litterarum addiscere, quam sciebant cum in Societatem sunt ingressi, Exa. c. 6 n. 6, II, 20; neque legere discant aut scribere sine Generalis facultate, R. 14 Com., III, 10.

Non desit in quo occupentur; cum opus est, sublevantur; ne sint nimium occupati vel otiosi; sint idonei ad officium, P. 3 c. 1 n. 6, II, 44; P. 4 c. 10 n. 6, II, 73; C. 7 d. 82 n. 5, II, 339; R. 4 Coad., III, 25; R. 7, 14 Praep., III, 98, 99; R. 6, 13 Rect., III, 108, 109; *Instr. ult.*, pro Rect. n. 4, III, 389. Peritis in sua cuique arte credatur, nec facile illis, etiam studio mortificationis, contradicatur. A Ministro ne supra modum urgeantur, *Instr.* 8 n. 5, III, 356. Intra annum Superiores et alii Sacerdotes obeant aliquoties officia Coadiutorum, P. 3 c. 1 n. 19, II, 46; R. 34 Praep., III, 101; R. 33 Rect., III, 111.

Opera Coadiutorum utantur Sacerdotes necessitatis gratia, non ad fastum, superbiam aut desidium, C. 1 d. 103, II, 181. Nulli Patrum certus et stabilis Coadiutor concedatur, nisi arbitrio Generalis; Visitoribus tamen et Provincialibus non est denegandus, C. 7 d. 29, can. 14, II, 327, 553. Revocetur quamprimum facultas aliquibus concessa, C. 16 d. 9, II, 427. Vide *Socius exeuntium*.

Peculiaris habeatur cura Coadiutorum. Eos Praefectus spiritus et Superior frequenter alloquantur, C. 18 d. 22 n. 7, II, 445; C. 22 d. 44 n. 6, II,

495; C. 24 d. 20 n. 2, II, 520; R. 7 Praef. sp., III, 140; *Instr.* 8 n. 1, III, 355. Raro habeant pecunias, C. 12 d. 42, II, 399. Quibus de rebus hebdomadis singulis instruendi sint; plurimum confert id a Superiore praestari, *Ord. Gen.* c. 2 n. 16, III, 261; *Instr.* 8 n. 2, III, 356.

Quales ad villas mittendi; quomodo in eis versari debent; soli pernoctari non permittantur; ne diu in eis permaneant, *Ord. Gen.* c. 2 n. 17, III, 261; *Instr.* 8 n. 4, III, 356. Severe caveant Superiores ne in suis ministeriis a caeteris contemnantur, *Instr.* 8 n. 5, III, 356. Vide *Communio*; *Oratio*; *Rosarium*.

Futurus Coadiutor de quibus examinandus, R. 14 Exam., III, 134. Quomodo instruendi in prima probatione, R. 21 Mag. Nov., III, 123; in secunda, R. 59, III, 128; *Instr.* 6 n. 4, III, 353. Ne interrogentur in conferentiis, nisi cum delectu; nec ad tonos conveniant, R. 60 Mag. Nov., III, 128.

Saltem per annum integrum in Novitiatu retinendi. Quae officia eis non danda, C. 7 d. 80 n. 15, II, 338; R. 53, 60 Mag. Nov., III, 127, 128; *Ord. Gen.* c. 1 n. 16, III, 256; *Instr.* 6 n. 5, III, 354. In Collegiis altero anno habere aliquem debent loco Magistri, R. 60 Mag. Nov., III, 128; *Instr.* 6 n. 5, III, 354. Vide *Novitii*.

Vestitus Coadiutores a Sacerdotibus nostris et saecularibus hominibus distinguat, et sit honestus secundum morem patriae, C. 1 d. 95, can. 23, II, 177, 527. Sottana dimidio palmo brevior, pallio sottanis brevior utantur, C. 6 d. 30, II, 303; C. 7 d. 24, can. 24, II, 325, 556; C. 22 d. 44 n. 6, II, 495; R. 6 Cust. vest., III, 152.

Pileorum Coadiutorum ratio arbitrio Provincialis relinquitur. Qui Missis inserviendi officium habent, clericali pileo utantur, ita ut a Sacerdotibus et a saecularibus hominibus distinguantur, C. 1 d. 95, can. 23, 26, II, 177, 525. Pileorum negotium committitur Generali, qui, quod unicuique Provinciae expedierit, indicabit; servetur tamen praedicta distinctio, C. 3 d. 22, II, 224. Nihil nunc innovandum. Indociles puniantur, et pilei etiam usu, ubi erat introductus, arbitrio Superioris priventur, C. 6 d. 30, II, 303; C. 22 d. 44 n. 6, II, 495. Pileus clericalis, quo Sacerdotes et Scholastici uti consueverunt, nec a Generali in posterum illis concedatur. Iis, qui iam in Societate sunt, permittatur usus in Provinciis, in quibus consuetudo talis invaluit, C. 7 d. 24 n. 2, II, 325. Ingressuris decreto indispensabili interdicitur. Hoc in posterum indicetur Novitiis. De indicis Provinciis res Generalis arbitrio relinquitur, d. 27, can. 24, II, 327, 556. Secretis sententiis decretum praecedens confirmatur et executio decernitur, C. 8 d. 21, II, 349. Extenditur a R. P. Caraffa anno 1647 ad admittendos in India. Praeceptum de executione non impedienda, C. 9 d. 24, II, 356.

Vide *Officia*; *Superpelliceum*.

Occupationes
Coadiutorum
temporalium.

Cura specialis
Novitiorum.

Vestitus
Coadiutorum.

Pileus.

De sociis
Sacerdotum.

Cura habenda
Coadiutorum.

COEMETERIA. Benedictio, *Bul.*, I, 19; *Comp. priv.*, I, 530 n. 58, 568. Exemptio, *Comp. priv.*, I, 574. De reliquiis spectantibus ad coemeteria Urbis, *Comp. priv.*, I, 652.

COENA. Qua hora coenandum, *R. 52 Praep.*, III, 103; *R. 50 Rect.*, III, 112.

Bulla Coenae.

Bulla Coenae in omnibus domiciliis nostris exponenda, *Ord. Gen. c. 2 n. 2*, III, 259. De absolute a casibus in Bulla Coenae contentis, *Bul.*, I, 352; *Comp. priv.*, 515.

COENOBIA Monialium, Vide *Moniales*.

COGNATI, Vide *Bona* § Distributio; *Consanguinei*.

COGNITIO peccatorum est fundamentum ad reformationem vitae, *Direct. c. 9 n. 3*, III, 517. Cognitio sui quomodo acquirenda, *c. 10 n. 8*, III, 520. Cognitio Instituti, Vide *Institutum*.

COLLATERALIS Rectori quando dandus. Officium Rectoris erga ipsum, et ipsius erga Rectorem, *P. 8 c. 1 n. 3, D.*, II, 114, 115. Fieri potest unus ex Consultoribus; idem potest esse Syndicus. Scribet bis ad Provinciale, semel ad Generalem quotannis, *P. 4 c. 17 n. 7, B.*, I, II, 88-85. Constitutio de Collaterali explicatur, *C. 1 d. 41*, II, 165. Vide *Superintendens*.

COLLATIONES. Exhortationis loco potest aliquando collatio spiritualis haberi, *R. 25 Praep.*, III, 100; *R. 24 Rect.*, III, 110; crebriores habeantur ubi bene succedunt, *C. 7 d. 40 n. 3*, II, 312. Collationum pro Novitiis modus et materia. Ne fiant quando concionem sunt audituri, *R. 61, 72 Mag. Nov.*, III, 128, 129. De collationibus casuum conscientiae, Vide *Casus*.

COLLECTAE. Exemptio a collectis, *Comp. priv.*, I, 577. Proventus ex collecta publica S. Antonii in Lusitania an retinendi, *C. 1 d. 122*, II, 184. Vide *Bona*.

COLLECTIO sui perfecta explicatur, *Direct. c. 23 n. 5*, III, 534.

COLLECTOR punctorum pro Litteris Annuis. Eius munus; *Form. scrib. n. 26*, III, 48. Vide *Epistolae* § Litterae Annuae.

Scopus, erectio,
admissio
Collegiorum.

COLLEGIA. De facultate possidendi Collegia, Vide *Bona* § Possessio. Qua facultate erigenda Collegia, scholae et ecclesiae, *Comp. priv.*, I, 540. Cur Societas amplectatur Collegia et Universitates, *P. 4 Prooe., A.*, II, 53, 54; *Rat. St. R. 1 Rect.*, III, 166. Sunt Collegia pro Seminario Societatis, *P. 10 n. 4*, II, 143. Committitur et commendatur Societati institutio iuventutis, *Comp. priv.*, I, 631 n. 396. Restituitur Societas potissimum iuventutis instituendae gratia, *Bul.*, I, 343. Vide *Societas* § Finis.

Formula
acceptandorum
Collegiorum.

Formula data a R. P. Laynez, II, 214, 536. Altera, a R. P. Aquaviva facta, examinatur, *C. 5 d. 25*, II, 268; approbatur, *d. 69, can. 8*, II, 285, 546. Est, *Ord. Gen. c. 16*, III, 293, 294.

Collegiorum acceptandorum triplex ordo. Quot alendis sufficere singula debent, *C. 1 d. 73*, II, 171;

C. 2 d. 8, can. 6, II, 195, 531; *C. 5 d. 69, can. 8*, II, 285, 546; *C. 8 d. 27*, II, 352; *Ord. Gen. c. 16*, III, 293, 294. Vide *Obligationes*.

De indicis et transalpinis nihil certi praescriptum, *C. 5 d. 69, can. 8*, II, 285, 547; *Ord. Gen. c. 16 n. 8 § 2*, III, 294.

Qualia per 10 annos non admittenda, *C. 1 d. 73*, II, 171. Qualia esse debent, *C. 2 d. 8, can. 6*, II, 195, 531; *C. 3 d. 20*, II, 223; *C. 22 d. 19*, II, 487. Quid, praeter fundationis censum requiratur, *Ord. Gen. c. 16 n. 6*, III, 294. Gravia damna Societatis ex parum felici minorum Convictuum conditione: hi potius claudantur, *C. 22 d. 19*, II, 487. Vide *Obligationes*.

Qualia
acceptanda.

In admittendis Collegiis adhibenda moderatio; potius admissa roborentur, *C. 2 d. 8, can. 6*, II, 195, 531; *C. 3 d. 17, 20, can. 17*, II, 222, 223, 540; *C. 5 d. 69, can. 8*, II, 285, 547; *C. 22 d. 17*, II, 487. Vicario perpetuo commendat Congregatione ut se in admittendis novis Collegiis exhibeat plane difficilem, *C. 11 d. 16*, II, 380. Vide *Inopia*.

Multiplicitas
nimia vitanda.

Collegia inchoata, in quibus Nostri nec legunt nec Scholasticos alunt, vivant ex eleemosynis, dum fundatio perficitur, *C. 2 d. 71, can. 7*, II, 208, 531. Collegia non bene constituta an et quamdiu ex eleemosynis vel redditibus vivere debeant, *C. 3 d. 43, can. 6*, II, 228, 539. Collegia externorum, in quibus studia tractantur et scholae apertae sunt, sunt consentanea Instituto; curandum tamen ut perficiantur, quo Scholastici Societatis aliquot in illis, vel eorum contributionibus in Seminariis ali possint, *C. 6 d. 18, can. 6*, II, 295, 550. Quae dicantur Collegia inchoata, quorum Rectores ius habent ad Congregationem provincialem, *C. 9 d. 18*, II, 364. De Residentiis, quae sunt Collegia inchoata, *C. 24 d. 15*, II, 518.

Collegia
inchoata.

Facultas applicandi Collegio vel Domui Probationis Residentias, *C. 24 d. 15*, II, 518; vel Collegia Scriptorum, *d. 19*, II, 519.

Applicatio
Residentiarum.

Absolutio a reservatis in parvis Collegiis et Residentiis, *C. 8 d. 25, can. 5 n. 1*, II, 351, 558. Vide *Absolutio*; *Reservatio*.

Absolutio
a reservatis.

Collegii officia et ministeria quinam sustinere debent, *P. 4 c. 6 n. 3, C.*, II, 64, 66. Vide *Ministeria*. Quando Collegia petere possint eleemosynas, quando vero nec petere nec admittere, *P. 4 c. 2 n. 6, G.*, II, 57, 58; *C. 3 d. 25, can. 7*, II, 224, 539; *C. 8 d. 59, can. 28*, II, 359, 560; *Ord. Gen. c. 1 n. 14*, III, 257. Vide hic *Collegia inchoata*.

Ministeria.

Eleemosynae.

Habeantur protectores tamquam amici, vitatis nominibus iuridicis, quae iurisdictionem dicant, *C. 1 d. 112, can. 7*, II, 182, 525.

Protectores
Collegiorum.

Universitas gregoriana adiuvanda, *C. 23 d. 24*, II, 505.

De nonnullis
Collegiis
singillatim.

Collegium romanum, a Gregorio XIII exstructum, *Bul.*, I, 104; cum suis redditibus a Leone XII restituitur Societati, *Bul.*, I, 343; iuvare potest applicationibus, Vide *Seminaria Nostrorum*.

De Collegio germanico, *C. 3 d. 24, II, 224.*
Erectio Collegii palentini auctoritate Pontificis approbatur, *Bul., I, 32.*

Collegium maximum quodnam sit, *Form. Congr. prov. n. 5, II, 600.*

De Collegiis extra Europam et transalpinis, *C. 5 d. 69, can. 8, II, 285, 547; Ord. Gen. c. 16 n. 8, § 2, III, 294.*

Collegia scriptorum et Civilitatis Catholicae, *C. 24 d. 19, II, 519.*

De variis Collegiis dissolvendis, Vide *Dissolutio.*

Historia.

Historia Collegiorum, praecipue a restituta Societate, conficienda, et Romam cum Annis Litteris mittenda, *C. 21 d. 21, II, 481; Ord. Gen. c. 1 n. 5, III, 255; R. 25, 27 Soc. Prov., III, 93.*

De Professorum in Collegiis commoratione, Vide *Paupertas § Societatis Professae.*

Vide *Clausura; Convictus; Expensae; Pensiones; Rectores.*

COLLEGIALES quid ante et post electionem Generalis praestare debent, *C. 1 d. 10, 16, 19 ante elect., II, 155, 157, 159.* Vide *Convictores; Scholastici.*

COLLOQUIA. Proximus adiuvandus piis colloquiis, *P. 7 c. 4 n. 8, II, 112;* etiam a Coadiutoribus temporalibus, sed pro ratione sui gradus, *Eva. c. 6 n. 4, II, 19; R. 42 Com., III, 12; R. 9 Coad., III, 26.* Cum externis domi non loquendum sine facultate, *R. 36 Com., III, 12.* De colloquiis eorum, qui sunt in prima probatione et Nostorum cum ipsis, *P. 1 c. 4 n. 4, A, II, 34; P. 3 c. 1 n. 2, 3, B, II, 43, 48; R. 27 Com., III, 11.*

Magistrorum colloquia cum Scholasticis externis ne sint diuturna, praesertim cum uno aliquo, *C. 6 d. 40 n. 2, II, 312; Instr. 17 n. 6, III, 379.* Colloquantur in loco patenti, et eorum familiaritatem vitent, *R. 47 Prof. cl. inf., III, 208.* Eos ad pietatem hortentur, ita tamen, ut nullum ad Societatem videantur allicere, *P. 7 c. 4 n. 8, II, 112; R. 6 Prof. cl. inf., III, 208.* Vide *Cubicula.*

Scholastici nostri colloquantur cum Scholasticis externis cum facultate, et de rebus ad litteras vel spiritum pertinentibus, *P. 4 c. 4 n. 6, II, 61; R. 9 Schol., III, 24; Rat. St. R. 8, III, 224.* Ne nimis assuescant colloqui cum externis aut amicis. Raro vocentur ad ianuam, et sit cum expressa Superioris licentia, *C. 6 d. 40 n. 1, II, 312; C. 7 d. 80 n. 17, II, 338; C. 18 d. 22 n. 6, II, 445; Instr. 7 n. 2, III, 354; Instr. 17 n. 1, III, 378.* Si Magistros studiorum causa convenire debent, horam certam a Superiore destinatam habeant, extra quam illorum cubicula sine peculiari facultate non adeant, *C. 6 d. 40 n. 5, II, 312; C. 7 d. 80 n. 18, II, 333; R. 13 Schol., III, 24; Instr. 17 n. 2, III, 378.*

Ad ianuam inutilia et parum religiosa colloquia interdicenda. Quibus et qualia permittenda, *Instr.*

13 c. 1 n. 3, III, 369. De colloquiis Ianitoris, *R. 7 Ianit., III, 151.*

Colloquia in meditatione, *Ex. Sp. annot. 3 ex 20, III, 449; prim. exercitium in fine, III, 459; Direct. c. 15 n. 2-7, III, 525, 526.*

COLONI quid possint in possessionibus Domorum Societatis, *P. 6 c. 2, F, II, 98.*

COMBURERE suffragia, Vide *Suffragia.*

COMMEMORATIO omnium in Societate defunctorum quotannis celebranda, *C. 13 d. 8, II, 406; III, 36 n. 4.* Indulgentia pro commemoratione erectionis crucis post missionem, *Bul., I, 451; Comp. priv., I, 614.* Vide *Anniversarium.*

COMMENTARII Philosophiae et Humaniorum Litterarum quinam legendi, *P. 4 c. 14 n. 3, II, 79.* An multi legendi, quamdiu Nostri sunt auditores, *P. 4 c. 6, M, II, 67.*

COMMENTARIOLUS stabilis agendorum a quibus habendus, *R. 23 Secr. Soc., III, 59; R. 20 Prov., III, 75; R. 11 Soc. Prov., III, 90; R. 19 Praep., III, 99; R. 18 Rect., III, 109.*

COMMERCIUM. An a Nostis admittendae scholae, in quibus ea tantum doceantur, quae ad negotiationem etc. spectant; vel admissae an retinendae, statuatur Generalis, *C. 22 d. 39, II, 493.* Vide *Negotiatio.*

COMMISSARII eam auctoritatem habebunt, quam Generalis communicaverit, *P. 9 c. 3 n. 7, II, 131; C. 2 d. 11, II, 196.* Eorum acta a Generali rescindi possunt, *P. 9 c. 3 n. 20, II, 133.* Sunt Officiales extraordinarii, et eorum officium per mortem Generalis expirat, nec suffragium habent ad electionem Generalis, nisi eligantur a Provincia, in qua versabantur tempore Congregationis provincialis; ad quam vocari debebunt, et eligi poterunt ut veniant ad Congregationem generalem, *C. 1 d. 91, 92, can. 33, II, 176, 528; C. 2 d. 20 ante elect., II, 191; C. 2 d. 11, can. 35, II, 196, 535.* Tunc sedent in Congregatione generali ante Provinciales, *C. 1 d. 10 ante elect., II, 156.* Nominationes Commissariorum et Visitorum extra Europam non expirant per Generalis mortem; utique intra Europam, *C. 4 d. 3, can. 23, II, 247, 544.* Mittuntur ad visitandas Provincias quando et quamdiu Generali videbitur. In posterum non constituantur qui continuum et quasi ordinarium officium habeant, *C. 2 d. 11, can. 35, II, 196, 535.* Quorumnam expensis alantur, *C. 2 d. 32, can. 10, II, 210, 531.* Vide *Visitatores.*

COMMODA. Curandum ne affectus erga propria commoda Nostorum animos infringat abstrahatque a laboribus propriis nostrae vocationis, atque ad otii amorem impellat, *C. 18 d. 22 n. 3, II, 444; Instr. 1 n. 4, III, 342;* Vide *Abnegatio; Mortificatio; Superflua.*

COMMUNICATIO cum Superioribus mediatis per epistolas sit liberrima, *C. 21 d. 22, II, 481.* Communicatio gratiarum et privilegiorum, Vide *Privilegia.*

Communio
Nostrorum.

COMMUNIO. Sumenda Eucharistia initio ingressus in Societatem, *Exa. c. 4 n. 41, II, 15; R. 5 Sum., III, 3*; postea octavo saltem quoque die, neque differenda sine causa et licentia, *Exa. c. 4 n. 25, II, 12; P. 3 c. 1 n. 11, II, 45; P. 4 c. 4 n. 3, B, II, 61; P. 6 c. 3 n. 2, II, 99; R. 6 Sum., III, 3*. Sumatur in ecclesia, praesertim diebus Dominicis; sed Nostri separati sint ab externis, *R. 46 Rect., III, 112; R. 17 Praef. eccl., III, 142*. Facultas communicandi ante auroram, *Comp. priv., I, 570*. Observari curet Minister an omnes die statuto communicent, *R. 9 Min., III, 135*. Quando aegroti communicabunt, *R. 13 Infirm., III, 150*. Scholastici frequentius quam octavo quoque die non communicabunt. Quando tamen dispensare poterit Rector. Coadiutoribus, et qui litteris non dant operam, facilius concedi poterit ut frequentius communicent, *P. 4 c. 4, B, II, 61; R. 31 Praep., III, 101; R. 34 Rect., III, 111*. Haec regula Rectoris nec abroganda nec immutanda, *C. 23 d. 37, II, 508*.

Communio
saecularium.

De familiarium et hospitem communione, *Comp. priv., I, 571*. Ministratio in nostris ecclesiis et oratoriis quibuscumque personis, *Bul., I, 18, 78, 352; Comp. priv., I, 570*. Quocumque tempore ministrari potest, excepto Paschate et in mortis periculo. Quando tamen etiam tunc, *Bul., I, 18; Comp. priv., I, 570; P. 7 c. 4 n. 5, D, II, 111, 112*. De communione facienda in parochia, pridie Palmarum admonendi a Praefecto ecclesiae Confessarii, *R. 27 Praef. eccl., III, 142*; et ab his poenitentes a Dominica Palmarum ad Dominicam in Albis, *R. 27 Sac., III, 16*. Potest occulte retineri Eucharistia et deferri in locis Missionum, *Bul., I, 354; Comp. priv., I, 571*. Ad communionem quomodo quis post confessionem generalem disponendus in Exercitiis, *Direct. c. 17 n. 2, III, 528*. Confessionis generalis et communionis usus, *Ex. Sp., III, 457*.

Communio
frequens
et generalis.

Commendatur Societati ministrare sacramentum Eucharistiae, et communionis frequentiam propagare, *Bul., I, 18, 437; Comp. priv., I, 631*. Quando saecularibus communio frequens permittenda, *R. 26 Sac., III, 16*; intra hebdomadam quatenus, *Ord. Gen. c. 2 n. 7, III, 260; Instr. 3, n. 8, III, 348*. Communionis usus post Exercitia Spiritualia octavo quoque die, *Direct. c. 40 n. 4, III, 552*.

Communio generalis institutio, propagatio et approbatio apostolica, *Bul., I, 437*. Indulgentiae pro communione generali et frequenti, *Bul., I, 438, 451; Comp. priv., I, 614*. Vide *Sacramenta*.

Prima
communio.

Prima communio non est ministerium parochiale, *Comp. priv., I, 631 n. 397*.

COMMUNITAS. Facultas absolvendi a reservatis in parvis communitatibus, *Comp. priv., I, 519*.

Si communitas fundavit Collegium vel Domum, quae suffragia facienda, *P. 4 c. 1, D, II, 56*.

COMMUTARE. Facultas commutandi legata, *Comp. priv., I, 549*; et ultimas voluntates, *Comp. priv., I, 522*; utraque facultas reservatur Generali, *C. 8 d. 41, can. 18, II, 356, 559*. Facultas commutandi vota et iuramenta Christi fidelibus, *Bul., I, 11, 59, 353; Comp. priv., I, 546*; et Nostris, *Comp. priv., I, 546*; item votum simplex alterius Religionis, etiam determinatae, *Comp. priv., I, 546 n. 110, 547*. Vota in saeculo emissa commutari possunt in simplicia Societatis, *Bul., I, 95*. Facultas commutandi officium divinum impeditis, infirmis, Missionariis, *Bul., I, 29, 352, 354; Comp. priv., I, 548*; item obligationes scapularis B. M. V. de Monte Carmelo, *Bul., I, 380; Comp. priv., I, 654*; et conditiones pro indulgentiis missionum lucrandis, *Bul., I, 302, 371, 392, 450; Comp. priv., I, 613, 636*. Vide *Dispensare*.

De commutatione Collegiorum in Domos, etc., Vide *Dissolutio*.

COMOEDIAE, TRAGOEDIAE etc., rarissime permittantur. Sint sacri argumenti, piae, totae Latinae, decentes; prius examinentur; et sine habitu et persona muliebri et non in ecclesia repraesententur, *R. 58 Prov., III, 79; Rat. St. R. 13 Rect., III, 167*. Cavendum ne in his aliisve recitandis morum vel studiorum fiat iactura, *Rat. St. R. 14 Rect., III, 167*. Quae Nostrorum sunt, selectae in codicem referantur, *R. 16, III, 167; R. 11 Praef. bibl., III, 146*.

COMPENDIUM. Quae compendia apud se habebit Generalis, *P. 9 c. 6 n. 3, II, 138*; quae Confessores, *P. 4 c. 8, D, G, II, 71*; quae Concionatores, *P. 4 c. 8, B, F, II, 70, 71*. Compendii privilegiorum impressio et usus, *Ord. Gen. c. 2 n. 4, III, 259*. Fiat Epitome Instituti, *C. 12 d. 56 n. 1, II, 403*; typis detur, *C. 13 act. 11*.

COMPENSATIO pro ministeriis, Vide *Ministeria*.

COMPLEX. Inter vicennales Leonis XII facultates excipitur potestas absolvendi ab excommunicatione propter absolutionem complices in peccato turpi, *Comp. priv., I, 516*. Complices eorum, qui argumentum vel conclusionem ante actum theologicum inquirunt, puniendi, *C. 11 d. 24 n. 6, can. 5 n. 6, II, 383, 565*; item complices in editione libri sine facultate, etiamsi sint Superiores, *C. 11 d. 18 n. 2, can. 3 n. 2, II, 381, 564*.

COMPOSITIONES eorum, qui Humanioribus Litteris dant operam, *P. 4 c. 6 n. 12, 13, II, 65; c. 13 n. 3, A, II, 77, 78*. Loquendo et scribendo stilus exercitandus, *P. 4 c. 6 n. 13, II, 65*. Compositiones emendentur a Magistris, *P. 4 c. 13, A, II, 78*; et aliquae ad Generalem vel Provincialem mittantur, *P. 4 c. 6, L, II, 67*. Qui Litteris Humanioribus vacant, se in componendo soluta oratione aut carmine exercebunt, sive ex tempore fiat, sive domi composita publice legantur, *P. 4 c. 6 n. 12, II, 65*. Vide *Exercitationes litterariae; Scriptiones*.

Compositio loci in oratione, *Direct. c. 14 n. 4-7*, **III, 525**; *c. 35 n. 3*, **III, 545**.

COMPROMISSARII ad electionem Generalis, *Form. Congr. gen. n. 48, 49*, **II, 587**; ad electionem mittendorum Romam, *Form. Congr. prov. n. 28-30*, **II, 608**; ad decidenda negotia in Congregatione generali, *P. 8 c. 7 n. 3*, **II, 126**.

CONCERTATIONES, Vide *Disputationes*.

CONCILIA. Nostri compelli non possunt accedere ad Concilia provincialia, *Comp. priv.*, **I, 576**; nisi sint Rectores ecclesiae parochialis. Superiores, si invitentur, possunt accedere, *Comp. priv.*, **I, 576 n. 220**. Quando legenda Concilia, *P. 4 c. 5, B, II, 63*. Aliqua pars in scholis praelegi potest, *P. 4 c. 14, C, II, 79*. Conciliorum expositiones S. Scripturae tuendae, *R. 6 Prof. S. Script.*, **III, 175**.

Revocatio privilegiorum secundum Concilium Tridentinum, *Comp. priv.*, **I, 549**. Post Concilium Tridentinum concessa, quomodo subsistant, licet eidem contraria, *Comp. priv.*, **I, 550**. Deputatio ad notanda ea, quae in Concilio Tridentino a Constitutionibus nostris discrepant, *C. 2 d. 5 n. 4, II, 195*; *C. 3 d. 8, II, 220*. Dictorum locorum catalogus, **II, 244, 245**; eorum relaxatio curanda, *C. 3 d. 30, II, 225*.

CONCIONARI. Committitur et commendatur Societati verbum Dei in ecclesiis, plateis, etc., praedicare, *Bul.*, **I, 4, 10, 23, 58, 102, 236, 338, 340, 352**; *Comp. priv.*, **I, 631**. Facultas ad hoc deputandi etiam non promotos ad Ordines sacros, *Bul.*, **I, 10, 102**; *Comp. priv.*, **I, 644**; retinendum hoc privilegium, *C. 2 d. 62, can. 27, II, 207, 534*. Nullus concionetur, nisi Superiore approbante, *R. 6 Com.*, **III, 10**. Concionari vel legere est universalius bonum quam audire confessiones, *P. 7 c. 2, E, § 5, II, 108*; est magis speciosum quam docere rudes doctrinam christianam, *P. 5 c. 3, B, II, 90*. Conciones in ecclesiis nostris sint assidue iudicio Superioris. Possunt etiam Nostri cum licentia Episcopi in alienis et in plateis concionari, *P. 4 c. 7, B, II, 69*; *P. 7 c. 4 n. 6, 7, II, 112*; *R. 99 Prov.*, **III, 83**; *R. 39 Praep.*, **III, 101**. Episcopi interdicere generatim non possunt ne Nostri praedicent in ecclesiis Societatis, *Comp. priv.*, **I, 644 n. 448, 449**. Nostri etiam in ecclesiis Societatis concionari non possunt nisi petita benedictione Episcopi; in alienis autem non nisi eorundem Episcoporum obtenta benedictione, *Comp. priv.*, **I, 644 n. 448**. Praedicantes in alienis ecclesiis absque Episcopi licentia, possunt excommunicari, *Comp. priv.*, **I, 572 n. 209, 644 n. 448**.

An concionabitur Generalis, *P. 9 c. 6 n. 1, II, 138*; et Praepositus, *R. 48 Praep.*, **III, 102**; et Rector, *R. 69 Recl.*, **III, 114**. Proprium Coadiutorum spiritualium est concionari, confessiones audire, etc., *Exa. c. 6 n. 2, II, 19*.

Cum in templo fit, audienda concio, *R. 2 Com.*, **III, 10**; dum concio fit vel sacra lectio, nemo confessiones audiat, *R. 14 Sac.*, **III, 14**.

Exhortationes domesticae fiant Nostri singulis 8 vel 15 diebus, *P. 3 c. 1 n. 28, II, 48*; *R. 25 Praep.*, **III, 100**; *R. 24 Recl.*, **III, 110**. Tractetur de iis, quae ad sui abnegationem et in virtutibus profectum et omnimodam perfectionem attinent, ad ea se invicem exhortando, et praecipue ad unionem et charitatem fraternam, *P. 3 c. 1 n. 21, II, 46*; *R. 18 Sum.*, **III, 5**; de observatione Constitutionum et Regularum, de charitate fraterna, humilitate, patientia, mortificatione, etc., praesertim de obedientia, *R. 25 Praep.*, **III, 100**; *R. 24 Recl.*, **III, 110**; crebro de orationis studio, *Instr. de sp. c. 3 n. 1, III, 331*; de examinanda conscientia et de silentio, *n. 5, 9, III, 331*.

Exhortationis loco aliquando collatio spiritualis haberi potest, *R. 25 Praep.*, **III, 100**; *R. 24 Recl.*, **III, 110**; crebriores habeantur ubi bene succedunt; sed peculiare ad solos Scholasticos non fiant, *C. 7 d. 40 n. 3, II, 312*.

Aliquando habenda concio ad mensam, *P. 3 c. 1 n. 5, II, 44*. Possunt Fratres ad progressum in maiori Dei obsequio excitari, *P. 3 c. 1, S, II, 50*. Non tantum ea, quae ad Religiosos proprie spectant, tractari poterunt, sed etiam illa, quae ad populum: christianae virtutes, ut eleemosyna, charitas in proximos, etc.; vitia, ut ambitio, avaritia, ira, etc., *Instr. 2 n. 2, III, 344*.

Dominicis diebus et festis etc., aliqui, a Superiore delecti, inter coenandum habeant concionem; quibus ad se parandum bidui fere spatium detur, *C. 7 d. 80 n. 6, II, 337*; *R. 54 Recl.*, **III, 112**; *Instr. 2 n. 3, III, 344*. Vide *Toni*.

Fient exhortationes a designatis a Superiore, exceptis Coadiutoribus temporalibus, *Exa. c. 4 n. 25, II, 12*. Convenit in eis omnes exerceri, si aliquem Superior non eximeret, *P. 3 c. 1 n. 21, II, 46*; *P. 4 c. 8 n. 3, II, 69*; *R. 56 Recl.*, **III, 113**. Vide *Approbatio*; *Experimenta*; *Lectiones sacrae*.

Dicenda diligenti praemeditatione et oratione parent, *R. 17 Conc.*, **III, 18**. Requiritur doctrina exacta et solida, et modus eam proponendi, vere apostolicus, qui a scholastico diversus est, *P. 3 c. 1 n. 21, II, 46*; *P. 4 c. 8 n. 3, A, B, C, II, 69, 70*; *P. 10 n. 3, II, 143*; *R. 19 Conc.*, **III, 18**; modestia item vocis et gestus, *P. 4 c. 8, C, II, 70*; *R. 22 Conc.*, **III, 18**. Facetias et inutilia verborum lenocinia et exaggerationes fugiant, arrogantiam et ostentationem, *R. 16, 18, 20, 21, Conc.*, **III, 18**.

B. Virginem initio salutent, et superpelliceo utantur; stola autem pro more patriae. In lectione S. Scripturae ad populum non est adhibendum superpelliceum, *C. 1 d. 110, can. 13, II, 182, 526*; ubi non est usus, *C. 4 d. 10, II, 249*. In concio-

Concionari

Concio
audienda.

Conciones et
exhortationes
domesticae.

Conciones
in refectorio.

Concio
dominicalis.

A quibus
exhortationes
faciendae.

Modus
concionandi.

Concionari

Concilium
Tridentinum.

Ministerium
concionandi.

nibus domesticis non reprehendant aliquem ex Fratribus nec Societatem; item qui in ecclesia concionantur, nisi consulto Superiore, *P. 3 c. 1, S. II, 50; R. 13 Conc., III, 17*; nec Principes, Magistratus, Praelatos et alios ecclesiasticos in particulari, nec alios Religiosos, *R. 12, 13 Conc., III, 17; Ex. Sp. R. 10 ad sent. cum Eccl., III, 499*.

Conciones et lectiones templi horam ne superent, *R. 23 Conc., III, 18; R. 24 Praef. eccl., III, 142*.

Materia
concionum.

Quae maxime commendare debent Concionatores, *P. 4 c. 8, B, II, 70; R. 9-11 Conc., III, 17*.

CONCIONATORES. Regulae, *III, 16-18*. Regulas Sacerdotum diligenter observent, *R. 1 Conc., III, 16*. Si quis ad suas Regulas se non accommodaverit, a concionandi munere amoveatur a Provinciali, *C. 22 d. 44 n. 5, II, 495; R. 98, 99 Prov., III, 83*.

Praedicatores et Confessarios constituat Provincialis, praemisso domestico examine, et approbatione Ordinariorum, *Exa. c. 4 n. 25, II, 12; R. 26 Prov., III, 76*. Curet Generalis ut, qui sunt e Nostris concionaturi publice, sint sufficienter ad hoc munus instructi, et communicetur ipsis peculiaris Instructio, *C. 2 d. 62, can. 27, II, 207, 534*. Instructio pro iis formetur, *C. 5 in Ms. d. 58*. Est *Instr. 2, III, 344*. A Generali recognoscatur, *C. 6 d. 39, II, 811*. Ex ea quid Concionatorium Regulis addendum, *C. 7 d. 80 n. 8, II, 338*.

Magni faciant hoc ministerium, et summo studio media adhibeant, quae instrumentum cum Deo coniungunt; enumerantur, *P. 10 n. 2, II, 142; R. 2 Conc., III, 16; Instr. 2 n. 8, III, 345*. Praedicent in primis exemplo, *P. 7 c. 2 n. 2, II, 111; P. 10 n. 2, II, 142; R. 3 Conc., III, 17*. In humilitate et caeteris virtutibus bene fundentur, *Instr. 2 n. 1, III, 344*. Volenti alii concionari, libenter cedant, *R. 8 Conc., III, 17*.

Ne concionentur extra Domos nostras qui cibis quadragesimalibus vesci non possunt. Cum iis, qui in ecclesiis nostris concionantur, nemo dispenset inconsulto Provinciali, *Ord. Gen. c. 1 n. 15, III, 258; Instr. 2 n. 9, III, 345*. Necessitatibus Concionatorum, iter agentium et Missionariorum debito cum amore et charitate prospiciant Superiores, ne occasio illis detur aliquid patrandi, quod proprietatem sapiat, *Instr. 14 n. 2, II, 374*. Ipsi ultra charitatis et religiosae aedificationis limites exemptiones minime concedantur, *C. 22 d. 44 n. 5, II, 495*. In victu et vestitu lautitiae et singularitates, quibus merito alii offenduntur, Concionatoribus minime concedantur, *Ord. Gen. c. 1 n. 15, III, 258; Instr. 2 n. 9, III, 346*.

Taxa viatici servanda, maxime a Concionatoribus, *Instr. ult., pro Prov. n. 9, III, 390*. Ab his cavendae nimiae familiaritates cum externis eo-

rumque visitationes, donaria, praesertim a feminis, *Instr. 2 n. 8, III, 345*. Collegii fundatio cum Societatis obligatione dandi Concionatorem, non est admittenda, *P. 4 c. 7 n. 3, II, 68*. Conciones, antequam typis edantur, a 3 Revisoribus censendae sunt, *R. 2 Revis., III, 66*. Commutatio divini officii pro iis, qui in verbi Dei praedicatione laborant, *Comp. priv., I, 548*.

Quam suppellectilem praeparare debent Concionatores, quibus mediis adjuvari. Linguam vernaculam bene addiscant, *P. 4 c. 8 n. 3, B, C, II, 69, 70*. In concionibus domesticis prius exerceantur, *P. 3 c. 1 n. 21, II, 46; Instr. 2 n. 2, III, 344*. Omnibus mediis utendum, quibus commode iuvare possint, *P. 4 c. 8 n. 3, II, 70*. Curet diligenter Superiores ut, qui ad hoc munus talentum habent, bene ab ipso studiorum tempore in hunc finem instituuntur. Nulla ratione sinantur aliorum conciones describere, *Instr. 2 n. 1, III, 344*. In docendi munere ne diutius detineantur, *C. 7 d. 80 n. 9, II, 338; C. 23 d. 30 n. 1, II, 506; Rat. St. R. 26 Prov., III, 163; Instr. 2 n. 10, III, 346*.

Iuvatur Concionator, si bonum habeat correctorem, *P. 4 c. 8, C, II, 70; C. 23 d. 29 n. 3, II, 506*. Curet Praefectus ecclesiae designari qui de concionibus iudicent, *R. 23 Praef. eccl., III, 142*. Videant Concionatores praeceptiones, quas de modo concionandi tradunt qui bene hoc munus obierunt; et bonos audiant Concionatores, *P. 4 c. 8, C, II, 70; R. 5 Conc., III, 17*. Nemo ad imitationem alicuius Concionatoris adigatur. Imitari alios quomodo novi Concionatores possint, *Instr. 2 n. 6, III, 345*. Officium Praefecti concionum. Quomodo exercendi et monendi Concionatores. Non permittendum ut alii facile et immodice eos laudent, nec libere carpant, *Instr. 2 n. 3, 4, III, 344*.

Iis, qui concionandi talentum habent, duo vel unus saltem annus concedatur, ut privato studio S. Scripturae legendisque Patribus ac meditationi vacent, *C. 7 d. 80 n. 10, II, 338; C. 23 d. 29 n. 2, II, 506; R. 52 Prov., III, 78; Instr. 2 n. 7, III, 345; Instr. 14 n. 1, III, 374*. Vide hic *Modus concionandi*.

De talento concionandi, Vide *Examen Nostorum in doctrina*.

Vide *Experimenta; Ministeria*.

De Concionatore electionis, *P. 8 c. 6 n. 4, II, 123; Form. Congr. gen. n. 13, II, 579*.

CONCLUSIONES pridie valvis scholae affigantur. Responsurus eas initio breviter confirmet, *P. 4 c. 6 n. 10, II, 65; R. 15 Praef. St., III, 170*. Quinam ex Philosophis conclusionem confirmabit in mensuris, *R. 17 Prof. Phil., III, 191*. Earum numerus ac ratio, *R. 14, 24 Praef. St., III, 170, 171*. Corrigantur a Magistro et recognoscantur a Praefecto, *R. 4 Prof. sup. Fac.,*

Efformandi
Concionatores.

III, 173; *R. 4 Bidel.*, **III, 226**. Nihil immutabit Praefectus in scio Magistro et Rectore, *R. 18 Praef. St.*, **III, 170**. Generalium actuum theologicorum conclusiones communes esse et imprimi possunt, *R. 10 Praef. St.*, **III, 170**. Unus Theologus sub finem studiorum, alter sub initium potest eas defendere, *R. 11 Praef. St.*, **III, 170**. Metaphysicus unam Ethicae interserat philosophicis, *R. 4 Prof. mor.*, **III, 192**. Casuum conclusiones sabbato habeantur, *R. 6 Prof. cas.*, **III, 188**. Academicorum conclusiones recognoscit Magister ac Praefectus Academiae, *R. 11 Acad. Theol.*, **III, 231**.

CONDITIONES in admittendis Collegiis, etc., Vide *Obligationes*.

CONDUCTIO praediorum, Vide *Negotiatio*; *Praedia*.

CONFERENTIAE fiunt a Provinciali cum Superiore et Ministro de iis rebus, in quibus labi proclive est; de remediis, etc. De quibus circa has conferentias monendus Generalis, *Instr. de sp. c. 1 § 2, 3*, **III, 323, 324**. Iuvabit facere conferentias de modo iuvandi proximos, *Instr. 4 n. 3*, **III, 351**.

Vide *Casus conscientiae*; *Collationes*.

CONFESSARIUM. Generalis officia Confessarium etc. distribuit, *P. 9 c. 3 n. 9*, **II, 131**. Constituuntur Confessarii a Provinciali, praemisso domestico examine et Ordinarii approbatione iuxta formam Concilii Tridentini, *R. 26 Prov.*, **III, 76**. Designantur a Superiore, *P. 7 c. 4 n. 5*, **II, 112**; *R. 9 Sac.*, **III, 14**.

Coadiutorum spiritualium proprium est audire confessiones, etc., *Exa. c. 6 n. 2*, **II, 19**. Ad tempus interdum mutantur Confessarii, *Instr. 15 n. 8*, **III, 376**. Potestas Superioris suspendendi subditos a confessionibus audiendis, *Comp. priv.*, **I, 645 n. 452**. Maturiores sint aetate ac multo magis spiritu et moribus, praesertim qui ad mulierum confessiones audiendas mittuntur, *C. 7 d. 80 n. 11*, **II, 338**; *R. 100 Prov.*, **III, 83**; *Instr. 3 n. 1*, **III, 346**. Nonnisi post biennium recens ordinati ad mulierum confessiones exponantur, et prius virorum confessionibus audiendis exerceantur, *Ord. Gen. c. 1 n. 8*, **III, 256**; *Instr. 3 n. 1*, **III, 346**. Sacerdotes Scholastici in ministerio confessionis exerceantur. Quid oporteat Patres tertiae Probationis facere circa hoc ministerium, *R. 7 Instruct.*, **III, 119, 264**; et Procuratorem Provinciae, *R. 26 Proc. Prov.*, **III, 97**.

Quibus rebus conveniat instructum esse Confessarium, *P. 4 c. 8, D*, **II, 71**. In casibus conscientiae se exerceant, et, aliqua confessione audita, praesertim in principiis, considerent si quid in re aliqua peccaverint, *P. 4 c. 8 n. 4, D*, **II, 70, 71**; *R. 11 Sac.*, **III, 15**. Ut Confessarii sint idonei curare debet Generalis. Detur ipsis peculiaris Instructio, *C. 2 d. 62, can. 27*, **II, 207, 534**. Est, *Instr. 3*, **III, 346**; recognoscatur, *C. 6 d. 38*,

II, 311; laudatur, *C. 6 d. 43*, **II, 313**; aucta, *C. 7 d. 80 n. 14*, **II, 338**; cessat obligatio eam legendi tertio quoque mense, *C. 7 d. 91*, **II, 341**.

Quae eruditio sufficere possit quibusdam Confessariis nostris, *P. 4 c. 5, D*, **II, 63**; vel externis, *P. 4 c. 13, E*, **II, 78**. De examine ad confessiones audiendas, Vide *Theologia moralis*.

Vide *Absolutio*; *Approbatio*; *Casus*; *Censurae*; *Reservatio*.

A Superiore intelligant Sacerdotes quas facultates ad hoc munus ab eo habeant, *R. 9 Sac.*, **III, 14**. Facultas confessiones audiendi sine superpelliceo, sed cum stola, *Comp. priv.*, **I, 554**; et aperiendi litteras S. Poenitentiariae, *Bul.*, **I, 80**; *Comp. priv.*, **I, 553**. Quas indulgentias applicare possunt cum Superioris facultate, *Comp. priv.*, **I, 617**. Privilegiis moderate utantur, *P. 10 n. 12*, **II, 145**; *R. 100 Prov.*, **III, 83**. Confessarii peragentium Exercitia Spiritualia a quibus peccatis et quos absolvere possunt, *Bul.*, **I, 303-305**; *Comp. priv.*, **I, 517, 519 n. 16**.

Instructio pro Confessariis Principum approbatur et paupertati consulitur, *C. 6 d. 21, can. 7*, **II, 297, 551**; est, *Ord. Gen. c. 11*, **III, 281-284**. Subiacent correctioni Societatis, *Comp. priv.*, **I, 559 n. 153**. An ad Congregationem provincialem admittendi sint in aliena Provincia, *C. 9 d. 29*, **II, 267**. Quae pro eis fient suffragia, si remoti a sua Provincia moriantur, *C. 15 d. 10*, **II, 424**; **III, 38 n. 20**. Vide *Correctio*; *Negotia*; *Paupertas* § Pecunia ad proprium usum; *Principes*.

De Confessariis Monialium, Vide *Moniales*. De Confessariis puellarum in Conservatoriis degentium, Vide *Conservatoria*. De Confessionibus Scholasticorum externorum, Vide *Scholastici externi*. De Confessariis Nostrorum, Vide *Confessio Nostrorum*.

CONFESSIO. Societati committitur et commendatur utriusque sexus Christi fidelium confessiones audire, praesertim aegrotorum et incarcerationum, *Bul.*, **I, 4, 10, 18, 23, 59, 336, 338, 340, 352**; *Comp. priv.*, **I, 631**; *P. 4 Proce.*, **A, II, 54**; *P. 5 c. 3, B*, **II, 90**; *P. 7 c. 4 n. 5, C*, **II, 111, 112**. Munus Confessarii est res magis particularis quam concionari, *P. 7 c. 2, E*, § 5, **II, 108**. Audire confessiones est unum ex experimentis, *Exa. c. 4 n. 15*, **II, 11**; *R. 36 Mag. Nov.*, **III, 125**. Multum afficiantur Confessarii ad hoc munus, ut proximis pernecessarium et nostri Instituti valde proprium; praesertim erga pauperes, *R. 8 Sac.*, **III, 14**; *Instr. 3 n. 11*, **III, 349**. Media ad spiritum ac zelum in Confessariis excitandum. Abusus tollantur, *Instr. 3 n. 12*, **III, 349**. Proximus ad bonum excitandus, praesertim ad confessionem, *R. 42 Sum.*, **III, 12**.

Confessio a Nostris fieri debet octavo quoque die, *Exa. c. 4 n. 25*, **II, 12**; *P. 3 c. 1 n. 11*, **II, 45**; *P. 4 c. 4 n. 3, B*, **II, 61**; *P. 6 c. 3 n. 2, II*,

Facultates
Confessario-
rum.

Confessarii
Principum.

Ministerium
audiendi
Confessiones.

Confessio
Nostrorum
quando
facienda.

Confessio

Confessarii
a quo consti-
tuendi
et quales esse
debeant.

99; *R. 6 Sum.*, III, 3; *R. 3 Com.*, III, 10; alioquin subtrahatur cibus, *P. 3 c. 1, Q, II, 49*. Sacerdotes saepius in hebdomada confiteantur, *Exa. c. 4 n. 25, II, 12*; *R. 3 Sac.*, III, 14.

Cui facienda.

Unus omnium sit Confessarius, a Superiore constitutus, nisi propter multitudinem, vel si quis ab alio melius iuvetur. Certe quisque suum stabilem habeat Confessarium, *P. 3 c. 1 n. 11, I, II, 45, 49*; *P. 6 c. 3 n. 2, II, 99*; *C. 23 d. 30 n. 1, II, 506*; *R. 6 Sum.*, III, 4; *R. 3 Com.*, III, 10.

Proprio Praeposito, vel ab eo deputato seu deputatis confitebuntur, nisi a dicto Praeposito alium Confessarium eligendi facultatem habuerint, *Bul.*, I, 15; *Comp. priv.*, I, 550. Non licet Superiori suorum subditorum confessiones audire, nisi quando hi peccatum reservatum habeant, aut sponte velint eis confiteri. Superiores 2, 3 vel 4 Confessarios deputent, qui a non reservatis absolvant; quando etiam a reservatis, *Comp. priv.*, I, 550, 551. Petendum a Pontifice ne deputandi sint plures Confessarii, qui a non reservatis absolvant, et ut absolutio reservatorum non committatur iudicio Confessarii, *Comp. priv.*, I, 551; *C. 5 d. 51, II, 278*; *C. 11 d. 21, II, 382*. Concessum utrumque, *C. 5 d. 64, post n. 4, II, 284*; *Ord. Gen. c. 5, III, 272 n. 2, 3*. Omnes Confessario pro tempore deputato, et non aliis, confiteri debent, *Bul.*, I, 174, 352; *Comp. priv.*, I, 551; non obstante quocumque alio privilegio, etiam Bullae Cruciatæ, *Bul.*, I, 58, 127, 169; *Comp. priv.*, I, 552. Animadversio de aliis indultis, praesertim Iubilæi, *Comp. priv.*, I, 553. Impetrans confessionale, qua poena plectendus, *Comp. priv.*, I, 554 n. 132. Nostris non licet vi Bullae Cruciatæ alium Confessarium, ac assignatum a suis Superioribus, eligere, qui a reservatis in Societate eos absolvat. Qui contrariam doctrinam tamquam probabilem doceat, puniatur, *C. 6 d. 5, II, 290*.

Omnes personae Societatis Confessario pro tempore deputato et non aliis confiteri debent, ita tamen ut quinque aut sex vicibus in anno omnibus offeratur Confessarius extraordinarius, cui cum effectu confiteri teneantur, *Bul.*, I, 174; *Comp. priv.*, I, 551. Non tenemur Nostris Confessarios deputare, nisi iuxta morem Societatis, non obstante decreto Clementis VIII, *Bul.*, I, 174. Plures a Superiore designandi sunt Confessarii, quos adire omnibus fas sit, Novitiis exceptis, *C. 23 d. 30 n. 1, 506*.

Confessarii designantur a Praeposito vel Rectore; sed ordinarium Domus Confessarium non constituent sine Provincialis approbatione, *P. 7 c. 4 n. 5, C, II, 112*; *R. 9 Sac.*, III, 14; *R. 24 Prov.*, III, 76; *R. 8 Praep.*, III, 98; *R. 7 Rect.*, III, 108. Curandum ne Consultores sint Confessarii, *Ord. Gen. c. 1 n. 7, III, 256*. Aliorum Ordinum Religiosi confessiones Nostrorum audire non possunt, *Comp. priv.*, I, 553.

Doceantur Nostrum cum fructu confiteri, *P. 3 c. 1 n. 20, II, 46*. Tota conscientia, item poenitentiae vel mortificationes, Confessario aperiendae sunt. Qui alii confessus esset, debet eidem Confessario conscientiam aperire, *Exa. c. 1 n. 6, C, II, 2, 3*; *P. 3 c. 1 n. 11, 12, Q, II, 45, 49*; *c. 2 n. 5, II, 51*; *P. 6 c. 3 n. 1, II, 99*; *R. 6, 47 Sum.*, III, 4, 9. Possunt Confessarii cum Superioris facultate Nostrorum poenitentias approbare, *Exa. c. 1, C, II, 3*; si dubitent, ad Superiorem remittant, *P. 3 c. 2 n. 5, II, 51*. Licebit Superiori graves poenas determinare quibusdam peccatis, etiam non reservatis, a Confessariis imponendas, *Ord. Gen. c. 5 n. 7, III, 272*. Ne venialia omnia aut levia Nostrorum peccata atque extra periculum esse ducant Confessarii. Nimis laxas opiniones evellant, *Instr. de sp. c. 5 n. 3 § 3, III, 337*. Vide *Sigillum sacramentale*.

De absolutione a reservatis, Vide *Reservatio*.

Magistri Novitiorum possunt Novitiorum confessiones audire, etsi eorum sint Superiores, *Bul.*, I, 172, 352; *Comp. priv.*, I, 550 n. 125; *C. 5 d. 64 post n. 4, II, 284*; *C. 23 d. 30 n. 2, II, 506*; *Ord. Gen. c. 5, III, 272 n. 1*. Tenentur tamen Superiores semel in anno, etiamsi Novitii non instant, alium seu alios deputare Confessarios pro eisdem Novitiis, ut eorum confessiones cum effectu audiant; et nihilominus Superiori per se vel per alium semel aut bis in anno eorum confessiones audire liceat, *Bul.*, I, 173; *Comp. priv.*, I, 551; *C. 23 d. 30 n. 2, II, 506*. Mos est ut renovationis tempore Novitii Confessarios extraordinarios, pro caeteris designatos, adire possint. Magistri Novitiorum se quam facillimos exhibeant in concedendo Novitiis, si quando petant, alios Confessarios, *C. 23 d. 30 n. 2, II, 506*; *C. 24 d. 25, II, 522*. Quid possit debeatve Socius Magistri circa confessiones Novitiorum, ex ipso Magistro intelligat, *R. 6 Soc. Mag. Nov.*, III, 181.

Patres tertiae Probationis ordinarie suo Instructori confitebuntur, qui potestatem habebit etiam a reservatis absolvendi, etsi Domus vel Collegii Superior non sit, *R. 10 Instruct.*, III, 119, 264. Adigi non possunt ad confitendum Instructori, qui sit Rector, sed possunt adire Patrem Spiritualem Domus, *C. 23 d. 30 n. 1, II, 507*.

Scholasticorum nostrorum Confessarius optandum ut sit Pater Spiritualis Domus, *C. 23 d. 30 n. 3, II, 507*. De Praefecto spiritus Iuniorum, *Ord. Gen. c. 13 n. 4, III, 287*.

De Superiorum Confessariis, Vide *Dispensatio*; *Reservatio*.

Iter agentes confitebuntur socio idoneo. Si hunc non habent, cuicumque idoneo Religioso vel saeculari. Quid, si casus reservatos habeant, *Comp. priv.*, I, 552; *Ord. Gen. c. 6 n. 6, III, 274*.

De Confessariis pro tempore renovationis, Vide *Renovatio*.

Modus in ea tenendus.

Confessarii nonnullorum singillatim.

Confessio
generalis
Nostrorum.

In prima Probatione, facienda est confessio generalis apud aliquem Sacerdotem, a Superiore assignatum, nisi quis eam ante alicui ex Nostris fecisset; et sic sexto quoque mense generaliter quisque confitebitur designato Sacerdoti, *Exa. c. 4 n. 10, 41, II, 10, 15; P. 1 c. 4 n. 6, II, 34; R. 5 Sum., III, 8; R. 23, 67 Mag. Nov., III, 123, 128; a Professis et Coadiutoribus formatis semel in anno fiet, ab ultima generali, P. 6 c. 1 n. 2, II, 94; R. 5 Sum., III, 3.*

Modus
confessiones
audiendi,
praesertim
feminarum.

Sint uniformes Confessarii in modo confessiones audiendi, *R. 10, 12 Sac., III, 14, 15.* Poenitentis aspectum fugiant. Mulierum confessiones non audiant nisi ad crates, etiam si sint puellulae, *C. 7 d. 80 n. 12, II, 338; R. 15 Sac., III, 15; Instr. 3 n. 2, III, 346.* In audiendis confessionibus, praesertim feminarum, severos se, potius quam familiares, exhibeant. Paterna quaedam et spiritalis gravitas in eis eluceat, *R. 16 Sac., III, 15.* In templo confessionalia patentibus locis constituantur. Crates integrae sint atque minutae, *Instr. 15, III, 376 n. 4.* Libertas fiat poenitenti confitendi alii, *Instr. 15 n. 9, III, 377; R. 20 Sac., III, 15.* Potius fructum quam numerum poenitentium quaerant, *Instr. 3 n. 12, III, 349.* Particularem personarum, praesertim feminarum, curam nemo suscipiat, et nullius obedientiam admittat, *P. 6 c. 3 n. 5, II, 100; R. 19 Sac., III, 15.* Inquirant Superiores an statuta de confessionibus et visitationibus mulierum servantur, *Ord. Gen. c. 4 n. 13, III, 260.* Colloquia in confessionali ne protrahantur, *Instr. 3 n. 3, III, 347.* Constituantur syndici, qui de prolixis confessionibus et colloquiis extra confessionem Superiorem moneant, *Instr. 3 n. 5, III, 347; Instr. 15 n. 7, III, 376.*

Tempus audiendi confessiones quale, *R. 21 Sac., III, 15.* Ad ecclesiam intempestive ne eant Sacerdotes, nisi nominatim accersantur, praeter eos, qui ad diem illum sunt destinati, *Instr. 15, III, 376 n. 5.* Designati Sacerdotes statis diebus, certis horis in templo resideant, *Instr. 3 n. 13, III, 349.* Ad audiendas confessiones vocati, statim se conferant, *R. 13 Sac., III, 15.*

Ne desint Confessarii, qui Domi vel extra Domum confessiones saecularium audire possint, *P. 7 c. 4 n. 5, 9, II, 111, 112; R. 40 Praep., III, 102; R. 26 Praef. eccl., III, 142.* Vide *Sigillum sacramentale.*

Quando quis a Superiore mittitur ad confessiones feminarum audiendas, eius socius sit ubi videre eos, sed non quae secreta esse oportet audire possit. Quod si loci dispositio id non patitur, curandum ne ostium sit clausum nec locus obscurus, *R. 18 Sac., III, 15.* Quid, si locus, ubi infirma iacet, ita angustus est, ut per loci dispositionem fieri non possit ut socius Patris adsit, *Instr. 3 n. 7, III, 347.* Monialium Coenobia Nostri ad

aegrotantium confessiones audiendas nullo modo ingrediantur, *Ord. Gen. c. 2 n. 11, III, 260.* Vide *Socius exeuntium.*

Sodalibus B. M. V. commendatur confessio generalis et eam peragentibus nova gratia conceditur, *Bul., I, 290.* Confessio generalis valde confert ad reformationem vitae, *Direct. c. 10 n. 9, III, 520.* Eius gratia quidam Exercitia faciunt, *c. 9 n. 2, III, 517.* Quando ad eam faciendam, qui Exercitiis vacat, excitandus; eius utilitates; diligentia adhibenda. Non omnem intermittat meditationem. Ut iuvandus. Cui confessio facienda, *c. 16, III, 527, 528.* Facienda in fine primae hebdomadae, *c. 10 n. 9, III, 521; c. 16 n. 1, III, 527.* Parabola filii prodigi tunc versanda, *c. 17 n. 2, III, 528.* De confessionibus generalibus feminarum, *Instr. 3 n. 4, III, 347.*

Post Exercitia usus confessionis octavo quoque die ineundus, *Direct. c. 40 n. 4, III, 552.* Mulieres, qui crebrius confitentur, breviter expediendae, *R. 17 Sac., III, 15; Instr. 3 n. 3, III, 346; Instr. 15 c. 2 n. 3, III, 376.* Confessarius stabilis post Exercitia quasi dux eligendus, *Direct. c. 40 n. 4, III, 552.* Vide *Sacramenta.*

CONFIRMATIO Societatis, Vide *Anniversarium.* Confirmatio Assistantium, Instituti, privilegiorum, Vide *Assistentes; Institutum; Privilegia.* Confirmatio pontificia nonnullorum Decretorum, Vide *Decreta.*

Potest Episcopus Sacramentum Confirmationis administrare in ecclesiis Regularium, sive parochialibus sive non parochialibus, *Comp. priv., I, 576 n. 222.*

CONFORMITAS, Vide *Amor; Unio.*

CONFRATERNITATES, Vide *Sodalitates.*

CONGREGATIO. Fiant Congregationes secundum Constitutiones et Decreta, *Bul., I, 121, 267; Comp. priv., I, 554.* In eis fit unio personalis Societatis, *P. 8 c. 1 n. 1, II, 118; c. 2 n. 1, II, 118.* Qualis in gravioribus, qualis in levioribus esse debeat Congregatio, *Bul., I, 4, 24.* Ius habet una cum Praeposito Generali condendi, mutandi et declarandi Constitutiones, *Bul., I, 4, 6, 9, 24; Comp. priv. I, 593;* item leges condendi, quae vim habeant Constitutionum et Decretorum generalium; easque declarandi; quarum abrogatio a Generali non pendet, *C. 4 d. 19, can. 21, II, 251, 544; C. 7 d. 76, can. 25, II, 336, 556.* Una cum Generali dimittere potest, alienare vel dissolvere Domos et Collegia, Vide *Dissolutio.*

Ratio habita in 1.^a et 2.^a Congregatione ante electionem emendata confirmatur usque ad sequentem, *C. 2 d. 51, II, 205.* Deputantur qui Formulam eligendi Generalem examinent, *C. 3 d. 4, II, 219.* Formula, quae vim habebit in futurum, est, *II, 230.* Fiat Deputatio pro conficienda Formula electionis, et modo eligendi Assistentes et Admonitorem, et agendi de negotiis, *C. 4 d. 2, II, 247.*

Confessio
generalis sae-
cularium.

Confessio fre-
quens.

Congregatio
generalis.
Auctoritas.

Formula.

Conficienda methodus, post Generalis electionem servanda, *C. 3 d. 29, II, 225*; approbatur, *C. 4 d. 44, II, 258*; item Formula ad Assistentes et Admonitorem eligendos, *C. 4 d. 48, II, 258*.

Approbatur Formula Congregationis generalis, *C. 4 d. 50, II, 258*; recognita et approbata, typis mandetur, *C. 12 d. 57, II, 404*. Est, *II, 577-597*. Confirmatur, *C. 20 d. 6, II, 468*. Saepius aucta declarata vel emendata, v. g., *C. 6 d. 35, II, 306*; *C. 7 d. 38, II, 330*; *C. 12 d. 56 n. 8, II, 403*; *C. 13 d. 22, II, 410*; *C. 18 d. 8, II, 440, 441*; *C. 22 d. 12, II, 486*.

Quando
cogenda
Congregatio
generalis.

Quando Congregatio generalis cogenda, *Form. Congr. gen. n. 1, II, 577*. Cur non videtur expedire ut certis temporibus aut crebro fiat, *P. 8 c. 2 n. 1, A, B, II, 118, 119*; *c. 4 n. 2, II, 121*; *P. 9 c. 1, C, II, 128*. Confirmatur. Tertio quoque anno Congregatio Procuratorum cogatur ad videndum utrum Congregatio generalis sit cogenda, *Bul., I, 265, 266*; *C. 2 d. 19, can. 29, II, 199, 534*; *C. 4 d. 7, II, 249*; *C. 5 d. 30, II, 269*; *C. 7 d. 9, II, 318*. Cogendae sunt Congregationes in casibus sequentibus:

1.º Ad electionem Generalis in demortui locum, *P. 8 c. 2 n. 1, II, 118*. Raro in aliis occasionibus fiunt, *P. 9 c. 1, C, II, 128*.

2.º Si de deponendo Generali agitur, et novo eligendo. Quomodo tunc procedendum, *Bul., I, 14*; *P. 9 c. 4 n. 6, 7, II, 134, 135*; *c. 5 n. 4, 5, B, C, II, 136, 137*; *Form. n. 1, 55, 85, II, 577, 589, 597*; *R. 3 Assist., III, 52*; *R. 30 Secr. Soc., III, 60*.

3.º Si Generalis inutilis fiat ad gubernandum ob aegritudinem aut senium, *P. 8 c. 2, C, II, 119*; *P. 9 c. 4 n. 6, II, 137*; *c. 5 n. 6, D, II, 137*; *C. 8 d. 28, 29, II, 352, 353*; *Form. n. 1, 56, II, 577, 589*. De eligendo tunc Vicario, *C. 8 d. 28, 29, II, 352, 353*; *C. 12 d. 55, II, 403*; *Form. ad elig. Vic. n. 23, II, 620*. Quid a Vicario sic electo quam primum fiet, *C. 8 d. 29, II, 353*. Quomodo celebranda tunc Congregatio generalis, *P. 9 c. 5 n. 6, II, 137*.

4.º Si in Congregatione Procuratorum statuatur cogenda, *C. 2 d. 19, can. 29, II, 199, 534*; *C. 4 d. 7, II, 249*; *Form. Congr. gen. n. 1, 57, II, 577, 590*; *Congr. Proc. n. 8, II, 617*. Tunc Generalis indicit Congregationem, *P. 8 c. 2, C, II, 119*; *c. 4 n. 2, II, 121*; *P. 9 c. 3 n. 12, II, 132*.

5.º Aliquando arbitrio Generalis, ut de rebus magni momenti tractetur, *P. 8 c. 2 n. 2, II, 119*; *c. 4 n. 2, II, 121*; *c. 5 n. 12, II, 122*; *P. 9 c. 3 n. 12, II, 132*.

Mandatum
Pontificis.

Mandat Summus Pontifex ut post sequens sexennium cogatur Congregatio, *C. 5 d. 73, 74, II, 286*.

Congregatio
novennalis.

Mandat Innoc. X ut Congregationes generales singulis novenniis celebrentur, et tunc novi Assistentes eligantur.

Prorogatur Congregationis celebrandae tempus permissu Alex. VII, *C. 11, Prooe., II, 377*. Petenda abrogatio Brevis Innoc. X; si impetretur, cogendis Congregationibus nullus terminus praefigatur, *Bul., I, 187, 188, 263*; *C. 11 d. 12, 13, II, 379*. Clem. IX rem ad futuram Congregationem generalem remittit, suspensa interim circa Congregationes novennales Brevis Innoc. X executione, *Bul., I, 264*. Ex decreto Clem. IX disquiritur an Societati expediat Breve Innoc. X abrogari, *C. 12 d. 1, II, 387*. Decernitur abrogatio petenda, *Bul., I, 264*; *C. 12 d. 2, II, 388*. Innoc. XI se propensum ostendit, sed litterae abrogationis non emanarunt, *Bul., I, 265*. Denuo decernitur petenda abrogatio, *Bul., I, 265*; *C. 14 d. 4, II, 413*. Non nisi post electionem excutiendum postulatam de non petenda abrogatione, *C. 16 d. 2, II, 426*; immo decernitur petenda, *Bul., I, 265*; *C. 16 d. 6, II, 426*. Pater Noster supplicat Pontifici pro abrogatione, *Bul., I, 265*.

Graves rationes cur abrogandum Breve. Revocatur quoad convocationem Congregationis generalis singulis novenniis; reducitur celebratio Congregationum generalium ad normam Constitutionum, *Bul., I, 265-267*.

Ex vi decreti Innoc. X habitae fuerunt Congregationes 11.^a, 14.^a et 15.^a *II, 377, 411, 421, Prooe.*

Quando non ad electionem Generalis congregatur Societas, in aliis eventibus eam convocat Generalis, *P. 8 c. 4 n. 2, II, 121*; *P. 9 c. 3 n. 12, II, 132*; tunc ipse tempus praescribit, *P. 8 c. 5 n. 2, II, 122*.

Indictio, locus,
tempus,
prorogatio.

Vicarius Generalis convocat Congregationem ad Generalem eligendum, *P. 8 c. 4 n. 1, II, 121*; *C. 1 d. 43, II, 166*; *Form. n. 2, II, 577*. Tempus et locum praescribit cum Assistentibus, *C. 6 d. 35 n. 19, II, 308*; *Offic. Vic. n. 3, III, 48*. Congregationi cogendae 5 aut 6 mensium spatium tribuetur a tempore litterarum convocationis, *P. 8 c. 5 n. 2, II, 122*.

A quibus prorogatio fieri potest, *C. 1 d. 44, II, 166*; *C. 10 d. 4, II, 373*; *Offic. Vic. n. 3, III, 48*. Prorogatae fuere Congregationes, *C. 9, 10, 11, 15, 16, Prooe., II, 360, 372, 377, 422, 425*. Differtur supremo mandato, *C. 20, Prooe., II, 467*.

Locus videtur ordinarie Curia Summi Pontificis esse debere, nisi alius eligatur, *P. 8 c. 5 n. 1, II, 122*; *C. 6 d. 35 n. 21, II, 308*; *C. 11 act. 23*; *Form. Congr. gen. n. 2, II, 577*. Probat Summus Pontifex ut Congregatio in Loyolae Domo celebretur, *C. 24, Prooe., II, 513*.

De habentibus ius ad electionem, *Form. Congr. gen. n. 5, II, 578*. Soli Electores admittendi, *C. 1 d. 3 ante elect., II, 151*; *C. 2 d. 3, 9 ante elect., II, 189*; *C. 2 d. 2, 94, II, 193, 211*. Qui ad eam venturi sunt, eliguntur ex Provinciis in Congregatione provinciali, *C. 4 d. 37, 39, can. 17,*

Ad electionem
quinam
admittendi.

II, 256, 543; id est, duo praeter Provincialem, *P. 8 c. 3 n. 1, II, 120.*

Quot Professi ad Congregationem vocati, *C. Poloc. 1, 2, Prooe., II, 450, 453;* quot in posterum vocandi, *C. Poloc. 2 d. 7, II, 454.* Admittitur ex aequitate unus Professus 4 votorum Provinciae neapolitanae, *C. 21 d. 1, II, 476.* Si Deputatorum numerus cum Assistantibus et Vicario ad 20 non perveniret, ex singulis Provinciis quartus aut quintus Elector mittatur, ut saltem sint 20, *C. 20 d. 19, II, 478.*

Tantummodo Professi 4 votorum vocem activam et passivam habent in electione Generalis. Quinam tamen activa carent, *P. 8 c. 3 n. 1, A, II, 120;* *c. 5 n. 3, II, 122.* Quinam utraque, Vide *Suffragia.* Qui legitimo modo censentur impediti, omni excidit iure ad Congregationem, etiam cessante impedimento, *C. 8 d. 52, can. 25, II, 357, 559.* Quamvis aliqui Professi 3 votorum vel Coadiutores spirituales ad Congregationem vocentur, suffragium non habent in electione Praepositi Generalis, *P. 8 c. 6, B, II, 125.*

Vicarii est die constituto Patres, qui iam convenerunt, convocare, *Offic. Vic. n. 5, III, 49.*

De aliquibus admittendis deliberatum, *C. 2 d. 1-3 ante elect., II, 188, 189;* *C. 3 d. 1 ante elect., II, 216;* *C. 3 d. 5, II, 220;* *C. 4 d. 1 ante elect., II, 246;* *C. 5 d. 77, II, 287;* *C. 6 in Ms. d. 1;* *C. 7 d. 1, II, 315;* *C. 22 d. 4, 5, II, 484, 485;* *C. 23 d. 1 n. 4, II, 496.*

Vide *Assistentes; Impediti; Procuratores; Provinciales.*

Congregatorum defectus expensi, sanati, *C. 1 d. 2 ante elect., II, 151;* *C. 2 d. 1, 2 ante elect., II, 188;* *C. 3 d. 1 ante elect., II, 216, et in Ms. d. 4;* *C. 4 d. 1, II, 246;* *C. 7 d. 1, II, 315;* *C. 4-19 act. 1;* *C. Poloc. 1-5 act. 1;* *C. 20 act. 1;* *C. 21 act. 1 d. 1, II, 476;* *C. 22 act. 2 d. 4, 5, II, 484, 485;* *C. 23 d. 1 n. 3, 4, II, 496;* *C. 24 d. 1, II, 513.*

De habentibus ius ad negotia tractanda, *Form. n. 5, 60, II, 578, 592.* Possunt aliqui Professi 3 votorum vel Coadiutores ad negotia tractanda vocari; eorum suffragium quale, *P. 8 c. 3 n. 1, A, II, 119, 120;* *c. 6, B, II, 125;* *c. 7, A, II, 127;* *C. 2 d. 2, II, 194.* Possunt etiam ex singulis Provinciis 1 vel 2 Procuratores venire, a Generali vel Vicario vocati, et suffragium habebunt, si Professi 4 vel 3 votorum vel Coadiutores spirituales fuerint, *P. 8 c. 3 n. 1, A, II, 119, 120;* *C. 2 d. 2, II, 194;* hi ad electionem ne admittantur, nec ante eam nisi agatur de negotiis ad electionem non pertinentibus. Eligentur a Congregatione provinciali ad plura medietate suffragia, *C. 4 d. 35, can. 16, II, 255, 543.* Vide *Procurator Generalis; Procuratores Provinciarum; Secretarius Societatis.*

Vice Procurator Generalis admissus ad negotia ante electionem Generalis, *C. 12 d. 1, II, 387.* De

Missionibus nulli annexis Provinciae, non est datum ut per Procuratorem in Congregatione generali repraesententur, *C. 24 d. 26, II, 522.*

Electi in Congregatione provinciali ad generalem semper censentur electi, tum ad negotia, tum ad electionem Generalis et Assistantium, si tempore illo moriantur, *C. 6 d. 35 n. 18, II, 308;* *Form. Congr. prov. n. 34, II, 609.*

De ordine sedendi, *Form. n. 6, 53, 60, II, 578, 588, 592.* Ordo habendus, *P. 8 c. 7 n. 2, A, II, 126, 127;* immutatus, *C. 1 d. 10 ante elect., II, 156;* *C. 1 d. 5, 45, II, 160, 166.* Loca non mutantur post electionem, *C. 1 d. 2, 45, 106, II, 160, 166, 181;* *C. 2 d. 87, II, 210.* Praeses Congregationis et electionis moriente Vicario, *C. 10 d. 10, can. 5, II, 374, 563.* Professi 4 votorum sedeant inter Electores ordine antiquitatis suae professionis; Professi 3 votorum post omnes Electores, *C. 1 d. 3, II, 160;* *C. 3 d. 1, II, 219;* *C. 4 d. 1, II, 247.* Post Electores sedeant, 1.º, Professi 3 votorum; 2.º, Coadiutores formati; 3.º, caeteri omnes iuxta antiquitatem sui gradus in Societate, *C. 4 d. 64, can. 19, II, 261, 543.* De praerogativa ordinis in professione, Vide *Professi.*

Si Romae habebitur Congregatio, quinam ad benedictionem Pontificis petendam mittendi, *Form. n. 12, II, 579.* De hoc actum fuit, *C. 1 d. 1 ante elect., II, 151;* *C. 2 d. 5 ante elect., II, 189;* *C. 3 d. 3 ante elect., II, 216;* *C. 4 act. 1 n. 4;* *C. 5, Prooe., II, 262;* *C. 7 act. 1;* *C. 8 act. 2;* *C. 9 act. 1;* *C. 10 act. 3, 6;* *C. 11 act. 1, 2;* *C. 12 act. 1, 2;* *C. 13 act. 1, 2;* *C. 14, 15, 16, 17, 18, 21, act. 1;* *C. 22 act. 1, 2;* *C. 24, Prooe., II, 513.* Impetrata ante Congregationem, decernitur rursum non petenda, *C. 23 d. 1 n. 6, II, 497.*

De Concionatore electionis, *Form. n. 13, 41, II, 579, 585.* Eius munus, *P. 8 c. 6 n. 4, II, 123.*

Electiones peractae, *C. 1 d. 11 ante elect., II, 156;* *C. 2 in Ms. d. 22;* *C. 3 in Ms. d. 11;* *C. 4 act. 1 n. 5;* *C. 7 act. 2;* *C. 8 act. 2;* *C. 9 act. 1;* *C. 10 act. 5;* *C. 12 d. 4, II, 388;* *C. 13 act. 1;* *C. 15 d. 1, II, 422;* *C. 16 d. 1, II, 425;* *C. 17 d. 1, II, 433;* *C. 18 d. 1, II, 438;* *C. 19 d. 1, II, 466;* *C. Poloc. 1 d. 1, II, 451;* *C. Poloc. 2 d. 1, II, 453;* *C. Poloc. 3 d. 1, II, 456;* *C. Poloc. 4 d. 1, II, 459;* *C. Poloc. 5 d. 1, II, 463;* *C. 20 d. 1, II, 467;* *C. 21 d. 1, II, 476;* *C. 22 d. 1, II, 483;* *C. 23 d. 5, II, 498;* *C. 24 d. 1, II, 514.*

De Inclusore, loco electionis et silentio, *P. 8 c. 6 n. 4, II, 123;* *Form. n. 14, 40, II, 579, 585.* Eligatur Inclusor per secreta suffragia. Quatuor eius socii a Vicario designentur, *C. 7 d. 64, II, 335.* Licuit ipsi Inclusori socios eligere, *C. 1 d. 11 ante elect., II, 156.*

Electiones peractae, *C. 1 d. 11 ante elect., II, 156;* *C. 2 in Ms. d. 27 ante elect.;* *C. 3 in Ms. d. 11 ante elect.;* *C. 4 act. 2 n. 7 ante elect.;* *C. 7 act. 2;* *C. 8 act. 2;* *C. 9 act. 2;* *C. 10 act. 5;*

Ordo sedendi
ante et post
electionem.

Benedictio
Pontificis
petenda.

Concionator
electionis.

Inclusor,
locus
electionis,
silentium.

C. 11 act. 21; C. 12 d. 4, II, 388; C. 13 act. 1; C. 15 d. 1, II, 422; C. 16 d. 1, II, 425; C. 17 d. 1, II, 433; C. 18 d. 1, II, 438; C. 19 d. 1, II, 446; C. Poloc. 1-4 d. 1, II, 451, 453, 456, 459; C. 20 d. 1, II, 467; C. 21 d. 1, II, 476; C. 22 d. 1, II, 484; C. 23 d. 5 n. 3, II, 498; C. 24 d. 1, II, 514.

Non parandi ibi lecti; designatur ad electionem locus, ubi P. Ignatius obiit, *C. 1 d. 11 ante elect., II, 156.*

Silentium quomodo servandum, *P. 8 c. 6, C, II, 125.*

Interrogatorium.

Interrogatorium fit a Deputatis ad detrimenta, *Form. n. 15, 18, II, 580, 581.* Quale esse debet, *C. 1 post d. 6 ante elect., II, 154; C. 2 d. 18 ante elect., II, 191.* Quomodo communicandum, *C. 2 post d. 5 ante elect., II, 217.* Vide *Deputati* ad detrimenta.

Quatriduum ante electionem.

De quatriduo ante electionem, *C. 1 d. 19 ante elect., II, 159; C. 2 d. 26 ante elect., II, 192; Form. n. 26-38, II, 583, 584.*

De electione Secretarii electionis, *Form. Congr. gen. n. 10, II, 579.* Vide *Secretarius electionis.*

Hortatio Vicarii vel Generalis, *P. 8 c. 6 n. 1, II, 123; C. 2, 4, 5, 6, 7, 8, in Ms., Prooe.; C. 9 etc. act. 1; C. 23 d. 1, II, 496.*

Si, incepto quatriduo, aliqui venirent, an habebunt suffragium, deliberet Congregatio, *C. 2 d. 26 ante elect., II, 192.*

De non egrediendo Domo, *C. 1 d. 19 ante elect., II, 159; C. 2 d. 26 ante elect., II, 192; C. 4 d. 2 ante elect., II, 247.* Vide *Informationes.*

De orationibus, poenitentiis, etc., in quatriduo faciendis, *P. 8 c. 6 n. 1, II, 123; C. 1 d. 19 ante elect., II, 159; C. 2 d. 26 ante elect., II, 192.*

Electio Praepositi Generalis.

De Generalis electione, *P. 8 c. 6, II, 123-126; Form. n. 38-54, II, 584-589.* Paranda in loco electionis, *P. 8 c. 6 n. 6, F, II, 124, 125.* Missa, communio, ordo servandus in eundo ad ecclesiam et ad locum electionis. Oratio facienda ab iis, qui extra Congregationis locum sunt, *P. 8 c. 6 n. 3, 4, II, 123; C. 1 d. 10 ante elect., II, 156; C. 2 d. 20 ante elect., II, 191.*

Oratio Electorum, scriptio nominis personae electae, *P. 8 c. 6 n. 6, C, II, 124, 125.* Nullae informationes in loco electionis sumendae. Inter quos eligendus Generalis, *C. 1 d. 13 ante elect., II, 156; C. 2 d. 21 ante elect., II, 191.* Ante inclusionem non definiant apud se quem sint electuri, *P. 8 c. 6 n. 1, II, 123; C. 1 d. 8 ante elect., II, 125; C. 2 d. 20 ante elect., II, 191.*

Absolutio a censuris, *P. 8 c. 6 n. 6, E, II, 124, 125.* Formula absolutionis, *C. 1 d. 15 ante elect., II, 157; magis completa. Absolutio Vicarii, C. 2 d. 23 ante elect., II, 191.*

Electio per inspirationem quando acceptanda, *P. 8 c. 6 n. 5, II, 123; C. 1 d. 12 ante elect., II, 156; C. 2 d. 21 ante elect., II, 191.*

Modus ferendi suffragia. Qualis in Praepositum Generalem eligendus, *P. 8 c. 6, C, D, F, II, 123-125; C. 1 d. 16 ante elect., II, 157; C. 2 d. 24 ante elect., II, 192.*

Electio fit ad plura vota per secreta scrutinia et decisiva suffragia, secundum Constitutiones, *Bul., I, 4, 24, 121; Comp. priv., I, 555.* Ad hoc munus, quam fieri possit idoneus, eligendus, *Bul., I, 25; Comp. priv., I, 555.* Multum refert ad Societatis conservationem ut eius electio fiat secundum Constitutiones, *P. 10 n. 8, II, 144.* In electione plus quam mediam partem suffragiorum habere debet, *P. 8 c. 6 n. 6, II, 123; C. 1 d. 16 ante elect., II, 158; C. 2 d. 24 ante elect., II, 192.* Non suffragiorum qualitate, sed numero medietatem excedente eligitur, *C. 1 d. 4 ante elect., II, 152.* Quid, si numerus omnium Electorum impar fuerit, *Form. n. 48, II, 587.* Eligendus inter praesentes et absentes Professos 4 votorum, *C. 1 d. 13 ante elect., II, 156.*

Qualis eligi debeat, *P. 9 c. 2, II, 128.* Debent nominare quem sentiunt aptissimum ad munus Generalis, *P. 8 c. 6 n. 6, F, II, 124, 125.* Quid, si plures pares viderent, *C. 1 d. 16 ante elect., II, 157.* Vide *Generalis; Suffragia.*

Schedulae electionis, *P. 8 c. 6 n. 6, II, 124; C. 1 d. 13 ante elect., II, 156.* Secretum in dando suffragio, *C. 2 d. 21 ante elect., II, 191.*

Iuramentum Electorum. Formula adhibenda, *P. 8 c. 6, F, II, 125; parum immutata, C. 1 d. 16 ante elect., II, 157; C. 1 d. 70, II, 171; alia in electione Vicarii Generalis perpetui, C. 11 d. 7, II, 378; C. Poloc. 1 d. 2, II, 451; C. Poloc. 2 d. 2, II, 454; C. 23 d. 5, II, 498.*

Iuramentum Vicarii, Secretarii et Assistantis electionis, de suffragiis sincere publicandis, *P. 8 c. 6 n. 6, II, 124; C. 1 d. 15 ante elect., II, 157; C. 2 d. 23 ante elect., II, 191.* Iuramentum iurantes ligat pro omnibus scrutiniis, *C. 10 d. 15, II, 376.*

De Compromissariis, *Form. n. 48, 49, II, 587.* Si non fuerit qui amplius quam mediam partem suffragiorum habeat, ratio compromissionis ineatur, *P. 8 c. 6 n. 7, II, 124; sed, ante compromissionem, inter quos ventandum secundum et tertium scrutinium, C. 1 d. 17 ante elect., II, 158; C. 2 d. 25 ante elect., II, 192; vel quot Congregationi videbitur; sed post quintum decidat Congregatio an Compromissarii sint faciendi, Form. n. 48, II, 587.*

Modus Compromissarios eligendi, *P. 8 c. 6 n. 7, H, II, 124, 125; C. 1 d. 17 ante elect., II, 158; C. 2 d. 25 ante elect., II, 192.* Forma iurandi tunc adhibenda, *P. 8 c. 6, H, II, 125.*

Eligendi tres aut quinque, *P. 8 c. 6 n. 7, II, 124; quinque, C. 1 d. 17 ante elect., II, 158; C. 2 d. 25 ante elect., II, 192; ex singulis Assistantiis singuli, C. 18 d. 11 n. 6, II, 441.* Quinam in hac

Ordo et ritus in ferendis suffragiis.

Qualis in Generalem eligendus.

Compromissarii ad Generalis electionem.

electione nec activam nec passivam vocem habeant, *C. 1 d. 17 ante elect.*, II, 158; *C. 2 d. 25 ante elect.*, II, 192.

Quo maior horum pars inclinaverit, ille sit Praepositus Generalis, *P. 8 c. 6 n. 7*, II, 124. Si duo uni et duo alii dent suffragium, quintus accedere debet ad alterum ex his duobus, quem iudicet aptiorem, *C. 1 d. 17 ante elect.*, II, 158; non est utendum ratione compromissionis; sed, si offeratur haec difficultas, tunc decidet Congregatio quid agendum, *C. 2 d. 25 ante elect.*, II, 192.

Inter quos eligere debent Compromissarii Generalem, *C. 1 d. 17 ante elect.*, II, 158; *C. 2 d. 25 ante elect.*, II, 192.

Compromissarii
ad negotia.

Quando et quomodo eligendi Compromissarii ad decidenda negotia. Ipsi cum Generali decident ad plura suffragia, *P. 8 c. 7 n. 3*, II, 126.

Decretum
electionis
Praepositi.

Decretum electionis Praepositi Generalis, *Form. n. 50*, II, 587.

Formula decreti electionis Generalis, *P. 8 c. 6 n. 6*, II, 124; alia, *C. 1 d. 16 ante elect.*, II, 158; alia, *C. 2 d. 24, 27 ante elect.*, II, 192, 198; *C. 3 post d. 5 ante elect.*, II, 218; *C. 4 post d. 2 ante elect.*, II, 247. Quid, si Vicarius ipse electus esset, *C. 1 d. 16 ante elect.*, II, 158.

Electiones peractae, *C. 1 post d. 20 ante elect.*, II, 159; *C. 1 d. 24*, II, 192; *C. 2 d. 27 ante elect.*, II, 198; *C. 3 post d. 5 ante elect.*, II, 218; *C. 4 post d. 2 ante elect.*, II, 247; *C. 7, Prooe.*, II, 315; *C. 8, Prooe.*, II, 344; *C. 9 d. 1*, II, 360; *C. 10 d. 1*, II, 372; *C. 12 d. 3*, II, 388; *C. 13 d. 1*, II, 404; *C. 15 d. 2*, II, 422; *C. 16 d. 3*, II, 426; *C. 17 d. 2*, II, 438; *C. 18 d. 2*, II, 438; *C. 19 d. 2*, II, 446; *C. Poloc. 4 d. 2*, II, 459; *C. Poloc. 5 d. 3*, II, 464; *C. 20 d. 2*, II, 467; *C. 21 d. 2*, II, 476; *C. 22 d. 3*, II, 484; *C. 24 d. 3*, II, 514.

Electio Vicarii
Generalis
perpetui.

Formula in electione Vicarii Generalis perpetui, *C. 11 d. 7*, II, 378; *C. Poloc. 1 act. 5 d. 2*, II, 451; *C. 23 d. 6 n. 2*, II, 498.

Electiones peractae, *C. 11 d. 1-8*, II, 377-379; *C. Poloc. 1 d. 1-3*, II, 451, 452; *C. Poloc. 2 d. 4*, II, 454; *C. Poloc. 3 d. 3*, II, 457; *C. 23 d. 1-6*, II, 496-498.

Post Generalis
electionem.

Post electionem fit verus Praepositus Societatis cum plena et libera administratione, *Bul.*, I, 14, 25; *Comp. priv.*, I, 592. Qui eum non recipit, excommunicatur, *P. 8 c. 6 n. 8*, I, II, 124, 126; *Cens. et praec. c. 1 n. 3*, II, 567; ad quos alios extenditur excommunicatio, *n. 4*, II, 568. Vide *Ambitus*.

Electus non potest recusare electionem nec reverentiam ei exhibendam: quatenus haec sit, *P. 8 c. 6 n. 6*, G, II, 124, 125; *C. 1 d. 16 ante elect.*, II, 158. Quid, si eligatur absens, *C. 7 d. 38*, II, 330. Quis esset electus, antequam alii cuiuspiam notum fieret, Summo Pontifici per telegramma nuntiatur, *C. 24 d. 3*, II, 514.

De comburendis suffragiis, Vide *Suffragia* § Comburenda.

Ordo eundi ad ecclesiam post electionem, *P. 8 c. 6 n. 6*, II, 124; *C. 1 d. 16 ante elect.*, II, 158; *C. 2 d. 24 ante elect.*, II, 192.

Quid agendum, si Generalis in ipsa Congregatione aut paulo post e vivis decedat, *C. 10 d. 15, 16*, II, 375, 376; *Form. n. 53*, II, 588. Assistentes et Admonitor vel confirmandi, vel novi eligendi, ut per secreta suffragia decedat Congregatio, *C. 6 d. 27 n. 4*, II, 301.

Quid, si Vicarius ante Generalis electionem moriatur, *C. 10 d. 10, can. 5*, II, 374, 563; *C. 18 d. 11 n. 5*, II, 441; *Form. n. 53*, II, 588.

Quid, si Generalis moriatur post Congregationem, nullo nominato Vicario, *C. 7 d. 38*, II, 330; *C. 12 d. 48*, II, 401; *Form. n. 54*, II, 589.

Quid, si Generalis, nullo nominato Vicario, moriatur extra Romam, *C. 9 d. 34, can. 11*, II, 368, 561; *C. 12 d. 54*, II, 402; *Form. n. 54*, II, 589.

De methodo agendi post electionem, *Form. n. 58-89*, II, 590-597. Methodus agendi post Generalis electionem et eligendi Assistentes conficienda, *C. 3 d. 29*, II, 225. Fiat Deputatio pro ea conficienda, *C. 4 d. 2*, II, 247; approbatur methodus confecta, *d. 44, 48*, II, 258.

Ad Generalem pertinet Congregationem dirigere, *P. 9 c. 3 n. 12*, II, 132. Aegrotans, potest alium substituere, *P. 8 c. 7 n. 4*, II, 126; *C. 11 d. 3*, II, 378; *C. 14 d. 9*, II, 414. Vide *Suffragia*; *Superiores* § Mutatio.

Singulis sessionibus aliqua brevis oratio praemittenda, *C. 6 d. 39 n. 9*, II, 307; eodemque modo singulae sessiones brevi aliqua oratione concludendae, *C. 7 d. 79*, II, 337; *Form. Congr. gen. n. 59*, II, 592.

Quatenus res tractandae, *P. 8 c. 2 n. 2*, C, II, 119; *c. 4 n. 2*, II, 121; *c. 7 n. 1*, II, 126; *Form. n. 57, 59*, II, 590, 591. Ante electionem Generalis nihil proponendum, quod ad eam non pertineat, *C. 1 d. 3 ante elect.*, II, 151; *C. 2 d. 7 ante elect.*, II, 189. Rogatur Congregatio ut ante electionem agatur de quodam postulato, sed hoc relictur post electionem discutiendum, *C. 16 d. 2*, II, 426.

Offerantur Missae et orationes in loco Congregationis et aliis partibus Societatis dum Congregatio durat, *P. 8 c. 5 n. 4*, II, 122; *c. 7 n. 1*, II, 126.

Curandum ut, quam expeditissime fieri poterit, quae tractanda sunt absolvantur, *P. 8 c. 7 n. 1*, II, 126. Quomodo proponendae sententiae, *P. 8 c. 7 n. 1, 2, B*, II, 126, 127; *C. 1 d. 3 ante elect.*, II, 151; *C. 1 d. 4*, II, 160; *C. 2 d. 8 ante elect.*, II, 189; *Form. n. 20, 67*, II, 581, 594.

Quo ordine res proponendae, *P. 8 c. 7 n. 2, A*, II, 126; *C. 1 d. 5*, II, 160; *C. 6 d. 35 n. 17*, II, 308; *C. 7 d. 73*, II, 336. Postulata non legenda in Congregatione antequam a Deputatis examinentur, *C. 22 d. 12*, II, 436. Vide *Deputati* ad

Quid, si tunc
Generalis
aut Vicarius
moriatur.

Methodus
agendi post
electionem.

Congregationis
Praeses.

Oratio
facienda.

Res
tractandae.

Quomodo res
tractandae.

- postulata. An res eodem die proponendae et tractandae, *C. 1 d. 3 ante elect.*, II, 151; *C. 1 d. 4*, II, 160; *C. 2 d. 8 ante elect.*, II, 189; *Form. n. 20*, II, 581. Vide *Reiecta*; *Substantialia*.
- Deputationes.** Ad negotia expeditius peragenda saepius variae creatae Deputationes arbitrio Generalis, annuente Congregatione, v. g., *C. 1 d. 17*, 53, II, 162, 168; *C. 2 d. 5*, 28, II, 194, 201; *C. 3 d. 4*, 7, 8, 9, 26, II, 219, 220, 224; *C. 4 d. 31*, II, 254; *C. 5 d. 17*, 22, II, 266, 268; *C. 8 d. 2*, II, 344; *C. 9 d. 3*, II, 361; *C. 14 d. 7*, II, 414; *C. 22 d. 10*, II, 486; *C. 24 d. 5*, II, 515.
- Privatarum Deputationum decisiones ad maiorem Deputationem reiectae, *C. 7 d. 41*, II, 331.
- De intercessionibus.** De intercessionibus, *Form. n. 73*, II, 595. Quando una, quando duae permittendae, *C. 1 d. 9*, II, 161. Quando intercessionibus terminantur a Congregatione, quando a Definitoribus, *C. 2 d. 32*, II, 202. Intercedere alicui decreto post triduum non licet, *C. 7 d. 87*, II, 341. Non auditur intercessio, quia agebatur de decreto, quod in rem iudicatam et executioni mandatam transierat, *C. 14 d. 27*, II, 420.
- Discedentes a Congregatione.** Congregatione nondum finita, permissi sunt aliqui discedere, *C. 1 d. 146*, II, 187; *C. 2 d. 30*, II, 202; *C. 12 act. 18*; *C. 21 d. 8*, II, 478; *C. 24 d. 12*, II, 517. In discedentis locum, factis electionibus, non admittitur Substitutus, *C. 21 d. 8*, II, 478.
- Dissolutio Congregationis.** Tempus, quo durare debet Congregatio, non praescribendum, *C. 9 act. 60*. Non solvenda Congregatio pro solius Generalis arbitrio, sine consensu eiusdem Congregationis, quae Generali superior est, *P. 9 c. 4*, II, 184; *P. 10 n. 8*, II, 144; *C. 1 d. 145*, II, 187.
- De ea dissolvenda deliberatum, *C. 1 d. 147*, 148, II, 188; *C. 2 d. 32*, 39, 45, II, 202-204; *C. 3 d. 32*, II, 225; *C. 4 d. 51*, II, 259; *C. 5 d. 78*, II, 287; *C. 6 d. 31*, 42, 47, II, 308, 313, 315; *C. 7 act. 69*; *C. 8 sess. 129*; *C. 9 act. 64*; *C. 10 act. 57*; *C. 11 act. 62*; *C. 12 act. 56*; *C. 13 act. 49*; *C. 14 d. 29*, II, 421; *C. 15 d. 11*, II, 425; *C. 16 d. 39*, II, 432; *C. 17 d. 18*, II, 437; *C. 18 d. 23*, II, 445; *C. 19 d. 12*, II, 449; *C. Poloc. 1 d. 4*, II, 452; *C. Poloc. 2 d. 8*, II, 455; *C. Poloc. 3 d. 8*, II, 458; *C. Poloc. 4 d. 7*, II, 460; *C. Poloc. 5 d. 6*, II, 465; *C. 20 d. 26*, II, 475; *C. 21 d. 28*, II, 483; *C. 22 d. 45*, II, 495; *C. 23 d. 48*, II, 512; *C. 24 d. 30*, II, 524.
- Secretum.** Inquirendi, puniendi evulgantes ea, quae in Congregationibus peracta sunt, *C. 7 d. 23*, *can. 16*, II, 325, 554.
- Vide *Acta*; *Decreta*; *Deputati*; *Canones*; *Secretarius*; *Suffragia*.
- Congregationes provinciales.** Fiat Deputatio ad Formulam Congregationis provincialis examinandam et emendandam, *C. 3 d. 7*, II, 220. Formula approbatur, *d. 33*, II, 226. Habetur post decreta tertiae Congregationis, II, 237. Revidenda, *C. 4 d. 2*, II, 247; approbatur, *d. 48*, II, 258. Est, II, 598-615. Saepius explicata, aucta vel emendata, v. g., *C. 5 d. 24*, 38, 60, 81, II, 268, 272, 283, 288; *C. 6 d. 19*, 25, 35, II, 296, 298, 306; *C. 7 d. 47*, II, 332; *C. 12 d. 56 n. 8*, II, 403; *C. 13 d. 22*, 23, II, 410, 411; *C. 15 d. 5*, 7, II, 423; *C. 16 d. 11*, 12, 23, 24, II, 427-429; *C. 17 d. 5*, 6, II, 434; *C. 18 d. 14*, 16, 17, II, 442, 443; *C. 19 d. 8*, II, 448; *C. 22 d. 22*, II, 488; *C. 23 d. 38*, II, 509. Cura addendi Formulae, quae circa hanc statuta sunt vel statuuntur, Generali demandatur, *C. 24 d. 11*, II, 516.
- Quando Congregationes provinciales cogendae, *Form. n. 1*, II, 598.
- 1.º Tertio quoque anno, et in Indiis quarto, ad eligendos eos, qui ad Generalem venire debent, *P. 8 c. 2*, B, II, 119; ad eligendos Procuratores, qui cum Generali et Assistentibus decernant utrum cogenda Congregatio generalis, *C. 2 d. 19*, 67, *can. 29*, II, 199, 208, 534.
- 2.º Ad eligendos eos, qui ad Congregationem generalem venire debent, *P. 8 c. 3 n. 1*, II, 120; *c. 5 n. 3*, II, 122; *P. 9 c. 5 n. 4*, II, 136; *C. 2 d. 67*, II, 208. Aliquando, qui venturi sunt ad Congregationem generalem ad negotia tractanda, eligi possunt ab ipsis Provincialibus, *C. 2 d. 2*, II, 194; derogatur; semper cogendae Congregationes provinciales, quoties futura est Congregatio generalis, *C. 4 d. 37*, 39, *can. 17*, II, 256, 543.
- Cogendae quolibet triennio, non obstante brevi Innoc. X, de novennali Congregatione generali, et in tertio post ultimam generalem eligantur Deputati ad Congregationem generalem, *C. 8 d. 10*, *can. 2*, II, 346, 557. Non omittendae statis temporibus, nisi ex causis gravissimis. Egestas Provinciae regulariter non est causa sufficiens, *C. 16 d. 8*, II, 427; nec provinciales nec Procuratorum omittendae, *C. 21 d. 10*, , 478; etiamsi cum non nisi paucissimi convenire possunt, *C. 22 d. 27*, II, 490. Si moneat Generalis Congregationem provincialem et Procuratorum convocari non posse, hae non ad triennium sed ad annum proxime sequentem sunt prorogandae. Ne cogantur, si constat Congregationem Procuratorum suo tempore haberi non posse, *C. 23 d. 13 n. 2*, 3, II, 501. Pro hac vice, si non abrogatur breve Innoc. X, duae tantum Congregationes provinciales intra novennii decursum habeantur, *C. 11 d. 35*, *can. 11*, II, 386, 566.
- De convocatione et directione, *Form. n. 2*, II, 598. Eam convocat Provincialis, *P. 8 c. 5 n. 3*, II, 122; *R. 93 Prov.*, III, 82. Provincialis est eam dirigere atque efficere ut Decreta serventur, *C. 6 d. 19 n. 3*, II, 296. Potest, quando expediat, in ea imponere praeceptum silentii, *C. 6 d. 25 n. 8*, II, 299. Quomodo potest locum et tempus Congregationis mutare, *C. 8 act. 22*; *C. 12 d. 52*, II, 402; *Form. n. 10*, II, 602.
- Quando cogendae.**
- Congregationes non omittendae.**
- Convocatio, directio.**

Quinam ius
habeant
ad Congrega-
tionem.

Ius suffragii habebunt Professi omnes Provin-
ciae, qui interesse poterunt, Praepositi Domorum,
atque Collegiorum Rectores ac Procuratores, vel
il, quos tamquam vicarios illi suo nomine mise-
rint, *P. 8 c. 3 n. 1, II, 120; c. 5 n. 3, II, 122; Form. Congr. prov., a tertia Congr. gen. appro-
bata, c. 3, II, 237.*

Congregando-
rum numerus
contrahendus.

Congregandorum numerus definitur, *Form. Congr. prov. n. 6, II, 600.* Decernitur tractan-
dum esse de numero eorum, qui ad Congrega-
tionem provincialem conveniunt, imminuendo,
C. 5 d. 24, II, 268. Contrahatur, dispensando in
Constitutionibus, *C. 5 d. 38, can. 16, II, 272, 548.*

Quot erunt
convocandi.

Pro eligendo Procuratore conventuri, 40 nume-
rum non excedant; nec 50, quando ad Congrega-
tionem generalem convocatur provincialis; et in
utroque casu maior sit Professorum numerus,
C. 5 d. 60, can. 16, II, 288, 548. Non augendus
numerus, *C. 8 d. 6, II, 345.* Quinam accedent;
quomodo augendus numerus, si alias Professi ad
duas tertias partes non pertingerent, *C. 5 d. 81,
can. 16, II, 288, 548.* Si in aliqua Provincia tot
non possent convenire, quot dicti sunt, accedant
quotquot possunt ex habentibus ius, etiamsi tunc
Professi duas tertias partes non attingant eorum,
qui congregantur, *C. 15 d. 7, II, 423.* Cogatur
Congregatio provincialis, etiam cum non nisi pau-
cissimi possunt convenire. Minimus Congregando-
rum numerus non definiendus, *C. 22 d. 27, II, 490.*

Quinam intra
numerum
admittendi.

De admittendis intra numerum, *Form. n. 4, 5,
15, II, 599, 600, 604.* Vide *Procuratores; Pro-
vincialis; Rectores.* De Professis applicatis Pro-
vinciae, Vide *Applicatio.* Professis 4 votorum libe-
rum non est abesse a Congregatione, si iuxta
Canones interesse debent, *C. 6 d. 35 n. 2, II, 306.*
Quandonam Vice Rector vel Vice Praepositus ius
habeat ad Congregationem, *C. 12 d. 35, II, 397.*
Quis et e quibus Missionibus advocandus ad Con-
gregationem provincialem, *C. 24 d. 10, II, 516.*

Admittendi
extra
numerum.

De admittendis extra numerum, *Form. n. 8, 15,
II, 601, 604.* Admittentur supra numerum 40 vel
50 qui Provinciales illius Provinciae, in qua prae-
sentes sunt, aliquando fuerint, si forte recensito
numero excluderentur, *C. 7 d. 2, II, 315;* eodem
modo Assistentes emeriti, in Congregationibus
suae Assistentiae, *C. 9 d. 15, can. 15, II, 363, 561.*
Vide *Procurator Generalis; Secretarius Societa-
tis; Visitor.* De Professis applicatis Provinciae
post indictam Congregationem, Vide *Applicatio.*
Professi, in aliena Provincia commorantes, quando
locum alias habituri essent in utraque, admittan-
tur extra numerum in aliena, si negotia gerunt
Societatis, Provinciarumve aut Collegiorum, de
quo iudicare debet Generalis aut Provincialis ipso-
rum proprius, *C. 7 d. 57, 67-69, II, 334, 335;*
eodem modo Procuratores Indiarum, in Lusitania
et Baetica commorantes, sed non eo solum no-
mine, quod Procuratores sunt, *C. 8 d. 53, can. 26,*

II, 358, 559. De exsulantibus ob fidem, bellum
etc., relictum arbitrio Generalis vel Vicarii, *C. 10
act. 13, 16.* De Confessariis Principum, *C. 9 d. 29,
II, 367.* De Superiore Missionis hollandicae et
Residentiarum primariarum in Indiis, *C. 8 d. 51,
can. 23, 24, II, 357, 559.* Omnes hi activum tan-
tum suffragium habent. Quid, si postea ad suas
Provincias ante Congregationem provincialem
pervenerint, *Form. n. 9, II, 602.* Vide hic *Con-
gregatio Provinciae romanae.*

Quinam excludantur, *Form. n. 4, II, 599.* Vide
Assistentes; Visitatores. Non admittuntur tantum
ratione muneris Consultores Provincialis, *C. 5
d. 81, II, 288; C. 7 d. 2, II, 315;* nec Socius
Provincialis, *C. 12 d. 34, II, 387.* Excluduntur Re-
ctores non Professi, qui administrant domicilia,
quae Societatis non sunt, aut Seminarium quaecum-
que vel Collegia Convictorum, *C. 5 d. 81, can. 16,
II, 288, 548;* item Rectores et Professi commo-
rantes in Collegiis extra Europam; sed Procura-
tor quebecensis, in Gallia degens, admittatur
supra numerum, *C. 12 d. 21, II, 393.* Rectoribus
et Professis, in Algeria et Canariis degentibus, ius
est ad Congregationem provincialem, *C. 22 d. 28,
II, 491.* Vide *Impediti; Suffragia.*

De ordine sedendi, *Form. n. 15, II, 604.* Pro-
fessi, qui solum quia Superiores sunt ingrediuntur
Congregationem, sedent inter Professos, iuxta
ordinem antiquitatis, *C. 6 d. 25 n. 3, II, 299.*

Sessiones brevi oratione incipiendae, *C. 6 d. 35
n. 9, II, 307;* et finiendae, *C. 7 d. 79, II, 337;
Form. n. 16, II, 605.*

De potestate Congregationis, *Form. n. 17, 43,
II, 605, 612; C. 15 d. 5, 7, II, 423; C. 23 d. 38
n. 2, II, 509; Form. n. 17, 43, II, 605, 612.* Ei
maior potestas non tribuenda, praeter quam habet
in Formula, *C. 5 d. 32, can. 15, II, 270, 548.*

De electionibus faciendis, *Form. n. 18-42, II,
605-612.* Vide *Secretarius; Deputati; Informa-
tiones; Suffragia.* Dies, ad mittendum electionem
assignanda, qualis esse debeat, *C. 7 d. 47, II, 332.*
Ritus electionis, *Form. n. 26-31, II, 608, 609.*
Eligendi Professi 4 votorum et viri maxime idonei,
C. 2 d. 19, can. 29, II, 199, 534.

Si agatur de mittendis ad Congregationem gene-
ralem, eligantur duo comitaturi Provinciam, *P. 8
c. 3 n. 1, A, B, II, 120, 121;* et tres Substituti.
Si alii adducendi sunt ad negotia, quomodo et e
quibus eligendi, *Form. n. 32, II, 609.* Si Depu-
tatorum ad Congregationem generalem numerus
cum Assistentibus et Vicario ad 20 non perveni-
ret, ex singulis Provinciis quartus aut quintus
Elector mittatur, *C. 20 d. 19, II, 473.* Ad Congre-
gationem Procuratorum eligatur unus Procurator,
*P. 8 c. 2, B, II, 119; C. 2 d. 19, can. 29, II,
199, 535;* et alter Substitutus. Quinam excludan-
tur, *Form. n. 35, II, 610.* Vide *Impediti; Pro-
vincialis.*

Quinam exclu-
dantur.

Ordo sedendi.

Oratio
facienda.

Potestas Con-
gregationis.

Electiones
faciendae.

Quot eligendi.

- Scrutinia.** Quid, si in primis duobus scrutinii nullus electus fuerit, *Form. n. 28, II, 608*. In sexto caeterisque fiat electio ex tribus, qui plura aliis suffragia habuerunt in proximo scrutinio, *C. 13 d. 12, II, 410*. Si in quinto duo habent plura suffragia et duo alii paria, et in sexto cessat disparitas, suffragatio fiat inter tres, qui plura habuerint, *C. 16 d. 24, II, 480*. Si post quintum non sint tres, qui plura caeteris habeant suffragia, suffragatio communis continuetur, vel ipsa Congregatio provideat, *C. 15 d. 5, II, 423*.
- Compromissarii.** De Compromissariis, *Form. n. 28, II, 608*. Infirmi an in Compromissarios eligendi, *C. 6 d. 25 n. 5, II, 299*. Quid, si Compromissarii non conveniunt, *C. 6 d. 19 n. 4, II, 296; Form. n. 29, II, 608*.
- Ius Electorum.** Electi a Congregatione provinciali, ius habent ad negotia tractanda in Congregatione generali, et ad Generalis et Assistentium electionem, si fiat, *C. 6 d. 25 n. 18, II, 308; Form. n. 34, II, 609*. Litterae, quae ad Electos pro Congregatione generali vel Procuratorum scribuntur, et ad illas responsa nec aperiri nec retineri possunt, nisi a Generali, *C. 11 d. 27, can. 8, II, 384, 565*.
- Tractatio negotiorum.** De rebus tractandis post electionem, *Form. c. 5, II, 612-615*. De quibus agendum, *C. 9 d. 22, II, 365; Form. n. 48, II, 614*. Antequam quidquam tractandum proponatur, responsa Generalis ad proximae praecedentis Congregationis quaesita praelegantur, *C. 6 d. 19 n. 5, II, 297*. Breviter et latine loquendum, *C. 6 d. 25 n. 7, II, 299*. Agendum de Constitutionum et Regularum observatione ac de religiosa disciplina, *C. 6 d. 35 n. 7, II, 307*. De nulla re agendum, a Deputatis non approbata, nisi prout de reiectis, *C. 12 d. 56 n. 8, II, 404*. Vide *Deputati ad postulata; Reiecta*. De quibus non agendum, Vide *Substantialia*.
- Postulata.** Congregatio emendare potest postulata, a Deputatis approbata, dummodo sensus non immutetur; sed non potest mutare sententiam de re in prioribus actionibus constituta, *C. 22 d. 22 n. 1, 2, II, 488*.
- Duratio Congregationis.** Non durabit ultra 10 vel 12 dies; nec poterit intra hoc tempus solvi, nisi singuli dicant se nihil habere, quod deferant, *Form. n. 3, 19, II, 599, 606*.
- Congregatio Provinciae romanae.** Vide *Acta; Secretum; Suffragia*. De Congregatione Provinciae romanae, *Form. n. 5, 8, 15, 35, II, 600, 601, 604, 610*. Numerus 40 vel 50 Romae conficitur primo ex Professis Provinciae. Caeteri vero Professi, qui universae Societati navant operam Romae, ut Revisores, Substituti Secretarii Societatis et alii huiusmodi, supra illum numerum admittantur, quando alias ratione antiquitatis essent admittendi cum exclusionem aliorum, *C. 6 d. 25 n. 10, II, 292*. Hi in Congregatione romana activam vocem habent; et passivam, nisi eligendi sint mittendi ad Congregationem generalem; quia tunc passivam habent in Provinciis, ex quibus assumpti sunt, *C. 8 d. 57, II, 359*. Idem ius habent PP. Poenitentiarii Vaticani et Lauretani, *C. 12 d. 45, II, 400*; et PP. Provinciae Angliae in Collegio Anglorum detenti, qui Provinciae romanae sunt applicati; et Secretarius Societatis, quoties non sit ex Provincia romana, *C. 14 d. 16, II, 416*; et omnes Professi, ad tempus applicati Provinciae romanae, *C. 15 d. 6, II, 423*. Quo iure nonnulli Professi ingrediantur in Congregationem romanam, *C. 24 d. 13, II, 517*. Vice Praepositus Domus Professae romanae intersit Congregationi provinciali, sive Professus sit sive non, *C. 4 d. 32, II, 255*. Vide *Applicatio; Procurator Generalis; Secretarius Societatis*.
- Aliae Congregationes.** Congregatio Procuratorum et ad eligendum Vicarium, Vide *Procuratores; Vicarius Generalis*. Congregatio cassinensis, Vide *Gratitudo*. Congregationes B. M. V., Bonae Mortis etc., Vide *Sodalitates*. Officium Consultoris Sacrae Rituum Congregationis et Poenitentiariae Apostolicae, *Bul. I, 282; Comp. prin. I, 557*.
- CONIMBRICA.** De Convictoribus conimbricensibus, *C. 1 d. 126, II, 184*.
- CONSANGUINEI** et parentes. Amor parentum in spirituales convertendus, *Exa. c. 4 n. 7, II, 10; R. 8 Sum., III, 4*. Communicatio cum eis verbo aut scripto solet turbare pacem, praesertim in initiis, *Exa. c. 4 n. 6, C. II, 9, 17*. Quomodo a Novitiis coram vel per litteras alloquendi, *Exa. c. 4 n. 6, II, 9; P. 3 c. 1 n. 2, B, II, 43, 48; R. 52 Mag. Nov., III, 127; R. 11 Soc. Mag., III, 132*. Si sollicitentur ab eis Novitii, an alio transmittendi, *P. 3 c. 1, A, II, 48; R. 50 Mag. Nov., III, 126*. In examinandis ad Societatem, praesertim consanguineis, vitetur affectus inordinatus, *P. 1 c. 1 n. 4, II, 27; R. 1, 2 Examin., III, 133*. Parentum necessitas extrema et praesens impedit ingressum in Soc., *Exa. c. 3 n. 2, B, II, 68; R. 11 Examin., III, 134*. Generalis in consanguineorum usum bona Collegiorum convertere non potest, *P. 4 c. 2 n. 5, II, 57*. Non recipiendae lites propinquorum etc., non administranda bona illorum, neque ii ad dignitates provehendi. An eorum pia negotia tractanda, *C. 7 d. 13, can. 18, II, 320, 555*. Vide *Negotia*. De distributione bonorum inter consanguineos, Vide *Bona particularium*.
- CONSCIENTIA** laxa et tepida, *Industr. c. 4, 11, III, 409, 422*. Generalis debet cognoscere conscientias suorum, et maxime eorum, quibus maiora munera committit, *P. 9 c. 3 n. 19, II, 133*. Proprio Confessario aperienda conscientia, si quis alteri confessus fuerit, *P. 3 c. 1 n. 1, Q, II, 45, 49; R. 6, 7 Sum., III, 4*. Vide *Examen conscientiae; Ratio conscientiae; Tentationes*.
- CONSCIUS** editionis libri sine facultate, et non revelans aut ex officio non impediens, puniatur,

etiamsi Superior sit, *C. 11 d. 18 n. 2, can. 3 n. 2, II, 381, 564*. Cognita in aliquo gravis tentatio manifestanda Superiori, *R. 20 Com., III, 11*. De obligatione manifestandi ambientes, Vide *Ambitio*.

CONSECRATIO nostrarum ecclesiarum, *Bul., I, 18, 351; Comp. priv., I, 568*; altarium, *Bul., I, 19, 355; Comp. priv., I, 532, 568*; vasorum sacrorum, *Bul., I, 355; Comp. priv., I, 532*. Vide *Benedictio*.

CONSERVATORES ludices qui eligi possunt, *Bul., I, 50; Comp. priv., I, 555*. Quae causae ad eos spectent, *Bul., I, 50; Comp. priv., I, 556*. In manifestis iniuriis, etiam tamquam actores agere possumus, *Bul., I, 51; Comp. priv., I, 556*. Modus procedendi Conservatorum, *Bul., I, 51; Comp. priv., I, 556*. Inchoata per alium perficere possunt, *Bul., I, 52; Comp. priv., I, 556*; et nostros familiares defendere, *Bul., I, 48; Comp. priv., I, 557*. Suum tenentur exsequi officium, *Comp. priv., I, 557*. Quando deveniendum ad arbitros et consulendus Pontifex, *Comp. priv., I, 557*. Quae in hac re notanda, *Comp. priv., I, 557 n. 145*. Vide *Privilegia*.

CONSERVATORIA puellarum. Cura mulierum, quae certis inter se legibus in una domo vivunt, aliena est ab Instituto nostro, plena periculis et oblocutionibus. Ab omni illarum directione ac promotione abstinendum, *C. 7 d. 56, II, 334*. Aetate non maturi non frequentent Conservatoria puellarum. Iis, quibus permittatur, liceat accedere tantum ad tradenda Exercitia Spiritualia, vel pro excipiendis extraordinarie confessionibus, *C. 20 d. 12 n. 9, II, 471*. Si qui frequentius accedere debent, id fiet ob graves et iustas causas et ex speciali licentia, *C. 20 d. 12 § 3, II, 472*. Facultas absolvendi a casibus reservatis peragentes Exercitia Spiritualia vel diem praeparationis ad mortem in Conservatoriis, *Bul., I, 305; Comp. priv., I, 517*. Vide *Monasteria*.

CONSIDERATIO. Hora considerationis quomodo a Superioribus impendenda, *Ord. Gen. c. 2 n. 5, III, 260; Instr. de sp. c. 1, Radices n. 3, III, 326*.

CONSILIUM ab externis non petendum sine facultate Superioris, *R. 40 Com., III, 12*. Quomodo id ab eis petet Procurator Provinciae, *R. 8 Proc. Prov., III, 95*. Praeceptum et poena excommunicationis in eos, qui inconsulto Provinciali externos de dimissione sua in consilium adhibent, *C. 7 d. 22 n. 2, can. 22 n. 2, II, 224, 556*. Apostatarum consultores excommunicantur, *Bul., I, 40; Comp. priv., I, 527; Cens. et praec. c. 3 n. 1, II, 570*. Vide *Intercessiones*.

Consilio P. Spiritualis in omnibus procedendum, *Direct. c. 39 n. 8, III, 551*. De iis, qui, moti a Nostriis, petunt Societatem, *Eva. c. 3 n. 14, II, 7; R. 9 Examin., III, 134*.

INSTR. S. I. VOL. III. — 75.

Consilia evangelica servari possunt etiam in saeculo, *Direct. c. 25 n. 3, III, 536*. Consiliorum via cur pauciora requirat signa divinae voluntatis, quam praeceptorum, *c. 23 n. 4, III, 534*.

CONSOLATIO et desolatio, *Industr. c. 3, III, 405-409; Ex. Sp. annot. 6, 7, III, 450; Direct. c. 7, 27, III, 515, 537, 538*.

CONSPIRATIO Generalis, Provincialium, Superioris localis, Consultorum, Admonitoris, P. Spiritualis et aliorum Patrum ad executionem urgendam, *C. 6 d. 37 n. 4, II, 310*. Vide *Executio*. Conspiratio contra Institutum, Vide *Perturbatores*.

CONSTANTIA in rebus divini servitii est per necessaria, non despondendo animo ob contradictiones, *P. 9 c. 2 n. 5, II, 129*. Nullo eventu frangantur Operarii, *P. 1 c. 2 n. 8, II, 29; R. 16 Miss., III, 20*. Curent stabilire quae Deo auctore perficient, *R. 23, III, 21*. Requiritur constantia in emissuris vota, *Eva. c. 1 n. 13, II, 3*; in redeuntibus ad Societatem, quo pacto probanda, *P. 2 c. 4 n. 6, D, II, 41, 42*. Qui Societatem petunt, examinentur de constantia in vocatione, *Eva. c. 3 n. 13, II, 7; R. 8 Examin., III, 134*. Inconstantia animi notabilis est impedimentum secundarium ad Societatem, *P. 1 c. 3 n. 11, II, 31*. Qui bonus christianus est, debet firmus esse in sua prima vocatione, *Eva. c. 2 n. 6 § 2, II, 4*. Servetur in horis scholarum et vacationum, *Rat. St. R. 35 Prov., III, 164*; in studiis, *P. 4 c. 6 n. 2, II, 64; R. 2 Schol., III, 23, 323*.

CONSTITUTIONES cur scribendae, *Prooe. Const. n. 1, II, 25; R. 1 Sum., III, 3*. Earum scopus et natura, *Prooe. in Declar., II, 25; P. 9 c. 3 n. 8, II, 131*. Ad neutrum extremum rigoris vel dissolutionis vergere debent, *P. 10 n. 10, II, 144*. Constitutiones non obligant sub peccato, *P. 6 c. 5, II, 102*.

Praepositus Generalis cum Congregatione generali ius habet condendi, mutandi, cassandi et declarandi quascunque Constitutiones ad maiorem suffragiorum partem, *Bul., I, 4, 6, 9, 24; Comp. priv., I, 593*; et eo ipso censentur auctoritate apostolica confirmatae, *Bul., I, 9*.

Constitutiones ante solutam Congregationem recognoscendae, *C. 1 d. 10, 19, II, 161, 162*. Ordo in hoc servandus, *C. 1 d. 11-13, II, 161*. Suffragium habet in Deputatione, etiam qui aliquid opponit Constitutionibus, *C. 1 d. 14, II, 161*. Deputatio ad dubia Constitutionum examinanda, *C. 1 d. 17, II, 162*. Item ad iudicandum quid proponendum Congregationi, *C. 1 d. 18, II, 162*. Definidores non eligendi cum facultate immutandi Constitutiones, *C. 1 d. 19, II, 162*. Expensa aliqua loca, *C. 1 d. 21-34, II, 161-164*. Pars nona ad unguem servanda, sed de dubiis tractari potest, *C. 1 d. 49, II, 168*. Constitutionum verba, salvo sensu, mutanda tribus Patribus commisit P. N. Ignatius; expendendae hae mutationes, *C. 1 d. 53*,

Constitutionum
necessitas
et natura.

Recognitio
a Congrega-
tione.

	II, 168. Examinantur quaedam verba, in quibus error calami irrepsisse videtur, <i>C. 1 d. 54-74, II, 169-171</i> . Deputatio ad recognoscendas quasdam Constitutiones extra librum Constitutionum repertas, <i>C. 1 d. 72, II, 171</i> ; examinantur a Congregatione, <i>C. 1 d. 73-77, II, 171-173</i> .	Committitur Patribus Natali et Polanco ut scholia scribant. Cur facienda. Eam habebunt auctoritatem, quam Generalis dederit, <i>C. 1 d. 51, II, 168</i> . Necessitas ea faciendi cessasse videtur, <i>C. 4 d. 34, II, 255</i> .	Scholia in Constitutionibus.
Approbatio.	Constitutiones ratae et firmae habendae et observandae, prout in exemplari originali P. N. Ignatii habentur, <i>C. 1 d. 15, can. 4, II, 161, 525</i> . Impetrandum breve Pontificis ad eas approbandas, <i>C. 1 d. 52, II, 168</i> . Approbantur et confirmantur, <i>Bul. I, 89, 121, 134, 311, 331, 452; Comp. priv., I, 623 n. 360</i> . Constitutiones antiquum robur obtineant, <i>C. 20 d. 6, II, 468</i> .	De iis in manibus Provincialium retinendis Congregatio Definitoribus committit, <i>C. 2 d. 28, II, 201</i> . Postquam examinata fuerint, sint pro directione tantum, <i>d. 42, II, 204</i> ; ab ipso P. Natali expurgata et ordinata, Provincialibus ad solam eorum directionem tradantur, <i>d. 57, II, 207</i> .	Admonitiones, seu scholia P. Natalis.
Mutationes.	Instituto aliquid addendum, minuendum, immutandum proponi non potest nisi Romano Pontifici, idque immediate vel mediante Apostolicae Sedis Legato aut Nuntio; vel Praeposito Generali aut Congregationi generali, <i>Bul. I, 123</i> . Generalis non potest mutare Constitutiones, <i>P. 4 c. 10 n. 2, II, 72</i> . Mutatio aliqua facta in textu, <i>C. 1 d. 27, 31-34, 37, 41, 42, 45, II, 168, 166</i> ; in praxi, <i>C. 2 d. 16, 87, II, 198, 210</i> . Negata mutatio quoad Correctorem, <i>C. 1 d. 35, II, 164</i> ; item quoad caeremonias professionis, <i>d. 36, II, 164</i> ; et cantum Missae ac Vesperarum, <i>d. 39, 40, II, 165</i> . Non sunt expungendae Constitutiones, quae ratione temporum etc. in praxi non sunt, <i>C. 3 d. 23, can. 2, II, 224, 538</i> . Deputatio ad notanda ea, quae in Concilio Tridentino discrepant a Constitutionibus, <i>C. 2 d. 5 n. 4, II, 195; C. 3 d. 8, II, 220</i> . Dictorum locorum catalogus, <i>II, 244, 245</i> . Eorum relaxatio curanda, <i>C. 3 d. 30, II, 225</i> .	Potest Generalis per se et per alios in Constitutionibus dispensare, <i>P. 9 c. 3 n. 8, D, II, 181, 183; C. 1 d. 35, 39, can. 25, II, 164, 165, 527</i> ; possunt item Rectores secundum facultatem acceptam, <i>P. 4 c. 10, B, II, 74</i> ; explicatur, <i>R. 7 Prov., III, 74; R. 11 Praep., III, 99; R. 10 Rect., III, 109</i> .	Dispensatio in Constitutionibus.
Declarationes S. P. N. Ignatii.	Declarationes cur additae Constitutionibus, <i>Prooe. Declar. § 5, II, 26</i> ; non minoris sunt auctoritatis quam reliquae Constitutiones, <i>Ibid.; P. 6 c. 1, A, II, 94</i> . Non obligant sub peccato, <i>P. 6 c. 5, II, 102</i> . Quaedam declaratio expuncta in gratiam pauperum, <i>C. 1 d. 38, II, 165</i> ; inserta alia, <i>d. 74, II, 172</i> .	Congregatio probat exemplum Examinis, Constitutionum et Declarationum, ex autographo P. Ignatii exscriptum et cum eo collatum, cum additionibus et emendationibus factis in margine auctoritate Congregationis, <i>C. 1 d. 78, II, 173</i> . Cum exemplum hispanum Constitutionum iam obsoletum ac fere lacerum esset, proponitur aliud apographum fideliter descriptum. Quomodo approbandum, <i>C. 5 d. 61, II, 283</i> . Autographum hispanum, quod impressum non est, conservetur, <i>C. 3 d. 26, II, 225; R. 6 Secr. Soc., III, 56</i> .	Autographum et apographa.
Dubiorum declaratio.	Praepositus Generalis cum Congregatione generali ius habet declarandi Constitutiones, <i>Bul., I, 4, 6, 9, 24; Comp. priv., I, 593</i> . Dubia Constitutionum ad Generalem remittenda, <i>Bul., I, 97; Comp. priv., I, 594</i> . Potest Generalis auctoritate sua ordinaria Constitutiones declarare; hae declarationes non habent vim legis universalis, sed valent ad praxim bonae gubernationis, <i>C. 4 d. 19, can. 21, II, 251, 544</i> . Declaratae Constitutiones circa Novitios, <i>C. 4 d. 50, 67, II, 258, 261</i> ; item quaedam loca Examinis et Constitutionum de votis Scholasticorum, <i>C. 9 d. 39, II, 369</i> . Nonnulla alia loca explicantur, <i>C. 2 d. 2, II, 193; C. 3 d. 16, 21, can. 16, II, 221, 223, 540; C. 6 d. 18, can. 6, II, 295, 550; C. 18 d. 11 n. 1, II, 441</i> . Deputatio pro explicandis dubitationibus circa Constitutiones, <i>C. 5 d. 6, II, 264</i> ; refert Congregationi suam sententiam, <i>d. 50, II, 276</i> .	Versio latina Constitutionum cum originali confertur. Habeat auctoritatem versionis et inchoetur impressio, nec liceat privata auctoritate aliam edere versionem, <i>C. 1 d. 79, II, 173</i> . Haec versio cum textu hispano conferenda et emendanda, <i>C. 2 d. 52, II, 205</i> . Cum duae iam exstent latinae editiones et in multis ab invicem discrepent, deputentur qui eas inter se et cum autographo conferant et posteriorem examinent, ut tamquam vulgata probetur a Congregatione, <i>C. 3 d. 26, II, 224</i> . Secunda versio deinceps pro vulgata habeatur, saltem usque ad futuram Congregationem, <i>d. 34, II, 226</i> . Denuo a Deputatis recognoscatur, ut, emendata, authentica et vulgata habeatur, <i>C. 4 d. 8, II, 249</i> . Deputati proponant Congregationi examinanda quae in versione latina emendatione videntur egere. Interim pro vulgata habeatur, <i>d. 33, II, 255</i> . Versio, nonnullis locis ab ipsa Congregatione ad veritatem autographi emendatis, confirmatur. Denuo cum his correctionibus imprimantur Constitutiones, et eiusmodi editio deinceps pro vulgata habeatur, <i>d. 50, can. 3, II, 258, 541</i> . Loca collecta, in quibus versio latina discrepat ab autographo, dentur Generali cum Assistentibus consideranda, ut sequens Congregatio materiam paratam reperiat, <i>C. 5 d. 76, II, 287</i> . Deputantur qui recognoscant vulgatam editionem Constitutionum et cum hispano exemplari diligenter conferant; ita tamen, ut nihil privata aucto-	Versiones Constitutionum.

ritate edatur, neque emendatio ulla textui inseratur, quae a Congregatione generali non fuerit approbata, *C. 23 d. 27, II, 506*. Instituitur Deputatio pro vulgata Constitutionum versione ad autographi fidem castiganda, *C. 24 d. 5, II, 515*. Elenchus locorum vulgatae Constitutionum editionis, quae emendatione egere videbantur, cum eorumdem locorum emendationibus proponitur Congregationi a Deputatis. Emendationes typis dentur, communicentur Societati, ut schema correctionis vulgatae editionis in proxima Congregatione proponatur, *C. 24 d. 27, II, 523*.

Quaenam in prima probatione, et singulis sex mensibus in secunda legendae, *Exa. c. 1 n. 13, G, II, 3, 4; c. 4 d. 41, II, 15; P. 1 c. 4 n. 5, E, II, 34, 35*. Sciendae, saltem quae ad quemlibet pertinent, quare legere vel audire easdem singulis mensibus oportet, *P. 10 n. 13, II, 145; R. 52 Sum., III, 9*.

Externis ostendantur quando oportebit, *Prooe. in Declar. § 5, II, 25*; non vero sine expresso Superioris consensu, *R. 38 Com., III, 12*.

Nihil perfectionis in earum absoluta observatione praetermittendum, *P. 6 c. 1 n. 1, II, 93; c. 5, II, 102; P. 10 n. 13, II, 145; R. 15, 52 Sum., III, 5, 9; R. 22 Praep., III, 100; R. 21 Rect., III, 110*. Id iuvat ad conservationem Societatis, *P. 10 n. 13, II, 145*; curetur a Generali, *P. 9 c. 3 n. 8, II, 131; c. 6, A, II, 141*; et a Rectoribus, *P. 4 c. 10 n. 5, B, II, 73, 74*.

Vide *Institutum; Substantialia*.

CONSTRUERE, Vide *Aedificare*.

CONSUETUDINES. Habeatur in singulis Domibus et Collegiis liber consuetudinum approbatarum, qui a Visitatoribus probetur, *C. 7 d. 90, II, 341; R. 23 Soc. Prov., III, 92; Ord. Gen. c. 8 n. 7, III, 276; Instr. ult., pro Rect. n. 4, III, 392*. Nullae consuetudines, toti Provinciae communes, abrogandae aut novae introducendae in consulto Generali, *R. 6 Prov., III, 74*. Approbatæ servandae, novae a nemine introducendae nisi suo Superiore approbante, *R. 5 Praep., III, 98; R. 4 Rect., III, 108; R. 5 Praef. St. inf., III, 194*. Consuetudines Domus Probationis calleat Socius Magistri Novitiorum, *R. 3 Soc. Mag., III, 131*. Superiores in correctione Nostrorum libere procedere possunt secundum consuetudines approbatas, *Comp. priv., I, 558*.

Consuetudines, quaenam ab Scholasticis fugiendae, quaenam frequentandae, *R. 11 ext. audit., III, 227*.

CONSULTATIONES. Saepe consultet Rector, *Instr. ult., pro Rect. n. 8, III, 392*. Superiores consultant prius quam de re aliqua ad Provinciam scribant, *Ord. Gen. c. 2 n. 10, III, 260; Instr. 9 n. 5, III, 358*; et, cum eis non est consultandi facultas, servant regulas electionis, *Direct. c. 10 n. 13, III, 521*.

De consultationibus Vicarii, Vide *Vicarius Generalis*.

De consultationibus Provincialis, *R. 11-16 Prov., III, 75; R. 12, 13, 16 Soc. Prov., III, 90, 91*. Singulis mensibus habendae consultationes de disciplina Provinciae, *C. 6 d. 36 n. 6, II, 309; Ord. Gen. c. 1 n. 23, III, 259; Instr. 18 n. 6, III, 381*. Praescribantur capita tunc examinanda, *C. 6 d. 36 n. 7, II, 309*. Adhibendi Consultores Provincialis ad designandos qui Theologiam biennio repetent, *Rat. St. R. 10 Prov., III, 159*; et in diiudicandis talentis et virtute ut mediocres pergant in studiis, *Rat. St. R. 19 § 8 Prov., III, 161*.

Legenda in consultatione Superiorum localium, *C. 6 d. 36 n. 2, 3, II, 308; Ord. Gen. c. 2 n. 19, III, 261; Instr. 18 n. 2, 3, III, 380*. Praescribantur capita singulis mensibus examinanda, *C. 6 d. 36 n. 7, II, 309*. Quomodo singulis mensibus habenda consultatio de disciplina et executione, *C. 6 d. 36 n. 5, II, 309; Ord. Gen. c. 2 n. 20, III, 261; c. 10, Appendix, III, 280; Instr. 18 n. 5, III, 380*. Consultores benigne audiat Superior, *R. 16 Praep., III, 99; R. 15 Rect., III, 109*. Vide *Consultores*.

Consultationes Deputatorum ad postulata, *C. 24 d. 12, II, 517*.

Magistrorum consultationes quando et qua ratione fient, *Rat. St. R. 18 Rect., III, 168*.

Academicorum consultationes fient ter quaterve in anno, *R. 11, 12 Academ., III, 229*.

CONSULTORES. Multum ad Generalis auctoritatem confert habere Consultores, *P. 8 c. 1, G, II, 177*. Vicario Generali semper adsint quatuor Consultores, a Societate assignati, *C. 20 d. 18, II, 473*. Vide *Assistentes*. Omnibus Superioribus dari debent, *P. 9 c. 6 n. 14, II, 141*. Quatuor habebit Provincialis iis in locis, ubi frequentius residet; sed et alios ad consultationem adhibere poterit. Eius Socius est Consultor et Admonitor, *R. 11, 12 Prov., III, 75; R. 2 Soc. Prov., III, 89*. Rectores Collegiorum duos vel plures habebunt, *P. 4 c. 10 n. 7, II, 73*; Universitatis autem quatuor vel pauciores, *P. 4 c. 17 n. 1, B, II, 83, 84*.

Sint tales, quorum prudentiae et probitati multum confidat Superior, ut cum eis difficiliora conferat, *P. 4 c. 10 n. 7, II, 73; c. 17 n. 1, II, 83; P. 9 c. 6 n. 14, II, 141*. Confessarii Nostrorum, si fieri possit, ne sint Consultores. Quid, si fuerint, *Ord. Gen. c. 1 n. 7, III, 256*. Regulae Consultorum, *III, 137, 138*.

Consultores Provincialis a Generali designandi, *P. 9 c. 4 n. 4, II, 134; R. 11 Prov., III, 75*. Superiorum Consultores deligere potest Provincialis ut a Generali confirmantur, *R. 25 Prov., III, 76*. Subinde mutantur, *Ord. Gen. c. 1 n. 11, III, 257*.

Necessitas, designatio.

Consultorum
suffragium.

Consultoribus auditis, statuendi facultas est penes Superiorem, *P. 4 c. 17 n. 6, H, II, 83, 84; P. 9 c. 6 n. 14, II, 141; R. 15 Praep., III, 99; R. 14 Rect., III, 109*. Non tamen debet Rector Universitatis contra omnium sententiam facere, nisi consulto Provinciali, *P. 4 c. 17, H, II, 84*. De suffragio Assistantium, Vide *Assistentes*.

Eorum officia.

Necessitas informandi Generalem. Quatenus a Consultoribus legenda. De quibus, quomodo scribebunt, *Ord. Gen. c. 10, III, 279, 280*. Semel in anno scribebunt ad Generalem, bis ad Provinciale, *P. 4 c. 17 n. 7, II, 84*; quater in anno, *Instr. 18 n. 6, III, 381*; non quater, sed ut erat antea praescriptum, *C. 7 d. 91, II, 342*. Sub finem anni scholastici ad Generalem scribebunt an decreta maioris momenti, quae sunt in peculiarem elenchem relata, executioni mandata sint, *C. 16 d. 38, II, 432*; an servetur Ordinatio de promovendis ad Ordines, *Instr. 1 n. 1, III, 342*. De aptis ad gubernandum qua ratione scribebunt, *Ord. Gen. c. 17 p. 3 n. 5, III, 297*; et de promovendis ad gradus, *Ord. Gen. c. 18 p. 1 n. 11, III, 301*. Consultores locales et provinciales monebunt Superiores mediatos, si quis alios calamo vel lingua offenderit, an et qualis illi iniuncta fuerit poenitentia, *C. 12 d. 19 n. 3, II, 392*; an vigeat praxis collationum casuum conscientiae iuxta regulas et decreta, *C. 13 d. 17, II, 409*; an serventur praescripta ad custodiam castitatis, et praecipue circa visitationes et socios, *Instr. 15 c. 2 n. 7, III, 376*; an fiat singulis mensibus consultatio de disciplina, *C. 6 d. 36 n. 6, II, 309*; an vita communis illibata servetur, *Ord. Gen. c. 10 n. 5, III, 280*; an Praefecti rerum spiritualium sint idonei et proprio muneri satisfaciant, *Instr. 10 n. 12, III, 363*; quomodo servetur Ordinatio pro Studiis superioribus, *Ord. pro St. sup. n. 16, III, 249*.

Formanda capita, de quibus Consultores ad Provinciale scribebunt. Ex iis desumi poterunt, quae ad Generalem sunt scribenda, *C. 6 d. 36 n. 4, II, 309*; *Ord. Gen. c. 10, III, 279, 280*; *Instr. 18 n. 4, III, 380*.

Puniendi evulgantes quae in consultationibus peracta sunt, *C. 7 d. 23, can. 16, II, 325, 554*.

Vide *Consultationes*.

Consultores Provincialis hoc solo nomine ius non habent ad Congregationem provincialem, *C. 5 d. 81, II, 288*; *C. 7 d. 2, II, 315*.

Unus e Societate sit Sacrae Rituum Congregationis Consultor; solet esse et Apostolicae Poenitentiariae, *Bul., I, 282*; *Comp. priv., I, 557*.

Consultores apostatarum excommunicantur, *Bul., I, 40*.

CONTAGIO, Vide *Pestis*.

CONTEMPTUS SUI, Vide *Abnegatio*; *Humilitas*.

CONTRACTUS. Omnis facultas celebrandi quovis contractus emptionum aut venditionum quo-

rumlibet bonorum temporalium mobilium vel immobilium, tam Domorum quam Collegiorum, ex iisdem Constitutionibus est penes Generalem, *Bul., I, 24, 42, 68*; *Comp. priv., I, 520, 594*; *P. 9 c. 3 n. 5, II, 131*; *C. 1 d. 77, 100, 144, II, 173, 178, 187*. Instrumentum publicum de Generalis auctoritate in contractibus, *C. 1 d. 100, II, 178*; eius auctoritas ad certos casus non est restringenda, *C. 8 sess. 61*. Aliis potest eam communicare, *P. 9 c. 3 n. 7, II, 131*; *C. 1 d. 144, II, 187*. Facultas Generalis circa contractus, ad quae se extendat, *C. 1 d. 100, Instrum. publ., II, 178*.

Tribuitur etiam haec facultas Vicario Generali, nisi de vendendis vel alienandis bonis stabilibus ipsius Societatis agatur, *C. 2 d. 53, II, 205*; *C. 4 d. 36, II, 256*; explicatur, *Offic. Vic. n. 10, III, 50*.

Quid circa hoc possit Provincialis, *C. 8 d. 54, can. 27, II, 358, 559*; *R. 9 Prov., III, 74*. Si ineundi sunt contractus, res ad Provinciale deferenda, *R. 68 Praep., III, 104*; *R. 63 Rect., III, 113*. Librorum scriptores sine Provincialis facultate cum bibliopolis contractus ne ineant, *C. 16 d. 33, II, 431*.

Contractus parmensis a Congregatione confirmatur, *C. 1 d. 100, II, 178*. Quinam contractus Instituto nostro repugnent, *Ord. Gen. c. 20 n. 1, III, 311*. Vide *Obligationes*.

Non sunt Nostri collegialiter congregandi, *Bul., I, 24, 42, 68*; *Comp. priv., I, 520*; *P. 4 c. 2 n. 2, A, II, 56, 57*; *P. 9 c. 3 n. 7, II, 131*. Collegialiter congregari quando possunt, *C. 1 d. 100, Instrum. publ., II, 179*; *C. 1 d. 144, II, 187*. An a Sede Apostolica alia ratio ineundi contractus petenda, et quanta in eis potestas Provincialibus concedenda, *C. 3 d. 28, II, 225*. Quo consilio et cautela a Rectoribus celebrandi, *Instr. ult., pro Rect. n. 8, III, 392*. Quomodo conficiendi; quando et quomodo intersint Consultores. Formula ad eos celebrandos, modus informandi Generalem circa alienationes faciendas, *Ord. Gen. c. 20, III, 311, 312*. Pro contractibus onerosis cautela praescriptae sufficiunt, *C. 21 d. 12, II, 478*. Perpetuorum, praesertim maioris momenti, exempla authentica Romam mittenda et in archivio Societatis servanda, *C. 1 d. 103, II, 180*; *R. 6 Secr. Soc., III, 56*; *R. 78 Prov., III, 81*; *R. 14 Proc. Dom. Prof., III, 107*; *R. 21 Proc. Coll., III, 117*. Ratio instrumenti Romam mittendi, *Instr. 9 n. 10, III, 359*.

Non claudicat contractus in votis simplicibus Societatis, nec iniustitia ulla intercedit, *Bul., I, 120*.

CONTRIBUTIO. Societatis exemptio a contributionibus, *Bul., I, 17, 85, 72*; *Comp. priv., I, 577*. De contributionibus ad expensas communes sublevandas, Vide *Expensae*.

CONTRITIO. Est fundamentum ad reformationem vitae, *Direct. c. 9 n. 3, III, 517*.

Modus.

Officium
Consultoris.

Facultas
eos celebrandi.

Consultores

CONTROVERSIAE contra haereticos a Professore Theologiae scholasticae quatenus attingendae, *R. 9 § 2 Prof. Theol.*, **III**, 179. Eas Professor Scripturae ex loco, quem tractat, decimat breviter, *R. 16 Prof. Script.*, **III**, 176. Qui Theologiam repetunt, iis certum tempus impendant, *R. 12 Theol. repet.*, **III**, 225.

CONTUMAX, etiam Professor, dimitti potest, *P. 2 c. 1, C § 4*, **II**, 37; *c. 2 n. 2*, **II**, 37.

CONTUMELIAE quo pacto ferendae, *Exa. c. 4 n. 44*, **II**, 16; *R. 11 Sum.*, **III**, 4; *R. 5 Peregr.*, **III**, 22. Vide *Stilus*.

CONVALESCENTES. Quid circa eos agendum, *R. 11 Infirm.*, **III**, 150. Vide *Infirmi*.

CONVERSATIO cum proximis est ex Instituto nostro, *P. 1 c. 2 n. 9*, **II**, 29. Quibus praecipue est necessaria, *P. 7 c. 2, F § 4*, **II**, 109; *P. 9 c. 2 n. 6*, **II**, 129; *c. 6 n. 9, 12*, **II**, 139, 140. Quibus concedenda; eorum habenda selectio, *P. 4 c. 6 n. 3, C, II*, 64, 66; *c. 10 n. 10, II*, 74; *P. 7 c. 2, F, II*, 108; *R. 97 Prov.*, **III**, 83. Cum quibus conversari liceat, *P. 3 c. 1 n. 2, 3*, **II**, 48; *P. 4 c. 3, B § 1, 2*, **II**, 59, 60; *c. 4 n. 6*, **II**, 61.

Forma utiliter cum externis agendi curanda, *P. 4 c. 8 n. 8*, **II**, 70; *P. 10 n. 3*, **II**, 143. Nostra agendi ratio cum saecularibus ne sit nimia aut incauta, nihil saeculare redolet aut politicum; sit religiosa etc., *P. 7 c. 4 n. 2*, **II**, 111; *C. 18 d. 22 n. 8*, **II**, 445; *R. 26 Miss.*, **III**, 22; *Instr. 13 c. 9*, **III**, 371. Vide *Negotia*. Quanta habenda prudentia in congressibus et in responsis, praesertim scripto datis. Superior in his consulendus, *C. 11 d. 22 n. 3, can. 4 n. 3*, **II**, 382, 564. Effusio ad exteriora, *Industr. c. 6*, **III**, 413. Vide *Colloquia*; *Convivia*; *Excursiones*; *Pernotatio*; *Rusticatio*; *Visitationes*.

CONVICTORES, CONVICTUS. Convictorum exemptio a iure Parochorum, *Comp. priv.*, **I**, 578, 579. Possunt Missam audire et Eucharistiam recipere in nostris oratoriis privatis, *Comp. priv.*, **I**, 579; et Extremam Unionem in nostris Domibus, *Comp. priv.*, **I**, 578, 579. Vide *Familiares*; *Scholastici externi*.

Convictores externi quando, quales, quomodo possint teneri in Collegiis, *P. 4 c. 3, B*, **II**, 59; *c. 9, A*, **II**, 72; *C. 1 d. 28*, **II**, 163. Convictorum conimbricentium cura retinenda, sed ex dispensatione, et quomodo, *C. 1 d. 126*, **II**, 184. An retinendi Convictores, qui in Collegio germanico propriis aluntur sumptibus, *C. 3 d. 24*, **II**, 224. Optandum ut a Convictorum cura liberetur Societas. Videat Generalis quid pro ratione regionum ac personarum expediat, *C. 4 d. 13, can. 5*, **II**, 250, 542. Qui Convictus non aperiendi, *C. 22 d. 19*, **II**, 487.

Praeceptores speciales ne dentur Seminariis Clericorum, nec Collegiis Convictorum et nobilium, quantum fieri possit, *C. 2 d. 18, can. 13*,

II, 198, 532; *C. 12 d. 25*, **II**, 395. Vide *Seminaria*.

Regulas Praefecti Convictus, Praefecti morum, etc., ut consuetudines Provinciae, approbare pertinet ad Generalem, *C. 23 d. 25*, **II**, 505. Vide *Collegia*.

CONVIVIA. Nemo extra Domum cibum sumat absque facultate Superioris, *R. 16 Com.*, **III**, 10. Nisi causa non levis momenti ad id concedendum moveat Superiorem, nec Nostri cibum capiant apud externos, nec externus aliquis ad mensam, praesertim refectorii, invitetur, *R. 76 Praep.*, **III**, 104; *R. 74 Rect.*, **III**, 114; singillatim de Scholasticis, *Instr. 7 n. 2*, **III**, 354. Peregrini, invitati, verbis et exemplis hospites aedificent; sobrietatis in mensa, et modestiae in conversatione ne obliviscantur, *R. 8, 9, Peregr.*, **III**, 23. Nostri, qui in missionibus sunt, non invitent externos ad mensam, nec patiantur se invitari ab ipsis, quantum in ipsis erit, *C. 6 d. 39 n. 2*, **II**, 311.

Convivia in promotione ad gradus academicos ne fiant, *P. 4 c. 15, F*, **II**, 81.

COOPERATIO nostra a Deo requiritur, *Prooe. Const. n. 1*, **II**, 25.

COQUUS. Eius Regulae, **III**, 156. Vide *Obedientia*.

COR Iesu et Mariae, Vide *Iesus*; *Maria*.

CORONA B. M. V., Vide *Rosarium*.

Videat Praefectus ecclesiae an Sacerdotes barbam et coronam decenter tonsam habeant, *R. 12 Praef. eccl.*, **III**, 141.

CORPORA Sanctorum. Indulgentiae visitantibus Sanctorum Societatis exuvias concessae, *Comp. priv.*, **I**, 611. Vide *Reliquiae*.

CORPORALIA, CORPUS. Corporalium benedictio, *Bul.*, **I**, 19; *Comp. priv.*, **I**, 581; tactus et lotio, *Comp. priv.*, **I**, 653; eorum cura, *R. 31 Praef. eccl.*, **III**, 143.

Societati committitur et commendatur charitatis opera exercere, *Bul.*, **I**, 4, 23; *Comp. priv.*, **I**, 681. Mensura in operibus corporalibus pietatis adhibenda, *P. 7 c. 2, E*, **II**, 108; *c. 4 n. 9*, **II**, 112; *Instr. 4 n. 3*, **III**, 350. Vide *Eleemosynae*; *Ministeria*.

Exercitationibus corporalibus aliquod tempus ab Scholasticis tribuendum, *P. 3 c. 2 n. 4*, **II**, 51; *R. 49 Rect.*, **III**, 112; et a Novitijs, *R. 73, 77 Mag. Nov.*, **III**, 129. Vide *Labores*. De cura habenda corporis, Vide *Infirmi*; *Valetudo*. De mortificatione, Vide *Poenitentiae*.

CORPUS CHRISTI, Vide *Communio*; *SS. Sacramentum*.

CORRECTIO, CORRECTOR. Amplissima Societatis facultas ad correctionem suorum, *Bul.*, **I**, 122; *Comp. priv.*, **I**, 558, 593. Facultas incarcerationi etc., *Bul.*, **I**, 15, 40; *Comp. priv.*, **I**, 527 n. 45, 558. Superiores in correctionibus, postpositis iuris apicibus, libere procedant secundum

Corona,
sive tonsura.

Opera
corporalia.

Exercitationes
corporales.

Correctio
Nostorum.

Institutum et consuetudines approbatas, *Comp. priv.*, I, 558. Nostri, ad ministeria Praelatorum deputati, subsunt correctioni Societatis, *Bul.*, I, 14; *Comp. priv.*, I, 558, 644; item Confessarii Principum, *Comp. priv.*, I, 559.

Intercessionem externorum ad remittendas poenas ne admittantur. De Nostorum correctione per Episcopos, *Comp. priv.*, I, 559. A correctione secundum Institutum et ab eius ordinationibus non licet appellare, nec etiam ad Pontificem sine eiusdem licentia, sub poena excommunicationis; et appellatio per nullum Iudicem admitti potest, *Bul.*, I, 14, 352; *Comp. priv.*, I, 528; *Cens. et praec. c. 4*, II, 572. Non servari leges dicuntur, quum peccari libere et impune sinitur, *C. 21 d. 27*, II, 482. Vide *Carcer*; *Poenitentiae*.

Concionatores corrigi optent, si quid in concionibus peccent, *R. 6 Conc.*, III, 17.

Correctio
mutua.

Boni omnes consulant ab aliis corrigi et ad aliorum correctionem iuvare, *Exa. c. 4 n. 8*, II, 10; *R. 10 Sum.*, III, 12. Nemo sine Superioris facultate alios reprehendat, *R. 31 Sum.*, III, 12.

Officium
Correctionis

Non tenentur Nostri officium correctionis seu visitationis Monasteriis aut personis impendere, *Bul.*, I, 17, 351; *Comp. priv.*, I, 575.

Correctio
Scholasticorum
externorum.

Ne Scholasticis externis desit correctio, quoad illis opus erit, quae tamen per aliquem ex Nostis exercenda non erit, sed per Correctorem, vel aliquem ex ipsis Scholasticis, vel alia convenienti ratione, *P. 4 c. 7 n. 2, D*, II, 68, 69; *R. 38 Praef. St. inf.*, III, 198; *R. 40 Prof. cl. inf.*, III, 208; *R. 7 ext. audit.*, III, 227. Quinam puniendi; utilitas correctionis; haec per Correctorem fiat, *P. 4 c. 16 n. 5*, II, 82; *R. 39-41 Praef. St. inf.*, III, 199. Poena studentium in scholis Societatis moderata sit et sine contumelia, et per Correctorem. Inusitatae et maiores ad Praefectum reiciantur, *P. 4 c. 16, D*, II, 82; *R. 40 Prof. cl. inf.*, III, 208. Correctio ob delicta domestica ne adhibeatur in scholis, *R. 38 Praef. St. inf.*, III, 199. Corrector potest esse unus ex Bidellis, *P. 4 c. 17, G*, II, 84. Corrector Scholasticorum externorum retinendus; in hoc tamen potest Generalis dispensare, *C. 1 d. 35, can. 17*, II, 164, 526.

SS. COSMAS et DAMIANUS. Eorum festum, *Comp. priv.*, I, 591; indulgentia in eodem festo, *Bul.*, I, 442; *Comp. priv.*, I, 608.

CRATES. Mulierum confessiones non audiantur nisi ad crates, etiamsi sint puellulae, *C. 7 d. 80 n. 12*, II, 338; *R. 15 Sac.*, III, 15; *Instr. 3 n. 2*, III, 346. Crates integrae sint atque minutae, *Instr. 15*, III, 376 n. 4.

CREATURAE, Vide *Affectus*; *Amor*; *Mundus*.

CREDO. Facultas recitandi Symbolum Nicenum in Missis Sanctorum Societatis, *Bul.*, I, 379; *Comp. priv.*, I, 633.

CRUCIATA Bulla, Vide *Confessiones Nostorum*.

CRUCIFIXUS. Facultas pro Missionariis dandi benedictionem papalem cum crucifixo, eamque facultatem delegandi, *Bul.*, I, 381; *Comp. priv.*, I, 534. Indulgentia a Nostis per proprium crucifixum moribundis impertienda, *Bul.*, I, 440, 444; *Comp. priv.*, I, 618.

CRUX. Facultas benedicendi cruces, *Bul.*, I, 354; *Comp. priv.*, I, 533. Indulgentiae ipsis benedictione applicatae, *Bul.*, I, 354, 428; *Comp. priv.*, I, 618-621. Facultas erigendi cruces et eas benedicendi in fine missionis, *Bul.*, I, 405; *Comp. priv.*, I, 534. Indulgentiae in erectione crucis, in commemoratione erectionis, et ante crucem orantibus, *Bul.*, I, 426, 427; *Comp. priv.*, I, 614.

Sufficit signum crucis ad benedicenda numismata etc., *Comp. priv.*, I, 533 n. 67. Ante lectionis initium in schola, vel dicatur brevis oratio, vel Professor crucis signo se muniat, *P. 4 c. 16 n. 4, C*, II, 82; *R. 2 Prof. sup. Fac.*, III, 172; *R. 2 Prof. cl. inf.*, III, 203.

CUBICULA componenda, verrenda, *R. 18 Com.*, III, 11. Linea vestis in eis distribuenda et colligenda, *R. 10, 11 Cust. vest.*, III, 153. Cubicula aegrotorum sana sint, *R. 2 Praef. sanit.*, III, 145. Quomodo ex cubiculis egrediendum, *R. 13 Com.*, III, 10. De supellectili non procuranda a parentibus etc., Vide *Paupertas*.

A quibus et quando visitanda, *R. 3, 15 Min.*, III, 135, 136; *R. 3 Submin.*, III, 147; *R. 1, 2 Excit.*, III, 157; *R. 2 Visit.*, III, 157. Singulis mensibus quo fine a Custode vestium visitanda, *C. 7 d. 80 n. 3*, II, 337; *R. 5 Cust. vest.*, III, 152; *Instr. 1 n. 5*, III, 342.

In alterius cubiculum non ingrediendum sine facultate Superioris, et ostio semper aperto, *P. 3 c. 1, D*, II, 48; *R. 33 Com.*, III, 12. Facultas generalis mutuo in sua cubacula ingrediendi Magistris interdicitur, *C. 6 d. 40 n. 6*, II, 312; *Instr. 17 n. 3*, III, 379. Vide *Colloquia*.

Nullus cubiculum ita claudat, quin aperiri extrinsecus possit, *P. 4 c. 10 n. 5, D*, II, 78, 74; *R. 11 Com.*, III, 10.

A Procuratoribus clavi obserandum, *R. 13 Proc. Gen.*, III, 71; *R. 16 Proc. Assist.*, III, 73; *R. 25 Proc. Prov.*, III, 97; *R. 15 Proc. Dom. Prof.*, III, 107; *R. 22 Proc. Coll. et Dom. Prob.*, III, 117. In morte Generalis quomodo eius cubiculum Secretarius Societatis obserabit, *R. 35 Secr. Soc.*, III, 60. Substituti Secretarii quoniam in cubiculis habebunt recondita, *R. 9 Substit.*, III, 64. Vide *Claves*.

Novitii quales in iisdem cubiculis ponendi, *P. 3 c. 1, D*, II, 48; *R. 51 Mag. Nov.*, III, 126; *Ord. Gen. c. 2 n. 8*, III, 260. Ea post orationem componant, *R. 70 Mag. Nov.*, III, 128; post recreationem ad ea sese recipiant, *R. 75 Mag. Nov.*, III, 129; a Socio Magistri identidem visitanda, *R. 7 Soc. Mag. Nov.*, III, 128.

Novitorum
cubacula.

CULPAE quatenus in correctionibus iniungendis publicandae, *P. 3 c. 1, N, II, 49*; in dimissione a Societate, *P. 2 c. 3 n. 8, A, C, II, 40, 41*.

Indulgentiae concessae exercitio culparum, *Bul., I, 443*; *Comp. priv., I, 606*. Vide *Manifestatio*; *Ratio conscientiae*.

CULTUS, Vide singulos articulos, *Cantus*; *Communio*; *Eucharistia*; *Exsequiae*; *Festivitas*; *Litaniae*; *Missa*; *Officium divinum*; *Processiones*; *Ritus romanus*; *Rosarium*.

Cultus redintegratio, Vide *Beatificatio*.

CURA animarum in Collegiis et Domibus Societatis cur non admittenda, *P. 4 c. 2 n. 4, B, II, 56, 57*; *P. 6 c. 3 n. 5, II, 100*. Ab animarum cura, quam primum fieri possit, Collegium conimbricense liberandum, *C. 1 d. 124, II, 184*. De beneficiis curatis, Vide *Beneficia*. De cura spirituali virorum, praesertim operariorum et pauperum, *C. 24 d. 20 n. 4, II, 520*. De speciali cura habenda infirmorum, Coadiutorum temporalium, Iuniorum, Professorum, et valetudinis, Vide *Infirmi*; *Coadiutores temporales*; *Iuniores*; *Professores*; *Valetudo*. De Nostrorum exemptione a Monialium et aliarum feminarum, quae sub certis legibus vivunt, cura, Vide *Conservatoria*; *Moniales*.

CURIA romana, Vide *Roma*.

CURIOSA, quae pauperibus minime conveniunt, Nostris non permittenda, *Ord. Gen. c. 4 n. 14, III, 269*; *Instr. 1 n. 7, III, 343*. Nostris, iter agentibus, ut ea coelegant non permittendum, *Instr. 1 n. 3, III, 342*. Vide *Horologium*; *Pretiosa*.

CURSUS temporis in Litteris Humanioribus cur limitatus esse nequit, *P. 4 c. 15 n. 1, A, II, 80, 81*. *Cursus Humanitatis et Rhetoricae* biennio, interdum triennio absolvendus, *Rat. St. R. 18 Prov., III, 160*.

In Philosophia singulis annis inchoandus unus cursus et alius absolvendus. Triennio minimum absolvenda ubi sunt Nostris, *P. 4 c. 15 n. 2, II, 80*; *R. 7 Prof. Phil., III, 190*. Dispensare potest Provincialis ut, ubi non sunt Nostris, breviori tempore absolvatur, *Rat. St. R. 17 Prov., III, 160*. Triennale pro Nostris studium Philosophiae praescribitur, *C. 22 d. 34, II, 492*.

Theologiae scholasticae audiendae quatuor anni impendi debent; repetendae et actibus habendis, duo, *P. 4 c. 9 n. 3, II, 71*; *c. 15 n. 3, II, 80*; *P. 5 c. 2 n. 2, II, 87*; *C. 24 d. 24 n. 1, II, 521*; *Rat. St. R. 9 § 1 Prov., III, 159*; *R. 7 Prof. Theol., III, 178*. Theologiae cursus quarto quoque anno inchoandus, vel etiam secundo, *P. 4 c. 15 n. 2, D, II, 80, 81*. In cursu breviori triennium impendendum, *C. 24 d. 24 n. 6, II, 522*.

Theologia moralis biennio saltem explicanda ab uno vel duobus Professoribus, *C. 7 d. 33 n. 7, II, 329*; *Rat. St. R. 12 Prov., III, 159*; *R. 2 Prof. cas., III, 188*.

Sacra Scriptura biennio generatim audienda, *C. 7 d. 33 n. 7, II, 329*; *Rat. St. R. 6 Prov., III, 159*.

Lingua hebraea per annum audienda, *Rat. St. R. 8 Prov., III, 159*.

De textibus in scholis praelegendis, Vide *Textus*. Breves cursus Artium vel Theologiae non instituendi, *P. 4 c. 5, D, II, 68*; *C. 2 d. 69, can. 17, II, 208, 532*. Vide *Coadiutores spirituales*.

CUSTODIA linguae, paupertatis, reliquiarum et sensuum, Vide *Lingua*; *Paupertas*; *Reliquiae*; *Sensus*.

CUSTOS vestium. Eius Regulae, *III, 152*.

DAEMON. Doceantur omnes quomodo ab illusionibus Daemonis caveant, et se contra omnes tentationes tueantur, *P. 3 c. 1 n. 10, II, 44*; *R. 22 Com., III, 5*. Quanto conatu illius impugnationibus in obitu cuiusque sit obvianum, *P. 6 c. 4 n. 1, II, 101*. Valde oppugnat electionem, *Direct. c. 33 n. 3, III, 544*; et tempore desolationis invadit, *c. 27 n. 5, III, 538*. Vide *Tentationes*.

DARE ET ACCIPERE. Mutuo dare vel accipere vel dispensare quidquam de iis, quae Domi sunt, aut ab externis accipere non licet sine Superioris facultate, *P. 3 c. 1 n. 8, II, 44*; *R. 26 Sum., III, 6*; *R. 9 Com., III, 10*; nec dare aut accipere munuscula. Non detur facile facultas, praesertim generalis, *Instr. 13 c. 5 n. 3, III, 371*. Non licet petere aut accipere quidquam ad pauperes vel ad restitutionem faciendam sine facultate, *R. 22 Sac., III, 15*. Ne Magistri vel alii munera ab Scholasticis accipiant, *P. 4 c. 15 n. 4, II, 80*. Ubi erit Domus vel Collegium, Peregrini nihil pro se vel pro aliis ab externis accipient sine facultate Superioris, *R. 11 Peregr., III, 23*. Facultatem dandi vel accipiendi minima Novitiis dare poterit Socius Magistri Novitiorum, *R. 11 Soc. Mag., III, 132*. Vide *Donationes*; *Munuscula*; *Mutuum*.

DEBITA. Vide *Aes alienum*.

DECANUS. Erunt tres in Universitate; eorum officium, *P. 4 c. 17 n. 4-6, II, 83*.

DECENTIA. Decentiae ratione convenit feminas non ingredi Domos nostras nec Collegia, *P. 3 c. 1 n. 14, II, 45*. Comoediae, quae in nostris Collegiis permittentur, sint decentes, *R. 58 Prov., III, 79*; *Rat. St. R. 13 Rect., III, 167*. Vide *Clausura*; *Modestia*.

Cum Scholasticis in iis, quae ad vestitum attinent, magis quam cum iis, qui probantur, exterioris decentiae ratio haberi potest, *P. 3 c. 2, C, II, 52*; *R. 58 Rect., III, 113*. Vide *Honestas*; *Vestitus*.

DECIMAE. Exemptio a decimis, *Bul., I, 17, 35*; *Comp. priv., I, 577*. Derogatio capitis *Nuper* de decimis, *Bul., I, 71*.

DECLAMATIONES singulis hebdomadis graecae vel latinae in Collegiis habendae. Quales in Universitatibus, *P. 4 c. 6 n. 13, II, 65*; *c. 16 n.*

3, II, 81. Possunt ab alio componi et ab alio Scholastico Societatis vel externo recitari, *P. 4 c. 16, B, II, 82*. Quae pronuntiantur, expoliantur, non de integro a Magistris flant, *R. 32 Prof. cl. inf., III, 207*. Nihil publice recitetur, quod Praefectus Studiorum non tempestive recognoverit, *R. 28 Praef. St., III, 172*. Privatae alternis sabbatis flant in schola Rhetoricae et Humanitatis, *R. 33 Praef. St., III, 198*; *R. 33 Prof. cl. inf., III, 207*; *R. 2, 16 Prof. Rhet., III, 210, 212*; *R. 2 Prof. Hum., III, 214*; publicae singulis fere mensibus in aula a Rhetoricae auditoribus, classibus superioribus et omnibus Nostris adstantibus, *R. 32 Praef. St. inf., III, 198*; *R. 17 Prof. Rhet., III, 212*. Eas ante Praefectus Studiorum superiorum recognoscit, *R. 3 Praef. St., III, 198*; *R. 17 Prof. Rhet., III, 212*; aut, ubi is non est, inferiorum, *R. 50 Praef. St. inf., III, 199*. Declamatio in praemiorum distributione haberi potest, *R. 35 Praef. St. inf., III, 198*. Vide *Pronuntiatio*.

DECLARATIONES, Vide *Constitutiones*; *Pri-vilegia*.

Decreta Pontificum.

DECRETA Pontificum. Quando Nostri poterunt iis legendis operam dare, *P. 4 c. 5, B, II, 68*.

Decretum electionis.

Decretum electionis Praepositi Generalis, vel Vicarii Generalis, Vide *Congregatio generalis*.

Decreta Congregationum generalium.

Decreta possunt fieri a Generali et Definitoribus simul, sed tamen in plena Congregatione legenda et examinanda, *P. 8 c. 7 n. 4, II, 126*. Consideratis denuo illis, quae discussa sunt et rursum constitutis, Secretarius in libro ea, postmodum promulganda, scribet, *P. 8 c. 7 n. 5, II, 126*. Ea ante dissolutam Congregationem simul legat in plena Congregatione, et sua manu subscribet, et sigillo Societatis muniet, *C. 2 d. 79, II, 210*.

Ordinationes, in Congregatione constitutae, in suo vigore permaneant, si in alia Congregatione generali non revocarentur, quamvis Generalis, sub quo factae sunt, e vivis excessisset, *P. 8 c. 7, C § 2, II, 127*. Decreta promulgantur coram tota Domo, ac postea per Domos et Collegia reliqua, *P. 8 c. 7, C, II, 127*. Decreta facta ante electionem non obligant in futurum, sed scribenda seorsum, ut possint illis uti, si volent. Quae vero post electionem decisa sunt, scribantur seorsum et auctoritatem habeant, quam illis Constitutiones praebent, *C. 1 d. 115, II, 183*.

Nonnulla decreta 1.^{ae} Congregationis ante electionem expensa, *C. 2 d. 6-27 ante elect., II, 189-193*. Decreta 1.^{ae} et 2.^{ae} Congregationis ante electionem, emendata et in unum corpus redacta, confirmantur usque ad proximam Congregationem, *C. 2 d. 51, II, 205*. Deputantur qui ea examinent et Congregationi proponant, *C. 3 d. 4, II, 219*. Approbantur, *C. 3 d. 33, II, 226*. Decreta quaedam dubia committuntur Definitoribus examinanda, *C. 4 d. 46, 47, II, 258*; explicantur, *C. 4 d. 57-67, II, 260, 261*. Decreti cuiusdam emendatio commissa Gene-

rali, *C. 2 d. 43, II, 204*. Textus mendosus duorum decretorum corrigitur, *C. 11 d. 21, II, 382*. Alia emendantur, *C. 14 d. 23, 25, II, 419, 420*; *C. 18 d. 18, II, 443*. Asservanda, *C. 3 d. 9, II, 220*.

Congregationum generalium decreta quatenus ad examen revocari possunt a Congregatione provinciali, *C. 6 d. 13, II, 293*; *Form. Congr. prov. n. 44-46, II, 618, 614*.

Decreta omnia Congregationum danda Provincialibus, ut in singulis exstent Provinciis. A Provincialibus communicari possunt Superioribus, quibus expedire iudicaverint, *C. 6 d. 27 n. 3, II, 301*; *Form. Congr. gen. n. 75, II, 595*; *Form. Congr. prov. n. 64, II, 614*. Decreta typis mandentur, *C. 7 d. 6, II, 317*; *Form. Congr. gen. n. 75, II, 595*. Edantur denuo decreta omnia, additis citationibus aliorum decretorum, in quibus de eadem re agitur, *C. 8 d. 14, II, 347*. In nova Instituti editione supprimatur indiculus decretorum. Quomodo supplendus, *C. 24 d. 7, II, 515*.

Decretorum et canonum ex actis extractio et cum Provinciis communicatio committitur P. Vicario perpetuo, *C. 11 d. 36, II, 387*. Cura examinandi et probandi ex actis decreta ac typis vulgandi commissa P. Generali ac Assistentibus, *C. 14 d. 28, II, 421*. Iidem decreta, a Secretario Congregationis extracta, recognoscant et nomine Congregationis probent, *C. 17 d. 17, II, 437*; Generalis et Assistentes recognoscant huius Congregationis decreta, *C. 18 d. 23, II, 445*; decreta, ex actis huius Congregationis extrahenda, recognoscant et probent, *C. 19 d. 12, II, 449*; extrahant ac recognoscant decreta Congregationis, quae Societati communicent, *C. 21 d. 18, II, 482*; decreta extrahant, recognoscant, et typis edant, *C. 22 d. 45, II, 495*; colligant ex actis huius Congregationis decreta, eaque typis edant, *C. 23 d. 43 n. 6, II, 511*; decreta, tum quae in singulis actis lecta et probata fuissent, tum quae confici nondum potuissent, recenseant et probent, facta potestate immutandi verba ad mentem Congregationis, *C. 24 d. 28 n. 2, II, 523*.

Praecipua Congregationum decreta seligenda, ut cum Monitis Generalibus quotannis ad mensam legantur. Quae maioris momenti fuerint, in peculiarem elenchum referenda, ut de eius executione quotannis Consultores Provinciae ad Generalem scribant, *C. 16 d. 38, II, 432*.

Decreta omnia antiquum robur obtinent, *C. 20 d. 6, II, 468*. Decreta Congregationis 20.^{ae} non minus sunt firma et valida, quam caeterarum Congregationum generalium, *C. 21 d. 25, II, 481*.

Confirmantur a Romano Pontifice decreta 35, 47, 54 Congregationis 5.^{ae}, *Bul., I, 182-184*; et decreta Congregationis 11.^{ae} circa officium Vicarii Generalis, *Bul., I, 183, 184*.

Praepositus Generalis declarare potest decreta; hae declarationes non habent vim legis univer-

salis, sed valent tantum ad praxim bonae gubernationis, *Comp. priv.*, I, 594 n. 288; C. 4 d. 19, can. 21, II, 251, 544.

DECURIONES minores in scholis, R. 19, 36 *Prof. cl. inf.*, III, 205, 207. Decurio maximus, Censor sive Praetor, R. 37 *Praef. St. inf.*, III, 198.

DEFECTUS. In dimittendo e Societate, abstinetur a defectibus, qui publici non sint, declarandis, P. 2 c. 3 n. 8, A, C, II, 40, 41. De publicis defectibus publica sit poenitentia, iis, quae ad aedificationem faciunt, declaratis, P. 3 c. 1, N, II, 49. Poenitentiae implendae, ob defectus iniunctae, *Exa. c. 4* n. 33, 41, II, 14, 15; etiam ob defectum non culpabilem, P. 3 c. 1 n. 15, II, 45; R. 37 *Sum.*, III, 7. De defectibus propriis vel aliorum Superiori manifestandis, Vide *Manifestatio*; *Ratio conscientiae*. De defectibus in Congregatione supplendis, *Form. Congr. gen.* n. 9, II, 579; *Form. Congr. prov.* n. 17, II, 605. De Congregatorum defectibus expendendis et sanandis, Vide *Congregatio generalis* § Defectus.

DEFINITORES. De Definitoribus, *Form. Congr. gen.* n. 71, 72, II, 594, 595. Eligendi, 1.º, quando, rebus agitis, nihil manifeste statui videretur, P. 8 c. 7 n. 3, II, 126; C. 1 d. 46, II, 126; C. 4 d. 42, can. 20, II, 257, 544. 2.º, ad celeriores negotiorum expeditionem, C. 4 d. 42, can. 20, II, 257, 544; C. 8 d. 30, II, 358. Non semper creandi, C. 2 d. 44, II, 204; nisi postquam rerum tractatio ad id faciendum invitet vel urgeat, C. 3 d. 6, II, 220. Considerandum accuratius an eligendi, C. 4 d. 29, II, 254; C. 5 d. 37, 39, II, 272.

Eligantur communi omnium vel fere omnium consensu, P. 8 c. 7 n. 3, II, 126; ad maiorem partem suffragiorum, C. 1 d. 7, II, 160; ad plura suffragia, C. 2 d. 26, II, 201; C. 3 d. 18, II, 222.

In 1.º casu, ad duas saltem tertias partes suffragiorum, in 2.º ad plura medietate statuendum an eligendi sint; ipsorum autem electio in utroque casu ad plura medietate suffragia fieri debet, C. 4 d. 42, can. 20, II, 257, 544; C. 13 d. 22 § 1, II, 410. Electi fuere sine scrutinio, C. 4 d. 29, 30, II, 254.

Nulli eligendi cum auctoritate ad immutandas Constitutiones, C. 1 d. 19, II, 162. Exceptis iis, quae ad Constitutiones et ad magna Collegia dissolvenda pertinent, reliqua omnia ab ipsis definiantur, C. 4 d. 29, 30, II, 254.

Quae potestas ipsis facta, C. 2 d. 32, 34, II, 202; C. 3 d. 18, II, 222. Ea definiunt, quae Congregatio illis specialiter commiserit, et cum ea potestate, quam eadem Congregatio tunc dederit, C. 4 d. 42, can. 20, II, 257, 544.

Definitorum potestas etiam post dissolutam Congregationem prorogata, C. 2 d. 39, II, 203; contra, sed expiret cum Congregatione, d. 45, II, 204.

Adiungendus illis Generalis, P. 8 c. 7 n. 3, II, 126; qui tunc unum suffragium habet cum praerogativa praecedendi, C. 1 d. 8, II, 160. Definitores definiunt ad plura suffragia, et eorum definitioni stare debet Congregatio; licet tamen intercedere, P. 8 c. 7 n. 3, 4, II, 126.

Eligantur quatuor, P. 8 c. 7 n. 3, II, 126. Electi sex, C. 2 d. 26, II, 201; C. 3 d. 18, II, 222; septem, C. 4 d. 30, II, 254; octo, C. 5 d. 37, 39, 40, II, 271, 272; decem, C. 8 d. 30, 31, II, 353.

DEFORMITAS corporis est impedimentum secundarium ad Societatem, *Exa. c. 3* n. 8, II, 6; P. 1 c. 3 n. 15, I, II, 81, 82.

DEFUNCTI. Aedituus pulset campanam, cum primum quis ex Nostris moritur, R. 10 *Aedit.*, III, 148. Praestanda Secretario Societatis in obitu Praepositi Generalis, R. 35 *Secr. Soc.*, III, 60; item Socio Provincialis in huius obitu, R. 29 *Soc. Prov.*, III, 93. Obitus cuiusque ex Nostris per universam Societatem significandus, C. 3 d. 40, can. 11, II, 227, 539; R. 16 *Secr. Soc.*, III, 58. De nostrorum fundatorum et insignium benefactorum morte Generalis a Provinciali admonendus, R. 20 *Soc. Prov.*, III, 91. Defunctorum elogium non mittantur absque facultate et probatione Provincialis; tamen summarium vitae uniuscuiusque mittendum. Vicinioribus Domibus mortis notitia a Superiore mitti potest, C. 21 d. 23, II, 481. Superior loci, in quo quis alterius Provinciae decedit, moneat Praepositum Provinciae, ad quam defunctus mittebatur, *Ord. Gen. c. 2* n. 3, III, 259. De Missis et Coronis pro eo offerendis, *Catal. Mis. et orat. n. 19*, III, 38. In archivio Societatis catalogus defunctorum totius Societatis servandus, R. 27 *Secr. Soc.*, III, 57; R. 8 *Substit.*, III, 64; et in archivio Provinciae catalogus defunctorum Provinciae, R. 23 *Soc. Prov.*, III, 92. In catalogo, qui ad Generalem et Provincialem mittitur, notentur mortui, P. 8 c. 1, N, II, 118. Quotannis commemoratio omnium in Societate defunctorum celebranda, C. 13 d. 8, II, 406; III, 36 n. 4. Res defunctorum in aliena Provincia, cuius erunt, C. 20 d. 11, II, 471. De suffragiis pro defunctis e Societate, et pro fundatoribus et benefactoribus indicendis, Vide *Missae et orationes*. De cadaverum exhumatione, *Comp. priv.* I, 568. Superiori defuncto quis succedat, Vide *Superiores*.

Vide *Cadaver*; *Exsequiae*; *Sepultura*; *Mors*.

DELATIO, DELATORES, Vide *Denuntiatio*; *Manifestatio*.

DELEGATI Apostolici. Professi et simul Delegati Apostolici, in electione Generalis vocem passivam habere non possunt, C. 22 d. 2, II, 484; in Congregationibus nostris nec activam nec passivam vocem habent. Si Professi non sunt, ad gradum ne promoveantur, C. 22 d. 40, 41, II, 493. Vide *Praelati*.

Definitores.
Quando
eligendi.

Quibus
suffragiis.

Qua
potestate.

Quo
numero.

DELICTUM. Qui, delictis ea mente perpetratis, dimissionem impetrant, subiacent apostatarum poenis ac censuris, *C. 7 d. 22 n. 4, can. 22 n. 4, II, 324, 556; Cens. et praec. c. 3 n. 9, II, 571.* Vide *Dimittere* § Causae dimissionis; *Manifestatio*; *Poenitentiae*.

DENUNTIATIO. De haereticorum denuntiatione, *Comp. priv., I, 538 n. 87.* In Congregatione generali obtrudens informationem deferendus, *C. 1 d. 6 ante elect. c. 6, II, 153.* De ambientibus denuntiandis, Vide *Ambitio*. De denuntiatione paterna, Vide *Manifestatio*.

DEPONERE. Praepositus Generalis potest in certis casibus amoveri et alius substitui, *Bul., I, 14; Form. Congr. gen. n. 4, 55, II, 577, 589.* Vide *Congregatio generalis* § Quando cogenda, 2.º De Superioribus a munere amovendis, Vide *Superiores* §§ Mutatio et Punitio.

DEPOSITA. Quid significet depositum; haec perpetua ne fiant; in eorum originem inquirent Superiores, *C. 22 d. 26, II, 490.* Vide *Paupertas*; *Pecunia*.

Depositum pecuniae non admittatur; aliarum rerum quando, quomodo, a quibus admitti possint, *R. 69 Praep., III, 104; R. 64 Rect., III, 113.* Rector cum expressa Provincialis facultate ob causas gravissimas pecuniae depositum accipere potest, *C. 16 d. 32, II, 431.* Procurator Assistentiae nulla admittat deposita, seu pecuniaria seu alia, sine expressa facultate Generalis, *R. 10 Proc. Assist., III, 72;* nec Procurator Provinciae sine facultate Provincialis, *R. 12 Proc. Prov., III, 95.* Ianitor nihil externorum custodiat absque Superioris iussu, *R. 15 Ianit., III, 152.*

Depositum pecuniarum, si necessariis de causis admittat Rector, servet intactum, nec illo utatur, *Instr. ult., pro Rect. n. 5, III, 392.*

DEPRECATIO muneris, Vide *Abdicatio*.

DEPUTATI, DEPUTATIONES. De Deputatis ad detrimenta, *Form. Congr. gen. n. 15-17, 62, II, 580, 592.* Deputationis scopus et necessitas; ad plura suffragia res transiget; Vicarii suffragium, *C. 2 d. 92, II, 211; C. 5 d. 2, II, 263.* Etiam si nulla futura esset electio, facta fuit Deputatio ad detrimenta, *C. 5 d. 2, II, 263.* In omni Congregatione fiat, *C. 7 d. 78, II, 337.* Deputatio una eademque est ante et post Generalis electionem. Post hanc adhiberi etiam poterunt Assistentes in consultationem, si Generali placuerit, *C. 11 in Ms. d. 3; C. 12 d. 49, II, 401; C. 13 act. 23;* unus tamen Deputatus electus post electionem Generalis; quaestiones variae hac occasione solutae, *C. 22 d. 7, II, 485.*

Quinque ex quinque nationibus eligendi, *C. 3 d. 4 ante elect., II, 216; C. 11 act. 3;* eligendi ex quinque Assistentiis, *C. 6 d. 35 n. 15, II, 307;* e singulis Assistentiis singuli, ad plura suffragia secreta, *C. 18 d. 11 n. 6, II, 441;* etiam ex po-

lonica, *C. 18 d. 10, II, 440;* et anglica, *C. 22 d. 11, II, 486.* Sine scrutinio deputati ad detrimenta iidem, qui ad postulata, *C. 5 d. 2, II, 263.* Iidem tum ad postulata tum ad detrimenta electi, reiecta in aliud tempus quaestione, an diversi esse debeant, *C. 12 d. 4, II, 388;* debent esse diversi, *C. 12 d. 49, II, 401.* Assistentes antiqui et novi, si Deputati non sunt, ad consultationes de detrimentis advocari convenit, *C. 13 act. 6, 21.* Substitutus Assistentis Generalis, idemque Elector, Deputationi intersit. Ad eam Secretarius electionis eligi potest, *C. 22 d. 1, II, 484.* Uno ex Deputatis in Generalem electo, novus (ante electionem Deputatorum ad postulata) eligendus, qui esse potest ex numero veterum Assistentium, *C. 22 d. 7, II, 485.* Ex quibusnam Provinciis Deputatus pro Hispania pro hac vice eligi possit, *C. 21 d. 1, II, 476.* Quum duo Electores parum suffragiorum numerum tulissent, tentatum ab omnibus alterum inter duos scrutinium; vitium, si quod fuit in hac electione, sanatum, *C. 23 d. 2, II, 497.* In casu simili novum tentatum inter omnes scrutinium, *C. 24 d. 2, II, 514.*

Electiones Deputatorum peractae, *C. 5 d. 2, II, 263; C. 8 d. 1, II, 344; C. 12 d. 4, II, 388; C. 14 d. 1, II, 412; C. 15 d. 1, II, 422; C. 16 d. 1, II, 425; C. 17 d. 1, II, 433; C. 18 d. 1, II, 438; C. 19 d. 1, II, 446; C. Poloc. 1 d. 1, II, 451; C. Poloc. 2 d. 1, II, 453; C. Poloc. 3 d. 1, II, 456; C. Poloc. 4 d. 1, II, 459; C. Poloc. 5 d. 1, II, 463; C. 20 d. 1, II, 467; C. 21 d. 1, II, 476; C. 22 d. 1, 7, II, 484, 485; C. 23 d. 2, II, 497; C. 24 d. 2, II, 514.*

Omnes, praesertim cordati, detrimentorum manifestationem facere possunt ad Deputatos, *C. 3 d. 5 ante elect., II, 217;* etiam ii, qui de Congregatione non sunt, *C. 23 d. 2, II, 497;* Res graves, quae remedium poscant, Vicario aut Deputatis aperiendae, *C. 7 d. 55, II, 333.*

Obedientiae praeceptum Deputatis imponitur ne deferentem manifestent, *C. 5 d. 3, II, 263;* extenditur ad omnes, qui quovis modo notitiam delatoris habebunt, *C. 14 d. 11, II, 415; C. 18 d. 11 n. 2, II, 441; Cens. et praec. c. 1, praec. n. 4, II, 568.* Si quid illis tradetur, in quo illorum quispiam tangatur, ille secedat, dum ab aliis illud legatur, *C. 5 d. 2, II, 263.* Vide *Interrogatorium*.

De Deputatis ad postulata seligenda in Congregatione generali, *Form. Congr. gen. n. 62, II, 592, 593.* Designandi quatuor, qui cum Generali iudicent quid proponendum Congregationi, *C. 1 d. 18, II, 162.* Eligendi quinque ex Provincialium numero, qui variis nationibus praesunt. Deputationis scopus et facultas, *C. 2 d. 4, II, 194;* ex ordine Provincialium et Assistentium, aliis interim non exclusis, et quidem ex iis, qui ex diversis nationibus venissent, *C. 3 d. 3, II, 219;* ex diversis nationibus, ex quibus orti sunt. Ad quas na-

De facienda manifestatione.

Secretum servandum.

Deputati ad postulata seligenda in Congregatione generali.

Deposita Nostrorum.

Deposita externorum.

Deputatio ad detrimenta.

Deputatorum electio.

tiones censeantur pro hac vice pertinere Angli, Scoti, Hiberni, Flandri, Poloni, et hi, qui in Provincia alterius nationis occupantur, *C. 5 d. 1, II, 262*. Nomen nationis, ex qua eligi debent Deputati, in nomen Assistentiae mutatur, *C. 6 d. 35 n. 15, II, 307*; eligendi sunt e singulis Assistentiis singuli, *C. 18 d. 11 n. 6, II, 441*. Deputati ad detrimenta diversi sint a Deputatis ad postulata, *C. 12 d. 49, II, 401*; sed Assistentes antiqui et novi advocari possunt ad consultationes tum ad detrimenta, tum ad postulata, si Generali placuerit, *C. 13 act. 6, 21*. Postulata examini variarum Deputationum, ad negotia expeditius peragenda, committuntur, *C. 14 d. 7, II, 414*. Privilegium Vicario Generali perpetuo concessum Deputationi ad postulata interessendi, *C. 23 d. 7, II, 499*.

Possunt postulata ad Deputatos deferri durante Congregatione, *C. 3 d. 15, II, 221*. Deputatio ad postulata examinet pro hac vice Deputationum particularium placita num proponenda Congregationi, *C. 7 d. 41, II, 331*. Eliguntur ex omnibus Assistentiis qui cum Generali secernant ex variis Provinciarum vel privatorum postulatis, quae tractanda in Congregatione, quae ad Generalem remittenda, quaeve reicienda viderentur, *C. 8 d. 1, II, 344*. Publica lectio postulorum in Congregatione, antequam Deputatis tradantur, ne fiat, *C. 22 d. 12, II, 486*.

Electiones Deputatorum peractae, *C. 5 d. 1, II, 262*; *C. 8 d. 1, II, 344*; *C. 12 d. 4, II, 388*; *C. 14 d. 1, II, 412*; *C. 15 d. 3, II, 422*; *C. 16 d. 4, II, 426*; *C. 17 d. 3, II, 434*; *C. 18 d. 3, II, 439*; *C. 19 d. 3, II, 447*; *C. Poloc. 5 d. 1, 3, II, 463, 464*; *C. 20 d. 3, II, 468*; *C. 21 d. 3, II, 477*; *C. 22 d. 8, II, 485*; *C. 23 d. 7, II, 499*; *C. 24 d. 4, II, 515*. Vide *Reiecta*.

De Deputatis ad postulata in Congregatione provinciali, *Form. Congr. prov. n. 19, II, 605, 606*. Quamdiu deferre licet postulata ad Deputatos, *C. 18 d. 14 n. 4, II, 442*. Non licet proponere Congregationi novum postulatum, quin Deputatis fuerit exhibitum et ab his probatum, nec elapso iam tempore ad afferenda postulata constituto, *C. 22 d. 22 n. 3, II, 488*. Puncta in Congregatione tractanda, nec affigenda pridie, nec quibuscumque typis impressa distribuenda, *C. 23 d. 38 n. 3, II, 509*. Secretarius Congregationis, si Professus 4 votorum sit, eligi potest Deputatus; et tunc non debet in consultationibus a Pro Secretario suppleri, neque huic afferri possunt postulata, *C. 24 d. 12, II, 517*. Postulata, a Deputatis probata, emendari a Congregatione possunt, dummodo sensus non immutetur, *C. 22 d. 22 n. 1, II, 488*. Vide *Reiecta*; *Substantialia*.

DEROGATIO capitis *Nuper*, de decimis, *Bul., I, 71*. Quatenus in specie requirantur ad privilegiorum Societatis derogationem, *Comp. priv., I, 646 n. 467 § 2, 3*.

DESOLATIO et consolatio, *Industr. c. 3, III, 405-409*; *Ex. Sp. annot. 6, 7, III, 450*; *Direct. c. 7, 27, III, 515, 537, 538*.

DETRACTORES. Stili acerbitas Nostris prohibita, *C. 15 d. 9, II, 424*. Qui lingua vel calamo alios offendunt, puniendi, *C. 12 d. 19, II, 392*. De vitiis linguae, *Instr. 13 c. 4, III, 371*. Detestabile hoc vitium esset Societati prae caeteris exitiale, *C. 22 d. 14, II, 486*. Vide *Manifestatio*.

DETRIMENTA, Vide *Deputati*.

DEUS in omnibus quaerendus et in creaturis amandus et omnes in ipso, *P. 3 c. 1 n. 26, II, 47*; *R. 17 Sum., III, 5*. In proximis, ut in imagine, agnoscendus, *P. 3 c. 1 n. 4, II, 44*; *R. 29 Sum., III, 6*. Eius maior gloria est finis Societatis, *P. 7 c. 1 n. 1, II, 103*; *P. 8 c. 1 n. 1, II, 113*. S. Ignatius haec verba, *Ad maiorem Dei gloriam*, uti symbolum in ore semper habebat, *Bul., I, 149*. In Deo solo fiducia constituenda, *P. 6 c. 2 n. 2, II, 95*. Eius maius obsequium et bonum universalius spectandum, *P. 7 c. 2 n. 1, D, E, II, 106, 107*. Ei quanto quis se plus adstringit, tanto eum liberaliorem habebit, *P. 3 c. 1 n. 22, II, 47*; *R. 19 Sum., III, 5*. Media, quae cum Deo nos iungunt, efficaciora sunt quam quae disponunt ad proximos, *P. 10 n. 2, II, 142*. Cooperationem nostram Deus requirit, *Prooe. Const., n. 1, II, 25*; *P. 1 c. 1, C, II, 28*. Vide *Amor*; *Affectus*; *Gratia*; *Obedientia*.

DEVOTIO et pietas ab omnibus quaerenda, *P. 3 c. 1 n. 20, 27, II, 46, 47*; *P. 4 c. 6, A, II, 66*; *R. 21 Sum., III, 5*; et familiaritas cum Deo in exercitiis devotionis, *P. 9 c. 2 n. 1, II, 128*; *P. 10 n. 2, II, 142*. Quibusnam piis et spiritualibus exercitationibus alenda devotio, *Instr. 13 c. 1 n. 1, III, 368*; *Direct. c. 40 n. 4, III, 552*. Humilitas est remedium consequendae devotionis in desolatione, *c. 7 n. 7, III, 515*. Cum omni devotione obediendum, *P. 6 c. 3, A, II, 100*. Causae subtractae devotionis; remedia, *Industr. c. 3 n. 8, III, 408*. Tempore electionis miscenda meditatio, ne devotio decrescat, *Direct. c. 30 n. 4, III, 542*. Ab his, qui antea dediti fuissent orationi mentali et devotioni, percurri brevius poterit prima hebdomada Exercitiorum, *c. 9 n. 3, III, 517*. Professum votorum sint valde devoti, *P. 5 c. 2, C, II, 88*. Coadiutores temporales sint ad virtutem et devotionem propensi, *P. 1 c. 2 n. 2, II, 29*; *R. 14 Examin., III, 134*.

In Scholasticis devotiones et mortificationes nimiae, vel sine ordine debito susceptae, temperandae, *P. 4 c. 2 n. 2, A, II, 60, 61*; *c. 6 n. 3, II, 64*. Devotiones aperiendae Praeposito rerum spiritualium, vel Confessario, vel Superiori, *P. 3 c. 1 n. 12, II, 45*; *R. 41 Sum., III, 8*. De votis devotionis, seu Novitiorum, Vide *Vota*.

Vide etiam *Affectus*; *Amor*.

Deputati
ad postulata
seligenda
in Congrega-
tione
provinciali.

Societas Cordi Iesu et Mariae devota, Vide *Iesus; Maria*.

DIALOGI publice in praemiorum distributione recitari possunt, *R. 35 Praef. St. inf.*, III, 198; privatim interdum et sine ornatu a Rhetoricae auditoribus in schola, *R. 19 Prof. Rhet.*, III, 213. Vide *Comoediae; Declamationes*.

DICTATIO qualis quarumve rerum, *R. 9, 10 Prof. sup. Fac.*, III, 178; *R. 27 § 5, 30 Prof. cl. inf.*, III, 206.

DIES promotionis ad gradus, Vide *Gradus*. Dies Veneris, Vide *Abstinencia; Ferae; Ieiunia*. Indulgentia semel in mense pro die praeparationis ad mortem, *Bul.*, I, 180, 302, 449; *Comp. priv.*, I, 613. De die 27 Septembris, 7 Augusti etc. in Societate celebrandis, Vide *Anniversarium*. De aliis diebus festis, Vide *Festivitas; Indulgentiae*. De festis ac feriatis diebus in scholis, *Rat. St. R. 37 Prov.*, III, 164; *R. 7 Praef. St. inf.*, III, 194. De diebus vacationis, Vide *Vacatio*.

DIFFICULTATES graves cum incidunt, quid agendum, *P. 7 c. 2, M.*, II, 110. Qui admitti expetunt, bene difficultates intelligant, quae in Instituto sunt, *P. 1 c. 4 n. 3, II, 33; R. 15 Examin.*, III, 134. Executionis defectus in Superiore partim venit ex difficultatibus, quas subditorum repugnantia in obediendo opponit, *Instr. de sp. c. 2 n. 3, III, 329*. Quorum iudicio standum ei, qui spiritualibus difficultatibus urgetur, *Comp. priv.*, I, 655; *Exa. c. 3 n. 12, D.*, II, 7, 8. Vide *Scrupuli*.

DIFFIDENTIA. Tentatio contra Superiorem cum aversione et diffidentia, *Industr. c. 14, III, 428*.

DIGNITAS. Omnibus, etiam Generali, interdicitur acceptatio dignitatum extra Societatem: Praeposito, sine licentia Societatis; aliis, sine licentia Generalis. In Societate non est dignitatis capax qui eam ambitiose quaesivisse convincitur. Ne Generalis quidem dare potest Professis licentiam in illis casibus, in quibus obstat votum Professorum, *Bul.*, I, 14; *Comp. priv.*, I, 560; *P. 9 c. 3 n. 13, II, 132; c. 4 n. 5, B.*, II, 134, 135; *P. 10 n. 6, II, 143*. Vide *Vota simplicia Professorum*. Societas numquam dabit Generali licentiam dignitatem acceptandi, nisi Pontifex obliget sub peccato; ne in consultationem quidem hoc adducendum, *P. 9 c. 5 n. 6, E.*, II, 137, 138; *P. 10 n. 6, II, 142*. Translati ad dignitates bona quaecumque secum asportare non possunt, *Bul.*, I, 222; *Comp. priv.*, I, 537; Superioribus adimitur facultas ea concedendi, *Bul.*, I, 222. Dignitas et praelatura in Societate idem est. Assistentium officium nec est praelatura nec dignitas, *C. 7 d. 44, II, 331*. Vide *Praelati e Societate*.

Propinquos vel alios ad dignitates vel munia Nostri ne promoveant sine expressa facultate Generalis, *C. 7 d. 13, can. 18 n. 1, II, 320, 555*.

DILATIO. Eorum, qui Societatem petunt, differatur admissio, si valde cogniti non sunt, nisi peculiares causae urgeant, *P. 1 c. 1 n. 3, II, 27; c. 4 1-3, C, D.*, II, 33, 34; *R. 5 Examin.*, III, 133; quid, si moti essent a Nostriis, *Exa. c. 3 n. 14, II, 7; R. 9 Examin.*, III, 134. Admissio ad vota et gradus a Superiore differri potest, Vide *Gradus; Vota*. Dilatio saepe desiderium acuit, *Direct. c. 18 n. 6, III, 529*. In his, quae repugnant, solet humana infirmitas dilationem quaerere, *c. 25 n. 7, III, 536*.

DILIGENTIA et assiduitas valde Scholasticis commendatur, *P. 4 c. 6 n. 8, III, 65; R. 2, 4 Schol.*, III, 23, 24, 223; *R. 9 ext. audit.*, III, 227. Tempus orationi, lectioni etc. cum omni diligentia impendendum, *R. 1 Com.*, III, 10. De diligentia in obediendo, Vide *Obedientia*.

DIMITTERE. Generalis, quos iudicaverit, a Societate emitte potest, *Bul.*, I, 85. Dimittendi facultas pertinet ad Congregationem generalem, et ad Generalem; item ad reliquos, quantum eis Generalis communicet. Quomodo Provincialibus, Praepositis localibus et Rectoribus communicanda, *P. 2 c. 1 n. 2, B.*, II, 36; *P. 9 c. 3 n. 1, B.*, II, 130, 133. Ad Societatis conservationem confert dimittere non idoneos, *P. 10 n. 7, II, 144*.

Quantumlibet quisque sit Societati coniunctus, in quibusdam casibus dimitti potest; alii tamen facilius quam alii, *P. 10 n. 7, II, 144*. Etiam ipse Generalis dimitti potest, *P. 9 c. 4 n. 7, II, 135*.

Potestas dimittendi non Professos, *Bul.*, I, 122; *Comp. priv.*, I, 560.

Facilior ex prima Probatione dimissio, *P. 2 c. 1, A, C.*, II, 36, 37; *c. 3, A.*, II, 40. Novitios dimittere possunt qui possunt admittere. Eos potest Provincialis propria auctoritate dimittere, nonnullis exceptis, *P. 2 c. 1, C.*, II, 37; *R. 40 Prov.*, III, 77. Inepti dimittendi. Magistri Novitiorum de dimittendis iudicium magni faciendum, *Instr. 6 n. 2, III, 353*.

Scholasticos approbatos et Coadiutores non formatos inconsulto Generali non dimittat Provincialis, nisi in casibus gravibus et urgentibus. Quosnam ad dimissionem faciendam consulat, *P. 2 c. 1, B, C.*, II, 36, 37; *c. 3, A.*, II, 40; *R. 41, 42 Prov.*, III, 77, 78. Praepositus localis, nisi re communicata cum Provinciali, dimittere eos non deberet, *P. 2 c. 1, C.*, II, 37.

Facultas Professos et Coadiutores spirituales et temporales formatos dimittendi, *Comp. priv.*, I, 560, 561; *Exa. c. 6 n. 8, A.*, II, 20; *P. 2 c. 1, A.*, II, 36; *C. 1 d. 23, II, 163*; sed non nisi ex causis gravissimis, *P. 2 c. 1, A, C.*, II, 36, 37. Nullo modo dimittat eos Provincialis, *R. 43 Prov.*, III, 78; nisi a Generali specialem habeat facultatem, *P. 2 c. 1, C.*, II, 37. Potest Vicarius Generalis Professos et Coadiutores formatos dimittere ex causis gravissimis et ad plura cum Assisten-

Potestas
e Societate
dimittendi.

Quinam
dimitti possint
et a quo.

tibus suffragia, *C. 8 d. 46, can. 21, II, 356, 559.*

Quo arctius quis Societati coniunctus sit, quo magis ipsi debeat Societas, quo pluribus Dei donis praeditus sit, eo difficilius dimittendus, *P. 2 c. 1 n. 1, A, II, 36.* Quando maius est offendiculum quam peccatum, potest quis alio mitti, non dimitti, *P. 2 c. 2, D, II, 39.*

Causae
dimissionis
in genere.

De causis dimissionis, *P. 2 c. 2, II, 37-39.* Retinere indignos esset imprudens charitas et contra charitatem, *P. 2 c. 2 n. 3, 5, II, 38.* Fiat dimissio, 1.º si retinere aliquem esset contra honorem et gloriam Dei, *Exa. c. 6 n. 8, II, 20; c. 7 n. 1, II, 21; P. 2 c. 2 n. 2, A, II, 37, 38; 2.º vel contra Societatis bonum, P. 2 c. 2 n. 3, B, II, 37, 38; 3.º vel simul contra Societatis et dimissi bonum, P. 2 c. 2 n. 4, II, 38; quod haec non sit eius vocatio, vel quod ad commune bonum Societatis non conveniat ut maneat, P. 2 c. 1 n. 1, II, 35; 4.º vel contra iura aliorum, qui de Societate non sunt, P. 2 c. 2 n. 5, II, 38.*

Causae
in specie.

Causae dimissionis sunt, 1.º gravia peccata manifesta, *P. 2 c. 2 n. 3, D, II, 38, 39; quid, si peccata patrant ut dimittantur, C. 7 d. 22 n. 4, can. 22 n. 4, II, 324, 556; quid, si studiorum tempore male se gererent, Exa. c. 7 n. 1, II, 21; 2.º aliquando etiam peccata non publica, si nolint corrigi, P. 2 c. 2 n. 2, II, 37; P. 10 n. 7, II, 144; Ord. Gen. c. 12 n. 7, III, 286; hi occulte dimittendi, P. 2 c. 3, A, II, 40; 3.º si offendiculum aliis praerberent, vel essent inquieti et aliquid contra Superiores vel Societatem molirentur, P. 2 c. 2 n. 3, D, II, 38, 39; si divisionis auctores sunt; hi aliquando alio transferendi, vel dimittendi, vel separandi, *P. 8 c. 1 n. 5, F, II, 114, 117. Vide Perturbatores; 4.º si impedimenta vel insignes defectus detegerentur, quos antea tacuissent, P. 2 c. 2 n. 3, 5, II, 37, 38; 5.º infirmitas quando causa erit dimissionis, Exa. c. 7 n. 2, II, 21; P. 2 c. 2 n. 4, B, II, 38; P. 4 c. 6 n. 15, N, II, 67; C. 1 d. 55, II, 169; declarantur haec Constitutionum loca circa infirmos, C. 5 d. 6, 50 n. 3, can. 6, II, 277, 546; 6.º si essent valde inutiles ex parte intellectus vel voluntatis, P. 2 c. 2 n. 3, 4, II, 37, 38; P. 4 c. 6 n. 15, N, II, 66, 67; P. 10 n. 7, II, 144; C. 5 d. 50 n. 3, can. 6, II, 227, 546; 7.º si detegeretur vinculum matrimonii, vel servitutis legitimae, vel aes alienum magni momenti, Exa. c. 2 n. 4, II, 4; c. 3 n. 6, II, 6; P. 1 c. 3 n. 6, 15, L, II, 80-82; P. 2 c. 2 n. 5, B, II, 38.**

Modus
dimittendi.

In dimittendo, etiam Professos, forma iudicialis non adhibenda, sed modus in Constitutionibus praescriptus, *Bul., I, 122; Comp. priv., I, 560; serventur Constitutiones et Ordinationes, C. 5 d. 31, II, 270; hoc est substantiale in Instituto, C. 5 d. 58, II, 282. De modo dimittendi, P. 2 c. 3, II, 39-41. Ut non faciles esse ad admittendum,*

ita neque ad dimittendum, immo minus oportet, *P. 2 c. 1 n. 1, II, 35.* Charitas et discretio docebit modum, *P. 2 c. 3, A, II, 40.* Dimittendi rationes ponderandae. Tanto plus orandum et alii consulendi, quanto difficilius magisque dubium erit negotium, *P. 2 c. 2 n. 1, A, II, 35, 36.* Quomodo facienda dimissio ut domesticis et externis satisfiat, *P. 2 c. 3 n. 8-10, II, 40; R. 44 Prov., III, 78.*

De ratione tenenda cum iis, quos e Societate dimitti oportere iudicaverint Superiores, praesertim Provinciales, antequam ad Generalem scribant, *Ord. Gen. c. 12 n. 1-10, III, 284-287; dimittendi usus ac necessitas, n. 1; ante dimissionem quanam Provinciali consideranda, n. 2, 3; de quibus Generalis informandus, n. 4; quando ante dimissionem puniendi culpabiles, n. 5; C. 5 d. 31, II, 270; C. 7 d. 22 n. 6, can. 22 n. 6, II, 325, 556; Generalis iudicio acquiescendum, n. 8; de quibus Superiores Provinciae, ad quam forte mittitur dimittendus, monendi, n. 9; R. 117 Prov., III, 85; qui dimittendi sunt, interim in ministeriis non occupandi, n. 10.*

Provincialis est, adhibita consultatione, de causis dimissionis iudicare. Ante dimissionem alia tentanda remedia, *R. 42 Prov., III, 78.* In publicis casibus festina aliquando opus erit executione, *R. 41 Prov., III, 77; Ord. Gen. c. 12 n. 3, III, 285.*

Quomodo curandum ut abeat dimissus, *P. 2 c. 3 n. 5-7, II, 39, 40.* Bona vel scripta sua ipsi an restituenda, *Comp. priv., I, 652 n. 483; Exa. c. 4, B, II, 17; P. 2 c. 3 n. 5, B, II, 39, 40; C. 5 d. 8, II, 265; R. 44 Prov., III, 78.* Dimissionis causae secundum qualitatem personarum publicandae, abstinendo a defectibus non publicis; si hi publicari non possunt, occulte fiat dimissio, *P. 2 c. 3 n. 8, A, C, II, 40, 41.* Non debent Nostri male esse affecti erga dimissum, *P. 2 c. 3 n. 9, II, 40.* Gratiae et facultates Societatis cessant in dimissis, *P. 2 c. 4 n. 2, II, 41.*

Professi eiecti nostra ministeria exercere non possunt, et sunt suspensi; non autem qui post vota simplicia dimittuntur. Nullum ius habent ad alimenta, congruam vel patrimonium, etiamsi ad titulum paupertatis ordinati sint, *Bul., I, 236; Comp. priv., I, 562.* Proponente Pontifice discutitur an e Societate dimissis danda sint alimenta. Rationes, cur a Societate non danda sint, enumerantur, *C. 7 d. 3, II, 315; nec ab Episcopis sunt danda, C. 2 d. 77, II, 209.*

Non Professi ab omni votorum obligatione manent liberi, idque illis declarandum, *Bul., I, 122; Comp. priv., I, 560; Exa. c. 6 n. 8, A, II, 20; c. 7 n. 1, 2, II, 21; P. 2 c. 4 n. 3, II, 41; P. 5 c. 4, B, II, 92; R. 45 Prov., III, 78.* Non impediendi quominus dimissi post vota simplicia officia vel Beneficia consequi possint, *Comp. priv., I, 561 n. 162; C. 9 d. 30, II, 367.*

De iam
dimissis.

Num et quomodo, qui sponte redeunt, admittendi, *P. 2 c. 4 n. 1, A, II, 41, 42; C. 8 d. 58, II, 359; R. 81 Praep., III, 105; R. 79 Rect., III, 115*. Dimissi, quamvis petant ut in Societatem admittantur, raro ad nostrum Institutum sunt idonei. Si admittuntur, denuo examen subeant, confessionem generalem, experimenta et probationes faciant, prout Superiori videbitur, *P. 2 c. 4 n. 8, II, 42; R. 46 Prov., III, 78*. Dimissi sine causa, absque Novitiatu restituantur; dimissi valide et soluti votis, ad ea emittenda ne ante biennium admittantur, *C. 8 d. 58, II, 359; Ord. Gen. c. 1 n. 2, III, 255*.

Qui Societatem deserunt et aliam Religionem ingrediuntur, an sint reducendi, *P. 2 c. 4, B, II, 42*. Si regredi non petant, an danda sit opera ut reducantur, *Bul., I, 15, 16; P. 2 c. 4 n. 4, 5, B, II, 41, 42; C. 1 d. 24, II, 163*.

An in scholis Societatis admittendi, *C. 1 d. 119, can. 18, II, 183, 526*.

Catalogus eorum, qui a Societate fuerunt dimissi vel ab ea discesserunt, in archivio servandus, *R. 7 Secr. Soc., III, 57; R. 23 Soc. Prov., III, 92*.

Qui dimissionem petunt ad quid obligandi, *C. 7 d. 22, can. 22, II, 324, 555; C. 12 d. 12, II, 391; Ord. Gen. c. 12 n. 6, III, 285*. Qui fletis causis vel delictis ea intentione perpetratis dimittuntur, subiacent apostatarum censuris ac poenis, *C. 7 d. 22 n. 4, can. 22 n. 4, II, 324, 556; Cens. et praec. c. 3 n. 9, II, 571; Vide Apostatae*; item qui, inconsulto Provinciali, externos de dimissione sua consulunt, et eorum auxilio et intercessionibus ad eam impetrandam utuntur, *C. 7 d. 22 n. 2, can. 22 n. 2, II, 324, 556; Cens. et praec. c. 3 n. 10, II, 571*. Vide *Intercessiones*. Qui ad Generalem profugiant vel extra Collegia profugi vagantur quo facilius dimissionem extorqueant, graviter in suis Provinciis puniendi, *C. 7 d. 4, can. 22 n. 7, II, 317, 556*.

Dimittere Collegia vel Domos, Vide *Dissolutio*.

Dimissio Scholasticorum externorum, Vide *Scholastici externi*.

DIRECTORIA Exercitiorum tradendorum, confessionum audiendarum, praedicationis, doctrinae christianae, orationis, conversationis et iuvandi moribundos a Generali curanda, *C. 1 d. 107, II, 181*. Directorium P. Polanci et methodus iuvandi morientes Sacerdotibus nostris commendantur, *Instr. 4 n. 2, III, 350*. Clero in Missionibus dandum Directorium P. Polanci aut F. Medinae, *Instr. 12 n. 7, III, 367*. In foro interno Formulae ad absolutionem a censuris, quae in Directorio P. Polanci habentur, adhibendae, *Instr. 3 n. 14, III, 349*. Quomodo Directorium in Exercitia Spiritualia efformatum; eius necessitas, *III, 503, 507 n. 10-12*.

DISCEDERE e Societate, Vide *Apostatae*.

Discedere e Congregatione generali, Vide *Congregatio generalis* § *Discedentes*.

DISCERE. Regulae a Novitiis memoriae mandandae, *R. 73 Mag. Nov., III, 129*. De doctrina christiana discenda, Vide *Doctrina christiana*.

DISCIPLINA. Ad omnia conferet temporis ordo in studiis, orationibus, Missis, lectionibus, cibo, somno et in reliquis servatus; et signum constitutis horis detur, *P. 4 c. 10 n. 9, II, 74*. In Congregatione provinciali de disciplina religiosa tractandum, *C. 6 d. 35 n. 7, II, 307; C. 9 d. 22, II, 365; Form. Congr. prov. n. 48, II, 614*. De disciplina agendum est singulis mensibus in consultationibus Provinciae et Domus, *C. 6 d. 36 n. 6, II, 309; Ord. Gen. c. 1 n. 23, III, 259; Instr. 18 n. 6, III, 381*. Societatis praestantia in legum suarum observantia ponenda, *C. 19 d. 11, II, 448*. Disciplina religiosa maxime Sacerdotibus commendatur, *R. 1 Sac., III, 14*. Iuniores nostri in magni facienda religiosa disciplina diligenter instituantur, *C. 18 d. 22 n. 6, II, 445*. Observantia religiosa maxime ab oratione pendet, *Direct., Prooe. n. 3, III, 505*. De spiritus renovatione procuranda, deque disciplina religiosa augenda, *Instr. 13, III, 368-374*. Capita ad regularem disciplinam tuendam, *C. 20 d. 12, II, 471; C. 21 d. 27, II, 482; C. 24 d. 20, II, 520*. Vide *Perfectio; Spiritus*.

Disciplina in discipulis a Magistris curanda, *R. 39 Prof. cl. inf., III, 208*.

DISCIPLINAE, Vide *Facultates*.

DISCIPULI, Vide *Scholastici; Convictores*.

DISCORDIA. Iudiciorum diversitas est mater discordiae, *P. 3 c. 1 n. 18, P, II, 46, 49; R. 42 Sum., III, 8*. Eius auctores dimittendi, *P. 2 c. 2, D, II, 39*; ut pestis, *P. 8 c. 1 n. 5, II, 114*. Vide *Perturbatores*. Male affecti erga Societatem quomodo conciliandi, *P. 10 n. 11, B, II, 145; R. 17 Miss., III, 20; R. 95 Prov., III, 83*. Perturbatio pacis et seminatio discordiarum et iurgiorum, *Industr. c. 17, III, 434-439*. Dissidentium reconciliatio Societati commendatur, *Bul., I, 4, 23; Comp. priv., I, 631 n. 396*. Vide *Amor; Stilus; Unio*.

DISCRETIO servanda in his, quae ad corpus pertinent, *P. 3 c. 2 n. 1, II, 51; R. 46 Sum., III, 8*; in exercitiis mentalibus, *P. 3 c. 2 n. 4, II, 51; R. 47 Sum., III, 9*; in castigatione corporis, *P. 3 c. 2 n. 5, II, 51; R. 48 Sum., III, 9*. Vide *Poenitentiae; Valetudo*. In exercitio paupertatis, *P. 3 c. 1 n. 25, II, 47; R. 24 Sum., III, 6*; in provisione rerum necessariorum, *P. 6 c. 2, N, II, 99*; in subditis circa obedientiam et paupertatem probandis, *P. 3 c. 1, V, II, 50*; in dimittendo, *P. 2 c. 3, A, II, 40*; in adhibendis additionibus primae hebdomadae, *Direct. c. 15 n. 9, III, 527*; in electione tractanda, *c. 22 n. 1, III, 352*. In eo, qui Societatem petit, ex sermone et aliis pruden-

De his,
qui pravis
artibus egredi
nituntur.

tia et discretio conlicienda, *R. 13 Examin.*, III, 184. Regulae ad motus animae discernendos, *Ex. Sp.*, III, 493; et ad pleniorum spirituum discretionem, III, 495. Vide *Prudentia*.

DISPENSARE. Facultas generalis dispensandi cum Nostris super irregularitate, *Bul.*, I, 18, 352; *Comp. priv.*, I, 562; cum ingressuris Societatem *Bul.*, I, 126; *Comp. priv.*, I, 564; hi in pristinas inhabilitates et irregularitates reincident, si non ingrediantur aut non perseverent, *Comp. priv.*, I, 519, 563 n. 165. Dispensatio irregularitatis ob violatam censuram, *Bul.*, I, 15; *Comp. priv.*, I, 564; in defectu natalium post emissa vota, *Bul.*, I, 18; *Comp. priv.*, I, 564; cum Nostris a variis poenis latae sententiae, *Comp. priv.*, I, 565; cum saecularibus in quibusdam irregularitatibus, *Ibid.*; circa ea, in quibus possunt Episcopi, *Bul.*, I, 28, 352, 354; *Comp. priv.*, I, 565; circa vota et iuramenta, *Bul.*, I, 353; *Comp. priv.*, I, 546, 566; ad petendum debitum, pro ligatis voto castitatis, *Comp. priv.*, I, 566; pro incestuosus, *Bul.*, I, 353; *Comp. priv.*, I, 566. Facultas dispensandi in Indiis cum quolibet coniuge, qui christianae Religionis nomen dare voluerit, ut novum matrimonium inire possit, *Comp. priv.*, I, 628.

Facultas dispensandi cum infirmis et impeditis in recitatione Horarum Canoniarum, *Bul.*, I, 29, 352, 354; *Comp. priv.*, I, 548; in aliis Ecclesiae praeceptis, *Bul.*, I, 15; *Comp. priv.*, I, 564; in aliquibus requisitis pro indulgentiis missionum lucrandis, *Bul.*, I, 302, 371, 392, 450; *Comp. priv.*, I, 613, 635; cum Nostris et familiaribus super cibis vetitis et ieiuniis, *Bul.*, I, 28, 352; *Comp. priv.*, I, 565 n. 176. De facultate legendi libros prohibitos, *Bul.*, I, 55, 352; *Comp. priv.*, I, 627.

Confessarius, absente Provinciali, cum Superiore dispensare potest, ut Superior cum subditis, *Ord. Gen. c. 1 n. 22*, III, 259; eandem facultatem habet Socius Provincialis respectu huius, *R. 2 Soc. Prov.*, III, 89.

Dispensatio, ne Procurator, in Congregatione provinciali electus, Romam veniat, petenda non est; quo tamen casu concedenda, *C. 16 d. 19*, II, 429.

De facultate dispensandi in Constitutionibus, Regulis, et impedimentis ad Societatem, Vide *Constitutiones*; *Regulae*; *Impedimenta*.

De dispensatione ad stipendia pro ministeriis accipienda, Vide *Ministeria*. De facultate dispensandi in voto simplici Religionem ingrediendi, etiam arctiorem. Si quis tamen a Societate ante professionem recesserit, dispensatio cum illo facta nulla est, *Comp. priv.*, I, 547. Vota, in saeculo emissa, commutari possunt in simplicia Societatis, *Bul.*, I, 95. Petendum a Summo Pontifice ut Nuntii Apostolici dispensare non possint in votis simplicibus Societatis, saltem quae post biennium

emittuntur, *C. 1 d. 142*, II, 187. Dimissi manent liberi a votis simplicibus, *Exa. c. 7 n. 1, 2*, II, 21; *P. 2 c. 4 n. 3*, II, 41; *P. 5 c. 4*, B, II, 92; *C. 9 d. 39 n. 3*, II, 869. Vota simplicia Professorum a nemine nisi a Romano Pontifice dispensari possunt, *Bul.*, I, 188, 189, 170-172; *Comp. priv.*, I, 665.

De facultate dispensandi cum Novitiis ut in secundo biennii anno litteris dent operam, Vide *Biennium*.

Cum Nostris, ad gradus litterarios promovendis, in nulla re alicuius momenti dispensabit Rector, quin Provinciale admoneat, *R. 42 Rect.*, III, 112; nec Provincialis nisi admonito Generali, *R. 63 Prov.*, III, 79.

DISPENSATOR. Eius Regulae, III, 154. Habendus, saltem in magnis Domibus, *P. 1 c. 2*, A, II, 29.

DISPERSI ad Domos nostras revocandi, *C. 22 d. 13*, II, 486; idque quam primum; interea quid facient; quando hi peccabunt contra paupertatem; contumaces, si opus est, dimittendi, *C. 23 d. 42*, II, 510. De Domibus, quas Provinciae dispersae in aliis habent Provinciis, *d. 35*, II, 508.

DISPOSITIO facturi Exercitia, *Ex. Sp. annot.* 5, 20, III, 450, 453; *Direct. c. 2*, III, 509, 510; *c. 19 n. 2*, III, 529. Dispositio ad exercitia secundae hebdomadae est fervor ex augmento devotionis, *c. 18 n. 4*, III, 529. Dispositiones ad electionem faciendam, *c. 23 n. 1*, III, 533; cum ipsa secunda hebdomada incipiunt, *c. 29 n. 1*, III, 540. Matutino tempore animus magis dispositus ad orationem; vespere minus, *c. 6 n. 2*, III, 514.

DISPUTATIONES habentur ut ingenia magis exerceantur, et magis elucidentur difficultates, *P. 4 c. 6 n. 11*, II, 65. Earum utilitas. Intersint Scholastici, et doctrinae specimen pariter ac modestiae praebere curent, *P. 4 c. 6 n. 10*, II, 65; *R. 6 Schol.*, III, 24; *Rat. St. R. 5*, III, 223. In omnibus Facultatibus esse debent, *P. 4 c. 13*, A, II, 78; quotidianae in Collegiis, *P. 4 c. 6 n. 11*, II, 65; *R. 7 Schol.*, III, 24; *Rat. St. R. 6*, III, 224; crebrae Litterarum Humaniorum studiosis, crebriores Facultatum superiorum studiosis; ubi, non solum cum condiscipulis, verum paulo inferiores cum aliquanto provecioribus disputent in iis, quae ipsi capiunt, et proveciores cum minus provecis, *P. 4 c. 13 n. 3*, II, 77. Disputationes hebdomadariae quomodo et quando faciendae, *P. 4 c. 6 n. 10*, II, 65; *R. 14 Prof. sup. Fac.*, III, 174. Curet Rector ut non omittantur, *P. 4 c. 6*, H, II, 67. De disputationibus agatur in quodam tractatu per Generalem approbato, *P. 4 c. 13*, A, II, 78; *C. 1 d. 31*, II, 164. Eis praesideat aliquis; huius munus; *P. 4 c. 6 n. 10-12*, II, 65; *c. 13 n. 3*, II, 77; *C. 1 d. 30*, II, 164; *R. 18 Prof. sup. Fac.*, III, 174. Sinat eos, qui Theologiam repetunt, libere respondere, *R. 10 Theol. repet.*, III, 225.

Disputationes
superiorum
Facultatum.

Disputationes superiorum Facultatum summopere a Magistris curentur; horum munus, *R. 18 Prof. sup. Fac.*, III, 174; et a Praefecto Studiorum; huius munus, *R. 6, 26 Praef. St.*, III, 169, 170. Intersint alii quoque Professores; quo pacto hi urgebunt argumenta, *R. 16 Prof. sup. Fac.*, III, 174. Eis Rector frequenter intersit, *Rat. St. R. 3 Rect.*, III, 166. Publice non disputent nisi doctiores, *R. 17 Prof. sup. Fac.*, III, 174. Intersint qui Theologiam recolunt, *R. 2, 3 Theol. repet.*, III, 224; hi praecipue ad disputandum cum externis, vel ad publicas Academias, vel ad Religiosorum Conventus mittantur, *R. 26 Praef. St.*, III, 171.

Menstruae Theologorum ac Philosophorum disputationes, *R. 15 Prof. sup. Fac.*, III, 174; *R. 14 Prof. Theol.*, III, 180; *R. 17 Prof. Phil.*, III, 191. Logici, dum Summae Logicae student, ad eas non convenient, *R. 18 Prof. Phil.*, III, 192. Ubi unus est Philosophiae Magister, pro mensuris disputationibus ter aut quater habeat in anno solemniores, *R. 19 Prof. Phil.*, III, 192. Quae in disputationibus theologicis cavenda, *C. 21 d. 13, II*, 479. De forma servanda, Vide *Forma*. De mensuris et hebdomadariis disputationibus servanda diligenter quae in Regulis Professorum Theologiae ac Philosophiae praescribuntur, *R. 16 Praef. St.*, III, 170.

Casuum conscientiae disputationes hebdomadariae quales, *R. 6 Prof. cas.*, III, 188.

Disputationes
classiarum
inferiorum.

Disputationes seu concertationes eorum, qui Litteris Humanioribus vacant, *P. 4 c. 6 n. 12, II*, 65; *c. 13 n. 3, II*, 77. Privatae inter discipulos magni faciendae; modus; praemia, *R. 31 Prof. cl. inf.*, III, 206; materia, *R. 12 Prof. Rhet.*, III, 212; *R. 7 Prof. Hum.*, III, 215; *R. 10 Prof. Gram.*, III, 218; *R. 10 med. Gram.*, III, 220; *R. 9 inf. Gram.*, III, 222. Solemniores inter duas classes, *P. 4 c. 6, H, II*, 67; *c. 13 n. 3, II*, 77; *R. 34 Prof. cl. inf.*, III, 207; praesente Praefecto, *R. 33 Praef. St. inf.*, III, 198. Vide *Exercitationes litterariae*.

DISSIDENTES. Eorum reconciliatio Societati commendata, *Bul.*, I, 4, 23; *Comp. priv.*, I, 631 n. 396. Vide *Discordia*.

Facultas
dissolvendi
Collegia
et Domos.

DISSOLUTIO Domorum et Collegiorum. Ad dimittenda, alienanda vel dissolvenda Collegia vel Domos iam erecta, facultas Generalis simul cum Congregatione generali accedat necesse est, *Bul.*, I, 24, 42, 68, 185; *Comp. priv.*, I, 520 n. 19, 522; *P. 4 c. 2 n. 3, A, II*, 56, 57; *c. 10 n. 2, II*, 72; *c. 11 n. 2, II*, 75; *P. 8 c. 2 n. 2, II*, 119; *P. 9 c. 3 n. 5, 17, 18, II*, 131-133; *C. 1 d. 77, 100, II*, 173, 178. Qua licentia Collegia instituta in alios usus converti possint, *Comp. priv.*, I, 540 n. 90.

Dissolutio,
mutatio etc. in
Congregatione
generali.

Considerandum maturius an aliqua Collegiola in Domos convertenda, *C. 1 d. 117, II*, 183. De

Collegiis non bene fundatis dissolvendis deliberatum, *C. 2 d. 8, II*, 195. Collegium venetianum in Domum Professam et Probationis conversum, redditibus Collegio patavino applicatis, *C. 2 d. 25, II*, 201. Decisio de Collegio Artium conimbricensi, de bragantiensi, portuensi et septimancensi retinendis aut dissolvendis, Definitoribus commissa, *C. 2 d. 31, II*, 202. Facultas dissolvendi Collegium mirandulanum, *C. 7 in Ms. d. 98*. Videat Generalis cum Assistantibus num Collegium soranum et Montis sancti dissolvenda; spoletanum retinendum, *C. 8 d. 4, II*, 345. Dissolvenda sensim Collegia amantheanum, adriense, paulense, bibonense cum Residentia monopolitana; Collegia capuanum ac salernitanum retinenda, *C. 8 d. 5, II*, 345. Concessum Generali ut gratianopolitanam Domum Professam in Collegium mutet, *C. 9 d. 38, II*, 369; toletana dissolvatur, *C. 9 d. 38, II*, 369. Collegii tropiensis suspensio, a Vicario Generali facta, approbatur a Summo Pontifice, *Bul.*, I, 185. Permittitur translatio Domus Probationis moguntinae Aschaffenburgum et salinensis Vesuntionem; et commutatio Domus Probationis Villavicosae in Collegium, *C. 11 d. 16, II*, 380. Facultas dissolvendi Collegiolum et Residentiam in Provincia veneta, *C. 17 d. 14, II*, 437; item ut Collegium tusculanum ad Residentiae formam redigatur, *C. 18 d. 6, II*, 439; aegre de quadam Domo Professa concessum, id est, ut fiat post tentata nequidquam alia remedia et in solo casu gravissimae necessitatis, *C. 19 d. 7, II*, 448.

Potest aliquando Collegii vel Domus dissolutio fieri missis suffragiis per litteras, *P. 4 c. 2, A, II*, 57. Nulla dissolutio fiat sine Congregatione, si differri potest; si differri nequit, ius suffragii habent Generalis et Provinciales Europae; extra Europam vero Praeses Provinciae, in qua est Domus vel Collegium dissolvendum. Conceditur idem ius Assistantibus, *C. 4 d. 23, can. 4, II*, 252, 541; et duobus antiquissimis cuiusque Provinciae Professis; item Procuratori Generali et Secretario Societatis, *C. 4 d. 23, 27, can. 4, II*, 252, 253, 541; decidatur maiori parte suffragiorum, *Ibid*; *Bul.*, I, 24.

Dissolutio
extra Congre-
gationem
per suffragia.

Facultas Generali concessa ut Collegia in Domos commutare aut dissolvere possit, *C. 2 in Ms. d. 13, 19*; transferre vel dissolvere, *C. 2 in Ms. d. 34*; transferre, *C. 4 in Ms. d. 47, 54*; dissolvere quaedam indeterminate, *C. 7 in Ms. d. 97*; tria relinquere, *C. 10 act. 32, 33*. Vicario perpetuo concessum ut quaecumque Collegia, male constituta, dissolvere possit, *Bul.*, I, 185; *C. 11 d. 16, II*, 380. Concessum Generali ut parvum Collegium et Residentiam dissolvere possit, *C. 17 d. 14, II*, 437; item ut usque ad futuram Congregationem possit Collegia et Domos dissolvere, vel mutare in Residentias, vel relinquere cum consilio et suffragiis Assistantium, et Provincialis in

Dissolvendi
facultas
Generali
et Vicario
concessa.

eius Provincia sit Domus vel Collegium, *C. 20 d. 20, II, 478*; item ut duo Collegia dissolvere possit, *C. 21 d. 9, II, 478*; item quaedam Collegia, *C. 22 d. 18, II, 487*; item dissolvere aliqua Collegia in Gallia, si Provinciali eiusque Consultoribus videretur, *C. 23 d. 41, II, 510*. Vicario perpetuo concessum ut, quo tempore Societatis regimen ipsi devenierit, habeat facultatem concessam *C. 20 d. 20, C. 23 d. 41, II, 510*. Concessa Generali facultas Collegia supprimendi, *C. 24 d. 28, II, 523*.

De translatione et applicatione honorum Collegiorum, Vide *Bona* § Translatio.

Dissolutio Congregationis generalis vel provincialis, Vide *Congregatio* § Dissolutio.

Dissolutio Sodalitatum, Vide *Sodalitas*.

DISTRACTIO Superiorum et in rebus externis occupatio, radix malorum perniciosissima, *Instr. de sp. c. 1, Radices n. 4, III, 326*. Vide *Occupationes*.

Causae distractionis in oratione, *Instr. de sp. c. 3 n. 8, III, 331*. Ariditas et distractio in oratione, *Industr. c. 3, III, 405-409*; *Ex. Sp. annot. 6, 7, III, 450*; *Direct. c. 7, III, 514, 515*; *c. 27, III, 537, 538*.

DISTRIBUTIO honorum, Vide *Bona*; graduum in Societate, Vide *Gradus*; officiorum, Vide *Officia*.

DITIO pontificia, veneta, Vide *Pontifex*; *Venetiae*.

DIVERSITAS opinionum, Vide *Doctrina Societatis*; graduum, Vide *Gradus*.

DIVERTERE. Iter faciens, si transit per locum, ubi Domus aut Collegium Societatis sit, ad aliud hospitium ne divertat, *R. 48 Com., III, 13*.

DIVISIO. Divisionis amatores, Vide *Perturbatores*; *Unio*. Divisio Provinciarum, Vide *Provincia*.

DIVULGARE, Vide *Evulgare*.

DOCERE. Societati committitur et commendatur lectiones habere Theologiae et aliarum Facultatum, Artium Liberalium et Litterarum Humaniorum, *Bul., I, 19, 23, 36, 45, 453*; *Comp. priv., I, 631*. Facultas deputandi Lectores variarum Facultatum, *Ibid., et 627*; etiam ubi Universitates sunt, *Bul., I, 45, 76*; *Comp. priv., I, 654*. De methodo in docendo servanda, *R. 7-10 Prof. sup. Fac., III, 178*. Vide *Humaniores Litterae*; *Lectiones*; *Ratio Studiorum*; *Textus*. Aliquae lectiones cum maiori apparatu fieri possunt, *P. 4 c. 13, C, II, 78*; vel private, *P. 4 c. 6, E, II, 67*. Qualis ad docendum aptitudo requiratur in promovendis ad professionem, Vide *Examen ad gradum*. Incommodis ex perturbato ordine docendi, quomodo providendum, *Ord. pro St. sup. n. 3, III, 236*.

Facultas publice docendi iuxta leges civiles obtinenda, modo Ratio Studiorum observetur,

C. 23 d. 21, II, 504. Praeparatio pro obtinenda publica facultate docendi Mathesim et Scientias Naturales, fiat post cursum studiorum a designatis a Provinciali, *C. 23 d. 22, II, 505*.

Facultas audiendi in Collegiis Societatis, et Scholasticos omnes ad gradus promovendi. Excommunicantur molestare audentes, *Bul., I, 25, 225*; *Comp. priv., I, 586, 654, 655*. De facultate gradus academicos conferendi, Vide *Gradus academici*.

DOCTORATUS. Scientia in promovendis ad gradum Doctoratus requisita, *P. 4 c. 15 n. 4, II, 80*; *C. 23 d. 20, II, 504*. Vide *Gradus academici*. Insignia Doctoratus an a Nostris ferenda, *P. 4 c. 17 n. 8, M, II, 84, 85*; *C. 1 d. 131, can. 19, II, 185, 526*.

DOCTORES Societatis probati et eximii magni faciendi et diligenter consulendi, *C. 23 d. 18, II, 504*. Nostri nomine Doctoris vel Magistri, ratione gradus, inter se non utantur, *R. 64 Prov., III, 80*.

Doctores externi ad argumentandum in disputationibus nostris invitandi, *R. 16 Prof. sup. Fac., III, 174*. Doctores Theologiae, qui Societatem ingrediuntur, quando ante gradus susceptionem examinandi, *C. 7 d. 96, II, 342*; *C. 11 d. 14, can. 6, II, 380, 565*; *C. 23 d. 19, II, 504*; *Rat. St. R. 19 § 15 Prov., III, 162*. Vide *Doctrina*.

DOCTRINA CHRISTIANA ab omnibus, qui Domi sunt, addiscenda, *Exa. c. 4 n. 25, II, 12*. Ab iis, qui in Probatione sunt, addiscenda et recitanda, *P. 3 c. 1 n. 20, II, 46*; *R. 45, 76 Mag. Nov., III, 126, 129*; *R. 12 Soc. Mag. Nov., III, 132*. Item ab Scholasticis externis, *P. 4 c. 16 n. 2, II, 81*; *R. 4 Prof. cl. inf., III, 208*; *R. 2 cuiusque classis*; *R. 4 ext. audit., III, 227*. Coadiutores ex eius explicatione fructum percipere conentur, *R. 8 Coad., III, 26*.

Societati committitur ac commendatur pueros ac rudes in christiana doctrina instituere; pueros instituere in catholica religione, *Bul., I, 4, 5, 23, 336, 338, 340, 345, 350, 453*; *Comp. priv., I, 631*; *R. 98 Prov., III, 83*; *R. 39 Praep., III, 101*; *R. 66 Rect., III, 114*. Peculiare Societatis studium in ea tradenda commendatur, *Bul., I, 143*. Proponatur populo assidue in nostris ecclesiis doctrina iis temporibus et modo, qui Superiori videbitur, *P. 7 c. 4 n. 6, E, II, 112*; vel aliis locis iudicio Superioris, *P. 7 c. 4 n. 7, II, 112*. De docenda cum cantu, Vide *Cantus*.

Est proprium Coadiutorum spiritualium in doctrina christiana et aliis litteris edocendis Societatem iuvare, *Exa. c. 6 n. 2, II, 19*. De ea docenda votum faciunt Professi 4 votorum, *P. 5 c. 3 n. 3, II, 89*; et 3 votorum, *P. 5 n. 6, II, 89*; et Coadiutores spirituales, *P. 5 c. 4 n. 2, II, 90*. Cur de pueris docendis specialis in voto fit mentio, *P. 5 c. 3, B, II, 90*. Praeter id, quod ad probationes attinet, valde pium hoc opus Professis commendatur, *C. 1 d. 138, can. 21, II, 186, 527*.

Discenda.

Docenda.

Committitur Definitoribus cum Generali negotium de doctrina christiana edocenda, *C. 2 d. 30, II, 202*. Quivis Professor 3 vel 4 votorum, quivis Coadiutor spiritualis, post editam professionem vel vota simplicia, teneatur intra annum per 40 dies doctrinam christianam pueros ac rudes docere. Praeterea hoc exercitium maxime commendatur, *C. 2 d. 58, can. 20, II, 207, 533; R. 71 Prov., III, 80*.

Rectores tenentur eam legere vel docere per 40 dies per se (vel cum approbatione Provincialis per alium), *P. 4 c. 10 n. 10, K, II, 74*; intra annum postquam officium Rectoris inierint. Modus eam docendi innuitur, *C. 2 d. 65, can. 15, II, 208, 532; R. 3 Rect., III, 108*. Docenda etiam a Praepositis; neque satisfiit eam Fratribus Coadiutoribus explicando, *C. 8 sess. 64; R. 4 Praep., III, 98*.

Sacerdotes omnes eam promoveant, *R. 6 Sac., III, 14*. Quando et quomodo eam Missionarii docebunt, *R. 11 Miss., III, 20; Instr. 12 n. 5, 7, 9, 10, III, 366, 367*. In nostris ministeriis exercendis plerumque utilius erit et securius ab humilioribus, ut a doctrina christiana pueris explicanda etc., inchoare, *R. 13 Miss., III, 20*. Concionatores ad docendum pueros, et alios rudes instruendos se faciles et paratos exhibeant, *R. 7, 8 Conc., III, 17*. In visitatione interroget Provincialis de vigilantia in puerorum ac rudium in doctrina christiana institutione, *R. Prov. c. 15 n. 9, III, 87*.

Ab iis, qui in Probatione sunt, docenda pueros et alios rudiores doctrina christiana. Quorumnam afferendum de hoc experimento testimonium, *Exa. c. 4 n. 14, 22, II, 11, 12; P. 2 c. 2, C, II, 39; R. 35 Mag. Nov., III, 125*.

Iis, qui in Probatione sunt, explicanda, *P. 3 c. 1 n. 20, II, 46; R. 45 Mag. Nov., III, 126*. Instruantur Novitii in modo eam iuxta regionis morem docendi, *R. 76 Mag. Nov., III, 129; R. 12 Soc. Mag. Nov., III, 132*. Discatur ab Scholasticis nostris modus eam tradendi, qui sit captui puerorum ac rudium accommodatus, *P. 4 c. 8 n. 6, II, 70; c. 10 n. 10, II, 74; C. 1 d. 64, II, 170*. Scholastici externi in iis, quae ad eam pertinent, bene instituantur, *P. 4 c. 7 n. 2, II, 68*. In Collegiis aliquo cuiusque hebdomadae die praelegenda, *P. 4 c. 16 n. 2, II, 81; R. 4, 5 Prof. cl. inf., III, 203; R. 2 cuiusque classis; R. 4 ext. audit., III, 227*. Communiter doceatur in Collegiis, *P. 4 c. 7, B, II, 69*.

Indulgentiae docentibus ac discentibus doctrinam christianam, *Bul. I, 143, 448, 449; Comp. priv. I, 611, 612*, Vide *Ministeria*.

Catechismus.

Iuverit in compendium redactam habere explanationem rerum ad fidem et vitam christianam necessariarum, *P. 4 c. 8, F, II, 71*. Praescribitur et commendatur usus libelli V. Card. Bellarmini de doctrina christiana, *Bul., I, 128*.

Doctrina christiana

DOCTRINA. Sequenda a Nostris in quavis Facultate securior et magis approbata doctrina et auctores qui eam docent, *P. 4 c. 5 n. 4, II, 63; C. 5 d. 56 § 2, II, 281; R. 1 Revis., III, 65*. Praelegantur in quavis Facultate libri solidioris ac securioris doctrinae, *P. 4 c. 14 n. 1, II, 79*. Requiritur in Nostris doctrina exacta et solida, et modus eam proponendi, *P. 4 Prooe. n. 1, II, 53; P. 10 n. 3, II, 143*. Doctrina in Societate debet teneri, quae sit magis communis; et curandum ut omnes, ut plurimum, eandem doctrinam, quae in Societate fuerit electa ut melior et convenientior Nostris, sequantur, *P. 8 c. 1 n. 8, K, II, 115, 117; P. 10 n. 9, II, 144*. Consensio in doctrina, iudiciis et voluntate multum confert ad unionem, *P. 8 c. 1 n. 8, II, 115*; et ad conservationem boni status Societatis, *P. 10 n. 9, II, 144*. Non sunt attingendi libri, quorum doctrina vel auctores sint suspecti, *P. 4 c. 14 n. 1, II, 71*. Vitanda doctrina, quae differat a communi sensu Doctorum Ecclesiae, *P. 3 c. 1, O, II, 49*.

Admittendus ad Societatem examinetur de doctrina, *Exa. c. 5 n. 1, II, 17; R. 13 Examin., III, 184*; doctrinam sanam habere debet, *P. 1 c. 2 n. 6, II, 29*. De doctrina S. Thomae et Aristotelis, Vide *S. Thomas; Aristoteles*.

Scopus doctrinae, quae in Societate a Nostris addiscitur, est suis et proximorum animis prodesse, *P. 4 c. 5 n. 1, II, 62*; proximos ad cognitionem et amorem Dei et salutem suarum animarum iuvare, *P. 4 Prooe., II, 53; c. 12 n. 1, II, 76; Rat. St. R. 1 Prov., III, 158; R. 1 Rect., III, 166; R. 1 Praef. St., III, 169; R. 1 cuiusque Professoris*. Scholastici in litteris nihil aliud quam divinam gloriam et animarum fructum quaerant, *P. 4 c. 6 n. 1, II, 64; R. 1 Schol., III, 23, 223*. Haec media naturalia instrumentum Dei in proximorum utilitatem disponunt, *P. 10 n. 3, II, 143*. Feratur peculiaris Professorum intentio ad discipulos ad obsequium et amorem Dei ac virtutum movendos, et ut omnia sua studia ad hunc finem referant, *P. 4 c. 16 n. 4, II, 81*. Vide *Studia*.

Idem sapiamus, idem dicamus omnes. Doctrinae igitur differentes non admittantur nec verbo nec scriptis libris, *P. 3 c. 1 n. 18, II, 46; R. 42 Sum., III, 8; R. 6, 7 Revis., III, 66, 67*; si quis aliter sentiret ac Ecclesia et Doctores communiter sentiunt, suum sensum definitioni Societatis debet subicere. In opinionibus liberis, ut conformitas etiam in Societate sit, curandum est, *P. 3 c. 1 n. 18, O, II, 46, 49*. Ingrediens Societatem interrogetur an in casu dicto paratus sit ad iudicium suum submittendum, sentiendumque ut fuerit constitutum in Societate de his rebus sentire oportere, *Exa. c. 3 n. 11, II, 7; P. 4 c. 14 n. 3, II, 79*. Declarantur Constitutiones de subiciendo iudicio, *C. 5 d. 6, 50 n. 2, II, 264, 277*. Qui studiorum cursum peregit, quoad eius fieri poterit,

Qualis Societatis doctrina.

Scopus doctrinae.

De consensu in doctrina et submittendo iudicio.

doctrinae in Societate communiore se accommodet, *P. 8 c. 1, K, II, 117.*

De opinionibus novis, diversis, laxis etc., Vide *Opiniones.*

De doctrina ad professionem requisita, Vide *Examen ad gradum.*

De doctrina ad Sacerdotium et ad confessiones audiendas requisita, Vide *Examen Nostrorum.*

DOCTUS. Curent Superiores ut in omnibus Collegiis sit saltem unus doctus, quia ille exercebit reliquos, *Instr. 4 n. 4, III, 351.*

DOMARE VITIA, Vide *Abnegatio; Examen conscientiae.*

DOMINI, Vide *Principes.*

DOMINICA dies. Indulgentiae in 10 Dominicis in honorem S. Ignatii, S. Francisci Xaverii, et S. Stanislai; in 6 in honorem S. Aloisii et 5 in honorem S. Ioannis Berchmans, *Bul., I, 446, 447, 490; Comp. priv., I, 609, 610.* Indulgentiae in Dominicis diebus Quadragesimae, *Bul., I, 19, 446; Comp. priv., I, 609.*

Concio dominicalis, Vide *Concionari.*

DOMUS. De facultate eas habendi, Vide *Bona Societatis.* De qualitate, forma etc. aedificiorum, Vide *Aedificare.* De Domorum nostrorum dissolutione, Vide *Dissolutio.* Qua facultate, modo etc. Domo exeundum, et quando ad eam redeundum, Vide *Exire; Socius exeuntium.* De non admitendis in eis feminis, Vide *Clausura.* De modo etc. hospites admittendi, Vide *Hospites; Convivia.* Quales externi et quando Domi nostrae pernoctabunt, *R. 83 Praep., III, 105; R. 81 Rect., III, 115.* Domi nostrae, sed ab aliis cubiculis separati, excipi possunt qui Exercitia suscipiunt, *Direct. c. 4 n. 1, III, 512.* Valde occupati poterunt ea domi suae facere, *c. 9 n. 12, III, 518.*

Arma nulla Domi habenda, nec instrumenta rerum vanarum, ut instrumenta ad ludendum vel ad rem musicam, libri profani etc., *P. 3 c. 1 n. 14, M, II, 45, 49.* Domesticae res non referendae externis, *R. 38 Com., III, 12.* An in Domibus concedendum litterarum studium, *Exa. c. 7 n. 1, II, 21; P. 3 c. 1 n. 27, X, II, 47, 50.*

De Nostrorum excursionibus et visitationibus, Vide *Excursionibus; Visitationes.*

An Domus Probationis a reliquis Domibus et Collegiis separandae, deliberatum, *C. 1 d. 127, II, 185.* Curetur Domos Probationis, quam cito fieri commode possit, in singulis Provinciis institui, vel coniunctas Collegiis, vel separatas, *C. 2 d. 14, can. 1, II, 197, 530.* Possunt esse separatae vel coniunctae Domibus Professis vel Collegiis, sed in habitatione distincta, *P. 1 c. 4, A, II, 34; R. 3, 5 Mag. Nov., III, 121.* In Domo Probationis disponuntur mittendi ad Collegia, *Exa. c. 1, B, II, 8; P. 4 c. 2 n. 5, D, II, 57, 58; C. 1 d. 60, II, 170.* Ibi praeparatur fundamentum litterarum, humilitas scilicet omnesque virtutes, *P. 3 c. 1*

n. 27, II, 47. In Domibus Probationis festum S. Stanislai est primae classis, *Comp. priv., I, 587.*

De facultate uniendi, tamquam membra, Domibus Probationis Residentias, *C. 24 d. 15, II, 518.* De facultate habendi redditus, Vide *Bona Societatis.*

Domos tertiae Probationis separatas dotatasque admittere licet, *C. 7 d. 31, II, 327; in omnibus Provinciis erigendae, C. 20 d. 12 n. 7, II, 471.* Patres tertiae Probationis in Domibus Probationis probentur; quod si hoc commode fieri non possit, in Domibus Professis vel in Collegiis, iuxta Regulas Novitiatus, *R. 68 Prov., III, 80.* Si Domo tertiae Probationis non est, fiat probatio in Domo Probationis, sed in loco a Novitiis separato; vel, si est certa aliqua ratio, simul cum ipsis cum facultate Generalis, *Ord. Gen. c. 3, pro Prov. n. 4, III, 262.* Vide *Probatio.*

Domo Professae in magnis urbibus iudicio Generalis erigendae, *C. 3 d. 17, can. 17, II, 222, 540; fovendae et conservandae, C. 19 d. 7, II, 448; eas erigendi cura Generali commendata, C. 20 d. 13, II, 472.* Lugduni et Massiliae erigendae, rei executione Generali relicta, *C. 22 d. 16, II, 487.* Cura de eis erigendis Generali commendata, *C. 24 d. 23, II, 521.* Professi et Coadiutores formati vivant in eis, nisi sint in Collegiis ad horum utilitatem, *P. 6 c. 2 n. 3, 4, II, 95; R. 74 Prov., III, 80.* Non sunt ordinarie ad litteras addiscendas, ut Collegia, sed ad eas exercendas, nisi forte ex dispensatione, *P. 3 c. 1 n. 27, X, II, 47, 50; sed in eis necessaria et utilia studia abesse non debent, nec casuum collationes, C. 13 d. 17, II, 409.* In eis zelus animarum, perfectio et Instituti puritas elucescere debent, *R. 37 Praep., III, 101.* De earum paupertate, Vide *Bona Societatis; Paupertas.* De fundatione et fundatore, Vide *Fundatio.* Praeesse Professis, Vide *Professi.*

Generalis est Praepositus Domus Professae romanae, *C. 2 d. 49, can. 36, II, 204.* Habebit Ministrum et alios Officiales ad particularem Domus gubernationem, *P. 9 c. 6 n. 5, II, 189; C. 2 d. 73, can. 36, II, 209, 535.* Potest Vice Praepositum cum Consultoribus, Admonitore etc. ad eam gubernandam constituere, *C. 4 d. 28, can. 26, II, 254, 545.* Vice Praepositus Domus romanae, sive Minister, non sit ex numero Assistantium. Suffragium habet in Congregatione provinciali, etiamsi Professor non sit; sed curandum ut sit Professor 4 votorum, *C. 4 d. 32, can. 26, 27, II, 254, 545.* Concessum ut unus ex Assistantibus sit Praepositus Domus romanae, *C. 20 d. 5, II, 468.* Si post Generalis mortem Romae non adsit Provincialis, Vice Praepositus, si 4 votorum sit Professor, electioni Vicarii Generalis praesidebit, *Form. ad elig. Vic. n. 2, 3, II, 620.*

DON, ubi est insigne nobilitatis saecularis, non usurpandum, *C. 2 d. 85, can. 2, II, 210, 580.*

DONARE, Vide *Dare; Paupertas.*

Domus
Professorum.

Domus
Professorum
romana.

Domus
Probationis.

Donare

DONATIONES accipiendi et commutandi facultas, *Comp. priv.*, I, 535, 549. Quae et qua ratione accipi possint in parvis Collegiis, P. 4 c. 2 n. 6, II, 57. Conditiones in donationibus ne admittat Provincialis sine facultate Generalis, R. 76 *Prov.*, III, 81. Donationes honorarias quales facere possit Procurator, R. 2 *Proc.*, *Assist.*, III, 72; R. 6 *Proc. Prov.*, III, 94. Vide *Munuscula*. Si cui quidquam ab externo donetur, in usum communem dispensetur, C. 6 d. 21, can. 7, II, 297, 551; R. 64 *Praep.*, III, 103; R. 60 *Rect.*, III, 113. Vide *Eleemosynae*; *Paupertas*.

DORMIRE. Statuatur tempus cubandi, surgendi etc., P. 3 c. 2 n. 2, II, 51; P. 4 c. 10 n. 9, II, 74; R. 2 *Excit.*, III, 157; sed videat Superior num cum aliquo sit dispensandum, P. 3 c. 2, B, E, II, 52. Somno, quantum temporis satis est, tribuendum, P. 4 c. 4 n. 1, II, 60; generatim intra 6 et 7 horas, P. 3 c. 2, E, II, 52; secundum Medici iudicium, P. 6 c. 2 n. 16, II, 97. Detur signum per campanam ut se ad somnum recipiant, P. 4 c. 10, I, II, 74; C. 1 d. 63, II, 170. Quomodo dormiendum, P. 3 c. 2, E, II, 52; R. 12 *Com.*, III, 10; R. 5 *Excit.*, III, 157. Audito signo surgendi, obediendum, P. 4 c. 10 n. 9, II, 74. Lectus operiendus, R. 18 *Com.*, III, 11. Vide *Poenitentiae*; *Valetudo*.

DOTATIO Collegiorum, Vide *Fundatio*; *Pensiones*.

DUBIA circa Constitutiones et privilegia, Vide *Constitutiones*, *Privilegia*. Nostri in dubiis seu scrupulis aequiescere poterunt Superioribus, *Comp. priv.*, I, 655; *Exa. c. 3 n. 12*, D, II, 7, 8. Confessarius, in dubiis an mortale sit quod proponitur, ab eo, etiamsi ex genere suo reservatum sit, potest absolvere, *Ord. Gen. c. 6 n. 8*, III, 275. In Congregatione provinciali nihil potest proponi, quod dubium sit an substantialibus Instituti repugnet, C. 6 d. 12, 19 n. 3, can. 3, II, 293, 296, 549; C. 7 d. 35, II, 329; *Form. Congr. prov. n. 44*, 45, III, 613.

DURATIO Congregationis, Vide *Congregatio*. De duratione praeceptorum et privilegiorum, Vide *Praecepta*; *Privilegia*. Duratio muneris Superiorum, Vide *Superiores* § Duratio.

ECCLESIA. Regulae ut cum Ecclesia sentiamus, *Ex. Sp.*, III, 498. Vide *Doctrina Societatis*.

De facultate ecclesias erigendi, admittendi etc., Vide *Bona Societatis*. Societas admittit ecclesias ad auxilium animarum, P. 6 c. 2 n. 2, II, 95. Ab ecclesia visitatio Domus vel Collegii inchoanda, R. 121 *Prov.*, III, 85. Assidue in ea verbum Dei praedicandum, P. 7 c. 4 n. 6, II, 112; in ea professio emittenda, non autem necessario vota Coadiutorum formatorum, P. 5 c. 3 n. 2, II, 89; c. 4 n. 1, II, 90. Templi ornatus in festis sit moderatus, R. 102 *Prov.*, III, 83. De forma nostrarum ecclesiarum nihil est determinatum, C. 1

d. 113, can. 11, II, 182, 526. Ecclesiae Societatis Professae nullos redditus habere possunt, Vide *Paupertas*. Arca non sit in ecclesiis nostris ad eleemosynas coniciendas, nec pro nobis nec pro aliis, P. 6 c. 2 n. 8, II, 96; C. 2 d. 78, can. 23, II, 209, 533; R. 15 *Praef. eccl.*, III, 142. Cappellaniae in eis an erigendae, *Bul.*, I, 66; P. 4 c. 2 n. 4, B, II, 56, 57; C. 1 d. 103, 134, can. 10, II, 181, 186, 526. De indulgentiis, quas in eis lucrari licet, Vide *Indulgentiae*. Regulae Praefecti ecclesiae, III, 141-143. Regulae Aeditui, III, 147-149.

Vide etiam *Altare*; *Benedictio*; *Communio*; *Exsequiae*; *Sepultura*, etc.

Notanda de ecclesiis parochialibus Regularium, praesertim in locis Missionum, *Comp. priv.*, I, 574.

ECCLESIASTICI, quomodo per Exercitia dirigendi, *Direct. c. 9 n. 10*, III, 518. Nulla reformandi Cleri cura suscipienda, R. 19 *Miss.*, III, 21. Vide *Beneficia*.

EDITIO librorum, Vide *Libri*. De edendis Canonibus, Decretis, Instituto, Vide *Canones*; *Decreta*; *Epitome*; *Institutum*.

B. EDMUNDUS Campion et Socii. Eorum cultus confirmatio, Missa et officium, *Bul.*, I, 453; *Comp. priv.*, I, 590.

EDUCATIO bona filiorum commendanda, R. 11 *Conc.*, III, 17. Vide *Docere*; *Scholastici externi*.

EFFORMARE. De efformandis Superioribus, Concionatoribus et Professoribus, Vide *Superiores*; *Concionatores*; *Professores*.

EFFUSIO ad exteriora, *Direct. c. 6*, III, 413, 414. In Superioribus est malorum radix admodum perniciosa, *Instr. de sp. c. 1*, *Radices n. 4*, III, 326; *Instr. 13 c. 2 n. 2*, III, 369. Vide *Ministeria*.

EGREDI. Tempore Congregationis generalis in quadriduo an Domo egrediendum, *Form. n. 27*, II, 583. Quando, quomodo Domo egrediendum, Vide *Exire*; *Socius exeuntium*. Egredi e Societate, Vide *Dimittere*; *Apostatae*.

ELECTIO Praepositi Generalis, Vicarii Generalis, Concionatoris electionis, Inclusoris, Compromissariorum, Vide *Congregatio generalis*. Electio Assistantium et Admonitoris, Vide *Assistentes*; *Admonitor*. Electio Secretarii et Assistantis electionis, et Secretarii Congregationis, Vide *Secretarius*. Electio Definitorum et Deputatorum, Vide *Definitores*; *Deputati*. Electio in Congregatione provinciali eorum, qui Romam sunt mittendi, et Substitutorum, Vide *Congregatio provincialis*.

De electione status tempore Exercitiorum facienda, *Ex. Sp.*, III, 469-475; *Direct. c. 22-33*, III, 532-544.

ELEEMOSYNA. Christi fideles prohiberi non possunt ne nobis eleemosynas elargiantur, *Comp. priv.*, I, 568. In Domibus Professis Procurator eleemosynarum habendus. Possunt esse plures; sed

De petendis
vel
admittendis
eleemosynis.

quam paucissimi in mendicando occupandi, *Comp. priv.*, I, 569; *P. 1 c. 2, A*, II, 29; *P. 6 c. 2 n. 3, 10*, II, 95, 96; *R. 59, 60 Praep.*, III, 103; *R. 5 Proc. Dom. Prof.*, III, 106. Eleemosynae perpetuae relinqui possunt Domibus Professis, sed hae ius civile ad eas exigendas non habent, *P. 6 c. 2 n. 6, B*, II, 95, 97. An ostiatim an per Procuratorem petendae, *C. 1 d. 103*, II, 180; qua moderatione, plane amore Dei, *P. 6 c. 2 n. 10*, II, 96; *R. 2, 4 Proc. Dom. Prof.*, III, 106; *Ord. Gen. c. 4 n. 8*, III, 268. Quomodo a peregrinis petendae. Ubi est Domus Societatis, nil ab externis accipient sine facultate illius Superioris, *R. 4, 11 Peregr.*, III, 22, 23. Non licet externis suadere ut eas nobis, potius quam aliis pauperibus, dent; sed petendae simpliciter necessitates nostras explicando, *P. 6 c. 2 n. 6, 10*, II, 95, 96; *C. 2 d. 56, can. 22*, II, 206, 533. In aliena Provincia non colligendae sine licentia Praepositi illius Provinciae, *C. 23 d. 35*, II, 508. Arca non sit in ecclesiis nostris ad eleemosynas coniciendas, nec pro nobis nec pro aliis, *P. 6 c. 2 n. 8*, II, 96; *C. 2 d. 78, can. 23*, II, 206, 533; *R. 15 Praef. eccl.*, III, 142. De non accipiendis eleemosynis pro ministeriis, Vide *Ministeria*. Eleemosynae acceptae, in communem usum dispensandae; eas ad proprium usum accipere non licet, *P. 64 Praep.*, III, 103; *Instr. 15 c. 1 n. 1, 2*, III, 375. An Collegia eleemosynas petere possint, Vide *Collegia*. Sacerdotes sine Superioris facultate nil, quod in pauperes distribuunt, ab aliis petant, *R. 22 Sac.*, III, 15. Vide *Mendicare*. Parochi in funeribus externorum in nostris ecclesiis maiorem non possunt exigere eleemosynam, *Bul. I*, 197; *Comp. priv.*, I, 591.

Eleemosyna
in funeribus.

De dandis
eleemosynis.

Regulae in distribuendis eleemosynis servandae, *Ex. Sp.*, III, 496, 497. Cum aliqua bona applicant Societati, ex his aliquae eleemosynae in pauperes eius oppidi, ubi sunt bona, distribuuntur, *R. 89, 96 Prov.*, III, 82, 83. Quatenus in Domibus vel Collegiis dari debeant, praescribet Provincialis, *R. 96 Prov.*, III, 83. Is in visitatione Domus vel Collegii interroget quae eleemosynae pauperibus externis dentur, *R. Prov. c. 15 n. 15*, III, 87. Quid possit circa eleemosynas Procurator Assistentiae ex Generali intelligat, *R. 6 Proc. Assist.*, III, 72; et ex Provinciali Procurator Provinciae, *R. 6 Proc. Prov.*, III, 94; et lanitor ex Superiore, *R. 11 Ianit.*, III, 151. Hospites ex Nostris, et transeuntes per Collegium, etiam Professi, possunt aliqua eleemosyna iuvare, si indigent, *P. 4 c. 2, F*, II, 58; *P. 6 c. 2, D*, II, 97; *C. 7 d. 18*, II, 321; *R. 82 Praep.*, III, 105; *R. 80 Rect.*, III, 115. Qua cautela a Missionariis elargiendae, *Instr. 12 n. 11*, III, 867; et a Confessariis, *Instr. 15 c. 2 n. 6*, III, 376.

ELEMENTARES scholae, Vide *Scholae*.

ELENCHUS. Index variarum quaestionum iuxta ordinem Summae S. Thomae, quas Magistri tra-

ctabunt, *Ord. pro St. sup. n. 8*, III, 238-242. Propositiones aliquot, quae in scholis nostris non sunt docendae, *n. 14*, III, 244-248; quatenus prohibeantur, *n. 15*, III, 248. Quaestionum tradendarum et omittendarum in Theologia et Philosophia accuratior index fiat, *C. 12 d. 56 n. 3*, II, 403. Curet Generalis ut elenchus opinionum, quas Nostri docere non debent, conficiatur. Communicandus Provinciis, antequam ultima ei manus apponatur, *C. 14 d. 5*, II, 413; *C. 16 d. 36 n. 4*, II, 432. Elenchus R. P. Piccolomini recudendus; sed non officit facultatibus quarundam Provincialium, *C. 18 d. 20*, II, 444. Dum Ratio Studiorum nostris temporibus accommodatur, opinionum et auctorum proscribendorum elenchus a Provincialibus Generali approbandus proponatur, *C. 20 d. 10*, II, 470. Conficiatur in singulis Provinciis accuratus quaestionum in Theologia tradendarum vel omittendarum elenchus, *C. 23 d. 16 n. 1*, II, 502.

Elenchus praeceptorum totam Societatem obligantium, Vide *Praecepta*.

In elenchum referenda praecipua Decreta, ut Consultores quotannis ad Generalem scribant num executioni fuerint mandata, *C. 16 d. 38*, II, 432. Elenchus eorum, quae a Provincialibus et Superioribus localibus circa executionem praestanda sunt, *C. 6 d. 36 n. 1*, II, 308; *Instr. 18*, III, 380. De elencho locorum vulgatae Constitutionum editionis, quae emendatione egere videntur, *C. 24 d. 27*, II, 523.

ELOGIA defunctorum quomodo scribenda, *C. 21 d. 23*, II, 481.

EMERITI. Suffragia extraordinaria pro Assistentibus, Secretario Societatis, et Provincialibus officio defunctis facienda, *C. 9 d. 21, can. 23*, II, 365, 562. De iure Provincialium et Assistentium, officio perfunctorum, ad Congregationem provincialem, *C. 7 d. 2*, II, 315; *C. 9 d. 15, can. 15*, II, 363, 561. De Syndicatu Superiorum emeritorum, Vide *Superiores* § Syndicatus. De ratione domesticae oeconomiae ab ipsis et a Procuratoribus emeritis reddenda, *C. 8 d. 60 n. 4*, II, 360. Vide *Rationes*.

EMPHYTEUSIS acceptatio, *Comp. priv.*, I, 535 n. 78, 79. Quando bona emphyteutica rursus possunt emphyteuticari, *Comp. priv.*, I, 539 n. 88, 569. Vide *Contractus*; *Bona*.

EMPTIO et venditio, Vide *Negotiatio*. Regulae Emptoris, III, 153.

ENCYCLICAE QUANTA CURA et AETERNI PATRIS plena Societatis adhaesio, *C. 23 d. 12, 15*, II, 500, 501.

De encyclicis Generalium servandis, *R. 23 § 5 Soc. Prov.*, III, 92; *Ord. Gen. c. 8 n. 4*, III, 276.

EPHEMERIDES. Horum et similium libellorum lectio iis solum permittenda, quibus nihil inde detrimenti obveniat, *C. 22 d. 15*, II, 487.

Elenchus
quaestionum.

Qui in Domibus versantur, quas Provinciae dispersae habent intra fines alterius Provinciae, inscio vel invito huius Provinciae Praeposito, nihil in publicis ephemeridibus typis edant, *C. 23 n. 35, II, 508*. Articuli, folio periodico destinati, subiacent censurae, *Ord. Gen. R. P. Beckæ n. 12, III, 316*. Calumniam vel errorem aliquando statim, inconsulto Provinciali, confutare quomodo liceat, *n. 13, III, 316*. Vide *Censura librorum*; *Libri*.

EPISCOPI, Vide *Praelati*. De Episcopis e Societate, *Ibidem*. De Seminariis Episcoporum, Vide *Seminaria*. De absolutione a casibus episcopalibus, *Comp. priv., I, 516, 518 n. 10 § 2*. Vide *Reservatio*. Vide etiam *Exemptio*.

Quomodo
mittendae
vel recipiendae
epistolae.

EPISTOLAE, LITTERAE. Non scribendae nisi cum licentia Superioris; et ei ostendendae, quem Superior designaverit. Simili ratione recipiendae, *Exa. c. 4 n. 6, II, 9*; *P. 3 c. 1, B, II, 48*; *R. 39 Sum., III, 8*. Quae ad subditos scribuntur, vel quas ipsi scribent, videat Superior per se vel per virum fidelem, qui, lectas, reddat aut non reddat, prout expediat, *R. 35 Praep., III, 101*; *R. 35 Rect., III, 111*. Revisor litterarum eas diligenter examinet, *C. Poloc. 3 d. 7, II, 458*. Litterae Nostorum vel ad Nostros inscio Superiore ne deferantur, *R. 37 Com., III, 12*; ii vero, ad quos dabantur, eas esse acceptas ne intelligant, *R. 3 Ianit., III, 151*. Scholastici dare vel accipere litteras ne assuescant sine necessitate, *Instr. 7 n. 2, III, 354*. Acceptio seu missio litterarum absque licentia expressa, quae acceptio vel missio contineat rationem peccati mortalis, est casus in Societate reservatus, *C. 5 d. 51, Octavo, II, 278*.

Modus
eas scribendi.

Formula scribendi, *C. 2 d. 54, can. 28, II, 205, 534*. Alia magis completa, *III, 41-45*. Vitanda vana aut offensiva, *R. 35 Praep., III, 101*; *R. 35 Rect., III, 111*; saecularia, inutilia, nuntii non consentanei viro Religioso, locutiones aulicae et saeculares, assentatiunculae, etc., *Ord. Gen. c. 4 n. 4, III, 268*. Tractatio de rebus et negotiis Principum prohibita, *C. Poloc. 3 d. 7, II, 457*. Vide *Negotia*; *Politica*. De ratione et modo litteras scribendi, *R. Secr. Soc. c. 8, III, 62*.

Epistolae
ad Superiores
mediatos.

Libera esse debet per epistolas cum Superioribus mediatis communicatio, *C. 21 d. 22, II, 481*; *Form. scrib. n. 13, III, 42*; clausae tamen per manus Superiorum localium transeant Epistolae, *C. 22 d. 21, II, 488*. In visitatione Domus vel Collegii interroget Provincialis an aliquis Superior impediens libertatem ad mediatos scribendi, aut significaverit sibi non placere ut de ipso aut de eius gubernatione scribatur, *R. Prov. c. 15 n. 19, III, 88*. Superiorum mediatorum epistolae, vel ad ipsos scriptae, ne Superiori immediato ostendantur, *Ord. Gen. c. 4 n. 5, III, 268*; sed epistolae, in quibus facultates aliquae Superiorum mediatorum includantur, ostenduntur Superiori immediato, *C. 23 d. 39, II, 509*.

Assistentium et Admonitoris Generalis epistolae, et ad illos scriptae, aperiri nequeunt nisi a Generali, *C. 7 d. 14, II, 320*; item quae ad Electos pro Congregatione generali vel Procuratorum scribuntur, et ad illas responsa, *C. 11 d. 27, can. 8, II, 384, 565*; item Secretarii Societatis aut aliorum ad ipsum, *C. 14 d. 13, II, 416*. Epistolae, in aliena Provincia degentium, ad suos Superiores mediatos scriptae, et horum ad illos, a Superioribus localibus ne aperiantur, sed clausae per ipsorum manus transeant, *C. 22 d. 21, II, 488*. Socii Provincialis aut aliorum ad ipsum epistolae a Superiore locali ne aperiantur, *C. 23 d. 36, II, 508*. Consultores litteras obsignatas dabunt, *Form. scrib. n. 20, III, 42*.

Quae epistolae
nec aperiendae
nec retinendae.

Vicarius Generalis epistolas, si negotia continent, Assistentibus ostendet, *Offic. Vic. n. 12, III, 51*. A Consultoribus quae et quomodo epistolae scribendae ad Provinciale et Generalem, *Form. scrib. n. 20, 21, III, 42*; *R. 10 Cons., III, 188*. De litteris Officialium nostrarum Universitatum ad Generalem et Provinciale, *P. 4 c. 17 n. 7, II, 84*. De litteris Confessoriorum Principum, *Ord. Gen. c. 11 n. 2, III, 281*. De moderatione in dandis litteris ad Generalem adhibenda, *Instr. 9, III, 357-360*. Quae ad Nostros scribuntur a Scholasticis, latine scribantur, *Rat. St. R. 8 Rect., III, 166*.

De nonnullorum
epistolis
singillatim.

Viri honoratiores et Praelati aliquando a Generali et Provinciali per litteras colendi, *R. 14 Secr. Soc., III, 58*; *R. 21 Soc. Prov., III, 91*.

De litteris privatis Secretarii Societatis, Substitutorum et Socii Provincialis, *R. 32 Secr. Soc., III, 60*; *R. 20 Substit., III, 65*; *R. 9 Soc. Prov., III, 90*.

Vitanda Novitiorum communicatio verbo aut scripto cum iis, qui eos a bono proposito removere possunt, *Exa. c. 4 n. 6, II, 9*; *P. 1 c. 4 n. 4, II, 33*; *P. 3 c. 1 n. 2, A, B, II, 43, 48*.

Qui in tertia Probatione versantur, non accipient nec scribent litteras officiosas, multoque minus de rebus novis, *R. 11, 18 Instruct., III, 119, 120, 264*.

Ad mulieres scribere, nisi in necessitate aut cum spe magni fructus, Nostros non sinat Superior; nec hoc permittat nisi viris valde probatis et prudentibus, *R. 72 Praep., III, 104*; *R. 70 Rect., III, 114*; *Instr. 3 n. 9, III, 348*.

De sigillo ad litteras obsignandas, Vide *Sigillum*.

Litterae quadrimestres qua lingua faciendae, quot exempla conscribenda, quibus mittenda, *P. 8 c. 1, M, II, 117*. Quadrimestres in annuas convertendae, *C. 2 d. 37, II, 203*. Litterae ad aedificationem spiritualem et mutuam consolationem semel in anno a singulis Praepositis et Rectoribus scribendae. Quot fient exempla, *C. 2 d. 54, II, 205*. Fiat Deputatio, quae rationem conscribendi litteras annuas examinet et emendet, *C. 3 d. 7,*

Litterae
quadrimestres
et annuae.

II, 220. De annuis ad Urbem et ex Urbe ad Provincias mittendis; de expensis ad earum compendium faciendum, et exempla describenda, *C. 4 d. 38, can. 12, II, 256, 542.* Praetitorum annorum annuae imprimendae; insequentium vero ab aliquo, totius Societatis sumptibus alendo, fiant, *C. 7 d. 19, II, 322.* Annuarum usus instauretur. In proximis, cuiusque Provinciae ortus, progressus ac status notitia tradatur, *C. 21 d. 20, II, 480.* Instructio pro litteris annuis scribendis et mittendis; earum materia et modus. Legantur statim, asserventur in praecipua Provinciae Domo, *Form. scrib., n. 26-31, III, 48-45. R. 7 Praef. lect. ad mens., III, 144.* De diligentia in litteris annuis scribendis, *R. 27 Secr. Soc., III, 93.* Externis ne ostendantur, *Ord. Gen. c. 4 n. 11, III, 269.* De colligente puncta pro litteris annuis, *P. 8 c. 1, M, II, 117; Form. scrib. n. 26, III, 48.* De harum editione, *R. Secr. Soc. c. 9, III, 62.*

Litterarum
aedificationis
utilitas.

Litterarum de rebus aedificationis missio confert ad unionem animorum, *P. 8 c. 1 n. 9, M, II, 115, 117; c. 2, B, III, 119; Form. scrib. n. 1, III, 41;* hoc modo concordia et charitas cum aliis Provinciis fovenda, *R. 94 Prov., III, 88.* Quanam in archivio Societatis asservandae, *R. 6, 7 Secr. Soc., III, 56, 57;* et Provinciae, *R. 23 Soc. Prov., III, 92; Ord. Gen. c. 8 n. 5, III, 277;* et cuiusque Domus et Collegii, *Ord. Gen. c. 8 n. 4, III, 276.*

Litterae soli.

In litteris soli scribendis quae servanda, *Form. scrib. n. 17, III, 42; Ord. Gen. c. 4 n. 7, III, 268; Instr. 9 n. 8, 9, III, 358.* De litteris soli receptis, *R. 22 Secr. Soc., III, 59.*

Caecae.

Si cui de Congregatione dentur litterae caecae, quid faciet, *C. 12 d. 44, II, 400; Form. Congr. gen. n. 37, II, 584; Form. Congr. prov. n. 25, II, 608.*

Bancariae.

De litteris bancariis, sive de credito, *R. 12 Proc. Gen., III, 70.*

Patentes.

Iis, qui mittuntur, dentur litterae patentes, *P. 7 c. 2, G, M, II, 109, 110; R. 12 Peregr., III, 23; R. 117 Prov., III, 85; R. 85 Praep., III, 105; R. 83 Rect., III, 115.* Servetur in archivio Formula litterarum patentium, *R. 7 Secr. Soc., III, 57.*

De litteris patentibus ad nominandos Superiores, Vide *Superiores.*

De epistolis Ciceronis, *R. 1 Prof. supr., med. et inf. Gram., III, 216, 219, 221.*

EPITOME Instituti conficienda, *C. 12 d. 56 n. 1, II, 408;* imprimenda, *C. 13 act. 11.* Vide *Catalogi; Elenchus.*

EQUITARE, Vide *Iter.*

ERECTIO. Facultas erigendi ecclesias, hospitalia et alia pia loca in remotissimis regionibus, *Bul., I, 19.* De facultate erigendi Domos et Collegia, Vide *Aedificare.* De erectione crucis tempore missionis, Vide *Cruz.* De erectione Sodalitatum, Vide *Sodalitas.*

ERROR vel calumnia aliquando statim, inconsulto Provinciali, quomodo confutandus, *Ord. R. P. Beckæ n. 13, III, 316.*

ESSENTIALIA Instituti, Vide *Substantialia.*

ETHICA, Vide *Philosophia moralis.*

ETHNOLOGIA. De cultu exquisitiori aliquorum in ethnologia etc., *C. 23 d. 23, II, 505.*

EUCCHARISTIA, Vide *Communio; SS. Sacramentum.*

EVULGARE Canones et Decreta, Vide *Canones; Decreta.* De evulgantibus secretum, Vide *Secretum.*

EXAMEN conscientiae generale et particulare, *Ex. Sp., III, 454; Direct. c. 13, III, 528.* Conscientia bis quotidie examinanda, *P. 3 c. 1 n. 11, II, 45; P. 4 c. 4 n. 3, 4, II, 61; R. 6 Sum., III, 3; R. 1 Com., III, 10.* De examine matutino Sacerdotum. Diebus festis non fit examen ex praescripto, ubi mane habita est concio, *Ord. Gen. c. 4 n. 1, III, 267.* Examinis tempore nemo sine expressa facultate ad ianuam vel ecclesiam vocandus. Audito examinis signo, ad cubiculum eundum, *C. 7 d. 25 n. 2, can. 6, II, 326, 552.* Seriae exhortationes de examine conscientiae fiant. Examinis particularis usus commendatur, *Instr. de sp. c. 3 n. 5, III, 330.* De visitando examine, *R. 50 Praep., III, 102; R. 47 Rect., III, 112.* Vide *Visitatio.* Examinis conscientiae usus absolventi Exercitia Spiritualia commendatur, *Direct. c. 40 n. 4, III, 552;* item Discipulis, *R. 3 Prof. sup. Fac., III, 172; R. 5 Prof. cl. inf., III, 203.*

Examen
conscientiae.

Non omnia in examine contenta a singulis ex iis, qui in Societatem admitti desiderant, inquirenda, praesertim si iam noti sint. Ante autem, quam Domi recipiantur, fere semper de rebus maioris momenti, praesertim de iis, quae excludere solent, examinentur, *Exa. c. 1, A, II, 3.* In aliquibus quaestionibus magna cautio adhibenda, *Exa. c. 2, A, II, 5.* Si quid est, quod secretum requirat, id observabitur, *Exa. c. 3 n. 1, II, 6; R. 18 Mag. Nov., III, 123.* Quando et quomodo examinandi, *Exa. c. 1 n. 13, A, II, 3; P. 1 c. 4 n. 5, II, 34; R. 14 Mag. Nov., III, 122.* Examinandus etiam qui ad Societatem redit, sive recesserit sponte sua, sive dimissus, *P. 2 c. 4 n. 8, II, 42.*

Examen
admittendorum
ad Probationem.

De officio Examinatoris, *Exa. c. 1, A, II, 3; P. 1 c. 1 n. 3, 4, D, II, 27, 28.* Eius Regulae, *III, 133, 134.* Qui Societatem ingredi petit, post 2 vel 3 dies examinari accuratius incipiat. Ordo examinandi. Quae magis illi explicanda, *Exa. c. 2, E, II, 5; R. 14, 15, 23 Mag. Nov., III, 122, 123.* Communia omnibus examinandis, *Exa. c. 3, 4, II, 6-17.* Examen eruditorum et Scholasticorum, *Exa. c. 5, 7, II, 17, 18, 21, 22; Coadiutorum, c. 6, II, 19, 20; indifferentium, c. 8, II, 22, 23; propensi ad studia et non indifferentis, et ad ea minus apti, C. 4 d. 67, II, 261; R. 16 Mag. Nov., III, 123.*

Examen semestre Novitiorum.	<p>Interrogatus, sincere respondeat; et Confessarius admoneatur ut eius conscientiam exstimulet. Quid, si non sincere respondet, <i>Exa. c. 2, A, II, 5; c. 3 n. 1, A, II, 6, 7. Vide Impedimenta</i></p> <p>Quaenam a Novitiis singulis sex mensibus legenda et considerata; de quibus interrogandi. Examen scripto constet. Cui ratio conscientiae reddenda et confessio generalis facienda, <i>Exa. c. 1 n. 13, II, 3; c. 3 n. 14, II, 7; c. 4 n. 38, 41, II, 15; c. 5 n. 4, II, 17; P. 1 c. 1, D, II, 28; R. 63-67 Mag., Nov., III, 128; R. 13 Soc. Mag. Nov., III, 133. Ne a Novitiis Constitutiones, sed harum compendium legantur; alicui tamen, Superioris iudicio, omnes ostendi possunt, Exa. c. 1, G, II, 4; P. 1 c. 4, E, II, 35. Qui a studiis aut aliis locis Societatis, ubi diligenter examinati non fuerint, veniunt, etiam examinandi sunt, P. 1 c. 4 n. 7, II, 84.</i></p>	<p>minimum hora (vel longiori tempore, si consuetudo fert Provinciae), <i>C. 11 d. 24 n. 1, 2, can. 5 n. 1, 2, II, 383, 565; Rat. St. R. 19 § 6 Prov., III, 161; R. 23 Praef. St., III, 171. Ad sacros ordines promovendi per semihoram saltem examinentur, C. 13 d. 16 n. 2, II, 409; Ord. Gen. c. 7 n. 4, III, 275.</i></p>	Tempus.
Examen ante vota biennii.	<p>Interrogandi ante vota biennii an velint se duci sinere circa studia; et de indifferentia ad gradum et ad omnia; circa ingressum in Societatem, <i>Exa. c. 7 n. 3-5, II, 21; R. 80-84 Mag. Nov., III, 130. Admoneantur de effectu votorum, R. 84 Mag. Nov., III, 130.</i></p>	<p>Sub singulorum annorum finem flet examen, <i>C. 7 d. 33 n. 1, II, 328; Rat. St. R. 19 § 6 Prov., III, 161.</i></p>	Materia.
Examen Scholasticorum post studia.	<p>De examine Scholasticorum, studiis absolutis, <i>R. 85-87 Mag. Nov., III, 130. Interrogandi an sint firmi in vocatione ac votis Deo oblatis. Quae alia interroganda, Exa. c. 7 n. 7, 8, II, 22; P. 1 c. 4 n. 7, II, 84; C. 9 d. 39 n. 4, II, 369. Reddenda ab eis ratio vitae, a tempore quo ad studia missi sunt, Exa. c. 4 n. 39, II, 15; P. 4 c. 10 n. 5, II, 78; R. 1:1 Prov., III, 86.</i></p>	<p>Examen flet de materia toto anno a Magistris tradita, iis exceptis, quae sub ipsum examinis tempus decurruntur, <i>C. 11 d. 24 n. 3, can. 5 n. 3, II, 383, 565; Rat. St. R. 19 § 6 Prov., III, 161. Ad Theologiam admittendi, examen de universa Philosophia subeant. C. 16 d. 20, II, 429. Non praescribendum ut Philosophi in fine anni examen de Mathesi per semihoram subeant, C. 20 d. 25 n. 2, II, 475. Ex quaestionibus illis, quae principia continent scientiae moralis, aliquae pro examine annuo Theologiae dogmaticae sunt seligendae, C. 24 d. 24 n. 5, II, 522. Vide hic <i>Examen ad gradum.</i></i></p>	Suffragiorum numerus,
Examen Nostrorum in doctrina. Examinis necessitas.	<p>Scholastici, studiis absolutis, in omnibus Facultatibus, quibus operam dederint, examinentur, <i>P. 4 c. 6, L, II, 67. Philosophi sub singulorum annorum finem examinentur, et qui Philosophiam universam vel partem illius ante ingressum in Societatem audierunt. Theologi item singulis annis examinandi, C. 7 d. 33 n. 1, 2, II, 238; Rat. St. R. 19 § 1, 3, 5 Prov., III, 160, 161. Qui ante ingressum in Societatem aliquid Philosophiae aut Theologiae audivit, examinatur vel studia repetat, quod generatim potest illi ultro concedi, C. 11 d. 24 n. 4, can. 5 n. 4, II, 383, 565; Rat. St. R. 19 § 5 Prov., III, 161.</i></p>	<p>Auditores Philosophiae a 1.º ad 2.^m annum promovendi, si ex 4 ferant 2 suffragia; a 2.º ad 3.^m si 3, <i>C. 22 d. 35, II, 492. Metaphysici, ut ad Theologiam scholasticam admittantur, ex 5 suffragiis 3 ferant, C. 8 d. 37 n. 6, can. 15, II, 355, 558. Auditores Theologiae a 1.º ad 2.^m annum promovendi, si ex 4 ferant 2 suffragia; a 2.º ad 3.^m et a 3.º ad 4.^m, si 3, <i>C. 8 d. 37 n. 3, can. 12, II, 355, 558. Ad Sacerdotium promovendi, ex 4 Examinatoribus a 3 saltem approbentur, C. 13 d. 16, II, 409; Ord. Gen. c. 7 n. 4, III, 275.</i></i></p>	qualitas,
Duratio.	<p>Promovendi ad Sacerdotium, de Theologia morali examinentur. Qui immaturus tribunali poenitentiae ad Sacerdotium promovetur, non audiat confessiones antequam eodem modo probetur. Qui ad Societatem admittuntur Sacerdotes, idem examen subeant; iis exceptis, qui sine examine ad professionem 4 votorum admittuntur, <i>C. 13 d. 16, II, 409; Ord. Gen. c. 7 n. 4, III, 275. Theologiae studiosi quotannis examen de Theologia morali subeant; et aliud de universa Theologia morali ante sacrorum Ordinum susceptionem, C. 20 d. 25 n. 1, II, 475.</i></p> <p>Metaphysici et Theologi tertii anni per horam examinentur; reliqui Philosophi ac Theologi media</p>	<p>Nemo a 1.º anno Philosophiae ad 2.^m, aut a 2.º ad 3.^m admittatur, qui mediocritatem non attigerit. Ad Theologiam audiendam nemo admittatur, qui mediocritatem non superaverit, <i>C. 7 d. 33 n. 1, II, 328; Rat. St. R. 19 § 1 Prov., III, 160. In Theologia nemo ad insequentem annum admittatur, qui mediocritatem non superaverit, C. 7 d. 33 n. 2, II, 328; Rat. St. R. 19 § 3 Prov., III, 160. Ille attingit mediocritatem, qui ea, quae audivit, bene intelligit, et illorum rationem reddere potest; eam superat, qui cum satisfactione tueri potest quae a Magistris audivit, <i>C. 7 d. 33 n. 1, 2, II, 328; Rat. St. R. 19 § 1 Prov., III, 160.</i></i></p>	modus.
Examen ad Probationem	<p>Metaphysici et Theologi tertii anni per horam examinentur; reliqui Philosophi ac Theologi media</p>	<p>In omnibus Philosophiae ac Theologiae examini- bus, iudicium Examinatorum non sit comparativum sed absolutum de requisito progressu ac capacitate, <i>C. 12 d. 22 n. 4, II, 394; et scripto constet, Rat. St. R. 19 § 7 Prov., III, 161; potest ferri et ex responsis examinati et ex praevia cognitione, C. 22 d. 37 n. 3, II, 493.</i></p> <p>Metaphysicus potest iudicio Provincialis ad Theologiam admitti, quamvis mediocris, si praeclara ad gubernandum aut concionandum talenta habeat, <i>C. 7 d. 33 n. 1, II, 328; Rat. St. R. 19 § 8</i></p>	Privilegium.

Prov., III, 161. Item Theologi mediocres possunt iudicio Provincialis, inconsulto Generali, ad annum insequentem admitti, si dicta talenta habeant. Excellentia talenti constet Consultorum et aliorum gravium virorum iudicio, *C. 8 d. 37 n. 5, can. 14, II, 355, 558; Rat. St. R. 19 § 8, 9 Prov.*, III, 161. Hac indulgentia et privilegio non utatur Provincialis nisi erga humiles et vere pios et mortificatos, *Rat. St. R. 19 § 10 Prov.*, III, 161.

Examen
ad gradum.

Examen ad gradum serio fiat statim post studia, et Romam mittatur. Nullus sine praevio examine promoveatur ad gradus, *Ord. Gen. c. 18 p. 1 n. 3, 4, III, 299; p. 3 n. 4, III, 303; Instr. 19 n. 1, III, 382*. Quot assertiones tuendae; quomodo examen faciendum, *Ord. Gen., c. 18 p. 3 n. 3, 4, III, 303; Instr. 19 n. 3, III, 383*. Theses a Superiore cum Praefecto Studiorum assignentur, 4 mensibus ad se parandum praescriptis; intra quos si examen non fiat, ab iisdem mutandae erunt conclusiones. Singuli (licet non necessario a singulis) tam in Philosophia quam in Theologia examinentur, *C. 8 d. 37 n. 4, can. 13, II, 355, 558; Instr. 19 n. 3, III, 383*. Examen sit, ut minimum, horarum duarum, in quo varia e praecipuis Philosophiae ac Theologiae capitibus percurrantur, *P. 5 c. 2 n. 2, II, 87; C. 7 d. 33 n. 3, II, 328; Rat. St. R. 19 § 11 Prov.*, III, 161. Pro examine ad gradum ex illis quaestionibus, quae principia contineant scientiae moralis, aliquae seligendae, *C. 24 d. 24 n. 5, II, 522*. Nemo ad professionem 4 votorum admittendus, nisi praemisso ad mentem Constitutionum et Congregationum examine, iis exceptis, quos eadem excipiunt, *C. 20 d. 12 n. 8, II, 471*.

Examinatores erunt 4, *P. 5 c. 2 n. 2, II, 87*. Nemo ad professionem 4 votorum admittendus, qui non tulerit 4 Examinatorum 3 suffragia clara et minime dubia de doctrina necessaria ad professionem 4 votorum, *C. 8 d. 37 n. 3, can. 12, II, 355, 558*. Suffragium dubium est nullum, *C. 7 d. 33 n. 4, II, 329*; explicetur in eis an mediocritatem saltem attingat, qui doctrina necessaria caret ad professionem 4 votorum, *C. 8 d. 37 n. 1, can. 10, II, 354, 558*. Examinatorum ad professionem suffragia quo pacto ferenda. Cautela in hac re a Provinciali adhibenda, *C. 7 d. 97, II, 342; Rat. St. R. 19 § 13 Prov.*, III, 162; *Ord. Gen. c. 18 p. 3 n. 5, III, 303; Instr. 19 n. 2, III, 382*.

Doctrina
ad professio-
nem requisita.

Doctrina sufficiens qualis dicenda, *P. 5 c. 2 n. 2, II, 87; Ord. Gen. c. 18 p. 3 n. 1, III, 302*. Exigitur doctrina, non comparative ad alios, sed absolute, qualem Decreta Congregationum requirunt; nec habita solum ingenii ratione, sed doctrinae praesentis, *C. 12 d. 22 n. 1, II, 393; Ord. Gen. c. 18 p. 3 n. 1, III, 328*. Habeat tantum eruditionis, quantum necesse foret ad Philosophiam ac Theologiam cum satisfactione docendam, *C. 7 d. 33 n. 3, II, 328; Rat. St. R. 19 § 11 Prov.*,

III, 161. Aptitudo ad docendum intelligitur ubi idonei sint auditores ac disputantes, *C. 8 d. 37 n. 2, can. 11, II, 355, 558*. Aptitudo ad docendam Philosophiam intelligitur etiam de Physica moderna. Dubium de aptitudine ad docendam Physicam in iudicio exprimatur, *C. 21 d. 18, II, 480*. Physicam et Mathesim elementarem tradere possit qui approbatur in examine ad gradum. Doctrinae philosophicae capita pro examine ad gradum determinentur a Generali, *C. 22 d. 36, II, 492*.

Ab examine ad gradum excipiuntur qui Philosophiam et Theologiam cum satisfactione sint professi; qui actum generalem in Theologia habuerint cum satisfactione Patrum a Provinciali deputatorum, *Ord. Gen. c. 18 p. 3 n. 6, III, 303*. De inquirentibus argumentum, Vide *Actus*.

Theologiae Doctores, de quorum eximia eruditione nulla dubitatio est, examinandi non sunt; dubii vero examinandi, *C. 7 d. 96, II, 342*; si mediocritatem in doctrina excedant, ad professionem 4 votorum sunt idonei, *C. 11 d. 14, can. 6, II, 380, 565*; tunc sine examine ad professionem 4 votorum admitti possunt, quum iurare possint 4 e Nostris, idonei viri, tanta illos instructos esse doctrina, quanta requiritur in nostro Instituto ad professionem 4 votorum, *C. 23 d. 19, II, 504; Rat. St. R. 19 § 15 Prov.*, III, 162.

Qui in lure Canonico doctrinam sufficientem vel alia egregia Dei dona haberet, ex quibus, quod studio Theologiae deest, compensari posset, sine examine ad professionem 3 votorum, et alii qui viri insignes etiam ad 4 votorum (quamvis hoc extendi non debeat) admitti possunt, *P. 5 c. 2, B, II, 88; C. 7 d. 96, II, 342*. Iuris Canonici periti, quandonam ad professionem 3 votorum, quando vero 4 votorum admittentur, *C. 12 d. 23, II, 394*.

Insignes in Litteris Humanioribus quandonam ad professionem 3 vel 4 votorum admitti poterunt; item periti in linguis indicis, *C. 6 d. 15, II, 294; C. 7 d. 33 n. 6, II, 329*. Non est concessa, nec etiam professio 3 votorum, ignaris Philosophiae et Theologiae, ob peritiam linguarum indicarum, *C. 8 sess. 113*. Examinatores de linguis indorum, iurati ferant testimonium de ipsarum peritia sufficienti ad professionem, *C. 8 d. 40, II, 356*. Iuramenti Formula. Sufficit peritia unius linguae, quae non ut nativa a puero hausta sit, *C. 15 d. 11, II, 424*.

Extenditur privilegium ad insignes in lingua graeca cum sufficienti notitia hebraicae, *C. 9 d. 32, II, 367*. Excellentia in Litteris Humanioribus vel in cognitione linguae graecae simul cum sufficienti notitia hebraicae, iuramento constet. Fiat Formula huius iuramenti, *C. 14 d. 17, II, 417*. Formula habetur, *d. 18, II, 417*. Insignes in Litteris Humanioribus vel in lingua graeca cum sufficienti

Exempti
ab examine
ad gradum.
Professores.

Doctores
in Theologia.

Legum
et Iuris Canonici periti.

Insignes
in Litteris Humanioribus;
periti in linguis
indicis;

vel in lingua
graeca
et hebraica.

Habentes
talentum ad
gubernandum
vel concionan-
dum.

notitia hebraicae, sed solum mediocres in Theologia, non possunt progredi ab uno anno Theologiae ad aliud; nam privilegium concessum est solum pro fine anni quarti, *C. 9 act. 45; C. 10 act. 48.*

Extenditur item ad habentes illustria talenta ad gubernandum vel concionandum, *C. 7 d. 33 n. 3, II, 329.* Excellentia haec iuramento constare non debet, *C. 11 d. 3, II, 378;* immo debet, *C. 12 d. 24, II, 394.* Formula iuramenti; excellentia qualis esse debet, *C. 13 d. 19, II, 409; C. 14 d. 15, II, 416.*

Eiusmodi promotiones neque communiter neque facile a Generali concedantur, *P. 5 c. 2, B, II, 88; C. 6 d. 15, II, 294; C. 12 d. 24, II, 394.*

In ordine ad gradum non habenda peculiaris ratio excellentiae in Physica et Mathesi, *C. 21 d. 17, II, 480.*

Decretum
caesareum
de examinibus.

Professores Societatis decreto caesareo de examinibus subeundis (de capacitate ad docendum et de studiis ecclesiasticis) parere possunt, immo etiam debent, si iubeantur, *Bul., I, 357.*

De examine subeundo ab his, qui ad actus habendos seliguntur, Vide *Actus.*

De examine ad gradus academicos suscipiendos, Vide *Gradus academici.*

Praedicatores et Confessarios constituat Provincialis, praemisso domestico examine et approbatione Ordinariorum, *Eca. c. 4 n. 25, II, 12; R. 26 Prov., III, 76.* Vide *Approbatio.*

Externi
an a Nostris
examinandi.

Examen externorum ad Ordines, Beneficia vel officia refugere debent Nostris; quod si non possunt, liceat ipsis iudicium ferre de doctrina sufficienti, non de eorum admissione, *C. 2 d. 72, can. 19, II, 209, 532; C. 4 d. 46, 63, can. 7, II, 258, 260, 542; R. 104 Prov., III, 83.*

De examinibus Discipulorum externorum, *R. 18-26 Praef. St. inf., III, 196, 197.*

EXAMINATORES. Nostris examinentur per designatos Examinatores, Rectore praesente et ipso Provinciali si possit, *Rat. St. R. 19 § 1 Prov., III, 160.* Examinatores in singulis Seminariis, tum philosophicis tum theologicis, 4 minimum esse debent, quos Generalis designarit; lique, quoad fieri poterit, ab eorum, qui examinandi sunt, Praeceptoribus diversi. Possunt alii a Provinciali substitui, *C. 7 d. 33 n. 4, 5, II, 329; Rat. St. R. 19 § 14 Prov., III, 162; Ord. Gen. c. 18 p. 3 n. 2, III, 302.* Examinatores eorum, qui ad gradum examinantur, et si qui a Provinciali substituentur, iurabunt de non revelandis suffragiis et de eis sincere ferendis. Formula iuramenti. Quanam decreta legerè debent, *C. 7 d. 33 n. 4, II, 329; C. 12 d. 22 n. 2, II, 393; Rat. St. R. 19 § 12, 14 Prov., III, 162; Ord. Gen. c. 18 p. 3 n. 2, III, 302.* Vide *Secretum.*

De Examinatoribus Discipulorum externorum, *R. 18 Praef. St. Inf., III, 196.*

Examen ad gradum

EXCELLENTIA ad concionandum vel gubernandum, Vide *Examen Nostrorum in doctrina; Concionatores § Efformandi.*

Amor excellentiae et honoris, *Industr. c. 7, III, 414.* Vide *Ambitio; Superbia.*

EXCESSUS Professorum supra mediocritatem in virtute qualis esse debeat, *C. 9 d. 6, can. 19, II, 361, 562.* De excessu supra mediocritatem in doctrina, *C. 7 d. 33 n. 1, 2, II, 328; Rat. St. R. 19 § 1 Prov., III, 160.*

EXCITATOR. Eius Regulae, *III, 157.*

EXCOMMUNICATIO quomodo proferenda, *Comp. priv., I, 558, 572.* Nostris et loca Societatis excommunicari et interdici non possunt ab Ordinariis vel aliis quibuscumque sine mandato Sedis Apostolicae, *Bul., I, 16; Comp. priv., I, 572 n. 208-212;* in casibus dubiis consulendus Pontifex, *Comp. priv., I, 572.* An excommunicari et interdici possint nostri familiares, Procuratores et operarii, *Bul., I, 16.*

Facultas excommunicandi Nostros transeuntes ad aliam Religionem sine licentia, insolentes, impugnantes vel alterantes Constitutiones, Institutum vel Decreta. Absolutio Papae reservatur, *Bul., I, 15, 39, 40, 122; Comp. priv., I, 518, 624.* Vide *Apostatae; Perturbatores; Transitus.*

Extensio excommunicationis, a Vicario Generali facta, probatur, *C. 7 d. 55, II, 333.* Vide *Censurae; Correctio.*

De excommunicatione in ambientes, Vide *Ambitio.* Praedicantes in alienis ecclesiis absque Episcopi licentia, possunt excommunicari, *Comp. priv., I, 572 n. 209, 644 n. 448.* Excommunicatio in eos, qui, ut dimittantur a Societate, externorum utuntur consilio vel ope, *C. 7 d. 22 n. 2, can. 22 n. 2, II, 224, 556.*

Quandonam vitare tenemur excommunicatos, *Comp. priv., I, 598.* Possunt Nostris commorari in terris excommunicatorum, haereticorum, schismaticorum vel infidelium et cum eis conversari, *Bul., I, 17; Comp. priv., I, 598.*

EXCURSIO. Facultas excurrendi extra Domos nostras non nisi rarissime, gravibusque de causis, atque ad breve tempus, nec umquam sine socio concedenda, *C. 16 d. 25, II, 430.* Haec facultas a quo et quomodo concedenda, *C. 18 d. 7, II, 440; Ord. Gen. c. 1 n. 4, III, 255.* De excursionibus apostolicis, sive missionibus, Vide *Missiones.*

EXCUSATIO ab adeunda Congregatione, Vide *Impediti.*

EXECUTIO, Vide *Exsecutio.*

EXEMPLUM Nostris quam sit necessarium, *P. 4 Prooe., II, 53.* Exemplum antiquorum in Societate multum potest, *P. 3 c. 1 n. 19, II, 46;* et Generalis et aliorum Primorum, *P. 4 c. 10 n. 4, II, 72; P. 8 c. 1 n. 3, II, 114; P. 9 c. 2 n. 3, II, 129; c. 6, A, II, 141.* Exempli boni defectus in Superiore quam grave malum, *Instr.*

de sp. c. 1, *Radices* n. 7, III, 328. Vide *Aedificatio*.

EXEMPTIO. Societas eiusque bona eximuntur ab Ordinariis, *Bul.*, I, 16, 91, 334, 336, 340; *Comp. priv.*, I, 578. De exemptione Residentiarum, coemeteriorum, locorum piorum, scholarum elementarium et honorum in Missionibus, *Comp. priv.*, I, 574. Nostri post 3 vota biennii eximuntur ab Ordinariis, *Bul.*, I, 96; *Comp. priv.*, I, 575. Seminariorum sub cura Societatis exemptio, etiam a iure Parochorum, *Comp. priv.*, I, 578 n. 228, 229. De exemptione Familiarum nostrorum a iure Parochorum et a iurisdictione, visitatione, correctione et potestate Ordinarii, *Comp. priv.*, I, 578 n. 229, 230, 580.

Nostri sine Superioris consensu ad quodvis officium vel exercitium cogi non possunt, etiam a Cardinalibus, *Bul.*, I, 99; *Comp. priv.*, I, 575; nec tenentur visitare aut inquirere, neque Monialium curam suscipere, *Bul.*, I, 17, 351; *Comp. priv.*, I, 575; nec possunt cogi ad testimonium perhibendum, *Comp. priv.*, I, 576. Non tenentur ad Concilia accedere, *Comp. priv.*, I, 576; nec interesse processionibus, *Bul.*, I, 62; *Comp. priv.*, I, 576. Cogi non possumus ad Missas et alia in nostris ecclesiis; sed potest Episcopus Sacramentum Confirmationis in eis administrare, *Comp. priv.*, I, 576. Exemptio a tributis, *Bul.*, I, 17, 35, 72; *Comp. priv.*, I, 577. Exemptio a iuribus synodalibus, *Comp. priv.*, I, 577; a recentioribus decretis circa admissionem ad Novitiatum et professionem, *Bul.*, I, 376; *Comp. priv.*, I, 637; a iurisdictione Delegatorum seu aliorum Iudicum, *Bul.*, I, 96, 99.

Numerus Religiosorum ad exemptionem Domus requisitus, *Comp. priv.*, I, 520 n. 17 § 3, 573 n. 211, 212, 601 n. 323 § 2. Casus ab exemptione excepti, *Comp. priv.*, I, 572 n. 209, 578 n. 212. Nulla exemptione gaudent Regulares in causis ad tribunal S. Inquisitionis pertinentibus, *Comp. priv.*, I, 588. Exemptionum approbatio et confirmatio, *Bul.*, I, 89, 96, 121, 134, 452; *Comp. priv.*, I, 623, 649.

De peculiari habenda cura aegrotantium, senum etc., Vide *Superiores* § Paterna sollicitudo. Ultra charitatis et religiosae aedificationis limites exemptiones Concionatoribus et Operariis ne concedantur, C. 22 d. 44 n. 5, II, 495; *Ord. Gen.* c. 1 n. 15, III, 258; *Instr.* 2 n. 9, III, 345.

EXEQUIAE, Vide *Exsequiae*.

EXERCITATIONES litterarias omnes foveat atque amplifcet Rector; adeat interdum scholas, P. 4 c. 6 n. 9, II, 65; *Rat. St. R.* 3 *Rect.*, III, 166. Ordo exercitationum ordinarium in classibus inferioribus ex Provincialis praescripto mutari potest, R. 15 *Prof. cl. inf.*, III, 204. De Scholasticorum externorum repetitionibus, disputationibus, declamationibus, P. 4 c. 13 n. 3, II, 77;

quam debent esse assiduae, n. 5, II, 78; num aliquando mutandae, P. 4 c. 6, K, II, 67. Tractatus de iis, a Generali tradendus, debet esse locis, personis et temporibus accommodatus, P. 4 c. 13, A, II, 78; *Rat. St. R.* 39 *Prov.*, III, 165. Exercitationes variae assignandae Discipulis dum scriptiones corriguntur, R. 24 *Prof. cl. inf.*, III, 205; R. 5 *Prof. Rhet.*, III, 210; R. 4 *Prof. Hum.*, III, 214; R. 4 *Prof. supr. cl. Gram.*, III, 217; R. 4 *Prof. med. cl. Gram.*, III, 220; R. 4 *Prof. inf. cl. Gram.*, III, 222. Extraordinariae in scholis inferioribus utilitatem magnam habent, R. 32 *Prof. cl. inf.*, III, 207. Vide singillatim *Compositiones*; *Declamationes* etc.

EXERCITIA Spiritualia S. P. Ignatii. S. Ignatius ea instituit, *Bul.*, I, 180, 301; III, 448. Non tam ex libris, quam ex unctione S. Spiritus et ex interna experientia et usu ea composuit, III, 446; *Direct. Prooe.* n. 2, III, 500; ex Sacris Scripturis et vitae spiritualis experientis elicitae composuit, III, 448. Exercitiorum ordo est ad pie movendos fidelium animos aptissimus. Sunt fidelibus ad spiritualem consolationem, aedificationem et profectum magnopere utilia et salubria; pietate ac sanctitate plena, III, 448, 444. Magnopere conducunt dirigendis in viam Domini et confirmandis in illa fidelium mentibus, *Bul.*, I, 180. Magna eorum commendatio; ad ea frequentanda Summi Pontifices et spirituales magistri semper adhortati sunt; caeteri Ordines Religiosi ea sunt amplexi, *Bul.*, I, 301, 302.

Sunt arma spiritualia, quae Dei gratia ad ipsius obsequium tantopere conferre cernuntur, P. 4 c. 8 n. 5, E, II, 70, 71; sunt unum ex ministeriis Societatis ad propriam et proximorum salutem perfectionemque procurandam, P. 4 c. 10 n. 10, II, 74; P. 7 c. 4 n. 8, F, II, 112, 113; *Direct. Prooe.* n. 1, III, 505. Hic modus meditandi et peculiaris haec documenta sunt praeclarum quoddam donum ac munus a Deo datum Societati, *Direct. Prooe.* n. 9, III, 506. Eius usus magnopere a S. Ignatio commendatus et ab aliis plurimis viris, doctrina, virtute et experientia insignibus, *Direct. Prooe.* n. 4, 5, III, 505. Eorum utilitas, fructus, n. 4, 78, III, 505, 506. Iuvant ad devotionem acquirendam, P. 3 c. 1 n. 20, II, 46. Fructus colligitur praecipue ex seminibus, quae tempore Exercitiorum iacta sunt, *Direct. c.* 40 n. 3, III, 552.

Liber examinatur, approbatur, III, 443-445; permittitur impressio, III, 444; poena in imprimentes sine facultate Societatis, III, 444. Externis ne communicetur nisi Superiore approbante, R. 39 *Sum.*, III, 12. Sit familiaris Sacerdotibus nostris, *Instr.* 4 n. 2, III, 350. Facienti Exercitia prima vice ne detur, *Direct. c.* 10 n. 1, III, 519. Quibus Religiosis et quomodo communicari potest, c. 9 n. 7, III, 517.

Institutio,
commendatio.

Liber
Exercitiorum.

Exercitia
a Nostris fa-
cienda.

Omnes Nostri quotannis Exercitiis Spiritualibus vacent per 8 vel 10 dies continuos. Praeant exemplo Superiores et tempus commodum singulis attribuant, omnibus difficultatibus superatis, *C. 6 d. 29 n. 2, can. 9, II, 802, 551; Ord. Gen. c. 4 n. 20, III, 270; Instr. 13 c. 1 n. 4, III, 369*. Fiant exacte, omni excusatione et occupatione seposita; ita ut neque negotiis, neque confessionibus aut concionibus tunc distineantur, qui iis dant operam, *C. 7 d. 25 n. 4, can. 4, II, 326, 552*. Horum urgeatur executio. Ab iis faciendis Superiores locales ne dispensent; audiat Provincialis rationes, si quis videatur excusandus, *C. 8 d. 38 n. 1, 2, can. 16, II, 355, 558*. Fiant accurate et fructuose, *C. 18 d. 22 n. 1, II, 444*.

Ea faciant novi Superiores, antequam officium ineant, *Ord. Gen. c. 1 n. 6, III, 256*. Ad ea cohortandi qui ad gradus promoventur, *Instr. de sp. c. 6 n. 9 § 2, III, 340*. Subinde Concionatoribus repetenda, *Instr. 2 n. 8, III, 345*. Eorum usus Sacerdotibus sit familiaris, ut dexteritatem acquirant, *R. 7 Sac., III, 14*. Scholastici, spiritu relaxati, ad ea inducantur, *Instr. 7 n. 4, III, 355*. Ad eos, qui in Societatem ingredi volunt, melius cognoscendos, inserviunt, *P. 1 c. 4, D, § 3, II, 35*. Frequentanda a Nostris, *Instr. de sp. c. 3 n. 3, III, 331*. De Exercitiis a Novitiis faciendis, Vide *Experimenta*. De modo tradendi Nostris Exercitia, *Direct. c. 10, III, 519-521*.

Intelligenda.

Eorum usum callere debent omnes Nostris, ita ut dexteritatem acquirant. Qui incipiunt ea tradere, conferant cum alio perito, *P. 4 c. 8 n. 5, E, II, 70, 71; Direct. Prooe. n. 4, III, 505*. Sacerdotes saepe legant et prae manibus habeant librum Exercitiorum, *Instr. 4 n. 2, III, 350; R. 7 Sac., III, 14*. Qui ea traditurus est, totum librum perlegisse et expendisse debet, *Direct. c. 5 n. 7, III, 514; c. 8 n. 4, III, 516*. Scholastici ad ea aliis tradenda assuescant, *P. 4 c. 8 n. 5, II, 70; Direct. c. 10 n. 3, III, 519*.

A quo
et quomodo
tradenda.

Societati committitur et commendatur Exercitia Spiritualia tradere, *Bul., I, 4, 23, 180, 301-305, 311; Comp. priv., 681*.

Qui Exercitia traditurus est, prudentia ac rerum spiritualium usu probatus sit, et Exercitia prius in se expertus fuerit, et in iis tradendis accurate exerceatur, *R. 41 Praep., III, 102; R. 67 Rect., III, 114*. Qualis esse debeat Instructor; eius munus, *Direct. c. 5, III, 513, 514*. Caveat ab indiscreto zelo, et sinat Deum de sua creatura dispo- nere, praesertim in electione, *Direct. c. 5 n. 5, III, 513; c. 19 n. 2, III, 529; c. 24 n. 1, 2, III, 535*. Meditetur quae in dies tradit, et quotidie in libro legat, praesertim quae ad illud tempus pertinent, *Direct. c. 5 n. 7, 8, III, 514; c. 8 n. 4, III, 516*. Conetur eum, qui Exercitia facit, inducere ad desiderandum sui ipsius reformationem perfectam, *c. 10 n. 6, III, 520*.

Exercitia Spiritualia

Exercitia ut sunt conserventur, nec transformentur aut statui religioso accomodentur, *c. 10 n. 5, III, 520*. Eodem tradenda ordine, quo ponuntur; sed multa permittuntur prudentiae Directoris, pro varietate personarum, *c. 8 n. 5, III, 516; c. 14 n. 1, III, 524*. Nemo scriptas dabit meditationes, nisi a Superiore id approbetur, *R. 39 Com., III, 12*.

In universum loquendo, Exercitia primae hebdomadae tantum tradantur; caetera raris hominibus, vel qui de vitae suae statu deliberare velint, *P. 4 c. 8, E, II, 71; P. 7 c. 4, F, II, 113; Direct. c. 1 n. 7, III, 508; c. 18 n. 5, III, 529*. Quae pars cuique danda, praesertim ex Nostris, *P. 3 c. 1, R, II, 50*. De variis hominum generibus, quibus dari possunt, *Direct. c. 9, III, 516-519*. Ea facere qui soleant, *c. 1 n. 3, 6, III, 507, 508*.

De matrimonio iunctis, *c. 1 n. 7, III, 508; c. 18 n. 5, III, 529; c. 23 n. 1, III, 533; c. 34, III, 544, 545*. Etiam in missionibus dantur, *P. 7 c. 2, E § 5, II, 108*. Tunc, si res ferat, iuvabit ea cuiuspiam Religiosorum atque aliorum Clericorum tradere, *Instr. 12 n. 12, III, 367*. Quomodo danda Religiosis; quam hoc sit utile; de modo ea tradendi doceri possunt. An danda electio, *Direct. c. 9 n. 3-8, III, 517; c. 23 n. 1, III, 533*. Non solum Religiosis, aut iis, qui Religiosi fieri volunt, sed etiam omnibus conveniunt, *c. 1 n. 6, III, 508*. De valde occupatis, *c. 9 n. 12, III, 518*. Ope Sodalitatum et Exercitiorum Spiritualium urgeatur cura spiritualis virorum, praesertim operariorum et pauperum, *C. 24 d. 20 n. 4, II, 520*. Rudibus non integra danda, *Direct. c. 9 n. 15, III, 519; c. 18 n. 5, III, 529*. Eis meditationes explicandae magis, *c. 19 n. 5, III, 530; c. 20 n. 5, III, 531*. Explicetur ipsis Christum impetrare a Patre, ut homo est, *c. 15 n. 7, III, 526*; ipsis praesertim proponendi tres modi orandi, *c. 37 n. 1, III, 547*. Quomodo inducendi sint homines ad Exercitia, *c. 1, III, 507-509*. Desiderium in eis excitandum et ad ea suaviter adducendi, *c. 1 n. 1, 3, III, 507*.

De modo tradendi Nostris Exercitia, *c. 10, III, 519-521*.

Facturus Exercitia poterit excipi Domi nostrae. A quo et quomodo ei inserviendum, *Direct. c. 4, III, 512, 513*. De expensis, *c. 4 n. 2, III, 512*. Valde occupati poterunt in domo sua manere, *c. 9 n. 12, III, 518*.

Dispositio, quae in facturo Exercitia requiritur, *Ex. Sp. annot. 5, 20, III, 450, 453; Direct. c. 2, III, 509, 510; c. 19 n. 2, III, 529*. De quibus monendus, *c. 3, III, 510*; non de omnibus annotationibus simul, *c. 2 n. 8, III, 510; c. 11 n. 5, III, 522*. De exigenda ab eo ratione meditationis. Quid si consolationem vel desolationem experiatur, *c. 7, III, 514, 515*. Praecavenda capitis laesio, *c. 8 n. 3, III, 516*. A quibus quomodo visitandus; de quibus loquendum, *c. 4 n. 7, 8, III, 512, 513; c. 6, III,*

Quibus
et quomodo
tradenda.

Ubi facienda.

De facturo
Exercitia.

514. Tempore electionis frequentius visitandus, c. 21 n. 3, III, 532. An recreatio ei permittenda, c. 6 n. 3, III, 514. Humilitas, fidelitas erga instructorem, c. 2 n. 7, III, 510. Quae commendanda sunt ei, qui absolvit Exercitia, c. 40, III, 551, 552.

Indulgentiae.

Indulgentiae pro Exercitiis Spiritualibus, *Bul.*, I, 180, 302, 305, 449; *Comp. priv.*, I, 618.

Privilegia.

Facultas pro Clericis, Exercitia facientibus, recitandi officium loci, *Bul.*, I, 406; *Comp. priv.*, I, 601. Facultas absolventi a reservatis quaslibet personas peragentes apud nos Exercitia Spiritualia vel diem praeparationis ad mortem, *Bul.*, I, 303, 305; *Comp. priv.*, I, 517; extenditur haec facultas ad quaecumque loca, *Bul.*, I, 305; *Comp. priv.*, I, 517. Tempore Exercitiorum Spiritualium omnibus confessariis Nostrorum, tum ordinariis tum extraordinariis, communicatur facultas absolventi Nostros a reservatis, *Comp. priv.*, I, 519 n. 16.

Duratio
Exercitiorum.

Privilegia et indulgentiae dictae valent pro facientibus Exercitia per octiduum, *Bul.*, I, 180; per 7, 6 aut 5 saltem dies continuos, *Bul.*, I, 294; vel per quodcumque dierum spatium semel aut pluries in anno, vel per unum diem semel in mense, *Bul.*, I, 302.

Directorium.

Directorium tradendorum Exercitiorum curetur a Generali, C. 1 d. 107, II, 181. Quomodo efformatum; eius necessitas, III, 503, 507 n. 10-12. Habetur, III, 503-552.

Vide *Confessio generalis*; *Electio*; *Hebdomadae*; *Meditatio*; *Meditationes*; *Reformatio*.

Alia Exercitia.

Exercitio culparum indulgentiae concessae, *Bul.*, I, 448; *Comp. priv.*, I, 606.

Exercitia corporalia ab Scholasticis facienda, P. 3 c. 2 n. 4, II, 51; R. 49 *Rect.*, III, 112; et a Novitiis, R. 73, 77 *Mag. Nov.*, III, 129. Vide *Valetudo*.

De exercitiis pietatis, Vide *Oratio*, etc.

EXHORTATIONES, Vide *Concionari*.

EXHUMATIO cadaverum, *Comp. priv.*, I, 568.

EXIRE DOMO, REDIRE. Non exeundum sine facultate Superioris, *Exa. c. 4 n. 25*, II, 12. Huic aperiendum quo et ad quid ire velit, R. 14 *Com.*, III, 12. Iuniores nostri sint minimum terni, cum foras eundum erit, *Ord. Gen. c. 13 n. 8*, III, 288. Tintinnabulum nec vehementius nec crebrius pulsandum quam par est. Consueta ianua egrediendum vel ingrediendum, R. 45 *Com.*, III, 12. Signanda nomina, admonendus lanitor, R. 46 *Com.*, III, 12. Redeundum ante noctem, non egrediendum ante lucem sine facultate, R. 47 *Com.*, III, 13. Neminem permittat lanitor exire sine facultate Superioris; et quo eat intelligat, R. 1 *Ianitor*, III, 151. Confessarii Principum sine facultate Domo ne exeant, *Ord. Gen. c. 11 n. 2*, III, 281. Sociis Secretarii Societatis et Procuratoris Generalis qua licentia exeundum, R. 42 *Secr. Soc.*,

III, 61; R. 3 *Proc. Gen.*, III, 69. Vide *Iter*; *Socius exeuntium*.

EXPENSAE communes Provinciae vel Missionis quomodo sublevandae, C. 24 d. 17, II, 518. Provincialis ex arca Seminarii nihil expendere potest in commoda Provinciae, C. 23 d. 33, II, 507. Ipse contributiones ad sumptus communes Provinciae statuet, R. 83 *Prov.*, III, 81. Ne imponendis contributionibus gravet Collegia, C. 7 d. 82 n. 7, II, 389; nisi magna quaedam et insuperabilis necessitas iuvandorum Seminariorum ad id cogeret, *Instr. ult., pro Prov. n. 6*, III, 389. De curandis pecuniis ad expensas communes, R. 20, 22 *Proc. Prov.*, III, 96.

Expensae
Provinciae vel
Missionis.

Rectores provideant necessitatibus eorum, qui extra Collegia gerunt illorum negotia. Quid ad hos sumptus necessarios contribui debeat, statuet Generalis per se vel per alium, P. 4 c. 2 n. 5, E, II, 57, 58; C. 1 d. 61, II, 170; C. 2 d. 82, 83, can. 10, 11, II, 210, 531; R. 11 *Proc. Gen.*, III, 70; R. 20 *Proc. Prov.*, III, 96. De gravandis Collegiis ad fabricam Domus Professae, etiam ad multos annos, C. 11 d. 20, II, 381.

Collegiorum.

Procuratoris, Provincialis, Commissarii et Generalis expensae a quibus solvendae; item Sollicitatoris, Advocati etc., C. 2 d. 82, 83, can. 10, 11, II, 210, 531. De victu et vestitu et expensis Generalis statuet Societas, P. 9 c. 4 n. 2, II, 184; c. 5 n. 2, II, 186. Secretariae romanae scriptores ali contributionibus Provinciarum non probat Congregatio, C. 4 d. 18, II, 251. De expensis pro Litteris Annuis conscribendis et exscribendis, C. 4 d. 38, can. 12, II, 256, 542; C. 7 d. 19, II, 322. Pro expensis Novitiorum nihil ab eorum parentibus petendum in usum Collegii vel Domus, *Instr. 6 n. 6*, III, 354. De expensis iter agentium et hospitum, Vide *Iter*; *Hospites*. De expensis Professorum vel Coadiutorum spiritualium, qui Collegiis utiles sunt, Vide *Paupertas*. De expensis nobilium et divitum Scholasticorum, si in nostris Collegiis admittuntur, P. 4 c. 3, B § 3, II, 60. De expensis vacantium Exercitiis Spiritualibus, *Direct. c. 4 n. 2*, III, 512. De expensis aggregationum Sodalitatum, *Ord. Gen. c. 21 n. 3*, III, 313. De expensis in promotione ad gradus academicos, P. 4 c. 6 n. 17, II, 66; c. 15 n. 4, F, II, 80, 81.

Nonnullorum
singillatim.

Curet Procurator ut sumptus non fiant non necessarij, *Instr. ult., pro Proc. n. 4*, III, 394.

Inutiles.

Si bona alicuius ex Nostris distribuenda, si ineundi contractus, si fabrica alicuius momenti et expensae extraordinariae faciendae, res ad Provinciale deferenda, R. 68 *Praep.*, III, 104; R. 63 *Rect.*, III, 113. Vide *Bona* § *Abdicatio*; *Aedificare*.

Extraordina-
riae.

EXPERIMENTA praecipua sunt sex: enumerantur, explicantur, *Exa. c. 4 n. 9-24*, II, 10-12. Scopus, P. 1 c. 2 n. 1, II, 28. Possunt esse plura

Experimenta

et haec ex parte repeti, *Exa. c. 4 n. 9, 16, II, 10, 11; P. 9 c. 3 n. 8, E, II, 181, 183; R. 39 Mag. Nov., III, 125*; anteponi, postponi, et cum facultate Provincialis permutari aut moderari, *Exa. c. 4 n. 9, II, 10; P. 9 c. 3, E, II, 183; R. 37. Prov., III, 77; R. 37 Mag. Nov., III, 125*. Potest Generalis dispensare ut aliqua omittantur, *P. 9 c. 3 n. 8, E, II, 181, 183*. Fiant ante secundum annum Probationis, vel studiorum tempore, vel post studia, *Exa. c. 4 n. 9, 16, II, 10, 11; c. 7 n. 6, II, 21*. Fiant intra annum ex intervallo, nec differantur ad secundum sine facultate Provincialis, *R. 38 Mag. Nov., III, 125*. Serio fiant et cum fructu, praesertim experimentum I, II, III et V. Praecipua Novitiatus pars in eis posita est, *R. 27 Mag. Nov., III, 124*.

I. Exercitia
Spiritualia
peragere.

Exercitia Spiritualia sunt primum et praecipuum. Fiunt per mensem, plus minus, *Exa. c. 4 n. 10, II, 10; P. 3 c. 1 n. 20, R, II, 46, 50; C. 4 d. 67, II, 261; R. 28 Mag. Nov., III, 124; Instr. 6, n. 3, III, 353; Direct. c. 10 n. 1, III, 519*. A Novitiis initio integra fiant; altero anno non item, *R. 28, 37, 39 Mag. Nov., III, 124, 125; Instr. 16 n. 2, III, 378*. Ubi aliquis in experimento Exercitiorum Spiritualium versabitur, is, qui illum exercet, ad Superiorem referet quid de eo sentiat ad finem Societatis, *Exa. c. 4 n. 18, II, 11*. Quanam causae differendi Exercitia, *C. 4 d. 67 § 2, II, 261; R. 24 Mag. Nov., III, 124; Instr. 6 n. 3, III, 353*.

II. Servire in
Xenodochio
seu Hospitali.

Quando, quomodo, quo fine serviendum in Xenodochiis; a quibus afferendum testimonium, *Exa. c. 4 n. 11, 12, 19, 24, II, 10-12; P. 2 c. 2, C, II, 39; R. 29, 32 Mag. Nov., III, 124*. Quae in hoc vitanda, *R. 30, III, 124*. Qui ad Societatem redeunt, possent in Hospitali probari, *P. 2 c. 4, D, II, 42*.

III. Peregrinari,
mendicare.

Peregrinationis et mendicationis tempus, modus, scopus. A quibus afferendum testimonium. Quid in hoc vitandum, *Exa. c. 4 n. 12, 20, 27, II, 10, 12; P. 2 c. 2, C, II, 39; R. 31, 32 Mag. Nov., III, 124*.

IV. Officia
abiecta
exercere.

Cur officia abiecta exercenda et quomodo; quid vitandum, *Exa. c. 4 n. 13, 28, 46, II, 11, 18, 16; P. 3 c. 1 n. 22, 27, II, 46, 47; P. 4 c. 6, C, II, 66; R. 33 Mag. Nov., III, 125*.

V. Doctrinam
christianam
docere.

Docendi pueri et rudes doctrinam christianam. A quibus afferendum testimonium, *Exa. c. 4 n. 11, 22, II, 11, 12; P. 2 c. 2, C, II, 39; R. 35 Mag. Nov., III, 125*.

VI. Praedicare,
confessiones
audire.

Qui, quando, quomodo in praedicatione vel confessionibus audiendis probandi, *Exa. c. 4 n. 15, II, 11; R. 36 Mag. Nov., III, 125*. A quibus afferendum testimonium, *Exa. c. 4 n. 22, II, 12; P. 2 c. 2, C, II, 39; R. 32 Mag. Nov., III, 124*.

Patres tertiae Probationis iisdem, quibus Novitii, probationibus exercendi, iudicio Magistri. Scopus experimentorum qualis, *Exa. c. 4 n. 16,*

II, 11; P. 5 c. 2 n. 1, II, 87; R. 2, 17 Instruct., III, 118, 120; R. 58 Mag. Nov., III, 127; Ord. Gen. c. 3, pro Instruct. n. 2, pro P.P. tert. Prob. n. 5, III, 263, 266.

Quibus experimentis probandi qui ad Societatem redeunt, *P. 2 c. 4 n. 8, D, II, 42*.

EXPOSITIO SS. Sacramenti quandonam in ecclesiis nostris et quomodo fieri potest, *Comp. priv., I, 371*.

EXQUISITIONES vitent Superiores in se et in subditis, *C. 22 d. 25, II, 489*. Vide *Superflua; Vita communis; Commoda*.

EXSECUTIO. Cur post tantas Ordinationes optatus fructus haud sequatur, radix est defectus executionis, *C. 11 d. 30, II, 385; C. Poloc. 3 d. 7, II, 457; C. 21 d. 27, II, 482; Instr. de sp. c. 1, III, 323*. Executioni incumbendum, *c. 2, III, 329*; vis maxime pendet ab optimis Superioribus, *C. 9 d. 26, II, 366; Instr. de sp. c. 1, III, 323*; et a Praefectis rerum spiritualium, qui optimi deligendi, *C. 18 d. 22 n. 8, II, 445; C. 19 d. 11, II, 448*. In id conspirent Superiores mediati et immediati, Consultores, Admonitor et Praefectus spiritus, *C. 6 d. 37 n. 4, II, 310; Instr. 18 n. 12, III, 382*.

Commendatur singulatim circa collationes casuum conscientiae, *C. 13 d. 17, II, 409*; circa administrationem rerum temporalium, *Instr. ult., Prooe., III, 388*; circa studia, *C. 17 d. 13, II, 486*; circa Exercitia Spiritualia obeunda, *C. 8 d. 38 n. 1, 2, can. 16, II, 355, 558*; circa ritum romanum, *R. 98 Prov., III, 83*; circa memoriale Visitoris vel Provincialis, *C. 6 d. 36 n. 3, 5, II, 308, 309; Instr. 18 n. 3, 5, III, 380*; circa orationis rerumque spiritualium studium, *C. 18 d. 22, II, 444*.

Media ad executionem promovendam, *C. 6 d. 36, II, 308, 309; Instr. de sp. c. 2, III, 329, 330; Instr. 18, III, 380-382*. Remedium efficax erit si Generalis selectos Superiores praeficiat, foveat ac defendat; remissos autem corrigat, et si opus est, amoveat, *C. 6 d. 37, II, 309-311; C. 9 d. 22, II, 366*. Singulis mensibus habeatur consultatio de executione, *C. 6 d. 36 n. 5, II, 309; Ord. Gen. c. 2 n. 20, III, 261; c. 10, Appendix, III, 280; Instr. 18 n. 5, III, 380*. Scribant quotannis ad Generalem Consultores utrum executioni mandata fuerint praecipua Congregationum Decreta in peculiarem elenchum relata, *C. 16 d. 38, II, 432*.

Causae timoris Superiorum, qui executionem impedire solet, *C. 6 d. 37, II, 309-311*.

Quanam a Secretario Societatis in memoriam revocanda Generali, et quomodo hic ad executionem multarum rerum iuvandus, *R. Secr. Soc. c. 2, 3, III, 58, 59*. Vide *Commentariolus; Liber pugillaris*. De executione nominationum Superiorum, Vide *Superiores*.

EXSEQUIAE. Defunctis nostris quae iusta persolvenda, *P. 6 c. 4 n. 3, B, C, II, 102.* Funeri necessaria curabit Praefectus ecclesiae, et curam precum suscipiet, *R. 35 Praef. eccl., III, 148.* Ad exsequias vocari externi quando poterunt, *C. 1 d. 109, can. 27, II, 182, 527.* De funeribus externorum in nostris ecclesiis. Parochi ab eis exclusi, *Bul., I, 197, 198, 202, 204; Comp. priv., I, 591, 656; speciatim de familiaribus nostris, Comp. priv., I, 578 n. 231.* De iure Parochorum in funeribus, quae in ecclesiis Societatis fiunt, *Bul., I, 197-199, 202-205; Comp. priv., I, 591.* Exsequiae in morte Principum quomodo in eis celebrandae, *C. 1 d. 120, can. 9, II, 183, 526; C. 4 d. 46, 61, II, 258, 260.* Vide *Cantus; Defuncti; Missae et orationes; Sepultura.*

EXTERIORA. Effusio ad exteriora, *Industr. c. 6, III, 413, 414.* Nimia Superiorum in rebus exterioribus occupatio, radix malorum perniciosissima, *Instr. de sp. c. 1, Radices n. 4, III, 326.* Quatenus causae animam ad exteriora revocant et levem reddunt, *Industr. c. 3 n. 1, III, 405.* Vide *Occupationes.*

EXTERNI. Eis res domesticae non referendae, *R. 38 Com., III, 12.* Cavendum ne Nostrorum scriptis merito offendantur, *R. 7, 9 Revis., III, 67.* Vide *Stilus.* De intercessionibus et negotiis externorum, Vide *Intercessiones; Negotia.* De conversatione, colloquiis, ministeriis, visitatione, Vide *Conversatio; Colloquia; Ministeria; Visitatio.* Vide etiam *Amici; Benefactores; Convictores; Fundatores; Praelati; Principes; Scholastici.* An ad mensam et ad pernoctandum admittendi, Vide *Convivia; Pernoctare.* Nostri propinquos vel alios ad dignitates vel munia ne promoveant sine expressa Generalis facultate, *C. 7 d. 13, can. 18 n. 1, II, 320, 555.*

EXTRAHERE Canones et Decreta, Vide *Canones; Decreta.* De pecunia extra Provinciam non extrahenda, Vide *Bona particularium § Distributio.*

EXTREMA UNCTIO. Eam familiaribus et hospitibus nostris ministrare possumus; caeteris etiam in casu necessitatis, *Comp. priv., I, 578, 579.* Vide *Oleum infirmorum.*

EXUVIAE SANCTORUM. Indulgentiae exuvias Sanctorum Societatis visitantibus concessae, Vide *Indulgentiae.* De donatione, asservatione et translatione reliquiarum, Vide *Reliquiae.*

FABRICA Domus Professae, Vide *Paupertas Societatis Professae.*

Fabricare, Vide *Aedificare.*

FACTIONES. In Societate nec sit, nec sentiatur animorum propensio ad partem alterutram factionis, quae fortasse sit inter Principes vel Dominos christianos, *P. 10 n. 11, II, 145; R. 43 Sum., III, 8.* Bella inter Principes christianos in colloquium non inducenda, *R. 30 Com., III, 11.* Vide *Perturbatores.*

FACULTATES. Universitates in tres Facultates dividuntur: Linguarum, Artium et Theologiae, *P. 4 c. 17 n. 4, 5, II, 83.* Rector per se vel per Cancellarium Scholasticos examinat et statuit quibus quisque Facultatibus vacaturus sit, *P. 4 c. 13 n. 4, II, 77; c. 15 n. 1, II, 80.* Scholastici sint indifferentes quoad Facultates, quas addiscere debent, *P. 4 c. 5 n. 2, II, 63; R. 3 Schol., III, 24, 223.* Nullus ad aliam Facultatem promovendus sine licentia Provincialis, *P. 4 c. 5 n. 2, II, 63; c. 13 n. 4, II, 77; R. 37 Rect., III, 111.* In nostris Universitatibus nemo ad ullam Facultatem promovendus, quam Nostri non profitentur, *C. 2 d. 70, can. 18, II, 208, 532.* Propensi ad aliquam Facultatem, in qua possunt insignes evadere, in ea diutius versentur, et de talibus Generalem admoneat Provincialis. In Facultatibus non proficientes, ad casus conscientiae applicet, *R. 55, 56 Prov., III, 79.* Quomodo iuventur Scholastici ad Facultates bene addiscendas, *P. 4 c. 6, II, 64-68.* Absoluto studio alicuius Facultatis, eam privatim repetere conveniet, *P. 4 c. 6 n. 16, II, 66.* Vide *Disputationes; Examen Nostrorum in doctrina; Libri praelegendi; Repetentes.*

De facultatibus, gratis seu privilegiis Sedis Apostolicae et Superiorum Societatis, Vide *Privilegia.*

FAMILIARES quinam dicantur, *Comp. priv., I, 518 n. 14, 579 n. 237.* Facultas generalis ministrandi iis Sacramenta, *Bul., I, 16; Comp. priv., I, 579;* etiam tempore interdicti, *Comp. priv., I, 625.* Facultas celebrandi pro nostris familiaribus tempore interdicti, *Ibid.* Horum exemptio a iure Parochorum et a iurisdictione, visitatione, correctione et potestate Ordinarii, *Comp. priv., I, 578 n. 229, 230, 580.* Facultas absolvendi nostros familiares, *Comp. priv., I, 518, 579;* etiam a reservatis Episcoporum, *Comp. priv., I, 580;* et ministrandi ipsis Eucharistiam, etiam tempore paschali et in mortis articulo, *Comp. priv., I, 571, 579;* et Extremam unctionem, *Comp. priv., I, 578.*

Nostri, qui familiares sunt Praelatorum, subiacent correctioni Societatis, *Comp. priv., I, 559 n. 153.*

FAMILIARITAS cum Deo, Vide *Devotio; Oratio.*

Nostri ne se in familiaritatem Principum insinuent, *C. 5 d. 48, 80, can. 13, II, 276, 288, 548; Ord. Gen. c. 4 n. 19, III, 270.* Praecedantur initio familiaritates istae, *Instr. 13 c. 7 n. 3, III, 371.* Saecularitas et aulicismus insinuans in familiaritates et gratiam externorum, *Industr. c. 15, III, 432, 433.* Familiaritas mulierum, praesertim pauperum, a Confessariis vitanda, *Instr. 15 n. 6, III, 376.* Sacerdotes in audiendis confessionibus, feminarum praesertim, severos potius se quam familiares exhibeant, *R. 16 Sac., III, 15.* Magistri Discipulorum familiaritatem vitent, *R. 47 Prof. cl. inf., III, 208.* Quae consuetudines ab Schola-

Facultates
litterariae.

Privilegia.

Externi.

E Nostris.

sticis fugiendae, quae frequentandae, *R. 11 ext. audit.*, **III, 227**. Vide *Colloquia*.

FAUTORES apostatarum excommunicantur, *Bul.*, **I, 40**. Fautores eorum, qui sine facultate libros aut alia imprimunt, puniendi, *C. 11 d. 18 n. 2, can. 3 n. 2, II, 881, 564*. De Superioribus, qui defectus foveant dissimulando, *Instr. de sp. c. 1 n. 3, III, 325*.

FEMINAE, Vide *Mulieres*.

FERIA. Indulgentia in prima feria sexta mensis, *Bul.*, **I, 19, 443, 446**; *Comp. priv.*, **I, 606, 609**; in decem feriis sextis S. Francisci Xaverii, *Bul.*, **I, 446, 447**; *Comp. priv.*, **I, 610**. Facultas celebrandi unam Missam privatam Feria V in Coena Domini, *Comp. priv.*, **I, 599**. Quinam festi ac feriat dies in Scholis, *Rat. St. R. 37 Prov.*, **III, 164**; *R. 7 Praef. St. inf.*, **III, 194**.

FERVOR. De fervore Exercitiorum conservando, *Direct. c. 40, III, 551, 552*. Quibus in rebus spiritus in Nostris graviter laeditur et religiosas perfectionis fervor intepescit, *Instr. 7 n. 2, III, 354*. Vide *Devotio*; *Observantia*; *Perfectio*; *Spiritus*.

FESTIVITAS SS. Angelorum Gabrielis et Raphaelis; et S. Iosephi, *Comp. priv.*, **I, 584**; De festivitate Sanctorum et Beatorum Societatis, Vide S. *Ignatius*; S. *Franciscus* etc.; B. *Ioannes*; B. *Andreas* etc.

Festivitas S. Ioannis Nepomuceni, *Bul.*, **I, 243, 488**; *Comp. priv.*, **I, 590**; S. Catharinae de Ricciis, SS. Cosmae et Damiani, SS. Ursulae et Sociarum, S. Pulcheriae, SS. Reliquiarum, B. Margaritae Mariae Alacoque, *Comp. priv.*, **I, 591**; S. Mariae Magdalenae de Pazzis, *Bul.*, **I, 494**; *Comp. priv.*, **I, 591**; B. Mariae Annae a Iesu, *Bul.*, **I, 389**; *Comp. priv.*, **I, 591**; B. Iulianae Cornelionensis, *Bul.*, **I, 491**; *Comp. priv.*, **I, 591**.

Vide *Iesus*; *Maria*; *Indulgentia*.

Ornatus ecclesiarum nostrarum in festis qualis erit, *P. 102 Prov.*, **III, 83**. De festo saeculari Sodalitatum B. M. V., Vide *Sodalitates*.

FEUDALIA BONA. De eorum acceptatione, *Comp. priv.*, **I, 535 n. 78, 79**.

FIDUCIA non ponenda in mediis naturalibus, *P. 10 n. 3, II, 143*. Quantum fidendum Professis, quod ipsis Deus sine retributibus sit prospecturus, *P. 6 c. 2 n. 2, II, 95*; *R. 58 Praep.*, **III, 103**. Vide *Spes*.

FINIS, Vide *Intentio*. Finis, quem Societas intendit in Collegiis, in ministeriis, in studiis, in recreatione etc., Vide *Collegia*; *Ministeria*; *Studia*; *Docere*; *Scholae*; *Recreatio* etc. Finis ipsius Societatis, Coadiutorum, Vide *Societas*; *Coadiutores*.

De consideratione ultimi finis sive fundamenti, *Direct. c. 12 n. 1, 2, III, 523*.

FLANDRIA. Quintus Assistens pro Galliarum et Flandriae Provinciis non concessus, *C. 3 d. 10;*

14, II, 220, 221. Pro hac vice ex Provincia Flandriae electio Deputatorum ad postulata fieri potest pro utraque natione, gallica et germanica, *C. 5 d. 1, II, 262*; et in electione Definitorum Provincia Flandriae pro hac vice ad germanicas Provincias pertineat, *d. 40, II, 272*.

FOLIA volantia, prelo committenda, subiacent censurae, *C. 11 d. 18 n. 3, can. 3 n. 1, II, 881, 564*. Vide *Ephemerides*.

FORMA disputandi a Magistris severe exigenda, *R. 12 Prof. sup. Fac.*, **III, 174**; praecipue in disputationibus philosophicis, *R. 20 Prof. Phil.*, **III, 192**. Servanda forma syllogistica, et, ubi opus sit, revocanda, *C. 22 d. 31, II, 491*.

De non servanda forma iudiciali in dimittendo, in correctione, Vide *Dimittere*; *Correctio*; nec ordinarie in manifestatione delicti; quando tamen adhibenda, Vide *Manifestatio*. De forma agendi post electionem in Congregatione, Vide *Congregatio*. Forma Domorum et Collegiorum construendorum ad Generalem referenda, *C. 2 d. 84, can. 9, II, 210, 531*; *R. 75 Prov.*, **III, 81**.

FORMULA Instituti, *Bul.*, **I, 4, 7, 23**; non immutanda, *C. 1 d. 101, II, 179*. Formula scribendi, **III, 41-45**. Formulae votorum variae, **III, 46-48**; Congregationum, **II, 577-622**. Vide *Scribere*; *Vota*; *Congregatio*.

De Formula benedictionum, Collegiorum acceptandorum, contractuum, informationum, Vide *Benedictio*; *Collegia*; *Contractus*; *Informationes*. De Formula absolvendi a censuris in loco Electionis, *Form. Congr. gen. n. 42, II, 585*. Formula decreti electionis Generalis, *n. 50, II, 587*; Vicarii Generalis perpetui, Vide *Vicarius Generalis*. Vide *Censurae*.

Formula iuramenti Electorum in electione Generalis, *Form. Congr. gen. n. 38, II, 584*; in electione Vicarii Generalis perpetui, Vide *Vicarius*; in electione Compromissariorum, *n. 49, II, 587*; de suffragiis fideliter publicandis, *n. 45, II, 586*. Vide *Congregatio*. Formula iuramenti Assistentium, *n. 85, II, 597*. Vide *Assistentes*.

Formula iuramenti Examinatorum ad professionem, *C. 12 d. 12 n. 2, II, 393*; de excellentia in talento gubernandi aut concionandi in ordine ad professionem 4 votorum, *C. 13 d. 19, II, 409*; item de excellentia in Litteris Humanioribus et in lingua graeca et hebraica, *C. 14 d. 18, II, 417*; item de peritia linguarum indicarum, *C. 15 d. 11, II, 424*. Vide *Examen ad gradum*.

Deputatio ad Formulas recognoscendas, *C. 8 d. 2, II, 344*; *C. 9 d. 3, II, 361*. Typis mandentur, *C. 12 d. 57, II, 404*. Omnes confirmantur, *C. 20 d. 6, II, 468*.

S. **FRANCISCUS** Borgia. Vita, virtutes, miracula, *Bul.*, **I, 218...**; beatificatio, Missa, officium, *Bul.*, **I, 217**; *Comp. priv.*, **I, 585**. Eius canonizatio promovenda, *C. 10 act. 18*; facta, *Bul.*, **I, 217**;

Formula
iuramenti.

translatio festi, *Bul.*, I, 202; *Comp. priv.*, I, 585; officium votivum, *Bul.*, I, 457; *Comp. priv.*, I, 585. Indulgentiae in eius festo, *Bul.*, I, 445; *Comp. priv.*, I, 608; visitantibus eius exuvias, *Bul.*, I, 217, 447; *Comp. priv.*, I, 611. Meditationes, ab ipso compositae, triduo renovationis poterunt legi, *Instr.* 17 n. 7, III, 880.

De Hieronymo.

S. FRANCISCUS de Hieronymo. Vita, virtutes, miracula, *Bul.*, I, 362...; beatificatio, *Bul.*, I, 365; canonizatio, *Bul.*, I, 367; festum, Missa, officium, *Bul.*, I, 367, 379; *Comp. priv.*, I, 587. Indulgentiae in eius festo, *Bul.*, I, 370, 445; *Comp. priv.*, I, 608; visitantibus eius exuvias, *Bul.*, I, 367, 447; *Comp. priv.*, I, 611.

Xaverius.

S. FRANCISCUS Xaverius unus ex decem primis Societatis Patribus, *Bul.*, I, 3, 7, 22, 148, 157; novus Indiarum Apostolus; novarum gentium et laponiae Apostolus, *Bul.*, I, 148, 156, 163, 196, 395. Eius vita, virtutes, miracula, *Bul.*, I, 155...; canonizatio promovenda, C. 5 d. 71, II, 286; C. 6 d. 3, II, 289; facta, *Bul.*, I, 167; festum, Missa et officium, *Bul.*, I, 167, 379; *Comp. priv.*, I, 585; extenditur sub ritu duplici ad universam Ecclesiam, *Bul.*, I, 196; eius translatio, *Comp. priv.*, I, 585; officium votivum, *Bul.*, I, 457; *Comp. priv.*, I, 585. Indulgentiae in eius festo et in anniversario canonizationis, *Bul.*, I, 439, 445; *Comp. priv.*, I, 607; in 10 feriis sextis, *Bul.*, I, 446, 447; *Comp. priv.*, I, 610; visitantibus eius exuvias, *Bul.*, I, 167, 447; *Comp. priv.*, I, 611; pro eius prece « Aeternae rerum... » *Comp. priv.*, I, 607.

FRUGALITAS a Provinciali curanda, *Instr. ult.*, pro Prov. n. 7, III, 889. Vide *Convivia; Victus*.

FUGITIVI, Vide *Apostatae*.

FUNDATIO. De diversitate fundationum, C. 1 d. 26, II, 168. Reditus in fundatione tanti sint, ut Nostri in Collegio studia prosequantur sine sollicitudine rerum necessariorum, C. 1 d. 73, II, 171. Non tantum Operarii Collegii sustentari possint, sed is etiam Scholasticorum numerus, qui pro Seminario sit eidem Collegio futurus, C. 2 d. 8, can. 6, II, 195, 581. Quibus necessitatibus providendum, P. 4 c. 2 n. 5, D, II, 57, 58; C. 1 d. 60, II, 170; habitatio, supellex, bibliotheca, templum, scholae, hortus, *Ord. Gen.* c. 16 n. 6, III, 294. Oblatas fundationes Domuum vel Collegiorum ad Generalem referat Provincialis, interea nihil promittendo, P. 4 c. 2 n. 1, II, 56; P. 9 c. 3 n. 17, II, 182; R. 81 Prov., III, 81; item Vicarius Generalis, *Offic. Vic.* n. 9, III, 50. De fundatione pensionibus Scholarium supplenda, Vide *Pensiones*. De obligationibus admittendis vel non admittendis, Vide *Obligationes*.

FUNDATOR. De memoria habenda fundatorum, P. 4 c. 1, II, 55, 56; R. 78 Praep., III, 104; R. 76 Rect., III, 114; participes peculiariter efficiuntur omnium bonorum operum Collegii et So-

cietatis, P. 4 c. 1 n. 5, II, 55. Suffragia pro iis facienda, P. 4 c. 1 n. 1, 2, 4, II, 55; P. 7 c. 4 n. 4, II, 111. Quid, si Communitas vel Respublica fundavit, P. 4 c. 1, D, II, 56; quid, si non fit plena fundatio, P. 4 c. 1, E, II, 56; vel fit de bonis mensae Episcopi, C. 5 d. 11, II, 265.

Quis censendus Domus Professae fundator; quae pro eo facienda suffragia, C. 3 d. 41, can. 18, II, 228, 540; C. 6 d. 20, II, 297. Fundator sibi reservare potest auctoritatem applicandi bona in dissolutione Collegii, P. 4 c. 2, A, II, 57. De morte nostrorum fundatorum Generalis a Provinciali admonendus, R. 20 Soc. Prov., III, 91.

Quibus fundatoribus datur candela; cur danda, P. 4 c. 1 n. 3, B, C, II, 55, 56; R. 9 Praef. eccl., III, 141. Cui dabitur, si fundatio fit de mensa Episcopi, C. 5 d. 11, II, 265. Fundatori Domus Professae non datur, C. 3 d. 41, can. 18, II, 228, 540. Vide *Benefactores; Gratitude; Missae et orationes*.

FUNERA, Vide *Exsequiae*.

S. GABRIEL. Eius festum, *Comp. priv.*, I, 584.

GALLIA. Quintus Assistens pro Galliarum et Flandriae Provinciis non concessus, C. 3 d. 10, 14, II, 220, 221; conceditur Galliae Assistens, C. 6 d. 1, 14, II, 289, 293. Lugduni et Massiliae erigendae Domus Professae, rei executione Generali relicta, C. 22 d. 16, II, 487. Seminaria Clericorum in Gallia admittenda, et qua ratione, C. 12 d. 26, II, 395. Convictus in Gallia tamquam Collegia inchoata saltem habendi, C. 20 d. 14, II, 472; C. 22 d. 43, II, 494.

GANDIENSE Collegium ius praesentandi tres parochiales neophytorum retineat, C. 1 d. 136, II, 286.

GENERALIS. De iis, quae ad Caput Societatis et gubernationem ab eo descendentes pertinent, P. 9, II, 127-142. Pars nona Constitutionum ad unguem servanda, C. 1 d. 49, II, 168. Quod Praepositum Generalem, et quidem perpetuum, dum vixerit, esse oporteat, P. 9 c. 1, II, 127, 128. Proponit Summus Pontifex cogitandum an Generalis perpetuus esse debeat. Visum est Congregationi omnino perpetuum esse debere, C. 1 d. 47, II, 167; confirmatum, C. 8 act. 35 n. 1. Convenit plurimum ut magna ex parte Romae vel prope Romam habitet, P. 8 c. 1 n. 7, H, II, 115, 117; c. 5 n. 1, II, 122. Perpetuitas Praepositi Generalis et electio ad vitam, eiusdemque in Urbe ordinaria residentia, et unum in Societate caput approbantur et confirmantur, *Bul.*, I, 184; *Comp. priv.*, I, 595.

Pro mansionem curiae Generalis in Alba Russia Collegium polocense electum, C. Poloc. 2 d. 5, II, 454.

Qualis esse debeat Praepositus Generalis, P. 9 c. 2, II, 128-130. Sit Professus 4 votorum, P. 5 c. 1, A § 4, II, 86; P. 8 c. 3, A, II, 120; c. 6, B, II, 125; C. 1 d. 6 ante elect. c. 3, II, 152; C. 2

Necessitas,
perpetuitas,
residentia.

Qualis
esse debeat
Generalis.

d. 15 ante elect., II, 190. In praelatione sua sit memor benignitatis, mansuetudinis et charitatis Christi et Apostolorum, *Bul.*, I, 5, 25. De eius electione, Vide *Congregatio generalis*.

Auctoritas
Generalis erga
Societatem.

De auctoritate Praepositi Generalis erga Societatem ac de officio eius, *P. 9 c. 3*, II, 130-134; *Comp. priv.*, n. 278-293, I, 592-595. Refert magnopere, si Generalis in particulares multum potestatis habeat, *P. 10 n. 8*, II, 144. Ad quae Generalis auctoritas se extendat, Vide singillatim, *Admittere*; *Aedificare*; *Assistentes*; *Bona*; *Collegia*; *Constitutiones*; *Contractus*; *Correctio*; *Dimittere*; *Domus*; *Gradus*; *Missiones*; *Privilegia*; *Provinciae*; *Regulae*; *Reservatio*; *Sodalitates*; *Studia*; *Superiores*; *Transitus*; *Universitates etc.*

Convocare potest Societatem ad Congregationem generalem, et statuere ut provincialis etiam Congregatio convocetur, *P. 8 c. 4 n. 2*, II, 121; *P. 9 c. 3 n. 12*, II, 132. Praeest Congregationi generali et duo in ea habet suffragia cum qualitate praecedendi, *P. 8 c. 3 n. 2*, II, 120; *C. 1 d. 8*, II, 160; *C. 18 d. 8*, II, 440. Vide *Ambitus*; *Deputati*; *Impediti*; *Suffragia*.

Quid
non possit.

Generalis nec in suum, aut consanguineorum, aut Societatis Professae usum bona Collegiorum transferre potest, *P. 4 c. 2 n. 5*, II, 57; nec dissolvere Collegia sine Congregatione, Vide *Dissolutio*; nec dispensare ut eleemosynae pro ministeriis accipiantur, *C. 5 d. 29, can. 1*, II, 269, 545; *C. 12 d. 39*, II, 399; nec dispensare in impedimento originis, *C. 5 d. 52, 53, can. 3*, II, 278, 279, 545; *C. 6 d. 28*, II, 302; nec ut Coadiutores clericali pileo utantur, *C. 7 d. 24 n. 2, can. 24*, II, 325, 556; nec contrahere biennium in ordine ad vota religiosa Scholasticorum, *C. 5 d. 12, 13, 63, can. 10*, II, 265, 284, 547; nec Assistentes vel Admonitorem suum constituere, *P. 9 c. 5 n. 3*, II, 136; *c. 4 n. 4*, II, 134.

Auctoritas
Societatis erga
Generalem.

De auctoritate vel providentia, quam Societas habere debet erga Praepositum Generalem, *P. 9 c. 4*, II, 134, 135. De modo, quo procedere debet Societas in iis, quae ad Praepositum Generalem pertinent, *P. 9 c. 5*, II, 136-138; *C. 1 d. 82, can. 34*, II, 174, 528; *C. 12 d. 7*, II, 389; *R. 20 Assist.*, III, 54.

Est subiectus Societati, *P. 10 n. 8*, II, 144; *C. 1 d. 145*, II, 187: 1.º circa externa: vestitum, victum, expensas, *P. 9 c. 4 n. 2*, II, 134; *c. 5 n. 2*, II, 136. Vide *Expensae*. — 2.º circa corporis curam, labores, rigorem, *P. 9 c. 4 n. 3*, II, 134; *c. 5 n. 2*, II, 136. — 3.º circa animam, *P. 9 c. 4 n. 4*, II, 134; *c. 5 n. 2*, II, 136. — 4.º non potest dignitatem admittere sive consensu Societatis, *P. 9 c. 4 n. 5*, *B.*, II, 134, 135; *c. 5 n. 6*, *E.*, II, 137, 138; *P. 10 c. 6*, *A.*, II, 143, 145. — 5.º potest in certis casibus amoveri et alius substitui, *Bul.*, I, 14; *P. 9 c. 4 n. 6, 7*, II, 134, 135; *c. 5 n. 4*, *B.*, II, 136, 137; *C. 1 d. 48*, II, 167. Vide *Con-*

gregatio generalis § Quando cogenda. — Quid, si Summus Pontifex vellet alio eum mittere, *P. 7 c. 1 n. 2*, *D.*, II, 104, 105; *R. 19 Assist.*, III, 58. Providentia Assistentium erga Generalem ipso petente stabilitur, nempe: trimestris Assistentium collatio de Generalis persona, administratione et gubernatione, *C. 12 d. 7*, II, 389. Vide *Assistentes*.

De iis, quae iuvare poterunt Praepositum Generalem ut suo officio bene fungatur, *P. 9 c. 6*, II, 138-142. Auctoritas, exemplum vitae, amor Societatis, oratio, Sacrificia, *P. 9 c. 6*, *A.*, II, 141. Residentia Romae, *P. 8 c. 1 n. 7*, II, 115. Votum speciale obedientiae Summo Pontifici, *P. 7 c. 1 n. 1, 2, 8*, II, 103, 104. Non implicari negotiis, etiam piis, *P. 9 c. 6 n. 1, 4*, II, 138, 139. Sufficiens notitia rerum et personarum, *P. 8 c. 1 n. 4*, II, 124; *P. 9 c. 6 n. 2, 3*, II, 138; *Ord. Gen. c. 17-19*, III, 295-312. Provinciales et alii Officiales, *P. 9 c. 6 n. 2, 5-7, 12, 14*, II, 138-141. Potest praeter Assistentes vocare alios ad consultationem, *P. 4 c. 11 n. 2*, II, 75; *c. 2 n. 2*, II, 56. Vide *Assistentes*; *Provincialis*; *Secretarius Societatis*; *Procurator Generalis etc.*

Quenam
eum iuvent
in suo munere.

Potest visitare Societatem, *P. 8 c. 1*, *H.*, II, 117. Non debet vacare concionibus, nisi commode possit, *P. 9 c. 6 n. 1*, II, 138; neque occupari in aliis particularibus, sed in universalibus, *P. 9 c. 6 n. 6*, II, 139. Quae negotia ipsi vitanda, *P. 9 c. 6 n. 4*, II, 139. Missiones Pontificis nec debet recusare nec affectare, *P. 7 c. 1 n. 2*, II, 103. Est Praepositus Domus Professae romanae, *C. 2 d. 49, can. 36*, II, 204, 535. Debet exigere crebro rationem eorum, quae fiunt in Provinciis, *P. 9 c. 6*, *A.*, II, 141.

Occupationes.

Non est addendus socius Sacerdos Praeposito Generali, nisi ipso volente, *C. 8 d. 55*, II, 358.

Eius socius.

Constitutio de mensa privata Superiorum maneat inter Regulas, non inter Constitutiones, *C. 1 d. 76*, II, 172; soli Generali relicta et quibus ille concesserit, *C. 3 d. 38, can. 5*, II, 227, 538. Privatam Generalis mensam sponte ab ipso tolli, approbat Congregatio, *C. 7 d. 7*, II, 317.

Mensa
Praepositi Ge-
neralis.

Traditio clavium novo Vicario in morte Generalis, *Offic. Vic. n. 13*, III, 51; *R. 35 Secr. Soc.*, III, 60. Suffragia pro Generali defuncto facienda; Sacrum solemne decantandum, *C. 7 d. 5, can. 9*, II, 317, 553; *C. 12 d. 56 n. 5*, II, 403; *Offic. Vic. n. 2*, II, 48; *Missae et orat. n. 22*, III, 39. Cognita morte Generalis, quae personarum mutationes fieri non possunt, *R. 113 Prov.*, III, 84. Vide *Superiores* § Mutatio.

In obitu
Praepositi Ge-
neralis.

GONZAGA, Vide *S. Aloisius*.

GLORIA. De gloriae divinae desiderio et studio, *Direct. c. 23 n. 5*, III, 534; *c. 25 n. 9*, III, 536. Dei maior gloria est finis Societatis, *P. 7 c. 1 n. 1*, II, 103; *P. 8 c. 1 n. 1*, II, 113. Haec verba, *Ad maiorem Dei gloriam*, uti symbolum

in ore semper habebat S. Ignatius, *Bul.*, I, 149. Eiusdem in ea promovenda zelus, *Bul.*, I, 284. Quisque in vita, ac multo magis in eius morte, curet ut Deus ac D. N. I. C. in ipso glorificetur, *P. 6 c. 4 n. 1*, II, 101. Procuranda etiam Litteris Humanioribus, *C. 7 d. 92*, II, 342.

Meditatio de gloria paradisi addi potest in quarta hebdomada Exercitiorum, *Direct. c. 36 n. 1*, III, 547; *c. 39 n. 4*, III, 550.

De gloria vana, Vide *Humilitas*; *Mundus*; *Superbia*; *Vanitas*.

GRADUS ACADEMICI. Ad eos suscipiendos quot annorum studium requiratur, *P. 4 c. 15 n. 2*, 3, B, II, 80, 81. Conferuntur a Cancellario, *P. 4 c. 17 n. 2*, II, 83; praemisso diligenti examine publico, *P. 4 c. 6 n. 17*, II, 66; *P. 4 c. 15 n. 4*, E, II, 80, 81. De scientia ad gradum Doctoris requisita, *P. 4 c. 15 n. 4*, II, 80; *C. 23 d. 20*, II, 504. Ritus promotionis, *P. 4 c. 6 n. 17*, II, 66; *c. 15 n. 4*, II, 80; *c. 17 n. 8*, M, II, 84, 85; *Rat. St. R. 11 Prov.*, III, 159. Professores intersint, *R. 25 Praef. St.*, III, 171. Privilegia promotorum ad gradus, *Bul.*, I, 80, 86, 76; *Comp. priv.*, I, 596; insignia, *P. 4 c. 17 n. 8*, M, II, 84, 85. Laureatis Theologiae permitti potest linguarum studium, *P. 4 c. 6*, D, II, 67. Quomodo fides facienda de gradu, *P. 4 c. 17 n. 4*, F, II, 83. Externis et Nostris, ad gradus promotis, nulla certa loca assignanda, *P. 4 c. 15 n. 4*, II, 80; *C. 1 d. 34*, II, 164.

De Nostrorum promotione.

Nostri ad Baccalaureatus, Magisterii, Licentiatu-
rae ac Doctoratus gradus promoveri possunt; quomodo examinandi, *Bul.*, I, 29, 34, 86; *Comp. priv.*, I, 595. Quando etiam extra Universitates, *Bul.*, I, 29, 76; *Comp. priv.*, I, 596. Promotio fiat cum facultate Generalis, *Comp. priv.*, I, 597 *n. 301*; *R. 62 Prov.*, III, 79; *Rat. St. R. 10 Prov.*, III, 159; *R. 42 Rect.*, III, 112. Gradus in Universitatibus a Nostris suscipi non expedit propter obligationes, iuramenta et expensas, *Bul.*, I, 85; promoventur ut possint proximis esse utiles, *P. 4 c. 6 n. 17*, II, 66. Qui biennio Theologiam repetunt, poterunt cum facultate Generalis ad gradus promoveri, *Rat. St. R. 10 Prov.*, III, 159. Selecti iuvenes mittantur ad gradus suscipiendos, ut publice docere possint in Collegiis, *C. 23 d. 21*, II, 504. Vitentur in gradibus sumptus, qui pauperes non deceant; Doctoris vel Magistri nomine inter se Nostris ratione gradus non utantur, *P. 4 c. 6 n. 17*, II, 66; *R. 64 Prov.*, III, 80. In promotionibus servantur Constitutiones, *Rat. St. R. 11 Prov.*, III, 159. An cum promovendis dispensatione utendum, et quomodo, *R. 63 Prov.*, III, 79; *R. 42 Rect.*, III, 112.

De externorum promotione.

Quinam externi per Praepositum Generalem aut aliquem ex Praepositis vel Rectoribus Collegiorum nostrorum in Universitatibus vel extra illas promoveri possunt ad gradus, *Bul.*, I, 86,

76; *Comp. priv.*, I, 596. Externi possunt Societatis lectiones frequentare, et debent in Universitatibus ad gradus admitti, *Bul.*, I, 45, 76; *Comp. priv.*, I, 597. Societas gratis ad gradus promoveat; non nisi admodum exigui sumptus externis permittantur; nec convivia nec alii ludi; nec pilei aut chirothecae vel quid aliud detur, *P. 4 c. 15 n. 4*, F, II, 80, 81.

GRADUS IN SOCIETATE divino instinctu a S. Ignatio dispositi, *Bul.*, I, 88, 92; *Instr. de sp. c. 6 Proce.*, et *n. 10*, III, 338, 340. Eorum apta dispositio ad ordinem et firmitatem Societatis pertinet, *C. 4 d. 9*, can. 8, II, 249, 542; *Ord. Gen. c. 18 n. 1*, III, 299. Graduum discrimen et animi ad eos indifferentia est quid substantiale in Societate, *C. 21 d. 24*, II, 481. Dantur 4 classes in Societate: explicatur, *Bul.*, I, 88, 91-93; *Comp. priv.*, I, 597; *Exa. c. 1 n. 7*, II, 2. Praeter hos nonnulli ad professionem 3 votorum admittuntur, *Bul.*, I, 92; *Exa. c. 1*, D, II, 8.

Qui in Probatione versantur, propositum ingrediendi in aliquem ex gradibus Societatis habere debent, *Bul.*, I, 91; *Exa. c. 1 n. 10*, 13, II, 2, 8; *c. 7 n. 1*, II, 21; *P. 4 c. 3 n. 3*, 4, II, 59; *P. 5 c. 1*, A § 3, II, 86; *c. 4*, E, II, 92. In Formula votorum biennii *promissio* est votum, a tribus aliis distinctum, quo quis se obligat ad acceptandum gradum Professi vel Coadiutoris formati, prout Generali videbitur, *Bul.*, I, 91; *C. 5 d. 5*, 7, can. 2, II, 264, 265, 545; *C. 7 d. 32*, can. 15, II, 328, 554; *C. 9 d. 39*, II, 369; *R. 15 Mag. Nov.*, III, 122; *Ord. Gen. c. 4 n. 16*, III, 269; vota tamen statim obligant, *P. 4 c. 4*, B, II, 62. Haec obligatio acceptandi gradum extenditur ad Coadiutores temporales, *C. 7 d. 39*, can. 23, II, 330, 556. Haec Novitiis explicanda. Vota biennii emittens subscribat se clare vim promissionis intellexisse, *C. 5 d. 50 n. 1*, II, 276; *R. 15*, 57, 83, *Mag. Nov.*, III, 122, 127, 130. Haec indifferentia est quid substantiale in Societate, *C. 21 d. 24*, II, 481. Formulae votorum nec declaratio huius promissionis nec quidquam aliud addendum, *C. 5 d. 4*, II, 263. Scholasticus non tenetur esse indifferens ad acceptandum gradum Coadiutoris temporalis, *Exa. c. 1 n. 10*, II, 2; *C. 4 d. 52*, can. 2, II, 259, 541; *R. 67 Prov.*, III, 80.

Graduum distributio ad Generalem pertinet, *Bul.*, I, 4, 8, 24, 120; *Comp. priv.*, I, 598; *Exa. c. 1 n. 11*, II, 2; *c. 8 n. 1*, II, 22; *P. 5 c. 1 n. 2*, II, 85; *c. 2 n. 1*, 4, 5, B, C, II, 87, 88; *C. 4 d. 9*, II, 249. Aliis hanc facultatem communicare potest, sed non ordinarie, nisi in Indiis, *P. 5 c. 1 n. 2*, B, II, 86; *c. 2 n. 4*, 5, A, B, C, II, 87, 88; *P. 9 c. 3 n. 1*, A, II, 130, 133. Non est potestas penes Capitulum, sed penes Generalem, *Bul.*, I, 119, 121. Mortuo Generali, designationes ad professionem expirant, si nondum scripto missae ab ipso Generali, *C. 4 d. 3*, can. 23, II, 248, 544;

Diversitas graduum, seu classium.

Promissio acceptandi gradum.

Distributio graduum.

De recusanti-
bus gradum.

derogatur; ut Generalis, sic et Vicarius potest ad gradus promovere, *C. 12 d. 10, II, 390.*

Omnes tenentur oblatum gradum suscipere; rationes a recusantibus scripto proponendae; iis expositis, obediant sub gravi; non ipsis permitendum ut sine gradu tota vita maneant; nec aliud examen concedendum, *C. 7 d. 32, can. 15, II, 328, 554.* Exclusis defectu doctrinae, tertium ad professionem 4 votorum examen numquam concedendum; secundum raro; quibus, quando, *C. 12 d. 22 n. 3, II, 394.* De difficultate in gradibus acceptandis, *Instr. de sp. c. 6, III, 338-340.*

Quando Nostri
ad gradum
proponendi
et promovendi.

Finite visitatione, videat Provincialis qui sint idonei ut in Coadiutores formatos vel Professos admittantur, et Generalem informandum curet, *R. 69 Prov., III, 80.* Simul ingressi, simul proponendi, si nihil obstat. Quorum ob docendi munus etc. dilata fuerint studia, maxima ratio habenda, *C. 7 d. 75, II, 336; Ord. Gen. c. 18 p. 1 n. 6, III, 300.* Ad professionem ordinarie proponantur anno 10 Societatis qui studia in saeculo perfece- runt; anno 17 qui in Societate; inter 10 et 17 qui partim in saeculo partim in Societate, *C. 9 d. 42, can. 20, II, 371, 562.* Ad professionem proponantur triennio post studia et tertium annum Probationis; vel triennio post vota biennii qui absolutis studiis ingressi sunt. Ad gradum Coadiutorum spiritualium post 30 aetatis annum et 10 ab ingressu; sed citra necessitatem ad valorem. Coadiutores temporales ne proponantur ante 10 annos Societatis et 30 ad minimum aetatis completos, *C. 12 d. 14, II, 391; Ord. Gen. c. 18 p. 1 n. 5, III, 300; p. 2 n. 11, III, 302.* De his, qui studia partim in saeculo partim in Societate absolverunt, *C. 13 d. 9, II, 407.* Anni ante ingressum studio Philosophiae ac Theologiae impensi, ne computentur ad tempus professionis pro eo, qui in Societate iterum studia confecit, *C. 16 d. 20, II, 429.* Minus antiqui et expediti, numquam expectent antiquiores, qualibet causa non expeditos, *C. 11 d. 31, can. 9, II, 386, 566; C. 12 d. 11, II, 390; C. 17 d. 10, II, 436.*

Unum adhuc annum Probationis post studia expectabunt, antequam ad gradum admittantur, quod tempus a Superiore poterit prorogari, *Exa. c. 1 n. 12, II, 3; c. 4 n. 16, 43, II, 11, 16; c. 6 n. 8, II, 20; P. 5 c. 1 n. 3, C, II, 86; c. 2 n. 1, II, 87.* Libera manet Societas, nec tenetur ad Scholasticos admittendos ad professionem nec in Coadiutores formatos, si studiorum tempore male se gererent, *Exa. c. 7 n. 1, II, 21.*

Tempus promotionis non est determinatum, sed cum Generali fuerit a promovendis plene satisfactum, *Bul., I, 121; Comp. priv., I, 593, 597, 650; Exa. c. 1 n. 8, 12, II, 2; c. 4 n. 16, 41, II, 11, 15; P. 5 c. 1 n. 3, C, II, 86; c. 2 n. 1, II, 87; P. 10 n. 7, II, 144.* Circa hoc nihil innovandum, *C. 4 d. 9, can. 8, II, 249, 542; C. 5 d. 36, 37,*

can. 11, II, 271, 547. Professio ante 25.^m annum non emittenda sine dispensatione Generalis, *P. 1 c. 3, K, II, 32.* Ne admittantur ad professionem ante expletum 33.^m annum aetatis; sed, si citius fiat, est valida. Puniendus qui defectum aetatis dissimulat vel non aperit, *C. 8 d. 77, 33, II, 348.*

Servanda ante admissionem ad gradus, *R. 70 Prov., III, 80.* Diu et diligentissime probentur, *P. 1 c. 4 n. 1, II, 33; P. 5 c. 2, II, 87.* Probatio diuturna confirmatur, *Bul., I, 26, 88, 91, 92; Exa. c. 1 n. 8, II, 2; c. 4 n. 16, 41, II, 11, 15; P. 5 c. 2 n. 1, II, 87; P. 10 n. 7, II, 144.* Fiant experimenta et probationes, *Exa. c. 1 n. 8, 12, 13, II, 2, 3.* Probentur ultra biennium, et potest hoc tempus prorogari, *Exa. c. 1 n. 12, II, 3; c. 4 n. 16, II, 11.* Potest a Generali tempus biennii contrahi in ordine ad professionem, *P. 5 c. 1 n. 3, C, II, 86; C. 5 d. 12, 13, 63, can. 10, II, 265, 284, 547.*

Promovendus debet abdicare se bonis, *Exa. c. 4 n. 2, 5, II, 8, 9; Ord. Gen. c. 1 n. 10, III, 256;* mendicare ostiatim triduo, *Exa. c. 4 n. 27, II, 12;* integram vitae rationem reddere Superiori, *Exa. c. 4 n. 38, II, 15;* Exercitiis Spiritualibus per hebdomadam vacare et confessionem generalem facere, *Exa. c. 4 n. 41, II, 15;* videre et considerare non semel Diplomata Apostolica Instituti Societatis et Constitutiones ac Regulas quas in ea est observaturus, *Exa. c. 1 n. 13, II, 3;* quasnam Bullas et Constitutiones videre debeat, *Exa. c. 1, G, II, 4; P. 1 c. 4, E, II, 85; Ord. Gen. c. 1 n. 1, III, 255;* debet Formulam votorum considerare, *P. 5 c. 3 n. 2, II, 89.*

Ad professionem et vota Coadiutorum spiritualium requiritur Sacerdotium, *Bul., I, 92; Exa. c. 1 n. 8, II, 2.* Exemptio a recentioribus decretis circa admissionem ad professionem, *Bul., I, 376; Comp. priv., I, 637.*

Constituuntur ad promotionem dies Assumptionis et Purificationis, sed non ad valorem. Cum facultate Provincialis ob gravem causam potest designari alius dies proxime opportunus, *C. 12 d. 9, II, 390;* vel ob allatas serius litteras Generalis, *C. 13 d. 20, II, 410.*

De modo admittendi ad professionem, *P. 5 c. 3, II, 89, 90.* Promotio fiat publice et servantur Constitutiones, *R. 70 Prov., III, 80.* Quatenam servanda, *Exa. c. 4 n. 41, II, 15.* Professio et vota Coadiutorum formatorum emittuntur in manibus alicuius, *P. 5 c. 3 n. 4, II, 89; c. 4 n. 1, A, II, 90, 91;* is potest esse externus, *P. 5 c. 1, B, II, 86.* Professio est invalida in manibus Praelati sine facultate Generalis, *C. 8 d. 34, can. 6, II, 354, 558.* Professio emittatur in ecclesia, non necessario autem vota Coadiutorum formatorum, *P. 5 c. 3 n. 2, II, 89; c. 4 n. 1, II, 90.* Promotio Coadiutorum formatorum potest fieri in ecclesia vel sacello Domus aut alio decenti loco; quo ritu facienda, *P. 5 c. 4, II, 90-92.*

Praemittenda
promotioni.

Dies
promotionis.

Ritus
promotionis.

Formulae professionis et votorum pro Coadiutoribus spiritualibus et temporalibus, *III*, 47. Immutatio facienda sub Vicario Generali, *C. 12 d. 56 n. 7, II, 408; III, 48*. Quando professio vel gradus non fiunt in manibus Generalis vel Vicarii, non exprimitur ipsorum nomen, sed eius qui professionem vel gradum suscipit, *C. Poloc. 4 d. 6, II, 460*.

Exempla professionis vel votorum Coadiutorum formatorum et aliorum quinque, quae Professores post professionem faciunt, nomine ipsorum subscripta, ad Generalem quamprimum transmittenda, *R. 73 Prov., III, 80*.

Catalogus promotorum.

Catalogi promotorum ad professionem 4 vel 3 votorum et ad gradum Coadiutorum formatorum in omni Societate vel in Provincia servantur in archivio Societatis et cuiusque Provinciae respective, *R. 7 Secr. Soc., III, 57; R. 72 Prov., III, 80; R. 23 Soc. Prov., III, 92*.

Quinam non promovendi.

Munere Episcopi seu Vicarii aut Delegati Apostolici fungentes, ad gradum non sunt promovendi, *C. 22 d. 40, II, 498*.

Mutatio gradus.

Admissis ad unum gradum non licet aspirare ut ad alium promoveantur, *Bul., I, 122; Comp. priv., I, 560, 598; Exa. c. 6 n. 5, 6, II, 19, 20; c. 8 n. 1, A, II, 22, 23; P. 5 c. 4 n. 5, II, 91; R. 20 Sum., III, 5*. Possunt tamen proponere cum indifferentia, *Exa. c. 8 n. 1, A, II, 22, 23; P. 3 c. 2 n. 1, II, 51; P. 5 c. 4, F, II, 92*.

Vide *Coadiutores; Examen; Indifferentes; Informationes; Professio; Vota simplicia*.

GRADUS IN SCHOLIS, seu ordines diversi, *Rat. St. R. 21 Prov., III, 162; R. 8 Praef. St. inf., III, 194*.

GRAECA LINGUA, Vide *Linguae*.

GRAMMATICA comprehenditur nomine Litterarum Humaniorum, *P. 4 c. 5, A, II, 63; c. 12, A, II, 76*. Ordinarie tres classes esse debent, *P. 4 c. 13, B, II, 78*. Munus docendi Grammaticam est ministerium proprium Societatis, nec certo tempore nec personis addictum, etiam a Sacerdotibus et Professis exercendum, *C. 8 d. 8, can. 1, II, 346, 557*. Nostri a docenda Grammatica vel Humanitate generatim ne eximantur, *Rat. St. R. 26 Prov., III, 163*; etiam absolutis studiis tertioque Probationis anno possunt eam docere, *R. 27, III, 163*. De Grammatica Emmanuelis, *R. 23, III, 163; R. 8 Praef. St. inf., III, 194; R. 12 Prof. cl. inf., III, 204*. Regulae Professorum Grammaticae, *III, 216-223*. Vide *Humaniores Litterae*.

GRANGIAE, Vide *Praedia*.

GRATIA Dei quo pacto uberius acquiratur, *P. 3 c. 1 n. 22, II, 46; R. 19 Sum., III, 5*. Ad eam impetrandam in primis efficax est oratio, *P. 9 c. 6, A, II, 141*; et Sacrificia, *P. 10 n. 1, II, 142*; votorum etiam emissio, *P. 3 c. 1, T, II, 50*. Quo pacto ei cooperandum, *P. 10 n. 3, II, 148*. Quae-renda devotio pro mensura gratiae Dei nobis com-

municatae, *P. 3 c. 1 n. 20, II, 46; R. 21 Sum., III, 5*.

Prohibetur censuras theologicas ferre in catholicorum sententias circa explicationem gratiae efficaci. Per laudes thomisticae scholae delatas nihil caeteris catholicis scholis detrahatur, *Bul., I, 244*.

Gratia sermonis ad agendum cum proximis est pernecessaria, *P. 1 c. 2 n. 9, II, 29; P. 7 c. 2, F, § 4, II, 109*.

GRATIAE. Vide *Privilegia*.

GRATITUDO benefactoribus exhibenda, *P. 10 n. 11, B, II, 145; R. 95 Prov., III, 83; R. 78 Praep., III, 104; R. 76 Rect., III, 114*. Gratiarum actio decreta Ordini Praedicatorum ob honorificum charitatis ac venerationis testimonium erga Societatem, *C. 8 d. 12, II, 346*; Reverendissimo P. Magistro Generali Ordinis Praedicatorum ob Decreta in honorem et commendationem Societatis, *C. 11 d. 19, II, 381*; Ordini Cassinensi Congregationis Italiae pro beneficio Societati collato, *C. 8 d. 13, II, 347*; item Congregationis Lusitaniae, *d. 26, II, 351*; Regi Catholico ob magnos sumptus in Missionibus indicis factos, *d. 36, II, 354*; Alexandro VII, Reipublicae Venetae et Nuntio Apostolico ob reditum Societatis in statum venetum, *C. 11 d. 26, II, 384*; iterum Alexandro VII pro beneficiis in Congregationem generalem collatis, *d. 33, II, 386*; Principi Paderbornae, monasteriensi Episcopo, ob fundatas 15 Missiones in Germania et apud Sinas et Iapones, *C. 12 d. 27, II, 395*; Augusto Imperatori et Regibus ob eximiam benevolentiam et beneficentiam in Societatem, *C. 13 d. 13, II, 408*; Episcopo malacitano, Ordinis S. Dominici, singulari Societatis patrono, *d. 14, II, 408*; Cosmo III, Magno Duci Etruriae, ob singularia aestimationis et amoris argumenta Societati exhibita, *C. 14 d. 26, II, 420*; Pio VII pro confirmata Societate in Alba Russia, *C. Poloc. 4 d. 7, II, 460*; item Pio VII, Societatis restauratori, et Regi ac Reginae Siciliae ob restitutas Societati sedes et summa in Nostros beneficia, *C. Poloc. 5 d. 6, II, 465*. Responsio ad Praepositum Generalem de Societate Iesu in universo orbe restituta Sanctitati Suae per litteras gratulantem, *Bul., I, 341*. Aguntur gratiae Adm. R. P. Generali ob insignem prudentiam, fortitudinem, constantiam atque patientiam in Societate gubernanda, *C. 23 d. 44, II, 511*; Leoni XIII grati animi, pietatis, obsequii ac devotionis testimonium a Patre nostro Societatis nomine manifestandum, *d. 45, II, 511*; eidem de sua ad Praepositum Generalem epistola gratus animus a Patribus Congregatis per epistolam significandus, *C. 24 d. 29, II, 523*. Vide *Benefactores; Fundatores*. Aequitatis et gratitudinis ratio nos moveat ad serviendum cum maiori diligentia in ministeriis Societatis in illis Collegiis, quae maiori cum libe-

ralitate et devotione fundata sunt, *P. 4 c. 7 n. 3, II, 68*. Absoluta Congregatione generali, canitur *Te Deum* et dicuntur tres orationes in gratiarum actionem, *Form. Congr. gen. n. 52, II, 588*.

Gratiae de more Deo actae in fine Congregationis generalis, *C. 6 d. 47, II, 314; C. 16 d. 36, II, 387* etc.

De benedictione mensae et gratiarum actione, Vide *Mensa*.

GUBERNATIO Societatis tota est penes Generalem, *P. 9 c. 3 n. 3, II, 130*. Quo pacto haec erit bona, *n. 1, II, 130*; ea magna ex parte ex Provincialibus et Superioribus localibus pendet, *P. 9 c. 6 n. 6, II, 139*. Eius causa uberior a Deo Superioribus communicatur gratia in consultationibus, *P. 8 c. 3 n. 2, II, 120*. De talento ad gubernandum, Vide *Examen ad gradum*. Gubernationi apti diligenter a Provinciali inquirendi et instruendi, *Ord. Gen. c. 17 p. 1 n. 2, III, 295*. De iis mittendae tertio quoque anno ad Generalem informationes, *n. 6, III, 296*. De suavitate et efficacia in gubernatione coniungendis, *Industr. c. 2, III, 401-405*. Vide *Superiores* § Formandi, et § Gubernatio.

Ut recte a Deo gubernemur, quibus mediis utendum, *P. 10 n. 2, II, 142*.

HABITUS. Nostri in iis, quae ad vestitum etc. pertinent, honestorum Sacerdotum communem et approbatum usum sequuntur, *Bul., I, 26; Comp. priv., I, 598; P. 6 c. 2 n. 15, M, II, 96; C. 1 d. 68, II, 171; R. 84 Prov., III, 82*. Facultas induendi se vestibus saecularibus, si opus est, in locis Missionum, *Bul., I, 354; Comp. priv., I, 598*. Quo habitu defuncti nostri sepeliendi, *C. 1 d. 109, can. 27, II, 182, 527; C. 4 d. 4, II, 248; R. 34 Praef. eccl., III, 143*. De assumptione habitus Societatis occasione sepulturae, *Comp. priv., I, 656*. Sumpsisse habitum alicuius Religionis est impedimentum essentiale ad Societatem, *Eva. c. 2 n. 3, 6, II, 4; P. 1 c. 3 n. 5, E, II, 80, 31*. Non reducendus qui a Societate discessit et habitum Religionis sumpsit, *P. 2 c. 4, B, II, 42; C. 1 d. 24, II, 163*. Vide *Impedimenta; Vestitus*.

HAERESIS. Absolutio ab haeresi, *Bul., I, 353; Comp. priv., I, 519*. Causae haeresis, *Comp. priv., I, 538*. Facultas commorandi in terris haereticorum etc., *Bul., I, 17; Comp. priv., I, 598*; et faciendi Sacrum coram haereticis etc., *Bul., I, 354; Comp. priv., I, 524 n. 31, 599*. Haereticorum denuntiatio, *Comp. priv., I, 538 n. 87*. Societati committitur et commendatur Missiones inter haereticos etc. instituere, *Bul., I, 19, 58, 453; Comp. priv., I, 681*. Indulgentiae Nostris concessae, qui mittuntur ad haereticos et infideles ad evangelizandum, *Bul., I, 441; Comp. priv., I, 603*. Indulgentia primo conversis ab haeresi, *Bul., I, 353; Comp. priv., I, 617*. De inquisitione contra haere-

ticos, Vide *Inquirere*. Haeresis quandonam est impedimentum essentiale ad Societatem, *Eva. c. 2 n. 1, B, II, 4, 5; P. 1 c. 3 n. 3, A, B, II, 80, 31; C. 1 d. 54, II, 169*. Vide *Impedimenta*.

Absolutio ab haeresi post ingressum in Societatem, reservatur Generali, *Comp. priv., I, 519 n. 16*.

HEBDOMADA Sancta. In feria V in Coena Domini licet pro commodo infirmorum nostrorum Missam privatam celebrare, *Comp. priv., I, 599*. Recreatio communis cessat in triduo Hebdomadae Sanctae, *C. 7 d. 34, can. 8, II, 329, 553*. Quo topo officium tenebrarum fieri potest, *P. 6 c. 3, B, II, 100*.

Quatuor hebdomadae Exercitiorum respondent viis purgativae, illuminativae et unitivae, *Direct. c. 39 n. 1-5, III, 550*. Hae hebdomadae non numero dierum, sed materia, affectu et fructu, qui in eis praetenditur, distinguuntur, *c. 11 n. 1, III, 522; c. 17 n. 1, III, 528; c. 39 n. 7, III, 551*. Quid singulae contineant, *c. 11 n. 2, III, 522*.

De hebdomada prima in universum, *Direct. c. 11, III, 522*. Scopus, tempus ei dandum, *c. 10 n. 6, III, 520; c. 17 n. 1, III, 528; c. 18 n. 1, III, 528*. Orationi deditis, brevius percurrenda, *c. 9 n. 3, III, 517*. Respondet viae purgativae, *c. 39 n. 2, III, 550*; continet considerationem peccatorum, *c. 11 n. 2, III, 522*. Numquam omitenda, *c. 11 n. 4, III, 522*; nec mutandus ordo. Quid, si tantum 4 horae meditationis fiunt, *c. 14 n. 1, III, 524*. Sacerdos, Exercitia faciens, posset in prima hebdomada ob reverentiam a Sacro faciendo abstinere, *c. 11 n. 3, III, 222*.

Scopus secundae hebdomadae, quae respondet partim viae purgativae, partim illuminativae. Qualem dispositionem requirit. Differatur, si desit fervor, *Direct. c. 18, III, 528, 529; c. 19 n. 2, III, 529; c. 39 n. 3, 5, III, 550*. Vitam Christi continet et electionem, *c. 11 n. 2, III, 522*; ad hanc iam ab initio disponit, *c. 29 n. 1, III, 540*. Tantum 4 meditationes quotidie fiant, *c. 21 n. 1, III, 531*.

Tertia continet Passionem Christi, *Direct. c. 11 n. 2, III, 522*. Confirmatur electio; quinam affectus curandi, ordo qualis, *c. 35, III, 545, 546*. Respondet partim viae purgativae partim illuminativae, *c. 39 n. 3, 5, III, 550*.

Quarta respondet viae unitivae. Quae illius materia; quae meditationes addendae, *Direct. c. 36, III, 547; c. 39 n. 4, 5, III, 550*.

HEBRAEUS. Hebraeorum genere orti, a Societate exclusi, *C. 5 d. 52, 53, can. 3, II, 278, 279, 543; R. 12 Examin., III, 134*. Ultra quintum gradum, nisi publica sit infamia, non relucendi, *C. 6 d. 28, II, 302*. Vide *Impedimenta*.

HEBRAICA lingua, Vide *Lingua hebraica*.

HELVETIA. Sodalitatibus Missionum in Helvetia conceduntur indulgentiae, et ad alias regiones extenduntur, *Bul., I, 373, 378*.

Hebdomadae
Sanctae.

Hebdomadae
Exercitiorum.

Prima.

Secunda.

Tertia.

Quarta.

HIBERNIA. Patres Missionis hibernicae illius censentur esse Provinciae, in qua morantur et laborant, *C. 16 d. 18, II, 428.* Pro hac Assistentium electione ad Assistentiam Italiae pertinere censeantur, *C. 21 d. 5, II, 477.* Superior Missionis ad negotia admissus, *d. 3, II, 477.* De sociis in Hiberniam mittendis, *C. 20 d. 23, II, 474.*

HIERONYMO, Vide *S. Franciscus.*

HISPANIA. De exemplo hispanico Constitutum, Vide *Constitutiones.* Procurator Hispaniae ad negotia admissus, *C. 21 d. 3, II, 477.* Nominatio Substituti Assistentis Hispaniae, *d. 6, II, 478.* Vide *Inquisitio; Maioratus; Rex Catholicus.*

HISTORIA. Necesse est ut studio Historiae ecclesiasticae provideatur, *C. 22 d. 16, II, 502.* De cultu exquisitori aliquorum in Historia etc., *C. 23 d. 23, II, 505.* Historiae ecclesiasticae cognitio, in multis regionibus necessaria, in omnibus perutilia, quomodo procuranda, *C. 24 d. 24 n. 4, II, 522.* Historia in nostris Collegiis docenda, *P. 4 c. 12 n. 2, A, II, 76.*

Historia Societatis continuanda; Provinciales documenta in sua quisque Provincia colligant, *C. 21 d. 21, II, 481; C. 24 d. 21, II, 521.* Historia Domorum et Collegiorum quomodo scribenda; Romam mittenda, *Ord. Gen. c. 1 n. 5, III, 255.* Provinciales Historiam Collegiorum et Domorum, praecipue a restituta Societate, confici et Romam mitti curent, *C. 21 d. 21, II, 481.* Hoc curet Socius Provincialis, *R. 25, 27 Soc. Prov., III, 98.*

HISTORICI. De eorum in scholis explicatione, *R. 28 Prof. cl. inf., III, 206; R. 2 Prof. Rhet., III, 210; R. 2 Hum., III, 214.*

HOMICIDIUM. De dispensatione ab irregularitate ob homicidium, *Comp. priv., I, 562 n. 164, 165, 565 n. 174.* Homicidium aliquo tempore perpetrasset impedimentum excludens a Societate, *Exa. c. 2 n. 2, II, 4; P. 1 c. 3 n. 4, C, II, 80, 81.*

HONESTAS. Honestatis et decentiae ratione convenit feminas non ingredi Domos nostras nec Collegia, *P. 3 c. 1 n. 14, L, II, 45, 49; R. 73 Praep., III, 104; R. 71 Rect., III, 114.* Vide *Clausura.* Vestitus Nostrorum sit ut honestorum Clericorum, *Bul., I, 26; Comp. priv., I, 598; P. 6 c. 2 n. 15, M, II, 96; C. 1 d. 68, II, 171; R. 84 Prov., III, 82.* Finis vestitus est ab iniuria frigoris et ab indecoro defendi, *P. 3 c. 2, C, II, 52.* Ad functiones, quae honestius Domi quam foris fiunt, curandum ut non desint Coadiutores, *P. 3 c. 2 n. 7, H, II, 52, 58.* Scholastici externi a rebus omnibus, quae morum honestati adversentur, absterneant omnino, *P. 4 c. 16 n. 4, II, 81; R. 6 ext. audit., III, 227.* Vide *Castitas; Decentia.*

In ethnicorum libris Litterarum Humaniorum nihil, quod honestati repugnet, praelegendum, Vide *Textus.*

HONOR. Fratres in animo tamquam nobis superiores ducendi, et exterius ipsis honor et reve-

rentia, quam exigit cuiusque status, exhibenda, *P. 3 c. 1 n. 4, II, 48; R. 29 Sum., III, 6.* Honoris inter Nostros loquendo vel scribendo an praescribi forma debeat, *C. 1 d. 103 § 6, II, 180.*

De amore excellentiae et honoris, *Industr. c. 7, III, 414.* De non ambiendis honoribus, Vide *Ambitio; Dignitas.*

HORAE. Horarum distributio per signum campanae necessaria, *P. 4 c. 10 n. 9, II, 74.* Horae statutae, ut cibi et somni, servari debent, nisi Superior dispenset, *P. 3 c. 2 n. 2, B, II, 51, 52.* Hora considerationis Superioribus quomodo observanda, *Ord. Gen. c. 2 n. 5, III, 260; Instr. de sp. c. 1, Radices n. 3, III, 326.*

Hora eundi ad coenam et cubitum, *R. 52 Praep., III, 108; R. 50 Rect., III, 112.* Horae recreationis, *R. 56 Praep., III, 108; R. 55 Rect., III, 118.*

Horae meditandi in Exercitiis quotidie sunt quinque, *Direct. c. 3 n. 7, III, 511;* praeterea forte hebdomada secunda, *c. 21 n. 1, III, 581.* De hora orationis, Vide *Oratio.*

Horae scholarum certae pro varietate temporum assignandae, *Rat. St. R. 35 Prov., III, 164; R. 7 Praef. St. inf., III, 194.* Earum divisio in scholis, *R. 14 Prof. cl. inf., III, 204; R. 2 cuiusque Prof.*

Horae canonicae, Vide *Officium divinum.*

Quadragesima horarum indulgentias sodales Congregationum B. Mariae V. in earum oratoriis lucrari possunt, *Bul., I, 294; Comp. priv., I, 485.*

HOROLOGIUM habeat Excitator, *R. 1 Excit., III, 157.* Nostris non permittenda horologia rotata et affabre facta, *Ord. Gen. c. 4 n. 14, III, 269; Instr. 1 n. 7, III, 348;* quae aurei unius valorem excedant, *C. 7 d. 80 n. 4, II, 387; Instr. 13 c. 5 n. 3, III, 371;* aurea, vel quorum valor pretium vulgare excedat, *C. 22 d. 44, II, 489.* Vide *Pretiosa; Curiosa.*

HORTUS in Collegiorum fundatione requiritur, *Ord. Gen. c. 16 n. 6, III, 294.* Vide *Praedia.* Potest Societas Professa locum a communi habitatione separatim admittere, qui aere salubriori et aliis commodis polleat; sed talem, ut nec aliis locetur, nec fructus, qui reddituum loco esse possint, habeat; quid colono liceat, *P. 6 c. 2 n. 5, F, II, 95, 98.* In horto Collegii aliquid recreationis infirmi vel sani, qui sunt in Domibus, sumere possunt, *P. 6 c. 2, D, II, 97.*

HOSPITALE. Societati committitur et commendatur ut ad eorum, qui in hospitalibus inveniuntur, plam subventionem et ministerium ac reliqua charitatis opera se utilem exhibeat, *Bul., I, 4, 23; Comp. priv., I, 681.* Quatenus hoc a Nostris faciendum, *P. 7 c. 4 n. 9, II, 112.* De experimento inserviendi in Xenodochiis, Vide *Experimenta.* Hospitalis domus cura a Nostris non suscipienda, *C. 2 d. 13, II, 197.* Facultas erigendi et reformandi hospitalia in remotissimis regionibus, *Bul., I, 19.*

HOSPITALITAS. A nullo ex Nostri exigenda vel acceptanda hospitalitatis compensatio. A quo expensae maiores vel longiores compensandae, *C. 7 d. 18, II, 821*. Non ferendum ut aliqui in aliqua Domo vel Collegio degant hoc solo nomine quod solvant, exclusis dignioribus et utilioribus, *C. 8 d. 39, II, 856*. Vide *Hospites; Hospitium*.

HOSPITES. Magna ubique charitate Nostri excipiendi. Quomodo cum eis et transeuntibus Superiores se habebunt, *C. 7 d. 18, II, 821; R. 82 Praep., III, 105; R. 80 Rect., III, 115*. In visitatione Domus vel Collegii interroget Provincialis an erga hospites debita charitas et cura exerceatur, *R. Prov. c. 5 n. 13, III, 87*. De facultate absolvendi a reservatis iter agentes, quando ad aliquam Societatis Domum divertunt, et etiam veros hospites, *Ord. Gen. c. 6 n. 6, III, 274*. Vide *Hospitalitas; Hospitium*.

Valde idonei, qui in Societatem admitti petunt, si res urget, ut hospites admitti possunt, *P. 1 c. 1, A, II, 28; R. 80 Praep., III, 105; R. 78 Rect., III, 114*. E Societate dimissus, vel sine licentia veniens, non admittatur, nisi forte ut hospes Domi vel in aliquo pio loco, *P. 2 c. 4 n. 1, A, II, 41, 42; R. 81 Praep., III, 105; R. 79 Rect., III, 115*. Qui Societatem ingredi desiderant, hospitum more in prima probatione versari debent 12 dies vel usque ad 20, *Exa. c. 1 n. 13, H, II, 8, 4; P. 1 c. 4 n. 1, 4, II, 33; R. 9 Mag. Nov., III, 122*.

Domi nostrae excipi possunt qui faciunt Exercitia Spiritualia, sed separati ab aliis cubiculis et officinis, *Direct. c. 4 n. 1, III, 512*. Externi, praesertim Religiosi, quando Domi nostrae pernoctabunt, *R. 83 Praep., III, 105; R. 81 Rect., III, 115*. De Eucharistia et Extrema Unctione hospitibus extraneis administranda, *Comp. priv., I, 571 n. 201, 202, 578*.

De excursionibus Nostrorum ad externos, Vide *Excursio; Convivia*.

HOSPITIUM. Facultas habendi hospitia, *Comp. priv., I, 601*. Quod hospitium procurandum Nostri, qui extra Collegia concionantur, *R. 24 Conc., III, 18; R. 6 Miss., III, 19*. Cum quis, iter faciens, transit per locum, ubi Domus aut Collegium Societatis est, ad aliud hospitium ne divertat, *R. 48 Com., III, 18*. Vide *Hospitalitas; Hospites*.

HUMANIORES LITTERAE. Earum nomine Rhetorica et Grammatica intelliguntur, *P. 4 c. 5, A, II, 63*; et Poesis et Historia, *P. 4 c. 12, A, II, 76*. Quot et quas classes contineant, *P. 4 c. 13, B, II, 78*. Iuvant ad finem Societatis, *P. 4 c. 5, n. 1, II, 62*; et nunc sunt necessariae ad doctrinam Theologiae et eius usum, *P. 4 c. 12 n. 2, 3, II, 76*; requiruntur etiam ad professionem, *P. 5 c. 2 n. 2, B, II, 87, 88*. Instructio pro iis, qui eas discunt aut externos docent, ex quibus auctoribus, a quo, quomodo componenda, *C. 14 d. 10, II, 415*.

Humaniorum Litterarum studii non potest esse tempus limitatum, *P. 4 c. 15, A, II, 81*. Magistrorum Humanitatis studium Superioribus commendatur, *C. 7 d. 26, II, 826; C. 14 d. 10, II, 415*. Cohortatio ad haec studia promovenda; quaelae quod alicubi negligantur; causae et remedia quaerenda; earum periti magni fiant; quinam ad haec studia applicandi, *Instr. 20 n. 1-3, III, 353, 384*. Illarum Seminaria instituet et conservabit Provincialis, *R. 50 Prov., III, 78*.

In Collegiis Litterae Humaniores communiter doceantur cum casibus conscientiae, *P. 4 c. 7 n. 1, B, II, 68, 69*. Tempus earum professioni non praescribendum; Theologis etiam pro Superioris arbitrio imponenda, *C. 7 d. 26 n. 2, 3, II, 826*. Eo maioribus animis in hanc rem incumbant Superiores, quo plus fructus, utilitatis gloriaeque Dei ex hoc tam Societatis proprio studio merito speratur. Hoc Generalis quam commendatissimum habeat, *C. 7 d. 92, II, 342*. Munus docendi Grammaticam et Litteras Humaniores est ministerium proprium Societatis, nec certo tempori nec personis addictum, etiam a Sacerdotibus et Professis exercendum, *C. 8 d. 8, can. 1, II, 346, 557*. Nostri a docenda Grammatica vel Humanitate generaliter ne eximantur, *Rat. St. R. 26 Prov., III, 163*. Etiam absolutis studiis et tertio Probationis anno possunt eam docere, *Rat. St. R. 27 Prov., III, 163*. Ad conservandam Humaniorum Litterarum cognitionem et Magistrorum veluti Seminarium fovendum, binos minimum Provincialis aut ternos habere studeat in Provincia his Litteris praestantes. Quomodo id consequetur, *Rat. St. R. 22 Prov., III, 163*. Vide *Docere*.

De insignioribus in Litteris Humanioribus, Vide *Examen ad gradum*.

A quibus Humaniorum Litterarum praelegendis libris abstinendum, *P. 4 c. 5, E, II, 63; c. 14 n. 2, II, 79*. Vide *Textus*.

HUMILITAS. Tres modi humilitatis, *Ex. Sp., III, 472; Direct. c. 29 n. 8, III, 541*. Humilitas interna conservanda. Silentium et compositio exterior est indicium humilitatis, *P. 3 c. 1 n. 4, II, 48; R. 29 Sum., III, 6; R. 1 mod., III, 13*. Magnopere confert devote ea munera obire, in quibus magis exercetur humilitas et charitas, *P. 3 c. 1 n. 22, II, 46; R. 19 Sum., III, 5*. Appetendus contemptus sui, nulla data occasione, *Exa. c. 4 n. 44, II, 16; R. 11 Sum., III, 4*. Monendi Superiores ut mundi spiritus, superbus, subiectionis impatiens arceatur a nobis, et spiritus nostri Instituti, humilis et obediens opponatur, *C. 21 d. 27, II, 482*.

Obediendum Superiori propter numquam satis laudandum humilitatis assiduum exercitium, *Bul., I, 5, 25; P. 3 c. 1 n. 23, II, 47; R. 31 Sum., III, 6*. Propter humilitatem contenti simus ut defectus nostri Superiori manifestentur, *Exa. c. 4 n. 8*,

II, 10; R. 9 Sum., III, 4. Cum humilitate manifestanda conscientia, *Exa. c. 4 n. 36, II, 14; P. 4 c. 10 n. 5, II, 78; R. 32, 40 Sum., III, 7, 8; et subeundae poenitentiae, Exa. c. 4 n. 41, II, 15.* Servanda humilitas in ratione vestitus et in omnibus, *P. 6 c. 2 n. 15, 16, II, 96, 97; R. 61 Praep., III, 103; R. 58 Rect., III, 113; in officiis abiectionis exercendis, si Superior id iniungat, Exa. c. 4 n. 28, II, 13; R. 13 Sum., III, 5.* Haec cur aliquando a Superiore et aliis Sacerdotibus exercenda, *P. 3 c. 1 n. 19, II, 46; R. 34 Praep., III, 101; R. 33 Rect., III, 111.* Experimentum versandi in officiis humilibus, *Exa. c. 4 n. 13, II, 11.* Vide *Experimenta.* Ad superbiam propensi, in humilibus exerceri debent, *P. 3 c. 1 n. 13, II, 45; R. 14 Sum., III, 5.* Novitii in Xenodochiis servient, ut magis se demittant et humilient, *Exa. c. 4 n. 11, II, 10.*

Humilitas est remedium consequendae devotionis in desolatione, *Direct. c. 7 n. 7, III, 515.* Humilitas et puritas disponunt ad orationem, *c. 8 n. 3, III, 516; litterarum fundamentum est humilitas ac omnis virtus, P. 3 c. 1 n. 27, II, 47.*

Splendere debet in Generali, *P. 9 c. 2 n. 2, II, 129; in Rectore, P. 4 c. 10 n. 4, II, 72; in suscepturis gradum, Exa. c. 4 n. 27, II, 12; Instr. de sp. c. 6 n. 8, III, 339; in Coadiutoribus spiritualibus et temporalibus formati, Exa. c. 6 n. 5, 6, II, 19; R. 14 Com., III, 10; in Concionatoribus, R. 18 Conc., III, 18; in Missionariis, R. 13 Miss., III, 20; in infirmis, Exa. c. 4 n. 32, II, 13; R. 49, 50 Sum., III, 9; in subditis, cum a Superiore reprehenduntur, R. 22 Com., III, 11; in electuris, *Direct. c. 23 n. 3, III, 533; in iis, qui Societatem ingrediuntur, Exa. c. 4 n. 45, II, 16.* Vide *Superbia.**

HYPOTHECA. De constitutione hypothecae specialis, *Comp. priv., I, 539, n. 88.* Vide *Contractus.*

IANITOR. Eius Regulae, *III, 151, 152.* Ab egredientibus Domo admonendus quo sint profecturi, *R. 46 Com., III, 12.*

IANUA Domus semper sit obserata, et clavis in porta non relinquenda, *R. 13 Ianit., III, 151.* Portas quando claudet Ianitor. Claves tradat Superiorem, *R. 14 Ianit., III, 152.* Videat Minister an portae Domus singulis noctibus sint bene clausae, *R. 11 Min., III, 136.* Non nisi consueta Domus ianua egrediendum, *R. 45 Com., III, 12.* Prope ianuam Domus nomina Nostrorum scripta sint, *R. 46 Com., III, 12; R. 1 Ianit., III, 151.*

De portis templi aperiendis et claudendis, *R. 16, 20 Aedit., III, 148, 149.*

De claudendo et obserando, vel non, cubiculo, Vide *Cubiculum.*

Examinis tempore nemo sine expressa facultate ad ianuam vocandus, *C. 7 d. 25 n. 2, can. 6, II, 326, 552.* Peregrini, cum ad Domum venerint,

INSTIT. S. I. VOL. III. — 80.

expectent ad ianuam donec Superior moneatur, *R. 4 Ianit., III, 151.* Vide *Visitationes.*

IAPONIA. S. Franciscus Xaverius Iaponiae Apostolus, *Bul., I, 395.* Vide SS. *Paulus, Ioannes et Iacobus; BB. Carolus etc.; Missiones; Infideles.*

IEIUNIA. Pervigilio B. P. N. ieiunandum, *C. 7 d. 16, can. 2, II, 320, 552.* Mensura in ieiuniis etc. concedendis ne excedatur, *P. 6 c. 3 n. 1, II, 99; R. 32 Praep., III, 101; R. 31 Rect., III, 110.* Facultas dispensandi Nostros et saeculares super esu carnum, ovorum et lacticiniorum tempore ieiuniorum, *Bul., I, 28, 352, 354; Comp. priv., I, 565 n. 176.* De ieiuniis faciendis quadri-duo ante electionem, *Form. Congr. gen. n. 27, II, 533.*

De ieiuniis in diebus veneris atque in Adventu, ac de poenitentiis ordinariis servantur Constitutiones. Non est singulare ieiunare aliis non ieiunantibus, *C. 1 d. 96, II, 177.* Ieiunia et abstinencia a carnibus in Adventu ordinarie non iniungenda, *C. 5 d. 27, II, 269.* Consuetudo ieiunandi et abstinendi a carnibus in Adventu in Societate universa non introducenda, sed tamen offensio publica vitanda. Quatenus alicui Domui vel Provinciae concedi possit, *C. 6 d. 9, II, 291; R. 32 Praep., III, 101; R. 31 Rect., III, 110.* Vide *Poenitentiae.*

IESUS CHRISTUS. Nomine Iesu Societas insignitur, *Bul., I, 4, 23, 262; retinendum, Bul., I, 122.* Iesus, Societatis nostrae auctor, *Prooe. Const. n. 1, II, 25; P. 10 n. 1, II, 142; eum sequi et imitari in omnibus debemus, Exa. c. 4 n. 44, II, 16; R. 11 Sum., III, 4.* Quisque in vita universa ac multo magis in eius morte curet ut in ipso Deus ac D. N. I. C. glorificetur, *P. 6 c. 4 n. 1, II, 101.* Peregrini sibi Iesum comitem faciant, *R. 3 Peregr., III, 22.* Est merces nostra, *P. 4 c. 15 n. 4, II, 80; sol illuminans, Direct. c. 18 n. 3, III, 329; loco parentum et rerum omnium habendus, Exa. c. 4 n. 7, II, 10; R. 8 Sum., III, 4.* Passio Christi est incitamentum ad perfectam eius imitationem, *Direct. c. 35 n. 9, III, 546; eius vita est idea et exemplum ad nostram reformationem, c. 18 n. 2, III, 528.* Iesus Christus particularia peccata habuit ante oculos, *c. 35 n. 3, III, 546.* Eum a Patre impetrare ut est homo, rudibus explicetur, *c. 15 n. 7, III, 526.* Vide *Meditationes.* Quatenus propter Iesum hominibus obediendum, Vide *Obedientia.*

Festum Circumcisionis, *Bul., I, 494; Comp. priv., I, 580.* Festum SS. Redemptoris, Officium votivum de SS. Sacramento, Officia Passionis, Orationis, Spineae Coronae, Lanceae et Clavorum, SS. Sindonis, Pretiosissimi Sanguinis, *Comp. priv., I, 581.*

Festum SS. Cordis Iesu, *Bul., I, 423, 491; Comp. priv., I, 580.* Praeter triduanam ante festum

Festa et officia.

Cor Iesu.

Iesus Christus

devotionem, quotidie post Litanias Sanctorum oratio de SS. Iesu Corde addenda, *C. Poloc. 2 d. 8, II, 455*. Societas lubenter acceptat munus devotionis erga Cor Iesu colendae, fovendae ac propagandae: Dies festus SS. Cordis quomodo in Societate colendus, *C. 23 d. 46 n. 1, 2, II, 511*. Vide *Indulgentiae*.

Loyola.

S. **IGNATIUS** de Loyola. Dei providentia in excitando spiritu S. Ignatii. Huius vita, virtutes, miracula, *Bul., I, 147...* S. Ignatii in B. Virginem fiducia et promovendae eius gloriae zelus, *Bul., I, 284*. Haec verba, *Ad maiorem Dei gloriam*, uti symbolum in ore semper habebat, *Bul., I, 149*. In montem cassinatem ad Exercitia tradenda secedit, *Direct. c. 9 n. 13, III, 518*. Beatificatio, *Bul., I, 146*; canonizatio promovenda, *C. 5 d. 71, II, 286*; *C. 6 d. 3, II, 289*. Ieiunium in pervigilio festi, *C. 7 d. 16, can. 2, II, 320, 552*. Canonizatio, *Bul., I, 153*. Festum et officium votivum, *Bul., I, 146, 153*; *Comp. priv., I, 584*. Supplicandum Summo Pontifici ut S. Ignatius in Ecclesia universa officio duplici colatur, *C. 8 d. 19, II, 257*. In Formula votorum nomen S. Ignatii non addendum, *C. 8 sess. 57*. Sub finem Litaniarum, post orationem « *Defende quaesumus*, » addatur oratio « *Deus, qui glorificantes...*, » *C. 10 d. 14, can. 8, II, 375, 563*.

Facultas benedicendi aquam S. Ignatii et hanc facultatem delegandi, *Bul., I, 415*; *Comp. priv., I, 533*. Formula adhibenda, *Bul., I, 414, 492, 493*.

Indulgentiae in die festo S. Ignatii, et in anniversario canonizationis, *Bul., I, 439, 445*; *Comp. priv., I, 607*; in qualibet ex 10 Dominicis in eius honorem, *Bul., I, 446*; *Comp. priv., I, 609*; visitantibus eius exuvias, *Bul., I, 154, 447*; *Comp. priv., I, 611*; recitantibus orationem, « *Suscipe, Domine*, » *Comp. priv., I, 607*; peragentibus Exercitia Spiritualia, *Bul., I, 180, 302, 305, 449*; *Comp. priv., I, 613*. Vide *Constitutiones*; *Exercitia Spiritualia*; *Societas*.

Azevedo.

B. **IGNATIUS** de Azevedo. Eius et sociorum martyrium, *Bul., I, 390*; cultus reintegratio, *Bul., I, 391*; *Comp. priv., I, 589*; officium et Missa, *Bul., I, 392*; *Comp. priv., I, 589*.

IGNORANTIA. De Superioribus, qui ignorant subditorum morbos, *Instr. de sp. c. 1 n. 1, Radices n. 5, III, 325, 327*. Litterarum ignorantia quatenus est impedimentum secundarium ad Societatem, *P. 1 c. 3 n. 13, II, 31*.

ILLITTERATI, Vide *Rudes*.

ILLUMINATIVA VIA, *Direct. c. 39, III, 550, 551*. Vide *Hebdomadae*.

ILLUSIONES Daemonis cavendae, *P. 3 c. 1, n. 10, II, 44*; *R. 22 Sum., III, 5*. Regulae ad motus animi discernendos, *Ex. Sp., III, 493*; ad pleniorum spirituum discretionem, *III, 495*. Spiritus boni et mali proprietates, *Direct. c. 27 n. 5, III, 538*.

IMAGINATIO infirmitatum, *Industr. c. 12 Prooe., III, 423*. De imaginatione seu compositione loci ad meditationem, *Direct. c. 14 n. 4-7, III, 525*; *c. 35 n. 3, III, 545*.

IMAGINES magni valoris Nostris non permitendae, *Ord. Gen. c. 4 n. 14, III, 269*; *Instr. 1 n. 7, III, 343*; quae aurei unius valorem excedant, *C. 7 d. 80 n. 4, II, 337*; *Instr. 13 c. 5, n. 3, III, 371*. Vide *Pretiosa*. Ordinarii procedere possunt cum censuris contra Religiosos, qui imagines sacras inconsueto vel scandaloso modo pictas exponunt, *Comp. priv., I, 572 n. 209*.

IMITATIO. Christi Passio incitamentum ad perfectam eius imitationem, *Direct. c. 35 n. 9, III, 546*; per reformationem vitae, *c. 18 n. 2, III, 528*. Quatenus celebres Concionatores imitandi, *Instr. 2 n. 6, III, 345*.

IMMOBILIA, Vide *Bona Societatis* § Alienatio; *Contractus*.

IMMUNITAS, Vide *Asylum*. Cogi non possumus ad dandum usum Ecclesiae vel Domus; sed potest Ordinarius Sacramentum Confirmationis in ecclesiis Regularium administrare, *Comp. priv., I, 576*.

Immunitas a versibus pangendis non concedenda, *R. 31 Praef. St. inf., III, 198*; *R. 11 Prof. cl. inf., III, 204*.

IMPATIENTIA Superioris in perferendo, quam grave malum, *Instr. de sp. c. 1, Radices n. 6, III, 327*. Iracundia, impatientia et aversio a Fratibus, *Industr. c. 10, III, 418*. Vide *Patientia*.

IMPEDIMENTA. Esse aliqua impedimenta essentialia in admittendo, est inter substantialia Instituti, *C. 5 d. 58 n. 1, can. 17, II, 282, 548*. Sunt quinque: enumerantur, *Exa. c. 2 n. 1-5, II, 4*; *P. 1 c. 3 n. 3-7, II, 30*; *P. 4 c. 3 n. 2, II, 59*. Cur omnino excludant a Societate, et admissio, si fiat, sit nulla, *Exa. c. 2 n. 6, II, 4*; *P. 1 c. 3 n. 1, 2, II, 30*; *P. 2 c. 2 n. 3, II, 37*. Irritant vota simplicia et professionem, et sunt ipso facto ad Societatem inhabiles, qui aliquo illorum tenentur, *C. 7 d. 42, can. 26, II, 331, 557*. Iis, qui Societatem petunt, proponi ante primam Probationem debent, sed non ut impedimenta, *Exa. c. 1, A, II, 3*; *c. 2, A, II, 5*; *P. 1 c. 4 n. 5, E, II, 34, 35*; *R. 6 Examin., III, 133*.

Facultas ab eis dispensandi non est apud Generalem vel Societatem, sed apud solum Pontificem, vel eius Nuntium, vel Summum Poenitentiarium, *P. 1 c. 3, G, II, 32*; et tunc ex dispensatione fiunt idonei, *P. 4 c. 3, A, II, 59*. Petendum a Pontifice ut de iis celatis a sola Societate cognoscatur, et illorum punitio, qui studio illa celassent, ad Societatem pertineat, *C. 7 d. 43, II, 331*. Quid faciet Provincialis et Examinator, cum aliquod ex his in quoquam detegeretur, *Exa. c. 2 n. 7, D, II, 5*; *P. 1 c. 4 n. 2, II, 33*; *R. 35 Prov., III, 77*; *R. 7 Examin., III, 134*. Si postea dete-

Impedimenta
essentialia
ad Societatem.

Dispensatio.

De
impedimentis
essentialibus
singulatim.

gatur, dimitti debet, *P. 2 c. 2 n. 3, B, II, 37, 38; C. 1 d. 55, II, 169.*

1.º Haeresis, *Exa. c. 2 n. 1, B, II, 4, 5; P. 1 c. 3 n. 3, A, B, II, 30, 31; C. 1 d. 54, II, 169.*

2.º Homicidium vel infamia, *Exa. c. 2 n. 2, C, II, 4, 5; P. 1 c. 3 n. 4, C, D, II, 30, 31.*

3.º Sumpsisse habitum alicuius Religionis, *Exa. c. 2 n. 3, 6, II, 4; P. 1 c. 3 n. 5, E, II, 30, 31; sed Milites Christi ad Societatem admitti possunt, C. 1 d. 129, can. 5, II, 185, 525. Non reducendus qui a Societate discessit et habitum Religionis sumpsit, P. 2 c. 4, B, II, 42; C. 1 d. 24, II, 163. Fratres Cappellani Ordinis S. Ioannis hierosolymitani in Societatem admitti non possunt, C. 13 d. 7, II, 406.*

4.º Matrimonium, servitudo legitima, *Exa. c. 2 n. 4, 6 § 3, II, 4, 5; c. 3 n. 5, C, II, 6, 8; P. 1 c. 3 n. 6, F, II, 30, 32; P. 2 c. 2 n. 5, II, 38.*

5.º Capitis infirmitas..., *Exa. c. 2 n. 5, 6 § 3, II, 4, 5; P. 1 c. 3 n. 7, II, 30.*

6.º Impedimentum originis. Interrogandus, qui Societatem ingredi cupit, an a progenitoribus iam olim christianis, an a modernis descendat, *Exa. c. 3 n. 2, II, 6. Instituitur a Congregatione novum impedimentum. Qui ex Hebraeorum et Sacerdotum genere descendunt, in Societatem non admittendi. Hoc impedimentum non est essenziale, sed tamen indispensabile, C. 5 d. 52, 53, can. 3, II, 278, 279, 545; R. 12 Examin., III, 134. Non faciendum impedimentum essenziale, C. 8 sess. 85. Declaratio et mitigatio. Quid de Tartaris et Mahometanis in Polonia et alibi, C. 6 d. 28, II, 302. Amplior facultas, sed tantum usque ad sequentem Congregationem, C. 11 act. 35.*

Impedimenta
secundaria.

Impedimenta secundaria a Societate non excludunt, sed difficiliorem reddunt admissionem, *P. 1 c. 3 n. 8, 16, H, II, 31, 32.*

1.º Quoad interiora, *P. 1 c. 3 n. 9-14, II, 31. Passiones indomabiles, P. 1 c. 3 n. 9, II, 31. Intentio minus recta ad Religionem, n. 10, II, 31. Inconstantia, n. 11, II, 31. Indiscretae devotiones, n. 12, II, 31. Litterarum ignorantia; ingenii, memoriae vel linguae defectus, Exa. c. 5 n. 3, II, 17; P. 1 c. 2 n. 4, 6, 7, II, 29; c. 3 n. 13, II, 31. Iudicii defectus vel pertinacia, P. 1 c. 3 n. 14, II, 31; c. 2 n. 4, II, 29; P. 2 c. 2 n. 4, II, 38.*

2.º Quoad exteriora. Morbus vel deformitas corporis, *Exa. c. 3 n. 8, II, 6; P. 3 n. 15, I, II, 31, 32. Aetas valde tenera vel plus satis proventa, P. 1 c. 3 n. 15, K, II, 31, 32. Vide Admittere § Qua aetate. Aes alienum, vel civiles obligationes, Exa. c. 3 n. 6, II, 6; P. 1 c. 3 n. 15, L, II, 31, 32; R. 10 Examin., III, 134; si est magni momenti aes alienum, est causa dimissionis, P. 2 c. 2 n. 5, II, 38. Ingressuri Societatem debent prius debita solvere, Exa. c. 4 n. 1, II, 8. Vide Maioratus.*

Videndum num defectus hi aliis Dei donis compensentur, ut dispensari in illis possit, *P. 1 c. 2, C, II, 30; c. 3, H, I, II, 32. Quis dispensare possit cum non habentibus omnia requisita, et quo pacto, Exa. c. 2 n. 6, D, II, 5; P. 1 c. 2, C, II, 30; c. 3, G, H, K, II, 32; R. 35, 36 Prov., III, 77.*

Potest Societas Novitios secundum Constitutiones admittere et cum illegitimis dispensare, *Bul., I, 126; Comp. priv., I, 564 n. 170.*

Non est in rebus divini servitii contradictio-num causa despondendum animo, *P. 9 c. 2 n. 5, II, 129.*

De impedimentis, quae a studiis animum avocant, removendis, Vide *Studia § Impedimenta. Admonendus Superior, occurrente in aliqua re commissa impedimento, R. 24 Com., III, 11.*

De impedimentis Congregantium vel Electorum, Vide articulum sequentem.

IMPEDITI. De impeditis ad Congregationem provincialem, *Form. Congr. prov. n. 10-13, 36, 41, 42, II, 602, 604, 610, 612. De caecis et de iis, qui non nisi aliena manu scribere possunt, et de surdastris, C. 9 d. 17, II, 364; Form. n. 10, II, 603. Quinam ad Congregationem non convocandi, P. 8 c. 3 n. 1, II, 120; Form. n. 10, II, 603. Iure ad Congregationem provincialem non excidit excusati ratione loci, si, hoc mutato, cesset impedimentum, C. 16 d. 11, II, 427.*

Iudicium de impedimentis ab adeunda Congregatione generali relinquitur Generali, vel ipsi Congregationi provinciali, *P. 8 c. 3 n. 1, II, 120; C. 24 d. 14, II, 518.*

Nullus, ius habens, impediri debet ut ad Congregationem provincialem non veniat, *C. 6 d. 35 n. 4, II, 306; Form. n. 13, II, 604; id est, Provincialis non ponat impedimentum, a suo arbitrio pendens; quid tamen in hoc facere ei liceat, C. 14 d. 24, II, 419; R. 113 Prov., III, 84. Impedimenta examinet Provincialis ubi commodum ipsi sit, C. 7 d. 48, II, 332. Ad iudicandum cum eo et suis Consultoribus vocentur ii solum, quibus ius sit adeunda Congregationis, C. 23 d. 38 n. 1, II, 509. Hi ad plura suffragia iudicent de impedimentis, exclusa ea persona, de cuius impedimento agitur, et eo qui impedito succedere deberet, C. 8 d. 52, II, 357. De Provincialis decreto circa impedimenta alicuius absentis secundum Formulam n. 10, nihil a Congregatione statui aut revocari potest, C. 7 d. 53, II, 333. Professis liberum non est abesse a Congregatione, si alias interesse debent; sed in examinandis impedimentis potest cum aliquibus minus scrupulose agi, C. 6 d. 35 n. 2, II, 306. Si de aliquibus impedimentis post inchoatam Congregationem dubitatur, ipsius Congregationis iudicium expectandum erit. Quid, si de impedimentis Provincialis agatur, *Form. n. 10, II, 603.**

Dispensatio.

Impedimenta
divini servitii.

Impediti
ad Congrega-
tionem
provincialem.

Iudicium
de impedi-
mentis
Congrega-
tionum.

Iudicium
de impedimen-
tis Electorum
et Procurato-
rum.

Iudicium de impedimentis Procuratorum Indiarum in Europa reservatur Generali aut Vicario, *C. 14 d. 22, II, 419.*

Cum quis electus fuerit, quamprimum proponat si quae habet impedimenta ante finem Congregationis, ut ipsa iudicet, *C. 6 d. 35 n. 10, II, 307.* Electi impedimenta audiantur post electionem Substitutorum, *C. 7 d. 49, II, 332; Form. n. 32, 35, II, 609, 610.* Mortuo vel legitime impedito et declarato, durante Congregatione provinciali, aliquo ex Electis pro Congregatione generali, eligatur alius, postremo loco substituendus, *C. 8 d. 42, can. 19, II, 356, 559; Form. n. 32, II, 609.* Quid, si, durante Congregatione provinciali, unus vel duo Electi iudicantur impediti. Quid vero, si dissoluta iam Congregatione, *C. 6 d. 25 n. 14, II, 300; Form. n. 36, 41, II, 610, 612.* Nec petenda nec concedenda dispensatio ne Procurator, in Congregatione electus, Romam veniat, nisi ob causas gravissimas, a Provinciali et aliis iudicandas, *C. 16 d. 19, II, 429.* Quae impedimenta excusent Provinciale vel Electos ne ad Congregationem generalem vel Procuratorum se conferant. Quinam de hoc iudicabunt. Ille, de cuius impedimento agitur, ab hac deliberatione excludendus, *C. 8 d. 52, II, 257;* et proxime subrogandus, *C. 13 d. 22 § 3, II, 411.* Quandonam hoc iudicium instituendum, *Form. n. 10, II, 602.*

De iudicatis
impeditis
ad Congrega-
tionem.

Admittitur, non excluso Substituto, Elector, qui iudicatus fuerat impeditus. Quaestio de iure examinanda, *C. 8 d. 18, II, 348.* Declaratus impeditus, omni iure caret accedendi ad Congregationem generalem, vel provincialem, vel Procuratorum, *C. 8 d. 52, can. 25, II, 557, 559; Form. n. 13, 41, II, 604, 612.* Quid, si electus in Procuratorem sit a Generali nominatus Provincialis, *Form. n. 41, II, 612.* Iudicati impediti, de aliorum impedimentis non iudicent, *C. 19 d. 8, II, 448.*

De Provinciali.

Provinciali impedito ne ad Congregationem generalem veniat, ex primo ternario Electorum is eius loco veniet, quem Provincialis elegerit. Quid, si, nullo nominato Vice Provinciali, obierit, *C. 6 d. 35 n. 3, II, 306; Form. n. 33, II, 609.* Provinciali se excusante in Congregatione provinciali ad Congregationem generalem, ab ea deliberatione excludatur ipse et primo loco substitutus, *C. 13 d. 22 § 3, II, 411.* Provinciali impedito, novus Substitutus ad Congregationem generalem eligi non debet in Congregatione provinciali, *C. 16 d. 23, II, 429.*

De Secretario
Congregationis.

In Congregatione provinciali partes Secretarii impediti quomodo suscipere debet ipsi Adiunctus, *C. 13 d. 23, II, 411.*

De Superiore
et Procuratore.

Praepositi Domus, et Collegii Rectores ac Procuratores pro se alios, tamquam vicarios, suo nomine mittere possunt ad Congregationem provincialem, *P. 8 c. 3 n. 1, II, 120;* etiam non Professos, sed

idoneos ex suis subditis, *Form. n. 10, II, 603.* Rector, absens a Collegio, potest alium, a Vice Rectore distinctum, sui loco mittere, *C. 12 d. 35, II, 397.* Qui a Superiore impedito mittitur, unum tantum suffragium habet, etiamsi ipse proprium ius suffragii habeat, *Form. n. 31, II, 609.*

Vide *Absentes; Incarcerati; Infames; Infirmi.*

IMPERATOR. Augustissimo Imperatori gratiarum actio decreta, *C. 13 d. 13, II, 408.*

IMPORTUNITAS. De his, qui importune dimissionem petunt, *C. 7 d. 22, can. 22, II, 324, 555; C. 12 d. 12, II, 391; Ord. Gen. c. 12 n. 6, III, 285.* In eleemosynis petendis ne importuni simus, *R. 4 Proc. Dom. Prof., III, 106; Ord. Gen. c. 4 n. 8, III, 268.*

IMPRECATIONES. Sodalitas pro iis exstirpandis, *Comp. priv., I, 661.*

IMPRESSIO. Vide *Canones; Constitutiones; Decreta; Epistolae; Institutum; Libri.*

IMPUGNATORES. Societatis exordia impugnata, ut et aliorum Ordinum, *Bul., I, 94.* Vide *Perturbatores; Societas § Persecutiones.*

INCARCERATI nullum ius habent ad Congregationem provincialem, *C. 16 d. 12, II, 428;* nec ad Congregationem vocari, nec ab ea eligi possunt, *C. 17 d. 6, II, 434.* Vide *Carceres.*

INCLINATIO ad sensualitates et amicitias, *Industr. c. 8, III, 415-417.* Vide *Affectus; Amor.*

INCLUSOR Electorum, Vide *Congregatio generalis.*

INCONSTANTIA, Vide *Constantia.*

INDEX scripturarum in archivio Societatis habendus, *R. 7 Secr. Soc., III, 57.* Ab Scholasticis scriptorum summa facienda et index, *P. 4 c. 6 n. 16, O, II, 66, 68.* Index, seu elenchus, Vide *Elenchus; Indiculus.*

INDIAE. Indos iuvare quantum referat, *P. 7 c. 2, D § 4, II, 107.* Possunt Nostri in Indiam mitti, *P. 7 c. 2, C, II, 107;* rarius tamen ubi nulli sunt christiani, *P. 9 c. 3, F, II, 133.* Unus Assistens rerum indicarum inspicendarum curam habere posset, *P. 9 c. 6 n. 10, II, 140.* In India communicari potest facultas dispensandi in Constitutionibus, *P. 9 c. 3, D, II, 133;* et admittendi ad professionem, *P. 5 c. 2, A, II, 88;* et dimittendi Formatos, *P. 2 c. 1, C § 3, II, 37.* Ex Indiis quarto quoque anno unus mittetur ad Generalem, *P. 8 c. 2, B, II, 119.* Missionibus indicis subveniendum, *C. 1 d. 130, II, 185.* S. Franciscus Xaverius novus Indiarum et Iaponiae Apostolus, *Bul., I, 148, 156, 196, 395.* De lingua indica, Vide *Examen ad gradum; Linguae.* De Commissariis, Superioribus, Procuratoribus et Provincialibus Indiarum, Vide *Commissarius; Superiores § Designationes; Provinciales; Visitatores; Procuratores.* De Coadiutoribus in Indiis, *C. 7 d. 27, II, 327; C. 9 d. 24, II, 365.* De Residentiis seu

Doctrinis, *C. 8 d. 51, can. 23, II, 357, 559*. Vide *Infideles; Matrimonium; Missiones*.

INDICERE, Vide *Congregatio; Missae et orationes*.

INDICULUS Decretorum conficiendus, *C. 8 d. 14, II, 947*; supprimendus in nova Instituti editione; quomodo supplendus, *C. 24 d. 7, II, 515*. Vide *Index*.

INDIFFERENTES vocantur illi, de quorum statu nondum decrevit Societas, *Exa. c. 1 n. 11, II, 2*. Ad quid debent esse parati, *Exa. c. 8 n. 2, A, II, 22, 23*. Non aspirent ad aliquam ex aliis classibus, *Exa. c. 8 n. 1, II, 22*. Omnes qui ingrediuntur, quod ad ipsos attinet, sint indifferentes, *Exa. c. 1 n. 7, II, 2; c. 4 n. 17, II, 11; c. 5 n. 8, II, 18*. Indifferentium gradus ne duret ultra biennium, sed ad certum gradum applicentur, *C. 4 d. 52, can. 2, II, 259, 541; R. 67 Prov., III, 80*. Ne in conferentiis nisi cum delectu interrogentur; ne vocentur ad tonos; per annum ad minimum in Domo Probationis sint, *C. 7 d. 80 n. 15, II, 338; R. 60 Mag. Nov., III, 128*. Vide *Gradus in Societate*.

INDIFFERENTIA. Parati sint Nostri, praesertim Professi et Coadiutores formati, ad quaevis munia Societatis in quovis loco obeunda, *P. 4 c. 2 n. 4, B, II, 56, 57; P. 6 c. 3 n. 5, II, 100; P. 7 c. 1 n. 1, II, 103; C. 18 d. 22 n. 4, II, 444; R. 3 Sum., III, 3; R. 2 Miss., III, 19*. Qui mittitur, sinat se libere a Superioribus gubernari; sed post orationem exponere potest quae ei in contrarium occurrunt, *Exa. c. 8 n. 1, A, II, 22, 23; P. 3 c. 2 n. 1, II, 51; P. 7 c. 2 n. 1, I, II, 106, 110; R. 3 Miss., III, 19*.

Indifferentia quanti momenti sit in Fundamento, *Direct. c. 12 n. 3, III, 523*; Nostri quomodo applicanda, *c. 10 n. 5, III, 520*. Qualis in eligente esse debet; necessitas, media, *c. 22 n. 3, III, 532; c. 23 n. 3, III, 533; c. 30 n. 6, III, 542*. Sit indifferens etiam Instructor, *c. 24 n. 2, III, 535*.

Indifferentia requiritur in infirmis, *P. 3 c. 2 n. 1, G, II, 51, 53*; in Scholasticis, *Inst. 7 n. 5, III, 355*. Vide *Infirmi; Scholastici*. Admittendus ad vota biennii de ea examinandus, *Exa. c. 7 n. 4, II, 21; R. 82 Mag. Nov., III, 130*. In consultationibus indifferentem se praebeat Provincialis, *R. 15 Prov., III, 75*. De indifferentia ad gradum in Societate, *Exa. c. 8 n. 1, A, II, 22, 23; P. 5 c. 4 n. 5, F, II, 91, 92*. Vide *Abnegatio; Obedientia*.

INDIGENTIA. Qui primi in Societatem conveniunt, rerum corpori necessariarum indigentia probati sunt, *Exa. c. 4 n. 26, II, 12*. De paupertatis effectibus experiendis, Vide *Paupertas*.

INDISCRETIO. Indiscretae devotiones sunt impedimentum secundarium ad Societatem, *P. 1 c. 3 n. 12, II, 31*. Vide *Discretio*.

INDULGENTIA nimia Superiorum, quam grave damnum, *Instr. de sp. c. 2 n. 2, III, 329*.

INDULGENTIAE. Opera requisita ad eas lucrandas, *Comp. priv., I, 604 n. 329, 611 n. 343*; et intentio. Quandonam incipit tempus ad eas lucrandas in diebus assignatis, *Comp. priv., I, 611 n. 343*. De publicatione et recognitione indulgentiarum localium ab Ordinario, *Comp. priv., I, 574*.

Facultas pro Nostriis lucrandi indulgentias aliis Ordinibus etc. concessas, *Bul., I, 443; Comp. priv., I, 615*. Privilegia pro Missionariis, et pro Dominibus non habentibus ecclesias, *Bul., I, 444; Comp. priv., I, 615*. Facultas applicandi indulgentias animabus Purgatorii, *Bul., I, 444, 451; Comp. priv., I, 615*. Vide *Altare privilegiatum*.

Indulgentiae Nostriis concessae in die ingressus; in votorum nuncupatione, in prima Missa, in missionibus ad infideles aut haereticos, *Bul., I, 441; Comp. priv., I, 603*; in articulo mortis, *Bul., I, 348, 441; Comp. priv., I, 534, 603*; in visitatione Domus, *Bul., I, 358, 442; Comp. priv., I, 603, 665*; die 27 Septembris et 7 Augusti, *Bul., I, 442; Comp. priv., I, 603*; in festo S. Ioannis Nepomuceni, *Bul., I, 244, 442; Comp. priv., I, 603*. Indulgentias Stationum Urbis, visitando ecclesiam Societatis, Nostrii lucrantur, *Bul., I, 442; Comp. priv., I, 604*; locorum, ubi Nostri degunt, *Bul., I, 79, 443; Comp. priv., I, 604*; Congregationum B. M. V., *Bul., I, 294, 442; Comp. priv., I, 605*. Indulgentiae pro exercitio culparum, pro visitatione ecclesiae, *Bul., I, 443; Comp. priv., I, 606*. De indulgentiis in nostris oratoriis lucrandis, quando non est ecclesia Societatis, *Bul., I, 444; Comp. priv., I, 615, 642*.

Pro oratione mentali, eam facientibus, docentibus, discentibus, *Bul., I, 443; Comp. priv., I, 605*; pro Litaniis Sanctorum et Lauretanis; pro aliquibus pietatis exercitiis in prima feria sexta cuiusque mensis, *Bul., I, 443; Comp. priv., I, 606*. Pro recitatione precum, *Anima Christi; Suscipe Domine; Aeterne rerum...*; *O Domina mea*, *Comp. priv., I, 606, 607*.

Docentibus, discentibus doctrinam christianam, *Bul., I, 148...*, *448, 449; Comp. priv., I, 611, 612*. Peragentibus Exercitia Spiritualia, *Bul., I, 180, 302, 305, 449; Comp. priv., I, 613*; et diem praeparationis ad mortem, *Bul., I, 180, 302, 449; Comp. priv., I, 613*.

Visitantibus ecclesias Societatis in diebus festis Sanctorum Iguatii et Francisci Xaverii, *Bul., I, 445; Comp. priv., I, 607*; canonizationis eorumdem, *Bul., I, 439, 445; Comp. priv., I, 608*; in die festo S. Francisci Borgiae, *Bul., I, 445; Comp. priv., I, 608*; SS. Stanislai et Aloisii, *Comp. priv., I, 608*; S. Ioannis Francisci Regis, *Bul., I, 261, 443; Comp. priv., I, 608*; S. Francisci de Hieronymo, *Bul., I, 370, 445; Comp. priv., I, 608*; SS. Mart. Iaponensium, *Bul., I, 439, 446; Comp. priv., I, 608*; SS. Petri Claver, Ioannis Ber-

Nostriis concessae.

Indulgentiae omnibus concessae.

Visitantibus ecclesias Societatis.

chmans, Alphonsi Rodriguez, *Bul.*, I, 489; *Comp. priv.*, I, 608.

Eas visitantibus in festo Circumcisionis, *Bul.*, I, 19, 489, 444, 446; *Comp. priv.*, I, 608, 609; SS. Cordis Iesu, *Bul.*, I, 445; *Comp. priv.*, I, 609; indulgentia in festo Circumcisionis, seu alio die a Superiore Societatis eligendo, extenditur ad omnes Societatis ecclesias, etiamsi in eadem civitate sint plures, *Bul.*, I, 295; in festo tituli ecclesiae Societatis, *Bul.*, I, 187, 352, 446; *Comp. priv.*, I, 609; in tribus diebus ante Cineres; in hebdomadis Septuagesimae et Sexagesimae, *Comp. priv.*, I, 609; in festo Nativitatis, Epiphaniae, Corporis Christi, in feriis sextis, Dominicis et quadragesimalibus diebus, *Bul.*, I, 19, 446; *Comp. priv.*, I, 609.

Quaenam censendae ecclesiae Societatis ad lucrandas indulgentias eis concessas, *Bul.*, I, 421; *Comp. priv.*, I, 568; ubi ecclesia Societatis non est, visitetur ecclesia parochialis, *Bul.*, I, 446.

In qualibet ex 10 Dominicis S. Ignatii, *Bul.*, I, 446; *Comp. priv.*, I, 609; in una ex 10 feriis sextis, vel Dominicis aliisve diebus S. Francisci Xaverii, *Bul.*, I, 446, 447; *Comp. priv.*, I, 610. In mense, 10 Dominicis et novena S. Stanislai; 6 Dominicis S. Aloisii, *Comp. priv.*, I, 610; et 5 Dominicis S. Ioannis Berchmans, *Bul.*, I, 490; *Comp. priv.*, I, 610.

Visitantibus exuvias S. Ignatii, *Bul.*, I, 154, 447; S. Francisci Xaverii, *Bul.*, I, 167, 447; S. Francisci Borgiae, *Bul.*, I, 217, 447; S. Stanislai, *Bul.*, I, 234, 447; S. Aloisii, *Bul.*, I, 229, 447; S. Ioannis Francisci Regis, *Bul.*, I, 258, 447; S. Francisci de Hieronymo, *Bul.*, I, 367, 447; SS. Mart. Iaponensium, *Bul.*, I, 441, 447; S. Petri Claver, *Bul.*, I, 468; S. Ioannes Berchmans, *Bul.*, I, 477. N. B. De his omnibus, Vide *Comp. priv.*, I, 611.

Indulgentiae peragentibus missiones iisdemque assistentibus, *Bul.*, I, 369, 371, 449, 451; *Comp. priv.*, I, 613; infirmis, *Bul.*, I, 371, 450; *Comp. priv.*, I, 613; pueris, qui primam communionem non fecerunt, *Bul.*, I, 392, 450; *Comp. priv.*, I, 613; recipientibus in fine missionis benedictionem, nomine Summi Pontificis datam, *Bul.*, I, 382, 451; *Comp. priv.*, I, 534, 613; in erectione crucis, *Bul.*, I, 427, 451; *Comp. priv.*, I, 614; tribus diebus pro commemoratione erectionis crucis, *Bul.*, I, 451; *Comp. priv.*, I, 614; orantibus per 40 dies pro perseverantia, *Bul.*, I, 375, 451; *Comp. priv.*, I, 613, 614; orantibus ante crucem missionis, *Bul.*, I, 426, 451, 452; *Comp. priv.*, I, 614. Vide *Cruz*.

Pro communione generali, *Bul.*, I, 438, 451; *Comp. priv.*, I, 614; pro frequenti communione, *Comp. priv.*, I, 614.

Indulgentiae, quas Generalis Sodalitatus communicat. Summarium Indulgentiarum Congrega-

tionum B. M. V., *Bul.*, I, 433-436; item Bonae Mortis, *Comp. priv.*, I, 616, 617.

Quando transfertur festum titolare Congregationum B. M. V. cum indulgentia, certiores fiant Ordinarii de indulgentiae publicatione, *Comp. priv.*, I, 588 n. 250. Facultas Regibus, Principibus, Ducibus et Comitibus eorumque consanguineis et affinibus primi et secundi gradus, adscriptis Congregationi B. M. V., lucrandi in quibusvis ecclesiis indulgentias Congregationi concessas, *Bul.*, I, 294.

Sodalitatibus Missionis in Helvetia conceduntur indulgentiae, *Bul.*, I, 373; et in aliis regionibus, *Bul.*, I, 378; item Sodalitatibus Propagationis Fidei, *Bul.*, I, 403.

Indulgentiae a Patribus Societatis applicabiles primo conversis ab haeresi et in mortis articulo, *Bul.*, I, 353; *Comp. priv.*, I, 617. Deferendo ad aegrotos proprium crucifixum, *Bul.*, I, 440, 444; *Comp. priv.*, I, 618. Benedicendo coronas, rosaria, cruces, crucifixos, parvas statuas, numismata et applicando eis indulgentias Pontificias, *Bul.*, I, 354, 428; *Comp. priv.*, I, 533, 618. Earum summarium, *Comp. priv.*, I, 618-621. Ad benedictionem sufficit signum crucis, *Comp. priv.*, I, 533 n. 67. Requisita ad eas lucrandas, *Comp. priv.*, I, 618 n. 356. Facultas eis applicandi indulgentias a S. Birgitta dictas, *Bul.*, I, 428, 533; *Comp. priv.*, I, 618. Earum summarium, *Comp. priv.*, I, 621, 622. Requisita ad eas lucrandas, *Comp. priv.*, I, 620, 621 n. 357.

INDULTA. De Nostrorum confessionibus factis aliis quam deputatis Confessariis, ratione Bullae Cruciatas aliisve indulti, *Bul.*, I, 58; *Comp. priv.*, I, 552, 554 n. 132, 133. Vota simplicia Professorum, reservata Pontifici, non comprehenduntur sub quolibet indulto commutandi aut dispensandi, *Bul.*, I, 138; *Comp. priv.*, I, 665. Interdicitur Nostris procuratio et usus exemptionis, *Comp. priv.*, I, 648. Vide *Confessio Nostrorum*.

INDUMENTA sacra, Vide *Benedictio*.

De indumentis, Vide *Vestitus*.

INDUSIUM. Sine eo non dormiendum, nisi necessitatis alicuius excusationem Superior admitteret, *P. 3 c. 2, E, II, 52; R. 12 Com., III, 10*. Subuculae singulorum signis particularibus internoscantur, ne permisceri contingat, *R. 8 Cust. vest., III, 153*.

INDUSTRIAE ad curandos animae morbos, *III, 395-440*. Earum utilitas, *Instr. de sp. c. 1 Prooe., III, 324*.

INFAMIA est impedimentum essenziale ad Societatem, *Exa. c. 2 n. 2, C, II, 4, 5; P. 1 c. 3 n. 4, D, II, 30, 31*. Gravem poenam subeuntes, cum infamiae nota coniunctam, nullum ius habent ad Congregationem provincialem. De gravitate iudicat Provincialis cum aliis secundum Formulam, *C. 16 d. 12, II, 428*. Hi nec ad Congrega-

Indulgentiae applicabiles a Patribus Societatis.

In honorem Sanctorum Societatis.

Indulgentiae pro missionibus.

Pro communione.

Pro Sodalitatibus.

Indulgentiae

tionem vocari, nec ab ea eligi possunt, *C. 17 d. 6, II, 434*. Vide *Impedimenta; Impediti*.

INFERNUS. Meditatio de inferno, *Ex. Sp., III, 460; Direct. c. 14 n. 1, III, 524*. Amore, potius quam timore, Deo serviendum; sed timor poenarum etiam iuvat, *P. 3 c. 1 n. 26, II, 47; P. 6 c. 1 n. 1, II, 93; c. 5, II, 102; C. 18 d. 22 n. 4, II, 444; R. 17, 33 Sum., III, 5, 7*.

INFIDELES, infidelitas. Facultas commorandi in terris infidelium etc., *Bul., I, 17; Comp. priv., I, 598*; et faciendi coram eis Sacrum, *Bul., I, 354; Comp. priv., I, 524 n. 31, 599*. Societati committitur et commendatur missiones inter infideles etc., instituere, *Bul., I, 19, 58, 453; Comp. priv., I, 681*. In regionibus infidelium non expedit Conservatores eligere, *Comp. priv., I, 557 n. 145*. Indulgentiae Nostri concessae, qui ad infideles etc. mittuntur ad evangelizandum, *Bul., I, 441; Comp. priv., I, 608*. Facultates iisdem concessae, *Bul., I, 19*. Possunt Nostri ad infideles mitti; rarius tamen ubi nulli sunt fideles, *P. 7 c. 2, C, II, 107; P. 9 c. 3, F, II, 133*. Pro iis infidelibus orandum, quorum saluti procurandae Nostri incumbunt, *P. 7 c. 4 n. 3, II, 111*. Vide *Indiae; Missiones*.

INFIRMARIUS sit Coadiutor, *P. 1 c. 2, A, II, 29*. Oportet ut sit robustus ac fortis, *P. 3 c. 2, F, II, 32*. Eius Regulae, *III, 149, 150*. Vide *Infirmi*. Quo pacto ei obediendum, *Exa. c. 4 n. 32, II, 13; R. 49 Sum., III, 9*. Vide *Coadiutores*.

INFIRMI. Eorum obedientia, humilitas, patientia, aedificatio, *Exa. c. 4 n. 32, II, 13; P. 3 c. 1 n. 17, II, 46; R. 49, 50 Sum., III, 9*. Qui male se habet, id cuius referet. Nec medicinam sumat nec Medicum consulat sine facultate, *P. 3 c. 2 n. 6, II, 51; R. 17 Com., III, 11*. Patientia et obedientia. Se regi sinat a divina providentia per Superiores, ut eius ministros, *P. 3 c. 2, G, II, 53*. Vide *Valetudo*.

Dispensatio officii divini pro infirmis et impeditis, *Bul., I, 29, 352, 354; Comp. priv., I, 548, 565 n. 176*. Vide *Officium divinum*. Dispensatio a cibis vitatis et ieiuniis, *Bul., I, 28, 352, 354; Comp. priv., I, 565 n. 176*.

Commutatio quarundam conditionum ad lucrandas indulgentias, *Bul., I, 371; Comp. priv., I, 613*.

Usus altaris portatilis pro infirmis, *Comp. priv., I, 524*.

Indulgentiae pro infirmis, si Nostri ad eos proprium deferant crucifixum, *Bul., I, 440, 444; Comp. priv., I, 618*. Indulgentiae, quas Nostri in articulo mortis lucrari possunt, *Bul., I, 343, 441; Comp. priv., I, 534, 603*; item omnes, *Bul., I, 353, 440, 444; Comp. priv., I, 617, 618*.

Cura habeatur aegrotorum magna. Si aegritudo est alicuius momenti, vocetur Medicus, *P. 3 c. 2, G, II, 53; R. 63 Praep., III, 103; R. 59 Rect.,*

III, 113; R. 1 Praef. sanit., III, 145; R. 1 Infirm., III, 149. Sit aliquis, qui praesit in iis, quae ad corporis bonam valetudinem pertinent, conservandam in sanis, restituendam in aegrotantibus, *P. 3 c. 2 n. 6, II, 51; R. 1 Praef. sanit., III, 145*. Si quis continenter male se habet, vel alia ratione videretur mutandus, admoneatur Provincialis, *R. 86 Praep., III, 105; R. 84 Rect., III, 115*. In visitatione interroget Provincialis an erga Nostros infirmos debita Societatis charitas et cura exerceatur, *R. Prov. c. 15 n. 12, 13, III, 87*.

Res aegrotorum opportune emanant, bonae sint et bene praeparatae, *R. 3 Infirm., III, 149*. Dispensator in rebus distribuendis specialem habeat infirmorum et convalescentium rationem, *R. 1 Disp., III, 154*. Coquus det operam ut omnia recte et opportune parentur, ea praesertim, quae ad aegrotos pertinent, *R. 1 Cog., III, 156*. Sit in refectorio certus locus pro infirmis. Quae eis paranda, *R. 8 Praef. ref., III, 155*. Aegrotorum cubicula valde munda sint, lecti concinne sternantur, *R. 4 Infirm., III, 149*; sint salubria, *R. 2 Praef. sanit., III, 145*. Aegrotos consoletur Infirmarius, ramusculis oblectet, habeat libros ad eos recreandos etc. *R. 4, 5, 7 Infirm., III, 149, 150*.

Quando communicabunt, *P. 6 c. 4 n. 1, II, 101; R. 13 Infirm., III, 150*. De cura convalescentium, *R. 11, III, 150*. Infirmi Domorum possunt in hortis Collegiorum recreari, *P. 6 c. 2, D, II, 97*. Professi senes vel infirmi possunt cum facultate Generalis (vel Superiorum inferiorum, quibus hanc facultatem ille communicaverit), in Collegiis habitare et eorum redditibus sustentari, *Bul., I, 30; Comp. priv., I, 650*. Peregrinorum iter debilium infirmitate commensuretur. Quid, si quis eorum, in morbum incidit, *R. 6, 7 Peregr., III, 22, 23*. Vide *Medicus; Moribundi; Superiores* § Paterna sollicitudo; *Valetudo; Vita communis*.

Intelligat a Superiore Infirmarius quos ex Nostri ad invisendos ac recreandos aegros accersere debeat, *R. 6 Infirm., III, 150*. Aegroti quomodo invisendi, *R. 29 Com., III, 11*. Ad visendos phreneticos, vel usu rationis privatos, vel parum aedificativos pauci et cum delectu mittantur, *P. 6 c. 4, A, II, 102*.

Nostri, cum aegrotant, ab externis ne visitentur sine causa non levis momenti, *R. 76 Praep., III, 104; R. 74 Rect., III, 114*.

De visitandis etc. aegrotis externis, Vide *Hospitale*.

Potest Generalis infirmus alium sui loco substituere; sed omnia tandem arbitrio Praepositi cum Definitoribus relinquantur, *P. 8 c. 7 n. 4, II, 126; Form. Congr. gen. n. 58, II, 590*. Ita factum est, *C. 11 d. 3, II, 378; C. 14 d. 9, II, 414*. Petitur

Visitatio
infirmorum
nostrorum.

De infirmis
in loco
Congregationis.

Infirmi

Infirmorum
officia.

Dispensatio
cum infirmis.

Commutatio.

Altare
portatile.

Indulgentiae.

Cura
infirmorum.

suffragium ab infirmo, commorante in domicilio Congregationis, solum in electionibus faciendis ad plura medietate suffragia, *C. 7 act. 1*; *C. 8 act. 2*. Non petitum ab aliquo ad electionem Generalis, quia suo suffragio ferendo impar erat, *C. 19 d. 2, II, 447*. Petikum pro electione Assistantium, *C. 7 d. 8, II, 818*; *C. 14 d. 3, II, 412*; *C. 18 d. 4, II, 439*; et Admonitoris, *C. 8 d. 2, II, 844*; et Definitorum, *C. 8 d. 31, II, 858*.

De suffragio infirmorum in domicilio Congregationis provincialis, *Form. Congr. prov. n. 30, II, 608*. Infirmi pro praesentibus habendi; utrum vero in Compromissarios eligendi sint, videat in singulis casibus ipsa Congregatio, *Ibid.*; *C. 6 d. 25 n. 5, II, 299*.

De spiritualiter infirmis, *Industr. Prooe., III, 397*; *c. 1, III, 397-401*; *c. 5 n. 14, III, 412*. Vide *Spiritus*.

INFIRMITAS non minus Dei donum est quam sanitas, *P. 3 c. 1 n. 17, II, 46*; *R. 50 Sum., III, 9*. Defectus in integritate corporis, morbus vel notabilis deformitas est impedimentum ad Societatem, nisi compensetur, *P. 1 c. 3 n. 15, H, I, II, 81, 82*; *c. 2, C, II, 30*; *R. 10 Examin., III, 184*. Quando nam quis ob morbum dimittendus, quando vero non, *P. 2 c. 2 n. 4, B, II, 38*. Vide *Impedimenta*. Praefecto sanitatis debent omnes, si male se habere extraordinarie senserint, id referre, *P. 3 c. 2 n. 6, II, 51*; vel Infirmario vel Superiori, *R. 17 Com. III, 11*. Si morbus sit contagiosus, supellex separari debet, ne cuiquam noceat, *R. 10 Infirm., III, 150*. Vide *Infirmus*; *Medicus*; *Valetudo*.

Quid faciendum cum iis, qui laborant imaginatione infirmitatum, *Industr. c. 12 Prooe., III, 428-425*.

INFORMATIONES ad electionem Generalis, *Form. Congr. gen. n. 27-37, II, 588, 584*. De ratione informationis ad electionem Generalis, *C. 1 d. 6 ante elect., II, 152-154*; *C. 3 post d. 48, II, 232, 238*.

Ante quadriduum nulla petatur informatio, *De rat. inform. c. 2, II, 152*; *C. 2 d. 14 ante elect., II, 190*; sed in quadriduo, *P. 8 c. 6 n. 1, II, 123*; dumtaxat in quadriduo, *C. 2 d. 89, II, 211*; *C. 18 d. 11 n. 4, II, 441*. In loco inclusionis non petendae, *P. 8 c. 6 n. 6, II, 123*; *C. 1 d. 13 ante elect., II, 156*; *C. 2 d. 21 ante elect., II, 191*.

Eam petent omnes Electores, nemine excepto, *De rat. inform. c. 1, II, 152*; *C. 2 d. 13 ante elect., II, 190*.

Tantum petenda ab iis Electoribus, a quibus quisque iudicat melius se posse informari, *De rat. inform. n. 2, II, 190*. Ab omnibus de Societate peti potest, qui possint bene referre, *C. 2 d. 14 ante elect., II, 190*. A solis Electoribus et Procuratoribus, *C. 2 d. 89, II, 211*; non ab aliis extra Congregationem, *C. 2 act. 59*; et a Secretario Societatis, *C. 4 d. 11, can. 15, II, 250, 543*; et a

caeteris, qui post electionem ius suffragii habent in Congregatione, *Form. n. 28, II, 588*. Omnes, a quibus petantur, eandem legem subeant ratione informationis, quam Electores, *C. 2 d. 14 ante elect., II, 190*.

Petendae informationes de iis Professis praesentibus vel absentibus, qui videntur idonei ad Generalatum, *De rat. inform. c. 3, II, 152*; *C. 2 d. 15 ante elect., II, 190*.

Peti et dici debent defectus, qui bonae gubernationi adversari possunt, omissis illis, quae ad rem non faciunt, *De rat. inform. c. 5 § 4, II, 153*; *C. 2 d. 15 ante elect., II, 190*. Quae alia petenda, *c. 4, II, 153*.

Non petatur an hic vel ille aptus videatur ad hoc munus, sed de rebus illis, ex quibus id iudicari possit, *De rat. inform. c. 5, II, 153*. Licet quaerere num quis aptus, non vero num quis aptissimus, *C. 2 d. 16 ante elect., II, 190*. Non petendum an hic vel ille sit aptus, *C. 2 d. 90, II, 211*; *Form. n. 32, II, 588*. Intentio petentis qualis esse debeat; quid ipsi curandum, quid vitandum, *De rat. inform. c. 5 § 2, 3, II, 153*.

Si quid intellexerit, quod secretum teneri debeat, cum aliis, praeterquam cum Electoribus in informatione, silentium servet, *c. 5 § 5, II, 153*. Silentium in virtute obedientiae iniungitur in re gravi tantum, non in qualibet, *C. 2 d. 16 ante elect., II, 190*. Secreti materia explicatur, *C. 6 d. 23, II, 298*; *Form. n. 34, II, 584*.

Post informationem requiritur consideratio, discursus et oratio; sed Electori voluntas et iudicium sunt cohibenda ab ultima definitione, donec in locum inclusionis ingrediatur, *P. 8 c. 6 n. 1, II, 123*; *De rat. inform. c. 5 § 7, d. 13, II, 153, 156*; id enixe commendatur, *C. 1 d. 8 ante elect., II, 155*; *C. 2 d. 20 ante elect., II, 191*; *Form. n. 35, II, 584*.

Quomodo danda informatio; quae vitanda. Defertur obtrudens, *De rat. inform. c. 6, II, 153*; *Form. n. 22, II, 582*; haec non obligant sub peccato ratione decreti; *C. 2 d. 17 ante elect., II, 190*. Dantes informationem non sinceram excommunicantur, *C. 1 d. 7 ante elect., II, 155*; quae studiose mendax est, id est, mala cum intentione et in re gravi, *C. 2 d. 19 ante elect., II, 191*; *Form. n. 21, 36, 37, II, 581, 584*.

Litterae caecae si cui dentur, quid faciet, *C. 12 d. 44, II, 400*; *Form. n. 37, II, 584*.

De informationibus in electione Assistantium et Admonitoris, *Form. n. 79-83, 87, 88, II, 596, 597*. Capiuntur informationes secretae quadriduo ante eorum electionem, *C. 2 d. 3, II, 194*; etiam a Secretario Societatis, *C. 4 d. 11, can. 15, II, 250, 543*. Dispensatum ut ad Assistantis lusitani electionem peti possent a quatuor Patribus lusitanis, ad Congregationem non pertinentibus, *C. 11 d. 28, II, 884*. De secreto servando, *Cens. et praec.*

de quibus personis,

et rebus.

Modus servandus.

Secretum.

Post informationem quid faciendum.

De dante informationem; de obtrudente.

Litterae caecae.

Informationes ad electionem Assistantium et Admonitoris.

Ad electionem Generalis.

Quando petendae.

Quinam petent.

a quibus,

De informationibus in Congregatione provinciali;

in Congregatione Procuratorum.
Informationes ad gradum.

Informationes de aptis ad gubernandum.

Aliae informationes.

c. 1, *Praec. n. 3*, II, 568; *Form. n. 83*, II, 596. Vide § *Informationes ad electionem Generalis*.

De informationibus in Congregatione provinciali ad mittendum electionem, *Form. n. 21-25*, II, 606-608. Quatenam in iis dandis vel accipiendis servanda, ut charitati et modestiae consulatur. De satis cognitis non petendae, *C. 6 d. 24*, II, 298; sed suffragium sine sufficienti informatione non ferendum, *d. 25 n. 4*, II, 299. De obtrudente; de modo informationis; de secreto servando; de literis caecis, *Form. n. 25*, II, 607.

De informatione in Congregatione Procuratorum, *Form. n. 7*, II, 617. De secreto servando, *Cens. et praec. c. 1*, *Praec. n. 5*, II, 568.

Quam perspecta et approbata esse debet admittendorum ad gradum vita, *P. 5 c. 2 n. 1*, II, 87; *R. 69 Prov.*, III, 80. Curanda Provinciali pro informationibus ad gradum, *Ord. Gen. c. 18 p. 1*, III, 299-301; item eius Socio, *R. 14 Soc. Prov.*, III, 90. Sincerae sint informationes, *Ord. Gen. c. 18 p. 4 n. 4*, III, 304; *Instr. de sp. c. 6 n. 10*, III, 340. Orat Generalis ut mittendis sibi informationibus quam rectissimis ac verissimis se ad gubernandam Societatem adiuvent, *C. 19 d. 12*, II, 449.

Formula informandi de promovendis ad gradum, a Generali confecta, revidenda, *C. 5 d. 36*, II, 271; id Generali commissum, *C. 7 d. 99*, II, 343; *C. 8 d. 45*, II, 356. Quaternarius informatorum numerus retinendus, *C. 9 d. 37, can. 18*, II, 369, 562. Addendum iudicium, et quale, de profectu in virtutibus, *C. 12 d. 56 n. 6*, II, 403. De promovendis ad gradum Societatis. Quomodo de iis confici et in Urbem mitti debeant informationes, *Ord. Gen. c. 18*, III, 299-308. Addenda, *Instr. 19*, III, 382, 383. Servanda in conficiendis informationibus de Coadiutoribus temporalibus formandis, *Ord. Gen. c. 18 p. 2 n. 11 § 2*, III, 302. Quomodo informationes capiendae de iis, qui ex una Provincia in aliam commeant, *p. 4 n. 3*, III, 304. Quae curanda circa informationes ad gradum in archivio servandas, *R. 15 Soc. Prov.*, III, 90. Vide *Gradus in Societate*.

Informationes ad gubernandum, qua Formula faciendae sint, Generali commissum, *C. 7 d. 99*, II, 343; *C. 8 d. 45*, II, 356. Quaternarius informatorum numerus retinendus, *C. 9 d. 37, can. 18*, II, 369, 562. Formula de aptis ad gubernandum. Quomodo de iis confici debeant informationes, quae ad Urbem tertio quoque anno mittuntur, *Ord. Gen. c. 17*, III, 295-298. Quae curanda circa informationes ad gubernandum in archivio servandas, *R. 15 Soc. Prov.*, III, 90.

Socii Provincialis obligatio informandi Generalem de regimine Provincialis, *R. 18 Soc. Prov.*, III, 91; *Ord. Gen. c. 1 n. 19*, III, 258.

De iis, qui ad Missiones transmarinas aspirant, diligenter inquirat Provincialis et ad Generalem scribat, *C. 16 d. 10*, II, 427.

Alienandarum rerum informatio quomodo concipienda, *Ord. Gen. c. 20 p. 2*, III, 812.

Quomodo informationes faciendae de dimittendis, *Ord. Gen. c. 12*, III, 284-287. Vide *Dimittere*.

Inquirendi et puniendi evulgantes ea, quae in informationibus peracta sunt, *C. 7 d. 23, can. 16*, II, 325, 554. Servetur secretum ab informatoribus de aptis ad gubernandum, *Ord. Gen. c. 17 p. 1 n. 5, p. 3 n. 5*, III, 296, 297; et de promovendis ad gradum, *c. 18 p. 1 n. 12*, III, 301.

INGENIUM. Ingenii defectus est impedimentum secundarium ad Societatem, *Eva. c. 5 n. 3*, II, 17; *P. 1 c. 2 n. 6, 7*, II, 29; *c. 3 n. 13*, II, 31.

In examine ad gradum exigitur doctrina qualem Decreta requirunt; nec habita solum ingenii ratione, sed doctrinae praesentis, *C. 12 d. 22 n. 1*, II, 393; *Ord. Gen. c. 18 p. 3 n. 1*, III, 328.

Admittere ad Societatem homines difficili admodum ingenio non expedit, *P. 1 c. 2 n. 4*, II, 29; vel notabili in proprio sensu obduratione, *P. 1 c. 3 n. 14*, II, 31; *P. 2 c. 2 n. 4*, II, 88.

INGREDI, Vide *Admittere*; *Congregationes*; *Cubacula*; *Monasteria*; *Transitus*.

Promissio Societatem ingrediendi, Vide *Gradus in Societate* § *Promissio*.

INIURIAE nobis illatae, ferendae, *Eva. c. 4 n. 44, 45*, II, 16; in nostris scholis non permitendae, *P. 4 c. 16 n. 4*, II, 81. Vide *Stilus*.

INNOCENTIUS X, Vide *Brevia*.

INOBEDIENTIA, Vide *Obedientia*.

INOPIA. Fontes damni temporalis in Domibus et Collegiis, *Instr. ult., pro Prov. Proce.*, III, 388. Mala Societati sequuta ex Convictibus non bene constitutis, *C. 22 d. 19*, II, 487. Collegia non sufficienter fundata qua ratione sustentari aut retineri possint, *C. 1 d. 73*, II, 171; *C. 2 d. 71, can. 7*, II, 208, 531; *C. 22 d. 19*, II, 487.

Ne plures in Novitiatum admittantur, quam qui Provinciis necessarii sint, *C. 7 d. 82 n. 2*, II, 339. Admittendorum numerus a P. Nostro determinetur, considerato cuiusque Provinciae statu temporali, *C. 8 d. 60 n. 1*, II, 359; *Instr. ult., pro Prov. n. 1*, III, 388. Non plures in Collegiis et Domibus alendi, quam reditus vel eleemosynae consuetae patiantur, immo pauciores, *C. 2 d. 27, can. 12*, II, 201, 532; *C. 3 post d. 48*, II, 229; *C. 7 d. 82 n. 1*, II, 339; *C. 8 d. 60*, II, 359; *R. 82 Prov.*, III, 81; *Instr. ult., pro Prov. n. 3*, III, 389. Inferiores scholas doceant et ipsi Sacerdotes, *n. 2*, III, 388; Socii bene occupentur, superflua rescentur, curetur paupertas et frugalitas, *C. 7 d. 82 n. 4, 5, 7*, II, 339; *Instr. ult., pro Prov. n. 4, 5, 7*, III, 389. Oeconomiae periti sint Rectores et Procuratores, et ea in rebus alicuius momenti inconsulto Provinciali non immutetur. Provincialis visitet praedia, et libros rationum examinet, *C. 7 d. 82 n. 6*, II, 339; *Instr. ult., pro Prov. n. 6, 11-18*, III, 389-391. Ne per-

Secretum in informationibus.

Remedia.

Inopia

sonarum sine necessitate mutationes fiant, *C. 7 d. 82 n. 7, II, 339*. Vide *Bona Societatis* § Administratio; *Contributiones*; *Expensae*.

Inquirere.

INQUIRERE, INQUISITIO. Nostri non tenentur officium inquisitionis Monasteriis, vel ecclesiis seu personis impendere, *Bul., I, 17, 351*; *Comp. priv., I, 575*; nec cogi possunt ut sine mandato Superiorum aliquod inquisitionis officium obeant, *Bul., I, 99*; *Comp. priv., I, 575 n. 215*. Potest Generalis subditos suos revocare, etiam cum ad inquirendum contra haereticos mittuntur, *Bul., I, 14*; *Comp. priv., I, 598*.

Tribunal
S. Inquisitionis.

De causis pertinentibus ad Tribunal S. Inquisitionis, *Comp. priv., I, 538*. Petit Rex Catholicus ut Nostri in Hispania a trium privilegiorum usu in gratiam S. Inquisitionis abstineant. Obsequium erga S. Inquisitionem commendatum, *C. 5 d. 21, II, 267*. Sub poena excommunicationis ambitus officiorum Consultoris et Qualificatoris S. Inquisitionis in Hispania Nostri interdicitur, *C. 5 d. 28, II, 269*; *C. 9 act. 36*. In censuris librorum cavenda verba, quae S. Inquisitionem offendere possint. Habeant Censores Decreta S. Inquisitionis, *R. 4, 12 Revis., III, 66, 68*.

INSERVIRE Missae, Vide *Missa* § Ministratio. A quo et quomodo facienti Exercitia inserviendum, *Direct. c. 4, III, 512, 513*. Servent silentium qui in refectorio vel culina tempore primae aut secundae mensae inserviunt; sed secundae recreationi interesse possunt, *Ord. Gen. c. 4 n. 21, III, 270*; *Instr. 13 c. 3 n. 3, III, 370*. Si aliquid in mensa cuiquam deest, is, qui illi assidet, admoneat eum qui ministrat, *R. 35 Com., III, 12*.

INSIGNES in talento concionandi vel gubernandi, Vide *Examen ad gradum*.

INSIGNIA in nostris Universitatibus an a Rectore, Doctoribus etc. adhibenda, *P. 4 c. 17 n. 8, M, II, 84, 85*; *C. 1 d. 131, can. 19, II, 185, 526*. De insigniis in sepulcris ecclesiarum nostrarum, *Ord. Gen. c. 1 n. 3, III, 255*.

INSPIRATIO. Modus eligendi Generalem per inspirationem, *P. 8 c. 6 n. 5, II, 123*; *Form. Congr. gen. n. 43, II, 586*.

INSTITUTIO Iuniorum, Scholasticorum, Coadiutorum, Novitiorum, puerorum, Vide *Iuniores*; *Scholastici*; *Coadiutores*; *Novitii*; *Pueri*.

Institutio Societatis et Sodalitatum, Vide *Societas*; *Sodalitates*.

INSTITUTUM. Approbatio Instituti per Paul. IV non ponatur initio Examinis, sed in scholio, *C. 1 d. 20, II, 162*.

Asservatio.

Asserventur in archivio Societatis authentica privilegia, bullae, libri originales Constitutionum, Exercitia Spiritualia, Congregationes generales, Regulae et Ordinationes, *R. 6; 7 Secr. Soc., III, 56, 57*.

Impressio.

De nova impressione Instituti a Provincia Bohemiae facienda, *C. 14 d. 8, II, 414*; de alia edi-

tione ab eadem Provincia, *C. 17 act. 22*. Fiat nova editio, *C. 20 d. 9, II, 470*. In nova, quae adornatur, Indiculus Decretorum supprimatur, *C. 24 d. 7, II, 515*. De impressione Constitutionum, Decretorum, Canonum, Formularum, Regularum, Vide *Constitutiones*; *Decreta*; *Canones*; *Formulae*; *Regulae*.

Cognitio Instituti ad bene capiendam informationem de candidatis inservit, *P. 1 c. 1 n. 4, II, 27*; item ut apti simus ad operandum secundum illud, *P. 3 c. 1 n. 28, II, 48*; ut Constitutiones observemus, *P. 10 n. 13, II, 145*. Qui in prima Probatione sunt, accurate informantur de Instituto, *Exa. c. 1 n. 13, II, 3*; *P. 1 c. 4 n. 1, II, 33*; *C. 4 d. 67 § 2, II, 261*; *R. 20 Mag. Nov., III, 123*. Lectiones de Instituto quomodo Novitiis faciendae, *R. 44 Mag. Nov., III, 126*. Ex non sufficienti peritia Instituti et Constitutionum nonnulla orta sunt incommoda, et plura, ni remedium afferatur, orientur. Eius studium in tertia Probatione fovendum, *C. 20 d. 15, II, 472*.

Nonnullis peritia Instituti singulatim commendatur, *R. 52 Assist., III, 52*; *R. 4 Secr. Soc., III, 56*; *R. 1 Proc. Gen., III, 69*; *R. 18 Prov., III, 75*; *R. 4 Soc. Prov., III, 89*; *R. 18 Praep., III, 99*; *R. 1 Proc. Dom. Prof., III, 106*; *R. 17 Rect., III, 109*; *R. 1 Proc. Coll., III, 115*; *R. 3 Soc. Mag. Nov., III, 131*.

Tentatio contra Institutum et aliquot Regulas, quae non placent, *Industr. c. 13, III, 425-428*. Vide *Perturbatores*.

Instituti puritas in Domibus Professis praecipue elucescere debet, *R. 37 Praep., III, 101*. Societatis praestantia in legum suarum observatione ponenda, *C. 19 d. 11, II, 449*. Non servantur leges et instituta, non cum identidem in ea peccari contingat, sed cum peccari libere et impune sinatur, *C. 21 d. 27, II, 482*. Vide *Executio*.

Praeceptum contra facientes notationes, declarationes, glossas super Institutum, Constitutiones etc. sine facultate Superioris, vel interpretantes, nisi quantum verba sonant, vel glossas etc. legentes, vendentes etc., *Bul., I, 97*; *Comp. priv., I, 624*; *Cens. et praec. c. 2 n. 1, II, 569*.

Privilegia intelliguntur Societati concessa secundum Institutum rationem, *Bul., I, 48, 57*; *Comp. priv., I, 545*.

Vide *Constitutiones*; *Societas*.

Ius Societatis in epitomen redigatur, *C. 12 d. 56 n. 1, II, 403*; typis detur, *C. 13 act. 11*.

INSTRUCTIONES sunt, *III, 341-394*. Approbantur; tantum directionis vim retineant, *C. 7 d. 81, II, 339*. Instructiones pro Concionatoribus, Confessariis et pro renovatione spiritus, Generali commissae, *C. 6 d. 38, II, 311*. Instructio pro administratione rerum temporalium approbatur, *C. 9 d. 41, II, 371*. Vide *Ordinationes*. Quaedam ex Instructionibus ad Regulas vel alio translata,

Cognitio.

Praxis.

Commentaria.

Epitome
Instituti.

C. 7 d. 80, II, 337. Instructio decreta pro iis, qui discunt Litteras Humaniores; quomodo conficienda, C. 14 d. 10, II, 415.

An et quo pacto instruendi sint, qui alio mittuntur, P. 7 c. 1 n. 5, II, 104; c. 2, G, II, 109. Instructiones eorum, qui mittuntur a Generali, possent cum Assistentibus conferri, P. 9 c. 6, F, II, 141.

Observentur etiam Instructiones peculiare diversarum regionum et Missionum, a Superioribus datae, P. 7 c. 2 n. 2, II, 106; R. 27 Miss., III, 22.

INSTRUCTOR PP. tertiae Probationis. Eius Regulae conficiendae, C. 12 d. 56 n. 2, II, 408. Sunt, III, 118-120, 263, 264. Talis Instructor deligendus, qui auctoritate valeat et alias gubernarit, Ord. Gen. c. 3, pro Prov. n. 2, III, 262. Vide *Confessiones Nostrorum*; *Probatio tertia*. A Generali durante Congregatione generali, a Vicario post indictam etiam Congregationem mutari potest, nisi sit simul Rector, C. 16 d. 7, II, 427.

De Instructore Exercitiorum, Vide *Exercitia* § A quo tradenda.

INSTRUMENTA contractuum quomodo Romam mittenda, Instr. 9 n. 10, III, 359.

Instrumenta rerum vanarum et musica Domi ne habeantur: qualia sint, P. 3 c. 1 n. 14, M, II, 45, 49; R. 36 Praep., III, 101; R. 36 Rect., III, 111.

De instrumentis itineris, Vide *Iter*.

INTELLECTUS et voluntas in electione exercenda, Direct. c. 27 n. 1, III, 537. Maior habenda est ratio affectus quam conceptuum, c. 14 n. 3, III, 525. Trium potentiarum exercitium quale, et cur ita dicatur, c. 14 n. 2, III, 524. In meditatione ne nimius sit conatus, c. 8 n. 3, III, 516; c. 14 n. 3, 7, III, 525. Vide *Ingenium*.

INTENTIO recta in omnibus habenda, P. 3 c. 1 n. 26, II, 47; R. 17 Sum., III, 5. Quenam in ministeriis, Exa. c. 1 n. 3, II, 1; P. 7 c. 2 n. 1, II, 106; c. 4, E, II, 112; in docendo, P. 4 c. 8, A, II, 70; c. 16 n. 4, II, 81; R. 1 Prof. sup. Fac., III, 172; Reg. 1 singulor. Prof.; in studiis, P. 4 c. 1 n. 1, II, 62; c. 6 n. 1, 2, II, 64; c. 12 n. 1, II, 76; R. 1, 2 Schol., III, 23, 24, 223; Scholasticorum externorum in studiis, P. 4 c. 16 n. 4, II, 81; R. 1 ext. audit., III, 227. Intentio recta commendatur Consultoribus, R. 3 Cons., III, 137; crebro commendanda Novitiis, P. 6 c. 1 n. 1, II, 93; R. 10 n. 2, II, 142; R. 46 Mag. Nov., III, 126. Humana et politica agendi ratio vitanda, Instr. 13 c. 8, III, 371, 372. Intentio minus recta ad Religionem est impedimentum secundarium ad Societatem, P. 1 c. 3 n. 10, II, 31. De intentione seu scopo Societatis, ministeriorum, Vide *Societas*; *Ministeria*; *Studia*.

Quenam intentio requiratur ad indulgentias lucrandas, Comp. priv., I, 611 n. 343.

INTERCESSIO pro aliis apud Superiorem quibus et quomodo permittitur, Ord. Gen. c. 4 n. 12, III, 269; Instr. de sp. c. 4 n. 4, III, 333. Non

reformident Superiores immediati subditorum recursum ad mediatos, n. 6, III, 334. Provincialis nec Nostrorum nec aliorum intercessionibus moveatur ad admittendum in Societatem non aptos vel retinendum ineptos, Instr. 6 n. 1, 2, III, 353. Vide *Patrocinia*.

Intercessio cuivis intra triduum concessa una vel altera in Congregatione generali, Form. Congr. gen. n. 73, II, 595. Vide *Congregatio generalis*. In Congregatione provinciali nulla fiat, Form. Congr. prov. n. 49, II, 615.

In virtute sanctae obedientiae iubentur Superiores ne ob intercessionem externorum ullam gratiam concedant, vel poenas remittant. Fratres, qui intercessionibus aliquid adquirant, perpetuo inhabiles declarantur, Comp. priv., I, 559. Nullus Principem aut Communitatem etc. moveat ad scribendum Superioribus vel verbo tenus petendum aliquem de Societate sine facultate Superioris, P. 7 c. 2, K, II, 110. Quenam poena statuenda in eos, qui per negotiationes et intercessionem externorum aliquid a Superioribus obtinere procurant, C. 5 d. 14, 49, II, 266, 276. Eliminandae procuratae externorum intercessionem; auctores fautoresve puniendi. De parantibus intercessionem; de iis, qui eas patiuntur; de consiliis, C. 7 d. 20, can. 19 n. 1, 2, II, 322, 555.

Imponitur praeceptum et poena excommunicationis in eos, qui, ut dimittantur a Societate, externorum utuntur consilio vel ope, C. 7 d. 22 n. 2, can. 22 n. 2, II, 324, 556. Praeceptum P. Mutii, de non procurandis nec admittendis externorum intercessionibus, approbatur quoad primam partem; reliquae duae solius Ordinationis vim habeant, C. 8 d. 24, II, 350. Praeceptum de externorum intercessionibus non admittendis expungitur; prohibentur sub praecepto quae liberam Superioribus gubernationem non relinquunt, C. 9 d. 24 § 3, II, 365; explicatur. Pars prima praecepti P. Mutii ad omnes Provincias extenditur. Peccatum violati praecepti reservatur Superioribus, C. 10 d. 18, can. 9, II, 376, 563; C. 16 d. 17, II, 428; Cens. et praec. c. 5 n. 5, II, 573.

Excipiuntur intercessionem eorum, qui universalem habent regimen in Ecclesia, Ibid., II, 573.

INTERDICTUM. Facultas pro Nostris operandi divinis tempore interdicti, Bul., I, 16; Comp. priv., I, 625; item pro nostris familiaribus. Idem privilegium de interdicto speciali, Comp. priv., I, 625; et tempore cessationis a divinis, Comp. priv., I, 626. Quenam tunc possint Nostris, Comp. priv., I, 625, 626 n. 373, 375. Privilegium pro administrandis Sacramentis familiaribus etc., Comp. priv., I, 625. Vide *Censurae*.

INTERPRETATIO, Vide *Institutum*; *Constitutiones*; *Privilegia*.

INTERPRETES. De 70 interpretibus S. Scripturae semper honorifice loquendum, R. 5 Prof.

Intercessionem
externorum.

Intercessionem
Nostrorum.

Interpretes

S. Script., III, 175. Optandum ut Professor *S. Scripturae* sit linguae graecae peritus propter versionem 70 interpretum, *Rat. St. R. 7 Prov.*, III, 159. De interpretibus Aristotelis, Vide *Aristoteles*.

INTERROGATORIUM ad detrimenta, Vide *Congregatio generalis* § Interrogatorium; *Deputati ad detrimenta*.

INTRODUCTIO ad Logicam, Vide *Philosophia*.

INVENTARIA cum inventariis praecedentibus a Provinciali conferenda, *R. 85 Prov.*, III, 82; *Instr. ult.*, pro *Prov. n. 19*, III, 391.

INVISERE, Vide *Infirmi*; *Visitare*.

Berchmans.

S. IOANNES Berchmans. Vita, virtutes, miracula, *Bul.*, I, 471...; beatificatio, *Bul.*, I, 473; canonizatio, Missa, officium, *Bul.*, I, 477; *Comp. priv.*, I, 588. Indulgentia pro 5 Dominicis festum eius praecedentibus, *Bul.*, I, 490; *Comp. priv.*, I, 610; in eius festo, *Bul.*, I, 489; *Comp. priv.*, I, 608; venerantibus eius exuvias, *Bul.*, I, 477; *Comp. priv.*, I, 611. Concessio Missae de *S. Ioanne* Berchmans in una Dominica Novembris pro Collegiis, Seminariis et Scholis Societatis, *Bul.*, I, 412.

Britto.

B. IOANNES de Britto. Vita, virtutes, martyrium, miracula, *Bul.*, I, 383... Quaestio de ritibus malabaricis, *Bul.*, I, 385. Beatificatio, Missa, officium, *Bul.*, I, 385; *Comp. priv.*, I, 589.

Nepomucenus.

S. IOANNES Nepomucenus. Festum, *Bul.*, I, 243, 488; *Comp. priv.*, I, 590. Indulgentia in eius festo, *Bul.*, I, 244, 442; *Comp. priv.*, I, 603.

Regis.

S. IOANNES FRANCISCUS Regis. Vita, virtutes, miracula, *Bul.*, I, 245...; beatificatio, *Bul.*, I, 256; canonizatio, Missa, officium, *Bul.*, I, 258, 379; *Comp. priv.*, I, 587; translatio festi, *Bul.*, I, 261; *Comp. priv.*, I, 587. Indulgentiae in festo, *Bul.*, I, 261, 443; *Comp. priv.*, I, 608; visitantibus eius exuvias, *Bul.*, I, 258, 447; *Comp. priv.*, I, 611.

S. IOSEPH. Festum Patrocinii, *Comp. priv.*, I, 584. Facultas adhibendi Formulam, qua benedicitur cingulum in honorem *S. Iosephi*, *Bul.*, I, 405; *Comp. priv.*, I, 535.

IRACUNDIA, impatientia et aversio a Fratribus, *Industr. c. 10*, III, 418-421. Vide *Patientia*.

IRE, Vide *Exire*; *Iter*.

IRREGULARITAS, Vide *Dispensare*.

De iter
agentibus.

ITER agentes observent, ut possunt, Regulas peregrinorum, *R. 12 Peregr.*, III, 23. Si peregre proficiscantur, constituatur aliquis eorum Superior, *R. 104 Prov.*, III, 84. Confiteantur socio idoneo. Si hunc non habent, cuicumque idoneo Religioso vel saeculari. Quid, si casus reservatos habeant, *Comp. priv.*, I, 552; *Ord. Gen. c. 6 n. 6*, III, 274. Ad Domos nostras, si ibi sint, divertendum, negotia ibi agenda ex consilio et directione Superioris, *R. 48 Com.*, III, 13. Ubinam diversabuntur Confessarii Principum, *Ord. Gen. c. 11 n. 3*, III, 281. Cum ad Domum venerint iter agentes, expectent ad ianuam, donec Superior

moneatur, *R. 4 Ianit.*, III, 151. Qua facultate alio proficisci possint Provincialis, Praepositus et Rector, *R. 105 Prov.*, III, 84. De morientibus in itinere, Vide *Missae et orationes*. Peregrinationes raras sint, *Instr. ult.*, pro *Prov. n. 8*, III, 389.

Habeantur in Collegio instrumenta itineris in peculiari loco; in cubiculis, ut propria, non asserventur, *C. 7 d. 80 n. 3*, II, 337; *Instr. 1 n. 5*, III, 343; *Instr. 14 n. 2*, III, 374. Custodiantur in vestiaria officina, *Ibid*; *R. 5 Cust. vest.*, III, 152.

lis, qui mittuntur, dentur litterae patentes, *P. 7 c. 2, G, M*, II, 109, 110; *R. 12 Peregr.*, III, 23; *R. 117 Prov.*, III, 85; *R. 85 Praep.*, III, 105; *R. 83 Rect.*, III, 115. Earum Formula servetur in archivio, *R. 7 Secr. Soc.*, III, 57.

Informandus Superior, ad quem quis mittitur, *R. 117 Prov.*, III, 85.

Nostri iudicio Superioris in toto vel in parte pedestri itinere utentur, et in equitando solius necessitatis personae vel negotiorum ratio habeatur, *P. 7 c. 2, G, M*, II, 109; *C. 3 d. 37, can. 12*, II, 227, 540; *R. 115 Prov.*, III, 84; *Instr. ult.*, pro *Prov. n. 8*, III, 389. Nullum sit ordinarie in Domibus iumentum ad equitandum ad usum alicuius particularis; quando tamen haberi potest, *P. 6 c. 2 n. 14, K*, II, 96, 98; *R. 115 Prov.*, III, 84; *R. 71 Praep.*, III, 104. Qui peregre eunt, praeter equum suum et socii, tertium pro sarcinis ne addant, *R. 24 Sac.*, III, 18.

Generali, Commissario, Provinciali, quando in itinere sunt, expensas facient ii, quibus erit bono illud iter, *C. 2 d. 82, can. 10*, II, 210, 531; *R. 116 Prov.*, III, 84. Taxam viatici dari soliti recognoscat Provincialis et ab omnibus servetur; quod supersit, restituatur Collegio, *Instr. ult.*, pro *Prov. n. 9*, III, 390. Nihil asportandum sine facultate Superioris, *R. 25 Com.*, III, 11. Professi vel Formati, ad fructificandum missi, parati sint ad proficiscendum prout mittantur, *P. 6 c. 2, I*, II, 98; *P. 7 c. 1 n. 3, E*, II, 105; *c. 2 n. 6*, II, 109.

Nostri necessario viatico provideatur. Iter agentes ne coeant superflua, curiosa et pretiosa; multoque minus a consanguineis conquirant pecuniam, *Ord. Gen. c. 4 n. 13*, III, 269; *Instr. 1 n. 3*, III, 342. Omni necessitati, habita ratione personarum, debito cum amore provideatur: sic facilius superflua, et quae proprietatem sapiant, tollentur, *n. 4*, III, 342. Liberalem se exhibeat Superior, ne charitas laedatur, et occasio detur patrandi quod proprietatem sapiat, *Instr. 14 n. 2*, III, 374. Qua charitate utendum cum alio profecturis, *R. 87 Praep.*, III, 105; *R. 85 Rect.*, III, 115. Longum iter agentes amplectendi, *R. 34 Com.*, III, 12. Quid a Rectore dari possit transeuntibus per Collegium,

Instrumenta
itineris.

Epistolae
patentes.

Pedestre iter,
iumentum

Expensae.

Providentia
et charitas
erga iter
agentes.

P. 6 c. 2, D, II, 97. Vide *Exire*; *Socius exeuntium*; *Missiones*; *Superiores* § *Paterna sollicitudo*.

IUBILAEUM. De usu facultatum bullae iubilaei in Nostrorum confessionibus, *Bul.*, I, 58; *Comp. priv.*, I, 552 n. 126 § 1, 3.

IUDAEI excluduntur a Societate, Vide *Hebraeus*.

IUDEX. Iurisdictio in criminalibus vel etiam in civilibus in Universitatibus Societatis ne admittatur, P. 4 c. 11 n. 3, B, II, 75. Quorum iudicio standum ei, qui spiritualibus difficultatibus urgetur, *Comp. priv.*, I, 655; *Exa. c.* 3 n. 12, D, II, 7, 8. Vide *Ambitus*; *Appellatio*; *Conservatores*. Iudices eorum, qui examinantur et ad examen scribunt, R. 18 *Praef. St. inf.*, III, 196. Vide *Examen doctrinae*. De iudicibus praemiorum, *Lex 8 Praemior.*, III, 202. Vide *Iudicium*.

IUDICIA, sive suffragia, Vide *Suffragia*.

IUDICIUM in causa nullitatis professionis, *Comp. priv.*, I, 527.

Forma
iudicialis.

Forma iudicialis non adhibenda in dimittendo, in correctione, Vide *Dimittere*; *Correctio*; nec ordinarie in manifestatione delicti; quando tamen adhibenda, Vide *Manifestatio*.

Iudicium
extremum.

Iudicii extremi meditatio raro omittenda; eius fructus, *Direct. c.* 15 n. 4, III, 526.

Iudicium
proprium.

Pertinacia iudicii est impedimentum secundarium ad Societatem, P. 1 c. 3 n. 14, II, 31; c. 2 n. 4, II, 29; P. 2 c. 2 n. 4, II, 38. Vide *Impedimenta*. Iudicium abnegari debet ad perfecte obediendum, P. 3 c. 1 n. 23, II, 47; P. 6 c. 1 n. 1, II, 94; R. 31, 35 *Sum.*, III, 6, 7; ut recte in rebus spiritus dirigamur, P. 3 c. 1 n. 12, II, 45; speciatim circa gradum et statum peculiarem in Societate, *Exa. c.* 5 n. 8, II, 18; circa opiniones, *Exa. c.* 3 n. 11, II, 7. Vide *Doctrina* § *De consensione*. Nulla ratione iudicium proprium, Superiorum iudicio contrarium, demonstretur, P. 4 c. 10 n. 5, II, 73; R. 32 *Sum.*, III, 7. De pertinacia et duritie iudicii cum contentione, *Industr. c.* 16, III, 433. In suo sensu ne nimis abundant Consultores. Quid, si Superior aliter statuatur, R. 3, 7 *Cons.*, III, 137.

Iudiciorum
consensio.

Iudiciorum consensio quam utilis, P. 8 c. 1 n. 8, II, 115; dissensio quam pernicioiosa, P. 3 c. 1 n. 18, II, 46; R. 42 *Sum.*, III, 8.

B. IULIANA Cornelianensis. Festum, *Bul.*, I, 491; *Comp. priv.*, I, 591.

IUMENTUM, Vide *Iter*.

Cura
Iuniorum no-
strorum.

IUNIORES nostri in magni facienda vocatione et religiosa disciplina diligenter instituendi. Excolant impense studia, quae propria nostrae vocationis sunt, nec ad aliena divertant. A frequentibus externorum congressibus et ab aliis periculis arcendi, C. 18 d. 22 n. 6, II, 445. Raro et iustas ob causas habeant pecuniam, C. 12 d. 42, II, 339; et deposita, C. 20 d. 7 n. 2, II, 469.

Illis multo cautius rariusque quam aliis permittantur externorum visitationes, C. 22 d. 44 n. 2, II, 495. Peculiaris habeatur cura Iuniorum, qui ad Collegia mittuntur, C. 24 d. 20 n. 2, II, 520; *Instr.* 6 n. 7, III, 354. Ad normam Constitutionum exigatur eorum institutio, a qua Societatis universae salus omnino dependet, C. 22 d. 45, II, 495.

Separatio.

Iuniorum a caeteris separatio, ad fervorem spiritus conservandum et augendum, approbatur et magnopere commendatur. Rogatur Generalis ut Instructionem hac de re conficiat, C. 6 d. 16, can. 5, II, 294, 550. De Iunioribus Scholasticis, *Ord. Gen. c.* 13, III, 287, 288; qualis esse debeat separatio, *Ibid. n.* 1; duret saltem per biennium, n. 2; per quos regendi Iuniores, n. 3; de eorum Praefecto spiritus, n. 4; munus Ministri Iuniorum, n. 5-9; sint minimum terni in recreatione et cum foras eundum sit, n. 8. Vide *Scholastici*.

IURAMENTUM Assistantium, Vide *Assistentes*. Iuramentum de actus magni successu; de eximia eruditione Doctorum Theologiae; de excellentia in Iure Canonico; de excellentia talenti ad gubernandum, ad concionandum, in Litteris Humanioribus; de peritia linguarum indicarum, Vide *Examen ad gradum*; *Formulae iuramenti*.

Commutatio votorum et iuramentorum pro Nostris, *Bul.*, I, 352; *Comp. priv.*, I, 546; pro externis, *Bul.*, I, 11, 59, 353; *Comp. priv.*, I, 546.

IURISDICTIO civilis in Universitatibus Societatis ne admittatur, P. 4 c. 11 n. 3, II, 75. Iurisdictio absente vel mortuo Superiore, Vide *Superiores* § *Iurisdictio*.

Ius
Canonicum.

IUS. Doctrina Canonum commendata, P. 4 c. 5 n. 1, B, II, 62, 63; c. 12 n. 1, II, 76; c. 14 n. 1, C, II, 79. Praelecta in multis Collegiis cum fructu; alibi opportune instituenda, C. 14 d. 20, II, 418; C. 15 act. 41. Omnino providendum studio Iuris Canonici, praecipue in aliquibus Provinciis, C. 23 d. 16, II, 502; modus, C. 24 d. 24 n. 4, II, 522.

In lectione Canonum non attingenda pars, quae foro contentioso inservit, P. 4 c. 12 n. 1, II, 76. Instituenda Canonum lectio, omissis titulis, quos P. Noster designaverit, C. 14 d. 20, II, 418; C. 15 act. 41. In Universitatibus praelegi a Nostris possunt omnes Iuris Canonici tituli cum facultate Generalis, C. 16 d. 30, II, 431. Vide *Examen ad gradum* § *Legum et Iuris Canonici periti*.

Ius Societatis, Vide *Institutum*.

Ius suffragii, Vide *Congregatio*; *Suffragia*.

Ius sepulturae, Vide *Sepultura*.

Ius praesentandi retentum pro tribus parochialibus, C. 1 d. 136, II, 186.

IUSTA, Vide *Exsequiae*.

IUVENES nostri, Vide *Iuniores*.

KALENDARIUM perpetuum Societatis, *Bul.*, I, 494-506; *Comp. priv.*, I, 599, 627.

KOSTKA, Vide S. Stanislaus.

LABORES. Moderatio laborum animi et corporis conferet ad durationem et totius corporis in suo statu conservationem, *P. 10 n. 10, II, 144.* Scholastici cur in laboribus mentis modum servare debent, *P. 4 c. 4 n. 1, II, 60; Ord. Gen. c. 14 n. 1, III, 289.* Non expedit tanto labore corporali quemquam onerari, ut spiritus obruatur et corpus detrimentum patiatur. Mentalia exercitia externis interrumpi deberent, aliqua relaxatione vel convenienti recreatione, *P. 3 c. 2 n. 4, D, II, 51, 52; R. 47 Sum., III, 9.* Corporis castigatio immoderata esse non debet in laboribus, qui et nocumentum afferre et maiora bona impedire solent, *P. 3 c. 2 n. 5, II, 51.* Vide *Poenitentiae; Valetudo.* Nostrum Institutum magnos exigit labores, *P. 4 Prooe., A, II, 54.* Qui admitti expetunt, bene probationes ac difficultates intelligant, quae in Instituto sunt, *P. 1 c. 4 n. 3, II, 33; R. 15 Examin., III, 134.*

LACRIMAE. Fructus meditationis non consistit in attentione violenta et coactitiis lacrimis, *Direct. c. 8 n. 3, III, 516.*

LAICI saepe vocantur Coadiutores temporales, Vide *Coadiutores.* Facultas pro laicis tangendi vasa sacra, *Comp. priv., I, 653.*

LANGUOR in spiritu et virtutibus, *Industr. c. 4, III, 409-411.* Conscientia laxa et tepida, *c. 11, III, 421-423.* Vide *Spiritus; Devotio.*

LAPIS. Facultas ponendi primum lapidem pro nostris ecclesiis aut oratoriis, *Bul., I, 18, 568 n. 187.*

LATINA lingua, Vide *Linguae.*

LAUDES, Vide *Officium divinum.*

LAXITAS spiritus, Vide *Languor.*

Laxitas opinionum, Vide *Opiniones.*

LECTIO. Tempus praefinitum lectioni spirituali impendendum, *R. 1 Com., II, 10.* Ante nocturnum examen quadrans libri spiritualis lectioni ac futurae meditationis praeparationi destinatus, *C. 7 d. 25 n. 3, can. 5, II, 326, 552.* Confirmatum; nihil ultra addendum. Ad Superiorem spectat eos dirigere, quibus non satis eo decreto consultum videatur, *C. 8 d. 38 n. 3, II, 355.* Ad promovendum spiritum tempus extraordinarium lectioni spirituali dandum, *Instr. de sp. c. 3 n. 7, III, 331.* Tempore Exercitiorum dirigenda lectio ad meditationem. Qui libri, quae mysteria legenda, *Direct. c. 3 n. 2-6, III, 510, 511; c. 21 n. 2, III, 532.* Lectionis spiritualis usus post Exercitia retinendus, *c. 40 n. 4, III, 552.* Lectio librorum spiritualium sit familiaris Praefecto spiritus; quos leget, *R. 5 Praef. sp., III, 140; Instr. 10 n. 8, III, 362.* Libri ad usum Magistri Novitiorum accommodati; quos leget, quos legendos tradet, *R. 8-11 Mag. Nov., III, 121, 122.* Libri pro iis, qui in tertio probationis anno versantur, *R. 9 Instruct., III, 119, 264; Ord. Gen. c. 3, III, 265.* Commendetur lectio spiritualis Disci-

pulis, *R. 8 Prof. cl. inf., III, 203;* et populo librorum-utilium lectio, *R. 11 Conc., III, 17.*

Quaenam ordinarie et quo ordine ad mensam legenda; quae in festis solemnibus; quid lectionis loco fieri possit, *P. 3 c. 1 n. 5, E, II, 44, 48; R. 5, 6 Praef. lect., III, 144.* Quando Litterae Annuae et Regulae legendae; quid vespere in die abstinenciae. Catalogus librorum in refectorio legendorum, *R. 7-9, III, 144.* Legatur in coena Dominicae catalogus festorum ac ieiuniorum proximae hebdomadae, a Praefecto ecclesiae confectus, *R. 2 Praef. eccl., III, 141.* Non vespere, sed mane, ad mensam legendum Martyrologium vulgare sequentis diei, *C. 8 d. 47, II, 357; R. 9 Praef. lect., III, 144.* Libri legendi ante renovationem votorum, *Instr. 21 n. 8, III, 386.* Catalogus eorum, quae in Societate sub gravi culpa vel poena praeciuntur, saltem semel in anno praelegatur in mensa, *C. 8 d. 23, II, 350.* Explicatur et minuitur obligatio, *Cens. et praec., Monitum, II, 567.* De legendis Constitutionibus et Regulis, Vide *Constitutiones; Regulae.* Cum Litterae Annuae, Romae confectae, ad Provincias mittuntur, legantur quamprimum in singulis Domibus et Collegiis, *Form. scrib. n. 31, III, 45.*

Lectio ephemeridum et similium libellorum iis solum permittenda, quibus nihil inde detrimenti obveniat, *C. 22 d. 15, II, 487.*

De lectione librorum prohibitorum et obscenorum, Vide *Libri.*

De lectione Actorum et Decretorum in Congregatione, Vide *Acta; Decreta.*

De legendis in consultationibus, vide *Consultationes.*

LECTIONES SACRAE. Proponatur verbum Dei populo assidue in lectionibus etc.; quando et a quibus, *P. 4 c. 4 n. 6, E, II, 112.* Modus a scholastico diversus est. Praeter interpretationem, aliqua, quae ad mores et vitam christianam iuvent, attingantur, *P. 4 c. 8 n. 3, A, II, 69, 70.* Ad ingeniosos et subtiles ac litteratos fiant ab iis, qui ingenio et litteris pollent, *P. 7 c. 2, F § 5, II, 109.* Lectionum causa posset vespere officium vespertinum dici, *P. 6 c. 3, B, II, 100.* In lectionibus Sacrae Scripturae, etiam ad populum, superpelliceum non est adhibendum, *C. 1 d. 110, II, 182;* in iis locis, ubi non est illius usus, *C. 4 d. 10, II, 249; C. 1 can. 13, II, 526.* Ab omnibus, cum in templo nostro fiunt, audiendae, *R. 2 Com., III, 10.* Vide *Concionari; Ministeria.*

LECTIONES SCHOLASTICAE iuxta Rectoris arbitrium audiendae, *P. 4 c. 6 n. 6, II, 64; R. 3 Schol., III, 24, 223;* audiendae diligenter, et postea repetendae, *P. 4 c. 6 n. 8, H, II, 65, 67; c. 13 n. 3, II, 77; R. 4 Schol., III, 24, 223.* Praemittatur brevis oratio vel signum crucis, *P. 4 c. 16 n. 4, C, II, 81, 82.* In eis aliqua ad pietatem inserenda, *P. 4 c. 8, A, II, 70.* Ad quas le-

Lectio
ad mensam.

Lectio
ephemeridum.

Lectio
spiritualis.

ctiones: et quomodo obligari possit Societas, Vide *Obligationes*.

Aliquae lectiones cum maiore apparatu fieri possunt, *P. 4 c. 13, C. II, 78*; aliquae etiam privatim, *P. 4 c. 6, E, II, 67*. Vide *Docere; Professores; Scholae*.

LECTORES in scholis, Vide *Professores*.

Lectores ad mensam quales esse debent, *R. 1-3 Praef. lect., III, 143*.

LECTUS operiendus, componendus, *R. 18 Com., III, 11*. Aegrotorum lecti concinne sternantur, *R. 4 Infirm., III, 149*. Convalescentes e lecto non surgant priusquam id Medicus concesserit, *R. 11, III, 150*. Elapsa quarta horae parte a cubandi signo, an omnes ad lectum se receperint, videbit visitans noctu cubacula, *R. 2 Visit. cubic., III, 157*.

LEGATA commutandi facultas, *I, Comp. priv., I, 549*; reservatur Generali, *C. 8 d. 41, can. 18, II, 356, 559*. Legata confidentialia a Nostris non acceptanda, *C. 12 d. 38, II, 398*.

LEGERE, Vide *Docere; Lectiones; Professores; Libri*.

LEGES. Legum et Medicinae studium in Universitatibus Societatis ne tractetur, nisi forte per alios, *P. 4 c. 12 n. 4, II, 76*. Quandonam leges et instituta non servari dicendum, *C. 21 d. 27, II, 482*. Vide *Institutum*.

LEO XIII, Vide *Gratitudo*. Sodalitates B. M. V. ab eo laudantur novisque indulgentiis ditantur, *Bul., I, 482, 487*. Institutum et privilegia Societatis confirmat, *Bul., I, 452; Comp. priv., I, 624, 649*.

LIBELLI. Lectio ephemeridum et similium libellorum iis solum permittenda, quibus nihil inde detrimenti obveniat, *C. 22 d. 15, II, 487*. De iis, qui libellis Societatem traducunt, *C. 9 d. 25, can. 1, II, 366, 560*. Vide *Perturbatores*. De epistolis caecis, *C. 12 d. 44, II, 400; Form. Congr. gen. n. 37, II, 584; Form. Congr. prov. n. 25, II, 608*. Vide *Libri; Censura librorum*.

LIBERALISMUS. Plena Societatis adhaesio doctrinae, in encyclica *Quanta cura* et *Syllabo* expositae. Liberalismus, qui dicitur catholicus, reprobat, *C. 23 d. 12, II, 500*.

LIBERTAS opinandi et docendi, Vide *Opiniones*.

LIBRI. Librorum scriptione iuvatur proximus, *P. 6 c. 2, C. II, 97; P. 7 c. 4 n. 11, II, 112*. Libros scribendi facultas non est reservata Generali, *C. 5 d. 9, II, 265*. Ordinatio R. P. Beckx, de iis, quae servanda sunt in evulgandis Nostrorum libris vel quibuscumque lucubrationibus, aequalem habeat auctoritatem ac caeterae Generalium Ordinationes, Instituto insertae, *C. 23 d. 43 n. 2, II, 510*. Ordinatio habetur, *III, 314-317*. Libri a Nostris edi non possunt sine facultate Generalis. Edentur solum qui ad aedificationem fore videbuntur, *P. 3 c. 1 n. 18, II, 46; P. 4 c. 6*

O, II, 68; P. 7 c. 4 n. 11, II, 112; C. 5 d. 9, II, 265; R. 42 Sum., III, 8; R. 8 Revis., III, 67. Imprimentes sine facultate libros, libellos vel folia volantia, etiam suppresso vel alieno nomine, item auctores, complices et conscii puniantur, *C. 11 d. 18, can. 3, II, 380, 564; C. 21 d. 26, II, 482*. Libri vere utiles edantur; sed nunc non tam Nostri ad scribendum excitandi sunt, quam quorundam scribendi et sua scripta edendi pruritus coercendus, *C. 16 d. 15, II, 428; C. 21 d. 26, II, 482; Ord. R. P. Beckx Prooe., III, 314*. Si Provincialis ipse aliquid edere volet, id non faciet nisi consulto prius Generali, et servato, quem ipse praescripserit, ordine, *C. 10 d. 11, II, 374; R. 15 Revis., III, 68*. Cautio in responsis, scripto datis, habenda, *C. 11 d. 22 n. 3, can. 4 n. 3, II, 382, 564*. Nemo scriptas dabit aut mittet instructiones aut meditationes nisi a Superiore id approbetur, *R. 39 Com., III, 12*. Statuta Ecclesiae et civilia de librorum editione servantur. Librorum 3 vel 2 exempla ad Generalem mittantur, *Ord. R. P. Beckx n. 19, 20, III, 317*. Si aliorum periculo edantur libri, quid pretii exigere liceat. Hoc Superiori Domus tradatur, *n. 17, 18, III, 317*. Libros in Societate an imprimi et venundari sit tolerandum aut laudandum, videat Generalis; sed nihil fiat contra paupertatem vel Institutum, *C. 1 d. 105, II, 181*. Vetitum est Nostris typographiae sumptus suppeditare, exempla quoque damno lucroque nostro dividendenda accipere; typographiam habere, in qua libri excusi externis divendantur. In Indiis et partibus septemtrionalibus res iudicio Generalis commissa, *C. 7 d. 84 n. 3, 4, II, 340; Ord. R. P. Beckx n. 17, III, 317*. Vide *Censura librorum; Negotiatio*; et hic § *Contractus*.

Quae in Nostrorum libris toleranda non sint, *R. 7 Revis., III, 67*. Vitanda in eis stili acerbitas, *C. 12 d. 19, II, 392; C. 15 d. 9, II, 424; C. 22 d. 20, II, 488*. Tractatio de rebus Status et politicis, Vide *Negotia*. Nihil contineant libri Nostrorum, quod ad iura Principum, immunitates, iurisdictio-nem et privilegia vel materiam Status pertineat, ut iusta sequi possit offensio, *R. 7 n. 4 Revis., III, 67*. Praeceptum nihil evulgandi, in quo de potestate Summi Pontificis supra Reges vel Principes aut de tyrannicidio agatur, nisi prius cognitum Romae et probatum sit, *Cens. et praec. c. 5 n. 2, 3, II, 573*. Cura temperandi praeeptum non agendi de potestate Summi Pontificis supra Reges, Generali demandata, *C. 23 d. 14, II, 501*. Quaedam in editione librorum irrepserunt, quibus occurrendum, *Ord. R. P. Beckx Prooe. § 2, III, 314*. Vitandae opiniones novae et laxae, Vide *Opiniones*. De doctrina S. Thomae sequenda, Vide *S. Thomas*.

Nullus ex una in aliam linguam librum transferat aut imprimat absque Generalis facultate,

Vitanda
in Nostrorum
libris.

Translatio
in aliam
linguam.

Libri

Librorum
scriptio
et editio.

Recusio.

R. 60 Prov., III, 79; et revisionis lege servata, *Ord. R. P. Beckæ n. 15*, III, 316.

Si recudantur libri, in quibus aliquid sit unde quis offendi possit, illud penitus expungatur, *C. 12 d. 19 n. 2*, II, 392. Non recudantur sine praevio consensu Provincialis, cuius erit iudicare an opus novae revisioni subilci debeat, *Ord. R. P. Beckæ n. 15*, II, 316.

Si calumnia vel error refutandus.

Calumniam vel errorem aliquando statim, inconsulto Provinciali, confutare quomodo liceat, *Ord. R. P. Beckæ n. 13*, III, 316.

Theses.

Theses revidendae antequam imprimantur, *C. 15 d. 9*, II, 424. A quo recognoscendae, *C. 16 d. 14*, II, 428.

Res exigui momenti.

Quae a scholis in lucem edi consueverunt exigui momenti, imprimi possunt cum facultate Superioris localis, si ad hoc delegatur a Provinciali, *Ord. R. P. Beckæ n. 14*, III, 316.

Contractus cum bibliopolis, typographis et editore.

Librorum scriptores nullum cum bibliopolis contractum ineant sine expressa facultate Provincialis, *C. 16 d. 33*, II, 431; *Ord. R. P. Beckæ n. 16*, III, 316. Caveatur, ne impressione librorum Collegia vel Domus graventur, aut aliis Provinciis damnum inferatur. Nullus contractus cum bibliopolis etc. ineatur aut operis impressio inchoetur, priusquam opus totum revisum et approbatum fuerit, *Ibid.*

De usu et lectione librorum.

Libros nemo habeat sine facultate. In iis vero, quibus uti liceat, nec scribat quidquam, nec notam ullam imprimat, *P. 4 c. 6*, G, II, 67; *R. 8 Com.*, III, 10. In libris, cum facultate Superioris emptis, nemo scribat « *Ad usum.* » Hi pauci sint; de eorum applicatione; ne de uno in aliud Collegium asportentur; quinam communiter cuicumque a Superioribus concedantur et asportari soleant, *Ord. Gen. c. 4 n. 15*, III, 269; *Instr. 1 n. 8*, III, 348. Scholastici libris utilibus non careant nec abundant inutilibus. Quinam quibus distribuendi, *P. 4 c. 6 n. 7*, G, II, 65, 67; *Rat. St. R. 17 Rect.*, III, 167; *R. 29 Praef. St.*, III, 172; *R. 28, 30, 50 Praef. St. inf.*, III, 197, 198, 199. Qui libri auditoribus Theologiae et Philosophiae a Praefecto distribuendi, *R. 30 Praef. St.*, III, 172. Scholastici non aliis, quam a Praefecto sibi traditis, utantur libris, *R. 3 Schol.*, III, 24, 223. Scholastici externi a perniciosis et inutilibus legendis prorsus abstineant, *R. 12 Ext. audit.*, III, 228. Vide *Textus*.

Societas Professora potest in communi possidere libros proprios, *P. 6 c. 2, E § 2*, II, 98.

Coadiutores temporales librum nullum neque retinere neque legere poterunt sine Superioris licentia, *R. 10 Coad.*, III, 26. Vide *Bibliotheca; Lectio*.

De libris prohibitis, periculosos, etc.

Facultas legendi libros prohibitos. Libris haereticis aut alias prohibitis quatenus Nostris uti liceat, *Bul.*, I, 55, 352; *Comp. priv.*, I, 627. Indicem librorum prohibitorum in bibliotheca habeat

Bibliothecarius, et videat ne forte ullus sit inter eos ex prohibitis, aut alii, quorum usus communis esse non debet, *R. 1 Praef. bibl.*, III, 146; *Ord. Gen. c. 2 n. 1*, III, 259.

Cautela in habendis et legendis libris obscenis, spiritualibus non congruentibus Instituto nostro, quibusdam musicis et prohibitis, *Ord. Gen. c. 2 n. 1*, III, 259. Lascivi, vani et profani Domi non sint, *P. 3 c. 1, M*, II, 49; *R. 36 Praep.*, III, 101; *R. 36 Rect.*, III, 111. Concionatores, studio politici sermonis, ne eos libros habeant familiares, ex quorum lectione detrimentum in spiritu accipiant, et saeculare quid redoleant, *R. 20 Conc.*, III, 18. Ephemeridum similiumque libellorum lectio iis solum permittatur, quibus nihil inde detrimenti veniat, *C. 22 d. 15*, II, 487. Vide *Textus*.

Quinam libri in archivio Societatis et cuiusque Provinciae habendi, *R. 7 Secr. Soc.*, III, 56; *R. 19 Prov.*, III, 75; *R. 23 Soc. Prov.*, III, 91; *R. 23 Proc. Prov.*, III, 96; *Ord. Gen. c. 8*, III, 277; item in singulis Collegiis et Domibus, *C. 7 d. 90*, II, 341; *Ord. Gen. c. 8*, III, 276. In libro Provincialis notentur admissi in Societatem ut sint Magistri, *Rat. St. R. 25 Prov.*, III, 163; et suffragiorum numerus Examinatorum ad gradum, *C. 7 d. 97*, II, 342; *Rat. St. R. 19 § 13 Prov.*, III, 162. In libris matriculae Scholasticorum, qui scholas assidue frequentant, nomina scribantur, *P. 4 c. 17 n. 3, D*, II, 83, 84. Vide *Archivum*. Quae a Nostris publice exhibentur, in librum referantur, *Rat. St. R. 16 Rect.*, III, 167; *R. 11 Praef. bibl.*, III, 146.

De libro Exercitiorum, et de libris rationum, Vide *Exercitia; Rationes*. De libro pugillari et commentariolo rerum agendarum, Vide *Memoria*. Habendus in singulis Domibus et Collegiis liber consuetudinum, qui Visitatoribus probandus offeratur, *C. 7 d. 90*, II, 341. Quorum librorum procuratio Socio Magistri Novitiorum mandatur, *R. 13 Soc. Mag. Nov.*, III, 182.

LICENTIA opinandi, Vide *Opiniones; Doctrina Societatis*.

LICENTIATURA, Vide *Gradus academici*.

LINGUA. Linguae ad explicandum defectus est impedimentum secundarium ad Societatem, *P. 1 c. 3 n. 13*, II, 81.

Vitiorum linguae auctores inquirendi, puniendi; et ii, qui auctores manifestare recusaverint, *C. 12 d. 19*, II, 392; *Ord. Gen. c. 2 n. 12*, III, 260; *Instr. 13 c. 4 n. 1, 2*, III, 371. Detestabile huiusmodi vitium esset Societati prae caeteris exitiale. Serventur diligenter constituta contra oblocutores, *C. 22 d. 14*, II, 486; *C. 24 d. 20 n. 1*, II, 520. De vitiis linguae, *Instr. 13 c. 4, 9*, III, 371-374. Vide *Stilus*. De delatoribus falsis, Vide *Manifestatio*. De perturbatione pacis et seminatione discordiarum et iurgiorum, *Industr. c. 17*, III, 434-439. Domesticae res externis non referendae,

Quinam libri in archivis et in Domibus et Collegiis habendi.

R. 38 Com., III, 12. Vide *Silentium; Secretum; Recreatio*.

LINGUAE. Litterae Humaniores diversarum linguarum iuvant ad scopum Societatis, P. 4 c. 5 n. 1, II, 62. Earum studium valde commendatum habeat Provincialis, R. 51 Prov., III, 78. In classibus Humanitatis et Rhetoricae lingua graeca et hebraica, et si qua alia disceretur, est praelegenda, P. 4 c. 13, B, II, 78. Tam doctrina Theologiae quam eius usus exigit latinae, graecae et hebraicae linguae cognitionem. Docenda item chaldaica, arabica, et indica ubi necessariae vel utiles viderentur; explicatur, P. 4 c. 12 n. 2, B, II, 76; C. 1 d. 29, II, 164. Linguae illae, in quibus scriptae vel versae fuerunt Sacrae Scripturae, ante vel post has disci poterunt iudicio Superioris. Inter alia illud quaeratur, ut versio, ab Ecclesia approbata, defendatur, P. 4 c. 6 n. 5, II, 64; C. 1 d. 27, II, 168.

Praelegantur communiter in Collegiis, non in Universitatibus, P. 4 c. 7, A, II, 69. Firmis in fide et doctrina praelegendae, P. 4 c. 6, D, II, 66; quandoque iis, qui in maioribus scientiis progressum facere non possunt, P. 4 c. 5, D, II, 63. De cultu exquisitiori aliquorum in priscis linguis etc., C. 23 d. 23, II, 505.

Qualis linguae hebraeae Professor constituendus, Rat. St. R. 7 Prov., III, 159. Huius Regulae, III, 177. Addicantur huic studio aliqui, iuventurque academia, praesertim quo tempore Theologia recolitur. A lectione linguae hebraeae per annum audienda non eximantur Theologi, nisi penitus ad eam inepti, Rat. St. R. 8 Prov., III, 159. De academia linguae hebraeae, Rat. St. R. 8 Rect., III, 166. Studium quibus concedendum, P. 4 c. 6 n. 5, D, II, 64, 66; c. 13 n. 4, II, 77; R. 51 Prov., III, 78.

Textus hebraeus quatenus ad Scripturam explicandam adhibendus, R. 4 Prof. Script., III, 175; quatenus Rabbini punctisve habenda fides, R. 9-11, III, 176. De excellentibus in lingua hebraica, Vide *Examen ad gradum*. Vide hic § *Linguarum studium*.

Academia privata graecae linguae inter Nostros fovenda, Rat. St. R. 7 Rect., III, 166. Litterarum graecarum studium magnopere commendatur; quae de hoc in Ratione Studiorum praescripta sunt, diligenter exigantur, C. 8 d. 16, II, 348. Graecae Grammaticae in singulas classes inferiores distributio, R. 13 Prof. cl. inf., III, 204; R. 1 Prof. Rhet., III, 209; R. 9 Prof. Hum., III, 215; R. 1 Prof. supr. Gram., III, 216; R. 1 Prof. med. Gram., III, 219; R. 1 Prof. inf., III, 221. De graeco themate, R. 11 Prof. Rhet., III, 212; R. 6 Prof. Hum., III, 215; R. 8 Prof. supr. Gram., III, 218. De graeca praelectione, auctoribus, penso, R. 13 Prof. Rhet., III, 212; R. 9 Prof. Hum., III, 215; R. 9 Prof.

supr. Gram., III, 218; R. 9 Prof. med., III, 220; R. 1 Prof. inf., III, 221. Singulis hebdomadis unus e provectoribus a prandio orationem latinam aut graecam habeat, P. 4 c. 6 n. 13, II, 65; c. 16 n. 3, II, 81. Textus graecus quatenus ad Scripturam exponendam afferendus, R. 4 Prof. Script., III, 175. De excellentibus in graeca lingua, Vide *Examen ad gradum*. Vide hic § *Linguarum studium*.

Scholastici prius in lingua latina solidum iaciant fundamentum, quam ad maiora studia trans-eant, P. 4 c. 6 n. 4, II, 64; c. 13 n. 4, II, 77; R. 50 Prov., III, 78. Quam sit ei familiaris lingua latina, interrogandus qui in Societatem admittitur, Exa. c. 5 n. 1, II, 17. Omnes Scholastici, sed praecipue Humaniorum Litterarum studiosi, latine loquantur, P. 4 c. 6 n. 13, II, 65; c. 13 n. 3, II, 77; R. 10 Com., III, 10; Rat. St. R. 8 Rect., III, 166; R. 10 Schol., III, 24; Rat. St. R. 9 Schol., III, 224; ab hac lege non eximantur nisi vacationum dies et recreationis horae. Scholastici nostri litteras, cum ad Nostros scribunt, scribant latine. Bis aut ter in anno carmina condant affigantque Philosophi ac Theologi, Rat. St. R. 8 Rect., III, 166; Instr. 20 n. 4, III, 384. Rector non mutet exercitationem latine loquendi, P. 4 c. 6, K, II, 67. Eius usus etiam inter externos Discipulos severe custodiatur in scholis, R. 18 Prof. cl. inf., III, 204. Lingua latina in docenda Logica, Metaphysica et Theologia retineatur. Optandum ut in Physica et Mathesi iudicio Generalis adhibeatur, C. 21 d. 19, II, 480. Confirmatum; sicubi in desuetudinem abierit, revocetur, C. 22 d. 31, II, 491. Ad Generalem latine scribendum ex officio et de rebus gravibus, d. 30, II, 491. Lingua latina in Congregatione provinciali adhibenda, C. 6 d. 25 n. 7, II, 299. Vide hic § *Linguarum studium*. De insignibus in Humanioribus litteris, Vide *Examen ad gradum*.

Docenda lingua indica ubi necessaria vel utilis esset ad usum Theologiae, vel cum aliqui ad Indos iuvandos praepararentur, P. 4 c. 12 n. 2, B, II, 76. Linguarum indicarum peritia et usus in Indiis maxime commendatur. Hoc ministerium honorificent et promoveant Superiores. Detur Instructio de praxi, C. 5 d. 67, II, 285. Vide hic § *Linguarum studium*. De peritia linguarum indicarum, Vide *Examen ad gradum*.

Bene addiscatur lingua vernacula a Concionatoribus, P. 4 c. 8 n. 3, II, 69. Addiscant Nostri eius regionis linguam, in qua resident, R. 10 Com., III, 10. Quandonam Scholasticis lingua vernacula uti liceat, Rat. St. R. 8 Rect., III, 166; Instr. 20 n. 4, III, 384. Vide hic § *Lingua latina*.

Ut scientiae lingua russiaca in Alba Russia traderentur, decretum, C. Poloc. 4 d. 5, II, 459.

Lingua latina.

Lingua indica.

Lingua vernacula.

Russiaca.

Linguae

Linguarum studium et professio.

Lingua hebraea.

Lingua graeca.

LITANIAE. Laudata pia consuetudine recitandi quotidie Litanias Sanctorum, ad inducendam uniformitatem addantur ubique « *Ave, maris stella,* » « *Sub tuum praesidium,* » et Oratio « *Defende, quaesumus,* » C. 9 d. 7, can. 21, II, 362, 562. Post orationem « *Defende, quaesumus* » addatur alia, « *Deus qui glorificantes,* » in honorem SS. Ignatii et Xaverii, C. 10 d. 14, can. 8, II, 375, 563. Ultimo loco orationum addatur oratio de Sacro Corde Iesu; et diebus sabbati Litanis Sanctorum praemittantur Lauretanae, C. Poloc. 2 d. 8, II, 455; item in utrisque vesperis festorum solemnium B. Mariae V.; et, in privata recitatione Litaniarum de omnibus Sanctis, suo loco nomina BB. Martyrum Iaponensium invocentur, C. Poloc. 5 d. 5, II, 464. Facultas pro Societate addendi encomium, « *Regina, sine labe.,* » Comp. priv., I, 582. Litanias vel itinerarium quotidie dicant Peregrini, R. 2 Peregr., III, 22. Litaniae B. Mariae sabbato in classibus inferioribus recitentur, R. 7 Prof. cl. inf., III, 203. Indulgentiae pro Litanis Sanctorum et Lauretanis, Bul., I, 443; Comp. priv., I, 606.

LITES. Potest Societas bona Collegiorum in iudicio defendere, P. 4 c. 2, C. II, 58; per Coadiutores vel per externos, P. 6 c. 3 n. 7, II, 100. Lites qua cura Nostris fugiendae, ut charitas conservetur, P. 6 c. 2 n. 12, II, 96. Lites Nostrae sine consensu Generalis non intentent, ac, si fieri potest, intentatis non respondeant, C. 2 d. 55, can. 26, II, 206, 534; R. 5 Proc. Gen., III, 69; R. 8 Proc. Assist., III, 72; R. 77 Prov., III, 81; R. 9 Proc. Prov., III, 95; R. 67 Praep., III, 104; R. 62 Rect., III, 113; R. 14, 16 Proc. Coll. et Dom. Prob., III, 117. Litibus forensibus si quis se immisceat, puniendus, C. 16 d. 31, II, 431. Vide *Conservatores; Negotia.*

LITHUANIA. Poloniae et Lithuaniae conceditur proprius Assistent, C. 18 d. 10, II, 440; Form. Congr. gen. n. 78, II, 595. S. Stanislaus Polonis et Lithuanis patronus assignatus, Bul., I, 233.

LITTERAE. Litterarum Apostolicarum notitia ab omnibus accipienda, et quo pacto in probatione tradenda sit, Exa. c. 1 n. 13, II, 8; c. 4 n. 41, II, 15; P. 1 c. 4 n. 5, II, 84. Earum compendium a Generali habendum, P. 9 c. 6 n. 3, II, 188.

Facultas litteras S. Poenitentiariae aperiendi, Bul., I, 80; Comp. priv., I, 553.

Litterae Sacrae, Vide S. *Scriptura.*

De cultu exquisitori aliquorum in litteris etc., C. 23 d. 23, II, 505. Vide *Studia; Doctrina Societatis.* De Litteris Humanioribus, Vide *Humaniores Litterae.*

De Litteris Annuis, caecis etc., Vide *Epistolae.*

LOCARE. Potest Societas Professa habere locum, qui aere salubriori et aliis commoditatibus polleat, sed aliis non locetur, P. 6 c. 2 n. 5, F,

II, 95, 98. Domus Professorum locationis pretio frui quatenus possint, C. 7 d. 51, II, 333. Vide *Contractus.*

LOCUS. Externis et Nostris, ad gradus academicos promotis, nulla certa loca assignanda, P. 4 c. 15 n. 4, II, 80; C. 1 d. 34, II, 164. De loco Congregationum celebrandarum, et quem in eis occupare debeant Patres congregati, Vide *Congregatio* §§ Indictio, locus, et § Ordo sedendi. De loco occupando ad mensam, Vide *Mensa.* Quando Nostris, qui in aliquo Collegio male se gerunt, loco mutandi, C. 7 d. 80 n. 2, II, 337; R. 117 Prov., III, 85; Instr. 1 n. 2, III, 342.

Compositio loci quid sit, eius utilitas, modus, Direct. c. 14 n. 4-7, III, 525; c. 35 n. 3, III, 345.

LOGICA, Vide *Philosophia.*

LOQUI. Modestia et pax in circumspectione et aedificatione verborum exhibenda, P. 3 c. 1 n. 4, II, 43. Omnes demissa voce loquantur, R. 28 Com., III, 11. Vide *Colloquia; Recreatio; Silentium.* Stilum loquendo et scribendo diligenter exerceant Scholastici, P. 4 c. 6 n. 13, II, 65; c. 13 n. 3, III, 77; c. 16 n. 3, II, 81; R. 10 Schol., III, 24; Rat. St. R. 9 Schol. III, 224. Vide *Declamationes.* De obligatione latine loquendi, Vide *Linguae* § *Lingua latina.*

Vide etiam *Lingua; Stilus; Manifestatio* § *Delatores.*

LOTOR, Vide *Coadiutores* § *Occupationes.*

LOYOLA, Vide S. *Ignatius de Loyola.*

LUCERNA, Vide *Lumen.*

LUCRUM, Vide *Mutuum.*

LUDUS. Domi non sint instrumenta ad ludendum, P. 3 c. 1 n. 14, M, II, 49. Ludi strepitosi omnino caveantur, C. 6 d. 40 n. 9, II, 312. Quale genus exercitii aut ludi in villis habendum, Provincialis expendet, Ord. Gen., c. 14 n. 4, III, 289.

Ludus litterarius, Vide *Scholae elementares.*

LUMEN. Lumen ante SS. Sacramentum numquam desit, Bul., I, 293, 294. Ad omnia cubacula lumen deferat Excitator, R. 1 Excit., III, 157. Elapsa quarta horae parte a cubandi signo, an omnes lucernas exstinxerint, videbit Visitator cubiculorum, R. 2 cubic. visit., III, 157. Quae et quomodo scribenda tempore Exercitiorum, Direct. c. 3 n. 5, III, 511; lumina spiritualia adnotanda, Direct. c. 7 n. 2, III, 515; magni facienda, et, nisi illis cooperemur, timendum, c. 40 n. 2, III, 551. De lumine rationis in electione, Direct. c. 27 n. 1, III, 537; c. 28 n. 5, 6, III, 539. Vide *Ratio.*

LUSITANIA, Vide *Assistentes* § *Electiones extraordinariae; Procuratores Indiarum; Gratitude; Dissolutio Collegiorum.*

LUSTRARE, Vide *Scholae* § *Quando lustrandae.*

MAGISTER, Vide *Professores.* Magister in Theologia etc. Vide *Gradus academici.* Magister Sententiarum an praelegendus in nostris scholis, P. 4 c. 14, B, II, 79; C. 1 d. 65, II, 170.

Magister
Novitiorum.

Officium Magistri Novitiorum confectum ad Generalem reiiicitur, *C. 3 d. 31, II, 225*. Eius Regulae correctae, *C. 7 d. 80 n. 15, 16, II, 338*. Inveniuntur, *III, 120-130*. Sit in rebus spiritualibus exercitatus, et in modo procedendi Societatis bene probatus, *P. 3 c. 1 n. 12, K, II, 45, 49; P. 4 c. 10 n. 7, II, 78; R. 23 Prov., III, 76; R. 1, 2 Mag. Nov., III, 120*. In Domo separata habet omnes facultates aliorum Rectorum, *R. 5, III, 121*; quid, in coniuncta Collegio vel Domui Professae, *R. 7, III, 121*. Si non habet ius ad Congregationem provincialem, mutari potest a Vicario post indictam Congregationem generalem, et a Generali etiam hac durante, *C. 16 d. 7, II, 427*. Quando constitui possit a Provinciali, *R. 23 Prov., III, 76*. Novitii et eorum Magister mensam designatam in refectorio habent, etiam in Domo Probationis coniuncta Collegio vel Domui Professae, *R. 5 Mag. Nov., III, 121*. Poterit Minister curam gerere Novitiorum, si sit penuria hominum, *P. 4 c. 10, G, II, 74*. Si probatio fit in Domo Professae vel Collegio, sit aliquis, qui peculiarem curam gerat Novitiorum, *R. 34 Mag. Nov., III, 125*. Vide *Biennium; Bona privatorum; Confessio; Conversatio; Domus Probationis; Experimenta; Novitii*, etc.

MAGISTERIUM. Magisterii insignia an a Magistris de Societate portanda, *C. 1 d. 131, can. 19, II, 185, 526*. Vide *Gradus academici*.

MAGISTRATUS, MAGNATES. Quomodo danda Exercitia his, qui magistratum aliquem gerant, *Direct. c. 9 n. 11, 14, III, 518, 519*. Vide *Principes*.

Magistratus in scholis inferioribus quando et quomodo eligendi, *R. 35 Prof. cl. inf., III, 207*.

MAHOMETANI ad Societatem admitti qui possint, *C. 6 d. 28, II, 302*. Vide *Impedimenta*.

MAIORATUS iure in Hispania gaudentes, ne sine facultate Generalis in Societatem admittantur. Quandonam ad professionem 3 votorum, quando vero ad Sacerdotium promovendi, *C. 5 d. 18, can. 4, II, 266, 546*; sed admissio sine facultate Generalis non est invalida, *C. 11 d. 25, can. 7, II, 384, 565*.

MALABARICI ritus erant mere ritus civiles, *Bul., I, 384, 385*.

MANDATA Pontificum, Vide *Congregatio generalis* §§ Mandatum Pontificis et Congregatio novennalis; *Assistentes* § Mutatio; *Superiores* § Triennium.

Mandata et ordinationes non expirant per mortem Generalis, donec successor aliud statuerit, etiamsi nondum executioni tradita fuerint, *C. 4 d. 4, can. 23, II, 248, 544*. Vide *Praecepta; Ordinationes*.

Mandata externorum vel ad externos non deferenda, inscio Superiore, *R. 37 Com., III, 12*. Vide *Epistolae*.

MANIFESTATIO. Cur contentus esse quisque debet ut eius errores, defectus etc. Superiori manifestentur, *Exa. c. 4 n. 8, II, 10; R. 9 Sum., III, 4*. De animi dispositione ad errores etc. aliorum manifestandos. Modus id faciendi, *Exa. c. 4 n. 8, II, 10; R. 10 Sum., III, 4*. Hoc pertinet ad substantialia Instituti, *C. 5 d. 58, Quarto, Quinto, can. 17, II, 282, 548*. Explicatio Regulae 9 et 10 Summarii; officium subditi, *C. 6 d. 32, can. 10, II, 303, 551; Ord. Gen. c. 15 p. 1, III, 290*. Officium Superioris, *p. 2, III, 291; C. 6 d. 33, II, 304*. Doctrina haec, de manifestatione delicti, Novitiis explicanda, *C. 6 d. 34, can. 10 n. 6, II, 306, 552; R. 15 Mag. Nov., III, 122; Ord. Gen. c. 15 p. 2 n. 9, III, 292; Instr. 16 n. 3, III, 378*. Delatio primum fiat ad Superiores immediatos; vel, causa cur aliter fiat, declaretur, *C. 7 d. 12, can. 21, II, 319, 555*. Quandonam denuntiatio necessario facienda, *C. 6 d. 32 n. 7, can. 10 n. 4, II, 304, 551*.

De denuntiandis ambientibus, Vide *Ambitio*.

Non facile credenda quae contra alios, praesertim Superiores, dicuntur, *C. 6 d. 37 n. 2, 3, II, 309; R. 127 Prov., III, 86; Instr. 18 n. 8, 9, III, 381*. Superiores facile possunt pati calumniam, *P. 9 c. 4, E, II, 135*. Delationes male factae et acceptae impediunt executionem Superiorum immediatorum. Quomodo a mediatis audiendae et examinandae querelae, *C. 6 d. 37, II, 309, 310*. De epistolis caecis, *C. 12 d. 44, II, 400*.

Delatores falsi vel temerarii, et qui graves Nostrorum defectus occultos aliis, quam Superioribus, aperiunt, puniendi; item recusantes manifestare auctores. Non facile audiantur delatores, *C. 7 d. 12, can. 20, 21, II, 319, 555*. Delatores falsi in Congregatione arbitrio iudicum de ambitu puniendi, *C. 7 d. 93, II, 342*. Circa delatores falsos aut temerarios serventur Decreta, *C. 12 d. 18, II, 392*. Vide *Perturbatores; Stilus; Lingua*.

Quandonam a denuntiatione paterna transeundum ad iudicalem. De forma tunc adhibenda, *C. 6 d. 32 n. 8, can. 10 n. 5, II, 304, 552; C. 6 d. 45, II, 313; Instr. 15 p. 1 n. 8, III, 291*. Formula iudiciaria Generali relicta, *C. 7 d. 94, II, 342*. Approbatur, *C. 8 sess. 115*.

De manifestatione conscientiae, Vide *Ratio conscientiae*.

MANSUETUDO Superiorum in gubernando, *Bul., I, 5, 25*. Vide *Superiores* § Gubernatio.

MANUDUCTOR Novitiorum, *R. 4 Mag. Nov., III, 121; R. 9 Soc. Mag. Nov., III, 132*.

MANUSCRIPTA sua an dimissis restituenda, *Comp. priv., I, 652 n. 483; Exa. c. 4, B, II, 17; P. 2 c. 3 n. 5, B, II, 39, 40; C. 5 d. 8, II, 265; R. 44 Prov., III, 78*. Cautela in responsis scripto datis habenda, *C. 11 d. 22 n. 3, can. 4 n. 3, II, 382, 564*. Nemo scriptas dabit aut mittet instru-

Denuntiatio
paterna.

Cautela in ea
admittenda.

Delatores falsi
et temerarii.

Denuntiatio
iudicialis.

ctiones aut meditationes, nisi a Superiore id approbetur, *R. 39 Com.*, III, 12. Librorum scriptoribus quid pretii pro manu scripto exigere liceat, *Ord. R. P. Beckæ n. 17*, III, 317. Vide *Archivium*; *Libri* § Quinam libri.

B. MARGARITA Maria de Alacoque. Eius festum, *Comp. priv.*, I, 591.

Cultus
et devotio.

MARIA. Cultus erga Deiparam commendatur, *Bul.*, I, 283. De S. Ignatii in B. Virginem fiducia, et zelo in eius gloria propaganda. Societas Iesu sub B. Virginis tutela posita, *Bul.*, I, 284. Die 5 Decembris 1884 Societas se SS. Cordi B. Virginis devovet, *C. 23 d. 46 n. 3*, II, 311. Aedituus det signum salutationis B. Mariae in aurora, in meridie, et vespere, *R. 10 Aedit.*, III, 148. B. Virginem initio concionum saluent Concionatores, *C. 1 d. 110, can. 13*, II, 182, 526. Pietas erga B. Virginem Discipulis suadenda, *R. 7 Prof. cl. inf.*, III, 203; *R. 14 ext. audit.*, III, 228.

Festa.

Festum Immaculae Conceptionis, Vigilia, officium votivum, additio in Litanis encomii « *Regina sine labe...* » et in Missa « *Et te in Conceptione...* », *Bul.*, I, 192; *Comp. priv.*, I, 581. Festa Desponsationis, SS. Cordis B. M. V., Expectationis, Maternitatis, Puritatis, Patrocinii, Septem Dolorum, Auxilii christianorum, *Comp. priv.*, I, 582; translationis Domus Lauretanae, *Bul.*, I, 437; *Comp. priv.*, I, 582; a Bono Consilio, *Bul.*, I, 488; *Comp. priv.*, I, 583; a Strada, *Bul.*, I, 489; *Comp. priv.*, I, 583. Vide *Indulgentiae*; *Litaniae*; *Missae et orationes*; *Rosarium*; *Sodalitates*.

B. MARIA Anna a Iesu de Paredes. Eius festum, *Bul.*, I, 389; *Comp. priv.*, I, 591.

S. MARIA Magdalena de Pazzis. Eius festum, *Bul.*, I, 494; *Comp. priv.*, I, 591.

S. MARTHA. Cur Coadiutores temporales esse debeant sorte Marthae contenti, *Exa. c. 1 n. 2*, II, 2; *c. 6 n. 6, 7*, II, 19, 20; *P. 1 c. 2 n. 2*, II, 28; *P. 5 c. 4 n. 5*, II, 91; *R. 2 Coad.*, III, 25.

SS. MARTYRES Iaponenses. SS. Martyrum Iaponensium nomina in privata Litaniarum recitatione invocanda, *C. Poloc. 5 d. 5*, II, 464. Vide SS. *Paulus* etc. BB. Martyrum Iaponensium e Societate Iesu nomina et dies martyrii, *Bul.*, I, 420. Vide BB. *Carolus* etc.

MARTYROLOGIUM vulgare sequentis diei non vespere, sed mane, legatur ad mensam, *C. 8 d. 47*, II, 357; *R. 9 Praef. lect.*, III, 144.

MARYLANDIA. Provinciae Marylandiae ius ad Congregationem generalem concessum, *C. 22 d. 29*, II, 491; Europae Provinciis aequiparatur, *C. 24 d. 9*, II, 516.

MATERIA docenda in scholis, Vide *Docere*; *Elenchus*; *Quaestiones*.

Materia examinis doctrinae, Vide *Examen*.

Materia meditationis paranda, Vide *Meditatio*.

MATHESIS audienda secundo Philosophiae anno. Idonei et propensi ad haec studia privati

post cursum lectionibus exerceantur, *Rat. St. R. 20 Prov.*, III, 162. Mathematicae, quatenus ad finem nobis propositum conveniunt, tractandae, *P. 4 c. 12, C.*, II, 76. Regulae Professoris Mathematicae, III, 198. An praeter Praeceptores ordinarios esse unum oporteat vel plures, qui more publicorum Professorum legant Mathesim etc. maiori cum apparatu, *P. 4 c. 13, C.*, II, 78. Professori Mathesis pleraeque quaestiones de coelo relinquuntur, *R. 10 § 2 Prof. Phil.*, III, 190. Non praescribendum ut Philosophi in fine anni subeant examen per semihoram de Mathesi, sed standum antiquis Decretis et praxi quoad examen Philosophorum, *C. 20 d. 25 n. 2*, II, 475. De praeparatione Nostrorum pro publica facultate docendi Mathesim etc. obtinenda, *C. 23 d. 22*, II, 505. De cultu exquisitiori aliquorum in sublimi Mathesi etc., *C. 23 d. 23*, II, 505. Cavendum ne, dum Matheseos ac Physicae incremento providetur, profectui Theologiae male consulatur. Caeterae Facultates famulari debent Theologiae, *C. 21 d. 17*, II, 480. De scientia Mathesis ad professionem requisita, Vide *Examen ad gradum*.

MATRICULA. In librum matriculae nostri Scholastici referendi, *P. 4 c. 17 n. 3, D.*, II, 83, 84. *R. 11 Praef. St. inf.*, III, 196.

MATRIMONIUM. Interrogandus, qui Societatem petit, an sit ex legitimo matrimonio, *Exa. c. 3 n. 2*, II, 6; *R. 12 Examin.*, III, 134. Matrimonium quatenus sit impedimentum ad Societatem, *Exa. c. 2 n. 4, 6 § 3*, II, 4, 5; *c. 3 n. 5, C.*, II, 6, 8; *P. 1 c. 3 n. 6, F.*, II, 30, 32; *P. 2 c. 2 n. 5*, II, 38. Inhabilitas ad matrimonium post tria vota biennii, *Bul.*, I, 96; *Comp. priv.*, I, 627.

Facultas solemnizandi matrimonium in Indiis, *Bul.*, I, 354; *Comp. priv.*, I, 628; solvendi primum matrimonium, cum infideli contractum, *Comp. priv.*, I, 628; dispensandi cum infidelibus, plures uxores habentibus, *Bul.*, I, 353; *Comp. priv.*, I, 629; item in impedimentis matrimonii in terris infidelium, *Bul.*, I, 19, 353; *Comp. priv.*, I, 629; et in proclamationibus, *Comp. priv.*, I, 630.

Quomodo matrimonio iunctis danda Exercitia, *Direct. c. 1 n. 7*, III, 508; *c. 18 n. 5*, III, 529; *c. 23 n. 1*, III, 533.

MATUTINUM, Vide *Officium divinum*.

Matutino tempore animus magis ad orationem dispositus quam vespere, *Direct. c. 6 n. 2*, III, 514. Vide *Meditatio*.

MEDERI. Facultas medendi pro Nostris, *Bul.*, I, 61; *Comp. priv.*, I, 630. Ignoratio spiritualiter medendi una ex radicibus malorum in Superiore, *Instr. de sp. c. 1, Radices n. 5*, III, 327.

MEDICINA. Medicinae studium in Universitatibus Societatis tractari non debet, nisi forte per alios, *P. 4 c. 12 n. 4*, II, 76. Vide *Facultates*.

Non sumenda medicina sine facultate, *P. 3 c. 2 n. 6, II, 51; R. 17 Com., III, 11.* Observetur in medicinis quod Medicus praescripserit, quantum fieri poterit, *P. 3 c. 2, G, II, 53; R. 63 Praep., III, 103; R. 59 Rect., III, 113; R. 2 Praef. sanit., III, 145; R. 5, 8, 11 Infirm., III, 150.*

Medicinae spiritualis praecepta, *Industr. Prooe., III, 327; c. 1, III, 327-331.* Vide *Spiritus.*

MEDICUS unus tantum ordinarie esse debet; quandonam plures vocandi, *P. 3 c. 2, G, II, 53; R. 2 Infirm., III, 149.* Non consulendus sine facultate, *P. 3 c. 2 n. 6, II, 51; R. 17 Com., III, 11.* Vocandus cum sit morbus alicuius momenti, *P. 3 c. 2, G, II, 53.* Eo veniente, signum detur, *R. 16 Ianit., III, 152.* Obediatur ab aegroto, *Exa. c. 4 n. 32, II, 18; P. 3 c. 1 n. 17, II, 46; R. 49 Sum., III, 9.* Observetur quod ille praescripserit, quantum fieri poterit, *P. 3 c. 2, G, II, 53; R. 63 Praep., III, 103; R. 59 Rect., III, 113; R. 2 Praef. sanit., III, 145; R. 5, 8, 11 Infirm., III, 150.* Quinam adstare debeant cum Medicus aegros invisit, *R. 5 Min., III, 135; R. 2 Praef. sanit., III, 145; R. 2 Infirm., III, 149.* Socius Magistri Novitiorum curet ut adsit cum Medicus aegros Novitios invisit, *R. 7 Soc. Mag. Nov., III, 131.* Consulendus Medicus de ratione victus, somni ac usus reliquarum rerum vitae necessariorum vel convenientium, etiam pro sanis, *P. 6 c. 2 n. 16, II, 97.* Vide *Infirmi.*

MEDIOCRES in doctrina, Vide *Examen in doctrina.* Superare mediocritatem in virtute quinam censendi, *C. 9 d. 6, can. 19, II, 361, 562.* Vide *Professi.*

MEDITATIO exigit cooperationem nostram, sed praecipue pendet a Deo. Ad eam disponunt humilitas et puritas. In ea ne nimius sit conatus. Lacrimae coactae nihil iuvant; in quo fructus verus consistat, *Direct. c. 8 n. 3, III, 516; c. 14 n. 3, 7, III, 525.* Quomodo potentiae animae exercendae. Affectus maior ratio habenda quam intellectus, *c. 14 n. 2, 3, III, 524, 525.* Nox aptum tempus meditationi. Nocte non surgunt debiliores, *c. 3 n. 7, 8, III, 511; nec alii secunda hebdomada, c. 21 n. 1, III, 531.* Matutino tempore animus ad eam magis dispositus quam vespere, *c. 6 n. 2, III, 514.* Quot horae meditationi tribuendae tempore Exercitiorum, *c. 3 n. 7, 8, III, 511.* Meditandi quotidie usus post Exercitia retinendus, *Direct. c. 40 n. 4, III, 552.* Vide *Oratio mentalis.* Vide etiam *Praetudia; Colloquia etc.; Consolatio; Desolatio; Devotio etc.*

Inexpertis puncta meditationis proponi possunt, *P. 3 c. 1 n. 20, R, II, 46, 50; P. 4 c. 4, B, II, 61.* Fratribus Coadiutoribus suggerantur a Praefecto rerum spiritualium, *C. 7 d. 80 n. 19, II, 338; R. 7 Praef. rer. sp., III, 140; Instr. 8 n. 1, III, 355; vel ab alio, a Superiore designato, C. 8 d. 38 n. 4, can. 17, II, 356, 559.* Vespere ante examen horae

quadrans integer lectioni spirituali et orationis praeparationi impendendus, *C. 7 d. 25 n. 3, can. 5, II, 326, 552; C. 8 d. 38 n. 3, II, 355.* De proponenda meditatione, *Direct. c. 8, III, 515-519.* Nemo scriptas dabit aut mittet meditationes, nisi Superiore approbante, *R. 39 Com., III, 12.*

MEDITATIONES Exercitiorum. Meditatio fundamenti, *Direct. c. 12, III, 523.* Trium potentiarum exercitium quale, et cur ita dicatur, *c. 14 n. 2, III, 524.* Meditatio de peccatis quomodo facienda, *c. 15 n. 1, III, 525.* Meditatio inferni quando detur, *c. 14 n. 1, III, 524.* Aliae addi possunt in prima hebdomada; meditationes iudicii et mortis rarissime omittendae, *c. 15 n. 4, III, 526.*

Regni Iesu Christi contemplatio; scopus, fructus, *Direct. c. 19, III, 529, 530; c. 29 n. 1, III, 540.* Meditatio trium classium explicetur, scopus; aegroti similitudo, *c. 29 n. 4-7, III, 540, 541.* Meditatio vexillorum servit gradibus humilitatis comparandis, *c. 23 n. 3, III, 533; perducit ad indifferentiam, disponit ad electionem, c. 29 n. 3, III, 540.* Potest dari non facturis electionem, *c. 19 n. 3, III, 530.* Meditationum vitae Christi modus, materia punctorum, *c. 19 n. 5, III, 530; c. 20 n. 5, III, 531.* Christus idea virtutum, *c. 19 n. 3, III, 530; c. 18 n. 2, III, 528.* In eius vita meditanda diutius immorentur qui devotioni dediti sunt, *c. 9 n. 3, III, 517; c. 10 n. 6, III, 520.* Non intermittenda meditatio de vita Christi tempore electionis, *c. 30 n. 2, III, 541.* Meditatio Pueri Iesu in templo tendit ad electionem consiliorum, *c. 29 n. 2, III, 540.*

Meditationum Passionis magna utilitas, modus. Quae in eis puncta addenda, qui affectus curandi, *Direct. c. 35 n. 2-11, III, 545, 546.* Fructus, *c. 39 n. 3, III, 550.*

Meditationes de gloria paradisi et de futura iustorum felicitate addi possunt meditationibus quartae hebdomadae, *Direct. c. 36 n. 1, III, 547; c. 39 n. 4, III, 550.* Contemplatio ad excitandum amorem est secundissima. Modus eam faciendi, *c. 36 n. 2, 3, III, 547; c. 39 n. 4, III, 550.*

Quaenam quotidianae Nostrorum meditationes, *Direct. c. 10 n. 4, III, 520.*

MELANCHOLIA, *Industr. c. 18, III, 439.*

MEMBRA. Dispensatio cum Nostris super irregularitate ob membri mutilationem, *Comp. priv., I, 562 n. 164 § 3-5.* Defectus in integritate corporis est impedimentum secundarium ad Societatem, *P. 1 c. 3 n. 15, II, 31.*

De residentiis vel Domibus, quae tamquam membra uniuntur Collegiis vel Domibus Probationis, *C. 24 d. 15, 19, II, 518, 519.*

MEMORIA. Memoriae, quod praescriptum fuerit, commendent Scholastici, *P. 4 c. 6 n. 13, II, 65; R. 10 Schol., III, 24; Rat. St. R. 9 Schol., III, 224; R. 19 Prof. cl. inf., III, 205; R. 3, 20 Prof. Rhet., III, 210, 213.* Exercenda a No-

vitiis, *R. 73, 76 Mag. Nov., III, 129; R. 12 Soc. Mag. Nov., III, 132.*

Quae oportuerit, cur adnotent Scholastici, *P. 4 c. 6 n. 8, 16, I, M, O, II, 65-68; R. 4 Schol., 24, 223.*

A nonnullis habendus liber pugillaris, ubi omnia, quae ipsis facienda praescribuntur, notent, *R. 10 Soc. Prov., III, 90; R. 23 Proc. Coll., III, 117; R. 9 Soc. Mag. Nov., III, 132; R. 6, 7 Min., III, 135.* Secretarius Societatis duos libros pugillares habeat. Quenam in eis scribet, *R. 7, 20, 23 Secr. Soc., III, 57, 59.* A quibusdam habendus commentariolus stabilis agendorum, *R. 23 Secr. Soc., III, 59; R. 20 Prov., III, 75; R. 11 Soc. Prov., III, 90; R. 19 Praep., III, 99; R. 18 Rect., III, 109.*

Secretarius Societatis pro memoria Generali sit ad omnia, *P. 9 c. 6 n. 8, II, 139.*

Memoriae defectus est impedimentum secundarium ad Societatem, *Exa. c. 5 n. 3, II, 17; P. 1 c. 2 n. 7, II, 29; c. 3 n. 13, II, 31.*

MEMORIALE, a Provinciali vel Visitatore relatum, legatur singulis mensibus in consultatione Domus vel Collegii. Quibus communicandum. Cavenda in eo faciendum. Ad Generalem et ad Provinciale scribant Consultores an sit executioni mandatum, *C. 6 d. 36 n. 3, 5, II, 308, 309; Instr. 18 n. 3, 5, III, 380.* Superiores in hoc negligentes puniendi, vel etiam officio privandi, *C. 6 d. 37 n. 7, II, 311.* De memoriali a Provinciali conficiendo, *R. 133-135 Prov., III, 86, 87.*

Quivis Praepositus vel Rector librum habeat, in quo visitationes Domus vel Collegii, a Generali approbatae, scribantur, *Form. scrib. n. 24, III, 43.* Servetur in archivio Provinciae liber continens memorialia Visitorum et Provincialium, post visitationem relicta, *R. 23 Soc. Prov., III, 92.*

MENDICANS. Societas est Ordo mendicans, *Bul., I, 46, 91, 352; Comp. priv., I, 657.* Vide *Privilegia* § Communicatio passiva.

MENDICARE. Omnes parati sint ad mendicandum ostiatim ex obedientia vel necessitate, *P. 6 c. 2 n. 10, I, II, 96, 98; P. 4 c. 2 n. 6, II, 57.* Aliquando mendicandum ob experimentum, *Exa. c. 4 n. 12, II, 10.* Futuri Professi ante professionem, et Coadiutores ante vota, et Scholastici antequam approbentur, si Superior velit, ostiatim mendicare debent, *Exa. c. 4 n. 27, II, 12.* In missionibus mendicandum, si ita velit Pontifex cum mittit, *P. 7 c. 1, E, II, 105.* Quando liceat in Collegiis mendicare, *P. 4 c. 2 n. 6, II, 57.*

MENSA. Ad mensam detur signum campana, *P. 4 c. 10, I, II, 74; C. 1 d. 63, II, 170; R. 6 Praef. ref., III, 155.* Adsit primae mensae Minister, *R. 55 Praep., III, 103; R. 53 Rect., III, 112.* Silentium servetur, praesertim in refectorio, *R. 26 Com., III, 11; etiam in secunda mensa,*

Instr. 13 c. 3 n. 3, III, 370. Si cuiquam in mensa aliquid deest, qui illi assidet admoneat ministrantem, *R. 35 Com., III, 12.* Vide *Cibus; Victus.*

Benedictio et gratiarum actio, qua par est devotione et reverentia, agantur, *P. 3 c. 1 n. 5, II, 44; R. 30 Sum., III, 6.* In prima mensa sequamur usum romanum in refectorio; in privata mensa antiqua et consueta benedictio retineri potest, et non sedendo, sed stando benedictio et actio gratiarum fiat, *C. 1 d. 99, II, 178; etiam in secunda mensa antiqua benedictio retineri potest, C. 1 can. 6, II, 525; C. 4 d. 60, II, 260; R. 53 Praep., III, 103; R. 51 Rect., III, 112.*

Vide *Lectio ad mensam.*

Ad mensam ordo sedendi nullus, nisi quod Sacerdotes praecedunt, *C. 1 d. 106, can. 30, II, 181, 527; R. 54 Praep., III, 103; R. 52 Rect., III, 112.* De Assistantibus, Vide *Assistentes* § Privilegia. In Domo Probationis, coniuncta Collegio vel Domui Professae, erit mensa aliqua Novitiis et eorum Magistro designata, *R. 5 Mag. Nov., III, 121.* Sit in refectorio certus locus infirmis, *R. 8 Praef. ref., III, 155.* De mensa privata Superiorum, Vide *Generalis* § Mensa.

Externorum ad mensam nostram invitatio, vel Nostrorum ad suam, Vide *Convivia.*

MENSTRUUA, Vide *Disputationes.*

MERCATORIAE scholae, Vide *Scholae.*

METAPHYSICA, Vide *Philosophia; Examen in doctrina.*

MILITES Christi ad Societatem admitti possunt, *C. 1 d. 129, can. 5, II, 185, 525.*

Usus altaris portatilis in castris militum, *Bul., I, 78; Comp. priv., I, 523.*

MINERVALIA accipiendi facultas, *Bul., I, 359, Comp. priv., I, 540.* Vide *Pensiones.*

MINISTER. Necessitas et scopus; potest appellari Vice Rector vel Magister Domus, *P. 4 c. 10 n. 7, II, 73.* Qualis deligendus, *Ord. Gen. c. 1 n. 21, III, 259.* Eius Regulae, *III, 135, 136.* Est subordinatus Rectori, *Exa. c. 4, E, II, 17.* Quae illi potestas concedenda, *Ord. Gen. c. 2 n. 18, III, 261.* Potest alia habere officia, *P. 4 c. 10, G, II, 74.* Ei omnes, etiam alii Officiales, obediunt, *P. 4 c. 10 n. 8, II, 73.* Coadiutores sive alii, qui ei clare dicunt *Nolo facere*, incurrunt in quantum casum reservatum inobedientiae, *Ord. Gen. c. 2 n. 18, III, 261.* Huius Ordinationis explicatio prudentiae Generalis relinquitur, *C. 7 d. 45, II, 332.*

Ne ab eo supra modum urgeantur Coadiutores temporales, *Instr. 8 n. 5, III, 356.* Quid in Patres tertiae Probationis possit et debeat, *R. 10 Instruct., III, 119, 264.* Debet ad Provinciale scribere quomodo ii se gesserint, *R. 13 Instruct., III, 119, 264.* Eorum Instructor Ministro non subiacet, *R. 16 Instruct., III, 120.* Etiam in Domibus Probationis, coniunctis Collegiis vel Domibus Pro-

Benedictio
et gratiarum
actio.

Ordo sedendi.

Mensa
externorum.

Minister
Domus vel
Collegii.

Memoriale
faciendum,
legendum.

Asservandum.

fessis, Magister Novitiorum et huius Socius non ei subordinantur, *R. 5 Mag. Nov.*, III, 121; *R. 2 Soc. Mag. Nov.*, III, 131. Quoad observantiam religiosam ei subest Procurator Provinciae, *R. 27 Proc. Prov.*, III, 97. Quid possit in Iuniores Scholasticos, *Ord. Gen. c. 3 n. 3*, III, 287. De eius iurisdictione, absente vel deficiente Superiore, Vide *Superiores § Iurisdictione*.

Aliquo Ministro opus est Praeposito Generali, *P. 9 c. 6 n. 8*, II, 139. Vide *Secretarius Societatis*. Praepositus Generalis habebit Ministrum, sive Vice Praepositum ad particularem Domus Professae romanae gubernationem, *P. 9 c. 6 n. 5*, II, 139; *C. 2 d. 75, can. 36*, II, 209, 535; *C. 4 d. 28, can. 26*, II, 254, 545.

De Ministro Missae, Vide *Missa § Ministratio*.

MINISTERIA. Eorum utilitas, necessitas, *Bul.*, I, 64; liberum exercitium, *Bul.*, I, 340, 351; *Comp. priv.*, I, 631. Primorum Patrum Societatis exercitia commendantur, *Bul.*, I, 3. In erudendis et docendis viris, qui christianae reipublicae per verbi Dei praedicationem prosint, et catholicam fidem in remotissimis partibus propagent et seminent, sedulo intendit Societas, *Bul.*, I, 39. Sincerus animarum zelus commendatur, *P. 10 n. 2*, II, 142. Zelus animarum requiritur in iis, qui ad Societatem recipiuntur, *P. 1 c. 2 n. 8*, II, 29. Societas ad iuvandas animas et disponendas ad ultimi finis consecutionem recta tendit, *P. 1 c. 2 n. 8*, II, 29; hic zelus complectitur omnia hominum genera, *c. 3 n. 1*, II, 30.

Immoderatus labor et multo magis negligentia in proximis iuvandis fugienda, *R. 38 Praep.*, III, 101. De iis, qui aspirant ad quietem et recusant ministeria, *Industr. c. 12*, III, 423. In ministeriis sit rectissima ac sincerissima intentio, *P. 7 c. 2 n. 1*, II, 106; sine iusta cuiusquam offensione, *P. 6 c. 3 n. 8*, II, 100. Docendi Nostri quomodo cum proximis omnium generum tractent, *P. 4 c. 8 n. 8*, II, 70; *P. 10 n. 3*, II, 148. Providendum ne Praedicatoribus et Confessariis studii tempus aliave necessaria desint, *R. 44 Prov.*, III, 102. Meritum spectatur non ex opere, sed ex charitate, *Exa. c. 1 n. 9*, II, 2.

Ab humilioribus generatim inchoandum, *R. 13 Miss.*, III, 20. Quatenam facile in desuetudinem abire possint, *P. 5 c. 3*, B, II, 90. Divina praecepta media adhibenda, *P. 10 n. 2*, II, 142; *R. 2 Conc.*, III, 16; *R. 14 Miss.*, III, 20. Ad agendum cum proximis pernecessaria est gratia sermonis; exoptanda species honesta, *P. 1 c. 2 n. 9, 10*, II, 29. Aedificatio vitae magis confert quam verba, *P. 7 c. 4 n. 2*, II, 111. Prius propriae perfectioni incumbendum, *P. 5 c. 2 n. 1*, II, 87. Iuvat unio Nostrorum, *P. 3 c. 1 n. 18*, II, 46; sancta desideria et preces, *P. 7 c. 4 n. 3*, II, 111; Sacramenta et conciones, *n. 5, 6*, II, 111, 112; colloquia privata, *n. 8*, II, 112; *Exa. c. 6 n. 4*,

II, 19; *P. 4 c. 4 n. 6*, II, 61; *R. 42 Com.*, III, 12; dare gratis quae gratis accepimus, *P. 4 c. 7 n. 3*, II, 68. Qui in Missionibus versantur, curent stabilire quae, Deo auctore, perficient, *R. 23 Miss.*, III, 21.

Occupationes cum proximis magis propriae sunt Domus Professae, quam Collegii, *P. 3 c. 1 n. 27*, II, 47; *P. 4 c. 8 n. 1*, II, 69; *R. 101 Prov.*, III, 83. In Collegiis remittuntur propter studia, *P. 4 c. 6 n. 3*, II, 64; sed sub finem studiorum aliquae assumendae, *P. 4 c. 6 n. 3*, C, II, 64, 66; *c. 8 n. 1*, II, 69; *c. 10 n. 10*, II, 74. In aliena Provincia ministeria non exerceantur sine licentia Praepositi illius Provinciae, *C. 23 d. 35*, II, 508.

De Scholasticis instituendis in iis, quae ad proximis iuvandos pertinent, *P. 4 c. 8*, II, 69-71. Curet Praepositus ne desint qui ministeria cum fructu exerceant, *R. 40-43 Praep.*, III, 102; et Rector iuxta Provincialis praescriptum, *R. 66 Rect.*, III, 114. Praeant Superiores exemplo zeli et foveant profectum proximi, *Instr. 4 n. 4*, III, 351. Non est proprium Generalis officium concionari etc., *P. 9 c. 6 n. 1*, II, 138. Quid in hoc facere poterit Superior, *R. 5 Prov.*, III, 74; *R. 48 Praep.*, III, 102; *R. 69 Rect.*, III, 114. Nimia in rebus externis occupatio, quam grave malum in Superioribus, *Instr. de sp. c. 1*, *Radices n. 4*, III, 326. Vitanda omnibus Nostris effusio ad exteriora, *Industr. c. 6*, III, 413. Praefectus spiritus ne se ad externos effundat. Quatenam ministeria assumere deberet, *Instr. 10 n. 9, 10*, III, 362; quatenam Procuratores, *R. 17 Proc. Assist.*, III, 73; *R. 26 Proc. Prov.*, III, 97. Sacerdotes novi quando in eis et quomodo occupandi, *Ord. Gen. c. 1 n. 8*, III, 256. An ullis occupandi Patres tertiae Probationis, *R. 7 Instruct.*, III, 119, 264. Peregrini fructum in externis, quoad poterunt, efficiant, *R. 3 Peregr.*, III, 22. De Assistentibus, Vide *Assistentes § Occupationes; Missiones*.

Ministeria Societatis propria enumerantur, *P. 4 c. 8*, II, 69-71; *P. 7 c. 4*, II, 111-113; *R. 11 Miss.*, III, 20; *R. 40, 41 Praep.*, III, 102; *R. 66 Rect.*, III, 114; *Instr. 4*, III, 350-352. Complectitur Societas omnia hominum genera quantum ad spiritualia, *P. 1 c. 3 n. 1*, II, 30; *P. 4 c. 8 n. 8*, II, 70.

Media interna iuvandi proximis: aedificatio, oratio, Missa, *P. 7 c. 4 n. 2-4*, II, 111. Media externa: Sacramenta, conciones, confessiones, communio, doctrina christiana, Sodalitates, cultus, Exercitia Spiritualia, libri, conversatio, *P. 7 c. 4 n. 5-12*, II, 111-113. In visitatione Domus vel Collegii interroget Provincialis an infirmi, hospitalia, carceres et tiremes visitentur et adjuvantur a Nostris. Quibus ex operibus piis iuxta Institutum maior fructus percipiatur; de cura in tradendis Exercitiis Spiritualibus; de vigilantia

Ubi exercenda ministeria.

A quibus exerceanda.

Quatenam Societatis propria.

Ministeria

Minister
Praepositi
Generalis.

Min. Missae.
Commendatio
ministeriorum
Societatis.

Modus, media.

De operibus
charitatis.

in puerorum ac rudium in doctrina christiana institutione; de modo conversandi iuxta rationem et finem Instituti; de missionibus, *R. Prov. c. 15 n. 7-11, III, 87. Vide Studia; Docere etc.*

Committitur et commendatur Societati charitatis opera exercere; ad dissidentium reconciliationem et eorum, qui in carceribus vel in hospitalibus inveniuntur, piam subventionem et ministerium ac reliqua charitatis opera, se utilem exhibeat, *Bul., I, 4, 28; Comp. priv., I, 631. Quibus corporalibus pietatis operibus incumbendum, quantum spiritualia, quae maioris sunt momenti, permittent, P. 7 c. 4 n. 9, II, 112; R. 12 Miss., III, 20. Si utraque simul praestari non possunt, spiritualia, caeteris paribus, essent praeferenda, P. 7 c. 2, E, II, 108.*

Quaenam
impropria vel
minus propria.

Legata confidentialia non acceptanda, *C. 12 d. 38, II, 398. Testamentis conficiendis non assistendum, R. 28 Sac., III, 16. Nostri ne in iudicio examinentur, nisi in iis, quae nemini nocent, P. 6 c. 3 n. 8, E, II, 100, 101; R. 70 Praep., III, 104; R. 65 Rect., III, 118. Ne Nostri sint iudices in criminalibus vel etiam in civilibus, P. 4 c. 11 n. 3, II, 75. Vide Cura animarum; Lites; Negotia. An externi a Nostri examinandi ad Ordines etc., Vide Examen § Externi.*

Ministeria
gratis
exercenda.

Societas ministeria gratis omnino, et nullo pro suo in iis labore stipendio accepto, exerceat, *Bul., I, 28; Comp. priv., I, 631. Gratis danda quae gratis accipiuntur, ut sic maiori cum libertate possit Societas et proximorum aedificatione in divino servitio procedere, P. 6 c. 2 n. 7, II, 96. Nostri, quamvis aliis sit licitum, pro Missis, praedicationibus, lectionibus, vel visitationibus vel ullius Sacramenti administratione, vel quovis alio pio officio ex iis, quae Societas potest exercere, stipendium ullum vel eleemosynam, quae ad compensationem huiusmodi ministeriorum dari solet, ab alio quam a Deo petere vel accipere non possint, Exa. c. 1 n. 3, II, 1; c. 4 n. 27, II, 13; P. 4 c. 7 n. 3, II, 68; c. 15 n. 4, II, 80; c. 17, F, II, 84; P. 6 c. 2 n. 7, G, II, 96, 98; P. 7 c. 4 n. 4, B, II, 111, 112; P. 10 n. 5, II, 143; C. 1 d. 37, 118, can. 15, II, 164, 183, 526; C. Poloc. 3 d. 6, II, 457; C. 22 d. 42, II, 494; R. 27 Sum., III, 6; R. 7 Proc. Dom., III, 106; R. 14 Praef. eccl., III, 142; R. 19 Aedit., III, 149. Accipere stipendium vel eleemosynam pro ministeriis an sit contra votum, vel contra Constitutionem tantum. Exactissima huius Constitutionis observatio vehementer commendatur, in qua nec ipse Generalis potest dispensare, C. 5 d. 29, can. 1, II, 269, 545; nec licite nec valide, C. 12 d. 39, II, 399. Accipiens eleemosynam modo prohibito peccat contra paupertatem, C. 17 act. 33. Peccat contra Regulam et paupertatem qui oblatam pro Missa eleemosynam non omnino relinquit offerentis arbitrio, sed de illa, etiam ad pios usus, qua-*

cumque ratione disponit, *C. 16 d. 21, II, 429. Refert plurimum ad conservationem et augmentum Societatis procul admodum omnem avaritiae speciem ablegare, P. 10 n. 5, II, 143.*

Praemium a solo Deo sperandum, ob cuius obsequium omnia pure facienda, *Exa. c. 1 n. 3, II, 1. Nec petendo nec exspectando praemium ullum in praesenti vita, sed aeternum ex divina misericordia, c. 4 n. 27, II, 13. Praemium nostrum solus Christus Dominus futurus est, qui est merces nostra, magna nimis, P. 4 c. 15 n. 4, II, 80.*

Quando et quomodo aliquid accipi possit, si sponte offeratur in missionibus vel post conciones, *C. 6 d. 21, 39 n. 3, 4, can. 7, II, 297, 311, 551; C. 12 d. 40, II, 399; hoc ultimum decretum emendatur, C. 14 d. 25, II, 420; Ord. Gen. c. 1 n. 14, III, 258.*

Facultas accipiendi Missarum stipendia et iura stolae in Missionibus exteris, *Bul., I, 361; Comp. priv., I, 662. Generali datur facultas ut Nostri, animarum curam agentes, stipendia pro Missis et aliis ministeriis accipere valeant, Bul., I, 348; Comp. priv., I, 662. Facultas dispensandi in Regula, qua pro ministerio sacro eleemosynam accipere prohibemur, cum Nostri, qui mediis sustentandi vitam privantur, Bul., I, 394; Comp. priv., I, 662. Si quando ad necessariam sustentationem admittenda, Generalis iudicabit, C. 22 d. 42, II, 494. Vide Pensiones.*

De ministeriis domesticis, Vide Officia.

MINISTRARE Missae, Vide Missa. Cum aliquid in mensa cuiquam deest, is, qui illi assidet, admoneat eum qui ministrat, *R. 35 Com., III, 12.*

MISERICORDIAE OPERA commendantur Sodalibus B. M. V., et indulgentiis ditantur, *Bul., I, 105, 279, 291. Vide Eleemosyna; Ministeria.*

De misericordia divina, Vide Spes.

MISSA. Differri non debet Missae celebratio ultra 8 dies, *P. 4 c. 4, B, II, 61; P. 6 c. 3 n. 2, II, 99; immo saepius celebrari debet, Exa. c. 4 n. 25, II, 12. Ita vivendum, ut quotidie celebrari possit, R. 3 Sac., III, 14. Novitii Sacerdotes celebrant quo die vota emittunt, Ord. Gen. c. 1 n. 12, III, 257.*

Facultas celebrandi Missam et alia divina officia in ecclesiis, oratoriis et cappellis Societatis, *Bul., I, 16, 59; Comp. priv., I, 632; item in Seminariis et Collegiis Societatis, Comp. priv., I, 632; et in oratoriis privatis, Comp. priv., I, 632 n. 403, 641; celebrandi Missam de Beatis Societatis in alienis ecclesiis et oratoriis publicis, Bul., I, 425; recitandi Credo in Missis Sanctorum Societatis, Bul., I, 379; Comp. priv., I, 633; celebrandi de Requie, praesente cadavere, occurrente ritu duplici, Bul., I, 445; Comp. priv., I, 633; celebrandi bis eadem die, Bul., I, 20, 354; Comp. priv., I, 634; antepoenendi Missam divino officio,*

Quodnam
ministeriorum
Societatis
praemium.De
eleemosynis,
quae dantur
post
ministeria.Pontificia
dispensatio
ad stipendia
admittenda.

Celebranda.

Facultas
celebrationis.

Bul., I, 29; celebrandi sine ministro, sine reliquiis, coram haereticis etc., *Bul.*, I, 854; *Comp. priv.*, I, 524, 599; celebrandi Missam privatam Feria V in Coena Domini, *Comp. priv.*, I, 599. Missae Societati specialiter concessae, *Comp. priv.*, I, 599 n. 316. Vide *Festivitas*; *Allare*; *Oratoria*; *Interdictum*.

In Collegiis et in Domibus vel ecclesiis Societatis Professae obligatio ad Missas celebrandas, quae assignato redditui commensuratae videantur, suscipi non potest, *P. 4 c. 2 n. 4, B, II, 56, 57; P. 6 c. 3 n. 6, C, II, 100, 101*. Vide *Obligationes*.

De hora celebrationis, *Bul.*, I, 11, 76, 352, 360; *Comp. priv.*, I, 633.

In Missa celebranda curetur aliorum aedificatio et propria devotio. Expleatur semihora, *R. 4 Sac.*, III, 14; *Instr. 13 c. 1 n. 5, III, 369*. De devota celebratione flant in tertia Probatione conferentiae, *R. 4 Instruct.*, III, 118, 263. In altari maximo ne desit Sacrum horis celebrationis, *R. 5 Sac.*, III, 4; *R. 4 Praef. ecol.*, III, 141; *R. 5 Aedit.*, III, 148. Vide *Ritus romanus*; *Cantus*; *Ministeria* § *Gratis* exercenda.

De modo inserendi Sacro, *R. 3, 4 Aedit.*, III, 148; explicetur modus Sacro cum fructu ministrandi, *P. 3 c. 1 n. 20, II, 46; R. 45 Mag. Nov.*, III, 126. In Missis maioribus, etsi submissa voce dictis, licebit duos vestitos superpelliceis, vel unum assistere, *P. 6 c. 3, B, II, 101; C. 1 d. 95, can. 26, II, 177, 527*. Minister Missae non sit haereticus aut excommunicatus, *Bul.*, I, 854; *Comp. priv.*, I, 524.

In ecclesiis, oratoriis et cappellis Societatis audientes Missam satisfaciunt praecepto, *Bul.*, I, 16; *Comp. priv.*, I, 632.

Quotidie Missa a Nostris audienda, *P. 4 c. 4 n. 3, II, 61; R. 2 Com.*, III, 10; *R. 49 Praep.*, III, 102; *R. 45 Rect.*, III, 112. Propter rationes speciales poterit aliquando intermitteri, *P. 4 c. 4, B, II, 61*. Explicetur modus bene eam et cum fructu audiendi, *P. 3 c. 1 n. 20, II, 46; R. 45 Mag. Nov.*, III, 126. Tempore Missae, an possit pars precum quotidianarum recitari, *P. 4 c. 4, B, II, 62*.

Multum iuverit si Scholastici externi Missam quotidie audiant, *P. 4 c. 16 n. 1, II, 81; R. 3 Prof. cl. inf.*, III, 203; *R. 3 ext. audit.*, III, 227. Ad hoc hortandi, *R. 3 Prof. sup. Fac.*, III, 172. Quomodo audienda, *R. 45 Praef. St. inf.*, III, 199.

Indulgentiae celebranti primam Missam, assistentibus et aliis, *Bul.*, I, 441; *Comp. priv.*, I, 603 n. 327.

Facultas Sacerdotes externos admittendi ad faciendum Sacrum in ecclesiis, oratoriis et cappellis Societatis, *Bul.*, I, 16, 59; *Comp. priv.*, I, 632 n. 400; etiam de Beatis nostris, *Comp. priv.*,

I, 589 n. 268...; et de his, quorum cultus rite est confirmatus, *Bul.*, I, 492; sed externi Sacerdotes ad Sacrum faciendum cum delectu admittendi, *R. 11 Praef. eccl.*, III, 141.

MISSAE ET ORATIONES. Eas indicare possunt Superiores, sed moderate, *P. 2 c. 2, A, II, 88; c. 3 n. 2, II, 89; P. 7 c. 2, M, II, 110; c. 4 n. 3, 4, II, 111; P. 10 n. 1, B, II, 142, 145; R. 20 Secr. Soc.*, III, 58; *R. 8 Substitut.*, III, 64; *R. 21 Prov.*, III, 75; *R. 20 Praep.*, III, 99; *R. 19 Rect.*, III, 109.

Curet Secretarius Societatis ut indicantur suffragia et aliae preces faciendae, *R. 16 Secr. Soc.*, III, 58. Socius Provincialis huic in mentem revocet suffragia et preces faciendas in morte Nostorum, vel fundatorum, vel insignium benefactorum, *R. 20 Soc. Prov.*, III, 91. Praefectus ecclesiae curam geret Missarum et orationum, quae pro defunctis et pro fundatoribus et benefactoribus fieri debent, *R. 5 Praef. eccl.*, III, 141.

Catalogus Missarum et orationum, quae Nostris praescribuntur, n. 1-28, III, 35-40.

1. Initio cuiusque anni pro Societate, *P. 10 n. 1, II, 142*.

2. Die praescripto pro fundatoribus Collegii vel Domus et benefactoribus vivis et defunctis, *P. 4 c. 1 n. 2, II, 55; C. 3 d. 41, can. 18, II, 228, 540*.

3. Die 27 Septembris pro confirmata nataque Societate, *C. 7 d. 54, can. 1, II, 833, 552*.

4. Die commemorationis omnium in Societate defunctorum, *C. 13 d. 8, II, 406*.

5. Die 7 Augusti pro restituta Societate, *C. 20 d. 26, II, 475*.

6. Singulis mensibus initio pro Societate, *P. 10 n. 1, II, 142*.

7. Initio item pro fundatore proprii Collegii vel Domus et benefactoribus vivis et defunctis, *P. 4 c. 1 n. 2, II, 55*.

8. Pro defunctis Societatis, qui extra Provinciam moriuntur, *C. 3 d. 40, can. 11, II, 227, 539; C. 13 d. 8, II, 406; C. Poloc. 5 d. 5 n. 3, II, 464*.

9. Pro Societate, a designatis a Superiore, *P. 10 n. 1, II, 142*.

10. Pro benefactoribus vivis et defunctis propriae Domus vel Collegii, *P. 7 c. 4 n. 4, II, 111*.

11. Pro fundatore proprii Collegii vel Domus et benefactoribus vivis et defunctis, a designato a Superiore, *P. 4 c. 1 n. 1, II, 55*.

12. In Domibus et Collegiis, quae saltem 20 ex Nostris alere possunt, nec habent proprium fundatorem, pro vivis et defunctis, qui fundationem notabiliter adiuverunt, *P. 4 c. 1, E, II, 56*.

13. Cum primum Societas in Collegii possessionem venit, pro superstitute fundatore et benefactoribus, *P. 4 c. 1 n. 4, II, 55*.

Eas indicendi facultas.

Cura habenda.

Ordinarie faciendae.

Singulis annis.

Singulis mensibus.

Singulis hebdomadis.

Extraordinarie faciendae.

14. In morte fundatoris, *P. 4 c. 1 n. 4, II, 55; R. 16 Secr. Soc., III, 58; R. 8 Substitut., III, 64.*

15. Pro Communitatibus vel Rebuspublicis fundatoribus; vel quando plures simul fundationem constituunt, *P. 4 c. 1, D, E, II, 56.*

16. Pro fundatore Domus Professae, cum sumitur possessio, et in morte fundatoris, *C. 3 d. 41, can. 18, II, 228, 540; C. 6 d. 20, II, 297.*

17. Pro Communitatibus et pluribus personis, qui simul Domus Professae fundationem constituunt, *P. 4 c. 1, D, E, II, 56.*

18. In loco vel Collegio, ubi quis decedit, et in aliis Provinciae locis, *P. 6 c. 4 n. 2, 3, II, 101, 102; C. 3 d. 40, can. 11, II, 227, 539; C. Poloc. 5 d. 5 n. 3, II, 464.* Defunctorum nostrorum suffragia a Provinciali indicenda, *C. 21 d. 23, II, 481.*

19. In Europa, in Domo vel Collegio, ubi aliquis alterius Provinciae decedit, vel in proxima, si peregre obierit, *Ord. Gen. c. 2 n. 3, III, 259.*

20. Pro Confessariis Principum, in Provincia in qua moriuntur, *C. 15 d. 10, II, 424.*

21. Pro morientibus in itinere maritimo, et pro iis, qui ex Indiis iam appulere in Europam et hic moriuntur, *C. 15 d. 10, II, 424; C. 18 d. 19, II, 440; Ord. Gen. c. 2 n. 3, III, 259.*

22. In loco ubi Generalis moritur, et in aliis locis per universam Societatem, *C. 7 d. 5, can. 9, II, 317, 553; C. 12 d. 56 n. 5, II, 403; Offic. Vic. n. 2, III, 48.* Vide *Cantus.*

23. Suffragia extraordinaria pro Assistantibus, Secretario Societatis et Provincialibus officio defunctis, *C. 9 d. 21, can. 23, II, 365, 562.*

24. Cum de obitu cuiusque Nostrorum, qui extra Provinciam obit, significatur, *C. 3 d. 40, can. 11, II, 227, 539.*

25. Pro Ecclesia, Principibus ecclesiasticis et saecularibus, amicis, benefactoribus, male affectis etc., *P. 7 c. 4 n. 3, A, II, 111, 112; P. 10, B, II, 145.*

26. Singulis mensibus pro Indiis et conversione gentium et regionibus septemtrionalibus, et haereticorum reductione.

27. Singulis hebdomadis ad intentionem Generalis vel Vicarii, *C. 10 d. 8, can. 3, II, 374, 563; C. 12 d. 56 n. 4, II, 403.* Quomodo hae Missae a Patre Nostro applicandae, *C. 12 d. 8, II, 390.*

28. Die 12 Martii, ob canonizationem SS. Ignatii et Francisci Xaverii.

Missae celebrandae et orationes faciendae pro felici Praepositi electione, *P. 8 c. 5 n. 3, II, 122; Offic. Vic. n. 4, III, 49;* et pro bono exitu Congregationis generalis, *P. 8 c. 5 n. 4, II, 122.* Missa celebranda de Spiritu Sancto in ipso die electionis Generalis, *P. 8 c. 6 n. 3, II, 123; C. 1 d. 10 ante elect., II, 155; Form. Congr. gen. n. 39, II, 585.*

MISSIONARII, MISSIONES. Missionarii quales esse debent; qualia eorum ministeria, *Instr. 12, III, 365-368.* Sint humiles, Superiores ecclesiasticos et saeculares et aliorum Ordinum Religiosos revereantur, *R. 7, 17 Miss., III, 17, 18; Instr. 12 n. 3, 12, III, 366, 367.* Orent, curent ut apta Dei instrumenta esse possint, propriam perfectionem sectentur, Regulas servant, sint cauti etc., *R. 1, 25, 26 Miss., III, 19, 21.* Feminas non visitent; eas audiant in templo. Non invitent externos ad mensam, nec ab illis invitari patiantur, quantum in ipsis erit, *C. 6 d. 39, II, 311; Ord. Gen. c. 1 n. 18, III, 258.* Qui non bene se gererent, revocandi vel iuvandi socio idoneo, *P. 8 c. 1, C, II, 115.*

Facultates Missionariorum, *Comp. priv., I, 635.* Indulgentiae pro iis, qui ad infideles aut haereticos mittuntur, *Bul., I, 441; Comp. priv., I, 603.* Privilegium Missionariis concessum pro lucrandis indulgentiis, *Bul., I, 444; Comp. priv., I, 615.* Facultas induendi se vestibus saecularibus in locis missionum, *Bul., I, 354; Comp. priv., I, 598.*

Qui priore loco in patentibus nominatur, est Superior, *Instr. 12 n. 5, III, 368;* cui reliqui obediant, ut vero Superiori, *C. Poloc. 5 d. 5 n. 2, II, 464.* Qui in aliena Provincia diversantur, ubi non est Societatis domicilium, subsunt propinquiiori Rectori, et Provinciali cui ille Rector subest, *C. 11 d. 32, can. 10, II, 386, 566.* Debent saepe ad suum Superiorem scribere, vel ad eum qui eos misit, *P. 7 c. 2 n. 2, H, II, 106, 109; C. 2 d. 54, can. 28, II, 205, 534; Form. scrib. n. 5, III, 41;* singulis hebdomadis, si fieri potest, *P. 8 c. 1, L, II, 117.* Quinam Missionarii lectioni seu conferentiae casuum conscientiae interesse teneantur, *Comp. priv., I, 588.* Modus ab eis servandus cum oppidatim mittuntur, *P. 7 c. 2, G, II, 109; C. 3 d. 37, can. 12, II, 227, 540; R. 5 Miss., III, 19.* Vide *Iter; Ministeria; Missiones.*

Quis et e quibus Missionibus dependentibus advocandus ad Congregationem provincialem; quo iure gaudeat. Quid, si munus gerat ab Apostolica Sede commissum, *C. 24 d. 10, II, 516.* De Superiore Missionis hollandicae et Residentiarum primarum in Indiis, *C. 8 d. 51, can. 23, 24, II, 357, 559.* De Professis Missionis Scotiae et Hiberniae, *C. 16 d. 18, II, 428.*

Admissus per dispensationem ad Congregationem generalem Procurator Missionis sinensis, *C. 7 d. 1, II, 315;* et Superior Missionis hibernicae, *C. 21 d. 3, II, 477.* De Missionibus nulli annexis Provinciae, an possint per Procuratorem in Congregatione generali repraesentari, videat Generalis, *C. 24 d. 26, II, 522.*

Societati committitur et commendatur missiones inter haereticos et infideles et ubique instituere, *Bul., I, 19, 58, 453; Comp. priv., I, 681.* Discurrere per varias mundi partes, etiam inter

Quales
esse debeant
Missionarii.

Eorum iura
et officia.

Iura ad Con-
gregationes.

Commendatio
missionum.

Ordinarie
faciendae
ex Generalis
praescripto.

infideles, ad docendam doctrinam christianam etc., est ministerium admodum proprium Societatis, *Bul.*, I, 4, 14; *Exa. c. 4 n. 27, 35, II, 18, 14; P. 3 c. 2, G, II, 53; P. 4 Prooe., A, II, 54; P. 6 c. 3 n. 5, II, 100; P. 7 c. 1 n. 1, B, II, 108, 105; c. 2, H, II, 110; R. 3 Sum., III, 3; R. 1 Miss., III, 19.* Societas expedita ad missiones esse debet, *P. 4 c. 2 n. 4, II, 57*; ideo Professi non habent stabilem habitationem, *P. 4 c. 2 n. 4, B, II, 57.* Pontifici recens electo communicare debet Generalis promissionem expressam obedientiae Societatis, *P. 7 c. 1 n. 8, II, 104.* Primo et principaliter missiones pertinent ad Pontificem, *P. 7 c. 1 n. 1, II, 108.* Potest Generalis missiones instituere, *P. 7 c. 2 n. 1, II, 106; P. 8 c. 1 n. 6, II, 114; P. 9 c. 3 n. 9, II, 181*; in variis mundi partibus, *P. 4 Prooe., A, II, 54.* Generalis missionibus praest, earum Praefectos constituit, suos mittere, etiam ad infideles, et revocare potest, *Bul.*, I, 14, 389; *Comp. priv.*, I, 598. Missionum dismembratio et regimen, *Comp. priv.*, I, 635. Quid possit Vicarius Generalis circa missiones, *Offic. Vic. n. 11, III, 50.* Optandum ut Operarii bini vel terni sacris missionibus regiones excolant, *C. 22 d. 23, II, 489.* Fovendum missionum studium in tertio Probationis anno, *C. 8 sess. 24.* Circa missiones observentur Constitutiones et Regulae Missionariorum; sed ne Domus et Collegia necessariis ministris destituantur, *R. 106 Prov., III, 84; R. 40, 43 Praep., III, 102.* Missionum finis, *Instr. 12 n. 2, II, 365.* De missionibus et mutationibus Nostrorum, *R. 105-117 Prov. c. 13, III, 84, 85.*

Operarii sint apti et selecti, diligenter et cum fructu hoc ministerium exerceant, *C. 5 d. 46, can. 14, II, 275, 548.* Qui mittuntur sint notissimi Superiori, *Exa. c. 4 n. 35, II, 14.* Sint probati, maxime in obedientia, *P. 8 c. 1 n. 3, II, 114*; optimi et maturiores, *R. 109 Prov., III, 84.* Non mittendi soli petentes, *C. 8 sess. 24.* De candidatis ad missiones transmarinas quomodo informationes sumendae, *C. 16 d. 10, II, 427.* Generalis an informare debeat Summum Pontificem de persona, quam vult mittere, *P. 7 c. 1, C, II, 105.*

Missionum varia genera, *P. 7 c. 1 n. 1, A, II, 108, 105.* De missionibus per varias Provincias dispersis, *C. 7 d. 21, II, 323.* In seligendis personis, locis etc., quaerant Superiores maiorem Dei gloriam et universalis proximi bonum. Orent, consulant; ponderent omnes circumstantias ad determinandum numerum et consociationes Missionariorum. Nullus solus mittatur; et ita iungantur, ut unus alterius defectus supplere possit, *P. 7 c. 2 n. 1, D, F, II, 106-109; P. 8 c. 1 n. 3, II, 114.* Cum charitate ad missiones profecturis provideatur, Vide *Superiores* § Paterna sollicitudo. Instruantur, ordinarie in scriptis, de negotiis et

personis, *P. 7 c. 1 n. 5, G, II, 104, 105; c. 2 n. 2, L, M, II, 106, 110; R. 107 Prov., III, 84.* Hae instructiones possent cum Assistantibus conferri, *P. 9 c. 6, F, II, 141.* Aduventur Missionarii consilio, Missis, orationibus etc., *P. 7 c. 2 n. 2, M, II, 106, 110; R. 108 Prov., III, 84.* Si Provinciali videbitur, subiiciantur Superiori viciniore Domus vel Collegii, *R. 109 Prov., III, 84.*

Missi a Pontifice, non petant viaticum, sed intelligant quae sit eiusdem mens, *Exa. c. 1 n. 5, II, 2; P. 6 c. 2 n. 13, II, 96; P. 7 c. 1 n. 3, E, II, 104, 105*; sint parati ad mendicandum, *Exa. c. 4 n. 27, II, 12.* Vide *Mendicare.* Qui mittuntur ne se excusent, *Exa. c. 1 n. 5, II, 2; P. 7 c. 1 n. 2, II, 108; c. 2 n. 1, II, 106; c. 3 n. 1, II, 110.* Missiones nemo sibi per se vel per alium apud Summum Pontificem procuret, *Bul.*, I, 25; *P. 7 c. 1 n. 2, II, 108*; neque indirecte, *P. 7 c. 3 n. 1, II, 110*; neque de eis agat cum Principibus, Communitatibus etc., nisi Superiore volente, *P. 7 c. 2, K, II, 110.* Licet repraesentare Superiori motus animi, qui in contrarium occurrunt, cum indifferentia, *Exa. c. 8, A, II, 23; P. 5 c. 4, F, II, 92; P. 7 c. 2, I, II, 110; R. 3 Miss., III, 19.*

Fiant identidem missiones ab omnibus Sacerdotibus non impeditis, *Instr. 15 c. 2 n. 8, III, 376.* Potest Praefectus spiritus breves obire missiones, *Instr. 10 n. 10, III, 362*; et Confessarii menstruas, *Instr. 15 c. 2 n. 8, III, 376.* De missionibus Patrum tertiae Probationis, *R. 7, 8, 17 Instruct., III, 119, 120, 264.* Vide *Ministeria.*

In missionibus quae quibus loca et opera praefenda. Ad quid attendendum, *P. 7 c. 1 n. 1, E, II, 108; c. 2, D, E, II, 107, 108.* Facultas Superioris localis suos mittendi ad loca vicina, etiam Praefectum spiritus, *P. 7 c. 1 n. 7, II, 104; R. 42 Praep., III, 102; Instr. 4 n. 3, III, 350; Instr. 10 n. 10, III, 362; Instr. 15 c. 2 n. 8, III, 376.* Quando Provincialis suos poterit extra Provinciam mittere, tum vivente, tum mortuo Generali, *R. 112, 113 Prov., III, 84.* Ad missiones transmarinas quomodo mittet, *C. 16 d. 10, II, 427.* Facultas eos mittendi intra suam Provinciam, *R. 106 Prov., III, 84.*

Cum Pontifex non limitat tempus missionis, intelligitur ad tres menses, vel ut opus erit, *P. 7 c. 1 n. 6, II, 104.* Tunc potest Superior missos revocare, *Bul.*, I, 14; *P. 9 c. 3, G, II, 183; R. 111 Prov., III, 85.* Tempus non est definitum nisi pro maiori servitio Dei, vel qualitate negotiorum. In Missionariis revocandis, vitetur causa iusta offensionis vel malevolentiae, *P. 7 c. 2, H, II, 109; C. 1 d. 69, II, 171; R. 110 Prov., III, 84.* De missionibus duorum aut trium hebdomadarum, *Instr. 4 n. 3, III, 350.*

Gratiae agenda Regi Catholico ob magnos sumptus in Missionibus indicis factos, *C. 8 d. 36, II, 354*; et Principi Paderbornae, monasteriensi Epi-

Quo mittendi.

Duratio missionis.

Quinam et quomodo mittendi.

scopo, ob fundatas 15 Missiones in Germania et apud Sinas et Iapones, *C. 12 d. 27, II, 395.*

De Iudicibus Conservatoribus non eligendis in Missionibus, *Comp. priv., I, 557 n. 145.*

Sodalitas missionis, *Bul., I, 373, 379; Comp. priv., I, 661.* Sodalitas Propagationis fidei in Missionibus exteris, *Bul., I, 403.*

MISSOURIANA Provincia. Vice Provinciae missourianae Procurator, Episcopus P. Miège, ex aequitate in Congregationem generalem admissus, *C. 22 d. 5, II, 485.* Ius ad Congregationem generalem Provinciae missourianae concessum, *C. 23 d. 11, II, 500.* Europae Provinciis aequiparatur, *C. 24 d. 9, II, 516.*

MITTENDI ad Congregationem, Vide *Congregatio Provincialis* § Electiones faciendae. De mittendis in Americam sociis, *C. 20 d. 23, II, 474.* Servanda in mittendis ad aliam Provinciam vel intra eandem subditis, Vide *Missiones; Mutationes.*

MODESTIA. Regulae modestiae sunt, *III, 13, 14.* Exactissima earum observatio omnibus commendatur. Superiores non sint negligentes in re, quam S. Pater tanti momenti esse existimavit, *C. 20 d. 17, II, 473; C. 22 d. 44 n. 7, II, 495.* Modestia est signum humilitatis et pacis internae, *P. 3 c. 1 n. 4, II, 43; R. 29 Sum., III, 6; R. 1 Mod., III, 13; facit ad aedificationem, P. 4 c. 4 n. 6, II, 61; R. 8 Schol., III, 24, 224.* Tangatur nullus, etiam loco, *R. 34 Com., III, 12.* Nullus cubiculo egrediatur nisi decenter vestitus, *R. 13, III, 10.* Servanda modestia in refectioe corporis, *P. 3 c. 1 n. 5, II, 44; R. 30 Sum., III, 6; R. 12 Praef. ref., III, 155; in loquendo, et cum nobis est diversa sententia, R. 28 Com., III, 11.* Commendatur Magistris in refellendis opinionibus et auctoribus, *C. 5 d. 41 n. 5, II, 274; R. 28 Com., II, 11; R. 5 Prof. sup. Fac., III, 173; Socio Provincialis apud alios de Provincia, R. 7 Soc. Prov., III, 89; Scholasticis nostris, P. 4 c. 4 n. 6, II, 61; R. 8 Schol., III, 24; Rat. St. R. 7 Schol., III, 224; praesertim in disputationibus, P. 4 c. 6 n. 10, II, 65; c. 13 n. 3, II, 77; R. 6 Schol., III, 24; Rat. St. R. 5 Schol., III, 223; peregrinis, R. 9 Peregr., III, 23; Novitiis, R. 48 Mag. Nov., III, 126; R. 4 Soc. Mag., III, 131; Aedituo, R. 2 Aedit., III, 147; Discipulis exteris, in templo potissimum et in schola, R. 45 Praef. St. inf., III, 199; R. 43, 44 Prof. cl. inf., III, 208; R. 10, 14 ext. audit., III, 227, 228.*

MODI eligendi, Vide *Electio.* De tribus modis orandi, *Direct. c. 37, III, 547-549.*

MONARCHIA. Gubernationem Societatis monarchicam esse decrevit S. Ignatius, sed prudenter temperatam, *Bul., I, 120.*

MONIALES. Exemptio Nostrorum a cura, correctione seu visitatione aut inquisitione Monialium et ab earum confessionibus audiendis, *Bul., I,*

17, 351; Comp. priv., I, 575, 636. Cur Nostri non debent curam mulierum Religiosarum vel aliarum quarumcumque suscipere, ut ordinarie illarum confessiones audiant vel ipsas regant. Sed nihil repugnat semel unius Monasterii confessiones ob speciales causas audire, *P. 6 c. 3 n. 5, II, 100; R. 47 Praep., III, 102; R. 68 Rect., III, 114.* Cura Monialium aliena est ab Instituto nostro, plena periculis et oblocutionibus. Ab omni illarum directione ac promotione abstinendum, *C. 7 d. 56, II, 334.* Curandum ut Nostri Carpii a cura Monialium removeantur, *C. 8 d. 11, II, 346.* De cura Monialium standum Constitutionibus et Decretis, *C. 23 d. 40, II, 510.* Nulla reformandi Moniales cura admittenda a Missionariis, *R. 19 Miss., III, 21.* Aetate non maturi non frequentent Monasteria Monialium. Iis, quibus permittatur, liceat accedere tantum ad tradenda Exercitia vel pro excipiendis extraordinarie confessionibus. Si qui frequentius accedere debeant, id fiet ob graves et iustas causas, et ex speciali licentia, *C. 20 d. 12 n. 9, II, 471, 472.* Facultas absolvendi a reservatis peragentes Exercitia vel diem praeparationis ad mortem in Monasteriis de licentia Superiorum, *Bul., I, 303, 305; Comp. priv., I, 517.* Quatenam Ordinarii licentia requiratur ad Monialium confessiones audiendas, *Bul., I, 417; Comp. priv., I, 529, 530; quatenam Societatis licentia, Comp. priv., I, 517 n. 10.* De Confessariis extraordinariis Monialium, *Comp. priv., I, 530, 636.*

Nihil repugnat aliquando apud Moniales concionari, si postulent ii, qui eis praesunt, *R. 47 Praep., III, 102; R. 68 Rect., III, 114.* eos, qui biennio recolunt Theologiam, habendis concionibus in ecclesiis vel in Coenobiis Virginum, quam minime potest, occupet Rector, idque consulto Provinciali, *Rat. St. R. 5 Rect., III, 166.* Ut Scholastici ad officium concionandi formentur, iuvat eos se in concionibus in Monasteriis exercere, *P. 4 c. 8, C, II, 70.*

Monialium Coenobia Nostri ad aegrotantium confessiones audiendas nullo modo ingrediantur, *Ord. Gen. c. 2 n. 11, III, 260.* Vide *Conservatoria; Confessiones; Mulieres; Socius exeuntium.*

MONITA generalia sunt, *Ord. Gen. c. 4, III, 267-270.* Legantur singulis annis ad mensam, *C. 16 d. 38, II, 432.*

Praefectus Studiorum monita salutaria per classes tradat, *Rat. St. R. 21 Rect., III, 163.*

MORALIS Philosophia, Theologia, Vide *Philosophia; Theologia.*

MORBUS, Vide *Infirmi.*

MORES, Vide *Scholastici externi; Castitas.*

MORIBUNDI ex Nostriis quomodo Iesum glorificabunt et proximum aedificabunt, *P. 6 c. 4 n. 1, II, 101.* Iuvandi Sacramentis et orationibus et aliquorum delectorum ex Nostriis visitatione et auxiliis, pro arbitrio Superioris. Plures morien-

Conciones.

Ingressus
in Coenobia.

Cura, confes-
siones
Monialium.

tibus assistant, *P. 6 c. 4 n. 1, 2, II, 101*; *R. 14 Infirm.*, *III, 150*. Discant Scholastici modum moribundos iuvandi. Habeatur compendium de modo moribundos iuvandi ad bene moriendum, *P. 4 c. 8 n. 7, G, II, 70, 71*. Quomodo cum moribundis se gerent Sacerdotes, *R. 28 Sac.*, *III, 16*. Vide *Infirmi*; *Directorium*.

MORS. Meditatio mortis avocat ab amore visibilibus; rarissime omittenda in Exercitiis, *Direct. c. 15 n. 4, III, 526*. De votis Novitiorum in articulo mortis, *Comp. priv.*, *I, 638*. Indulgentiae, quas in articulo mortis lucrari licet, Vide *Indulgentia*. Facultas absolvendi a reservatis peragentes diem praeparationis ad mortem, *Bul.*, *I, 802, 808, 805*; *Comp. priv.*, *I, 517*. Vide *Sodalitates Bonae Mortis*; *Defuncti*.

MORTIFICATIO. Quaerenda continua in rebus omnibus mortificatio, *Exa. c. 4 n. 46, II, 16*; *R. 12 Sum.*, *III, 5*. Ad eam confert vestitus, *P. 3 c. 2, C, II, 52*. Multitudo immortificatorum nec ordinem fert nec unionem, *P. 8 c. 1 n. 2, II, 113*. Vide *Abnegatio*; *Poenitentiae*.

MULIERES. Mulierum superfluae visitationes resecandae, *Ord. Gen. c. 2 n. 13, III, 260*; *Instr. 15 c. 2, III, 375*. Eas invisere, ad eas scribere, nisi in necessitate aut cum spe magni fructus, Nostros non sinat Superior; nec hoc permittat nisi viris valde probatis et prudentibus, *R. 72 Praep.*, *III, 104*; *R. 70 Rect.*, *III, 114*; *Ord. Gen. c. 1 n. 9, III, 256*; *Instr. 3 n. 9, III, 348*. Earum visitatio, praesertim in missionibus, generatim interdicta. Eae non domi, sed in ecclesia audiantur, *C. 6 d. 39 n. 1, II, 311*; *Ord. Gen. c. 1 n. 18, III, 258*. Quomodo extra confessiones alloquendae, *C. 7 d. 80 n. 13, II, 338*; *R. 17 Sac.*, *III, 15*; *R. 2 Aedit.*, *III, 148*; *R. 12 Ianit.*, *III, 151*; *Instr. 3 n. 3, III, 346*. Omnes Ordinationes et monitiones de visitatione mulierum recognoscendae, *C. 6 d. 7, II, 291*; enumerantur, confirmantur, *C. 6 d. 43, II, 313*; *Instr. 15 n. 2, III, 375*. Instructio pro Sacerdotibus non amplius ex obligatione legenda, *C. 7 d. 91, II, 341*. Familiaritas earum, praesertim pauperum, vitanda. Sacerdotes non faciant ipsis eleemosynas nisi cum facultate Superioris, atque aliena potius manu, *R. 22 Sac.*, *III, 15*; *Instr. 15 n. 6, III, 376*. Singulis mensibus investiget Superior quomodo statuta de visitatione mulierum serventur, *Instr. 15 c. 2 n. 1, III, 276*; et Provincialis in visitatione, *Ord. Gen. c. 1 n. 9, III, 256*. Mulieribus in templo locus sit separatus, *R. 25 Praef. eccl.*, *III, 142*.

Quomodo danda eis Exercitia, *Instr. 3 n. 3, III, 347*; *Direct. c. 9 n. 16, III, 519*.

Benedictio mulieris post partum, *Comp. priv.*, *I, 533 n. 65*.

Facultas instituendi Sodalitates B. M. V. etiam mulierum, *Bul.*, *I, 298*; *Comp. priv.*, *I, 660 n. 516*.

Vide *Clausura*; *Confessio*; *Moniales*; *Socius exeuntium*; *Visitationes*.

MULTIPLICITAS Collegiorum vitanda, Vide *Collegia*.

MUNDITIES omnibus curanda; confert ad valetudinem et aedificationem, *R. 19 Com.*, *III, 11*. Commendatur, *R. 10, 12 Min.*, *III, 186*; *R. 31 Praef. eccl.*, *III, 143*; *R. 8 Praef. bibl.*, *III, 146*; *R. 4 Infirm.*, *III, 149*; *R. 23, 24 Aedit.*, *III, 149*; *R. 1-4 Praef. ref.*, *III, 154*; *R. 5 Disp.*, *III, 154*; *R. 1, 2 Coq.*, *III, 156*.

MUNDUS, SAECULARIA. Qui vult ingredi Societatem, omnino decernat saeculum et eius inordinatum affectum relinquere, *Exa. c. 3 n. 13, II, 7*; *c. 4 n. 1, 7, II, 9, 10*; *R. 8 Sum.*, *III, 4*. Abhorrendum a mundo, et contraria iis, quae mundi sunt, amplectenda, *Exa. c. 4 n. 7, 44, II, 10, 16*; *R. 11 Sum.*, *III, 4*. Mundus eiusque vanitates sub pedibus conculcanda, *P. 3 c. 2, C, II, 52*. Prorsus ab hoc saeculo eiusque pompis ac vanitate recedendum, *Exa. c. 4 n. 11, II, 10*. Omnis rerum temporalium contemptus iuvat ad unionem in Societate, *P. 8 c. 1 n. 8, II, 115*. Saecularia non sine fructu narranda, *R. 37 Com.*, *III, 12*; *Instr. 13 c. 9 n. 3, III, 372*. Mundi spiritus, qui superbiae est, omnis subiectionis impatiens, a nobis arcendus, *C. 21 d. 27, II, 482*. Vide *Negotia*; *Vana*.

MUNUS. Abdicatio muneris, Vide *Abdicatio*. Quo munere fiat applicatio ad Provinciam, Vide *Applicatio*. Munera, in quibus magis exercetur humilitas et charitas, obeunda, *P. 3 c. 1 n. 22, II, 46*; *R. 19 Sum.*, *III, 5*. Vide *Ambitio*; *Dignitas*; *Officia*; *Superiores*.

MUNUSCULA, quae magnatibus ad res maiores ab ipsis obtinendas offerri solent, ne offerantur, *P. 6 c. 2 n. 9, II, 96*. Munuscula, clanculum data vel accepta, diligentissime caveantur, *Instr. de sp. c. 5 n. 2 § 2, III, 337*. Concionatores donaria non facile admittant, praesertim a feminis, *Instr. 2 n. 8, II, 345*. Vide *Dare et accipere*; *Donationes*; *Praemia*.

MURMURATIO contra Superiorem, *Industr. c. 14 n. 5, III, 429-431*.

MUSICA a Nostris non addiscenda, nisi cum expressa Generalis venia, *C. Poloc. 5 d. 5, II, 464*. Quinam libri musici Nostris interdicti, *Ord. Gen. c. 2 n. 1, III, 259*. Instrumenta musica Domi ne habeantur, *P. 3 c. 1 n. 14, M, II, 45, 49*; *R. 36 Praep.*, *III, 101*; *R. 36 Rect.*, *III, 111*. Vide *Cantus*.

MUTATIO gradus, Vide *Gradus*.

De mutationibus personarum, *R. Prov. c. 13, III, 84, 85*. Possunt a Generali fieri intra vel extra Provinciam, *P. 9 c. 3 n. 2, 9, II, 130, 131*; et a Provinciali intra suam, *R. 105 Prov.*, *III, 84*. Quos Professos et quo mutare possit Vicarius ante vel post Congregationem provincialem, *Offic. Vic. n. 11, III, 50*. Cognita morte Generalis, ne

Gradus.
Personarum.

Mutatio

mittantur extra Provinciam qui ius suffragii habent in Congregatione provinciali, nisi causa siturgens et cum consilio Consultorum, *R. 113 Prov., III, 84*. De transmutationibus personarum extra Provinciam, *C. 7 d. 60, II, 334; R. 112 Prov., III, 84*.

Saepe mutationes sunt utiles vel necessariae. Non fiant sine causa alicuius momenti, nec cum detrimento eorum, a quibus aliqui removentur. Serventur edicta regia, vitetur Principum offensio, *C. 2 d. 12, can. 32, II, 197, 535; R. 105 Prov., III, 84*. Consultores subinde mutandi, *Ord. Gen. c. 1 n. 11, III, 257*. Occasione missionum mutentur interdum Confessarii, ne angustus sit fructus, *Instr. 3 n. 10, III, 349*. Qui in aliquo Collegio male se gerit, ad aliud non mittatur, nisi iuvetur ubi deliquit. Superior, ad quem quis mittitur, informandus, *C. 7 d. 80 n. 2, II, 337; R. 117 Prov., III, 85; Instr. de sp. c. 1, Radices n. 6, III, 328; Instr. 1 n. 2, III, 342*. Qui negotiis saecularibus sit deditus, an removendus, *C. 8 d. 56, II, 358. C. 9 act. 38*. De removendis Superioribus, Vide *Superiores* §§ *Mutatio et Punitio*. De mutandis vel non mutandis a Superiore Officialibus, Vide *Officiales*.

MUTILATIO membrorum, Vide *Membra*.

Mutuum
pecuniae.

MUTUUM. Nostris non licet pecunias accipere ad cambium vel mutuum, *Comp. priv., I, 539 n. 88*. Prohibetur in virtute sanctae obedientiae ne quis sine expressa Superioris facultate ab ullo externo mutuam accipiat pecuniam, *C. 16 d. 28, II, 430; Cens. et praec. c. 4, II, 572*. In concedenda Superioribus facultate ad pecuniam mutuo accipiendam sit difficilis Provincialis, *Instr. ult., pro Prov. n. 10, III, 390*. Severe prohibetur ne quis quocumque praetextu pecuniam collocet ad lucrum, *C. 16 d. 16, II, 428*. Nec Rectori nec Procuratori licet externis mutuam dare pecuniam publicam Collegii vel Domus sine expressa facultate Superioris, *C. 17 act. 33*. Quid possit Procurator Assistentiae circa mutuam pecuniam dandam vel accipiendam, intelliget ex Generali, *R. 6 Proc. Assist., III, 72*; et Procurator Provinciae ex Provinciali, *R. 6 Proc. Prov., III, 94*.

Aliarum
rerum.

Praefectus ecclesiae sine Superioris facultate nihil ab externis mutuatur ad ornandum templum. Quae cura adhibenda, si aliquid ita mutuatur, *R. 21 Praef. eccl., III, 142*. De libris extra Domum commodatis, *R. 12 Praef. bibl., III, 146*.

MYSTERIA Rosarii quomodo meditanda sint, doceantur Coadiutores, *P. 4 c. 4 n. 4, C, II, 61, 62; R. 59 Mag. Nov., III, 128; R. 7 Praef. sp., III, 140*. De mysteriis vitae et Passionis D. N. I. C. meditandis, Vide *Meditationes*.

P. NATALIS, Vide *Constitutiones* § *Scholia*; *Recreatio* § *Catalogus P. Natalis*.

NATIO. Nationes diversae peculiari affectu prosequendae, *P. 10 n. 11, II, 145; R. 43 Sum.,*

III, 8; R. 30 Com., III, 11. Assistentes eligendi ex variis nationibus, *C. 2 d. 20, 22, II, 199*. Ex quibus nationibus pro hac vice eligendi, *C. 20 d. 4, II, 468*. Vide *Deputati*.

NEAPOLITANA Provincia. Decretum ut suffragia pro mortuis huius Provinciae tantum in ea fierent; pro mortuis vero Provinciae russiacae, sufficeret Missa hebdomadaria, *C. Poloc. 5 d. 5 n. 3, II, 464*.

NEGLIGENTIA. Damna remissionis, *Instr. de sp. c. 1 n. 2, III, 324; c. 2 n. 4, III, 330*. Vide *Superiores* § *Gubernatio*; *Executio*.

NEGOTIA quomodo tractanda in Congregatione, Vide *Congregatio*. Quatenam ad Procuratores pertineant et quomodo tractanda, *R. 2-8 Proc. Gen., III, 69, 70; R. 2, 7, 8 Proc. Assist., III, 72; R. 2-4, 8, 11, 20 Proc. Prov., III, 94-96; R. 17, 18 Proc. Coll. et Dom. Prob., III, 117*. De negotiis romanis, *R. 21 Proc. Prov., III, 96*. Negotia aliorum apud Superiorem tractare quomodo liceat, *Ord. Gen. c. 4 n. 12, III, 269*. Cum quis, iter faciens, transit per locum, ubi Domus vel Collegium Societatis sit, negotia non tractet sine Superioris eiusdem consilio et directione, *R. 48 Com., III, 13*. In aliena Provincia non tractentur sine licentia Praepositi illius Provinciae, *C. 23 d. 35, II, 508*. Peragentes Exercitia negotiis non detinendi, *C. 7 d. 25 n. 4, can. 4, II, 326, 552*. Negotia et actiones ex Regulis electionis dirigantur, *Direct. c. 10 n. 13, III, 521; c. 25 n. 9, III, 536*. De expensis ad negotia tractanda, Vide *Expensae*.

Negotia
Nostrorum
et externorum.

Nemo cuiusquam negotii, etiam pii, sine facultate Superioris curam suscipiat, nec ad id operam suam promittat, aut se propensum ostendat. Saecularia negotia, qualia sunt testamentariorum vel executorum vel Procuratorum rerum civilium, multo magis aversanda, *P. 6 c. 3 n. 7, D, E, II, 100, 101; R. 45 Sum., III, 8; R. 41 Com., III, 12*. Multo magis id convenit Generali; quando tamen et quomodo suscipi debent, *P. 9 c. 6 n. 4, B, II, 139, 141*. Cavendum diligentissime ne Nostris negotiis saecularibus, ad amicos, consanguineos etc. pertinentibus, occupentur, nisi forte iudicio Superioris charitas aliud suadeat. Intra nostri Instituti limites iuvandi sunt proximi. In hoc errantes, praesertim Superiores, corrigantur, *C. 5 d. 48, 49, 80, can. 13, II, 276, 288, 548; Ord. Gen. c. 4 n. 19, III, 270*. Nemo tribunalibus se sistat, litesve propinquorum etc. dirigat aut prosequatur, curam administrandi illorum bona suscipiat, ad ecclesiasticas aut saeculares dignitates muniave promoveat. Facultas Generali reservatur. Pro piis negotiis propinquorum, benefactorum, pauperum etc., quatenam a Superiore loci facultas concedi possit; transgressores puniantur, *C. 7 d. 13, can. 18, II, 319, 554*. Externorum negotia Romae non tractentur nisi iudicio Generalis, quando id postulet charitas aut gratitudo So-

Negotia
externorum.
praesertim
saecularia.

cietatis, *R. 3 Proc. Assist.*, III, 72; *Ord. Gen. c. 4 n. 2*, III, 267. De saecularibus negotiis aut inutilibus, aut ab eo, qui scribit, alienis, litterae nihil contineant, *Ord. Gen. c. 4 n. 4*, III, 268. Post visitationem moneatur a Provinciali Generalis, si quem invenerit negotiis saecularibus deditum, et quanam remedia adhibita. Is primo tempore removendus, *C. 8 d. 56*, II, 358; *C. 9 act. 38*.

Tractatio rerum Status et politicarum graviter Nostris interdicta; in his publicis negotiis ne se immisceant; remedia, si opus sit, huic malo adhibenda. Ab omni specie mali abstinendum, *C. 5 d. 47*, II, 275. Confirmatur hoc decretum, *Bul.*, I, 183. Negotia rationis Status in virtute sanctae obedientiae sub gravissimis poenis tractanda prohibentur. Serio invigilent Superiores. Propensi ad has res loco mutantur, *C. 5 d. 79, can. 12*, II, 288, 547; *Cens. et praec. c. 5 n. 4*, II, 573; *R. 7 Revis. n. 4*, III, 67; *Ord. Gen. c. 4 n. 18*, III, 270. Confirmatur; quae sint haec negotia explicatur, *C. 7 d. 46, can. 13*, II, 332, 553. Confessarii Principum ne se implicant negotiis externis ac politicis, *Ord. Gen. c. 11 n. 4*, III, 282. Negotia politica nobis esse interdicta ipsis Principibus significetur, si nostram in his rebus operam exposcant, *n. 16 d. 26*, II, 430. Omnis tractatio in epistolis de rebus et negotiis Principum prohibetur. Revisores litterarum diligenter epistolas examinent, *C. Poloc. 3 d. 7*, II, 457. Commendatur cura spiritualis virorum, praesertim operariorum et pauperum; sed Nostris ne se rebus temporalibus administrandis vel politicis tractandis immisceant, *C. 24 d. 20 d. 4*, II, 520.

De modo agendi politico, Vide *Politica*.

NEGOTIATIO. Quae speciem habent negotiationis, in colendis agris, vendendis in foro fructibus etc., sunt Nostris prohibita, *C. 2 d. 61, can. 25*, II, 207, 533. Studiosae devitanda omnis species negotiationis aut quaesiti lucri, *R. 5 Proc. Assist.*, III, 72; *R. 5 Proc. Prov.*, III, 94; *R. 12 Proc. Coll.*, III, 116. Exempla negotiationis: 1. Conducere agros alienos ut ex his lucrum facias; 2. emptio rei, ut carius postea vendatur; 3. typographiae sumptus pro edendis Nostrorum libris suppeditare, exempla quoque damno lucroque nostro vendenda accipere; 4. typographiam habere, in qua libri excusi externis divendantur; exceptiones, *C. 7 d. 84*, II, 339; *Ord. R. P. Bechx n. 17*, III, 317. Circa conductionem praediorum standum antiquis Decretis, *C. 21 d. 11*, II, 478. Praedia ampla, quae non sine externorum offensione possidentur, commutari curet Generalis, *C. 7 d. 85*, II, 340. Vide *Libri* § Scriptio et editio.

Negotiatio in electione, Vide *Ambitus*.

Negotiationes, Vide *Intercessiones*.

NOBILES Convictores, Vide *Convictores*.

NOBILITAS, si caetera adsint, facit hominem magis aptum ad Societatem, *P. 1 c. 2 n. 13*, II,

29; singillatim de Generali, *P. 9 c. 2, C.*, II, 180.

NOMINA Nostrorum prope ostium scripta sint, *R. 1 Ianit.*, III, 151; propria signent egredientes Domo, *R. 46 Com.*, III, 12. Censuris librorum a Revisoribus subscribenda, *R. 5 Revis.*, III, 66. De signandis schedis in electione Generalis, *Form. n. 38, 44*, II, 584, 586.

Nomina singulorum Discipulorum a Praefecto in album referantur, *R. 11 Praef. St. inf.*, III, 196; eorum, qui scribunt ad praemia, diligenter obsignentur, *R. 6 Praemior.*, III, 201; eadem resignat Rector cum Praefecto, *R. 10*, III, 202. Discipuli Confessariis suum in schedula descriptum tradant nomen, *R. 9 Prof. cl. inf.*, III, 204.

Nomen Don, ubi est insigne nobilitatis saecularis, omnino tollatur, *C. 2 d. 85, can. 2*, II, 210, 530. Nostris nomine Doctoris vel Magistri ratione gradus inter se non utantur, *R. 64 Prov.*, III, 80. Nomen Superintendens et officium non usurpandum nisi pro arbitrio Generalis, *C. 2 d. 86, can. 34*, II, 210, 535.

NOMINATIONES Superiorum, Vide *Superiores* § Designationes.

NOTARIUS. Facultas eos deputandi, *Comp. priv.*, I, 636. De Notario Universitatis ad fidem de gradibus externorum faciendam, *P. 4 c. 17 n. 4, F.*, II, 83, 84.

NOTITIA per confessionem habita nullo modo utendum, Vide *Sigillum sacramentale*. De notitia obitus cuiusque significanda, Vide *Defuncti*.

NOVENA. Indulgentia in novena S. Stanislai, *Comp. priv.*, I, 610.

NOVENNALIS Congregatio, Vide *Congregatio*.

NOVITAS opinionum, Vide *Opiniones*; *Doctrina Societatis*.

NOVITIATUS, Vide *Biennium*; *Novitii*.

NOVITII dicuntur esse de Societate lato modo; sed possunt ipsis communicari privilegia, gratiae, indulgentiae etc. Societati concessae, *Comp. priv.*, I, 544; *P. 5 c. 1, A § 1, 5*, II, 86; ipsi tamen non dicere debent ex Societate se esse, *Exa. c. 4 n. 17*, II, 11. Superiores eos admittunt ad Societatem et ad vota iuxta Societatis morem, *Bul.*, I, 92, 121; *Comp. priv.*, I, 637; et tam in hoc quam in dispensando cum eis, omnem retinent auctoritatem, in Constitutionibus expressam, *Bul.*, I, 126; *Comp. priv.*, I, 637. Quomodo se gerere debent cum Magistro Novitiorum, *P. 3 c. 1 n. 12*, II, 45. Declarantur aliqua Constitutionum loca circa Novitios, *C. 4 d. 50, 67*, II, 258, 261.

Novitii possunt probari in Collegiis, *Exa. c. 4 n. 9, 16*, II, 10, 11; *P. 4 c. 6, C § 2*, II, 66; vel in Domibus, *Exa. c. 1, B*, II, 3; *c. 4 n. 16*, II, 11; *P. 3 c. 1 n. 17*, II, 47; *P. 4 c. 2, D*, II, 58; *C. 1 d. 60*, II, 170. Ex prima Novitiorum institutione pendet maiori ex parte eorum profectus et spes Societatis, *R. 1 Mag. Nov.*, III, 120. Studium,

Status,
institutio
Novitiorum.

in quod incumbit, sit abnegatio, humilitas omnesque virtutes, *P. 3 c. 1 n. 27, II, 47*; quae supponuntur, ut fundamentum, in iis, qui educuntur ad studia, *P. 4 Prooe., II, 53*. Vacent mortificationi et poenitentis, *Exa. c. 4 n. 41, II, 15*; et sex praecipuis experimentis, *Exa. c. 4 n. 9, 16, II, 10, 11*; *R. 27 Mag. Nov., III, 124*. Probenitur non litterarum, sed mortificationis studio vacando, *C. 2 d. 14, can. 1, II, 197, 530*. Obedientia et paupertate probentur, *P. 3 c. 1 n. 7, 8, 23, V, II, 44, 47, 50*; *R. 42 Mag. Nov., III, 126*. Procurent continuum puritatis ac virtutum augmentum, *Exa. c. 4 n. 41 § 2, II, 15*. Ad Collegia tempore vacationum generalium ordinarie educendi non sunt Novitii, *Instr. 16 n. 1, III, 378*.

Quaenam Novitiis de Instituto et quomodo explicanda, *R. 44 Mag. Nov., III, 126*. Probe instructi a Regulis sint, *Instr. 16 n. 1, III, 378*. Explicetur ipsis doctrina christiana ac modus bene et cum fructu confitendi, communicandi, Missam audiendi et in eadem ministrandi, orandi, meditando et legendi; cureturque ut memoria teneant quae didicerint, *Exa. c. 4 n. 25, II, 12*; *P. 3 c. 1 n. 20, II, 46*; *P. 4 c. 4, B, C, II, 61, 62*; *R. 45 Mag. Nov., III, 126*. Instruantur quomodo interius et exterius sese habere debeant, *P. 3 c. 1 n. 12, II, 45*. Discant quomodo vincenda tentationes et acquirendae verae et solidae virtutes, *P. 3 c. 1 n. 10, II, 44*.

Quaenam magis Novitiis explicanda, *R. 15, 19, 57 Mag. Nov., III, 122, 123, 127*. Animi promptitudo ad serviendum Deo in re quavis. Indifferentia ad gradus Societatis, et promissio ingrediendi Societatem, *C. 5 d. 50 n. 1, II, 276*. Manifestatio defectuum, tum suorum tum alienorum, *C. 6 d. 34, can. 10 n. 6, II, 306, 552*; *C. 7 d. 80 n. 16, II, 338*; *Ord. Gen. c. 15 p. 2 n. 9, III, 292*; *Instr. 16 n. 3, III, 378*. Promissio abdicandi se bonis, *C. 7 n. 17, in fine, II, 321*. Dispositio ad iudicium suum submittendum, sentiendumque ut fuerit constitutum in Societate, si quando contra communem opinionem senserint, *C. 5 d. 50 n. 2, II, 277*. Renovatio votorum potest habere vim primae nuncupationis, *C. 8 d. 22, c. 4, II, 350, 557*.

Quibus de rebus crebro monendi, *P. 3 c. 1 n. 26, II, 47*; *P. 6 c. 1 n. 1, II, 93*; *P. 10 n. 2, II, 142*; *R. 46 Mag. Nov., III, 126*. De quibus monendi cum ad Collegia mittuntur, *Instr. 6 n. 7, III, 354*. Qui libri eis tradendi, *R. 8 Mag. Nov., III, 121*.

Coadiutores in quibus instruendi, *R. 59, 60 Mag. Nov., III, 128*. Vide *Coadiutores temporales*.

Vide *Indifferentia*; *Gradus*; *Manifestatio*; *Bona*; *Doctrina Societatis*; *Ratio conscientiae*.

Deputatio ad conficiendam formam, quae in Domibus Probationis tenenda est, *C. 2 d. 28, II,*

201. Ordo Novitiatus confectus ad Generalem relicitur, *C. 3 d. 31, II, 225*. Missa, collationes, exercitia corporalia, memoriae exercitium, recreatio et silentium, *R. 71-79 Mag. Nov., III, 129*. Novitii et eorum Magister in refectorio habent mensam designatam, etiam in Domibus Probationis coniunctis Collegio vel Domui Professae, *R. 5, III, 121*. Curet Socius Magistri ne Novitiis desint necessaria ad valetudinem; foveat charitatem, utatur opera Manuductoris, *R. 7, 9, 10 Soc. Mag., III, 131, 132*.

Novitii Sacerdotes non possunt sacramenta administrare nisi cum peculiari approbatione Superioris. Debent etiam privatim exerceri in ritibus Missae, *Exa. c. 5 n. 7, II, 18*. Sacerdotes, qui nullum aut fere nullum his initiis habuerunt tirocinium, non admittantur ad gradum quin tertium annum probationis absolverint, *C. 20 d. 8, II, 470*. Secundo Novitiatus anno nemo, qui Sacerdos non sit, mittatur ad docendum in aliquo Collegio, aut ad invigilandum pueris in Convictu. Sacerdotes saltem unum annum integrum peragant in Domo tirocinii, nec toto eo tempore permittantur occupari in sacro ministerio, *C. 20 d. 12 n. 3, 4, II, 471*. Sacerdotes celebrant quo die vota emittunt, *Ord. Gen. c. 1 n. 12, III, 257*.

Orent ultra horam, sed non obligantur ordinarie ad duas, *P. 4 c. 4 n. 3, 4, B, C, II, 61, 62*; *C. 1 d. 97, II, 177*; *R. 69, 77 Mag. Nov., III, 128, 129*. Dispensari potest ut in oratione ante coenam orare simul possint, *C. 4 d. 59, II, 260*.

Quales eis concedendae vel imponendae poenitentiae, *R. 6, 40, 43 Mag. Nov., III, 121, 125, 126*; *R. 10 Soc. Mag., III, 132*.

Quinam assignandi ut cum eis loqui possint. Silentium quando et quomodo servabunt, *P. 8 c. 1 n. 3, D, II, 43, 48*; *R. 55, 79 Mag. Nov., III, 127, 129*; si cum aliis sine facultate egerint, puniantur, *R. 54, III, 127*. Hora recreationis quomodo pie transigenda, *R. 74, 78, III, 129*. Eorum recreationi intersit Socius Magistri, *R. 8 Soc. Mag., III, 132*. Si probatio fit in Domo Professae vel Collegio, Novitii in recreatione separati sint, *R. 34 Mag. Nov., III, 125*. Quando et quomodo cum externis loquendum, *P. 3 c. 1, B, II, 48*; *R. 52 Mag. Nov., III, 127*. Vitanda communicatio verbo aut scripto cum iis, qui Novitios a bono proposito remove possint, *Exa. c. 4 n. 6, II, 9*; *P. 1 c. 4 n. 4, II, 33*; *P. 3 c. 1 n. 2, A, B, II, 43, 48*. Si a consanguineis sollicitentur, an alio transmittendi, *P. 3 c. 1, A, II, 48*; *R. 50 Mag. Nov., III, 126*. Vide *Consanguinei*.

Non assignentur in socios iis, qui adeunt domos saecularium, *R. 53, III, 127*.

Intra biennium nullus eis certus habitus Societatis detur. Eorum vestitus servire debet mortificationi et abnegationi. Convenientiore eo, quem attulerunt, dare poterit Superior, vel permittere

Novitii
Sacerdotes.

Oratio.

Poenitentiae.

Recreatio,
silentium.

Vestitus.

Ordo
Novitiatus.

Novitii

pretiosiore, quem attulerunt, *Exa. c. 1 n. 13, F, II, 3, 4; P. 1 c. 4 n. 4, II, 39; P. 3 c. 2, C, II, 52; P. 6 c. 2 n. 15, M, II, 96, 98; C. 1 d. 68, II, 171; R. 40, 41 Mag. Nov., III, 125. Vide Vestitus.*

Confessiones.

Magister Novitiorum in Domo separata habet omnes aliorum Rectorum facultates, *R. 5 Mag. Nov., III, 121*; quid in conjuncta Collegio vel Domui Professae, *R. 7, III, 121*. De reservatis Novitiorum confirmanda praxis, si Generali placuerit, *C. 10 act. 47. Vide Confessio Nostrorum; Reservatio. Vide etiam Admittere; Doctrina christiana; Experimenta; Toni; Examen; Cubicula; Vota Nostrorum.*

NOVUS. Novae consuetudines non introducendae, nisi suo Superiore approbante, *R. 5 Praep., III, 98; R. 4 Rect., III, 108; R. 5 Praef. St. inf., III, 194*. In victu, vestitu etc. nihil novi introducat Rector aut introduci patiat, *Instr. ult., pro Rect. n. 4, III, 392*; nec oeconomiae formam in rebus alicuius momenti inconsulto Provinciali immutet, *n. 3, III, 392; C. 7 d. 82 n. 6, II, 339*. Novae obligationes sponte non admittantur, *Instr. ult., pro Prov. n. 4, III, 389. Vide Obligationes.*

De novis Sacerdotibus, Superioribus et Professis, *Vide Sacerdotes; Superiores; Professi*. De novarum Domorum aedificatione, *Vide Aedificare.*

NOX aptum meditationi tempus; tunc ne surgant debiliores, qui Exercitiis vacant, *Direct. c. 3 n. 7, 8, III, 511*; nec alii secunda hebdomada, *c. 21 n. 1, III, 531*. Omnes ante noctem, qui foris sunt, se Domum recipiant, nec egrediantur ante lucem sine facultate, *R. 47 Com., III, 13. Vide Dormire.*

NUMERUS Congregandorum et Electorum, *Vide Congregatio*. Numerus admittendorum ad Societatem, *Vide Admittere; Coadiutores*. Numerus praeceptorum, *Vide Praecepta*. Multiplicitas Collegiorum vitanda, *Vide Collegia.*

NUMISMATA benedicendi facultas, *Bul., I, 354, 428; Comp. priv., I, 618. Vide Benedictio; Indulgentiae.*

NUNTIUS Apostolicus ne in votis simplicibus dispensare possit, a Pontifice petendum, *C. 1 d. 142, II, 187. Vide Vota simplicia Professorum.*

Commendatio, fructus obedientiae.

OBEDIENTIA est vinculum unionis, *P. 8 c. 1 n. 3, II, 114*; sancta, *P. 2 c. 1 n. 2, II, 36*; magni meriti in studiis, *P. 4 c. 6 n. 2, II, 64*; utilis, efficax ad conservationem Societatis, *P. 10 n. 9, II, 144*. Exemplo obedientiae maxime prae lucere debent qui primas in Societate tenent, *P. 4 c. 10 n. 4, 8, II, 72, 73; P. 8 c. 1 n. 3, II, 114*. Novitii obedientiae exerceantur, *P. 3 c. 1, V, II, 50; R. 42 Mag. Nov., III, 126*. Spiritus obedientiae opponatur in Societate spiritui mundano, *C. 21 d. 27, II, 482*. Securius est particularibus si ex obedientia quam si pro arbitrato suo eant

ad missiones, *P. 7 c. 2, A, II, 107*. Ita cum subditis agant Superiores, ut eorum corda ad perfectae obedientiae executionem disponant, *P. 8 c. 1, G, II, 117.*

Obedientia in executione, in voluntate, in intellectu sit in nobis omni ex parte perfecta, *P. 6 c. 1 n. 1, C, II, 93, 94; R. 35 Sum., III, 7*. Prompta, humilis, integra; fortis, sine excusatione et obmurmuratione, *P. 3 c. 1 n. 23, II, 47; P. 4 c. 10 n. 5, II, 73; P. 6 c. 1 n. 1, II, 93; R. 31 Sum., III, 6*. Perfecta et integra, *P. 3 c. 1 n. 23, II, 47; R. 31, 33, 35 Sum., III, 6, 7; R. 21 Praep., III, 100; R. 20 Rect., III, 109*. Quam promptissima, re quavis, atque adeo littera inchoata necdum perfecta, relicta, *P. 4 c. 10 n. 9, II, 74; P. 6 c. 1 n. 1, II, 93; R. 34 Sum., III, 7; R. 15 Com., III, 10*. Obediendum caeca quadam obedientia, ac si cadaver essent vel senis baculus, *P. 6 c. 1 n. 1, II, 93; R. 36 Sum., III, 7*. Cum multa reverentia et amore, praesertim interiori, *P. 3 c. 1 n. 23, II, 44; P. 6 c. 1 n. 1, II, 93; R. 31 Sum., III, 6*. In spiritu amoris et non cum perturbatione timoris, cum animi hilaritate, cum magna celeritate, spirituali gaudio et perseverantia, *P. 6 c. 1 n. 1, II, 93; R. 33, 35 Sum., III, 7.*

Christum in Superiore veluti praesentem venerantes, *Bul., I, 5, 25*. Non considerantes hominem, cui obeditur, sed propter quem, ut si vox Superioris a Christo egrederetur, quandoquidem ipsius loco ac pro ipsius amore et reverentia obeditur. Superior vices Christi gerit, ut pater in Christo diligendus, ut interpres divinae voluntatis, per quem a Dei providentia regimur, *Exa. c. 4 n. 29, 30, II, 13; P. 3 c. 1 n. 23, 24, II, 47; P. 4 c. 4 n. 3, II, 61; c. 10 n. 5, II, 73; P. 6 c. 1 n. 1-3, II, 93, 94; P. 7 c. 1 n. 1, II, 103; c. 2 n. 1, A, I, II, 106, 107, 110; P. 8 c. 1, D § 3, II, 116; P. 9 c. 3 n. 20, II, 133; R. 31, 34 Sum., III, 6, 7.*

Libera sui dispositio Superiore relinquenda, nihil ei clausum, ne conscientiam quidem, tenendo, *P. 4 c. 10 n. 5, II, 73; R. 32 Sum., III, 7.*

Licet, et quandoque opus est, post orationem rationes contrarias, quae occurrunt, cum resignatione Superiore aperire; sed semper huius iudicio standum, ita ut melius esse existimemus quod Superiore videbitur, *Exa. c. 8, A, II, 23; P. 3 c. 2 n. 1, II, 51; P. 5 c. 4, F, II, 92; P. 7 c. 2, I, II, 110*. Non idem denuo petendum nec urgendum; sed potest, si petat Superior, maior declaratio dari, vel, si forte ex oblivione non provideret, res modeste in memoriam reduci, *P. 3 c. 2, A, II, 52.*

De inobedientia, *Industr. c. 5, III, 411*. Quae ad regimen spectant non exquirenda, *R. 21 Com., III, 11*. Qui egregium sui specimen in obedientia non dedisset in missionibus, ei adiungi deberet

Qualis esse debeat.

Epistola
S. P. N. Ignatii.

socius, qui in ea magis esset conspicuus, *P. 8 c. 1 n. 3, II, 114.*

Praestantia obedientiae; est mater virtutum, *Epist. S. P. N. de obed. n. 2, III, 27*; maxime propria Societatis, *n. 3, III, 27*. Quatenus causa motiva obedientiae, *n. 4, III, 28*. Tres gradus: mandatorum executio, consensio in affectu, submissio iudicii, *n. 5-9, III, 28, 29*; tertii necessitas, *n. 10, III, 30*; excellentia, *n. 14, III, 31*; media ad eum consequendum: primum, secundum, tertium, *n. 15-18, III, 31, 32*. Quomodo Superiori, quae in contrarium occurrunt, proponenda, *n. 19, III, 32*. Subordinatio in obedientia, *n. 20, III, 33*. Hortatio ad obedientiam, *n. 21, III, 33*.

Instructio
de obedientia.

In obedientia perfici debemus; quae iuvare possunt, *Instr. de sp. c. 4 Prooe., III, 332*. Legenda epistola S. P. N., *n. 1, III, 333*. Opus est animi robore, *n. 2, Ibid.* Superiores suaviter et fortiter subditos regant, *n. 3, Ibid.* Intercessionem moderandae, *n. 4, Ibid.* Quid, si duriores se praebeat subditus, *n. 5, Ibid.* Non reformidandi recursus, *n. 6, III, 334*. Causae inobedientiae investigandae, *n. 7, Ibid.* Superiori cohibendi hi defectus, *n. 8, Ibid.* Unde fit minus suavis obedientia, *n. 9, Ibid.*

Quibus
obediendum.

Societas sub immediata S. Sedis obedientia constituta, *Bul., I, 6, 16, 27, 96, 334, 336, 340*. De voto speciali Professorum et Coadiutorum formarum obediendi Romano Pontifici, *Bul., I, 4, 24, 93*. Societatis scopus est praesto esse ad omnes missiones Pontificis, *Exa. c. 4 n. 35, II, 14*; *P. 4 Prooe., A, II, 54*. Hanc obedientiam promittit per quartum votum, *Bul., I, 4, 24, 93*; *Exa. c. 1 n. 5, II, 2*; *P. 5 c. 3 n. 3, C, II, 89, 90*; *P. 6 c. 5, II, 102*; *P. 7 c. 1 n. 1, II, 103*. Est hoc votum generale ad omnia loca, *P. 7 c. 1, B, II, 105*. Societas quantum ad missiones subiecit Pontifici omnem proprium sensum, *P. 7 c. 1 n. 2, II, 103*. Quam perfecte illi obediendum, *P. 6 c. 1 n. 1, II, 93*; *P. 7 c. 1 n. 2, II, 103*; *c. 3 n. 1, II, 110*. Debet hoc votum novo Pontifici intra annum a Generali declarari, *P. 7 c. 1 n. 8, II, 104*; *R. 18 Secr. Soc., III, 59*; *R. 18 Proc. Gen., III, 71*.

Votum obediendi Generali in omnibus secundum Regulas, *Bul., I, 5, 25*; et aliis Superioribus Societatis, *Bul., I, 5, 25*; *P. 6 c. 1 n. 1, II, 93*. Etiam Superioribus subordinatis et Officialibus, qui a Superiore auctoritatem habent, in rebus ad eorum officium pertinentibus, obediendum, ut Coquo, Infirmariis, cum magna humilitate propter Deum, *Exa. c. 4 n. 29-32, E, II, 13, 17*; *P. 3 c. 1 n. 24, II, 47*; *P. 4 c. 10 n. 8, II, 73*; *R. 38 Sum., III, 7*.

Praeceptum
obedientiae.

Possunt Superiores iubere in virtute obedientiae et obligare sub peccato, quando id multum conveniat, *P. 6 c. 5, II, 102*; *P. 9 c. 3 n. 9, 20, II, 133*; sed rarissime et ex gravi ac urgenti causa, *R. 9 Praep., III, 99*; *R. 8 Rect., III, 108*.

Exceptis quatuor votis Professorum et tribus aliorum, Constitutiones etc. sub peccato non obligant, nisi Superior ea in nomine D. N. I. C. vel in virtute obedientiae iubeat, *P. 6 c. 5, II, 102*.

Obediendum in omnibus rebus, etiam non obligantibus; etiam si difficilia et secundum sensualem repugnantiam iubeantur, *P. 3 c. 1 n. 23, II, 47*; *R. 31 Sum., III, 6*; nec solum in obligatoriis, sed etiam in aliis, licet nihil aliud videretur, quam signum voluntatis Superioris, sine ullo expresso praecepto; in omnibus rebus, ad quas potest cum charitate se obedientia extendere, *P. 6 c. 1 n. 1, II, 93*; *R. 33 Sum., III, 7*.

Obediendum in omnibus, ubi peccatum non cerneretur; ubi definiri non possit aliquod peccati genus intercedere, *P. 3 c. 1 n. 23, II, 44*; *P. 6 c. 1 n. 1, B, II, 93, 94*; *R. 31 Sum., III, 6*.

Subordinatio in obedientia diligenter servanda, *P. 2 c. 1 n. 2, II, 36*; *P. 8 c. 1 n. 4, E, II, 114, 116*; *P. 9 c. 6 n. 2, II, 138*; *P. 10 n. 9, II, 144*. Vide *Superiores* § *Mediati*.

Potest Generalis aliquem sibi immediate subdere. Provincialis neminem ab obedientia Superiorum eximat inconsulto Generali, *P. 8 c. 1, E, II, 116*; *R. 31 Prov., III, 76*.

In quibusnam subditi sint Superiori locali vel Ministro Procuratores, *R. 19 Proc. Gen., III, 71*; *R. 18 Proc. Assist., III, 73*; *R. 27 Proc. Prov., III, 97*; Instructor PP. terciae Probationis et ipsi Patres, *R. 10, 16 Instruct., III, 119, 120, 264*; Magister Novitiorum et eius Socius in Domo Probationis coniuncta Collegio vel Domui Professae, *R. 5 Mag. Nov., III, 121*; *R. 2 Soc. Mag., III, 131*. Vide *Minister*.

De obedientia infirmorum, Vide *Infirmi*.

Vide etiam *Superior*; *Subditus*; *Correctio*; *Poenitentiae*.

Commendat Concionatores eam obedientiam, quae Principibus et Praelatis exhibenda est, *R. 10 Conc., III, 17*. Nostri nullius obedientiam admittant, praesertim feminarum, *P. 6 c. 3 n. 5, II, 100*; *R. 19 Sac., III, 15*. De obedientia Scholasticorum externorum, Vide *Scholastici externi*.

OBITUS, Vide *Mors*; *Defuncti*.

OBLIGATIONES. Ad Generalem pertinet iudicare quatenus obligationes in Collegiis et Universitatibus suscipiendae sint, et concedere ut admittantur. Quatenus sint secundum Institutum, *Comp. priv., I, 535 n. 79*; *P. 4 c. 2 n. 4, B, II, 56, 57*; *c. 11 n. 2, A, II, 75*; *P. 9 c. 3 n. 17, II, 132*; *Form. accept. Coll., II, 214, 536*. Videat Generalis ne Societatem gravet, nec se facilem reddat ad certas obligationes suscipiendas, sed rem cum Assistantibus consulat, *P. 4 c. 11 n. 2, A, II, 75*. In acceptandis Collegiis etc. nullae admittendae conditiones contra sinceritatem Instituti, et ordini et modo procedendi Societatis non consentaneae, *P. 4 c. 2 n. 2, B, II, 56, 57*; *c. 7 n. 3, II, 68*;

Quando
sub peccato
obediendum.

In omnibus
obediendum,

excepto
peccato.

Subditi
exempti.

Obedientia
saecularium.

Quae
et quomodo
admittendae.

P. 5 c. 3 n. 5, 6, II, 100; P. 9 c. 3 n. 17, II, 182. Obligationes lectionum suscipi possunt, *P. 4 c. 2, B, II, 57; c. 11, A, II, 75.* Non admittantur Collegia cum obligatione ad dandum Concionatorem, vel Confessarium, vel Lectorem Theologiae; sed in Universitatibus ex consequenti potest Societas se obligare ad lectiones ordinarias, quamvis inter illas aliquae Theologiae essent, *P. 4 c. 7 n. 3, E, II, 68, 69; C. 1 d. 74, 75, II, 172.* Obligationes et gravamina Collegiorum attemperanda sunt numero personarum et fundationi, *Ord. Gen. c. 16 n. 4, III, 294.* Aequitatis et gratitudinis ratio nos moveat ad serviendum cum maiori diligentia in ministeriis Societatis in illis Collegiis, quae maiori cum liberalitate et devotione fundata sunt, *P. 4 c. 7 n. 3, II, 68.* Si experientia comperitur gravari Societatem, nec Generalis de remedio prospiciat, in prima Congregatione generali de eo adhibendo agi poterit, *P. 4 c. 2 n. 2, II, 56; P. 9 c. 3 n. 17, II, 182.* Conditiones in donationibus ne admittat Provincialis sine Generalis facultate, *R. 76 Prov., III, 81.* Obligationes susceptae impleantur. Praeter eas nihil facile praestandum sine Generalis consensu, *P. 4 c. 11, A, II, 75.* Novae obligationes sponte non admittantur; onera, ad quae Collegia non tenentur, interdum iudicio Provincialis, admonito prius Generali, omittantur, *C. 7 d. 82 n. 4, II, 339; Instr. ult., pro Prov. n. 4, III, 389.*

In Collegiis et in Domibus vel ecclesiis Societatis Professae nec cura animarum, nec obligationes ad Missas celebrandas, quae assignato redditui commensurae videantur, suscipi possunt, *P. 4 c. 2 n. 4, B, II, 56, 57; P. 6 c. 3 n. 6, C, II, 100, 101.* Collegium oropesanum non admissum ob conditiones, quae Instituto nostro non consonant, *C. 2 d. 13, II, 197; Universitas valentina reiecta praesertim ob conditiones adiectas, d. 21, II, 199; non admittenda amplius lectio perusina ob stipendium, d. 24, II, 201.*

Peculiarem curam habeant Provincialis, Rector et Procurator ut piis Collegii obligationibus cumulate satisfiat, *Instr. ult., in fine, III, 394.*

Examinetur an habeat aliquas obligationes civiles qui Societatem petit, *Exa. c. 3 n. 6, II, 6; P. 1 c. 3 n. 15, L, II, 81, 82; R. 10 Examin., III, 184.*

OBLOCUTIONES, OBLOCUTORES, Vide *Lingua; Manifestatio; Stilus.* Monialium cura multorum oblocutionibus est exposita, *C. 7 d. 56, II, 333.*

OBSERVANTIA religiosa maxime pendet ab oratione, *Direct. Prooe. n. 3, III, 505.* Societatis praestantia in legum suarum observantia ponenda, *C. 19 d. 11, II, 448.* Ad omnia conferet temporis ordo in studiis, orationibus, Missis etc. servatus; et signum constitutis horis detur, quo audito, omnes statim obediant, *P. 4 c. 10 n. 9,*

II, 74. Vide *Disciplina; Exercitia Spiritualia; Perfectio; Renovatio spiritus; Spiritus; Vita communis.*

De observantia Constitutionum, Regularum et Rationis Studiorum, Vide *Executio; Constitutiones; Regulae; Ratio Studiorum.*

Observantia annotationum ad fructum Exercitiorum adjuvat, *Direct. c. 3 n. 1, III, 510.*

OBSERVATIONES in classibus inferioribus quomodo tradendae aut excipiendae, *R. 27 Prof. cl. inf., III, 206.*

OBTRUDENS informationem deferendus, *C. 1 d. 6 ante elect. c. 6, II, 153; Form. Congr. gen. n. 22, II, 582.*

OCCUPATIONES variae Sacerdotum, et singulatim Operariorum, *Instr. 4, III, 350; quatenam propriae Superiorum, n. 4, III, 351.* Superiores, ab inutilibus occupationibus liberi, toti in suorum subditorum internam curam et spiritualem profectum omnino incumbant, *Instr. 13 c. 2 n. 2, III, 369.* De occupationibus propriis Generalis, Superiorum, Assistantium, Procuratorum, Coadiutorum, Vide *Generalis* etc. Socii bene occupentur, *C. 7 d. 82 n. 5, II, 339; Instr. ult., pro Prov. n. 4, 5, III, 389.* Omnes, quamdiu bene valent, in spiritualibus vel exterioribus habeant in quo occupentur, *P. 3 c. 1 n. 6, II, 44; P. 7 c. 4 n. 9, II, 112; R. 44 Sum., III, 8.* Vide *Ministeria; Otium; Coadiutores temporales* § *Occupationes.*

Visitandi illi, qui alio tempore ac consueto ob occupationes orationem faciunt, *C. 7 d. 25 n. 1, can. 7, II, 325, 552.*

OECONOMIA. Oeconomiae periti sint Rectores et reliqui Officiales. Eius formam inconsulto Provinciali ne immutent, *C. 7 d. 82 n. 6, II, 339; Instr. ult., pro Prov. n. 11, pro Rect. n. 3, III, 390, 392.* Observet Provincialis quatenam teneatur oeconomiae ratio, *R. 85 Prov., III, 82.* Procurator res bonas et quam opportune emi curabit. Caveat ne, dum nimium pecuniae parcat, non bonas aut insalubres res emat. Curet res emptas conservari, *R. 16, 18 Proc. Dom. Prof., III, 107; R. 9, 10 Proc. Coll. et Dom. Prob., III, 116.* Vide *Inopia.*

OFFENDERE. Opiniones, quae catholicos in aliqua Provincia aut Academia offendunt, ne asserantur, *C. 5 d. 41, pro Theol. n. 4, II, 273; R. 6 Prof. Theol. schol., III, 178.* Superior familiaritate atque indulgentia cum quibusdam alios ne offendat, *R. 3 Praep., III, 98; R. 2 Rect., III, 108.* Vide *Opiniones; Stilus.*

OFFICIA. Generalis officia distribuit, *Bul., I, 4, 24, 120; Comp. priv., I, 593, 639; P. 9 c. 3 n. 3, 9, II, 130, 131; per se vel per suos ministros, P. 9 c. 3, H, II, 133.* Aliqua minus operosa possent inter Scholasticos dividi, si alii deessent, *P. 4 c. 6, B, II, 66; c. 10, H, II, 74; Vide Studia* § *Impedimenta.* Operosa ne dentur valde

De obligatio-
nibus piis.

Obligationes
candidatorum.

occupatis, *P. 4 c. 10, E, II, 74*. Novitii Coadiutores non habeant officia, in quibus debeant cum externis agere, ut Emptoris, lanitoris et Sacristae, *R. 53 Mag. Nov., III, 127*. Unusquisque paratus sit ad quodvis officium assumendum, quod ei fuerit impositum, *P. 3 c. 2, F, II, 52*. Vide *Officiales*. In officium alterius nemo se ingerat, *P. 4 c. 10 n. 6, II, 73; R. 32 Com., III, 12*. Officii abdicatio, Vide *Abdicatio*. Absolutio ab officio peti non potest ab ullo iudice, *Bul., I, 14; Comp. priv., I, 639*.

Officia humilia.

Ea promptius officia suscipienda, a quibus sensus magis abhorret, *Exa. c. 4 n. 28, II, 13; R. 13 Sum., III, 5*. Devote confert ea obire, in quibus magis exercetur humilitas et charitas, *P. 3 c. 1 n. 22, II, 46; R. 19 Sum., III, 5*. Cur a Sacerdotibus et Superiore aliquando obeunda, *P. 3 c. 1 n. 19, II, 46; R. 34 Praep., III, 101; R. 33 Rect., III, 111*. Vide *Experimenta; Coadiutores temporales*.

OFFICIALES. Eos, qui domestica obeunt ministeria, prudenter constituat Superior, eos visitet, in eisdem detineat, vel removeat. Non facile eos mutet, qui idonei sunt et munia obeunt, quae experientiam requirunt, *P. 4 c. 10 n. 5, 6, II, 73; R. 6 Praep., III, 98; R. 5 Rect., III, 108*. Subminister est officialis subordinatus, *Exa. c. 4 n. 31, E, II, 13, 17*. Officiales subordinati potius subiectis praecipere quam illos rogare debent, *Exa. c. 4 n. 30, 31, II, 13*. Quibus rationem reddent, *P. 9 c. 3 n. 4, II, 131*. Potest unus plura officia sustinere, *P. 4 c. 10, G, II, 74*. Omnes integre debent Ministro obedire, *P. 4 c. 10 n. 8, II, 73*. Debent habere suas Regulas, *P. 4 c. 10 n. 6, II, 73; Prooe. in Declar. § 5, II, 26; P. 7 c. 4 n. 12, II, 112*. Eas Minister legat et observari curet; eos visitet, *R. 1, 3 Min., III, 135*. Occupandi cum vacui sunt, et cum opus est sublevandi, *P. 4 c. 10 n. 6, II, 73; R. 7 Praep., III, 98; R. 6 Rect., III, 108*. Vide *Coadiutores; Otium*.

Officiales Generalis, *P. 9 c. 6 n. 5-14, II, 139-141*. De Officialibus vel ministris Rectoris Collegii et Universitatis, *P. 4 c. 17, II, 83-85; c. 16 n. 5, II, 82*. Vide *Rectores § Officiales; Vide etiam Superiores; Provincialis; etc.*

Officium divinum.

OFFICIUM. Missarum sacrificiis et aliis divinis officiis iuvatur proximus, *P. 7 c. 4 n. 4, II, 111*. Facultas officium romanum novum dicendi, *Bul., I, 11; Comp. priv., I, 599*. Ritus et ordo officiorum. Confirmantur privilegia Societatis facta ante suppressionem, *Bul., I, 11, 342; Comp. priv., I, 599*. Kalendarium perpetuum proprium pro universa Societate, *Bul., I, 494-506; Comp. priv., I, 599*. Horarum anticipatio, dilatio, *Bul., I, 29, 352; Comp. priv., I, 600*; divisio et unio, *Comp. priv., I, 600*; dispensatio et commutatio, *Bul., I, 29, 352, 354; Comp. priv., I, 548, 565 n. 176*. De matutino et laudibus hora secunda a

meridie recitandis, *Comp. priv., I, 600*. Divinum officium tempore interdicti, *Comp. priv., I, 626*. Vide *Interdictum*. Facultas recitandi simul officium loci, tempore Exercitiorum Spiritualium, *Bul., I, 406; Comp. priv., I, 601*. Auxiliares Collegiorum in officiis et Missa se Nostris conformare possunt, *Bul., I, 381; Comp. priv., I, 601*. Divinum officium attente, devote et opportuno tempore recitandum, *R. 2 Sac., III, 14; Instr. 13 c. 1 n. 5, III, 369*; privatim a Nostris, non in choro recitandum, *Bul., I, 6, 26, 54; Comp. priv., I, 599*; cur, *P. 6 c. 3 n. 4, II, 99*.

Missa votiva et officium de SS. Sacramento non petenda, *C. 5 d. 72, II, 286*. Supplicandum pro officio duplici S. Ignatii, *C. 8 d. 49, II, 357*; et semiduplici S. Francisci Xaverii, *C. 9 act. 12; C. 10 act. 18*. Non petendum officium de S. Angelo custode, *C. 9 act. 60*. Officia votiva, ordo lectionum, *Bul., I, 456; Comp. priv., I, 585, 586, 599*. Vide *Festivitas; Missa; Cantus; Ritus romanus*.

De officio tenebrarum, *P. 6 c. 3, B, II, 100; R. 28 Praef. eccl., III, 142*.

Facultas officium parvum B. Mariae V. recitandi pro officio divino, *Comp. priv., I, 548*. An Scholastici Societatis quotidie officium B. Mariae recitare debeant, *P. 4 c. 4 n. 3, B, II, 61; C. 6 d. 40 n. 4, II, 312*.

Officium S. Inquisitionis, Vide *Inquisitio*.

De officio Superiorum, Vide *Officia; Superiores*.

OLEUM infirmorum asservandum in ecclesia et singulis annis renovandum, *Comp. priv., I, 639; R. 18 Praef. eccl., III, 142*. Vide *Extrema Unctio*.

OPERA ad lucrandas indulgentias requisita, *Comp. priv., I, 604 n. 329, 611 n. 343*. Opera misericordiae commendantur Sodalibus B. M. V., et indulgentiis ditantur, *Bul., I, 105, 279, 291*. Vide *Ministeria*. Poenitentiae et misericordiae opera peculiari ratione commendent Concionatores, *R. 11 Conc., III, 17*. Vide *Poenitentiae*.

OPERARI. De penuria Operariorum, *P. 7 c. 2, D § 1, II, 107*. Qua consideratione opus est in curando ut eorum numerus augeatur, *P. 1 c. 1, C, II, 28*. Operariis nil necessarium desit, *R. 44 Praep., III, 102*. De Operariis in Collegio sustentandis, Vide *Collegia; Fundatio*. Vide etiam *Concionatores; Confessarii; Iter; Ministeria; Missiones; Superiores § Paterna sollicitudo*.

Quomodo a Nostris urgenda cura operariorum, *C. 24 d. 20 n. 4, II, 520*.

OPINIONES. Societas non prohibet contrariam probabilismo sententiam sequi, *C. 13 d. 18, II, 409*. Professores casuum conscientiae probabiles opiniones, suis oppositas, probabiles esse significant, *R. 5 Prof. cas., III, 188*; sed non ideo quod aliquid probabile reputent, illico sibi licere arbitrentur illud in publicum proferre, *C. 11 d. 22 § 1, can. 4 § 1, II, 382, 564*.

Officium parvum B. Mariae V.

Operarii ex Societate.

Saeculares.

Opiniones probabiles.

Opiniones
novae, laxae
etc.

Novae opiniones non admittendae, *P. 3 c. 1, O. II, 49*. Quandonam aliqua doctrina nova dicenda sit, *Ord. pro St. n. 12, III, 243*. Nemo in rebus alicuius momenti novas introducat quaestiones nec opiniones, quae idonei nullius auctoris sint, iis, qui praesunt, inconsultis; nec aliquid contra Theologorum aut Philosophorum axiomata communemve scholarum sensum doceat, *C. 5 d. 41, pro Theol. n. 3, pro Phil. n. 4, II, 273, 274; R. 6 Prof. sup. Fac., III, 173; R. 8 Prof. Script., III, 176; R. 6 Prof. Theol. sch., III, 178*. Ne communes rationes, quibus Religionis dogmata confirmant Theologi, convellantur, *R. 7 Revis., III, 67; R. 5 Prof. Theol. sch., III, 178*. Quae catholicos in aliqua provincia aut Academia offendunt, non asserantur, *C. 5 d. 41, pro Theol. n. 4, II, 273; R. 6 Prof. Theol. sch., III, 178*. In quaestionibus liberis quomodo consulendum existimationi aliorum, diversa sentientium, *C. 5 d. 41, pro Theol. n. 5, pro Phil. n. 5, II, 273, 274; R. 5 Prof. sup. Fac., III, 173; R. 4 Prof. Theol. sch., III, 178*. Concionatores parum confirmata, dubia et incerta populo non proponant, *R. 14 Conc., III, 17*.

Regulae pro delectu opinionum, *C. 5 d. 41-43, 56, can. 9, II, 272-274, 281, 547*. Opinionum libertas coercenda, confecto elencho tradendarum et omittendarum, *C. 12 d. 56 n. 3, II, 403; C. 14 d. 5, II, 413*. Vide *Elenchus*. Querelae adversus quosdam Philosophiae ac Theologiae Professores; hi coercendi in libertate opinandi, et intra Regularum fines continendi, *C. 9 d. 23, 31, II, 365, 367*. Professores Theologiae moralis caute doceant. Amatores novitatum coercendi, amovendi. Cautio in privatis congressibus et responsis, praesertim scripto datis, *C. 11 d. 22, can., 4, II, 382, 564*. Quantum abhorreat Societas ab omni opinionum novitate in omnibus, ac praesertim laxitate in moralibus, *C. 14 d. 5, II, 413*. Professores Philosophiae nulli sectae se vel suos addicant; earum errata ne dissimulent. Quomodo sequendus D. Thomas, *C. 5 d. 41, pro Phil. n. 3, II, 274; R. 5, 6, Prof. Phil., III, 190*. Vide *S. Thomas*. In rebus alicuius momenti ab Aristotele non discedant, *C. 5 d. 41, pro Phil. n. 1, II, 273; R. 2 Prof. Phil., III, 189*. Vide *Aristoteles*. Opinandi libertatem et nimias speculationes vitent. Novitatum amatores vel a Philosophia Aristotelis declinantes, a docendi munere removendi. Provinciales quotannis ad Generalem scribant num quis hoc decretum violaverit, *C. 16 d. 36, II, 431*.

Opinionum novitas vel diversitas ipsum Societatis statum maxime labefactare posset. Ingeniorum licentia coercenda, *R. 54 Prov., III, 79*. Statuta contra novitatem et laxitatem opinionum renovantur. Severe puniendi transgressores et ipsi Superiores negligentes, *C. 12 d. 28, II, 396; C. 21 d. 14, II, 479*. Videat Rector an Professo-

res Philosophiae ac Theologiae servant quae statuta sunt circa diversitatem opinionum, *P. 4 c. 5 n. 4, II, 63; c. 14 n. 3, II, 79; R. 39 Rect., III, 111*. In visitatione Domus vel Collegii interroget Provincialis quam exacte servantur quae de opinionum novitate et diversitate statuta sunt, *R. Prov. c. 15 n. 6, III, 87*. Vide *Doctrina Societatis*.

ORACULA vivae vocis quam vim habeant, *Comp. priv., I, 639*. Communicatio, *Comp. priv., I, 542*; revocatio, *Comp. priv., I, 639, 640 n. 434*. Vide *Privilegia*.

ORATIO pendet etiam a nostra cooperatione, sed maxime a Deo. Puritas et humilitas ad eam disponunt, *Direct. c. 8 n. 3, III, 516*. Quanti momenti sit. Ex ea magna ex parte religiosa observantia ac spiritualis profectus pendet, *Direct. Prooe. n. 3, III, 505*. Sedulo a Superioribus promovenda, *C. 18 d. 22 n. 1, II, 444; C. 19 d. 11, II, 448*. Quibus mediis, *P. 10 n. 2, II, 142; Instr. de sp. c. 3, III, 330-332; Instr. 13 c. 1, III, 368*.

Sit familiaris Generali, *P. 9 c. 2 n. 1, II, 128; c. 6, A, II, 141; P. 10 n. 2, II, 142*. Ad eam confugiant Superiores ad curandos subditorum morbos, *Industr. c. 1 n. 2, III, 398*. Commendatur Discipulis. Pro eis orent Magistri, *R. 3 Prof. sup. Fac., III, 172; R. 5, 10 Prof. cl. inf., III, 203, 204*. Sanctarum precum et aliarum piarum devotionum exercitia a Concionatoribus commendanda, *R. 11 Conc., III, 17*.

Fiat cum omni diligentia, *R. 1 Com., III, 10*. Explicetur modus bene et cum fructu orandi et meditandi, *P. 3 c. 1 n. 20, II, 46*. De ariditate et distractione, *Industr. c. 3, III, 405-409; Ex. Sp. annot. 6, 7, III, 450; Direct. c. 7, III, 514, 515; c. 27, III, 537, 538*.

Tempore orationis nemo ad portam vel ecclesiam sine expressa facultate Superioris evocandus, nisi diebus solemnibus ad confessiones audiendas, *C. 7 d. 25 n. 2, can. 6, II, 326, 552*. Ad initium et finem orationis signum det Excitator, *R. 3 Excit., III, 157*. De visitanda oratione, Vide *Visitare*.

Modi tres orandi explicantur, *Ex. Sp., III, 482-484*; eorum utilitas; primus a S. Francisco Xaverio commendari solitus, *Direct. c. 37, III, 547-549*. De meditandis personis, verbis et operibus; quomodo hic modus intelligendus; utilitas; non excludit caeteras circumstantias, *c. 19 n. 5-7, III, 530*. Applicationis sensuum utilitas; quomodo a meditatione differat, *c. 20 n. 1-4, III, 531*.

Orationis tempus unius horae esse debet iuxta ordinem ac iudicium Superioris. Quomodo generatim impendendum, singulatim a Coadiutoribus, *P. 4 c. 4 n. 3, 4, C, II, 61, 62; C. 1 d. 97, II, 177*. Omnes praefinitum sibi tempus orationi impendant cum omni diligentia, *R. 1 Com., III, 10*. Professis et Coadiutoribus formati nulla videatur in oratione regula praescribenda, nisi quam

Oratio mentalis et vocalis.

Modi orandi.

Tempus orationi impendendum.

discreta charitas unicuique dictaverit; in casibus particularibus statuatur Superior, *P. 6 c. 3 n. 1, A, II, 99, 100; C. 1 d. 97, II, 177*. Novitii orent ultra horam, nec obligentur ordinarie ad duas. Coadiutoribus, facilius quam Scholasticis, poterunt Superiores augere vel minuere vel commutare tempus orationis, *C. 1 d. 97, II, 177*.

Permittitur Generali ut orationis tempus augere possit, *C. 2 d. 29, II, 201*. Consuetudo unius horae orationis, a R. P. Borgia introducta, praeter tempus utriusque examinis, omnino retinenda, *C. 4 d. 5, can. 6, II, 248, 542*.

Orare simul.

Simul omnes orare negatum pro oratione ordinaria. Cum Novitiis in oratione ante coenam dispensare potest Generalis, *C. 1 d. 98, can. 12, II, 177, 526; C. 4 d. 46, 59, II, 260*; dispensari etiam potest cum Scholasticis et Coadiutoribus temporalibus, *C. 8 sess. 112; C. 14 act. 46; C. 15 act. 16-18*. Vide *Meditatio*.

Pro quibus orandum.

Orandum pro proximis, *P. 2 c. 3 n. 7, II, 40; P. 7 c. 4 n. 3, II, 111*; pro benefactoribus, *P. 4 c. 1, II, 55*; pro Principibus et Praelatis; pro quibus aliis, *P. 7 c. 4 n. 3, A, II, 111, 112*; pro male affectis in nos, *P. 10 n. 11, B, II, 145*; pro augmento Societatis, *P. 9 c. 6, A, II, 141; P. 10 n. 1, II, 142*; pro missionibus maioris momenti, *P. 7 c. 2 n. 1, M, II, 106, 110; R. 9 Miss., III, 20*; pro iis in specie, quorum saluti procurandae Nostri incumbunt, *P. 7 c. 4 n. 3, II, 111*; pro Discipulis, *R. 3 Prof. sup. Fac., III, 172; R. 10 Prof. cl. inf., III, 204*.

Orandum pro Congregatione generali, quando haec fieri debet; pro ijs, qui ad eam se conferunt; pro felici electione Generalis, *P. 8 c. 5 n. 3, 4, II, 122; c. 6 n. 1, II, 123; c. 7 n. 1, II, 126; Offic. Vic. n. 4, III, 49*. Brevis oratio fiat initio et in fine sessionum Congregationis generalis et provincialis, *C. 6 d. 35 n. 9, II, 307; C. 7 d. 79, II, 337; Form. Congr. gen. n. 7, 59, II, 579, 591; Form. Congr. prov. n. 16, II, 605*.

Oratio vocalis a Concionatoribus commendanda, *R. 11 Conc., III, 17*; et a Magistris, *R. 3 Prof. sup. Fac., III, 172; R. 5 Prof. cl. inf., III, 203*. Scholastici, ut in doctrina proficiant, crebro petant, *P. 4 c. 6 n. 1, II, 64; R. 1 Schol., III, 23, 223*. In schola, ante lectionis initium, ita dicat aliquis brevem orationem, ut devotionem et aedificationem addat, vel Praeceptor signo crucis se muniat, *P. 4 c. 16 n. 4, C, II, 81, 82; R. 2 Prof. sup. Fac., III, 172; R. 2 Prof. cl. inf., III, 203*.

Indulgentiae.

Indulgentiae facientibus, docentibus, discentibus orationem mentalem, *Bul., I, 443; Comp. priv., I, 605*.

Indulgentiae his precibus concessae: « Aeterne rerum...; Anima Christi...; O Domina mea...; Suscipe, Domine... », *Comp. priv., I, 606*.

Vide *Mensa § Benedictio; Missae et orationes; Litaniae; Rosarium*.

Oratio in studiorum renovatione a Magistro aliquo insigniore habeatur, *Rat. St. R. 15 Rect., III, 167*. Singulis hebdomadis unus e Scholasticis provectoribus a prandio orationem latinam aut graecam habeat, *P. 4 c. 6 n. 13, II, 65*. Referantur in codicem quae publice exhibentur, ut orationes etc., *R. 11 Praef. bibl., III, 146; Rat. St. R. 16 Rect., III, 167*. De Concionatore seu Oratore in Congregatione, Vide *Congregatio § Concionator*. Vide *Declamatio; Concionari*.

ORATORIA et cappellas pro Societate ad Missas celebrandas approbare possunt Superiores, *Bul., I, 59, 352; Comp. priv., I, 632 n. 403, 640, 641*. De oratoriis in Seminariis, Collegiis, grangiis ac Domibus ruralibus, *Comp. priv., I, 640*. Facultas asservandi SS. Sacramentum in oratoriis, sacellis et cappellis Societatis; qualia esse debeant oratoria, *Bul., I, 293*. Indulgentiae pro oratoriis domesticis concessae, *Bul., I, 444; Comp. priv., I, 615, 642*.

Oratorium B. Mariae V. Pietatis et S. Francisci Xaverii, quod a P. Caravita nuncupant, indulgentiis ditatur, *Bul., I, 291*; Societati restituitur, *Bul., I, 345, 346*.

Oratoria Congregationum B. Mariae V. privilegiis ornantur, *Bul., I, 294*.

Vide *Altare; Benedictio; Eucharistia; Communio; Missa*.

ORDINARE, ordinari, Vide *Promotio ad Ordines*.

ORDINARIJ, Vide *Praelati*.

ORDINATIONES Congregationum generalium quatenus promulgandae, *P. 8 c. 7, C, II, 127*. Vide *Decreta; Canones*. Quid agendum de Ordinationibus P. N. Ignatii extra Constitutiones repositis, *C. 1 d. 72-77, II, 171-173*. Ordinationes quaedam particulares necessariae sunt praeter Constitutiones, *Prooe. Declar. § 5, II, 25*.

Generalis est Ordinationes et Regulas condere et abrogare; non leges, quae vim habeant Constitutionum et Decretorum generalium. Si cum sua facultate alii quid ordinabunt, ipse examinat et confirmat, *P. 9 c. 3 n. 1, 20, II, 130, 133; c. 6, C, II, 141; C. 1 d. 143, can. 3, II, 187, 525; C. 7 d. 76, can. 25, II, 336, 556*. Ordinationes Societatis sub peccato non obligant, *P. 6 c. 5, II, 102*. Ordinationes Generalis, contractae, vim eandem habeant quam antea, *C. 7 d. 84, II, 339*. Ordinationes a Generali factae non expirant cum illius morte, *C. 7 d. 72, can. 10, II, 336, 553*. Vide *Regulae*.

Legendae et executioni mandandae, *C. 6 d. 36 n. 1, 2, II, 308; Instr. de sp. c. 2 n. 1, III, 329*. Vide *Executio*. In archivio Societatis sit liber, in quo scriptae sint Ordinationes omnium Generalium, *R. 7 Secr. Soc., III, 56*. Sit in archivio cuiusque Provinciae liber continens Ordinationes Generalium totius Societati communes et non im-

Oratio seu concio.

A quo condendae; earum auctoritas.

Legendae, asservandae, executioni mandandae.

pressas, et Ordinationes Visitorum et Provincia-
lium toti Provinciae communes, a Generali appro-
batas, *R. 23 Soc. Prov.*, III, 92; *Ord. Gen. c. 8*
n. 1, 2, III, 277. Conserventur Ordinationes Gene-
ralium alicuius momenti, ad gubernationem vel
instructionem pertinentes, *R. 14 Prov.*, III, 75;
R. 23 Soc. Prov., III, 91; *R. 17 Praep.*, III, 99;
R. 16 Rect., III, 109. Ordinationum liber in sin-
gulis Domibus et Collegiis servetur, *Form. scri-
bendi n. 24*, III, 43; *R. 135 Prov.*, III, 87; *Ord.*
Gen. c. 8 n. 1, 5, III, 276. Vide *Institutum*.

ORDINES. Promotio Nostrorum ad Ordines,
Vide *Promotio*. Examen externorum ad Ordines,
Vide *Examen*. Qui examinantur ad Societatem,
interrogandi an habeant aliquos Ordines sacros,
Exa. c. 3 n. 9, II, 6.

Ordines scholarum, *Rat. St. R. 21 Prov.*, III,
162; *R. 8 Praef. St. inf.*, III, 194, 195.

Ordines
Religiosorum.

Participatio indulgentiarum aliorum Ordinum,
Bul., I, 443; *Comp. priv.*, I, 615. Vide *Privilegia*.
Nulla reformandi Moniales aliosve Religiosos cura
admittenda a Missionariis, *R. 19 Miss.*, III, 21.
Vide *Moniales*. Professi saeculares Ordinis mili-
taris Christi possunt in Societatem admitti, *C. 1*
d. 129, can. 5, II, 185, 525; minime autem Fra-
tres Cappellani Ordinis S. Ioannis Hierosolymitani,
C. 13 d. 7, II, 406. Religiosos aliorum Ordinum
revereri et observare debent Concionatores; nec
eos etiam pacite videantur reprehendere, nec
Societatem, *P. 3 c. 1, s.*, II, 50; *R. 13 Conc.*, III,
17. Stili acerbitas, maxime in Religiosos, severe
prohibetur, *C. 12 d. 19*, II, 892; *C. 15 d. 9*, II,
424; *C. 22 d. 20*, II, 488. Quomodo cum Religio-
sis se gerent Missionarii, *Instr. 12 n. 12*, III, 367.
Admittantur Religiosi cum necessitatis causa ad
nos divertunt, *R. 82 Praep.*, III, 105; *R. 81*
Rect., III, 115. De modo eis Exercitia tradendi;
quam hoc sit utile, *Direct. c. 9 n. 3-8*, III, 517;
c. 23 n. 1, III, 533. Possunt eis dari in missioni-
bus, *Instr. 12 n. 12*, III, 367. Religiosi suas Re-
gulas maximi faciant, quam diligentissime obser-
vent, et ad suum Institutum maxime afficiantur,
Direct. c. 9 n. 4, III, 517. Fratres aliorum Or-
dinum non possunt Nostrorum confessiones audire,
nisi forte in itinere, *Comp. priv.*, I, 552, 553.

Licet movere alios ad Religionem, *Exa. c. 3*
n. 14, II, 7. Propensos ad Religionem, ad aliquod
peculiare Monasterium non invitent Sacerdotes,
R. 24 Sac., III, 16. Religio alia aliis aptior; quae-
nam eligenda, *Direct. c. 25 n. 4-6*, III, 536. Ei,
qui facit Exercitia, non detur suspicio quod ad
religiosum statum trahere velimus, praesertim
ad Societatem, *c. 1 n. 2*, III, 507; *c. 4 n. 8*,
III, 513.

Vide *Absolutio*; *Gratitudo*; *Societas*; *Transitus*.
De parochiis Religiosorum, Vide *Parochia*.

ORDO. Multitudo eorum, qui vitia sua non bene
domuerunt, ordinem non fert, *P. 8 c. 1 n. 2*, II, 113.

Ordo sedendi in Congregatione et ad mensam,
Vide *Congregatio*; *Mensa*.

Ordo domesticus, Vide *Disciplina*; *Consuetu-
dines*.

Ordo proponendi ad gradum; et in exeipienda
singulorum professione; et praerogativa ordinis
inter Professos, Vide *Gradus*; *Professi*; *Pro-
fessio*.

Ordo studiorum, disciplinarum, Vide *Ratio Stu-
diorum*; *Studia*. De ordinibus et gradibus in scho-
lis, *Rat. St. R. 21 Prov.*, III, 162, 163; *R. 8*
Praef. St. inf., III, 194, 195.

Vitandae devotiones ac mortificationes sine or-
dine debito susceptae, *P. 4 c. 6 n. 3*, II, 64.

Ordo servandus in delatione facienda, *C. 7 d. 12*,
can. 21, II, 319, 555.

De ordine Novitiatus, Vide *Novitii*.

ORNAMENTA sacra, Vide *Benedictio*. Sine fa-
cultate nihil mutuandum ad ornandum templum,
R. 21 Praef. eccl., III, 142. Templi ornatus in
festis sit moderatus, *R. 102 Prov.*, III, 83.

OSTIUM, Vide *Ianua*.

OTIUM, malorum omnium origo, Domi locum
non habeat, *P. 3 c. 1 n. 6*, II, 44; *P. 7 c. 4 n. 9*,
II, 112; *R. 44 Sum.*, III, 8. Id curet Rector,
P. 4 c. 10 n. 6, II, 73; *C. 18 d. 22 n. 3*, II, 444;
et Subminister, *R. 4 Submin.*, III, 147. Quo-
modo otium in parvis Collegiis vitandum, *Instr. 3*
n. 15, III, 349; *Instr. 4*, III, 350. Interroget
Provincialis in visitatione an aliqui, praetextu
valetudinis iuvandae, ad otium aspirent, *R. Prov.*
c. 15 n. 12, III, 87. Praefectus Studiorum infe-
riorum nihil otiosorum in atrio neque in scholis
patiat, *R. 43 Praef. St. inf.*, III, 199. Vide
Occupationes.

PACTIONES, Vide *Bona particularium* § Pa-
ctiones.

PAEDAGOGI nemini proponantur a Magistris,
inconsulto Rectore, *R. 48 Prof. cl. inf.*, III, 209.

PALENTIA. Erectio Collegii palentini aucto-
ritate Pontificis approbatur, *Bul.*, I, 32.

PALLAE, Vide *Benedictio*.

PALLIUM. Coadiutores pallio sottanis brevior
utantur, *C. 6 d. 30*, II, 303; *C. 7 d. 24, can. 24*,
II, 325, 556; *C. 22 d. 44 n. 6*, II, 495; *R. 6*
Cust. vest., III, 152.

PALMAE possunt in ecclesiis Societatis more
solito benedici et distribui, *Comp. priv.*, I, 532
n. 64; sine cantu, *R. 28 Praef. eccl.*, III, 142.

De Dominica Palmarum, Vide *Communio sae-
cularium*.

PANORMUM. De Congregatione panormitana,
dicta de Poenitentia, *Bul.*, I, 298.

PAPA, papalis, Vide *Pontifex*; *Benedictio*.

PAPYRUS. Papyri forma scriptorum Romam
mittendorum, *Ord. Gen. c. 1 n. 5*, III, 255. De
libris papyraceis Scholarium, *P. 4 c. 6, I, II*, 67;
R. 5 Schol., III, 24.

PARAMENTA sacra, Vide *Benedictio*.

PARENTES, Vide *Consanguinei*.

PAROCHIA, Parochi. De parochiarum regimine per Regulares, *Comp. priv.*, I, 573 n. 212, 643. Nostri non tenentur accedere ad Concilia provincialia, nisi sint Rectores ecclesiarum parochialium vel quasi parochialium, *Comp. priv.*, I, 576 n. 220. Nostri Parochi et aliqui Missionarii collationibus Cleri casuum conscientiae interesse tenentur, *Comp. priv.*, I, 538.

Parochiae, annexae Collegio conimbricensi, quam primum relinquendae, *C. 1 d. 124*, II, 184. Ius Collegii gaudiensis, praesentandi tres parochiales, retinendum, *d. 136*, II, 186. Benedictio palmarum, candelarum, cinerum etc. et prima communio puerorum non sunt iuris parochialis, *Comp. priv.*, I, 532, 631 n. 397. Exemptio Seminariorum sub cura Societatis a iure Parochorum, *Comp. priv.*, I, 578. Facultas administrandi omnia sacramenta, etiam parochialia, Ordine et Confirmatione exceptis, *Bul.*, I, 354. De communione a saecularibus facienda in parochia, *R. 27 Praef. eccl.*, III, 142; *R. 27 Sac.*, III, 16. Facultas absolvendi quoscumque fideles, Rectoris sui licentia minime requisita, *Bul.*, I, 10, 18; *Comp. priv.*, I, 515, 550. De Beneficiis curatis, Vide *Beneficia*. Vide etiam *Sepultura*.

PARTICIPATIO indulgentiarum, privilegiorum, etc. Vide *Privilegia*.

PASCHA. In Paschate quibus communio dari possit in nostris ecclesiis, *P. 7 c. 4*, D. II, 112. Vide *Communio saecularium*.

PASSIO D. N. I. C. De meditationibus Passionis, *Direct. c. 35 n. 2-11*, III, 545, 546; *c. 39 n. 3*, III, 550. De officiis Passionis, Orationis, Spineae Coronae etc. D. N. I. C., *Comp. priv.*, I, 581.

PASSIONES, quae domari non posse videantur, sunt impedimentum secundarium ad Societatem, *P. 1 c. 3 n. 9*, II, 31. Passiones obtenebrant animam, *Direct. c. 18 n. 3*, III, 529. Iis obnoxii, non admittendi ad electionem, *c. 23 n. 1*, III, 533.

PATENAE. Earum consecratio, Vide *Benedictio*.

PATENTES, Vide *Epistolae*.

PATIENTIA. Patienter iniuriae ferendae, *Exa. c. 4 n. 44, 45*, II, 16; *R. 5 Peregr.*, III, 22. Patienter ferat infirmarius molestias in curandis infirmis, *R. 12 Infirm.*, III, 151. Patientia tempore desolationis necessaria, *Direct. c. 7 n. 6*, III, 515. De impatientia et iracundia, *Industr. c. 10*, III, 418-421.

SS. **PATRES**. Eorum vestigiis reverenter insistendum, *R. 7 Prof. S. Script.*, III, 176. Qui concionandi talentum habent, legendis Patribus etc. vacent, *P. 4 c. 8*, B, II, 70; *R. 4 Conc.*, III, 17.

PATRIA. Eam adire Nostris quomodo liceat, *Ord. Gen. c. 1 n. 4*, III, 255. Vide *Eccursio*.

PATROCINIA luniorum et aliorum senes ne suscipiant, *Instr. 7 n. 3*, III, 355. Vide *Intercessiones*.

PATRONUS. S. Aloisius patronus principalis scholarum et Universitatum Societatis. Facultas circa festum, Missam et officium ut patroni scholarum, *Bul.*, I, 225, 229; *Comp. priv.*, I, 586. S. Stanislaus primus patronus Poloniae et Lithuaniae, *Bul.*, I, 233. Vide *Sodalitates B. Mariae V. § Titulus*.

SS. **PAULUS** Michi, Ioannes de Goto et Iacobus Chisai. Eorum vita, virtutes, martyrium, *Bul.*, I, 395; beatificatio, *Bul.*, I, 398; festum, Missa et officium, *Bul.*, I, 399, 400; *Comp. priv.*, I, 588; canonizatio, *Bul.*, I, 399, 400; indulgentiae in eorum festo, *Bul.*, I, 439, 446; *Comp. priv.*, I, 608; visitantibus eorum exuvias, *Bul.*, I, 401, 447; *Comp. priv.*, I, 611.

PAUPERES. Ope Sodalitatum et Exercitiorum Spiritualium urgeatur cura spiritualis virorum, praesertim operariorum et pauperum, *C. 24 d. 20 n. 4*, II, 520. Pia pauperum negotia qua facultate suscipienda, *C. 7 d. 13, can. 18 n. 2*, II, 320, 555. Vide *Negotia*. Confessarii affecti sint ad munus confessiones audiendi, praesertim pauperum, *Instr. 13 n. 11*, III, 349. Modus certos pauperes commendandi, a Superiore accipiat, *R. 15 Conc.*, III, 17. Quae ex mensis supersint, conserventur diligenter ut domesticis et externis pauperibus iuxta ordinem Superioris usui esse possint, *R. 3 Disp.*, III, 154. Cum pauperibus benigne se habeat Ianitor, *R. 11 Ianit.*, III, 151. Vide *Scholastici externi § Pauperes; Eleemosynae*.

PAUPERTAS. Diligant omnes paupertatem, ut matrem, et suis temporibus effectus aliquos experiantur, nullaque re tamquam propria utantur, *P. 3 c. 1 n. 7, 25*, II, 44, 47; *R. 24 Sum.*, III, 6. Ut murus Religionis firmus, diligenda, et in sua puritate conservanda. Est propugnaculum ac refugium a Deo inspiratum, quod Diabolus debilitandum curat, *P. 6 c. 2 n. 1*, II, 95; *P. 10 n. 5*, II, 148; *R. 23 Sum.*, III, 6. Ex restauratione primaevae paupertatis, Societatis bonam famam et prosperitatem multum pendere existimandum est, *C. 20 d. 7 n. 5*, II, 470. In visitatione Domus vel Collegii interroget Provincialis an aliqua proprietatis indicia in aliquo appareant, *R. Prov. c. 15 n. 14*, III, 87. Paupertatis puritas valde Nostris commendatur, *C. 12 d. 23*, II, 383; *C. 12 d. 36-43*, II, 398-400; *C. 17 d. 11*, II, 436; *C. 18 d. 22 n. 2*, II, 444; *C. 20 d. 7*, II, 469; *C. 22 d. 25, 26*, II, 489, 490; *Instr. 1 n. 3-8*, III, 342, 343; *Instr. ult., pro Prov. n. 7*, III, 389.

Antiquiores et graviores Patres, et Superiores ipsi, exemplo paupertatis aliis praeluceant, *Instr. 1 n. 4*, III, 342. Procuratores ad Urbem paupertatis sint memores, *C. 6 d. 26 n. 6*, II, 301. Omnes, et speciatim Novitii, paupertate exerceant.

Commendatio
paupertatis.

Obligationes
paupertatis.

tur, *P. 3 c. 1 n. 25, V, II, 47, 50; R. 42 Mag. Nov., III, 126.* Peregrini indigentia et penuria probari exoptent, *R. 5 Peregr., III, 22.* Nonnullis aliis singulatim commendatur paupertas, *R. 7 Coad., III, 26; R. 1, 3, 5, 6 Cust. vest., III, 152; R. 3, 4 Disp., III, 154; R. 7, 8 Coqui, III, 156.*

Omnes vilissimis quibusque contenti sint, *Exa. c. 4 n. 26, II, 12; R. 25 Sum., III, 6.* Omnes suis temporibus paupertatis effectus aliquos experiantur, nullaue re tamquam propria utantur, paratique sint ad mendicandum quando necessitas vel obedientia id exigat, *Exa. c. 4 n. 27, II, 13; P. 3 c. 1 n. 7, 25, II, 44, 47; P. 4 c. 2 n. 6, II, 57; P. 6 c. 2 n. 10, II, 96; P. 7 c. 1, E, II, 105; c. 2, G, II, 109; R. 24 Sum., III, 6.* Mutuo dare vel accipere, vel dispensare quidquam sine licentia Superioris non licet, *P. 3 c. 1 n. 8, II, 44; R. 26 Sum., III, 6.* Qui utitur rebus suis tamquam propriis, vel eas distribuit aut iis se abdicat sine facultate Superioris, facit contra votum, *P. 3 c. 1 n. 7, II, 44; C. 5 d. 10, 50 n. 4, 59, can. 7, II, 265, 277, 283, 546; R. 24 Sum., III, 6; Ord. Gen. c. 4 n. 17, III, 270; Instr. 1 n. 8, III, 343.* Quenam materia faciat grave peccatum, *Ord. Gen. c. 4 n. 10, III, 269.* Non tantum in rerum dominio, sed etiam in illarum usu paupertas laedi potest. In libris, qui de Superioris licentia habentur, ne scribatur *Ad usum*, *P. 4 c. 6, G, II, 67; R. 8 Com., III, 10; Ord. Gen. c. 4 n. 15, III, 269; Instr. 1 n. 8, III, 343.*

Pecunia
ad proprium
usum.

Nemo pecuniam apud se habeat; apud alium vero nec pecuniam nec quidquam aliud, *Exa. c. 4 n. 4, II, 9; P. 6 c. 2 n. 11, H, II, 96, 98; R. 7 Com., III, 10.* Nemini licet depositas pecunias impendere ad ea sibi comparanda, quae ad victum, vestitum, cubiculi suppellectilem, aliaque vitae communi necessaria pertinent, neque in usus mere personales adhibere. Nec penes Superiorem, Provincialem vel quoscumque alios est hanc facultatem dare ut subditi haec privatim sibi procurent, *C. 12 d. 43, II, 400; C. 16 d. 27, II, 430; C. 20 d. 7 n. 3, II, 469; C. 22 d. 26 n. 2, II, 490.* Nostri, qui cum Principibus vel Magnatibus tractant, vel eorum Confessarii sunt, non licet quidquam ad proprium usum et dispositionem accipere, nec id concedere possunt Superiores. Extenditur ad alios Confessarios, Concionatores, Praeceptores etc., maxime ad Missionarios, *C. 6 d. 21, can. 7, II, 297, 551; C. 7 d. 80 n. 14, II, 338; Ord. Gen. c. 4 n. 9, III, 268; c. 11 n. 2, III, 281; Instr. 15 c. 1 n. 1, 2, III, 375.* Usus bonorum ad propriam utilitatem nulli concedendus, nec iis, quibus ad tempus proprietates bonorum permittitur, *Exa. c. 4 n. 4, II, 9; P. 4 c. 4, E, II, 62; C. 12 d. 37 n. 1, II, 398; C. 20 d. 7 n. 1, II, 469; R. 90 Prov., III, 82; Ord. Gen. c. 1 n. 10, Quinto, III, 256.* Vide *Vita communis; Deposita; Pensiones; Ministeria* § *Gratis* exercenda.

Si cui quidquam ab externo mittatur, in usum communem dispensari debet; nec licet dona aut eleemosynas accipere ad proprium usum, *C. 6 d. 21, can. 7, II, 297, 551; R. 64 Praep., III, 103; R. 60 Rect., III, 113; Instr. 15 c. 1 n. 1, 2, III, 375.*

Pecunia ne conquiratur a consanguineis vel amicis ad describendas lectiones. Si opus est, a Collegio suppeditatur, *Instr. 1 n. 6, III, 343.* Non ferendum Nostros quidquam petere a parentibus, cognatis vel amicis, sed omnia eis necessaria a Societate provideantur, *R. 90 Prov., III, 82.* Vide *Superiores* § *Paterna sollicitudo.*

In Nostrorum cubiculis nec duplices vestes nec instrumenta itineris habeantur, *Instr. 1 n. 5, III, 343.* Vide *Iter.*

Non solum privatim, sed nec communiter possunt Professi vel ulla eorum Domus ad aliquos proventus, redditus, possessiones, sed nec ad ulla bona stabilia, ne sacristiae quidem aut fabricae applicata, praeter ea, quae opportuna erunt ad usum proprium et habitationem, retinenda, ius aliquod civile acquirere; rebus sibi ex charitate donatis ad necessarium vitae usum contenti, *Bul., I, 5, 8, 25, 92, 94; Comp. priv., I, 567, 650; Exa. c. 1 n. 3, II, 1; P. 6 c. 2, II, 95-99.* Cedit Societas cuicumque iuri ad habenda bona immobilia in Domibus Professis, quod ex decreto Concilii Tridentini acquisitum est, *C. 2 d. 33, can. 21, II, 202, 533.* Nihil omnino proprii vel domi vel foris habere possunt, *Bul., I, 88; P. 6 c. 2 n. 11, H, II, 96, 98.*

Non solum particulares Professi vel Coadiutores formati haereditariae successionis non erunt capaces; verum nec Domus aut ecclesiae nec Collegia eorum ratione, *Bul., I, 88, 89, 92; Comp. priv., I, 650; P. 6 c. 2 n. 12, II, 96.* Expungitur quaedam Declaratio de iure succedendi Professorum; quo magis purae et sanctae paupertati consulatur, *C. 1 d. 38, II, 165.* Professi et Coadiutores formati non possunt Beneficia ecclesiastica retinere, *Exa. c. 4 n. 5, II, 9; C. 1 d. 140, can. 1, II, 186, 525; C. 5 d. 19, can. 5, II, 267, 546.* Vide *Beneficia.*

Vovent Professi non relaxare paupertatem, *P. 6 c. 2 n. 1, A, II, 95, 97.* Ante professionem distribuenda sunt bona, *Exa. c. 4 n. 2, II, 9.* Quidquid stabile Societati Professae donetur, tenetur eo, quamprimum poterit, se exuere ac vendere, nisi necessarium esset ad Domus usum; sed temporis opportunitas ad vendendum non excluditur. Aliarum rerum inobilium, ut pecuniae, librorum etc., potest in communi Societas proprietatem ac usum habere, *P. 6 c. 2, E, II, 98; R. 76 Prov., III, 81; R. 66 Praep., III, 104.*

Potest tamen Domus Professae habere locum a communi habitatione separatum, qui aere salubriori et aliis commodis polleat, in usum convalescentium et non convalescentium; sed nec aliis

Paupertas
Societatis Pro-
fessae.

locetur, nec fructus, qui reddituum loco esse possint, habeat, *P. 6 c. 2 n. 5, F, II, 95, 98*. Locationis pretio frui quatenus Domus Professa possit, *C. 7 d. 51, II, 333*. Non potest relinqui Collegio haereditas cum obligatione annuam numerandi pecuniam Domui Professae, *P. 6 c. 2 n. 2, II, 95*; nec redditus perpetui cum onere partem illorum singulis annis Domui Professae erogandi, *C. 7 d. 50, can. 12, II, 332*; sed possunt Collegia gravari ad pendendos annuos census Domui Professae durante fabrica, etiam ad multos annos; sed non diutius quam necessitas tulerit, *C. 11 d. 20, II, 381*. Possunt relinqui redditus ad fabricae usum, dummodo nec dispositio eorum ad Societatem pertineat, nec sit unde ei competat actio in illos; et sic in similibus, *P. 6 c. 2 n. 6, B, II, 96, 97; C. 24 d. 16, II, 518*.

Domus Professae non possunt sublevari ex bonis Collegiorum, praeterquam in rebus minimis, *Bul., I, 6, 8, 26; Exa. c. 1 n. 4, II, 1; P. 4 c. 2 n. 5, II, 57; c. 10 n. 1, II, 72; P. 6 c. 2 n. 3, II, 95; P. 9 c. 3 n. 18, II, 133; P. 10 n. 4, 5, II, 143; R. 65 Praep., III, 103; R. 61 Rect., III, 118*. Coadiutores formati quoad paupertatem aequiparantur Professis, *P. 6 c. 2 n. 4, II, 95*. Potest Professo, qui per Collegium transit, dari aliquod viaticum vel eleemosyna etc., *P. 4 c. 2, F, II, 58; P. 6 c. 2, C, D, II, 97*. Professi vel Coadiutores spirituales, qui in Collegiis, etiam ubi Nostrorum Seminarium non est, ut Operarii necessarii sunt vel utiles, possunt in eis sustentari, *P. 4 c. 2, F, II, 58; c. 10, A, II, 74; P. 6 c. 2 n. 3, 4, C, II, 95, 97; C. 2 d. 82 can. 10, II, 210, 531; C. 6 d. 18, can. 6, II, 295, 550*. Professi senes vel infirmi possunt cum facultate Generalis (vel inferiorum, quibus hanc facultatem communicaverit) in Collegiis habitare et eorum redditibus sustentari, *Bul., I, 30; Comp. priv., I, 650*. In horto Collegii aliquid recreationis infirmi vel sani, qui sunt in Domibus, sumere possunt, *P. 6 c. 2, D, II, 97*. Cum expressa facultate Generalis aliqui Professi scribendi gratia per tempus aliquod possunt se ad Collegium vel Universitatem recipere, *P. 6 c. 2, C, II, 97; C. 24 d. 19, II, 519*. In solo Deo, cui per ipsius gratiam Societas inservit, fiducia constituatur, sine redditibus ullis ipsam nobis prospecturum de rebus convenientibus, *P. 6 c. 2 n. 2, II, 95; P. 10 n. 3, II, 143; R. 58 Praep., III, 103*.

De paupertate Scholasticorum et Coadiutorum non formatorum, *Bul., I, 93*; Provinciarum et Missionum, *C. 24 d. 17, II, 518*; Collegiorum Scriptorum, *d. 19, II, 519*. Residentiae, quae non sunt Collegia inchoata nec membra Collegii vel Domus Probationis, quoad paupertatem aequiparantur Domibus Professis, *d. 15, II, 518*.

Vide *Bona* § Abdicatio; *Claudere*; *Mutuum*; *Negotiatio*; *Pretiosa*; *Superflua*.

PAX. De interna pace curanda et exhibenda in silentio et in circumspectione et modestia, *P. 3 c. 1 n. 4, II, 43; R. 29 Sum., III, 6*. De externa cum omnibus, *P. 4 c. 16, D, II, 82; P. 6 c. 3 n. 8, II, 100; P. 10 n. 11, B, II, 145*.

De procuranda in aliis, *P. 7 c. 4 n. 9, II, 112*. Vide *Reconciliatio*.

PECCATA obtenebrant animam, *Direct. c. 18 n. 3, III, 529*. Meditatio peccatorum, *Ex. Sp., III, 457-460; Direct. c. 15 n. 1, III, 525*. De vitio cuique magis familiari, *c. 13 n. 2, III, 528*. Vide *Examen conscientiae*. Quando levis culpa erit in cogitatione; quando mortalis, et quotuplex, *Ex. Sp., III, 455*. Primus modus orandi circa peccata, *Ex. Sp., III, 483*.

PECULIUM, Vide *Deposita*; *Paupertas*.

PECUNIA quomodo a Procuratoribus servanda, *R. 12 Proc. Gen., III, 70; R. 19 Proc. Prov., III, 96; R. 8 Proc. Dom. Prof., III, 106; R. 5 Proc. Coll. et Dom. Prob., III, 116*. Quomodo tenenda pro ecclesia apud Procuratorem, *R. 29 Praef. eccl., III, 143*. Pecuniae omnes tradantur Procuratori, *Instr. ult., pro Rect. n. 7, III, 392*. Danda Emptori et quotidie ratio exigenda, *R. 17 Proc. Dom. Prof., III, 107; R. 8 Proc. Coll., III, 116; R. 2 Empt., III, 153*.

De non extrahenda pecunia extra Provinciam, Vide *Bona privatorum* § Distributio. De pecunia ad proprium usum, Vide *Deposita*; *Paupertas*. Vide etiam *Eleemosynae*; *Expensae*; *Iter*; *Mutuum*.

PEDITES, Vide *Iter*.

PENSIONES ecclesiasticae retineri possunt arbitrio Generalis, *P. 7 c. 17 n. 4, can. 17 n. 4, II, 321, 554*. Pensiones omnes, etiam tenues, vel census percepti ex summis ad fructum collocatis, certo alicui domicilio Societatis applicentur. Nulli earum usus liber relinquendus. Si haec applicatio fieri nequit, pecunia veniat tota in manus Superioris localis vel Provincialis, *C. 12 d. 37, II, 398; C. 14 d. 14, II, 416; C. 20 d. 7 n. 1, II, 469; Ord. Gen. c. 1 n. 10, Quinto, III, 256*.

Facultas accipiendi minervalia, *Bul., I, 359; Comp. priv., I, 540*. Eleemosynae, ab Scholaribus datae pro compensatione vel intuitu ministerii, admitti non debent, sed ut eleemosynae, *Ord. Gen. c. 1 n. 14, III, 258*. Domus, quae bona stabilia non habent, scholas autem habent et Convictores, saltem ut Collegia inchoata habeantur, quorum Rectores eadem iura habeant ac caeteri Rectores, *C. 20 d. 14, II, 472*. Fundatio suppletur pensionibus Convictorum, et hoc paupertati nostrae non repugnat. Retributiones hae admitti possunt ad Nostrorum sustentationem, quae aliunde haberi nequit. Curet tamen Generalis ut Collegia ad consuetam Societatis normam perducantur, *C. 22 d. 42, 43, II, 494; C. 24 d. 18, II, 519*. Vide *Fundatio*.

Pensiones
Nostrorum.

Pensiones
Scholarium.

PENURIA. Qui primi in Societatem conveniunt, per penuriam rerum corpori necessariarum probati sunt, *Exa. c. 4 n. 26, II, 12.* Peregrini eadem penuria probari exoptent, *R. 5 Peregr., III, 22.* Vide *Mortificationes; Paupertas; Poenitentiae.*

Qui Societatem petit, examinetur an eius parentes rerum temporalium penuria premantur, *Exa. c. 3 n. 2, B, II, 68; R. 11 Examin., III, 184.*

PEREGRINATIO, PEREGRINUS. Peregrinationes rarae sint, *Instr. ult., pro Prov. n. 8, III, 389.* De experimento peregrinandi, *Exa. c. 4 n. 12, 20, 27, II, 10, 12; P. 2 c. 2, C, II, 39; R. 31, 32 Mag. Nov., III, 124.* Regulae Peregrinorum, *III, 22, 23.* Vide *Iter.*

De opinionibus peregrinis, Vide *Doctrina Societatis; Opiniones.*

PERFECTIO. Omnes in perfectionis studium solidarumque virtutum incumbant, *P. 10 n. 2, II, 142; R. 16 Sum., III, 5.* Nihil perfectionis, quod divina gratia consequi possimus secundum Institutum, praetermittamus, *P. 6 c. 1 n. 1, II, 93; R. 15 Sum., III, 5.* In concionibus domesticis ad omnimodam perfectionem se invicem exhortentur, *P. 3 c. 1 n. 21, II, 46; R. 48 Sum., III, 5.* Perfectionis studium ac solidarum virtutum Superiores promoveant, *C. 11 d. 30, II, 385; C. 18 d. 22 n. 1, II, 444; C. 19 d. 11, II, 448; C. 21 d. 27, II, 482; R. 2 Prov., III, 74.* Qui in missionibus versantur, propriae perfectionis non obliviscantur, *R. 25 Miss., III, 21.* Perfectio acquirenda est secundum Institutum et Regulas, *P. 6 c. 1 n. 1, II, 93; c. 3 n. 7, II, 100; C. 19 d. 11, II, 448; R. 15 Sum., III, 5; R. 2 Prov., III, 74.* Ad eam consequendam quaerenda sui abnegatio et in rebus omnibus mortificatio, *Exa. c. 4 n. 46, II, 16; P. 6 c. 3 n. 1, II, 99; R. 12 Sum., III, 5.* Quibus rebus religiosae perfectionis fervor intepescat, *Instr. 7 n. 2, III, 354.*

De perfectione in observandis Constitutionibus, Vide *Constitutiones § Observandae.*

Vide etiam *Disciplina; Observantia; Spiritus; Vita communis.*

Perfectionem quisque in suo statu post Exercitia sequatur, *Direct. c. 40 n. 4, III, 552.*

PERNOCTATIO. Quales externi et quando domi nostrae pernoctabunt, *R. 83 Praep., III, 105; R. 81 Rect., III, 115.*

Facultas excurrendi extra Domos, si apud externos pernoctandum sit, a quo concedenda, *C. 18 d. 7, II, 440.* Vide *Excursio.*

PERPETUITAS Generalis, Vide *Generalis.*

PERSECUTIONES. Deus adhaerentes sibi non deseret, etiam in adversis, *C. 19 d. 11, II, 449.* Vide *Societas § Persecutiones.*

PERSEVERANTIA. Indulgentiae orantibus post missionem per 40 dies pro perseverantia, *Bul., I, 375, 451; Comp. priv., I, 613, 614.* De

perseverantia post Exercitia, *Direct. c. 40, III, 551, 552.*

PERTINACIA et durities iudicii, *Industr. c. 16, III, 433.* Pertinacia est impedimentum secundarium ad Societatem, *P. 1 c. 3 n. 14, II, 31; c. 2 n. 4, II, 29; P. 2 c. 2 n. 4, II, 38.* Vide *Iudicium proprium.*

PERTURBATORES. Qui divisionis vel dissensionis Nostrorum inter se vel cum suo Capite auctor sit, velut pestis, separandus, *Bul., I, 132; P. 8 c. 1 n. 5, II, 114; R. 128 Prov., III, 86.* Quicumque Institutum seu Constitutiones impugnare vel ei contradicere ausus fuerit, incidit in poenam excommunicationis latae sententiae et inhabilitatis Sedis Apostolicae reservatam, *Bul., I, 97; Comp. priv., I, 624; Cens. et praec. c. 2 n. 1, II, 569.* Praecipitur omnibus ne Societatis Institutum impugnent, aut contra Instituti essentialia agant; poenae, *Bul., I, 122, 123, 131...; Comp. priv., I, 624; Cens. et praec. c. 2 n. 2, II, 569.*

Eiiciendus qui prava exempla aliis et offendiculum praebet, *P. 2 c. 2 n. 3, D, II, 38, 39.* Seditio in Superiores et divisio a Capite in grave nocumentum Societatis, et discordiarum seminatio inter Fratres, sunt casus reservati, *C. 5 d. 51, 52, 6., II, 278.* De tentatione contra Institutum et Regulas, *Industr. c. 13, III, 425-428.* Perturbatio pacis et seminatio discordiarum et iurgiorum, *c. 17, III, 434-439.*

Perturbatores Societatis quinam sint, *C. 5 d. 15; II, 266.* Sunt pauci, sed gravissima attulerunt incommoda. Ipsi et eorum complices incurrerunt censuras. Praeceptum de eis deferendis. Castigandi, eiiciendi, *C. 5 d. 54, can. 20, II, 279, 549; Cens. et praec. c. 2 n. 2, II, 570.* Confirmatur hoc decretum, describuntur perturbatores, *Bul., I, 132.* Eos inquirere ac deferre iubentur Provinciales. Extenditur censura ad utentes opera aliorum ad Societatem perturbandam, *C. 6 d. 2, can. 1, II, 289, 549; Cens. et praec. c. 2 n. 3, II, 570.* Censentur perturbatores qui auxilio externorum conantur novarum Provinciarum erectiones extorquere, vel legitimas earum divisiones impedire, *C. 9 d. 5, can. 1, II, 361, 560;* qui libellis traducunt Societatem eiusque vivendi aut gubernandi modum, aut Superiores; qui ita palam de Instituto obloquuntur, ut censeri possint velle alios in suam sententiam pertrahere, *d. 25, can. 1, II, 366, 560.* Rex Catholicus, a perturbatoribus Societatis falsis accusationibus circumventus, informetur. Obsecrandus ut Societatem ab eiusmodi calumniatoribus vexari minime patiatur, *C. 5 d. 55, II, 281.* Vide *Superiores § Triennium.*

PESTIS tempore aliqui a Provinciali designentur, qui, separati ab aliis, iuvandis proximis vacent, *R. 99 Prov., III, 83.* Si morbus sit contagiosus, supellex aegrorum nostrorum separetur,

Canisius.

Claver.

Faber.

Scopus.

Partes.

Cursus.

Discedenda.

Docenda.

R. 10 Infirm., III, 150. Curet Infirmarius ne morbi contagio vel propriae ipsius vel sociorum salutem noceat, *R. 12*, III, 151.

PETITORES eleemosynarum, Vide *Eleemosynae*.

B. **PETRUS** Canisius. Vita, virtutes, miracula, *Bul.*, I, 407.... Beatificatio, Missa et officium, *Bul.*, I, 410; *Comp. priv.*, I, 589. Eius festum elevatur ad ritum duplicem maiorem pro Assistentia Germaniae, *Bul.*, I, 488. Extra ordinem admissus ad negotia tractanda ex aequitate, *C. 3 d. 5*, II, 220.

S. **PETRUS** Claver, Nigritarum Apostolus, *Bul.*, I, 462, 468. Vita, virtutes, miracula, *Bul.*, I, 460. Beatificatio, *Bul.*, I, 466. Canonizatio, Missa et officium, *Bul.*, I, 468; *Comp. priv.*, I, 588. Indulgentiae in eius festo, *Bul.*, I, 489; *Comp. prin.*, I, 608; venerantibus eius exuvias, *Bul.*, I, 468; *Comp. priv.*, I, 611.

B. **PETRUS** Faber, unus e primis Sociis S. Ignatii, *Bul.*, I, 8, 7, 22, 424. Vita, virtutes, *Bul.*, I, 424. Cultus confirmatio, *Bul.*, I, 425.

PHILOLOGIA. De cultu exquisitori aliquorum in ea, *C. 23 d. 23*, II, 505.

PHILOSOPHIA. Artes vel scientiae naturales ingenia disponunt ad Theologiam et ad perfectam cognitionem et usum illius inserviunt, et per se ipsas ad eundem finem iuvant, *P. 4 c. 12 n. 3*, II, 76. Philosophia verae Theologiae scholasticae ancillari et subservire debet, *C. 3 d. 47, can. 8*, II, 228, 539; *R. 53 Prov.*, III, 79; *R. 1 Prof. Phil.*, III, 189.

In Philosophia tractabitur Logica, Metaphysica, Moralis scientia et Mathesis, quatenus ad finem nobis propositum conveniunt, *P. 4 c. 5 n. 1*, II, 62; *c. 12*, C, II, 76.

Duratio cursus, *P. 4 c. 15 n. 2*, II, 80. Philosophiae cursus breves non instituendi, *C. 2 d. 69, can. 17*, II, 208, 532. Triennale pro Nostris Philosophiae studium praescribitur, *C. 22 d. 34*, II, 492.

Logica et Philosophia naturalis ac moralis a Scholasticis nostris in Collegiis discenda, *P. 4 c. 5 n. 1*, II, 62. Artes Liberales ante Theologiam discendae, *P. 4 c. 6 n. 4*, II, 64.

Potest doceri ab eo, qui non audivit Theologiam, *P. 4 c. 9 n. 2*, II, 71. Quales Professores a Provinciali constituendi, *Rat. St. R. 16 Prov.*, III, 160. Si qui fuerint ad novitates proni aut ingenii nimis liberi, a docendi munere sine dubio removendi, *Ibid.*; *C. 5 d. 41, pro Phil. n. 4*, II, 274. Vide *Doctrina Societatis*; *Opiniones*. Regulae Professoris Philosophiae, III, 189–192. Regulae Professoris Philosophiae moralis, III, 192.

Professores Philosophiae materias singulis annis assignatas suo tempore pertractent, neque illas permisceant, *Ord. pro St. sup. n. 9*, III, 242. In Philosophia docenda quid curandum, quid vitandum, *n. 5, 6*, III, 236, 237. Professor Theolo-

giae ne quaestiones philosophicas ex professo tractet, *R. 9 § 3 Prof. Theol.*, III, 179. Commendatur Generali materiarum distributio pro singulis triennii annis, *C. 22 d. 34*, II, 492. Doctrinae philosophicae praecipua saltem capita ab ipso determinentur, *d. 36*, II, 492. Quomodo a Nostris Philosophiam explicandam, quosque ab eis auctores legendos curabit Provincialis, *R. 53 Prov.*, III, 79. An praeter Praeceptores ordinarios esse unum oporteat, qui Philosophiam maiori cum apparatu legat, *P. 4 c. 13*, C, II, 78. Cavendum ne ex una parte in scholas nostras irrepant nimia in rebus philosophicis opinandi libertas, ex altera vero ne ad solas speculationes et metaphysicas subtilitates arcentur ingenia, *C. 16 d. 36*, II, 431; *C. 17 d. 13*, II, 436. Querimoniae adversus quosdam Philosophiae Professores, quod inutilibus quaestionibus tempus terant, perturbato ordine materias tractent, nimiam sibi opinandi licentiam assumant, *C. 9 d. 23*, II, 365; *Ord. pro St. sup. n. 1*, III, 235.

Summa Logicae in Rhetorica non legatur, *R. 1 § 6 Prof. Rhet.*, III, 209. Praelegi potest academicis paulo ante studia, permittente Rectore, *R. 10 Acad. Theol. et Phil.*, III, 231. Introductio Toleti vel Fonsecae explicetur in Logica, *R. 9 § 1 Prof. Phil.*, III, 190.

Logica quo pacto primo anno tradenda, *R. 9 Prof. Phil.*, III, 190. In ea quid curandum, quid vitandum, *Ord. pro St. sup. n. 4*, III, 236.

Vide *Aristoteles*; *Actus*; *Cursus*; *Docere*; *Doctrina Societatis*; *Elenchus*; *Examen*; *Facultates*; *Gradus academici*; *Opiniones*; *Studia*.

PHYSICA tradenda quatenus ad finem nobis propositum convenit, *P. 4 c. 12*, C, II, 76. In ordine ad gradum non habenda peculiaris ratio eorum, qui in ea excellunt. Cavendum ne, dum Physicae incremento providetur, profectui Theologiae male consulatur; caeterae Facultates famulari debent Theologiae, *C. 21 d. 17*, III, 480. Ut quis approbatur in examine ad gradum, tradere possit Physicam, *C. 22 d. 36*, II, 492. Aptitudo ad docendam Philosophiam in Formula iuramenti Examinatorum, etiam de Physica moderna intelligitur, *C. 21 d. 18*, II, 480. Vide *Examen ad gradum*.

Physica amoenior experimentalis permittitur ad phaenomena naturae explicanda, *C. 16 d. 36 n. 1*, II, 432; cautiones adhibendae, *C. 17 d. 13*, II, 436. In Physica nihil asseratur, quod systemati de corporum principiis et constitutione, in Instituto praescripto, contradicat, *C. 23 d. 15*, II, 501.

PHRENETICI. Illis paucos assistere ex iis, quibus magis confideretur, oporteret, *P. 6 c. 4*, A, II, 102. Vide *Infirmi*.

PIA negotia, Vide *Negotia*.

PIAE OBLIGATIONES. Peculiarem curam habeant Provincialis, Rector et Procurator ut piis

Introductio
ad Logicam.

Logica.

Collegii obligationibus cumulate satisfiat, *Instr. ult., in fine*, III, 394.

R. P. PICCOLOMINI, Vide *Elenchus*.

PICTURA passim a Laicis nostris docetur, *C. 20 d. 22*, II, 474. De imaginibus inconsueto vel scandaloso modo pictis, *Comp. priv.*, I, 572 n. 209.

PIETAS in studiis praecipue commendata Provinciali, *Rat. St. R. 40 Prov.*, III, 165; et Magistris Theologiae, *R. 5 Prof. Theol.*, III, 178. Quomodo Discipuli ad pietatem iuvandi, *R. 1-3 Prof. sup. Fac.*, III, 172; *R. 1-10 Prof. cl. inf.*, III, 203, 204. Pietas in B. Virginem et Angelum custodem commendanda, *R. 7*, III, 203. Doctrina pietati iungenda, *R. 1 ext. audit.*, III, 227. Vide *Devotio*; *Scholastici*; *Virtus*; *Spiritus*.

PILEI ne dentur in promotione ad gradus academicos, *P. 4 c. 15. F.*, II, 81. De pileis Coadiutorum, Vide *Coadiutores temporales*.

POENAE. Facultas dispensandi cum Nostris a variis poenis, *Comp. priv.*, I, 565. Vide *Correctio*; *Poenitentiae*; *Superiores* § *Punitio*.

POENITENTIA. Poenitentiae Sacramentum, Vide *Confessio*.

POENITENTIAE. De usu poenitentiarum secretarum excitando, *Instr. 13 c. 6*, III, 371. Laudabilis usus publicarum in triclinio poenitentiarum restituendus, *C. 20 d. 16*, II, 472. Mortificationum usus in vacationibus, propositis in tabella mortificationum capitibus, *Instr. 7 n. 4*, III, 355. Additiones de poenitentia seu afflictione corporis, *Ex. Sp.*, III, 462. De poenitentiis in quadriduo ante electionem, Vide *Congregatio* § *Quadriduum*.

Societas nullas ordinarias poenitentias ex obligatione subeundas habet, maius Dei obsequium semper intuendo. Quanam et quomodo assumenda, *Exa. c. 1 n. 6*, II, 6; *P. 6 c. 3 n. 1*, II, 99; *C. 1 d. 96*, II, 177; *C. 5 d. 27*, II, 269; *C. 6 d. 9*, II, 291; *R. 4 Sum.*, III, 3; *R. 32 Praep.*, III, 101; *R. 31 Rect.*, III, 110. Corporis castigatio immoderata esse non debet nec indiscreta in vigiliis, abstinentiis et aliis poenitentiis exterioribus ac laboribus, quae et nocumentum afferre et maiora bona impedire solent. Neque contra tanta in illis sit relaxatio, ut, fervore spiritus refrigescente, humani affectus incalescant, *P. 3 c. 2 n. 5*, II, 51; *P. 6 c. 3 n. 1*, II, 99; *P. 10 n. 10*, II, 144; *R. 48 Sum.*, III, 9; *R. 43 Mag. Nov.*, III, 126. Vide *Abstinentia*; *Ieiunia*.

De facultate poenitentias imponendi, Vide *Correctio*. Generalis omnes, etiam Superiores, consilio, reprehensione, et, si opus est, correctione iuvare studeat, *P. 9 c. 2 n. 4*, II, 129; *c. 3 n. 11*, II, 132; *c. 6 n. 2*, II, 138. Meminerint Superiores, ut ad paternam charitatem suis exhibendam tenentur, ita etiam se debita severitate admonere debere peccantes, coarguere, et etiam poenitentiis coercere ad conservandam in suo vigore disciplinam religiosam, *P. 8 c. 1, G.*, II, 117; *C. 20 d. 16*, II,

472; *C. 21 d. 27 § 3*, II, 482. Usus reprehensionum et poenitentiarum promovendus, etiam cum antiquioribus et senioribus, et ipsis Superioribus, si officio desint, *C. 6 d. 37 n. 6*, II, 310; *Instr. 18 n. 10*, III, 381. Imponantur cum charitate, *P. 9 c. 2 n. 4*, II, 129. Habenda ratio personarum et aliarum circumstantiarum, *P. 3 c. 1 n. 15*, II, 45; *P. 9 c. 3 n. 11*, II, 132; *R. 27 Praep.*, III, 100; *R. 26 Rect.*, III, 110. Tantum ordinariae imponendae; quanam sint, *R. 10 Praep.*, III, 99; *R. 9 Rect.*, III, 108. Qui poterunt eas concedere et imponere Patribus tertiae Probationis, *R. 10 Instruct.*, III, 119, 264. Quales concedendae vel imponendae Novitiis, *R. 6, 40, 43 Mag. Nov.*, III, 121, 125, 126; *R. 10 Soc. Mag.*, III, 132. Quomodo se geret Minister circa poenitentias iniungendas, *R. 13 Min.*, III, 136. Eas non iniungat Subminister; iniunctas denuntiari potest nomine Superioris, *R. 6 Submin.*, III, 147.

Mensura in ieiuniis et aliis poenitentiis concedendis non excedatur, *R. 48 Sum.*, III, 9; *R. 32 Praep.*, III, 101; *R. 31 Rect.*, III, 110. Superior vices suas Confessario vel aliis delegare poterit quoad poenitentias concedendas, *Exa. c. 1, C.*, II, 3; *R. 31 Praep.*, III, 101; *R. 30 Rect.*, III, 110. Professis et Coadiutoribus formatis nulla videtur regula praescribenda in poenitentiis, nisi aliud iudicet Superior, *P. 6 c. 3 n. 1, A.*, II, 99, 100.

Poenitentiae vel mortificationes Praefecto spiritus, vel Superiori, vel Confessario aperiendae, *P. 3 c. 1 n. 12*, II, 45; *c. 2 n. 5*, II, 51; *R. 41 Sum.*, III, 8.

Aliquoties singulis annis omnes a Superiore sibi poenitentias iniungi petant, *P. 3 c. 1 n. 28*, II, 48; *R. 51 Sum.*, III, 9.

Quisque prompta voluntate ac magna humilitate et cum animo proficiendi admittere et adimplere debet poenitentias, etiam propter defectus non culpabiles iniunctas, *Exa. c. 1 n. 6*, II, 2; *c. 4 n. 33, 41*, II, 14, 15; *P. 3 c. 1 n. 15*, II, 45; *R. 37 Sum.*, III, 7.

Poenitentiae publicae sine facultate non faciendae, *R. 6 Com.*, III, 10. Publicis defectibus debentur publicae poenitentiae, *P. 3 c. 1, N.*, II, 49; *R. 28, 29 Praep.*, III, 100; *R. 27, 28 Rect.*, III, 110. Mortificationes publicae extra Domum ordinariae quanam sint, *R. 30 Praep.*, III, 100; *R. 29 Rect.*, III, 110; *R. 40 Mag. Nov.*, III, 125. Vide *Incarcerati*; *Infamia*; *Carcer*.

Poenitentiae opera peculiari ratione commendent Concionatores, *R. 11 Conc.*, III, 17. De punitione Scholasticorum externorum, Vide *Correctio*.

POENITENTIARIA Apostolica. Unus e Societate solet esse Theologus Consultor, *Bul.*, I, 282; *Comp. priv.*, I, 557. Facultas aperiendi litteras S. Poenitentiariae, *Bul.*, I, 80; *Comp. priv.*, I, 553; item adeundi maiorem vel minores Poenitentiaros pro absolutione, *Comp. priv.*, I, 554

Poenitentiarum
usus
commendatur.

Quanam
Societatis
poenitentiae.

Poenitentiae
imponendae,
concedendae.

Aperiendae.

petendae.

acceptandae.

Poenitentiae
publicae.

Poenitentiae
saecularium.

n. 133; et maiorem Poenitentiarium pro transitu ad aliam Religionem, *Comp. priv.*, I, 668 n. 531. Poenitentiarii S. Petri et Aedis lauretanae quondam ius habeant ad Congregationem provincialem Provinciae romanae, C. 12 d. 45, II, 400.

POETA. Eius explicatio quid habeat peculiare, R. 28 *Prof. cl. inf.*, III, 206.

P. POLANCUS Vide *Directoria*; *Constitutiones* § Scholia.

POLITICA. Ratio agendi cum externis nihil saeculare redoleat aut politicum, P. 3 c. 1 n. 4, II, 48; C. 18 d. 22 n. 8, II, 445. Humana et politica agendi ratio vitanda, praesertim in Iunioribus, *Instr.* 13 c. 8, III, 371, 372. Vide *Conversatio*. De negotiis politicis, Vide *Negotia*.

POLOCENSES Congregationes sunt, II, 450-465. Probatum earum additio editioni Instituti, C. 23 d. 43 n. 3, II, 519.

POLONIA. S. Stanislaus Polonis ac Lithuanis primarius patronus assignatus, *Bul.* I, 233. Procurator Poloniae cui Congregationi interesse poterit et quando, C. 3 d. 48, II, 229. Inter nationes, ex quibus eligi possunt Deputati, non excludenda Polonia, C. 6 d. 35 n. 15, II, 307. Defendenda in Polonia Societatis privilegia, quae impugnantur, C. 8 d. 50, II, 357. De Tartaris et Mahumetanis in Polonia dispensare potest Generalis ut in Societatem admittantur, C. 6 d. 28, II, 302. Proprius Assistens Poloniae non concessus, C. 10 act. 21-23, 40-47. Concessus Poloniae et Lithuaniae, C. 18 d. 10, II, 440. Primi Assistantis electio, C. 18 d. 15, II, 442.

PONTIFEX. De Societatis obedientia Romano Pontifici, praesertim circa Missiones, Vide *Missiones*; *Obedientia*. Nulli privato licet gratiam ullam a Pontifice petere aut petendam curare sine licentia Superiorum, P. 6 c. 1 n. 3, II, 94. Pontificum expositiones locorum S. Scripturae tuendae, R. 6 *Prof. Script.*, III, 175. De potestate Pontificis supra Reges et Principes quatenus agere liceat, *Cens. et praec.* c. 5 n. 2, 3, II, 573. An abrogandum hoc praeceptum, relictum arbitrio Generalis, C. 23 d. 14, II, 501. Pontificis iussa, C. 5 d. 64, II, 284. Gratiarum actio decreta Alexandro VII, C. 11 d. 26, 33, II, 384, 386; Pio VII, C. *Poloc.* 4 d. 7, II, 460; C. *Poloc.* 5 d. 6, II, 465; Leoni XIII, C. 23 d. 45, II, 511; C. 24 d. 29, II, 523. Pontificis benevolentia in primis conservanda, P. 10, B, II, 145.

Vide *Absolutio*; *Benedictio*; *Indulgentiae*; *Reservatio*; *Vota*.

Pontificiae Ditionis invasorum absolutio Pontifici reservata, *Comp. priv.*, I, 516.

PORTA, Vide *Ianua*.

POSSESSIO Bonorum, Vide *Bona privatorum*.

POSTULATA, Vide *Congregatio provincialis* § *Postulata*; *Deputati ad postulata*.

De postulatis reiectis, *Form. Congr. gen.* n. 64, II, 593; *Form. Congr. prov.* n. 45, II, 613. Solum quae privatim Deputati ad postulata secernenda approbaverint, proponantur Congregationi, C. 1 d. 13, II, 161; sed proponenti liceat proponere Congregationi postulatum reiectum a Deputatis; ipsa vero Congregatio vel ad Generalem reiciat, vel de eo decernat, C. 2 d. 4, II, 194. In hac Congregatione, audito proponente, reici a Deputatis possunt aliqua ex iis, quae sunt privato nomine proposita, si viderentur reicienda, d. 34, II, 202. Antequam de reiectis tractetur in Congregatione generali vel provinciali, decernatur in ipsa Congregatione utrum de illis agendum, C. 6 d. 25 n. 13, II, 300. Non proponatur in genere an sit agendum de reiectis; sed, ubi aliquis proposuerit unum reiectum, decernatur a Congregatione an de illo agendum sit, tum de alio, et sic singillatim de singulis, C. 12 d. 56 n. 8, II, 403.

PRAECEPTA. Catalogus praeceptorum conficiendus et typis mandandus, C. 8 d. 23, II, 350; contrahendus numerus; de praeceptis quarundam Provinciarum propriis, C. 9 d. 24, II, 365. Typis mandetur elenchus omnium praeceptorum totam Societatem obligantium; quae in eo non contineantur, abrogata censenda, C. 17 d. 15, II, 437. Recognitus, C. 18 act. 9, 22. Catalogus censurarum et praeceptorum est, II, 567-573. Nihil mutandum circa censuras et praecepta in Societate, C. 20 d. 24, II, 474. Temperatio praecepti R. P. Mutii, de non tractando de potestate Pontificis in Principes, curae P. Nostri demandata, C. 23 d. 14, II, 501. In epistola R. P. Oliva, de secreto servando de auditis in accipienda ratione conscientiae, non imponitur praeceptum proprie dictum, d. 34, II, 508.

Censurae et praecepta semel saltem in anno ad mensam praelegenda, C. 8 d. 23, II, 350; explicatur, *Monitum*, II, 567.

Praecepta Superiorum, particularibus personis imposita, durant donec a successore vel Superiore relaxentur; sed non facile imponenda, C. 9 d. 12, can. 4, II, 363, 560. Praecepta a Generali imposita durant ipso mortuo, donec a successore vel Congregatione generali revocentur, C. 4 d. 3, can. 23, II, 248, 544; C. 7 d. 72, can. 10, II, 336, 553; C. 17 d. 12, II, 436.

De praecepto obedientiae, Vide *Obedientia*.

De via praeceptorum, *Direct.* c. 23 n. 4, III, 534; c. 25 n. 8, III, 536.

PRAECEPTORES, Vide *Professores*.

PRAEDIA. De oratoriis in Domibus ruralibus, *Comp. priv.*, I, 641. De iis, qui in praediis aut villis morantur, cum a studiis seriantur, *Ord. Gen.* c. 14, III, 289. Praedia a Provinciali visitanda, R. 80 *Prov.*, III, 81; *Instr. ult.*, pro *Prov.* n. 14, III, 390; et a Rectore, pro *Rect.* n. 2,

Postulata
reiecta.

Legenda.

Eorum
duratio.

III, 392; et Procuratore. Proventus ex praediis ne decrescant, quomodo curabit, *pro Proc. n. 2, 3, III, 393, 394*. Invigilet Generalis ut praedia ampla commutentur, *C. 7 d. 85, II, 340*. Vide *Coadiutores temporales*; *Negotiatio*; *Vacatio*.

PRAEDICARE, Vide *Concionari*.

PRAEDICATORUM Ordo, Vide *Gratitudo*; *Ordines*.

PRAEESSE Professis, Vide *Professi*.

PRAEFECTUS Academicarum, Regulae, **III, 230, 232**.

Atrii Praefectus, si ita res exigat, constituatur, *Rat. St. R. 3 Prov., III, 158*. Quae Regulae ad eum pertineant, *Rat. St. R. 22 Rect., III, 168*.

Praefectus bibliothecae. Regulae, **III, 146**.

Concionum, Vide *Concionari*.

Convictus et Praefecti morum. De eorum Regulis, *C. 23 d. 25, II, 505*.

Ecclesiae. Regulae, **III, 141**.

Lectorum ad mensam. Regulae, **III, 143-145**.

Refectorii. Regulae, **III, 154**.

Rerum spiritualium. Regulae, **III, 139, 140**. De Praefectis spiritualibus constituendis formandisque, *Instr. 10, III, 360-363*. Est necessarius aliquis, qui rebus spiritualibus superintendat, *P. 4 c. 10 n. 7, II, 73*. Qualis esse debeat; eius officium, *P. 3 c. 1 n. 12, II, 45*. Designatur a Provinciali. Ex ordinariis Nostorum Confessariis fere convenit eum deligere, *R. 24 Prov., III, 76*. Optimi deligendi, ac per eos urgenda executio eorum, quae ad promovendum spiritum ordinata sunt, *C. 18 d. 22 n. 8, in fine, II, 445*. De quibus crebro Nostros alloquetur Praefectus spiritus, quae interrogabit, quae docebit, *Instr. 13 c. 1 n. 1, III, 368*. Poenitentiarum secretarum usum excitet, *c. 6 n. 2, III, 371*. Quam curam de Coadiutoribus temporalibus habebit, *Instr. 8, III, 355, 356*. Vide *Meditatio* § *Puncta Meditationis*. Ab ipso rationem frequenter exigant Superiores quomodo et quam frequenter Patres et Fratres alloquatur, *Ord. Gen. c. 2 n. 6, III, 260*. Vide *Disciplina*; *Observantia*; *Perfectio*; *Spiritus*; *Confessarius*.

Scholasticis designandi Praefecti rerum spiritualium, qui suo munere bene et exacte fungantur, *Instr. 7 n. 1, III, 354*. Officium Praefecti spiritus Iuniorum, *Ord. Gen. c. 13 n. 4, III, 287*. In magnis Seminariis quales praeficiendi, *Instr. 10 n. 11, III, 362*.

Vide *Iuniores*; *Scholastici*.

Praefectus sanitatis. Regulae, **III, 145**. Vide *Infirmi*; *Valetudo*.

Praefectus Studiorum est generale instrumentum Rectoris ad studia ordinanda. Ei Professores, Scholastici et Praefectus Studiorum inferiorum obediunt, *P. 4 c. 17 n. 2, II, 83*; *Rat. St. R. 2, 3 Prov., III, 158*; *Rat. St. R. 2 Rect., III, 166*; *R. 4 Prof. sup. Fac., III, 173*; *R. 2 Praef. St.*

inf., III, 193; *Ord. pro St. n. 11, III, 243*. Eius Regulae, **III, 169-172**. Adhibendus in designandis iis, qui sunt Theologiam repetituri, *Rat. St. R. 10 Prov., III, 159*; in Magistrorum omnium consultationibus, *Rat. St. R. 18 Rect., III, 168*. Examinatores classium inferiorum cum Rectore constituit, *R. 18 Praef. St. inf., III, 196*. Peracto iudicio ad praemia, certantium chartas cum Rectore resignat, *R. 10 Praemior., III, 102*. Praefectus Studiorum Collegii vicinioris recognoscit theses propugnandas in Collegio, ubi nullus sit Praefectus Studiorum, nisi aliter Provincialis provideat, *C. 16 d. 14, II, 428*. Quotannis ad Generalem scribet quomodo Ordinatio pro Studiis superioribus servetur, *Ord. pro St. n. 16, III, 249*. Dirigit Nostros quoad studia, *P. 4 c. 5 n. 1, II, 62*. Monita salutaria per classes tradit, *Rat. St. R. 21 Rect., III, 168*. Examinat semper nostros Metaphysicos, *R. 20 Praef. St., III, 171*. Recognoscit conclusiones et praefationes, quae ab academicis fiunt, *R. 9 Acad. Theol., III, 231*; et declamationes publicas Rhetoricae auditorum, quae in aula recitantur, *R. 17 Prof. Rhet., III, 212*; et quidquid publice recitatur, *R. 28 Praef. St., III, 172*; *R. 3 Praef. St. inf., III, 193*. Quid illi curandum in 1.º, 2.º et 3.º anno Philosophiae, item pro accurata observatione eorum omnium, quae in Ordinatione pro Studiis superioribus praescripta sunt, *Ord. pro St. n. 4-6, 11, III, 236, 237, 243*. Nihil immutet neque dispenset in Ratione Studiorum, sed ad Rectorem referat, *R. 3 Praef. St., III, 169*. Vide *Studia*; *Ratio Studiorum*.

Praefectus Studiorum inferiorum a Provinciali constituitur. Eius scopus. Paret in rebus sui officii Praefecto generali, *Rat. St. R. 3 Prov., III, 158*; *R. 1, 2 Praef. St. inf., III, 193*. Quatenus ei obtemperent inferiorum classium Magistri, *R. 11 Prof. cl. inf., III, 204*. Vices Praefecti generalis, ubi is non sit, in quibusnam subit. Recognoscit quae publice declamantur, *R. 50 Praef. St. inf., III, 199*. Interest Magistrorum inferiorum consultationibus, *Rat. St. R. 18 Rect., III, 168*. Eius Regulae, **III, 193-199**. Vide *Studia*; *Ratio Studiorum*.

PRAELATI. Episcopis sese obsequentes Superiores exhibeant, eosque benevolos erga Societatem faciant, *C. 22 d. 14, II, 487*. Praelati aliquando per litteras a Provinciali colendi, *R. 21 Soc. Prov., III, 91*; et a Generali, *R. 14 Secr. Soc., III, 58*. Missionarii quamprimum adeant Ordinarium, et benevolos facere eos studeant, qui fructum animarum iuvare possunt, *P. 10 n. 11, B, II, 145*; *R. 7, 8 Miss., III, 19*. Curet lanitor ut aliquis Sacerdos Praelatum, Domum ingredientem, comitetur, *R. 10 Ianit., III, 151*. Potest Generalis communicare Episcopis facultatem ut in corpus Societatis admittant, ubi nullus Pro-

Praefectus
spiritus.

Praefectus
spiritus
Scholastico-
rum.

Praefectus
Studiorum
generalis.

Praefectus
Studiorum
inferiorum.

Praelati
externi.

Praelati

fessus sit, *P. 5 c. 1, B, II, 86*. Non tenentur Superiores aliquem ex Nostriis deputare in ministerium Praelatorum. Si qui tamen sic deputentur, sub correctione sunt Societatis, *Bul., I, 14; Comp. priv., I, 644*. Quid agent Missionarii, quid vitabunt, si Praelatos comitabuntur in visitatione, *R. 18 Miss., III, 21*. De publicatione indulgentiarum et earum ab Ordinariis recognitione, *Comp. priv., I, 574*. In quibusnam Religiosorum parochiae subiaceant Ordinariis, *Comp. priv., I, 574*. Quando Regulares ab Episcopis puniri possint, *Comp. priv., I, 559*. Nullus Nostrorum ab externis Praelatis generatim excommunicari potest, *Bul., I, 16; Comp. priv., I, 572*; aliquando tamen possunt, *Comp. priv., I, 572 n. 209*. Praelati, etiam Cardinales, in virtute sanctae obedientiae prohibentur ne Institutum, Constitutiones et Decreta Societatis impugnari vel alterari curent, *Bul., I, 122*. Praelatis commendatur ut Nostros benigne suscipiant, *Bul., I, 20*. Facultates ab Episcopis concessae durant sede vacante, donec a successore revocentur, *Comp. priv., I, 655*. Ordinarii locorum non possunt se ingerere in visitatione Sodalitatum, quae sub cura Societatis sunt, *Comp. priv., I, 537 n. 82*. De Seminariis episcopalibus, Vide *Seminaria Clericorum*. Vide *Approbatio; Exemptio; Familiares; Gratitude; Principes; Promotio*.

Quantopere et cur Societas episcopatum dignitatem pro se detrectet. Si quis cogatur Episcopus fieri, quid promittere debeat, *P. 10 n. 6, A, II, 143-145, 146 n. 3-5*. Professi et simul Episcopi vel Vicarii seu Delegati Apostolici, in electione Generalis vocem passivam habere non possunt, *C. 22 d. 2, II, 484*. Idem in Congregationibus nostris nec activam nec passivam vocem habent. Si Professi non sunt, ad gradum ne promoveantur, *C. 22 d. 40, 41, II, 493*. Si Superior Missionis, dependentis ab aliqua Provincia, officium gerat ab Apostolica Sede commissum, determinet Generalis cui eius loco veniendum sit ad Congregationem provincialem, *C. 24 d. 10, 2º, II, 516*. Vide *Dignitas*.

PRAELATIO, Vide *Superiores* § Gubernatio.

PRAELATURA et dignitas synonyma in Societate, et neutra Assistantibus convenit, *C. 7 d. 44, II, 331*.

PRAELECTIONES S. Scripturae fiant interdum a Discipulis in refectorio, interdum publice in schola, *R. 19, 20 Prof. Script., III, 176, 177*. Interdum Theologiae vel S. Scripturae et Controversiarum et Canonum ab iis, qui Theologiam repetunt, *R. 7, 8, 12 Theol. repet., III, 225*. De praelectionibus Professorum, Vide *eorum Regulas*.

De praelectionibus praeceptorum et auctorum veterum, *R. 27-29, 33 Prof. cl. inf., III, 206, 207; R. 1, 6-8, 13, 15 Prof. Rhet., III, 209-212;*

R. 5 Prof. Hum., III, 215; R. 5, 9 supr. Gram., III, 217, 218; R. 6, 8 med. Gram., III, 220; R. 6, 8 inf. Gram., III, 222.

Vide *Docere; Professores; Textus*.

PRAELUDIA quatenus declaranda in primo exercitio trium potentiarum, *Direct. c. 14 n. 4, III, 525*. De compositione loci, *c. 14 n. 4-7, III, 525; c. 35 n. 3, III, 545*. Quare in secunda hebdomada addatur unum praeludium. Quomodo differat ab ipsa meditatione, *c. 29 n. 4, III, 530*. De praeludio electionis, *c. 30 n. 1, III, 541; c. 34 n. 3, III, 545*.

PRAEMIA seu munuscula Scholasticis externis proponi et dari possunt, non autem Fratribus nostris, nec externis nostro sumptu; et servetur modus honestus et religiosus, *C. 1 d. 123, can. 16, II, 184, 526*. In classibus inferioribus quotannis publice distribui possunt, *Rat. St. R. 14 Rect., III, 167*. Mature de iis agat Praefectus cum Superiore, *R. 35 Praef. St. inf., III, 198*. Praemiolis vel signo aliquo victoriae Magistri excitent Discipulos, *R. 36 Praef. St. inf., III, 198*. Praemia privata suppeditat Rector. Quibus, quando dividenda, *R. 36 Praef. St. inf., III, 198*. Praemium recitanti librum ab initio, *R. 19 Prof. cl. inf., III, 205*; et de toto libro respondentibus, *R. 26, III, 205*.

Serviendum est Deo etiam propter spem praemiorum, sed non ob id praecipue, *P. 3 c. 1 n. 26, II, 47; R. 17 Sum., III, 5*. Meditationes de gloria paradisi et de futura iustorum felicitate addi possunt meditationibus quartae hebdomadae, *Direct. c. 36 n. 1, III, 547; c. 39 n. 4, III, 550*. Quodnam a nobis expetendum ministeriorum praemium, Vide *Ministeria*.

PRAEPARATIO. Facultas absolvendi a reservatis peragentes diem praeparationis ad mortem, *Bul., I, 303, 305; Comp. priv., I, 517*; indulgentiae iis concessae, *Bul., I, 280, 302, 305, 449; Comp. priv., I, 613*.

Praeparatio ad meditationem, Vide *Meditatio* § Puncta.

Praeparatio ad concionandum, Vide *Concionatores*.

Praeparatio ad docendum, Vide *Docere; Professores*.

Praeparationi et propriae industriae non nimis fidendum, *Direct. c. 8 n. 3, III, 516*.

PRAEPOSITUS Generalis, Provincialis, Vide *Generalis; Provincialis*. Praepositus Domus, ubi Generalis moritur, quid faciet ad electionem Vicarii vel ad designati cognitionem, *P. 8 c. 4, A, II, 121; Form. ad elig. Vic. n. 3, II, 620*. Praepositis localibus potest communicari potestas dimittendi ex Societate, *P. 2 c. 1 n. 2, B, II, 36*; immo et admittendi in Societatis corpus, *P. 5 c. 1, B, II, 86*. Vide *Superiores; Rectores; Professores* § Praeesse Professis.

Praelati
e Societate.

PRAESCRIPITIO quatenus valeat contra Societatem, *Comp. priv.*, I, 645.

PRAESENTARE. Praesentandi ius retentum pro tribus parochialibus, *C. 1 d. 136*, II, 186. Vide *Promotio*.

PRAESES Congregationis generalis, moriente Vicario, *C. 10 d. 10, can. 5*, II, 374, 563; *Form. Congr. gen. n. 53*, II, 588. Vide *Congregatio generalis* § Praeses, et *provincialis* § Directio.

Praeses disputationum et collationum casuum, Vide *Disputationes*; *Casus*.

PRAETOR in scholis, seu Decurio maximus vel Censor, *R. 37 Praef. St. inf.*, III, 198.

PRANDIUM, Vide *Mensa*; *Convivia*.

PRECES, Vide *Missae et orationes*; *Oratio*.

PRETIOSA. De bonis pretiosis non alienandis, de facultate alienandi non pretiosa; haec quatenus dicantur, *Comp. priv.*, I, 521 n. 20-22. Nostris non permittenda quaedam, quae pauperibus minime conveniunt, ut reliquiaria pretiosa, quorum valor pretium vulgare excedat, *Ord. Gen. c. 4 n. 14*, III, 269; *Instr. 1 n. 7*, III, 343; aurei unius valorem excedat, *C. 7 d. 80 n. 4*, II, 337; *Instr. 13 c. 5 n. 3*, III, 871. Non permittendum Nostris iter agentibus ut coemant pretiosa, *Instr. 1 n. 3*, II, 842. Vide *Horologia*; *Curiosa*; *Vita communis*.

PRIMA primaria, Vide *Sodalitates*.

PRINCIPES, Domini, Magnates etc. Eos iuvare in spiritu est utile, *P. 7 c. 2, D*, II, 107. Pro eis orandum, *Ibid.*; *P. 7 c. 4 n. 3, A*, II, 111, 112. Eorum benevolentia cur conservanda; sed ab omni etiam specie mala abstinendum, *P. 7 c. 2, D § 4*, II, 107; *P. 10 n. 11, B*, II, 145; *C. 5 d. 47*, II, 275. Munuscula, quae ad res maiores ab ipsis obtinendas offerri solent, ne offerantur. Cur et quando visitari possint, *P. 6 c. 2 n. 9*, II, 96; *R. 74, 75 Praep.*, III, 104; *R. 72, 73 Rect.*, III, 114. Nostri aulas Principum aut Dominorum, ut Confessarii, Theologi etc., nisi per unum vel alterum mensem, ne sequantur, *C. 2 d. 40, can. 38*, II, 208, 536. Principum familiaritates et negotia saecularia a Nostris vitanda. Principes secundum nostri Instituti rationem iuvandi a Nostris; qui, si peccaverint, praesertim si Superiores sint, corrigendi, *C. 5 d. 48, 80, can. 13*, II, 276, 288, 548; *Ord. Gen. c. 4 n. 18, 19*, III, 270. Cautela adhibenda ne aulae Principum ac Magnatum Nostris obsint. Praevidantur initio familiaritates cum Principibus, *Instr. 13 n. 7*, III, 371. Saecularitas et aulicismus insinuans in familiaritates et gratiam externorum, *Industr. c. 15*, III, 432. Honoratiores et Praelati colendi aliquando per litteras a Generali et Provinciali, *R. 14 Secr. Soc.*, III, 58; *R. 21 Soc. Prov.*, III, 91. Regum, Principum ac aliorum Potentatum ratio habenda in distribuendis Nostrorum bonis, ne eis causa offensionis detur, *P. 3 c. 1 n. 9*, II,

44; *C. 2 d. 15*, II, 198. Nihil contineant libri Nostrorum, quod ad iura Principum, immunitates, iurisdictionem et privilegia vel materiam Status pertineat, ut iusta sequi possit offensio, *R. 7 n. 4 Revis.*, III, 67. Non sunt incitandi Principes etc. ut alicuius particularis missionem petant, nisi constet de voluntate Superioris, *P. 7 c. 2, K*, II, 110. Stili acerbitas, maxime in Religiosos aut viros primarios, Nostris severe prohibita, *C. 12 d. 19*, II, 392; *C. 15 d. 9*, II, 424; *C. 22 d. 20*, II, 488.

Quomodo eis danda Exercitia, *Direct. c. 9 n. 11-14*, III, 518, 519.

De tyrannicidio, *Cens. et praec. c. 5 n. 1, 2*, II, 572.

De potestate Summi Pontificis supra Reges agendum, *Ibid. n. 2, 3*, II, 573; *C. 23 d. 14*, II, 501.

Facultas Regibus, Principibus, Ducibus et Comitibus, supremam potestatem habentibus, eorumque consanguineis et affinibus 1 et 2 gradus, adscriptis Congregationibus B. M. V., lucrandi in quibusvis ecclesiis indulgentias eisdem Congregationibus concessas, *Bul.*, I, 294.

Principibus et Praelatis, qui id voluerint, concedenda in ecclesiis nostris sepultura, *C. 1 d. 121, can. 8*, II, 184, 525. Exsequiae in morte Principum quomodo a Nostris celebrandae, *C. 1 d. 120, can. 9*, II, 183, 526; *C. 4 d. 46, 61*, II, 258, 260.

Nemo bella contentionesve inter christianos Principes in colloquium inducat, *R. 30 Com.*, III, 11.

Vide *Confessarii Principum*; *Gratitudo*; *Negotia*; *Praelati*.

PRIVILEGIA, gratiae, facultates. Facultates Pontificiae concessae sunt Societati, supposita magna approbatione et confirmatione, *Exa. c. 1 n. 1*, II, 1. Quae privilegia, facta Generali, valeant, *Comp. priv.*, I, 646. Suis et aliorum Ordinum utitur Societas iuxta Instituti rationem arbitrio Generalis, *Bul.*, I, 57, 352. Aliis concessa contra nostrum tenorem, non praeiudicant Societati. Quatenus in specie requirantur ad derogationem, *Comp. priv.*, I, 646. An aliquae facultates vel privilegia, Societati valde necessaria aut utilia, curanda sint, *C. 1 d. 103 c. 4*, II, 180. Privilegia Nostris concessa pro lucrandis indulgentiis, *Bul.*, I, 443; *Comp. priv.*, I, 615. Nulli privato licet gratiam ullam a Pontifice petere sine licentia Superioris, *P. 6 c. 1 n. 3*, II, 94. Promoti per Nostros ad gradus academicos gaudent omnibus privilegiis in Universitatibus concessis, *Bul.*, I, 80, 36, 76; *Comp. priv.*, I, 596. Curanda Scholasticis externis aliqua privilegia, *P. 4 c. 11, C*, II, 76.

Societas est Ordo mendicans, et privilegiis mendicantibus concessis fruitur, dummodo Instituto Societatis et Generalis voluntati non refragentur,

Concessio.

Communicatio passiva.

Privilegia

Bul., I, 46, 91, 352; *Comp. priv.*, I, 541, 615 n. 350, 657. Fruitur item privilegiis aliis Ordinibus, locis piis et personis concessis vel concedendis, *Bul.*, I, 40, 47, 57; *Comp. priv.*, I, 542; extenditur ad vivae vocis oracula, *Comp. priv.*, I, 542; ab uno loco in alium; omnium bonorum spiritualium Religionum particeps est Societas; in concessione divinarum officiorum non procedit communicatio, *Comp. priv.*, I, 543. De communicatione indulgentiarum, *Bul.*, I, 47, 48, 57, 451; *Comp. priv.*, I, 543, 615 n. 350. Dictae gratiae intelliguntur concessae secundum Generalis beneplacitum et Instituti rationem, *Bul.*, I, 48, 57; *Comp. priv.*, I, 545. Omnia privilegia et gratiae intelliguntur concessa Generali, *Bul.*, I, 57; *Comp. priv.*, I, 544.

Communicatio
activa.

Non communicantur inferioribus privilegia nisi per Generalem, qui etiam potest ea contrahere, revocare etc., *Bul.*, I, 57; *Comp. priv.*, I, 544; *P. 5 c. 1 n. 1, A § 5, II, 86; P. 8 c. 1 n. 4, 6, II, 114; P. 9 c. 3 n. 1, 10, II, 130, 132.* Omnes facultates et privilegia Generali conservantur, *Bul.*, I, 57, 121; *Comp. priv.*, I, 544, 595; iis omnes Superiores muniri possunt, *Bul.*, I, 352; potest et per alios etiam communicare, praesertim per Provinciales, Superiores Domorum et Praefectos Missionum, *Bul.*, I, 20, 30, 57, 352; *Comp. priv.*, I, 544; quibusvis personis de Societate, *Bul.*, I, 30; *Comp. priv.*, I, 545; speciatim Coadiutoribus formatis, *Exa. c. 6 n. 2, 3, II, 19*; etiam Novitiis, *Comp. priv.*, I, 545; *P. 5 c. 1, A, II, 86*; his communicare potest gratias a Paulo III concessas, *Bul.*, I, 20; immo et alias omnes Societatis et aliorum Ordinum, *Bul.*, I, 57. Subditis communicari an a quolibet Superiore possint, declarat Generalis, *C. 1 d. 141, II, 187.*

Facultas communicandi bona spiritualia Societatis, *Comp. priv.*, I, 594.

Plures sunt gratiae concessae Societati, quarum communicatio non fit, etiam iis, qui privilegia Societatis participant, *Bul.*, I, 85, 86, 98, 100, 124; *Comp. priv.*, I, 541.

Vide *Sodalitates; Indulgentiae.*

Usus.

Privilegiis quibuslibet nonnisi de expressa Superioris licentia Nostris uti possunt, *Bul.*, I, 56. De eorum usu ubique locorum, *Bul.*, I, 57; *Comp. priv.*, I, 646. Sit moderatus, *P. 10 n. 12, II, 145*; et prudens, *R. 100 Prov., III, 83.* Privilegia et exemptiones Societatis nec iacent Superiores, nec sine discrimine et cautela Nostris communicent, *C. 22 d. 14, II, 487.* Facultates et privilegia, ab altiore Superiore concessa, ostendantur Superiori proximo, etiamsi facultas epistolae includatur, *C. 23 d. 39, II, 509.* Aliquot privilegiorum usu Nostris in Hispania, Rege postulante, abstinere in gratiam S. Inquisitionis, *C. 5 d. 21, II, 267.* Renuntiatur privilegio Tridentino, de habendis bonis stabilibus in Domibus Professis, *C. 2 d. 33, can. 21,*

II, 202, 533. Interdicitur Nostris procuratio exemptionis, *Comp. priv.*, I, 648.

Confirmatio privilegiorum petenda a Sede Apostolica, *C. 8 d. 44, II, 356.* Eorum approbatio et confirmatio, *Bul.*, I, 89, 96, 121, 452; *Comp. priv.*, I, 649; nominatim circa officia et Missas ante suppressam Societatem huic concessa, *Bul.*, I, 342.

Privilegiorum interpretatio Papae reservata, *Bul.*, I, 16; *Comp. priv.*, I, 557 n. 144, 647. In dubio, interpretatio sit in favorem Societatis, *Comp.*, I, 647.

Prohibetur temere privilegiis nostris contradicere, *Comp. priv.*, I, 647. Laesio facta personis, iuribus etc. Societatis, non tenet, *Comp. priv.*, I, 649. Conservatores, requisiti ad publicanda vel defendenda nostra privilegia, tenentur suum officium exsequi, *Comp. priv.*, I, 557. Ad ea tuenda implorare possumus auxilium brachii saecularis, *Bul.*, I, 124. Agendum cum Pontifice ut Nostris in Polonia non impediatur uti privilegiis Societatis, *C. 8 d. 50, II, 357.*

Nec per unum aut plures actus, nec per non usum derogatur privilegiis nostris, *Comp. priv.*, I, 648. Privilegia Societati post Concilium Tridentinum concessa, quomodo subsistant, licet contraria eidem Concilio, *Comp. priv.*, I, 550. Ab Episcopis et aliis Praelatis concessae facultates durant, sede vacante, donec per successorem revocentur, *Comp. priv.*, I, 655. Facultates et privilegia a Superioribus vel Visitoribus concessa, perstant donec revocentur; sed aperienda sunt successoribus, id petenti; si non aperiuntur, cessant. Provincialis non potest revocare facultates a Visitatore concessas, nisi admonito Generali, *C. 7 d. 36, can. 11, II, 330, 553.* Privilegia, a Generali concessa, durant, eo mortuo, donec a successore revocentur, *C. 7 d. 72, can. 10, II, 336, 553.*

Originalibus aut transumptis authenticis privilegiorum aliorum uti possumus, *Comp. priv.*, I, 647. Transumpta seu copiae privilegiorum valent, si Generalis sigillo sunt firmata, *Comp. priv.*, I, 595.

Asservuntur in archivio Societatis authentica privilegia, bullae, brevina, signaturae et vivae vocis oracula Sedis Apostolicae. Item liber, in quo omnia privilegia, facultates et concessionem Sedis Apostolicae conscribuntur. Item eorum compendium, *R. 6, 7 Secr. Soc., III, 56.* Servetur in archivio Provinciae liber continens bullas, et decreta Summi Pontificis aut Sacrarum Congregationum, ad Societatem pertinentia, *R. 23 Soc. Prov., III, 91.*

Compendium facultatum Pontificum penes se habere debet Generalis, *P. 9 c. 6 n. 3, II, 138.* Asservetur in archivio Societatis, *R. 7 Secr. Soc., III, 56.* De eius impressione et usu, *Ord. Gen. c. 2 n. 4, III, 259.*

Confirmatio.

Interpretatio.

Defensio.

Duratio.

Originalia.
transumpta.

Asservatio.

Compendium
privilegiorum.

Privilegium mediocribus progrediendi in Studiis non fiat nisi vere humilibus, *Rat. St. R. 19 § 10 Prov., III, 161*. Vide *Examen in doctrina*.

Altare privilegiatum, Vide *Altare*.

PROBABILITAS, Vide *Opiniones*.

PROBATIO diuturna, biennium Novitiatum et tertius Probationis annus confirmantur, *Bul., I, 88, 91, 92*. Deputatio ad conficiendam formam, quae in Probationis Domibus tenenda est, *C. 2 d. 28, II, 201*.

Probatio
prima.

Probatio prima fit ut quisque melius Societatem et eum Societas melius cognoscat. In ea hospitum more versari debet 12 dies vel usque ad 20. Quenam ipsi tunc consideranda, *Bul., I, 88; Exa. c. 1 n. 13, H, II, 8, 4; P. 1 c. 4 n. 1, 4, II, 38; R. 9 Mag. Nov., III, 122*. Ad eam non admittatur, etiam qui idoneus videatur ad nostrum Institutum, ab eo qui facultatem non habet admittendi, nisi forte ut hospes, *P. 1 c. 1 n. 2, A, II, 27, 28*. Qui probatur, quomodo se gerere debeat. Ne, sine facultate, verbo aut scripto cum externis vel domesticis agat, nisi cum designatis a Superiore, nec Nostri cum ipso, *Exa. c. 4 n. 6, II, 9; P. 1 c. 4, n. 4, A, II, 38, 34; R. 27 Com., III, 10; R. 10 Mag. Nov., III, 122*. Tunc fit promissio abdicandi se bonis post annum ab ingressu quando Superior iusserit, *Exa. c. 4 n. 2, II, 9; C. 3 d. 19, can. 1, II, 123, 538; C. 7 d. 17, II, 320; R. 19 Mag. Nov., III, 123*. Accurate informetur de Instituto, *P. 1 c. 4 n. 1, II, 33; C. 4 d. 67 § 2, II, 261; R. 20 Mag. Nov., III, 123*. Quae ipsi danda ut ea consideret, *Bul., I, 88; Exa. c. 1 n. 13, A, G, II, 8, 4; P. 1 c. 1, D, II, 28; c. 4 n. 5, E, II, 34, 35; R. 11, 13 Mag. Nov., III, 122; Ord. Gen. c. 1 n. 1, III, 255*.

Lectiones praelegendae et exhortatio facienda, *Exa. c. 5 n. 6, II, 18; P. 1 c. 4 n. 5, II, 34; C. 4 d. 67 § 2, II, 261; R. 22 Mag. Nov., III, 123*. Exercitia Spiritualia, confessio generalis, redditio rationis conscientiae, communio, *Exa. c. 4 n. 10, 36, 41, II, 10, 14, 15; P. 1 c. 4 n. 6, II, 34; R. 23 Mag. Nov., III, 123*; quanam causae differendi Exercitia Spiritualia, *C. 4 d. 67 § 2, II, 261; R. 24 Mag. Nov., III, 124; Instr. 6 n. 3, III, 353*. Asserventur quae a Novitiis afferuntur, Vide *Bona privatorum*. Quae cura habenda eorum, qui in prima Probatione sunt, *R. 5 Soc. Mag., III, 131*. Facilius est ex prima Probatione dimissio, *P. 2 c. 1, A, II, 36*. Post susceptum SS. Sacramentum ad secundam Probationem transibunt, *P. 1 c. 4 n. 6, II, 34; R. 23 Mag. Nov., III, 123*. Notetur in libro dies, annus etc. ingressus uniuscuiusque, *P. 1 c. 4 n. 6, II, 34; R. 26 Mag. Nov., III, 124; R. 13 Soc. Mag., III, 133*. Coadiutores temporales quomodo in prima Probatione instruendi, *R. 21 Mag. Nov., III, 123*. Vide *Examen ad Probationem; Impedimenta; Admittere*.

De Probatione secunda, Vide *Novitii*.

Probatio tertia cur, quando, a quibus, quomodo transigenda, *Bul., I, 92; Exa. c. 1 n. 12, II, 2; c. 4 n. 16, 43, II, 11, 16; c. 6 n. 8, II, 20; P. 5 c. 1 n. 3, II, 86; Ord. Gen. c. 3, pro Prov. n. 1, III, 262*. Debet fieri ante admissionem ad professionem et vota Coadiutorum formatorum, *Exa. c. 1 n. 8, 12, II, 2; P. 5 c. 2 n. 1, II, 87*.

Qui ante ingressum in Societatem studia absolverunt, non obligantur ad tertiam Probationem, *C. 8 d. 9, II, 346*; sed obligati fuere ii Sacerdotes, qui nullum aut fere nullum habuerunt Novitiatum, *C. 20 d. 8, II, 470*. Provincialis non habet facultatem dispensandi a tertia Probatione, sed tantum Generalis, isque ob rationes gravissimas, et ab aliqua eius parte, *C. 16 d. 34, II, 431; C. 18 d. 22 n. 5, II, 445; C. 20 d. 12 n. 5, II, 471*. Omnino integer et recte, ut in Instituto praescriptum est, et non pro forma tertius Probationis annus peragatur, *P. 5 c. 2 n. 1, II, 87; C. 18 d. 22 n. 5, II, 445; C. 20 d. 12 n. 5, II, 471; C. 22 d. 44 n. 1, II, 495; Ord. Gen. c. 3, pro PP. tert. Prob. n. 3, 4, III, 265, 266*. Potest tempus tertiae Probationis prorogari, *Exa. c. 1 n. 12, II, 3; c. 4 n. 43, II, 16; P. 5 c. 1 n. 3, II, 86*.

Probatio tertia est schola affectus. Quaerenda humilitas et abnegatio; cognitio et amor Dei, ut fiat homo perfectus, idoneumque instrumentum ad animas Christo lucrificandas, *Bul., I, 92; P. 5 c. 2 n. 1, 2, II, 87; P. 10 n. 7, II, 144; C. 18 d. 22 n. 5, II, 445; R. 58 Mag., III, 127; R. 2 PP. tert. Prob., III, 265*. Provincialis exigit rationem conscientiae ab iis, qui ad tertiam Probationem mittuntur, ab eo tempore, quo ad studia missi sunt, *R. 131 Prov., III, 86*. Studium Instituti in tertia Probatione promovendum. Certiores fiant Provincialis et Generalis quantum hi, qui probantur, in eius intelligentia profecerint, *C. 20 d. 15, II, 472*. Fovendum studium Missionum, *C. 8 sess. 24*. Quas bullas legent, *Ord. Gen. c. 1 n. 1, III, 255*. De experimentis a PP. tertiae Probationis faciendis, de horum oratione, exhortationibus, poenitentiis, ministeriis etc., *Regulae Instruct., III, 118-120; R. 58 Mag. Nov., III, 127; Ord. Gen., c. 3, III, 262-267*. In informationibus ad gradum notetur qua satisfactione tertium Probationis annum peregerint, *Ibid., pro Prov. n. 8, III, 262; Ord. Gen. c. 18 p. 2 n. 5, p. 7 n. 5, III, 301, 307*.

Vide *Instructor; Domus tertiae Probationis; Confessio*.

PROBLEMA mathematicum fiat alternis saltem mensibus, *R. 2 Prof. Math., III, 193*.

PROCESSIONES a Nostris ne fiant. Potest tamen Generalis dispensare, maxime inter haereticos et infideles. A publicis ut eximamur curandum; si declinari non possint, cum superpelliceis

Secunda.
Probatio
tertia.
Necessitas.

A quibus
facienda
et quomodo.

Natura, finis,
media.

procedendum. Romana, a Congregatione abrogata, a Pontifice retineri iussa, *C. 3 d. 35, can. 10, II, 226, 539*. Exemptio Societatis ab interessentia in processionibus seu supplicationibus publicis, *Bul., I, 62; Comp. priv., I, 576*. An habendae scholae in diebus supplicationum publicarum, *Rat. St. R. 37 § 9 Prov., III, 165*. Licet instituere processionem SS. Sacramenti quavis die infra octavam Corporis Christi, *Comp. priv., I, 576*.

Quales
constituendi.

PROCURATORES habendi in Collegiis et Domibus, *P. 6 c. 3 n. 7, II, 100*. Quales esse debeant; eorum officium, *Instr. ult., pro Proc., III, 393, 394*. Officio Rectoris defuncti vel futuri Rectores sint Procuratores, *Ibid., pro Prov. n. 13, III, 390*. Professi non fungantur ordinarie munere Procuratoris; nec est in arbitrio Provincialis in hoc dispensare. Conceditur ad tempus ut Generalis hanc dispensationem dare possit, *C. 8 d. 3, II, 345*.

Ab eis ratio
exigenda.

A Procuratore ratio accepti et expensi exigenda, *P. 4 c. 2 n. 5, II, 57; P. 9 c. 3 n. 4, C, II, 133; R. 60 Praep., III, 103; R. 57 Rect., III, 113*. Procurator, officio defunctus, rationem domesticae oeconomiae quomodo reddet, *C. 8 d. 60 n. 4, II, 360*. Cui rationem reddet Procurator Assistantiae, *C. 16 d. 29, II, 430; C. 18 d. 18, II, 443*.

Eorum
Regulae.

Regulae Procuratoris Generalis edantur cum additamentis, *C. 7 d. 101, II, 343*. Habentur, *III, 69-71*. Confici iubentur Regulae Procuratoris Assistantiae, *C. 12 d. 56 n. 2, II, 403*; quamprimum conficiendae, *C. 16 d. 29, II, 430*; confectae et emendatae approbantur, *C. 18 d. 18, II, 443*. Habentur, *III, 71-73*. Conficiantur Regulae Procuratoris Provinciae, *C. 12 d. 56 n. 2, II, 403*. Habentur, *III, 94-97*. Regulae Procuratoris Domus Professae, *III, 106, 107*. Regulae Procuratoris Collegii et Domus Probationis, *III, 115-117*.

Expensae.

Procuratorem, qui negotia Societatis agit cum externis, alent ii, quorum negotia gerit, *P. 4 c. 2, E, II, 58; C. 2 d. 82, can. 10, II, 210, 531*.

Procurator
Generalis.

Procurator Generalis necessarius est Praeposito Generali. Eius officium. Resideat Romae. Non sit Professus, nec in Domibus Professis habitet. Suis auxiliis ac ministris necessariis sublevetur, *P. 4 c. 2, E, II, 58; P. 9 c. 6 n. 12, II, 140*. Quomodo tamen possunt Procuratores in Domibus Professis habitare, *P. 9 c. 6, G, II, 142*. Facultates Procuratoris Generalis, *Comp. priv., I, 649*. Eligitur a Generali Praeposito, *P. 9 c. 3 n. 16, II, 132*. Alitur ab eis, quorum negotia agit, *P. 4 c. 2, E, II, 58*. Possunt plures a Generali constitui, *P. 9 c. 6 n. 12, H, II, 140, 142*. Dispensatum a Congregatione ut aliquis Professus possit nominari Procurator Generalis, *C. 12 d. 29, II, 396; C. 17 d. 16, II, 437; C. 18 d. 21, II, 444; C. 19 d. 5, II, 447; C. 21 d. 7, II, 478; C. 23 d. 43 n. 1, II, 510; C. 24 d. 28, II, 523*.

De iure Procuratoris Generalis ad Congregationem generalem, *Form. Congr. gen. n. 5, 60, 89, II, 578, 592, 597*. Admittitur post electionem Generalis ad omnia, praeterquam ad electionem Assistantium, *C. 3 d. 44, can. 16, II, 228, 540; C. 4 d. 1, II, 247*; etiam ante electionem Generalis, si agatur de negotiis ad eam non pertinentibus, *C. 8 act. 8-10; C. 12 d. 1, II, 388; C. 14 act. 3*. Admittitur ad electionem Secretarii Congregationis et Deputatorum, *C. 13 d. 2, II, 405*. Ius suffragii habet in electione Admonitoris, *C. 2 d. 22, II, 199; C. 5 d. 68, II, 285*. Interfuit electioni Assistantium, sed suffragium non tulit, *C. 4 d. 17, II, 251; C. 11 d. 28, II, 885; C. 18 d. 15, II, 443*. In Congregatione 16 erat inter Electores, *C. 16 d. 5, II, 426*. Quidam Professus nominatus Procurator Generalis, et post Assistantium electionem admissus ad Congregationem, *C. 21 d. 7, II, 478*. Non habet vocem passivam in electione Secretarii Congregationis et Sociorum, et etiam Deputatorum, *C. 13 d. 5, II, 405*.

De iure Procuratoris Generalis ad Congregationem provincialem, *Form. Congr. prov. n. 8, 15, II, 601, 604*. Admittendus intra numerum, *C. 6 d. 25 n. 11, II, 299*; supra numerum, *C. 8 d. 48, can. 22, II, 357, 559*. Conciliantur haec duo decreta, *C. 17 d. 5, II, 434; C. 18 d. 14 n. 2, II, 442*.

Procurator Generalis non habet suffragium in dissolutione Collegiorum, sed conceditur ut habeat, *C. 4 d. 23, 27, can. 4, II, 252, 254, 541*. Adstat cum iuramentum praestant ii, qui extra Congregationem eliguntur Assistentes, *C. 6 d. 27 n. 2, II, 301; Form. Congr. gen. n. 85, II, 597*.

De iure Procuratorum Provinciarum intra Europam ad Congregationem generalem, *Form. Congr. gen. n. 5, 60, II, 578, 592*. Praeter Electores, unus vel duo Procuratores, Coadiutores vel Professi 3 votorum, ex qualibet Provincia, a Congregatione provinciali vel ab ipsis Provincialibus electi, ad negotia tractanda evocari possunt a Generali vel Vicario, *P. 8 c. 3 n. 1, A, II, 120; c. 6, B, II, 125; C. 2 d. 2, II, 193*. Quomodo eligendi, et a Vicario adducendi, *C. 4 d. 35, II, 255*. Ne adducantur quando Congregatio ad solam electionem cogitur, *C. 2 d. 2, II, 193*. Non admittuntur ante electionem, sed statim post eam, *C. 1 d. 3 ante elect., II, 151; C. 2 d. 9 ante elect., II, 189; C. 2 d. 91, II, 211*. Suffragium habent ad omnia, praeterquam ad Generalis et Assistantium electionem, *C. 3 d. 48, can. 14, II, 229, 540*; intersunt electioni Admonitoris, *C. 2 d. 22, II, 199; C. 5 d. 68, II, 285*. Non habent suffragium passivum in electione Secretarii Congregationis et Sociorum, atque Deputatorum, *C. 13 d. 5, II, 405*. Procuratores Provinciarum, praecipue extra Europam, eodem iure gaudent, quacumque ratione, dummodo legitima, electi sint,

Eius iura
et officia in
Congregationibus.

Eiusdem iura
extra Congregationes.

Procuratores
Provinciarum
intra
Europam.
Eorum iura
ad Congregationem
generalem.

Procuratores
Provinciarum
extra
Europam.

C. 13 d. 4, II, 405. Admissus Procurator Provinciae Hispaniae, *C. 21 d. 3, II, 477.*

De iure Procuratorum Provinciarum extra Europam ad Congregationem generalem, *Form. Congr. gen. n. 5, 60, II, 578, 592.* Admittentur ad electionem Generalis, si ad hoc sint electi et sint Professi. Si tempore Congregationis generalis non adsit Procurator Indiae et Brasiliae, potest eligi unus Procurator a Provincia Lusitaniae, *C. 2 d. 75, II, 209.* Quomodo hi Procuratores eligendi, *C. 4 d. 41, can. 13, II, 257, 543; Form. Congr. prov. n. 37, 38, 40, II, 610, 611.* De Procuratore ex Lusitania et Baetica pro Indiis et Brasilia, *C. 1 d. 3, II, 160; C. 3 d. 48, can. 14, II, 229, 540; C. 4 d. 12, II, 250; C. 6 d. 35 n. 16, II, 307; Form. Congr. prov. n. 34, II, 609.* Privilegia pro Procuratoribus eligendis extra Europam, *n. 37, II, 610.* Provinciae Marylandiae Neo-Eboracensis et Missouriana Europae Provinciis aequiparantur, *C. 24 d. 9, II, 516.* Iudicium de impedimentis Procuratorum Indiae, in Europa degentium, ad Congregationem generalem vel Procuratorum, reservatur Generali vel Vicario, *C. 14 d. 22, II, 419; Form. Congr. prov. n. 41, II, 612.* Procuratores Mexici et Brasiliae interfuerunt electioni Assistantium cum iure suffragii, *C. 5 d. 77, II, 287.*

Procurator indicus quamdiu iure suo gaudeat, *C. 9 d. 36, can. 13, II, 368, 561.* Si toto triennio subsistat in sua Provincia, potest Congregatio provincialis iterum cogi et novus Procurator eligi. Ius non habet nisi ad unam Congregationem Procuratorum, *C. 14 d. 21 n. 1, 2, II, 418; Form. Congr. prov. n. 40, II, 611.* Quid, si a Generali defuncto nominatus fuerit Visitator vel Provincialis extra Europam, *C. 10 d. 9, II, 374.* Quid, si, finita Congregatione Procuratorum, novo muneri a Generali addicatur, *C. 12 d. 46, II, 400; Form. Congr. prov. n. 40, III, 612.*

Substituti
Procuratorum.

Eodem, quo Procuratores Provinciarum extra Europam, iure gaudent eorum Substituti, *C. 12 d. 20, II, 392; Form. Congr. prov. n. 37, II, 610.*

Procuratorum
iura ad Con-
gregationem
provincialem.

Procuratores ius suffragii habent in Congregatione provinciali, *P. 8 c. 3 n. 1, II, 120.* Quinam Procuratores, *Form. Congr. prov. n. 5, II, 600.* Procuratores Indiarum, in Lusitania et Baetica degentes, quandonam ad Congregationem provincialem admittendi, quando vero excludendi, *C. 6 d. 35 n. 12, II, 307; C. 8 d. 53, can. 26, II, 358, 559; Form. Congr. prov. n. 5, 8, II, 600, 601.* De Procuratore quebecensi, in Gallia degente, *C. 12 d. 21, II, 393.*

Procuratores
Vice Provin-
ciarum.
Iura ad Con-
gregationem
generalem.

Quandonam Procuratores Vice Provinciarum Sardiniae et Poloniae venire poterunt ad Congregationem generalem ad negotia, et a quibusnam tunc eligentur, *C. 3 d. 48, can. 14, II, 229, 540; C. 4 d. 12, II, 250.* Conceditur idem ius omnibus

Vice Provinciis, *C. 13 d. 6, II, 406; Form. Congr. gen. n. 60, II, 592; Form. Congr. prov. n. 34, II, 610.* Admissus Procurator Sardiniae, *C. 11 d. 5, II, 378;* interfuit electioni Assistantis, sed non tulit suffragium, *C. 11 d. 28, II, 384.* Admissus Procurator chilensis, *C. 8 act. 10;* et Hiberniae, quamvis acta transmissa nondum fuissent, *C. 22 d. 4, II, 484.* Admissus cum approbatione Pontificis Procurator Vice Provinciae missouriana, Episcopus P. Miège, ad negotia et cum voce activa, sanato vitio deputationis, *C. 22 d. 5, II, 485.*

Litibus forensibus, si quis Nostrorum se immisceat tamquam Advocatus vel Procurator, puniendus, *C. 16 d. 31, II, 431.* Saecularia negotia, ut Procuratorum rerum civilium etc., a Nostris aver-sanda, *P. 6 c. 3 n. 7, D, II, 100, 101; R. 45 Sum., III, 8.* Vide *Negotia.*

Procuratores nostri externi eximuntur ab interdicto, *Bul., I, 16; Comp. priv., I, 625.* A quibus expensae Procuratorum et officialium externorum solvendae, *C. 2 d. 83, can. 11, II, 210, 531.*

Saltem unus Procurator ex singulis Provinciis tertio quoque anno, et ex Indiis quarto, veniat ad certiore multas de rebus Generalem faciendum, *P. 8 c. 2, B, II, 119.* Tertio quoque anno veniant simul ex omnibus Provinciis Procuratores, et habeant ius suffragii cum Assistantibus et ipso Generali ad decernendum an cogi debeat Congregatio generalis, *C. 2 d. 19, 67, can. 29, II, 199, 208, 535; C. 4 d. 7, II, 249; C. 5 d. 30, II, 269; C. 7 d. 9, II, 318; C. 21 d. 10, II, 478.* Cogenda Congregatio provincialis quolibet triennio, non obstante decreto Innoc. X de novenniali Congregatione generali, *C. 8 d. 10, can. 2, II, 346, 557.* Si renuat Pontifex abrogare decretum Innoc. X, unica tantum pro hac vice fiat inter duas novennales, *C. 11 d. 35, can. 11, II, 386, 566.* Urgenda executio eorum, quae praescripta sunt de Congregatione Procuratorum tertio quoque anno cogenda, *C. 23 d. 13 n. 1, II, 501.* Si quando convocari non potest, non ad aliud triennium, sed ad annum proxime sequentem est proroganda, *C. 23 d. 13 n. 2, II, 501.*

Deputatio pro Formula Congregationis Procuratorum, *C. 4 d. 2, VI, II, 247.* Formula approbata, *d. 43, II, 257;* correctae, *C. 6 d. 26, II, 300; C. 7 d. 10, 71, II, 318, 335; C. 14 d. 6, II, 413;* recognita et aucta, *C. 18 d. 13, II, 442;* confirmata, *C. 20 d. 6, II, 468.* Habetur, *II, 616-619.*

Convenient Procuratores tertio quoque anno a die 15 Novembris, post finem ultimae Congregationis generalis computando, *Acta Ms. Congr. 4; Form. Congr. prov. n. 1, II, 598; Form. Congr. Proc. n. 1, II, 616.*

Convenient, praeter Generalem et Assistentes, ex singulis Provinciis Professi 4 votorum, viri maxime idonei, a Congregatione provinciali electi, *C. 2 d. 19, can. 29, II, 199, 535.* Secretarius So-

Procurator
ex Nostris
in rebus
saecularibus.

Procuratores
externi.

Congregatio
Procuratorum.
Quando
cogenda.

Formula.

Tempus
Congregatio-
nis.

Quinam
convenient.

cietatis excluditur, nisi electus fuerit in Congregatione provinciali, *C. 4 d. 11 n. 2, can. 15, II, 250, 548*. Iudicium de impedimentis Procuratorum Indiarum, in Europa degentium, reservatur Generali vel Vicario, *C. 14 d. 22, II, 419*. Procuratores Indiarum ius non habent nisi ad unam Congregationem Procuratorum, *C. 14 d. 21, II, 418*. Nec petenda nec concedenda dispensatio ne Procurator, in Congregatione electus, Romam veniat, nisi ob causas gravissimas, a Provinciali et aliis iudicandas, *C. 16 d. 19, II, 429*. De iure et officiis Assistantium in Congregatione, *Form. Congr. Proc. n. 2, 4, II, 616*.

Iuramentum.

Procuratores electi in Congregatione provinciali, Assistentes vero in Congregatione generali iurent de fidelitate servanda circa ea omnia, quae ad Congregationem Procuratorum pertinent et in ea tractanda sunt, *C. 5 d. 60, II, 288*. Suspendum hoc decretum, *d. 75, II, 287*.

Informationes.

A Generali informatio omnino petenda; tum vero a caeteris, qui ius suffragii in Congregatione habent, et a Secretario Societatis. Singulorum rationes, quas de cogenda vel non cogenda Congregatione generali in scriptis secum a suis Provinciis attulerunt, singuli videre teneantur, *C. 6 d. 35 n. 14, II, 307; Form. Congr. prov. n. 47, II, 614; Form. Congr. Proc. n. 6, II, 617*.

Quando decernent cogendam Congregationem generalem.

Procuratores intelligant cogendam Congregationem generalem non esse, nisi iuxta Const. *P. 8 c. 2 n. 2, C. 6 d. 26 n. 5, II, 301; Form. Congr. gen. n. 59, II, 591; Form. Congr. Proc. n. 7, II, 617*. Si fuerit in Congregatione Procuratorum decretum cogendam esse Congregationem generalem, intelligitur intra sesquiannum esse cogendam; mensem autem et diem Generalis constituet, *C. 6 d. 26 n. 3, II, 300; C. 7 d. 71, II, 335*.

Suffragia.

Procuratores et Assistentes habent suffragium cum Generali, qui duo habet cum qualitate praecedendi, *C. 2 d. 19, can. 29, II, 199, 535*. Ad plura medietate suffragia non obstante decr. 24 * Congr. 2, definiunt an cogenda sit et quando Congregatio generalis, *Acta Ms. Congr. 4*. Cum maior pars Provinciarum censuerit Congregationem generalem esse cogendam, non sufficiat hic Romae maior pars suffragiorum ad decernendum ne cogatur, sed necessarium sit saltem duas tertias suffragiorum partes in id convenire, *C. 5 d. 60, II, 288; suspenditur hoc decretum, d. 75, II, 287*. In ferendis suffragiis, duabus suffragiorum tertiis partibus res tota decernenda, cum vel ab omnibus vel a maiore Provinciarum parte dissentiant Procuratores; si vero vota Provinciarum sunt aequalia, res terminetur ad plura medietate, *C. 6 d. 26 n. 1, II, 300; derogatur primae parti huius decreti; e maiori suffragiorum parte res decernenda, C. 7 d. 10, II, 318*. Suffragia plura medietate non censentur, cum accedit supe-

rari partem oppositam unico suffragio, ut in Congregatione Procuratorum anni 1693, sed debet tribus saltem superari, *C. 14 d. 6, II, 413; Form. Congr. Proc. n. 8, II, 617*. Procurator quamnam sententiam in ferendo suffragio sequetur, *Form. Congr. prov. n. 47, II, 614*. Vide *Suffragia*.

Procuratores Provinciarum non discurrent per Provinciam. Quatenus quomodo proponent Generali, *Form. Congr. prov. n. 50, II, 615; Form. Congr. Proc. n. 10, 12, II, 618*. An negotia externorum suscipiant, *Form. Congr. Proc. n. 10, II, 618; Ord. Gen. c. 4 n. 2, III, 267*. De expensis pro itinere, *C. 6 d. 26 n. 6, II, 301; Form. Congr. Proc. n. 10, II, 618*. Quatenus Secretario Societatis tradent, *Form. Congr. prov. n. 50, II, 615; quatenus pro Bibliotheca scriptorum Societatis Romae afferent, C. 16 d. 13, II, 428*. Si quid annotaverit Provincialis, quod Congregationem generalem exposcat, Generali scribat vel Procuratori tradat, *R. 93 Prov., III, 82*.

Congregationis Procuratorum acta authentica in archivio Societatis asservanda, *R. 7 Secr. Soc., III, 57*.

Epistolae, quae ad Electos pro Congregatione Procuratorum scribuntur et ad illas responsa, nisi a Generali aperiri nequeunt, *C. 11 d. 27, can. 8, II, 384, 565*.

Procuratores non temere manifestent quodnam suffragium dederint in Congregatione Procuratorum, *C. 6 d. 26 n. 4, II, 301; Form. Congr. Proc. n. 8, II, 617*. Inquirendi, puniendi evulgantes ea, quae in Congregationibus peracta sunt, *C. 7 d. 23, can. 16, II, 325, 554*.

PROFESSI 4 votorum. Sint humiles et prudentes et in vitae puritate ac litteris conspicui, *Bul., I, 6, 26*; selecti spiritus et doctrinae, multum diuque exercitati, et in variis probationibus virtutis et abnegationis sui ipsorum cum omnium aedificatione satis cogniti, *Bul., I, 121; Exa. c. 1 n. 8, II, 2; P. 4 Prooe., A, II, 54; P. 5 c. 2 n. 1, 2, II, 87; P. 6 c. 3 n. 1, II, 99; P. 8 c. 1 n. 2, B, II, 118, 115; P. 10 n. 7, II, 144*. Fiant tantummodo ex iis, qui Philosophiam et Theologiam audierunt, *C. 4 d. 14, II, 250*. Sint Sacerdotes, *Exa. c. 1 n. 8, II, 2*; aetatis supra 25 annos, *P. 1 c. 2 n. 12, II, 29*; sed penes Generalem erit facultas dispensandi, *P. 1 c. 3, K, II, 32; P. 9 c. 3 n. 8, II, 181*; et penes alios ex communicatione Generalis, *P. 1 c. 2, C, II, 30*. Vide *Examen ad gradum*.

Non sit magna turba Professorum, *P. 4 Prooe., A, II, 54; P. 8 c. 1 n. 2, II, 118; P. 10 n. 7, II, 144*. Sunt prima classis in Societate, *Exa. c. 1 n. 8, III, 2*; et praecipui, *P. 5 c. 1, A § 4, II, 86*. Penes Societatem Professam est suprema cura Collegiorum, *P. 4 c. 10 n. 1, II, 72; P. 10 n. 4, II, 143*. Vide *Collegia*. Parati esse debent ad quamlibet missionem, *Exa. c. 1 n. 5, II, 2; c. 4*

Officia
Electorum
ad Congregationem
Procuratorum.

Acta
asservanda.

Epistolae
Procuratorum.

Secretum.

Quales
esse debeant.

Numerus,
status.

* Hic *C. 2 d. 19*.

n. 35, II, 14; P. 6 c. 2 n. 13, I, II, 96, 98; P. 7 c. 1 n. 3, II, 104. Vide *Missiones*. Debent obedire Superioribus, etiam non Professis, C. 3 d. 21, can. 13, II, 223, 540. Quoad fieri possit, ne sint ordinarie Procuratores, et non sit in arbitrio Provincialis dispensare in eo prout libuerit. Conceditur ut Generalis possit ad tempus hanc dispensationem dare, C. 8 d. 3, II, 345. Vide *Procurator Generalis*. De eorum applicatione ad Provinciam, Vide *Applicatio*. De iure ad Congregationes, Vide *Congregatio*. De confessione generali et ratione conscientiae, Vide *Confessio generalis*; *Ratio conscientiae*. Possunt e Societate dimitti, Vide *Dimittere*.

Vide etiam *Apostatae*; *Docere*; *Domus Professorum*; *Paupertas*; *Professio*; *Transitus*; *Vota*.

Professi 3 votorum et Coadiutores spirituales possunt suffragium ad reliqua habere, praeterquam ut Professis 4 votorum praesint, P. 8 c. 3, A, II, 120. Ad tempus, qui non est Professus, posset praeesse Collegio vel Provinciae, in qua sunt Professi; sed ordinarie praeesse non debent his qui 4 vota professi sint; secus si tria, C. 1 d. 42, II, 165; id de praesidentia in Domibus Professis vel integris Provinciis intelligendum est; Professi 3 votorum vel non Professi, cum sunt Rectores vel Ministri, praeesse possunt Professis 4 votorum, qui illic sunt, vel illuc divertunt, C. 3 d. 21, can. 13, II, 223, 540. Mortuo Rectore vel Praeposito, nec nominato Superiore, succedit ipsi Minister, quamvis Professus non sit, C. 8 d. 20, can. 3, II, 349, 557; et, omni Superiore deficiente in Europa, iurisdictio est penes Sacerdotem antiquiorem, C. 17 d. 9, II, 435. Vice Praepositus Domus Professae romanae potest non esse Professus, C. 4 d. 32, can. 26, II, 254, 545.

Aliqui de licentia Generalis, propter ipsorum devotionem ac personarum qualitatem, tria vota solemnia facere poterunt, *Bul.*, I, 26, 92; *Exa.* c. 1, D, II, 8. Raro tamen et non sine causis peculiaribus alicuius momenti; et hos septem annos in Societate notos fuisse, et non mediocrem sui talenti ac virtutum satisfactionem praebuisse in ea oportebit, P. 5 c. 2 n. 3, II, 87. Quae doctrina ac virtus et alia dona in eis requirantur, P. 5 c. 2, C, II, 88. Potest Provincialis ad professionem 3 votorum aliquem proponere, *Ord. Gen.* c. 18 p. 6 n. 2, 5, 6, III, 306. Quandam interesse poterunt Congregationi generali, et quod in ea suffragium habebunt, P. 8 c. 3, A, II, 120; c. 6, B, II, 125. Vocati ad Congregationem generalem vel provincialem, sedent post Professos 4 votorum, Vide *Congregatio* § *Ordo sedendi*. Qui iure maioratus gaudent, an ad professionem 3 votorum promovendi, C. 5 d. 18, can. 4, II, 266, 546. Vide *Professi*; *Professio*; *Gradus*.

Professi et Coadiutores formati non habent stabilem habitationem, *Exa.* c. 4 n. 27, II, 12; P. 4

c. 2, B, II, 57. In Domibus Professis, quantum fieri possit, commorentur, R. 74 *Prov.*, III, 80. Quonam transmittendi Professi non necessarii Collegiis, cum tam paucae sint Domus Professae, C. 6 d. 18, II, 295. Ab observatione Regularum Communium non eximuntur, C. 4 d. 22, can. 11, II, 252, 542. Dimitti non possunt nisi ex causis gravissimis, P. 2 c. 1, A, C, II, 36, 37. In oratione, poenitentiis etc. nulla regula ordinarie eis praescribenda, nisi quam discreta charitas unicuique dictaverit; dum tamen Confessarius ab eis consulatur, P. 6 c. 3 n. 1, A, II, 99, 100. Vide *Professi*; *Coadiutores formati*.

PROFESSIO. Nullus ad professionem promovendus, nisi ad praestantem doctrinam parem virtutem adiunxerit, ita ut mediocritatem in ea excedat. Id frequenter Nostris inculcandum, praesertim Informatoribus, Provincialibus et Consultoribus. Excessus supra mediocritatem unde dignosci possit, C. 9 d. 6, can. 19, II, 361, 562. In informationibus ad gradum ponatur an profecerit in virtute quantum praecedens decretum requirit, C. 12 d. 56 n. 6, II, 403; *Ord. Gen.* c. 18 p. 2 n. 3, III, 301. Vide *Gradus*. De doctrina ad professionem requisita, Vide *Examen ad gradum*. Vide etiam *Informationes ad gradum*.

Non admittantur ad professionem, sed expectent, qui in abnegatione sui ipsorum et virtutibus Religioso dignis testimonium bonum nondum omnino habent, P. 5 c. 2 n. 3, II, 87. Si qui ob defectus differantur, de his monendi sunt, *Ord. Gen.* c. 18 p. 1 n. 8, III, 300; monendi scripto, p. 4 n. 5, III, 304. Certior, cur quisque differatur, fiat Generalis, p. 1 n. 7, III, 300. Quid cum minus probatae virtutis agendum, p. 1 n. 8, p. 4 n. 5, III, 300, 304; *Instr. de sp.* c. 6 n. 4, 5, III, 338, 339.

De modo admittendi ad professionem, P. 5 c. 3, II, 89, 90. Hi ritus non sunt de essentia. Essentiale est ut publice votum legatur coram testibus, domesticis et externis, atque ut tamquam solenne et emittatur et admittatur, P. 5 c. 3, A, II, 90. Aliae caeremoniae non addendae, C. 1 d. 36, can. 20, II, 164, 527. Promotio ad professionem fit in ecclesia, P. 5 c. 3 n. 2, 5, II, 89. Constitutum ut professio Romae dumtaxat fieret; *Bul.*, I, 18; concessum ut ubilibet emitti possit, *Bul.*, I, 20. Missa et communio voventis, P. 5 c. 3 n. 2, A, II, 89, 90. Formula, n. 3, II, 89; eius traditio, n. 2, 4, II, 89.

Ad gradum simul designati, ordine suo vota faciant; recentiores antiquioribus postponentur, C. 7 d. 75, II, 336; *Ord. Gen.* c. 18 d. 1 n. 6, III, 300. Nusquam antiquiores a minus antiquis expectentur, quando hi habent omnia parata et illi non, C. 11 d. 31, can. 9, II, 386, 566; C. 12 d. 11, II, 390. Inter Professos eadem die, cuius deferenda sit praerogativa, C. 13 d. 10, II, 407;

Professio

bus formatis
in communi.

Quinam
promovendi.
Informationes.

Ritus
professionis.

Ordo
promotionis,
praerogativa
ordinis.

Professio

Praeesse
Professis.

Professi trium
votorum.

De Professis
et Coadiutori-

ei, qui prius aliis assecutus est omnia ex parte sui requisita ad professionem, *C. 14 d. 19, II, 418*. Servandus est semper inter Professos ordo a tempore emissae professionis, *C. 12 d. 11, II, 390; C. 17 d. 10, II, 486*.

An, qui, ad expectandam opportunitatem fundandi Collegium, petentibus Superioribus, serius quam debuerat profitetur, eo loco inter Professos censendus sit, quo fuisset, si suo tempore emisisset professionem, dispiciat Generalis, *C. 8 sess. 120*. Quocumque demum titulo retrahatur professio, negatum, *C. 10 act. 19*.

Post promotionem.

Professio, edita in scriptis, asservetur cum nomine Professi et illius, in cuius manibus eam emisit, adnotato die, mense et anno, *P. 5 c. 3 n. 4, II, 89; R. 7 Secr. Soc., III, 57; R. 72 Prov., III, 80; R. 23 Soc. Prov., III, 92*. Apostatae declarantur qui ab Ordine recedunt sub praetextu professionis invalidae, *Comp. priv., I, 527*. Appellatio contra sententiam nullitatis professionis, interponenda, *Comp. priv., I, 529*. Impedimenta essentialia irritant professionem, *C. 7 d. 42, II, 331*. Vide *Vota simplicia Professorum*.

De obligatione docendi doctrinam christianam, Vide *Doctrina christiana*.

De Professis, qui in Albam Russiam, post publicatum breve *Dominus ac Redemptor*, veniebant, *C. Poloc. 1 d. 1, 4, II, 451, 452; C. Poloc. 2 d. 7, II, 455*.

Ritus professionis 3 votorum.

Ritus et Formula professionis 3 votorum, *P. 5 c. 3 n. 5, 6, II, 89*. Professi 3 votorum post suam professionem emittunt quinque vota simplicia, quae Professi 4 votorum post professionem emitte solent, *C. 4 d. 19, 54, can. 10, II, 251, 259, 542; R. 71 Prov., III, 80*.

Quales, quot et a quo constituendi.

PROFESSORES. Qui studiorum cursum peregerunt, iudicio Superioris praelegere privatim vel publice possunt ad suam et aliorum utilitatem, *P. 4 c. 6 n. 18, II, 66*. Aliquis posset, post emensum Artium curriculum, eas praelegere ante Theologiae studium, ad maiorem ipsius in spiritu vel litteris profectum, vel quod ad universale bonum Societatis conveniat, *P. 4 c. 9 n. 2, II, 71*. Omnes Praeceptores, si fieri potest, ex Societate sint; quamvis, si necessitas urgeret, externi esse possent, *P. 4 c. 13, B, II, 78*. Sive de Societate sint sive externi, optandum ut docti, diligentes, et assidui, et profectus studentium studiosi sint, *P. 4 c. 6 n. 6, II, 64; C. 24 d. 24 n. 2, II, 521; Rat. St. R. 4 Prov., III, 158*; idonei admodum et iusto numero, *P. 4 c. 12 n. 1, 2, II, 76*; eruditi, *P. 4 c. 12 n. 3, II, 76; R. 47 Prov., III, 78*; diversi pro captu et numero audientium, *P. 4 c. 13 n. 3, II, 77*; qui talentum ad docendum sortiti sint, *P. 4 c. 6, F, II, 67; C. 1 d. 62, II, 170*. An praeter Praeceptores ordinarios esse unum oporteat, vel plures, qui more publicorum Professorum legant Philosophiam, Mathesim vel

quamvis aliam disciplinam maiori cum apparatu quam Lectores ordinarii, videat Superior, *P. 4 c. 13, C, II, 78*. Magistri peculiare non concedantur Seminariis Episcoporum et Collegiis Convictorum. Revocentur, si fieri potest, iam concessi, *C. 12 d. 25, II, 395*. Unicuique scholae pro omnibus disciplinis unus sit Magister, *C. 22 d. 32, II, 491*. De geminanda schola Grammaticae, Humanitatis vel Rhetoricae, vel adiungendo adiutore, si nimii sint Discipuli, *P. 4 c. 13, B, II, 78*.

Nemo publice leget sine approbatione et facultate Provincialis, praeterquam in classibus inferioribus vel ad tempus necessitatis gratia, *P. 4 c. 6, F, II, 67; R. 41 Rect., III, 112*. Rector Universitatis Lectores primarios inconsulto Provinciali (vel Generali, si vicinior est) non mutabit, si ille eidem id non commisisset, *P. 4 c. 17, A, II, 84; R. 27 Prov., III, 76*. In Universitate et Collegiis, in quibus Nostri litteras profitentur, Professores pro ratione loci et debiti constituat Provincialis. Si aliquis Lector extraordinarius adiciendus videretur, Generalem consulat, *R. 47 Prov., III, 78*.

Videat Rector an Professores suo munere fungantur, *R. 39 Rect., III, 111*. Profectum uniuscuiusque ex suis Scholasticis speciatim procurent, et lectionis rationem exigant, utque eae repetantur curent, *P. 4 c. 6 n. 6, II, 64; c. 13 n. 3, II, 77*. Pro re nata debent inter legendum Discipulos impellere ad pietatem, ut cum litteris mores etiam christianis dignos hauriant, *P. 4 c. 7 n. 2, II, 68; c. 8, A, II, 70; c. 16 n. 1, 4, II, 81; R. 1 Prof. sup. Fac., III, 172; R. 1 Prof. cl. inf., III, 203*. Vide *Scholastici*. Ne sibi aut Collegio pecuniam etc. ab ullo, pro re quavis in ipsius utilitatem facta, accipiant, *P. 4 c. 15 n. 4, II, 80*. Inter se modeste disputent, *P. 4 c. 13 n. 3, II, 77*.

Eorum officia.

Absolvant materias sibi assignatas, *R. 5 Praef. St., III, 169*; eas suo tempore pertractent, neque illas permisceant, *Ord. pro St. n. 9, III, 242*. Rescent quaestiones inutiles, *n. 7, III, 237*.

Professores superiorum Facultatum.

Ne reiiciant sententias receptas nec rationes, quibus res fidei probari solent, nec temere novas rationes excogitent, *Ord. pro St. n. 10, III, 243*. Vide *Doctrina Societatis; Opiniones*. Intersint actibus theologicis et philosophicis, et cum Doctoratus confertur, *R. 25 Praef. St., III, 171*. Professores Societatis decreto Caesareo de examini- bus subeundis (de capacitate ad docendum et de profectu in studiis ecclesiasticis) parere possunt, immo debent, si iubeantur, *Bul., I, 357*. Vide *Docere; S. Thomas; Cursus; Textus; Studia*.

Professores inferiorum Facultatum Praefecto obtemperent in iis, quae ad studia et scholae disciplinam pertinent, *R. 11 Prof. cl. inf., III, 204*. Novi decessorum suorum docendi morem consuetudinesque retineant, *R. 5, III, 194*. Quintode-

Professores inferiorum Facultatum.

cimo quoque die a Praefecto lustrandi, *R. 6, III, 194*; ab eo dirigendi, *R. 4, III, 194*. Vide *Colloquia; Praemia*.

Quomodo
comparandi.

Perpetui Grammaticae vel Rhetoricae Magistri vel ab ipso in Societatem ingressu comparandi. Hi poterunt casus conscientiae audire et Sacerdotes fieri. Non sine gravi causa a docendi munere removendi, *Rat. St. R. 24, 25 Prov., III, 163*. Bini aut terni minimum in singulis Provinciis praestantes Rhetoricae Magistri quomodo comparandi, *R. 22, III, 163*. Omnes Nostri generatim doceant in classibus inferioribus, *R. 26, III, 163*; etiam absoluto tertio Probationis anno, si qui antea non docuerint, *R. 27, III, 163*. Enitendum ut non doceant qui Philosophiam non audierint, *R. 28, III, 164*. Initium docendi faciant ab ea schola, qua superiores scientia sint, *R. 29, III, 164*. Multo ante provideat Provincialis quosnam pro unaquaque Facultate Professores habere possit, *R. 4, III, 158*. Instituatur privata academia ad Magistros instituendos, *R. 30, III, 164*; *Rat. St. R. 9 Rect., III, 167*. Vide *Humaniores Litterae*.

Habenda cura
Magistrorum.

Studeat Rector diligenter charitate religiosa Magistrorum fovere alacritatem, curetque ne muneribus domesticis gravius onerentur, *Rat. St. R. 20 Rect., III, 168*. Minimum semel in mense a Praefecto audiendi et observandi, *R. 17 Praef. St., III, 170*; *R. 6 Praef. St. inf., III, 194*. Praefectus Studiorum inferiorum Magistros iuvet ac dirigat, maximeque caveat ne quid apud alios, praesertim vero Discipulos, de eorum existimatione et auctoritate detrahatur, *R. 4, III, 194*. Vide *Superiores* § Paterna Sollicitudo.

PROFICISCI. Nihil, cum quis proficiscitur, asportabit sine licentia, *R. 25 Com., III, 11*. Qua facultate proficiscendum, *R. 105 Prov., III, 84*. Vide *Exire; Iter; Mutationes; Missiones*.

PROFUGI, Vide *Apostatae*.

PROFUNDITAS et defectus claritatis, *Industr. c. 9, III, 417, 418*. Vide *Ratio conscientiae*.

PROGRESSUS cura post Exercitia, *Direct. c. 40, III, 551, 552*. Vide *Perfectio; Spiritus*.

Quibus mediocribus dari possit facultas progrediendi in studiis, Vide *Examen in doctrina*.

PROHIBITIO librorum, Vide *Libri*.

PROMISSIO ingrediendi Societatem et accipiendi Gradum, Vide *Gradus in Societate* § Promissio. Promissio abdicandi se bonis, Vide *Bona privatorum* § Abdicatio. Externorum Scholarium promissio de observandis scholae statutis an et quo pacto exigenda, *P. 4 c. 17 n. 3, D, II, 88, 84*.

PROMOTIO. Volente Generali, possunt Nostri a quolibet Antistite in sacris promoveri absque promissione et obligatione, *Bul., I, 16, 351*; *Comp. priv., I, 643*. Ordinari possunt extra tempora a quovis Episcopo, sine interstitiis etc., *Bul.,*

I, 16, 86, 351; *Comp. priv., I, 643*. Emissis tribus votis, ad sacros Ordines, etiam ante professionem, promoveri possunt, *Bul., I, 54, 122*; *Comp. priv., I, 642*. Facultas dispensandi super irregularitate, *Bul., I, 18, 352*; *Comp. priv., I, 562*. Ordinantur non Professi ad titulum religiosae paupertatis, *C. 2 d. 77, II, 209*.

Si quis promovendus videbitur ad sacros Ordines, admoneatur Provincialis, *R. 45 Praep., III, 102*; *R. 44 Rect., III, 112*. Potest Provincialis, quos idoneos iudicet, ad Ordines ecclesiasticos praesentare; et, ubi promoti sint, certiore faciet Generalem, *R. 61 Prov., III, 79*; *Ord. Gen. c. 7 n. 7, III, 276*.

Convenit Scholasticos non promoveri donec ad finem studiorum accedant, *P. 4 c. 6, C, II, 66*; *Ord. Gen. c. 3, pro Prov. n. 7, III, 262*. Promovendus consueta Societatis vota emisit et 5 saltem annos in Societate exegerit oportet, *Ord. Gen. c. 7 n. 6, III, 275*. Sit in spiritu et moribus probatus, et firmus in vocatione, *C. 7 d. 80 n. 1, II, 337*; *Ord. Gen. c. 7 n. 2, 5, 6, III, 276*; *Instr. 1 n. 1, III, 342*. Cavendum ne spe futurae emendationis adhibeatur hoc medium promotionis ad illos in spiritu iuvandos, nisi aliunde constet emendatio, *Instr. 3 n. 1, III, 346*. Prius examen de universa Theologia morali subeant, *C. 20 d. 25 n. 1, II, 475*; *Ord. Gen. c. 7 n. 4, III, 275*. Doctrina ad Sacerdotium requisita, *C. 13 d. 16, II, 408*. Vide *Examen Nostrorum in doctrina*. Laici, vel alii non Sacerdotes, ad Sacerdotium aspirare non debent, *Bul., I, 122*; *Comp. priv., I, 560, 598*. Non debent ad sacros Ordines promoveri Coadiutores temporales, *Exa. c. 6 n. 1, II, 19*. Maioratus iure gaudens, quandonam ad Sacerdotium promovendus, *C. 5 d. 18, can. 4, II, 266, 546*. Habeatur in archivio Provinciae liber, ubi inscribantur qui sacris initiati sunt, *R. 23 § 21 Soc. Prov., III, 92*; *Ord. Gen. c. 8 n. 7, III, 277*. Promovendi ad Sacerdotium, instruendi, *P. 4 c. 8 n. 2, II, 69*; *R. 13 Praef. eccl., III, 142*.

Indulgentiae lucrandae in prima Missa, *Bul., I, 441*; *Comp. priv., I, 603 n. 327*. Recens ordinati, non nisi post biennium ad mulierum confessiones exponantur, *Ord. Gen. c. 1 n. 8, III, 256*; *Instr. 3 n. 1, III, 346*.

Promotio ad gradus, Vide *Gradus*.

Promotio ad dignitates, Vide *Praelati e Societate*.

Promotio ad cathedras, quibus deneganda, *C. 5 d. 41, 56, can. 9, II, 272, 281, 547*; *Rat. St. R. 9 § 2 Prov., III, 159*. Vide *Doctrina Societatis; Opiniones*.

Promotio spiritus, studiorum, executionis, Vide *Spiritus; Studia; Executio*.

Promotio Discipulorum ad classem superiorem, *R. 13 Praef. St. inf., III, 196*; *R. 37 Prof. cl. inf., III, 207*.

A quo
praesentandi.

Quinam
praesentandi.

De recens
ordinatis.

Promotio
ad sacros
Ordines.
Facultas.

PROMULGATIO Decretorum Congregationis generalis fit coram tota Domo, ac postea per Domos et Collegia reliqua, *P. 8 c. 7, C, II, 127.* Vide *Decreta.*

PRONUNTIATIO. Laborandum ut vocem, gestum et actionem omnem Discipuli bene et cum dignitate moderentur, *P. 4 c. 13 n. 3, II, 77; R. 32 Prof. cl. inf., III, 207; R. 20 Prof. Rhet., III, 213.* Actionem aliquam scenae, eclogae, dialogi poterunt interdum Rhetoricae auditores componere, et eam, quae omnium optime conscripta sit, sine ornatu scenico exhibere, *R. 19 Prof. Rhet., III, 213.* Vide *Comoediae.*

PROPAGATIO. Indulgentiae Sodalitati Propagationis Fidei concessae, *Bul., I, 403.*

PROPENSIO animorum ad partem alterutram factionis inter Principes christianos, non sentienda, *P. 10 n. 11, II, 145; R. 43 Sum., III, 8.*

PROPINQUI, Vide *Consanguinei.*

PROPONERE ad gradus, ad Ordines, Vide *Gradus; Promotio.* Proponere, quae in contrarium occurrunt, Vide *Obedientia.*

PROPOSITIONES, Vide *Quaestiones.*

PROPRIETAS, Vide *Paupertas.*

PROROGARE tempus Congregationis, Vide *Congregatio.*

PROTECTORES Collegiorum quales habere liceat, *C. 1 d. 112, can. 7, II, 182, 525.*

PROVIDENTIA Dei. Temporalia subsidia non deerunt, si nostrae et proximorum salutis serio incumbamus iuxta Institutum, *R. 56 Praep., III, 103.*

Providentia Superiorum, Vide *Superiores § Paterna sollicitudo; Iter.*

PROVINCIA quaevis suam Probationis Domum habeat, *C. 2 d. 14, can. 1, II, 197, 530.* Provinciarum cura Assistentibus posset dividi, *P. 9 c. 6 n. 10, II, 140.* Manifestae esse debent Generali res cuiusque Provinciae, *R. 92 Prov., III, 82.* Cogitet Provincialis de communi bono Provinciae illudque iuvet, *R. 93 Prov., III, 82;* item eius Socius, qui peritiam habere debet ordinatum Provinciae, *R. 4 Soc. Prov., III, 89.* Habeat Provincialis descriptum numerum Sociorum, qui supra vires Provinciae aluntur, *C. 8 d. 60 n. 3, II, 359.* Non plures admittantur in Societatem, quam qui Provinciis necessarii sint, *C. 7 d. 82 n. 2, 3, II, 339.* Numerus a Generali determinandus, considerato cuiusque Provinciae statu temporali, *C. 8 d. 60 n. 1, II, 359; Instr. ult., pro Prov. n. 1, III, 388.* De praeceptis quarundam Provinciarum propriis, *C. 9 d. 24, II, 365.* Nullae consuetudines, toti Provinciae communes, abrogandae aut novae introducendae, inconsulto Generali, *R. 6 Prov., III, 74.* Vide *Bona privatorum.* De applicatione ad Provinciam, Vide *Applicatio.* Vide etiam *Visitatio Provinciae; Procuratores Provinciarum; Expensae Provinciae;*

Memoriale. De Provincia romana, Vide *Congregatio Provinciae romanae.*

Generalis Provincias dividit, *Bul., I, 339; Comp. priv., I, 593; C. 1 d. 108, II, 182;* re diligenter considerata et cum Assistentibus communicata, *C. 2 d. 36, can. 30, II, 203, 535; C. 4 d. 6, II, 249.* Tamquam perturbatores Societatis puniendi qui auxilio externorum conantur novarum Provinciarum erectiones extorquere, vel legitimas earum divisiones impedire, *C. 9 d. 5, can. 1, II, 361, 560.*

In aliena Provincia diversantes extra Domos Societatis, subsunt propinquiore Rectori et huius Provinciali, *C. 11 d. 32, can. 10, II, 386, 566.* De Nostris dispersis in alienis Provinciis. De Domibus, quas Provinciae dispersae habent intra fines alterius Provinciae. De servandis ad mittendos Socios ad alias Provincias. Negotia ibidem non tractanda, nihil in publicis ephemeridibus edendum, pecuniae non colligendae, ministeria non exercenda sine Praepositi illius Provinciae licentia, *C. 23 d. 35, II, 508.* De modo mittendi subditos ad alias Provincias; singillatim ad Provincias extra Europam, *C. 7 d. 60, II, 334; R. 112 Prov., III, 84.* Quid, post cognitam mortem Generalis, *R. 113, III, 84; C. 14 d. 24, II, 419.* De aliis Provinciis iuvandis charitatis officio et litterarum communicatione, *R. 94 Prov., III, 83.* Professores, qui in aliena Provincia versantur, si Societatis Provinciarumque aut Collegiorum suorum negotia gerunt, admittendi sunt in Congregatione provinciali extra numerum, quando locum alias essent habituri in utraque Provincia, *C. 7 d. 57, 67-69, II, 334, 335; Form. Congr. prov. n. 8, II, 601.* Quomodo computati Religionis anni iis, qui ex aliis Provinciis ad albam Russiam accedebant, *C. Poloc. 1 d. 4, II, 452.* Epistolae degentium in aliena Provincia, ad suos Superiores mediatos scriptae, et horum ad illos, a Superioribus localibus non aperiantur, sed clausae per illorum manus transeant, *C. 23 d. 36, II, 508.*

Provinciae extra Europam, neque tertio quoque anno, sed quarto, Procuratores mittere tenentur, neque more aliarum ad Congregationem generalem convenire possunt, *P. 8 c. 2, B, II, 119; c. 3 n. 1, II, 119; Form. Congr. prov. n. 1 d. 1, II, 598.* Earum privilegia circa Procuratores Romam mittendos, *n. 37, II, 610.* Provinciis, extra Europam sitis, tribuitur ius mittendi Romam Substitutum unum cum Procuratore; Substituti iura, *C. 12 d. 20, II, 392.* Eaedem excipiuntur a lege decreti 30 Congregationis 12, et decreti 11 Congregationis 13, *C. 14 d. 21, II, 418.* Quo iure gaudeat Procurator Indiarum post mortem Generalis, si nominatus fuerat Provincialis extra Europam, *C. 10 d. 9, II, 374.* Provincialis Provinciae Marylandiae potest cum duobus Electoribus ad Congregationem generalem venire, *C. 22 d. 29, II, 491;* et Provinciae Missourianae, *C. 23 d. 11, II, 500.*

Divisio
Provinciarum.

Provincia
aliena; Provin-
ciae dispersae.

Provinciae
extra
Europam.

Provinciae Marylandiae Neo Eboracensis et Missouriana Europae Provinciis aequiparantur, *C. 24 d. 9, II, 516*. Ratio convocandi Congregationem provincialem in Provinciis extra Europam, *Form. Congr. prov. n. 38, II, 611*. Suffragium Provincialis extra Europam in Congregatione abbreviata, *C. 6 d. 35 n. 13, II, 307; Form. n. 37, 39, II, 610, 611*. Vide *Procuratores; Missionarii* § Iura ad Congregationes. De Collegiis indicis nihil certi praescriptum, *C. 5 d. 69, can. 8, II, 285, 547; Ord. Gen. c. 16 n. 8 § 2, III, 294*. De pileo Coadiutorum in Indiis, Vide *Coadiutores* § Pileus.

PROVINCIALES creat per se Generalis, *P. 9 c. 3 n. 14, II, 132; c. 5 n. 1, II, 136*.

Debent esse selecti, probatae fidei, quibus data proportionem convenient dotes Generalis, *P. 9 c. 2 n. 2, 6, I, II, 188, 189, 142*; maxime subordinati Generali, *P. 10 n. 9, II, 144*; noti quoad conscientiam, *P. 9 c. 3 n. 19, II, 133*; iuxta Generalis praescriptum se gerant, *P. 8 c. 1 n. 4, II, 114*. Regulae eorum faciendae et communicandae, *C. 1 d. 128, II, 185*; examinandae, contrahendae, *C. 2 d. 57, II, 206*. Habentur, *III, 74-88; Rat. St., III, 158-165*. Vide *Superiores*.

Tota eorum potestas a Generali manat, qui eam restringere et revocare potest, *P. 8 c. 1 n. 6, II, 114; P. 9 c. 3 n. 14, 15, II, 132*. Expedit amplam eis concedi, *P. 2 c. 1 n. 2, II, 36; P. 9 c. 6 n. 2, II, 138*. Eorum potestas ordinaria a Generali declaranda, *C. 2 d. 10, II, 196*.

Provincialium cura circa Generalem, *P. 9 c. 5 n. 1, II, 136*. Quomodo venient ad Congregationem generalem pro deponendo Generali, *P. 9 c. 5 n. 4, II, 136; Form. Congr. gen. n. 1, 55, II, 577, 589*. Vide *Congregatio generalis* § Quando cogenda. Quandonam eligere vel confirmare possint Generalem Vicarium, *P. 9 c. 4 n. 6, II, 137*. Vide *Vicarius Generalis*.

Omnes Provinciales venient ad Congregationem generalem, si possint; sin minus alium mittent ex tribus, quos Congregatio provincialis elegerit, *P. 8 c. 3 n. 1, B, II, 120, 121*. Proficiscuntur relictis in sua Provincia Vicariis, ac rebus bene constitutis, *P. 8 c. 5 n. 3, II, 122*. Quamvis Congregatio provincialis non fiat, ius habent veniendi ad Congregationem generalem, vel, si impediti fuerint, alium suo loco mittendi; quomodo hic eligendus, *C. 12 d. 51, II, 401*. Quid, si Provincialis absens fuerit ante Generalis electionem, *P. 8 c. 7, A, II, 127; C. 9 d. 16, can. 12, II, 364, 561*. Pro Provinciali neapolitano impedito Substitutus admissus, *C. Poloc. 5 d. 1, II, 463*; et vocatus pro sculo absente Substitutus, *C. 23 d. 4, II, 497*. Vide *Provinciae extra Europam*.

Congregationem provincialem indicit et dirigit Provincialis ipse vel Vice Provincialis, *P. 8 c. 5 n. 3, II, 122; Form. Congr. prov. n. 2, II, 598*.

Quando et qua ratione possit differre tempus vel mutare locum Congregationi provinciali destinatum, *C. 12 d. 52, II, 402; Form. n. 10, II, 602*. Iudicat de impedimentis Congregandorum ad Congregationem provincialem, Vide *Impediti*. Brevis eius sermo ad Congregatos, *Form. n. 16, II, 605*. De rebus Congregationi proponendis iudicat cum duobus aliis Deputatis, *n. 19, II, 605*. Vide *Deputati ad postulata*. Mortuo vel impedito Provinciali quominus venire possit ad Congregationem provincialem, quomodo substituendus, *C. 6 d. 35 n. 3, II, 306; C. 13 d. 22, II, 410; C. 16 d. 23, II, 429; Form. Congr. prov. n. 32, 33, II, 609*. Vide *Impediti*. Actis subscribit Provincialis cum Secretario Congregationis, *C. 6 d. 25 n. 17, II, 300; C. 16 d. 22, II, 429; Form. Congr. prov. n. 50, II, 615*. Vide *Suffragia* § Provincialis.

Patres, qui aliquando Provinciis, in quibus praesentes sunt, praefuerunt, supra numerum Congregationi provinciali intersint, si forte numero recensito excluderentur, *C. 7 d. 2, II, 315*.

Provinciales ius suffragii habent in dissolutione Domus vel Collegii, *C. 4 d. 23, can. 4, II, 252, 541*; Vide *Dissolutio*; et in approbatione Assistantium, qui extra Congregationem nominantur, *P. 9 c. 5 n. 3, II, 136; C. 1 d. 87, can. 38, II, 175, 528; C. 3 d. 42, can. 19, II, 228, 541; C. 6 d. 27 n. 2, II, 301; C. 8 d. 19, II, 349*; item in electione Admonitoris, *C. 3 d. 42, can. 19, II, 228, 541; C. 6 d. 27 n. 2, II, 301*; sed non petenda approbatio Provincialium extra Europam, *C. 4 d. 24, can. 25, II, 253, 545; Form. Congr. gen. n. 85, II, 597*; petenda a Provincialibus Marylandiae et Missouriana, *C. 24 d. 9, II, 516*. Vide *Admonitor*; *Assistentes* § Substitutio.

Diutius resideat Provincialis in loco apto ad communicandum cum subditis et cum Generali, *P. 8 c. 1 n. 7, II, 115*. Cum Generali crebro communicet de rebus Provinciae, *P. 8 c. 1 n. 4, II, 114*; et de gravioribus, *P. 9 c. 6 n. 6, A, II, 139, 141*. Vide *Visitatio Provinciae*. Crebro item communicet cum Superioribus localibus, *P. 9 c. 6 n. 2, II, 138*. Potest admittere ad Societatem etiam in absentia, *P. 1 c. 1, B, II, 28*; sed sine Generalis dispensatione non potest ad probationem ante 15, nec ad vota ante 17 annos expletos admittere sub poena invaliditatis, *C. 8 d. 35, can. 9, II, 354, 558*. Vide *Admittere*. Nec illi licet quemquam eximere a tertio probationis anno integre peragendo, *C. 16 d. 34, II, 431*. Vide *Probatio tertia*. Quandonam poterit dies, promotioni ad gradus praestitutos, mutare, *C. 12 d. 9, II, 390; C. 13 d. 20, II, 410*. De mutatione personarum tum intra tum extra Provinciam, Vide *Applicatio; Missiones; Mutationes personarum*. Eius officia in administratione rerum temporalium, *Instr. ult., III, 388-391*. Vide *Bona Societatis*. Facultas

Provincialis emeritus.

Suffragia extra Congregationes.

Alia iura et officia.

circa contractus, *C. 8 d. 54, can. 27, II, 358, 559*. Vide *Contractus*. Quid possit circa distributionem bonorum in sua Provincia, *C. 11 d. 15, can. 1, II, 380, 564*. Vide *Bona privatorum* § Distributio. Vide etiam *Consultatio*; *Memoriale*; *Syndicatus*; *Studia*.

Si Provincialis ipse aliquid typis edere volet, id non faciet nisi consulto prius Generali, *R. 15 Revis., III, 68*.

A quo absolvi possit Provincialis a reservatis, *C. 8 d. 25 n. 3, can. 8, II, 351, 558*. Vide *Reservatio*. Non est illi denegandus socius Coadiutor stabilis, *C. 7 d. 29, can. 14, II, 327, 558*. Quorum expensis alatur, et iter faciat, *C. 2 d. 82, can. 10, II, 210, 531*.

Vice Provincialis.

Quandonam Provincialis nominare possit Vice Provinciale. Huius facultates, *R. 10 Prov., III, 75*; *C. 12 d. 53, II, 402*; debet esse Professus 4 votorum, *C. 13 d. 12, II, 407*.

Quid, si Provincialis moriatur vel inutilis fiat.

Provinciali mortuo in Europa quis succedat, *C. 4 d. 56, can. 22, II, 259, 544*. Non succedit Vice Praepositus neque Vice Rector, *C. 9 d. 35, can. 10, II, 368, 561*. Quid, si inutilis in Europa fiat, *C. 9 d. 11, can. 7, II, 363, 560*. Quomodo substituendus in Congregatione provinciali, si moriatur Provincialis, Vide hic § *Iura in Congregatione provinciali*.

Quid, si Provincialis in Indiis fiat inutilis, *C. 9 d. 40, can. 8, II, 370, 560*. Nostri, in longinquis partibus decedente Provinciali, interim dum alius per Generalem mittitur, alium eligere possunt, *Bul., I, 19*; Vide tamen *Comp. priv., I, 651 n. 477*.

Traditio clavium novo Provinciali post praecedentis mortem, *R. 29 Soc. Prov., III, 93*. Quae suffragia pro mortuo Provinciali facienda, *C. 9 d. 21, can. 23, II, 365, 562*.

PROVISIONES. Accurate a Provinciali examinandi libri Procuratoris circa provisiones, *Instr. ult., pro Prov. n. 17, III, 391*; hae opportune a Procuratore comparandae, *pro Proc. n. 3, III, 394*. Regulae Emptoris, *III, 153*; Dispensatoris, *III, 154*.

PROXIMUS, Vide *Societas* § *Finis*; *Ministeria*; *Zelus*; *Studia*.

PRUDENTIA in Generali magis necessaria quam doctrina, *P. 9 c. 2 n. 6, II, 129*. Requiritur in omnibus Superioribus, *P. 3 c. 1 n. 15, II, 46*. Servanda in exigenda ratione conscientiae, *Instr. 11 n. 1, III, 364*; *Instr. 13 c. 2 n. 2, 3, III, 369, 370*; in poenitentiis et laboribus, Vide *Poenitentia*; *Valetudo*. Vide etiam *Discretio*.

PSEUDONYMI. De non edendis sine facultate libris, etiam alieno nomine, *C. 11 d. 18, can. 3, II, 380, 564*. Vide *Censura librorum*; *Libri*.

PUBLICATIO indulgentiarum localium fieri debet ab Ordinario, *Comp. priv., I, 574*.

PUELLARUM Conservatoria, Vide *Conservatoria*.

PUERI et rudes, Vide *Doctrina christiana*.

S. PULCHERIA. Eius festum, *Comp. priv., I, 591*.

PUNCTA meditationis, Vide *Meditatio*.

PUNITIO, Vide *Correctio*; *Poenitentiae*; *Superiores* § *Punitio*.

PURGATORIUM. Facultas applicandi indulgentias animabus Purgatorii, *Bul., I, 444, 451*; *Comp. priv., I, 615*. Vide *Altare privilegiatum*.

PURITAS animi et recta intentio commendatur Scholasticis, *P. 4 c. 6 n. 1, II, 64*; *R. 1 Schol., III, 23, 223*. Puritas disponit ad orationem, *Direct. c. 8 n. 3, III, 516*. Vide *Castitas*.

PYXIS ad asservendam Eucharistiam qualis esse debet, *Bul., I, 293*. Vide *SS. Sacramentum*.

QUADRAGESIMA. Facultas dispensandi a ieiuniis et cibis vetitis, praesertim tempore Quadragesimae, *Bul., I, 28, 352, 354*; *Comp. priv., I, 565 n. 176*. Extra Demos nostras non concionentur qui cibis quadragesimalibus vesci non possunt, *Ord. Gen. c. 1 n. 15, III, 258*; *Instr. 2 n. 9, III, 345*. Vide *Ieiunia*. Indulgentiae pro aliquibus diebus Quadragesimae, Vide *Indulgentiae*.

QUADRAGINTA horae. Facultas lucrandi indulgentias 40 horarum in oratoriis B. M. V., *Bul., I, 294*. Quadragenta Martyres brasilienses, Vide *B. Ignatius de Azevedo*.

QUADRIENNIUM Theologiae, Vide *Theologia*; *Cursus*. Quadriennium possessionis bonorum, Vide *Bona privatorum*.

QUADRIMESTRES, Vide *Epistolae*.

QUAESITA. Responsa Generalis ad quaesita praecedentis Congregationis provincialis legantur in sequenti, antequam quidquam tractandum proponatur, *C. 6 d. 19 n. 5, II, 297*; *Form. Congr. prov. n. 47, II, 614*. Vide *Congregatio provincialis* § *Postulata*.

QUAESTIONES. Divisio quaestionum in quadriennio Theologiae, *R. 7 Prof. Theol., III, 179*. A quibus abstinebit Professor Theologiae; percurrat materias singulorum annorum proprias, *C. 21 d. 13, II, 479*; *R. 9 Prof. Theol., III, 179*; *Ord. pro St. n. 7, III, 237*. Professores Philosophiae et Theologiae pertractent quaestiones suo tempore, neque illas permisceant, *n. 9, III, 242*. A theologicis quatenus abstinebit Professor casuum, *R. 3 Prof. cas., III, 188*; et Professor Ethicae, *R. 1 Prof. Phil. mor., III, 192*. Quibus studebunt qui Theologiam recolunt; scribent nonnullas ex professo, *R. 5, 6 Theol. repet., III, 225*. Delectum quaestionum habeat Professor Philosophiae, *R. 14 Prof. Phil., III, 191*; eas interserat textibus Aristotelis, *R. 15, III, 191*. Quaestiones de epigrammate, ode, Senatu, triumpho et similes quatenus die vacationis in Rhetorica permittantur, *R. 15 Prof. Rhet., III, 212*. Vide *Elenchus*; *Conclusiones*; *Opiniones*; *Theologia*; *Philosophia*; *Theses*.

QUAESTORES eleemosynarum. Facultas eos in Domibus Professis habendi, *Comp. priv.*, I, 569. Vide *Eleemosynae*.

QUARTA funerum, *Comp. priv.*, I, 651.

QUATRIDUUM ante electionem Generalis, *Form. Congr. gen.* n. 26-38, II, 583-585; et *Assistentium*, n. 79, II, 596. Vide *Congregatio generalis*. Quatriduum in Congregatione Procuratorum, *Form. Congr. Proc.* n. 6, II, 617.

QUEBECENSIS Procuratoris ius ad Congregationem provincialem, *C. 12 d. 21*, II, 393.

QUERELAE de aliquibus Magistris Philosophiae et Theologiae, *C. 9 d. 23, 31*, II, 365, 367; *Ord. pro St.* n. 1, III, 235. Vide *Opiniones*. Querelae de mala a nonnullis administratione bonorum, *C. 8 d. 15*, II, 347; *C. 14 d. 12*, II, 415. Examinentur diligenter querelae subditorum contra Superiores, ad singulos casus descendendo, *C. 6 d. 37*, II, 309-311; *Instr.* 18 n. 7-9, III, 381. Vide *Manifestatio*.

RABBINI. De Hebraeorum Rabbinis, *R. 9-11 Prof. S. Script.*, III, 176.

RAMI, Vide *Palmae*.

S. RAPHAEL. Eius festum, *Comp. priv.*, I, 584.

RATIO, RATIONES. Ratio conscientiae reddenda, *Exa. c. 4 n. 36-40*, II, 14, 15; *P. 4 c. 10 n. 5*, II, 75; *P. 6 c. 1 n. 2*, II, 94; *R. 40, 41 Sum.*, III, 8; *Instr. ad red. rat. consc.*, III, 34. Reddendam esse Superiori rationem conscientiae est unum ex substantialibus Instituti, *C. 5 d. 58, Tertio*, II, 282. Observantia atque usus huius Regulae potissimae inculcanda tum Superioribus tum subditis, *C. 22 d. 44 n. 4*, II, 495; *R. 23 Praep.*, III, 100; *R. 22 Rect.*, III, 110. Eius usus et necessitas in exhortationibus manifestanda, *Instr.* 13 c. 2, III, 369, 370.

Mirum in modum confert ut Superioribus subditi omnino perspecti sint, quo melius regi ac gubernari per ipsos possint et melius voluntati divinae conformentur, *Exa. c. 4 d. 34*, II, 14; *P. 4 c. 10 n. 5*, II, 73; *P. 6 c. 1 n. 2*, II, 94; *Instr. ad red. rat. consc.*, III, 34; *Instr.* 11 n. 1, III, 364; *Instr.* 13 c. 2 n. 2, III, 369; ut Superiores maiori diligentia, amore et sollicitudine iuvare eos, ipsosque a variis malis et periculis conservare possint, *Exa. c. 4 n. 35*, II, 14; ad maiorem subditi consolationem et profectum in spiritu cum gratia uberiori ad maiorem divinae bonitatis gloriam, n. 36, II, 14; *P. 3 c. 1 n. 12*, II, 45; ad spiritus renovationem et augmentum, *Instr.* 13 c. 2 n. 2, III, 369; non solum refert valde, sed summopere, ut Superior plenam habeat notitiam eorum, qui sub eius cura sunt, *Exa. c. 4 n. 35*, II, 14.

Ratio conscientiae reddenda Superiori, qui tum fuerit Societatis, vel cui ex Praepositis vel aliis inferioribus ille iniungeret, *Exa. c. 4 n. 36, 38*, II, 14, 15; *R. 40 Sum.*, III, 8.

Conscientia manifestanda, re nulla, qua Dominum offenderit, celata; et totius anteaet vitae ratio integra, vel certe rerum maioris momenti, reddenda, *Exa. c. 4 n. 36*, II, 14; *P. 4 c. 10 n. 5*, II, 73; *R. 32, 40 Sum.*, III, 7, 8. Nihil ex externis vel internis Superiores celent, *P. 6 c. 1 n. 2*, II, 94. Nulla celanda tentatio; immo tota anima integre manifestanda; nec solum defectus aperiunt, sed etiam poenitentias vel mortificationes et devotiones et virtutes omnes, *P. 3 c. 1 n. 12*, II, 45; *R. 41 Sum.*, III, 8; propensiones ac motiones animi, et ad quos defectus vel peccata fuerint vel sint magis propensi et incitati, *Exa. c. 4 n. 35*, II, 14; *Instr. ad red. rat. consc.*, *R. 1-14*, III, 34, 35.

Qui Societatem ingreditur, quando rationem conscientiae et quomodo reddet, *Exa. c. 4 n. 36*, II, 14; *P. 1 c. 4 n. 6*, II, 34; *R. 40 Sum.*, III, 8; *R. 131 Prov.*, III, 86; *R. 23 Mag. Nov.*, III, 123. Qui Professus aut Coadiutores formati non sunt, singulis 6 mensibus, et quoties Superiori visum fuerit, *Exa. c. 4 n. 38*, II, 15; *P. 4 c. 10 n. 5*, II, 73; *R. 40 Sum.*, III, 8; *R. 4 Com.*, III, 10. Scholastici, studiis absolutis, eam reddent de toto tempore studiorum, vel ab initio vitae, *Exa. c. 4 n. 39*, II, 15; *R. 131 Prov.*, III, 86; *R. 87 Mag. Nov.*, III, 130. Reddenda item circiter 30 dies ante emissam professionem vel vota Coadiutorum, *Exa. c. 4 n. 38*, II, 15. Professus et Coadiutores formati semel in anno eam reddent, et quoties Superiori visum fuerit, *Exa. c. 4 n. 40*, II, 15; *P. 6 c. 1 n. 2*, II, 94; *R. 40 Sum.*, III, 8. Provincialis eam ab omnibus exigat in visitatione Domus vel Collegii, *R. 131 Prov.*, III, 86; *c. 15*, III, 87, 88.

Reddenda sub sigillo confessionis vel secreti, vel quacumque ratione ei placuerit et ad maiorem ipsius consolationem fuerit, magna cum humilitate, puritate et charitate, *Exa. c. 4 n. 36*, II, 14; *R. 40 Sum.*, III, 8; *Instr. ad red. rat. consc. Prooe.*, III, 34. Uter modus laudabilior. Discrimen inter rationem conscientiae et confessionem generalem, *Instr.* 13 c. 2 n. 2, III, 370. De profunditate et defectu claritatis, *Industr.* c. 9, III, 417. Praxis reddendae rationis conscientiae, omnibus Provinciis communis, praescribenda, Generali commissa, *C. 4 d. 40*, II, 257. Habetur, III, 34, 35.

Modus eam a Provinciali accipiendi, *R. Prov. c. 15 n. 33*, III, 88; *Instr.* 11, III, 364; *Instr.* c. 13 n. 2, III, 369. Secretum servandum et prudentia. Audita in ratione conscientiae nulli omnino, ne Generali quidem, revelare aut innuere possunt Superiores, nisi subdito expresse consentiente, *C. 12 d. 15*, II, 391; *Ord. Gen. c. 1 n. 17*, III, 258; *Instr.* 11 n. 1, 2, III, 364; *Instr.* 13 c. 2 n. 3, III, 370. In epistola R. P. Oliva, de secreto servando, non imponitur praeceptum proprie

Materia.

Quando et a quibus reddenda.

Modus eam reddendi.

Modus eam accipiendi.

Ratio conscientiae. Institutio, necessitas.

Finis, fructus.

Cui reddenda.

dictum in virtute sanctae obedientiae, *C. 23 d. 34, II, 508*. Diligenter cognoscat Provincialis qua fide in hoc se gerant Superiores; si qui peccaverint, puniantur, *Instr. 11 n. 3, III, 364*. Paternè exigatur, eam prae se ferendo comitatem et benevolentiam, quae subditos ad se totos magna fiducia aperiendos alliciat, *n. 1, 3, III, 364, 365; Instr. 13 c. 2 n. 2, III, 369*. Eam suavitatem teneat Provincialis, ut omnia, non tamquam iudex exigere, sed ut benignus pater ob subditi consolationem cognoscere velle videatur, *R. Prov. c. 15 n. 33, III, 88*. Vide *Sigillum sacramentale*.

Si aliquis ex infirmis usu rationis privati sint, quinam iis assistere oportebit, *P. 6 c. 4, A, II, 102*.

Rationes etiam humanae ad electionem conferunt, *Direct. c. 23 n. 5, III, 534*. Rationes electionis scripto notandae, *c. 31 n. 3, III, 543*. Vide *Lumen rationis*.

Ratio
Studiorum.

Deputantur qui Formulam seu Rationem Studiorum conficiant, *C. 4 d. 31, II, 254*. Regulae pro delectu opinionum in Theologia et Philosophia, a Deputatis confectae, in libro pro Ratione Studiorum recensendae sunt, *C. 5 d. 41, Prooe., II, 272*. De studiis superioribus, *C. 7 d. 33, II, 328; C. 8 d. 37, II, 354*. Ordinatio pro studiis superioribus a R. P. Piccolomini ad Provincias missa, *III, 235-249*. Instructio ad studia promovenda, praesertim Humaniorum Litterarum et casuum conscientiae, *Instr. 20, III, 383, 384*. A quo et quomodo Instructio de Litteris Humanioribus facienda, *C. 14 d. 20, II, 415*. De examinibus, *C. 11 d. 24 can. 5, II, 383, 565; C. 12 d. 22, II, 393*. De suffragiis in examine Philosophiae, *C. 22 d. 35, II, 492*. Vide *Elenchus; Studia; Examen; Professores*.

Deputatio pro Ratione Studiorum recognoscenda, *C. Poloc. 2 d. 2, II, 453*. Ratio Studiorum nostris temporibus accommodanda, et, postquam probata fuerit, Provinciis communicanda, *C. 20 d. 10, II, 470*. De Ratione Studiorum nostris temporibus accommodanda non tractandum leviter, nihilque statuendum, quod non prius experientia probetur, *C. 21 d. 15, II, 479*. Recenseatur, consideratis observationibus Provinciarum; his praescribatur observanda; manentibus substantialibus, Provinciales peculiaria quaedam praescribere possunt, *C. 22 d. 38, II, 493*. Ratio ordinandi studia theologica et ea nostris temporibus accommodandi, *C. 22 d. 38, II, 492; C. 23 d. 16, II, 502; C. 24 d. 24, II, 521*. Capita ad ordinanda scientiarum physicarum studia, *C. 23 d. 17, II, 503*. Triennale pro Nostris Philosophiae studium praescribitur, *C. 22 d. 34, II, 492*. Vide *Philosophia; Theologia; Physica; Mathesis*.

Observatio
Rationis
Studiorum.

Urgenda executio eorum, quae circa studia ordinata sunt, *C. 17 d. 13, II, 436*. Advigilant Provincialis et Rectores, *C. 9 d. 23, 31, II, 365,*

367; Rat. St. R. 38 Prov., III, 165; Ord. pro St. n. 16, III, 249; et Praefectus Studiorum, R. 4 Praef. St., III, 169; Ord. pro St. n. 11, III, 243; et Praefectus Studiorum inferiorum, R. 4 Praef. St. inf., III, 194; et Magistri, R. 39 Prof. cl. inf., III, 208. Quas Regulas servabunt qui Theologiam recolunt, *R. 1 Theol. repet., III, 224*. Externis Discipulis dum admittuntur, Regulae auditorum nostrorum ostendendae, *R. 11 Praef. St. inf., III, 196*; hae palam in classibus collocandae et singulis mensibus legendae, *R. 49 Praef. St. inf., III, 199*. Regularum Rationis Studiorum ratio habeatur in censuris librorum, *R. 6 Revis., III, 66*. Vide *Studia*.

Ratio administrationis Superiorum, Vide *Superiores* § Syndicatus. Minister rationem quotidie reddet Superiori, *R. 6 Min., III, 135*.

Procuratores emeriti domesticae oeconomiae rationem quomodo reddent, *C. 8 d. 60 n. 4, II, 360*. Cui rationem accepti et expensi reddet Procurator Assistentiae, *C. 16 d. 29, II, 430; C. 18 d. 18, II, 443*. Rationes Procuratorum quomodo et a quo examinandae, *R. 9 Proc. Gen., III, 70; R. 79 Prov., III, 81; R. 22 Proc. Prov., III, 96; R. 11 Proc. Dom. Prof., III, 107; R. 4 Proc. Coll. et Dom. Prob., III, 116*. Quotidie exigenda ratio ab Emptore, *R. 17 Proc. Dom. Prof., III, 107; R. 8 Proc. Coll. et Dom. Prob., III, 116; R. 2 Empt., III, 153*. Nostri, qui in missionibus fuerint, acceptae pecuniae rationem dare tenentur Superiori, *C. 6 d. 39 n. 3, II, 311*.

Quomodo conficiendi libri rationum. Harum summa colligenda; quando et quo mittenda, *R. 9 Proc. Gen., III, 70; R. 12, 13, 15 Proc. Assist., III, 73; R. 14, 15, 18 Proc. Prov., III, 95, 96; R. 8 Proc. Dom. Prof., III, 106; R. 3, 5 Proc. Coll. et Dom. Prob., III, 116*. Quando Procuratores conficiant statum seu bilancem rationum, *R. 14 Proc. Assist., III, 73; R. 17 Proc. Prov., III, 96*. Curet Procurator ut ratio accepti et expensi constet, *Instr. ult., pro Proc. n. 5, III, 394*. Accurate examinentur libri rationum, ut rationes accepti et expensi, *pro Prov. n. 6, 15, 16, III, 389, 390, 391; pro Rect. n. 1, 9, III, 391, 393*. Statum Collegii cum statu praecedenti conferat Provincialis et brevem relationem Romam mittat, *n. 18, 19, III, 391*. Statum habitalem rerum temporalium Collegii quamprimum cognoscat novus Rector, *pro Rect. n. 2, III, 392*.

De ratione agendi politica, Vide *Politica*.

RECEPTORES apostatarum excommunicantur, *Bul., I, 40; Comp. priv., I, 527*.

RECOLLECTIO triduana ante votorum renovationem, Vide *Renovatio*.

RECONCILIARE ecclesias, coemeteria et oratoria, *Bul., I, 19, 353; Comp. priv., I, 531*. Qua aqua benedicta utendum, *Comp. priv., I, 531 n. 59*.

Ratio admini-
strationis.

Ratio datj
et accepti,
et domesticae
oeconomiae.

Libri
rationum.

Reconciliatio dissidentium committitur et commendatur Societati, *Bul.*, I, 4, 23; *Comp. priv.*, I, 631; item Sodalibus B. M. V., adiectis indulgentiis, *Bul.*, I, 105, 280.

RECREATIO. A prandio et a coena hora una, diebus autem Veneris post collationem vespertinam dimidia recreationi religiose impendatur, idque in uno loco, si commode fieri poterit, *R. 56 Praep.*, III, 103; *R. 55 Rect.*, III, 113. Nihil de consueta hora recreationis detrahendum. Occurratur incommodis, quae alicubi in recreatione inveniuntur aut ex his promanant, *C. 6 d. 6*, II, 291.

In Hebdomada Sancta cessat recreatio, a feria IV post decantatas tenebras, usque ad vespertinam feriae VI inclusive, *C. 7 d. 34, can. 8*, II, 329, 553. De triduo renovationis, Vide *Renovatio*.

Servent silentium qui in refectorio vel culina tempore primae aut secundae mensae inserviunt; sed secundae recreationi interesse possunt, *Ord. Gen. c. 4 n. 21*, III, 270; *Instr. 13 c. 3 n. 3*, III, 370.

Habetur recreatio ne in studiis corpus detrimentum patiat, *Ord. Gen. c. 14 n. 1*, III, 289. Vide *Valetudo*. Ut assuescamus loqui de iis, quae pietatem oleant et audientes aedificent, *Ord. Gen. c. 4 n. 22*, III, 270; *Instr. 13 c. 9 n. 2*, III, 372.

Loquendum cum circumspectione et aedificatione verborum, *P. 3 c. 1 n. 4*, II, 43; religiose, ita ut non intepescat aut plurimum distrahatur spiritus. Amandentur ludicra aut curiosa. Invigilent Superiores et praeant exemplo, *Ord. Gen. c. 4 n. 22*, III, 270; *Instr. 13 c. 9 n. 2*, III, 372. Servetur modestia in loquendo, etiam cum est nobis diversa sententia, *R. 28 Com.*, III, 11. Ad Generalem remittitur facienda Instructio pro reformanda recreatione, *C. 6 d. 6, 38*, II, 291, 311. Abusus recreationis; exterminentur obloquutiones et obmurmurationes et rumores saeculares; fiant exhortationes de iis, quae vitanda sunt; adhibeantur syndici; transgredientes puniantur, *Instr. 13 c. 9*, III, 372, 373; *R. 37 Com.*, III, 12; *Instr. de sp. c. 3 n. 10*, III, 332. Ad finem recreationis signum detur campana, *R. 15 Praef. ref.*, III, 155; quo audito, statim silendum, *Ord. Gen. c. 4 n. 21*, III, 270; *Instr. 13 c. 3 n. 1*, III, 370. Vide *Lingua*; *Stilus*.

Legatur quotannis ad mensam ante renovationem votorum catalogus P. Natalis, quibus de rebus Nostri recreationis tempore colloqui possint, *C. 7 d. 80 n. 5*, II, 337; *Instr. 13 c. 9 n. 4*, III, 372; *Instr. 21 n. 8*, III, 386. Catalogus habetur, III, 373.

Consuetudo visitandi SS. Sacramentum a prandio vel a coena, nec generaliter praescribenda, nec prohibenda iis, qui sponte velint accedere. Iis, qui nimii sint, modus a Superiore iniciendus, *Instr. 13 c. 9 n. 5*, III, 373.

Vide *Novitii* § *Recreatio*; *Silentium*; *Vacatio*.

RECTORES sint ordinarie Coadiutores spirituales; nec praeficiantur Collegiis Professi, nisi ita expediat ipsis Collegiis, *P. 4 c. 10 n. 3*, A, II, 72, 74; *P. 6 c. 2 n. 3*, C, II, 95, 97; *Instr. de sp. c. 6 n. 7*, III, 339. Vide *Superiores*.

Rectorum Regulae examinandae, contrahendae, *C. 2 d. 57*, II, 206. Habentur, III, 108-115; *Rat. St.*, III, 166-168.

Quale Rectoris officium, *P. 4 c. 10 n. 4-10*, II, 72-74; singillatim in administratione rerum temporalium, *P. 4 c. 2 n. 5*, II, 57; *c. 10 n. 5*, II, 73; *Instr. ult., pro Rect.*, III, 391-393. Rector Universitatis potest esse idem et Collegii, *P. 4 c. 17 n. 1*, II, 83. Crebra communicatione cum Provinciali utatur et iuxta eius arbitrium in omnibus se gerat, *P. 8 c. 1 n. 4*, II, 114; *P. 9 c. 6 n. 2*, II, 138. De omnibus praeceptoribus et aliis de Societate scribet semel singulis annis ad Generalem et bis ad Provinciam, *P. 4 c. 17 n. 7*, II, 83. Curet ut res omnes perspectae sint Provinciali et Generali, *P. 4 c. 17*, A, II, 84. Sub finem studiorum cuiusque, admoneat Provinciam de eius talento et profectu in litteris, *P. 4 c. 9 n. 3*, II, 71; *R. 44 Rect.*, III, 112. Admoneat Provinciam de iis, qui ad studia admittendi vel ulterius promovendi sunt, *R. 37*, III, 111. Removeat eos, qui operam perdunt vel aliis nocent, *P. 4 c. 16 n. 5*, II, 82. Crebro consultet, *Instr. ult., pro Rect. n. 8*, III, 392. Quibus de rebus Provinciam consulat, *Rat. St. R. 24 Rect.*, III, 168.

Quarto quoque mense quem catalogum ad Provinciam mittet, *P. 8 c. 1*, N, II, 118; satis est si semel singulis annis eum mittat cum informatione, *C. 2 d. 42, 54 § 9*, II, 204, 206. Mittet et quadrimestres, *P. 8 c. 1*, M, II, 117; *Form. scrib.*, III, 41-45. Vide *Epistolae* § *Litterae annuae*.

Contineat in officio tam Praeceptores quam Scholasticos, *P. 4 c. 6 n. 9*, II, 65. Rector Collegii, in quo superiores Facultates traduntur, curet ut servetur Ordinatio pro Studiis superioribus, *Ord. pro St. n. 16*, III, 249. Impedimenta studiorum removeat, *R. 38 Rect.*, III, 111. Etiam externi gratis promoveantur ad gradus. Videat ne Magistris aut aliis sibi vel Collegio pecuniam etc. ab ullo pro re quavis, in ipsorum utilitatem facta, accipere permittat, *P. 4 c. 15 n. 4*, II, 80. Curet ut in virtutibus et litteris proficiant Scholastici; unitatem eorum et bona Collegii conservet, *P. 4 c. 10 n. 5*, II, 73. Ne Magistrorum aut Discipulorum opera ad munera domestica utatur, *P. 4 c. 6 n. 3*, B, II, 64, 66; *Rat. St. R. 32 Prov.*, III, 164; *Rat. St. R. 20 Rect.*, III, 168.

Rectoris est ordinare et mutare ordinem temporis in studiis et aliis, *P. 4 c. 10 n. 9*, II, 74; assignare socios Scholasticis, *P. 4 c. 4*, F, II, 62; per se vel per Cancellarium examinare Scholasticos, et statuere quibus quisque Facultatibus

Quales nominandi.

Rectorum Regulae.

Iura et officia.

vacare debeat et qua in classe, *P. 4 c. 13 n. 4, II, 77; c. 15 n. 1, II, 80*; designare qui theses defendant, *P. 4 c. 6 n. 10, II, 65*; qui declamationes habeant, *P. 4 c. 16 n. 3, B, II, 81, 82*; librorum in scholis inferioribus quoque anno praelegendorum catalogum conficiendum curare; *R. 27 Praep. St. inf., III, 197*; praemia, Discipulis distribuenda, suppeditare, *R. 36, III, 198*; cum utroque Praefecto, peracto iudicio praemiorum, nomina resignare, *R. 10 Praemior., III, 202*; probare causas ut quis absens praemium obtineat, *R. 11, III, 202*; concedere ut carminibus, quae affiguntur, addantur picturae, *R. 18 Prof. Rhet., III, 212; R. 10 Prof. Hum., III, 216*.

Consulendus Rector ut quis a nostris scholis dimittatur, *R. 39, 40 Praef. St. inf., III, 199*; admonendus antequam denuo admittatur dimissus, *R. 42 Praef. St. inf., III, 199*.

Non potest mutare exercitationes repetendi et latine loquendi sine facultate, saltem in genere accepta, *P. 4 c. 6, K, II, 67*; nec liberare Scholasticum a publico examine pro gradu academico, *P. 4 c. 15, E, II, 81*. Vide *Collegia; Consultationes; Studia*.

De obligatione novi Rectoris docendi doctrinam christianam, Vide *Doctrina christiana*.

Officiales
Rectoria.

Officiales Rectoris sunt: Minister, Praefectus spiritus, *P. 4 c. 10 n. 7, II, 73*; aliqui Consultores, *Ibid.; P. 9 c. 6 n. 14, II, 141*; in Universitate, Cancellarius, nisi ipse Rector id munus sustineat, *P. 4 c. 17 n. 2, C, II, 83, 84*; Syndici generalis et particulares, *P. 4 c. 6 n. 15, II, 66; c. 10 n. 7, II, 73; c. 17 n. 7, II, 83*; Secretarius, Notarius, Decanus in quavis Facultate et duo alii designati ex iis, qui melius res Facultatis illius callent; duo vel tres Bidelli, *C. 4 d. 17 n. 3-5, II, 83*. Secretarius Universitatis sit ex Societate; quod eius officium, *P. 4 c. 17 n. 3, II, 83*.

Cuius est eos
nominare
aut mutare.

Provincialis distribuatur Regulas Cancellario et Praefecto, ubi sunt distincti, *R. 2 Praef. St., III, 169*. Prudens sit Rector in nominandis Officialibus domesticis, qui sint idonei, *P. 4 c. 10 n. 5, 6, E, II, 73, 74*; Bidellos ipse constituit, *R. 19 Prof. sup. Fac., III, 174*. Non potest Lectores primarios nec Officiales, qualis est Cancellarius, inconsulto Provinciali, vel Generali si vicinior est, mutare sine commissione, *P. 4 c. 17, A, II, 84*. Curet ut in omnibus Officialibus vigeat spiritus obedientiae, *P. 4 c. 10 n. 8, II, 73*. Vide *Officiales*.

Rectorum
ius ad Congre-
gationem
provincialem.

De iure Rectorum ad Congregationem provincialem, *Form. Congr. prov. n. 4, II, 599*. Convenient et ius suffragii habebunt in Congregatione provinciali Rectores Collegiorum, *P. 8 c. 3 n. 1, II, 120; c. 5 n. 3, II, 122*. Habent suffragium ad eligendum Procuratorem, qui tertio quoque anno Romam mittitur, *P. 8 c. 2, B, II, 119*; et ad alia, *c. 3, A, II, 120*. Ex Rectoribus non Profes-

sis ii tantum in Congregatione provinciali locum habent, qui Societatis domicilia administrant; non item qui Seminariis quibuscumque aut Convictorum Collegiis praesunt, *C. 5 d. 81, can. 16, II, 288, 548; C. 6 d. 25 n. 1, II, 298*. Quatenus Domus censeantur Collegia inchoata, quorum Superiores ius habent ad Congregationem provincialem, *C. 9 d. 18, II, 364*. Vide *Collegia inchoata*. Rectores Provinciarum Europae, qui Collegiis extra Europam praesunt, nullum ius habent ad Congregationem provincialem, *C. 12 d. 21, II, 293*; utique Rectores in Algeria et Canariis degentes, *C. 22 d. 28, II, 491*. Rectores Domorum in Gallia, quae scholas habent et Convictores, iisdem iuribus fruuntur ac caeteri Rectores, *C. 20 d. 14, II, 472*. Rectores Professi sedent in Congregatione inter Professores iuxta ordinem antiquitatis, *C. 6 d. 25 n. 3, II, 299*. Rectores possunt alium, tamquam vicarium, suo nomine mittere, *P. 8 c. 3 n. 1, II, 120*. Rector absens potest mittere ad Congregationem alium a suo Vice Rectore, *C. 12 d. 35, II, 397*. Conceditur ut Procurator quebecensis, in Gallia degens, possit nomine Rectoris quebecensis supra numerum interesse Congregationi suae Provinciae, *C. 12 d. 21, II, 393*.

Ad substituendum Vicarium Generalem, si Praepositus Generalis sit valde negligens vel remissus, petetur approbatio duorum Praepositorum localium vel Rectorum uniuscuiusque Provinciae, *P. 9 c. 4 n. 6, II, 134*.

Vide *Obedientia; Studia; Superiores*.

Minister vocatur Vice Rector vel Magister Domus, *P. 4 c. 10 n. 7, II, 73*. De facultatibus Vice Rectorum, *C. 12 d. 53, II, 402*. Vide *Superiores* § Iurisdictio. Mortuo Provinciali nec designato Vice Provinciali, non illi succedit Vice Rector Collegii maximi, *C. 9 d. 36, can. 10, II, 368, 561*.

RECURSUS ad Superiores maiores et ad S. Congregationem Episcoporum et Regularium est licitus, *Bul., I, 529 n. 54*. Vide *Poenitentia*. Non reformident immediati Superiores subditi recursum ad mediatos, *Instr. de sp. c. 4 n. 6, III, 334*.

RECUSARE gradum vel dignitatem, Vide *Gradus in Societate; Dignitas*.

RECUSIO librorum, Vide *Libri* § Recusio.

REDDERE rationem conscientiae, Vide *Ratio conscientiae*; accepti et expensi et oeconomiae, Vide *Ratio*; *Superiores* § Syndicatus.

REDINTEGRATIO cultus, Vide *Beatificatio*.

REDITUS in Ditionem venetam, Vide *Venetiae*. Reditus a Carthusia, Vide *Transitus*. De dimissis vel recedentibus e Societate, si redeunt, an admittendi, Vide *Dimittere* § De iam dimissis; *Apostatae*. Nondum finita Congregatione generali, nonnullis licuit in Provinciam suam redire, Vide *Congregatio generalis* § Discedentes. Redire Domum, Vide *Exire*. Reditus pecuniae, Vide *Bona; Paupertas*.

REFECTIO corporis. In ea servetur temperantia et modestia; sua etiam animae refectio praebeatur, *P. 3 c. 1 n. 5, II, 44; R. 30 Sum., III, 6*. Vide *Cibus; Victus; Valetudo*.

REFECTORIUM, Vide *Mensa; Poenitentiae*. Regulae Praefecti refectorii, *III, 154*.

REFORMATIO. Facultas reformandi ecclesias et hospitalia et alia loca pia in remotissimis regionibus, *Bul., I, 19*. Nulla reformandi Cleri aut Monialium aliorumve Religiosorum cura admitenda, *R. 19 Miss., III, 21*. De reformatione propria circa vitae statum, *Ex. Sp., III, 475*. In prima hebdomada desideranda, *Direct. c. 10 n. 6, III, 520*. In quibus versetur, *n. 7, III, 520*. Fit imitatione Christi, *c. 18 n. 2, III, 528*. Iis maxime convenit, qui in statu sunt immutabili, *c. 34 n. 1, III, 544*. Reformationis doctrina Operariis Societatis commendata sit, *n. 2, III, 545*. Reformationis peculiarem formam dare potest Instructor, *c. 9 n. 9, III, 518*. Vide *Renovatio spiritus*.

REGES, Vide *Principes*. De tyrannicidio, *Cens. et praec. c. 5 n. 1, 2, II, 572*.

REGIMEN. Socii Provincialis obligatio scribendi ad Generalem de regimine Provincialis, *R. 18 Soc. Prov., III, 91*. Vide *Consultationes; Informationes*.

REGIS, Vide *S. Ioannes Franciscus*.

REGISTRA epistolarum Generalis asservanda in archivio Societatis, *R. 7 Secr. Soc., III, 57*.

REGNI CHRISTI contemplatio, *Ex. Sp., III, 464, 465*; quid sit, scopus, fructus, *Direct. c. 19, III, 529, 530; c. 29 n. 1, III, 540*.

REGULAE. Prima et suprema regula omnis bonae voluntatis et iudicii est Deus, *P. 3 c. 1 n. 23, II, 47; R. 31 Sum., III, 6*.

In Societate praeter Constitutiones sunt necessariae Ordinationes vel Regulae, *Prooe. Declar. § 5, II, 25*; quae ad particularia descendere debent, *P. 4 c. 7 n. 2, II, 68; c. 10 n. 6, II, 73; c. 13, A, II, 78; c. 17 n. 3, D, E, II, 84*. Officiales habere debent suas Regulas, *Prooe. Declar. § 5, II, 25; P. 4 c. 10 n. 6, II, 73; P. 7 c. 4 n. 12, II, 112*; et Provinciales, *P. 9 c. 6, I, II, 142*; et Domus et Collegia, *Prooe. Declar. § 5, II, 25; P. 4 c. 7 n. 2, C, II, 68, 69; c. 10, L, II, 74; P. 7 c. 4 n. 12, II, 112*. Regulae quorundam Officialium condendae, *C. 12 d. 56 n. 2, II, 403; C. 16 d. 29, II, 430*. Vide singulatim *Assistentes; Provinciales* etc. Generalis est Ordinationes et Regulas condere et abrogare; quam vim habeant, Vide *Ordinationes*.

Regulae Communes et officiorum a Generali recognoscendae, *C. 1 d. 133, II, 185*. Summarium Constitutionum conservandum; Regulae Provincialis, Rectoris et aliorum Officialium examinandae, contrahendae, *C. 2 d. 28, 57, II, 201, 206*. Videat Generalis cum Assistentibus an Summarium Constitutionum emendandum, *C. 3 d. 27,*

II, 225; an item Regulae Scholasticorum, *C. 2 d. 66, can. 16, II, 208, 532*. Fiat Deputatio pro revidendis Regulis, *C. 4 d. 2, II, 247*.

Declarantur Regulae 9, 10 Summarii, de manifestatione delicti, *Ord. Gen. c. 15, III, 290*; Regula 24 Summarii, de nulla re tamquam propria utendo, *Ord. Gen. c. 4 n. 17, III, 270*; Regula 26 Communium, de silentio, *n. 21, III, 270*; Regula 18 Sacerdotum, de socio in visitationibus, *n. 3, III, 267*.

Saepius in prima et secunda Probatione considerandae, *Exa. c. 1 n. 13, II, 3*; deinde singulis hebdomadis, vel saltem 15 quoque die, audiendae aut legendae, *P. 3 c. 1 n. 28, II, 48*. Regulae Communes et particulares intelligendae et singulis mensibus legendae vel audiendae; et singulis hebdomadis a Coadiutoribus quae ad ipsorum officia pertinent, *P. 4 c. 10, F, II, 74; P. 10 n. 13, II, 145; C. 1 d. 50, II, 168; R. 49 Com., III, 18*. Regulae Scholasticorum publice bis aut ter in refectorio singulis annis legendae, *P. 4 c. 10, L, II, 74; C. 2 d. 66, can. 16, II, 208, 532; R. 43 Rect., III, 112*. In visitatione Domus vel Collegii quae Regulae et cum quibus examinandae, *R. 129, 130 Prov., III, 86; R. 22 Soc. Prov., III, 91*. Regulae 11 et 17 Summarii et similes an et quando in Exercitiis meditandae, *Direct. c. 10 n. 10, III, 521*.

Memoriae a Novitiis mandandae, *R. 73 Mag. Nov., III, 129*.

Regulae per se non obligant sub peccato, *P. 6 c. 5, II, 102*. Regulae Communes ab omnibus servandae, *C. 1 d. 133, II, 185*; etiam a Professis et Coadiutoribus formati; nec id repugnat *P. 6 c. 3 n. 3, C. 4 d. 22, can. 11, II, 252, 542*. Regulae modestiae diligentissime custodiendae, *C. 20 d. 17, II, 473; C. 22 d. 44 n. 7, II, 495*. Peregrini servant Regulas, quantum iter permittit, *R. 2 Peregr., III, 22*. Invigilet Superior ut Constitutiones et Regulae observentur; praeveniat defectus, et, si quid mali acciderit, remedium adhibeat, *Prooe. Declar. § 5, II, 25; P. 4 c. 10 n. 5, II, 73; P. 6 c. 1 n. 1, II, 93; P. 10 n. 13, II, 145; R. 52 Sum., III, 9; R. 22 Praep., III, 100; R. 21 Rect., III, 110*. Societatis praestantia in legum suarum observatione ponenda, *C. 19 d. 11, II, 449*. Poenitentiae ultro petendae propter defectum observationis Regularum, *P. 3 c. 1 n. 28, II, 48; R. 51 Sum., III, 9*. Nullae Regulae aut Ordinationes vel consuetudines, toti Provinciae communes, abrogandae aut novae inducendae inconsulto Generali, *R. 6 Prov., III, 74*. Vide *Correctio; Poenitentiae*.

De dispensatione in Regulis, *R. 7 Prov., III, 74; R. 11 Praep., III, 99; R. 10 Rect., III, 109*. Vide *Constitutiones § Dispensatio*.

De Regulis Rationis Studiorum, Vide *Ratio Studiorum*.

Declaratio.

Lectio, consideratio.

Observatio.

Dispensatio.

Regulae

Regularum Societatis necessitas.

Recognitio.

Regulae ad victum temperandum, *Ex. Sp.*, III, 479; verbo tantum et discrete proponendae ante tertiam hebdomadam, *Direct. c. 35 n. 12, 13*, III, 546, 547. Regulae ad motus animae discernendos, *Ex. Sp.*, III, 493; ad pleniorum spirituum discretionem, III, 495; in distribuendis elemosynis servandae, III, 496; de scrupulis, III, 497; ut cum Ecclesia sentiamus, III, 498. Regulae electionis particularibus negotiis applicandae sunt, *Direct. c. 10 n. 13*, III, 521; *c. 25 n. 9*, III, 536. Quae ponuntur post Exercitia, non omnes omnibus sunt tradendae, *c. 38 n. 1*, III, 549.

REGULARIS disciplina et observantia, Vide *Disciplina*; *Observantia*; *Perfectio*; *Spiritus*.

RELECTA, Vide *Postulata*.

REINCENTENTIA in inhabilitates et irregularitates et censuras ab iis, qui absolvuntur ingressuri Societatem, si non ingrediantur vel non perseverent, *Comp. priv.*, I, 519 n. 15 § 2, 563 n. 165.

RELIGIO, RELIGIOSI, Vide *Ordines*.

RELIQUIAE. Facultas reliquias Sanctorum accipiendi et donandi, *Comp. priv.*, I, 651. De spectantibus ad Coemeteria Urbis, *Comp. priv.*, I, 652. Corpora Sanctorum et insignes eorum reliquiae transferri non possunt ad aliam civitatem vel ecclesiam, inconsulta Sede Apostolica, *Ibid. n. 481*. Quomodo custodiendae et ostendendae, *R. 18 Praef. eccl.*, III, 142. Indulgentiae visitantibus exuvias Sanctorum nostrorum, *Bul.*, I, 447; *Comp. priv.*, I, 611. Interdicitur ne Nostrorum quisquam, non Superior localis, non Provincialis, ac ne Visitator quidem, sive Nostris sive externis quidquam e reliquiis Sanctorum, Domibus et Collegiis applicatis, donet aut largiatur. Qui secus fecerit, iudicio Generalis puniatur, *Comp. priv.*, I, 652 n. 481; *C. 7 d. 28, can. 3*, II, 327, 552. Facultas Missam celebrandi sine reliquiis, *Bul.*, I, 354; *Comp. priv.*, I, 524. Festum sanctarum reliquiarum, quae coluntur in ecclesiis Societatis, *Comp. priv.*, I, 591.

RELIQUIARIA, Vide *Pretiosa*.

REMISSIO. Eius damna, *Instr. de sp. c. 1 n. 2*, III, 324; *c. 2 n. 4*, III, 330. Vide *Executio*. Poenitentiae ne sint nimis remissae, Vide *Poenitentiae*. Nec sit remissa Superiorum gubernatio, Vide *Superiores* § Gubernatio.

REMOTIO. Removendi qui negotiis saecularibus se dederint, *C. 8 d. 56*, II, 358. De removendis Superioribus, Vide *Superiores* § Mutatio. Quinam removendi Professores, Vide *Opiniones*.

RENOVATIO. De spiritus renovatione procuranda, *Instr. 13 c. 1-9*, III, 368-374. De oratione et devotione, *c. 1*; de ratione conscientiae, *c. 2*; de silentio, *c. 3*; de vitiis linguae et frequentia litterarum, *c. 4*; de votis, *c. 5*; de poenitentiis secretis, *c. 6*; de aulis Principum, *c. 7*; de humana ac politica ratione agendi, praesertim in

Iunioribus, *c. 8*; de recreatione quotidiana, *c. 10*. Vide *Spiritus*.

Renovatio votorum fit ad devotionem augendam. Non est obligatio nova se obstringere, sed eius, qua obstricti sunt in Domino, recordari atque eandem confirmare, *P. 5 c. 4 n. 6*, II, 91. Fit ad maiorem studentium in sua vocatione confirmationem, *P. 4 c. 4 n. 5*, II, 61.

Renovatio habet vim primae nuncupationis, si forte ob defectus, qui postea cessarunt, prima vota vim suam non obtinuerunt. Hoc Novitiis explicandum, *C. 8 d. 22, can. 4*, II, 350, 557; *R. 57 Mag. Nov.*, III, 127. Prima renovatio votorum, post 17 annum expletum facta, habet vim primae nuncupationis pro eo, qui absque dispensatione Generalis fuisset ante 15 aetatis annum ad probationem admissus, aut ante 17 expletum vota emisisset, *C. 12 d. 13*, II, 391. Vide *Vota*.

Fit bis annis singulis, in festis Resurrectionis ac Nativitatis Domini, vel intra octavas, vel totidem dies ante festa, vel in aliis festis solemnibus, si videretur Rectori cum facultate Superioris, *P. 4 c. 4 n. 5, D.*, II, 61, 62. Est in Generali facultas in universum illa festa mutandi, *C. 2 d. 64, can. 14*, II, 207, 532. Renovanda vota circa festa Circumcisionis Domini et Apostolorum Petri et Pauli, *R. 24 Praep.*, III, 100; *R. 23 Rect.*, III, 110. Poterit Provincialis renovationem per unum vel alterum mensem differre, ut visitationis tempore fiat, *R. 131 Prov.*, III, 86. Bis tantum quotannis renovanda vota, *C. 4 d. 55, can. 9*, II, 259, 542.

Ante votorum renovationem praecedat triduum, in quo cessetur ab aliis occupationibus, etiam litterarum, praeterquam a lectionibus ordinariis. Renovaturi exerceant se in rebus spiritualibus iuxta Instructionem, *C. 6 d. 29 n. 1, can. 8*, II, 302, 551. Triduum quomodo transigendum, *Instr. 17 n. 7*, III, 379. Triduana recollectio ab omnibus observanda, qui vota sunt renovaturi, *C. 7 d. 77*, II, 337.

Quae legenda tunc ad mensam, *Instr. 21 n. 8*, III, 386.

Provincialis ad excipiendas confessiones generales Nostrorum aliquos Patres probatos et maturiores designabit, *R. 131 Prov.*, III, 86.

Superior aliquos maturiores Patres, praeter Confessarios ordinarios, designet, nisi tunc adsit Provincialis, qui confessiones generales Nostrorum statis temporibus excipiant, *C. 12 d. 16*, II, 391; *R. 23 Praep.*, III, 100; *R. 22 Rect.*, III, 110. Facultas absolvendi a reservatis tempore renovationis votorum, *Comp. priv.*, I, 519 n. 16. Confessarii pro tempore renovationis, ex quo designati sunt usque ad diem renovationis inclusive, possunt omnium omnino Nostrorum, etiam non renovantium, quoties his placuerit, confes-

Renovatio
votorum.
Scopus.

Effectus.

Tempus.

Triduum
renovationis.

Confessarii
tempore tridui.

Renovatio
spiritus.

siones generales et particulares audire, *C. 12 d. 16, II, 391*; etiam Novitiorum, *C. 23 d. 30 n. 2 § 2, II, 507*. Postulatum de absolutione a reservatis tempore renovationis curae Generalis commissum, *d. 47, II, 512*.

Ritus
renovationis.

Non in cuiusquam manibus fiunt vota, sed unoquoque suum votum legente coram SS. Sacramento, reliquis vel nonnullis de Societate praesentibus, *P. 5 c. 4, H, II, 92*.

Vide *Vota Novitiorum* § Renovatio.

Carmina.

Bis aut ter in anno, cum aliqua celebritas, ut renovationis studiorum vel votorum, agitur, Philosophi ac Theologi carminum aliquid condant affigantque, *Rat. St. R. 8 Rect., III, 167*.

Renovatio SS. Sacramenti, *R. 16 Praef. eccl., III, 142*.

Renovandum singulis annis Oleum infirmorum, *Comp. priv., I, 639*; *R. 18 Praef. eccl., III, 142*.

RENUNTIATIO bonorum, Vide *Bona privatorum* § Abdicatio. Renuntiatio Beneficiorum, Vide *Beneficia*. De renuntiatione Superiorum, Vide *Superiores* § Renuntiatio.

Repetentes
Theologiam.

REPETENTES. Institutio eorum, qui per biennium privato studio Theologiam recolunt, *III, 224, 225*. Theologiae repetendae et actibus celebrandis biennium impendendum, *P. 4 c. 15 n. 3, II, 80*; *C. 24 d. 24 n. 2, II, 521*. Quales ad studia repetenda, et ut Theologiae positivae ac Sacrae Scripturae se dedant, designandi, *P. 4 c. 6 n. 14, 16, 18, II, 65, 66*; *c. 15 n. 3, II, 80*; *C. 24 d. 24 n. 2, II, 521*; *R. 52 Prov., III, 78*; *Rat. St. R. 10 Prov., III, 159*. Rector, Praefectus, Magistri et Consultores adhibendi in iis designandis, *Rat. St. R. 10 Prov., III, 159*. Ipso biennio plus studii in hebraicis quoque ponent, *R. 8, III, 159*. Ad argumentandum cum externis ipsi potissimum mittendi, *R. 26 Praef. St., III, 171*. Magistris qui substituendi, *Rat. St. R. 6 Rect., III, 166*. Eos, inconsulto Provinciali, ne occupet Rector in concionibus, *R. 5, III, 166*. In 5.º et 6.º anno Theologiae, praeter repetitiones, actus soliti ad gradum Doctoratus ab iis, qui promovendi sunt, absolventur, *P. 4 c. 15 n. 3, II, 80*. Actus habent ipso biennio, *R. 7 Praef. St., III, 169*; *R. 9 Theol. repet., III, 225*. Praeses disputationis sinat eos in actibus libere respondere, *R. 10, III, 225*. Ubi regionis mos est, poterunt aliqui cum facultate Generalis ad gradum Doctoratus et Magisterii promoveri, *Rat. St. R. 10 Prov., III, 159*.

Repetentes
alias
Facultates.

Absoluto studio alicuius Facultatis, eam privatim repetere conveniet, *P. 4 c. 6 n. 14, 16, M, II, 65-67*. Praeparatio ad habendam facultatem publice docendi Mathesim et Scientias Naturales fiat post absolutum cursum communem studiorum, *C. 23 d. 22, II, 505*. Cultus exquisitior aliquorum in Linguis, Philologia, Ethnologia, Archaeologia, Historia, sublimi Mathesi ac Scientiis Naturalibus

enixe commendatus, *C. 23 d. 23, II, 505*. Philosophia repetenda est dimidio anno, *P. 4 c. 15 n. 2, II, 80*.

REPETITIONES. Magistri lectionum rationem exigant, utque eae repetantur curent. Non solum repetitiones ultimae lectionis fieri oportebit, verum et hebdomadae et longioris temporis, *P. 4 c. 13 n. 3, D, II, 77, 78*; *C. 1 d. 32, II, 164*; *R. 11 Prof. sup. Fac., III, 173*. Scholastici in audiendis lectionibus sint assidui et in eis praevideendis diligentes, et, postquam eas audierint, repetendis. Curet Rector ut certis horis in scholis vel domi id fiat; modus indicatur, *P. 4 c. 6 n. 8, H, II, 65, 67*; *R. 4 Schol., III, 24, 223*. Privatis et quotidianis disputationibus ac repetitionibus omnes Scholastici intersint, *R. 7 Schol., III, 24*; *Rat. St. R. 6, III, 224*. Possunt a Rectore cum licentia sui Superioris mutari, *P. 4 c. 6, K, II, 67*.

Repetitio S. Scripturae fiat semel in hebdomada, *R. 19 Prof. Script., III, 176*; Philosophiae in scholis fiat per semihoram, *R. 16 Prof. Phil., III, 191*; Mathesis semel in mense, *R. 3 Prof. Math., III, 193*; Ethicae saltem 15 quoque die, *R. 3 Prof. mor., III, 192*. Repetitiones generales sub finem anni, *R. 13 Prof. sup. Fac., III, 174*; domesticae per horam, quales et quando, *R. 12 Prof. sup. Fac., III, 173*.

Repetitio quotidiana praelectionis tum hesternae tum praesentis quomodo facienda, *R. 25 Prof. cl. inf., III, 205*; *R. 5 Prof. med. Gram., III, 220*; *R. 5 Prof. inf. Gram., III, 222*; hebdomadaria in sabbato, *R. 26 Prof. cl. inf., III, 205*. Repetendum pensum altero semestri in classe Grammaticae, *R. 8 § 3, 4 Praef. St. inf., III, 194, 195*; etiam in infima et aliis, ubi sit ordo geminus, § 3, 9, *III, 195*. Repetitiones nostrorum Rhetoricae auditorum quales, *R. 20 Prof. Rhet., III, 213*.

In Exercitiis Spiritualibus repetitiones cur fiunt, *Direct. c. 14 n. 1, III, 524*; usus, utilitas, modus, *c. 15 n. 2, 3, III, 525, 526*.

REPREHENDERE. Reprehensio quomodo fieri debet, *P. 3 c. 1, N, II, 49*; ita ut ipse, qui reprehenditur, agnoscat charitatem, *P. 9 c. 2 n. 4, II, 129*. Ad Generalem pertinet iuvare omnes, etiam Superiores, reprehensione, *P. 9 c. 6 n. 2, II, 138*.

Concionatores nullum in particulari reprehendant, *R. 12 Conc., III, 17*; *Ex. Sp. R. 10 ad sent. cum Eccl., III, 499*; nec tacite Religiosos vel Societatem, *P. 3 c. 1, S, II, 50*; *R. 23 Conc., III, 17*. Nemo sine facultate Superioris alios reprehendat, *R. 31 Com., III, 12*. Vide *Correctio*; *Manifestatio*; *Poenitentiae*.

RES non usurpandae nec ab aliis accipiendae sine licentia, *R. 9 Com., III, 10*. Vide *Dare et accipere*. Res defunctorum alterius Provinciae

Repetitiones
classium
superiorum;

inferiorum.

cuiusnam erunt, *C. 20 d. 11, II, 471*. Res domesticae externis non referendae, *R. 38 Com., III, 12*. Res spirituales, Vide singulatim *Missa; Oratio; Spiritus*, etc. Res temporales, Vide *Aes alienum; Mundus; Paupertas*. Res politicae, saeculares, Status, Vide *Negotia*.

Facultas
a reservatis
absolvendi.

RESERVATIO. Facultas absolvendi a reservatis Summo Pontifici, etiam in *Bulla Coenae* contentis. Excipiuntur attentata absolutio complicitis in peccato turpi, calumniosa denuntiatio sollicitantis, invasio pontificiae Ditionis, *Bul., I, 352, 353; Comp. priv., I, 515*; sed post Constitutionem « *Apostolicae Sedis* » pro « casibus in *Bulla Coenae* contentis » ponendum est « speciali modo Summo Pontifici reservatis, » *Comp. priv., I, 515; n. 3 § 2*.

Facultas absolvendi ab haeresi et aliis contra fidem in foro conscientiae, *Bul., I, 28, 353; Comp. priv., I, 515*; a casibus episcopalibus, *Comp. priv., I, 516, 518 n. 10 § 2*; a quibuscumque peccatis et censuris, cuicumque reservatis, non tamen a contentis in *Bulla Coenae*, quoslibet saeculares aut Regulares utriusque sexus, peragentes apud nos Exercitia vel diem praeparationis ad mortem, *Bul., I, 302, 303, 305; Comp. priv., I, 517*; extensio ad quaecumque loca, *Bul., I, 305; Comp. priv., I, 517*. Apostatae e Societate et qui eos recipiunt non possunt absolvi nisi a Papa vel a Praeposito Generali, *Bul., I, 89, 96*. De familiarium nostrorum absolutione a reservatis Episcoporum, *Comp. priv., I, 580*. Vide *Absolutio*.

Reservatio
casuum
in Societate.
Horum
catalogus.

Casuum reservatione prudenter utendum, *Ord. Gen. c. 5 n. 1, III, 271*. Quinam reservari debeant, *P. 3 c. 1 n. 11, II, 45*. De reservatis Rectori vel Praeposito locali; et an Provinciali vel Commissario reservari oporteat peccata privatorum, vel eorum, qui aliis praesunt, statuatur Generalis, *C. 1 d. 103, II, 180*. Commissum Definito-ribus an tantum mortalia externa reservari deberent, *C. 2 d. 28, II, 201*. Casus reservati, qui a R. P. Laynez editi sunt, retinendi; explicandi aliqui. Casuum declaratio et ampliatio vel restrictio ad Generalem spectat, *C. 2 d. 60, can. 4, II, 207, 531*. Deputatio pro casibus reservatis revidendis facienda, *C. 5 d. 17, II, 266*; *ut, d. 22, II, 268*.

Casus in Societate reservati enumerantur; de iis augendis deliberatum, *C. 5 d. 51, II, 277*. De casibus reservatis in Societate iuxta decretum Clem. VIII. Quinam reservari possint, *Ord. Gen. c. 5, III, 271*. Casus, in decreto Clem. VIII enumerati, sunt et fuerunt semper ex illo tempore in Societate reservati, *C. 9 d. 43, can. 5, II, 271, 560*. Possunt alii a Capitulo generali in toto Ordine, aut a provinciali in Provincia reservari, *III, 211 n. 3*. Adduntur alii, *C. 5 d. 57, II, 282; C. 7 d. 45, II, 332; C. 16 d. 17, II, 428*. Antiqui, ut sunt, retinendi, *C. 20 d. 24, II, 474*.

Soli Generali vel Vicario reservantur sequentes: ambientes Generalatum, *Cens. et praec. c. 1 n. 5, 6, II, 567, 568*; hi, qui eos non manifestant, *c. 1 n. 1, 4, II, 567, 568*; apostatae, *c. 3 n. 2, 3, 5-9, II, 570, 571*; iis auxilium, consilium vel favorem praestantes, *c. 3 n. 5, 7, II, 571*; qui dimissionem impetrant causis non veris aut delictis ea mente perpetratis, *c. 3 n. 9, II, 571*; haeresis et apostasia ab Ecclesia post ingressum in Societatem, *Comp. priv., I, 519 n. 16*.

Reservantur soli Provinciali: recedentes a Societate, nisi post mandatum intra 8 dies redierint, et eis auxilium, consilium vel favorem praestantes, *Cens. et praec. c. 3 n. 4, II, 570*; consulentes sine facultate Provincialis externos de dimissione, et utentes externorum auxilio vel intercessione ad dimissionem obtinendam, *c. 3 n. 10 II, 571; C. 7 d. 22 n. 2, can. 22 n. 2, II, 324, 556*.

Confessarii Nostri non ignorent quos casus sibi Superior reservaverit, *P. 3 c. 1 n. 11, II, 45*. Quid requiratur ut sint reservati. Ab eis sine expressa licentia Superioris non licet absolvere, *C. 5 d. 51, II, 277. Ord. Gen. c. 5, in fine, III, 273*. Si Confessarius bona fine dubitat an sit mortale peccatum, quod ipsi proponitur, potest absolvere, licet haec dubitatio ex ignorantia procedat, *Ord. Gen. c. 6 n. 8, III, 275*. Petendum a Pontifice ut in singulis Domibus non deputentur plures, qui a non reservatis absolvant; et ut absolutio reservatorum non committatur iudicio Confessarii, *C. 5 d. 51, II, 277; C. 11 d. 21 § 2, II, 382*; concessum utrumque, *Comp. priv., I, 551; C. 5 d. 64, II, 284; Ord. Gen. c. 5, III, 272 n. 2, 3*. A reservatis Nostri absolvi non possunt vi Bullae Cruciatæ, *Bul., I, 58, 169; Comp. priv., I, 552; C. 6 d. 5, II, 290*. Superior denegare poterit licentiam absolvendi a reservatis, *Ord. Gen. c. 5, III, 272 n. 3*. Si Superior, petentibus Confessariis facultatem absolvendi, dare noluerit, possunt nihilominus illa vice poenitentes Regulares absolvere, *Comp. priv., II, 550 n. 125 § 2*. Pro concedenda facultate absolvendi a reservatis, standum in primis iudicio Confessarii, *Ord. Gen. c. 5 n. 5, III, 271*. Ordinatio pro Superioribus et Confessariis Societatis circa casus reservatos, *Ord. Gen. c. 6 n. 1-9, III, 273-275*. Superior non sit difficilis in facultate absolvendi concedenda, *n. 1*; quando et quomodo eam negabit, *n. 2*; a quibus rebus Superiori et Confessario cavendum quando ea petitur, *n. 3*; quid, si Superior et Confessarius non conveniunt, *n. 4*; quid, si non per Confessarium ordinarium sed per alium Sacerdotem facultas petitur, *n. 5*; in dubiis, potest Confessarius absolvere, *n. 8*; qua cautela utendum Confessario circa poenitentes, *n. 9*.

Potest Provincialis absolvi a reservatis a suo Socio, *C. 8 d. 25 n. 3 can. 8, II, 351, 558; R. 2 Soc. Prov., III, 89*; vel a Superiore locali, vel

Reservati
soli Generali
vel Vicario.

Reservati soli
Provinciali.

Absolutio
a reservatis
in Societate.

Absolutio
Provincialis
et Sociorum;

a Confessario ordinario Domus. Hoc etiam iure gaudent eius Socii, *Ord. Gen. c. 6 n. 7, III, 274.*

Superiorum
localium;

Superiores locales absolvi a reservatis possunt per designatum ad id a Provinciali, *C. 8 d. 25 n. 2, can. 7, II, 851, 558*; per quemcumque ex ordinariis suae Domus Confessariis; vel per quemvis ex suis subditis, sed cum onere se praesentandi Provinciali, *C. 12 act. 40; Ord. Gen. c. 6 n. 7, III, 274.*

iter agentium
et hospitum;

Iter agentium et hospitum absolutio a reservatis, *Comp. priv., I, 552 n. 125 § 8; Ord. Gen. c. 6 n. 6, III, 274.*

renovantium,
vacantium
Exercitiis etc.

Tempore renovationis votorum et Exercitiorum Spiritualium Confessariis Nostrorum, tum ordinariis, tum extraordinariis, communicatur facultas absolvendi Nostros a reservatis, *Comp. priv., I, 519 n. 16.* De absolvendis Novitiis, Vide *Novitii* § Confessiones. De absolvendis PP. tertiae Probationis, Vide *Confessio* § Confessarii nonnullorum.

Absolutio
in parvis
Collegiis
et Residentiis.

In parvis Collegiis et Residentiis Confessarius poenitentem absolvat cum onere se praesentandi Provinciali, aut alteri Superiori si brevi sit in eius Collegium aut Domum discessurus, *Comp. priv., I, 519 n. 16; C. 8 d. 25 n. 1, can. 5, II, 351, 558; C. 12 d. 17 n. 2, II, 392; Ord. Gen. c. 6 n. 7, III, 274.*

Facultas absolvendi absente vel deficiente Superiore, Vide *Superiores* § Iurisdictio.

Vide *Absolutio*; *Confessio*.

RESIDENTIA Praepositi Generalis, Vide *Roma*. Collegium polocense pro sede Vicarii Generalis in Alba Russia constitutum, *C. Poloc. 2 d. 5, II, 454.*

RESIDENTIAE. De exemptione Residentiarum in Missionibus, *Comp. priv., I, 574.* Vide *Exemptio*. Facultas erigendi in Residentiis Sodalitates B. M. V., *Bul., I, 130, 142, 233...*; *Comp. priv., I, 660*; et Bonae Mortis, *Bul., I, 241; Comp. priv., I, 657.* Vide *Sodalitates*. Regulae Superiorum Residentiarum conficiendae, *C. 12 d. 56 n. 2, II, 403.* Triplex genus Residentiarum. Iura Superiorum Residentiarum, quae proxime subsunt Provinciali, a Generali definienda; Regulae pro eis non scribendae, *C. 23 d. 28, II, 506.* De paupertate Residentiarum; de facultate eas uniendi Collegio vel Domui Probationis, *C. 24 d. 15, II, 518.* Quae Residentiae vocentur Collegia inchoata, *C. 9 d. 18, II, 364.* Vide *Collegia inchoata*. Ex omnibus Superioribus Residentiarum seu Doctrinarum Indiae, ei, qui primariam administrat, liceat adesse supra numerum Congregationi provinciali, si iure antiquitatis caret, *C. 8 d. 51, can. 23, II, 557, 559.* De absoluteione a reservatis in Residentiis, Vide *Reservatio*. De dissolutione Residentiarum, Vide *Dissolutio*.

Vide etiam *Altare*; *Indulgentiae*; *Oratoria* etc.

RESIGNATIO Beneficiorum et bonorum, Vide *Beneficia*; *Bona*.

RESOLUTOR casuum in Domibus et Collegiis qualis constituendus, *R. 57 Prov., III, 79.* Vide *Casus*.

RESPONSA Generalium ad quaesita praecedentis Congregationis provincialis in sequenti legenda, antequam quidquam tractandum proponatur, *C. 6 d. 19 n. 5, II, 297; Form. n. 47, II, 614.* Habeatur in Collegiis et Domibus liber continens responsa Generalium ad quaesita Provinciae illius et aliarum, *Ord. Gen. c. 8 n. 2, III, 276*; item resolutiones casuum difficiliorum, quae ex Urbe accipiuntur, *n. 3, 4, III, 276, 277; R. 23 § 8 Soc. Prov., III, 92.* De prudentia in responsis, praesertim scripto datis, *C. 11 d. 22 n. 3, can. 4 n. 3, II, 382, 564.*

RESTITUTIO Societatis, *Bul., I, 337.* Indulgentiae in eius die anniversaria, *Bul., I, 442; Comp. priv., I, 603.* Vide *Gratitudo*; *Missae et orationes*.

Restitutio Collegii romani a Leone XII, *Bul., I, 348.* Restitutio oratorii P. Caravita, *Bul., I, 346.*

Quomodo a Nostris aliena restituenda, *Comp. priv., I, 653.*

RETINENTES eos ex Nostris, qui sine facultate a Societate recedunt, ipso facto excommunicantur, *Comp. priv., I, 527.*

RETRIBUTIO pro ministeriis, Vide *Ministeria*. Retributiones Scholarium, Vide *Pensiones*.

REUS. Conservatores possunt nos defendere in causis civilibus, quando agitur contra nos, tamquam reos, *Bul., I, 50; Comp. priv., I, 556.* Vide *Asylum*.

REVERENTIA quanta sit Superioribus exhibenda, *P. 3 c. 1 n. 23, II, 47; P. 6 c. 1 n. 1, II, 93; P. 8 c. 1 n. 3, II, 114; R. 22 Com., III, 11*; singulatim vero Generali post eius electionem, *P. 8 c. 6 n. 6, 7, II, 124*; et semper, *P. 9 c. 3 n. 20, II, 133.* Omnibus reverentia, quam exigit cuiusque status, exhibenda, *P. 3 c. 1 n. 4, II, 43; R. 29 Sum., III, 6; R. 6 Coad., III, 26.* Quibus caput aperiendum, *R. 22, 35 Com., III, 11, 12.* Vide *Obedientia*; *Subditus*.

REVISORES Generales. De eorum iure ad Congregationem, Vide *Congregatio Provinciae romanae*. Eorum Regulae imprimendae, *C. 8 sess. 128.* Approbatae et auctae communicandae Provinciis; Censores Provinciarum eas habeant et observent, *C. 10 d. 11, II, 374; R. 15 Revis., III, 68; Ord. R. P. Beckæ n. 5, III, 315.* Habentur, *III, 65-68.* Vide *Censura librorum*.

REVOCATIO approbationis Ordinariorum, Vide *Approbatio*. Revocatio privilegiorum et facultatum, Vide *Privilegia* § Duratio.

REX Catholicus, a perturbatoribus Societatis falsis accusationibus circumventus, informandus, *C. 5 d. 55, II, 281.* Gratiarum actio ipsi decreta ob magnos sumptus in Missionibus indicis factos,

C. 8 d. 36, II, 354. Vide *Inquisitio*. Gratiarum actio decreta augusto Imperatori et Regibus, ob eximiam benevolentiam et beneficentiam in Societatem, C. 13 d. 13, II, 408; item Regi ac Reginae utriusque Siciliae ob restitutas Societati sedes et summa in Nostros beneficia, C. Poloc. 5 d. 6, II, 465. Vide *Principes*.

RHETORICA numeratur inter Litteras Humaniores, P. 4 c. 5, A, II, 63; c. 12, A, II, 76. Oratoriam et Poeticam comprehendit; Summa Logicae in ea non explicanda, R. 1 § 1, 6 Prof. Rhet., III, 209. Cum ea disci potest lingua graeca et hebraica, P. 4 c. 13, B, II, 78; Rat. St. R. 18 Prov., III, 160. Rhetorica Cypriani quomodo explicanda in classibus Humanitatis altero semestri, R. 1, 2, 8 Prof. Hum., III, 213, 215. Rhetoricae, ut plurimum, anni duo impendendi, P. 4 c. 15, A, II, 81; a Nostri duo, interdum tres, Rat. St. R. 18 Prov., III, 160. Ad eam alumni et Convictores hortandi, caeterique externi, Rat. St. R. 12 Rect., III, 167. Binae saltem horae in hac classe tum mane tum vesperi ponendae, R. 14 Prof. cl. inf., III, 204. Magistri in eloquentia praestantes quomodo comparandi, Rat. St. R. 22 Prov., III, 163. Regulae Professoris Rhetoricae, III, 209-218. Nostri Rhetoricae auditores quando erudiendi domi, Rat. St. R. 10 Rect., III, 167. Habeant interdum orationes et poemata in mensa et in aula, P. 4 c. 6 n. 12, 13, II, 65; Rat. St. R. 11 Rect., III, 167; R. 20 Prof. Rhet., III, 213. Vide *Exercitationes litterariae*; *Declamationes* etc.

RIGOR. Constitutiones ad neutrum extremum rigoris vel dissolutionis vergant, P. 10 n. 10, II, 144. Rigor non sit nimius in laboribus Superiorum, P. 9 c. 4 n. 3, II, 134; nec generaliter in Nostri, P. 3 c. 2, II, 51-53. Vide *Poenitentiae*; *Valetudo*; *Superiores* § Gubernatio. Poena studentium in scholis Societatis moderata sit, P. 4 c. 16, D, II, 82; R. 40 Prof. cl. inf., III, 208.

RITUALE romanum, Vide *Benedicere*.

RITUS. Facultas officium romanum novum dicendi, Bul., I, 11; Comp. priv., I, 599. In Missa usum romanum, quantum patietur regionum varietas, cur sequentur Nostri, P. 4 c. 8 n. 2, II, 69. In Missa et eius caeremoniis sequamur usum romanum secundum rationem Constitutionum, C. 1 d. 93, II, 176; servandus ubique in caeremoniis ecclesiae; in Missis ac Vesperis, si cantantur; in sacramentorum administratione, C. 5 d. 72, II, 286; C. 9 d. 19, can. 22, II, 364, 562. Invigilet Provincialis ut ita fiat, R. 98 Prov., III, 83; R. 4 Soc., III, 14.

Ritus orientales, Comp. priv., I, 653; malabari, Bul., I, 384, 385.

Unus e Societate sit S. Rituum Congregationis Consultor, Bul., I, 282; Comp. priv., I, 557.

Ritus in electione Generalis, Vide *Congregatio generalis*; in electione Vicarii, Vide *Vicarius*;

in professione et votis, Vide *Gradus*; *Professio*; *Vota*.

RODRIGUEZ, Vide S. *Alphonsus*.

ROGATIONES an impediunt scholam antemeridianam, Rat. St. R. 37 § 9 Prov., III, 165.

ROMA. Locus, quo conveniet Societas ad Generalis electionem, videtur ordinarie Curia Summi Pontificis esse debere, ubi plurimum erit ipsius Generalis residentia, P. 8 c. 5 n. 1, II, 122. Vide *Congregatio Generalis* § Indictio, locus. Conferre plurimum potest ut Generalis magna ex parte Romae resideat; poterit tamen prope Romam aliquando habitare, P. 8 c. 1 n. 7, H, II, 115, 117. Commendatur Patri nostro ut, quamprimum fieri possit, cum venia Summi Pontificis Romam remigret, C. 24 d. 8, II, 515. Generalis in Urbe ordinaria residentia confirmatur, Bul., I, 134; Comp. priv., I, 595.

Assistentes an comitari debeant Generalem, Roma exeuntem, C. 1 d. 85, can. 28, II, 175, 527. Procurator Generalis Romae resideat, P. 9 c. 6 n. 12, II, 140. Librorum approbatorum exempla scripta asservari debent in Urbe, vel, eorum loco, impressa, R. 14 Revis., III, 68. Praescribit Paulus III ut professio solemnisi Romae dumtaxat fiat, Bul., I, 13; sed postea concedit ut ubique locorum emitti possit, Bul., I, 20. Externorum negotia Romae non tractanda nisi iudicio Generalis, quando id postulet charitas aut gratitudo Societatis, R. 3 Proc. Assist., III, 72; Ord. Gen. c. 4 n. 2, III, 267.

De reliquiis spectantibus ad Coemeteria Urbis, Comp. priv., I, 652. Indulgentiae Stationes Urbis visitantibus concessae; Nostri eas lucrantur in ecclesiis Societatis, Bul., I, 442, 604.

ROMANUS. Professi, apostatae Societatis, possunt excommunicari etc. ab ipsorum Superioribus, etiam in Curia romana, Comp. priv., I, 527. Romani Collegii Regulae aliis accommodari possunt, P. 4 c. 7, C, II, 69. De Collegio romano, Vide *Collegia* § De nonnullis Collegiis; *Seminaria Nostrorum*. Vide etiam *Congregatio Provinciae romanae*. Quanam scribenda in papyro eiusdem magnitudinis cum romana, Ord. Gen. c. 1 n. 5, III, 256.

ROSARIUM. Facultas Rosarium pro officio divino recitandi, Bul., I, 354; Comp. priv., I, 549. Aliqui, ut Coadiutores, qui legere non didicerunt, Rosarium vel coronam recitare poterunt. Doceantur quomodo meditari eius mysteria possint. An ab aliis, loco Officii B. M. V., illud recitari possit. Quo pacto dicendum, P. 4 c. 4 n. 4, C, II, 61, 62; R. 59 Mag. Nov., III, 128; R. 7 Praef. sp., III, 140. An quotidie ab Scholasticis recitandum, C. 6 d. 40 n. 4, II, 312. An alicui committi debeat cura conscribendi modum ad Rosarium vel Coronam bene dicendam, praesertim pro Laicis, C. 1 d. 103, II, 180. De Rosariis ex praescripto dicen-

Roma, sedes
Generalis
et Congrega-
tionum
generalium.

Ritus roma-
nus.

dis ab iis, qui Sacerdotes non sunt, Vide *Catalogus Missarum et orationum*, III, 35-40.

Non possunt vendi Rosaria, si sint benedicta, nec alteri commodari aut precario dari, *Comp. priv.*, I, 622 n. XI § 3. Vide *Benedictio*; *Indulgentiae*.

RUDES. Rudibus et illiteratis non integra dentur Exercitia, *Direct.* c. 9 n. 15, III, 519; c. 18 n. 5, III, 529. Iis meditationes explicandae magis, c. 19 n. 5, III, 530; c. 20 n. 5, III, 531. Proponendi post primam hebdomadam modi orandi, c. 37 n. 1, III, 547. Explicetur Christum impetrare a Patre, ut homo est, c. 15 n. 7, III, 526. Vide *Doctrina christiana*; *Paupertas*.

RURALES Domus, Vide *Praedia*; *Oratoria*; *Vacatio*.

RUSSIA. Vide Congregationes polocenses, II, 450-466. Vide etiam *Anniversarium*. Scientiae ut lingua russiaca traderentur in Alba Russia, praescriptum, *C. Poloc.* 4 d. 5, II, 459.

RUSTICATIO. Vide *Vacatio*. Facultas rusticandi apud externos et excurrendi extra Domos, quando et quomodo concedenda, *C. 16 d. 25*, II, 430; hoc est maximi momenti; Superiores locales, inconsulto Provinciali, hanc facultatem non concedant. Quid, si apud externos pernoctandum sit, *C. 18 d. 7*, II, 440.

SABBATUM. Habentur sabbato disputationes in classibus superioribus; omittuntur, si sint in hebdomada duo feriati dies, *R. 14 Prof. sup. Fac.*, III, 174; habentur item disputationes casuum conscientiae, *R. 6 Prof. cas.*, III, 188. In inferioribus, quo pacto sabbato distribuendae horae, *R. 2 cuiusque classis*. Audita per hebdomadam memoriter redduntur, *R. 19 Prof. cl. inf.*, III, 205. In Rhetorica et Humanitate postrema semihora matutina habetur declamatio vel carmen, *R. 33*, III, 207; *R. 16 Prof. Rhet.*, III, 212; *R. 2 Prof. Hum.*, III, 214. Postrema semihora pomeridiana in inferioribus explicandus catechismus vel habenda hortatio, *R. 5 Prof. cl. inf.*, III, 203; *R. 2 cuiusque classis*. Exhortationes sabbati, si tunc festum sit, vel omittendae vel in antecedentem diem revocandae, *R. 16 Prof. cl. inf.*, III, 204. Sabbato Litaniae B. Mariae V. in classibus inferioribus recitentur vel in templo, *R. 7*, III, 203. Vide *Doctrina christiana*; *Disputationes*.

SACELLUM. Vide *Oratoria*.

SACERDOTES. Non debent differre celebrationem Missae ultra octo dies, *P. 6 c. 3 n. 2*, II, 99; immo saepius celebrare debent; confiteri autem, ut minimum, octavo quoque die, *Exa. c. 4 n. 25*, II, 12. Sacerdotum occupationes variae, *Instr. 4*, III, 350-352. Etiam Sacerdotes doceant scholas inferiores, *Instr. ult., pro Prov. n. 2*, III, 388. Intra annum ad tempus aliquoties obibunt officia Coadiutorum, *P. 3 c. 1 n. 19*, II, 46;

R. 34 Praep., III, 101; *R. 33 Rect.*, III, 111. Sacerdotum examen matutinum, *Ord. Gen. c. 4 n. 1*, III, 267. Sacerdotes a casuum collatione non absint; quinam eximi possint, *Rat. St. R. 15 Prov.*, III, 160. Nullam reformandi Cleri aut Monialium aliorumve Religiosorum curam admittant, *P. 6 c. 3 n. 5*, II, 100; *R. 19 Miss.*, III, 21. Regulae Sacerdotum, III, 14-16; Concionatorum, III, 16-18; Missionariorum, III, 19-22. Vide *Concionatores*; *Confessarii*; *Ministeria*; *Missae*; *Officium divinum*.

Specialis reverentia non Sacerdotum erga Sacerdotes, *R. 22 Com.*, III, 11; *R. 6 Coad.*, III, 26.

Mortuo vel absente Praeposito aut Rectore in Europa, si alius non fuerit designatus, et desit Minister, succedit Sacerdos antiquior, *C. 17 d. 9*, II, 435.

Novi Sacerdotes quomodo in ministeriis occupandi, *Ord. Gen. c. 1 n. 8*, III, 256. Vide *Confessarii*. De Sacerdotibus Novitiis, Vide *Novitii* § Sacerdotes.

Socius Sacerdos non est addendus Generali, nisi ipso volente, *C. 8 d. 55*, II, 358. Vide *Coadiutores* § De sociis Sacerdotum; *Socius exeuntium*.

Dimissi Sacerdotes nullum ius habent ad alimenta, Vide *Dimittere*.

Noster victus vestitus etc. sit ut honestorum Sacerdotum, *Bul.*, I, 26; *Comp. priv.*, I, 595; *P. 6 c. 2 n. 15*, II, 96; *R. 84 Prov.*, III, 82. Sacerdotes externi in ecclesiis et oratoriis Societatis Missam celebrare possunt de Beatis nostris, *Comp. priv.*, I, 589 n. 268; etiam de iis, quorum cultus rite est confirmatus, *Bul.*, I, 492.

SACERDOTIUM. Deformitas corporis solet obstare sacerdotio, *P. 1 c. 3*, I, II, 32. De promotione Nostrorum ad sacros Ordines, Vide *Promotio*.

SACRA. Facultas pro Laicis tangendi vasa sacra, *Comp. priv.*, I, 653. Vide *Benedictio*. Sacra Scriptura, Vide *Scriptura*.

SACRAMENTA. Eorum ministratio committitur et commendatur Societati, *Bul.*, I, 11, 23, 336, 340, 351, 352, 354; *Comp. priv.*, I, 631; eorum administratione iuvatur proximus, *P. 7 c. 2 n. 5*, II, 111. In ministerio sacramentorum Confessionis et Communionis se exercent Scholastici Societatis, et ipsorum ac poenitentium et communicantium officium perspectum habeant, *P. 4 c. 8 n. 4*, II, 70. In eo uniformes sint Sacerdotes nostri, quantum regionum varietas patietur, *R. 10 Sac.*, III, 14. Designentur a Superiore qui huic ministerio vacent, *P. 7 c. 4 n. 5*, C, II, 111, 112. Facultas ea ministrandi etiam tempore interdicti pro iis, qui causam non dederint, *Bul.*, I, 16; *Comp. priv.*, I, 625. De administratione in ecclesiis parochialibus Religiosorum et Locis Missio-

Sacramento-
rum
ministratio.

Sacramento-
rum
frequentia.

num, *Comp. priv.*, I, 573 n. 212. Parochialia ubi et quando administrare possumus, *Bul.*, I, 354.

Sacramentorum frequentia valde commendanda, *P. 4 c. 8 n. 4*, II, 70; *P. 6 c. 3 n. 2*, II, 99; *R. 10 Conc.*, III, 17. Frequentantes sacramenta in ecclesiis Societatis, si malae aedificationis sint, admonendi, *R. 46 Praep.*, III, 102. Poenitentiam et Eucharistiam, ut Discipuli rite obeant ac frequentent, hortandi, *R. 3 Prof. sup. Fac.*, III, 172; *R. 5 Prof. cl. inf.*, III, 203.

Vide *Confessio*; *Communio*; *Extrema unctio*; *Interdictum*; *Ministeria*; *Scholastici externi*.

Asservatio.

SS. SACRAMENTUM. Asservatio in ecclesiis, cappellis et oratoriis cuiuslibet Domus, Collegii, Tirocinii vel Seminarii Societatis, in quibus permissum sit alias Sacrificium Missae, *Bul.*, I, 18, 293; *Comp. priv.*, I, 569. Quomodo custodiendum, quandonam innovandum, *Bul.*, I, 293; *R. 16 Praef. eccl.*, III, 142. Occulte retineri et deferri potest in locis Missionum, *Bul.*, I, 354; *Comp. priv.*, I, 571. Lampas semper accensa coram eo habeatur, et ciborii clavis per Sacristam custodiatur, *Bul.*, I, 293, 294; *R. 13 Aedit.*, III, 148. Fax vel cereus accendendus et tintinnabulum pulsandum cum in Missa SS. Sacramentum elevatur et cum aliis ministratur, *R. 7 Aedit.*, III, 148.

Festivitas.

Indulgentia in festo Corporis Christi, *Bul.*, I, 19, 446; *Comp. priv.*, I, 609. Missa votiva et officium de SS. Sacramento non petenda, *C. 5 d. 72*, II, 286. Facultas recitandi officium votivum de SS. Sacramento, *Comp. priv.*, I, 581.

Expositio.

Quando, quomodo publice exponi possit in ecclesiis nostris, *Comp. priv.*, I, 571.

Processio.

Licet instituere processionem SS. Sacramenti in ecclesiis Societatis vel prope earum muros quavis die infra octavam Corporis Christi, *Comp. priv.*, I, 576.

Visitatio.

Consuetudo visitandi SS. Sacramentum a prandio vel a coena, *Instr. 13 c. 9 n. 5*, III, 373. Vide *Communio*; *Sacramenta*.

SACRISTA. Regulae Aeditui, III, 147-149. Vide *Coadiutores*; *Officia*.

SACRISTIA Domorum Professorum non potest habere redditus, *P. 6 c. 2 n. 2*, II, 95. Vide *Paupertas*. Silentium in Sacristia praesertim servandum, *R. 26 Com.*, III, 11; *Instr. 13 c. 3 n. 1*, III, 370.

SACRUM, Vide *Missa*.

SAECULARES, Vide *Conversatio*; *Externi*; *Familiares*; *Mulieres*; *Ministeria*; *Principes*; *Scholastici*.

SAECULARIZATI. De modo, quo in Alba Russia admissi fuere illi ex Nostris, qui post Breve Dominus ac Redemptor ex aliis Provinciis illuc veniebant, *C. Poloc. 1 d. 1, 4*, II, 451, 452; *C. Poloc. 2 d. 7*, II, 455.

SAECULUM, Vide *Mundus*.

SALUTATIO B. Mariae V., Vide *Maria*.

SANCTI, Vide *Festivitas*; *Indulgentiae*; *Litaniae*; *Missa*; *Reliquiae*.

SANITAS, Vide *Valetudo*.

SARACENI. In Societatem non admittendi qui ex Saracenorum genere orti sunt, *C. 5 d. 52, 53*, can. 3, II, 278, 279, 545; post quintum gradum, nisi sit infamia, non excluduntur, *C. 6 d. 28*, II, 302. Vide *Impedimenta*.

SARDINIA, Vide *Procuratores*.

SATISFACTIO quamprimum exhibenda iis, qui se calamo vel lingua a Nostris laesos existimare merito potuerint, *C. 12 d. 19 n. 2*, II, 392. Vide *Stilus*.

SCANDALOSI e Societate dimittendi, *P. 2 c. 2 n. 3, D*, II, 37, 39. Vide *Perturbatores*. De Scholasticis externis scandalosis, Vide *Scholastici externi* § Dimissio.

SCAPULARE. Impositio, *Comp. priv.*, I, 654 n. 490; commutatio obligationum scapularis B. Mariae V. de Monte Carmelo, *Bul.*, I, 380; *Comp. priv.*, I, 654.

SCENA. Actionem aliquam scenae etc. poterunt interdum Rhetoricae auditores componere et eam sine ornatu scenico exhibere, *R. 19 Prof. Rhet.*, III, 213. Vide *Comoediae*.

SCHEDULAE et munuscula, clanculum data vel accepta, diligentissime cavenda, *Instr. de sp. c. 5 n. 2 § 2*, III, 327. Schedules, quae domesticis mittuntur, Superiori tradat Ianitor, *R. 3 Ianit.*, III, 151.

SCHISMATICI. Facultas commorandi in terris schismaticorum etc., *Bul.*, I, 17; *Comp. priv.*, I, 598; et coram eis faciendi Sacrum, *Bul.*, I, 354, 524 n. 31; *Comp. priv.*, I, 599. Vide *Haeresis*.

SCHOLAE Societatis qua facultate aperiendae, *Comp. priv.*, I, 540 n. 90. Generalis est statuere ubi sint aperiendae, *P. 4 c. 7, A*, II, 69. Nulla sine eius facultate aperienda, *R. 27 Prov.*, III, 76. Vide *Docere*; *Professores*; *Lectiones*.

Habita ratione, non solum profectus in litteris Scholasticorum Societatis, sed etiam profectus in litteris et moribus externorum, scholae publicae aperiuntur, *P. 4 c. 7 n. 1*, II, 68; *c. 11 n. 1*, II, 75; diligenter id curandum, *P. 4 c. 7 n. 2*, II, 68; *c. 16 n. 1*, II, 81. Vide *Societas* § Finis; *Ministeria*.

Scholae studiorum inferiorum sint 5: una Rhetoricae, altera Humanitatis, et tres Grammaticae. Quando duplicandae, *P. 4 c. 13, B*, II, 78; *Rat. St. R. 21 § 1, 2, 5 Prov.*, III, 162; *R. 8 § 1 Praef. St. inf.*, III, 194. Non multiplicandae sine facultate Generalis, *Rat. St. R. 2 § 5 Prov.*, III, 162; *R. 8 § 1, 10 Praef. St. inf.*, III, 194, 195. Si pauciores sint scholae, quo pacto dividendi gradus, *Rat. St. R. 21 § 3, 4 Prov.*, III, 162; *R. 8 § 6-8 Praef. St. inf.*, III, 195. Vide *Facultates*.

De admissione Discipulorum ad scholas, Vide *Scholastici externi*.

Facultas
eas aperiendi.

Scopus.

Numerus.

Ordo, tempus
scholarum.

Quantum temporis in singulis impendendum, quo ordine, *P. 4 c. 15 n. 1, A, II, 80, 81; R. 2 cuiusque classis.* Pro regionum ac temporum diversitate in ordine ac statutis horis studio tribuendis poterit esse varietas, *P. 4 c. 13 n. 2, A, II, 77, 78; Rat. St. R. 39 Prov., III, 165.* Tempus, quo scholae inchoandae finiendaeque sunt, statuatur Provincialis, nec sine eius facultate ordo horaeque mutandae, *R. 35, III, 164; R. 15 Prof. cl. inf., III, 204.* Diligenter curet Provincialis ut res ad scholas pertinentes bene procedant, *R. 48 Prov., III, 78.* lanitor signum dabit pro scholarum initio ac fine, *R. 17 Ianit., III, 152.* Vide *Cursus.*

Ordines,
gradus.

De ordinibus et gradibus in scholis, *Rat. St. R. 21 Prov., III, 162, 163; R. 8 Praef. St. inf., III, 194, 195.*

Regulae.

De Constitutionibus sive Regulis, quae in singulis scholis servandae sunt, *Prooe. in Declar., II, 26; P. 4 c. 7 n. 2, C, II, 68, 69; c. 13 n. 2, A, II, 77, 78; c. 17 n. 3, D, E, II, 83, 84.* Vide *Scholastici externi.*

Lustratio
scholarum.

Omnes scholae, etiam inferiores, interdum a Rectore lustrandae, *Rat. St. R. 3 Rect., III, 166.* A Praefecto semel saltem in mense, *R. 17 Praef. St., III, 170.* A Praefecto Studiorum inferiorum 15 minimum quoque die, *R. 6 Praef. St. inf., III, 194;* interdum ante datum signum ad ingrediendum, *R. 44, III, 199.* Nihil in scholis permittat armorum, strepitus, otiosorum, nihil dissoluti, *R. 43, III, 199; P. 4 c. 16 n. 4, II, 81.*

Patronus.

Festum de S. Aloisio, ut de scholarum patrono, *Bul., I, 225; Comp. priv., I, 586.*

Elementares,
sive
Abecedarii.

In legendo et scribendo alios instituere opus charitatis esset, si is personarum numerus Societati suppeteret, ut omnibus vacare posset; propter earum tamen penuriam hoc ordinarie docere non consuevimus, *P. 4 c. 12, C, II, 77; Rat. St. R. 21 Prov., III, 162.* Cavendum ne per hoc impediatur maius bonum; negotium hoc prudentiae Provincialis relictum. Curandum generatim ut istae scholae potius a saecularibus quam a Nostris doceantur, *C. 20 d. 21, II, 474.* Possunt Laici nostri adhiberi ad docendum pueros legere et scribere, cum passim permittantur docere picturam et delineationem; sed videndum an alicubi hoc non esset obnoxium alicui incommodo, *d. 22, II, 474.* Scholae nullae aperiendae, praesertim in quibus pueri legendo et scribendo instituantur, (quod nec privatim licet) sine facultate Generalis, *R. 27 Prov., III, 76.* De exemptione scholarum elementarium in Missionibus, *Comp. priv., I, 574.*

Mercatoriae
et similes.

An alicubi admittendae scholae, in quibus ea tantum doceantur, quae ad negotiationem similesque exercitationes spectant; vel admissae an retinendae, perpendat et statuatur Generalis, *C. 22 d. 39, II, 498.*

Scholae apostolicae Instituto nostro non repugnant, sed non expedit declarare eas Societati commendandas, *P. 4 c. 3, B, II, 59; C. 23 d. 26, II, 505.*

Vide *Collegia; Studia.*

Nemo aliquid contra communem scholarum sensum doceat, *C. 5 d. 41, pro Theol. n. 3, pro Phil. n. 4, II, 273, 274; R. 6 Prof. sup. Fac., III, 173; R. 8 Prof. Script., III, 176.*

Tertia Probatio est schola affectus, *P. 5 c. 2 n. 1, II, 87.*

SCHOLASTICI Societatis dicuntur approbati postquam tria vota fecerunt, *P. 5 c. 4 n. 3, II, 91;* tunc sunt vere Religiosi, *Bul., I, 89, 91, 96; Comp. priv., I, 665.* Post votum simplex castitatis sunt inhabiles ad matrimonium, *Bul., I, 96; Comp. priv., I, 627.* Sunt de corpore Societatis et admittuntur modo magis interno quam qui in Probatione versantur, et difficilius dimittuntur, *P. 2 c. 3, A § 3, II, 40; P. 5 c. 1 n. 1, A § 2, II, 85, 86; C. 1 d. 66, II, 170;* non tamen convocantur ad Congregationem generalem, *P. 8 c. 3 n. 1, II, 119.*

Nonnisi idonei admittendi, *Bul., I, 26.* Ut quis fiat Scholasticus approbatus, habere debet bonum ingenium et reliquas dotes ad studia convenientes, ita ut speretur fructus in litteris, *Exa. c. 1 n. 10, II, 2; P. 5 c. 2 n. 5, II, 88;* habeat etiam sanitatem corporis, *P. 4 c. 3 n. 2, II, 59.* Non facile approbandi, sed selecti tantum et idonei ad Institutum, *P. 8 c. 1 n. 2, II, 113; P. 9 c. 3 n. 1, II, 130; P. 10 n. 7, II, 144.* Vide *Admittere.*

Bona Scholasticorum Societatis educatio magni faciendae. Designentur illis selecti Superiores, Confessarii, Praefecti spiritus et Praeceptores; vitetur eorum nimia cum externis conversatio; litteras aut munera dare vel accipere sine necessitate ne assuescant; seniorum familiaritatem et patrocinia ne captent. Quomodo tepidiores iuvandi. Indifferentiae assuescere discant, *Instr. 7, III, 354, 355.* Pietas et virtus cum doctrina coniungenda; sed in studiis corroborandae fidei alendaeque pietatis praecipua habenda cura, *P. 4 c. 7 n. 1, 2, II, 68; c. 16 n. 4, II, 81; C. 5 d. 41 n. 2, II, 273; Rat. St. R. 40 Prov., III, 165; Rat. St. R. 1 Rect., III, 166; R. 1-3 Prof. sup. Fac., III, 172; R. 5 Prof. Theol., III, 178; R. 1-10 Prof. cl. inf., III, 203, 204; R. 1, 2 Schol. Soc., III, 23, 223; R. 1-4, 14, 15 ext. audit., III, 227, 228.* Instituantur Nostri in Collegiis et Universitatibus in perfectione vitae litterisque christiano dignis, *P. 10 n. 4, II, 143;* item omnes discipuli, *P. 4 c. 16 n. 1, II, 81.* Statuantur plura pro Scholasticis in spiritu iuvandis, *C. 6 d. 40, II, 311; C. 7 d. 80 n. 17, 18, II, 338; Instr. 17, III, 378-380.* Possunt probari etiam tempore studiorum vel iis finitis, in consuetis experimentis, *Exa. c. 4 n. 16, II, 11; c. 7 n. 6, II, 21.*

Scholastici

Scholae
apostolicae.Communis
sensus
scholarum.Schola
affectus.Scholastici
Societatis.
Status.Quales
esse debeant.Educatio
Scholasticorum,
Societatis
praecipua
in virtutibus.

Scholastici

Eorum vestitus paulo decentior et commodior esse potest quam eorum qui probantur, *P. 3 c. 2 C. II, 52*. Conferentiae peculiare ad Scholasticos Societatis ne introducantur, *C. 6 d. 40 n. 3, II, 312*.

Studiorum fundamentum est abnegatio propria, devotio et aliae virtutes, *P. 4 Prooe., II, 53*; id curetur in Domibus, antequam Scholastici ad Collegia mittantur, *P. 3 c. 1 n. 27, II, 47*. Optandum ut eorum Confessarius sit Praefectus spiritus Domus, *C. 23 d. 30 n. 3, II, 507*. Virtus anteferenda doctrinae et aliis donis naturalibus et humanis, *P. 10 n. 2, II, 142*; *C. 19 d. 11, II, 448*; *R. 16 Sum., III, 5*. Quo pacto se habere debeant Scholastici erga suum Rectorem, *P. 4 c. 10 n. 5, 9, II, 78*; et in rebus spiritualibus, *P. 4 c. 4 n. 2-6, II, 60, 61*. Caveant ne fervore studiorum intepescat solidarum virtutum ac religiosae vitae amor, *P. 4 c. 4 n. 2, II, 60*; *R. 2 Schol., III, 23, 223*. Puritas animi et recta intentio in studiis, *P. 4 c. 6 n. 1, II, 64*; *R. 1 Schol., III, 23, 223*. Indifferentia quoad studia, Facultates et Professores, *Exa. c. 7 n. 3, II, 21*; *P. 4 c. 5 n. 2, II, 63*; *c. 6 n. 6, II, 64*; *R. 3 Schol., III, 24, 223*; *R. 81 Mag. Nov., III, 130*. An Rosarium vel officium B. Mariae V. ipsis quotidie recitandum, *C. 6 d. 40 n. 4, II, 312*. Ad scholas eant associati et cum modestia, *P. 4 c. 4 n. 6, II, 61*; *R. 8 Schol., III, 24, 224*.

De Scholasticorum educatione quoad studia, Vide *Studia*.

De speciali cura Iuniorum nostrorum, Vide *Iuniores*.

De Scholasticorum occupationibus, Vide *Studia* § *Impedimenta*.

Vide *Bona privatorum*; *Confessio*; *Communio*; *Conversatio*; *Cubacula*; *Doctrina christiana*; *Examen*.

Aperiuntur scholae publicae, non solum propter Scholasticos Societatis, sed etiam habitatione profectus in litteris et moribus externorum, quos in Nostris Collegiis et Universitatibus instituendos suscepimus, *P. 4 c. 7 n. 1, II, 68*; *c. 11 n. 1, II, 75*. Ex primariis Societatis ministeriis unum est omnes disciplinas, Instituto congruentes, ita proximis tradere, ut inde ad Creatoris ac Redemptoris nostri cognitionem atque amorem excitentur, *P. 4 Prooe., II, 53*; *c. 12 n. 1, II, 76*; *P. 10 n. 3, II, 143*; *Rat. St. R. 1 Prov., III, 158*. In iis, quae ad doctrinam christianam pertinent, bene instituantur externi auditores, cureturque, praecipue a Praeceptoribus, ut singulis mensibus ad Sacramentum confessionis accedant, et verbum Dei frequenter audiant, et demum cum litteris mores etiam christianis dignos hauriant, *P. 4 c. 7 n. 2, II, 68*; *c. 16 n. 1, 2, A, II, 81, 82*; *Rat. St. R. 40 Prov., III, 165*. Magna cura caveat Rector ne Discipuli,

dum se ad praemiorum distributionem comparant, morum faciant studiorumve iacturam, *Rat. St. R. 14 Rect., III, 167*. Cum admittuntur ad scholas, exigatur promissio obediendi Rectori, et constitutiones observandi, non tamen excludantur, si nolint promittere, *P. 4 c. 7 n. 2, II, 68*; *c. 17 n. 3, D, II, 83, 84*; *R. 11 Praef. St. inf., III, 196*. Magistris obtemperant, *R. 8 ext. audit., III, 227*. Habeatur ab aliquo ex Discipulis singulis hebdomadis declamatio de rebus, quae audientes ad augmentum in omni puritate ac virtute invitent. Vitentur iuramenta, iniuriae et inhonestas. Referant studia ad honorem Dei, *P. 4 c. 16 n. 3, 4, II, 81, 82*.

Hortentur Discipulos Magistri ad Sacramenta poenitentiae et Eucharistiae frequenter ac rite obeunda, *R. 3 Prof. sup. Fac., III, 172*; *R. 5 Prof. cl. inf., III, 203*. Curet Praefectus Studiorum inferiorum ut Confessarii tempestive adsint, et modeste ac pie se pueri gerant, *R. 46 Praef. St. inf., III, 199*. Curetur ut singulis mensibus ad sacramentum confessionis accedant, *P. 4 c. 7 n. 2, II, 68*; *c. 16 n. 1, A, II, 81, 82*; *R. 9 Prof. cl. inf., III, 204*. Discipuli Confessario nomen tradant in schedula, *R. 9 Prof. cl. inf., III, 204*. Nihil litterariae exercitationis ob confessiones deperdatur, *R. 2 Prof. cl. inf., III, 208*. Confessarii plures et interdum extraordinarii externis Scholasticis assignentur, *Rat. St. R. 31 Prov., III, 164*.

Scholastici externi verbum Dei frequenter audiant. Multum iuvert si id singulis festis diebus fiat, *P. 4 c. 7 n. 2, II, 68*; *c. 16 n. 1, A, II, 81, 82*; et praeterea bis saltem singulis hebdomadis in quadragesima, *R. 3 Prof. cl. inf., III, 203*; *R. 3 ext. audit., III, 227*. Ut concionem audiant hortandi Scholastici superiorum classium, *R. 3 Prof. sup. Fac., III, 173*; nec ob Academiam aut Congregationem eam impediatur audire, *Rat. St. R. 23 Rect., III, 168*; *R. 2 Acad. Theol., III, 230*.

Magistri classium inferiorum piam cohortationem vel doctrinae explicationem singulis hebdomadis ad Discipulos habeant; earum materia, *R. 5 Prof. cl. inf., III, 203*. In classibus superioribus quando et de quibus rebus flet, *R. 3 Prof. sup. Fac., III, 172*. An praeter hebdomadarias Magistrorum alia habenda sit singulis vel alternis mensibus ad omnes classes, *Rat. St. R. 21 Rect., III, 168*.

Vide *Missa*; *Correctio*; *Doctrina christiana*.

De examine admittendorum et admissorum ad classes inferiores, *R. 9-26 Praef. St. inf., III, 196, 197*; *R. 37 Prof. cl. inf., III, 207*. Examinandi et ad idoneam classem mittendi; non tamen cogendi, *P. 4 c. 13 n. 4, E, II, 77, 78*. Novi Discipuli quomodo admittendi, *R. 9-11 Praef. St. inf., III, 196*. Qui a Societate defecerunt, admit-

Confessio,
Communio.

Concio.

Exhortatio.

Admissio
ad scholas.

Scholastici
externi.
Educatio in
virtutibus.

tendi in scholis Societatis, nisi ex hoc grave scandalum, iudicio Provincialis, sequatur, *C. 1 d. 119, can. 18, II, 188, 526.*

Scholasticorum
curs habenda.

Inscribendi in matricula, si velint, *P. 4 c. 17 n. 3, D, II, 88, 84.* Suus cuique locus in schola assignandus, et privati tempus studii distribuendum, *R. 29, 30 Praef. St. inf., III, 197, 198.* Parce e scholis, etiam a Praefecto, evocandi, *R. 47 Praef. St. inf., III, 199; R. 44 Prof. cl. inf., III, 208.* Eorum opera non utendum ad scribendum etc., *R. 44 Praef. St. inf., III, 199; R. 49 Prof. cl. inf., III, 209.* Nulli sumptus ab iis pro schola admittendi, *R. 49, III, 209.* Vide *Praemia; Studia.*

Dimissio.

Qui peccant et plagas recusant, cogantur, aut, consulto Rectore, eiiciantur, *R. 39 Praef. St. inf., III, 199.* Scandalosi et rebelles removendi a scholis, *P. 4 c. 16 n. 5, II, 82; R. 40 Praef. St. inf., III, 199; R. 11 Prof. cl. inf., III, 204; R. 7 ext. audit., III, 227;* immo quandoque civitate pellendi per Magistratus, vel in carcerem conliciendi. Semel dimissis non pateat reductus, inconsulto Rectore, *P. 4 c. 11, B, II, 75; c. 16 n. 5, D, II, 82; R. 41, 42 Praef. St. inf., III, 199.* Vide *Correctio Scholasticorum externorum.*

Scholastici
pauperes.

Nullus, quod ignobilis aut pauper sit, excludendus ab scholis Societatis, *R. 9 Praef. St. inf., III, 196;* etiam ut Convictores admitti possunt pauperes in nostris Collegiis; quales et quomodo, *P. 4 c. 3 B, II, 59.* Professores profectum uniuscuiusque e suis Scholasticis, pauperibus aequae ac divitibus, speciatim procuret, *P. 4 c. 6 n. 6, II, 64; c. 13 n. 3, II, 77; R. 20 Prof. sup. Fac., III, 175; R. 5 Prof. cl. inf., III, 209.* Vide *Pauperes.*

SCHOLIA in Constitutiones, Vide *Constitutiones.*

SCIENTIAE superiores, non in Collegiis, sed in Universitatibus tractari debent, *P. 4 c. 7, B, II, 69.* De praeparatione aliquorum pro publica facultate docendi Scientias Naturales, *C. 23 d. 22, II, 505.* De cultu exquisitiori nonnullorum in Scientiis Naturalibus, *d. 23, II, 505.* Vide *Facultates.* Quaestiones de scientia media, et aliae huiusmodi, quae in scholis nostris disputari consueverunt, non sunt inutiles, *C. 21 d. 13, II, 479.*

Scientiae ut lingua russiaca traderentur in Alba Russia, decretum, *C. Poloc. 4 d. 5, II, 459.*

SCOPUS, Vide *Finis.*

SCOTIA. Pro hac vice, in electione Deputatorum ad postulata, Scoti ad gallicanam nationem censeantur pertinere, *C. 5 d. 1, II, 262.*

Formula
scribendi.

SCRIBERE. Formula scribendi, *P. 8 c. 1 n. 9, L, M, N, II, 115, 117, 118.* Deputatio ad novam scribendi Formulam conficiendam, *C. 2 d. 16, II, 198.* Haec committitur Definitoribus, *d. 31, II, 202.* Formula immutata. De quibus, quomodo, quando scribendum statuatur Generalis, *d. 54, can. 28, II, 205, 534.* Fiat Deputatio, quae rationem conscribendi Litteras Annuas examinet et emen-

det, *C. 3 d. 7, II, 220.* Formulae scribendi emendatio ad Generalem reiecta, *d. 33, II, 226.* Habetur Formula, *III, 41-45.* Servanda, *R. 16 Praep., III, 99; R. 15 Rect., III, 109.* Vide *Epistolae; Stilus; Memoriale; Consultores.*

Quomodo scribendum in schola, *P. 4 c. 6, I, II, 67;* scriptorum fiat summa et index, *P. 4 c. 6 n. 16, O, II, 66, 68.* Quaedam in compendium redigenda, *P. 4 c. 8, B, D, F, G, II, 70, 71.* Vide *Annotare.* Pecunia ne conquiratur a consanguineis vel amicis ad conscribendas lectiones, *Instr. 1 n. 6, III, 348.*

Quae scribenda tempore Exercitiorum, Vide *Lumen.*

SCRIPTA an danda dimissis, Vide *Dimittere*

SCRIPTIONES Nostrorum, quae publice recitantur, in codicem referendae, *Rat. St. R. 16 Rect., III, 167; R. 11 Praef. bibl., III, 146.* De scriptionibus Discipulorum afferendis, corrigendis, earum argumento etc., *R. 20-23, 30 Prof. cl. inf., III, 205, 206; R. 4, 9-11 Prof. Rhet., III, 210, 211; R. 6 Prof. Hum., III, 215; R. 6 Prof. sup. Gram., III, 217; R. 7 Prof. med., III, 220; R. 7 Prof. inf., III, 222.* Vide *Compositiones.*

SCRIPTORES. Professus vivere posset in Collegio, si cum expressa facultate Generalis scribendi gratia per tempus aliquod se eo reciperet, *P. 6 c. 2, C, II, 97.* De Collegiis Scriptorum, *C. 24 d. 19, II, 519.* Vide *Libri § Scriptio.*

Bibliotheca Scriptorum, Vide *Bibliotheca.*

Scriptor in Collegiis teneri potest pro Nostris, *P. 4 c. 10, H, II, 74.* Scriptores Secretariae romanae contributionibus Provincialium ali non probat Congregatio, *C. 4 d. 18, II, 251.*

S. SCRIPTURA diligenter per idoneos admodum Praeceptores pertractanda, *P. 4 c. 12 n. 1, II, 76.* Potest addisci una cum Theologia scholastica, vel post eam, *P. 4 c. 6 n. 4, II, 64.* Biennio saltem audienda, *C. 7 d. 33 n. 7, II, 329.* Auditores et tempus, *Rat. St. R. 6 Prov., III, 259.* Eius studium luculentius promovendum, pro cuiusque Provinciae moribus. Selecti Magistri praeficiendi; exercitationes scholasticae in Sacris Litteris fovendae, *C. 13 d. 15, II, 408; Rat. St. R. 5 Prov., III, 158.* Professor Theologiae absteineat a quaestionibus S. Scripturae propriis, *R. 9 § 1 Prof. Theol., III, 179.* Lectioni S. Scripturae ac Patrum praecipue incumbant Concionatores, *P. 4 c. 8, B, II, 70; R. 4 Conc., III, 17.* Regulae Professoris S. Scripturae, *III, 175, 177.* Vide *Praelectiones.*

Si linguarum studio Nostri vacant, inter caetera, ad quae discentium intentio feratur, illud sit ut versionem ab Ecclesia approbatam defendant, *P. 4 c. 6 n. 5, II, 64; C. 1 d. 27, II, 163.* Praecipuum munus Professoris S. Scripturae sit vulgatam defendere, *R. 2 Prof. S. Script., III, 175;* item Professoris linguae hebraeae, *R. 2*

Scribere
in schola.

Scriptores,
seu auctores.

Scriptores, seu
amanuenses.

Studium,
professio.

Versio
vulgata.

Prof. ling. hebr., III, 177. Aliae versiones quatenus adhibendae vel confutandae; de 70 Interpretibus semper honorifice loquendum, *Rat. St. R. 7 Prov.*, III, 159; *R. 5 Prof. S. Script.*, III, 175.

SCRIPTURAE, quae in archivis asservantur, qua cautela communicandae. Triennales Romam mittendae, *R. 24, 25 Soc. Prov.*, III, 98. De iis asservandis, Vide *Archivium*.

SCRUPULI, *Industr. c. 18*, III, 439, 440. Regulae de scrupulis dignoscendis, *Ex. Sp.*, III, 497, 498; non est cur dentur iis, qui scrupulis non agitantur, *Direct. c. 38 n. 2*, III, 549. De confessione generali ad tollendos scrupulos, *c. 16 n. 3*, III, 527. Vide *Difficultates*.

SCRUTINIA, Vide *Congregatio generalis* § Qualis et § Compromissarii; *Congregatio provincialis* § Scrutinia.

SECRETARIA. Secretariae romanae scriptores contributionibus Provinciarum ali non probat *Congregatio, C. 4 d. 18*, II, 251.

SECRETARIUS Societatis eligitur a Generali, *P. 9 c. 3 n. 16*, II, 132; a Generali solo, non ut Assistentes, *C. 8 act. 35*; ut per eum et alios possit Generalis rebus universalibus et sui officii propriis bene et suaviter satisfacere, *P. 9 c. 6 n. 7*, II, 139. Qualis esse debeat Secretarius, quale eius munus, *n. 8, 9, E*, II, 139, 141. Eius Regulae recognoscendae, imprimendae, *C. 7 d. 30, 104*, II, 327, 343. Habentur, III, 56-62. Ipsi tantum communicantur litterae soli scriptae, *Instr. 9 n. 9*, III, 359. Praestat distingui ab Assistentibus, sed potest non distingui, *C. 1 d. 89, can. 39*, II, 176, 528. Potest esse Admonitor Generalis, *d. 81 II, 174*; *C. 2 d. 22*, II, 200. Potest non esse Professor, *C. 4 d. 11, can. 15*, II, 250, 543. Eius litterae et aliorum ad ipsum nec aperiendae nec retinendae nisi a Generali, *C. 14 d. 13*, II, 416. Mortuo quae suffragia faciendae, *C. 9 d. 21, can. 23*, II, 365, 562.

De suffragii iure Secretarii Societatis in Congregatione generali, *Form. Congr. gen. n. 5, 60, 89*, II, 578, 592, 597. Sive sit Professor sive non, admittatur post Generalis electionem cum iure suffragii ad omnia, praeterquam ad electionem Assistentium. Informationes pro Generali, Assistentibus et Admonitore eligendis, in quadriduo ab eo, sicut ab aliis, capi possunt, *C. 4 d. 11, can. 15*, II, 250, 543. Admittitur ante electionem, si agatur de negotiis ad eam non pertinentibus, *C. 8 act. 8-10*; *C. 12 d. 1*, II, 388; *C. 14 act. 3*. Admittitur ad electionem Admonitoris Generalis, *C. 4 d. 11, can. 15*, II, 250, 543; et Secretarii Congregationis et Deputatorum, *C. 13 d. 2*, II, 405. Ex permissione Congregationis interfuit electioni Assistentis, sed suffragium non tulit, *C. 11 d. 28*, II, 385. Secretarius Societatis, si eligitur Assistens, non vocandus nisi post caeterorum ele-

ctionem, *C. 14 d. 3*, II, 412; *C. 18 d. 4*, II, 439. Non habet suffragium passivum in electione Secretarii Congregationis et Sociorum, atque etiam Deputatorum, *C. 13 d. 5*, II, 405.

De iure suffragii Secretarii Societatis in Congregatione provinciali, *Form. Congr. prov. n. 8, 15*, II, 601, 604. Si sit Professor 4 votorum, admittendus in Congregatione provinciali cum suffragio activo et passivo, quocumque in casu illa cogatur, *C. 4 d. 11, can. 15*, II, 250, 543; si ratione numeri non haberet in ea locum, admittendus supra numerum, *C. 6 d. 25 n. 12*, II, 299. In electione mittendorum ad Congregationem generalem habet in sua Provincia vocem passivam, si ex alia Provincia assumptus, *C. 14 d. 16*, II, 416; clarius explicatur ius suffragii Secretarii Societatis in Congregatione provinciali, *C. 18 d. 14 n. 2*, II, 442. Vide *Congregatio Provinciae romanae*.

Secretarius Societatis a Congregatione Procuratorum excluditur, nisi ad eam electus fuerit in Congregatione provinciali, *C. 4 d. 11, can. 15*, II, 250, 543; sed ab eo petenda informatio, *Form. Congr. Proc. n. 6*, II, 617.

Non habet suffragium in dissolvendis Collegiis et Domibus, sed decretum ut habeat, *C. 4 d. 23, 27, can. 4*, II, 252, 253, 541.

Adstat cum Assistentes, extra Congregationem electi, iuramentum praestant, *C. 6 d. 27 n. 2*, II, 301; *Form. Congr. gen. n. 85*, II, 597.

Electio Secretarii electionis in Congregatione generali et Assistentis electionis, *P. 8 c. 6 n. 6, D*, II, 124, 125. Eliguntur in quadriduo ad plura suffragia, ex numero Electorum; prius Secretarias, deinde Assistens; unde in sedendo et in aliis, ad Congregationem pertinentibus, Secretarium praecedere oportet, *C. 1 d. 14 ante elect.*, II, 157; *C. 2 d. 22 ante elect.*, II, 191; *Form. Congr. gen. n. 10, 26*, II, 579, 583. Secretarius eligendus ante, Assistens vero intra quadriduum, *C. 3 d. 2 ante elect.*, II, 216. Quid, si in eorum electione sit paritas suffragiorum, *C. 10 d. 7*, II, 374; *C. 18 d. 11 n. 1, 3*, II, 441. Eorum iuramentum et officium, *C. 1 d. 15-17 ante elect.*, II, 157, 158. Secretarius subserviet, non solum electioni, sed et congregationibus et actis, si quae fient, ante electionem, *C. 2 d. 80*, II, 210; *C. 3 d. 2 ante elect.*, II, 216. Eligi potest Deputatus ad detrimenta, et tunc, non modo ut Secretarius ad excipiendae quae deliberantur, sed etiam cum iure ferendi suffragii intererit, *C. 22 d. 1*, II, 484. Digerit in ordinem proposita Deputatis, *Form. n. 17*, II, 580. Ipse et eius Assistens sedent ad mensam cum Vicario, *n. 38*, II, 584; iurant de suffragiis fideliter publicandis, *n. 45*, II, 586. Ea miscet Secretarius et educit ex urna, *n. 47*, II, 586; nudo capite stare iussus, *C. 1 d. 16 ante elect.*, II, 158; sed hoc non probatur, *C. 2 d. 24 ante*

Ius suffragii
in Congregatione
provinciali;

in Congregatione
Procuratorum;

in dissolutione
Collegiorum.

Adstat iuramento
Assistentium.

Secretarius
et Assistens
electionis
in Congregatione
generali.

Secretarius
Praepositi
Generalis, sive
Societatis.

Ius suffragii
in Congregatione
generali.

elect., II, 192. Format decretum electionis, et subscribit quando Vicarius eligitur, n. 50, II, 587. Monet Inclusores de electo Generali, et suffragia in loco ipso mox comburit, n. 52, II, 588. Vide *Suffragia videnda*; et *comburenda*. Secretarius post electionem potest confirmari, C. 2 d. 80, II, 210.

Electiones
peractae.

Electiones Secretarii et Assistantis electionis peractae, C. 1 d. 14 ante elect., II, 157; C. 3 d. 2 ante elect., II, 216; C. 15 d. 1, II, 422; C. 16 d. 1, II, 425, 426; C. 17 d. 1, II, 433; C. 18 d. 1, II, 438; C. 19 d. 1, II, 446; C. Poloc. 1 d. 1, 2, II, 451; C. Poloc. 2 d. 1, 3, II, 453, 454; C. Poloc. 3 d. 1, 2, II, 456; C. Poloc. 4 d. 1, II, 459; C. Poloc. 5 d. 2, II, 463; C. 20 d. 1, II, 467; C. 21 d. 1, II, 476; C. 22 d. 1, II, 483, 484; C. 23 d. 1 n. 5, d. 6 n. 4, II, 497, 498; C. 24 d. 1, 2, II, 513, 514.

Secretarius
Congregationis
generalis
et duo eius
Socii.

De Secretario Congregationis generalis et duobus Sociis, *Form. Congr. gen.* n. 61, 62, 74, II, 592, 595. Post electionem Generalis, Secretarium electionis confirmabit Congregatio, vel alium eliget. Horum officium terminabit finis electionis et Congregationis, C. 2 d. 80, II, 210. Duo item Patres eligendi ad suffragia numeranda et conficienda decreta cum Secretario, d. 81, II, 210. Secretarius curet, si opus est, plura exempla fieri sententiarum, P. 8 c. 7, B, II, 127. Vide *Suffragia videnda*.

Electiones Secretarii Congregationis et Sociorum peractae, C. 12 d. 4, II, 388; C. 14 d. 1, II, 412; C. 15 d. 3, II, 422; C. 16 d. 4, II, 426; C. 17 d. 3, II, 433; C. 18 d. 3, II, 439; C. 19 d. 3, II, 447; C. Poloc. 1 d. 4, II, 452; C. Poloc. 2 d. 5, II, 454; C. Poloc. 3 d. 4, II, 457; C. Poloc. 4 d. 3, II, 459; C. Poloc. 5 d. 1, II, 463; C. 20 d. 3, II, 468; C. 21 d. 3, II, 477; C. 22 d. 6, II, 485; C. 23 d. 7, II, 499; C. 24 d. 4, II, 514.

Secretarius
Congregationis
provincialis
et eius Socius.

De Secretario Congregationis provincialis et eius Socio, *Form. Congr. prov.* n. 18, 19, 47, 49, 50, II, 605, 606, 614, 615. Munus Secretarii, C. 6 d. 26 n. 2, II, 300. Quid faciendum, si in prima suffragatione ad Secretarium eligendum duae aequales suffragiorum numerum obtinuerint, definit tunc ipsa Congregatio, C. 23 d. 38 n. 2, II, 509. Potest, si sit Professus 4 votorum, eligi Deputatus ad secernenda postulata. Non debet in consultationibus a Pro Secretario suppleri, neque huic afferri possunt postulata, C. 24 d. 12, II, 517. Quomodo supplendus in Congregatione, si sit impeditus, C. 13 d. 23, II, 411. Vide *Acta Congregationum provincialium*; *Suffragia videnda*, et *comburenda*.

Secretarius
Universitatis.

Secretarius Universitatis ex Societate esse debet; quod eius officium, P. 4 c. 17 n. 3, II, 83.

Commendatur.

SECRETUM maxime commendatum, R. 24, 25 Assist., III, 54; R. 5 Admon. Gen., III, 55;

R. 3 et c. 4 Secr. Soc., III, 56, 60; R. 16 Substit., III, 64; R. 11 Revis., III, 67; R. 5, 6 Soc. Prov., III, 89; R. 9 Cons., III, 137; R. 4 Admon., III, 138.

Inquirendi et puniendi evulgantes ea, quae in consultationibus, Congregationibus, examinibus aut informationibus peracta sunt, C. 7 d. 23, can. 16, II, 325, 554; C. 10 d. 6, II, 373.

In Congregationibus secretum in informationibus graviter praescriptum, sed non sub praecepto, C. 1 d. 6 c. 5 § 6 ante elect., II, 153; C. 6 d. 23, II, 298; *Form. Congr. gen.* n. 34, II, 584; *Form. Congr. prov.* n. 25, II, 607; *Form. Congr. Proc.* n. 7, II, 617. Deputati ad detrimenta ex praecepto ad quodnam secretum teneantur, C. 5 d. 3, II, 263; item quicumque admittantur ad Deputationem, C. 14 d. 11, II, 415; *Form. Congr. gen.* n. 15, II, 580. Procuratores non temere manifestent quodnam suffragium dederint in Congregatione Procuratorum, C. 6 d. 26 n. 4, II, 301; *Form. Congr. Proc.*, II, 617; idem servandum in Congregatione provinciali, C. 6 d. 35 n. 11, II, 307; *Form. n.* 27, II, 608. In Congregatione provinciali potest Provincialis imponere praeceptum secreti, si opus sit, C. 6 d. 25 n. 8, II, 299; *Form. n.* 2, II, 598. Silentii praeceptum de futura Vicarii electione impositum, C. 11 d. 1, II, 377; C. 23 d. 1, II, 496.

Examinatores iuramento tenentur ad non revelanda suffragia; C. 7 d. 33 n. 4, II, 329; C. 10 d. 6, II, 373; *Rat. St. R.* 19 § 12-14 Prov., III, 162; *Ord. Gen.* c. 18 p. 3 n. 2, 5, III, 302, 303. Examina Philosophorum et Theologorum secretis fiant suffragiis, *Rat. St. R.* 19 § 7 Prov., III, 161. Servandum etiam secretum ab Examinatoribus eorum, qui ingredi petunt in Societatem, *Exa.* c. 3 n. 1, II, 6; R. 18 Mag. Nov., III, 123.

Servetur secretum ab Informatoribus de aptis ad gubernandum, *Ord. Gen.* c. 17 p. 1 n. 5, p. 3 n. 5, III, 296, 297; et de promovendis ad gradus, c. 18 p. 1 n. 12, III, 301. Vide *Informationes*.

De secreto servando in denuntiatione paterna, C. 6 d. 33, II, 304, 305; et circa audita in ratione conscientiae, C. 12 d. 15, II, 391; C. 23 d. 34, II, 508. Vide *Manifestatio*; *Ratio conscientiae*; *Sigillum sacramentale*.

SEDE VACANTE durant facultates ab Episcopis concessae, *Comp. priv.*, I, 655.

SEDERE in Congregatione, Vide *Congregatio* § Ordo sedendi. Sedere ad Mensam, Vide *Mensa*. In Universitatibus Societatis, an certum sedendi locum accipient qui ad gradus promoventur, P. 4 c. 6 n. 17, II, 66; c. 15 n. 4, II, 80. Locorum assignatio in scholis, R. 29 Praef. St. inf., III, 197.

SEMINARIA. Collegia nostra instituta sunt ut sint velut quoddam Seminarium Societatis, *Bul.*, I, 25; P. 10 n. 4, II, 143. Curandum ut saltem unum fiat Seminarium Societatis perfectum in

Puniendi
violatores.

Servandum
in Congrega-
tionibus;

in examinibus;

in informatio-
nibus.

Seminaria
Nostrorum.

Seminaria

qualibet Provincia ad formandos Professores et alios Operarios in Humanioribus Litteris, Philosophia et Theologia, ut toti Provinciae sufficiant, *C. 2 d. 9, can. 5, II, 196, 581*. Scholastici Societatis aluntur in Collegiis vel horum contributionibus, *C. 6 d. 18, can. 6, II, 295, 550*. Quinam et quibus in rebus in Seminariis Societatis instituendi, *P. 4 Prooe., II, 54*. Exemptio Seminariorum, quae sub cura Societatis sunt, a visitatione, correctione et iurisdictione Episcoporum et a iure Parochorum, *Comp. priv., I, 578*. Vide *Collegia; Rectores*.

Collegium
romanum et
alia Seminariorum
adiuvanda.

Concessum ad tempus Generali a Congregatione ut, cum quis in Collegio romano vel aliis Seminariis Provinciarum ad Societatem admittitur, possit dispensare ut eius bona, quae in alia Provincia fuerint, applicentur illi Seminario, *C. 3 post d. 48, II, 229*; prorogata dispensatio, *C. 4 post d. 67, II, 262*; iterum concessum ut pecunia extrahatur extra Provinciam, sed intra quaelibet regna, *C. 6 d. 8, II, 291*. Curandum ut Seminariorum non ruant in peius; quomodo iuvanda, *C. 8 d. 60 n. 3, II, 359*. Vide *Bona privatorum* § Distributio; *Inopia*.

De arca Seminariorum, *C. 23 d. 33, II, 507*.

Seminaria
Clericorum.

Seminaria Clericorum non admittenda a Societate, nisi forte ex dispensatione Generalis. Tunc Praeceptores speciales ne illis dentur, *C. 2 d. 18, can. 13, II, 198, 582*; *C. 12 d. 25, II, 395*. In Gallia admittenda iudicio Generalis, et qua ratione, *C. 12 d. 26, II, 395*.

SENESES vel infirmi Professi in Collegiis habitare possunt, *Bul., I, 30*; *Comp. priv., I, 650*. Seniorum familiaritatem et patrocinia non capient Scholastici, *Instr. 7 n. 3, II, 355*. Vide *Aedificatio*; *Antiquiores*.

SENSUS. Sensuum portae diligentissime custodiendae; fructus, *P. 3 c. 1 n. 4, II, 43*; *R. 29 Sum., III, 6*. Officia, a quibus sensus magis abhorret, promptius suscipienda, *Exa. c. 4 n. 28, II, 13*; *R. 13 Sum., III, 5*. Perfecte obediendum, licet secundum sensualitatem repugnantia iubeantur, *P. 3 c. 1 n. 23, II, 47*; *R. 31 Sum., III, 6*. De inclinatione ad sensualitates, *Industr. c. 8, III, 415*. In vita communi vitanda exquisitiora, *C. 22 d. 25, II, 489*. Regulae modestiae, *III, 13, 14*. Vide *Abnegatio*; *Poenitentiae*.

De applicatione sensuum, *Direct. c. 20, III, 581*.

SEPARATIO Iuniorum, Vide *Iuniores*.

SEPTEMBER. Dies 27 celebranda, *C. 7 d. 54, can. 1, II, 388, 552*; *Catal. Miss. et orat. n. 3, III, 36*.

Sepultura
Nostrorum.

SEPULTURA. Cum quis ex Nostris moritur, eius corpus praeparetur et teneatur uno die inhumatum, nisi odor urgeat, *P. 6 c. 4 n. 3, B, II, 102*; *R. 33 Praef. eccl., III, 148*; *R. 14 Infirm., III, 150*. Quo habitu sepeliendi Nostrorum, *C. 1 d. 109, can. 27, II, 182, 527*; *R. 34 Praef. eccl., III,*

148. De suffragiis dicendis, *Catal. Miss. et orat., III, 35*. Vide *Exsequiae*; *Cantus*.

Quinam praeter Nostros et quomodo in ecclesiis Societatis sepeliendi, *C. 1 d. 121, can. 8, II, 184, 525*. Interdicitur omnibus ius sepeliendi in ecclesiis Societatis sine licentia Superioris, *Comp. priv., I, 656*. De assumptione habitus Societatis occasione sepulturae, *Ibid.* De titulis et insignibus in sepulcris; de cenotaphiis, *Ord. Gen. c. 1 n. 3, III, 255*. Vide *Exsequiae*; *Cantus*.

SERVIRE. Facienti Exercitia inserviens, qualis sit et quid praestet, *Direct. c. 4 n. 3, 4, III, 512*. Ministrare Missae, Vide *Missae* § Ministratio. Cum aliquid in mensa cuiquam deest, is, qui illi assidet, admoneat eum qui ministrat, *R. 35 Com., III, 12*.

SERVITUDO legitima est impedimentum essentiale ad Societatem, Vide *Impedimenta*.

SESSIONES. In Congregatione generali et provinciali initio et in fine sessionum brevis aliqua oratio dicenda, *C. 6 d. 39 n. 9, II, 307*; *C. 7 d. 79, II, 337*; *Form. Congr. gen. n. 59, II, 592*; *Form. Congr. prov. n. 16, II, 605*.

SEVERITAS a Superiore iungenda cum benignitate, *P. 9 c. 2 n. 4, II, 129*. Vide *Superiores* § Gubernatio; *Poenitentiae imponendae*.

SICILIA. Societatis in regno utriusque Siciliae restitutio, *Bul., I, 335, 338*. Agendae gratiae Pio VII, Societatis restauratori, et Regi ac Reginae utriusque Siciliae ob restitutas Societati sedes et summa in Nostros beneficia, *C. Poloc. 5 d. 6, II, 465*. Admissus in Congregatione Substitutus pro Provinciali Provinciae utriusque Siciliae, *C. Poloc. 5 d. 1, II, 468*. Unus e Substitutis Provinciae siculae ad Congregationem vocatus, *C. 23 d. 4, II, 497*.

SIGILLUM. Notitia per confessionem habita uti licere, nisi forte de poenitentis licentia, non doceant Nostrorum, *Ord. Gen. c. 2 n. 14, III, 260*; *c. 5 n. 6, III, 272*; *Instr. 5, III, 352*. Cautela a Confessario adhibenda, cum a Superiore petit licentiam a reservatis absolventi, *Ord. Gen. c. 6 n. 3, III, 278*. Vide *Ratio conscientiae*.

Sigillum ad litteras nemo habeat sine facultate Provincialis; quinam illud habere soleant, *R. 35 Praep., III, 101*; *R. 35 Rect., III, 111*; *R. 18 Instruct., III, 120*; *R. 10 Cons., III, 138*; *R. 8 Admon., III, 139*. De sigillo Rectoris et Universitatis, *P. 4 c. 17 n. 3, II, 88*.

SIGNARE, SIGNUM. De signo crucis, Vide *Cruces*. Signum mali spiritus, *Direct. c. 28 n. 6, III, 539*; bonae electionis, *c. 31 n. 1, III, 543*; *c. 32 n. 1, III, 544*; divinae voluntatis, *c. 27 n. 7, III, 538*. De dando signo per campanam, Vide *Campana*. Propria nomina signent egredientes Domo, *R. 46 Com., III, 12*. In libris nullum signum faciendum, *P. 4 c. 6, G, II, 67*; *R. 8 Com., III, 10*. Morbi leviores signa gravioris, *Industr. c. 7 n. 1, III, 414*.

Externorum.

Sigillum
sacramentale.

Sigillum
ad litteras.

SILENTIUM. In eo pax et vera humilitas exhibenda, *P. 3 c. 1 n. 4, II, 48; R. 29 Sum., III, 6.* Quomodo observandum, et ubi praesertim, *R. 26 Com., III, 11; Ord. Gen. c. 4 n. 21, III, 270; Instr. 13 c. 3 n. 1-3, III, 370.* Demissa voce loquendum, *R. 28 Com., III, 11.* Curet Subminister ne Nostri per Domum vel Collegium intempestive colloquantur, *R. 4 Submin., III, 147.* Fructus silentii, damna loquacitatis; flant de hac re efficaces exhortationes, *Instr. de sp. c. 3 n. 9, III, 331.* De silentio in loco electionis, *P. 8 c. 6, C, II, 125; Form. Congr. gen. n. 40, II, 585.* Non loquendum cum externis sine facultate, *R. 36 Com., III, 12; nec cum iis, qui in prima probatione sunt, P. 1 c. 4 n. 4, A, II, 33, 34; R. 27 Com., III, 11.* Vide *Recreatio; Secretum; Novitii.*

SINAE. Missionis sinensis Procurator per dispensationem admissus ad Congregationem generalem, *C. 7 d. 1, II, 315.* An a Rege Sinarum petenda Evangelii promulgandi facultas. Hortatio ad Patres Missionis, *d. 86, II, 340.* Vide *Missiones.*

SINGULARITAS. Ultra charitatis et religiosae aedificationis limites exemptiones Concionatoribus et Operariis non concedantur, *C. 22 d. 44 n. 5, II, 495; Ord. Gen. c. 1 n. 15, III, 258; Instr. 2 n. 9, III, 345.* Vide *Curiosa; Superflua; Uniformitas; Vita communis.*

Singulare non est ieiunare, aliis non ieiunantibus, *C. 1 d. 96, II, 177; nec contra vitam communem quid peculiare dare aegrotantibus, senibus etc., qui eo opus habeant, Vide Victus.* Ad singularitates vitandas et superflua, subditorum necessitatibus paterne prospiciant Superiores, Vide *Superiores § Paterna sollicitudo.*

SOCIETAS Iesu insignitur nomine Iesu, et hoc retinendum, *Bul., I, 4, 23, 122, 262...; Comp. priv., I, 657; Exa. c. 1 n. 1, II, 1.*

Primi decem Patres Spiritu Sancto, ut pie creditur, afflati, in unum convenerunt; eorum nomina, *Bul., I, 3, 7, 22.* A Deo inchoata est Societas, et ideo non mediis humanis, sed divinis, conservanda. Sustentatur a divina Sapientia et Bonitate, et interna charitatis lege, et Constitutionibus, *Prooe. Const., II, 25; P. 10 n. 1, 12, II, 142, 145; R. 1 Sum., III, 3.* Deus totius Societatis ideam communicavit B. P. Ignatio, *Direct. Prooe. n. 3, III, 505; qui est eiusdem Institutor, Bul., I, 87, 149, 158.* Sub B. Virginis tutela posita est, *Bul., I, 284.* Societas Iesu SS. Cordibus Iesu et Mariae devota, Vide *Iesus; Maria.*

Vocatur minima, *Exa. c. 1 n. 1, II, 1; Prooe. Const. § 1, II, 25; P. 7 c. 4 n. 3, II, 111; R. 1 Sum., III, 3.* Eius professio est minima, *P. 4 c. 1 n. 6, II, 55; humilis et summissa, P. 10 n. 6, II, 143.* Societas et universi illius Socii et personae ac bona ab omni superioritate, iurisdictione, correctione Ordinariorum exempta est et libera, ac sub immediata Summi Pontificis protectione

posita, *Bul., I, 6, 16, 27, 96, 336, 338, 340.* Vide *Obedientia.* Liberata a quavis visitatione, causarum denuntiatione et Religiosarum personarum cura, et a tributis, *Bul., I, 17.* Exempta a choro, Vide *Chorus.* Societatis corpus, membra, ordo, gradus, *Bul., I, 87-90.* Vide *Gradus; Ministeria; Capitulum; Probatio; Vestitus etc.*

Finis Societatis est propria ac proximorum perfectio; modus; media, *Bul., I, 4, 23; Exa. c. 1 n. 2, II, 1; P. 1 c. 2 n. 8, II, 29; c. 3 n. 1, II, 30; P. 3 c. 1 n. 9, II, 44; P. 4 Prooe., A, II, 53, 54; c. 12 n. 1, II, 76; P. 6 c. 3 n. 4, II, 99; P. 7 c. 1 n. 1, II, 103; P. 10 n. 2, II, 142; R. 2-4 Sum., III, 3; R. 1 Miss., III, 19.* Vide *Collegia; Ministeria; Studia.*

Approbatio Instituti, *Comp. priv., I, 623; Exa. c. 1 n. 1, II, 1.* Formula Instituti. Prima approbatio et commendatio cum restrictione ad 60 personas, *Bul., I, 3...* Facultas admittendi quosvis idoneos, et Constitutiones condendi, *Bul., I, 7; admittendi Coadiutores spirituales et temporales; sed concessum ut tantum 20 Coadiutoribus possent facultates Professorum concedi. Constitutum ut professio solummodo Romae fieret, Bul., I, 11.* Regimen et ministeria declarantur. Concessum ut professio ubique fieri possit. Coadiutores admitti possunt sine certo numero, *Bul., I, 13...* Formula Instituti magis explicata. Collegia Scholasticorum approbantur, qui, ut Coadiutores, vota emittant simplicia, *Bul., I, 22...* Institutum declaratur pium a Concilio Tridentino et Greg. XIII, *Bul., I, 87.* Societas declarata mendicans, cum privilegiis Ordinum mendicantium, *Bul., I, 46; Comp. priv., I, 657.* In Litteris Apostolicis Iulii III de Instituto, nihil immutandum, *C. 1 d. 101, II, 179.* Indulgentiae in commemoratione approbatæ et restitutæ Societatis, *Bul., I, 442; Comp. priv., I, 603.*

Approbatio Societatis, *Comp. priv., I, 623; Exa. c. 1 n. 1, II, 1.* Institutum, Constitutiones, privilegia a Greg. XIII confirmantur, *Bul., I, 87, 90; a Greg. XIV, Paulo V et Clem. XIII Institutum, Constitutiones, Decreta, privilegia, etiam per communicationem concessa, Bul., I, 118, 131, 309.* Post restitutam Societatem, nova a Pio VII approbatio, secundum Regulam S. Ignatii a Paulo III approbatam et confirmatam, *Bul., I, 337.* A Leone XIII omnes Litterae Apostolicae, quae respiciunt erectionem, institutionem et confirmationem Societatis, confirmantur, *Bul., I, 452.* Omnes Constitutiones, Decreta Congregationum, Regulae, Formulae, Ordinationes Generalium et quidquid ad legislationem Societatis pertinet, antiquum robur obtineant, *C. 20 d. 6, II, 468.*

Suppressio Societatis, *Bul., I, 313-328.*

Societatis in imperio russiaco approbatio et confirmatio, *Bul., I, 332; restitutio in utriusque Siciliae, regno, Bul., I, 335; in universo orbe,*

Finis.

Approbatio.
Formula
Instituti.

Confirmatio.

Suppressio.
Restitutio.

Societas

Nomen.

Institutio.

Attributa.

Bul., I, 337; iuventutis instituendae gratia potissimum restituta, *Bul.*, I, 345. Indulgentiae in commemoratione approbationis et restitutionis, *Bul.*, I, 442; *Comp. priv.*, I, 603.

Persecutiones.

Societatis exordia impugnata, ut et aliorum Ordinum, *Bul.*, I, 94. Graves persecutiones propter iustitiam perpessa est, *Bul.*, I, 453; contra malevolorum calumnias a Clemente XIII defenditur, *Bul.*, I, 310. Concionatores nostri ne tacite quidem reprehendant Societatem, *P. 3 c. 1, S.*, II, 50; *R. 13 Conc.*, III, 17. Si Concionatores aliquid pro se aut Societate cogantur respondere, ea modestia satisfaciant, ut causam Christi, non suam, agere videantur, *R. 18 Conc.*, III, 18. Vide *Per turbatores; Stilus*.

Conservatio, augmentum.

De modo, quo conservari et augeri totum corpus Societatis in suo bono statu possit, *P. 10, II*, 142-145. Conservanda per gratiam Dei, in quo solo spes constituenda. Ad hoc singulis hebdomadis, mensibus et annis orationes et Missae offerendae, *Ibid. n. 1, 12, II*, 142, 145; *Const. Prooe. n. 1, II*, 25; *P. 9 c. 6, A*, II, 141. Adhibenda etiam media naturalia, quae in proximorum utilitatem instrumentum disponunt; quae addiscenda et exercenda ad solum Dei obsequium, *P. 1 n. 3, II*, 143. Quanam sint haec media et quomodo adhibenda, *n. 2-13, II*, 142-145: virtutes, *n. 2*; doctrina, *n. 3*; Collegia, *n. 4*; paupertas, *n. 5*; fuga ambitionis, *n. 6*; admissio aptorum, ineptorum dimissio, *n. 7*; optimi Superiores, *n. 8*; unio, *n. 9*; moderatio laborum animi et corporis, *n. 10*; amor Nostorum et externorum, *n. 11*; usus moderatus et prudens privilegiorum, *n. 12*; cura valetudinis; cognitio et observatio Constitutionum, *n. 13*. Curandum ut augeatur numero, *P. 2 c. 1 n. 1, II*, 35. Qui facultatem habet admittendi et Examinator habeant cognitionem rerum Societatis ac zelum boni progressus ipsius, *P. 1 c. 1 n. 4, II*, 27; *R. 1 Examin.*, III, 133. Spes Societatis in Domino maiori ex parte pendet ex prima institutione Novitiorum, *R. 2 Mag. Nov.*, III, 120. Vetitum est impedire aut vexare ingredi volentes, *Comp. priv.*, I, 657.

Vide *Constitutiones; Institutum; Substantia; Ministeria*.

Socius exeuntium qualis assignandus.

SOCIUS. Nullus Domo egrediatur, nisi cum quo socio Superiore visum fuerit, *P. 3 c. 1 n. 3, II*, 43; *R. 43 Com.*, III, 12. Cum fieri posset, conveniret unum solum Operarium non mitti, sed saltem duos; cur; quomodo consociandi, *P. 7 c. 2 F, § 7, II*, 109; *P. 8 c. 1 n. 3, C, II*, 114, 115. Socius sit conveniens, et cum delectu et cura assignandus, et talis, ut uterque alterius opera magis proficere possit, *P. 4 c. 4, F, II*, 62; *R. 84 Praep.*, III, 105; *R. 82 Rect.*, III, 115; *Instr. 15 c. 2 n. 2, II*, 376. Facile a Superiore dandus, cum ad iuvandum proximum petitur, *Instr. 4 n. 4, III*, 351. Iuniores nostri sint minimum

terni cum foras eundum sit, *Ord. Gen. c. 13 n. 8, III*, 288. Novitii non sunt, ut plurimum, assignandi in socios Nostros, qui adeunt domos saecularium, *R. 53 Mag. Nov.*, III, 127. Quae de socio exeuntium statuta sunt, omni accuratione observentur; et, si quid contra ea peccari contingerit, omnino corrigatur, *C. 6 d. 43, II*, 313; *C. 22 d. 44 n. 3, II*, 495.

Quando quis a Superiore mittitur ad confessiones feminarum, vel alia de causa eas adierit, socius sit ubi videre eos, sed non quae secreta esse oportet audire possit. Quod si loci dispositio id non patitur, curandum ne ostium sit clausum nec locus obscurus, *R. 18 Sac.*, III, 15. Extenditur ad omnes visitantes mulieres. Testis habeatur in omni visitatione, etiam virorum; exceptiones. Obligatio socii significandi Superiori, si quid contra hanc regulam commissum sit, *R. 5 Coad.*, III, 25; *Ord. Gen. c. 4 n. 3, III*, 267. Publice docendi socii ut ad Superiorem referant de iis, quorum socii fuerunt; poena mulctandi, si non referant, *Instr. 3 n. 7, III*, 347; *Instr. 15 c. 2 n. 2, III*, 376, 377 n. 1. Monendi Sacerdotes et corrigendi, qui in hoc peccaverint. Etiam removendi a confessionibus feminarum. Quid, si locus, ubi infirma iacet, est angustus. Socii exeuntium non relinquuntur soli, ne otiosa colloquia cum aliis misceant, et ipsi sint sine teste, *Instr. 3 n. 7, III*, 347. Vide *Mulieres*.

Considerabit Superior num aliqui, quibus confidendum videatur, soli mitti possint; et si quae etiam quibusdam facultas generalis dari debeat, vel non, sed singillatim eam peti, quandocumque Domo egrediuntur, oporteat, *P. 3 c. 1, C, II*, 48; *C. 1 d. 57, II*, 169; *R. 84 Praep.*, III, 105; *R. 82 Rect.*, III, 115. Quinam Coadiutores sine socio incedere possint. Socii Procuratoris et Emptores, praeterquam in iis, quae sunt officii eorum propria, soli non eant; feminas vero nulli soli adire permittantur, *Instr. 8 n. 3, III*, 356. Vide *Exire; Iter; Mulieres*.

Socius Sacerdos Generali non est dandus, nisi ipso petente, *C. 8 d. 55, II*, 358.

Socius Sacerdos Provincialis non admittitur ad Congregationem provincialem ratione officii, *C. 12 d. 34, II*, 397. Eius Regulae conficiendae, *d. 56 n. 2, II*, 403; habentur, III, 89-93. Scribet ad Generalem quotannis de regimine Provincialis, *Ord. Gen. c. 1 n. 19, III*, 258; *Instr. de sp. c. 2 n. 3, III*, 330. Quanam Socio Provincialis committenda in visitatione Provinciae, *Instr. 21 n. 9, III*, 386. Potest Provincialis a reservatis absolvi a suo Socio, *C. 8 d. 25 n. 3, can. 8, II*, 351, 558; *R. 2 Soc. Prov.*, III, 89. Socii Provincialis absolvi possunt a reservatis a Superiore locali vel a Confessario ordinario Domus, *Ord. Gen. c. 6 n. 7, III*, 274. Socius Provincialis, a Generali designatus, est huius Admonitor, *R. 11 Prov.*, III,

Observanda socio exeuntium.

Num aliqui sine socio mittendi

Socius Generalis. Socii Provincialis.

Socius
Magistri Novitiorum.

75; R. 2 Soc. Prov., III, 89. Vide Consultationes; Archivium. Socius Coadiutor Provinciali non denegandus, C. 7 d. 29, can. 14, II, 327, 553.

Socii
Incluseris.

Socius Magistri Novitiorum a Provinciali designandus. Qualis esse debeat; eius munus, R. 1 Mag. Nov., III, 121; cui est subordinatus, R. 5, III, 121. Eius Regulae conficiendae, C. 12 d. 56 n. 2, II, 403; habentur, III, 131-133. Vide Novitii.

Socii
Secretarii
Congregationis;

Quatuor Socii Incluseris Electorum a Vicario designentur, C. 7 d. 64, II, 335; Form. Congr. gen. n. 14, 40, II, 579, 285.

Secretarii
electionis.

De duobus Sociis Secretarii Congregationis generalis, C. 2 d. 81, II, 210; Form. n. 61, II, 592. Vide Secretarius Congregationis.

Socii
Coadiutores.

De Socio seu Assistente electionis, Vide Secretarius electionis.

De Coadiutoribus, sociis Sacerdotum, Vide Coadiutores § De sociis Sacerdotum.

De socio Praefecti Academiae, R. 3 Acad. Theol., III, 230; R. 4 Praef. Acad. Theol., III, 282.

SODALITATES, sive Congregationes. Non convenit Societatem vel eius Domos aut Collegia cum aliqua Congregatione misceri; nec in ea ulli conventus agantur, nisi qui ad earundem Domorum vel Collegiorum finem in divino obsequio fient, P. 7 c. 4, G, II, 113; R. 103 Prov., III, 83. De facultate Episcoporum quoad designationem Rectorum Sodalitatum. De Sodalibus infirmis vel carcere detentis, an lucrari valeant indulgentias. De necessitate inscribendi nomina Confratrum, Bul., I, 457-459. Tempore Congregationis ne Academiae exercitationibus aut privatis colloquiis distineantur Discipuli. Qui nomen non dederit Congregationi, non esset in Academiam admittendus, Rat. St. R. 23 Rect., III, 168; R. 5 Praef. Acad., III, 230. Facultas Praesidium Congregationis substituti sibi alium Sacerdotem, Bul., I, 432; Comp. priv., I, 659.

Institutio
Sodalitatum.

Committitur et commendatur Societati Sodalitates, praesertim Marianas et Bonae Mortis, instituere, Bul., I, 288..., 289..., 311, 346, 413, 437; Comp. priv., I, 631. Ope Sodalitatum et Exercitiorum Spiritualium urgeatur quam maxime cura spiritualis virorum, praesertim operariorum et pauperum, C. 24 d. 20 n. 4, II, 520. Sine facultate Superioris nulli Confraternitati statuta condant Nostri, seu vetus illa sit, seu nova instituenda videatur. De nova autem instituenda, et quae nulli sit in usu, non prius agent, quam Superiorem consulant, R. 22 Miss., III, 21. Dabunt operam Nostri ut inchoetur promoveaturque, ubi oportuna res erit, Confraternitas aliqua SS. Sacramenti, vel Nominis Dei, vel Rosarii, vel Doctrinae christianae, Romam postea scribendo ut stabiliri possit iuxta Regulam 22 Missionariorum, Instr. 12 n. 14, III, 367.

Bona
Sodalitatum.

Sodalitates, quae in Domibus vel Collegiis et ecclesiis Societatis erectae sunt tamquam Domi-

bus seu Collegiis coniunctae, bona immobilia aut certos redditus admittere aut possidere non possunt. Confratres nullum ius habent ad bona mobilia Sodalitatum; hae subiiciuntur Generali quoad dominium suppellectilis et quoad Regulas et regimen. Claves armariorum habebuntur a designatis per Directorem vel Superiorem Societatis, Bul., I, 305-309; Comp. priv., I, 536; Ord. Gen. c. 21 n. 3, III, 314. Bona Sodalitatum, in casu dissolutionis, revertuntur ad Societatem, Bul., I, 305-309. Confirmantur a Bened. XIV lata decreta in causis asculana, et firmana, et Civitatis Castelli, de iure domini Societatis in bona Congregationum, Bul., I, 307.

Primordia Congregationis Studiosorum in ecclesia Annuntiationis B. Mariae V. Collegii romani; concursus aliorum, Bul., I, 103, 112. Eius institutio. Romana Congregatio auctoritate Pontificis appellatur Prima Primaria, Bul., I, 104, 108, 113, 285; Comp. priv., I, 653; Ord. Gen. c. 21 n. 1, III, 313. Det operam Rector ut Divae Mariae Annuntiatæ Congregatio ex romano Collegio in suum propagetur, Rat. St. R. 23 Rect., III, 168.

Sodalitates B. Mariae V. a Bened. XIV commendantur in Bulla aurea, Bul., I, 284; item a Clem. XIII, qui praedecessorum suorum de eis Constitutiones confirmat, Bul., I, 311. A Leone XII restituitur Societati ius Primae Primariae aggregandi, Bul., I, 346. Laudantur novisque indulgentiis a Leone XIII ditantur, Bul., I, 432, 437.

Generalis vel Vicarius potest instituere in Collegiis Societatis extra Urbem et Primariae B. Mariae V. aggregare alias vel Scholarium tantum, vel Scholarium et non Scholarium simul, et aggregatis quaevis Primariae indulta et indulgentias concedere, Bul., I, 106, 109, 114, 283; etiam in Seminariis, Bul., I, 117, 286; item non Scholarium simpliciter, Bul., I, 110, 115, 140, 286; etiam in Residentiis, Bul., I, 130, 142, 286; tam virorum quam mulierum, sive utriusque sexus, Bul., I, 298; immo aggregare Congregationes erectas in ecclesiis vel Domibus, quae nec Societatis sunt, nec sub eius cura, Bul., I, 349, 430-432; Comp. priv., I, 659, 660. Primariae aggregatur Congregatio panormitana, dicta de Poenitentia, firmis manentibus antiquis huius indulgentiis, Bul., I, 298. De modo, qui servari debet, cum Sodalitates B. Virginis ad Primariam romanam aggregari petunt, Ord. Gen. c. 21, III, 313.

Potestas Generalis vel Vicarii supra Congregationes institutas et aggregatas, ad statuta condenda, immutanda etc., Bul., I, 106, 115; Comp. priv., I, 659; ad dissolvendas Congregationes, Bul., I, 111. Plenissime subiiciuntur Generali quoad dominium suppellectilis, quoad statuta condenda et immutanda, quoad regimen et administrationem, Bul., I, 307; Comp. priv., I, 661.

Sodalitates
B. Mariae V.
Institutio.
propagatio.

Commendatio.

Aggregatio.

Potestas Generalis
vel Vicarii
supra
Sodalitates.

Sodalitates

Exemptio
Sodalitatum.

Sodalitates B. Mariae V. non comprehenduntur Constitutione QUaecumque Clem. VIII, *Bul.*, I, 411, 412. Extenditur haec exemptio ad externas Sodalitates, *Bul.*, I, 430-432. Episcopi non possunt circa illas se ingerere, aut visitando aut aliter disponendo, nisi in casibus exceptis, *Comp. priv.*, I, 537 n. 82, 661.

Indulgentiae.

Indulgentiae Primariae Sodalitati concessae, *Bul.*, I, 283...; *Comp. priv.*, I, 605. Earum summarium, *Bul.*, I, 433-436. Extensio indulgentiae plenariae, convenientibus Sodalibus B. Mariae V. concessae, *Bul.*, I, 456. Nostri eas lucrari possunt, *Bul.*, I, 294, 442; *Comp. priv.*, I, 605. Congregationes B. Mariae V., ab aliis erectae, indulgentias Primariae concessas lucrari non possunt nisi eidem aggregatae, *Bul.*, I, 459, 460; *Comp. priv.*, I, 661 n. 520. Sodalibus commendantur opera charitatis, quae indulgentiis ditantur, *Bul.*, I, 105, 279, 291. De Regibus, Principibus etc. adscriptis Congregationibus, *Bul.*, I, 294. Vide § sequentem.

Titulus,
festum.

Titulus aliquis B. Mariae V. assumendus cum alio minus principali, quem habent vel habere possunt, *Bul.*, I, 287, 288; *Comp. priv.*, I, 583, 660. Quomodo festum tituli primarii et secundarii celebrandum, *Bul.*, I, 288, 289; *Comp. priv.*, I, 583, 584. Facultas celebrandi aliud festum cum indulgentia, quando titulus est unicus, *Bul.*, I, 288, 289; *Comp. priv.*, I, 584; et transferendi festum titolare B. Mariae V. cum indulgentia, *Bul.*, I, 118, 288, 289; *Comp. priv.*, I, 583. Certiores reddantur Ordinarii de indulgentiae publicatione, *Comp. priv.*, I, 583 n. 250.

Festum
ter saeculare.

Constitutum ut die 5 Decembris 1884, quo occurrebat dies festus ter saecularis ab institutione Primae Primariae Congregationis Marianae, Societas se SS. Cordi B. Mariae V. devoveret, *C. 23 d. 46 n. 3*, II, 511. Postulatum, de tertio anno saeculari a Sodalibus celebrando institutae Sodalitatis Mariae Deiparae, curae Patris nostri commissum, *d. 47*, II, 512.

Oratoria
Sodalitatum.

Oratoria Sodalitatum B. Mariae V. privilegiis ornantur, *Bul.*, I, 294.

Sodalitates
Bonae Mortis.

Primordia romanae Sodalitatis Bonae Mortis, *Bul.*, I, 238. Institutum Bonae mortis in ecclesiis Societatis ubique terrarum exercetur; Primariae Congregationis romanae institutio; indulgentiis ditatur, *Bul.*, I, 239, 240. Facultas pro Praeposito seu Vicario Generali alias huiusmodi Congregationes erigendi in Domibus, Collegiis et Residentiis Societatis, et Primariae aggregandi, cum indulgentiis huic concessis; Congregationes visitandi et statuta condendi, immutandi etc., *Bul.*, I, 241, 242; *Comp. priv.*, I, 657; item eas erigendi in aliis quam Societatis ecclesiis, et Primariae aggregandi, *Bul.*, I, 344, 355; *Comp. priv.*, I, 658. Dispensatio super lege distantiae, *Bul.*, I, 427. Approbatio Formulae erectionis et aggregationis, *Bul.*, I, 429. Habenda prae oculis in

erigendis atque aggregandis his Sodalitatibus, *Comp. priv.*, I, 658 n. 510. Congregationes, ab aliis erectae, indulgentias romanae concessas consequi non possunt, nisi sint a Generali ad Primariam romanam aggregatae, *Bul.*, I, 459, 460; *Comp. priv.*, I, 661 n. 520. Indulgentiae, quas Generalis ipsis communicat, *Comp. priv.*, I, 615. Earum summarium, I, 616, 617.

Sodalitates Missionum in Helvetia constituuntur et indulgentiis ornantur. Extenduntur ad alias regiones, *Bul.*, I, 373, 379; *Comp. priv.*, I, 661. Sodalitati Propagationis Fidei in Missionibus exteris conceduntur indulgentiae, *Bul.*, I, 403; item Sodalitati ad extirpandas blasphemias et imprecationes, *Comp. priv.*, I, 661. Vide supra § Institutio.

SOLI, Vide *Epistolae*.

SOLLICITATIO. Causae sollicitationis pertinent ad Tribunal S. Inquisitionis, *Comp. priv.*, I, 538. Inter vicennales Leonis XII facultates excipitur potestas absolvendi a falsa sollicitationis accusatione, *Comp. priv.*, I, 515 n. 3 § 3, 2°.

Si Novitii a consanguineis sollicitentur, an alio transmittendi, *P. 3 c. 1. A*, II, 48; *R. 50 Mag. Nov.*, III, 126.

SOLLICITUDO quatenus reprehensibilis in iis, quae ad corpus pertinent, quatenus laudabilis, *P. 3 c. 2 n. 1*, II, 51. Vide *Valetudo*. Caveant PP. tertiae Probationis a sollicitudine de futuris vitae ipsorum occupationibus, *Ord.-Gen. c. 3 n. 15*, III, 267; item omnes, *R. 21 Com.*, III, 11.

SOLVERE, Vide *Expensae*; *Hospites*.

SOMNUS, Vide *Dormire*.

SOTTANA Coadiutorum, Vide *Coadiutores* § Vestitus.

SPECIES honesta in Nostris requiritur, *P. 1 c. 2 n. 10*, II, 29; praesertim in iis, qui versantur cum proximis, *P. 7 c. 2, F § 4*, II, 109.

Ab omni specie mali abstinendum, *C. 5 d. 47*, II, 275. Vide *Negotia politica*. Quae proprietatis speciem habent, tollenda, *Instr. 1 n. 4*, III, 342.

SPECTACULA. Discipuli a Magistris ne ad ea dimittantur, *R. 41 Prof. cl. inf.*, III, 208. Vide *Comoediae*.

SPECULATIONES nimiae vitandae, *C. 16 d. 36*, II, 481. Vide *Opiniones*.

SPES in Deo habenda aggredienti Exercitia, *Direct. c. 2 n. 3*, III, 509. Spes divinae misericordiae excitanda tempore desolationis, *C. 7 n. 6*, III, 515; erigitur in meditanda Passione Domini, *c. 35 n. 7*, III, 546. Vide *Fiducia*.

SPIRITUS, SPIRITUALIA. Instructio pro Superioribus, ad augendum conservandumque spiritum in Societate, III, 321-340. Ad renovationem spiritus, *Instr. 1*, III, 342, 343. De spiritus renovatione procuranda, deque disciplina religiosa augenda, *Instr. 13*, III, 368-374.

Aliae
Sodalitates.

Bonum Societatis innititur rerum spiritualium studio, *C. 19 d. 11, II, 448*. Omnes suum tempus spiritualibus rebus impendant, *P. 3 c. 1 n. 20, II, 46; P. 4 c. 4 n. 2, II, 60; R. 21 Sum., III, 5; R. 1 Com., III, 10*. Ut plenius possit Societas rebus spiritualibus iuxta suum Institutum vacare, quoad eius fieri possit, a negotiis saecularibus absteineat, *P. 6 c. 3 n. 7, II, 100*. Spiritualis profectus maxime pendet ab oratione, *Direct. Proce. n. 3, III, 505*. Sedulo curent Superiores ut per media, a Societate praescripta, studium orationis rerumque spiritualium maxime vigeat in singulis Domibus, *C. 18 d. 22, II, 444*. Qui in missionibus versantur, exercitia spiritualia, in Collegiis consueta, non imminuant, nisi quando necessitas aut charitas aliud exigat, *R. 26 Miss., III, 21*. Necessitatibus spiritualibus succurrendum, *P. 7 c. 2, F § 3, II, 109; c. 4, C, II, 112; P. 9 c. 2 n. 6, II, 129*.

Mundi spiritus, superbus, subiectionis impatiens, arceatur, et spiritus nostri Instituti, humilis et obediens, opponatur, *C. 21 d. 27, II, 482*. Quo spiritu Nostris procedendum: in correctione, quoad eius fieri poterit, in spiritu lenitatis, *P. 4 c. 16, D, II, 82*; in obediendo, in spiritu amoris et non cum perturbatione timoris, *P. 6 c. 1 n. 1, II, 93; R. 33 Sum., III, 7*. In spiritu charitatis in omnibus, *P. 6 c. 1 n. 2, II, 94*. In poenitentiis ne tanta sit relaxatio, ut, fervore spiritus refrigerante, humani ac inferiores affectus incalescant, *P. 6 c. 3 n. 1, II, 99*.

Capita ad augendum, conservandum et renovandum spiritum: De Exercitiis Spiritualibus, triduo ante renovationem, lectione spirituali et praeparatione meditationis, praesertim pro Coadiutoribus; de visitanda oratione et examinibus, de hora certa surgendi pro singulis, etiam pro infirmis, statuenda; de exacta Regularum modestiae et rationis conscientiae reddendae observatione; de paupertatis custodia, otii et commodorum fuga, indifferentia ad munia et loca, et observantia Constitutionum circa promotionem ad gradus; de non nisi aptis admittendis, de secunda et tertia Probatione integre et exacte obeundis; de luniorum nostrorum separatione ac recta institutione, de cura speciali Coadiutorum in Domibus et Collegiis, et selectione in iis admittendis; de erigendis tertiae Probationis Domibus; de non dandis nimis exemptionibus Concionatoribus et Operariis; de conversatione cum proximis, frequentatione Monasteriorum et Conservatoriorum, visitatione saecularium, socio exeuntium, defectibus linguae; de gubernatione paterna et efficaci Superiorum, de spiritu nostri Instituti opponendo spiritui mundano, *C. 6 d. 29, II, 302; C. 7 d. 25, can. 4-7, II, 325, 352; C. 8 d. 38, can. 16, 17, II, 355, 558, 559; C. 18 d. 22, II, 444; C. 19 d. 11, II, 448; C. 20 d. 12, II, 471; C. 21 d. 27, II, 482;*

C. 22 d. 44, II, 495; C. 24 d. 20, II, 520. Quibus in rebus spiritus in Nostris graviter laeditur, *Instr. 7 n. 2, III, 354*. Confirmantur decreta de spiritu religioso promovendo, *C. Poloc. 3 d. 7, II, 457*. De his, quae circa augmentum et renovationem spiritus statuta sunt, executioni mandandis, Vide *Executio*. Vide etiam *Recreatio; Paupertas; Vita communis; Disciplina; Perfectio; Observantia*.

Generalem discretionem spirituum praeditum esse convenit, *P. 9 c. 2 n. 6, II, 129*. In spiritualibus exercitationibus a Daemonis illusionibus quomodo cavendum, *P. 3 c. 1 n. 10, II, 44; R. 22 Sum., III, 5*. Regulae ad motus animi discernendos, *Ex. Sp., III, 498*; ad pleniorum spirituum discretionem, *III, 495*. Spiritus boni et mali proprietates, *Direct. c. 27 n. 5, III, 538*.

Indagandi morbi spirituales; difficultas sanationis, remedia, *Industr. c. 1, III, 397-401*. Quid, si voluntas sanandi desit infirmo, *c. 5 n. 14, III, 412*. Quid, cum infirmitas latet, *c. 12 n. 2, III, 423*. Profunditas, ostium Diaboli; exempla, pericula, remedia, *c. 9, III, 417, 418*. Languor in spiritu, *c. 4, III, 409-411*. Morbi leviores, signa gravioris, *c. 7 n. 1, III, 414*. Quomodo iuvandi Scholastici, qui spiritu languent, *Instr. 7 n. 4, III, 355*. Vide *Praefectus spiritus*.

SPIRITUS SANCTUS, auctor spirituum variorum, *Direct. c. 22 n. 3, III, 532*. Disponit ascensiones usque ad viam illuminativam, *c. 39 n. 8, III, 551*.

S. STANISLAUS Kostka. Vita, virtutes, miracula, *Bul., I, 281...*; beatificatio, *Bul., I, 282*; canonizatio promovenda, *C. 6 d. 44, II, 318; C. 9 act. 16*; canonizatio, Missa et officium, *Bul., I, 288, 379; Comp. priv., I, 587*. Eius festum elevatum ad ritum duplicem primae classis cum octava pro Domibus Probationis Societatis, *Comp. priv., I, 587*. Datur primus patronus Poloniae et Lithuaniae, *Bul., I, 288*. Indulgentiae venerantibus eius exuvias, *Bul., I, 284, 447; Comp. priv., I, 611*; in eius festo, *Comp. priv., I, 608*; in mense, 10 Dominicis et novendialibus precibus, *Comp. priv., I, 610*. Festum cum licentia Ordinarii transferri potest cum indulgentia in quemvis diem intra annum, *Ibid.*

STATIONES Urbis. Indulgentiae eas visitantibus concessae. Nostri eas lucrantur in ecclesiis Societatis, *Bul., I, 442; Comp. priv., I, 604*.

STATUAE parvae. Facultas eas benedicendi, et iis applicandi indulgentias a Summo Pontifice impertiri solitas, *Bul., I, 354, 428; Comp. priv., I, 618*.

STATUS, sive gradus, Vide *Gradus*. Status rationum, Vide *Ratio*. De negotiis Status, Vide *Negotia*.

Status duplex; consiliorum et praeceptorum, *Direct. c. 25, III, 535, 536*. Statuum variorum

Spirituum
discretio.

Morbi spiritus.

Capita
ad augmentum,
conservatio-
nem et renova-
tionem
spiritus.

Status

auctor Spiritus Sanctus; statum consequuntur omnia fere opera vitae, *c. 22 n. 2, 3, III, 532*. Statum habentes, ad electionem non admittendi, *c. 23 n. 1, III, 533*. De reformatione vitae pro iis, qui iam statum habent, *c. 34, III, 544, 545*.

STILUS. Stilum loquendo et scribendo diligenter exerceant Scholastici, *P. 4 c. 6 n. 13, II, 65; c. 13 n. 3, II, 77; c. 16 n. 3, II, 81; R. 10 Schol., III, 24; Rat. St. R. 9, III, 224*. Vide *Compositiones*.

Stili acerbitas.

Stili acerbitas, etiam contra adversariorum calumnias, Nostris omnino prohibita, *C. 15 d. 9, II, 424*. Qui lingua vel calamo alios, maxime Religiosos aut viros primarios, offendunt, inquirendi, puniendi. Laesis debita exhibenda satisfactio. Libri, si recudantur, expurgandi. Consultores, si quid in hoc peccatum sit, moneant Superiores mediatos quales iniunctae fuerint poenitentiae, *C. 12 d. 19, II, 392*. Vide *Lingua; Manifestatio* § Delatores.

STIPENDIUM, Vide *Ministeria* § *Gratis* excedenda; *Minervalia; Pensiones*.

Meritum studiorum.

STUDIA. Sibi persuadeant Scholastici nihil gratius se Deo facturos in Collegiis, quam si ad gloriam Dei et animarum fructum studiis se diligenter impendant; studiorum laborem, ex obedientia et charitate susceptum, opus esse magni meriti in conspectu Dei, *P. 4 c. 6 n. 2, II, 64; R. 2 Schol., III, 23, 223*. Litteris operam dare, quae sincera cum intentione divini servitii addiscuntur, non minus quam in mortificationibus, orationibus ac meditationibus prolixis versari tempore studiorum, immo magis Deo gratum erit, *P. 4 c. 4 n. 2, II, 60*. Vide *Intentio*.

Modus in studiis habendus.

Pietatis et morum praecipua habenda cura, *Rat. St. R. 40 Prov., III, 165*. Vide *Scholastici; Pietas*.

Studiorum qualitas et mensura sumitur ex utilitate proximorum, *P. 4 c. 5 d. 1, II, 62*. Ut uni Facultati, magis quam alteri, quis applicetur, iudicari debet ex eius aetate, ingenio, propensione, vel ex communi bono, *P. 4 c. 5, C, II, 63; R. 49 Prov., III, 78*. Quibus potissimum studiis opera danda, *P. 4 c. 5 n. 1, II, 62; c. 7, B, II, 69; c. 8, II, 69-71; c. 12, II, 76, 77*. In Scholasticis requiritur docilitas circa ea, quibus studere debent, ac circa studiorum modum et tempus, *Exa. c. 7 n. 3, II, 21*. Quamvis, pro regionum et temporum diversitate, in ordine et statutis horis studio tribuendis possit varietas accidere; tamen ubique fiat quod inibi magis expedire ad maiorem in litteris profectum existimabitur, *P. 4 c. 13 n. 2, II, 77*. Et Nostris et Alumnis et externis praescribenda studendi ratio, *R. 27 Praef. St., III, 171; R. 30 Praef. St. inf., III, 198*.

Nullus ad studia admittendus aut ad aliam Facultatem promovendus sine licentia Provincialis, *P. 4 c. 5 n. 2, II, 63*. Ad Rectorem pertinet ex-

pendere quantum quisque scientias discere et quamdiu in eis versari debeat, *P. 4 c. 5 n. 3, II, 63; c. 13 n. 4, II, 77*; et an Scholastici in studiis proficiant; si aliquis tempus in iis terit, ad Provinciale referat, *P. 4 c. 6 n. 15, II, 66; R. 39 Rect., III, 111*; et removeat eos, qui operam perdunt vel aliis nocent, *P. 4 c. 16 n. 5, II, 82*. Item inepti a studiis removendi, et aliquando etiam a Societate, *Exa. c. 7 n. 2, II, 21; P. 4 c. 6, N, II, 67; R. 49 Prov., III, 78*. Sub finem studiorum cuiusque, Rector, auditis Consultoribus, Provinciale admoneat de uniuscuiusque talentis et profectu, *P. 4 c. 9 n. 3, II, 71; R. 44 Rect., III, 112*; et Provincialis Generalem, *P. 4 c. 9 n. 3, II, 71; R. 59 Prov., III, 79*. De curanda valetudine Scholasticorum, Vide *Valetudo*.

Vide *Doctrina*.

De modo, quo iuvantur Scholastici ad Facultates bene addiscendas, *P. 4 c. 6, II, 64-68*. Serio et constanter animum studiis applicent, *P. 4 c. 4 n. 2, II, 60; c. 6 n. 2, II, 64; R. 2 Schol., III, 23, 223*. Sint assidui et diligentes in lectionibus praevidendis, repetendis etc., *P. 4 c. 6 n. 8, II, 65; R. 4 Schol., III, 24, 223; R. 9 ext. audit., III, 227*. Discipuli invigilandi, et varii vario modo tractandi, *P. 4 c. 6 n. 15, II, 66*. Seorsim ab aliis Nostri sedeant in scholis, *R. 29 Praef. St. inf., III, 197*.

Media ad litteras bene addiscendas.

Adsint Professores numero sufficientes, apti doctrina, diligentia, perseverantia, sollicitudine pro Discipulorum progressu, *P. 4 c. 6 n. 6, II, 64; c. 12 n. 1-3, II, 76; c. 13 n. 3, II, 77*. Videat Rector num Magistri et Discipuli suum in Domino officium faciant, *P. 4 c. 6 n. 9, 15, II, 65, 66*.

Impedimenta removeantur, quae a studiis animum avocant, tam devotionum ac mortificationum, quae nimiae vel sine ordine debito suscipiuntur, quam curarum et exteriorum occupationum, *P. 4 c. 6 n. 3, II, 64; C. 18 d. 22 n. 6, II, 445; R. 38 Rect., III, 111; Rat. St. R. 4 Rect., III, 166*. Vitentur mortificationes et orationes ac meditationes prolixae, *P. 4 c. 4 n. 2, II, 60*; item cura animarum et aliae quaedam obligationes, *P. 4 c. 2 n. 4, II, 56*. Congruum erit, si non promoveantur ad Ordines Scholastici donec ad finem studiorum accedant, ne impedimentum ipsis praestet; et ob eandem rationem sublevandi sunt in ministeriis proximorum et in laboribus domesticis, *P. 1 c. 2, A, II, 29; P. 4 c. 6, B, C, II, 66; c. 10, H, II, 74; P. 6 c. 2, C, II, 97*; possunt tamen aliqua hora et ipsi iuvare, *P. 4 c. 6, B, II, 66; c. 10, H, II, 74*. Assuescere debent ad ministeria cum proximis, praesertim sub studiorum finem, *P. 4 c. 6 n. 3, C, II, 64, 66; c. 8 n. 1, II, 69; c. 10 n. 10, II, 74*. Vide *Lingua latina; et vernacula; Actus; Disputationes; Theses; Scribere; Praefectus Studiorum; Ratio Studiorum; Rector; Docere; Examen*.

Impedimenta studiorum removenda.

Studium pri-
vatum.

Artium et Theologiae studiosi potissimum, sed et reliqui suum habeant privatum studium et quietum, quo melius ea, quae tractata sunt, intellegant, *P. 4 c. 6 n. 14, 16, II, 65, 66.*

Memoria.

De memoria excolenda, Vide *Memoria.*

Renovatio
studiorum.

Oratio in studiorum renovatione ab aliquo insigniore Magistro fiat, *Rat. St. R. 15 Rect., III, 167.*

STUDIUM perfectionis, Vide *Perfectio; Spiritus.*

Studium Instituti, Vide *Institutum.*

SUAVITAS in gubernatione cum rigore miscenda, Vide *Superiores § Gubernatio*; item in Exercitiis Spiritualibus, *Direct. c. 15 n. 9, III, 527.* Suaviter cogitandum de divinis, *c. 8 n. 3, III, 516.*

SUBDITUS, SUBIECTIO. Quanta Superioribus, praesertim Generali, exhibenda subiectio et reverentia, *Bul., I, 5, 25.* Intelligent inferiores se a suis Superioribus pendere, et quod sibi conveniat plurimum, immo necesse sit, in omnibus eis subesse propter Christum, *P. 2 c. 1 n. 2, II, 36*; proposita sibi voluntate ac iudicio Superioris pro regula suae voluntatis et iudicii, *P. 3 c. 1 n. 23, II, 47.* Omnibus commendatum sit ut multum reverentiae suis Superioribus exhibeant eosque ex animo, ut patres, diligant, *P. 6 c. 1 n. 2, II, 94.* Subditi erit cum omni devotione, quod sibi praescriptum fuerit, amplecti, *P. 6 c. 3, A, II, 100.* Quo magis inferiores a Superiore pendent, eo melius amor, obedientia atque unio inter eos retinebitur, *P. 8 c. 1 n. 6, II, 114.* Amor, a Deo descendens, est vinculum, quo membra Societatis cum suo Capite et inter se uniantur, *P. 8 c. 1 n. 8, II, 115.* Quae a Superiore agenda sunt, non exquirenda, nec de iis loquendum, *R. 21 Com., III, 11.* Humiliter et sine interpellatione audiendus Superior, *R. 22, III, 11.* Re ab eo denegata, quid cum Superiore mediato agendum, *R. 23, III, 11.* Admonendus Superior, occurrente in aliqua re commissa impedimento, *R. 24, III, 11.* Subditi ea, qua filios decet, reverentia fiduciaque ad Superiores suos, tamquam ad benevolos patres, in omni re confugiant, *Instr. 11 n. 3, III, 365.* De profunditate et defectu claritatis, *Industr. c. 9, III, 417.* Tentatio contra Superiorem cum aversione et diffidentia, *c. 14, III, 428.* Diversantes in aliena Provincia extra Domos Societatis, subsunt propinquiore Rectori et huius Provinciali, *C. 11 d. 32, can. 10, II, 386, 566.* De epistolis ad Superiores mediatos, Vide *Epistolae.* Inter Missionarios quis sit Superior, *Instr. 12 n. 5, III, 368; C. Poloc. 5 d. 5 n. 2, II, 464.* Vide *Manifestatio; Obedientia; Poenitentiae; Ratio conscientiae; Superior.*

SUBMINISTER est Officialis subordinatus, *Exa. c. 4, E, II, 17.* Eius Regulae, *III, 147.* Vide *Coadiutores.*

SUBMISSIO iudicii, Vide *Doctrina Societatis; Iudicium.*

SUBORDINATIO in gubernando, Vide *Officiales; Obedientia; Superiores § Mediati.* Subordinatio in obediendo, Vide *Obedientia; Subditi.*

SUBROGARE, Vide *Assistentes; Impediti; Superiores.*

SUBSTANTIALIA seu **ESSENTIALIA** Instituti, *Form. Congr. gen. n. 66, 68, II, 593, 594; Form. Congr. prov. n. 44-46, II, 613, 614.* Sunt ea, quae vel expresse continentur in Formula Instituti, Iulio III proposita et ab eo et successoribus suis confirmata, vel quae in ea referuntur ad Constitutiones, declarationis causa; sunt et alia, quae ad substantialia Instituti pertinent, *C. 5 d. 44, can. 17, II, 274, 548.* Petitur maior declaratio, *d. 45, II, 275.* Sunt ea, sine quibus praedicta nullo modo aut vix constare possunt. Plura enumerantur, *d. 58, can. 17, II, 282, 548.* Non omnia substantialia Instituti enumerari expedit. In dubiis, consulendus Generalis, *C. 7 d. 40, II, 330.*

De Constitutionibus substantialibus nec in universum nec particulatim agendum, *C. 1 d. 16, II, 162.* Substantialia Instituti non immutentur, *C. 2 d. 6, II, 195.* Formulae votorum simplicium quae post professionem fiunt, non addenda promissio de non agendo contra essentialia Instituti. Prohibetur de essentialibus verba facere quocumque praetextu in Congregatione provinciali. Qui de his rebus ibi aut alibi quaestionem instituat, serio corripiatur et puniatur, *C. 4 d. 26, II, 253.* Non solum plures particulares personae, sed nonnullae Congregationes provinciales non ea, qua par est, reverentia erga Constitutiones afficiuntur, *C. 6 d. 11, II, 292.* Puniendus qui in Congregatione provinciali aliquid proponat tractandum, quod vel aperte substantialibus Instituti adversum sit, vel certe dubium an iis aliquo modo repugnet; si etiam, ubi audierit id, quod proponit, Instituto plane esse contrarium, aut, dubium an sit, videri, adhuc urgeat ut de ea re agatur, *C. 6 d. 12, can. 3, II, 293, 549.* Quandonam res dubia dicenda, et de illa tractari non potest, *C. 6 d. 19 n. 3, II, 296; C. 7 d. 35, II, 329.* Vide *Perturbatores.*

De Constitutionibus non substantialibus potest tractari in Congregatione generali, sed sine ratione clarissima nihil immutandum; licet tamen declarationem petere a Congregatione, ut ipsa censeat qua declaratione opus sit, *C. 1 d. 16, II, 162.* De rebus gravioribus decernatur ad plura medietate suffragia; de minus gravibus ad plura, *C. 2 d. 7, II, 195; Form. n. 68, II, 594.* De Constitutionibus immutandis decernatur in Congregatione generali ad plura medietate suffragia; et non liceat de iis tractare, nisi ad plura medietate suffragia de eo tractandum statuat; ipsa vero deliberatio et decretum non fiet, nisi ad duas tertias suffragiorum partes, *C. 6 d. 11, can. 2, II, 292, 549; Cens. et praec. c. 2 n. 2, II, 569; Form. n. 68, II, 594.* De Constitutionibus et Decretis

Quaenam sint.

Non
immutanda.

De non
substantiali-
bus quomodo
agendum.

Congregationis generalis tollendis aut mutandis, quatenus in Congregatione provinciali agere liceat et Congregationi generali proponere, *C. 6 d. 13, can. 4, II, 298, 550.*

SUBSTITUTI Secretarii Societatis. Eorum Regulae examinandae, imprimendae, *C. 7 d. 30, 101, II, 327, 343.* Habentur, *III, 63-65.* A quonam Superiore pendeant Substituti, *R. 42 Secr. Soc., III, 61; R. 3 Substit., III, 63.* Vide *Congregatio Provinciae romanae.*

Substituti Electorum in Congregatione, Vide *Impediti.*

In Collegiis nostris, non solum alendi sunt Praeceptores ordinarii, sed et alli qui ipsis substitui possint, *C. 1 d. 73, II, 171; Form. accept. Coll., II, 214, 536; Ord. Gen. c. 16, III, 293.* De Substitutis Assistentium, Vide *Assistentes.* De Substitutis Procuratorum Provinciarum extra Europam, *C. 12 d. 20, II, 392.*

SUFFRAGIA in Congregationibus. In Congregatione generali et provinciali electiones personarum per secreta scrutinia et decisiva suffragia fiunt, *Bul., I, 121; Comp. priv., I, 555; Form. Congr. gen. n. 10, 13-15, 26, 44, 53, 61, 62, 84, 89, II, 579, 583, 586, 588, 592, 596, 597; Form. Congr. prov. n. 27, 32, II, 608, 609; Form. Congr. Proc. n. 5, II, 617; Form. ad elig. Vic. n. 5, 8, II, 621.* Cum non agitur de personis, sed de negotiis, in Congregatione generali suffragia secreta non usurpanda, *C. 3 d. 13, II, 221;* adhibita fuere extraordinarie, etiamsi non ageretur de personis, *C. 5 d. 64 n. 4, 65, II, 284; C. 6 d. 4, II, 290; C. 8 d. 21, II, 349; C. 11 d. 2, II, 377; C. 12 d. 2, II, 388; C. 14 d. 4, II, 418; C. 18 d. 10, II, 440; C. Poloc. 1 d. 4, II, 452.* De obsignando nomine eligentis Generalem, *C. 1 d. 13 ante elect., II, 156; C. 2 d. 21 ante elect., II, 191.* Nulli, suffragia cui data sint in Congregationibus, ab ullo manifestetur, *C. 6 d. 35 n. 11, II, 307.*

In Congregatione provinciali per secreta suffragia agendum an Congregatio generalis cogenda, *C. 5 d. 60, II, 283;* suspenditur haec decreti pars, donec sequens Congregatio de illa decernat, *d. 75, II, 287;* abrogatur; in Congregatione provinciali de negotiis per secreta suffragia non agendum, *C. 6 d. 22, II, 297; C. 7 d. 11, II, 318; Form. Congr. prov. n. 49, II, 615.* In Provinciis extra Europam, electio, quae fit in Congregatione abbreviata, fiat per secreta suffragia, *C. 6 d. 35, n. 13, II, 307; Form. n. 39, II, 611.*

Adhibenda item suffragia secreta in Congregatione Procuratorum in definiendo an cogenda sit Congregatio generalis, *Form. Congr. Proc. n. 8, II, 617.* Procuratores, qualenam suffragium dederint, ne cuiuspiam temere manifestent, *Ibid.; C. 6 d. 26 n. 4, II, 301.*

Suffragia in quolibet scrutinio secreto prius elata voce numerentur, *C. 18 d. 11 n. 1, 12 n. 1,*

13, 14 n. 1, II, 441, 442; Form. Congr. gen. n. 10, 47, II, 579, 586; Form. Congr. prov. n. 18, II, 605; Form. Congr. Proc. n. 5, 8, II, 617; Form. ad elig. Vic. n. 5, II, 621. In electione Secretarii electionis, et Assistentis electionis, videbunt suffragia una cum Vicario duo ex Professis antiquioribus, *P. 8 c. 6 n. 6, D, II, 125;* duo antiquiores Professi, *C. 10 d. 17, II, 374.* In electione Assistentis electionis, et universe in quavis secreta suffragatione, inspicient ea cum Praeside Congregationis duo illi, qui ad eius dexteram ac sinistram assident, *C. 18 d. 11 n. 13, II, 441; Form. Congr. gen. n. 10, 26, II, 579, 583.* In electione Generalis videbuntur a Vicario, Secretario et Assistente electionis, *n. 47, II, 586.*

In electione Secretarii Congregationis provincialis videnda erunt a Provinciali et duobus antiquioribus Professis, *C. 18 d. 14 n. 3, II, 442; Form. n. 18, II, 605.* In electionibus videantur a Provinciali et Secretario. In universum nulla publicanda suffragia, quae a duobus saltem visa non fuerint, *C. 10 d. 12, can. 6, II, 375, 563;* immo a tribus: a Provinciali, Secretario et ab altero, ad sinistram assidente, *C. 18 d. 14 n. 3, II, 442; Form. n. 18, II, 605.*

In electione Secretarii Congregationis Procuratorum videbit suffragia Generalis cum duobus antiquissimis Professorum ex PP. Congregatis, *C. 18 d. 13, II, 442; Form. n. 5, II, 617.* In definiendo an cogenda sit Congregatio generalis, videbunt suffragia Generalis et antiquissimus Professorum et publice leget Secretarius, *Form. n. 8, II, 617.*

In Congregatione ad eligendum Vicarium, in electione Secretarii et Socii eius, Praeses Congregationis suffragia ostendet videnda duobus antiquissimis Assistentibus, *Form. n. 5, II, 621.* In electione Vicarii, Socius Secretarii ea una cum Praeside et Secretario inspiciet, *Ibid.; C. 18 d. 12 n. 2, II, 442.*

Ante electionem Generalis, omnes eliguntur ad plura suffragia, *Form. n. 10, II, 579;* item Secretarius Congregationis et duo Socii, *n. 61, II, 592;* et Deputati ad seligenda proposita, *n. 62, II, 592;* Compromissarii ad plura medietate, *n. 48, II, 587;* et Assistentes, *n. 84, II, 596;* et Admonitor, *n. 89, II, 597;* et Definidores, *n. 71, II, 594.* Eligatur Generalis ad plura vota secundum Constitutiones, *Bul. I, 25;* qui plus quam mediam partem habuerit, sit Praepositus Generalis, *P. 8 c. 6 n. 6, II, 124.* Quid, si numerus Electorum fuerit impar, *Form. n. 48, II, 587.*

Secretarius Congregationis ad eligendum Vicarium et eius Socius eligentur ad plura suffragia, *C. 18 d. 12 n. 1, II, 442; Form. n. 5, II, 621.* Vicarius ad plura medietate, *n. 8, II, 622.* Quid, si numerus suffragiorum fuerit impar, *Ibid., C. 18 d. 12 n. 3, II, 442.*

De numero suffragiorum in electione personarum.

Suffragia secreta.

Numeranda, videnda, publicanda.

Secretarius Congregationis provincialis et eius Socius eliguntur ad plura suffragia, *Form. n. 18, II, 605*; item Deputati, *n. 19, II, 605*; et Compromissarii, *n. 28, II, 608*. Mittendi ad Congregationem generalem vel Procuratorum eliguntur ad plura medietate suffragia; si numerus fuerit impar, maior pars ex duabus sufficit, *n. 27, II, 608*. Si, praeter illos quinque, Generalis aut Vicarius iudicaverit alios esse adducendos ad negotia, eodem modo eliguntur, *Ibid.*

Secretarius Congregationis Procuratorum eligitur ad plura suffragia, *Form. n. 5, II, 617*.

De numero
suffragiorum
in tractatione
negotiorum.

Ea, quae ante electionem tractantur, decidentur a maiori parte suffragiorum, *C. 1 d. 3 ante elect., II, 151*; *C. 2 d. 10 ante elect., II, 189*. Constitutiones condendae sunt a Generali et consociis maiori suffragiorum parte, *Bul., I, 4, 24*.

In Congregatione Procuratorum quot suffragiis definiendum an cogenda sit generalis Congregatio, *Form. Congr. Proc. n. 8, II, 617*.

In Congregatione provinciali ad plura suffragia determinetur rerum tractatio, *Form. n. 49, II, 615*.

De quorundam
suffragiis
singulatim.

Generalis habet duo suffragia in Congregatione generali, sive publicae sive privatae sint suffragationes, et praeterea in publicis qualitatem praecedendi in pari suffragiorum numero. In Deputatione Definitorum et in aliis Deputationibus unum tantum habet suffragium cum dicta praerogativa, *P. 8 c. 3 n. 2, II, 120*; *C. 1 d. 4 ante elect., II, 152*; *C. 1 d. 8, II, 160*; *C. 2 d. 92, II, 211*; *C. 11 d. 8, II, 379 et act. 24*; *C. 18 d. 8, II, 440*; *Form. n. 58, 62, II, 590, 592*. In Congregatione Procuratorum habet duo suffragia cum eadem qualitate, ad decernendum an cogi debeat Congregatio generalis, *C. 2 d. 19, can. 29, II, 199, 585*; *Form. n. 8, II, 617*.

Vicarius Generalis in omnibus actis ante electionem unicum habet suffragium cum qualitate praecedendi in publicis, caeteris paribus tam suffragiis quam qualitatibus; in electione Generalis, nulla qualitas attendenda, *P. 8 c. 3 n. 2, II, 120*; *C. 1 d. 4 ante elect., II, 152*; *C. 2 d. 11 ante elect., II, 190*; *C. 2 d. 92, II, 211*; *Form. n. 11, 48, II, 579, 587*. Vicarius, Secretarius et Assistens electionis iurant de sincera publicatione suffragiorum, *C. 1 d. 15 ante elect., II, 157*; *C. 2 d. 23 ante elect., II, 191*. Vicarius dat prius suffragium *C. 1 d. 16 ante elect., II, 157*; unicum habet inter Deputatos ad detrimenta cum suffragii praerogativa, *C. 2 d. 92, II, 211*; *Form. n. 11, II, 579*.

In electione mittendorum ad Congregationem generalem Provincialis sententia pro duobus suffragiis numeratur, *P. 8 c. 5 n. 3, II, 122*. Duo habet suffragia, etiam cum agitur de impedimentis in Congregatione; unicum vero ante vel post Congregationem, *C. 6 d. 35 n. 8, II, 307*; duo habet in Congregatione, sive de personarum ele-

ctione et impedimentis agatur, sive de rebus propositis deliberetur, *Form. n. 19, II, 606*; et quoties, seu in rebus tractandis seu in impedimentis discutiendis, paria fuerint suffragia, qualitatem praecedendi, *C. 18 d. 14 n. 4, II, 442*; et liberum eidem erit sententiam suam dicere primo vel postremo loco, prout libuerit, *Form. n. 19, II, 606*. Illi, qui loco Provincialis impediti adest, duo item suffragia cum dicta qualitate competunt. Provincialis autem ipse, si infirmus fuerit in eodem domicilio, unum suffragium retinebit, *Form. n. 31, II, 609*. Provincialis extra Europam in Congregatione abbreviata, quae habetur ad Procuratorem Romam mittendum, duo habet suffragia, *C. 6 d. 35 n. 13, II, 307*; *Form. n. 39, II, 611*. In Congregatione generali, ex Professis, qui Congregationi intererunt, unusquisque suffragium unicum, solus Generalis duo habebit. Sed, si numerus par esset, Provincialis reliquis praeferetur; et si inter ipsos Provinciales esset paritas, pars illa, in quam Generalis vel Vicarius inclinabit, esset praeferenda, *P. 8 c. 3 n. 2, II, 120*.

Deputatis ad recognoscendas Constitutiones suffragii ius concessum, etiam dum aliquid opponunt, *C. 1 d. 14, II, 161*. Professis, ex aliis Provinciis in Albam Russiam venientibus, integrum ius suffragii relictum, *C. Poloc. 1 d. 1, II, 451*.

De habentibus suffragium in Congregationibus, Vide *Congregatio generalis*; *Congregatio provincialis*.

Tum Generalis, tum Assistentes et Admonitor Generalis eligi possunt ex Professis 4 votorum praesentibus Congregationi generali vel absentibus, *Form. n. 29, 78, 86, II, 583, 595, 597*.

Omnes Professi, ubicumque degant qui de Provincia sint (sive ingressu sive applicatione) eligi possunt inter mittendos ad Congregationem generalem, *C. 6 d. 19 n. 1, 25, n. 9, II, 296, 299*; *C. 22 d. 22 n. 4, II, 489*; *C. 24 d. 14, II, 517*. Non Professus non habet vocem passivam in Congregatione provinciali, etiamsi emissurus sit professionem ante initam Congregationem generalem, *C. 20 d. 25 n. 3, II, 475*; *Form. n. 7, 35, II, 601, 610*. Vide *Applicatio*. Si de Procuratoris electione agatur, qui tertio quoque anno Romam mittendus est, potest absens eligi, modo non sit extra Provinciam, et Provincialem convenire possit antequam Romam adeat, *C. 6 d. 25 n. 9, II, 299*; *Form. n. 35, II, 610*. Vide *Absentes*; *Impediti*.

Utroque suffragio privantur Nostri, munere Episcopatus aut Vicarii vel Delegati Apostolici actu fungentes, *C. 22 d. 41, II, 493*; item convicti de ambitu, *P. 8 c. 6 n. 2, A, II, 123, 124*; item incarcerati et gravem poenam subeuntes, cum infamiae nota coniunctam, *C. 16 d. 12, II, 428*; etiamsi absolverint poenam, a Superiore Societatis impositam, dummodo durent infamia gra-

Quinam
suffragio pas-
sivo gaudeant.

Quinam
utroque suf-
fragio priven-
tur.

vls, C. 17 d. 6, II, 434; *Form. n. 10, 15, 35, II, 603, 604, 610.*

Modus
suffragiorum.

Suffragium ad decidendum aliquid in Congregatione generali non potest mitti in scriptis, P. 8 c. 3, C, II, 121. De suffragiorum schedulis in electione Generalis, *Form. Congr. gen. n. 38, II, 544.* Quomodo ferenda suffragia, n. 46, II, 586. Post promulgationem electi Generalis, non licet mutare suffragium, P. 8 c. 6 n. 8, II, 124. Negatum ut, in negotiis agitandis, prius deliberationes audiant sint, et cum primum omnes dixerint, tum demum colligantur suffragia, C. 3 d. 13, II, 221.

Suffragia
comburenda.

Suffragia in Congregatione generali post electionem servanda a Secretario, donec solvatur Congregatio, et tunc comburenda, C. 1 d. 18 ante elect., II, 159. Comburenda in ipso loco electionis statim post promulgatum decretum electionis, C. 2 d. 21, 25 ante elect., II, 191, 192; *Form. n. 52, II, 588.* In Congregatione provinciali et Procuratorum statim a Secretario comburenda, at non necesse est ut in eodem loco Congregationis, sed statim post illam, C. 6 d. 25 n. 6, II, 299; *Form. Congr. prov. n. 18, 50, II, 605, 615.* In Congregatione Procuratorum suffragia a Secretario in ipso loco Congregationis comburenda, non obstante d. 25 C. 6, C. 7 d. 79, II, 337; *Form. Congr. Proc. n. 5, II, 617.*

Suffragia
extra Congregationes.

Suffragia extra Congregationes. Suffragia eorum, quos Generalis consuluerit, P. 8 c. 2, B, II, 119. Suffragium Consultorum non est decisivum, P. 4 c. 17 n. 6, H, II, 83, 84; P. 9 c. 6 n. 14, II, 141. Vide *Assistentes* § Suffragium; *Consultores*. De suffragiis mittendis per litteras ad eligendum Vicarium, si Generalis est incapax, P. 9 c. 4 n. 6, II, 134. De suffragiis in Collegiorum dissolutione, Vide *Dissolutio*. De suffragiis ad eligendos Assistentes vel Admonitorem Generalis extra Congregationem, Vide *Assistentes*; *Admonitor*. Servanda in archivio Societatis autographa a Provincialibus missa in approbatione alicuius Assistentis vel Admonitoris Generalis et in dissolutione alicuius Domus vel Collegii, R. 7 *Secr. Soc.*, III, 57.

In archivio cuiusque Provinciae servetur liber continens iudicia de annuis examinibus Nostorum in Philosophia et Theologia. Servetur etiam, sed a solo Provinciali, liber continens iudicia de examinibus ad gradum et nomina Examinatorum, sed avulsa a iudiciis, R. 23 *Soc. Prov.*, III, 92. Vide *Examen de doctrina*.

Suffragia et preces, Vide *Missae et orationes*.

SUMMA. De Summa D. Thomae et de Summis theologicis et philosophicis, Vide *Textus*. De Summa Logicae, Vide *Philosophia*.

SUMMARIUM Constitutionum, Vide *Regulae*. Summarium indulgentiarum et privilegiorum Congregationibus B. Mariae V. concessorum, *Bul.*, I, 433-436; item Congregationibus Bonae Mortis, *Comp. priv.*, I, 616, 617; indulgentiarum, quas

Summus Pontifex impertitur Rosariis, Coronis etc., et Sacerdotes hac facultate ditati, *Comp. priv.*, I, 618-621; indulgentiarum, quae Rosariis seu Coronis, a S. Birgitta dictis, conceduntur, *Comp. priv.*, I, 621, 622. Summarium vitae scribendum, et quo modo, C. 21 d. 23, II, 481.

SUMMUS PONTIFEX, Vide *Pontifex*.

SUMPTUS, Vide *Expensae*; *Hospites*.

SUPELLEX. Oratoria Societatis sint sacris suppellectilibus instructa, *Bul.*, I, 293. Supellex sacra et profana recensenda in visitatione Collegiorum et Domorum, R. 85 *Prov.*, III, 82. Ad fundationem Collegii requiritur habitatio congrua cum suppellectili, *Ord. Gen. c. 16 n. 6, II, 294; R. 22 Soc. Prov.*, III, 91. Vide *Benedicere*; *Vestitus*.

SUPERARE mediocritatem, Vide *Excessus*.

SUPERBIA. Nullum superbiae signum exhibendum, P. 3 c. 1 n. 4, II, 43; R. 29 *Sum.*, III, 6. Superbiae signa, remedia, *Industr. c. 7, III, 414.* Propensus ad superbiam, exerceatur in abiectioribus, P. 3 c. 1 n. 13, II, 45; R. 14 *Sum.*, III, 5. Spiritui mundi, superbo et subiectionis impatienti, opponendus spiritus nostri Instituti, humilis et obediens, C. 21 d. 27, II, 482. Vide *Humilitas*; *Ambitio*.

SUPERFLUA. Quisque iis, quae de communi data fuerint ad usum necessarium vel convenientem, resecatis superfluis, sit contentus, P. 6 c. 2 n. 11, II, 96. Superflua semper evitari oportet, P. 3 c. 2, C, II, 52. Superflua, singularia et exquisitoria vitent Superiores in se et in subditis. Ad hoc cum charitate, aequalitate paternae cura et providentia omnia component atque disponant, C. 22 d. 25, II, 489; *Instr. 1 n. 4, III, 342.* Invigilet Provincialis an superflua Domi habeantur, an decursu temporis aliquid introductum sit, quod religiosam paupertatem ac frugalitatem minus deceat, *Instr. ult., pro Prov. n. 7, III, 359.* Vide *Iter*; *Paupertas*; *Vita communis*; *Victus*; *Vestitus*; *Curiosa*.

SUPERINTENDENS quid agere possit, P. 4 c. 10, G, II, 74. Hoc nomen et officium non usurpandum nisi pro Generalis arbitrio, C. 2 d. 86, *can. 34, II, 210, 535.* Vide *Collateralis*.

SUPERIORES quomodo instruendi et formandi, *Instr. de sp. c. 1, III, 323-328.* Idonei ad gubernandum quomodo inquirendi, formandi, R. 29 *Prov.*, III, 76; *Ord. Gen. c. 17 p. 1, III, 295, 296.* Futuri Rectores sint Procuratores, *Instr. ult., pro Prov. n. 13, III, 390.* Vide *Informationes*.

Qui nondum gubernarunt, priusquam gubernationem ineant, duos menses in Instituti lectione ponant, et a Provinciali erudiantur, *Ord. Gen. c. 1 n. 20, III, 258*; et Spiritualibus Exercitiis se colligant, n. 6, III, 256. Vide *Doctrina christiana*.

Superiores constituendi aptiores. Ex iis, quae in Generali requiruntur, intelligi poterit quod aliis

Formandi.

Novi
Superiores.

Quales
esse debeant
Superiores.

Superioribus convenit, *P. 9 c. 6, I, II, 142*. Superior habere debet amorem Dei, *P. 8 c. 1 n. 8, II, 115*; talentum conveniens, *P. 4 c. 2 n. 5, II, 57*; doctrinam, *P. 4 c. 10 n. 4, II, 72*; *P. 9 c. 2 n. 6, II, 129*. Eius bonum exemplum, abnegatio, obedientia, discretio, doctrina, sollicitudo, experientia, fidelitas etc. Oratione et sanctis desideris Collegium sustineat Superior. Cura subditorum et Domus, *P. 4 c. 10 n. 4, 5, II, 72, 73*; *R. 1 Prov., III, 74*; *R. 1, 2 Praep., III, 98*; *R. 1 Rect., III, 108*. Regulas servet, vitet particularia in cibo, indumentis etc.; familiaritate atque indulgentia cum quibusdam alios non offendat, *R. 3 Praep., III, 98*; *R. 2 Rect., III, 108*. Seipsum examinet et humiliet, quo fructuosius corrigat, *Industr. c. 1 n. 9, III, 401*. Cur Superior et alii Sacerdotes in officiis humilibus se aliquando exercere debent, *P. 3 c. 1 n. 19, II, 46*. Superior pollere debet prudentia et charitate, *P. 3 c. 1 n. 16, II, 45*. Superiorum occupationes propriae, *Instr. 4 n. 4, III, 351*. Vide *Occupationes*; *Aedificatio*; *Executio*; *Vita communis*; *Superflua*.

Gubernatio.

Gubernationem Societatis monarchicam esse decrevit S. Ignatius, sed prudenter temperatam, *Bul., I, 120*. Magna ex parte Societatis gubernatio pendet ex Superioribus immediatis, *P. 9 c. 6 n. 6, II, 139*; *Ord. Gen. c. 17 p. 1 n. 1, III, 295*. Quo pacto erit bona, *P. 9 c. 3 n. 1, II, 130*. Quales Superiores, tales fere subditi, *P. 10 n. 8, II, 144*. Ex Superiorum vigilantia Societatis decus et fama pendet, *C. 19 d. 11, II, 449*. Uberius gratiam Deus largitur Superioribus propter eorum officium, *P. 8 c. 3 n. 2, II, 120*. Ut recte a Deo gubernemur, quibus mediis utendum, *P. 10 n. 2, II, 142*.

De suavitate et efficacia in gubernatione coniungendis, *R. 3, 4 Prov., III, 74*; *Industr. c. 2, III, 401-405*. Generalis in praelatione sua benignitatis ac mansuetudinis charitatisque Christi sit memor, *Bul., I, 5, 25*. Iuvat ad bonam gubernationem et unionem in Societate bona existimatio et auctoritas erga subditos, et habere dilectionem et curam illorum; et ita praecipere, ut subditi potius diligant quam timeant Superiores; aliquando tamen utrumque erit utile, *F. 3 c. 1, N, II, 49*; *P. 8 c. 1, G, II, 117*; *P. 9 c. 2, n. 2, 9, II, 129, 130*; *c. 6, A, II, 141*. Debent compati subditis, et eos tamen corrigere; iungenda est cum benignitate severitas, *P. 9 c. 2 n. 4, II, 129*; *C. 21 d. 27, II, 482*; *Direct. c. 15 n. 9, III, 527*. Vide *Correctio*; *Poenitentiae*. Remissionis damna, *Instr. de sp. c. 2 n. 2, III, 329*. Debent aliquando subditi in obedientia et paupertate exerceri, *P. 3 c. 1, V, II, 50*. Rigor nimius vitandus, *P. 3 c. 2, II, 51-58*; *P. 10 n. 10, II, 144*. Erga Scholasticos curare quae debet Superior, *Instr. 7, III, 354, 355*. Amabilem se praestet Magister Novitiorum, ut, qui in Probatione sunt, ad eum confiderent

in tentationibus confugiant, *R. 2 Mag. Nov., III, 120*.

Superior crebro et magna charitatis significatione subditos alloquatur, eorumque necessitatibus corporis et animi tempestive prospiciat, ne superfluis detur occasio, *P. 4 c. 10 n. 5, II, 73*; *C. 12 d. 43, II, 400*; *C. 16 d. 27, II, 430*; *C. Poloc. 3 d. 7, II, 457*; *C. 20 d. 7 n. 3, II, 469*; *C. 22 d. 25, II, 489*; *R. 26 Praep., III, 100*; *R. 25 Rect., III, 110*; *Instr. 1 n. 4, III, 342*; *Instr. 14 n. 2, III, 374*. Si qui Scholastici, iudicio Superioris, lectiones describere non possint, curet Superior ut Collegii sumptibus describantur; et nullo modo pecunia a parentibus et cognatis requiratur, *Instr. 1 n. 6, III, 343*. Vide *Paupertas* § Pecunia ad proprium usum. Subditorum arbitrio aliquid relinquet Superior, cum probabile videtur quod eos iuvabit; aliquando etiam eis ex parte aliquid indulgendum et compatiendum, *P. 8 c. 1, G § 2, II, 117*. Quomodo se habere debet cum tentatis contra Superiorem cum aversione et diffidentia, *Industr. c. 14, III, 428-431*; et cum iratis, *c. 10, III, 418-421*. Obligatio Superioris, ut medici animarum, *c. 1, III, 397-401*. Coadiutores temporales frequenter alloquatur, conferentias ad illos habeat, curet ne ab aliis contemnantur, *Instr. 8, III, 355, 356*. Vide *Valetudo*; *Vestitus*; *Victus*.

Electio Superiorum, tam Provincialium et Visitorum quam quorumcumque localium, tota est penes Generalem, cum facultate eosdem ab officio removendi. Idem regiminis eorum tempus definit, *Bul., I, 121, 178, 190, 267*; *Comp. priv., I, 592*. Superiorum nomine intelliguntur etiam Vice Provinciales, Vice Praepositi ac Vice Rectores, *Comp. priv., I, 512 n. 3*. Generalis est per se constituere Rectores Collegiorum et Universitatum ac Praepositos locales Domorum et Provinciales, *P. 9 c. 3 n. 3, 14, II, 130, 132*; *c. 5 n. 1, II, 136*. Eligantur Provinciales a solo Generali, nec a Congregationibus proponendi, *C. 8 act. 32, 35 p. 5*. Rectores eligere potest Generalis etiam per alium, cui ille commiserit, ut Provinciali vel Visitori; confirmatio vero semper erit Generalis, *P. 4 c. 10 n. 3, II, 72*; *c. 17 n. 1, II, 83*. Praepositos Domorum et Rectores Collegiorum et Domorum Probationis constituere non potest Provincialis. Si periculum sit in mora, poterit aliquem, qui vices Superioris gerat, constituere, donec Generalis admonitus provideat, *R. 22 Prov., III, 76*.

Minister, Procurator, Praefectus Studiorum, Subminister et Praefectus sanitatis a Provinciali designantur; idem in locis Probationum non separatim constituet Magistros Novitiorum, a Generali confirmandos, *R. 22, 23 Prov., III, 76*; item Praefectos spiritus in omnibus Collegiis et Domibus Professis; et ordinarios Nostrorum Confessa-

Paterina
sollicitudo
Superiorum.

Designationes
Superiorum
et Officialium
a quo
faciendae.

rios, *R. 24, III, 76*. Deligere poterit Consultores et Admonitores, ita ut statim suo officio fungi possint; scribet autem ad Generalem ut ab eo confirmetur, *R. 25, III, 76*. Praedicatores et Confessarios ipse constituet, *R. 26, III, 76*; item Lectores ordinarios in omnibus classibus, et primarios Officiales, praeter Rectorem et Cancellarium in Universitatibus, *P. 4 c. 6, F, II, 67; c. 17, A, II, 84; R. 27 Prov., III, 76*.

Rector nec Lectores primarios nec Officiales, qualis est Cancellarius, inconsulto Provinciali, vel Generali si vicinior est, mutabit, si ille non eidem id commisisset, *P. 4 c. 17, A, II, 84*. Praepositus et Rector designare possunt Confessarios suis subditis; sed ordinarium Confessarium Collegii non constituent sine approbatione Provincialis, *R. 8 Praep., III, 97; R. 7 Rect., III, 108*. Eos, qui domestica obeunt ministeria (exceptis quibusdam, quorum electio ad Provinciam pertinet), Praepositus ac Rector constituent, *R. 6 Praep., III, 98; R. 5 Rect., III, 108*.

Renuntiatio.

Superioris auctoritas, atque adeo triennium, incipit ab authentica eius renuntiatione in Domo vel Collegio, cui praeficitur, sive ipse praesens sit sive absens, *C. 8 d. 43, can. 20, II, 356, 559*. In casibus extraordinariis belli, pestis, etc., si necessitas urgeat, satis est si fiat in loco, ubi maior pars subditorum fuerit, vel, si id fieri nequeat, ubi Provinciali videbitur, *C. 9 d. 10, can. 6, II, 363, 560*. Pro authentica Superiorum renuntiatione cuique Provinciae sua praxis relicta, *C. 19 d. 9, II, 448*.

Mutatio.

Potest Generalis Superiorum facultatem revocare, restringere et etiam augere, ac eos ab officio remove, *Bul., I, 121; Comp. priv., I, 592; P. 4 c. 10 n. 3, II, 72; P. 9 c. 3 n. 3, 14, II, 131, 132, 189*. Generalis retinere debet potestatem iuxta Constitutiones ad mutationes personarum faciendas ab uno in alium locum eiusdem Provinciae vel diversae; et etiam Provinciales intra suas Provincias; non tamen sine causa et cum detrimento aliorum, *P. 9 c. 3 n. 2, 9, II, 130, 131; C. 2 d. 12, can. 32, II, 197, 535*. Curandum Generali ne Superiorum praefecturae nimis diuturnae sint, *C. 5 d. 35, II, 271*. Superiores subinde mutandi, ne per longissimi temporis spatium iidem semper hoc officio fungantur, *Ord. Gen. c. 1 n. 11, III, 257*. Superiores in officio nimis remissi, removendi, *Instr. de sp. c. 2, Remedia n. 4, III, 330; Instr. 18 n. 11, III, 382*. Vide § Punitio. Quid ad Generalem scribendum, cum de alicuius mutatione agendum sit, *Ord. Gen. c. 1 n. 13, III, 257*. Vide Mutatio personarum.

Mutatio post mortem Generalis.

De mutatione Superiorum post mortem Generalis, *Form. Congr. gen. n. 58, II, 590*. Non licet Generali Officiales, qui ab ipso creantur, mutare tempore Congregationis generalis usque ad huius dissolutionem, nisi eidem Congregationi aliquem

mutandum esse videretur, *C. 1 d. 1, can. 32, II, 160, 528; C. 4 d. 58, II, 260*; id intelligendum de omni Congregatione generali, quocumque in casu congregata, *C. 5 d. 23, can. 18, II, 268, 549*. Concessum ut, durante Congregatione, provideret Generalis Superiores ubi opus esset, *d. 20, II, 267; C. 6 d. 17, II, 294*. Officiales, saltem Provinciales, mutari non possunt tantum post inchoatam Congregationem generalem, *C. 6 d. 35 n. 20, II, 308*; Provinciales nec post indictam Congregationem, *C. 7 d. 66, II, 355*; quod intelligendum est, non post decretum factum in Congregatione Procuratorum de Congregatione generali cogenda, sed post indictam a Generali Congregationem, nisi in certis casibus, in quibus potest et ipse Vicarius ex 7 sua Regula, *C. 12 d. 32, II, 397; Offic. Vic. n. 7, III, 49, 50*. Rectores alique Superiores, qui sui regiminis tempus absolverunt, etiam post decretam aut indictam Congregationem generalem a Generali mutari possunt, et etiam ante Congregationem provincialem, *C. 12 d. 31, II, 397*. Rectores Seminariorum, Magistri Novitiorum, Instructores PP. tertiae Probationis, qui simul Rectores non sunt, adeoque ius non habent ad Congregationem provincialem, mutari possunt a Vicario, etiam post indictam Congregationem generalem, ac a Generali etiam hac durante, *C. 16 d. 7, II, 427*.

Nominationes Provincialium et aliorum Superiorum non expirant per mortem Generalis, etiamsi nondum executioni traditae fuerint; nec nominationes Commissariorum et Visitorum extra Europam; utique intra Europam, *C. 4 d. 3, can. 23, II, 247, 544*. Si ante indictam Congregationem generalem missae sunt Generalis litterae pro novo Provinciali designando, fiat mutatio, etiamsi sciatur indicta Congregatio, *C. 12 d. 33, II, 397*; nisi ante indictam antiquus Provincialis triennium non explevisset, et constaret Generalem non voluisse ante tempus exauctorare, *C. 13 d. 21, II, 410*. Provincialis ac Superior localis, nominati a defuncto Generali, si ante huius obitum non elapsus fuerat praecedens triennium, non possunt renuntiari a Vicario; utique si elapsus fuerat. Si, antequam mors Generalis aut indicta Congregatio innotuerit, novus Superior constitutus est, valida sit mutatio; si innotuerit, invalida, *C. 12 d. 30, II, 396*; in hoc casu nominationes Superiorum executioni mandari non possunt ante finem Congregationis generalis, nisi ex huius consensu; sed ne finita quidem Congregatione generali robur habent, sed imploranda est auctoritas novi Generalis, *C. 13 d. 11, II, 407*. Provinciae, extra Europam sitae, non comprehenduntur d. 30 C. 12 et d. 11 C. 13, *C. 14 d. 21 n. 3, II, 419; C. 12 act. 49 n. 1*.

Provincialis vel Rector, explens triennium eo die, quo moritur Generalis, iure regiminis adeun-

daeque Congregationis provincialis gaudet prae novo Provinciali vel Rectore per patentes litteras ante Generalis obitum datas, *C. 19 d. 10, II, 448.*

Si Procuratores Indiae essent nominati ad officium Visitoris vel Provincialis extra Europam, non privantur iure, quod habent, veniendi ad Congregationem generalem, nisi adeo fuisset expressa voluntas Generalis circa ipsorum discessum ex Europa, ut decretum 36 Congregationis 9 locum haberet, *C. 10 d. 9, can. 4, II, 374, 563.*

Nominati ad regimen a Generali defuncto et, nondum intellecta ipsius morte, onus deprecantes, si videatur Vicario et Assistentibus iustas afferre deprecationis causas, in priori statu maneat, nec ullo fruantur Superiorum privilegio, donec aliud a novo Generali statuatur, *C. 10 d. 9, can. 4, II, 374, 563.*

Vicarii officium cessat electo Praeposito Generali, *P. 8 c. 4, A, II, 121.* Officia data a Generali non expirant per huius mortem, sed usque ad electionem novi durant, cuius erit ea conferre aliis vel iisdem confirmare, *C. 1 d. 5 ante elect., II, 152; C. 1 d. 1, can. 32, II, 160, 528; C. 4 d. 58, II, 260.* Non expirat Provincialis auctoritas nisi cum inchoatur auctoritas successoris a die authenticae renuntiationis, nisi aliter a Generali cautum sit, cuius auctoritati nihil hoc decreto detrahatur, *C. 8 d. 43, can. 20, II, 356, 559; C. 17 d. 7, II, 435.* Provinciales, Praepositi et Rectores eandem iurisdictionem, quam praesentes habent, etiam cum absentes sunt, retinent, *C. 12 d. 53 n. 1, II, 402.* Vide *Commissarii.*

Generalis constituit Provinciales ad triennium, ut plurimum (quamvis et contrahi et prorogari id spatium temporis possit), *P. 9 c. 3 n. 14, I, II, 132, 133.* Rectoribus non est praefigendum triennium, ut Provincialibus, *C. 2 d. 68, can. 32, II, 208, 535;* nec Superioribus localibus, *C. 5 d. 35, II, 211.* Haec duo decreta a Sede Apostolica approbantur et confirmantur. Contra illa aliquid machinantes, tamquam perturbatores Societatis, corrigendi, puniendi, *Bul., I, 183, 184, 187; Comp. priv., I, 662.*

Mandat Clem. VIII ut Provincialium ac Rectorum officium non daret ultra triennium, sed vacent saltem per annum, in quo obediant, sicut caeteri, *Bul., I, 189, 190; C. 5 d. 64 n. 1, II, 284.* Ipse Clem. VIII mitigat variis modis suum mandatum, *Bul., I, 190;* Generali commendat Congregatio petere moderationem in vacatione Superiorum; ut e Rectoribus ac Praepositis liceat Provinciales ac Visitatores constituere, *C. 9 d. 4, II, 361; C. 10 act. 2.* Mandatum Clem. VIII abrogatur a Paulo V, *Bul., I, 185, 186, 190.*

Mandat Innoc. X ut in posterum omnes Provinciales, Visitatores, Praepositi, Rectores, Superiores locales et alii habentes iurisdictionem seu superioritatem, exceptis Magistris Novitiorum, in

muneribus et officiis per triennium dumtaxat durare debeant; eoque elapso, per sesquiannum saltem, a fine dicti triennii computandum, a praedictis officiis vacent, *Bul., I, 178; Comp. priv., I, 662.* Petenda abrogatio Brevis Innoc. X, *Bul., I, 187, 188, 263; C. 11 d. 12, II, 379.* Incommoda ex praefixo Superioribus triennio et cessatione per sesquiannum. Innocentii X decretum suspenditur ab Alex. VII bis ad sesquiannum et semel ad triennium pro Europae Provinciis; et ad sesquiannum et septennium pro Indiis et aliis extra Europam locis; iterum ad quadriennium in Europa et octennium extra Europam. Quatenus fuerit mens S. Ignatii de tempore, quo Superiores defungi officio deberent. Derogatur Constitutioni Innoc. X ab Alex. VII, *Bul., I, 186-191, 263, 267; Comp. priv., I, 592, 662.*

Omnes Praepositi ac Rectores Societatis quoad suos subditos possunt per se ipsos omnino quod possunt Episcopi in clericos et laicos sibi subiectos quoad facultatem absolvendi et dispensandi in irregularitate et alias facultates, *Comp. priv., I, 645.* A Generali, ut a Capite, defluit universa potestas Provincialium et reliquorum, *P. 8 c. 1 n. 4, II, 114.* Gubernatio omnimoda Collegiorum est penes Generalem et Societatem, *Bul., I, 6, 25.* Omnis auctoritas est penes Generalem, *Bul., I, 121;* ipse dat aliis quam iudicat dandam, *P. 9 c. 3 n. 7, 14-16, II, 131, 132.* Expedit facultatem esse amplam; Generali primum, *P. 10 n. 8, II, 144;* et immediatis, *P. 2 c. 1 n. 2, B, II, 36; P. 4 c. 10 n. 4, II, 72.* Undenam cognoscet Superior suas facultates, *R. 8, 9 Prov., III, 74; R. 13 Praep., III, 99; R. 12 Rect., III, 109.* Superiorum facultates a Provinciali suspendi possunt, *R. 9 Prov., III, 74.* Iuxta Provincialis arbitrium in omnibus se gerere debet Superior, *P. 4 c. 10 n. 5, II, 78; P. 8 c. 1 n. 4, II, 114; P. 10 n. 9, II, 144.* In cibus quadragesimalibus nemo cum Concionatoribus dispenset inconsulto Provinciali, *Instr. 2 n. 9, III, 345.* Generalis definiat auctoritatem Superiorum Residentiarum, quae proxime subsunt Provinciali. Pro eorum Superioribus Regulae non scribendae, *C. 23 d. 28, II, 506.* Quandoque Superioribus liceat subditorum confessiones audire, Vide *Confessio.*

Vide *Generalis; Provincialis; Rectores etc.*

Superiorum immediatorum auctoritas a mediatis tuenda, *P. 4 c. 10 n. 4, II, 72; P. 8 c. 1 n. 4, 6, II, 114; P. 9 c. 6 n. 2, II, 138; R. 28 Prov., III, 76; R. 7 Admon., III, 139;* aliter redduntur timidi et impeditur executio, *C. 6 d. 37, II, 309.* Superiores facile pati possunt calumniam, *P. 9 c. 4, E, II, 135.* Quinam, praeter mediatos, curabunt ne debita obedientia atque reverentia erga Superiores minuatur in se et in aliis, *R. 8, 26 Assist., III, 52, 54; R. 7 Admon. Gen., III, 55; R. 3 Soc. Prov., III, 89; R. 3,*

Auctoritas
Superiorum.

Auctoritas
tuenda.

Superiores

Duratio
muneris.

Triennium
et vacatio
Superiorum.

Praeceptum
Clem. VIII.

Praeceptum
Innoc. X.

7, 13, 15 Cons., III, 137, 138; R. 1, 7 Admon., III, 138, 139. Vide § *Mediati*. Secretarius Societatis et Socius Provincialis nullam sibi gubernationis partem usurpabunt, nec auctoritatis speciem ostendent, R. 46 Sec. Soc., III, 61; R. 6, 7 Soc. Prov., III, 89.

Iurisdictio
absente vel
mortuo
Superiore.

Mortuo vel absente Rectore vel Praeposito, nec nominato Superiore, succedit ipsi Minister, quamvis non sit Professor. Licet Superiori, Domo aut vita excedenti, si Provincialis cito moneri non possit vel alia gravis causa id suadeat, alium nominare, C. 8 d. 20, can. 3, II, 349, 557. Si Superior, etiamsi per unam seu integram diem, futurus sit absens, nec consuli possit, ille, qui constitutus sit Vice Rector aut Vice Praepositus, facultatem habet absolvendi et delegandi. Si nullus constitutus est Vice Rector aut Vice Praepositus, eandem facultatem habet Minister, seu qui Domi praeest, C. 12 d. 17 n. 1, II, 392; et act. 40; Ord. Gen. c. 6 n. 7, III, 274. Omni Superiore deficiente in aliquo Collegio vel domicilio Europae, iurisdictio spiritualis et quoad disciplinam domesticam est penes Sacerdotem antiquiorem ab ingressu in Societatem. Quoad Provincias extra Europam provideat Generalis, C. 17 d. 9, II, 435.

Deficiente
Provinciali,
quis erit
Vice Provincialis.

In Europa Provinciali defuncto quis succedat, si nullus Vice Provincialis a Generali vel ab ipso Provinciali designatus fuerit, C. 4 d. 56, can. 22, II, 259, 544; quid, si in Provinciis Europae remotioribus Provincialis fiat inutilis, C. 9 d. 11, can. 7, II, 368, 560. Mortuo Provinciali nec designato Vice Provinciali, non illi succedit Vice Praepositus nec Vice Rector maximi Collegii; sed alii, quibus id de iure competit, ac si ipsi non essent, C. 9 d. 35, can. 10, II, 368, 561. Quid, si Provincialis vel Visitator in Indiis fiat inutilis, C. 9 d. 40, can. 8, II, 370, 560. Vice Provinciales in Europa, Provincialium demortuorum munere fungentes donec a Generali provideatur, debent esse Professores 4 votorum, C. 4 d. 56, can. 22, II, 259, 544; item omnes Vice Provinciales, ii in primis, qui Vice Provinciarum stabiles Praesides sint, C. 13 d. 12, II, 407.

Facultates
Vice Superiorum.

Vice Provincialium, Vice Praepositorum ac Vice Rectorum quatenus sint facultates et modus gubernandi, dum Provincialis aliique Superiores Romanam aliove abeunt, C. 12 d. 53, II, 402.

Mediati
et immediati
Superiores.

Curanda a Superioribus immediatis obedientia erga mediatos, praesertim exemplo; et omnium subditorum erga se et alios Superiores et Officiales, P. 4 c. 10 n. 8, II, 78; R. 91 Prov., III, 82; R. 21 Praep., III, 100; R. 20 Rect., III, 109. Liberrima esse debet communicatio per litteras cum Superioribus mediatis, C. 21 d. 22, II, 481. Vide *Epistolae*. Provincialis, quidquid agendum vel immutandum erit, quod ad immediatorum Superiorum officium pertineat, per eosdem fieri

curabit, P. 4 c. 10 n. 4, II, 72; P. 8 c. 1 n. 4, 6, II, 114; P. 9 c. 6 n. 2, II, 138; R. 28 Prov., III, 76. Omnes Superiores subsunt directioni et correctioni Generalis, P. 9 c. 2 n. 4, II, 129; c. 3 n. 11, II, 132; c. 6 n. 2, II, 138. Officia Provincialis erga Superiores locales, praesertim in excipiendis subditorum querelis, C. 6 d. 37, II, 310; Instr. 18 n. 7-10, III, 381. Delatio primum fiat Superiori immediato, vel causa explicetur cur hic ordo invertatur, C. 7 d. 12, can. 21, II, 319, 555. In visitatione Domus vel Collegii Superior postremus omnium visitandus, R. 132 Prov., III, 86. Re a Superiore denegata, quomodo alius adeundus, R. 23 Com., III, 11. Ostendenda Superiori proximo facultates et privilegia ab altiori concessae, etiamsi in epistola inclusae, C. 23 d. 39, II, 509. Observet Socius Provincialis, in iis potissimum qui gubernant, si quid Provincialis indigeat providentia, R. 6 Soc. Prov., III, 89.

Syndicatus
Superiorum.

Administration rationem a Provincialibus, Visitatoribus et Superioribus localibus exigere potest Generalis, Bul., I, 121; Comp. priv., I, 592. Totius administrationis ratio Rectoribus constet, ut eam reddere, quando et cui per Generalem constituatur, possint, P. 4 c. 2 n. 5, II, 57. Rector Provinciali, vel cui Generalis praescripserit, rationem sibi assignati muneris reddet, P. 4 c. 10 n. 3, II, 72. Curabit Generalis ut Rectores officii sui, eo modo, qui convenire maxime videbitur, rationem reddant sibi, vel Provinciali, vel alii cuiquam, qui ad eam exigendam potestatem habeat commissariam, P. 9 c. 3 n. 4, 15, C, II, 131-133. Provincialium et Superiorum localium syndicatus non adhibendus, cum iam provisum sit per ea, quae de huiusmodi ratione reddenda continentur in Constitutionibus et Regulis Provincialis, c. 14, et in Instructione Visitatorum, C. 5 d. 33, 34, II, 270. Mandat Summus Pontifex ut Provinciales visitentur et de suo officio rationem reddant, sive per Visitatorem, sive per Provinciale successorum, d. 64 n. 2, II, 284. De visitandis Provincialibus. Capita praecipuarum rerum, de quibus iidem, officio functi, reddituri sunt rationem, Ord. Gen. c. 9, III, 277-279. Superiores locales et Procuratores, officio defuncti, rationem domesticae oeconomiae reddent, C. 8 d. 60 n. 4, II, 360. Vicarius Generalis rationem reddet eorum, quae facta sunt post Generalis mortem, ad Congregationem pertinentia, Form. Congr. gen. n. 7, II, 579; Offic. Vic. n. 5, III, 49.

Errata
Superiorum.

Errata Superiorum: 1, ignorant subditorum morbos; 2, negligent; 3, sovent dissimulando; 4, augent placendi studio; 5, exasperant acriore correctione, Instr. de sp. c. 1, III, 324, 325. Radices horum malorum: 1, ignorantia Superiorum et oblitio muneris sui; 2, exigua cura interni cultus; 3, horae considerationis perfunctoria oblitio; 4, in rebus externis occupatio; 5, ignoran-

tia spiritualiter medendi; 6, impatientia in perferendo; 7, defectus boni exempli, *Ibid.*, III, 325-328.

Timor,
pusillanimitas.

Causae timoris Superiorum, qui executionem impedire solet. Remedia. Superiores pusillanimes sunt parum ad gubernandum idonei, C. 6 d. 37, II, 309-311; *Instr. de sp. c. 2 n. 3*, III, 329, 330. Generalis est supplere defectus Praepositorum inferiorum. Omnes, etiam Superiores, consilio, reprehensione et, si opus est, correctione, iuvare studeat, P. 9 c. 2 n. 4, II, 129; c. 3 n. 11, II, 182; c. 6 n. 2, II, 138; C. 6 d. 37 n. 6, II, 310; *Instr. 18 n. 10*, III, 381.

Punitio
Superiorum.

Puniendi Superiores fautores vel complices in editione librorum absque facultate; vel qui scriptoris consilia ex officio non revelaverint, C. 11 d. 18 n. 2, can. 3 n. 2, II, 381, 564. Vide *Censura librorum*. — Negligentes in cohibenda libiore opinandi licentia, C. 12 d. 28, II, 296. Vide *Opiniones*. — Superiores quid aliquando delinquentes in servando secreto de auditis in ratione conscientiae, *Instr. 11 n. 3*, III, 364. Vide *Ratio conscientiae*. — Continenter negligentes ac remissi, C. 6 d. 37 n. 6, II, 310; C. 9 d. 26, II, 366; *Instr. 18 n. 10*, III, 381. Negligentes in executione memorialis Visitatoris vel Provincialis, C. 6 d. 37 n. 7, II, 311. — Dissimulantes subditorum defectus, vel necessaria non dantes paterna charitate, C. 16 d. 27, II, 430. — Provinciales opportune Romam informationes de promovendis non mittentes, *Ord. Gen. c. 18 p. 4 n. 1*, III, 303. — Permittentes ut Nostri negotiis saecularibus, licet consanguineorum, amicorum etc., occupentur, C. 5 d. 48, 80, can. 13, II, 276, 288, 548. — Superiores, quorum negligentia creverunt debita. Monendus Generalis ut eos, si opus est, a munere amoveat, C. 7 d. 82 n. 8, II, 339. Non est statuenda poena certa infligenda Superioribus, etiam Provincialibus, gravantibus Collegia aere alieno, sed relinquenda Generalis arbitrio, C. 8 d. 15, II, 347. — Superiores, qui sive Nostri sive externis quidquam e reliquiis Sanctorum, Domibus et Collegiis applicatis, donent, C. 7 d. 28, can. 3, II, 327, 552. — Qui aegre ferant liberrimam per litteras subditorum communicationem cum Superioribus mediatis, C. 21 d. 22, II, 481; *Form. scrib. n. 13*, III, 42.

SUPERPELLICEUM. Possunt eo uti qui ministrant Missis maioribus, P. 6 c. 3, B § 2, II, 101. Si quando expedire iudicaretur ut Coadiutores, dum Missae inserviunt, eis utantur, petatur a Generali facultas, C. 1 d. 95, can. 26, II, 177, 527. Eo utendum inter concionandum; in lectionibus Sacrae Scripturae non est adhibendum, C. 1 d. 110, can. 13, II, 182, 526; ubi non est illius usus, C. 4 d. 10, II, 249. Si cogimur interesse processionibus, superpelliceo utendum est, C. 3 d. 35, can. 10, II, 226, 539.

SUPPLICATIONES, Vide *Processiones*.

SUPPRESSIO Societatis, Breve *Dominus ac Redemptor, Bul.*, I, 313-328. Suppressio Collegiorum et Domorum, Vide *Dissolutio*.

SUPRASTANTES Collegiorum et Universitatum quatenus habere expediat, C. 1 d. 103, II, 180.

SURDASTER nolens non est a Congregatione excludendus; sed, si talis se excuset, poterit excusatio admitti, C. 6 d. 35 n. 4, II, 306; *Form. Congr. prov. n. 10*, II, 603. Vide *Impediti*.

SURGERE. Surgendi tempus certum omnibus statuendum, C. 7 d. 25, can. 7, II, 325, 553. Vide *Dormire*.

SUSPENSIO. Quandonam possit Episcopus suspendere Religiosos, ad audiendas confessiones approbatos, *Comp. priv.*, I, 530. Religiosi eiecti sunt suspensi, *Comp. priv.*, I, 562. Vide *Censurae*. Potestas Superioris suspendendi subditos a confessionibus audiendis, *Comp. priv.*, I, 645 n. 452.

Assistentem, si male se gerat, suspendere ab officio potest Generalis, sed non removere sine consensu Societatis, C. 1 d. 87, can. 38, II, 175, 528. Collegii tropiensis suspensio, a Vicario Generali facta, approbatur a Pontifice, *Bul.*, I, 185.

SYLLOGISTICA forma, Vide *Forma*.

SYMBOLUM nicaenum. Facultas illud in Missis Sanctorum e Societate recitandi, *Bul.*, I, 379; *Comp. priv.*, I, 633.

SYMPATHIA et particularis affectus in aliquas personas vincenda, *Industr. c. 8 n. 9*, III, 416. Vide *Affectus*; *Amor*; *Castitas*.

SYNDICATUS Superiorum, Vide *Superiores* § Syndicatus.

SYNDICUS. Eius officium, P. 3 c. 1 n. 16, II, 45; P. 4 c. 10 n. 7, II, 73; R. 51 *Praep.*, III, 102; R. 48 *Rect.*, III, 112; in Universitatibus, P. 4 c. 17 n. 7, II, 83; in scholis, P. 4 c. 6 n. 15, II, 66; R. 48 *Rect.*, III, 112; in recreatione, *Instr. 13 c. 9 n. 6*, III, 373; pro Confessariis, *Instr. 3 n. 5*, III, 347.

SYNODUS, Vide *Concilia*. Appellatio ab interpretatione, quam Episcopi dederint synodaliū decretorum, *Comp. priv.*, I, 529.

TABERNACULUM ad SS. Sacramentum asservandū, quale, *Bul.*, I, 298. Sacris absolutis, obseratur clavi, R. 16 *Praef. eccl.*, III, 142; per Sacristam custodienda, *Bul.*, I, 294. Reliquiae Sanctorum mobiles in speciali tabernaculo custodiantur, cuius unam clavem habeat Praefectus, et alteram diversam Praepositus aut Rector, R. 18 *Praef. eccl.*, III, 142. Vide SS. *Sacramentum*.

TACTUS. Applicatio tactus et aliorum sensuum in meditatione, *Ex. Sp.*, III, 467; *Direct. c. 20*, III, 531. Vide *Tangere*.

TALENTUM excellens ad concionandum et gubernandum, Vide *Examen ad gradum*. Propensi

adaliquam Facultatem, in qua possunt insignes evadere, in ea diutius versentur, et de talibus Generali admoneat Provincialis, *R. 55 Prov.*, **III, 79.**

TANGERE. Nemo alium, etiam ioco, tangat, *R. 34 Com.*, **III, 12.** Facultas pro Laicis tangendi vasa sacra, *Comp. priv.*, **I, 658.**

TARTARI an admitti possint in Societatem, *C. 6 d. 28, II, 302.* Vide *Impedimenta.*

TEMPERANTIA in quo differat a poenitentia, *Ex. Sp. add. 10, III, 462.* Servanda in refectioe corporis, *P. 3 c. 1 n. 5, II, 44;* *R. 30 Sum.*, **III, 6.**

TEMPLUM, Vide *Ecclesia.*

TEMPORALIA, Vide *Bona; Mundus.*

TEMPUS lucrandi indulgentias in diebus assignatis, quandonam incipiat, *Comp. priv.*, **I, 611 n. 343.** De tempore dando orationi, examini, recreationi, somno, Vide *Oratio; Examen; Recreatio; Dormire.* Ad omnia conferet temporis ordo in studiis, orationibus, Missis, lectionibus, cibo, somno et in reliquis servatus, *P. 4 c. 10 n. 9, II, 74.* De tempore admittendi ad Probationem, ad gradus, ad vota, Vide *Probatio; Gradus; Vota.* De tempore in unaquaque Facultate impendendo, Vide *Cursus.* De tempore Congregationum, Vide *Congregatio.* De tempore Exercitiorum, Vide *Exercitia; Hebdomadae; Electio.* Tempus, quo scholae inchoandae finiendaeque sunt, Provincialis statuit, *Rat. St. R. 35 Prov.*, **III, 164.**

TENTATIONES antevertendae, adhibitis earum contrariis, *P. 3 c. 1 n. 13, II, 45;* *R. 14 Sum.*, **III, 5.** Nulla celanda Superiori vel Confessario aut Praefecto spiritus, *P. 3 c. 1 n. 12, II, 45;* *R. 41 Sum.*, **III, 8.** Doceantur Nostri quomodo se contra omnes tentationes tueantur, *P. 3 c. 1 n. 10, II, 44;* *R. 22 Sum.*, **III, 5.** Cognita in aliquo gravis tentatio manifestanda Superiori, *R. 20 Com.*, **III, 11.** Talem se praestet Magister Novitiorum, ut, qui probantur, ad eum in tentationibus confidenter confugiant, *R. 2 Mag. Nov.*, **III, 120.** Profunditatis pericula, remedia, *Industr. c. 9, III, 417, 418.* Nonnullis bonorum possessio est tentationum occasio, *P. 3 c. 1 n. 7, II, 44.* Num ii, qui probantur, tentandi sint in obedientia et paupertate, *P. 3 c. 1, V, II, 50.* Vide *Con sanguinei; Daemon.*

TEPIDITAS. Conscientia languida, laxa et tepida, *Industr. c. 4, 11, III, 409, 422.* Vide *Spiritus.*

TERTIA Probatio, Vide *Probatio tertia.*

TESTAMENTUM. Nostri non possunt esse testamentarii, neque exsecutores testamentorum, nisi ex dispensatione Generalis, *P. 6 c. 3 n. 7, D, II, 100, 101.* Cum opus sit, aegrotos ad condendum testamentum hortari convenit; sed iis conficiendis non assistant Sacerdotes, *R. 28 Sac.*, **III, 16.** Vide *Negotia externorum.* Non admissum testamentum F. Colorado ad Societatis Collegium instituendum, *C. 1 d. 104, II, 181.*

TESTIMONIUM. Nostri cogi non possunt ad testimonium perhibendum, *Comp. priv.*, **I, 576.** De testimonio afferendo ab iis, qui experimentis probantur, Vide *Experimenta.* Testimonia eorum, quibus censura Exercitiorum fuit commissa, **III, 445, 446.**

TEXTUS. Qui libri in Theologia praelegendi. Praelegatur etiam Magister Sententiarum. Quando, qua facultate, a quibus, quomodo alius textus conficiendus. De textibus in aliis Scientiis et Litteris Humanioribus, *P. 4 c. 14, A-D, II, 79;* *C. 1 d. 65, II, 170.* Videat Generalis an cursus Philosophiae, nostris omnibus communis, conficiendus, *C. 5 d. 70, II, 285.* Summae theologiae et philosophiae nunc non conficiendae, *C. 7 d. 83, II, 339.* Nostri non praescribitur Summa S. Thomae praelegenda; sed et alium auctorem, a Generali approbatum, sequi licet, *C. 22 d. 37 n. 1, II, 492.* In Theologia et in aliis disciplinis textus aliquis praelegatur typis editus, a Provinciali cum approbatione Generalis designandus, *C. 24 id. 24 n. 3, II, 522.* Vide *Aristoteles; Elenchus; Philosophia; Theologia; S. Thomas.*

Curent Provinciales ut libri, nostris inferiorum studiorum classibus accommodati, assignentur, *C. 22 d. 33, II, 491.* Praelegendorum catalogus mature conficiendus, *R. 27 Praef. St. inf.*, **III, 197. De Rhetorica Cypriani, *R. 1, 2, 8 Prof. Hum.*, **III, 218, 215.** De Grammatica Emmanuelis, *Rat. St. R. 23 Prov.*, **III, 163; *R. 8 Praef. St. inf.*, **III, 194; *R. 12 Prof. cl. inf.*, **III, 204.** Ne libri assignati desiderentur curet uterque Praefectus, *R. 29 Praef. St.*, **III, 172; *R. 27, 28 Praef. St. inf.*, **III, 197.** In libris ethnicis Litterarum Humaniorum nihil, quod honestati repugnet, praelegatur. Non attingantur libri, quorum doctrina vel auctor suspecti sint; nec christianorum opera bona, si malus est auctor. Convenit constituere qui libri in unaquaque disciplina praelegendi sint, qui vero non, *P. 4 c. 5, E, II, 63;* *c. 14 n. 1, A, II, 79;* *Rat. St. R. 34 Prov.*, **III, 164; *Ord. Gen. c. 2 n. 1, III, 259.* Libri Litterarum Humaniorum prius a rebus et verbis inhonestis purgati sint. Si omnino purgari non poterunt, potius non legantur, *P. 4 c. 14 n. 2, D, II, 79;* *Rat. St. R. 34 Prov.*, **III, 164; *R. 1 Prof. Hum.*, **III, 218.** Facultas libros ethnicos emendandi, retinendi, *Bul.*, **I, 55.** De classicis graecis et latinis, Vide *Regulas Prof. Rhet., Hum. et Gram.* Libros, qui explicati sunt, afferant Discipuli ad examen, ut in his examinentur, *R. 11 Scrib.*, **III, 201.**************

De vulgata editione, Vide *S. Scriptura; Constitutiones.*

THEOLOGIA tum scholastica tum positiva iuvat ad scopum Societatis, *P. 4 c. 5 n. 1, II, 62;* magis est propria nostri Instituti quam aliae scientiae, *P. 4 c. 12 n. 1, II, 76.* Scholastica post Artes ante positivam discenda, *P. 4 c. 6*

Scholastica
et positiva.

n. 4, II, 64. Ad eam Artes vel scientiae naturales disponunt, et ad perfectam cognitionem et usum illius inserviunt, *P. 4 c. 12 n. 3, II, 76*. Vide *Philosophia*. Theologia scholastica omnino retinenda; non autem agitandae quaestiones inutiles, quales tamen non intelliguntur quaestiones de scientia media et aliae huiusmodi, quae in scholis nostris disputari consueverunt, *C. 21 d. 13, II, 479*. De studiis theologicis ordinandis nostrisque temporibus accommodandis, *C. 23 d. 16, II, 502; C. 24 d. 24, II, 521*. De methodo Theologiam tradendi servantur alias praescripta, *C. 22 d. 37, II, 492*.

Regulae Professoris scholasticae Theologiae, III, 178-180. Quot Professores constituendi, *Rat. St. R. 9 Prov., III, 159*. Theologiae professio annis non definienda; tamdiu doceant Nostri quamdiu Superiori videbitur, *C. 7 d. 95, II, 342*. Querelae adversus quosdam Theologiae Professores, qui, omissis utilibus et magis necessariis quaestionibus, minus utiles minusque necessarias sectantur, *C. 9 d. 31, II, 367; Ord. de St. n. 1, III, 235*. In Theologia docenda quid curandum, n. 7, III, 237. Professor Theologiae ne ex professore quaestiones S. Scripturae proprias, vel controversiae, vel philosophicas, vel morales tractet, *R. 9 Prof. Theol., III, 179*. Prohibetur censuras theologicas ferre in catholicorum sententias circa explicationem gratiae efficacis, *Bul., I, 244*. Vide *Docere; Professores; Doctrina Societatis; Opiniones; Textus; S. Thomas; Facultates; Cursus; Elenchus*.

Ad Theologiam nemo admittendus, nisi ante vel post suum in Societatem ingressum examen de universa Philosophia rite subierit, *C. 16 d. 20, II, 429*. Quibus mediocribus concedi possit ut Theologiam audiant vel in ea pergant, *Rat. St. R. 19 § 1, 9 Prov., III, 160, 161*. Theologiae dogmaticae studium concedendum iis, qui scholasticae non vacant per quadriennium, *C. 21 d. 16, II, 480*. Auditores Theologiae collationibus casuum intersint, *Rat. St. R. 14 Prov., III, 160*; et actibus philosophicis, *R. 25 Praef. St., III, 171*. Vide *Actus; Repetentes; Examen Nostrorum in doctrina*. De Doctoribus in Theologia, Vide *Examen ad gradum*.

In Collegiis, si opus est, lectio aliqua de casibus praelegatur, *P. 4 c. 7, B, II, 69*. Duabus Theologiae scholasticae lectionibus et S. Scripturae adiciatur, ubi fieri poterit, quarta Theologiae moralis, quam Nostri biennio saltem audiant. Quid, quomodo explicandum, *C. 7 d. 33 n. 7, II, 329; Rat. St. R. 9 Prov., III, 159*. Intra 3 annos integer cursus Theologiae moralis absolvatur, *C. 20 d. 25 n. 1, II, 475*. Qui unum tantum annum Theologiae scholasticae studuerint, biennio saltem in Theologia morali exerceantur, *C. 13 d. 16 n. 1, II, 408*. Theologia moralis accurate

ac solide tradatur, *C. 24 d. 24 n. 5, II, 522*. Regulae Professoris casuum conscientiae, III, 188, 189. Vide *Coadiutores spirituales; Casus conscientiae; Examen Nostrorum in doctrina; Cursus; Doctrina Societatis; Opiniones*.

THESES propugnandae in Collegiis, ubi non sit Praefectus generalis Studiorum, recognoscantur a Praefecto generali Studiorum Collegii viciniore, si aliter non fuerit a Provinciali provisum, *C. 16 d. 14, II, 428*; imprimi non possunt sine praevia censura, *C. 15 d. 9, II, 424*. Vide *Quaestiones; Examen Nostrorum in doctrina*.

S. THOMAS. Ut philosophicas ac theologicas disciplinas ad mentem Angelici Doctoris tradere pergat, Societati commendatur, *Bul., I, 453*. In Theologia legetur doctrina scholastica Divi Thomae; sed, si videretur alius auctor studentibus utilior futurus, qui his nostris temporibus accommodatior videretur, gravi cum consilio cumque Generalis approbatione praelegi poterit, *P. 4 c. 14 n. 1, B, II, 79; C. 22 d. 37 n. 1, II, 492*. Sequenda D. Thomae doctrina tamquam solidior, securior, magis approbata et consentanea nostris Constitutionibus, *C. 5 d. 41, 56, can. 9, II, 273, 281, 547*. Tenentur Nostri doctrinam S. Thomae sequi, non in omnibus, nisi secundum decretum 56 Congregationis 5; *C. 22 d. 37 n. 1, II, 492*. Societatis plenissima adhaesio litteris encyclicis *Aeterni Patris*. Doctrina S. Thomae in Theologia sequenda, *C. 23 d. 15, II, 501*. Serio admonendi Theologiae ac Philosophiae Professores ne novas a se conceptas interpretationes pro germana S. Thomae doctrina tradant; quin magni faciant et consulant Societatis probatos et eximios Doctores, *C. 23 d. 18, II, 504*. Per laudes scholae thomisticae datas circa gratiam efficacem, caeterae catholicorum non reprobantur sententiae; et prohibetur in ipsas ferre censuras theologicas, *Bul., I, 244*.

Catalogus aliquot quaestionum ex Summa D. Thomae, III, 180-187. Index variarum quaestionum iuxta ordinem Summae Angelici Doctoris, quas Magistri, omissis extraordinariis et insolitis, tractare cum laude possunt et maxima ex parte etiam debent, *Ord. pro St. n. 8, III, 238*.

Curet Praefectus Studiorum ut Regulae Ratio- nis Studiorum observentur, praecipue vero eae, quae de doctrina S. Thomae Theologis praescribuntur, *R. 4 Praef. St., III, 169*. Repetentes Theologiam studeant praecipuis quaestionibus, servatis tamen quam diligentissime iis, quae de doctrina S. Thomae sequenda a Societate constituta sunt, *R. 5 Repet. Theol., III, 225*. Liberum eis sit in actibus a Magistrorum suorum sententiis discedere suasque tueri, dummodo nulla ratione alienae sint a S. Thomae doctrina, *R. 10, III, 225*. Professor Theologiae defendat opinionem S. Thomae, vel quaestionem ipsam omittat, *R. 13 Prof. Theol., III, 180*.

Cfr. Regulas pro delectu opinionum, *C. 5 d. 41, II, 278, 274*; et Praefationem ad easdem, *d. 56, II, 281, 282*; *Rat. St. R. 9 § 2 Prov., III, 159*; *Regulas Prof. Theol., III, 178-180*; *R. 6 Prof. Phil., III, 190*. Vide *Doctrina Societatis*.

TIMOR etiam poenarum iuvat; sed omnes id semper spectent, ut potius placeant Deo propter seipsum et eius in nos beneficia, *P. 3 c. 1 26, II, 47*; *R. 17 Sum., III, 5*. Timori offensae succedat perfectionis amor, *P. 6 c. 5, II, 102*. Superior ita praecipiat, ut subditi se potius ad dilectionem maiorem, quam ad timorem Superiorum possint componere; quamvis aliquando utrumque sit utile; *P. 8 c. 1, G § 2, II, 117*. Quandam sit in correctionibus incutiendus timor, *P. 3 c. 1, N, II, 49*. Supplicii timor a peccatis coercet, *Ex. Sp., III, 461*. Causae et remedia timoris Superiorum immediatorum, qui executionem impedire solet, *C. 6 d. 37, II, 309*; *Instr. de sp. c. 2 n. 3, III, 329*. Vide *Executio*.

TINTINNABULUM, Vide *Campana*.

TIROCINIUM, Vide *Novitii*; *Magister Novitiorum*.

TITULUS. Indulgentiae in festo tituli ecclesiarum Societatis, *Bul., I, 137, 352, 446*; *Comp. priv., I, 609*. De titulo Sodalitatum, Vide *Sodalitas*. De titulo *Dqn*, *C. 2 d. 85, can. 2, II, 210, 530*. Doctoris vel Magistri nomine inter se Nostri ratione gradus academici non utantur, *P. 4 c. 6 n. 17, II, 66*; *R. 64 Prov., III, 80*. De titulis in nostris ecclesiis in sepulcris saecularium ponendis, *Ord. Gen. c. 1 n. 3, III, 255*.

TONI. Pro concione domestica utiliter expenditur aliqua hora a prandio. Finis, materia etc., *P. 3 c. 1 n. 21, S, II, 46, 50*; *R. 56 Rect., III, 113*. Fiunt tona diebus dominicis ad finem recreationis post prandium. Quadrante horae circiter praemoneantur qui tonos facturi sunt, themate illis assignato, *C. 7 d. 80 n. 7, II, 338*; *R. 56 Rect., III, 113*. Praesidis officium, *Instr. 2 n. 5, III, 345*.

Tonos habeant Novitii semel in hebdomada, *R. 76 Mag. Nov., III, 129*; ad eos non convenient Coadiutores et Indifferentes, *R. 60, III, 128*. Non fient quando Novitii audient concionem domi vel in ecclesia, *R. 61, III, 128*. Eis praesit Socius, *R. 12 Soc. Mag., III, 182*.

TONSOR, Vide *Coadiutores temporales*.

TRACTATUS longiores in Theologia non instituendi, *R. 12 Prof. Theol., III, 180*; nec in Philosophia, *R. 15 Prof. Phil., III, 191*; in classe Rhetoricae quatenus die vacationis concedantur, *R. 15 Prof. Rhet., III, 212*.

TRAGOEDIAE, Vide *Comoediae*.

TRANSALPINA COLLEGIA non comprehenduntur decreto, quo stabilitur ut fundanda Collegia saltem 20 ex Nostri alere possint, *C. 8 d. 27, II, 352*.

TRANSITUS. Sociis licentia ad alium Ordinem transeundi Generalis concedere potest, *Bul., I, 15, 89, 85, 199*; *Comp. priv., I, 650, 662*. Quinam alii eam dare possint, *Comp. priv., I, 663 n. 531*. Sed Generalis non potest dare licentiam ad Hospitalares et Militares transeundi, *Ibid.* Quicumque de Societate, etiam Professi, de Generalis licentia, possunt ad quemvis Ordinem Religiosum demigrare. Ipsi inhibetur sub poena excommunicationis latae sententiae quidquam contra praesentium tenorem attentare, *Bul., I, 85*; *Cens. et praec. c. 3 n. 1, II, 570*.

Nemo post emissam vota ad alium Ordinem, praeterquam Carthusiensium, nisi de expressa licentia Generalis aut Sedis Apostolicae, transire potest, sub poena excommunicationis, Romano Pontifici vel Superiori Societatis reservatae, tam in Religiosos recipientes, quam in receptos, *Bul., I, 15, 89, 122, 352*; *Comp. priv., I, 662*; *Exa. c. 4 n. 42, II, 16*; *Cens. et praec. c. 3 n. 5, II, 571*; *R. 84 Mag. Nov., III, 180*. Non licet extra Europam transire ad Carthusiam absque licentia Generalis, *Bul., I, 209, 212*; *Comp. priv., I, 663*; et modo neque intra Europam, *Comp. priv., I, 663*; *Cens. et praec. c. 3 n. 6, II, 571*.

Cur nonnulli ad aliam Religionem transire voluerint, *Bul., I, 38*. Carere non debet Societas viris sua impensa et labore edoctis, *Bul., I, 89*. An Superiores iudicium ferre possint de bona malaque fide petentium Carthusiam, *C. 7 d. 15, II, 820*.

Transeuntes ad alium Ordinem, si intra tempus praescriptum non ingrediantur vel in eo non perseverent, tenentur ad Societatem regredi sub poena excommunicationis reservatae Summo Pontifici vel Superiori Societatis, quam ipsi et recipientes etc. incurrunt, *Bul., I, 40*; *Comp. priv., I, 662*; *Cens. et praec. c. 3 n. 7, II, 571*. Semel translati et recedentes habentur tamquam apostatae, *Comp. priv., I, 664*. Translati ad dignitates et alios Ordines bona quaecumque secum asportare non possunt, *Bul., I, 222*; *Comp. priv., I, 587*; et adimitur Superioribus facultas ea concedendi, *Bul., I, 222*.

Professi, semel translati ad alium Ordinem, iterum transferri non possunt, *Bul., I, 200*; *Comp. priv., I, 664*; nec inde ad laxiorem sine Apostolicae Sedis licentia, *Bul., I, 199*. Secundo transire ad Carthusiam non licet sine Generalis consensu sub poenis et censuris contra apostatas latis, a quibus non nisi a Romano Pontifice vel Generali Societatis absolvi possunt, *Bul., I, 101*; *Comp. priv., I, 664*; *Cens. et praec. c. 3 n. 8, II, 571*.

Non tenetur Societas recipere redeuntes a Carthusia, *C. 3 d. 45, II, 228*; *C. 4 d. 47, 66, II, 258, 260*. Vide *Apostatae*.

TRANSLATIO bonorum, Vide *Bona*; festi titularis, Vide *Sodalitates*; indulgentiarum, Vide *In-*

De iam translatis.

Secundo transire.

De redeuntibus.

Scholasticorum.

Novitiorum.

dulgentiae; personarum, Vide *Mutationes*. Nullus ex una in aliam linguam librum transferat aut imprimat absque Generalis licentia, *R. 60 Prov.*, **III**, 79; et revisionis lege servata, *Ord. R. P. Beckw n. 15*, **III**, 316.

TRIA. Trium potentiarum exercitium, *Ex. Sp.*, **III**, 457; *Direct. c. 14 n. 2*, **III**, 524; trium classium, *Ex. Sp.*, **III**, 470; *Direct. c. 29 n. 4-7*, **III**, 540, 541.

TRIBUNALIA, Vide *Inquisitio*; *Lites*; *Ministeria*; *Negotia*.

TRIBUTA. Exemptio a tributis, *Bul.*, **I**, 17, 35, 72; *Comp. priv.*, **I**, 577. Derogatio capitis *Nuper de decimis*, *Bul.*, **I**, 71.

TRICLINIUM, Vide *Refectorium*.

TRIDENTINUM, Vide *Concilia*.

TRIDUUM ante electionem, *Form. Congr. prov. n. 20*, **II**, 606; renovationis, et Hebdomadae Sanctae, Vide *Renovatio*; *Hebdomada Sancta*. Triduana ante festum SS. Cordis Iesu devotio a R. P. Czerniewicz praescripta, *C. Poloc. 2 d. 8*, **II**, 455.

TRIENNIIUM Superiorum, Vide *Superiores*; *Philosophiae*, Vide *Cursus*.

TYPOGRAPHIA, Vide *Negotiatio*; *Libri*.

TYRANNICIDIUM, *Cens. et praec. c. 5 n. 1, 2*, **II**, 572.

ULTIMAE voluntates. Eas commutandi facultas, *Bul.*, **I**, 27; *Comp. priv.*, **I**, 522; Generali reservata, *C. 8 d. 41, can. 18*, **II**, 556, 559; modus ea utendi, *Comp. priv.*, **I**, 523 n. 26, 549 n. 119.

UNIFORMITAS. Omnes velut unius coloris et similitudinis esse debent, *Exa. c. 2 n. 6*, **II**, 5. Hoc iuvat ad Societatis conservationem, *P. 8 c. 1 n. 8*, **II**, 115; *P. 10 n. 9*, **II**, 144. Ad quandam aequalitatem quando pervenitur, *Exa. c. 4 n. 26*, **II**, 12. Retinenda in omnibus, *Prooe. Declar.*, **II**, 26; *P. 8 c. 6 n. 8*, **II**, 124; in vestitu et victu subditorum et Superiorum, *P. 8 c. 1 n. 8*, **II**, 115; *R. 3 Praep.*, **III**, 98; *R. 2 Rect.*, **III**, 108; in caeremoniis Missae, Vide *Ritus romanus*; in Litaniis, *C. 9 d. 7, can. 21*, **II**, 362, 562. Vide *Doctrina Societatis*; *Vita communis*; *Unio*.

UNIO Societatis im primis quaerenda, *Prooe. Const. § 2*, **II**, 25. Voluntatum consensio quam utilis, *P. 8 c. 1 n. 8*, **II**, 115. Voluntatis nostrae regula qualis, *P. 3 c. 1 n. 23*, **II**, 47; *R. 31 Sum.*, **III**, 6. Ad unionem se omnes invicem hortentur, *P. 3 c. 1 n. 21*, **II**, 46; *R. 18 Sum.*, **III**, 5. Cur habeat particularem difficultatem in Societate, *P. 8 c. 1 n. 1, A*, **II**, 113, 115. Sine unione nec regi nec conservari potest Societas, *P. 8 c. 1, n. 1, 2*, **II**, 113, 114; *P. 10 n. 9*, **II**, 144. Unio in iudiciis, in doctrina, in concionibus, in scriptis, in rebus agendis, *P. 3 c. 1 n. 18, O, P*, **II**, 46, 49; unio animorum, *P. 8 c. 1 n. 1, 2*, **II**, 113; in fo-

venda obedientia, *n. 3-5, 8*, **II**, 114, 115. De unione personali in Congregationibus, *P. 8 c. 2-7*, **II**, 119-127.

Ad unionem servandam non admittantur nisi selecti, *P. 8 c. 2, B*, **II**, 118, 115; ne ad Probationem quidem. Inepti aut pravi dimittantur, *P. 5 c. 2 n. 1, 2*, **II**, 87; *P. 10 n. 7*, **II**, 144. Vide *Admittere*; *Dimittere*; *Gradus*. Obedientia est vinculum unionis; praeceant Superiores exemplo, *P. 8 c. 1 n. 3*, **II**, 114; *P. 10 n. 9*, **II**, 144. In recurrendo ad Superiorem, statutus ordo servetur; inter ipsos Superiores servetur subordinatio, *P. 4 c. 10 n. 5*, **II**, 73; *P. 8 c. 1 n. 4, E*, **II**, 114, 116; *P. 10 n. 9*, **II**, 144. Vide *Superiores* § *Mediati*. Talis sit Superior, ut auctoritate et estimatione apud subditos valeat, et animos sibi conciliet, *P. 8 c. 1 n. 6, G*, **II**, 114, 117; *P. 9 c. 2*, **II**, 128-130. Vide *Superiores* § *Gubernatio* et § *Paterna sollicitudo*. Sit in Superiore ea potestatis plenitudo, ut subditi in omnibus ab ipsis pendeant, *P. 4 c. 10 n. 8*, **II**, 73; *P. 9 c. 3 n. 1*, **II**, 130; *R. 7-9 Prov.*, **III**, 74; *R. 10, 12 Rect.*, **III**, 109. Pateat subditis accessus facilis ad Superiores, saltem per litteras, *P. 8 c. 1 n. 7, 9, I, M, N*, **II**, 115, 117, 118; *P. 10 n. 9*, **II**, 144. Vide *Epistolae*. Amor Dei et omnis virtus facile efficit unionem, et se ad omnes proximos extendit, ac peculiari ratione ad Societatem, *P. 8 c. 1 n. 8*, **II**, 115. Pax et humilitas alios, ut imagines Dei, praevenit et honorat, *P. 3 c. 1 n. 4*, **II**, 43; *R. 29 Sum.*, **III**, 6. Vide *Uniformitas*; *Hospites*; *Recreatio*.

Amor sui, hostis unionis, *P. 8 c. 1 n. 8*, **II**, 115; et iudiciorum diversitas, *P. 3 c. 1 n. 18*, **II**, 46. Vitentur dicta et facta, quibus laedatur charitas, perturbetur quies, tollatur pax et concordia. Auctores divisionis vel dissensionis, velut pestis, removendi, *P. 2 c. 2, D*, **II**, 39; *P. 3 c. 1 n. 18*, **P. II**, 46, 49; *P. 8 c. 1 n. 5, F*, **II**, 114, 117; *c. 6 n. 8*, **II**, 124; *R. 33 Praep.*, **III**, 101; *R. 32 Rect.*, **III**, 111. Vide *Perturbatores*. Nemo quidquam aliis iubeat aliosve reprehendat, praeter eos, quibus per Superiorem liceat, *R. 31 Com.*, **III**, 12. De aliis nationibus non sinistre sentiendum aut loquendum; bella inter Principes christianos in colloquium non sunt inducenda, *P. 10 n. 11*, **II**, 145; *R. 43 Sum.*, **III**, 8; *R. 30 Com.*, **III**, 11. Peculiaris affectus et sympathia in aliquas personas vincenda, *Industr. c. 8 n. 9*, **III**, 416. Affectus naturalis in spiritualem convertendus, *Exa. c. 4 n. 7*, **II**, 10; *R. 8 Sum.*, **III**, 4. Vitanda humana et politica agendi ratio, *Instr. 13 c. 8*, **III**, 371. Multitudo eorum, qui vitia sua non bene domuerunt, nec ordinem fert nec unionem, *P. 8 c. 1 n. 2*, **II**, 113. De vitiis linguae, Vide *Lingua*; *Stilus*. Non admittendi qui habitum alterius Religionis induerint, *Exa. c. 2 n. 3, 6* § 2, **II**, 4, 5.

Media
servandae
unionis.

Quae vitandae.

UNIONES, UNIRE. Ut unionum revocationes valeant, quid sit opus, *Comp. priv.*, I, 665. Vide *Beneficia*. Facultas uniendi Residentiam Collegio vel Domui Probationis, C. 24 d. 15, II, 518.

UNITIVA VIA. *Direct. c. 36 n. 1, III, 547; c. 39 n. 6, 7, III, 551.* Vide *Hebdomadae Exercitiorum*.

UNIVERSITATES. Publicae in eis cathedrae sine oppositione et gratis admitti a Societate possunt, P. 4 c. 12, 13, II, 76, 77; C. 1 d. 118, can. 15, II, 183, 526. Potest Societas in Universitatibus habere Collegia habentia redditus, *Bul.*, I, 5, 8; et curam ipsarum Universitatum suscipere ratione charitatis, ad Nostrorum et externorum aedificationem in doctrina et moribus, ut in eis hic fructus extendatur latiusque pateat, P. 4 c. 11 n. 1, II, 75. Eas iuvare est maius bonum, quia universalis, P. 7 c. 2, D § 4, II, 107. Eas admittere pertinet ad Generalem; dissolvi vero per ipsum non possunt sine Congregatione generali, P. 4 c. 11 n. 2, II, 75; P. 9 c. 3 n. 17, II, 132. Vide *Dissolutio*. Superintendencia rerum, quae ad vitae ac doctrinae institutionem in eis pertinent, Generalis munus est, quod per alios exercebit, P. 9 c. 3 n. 4, II, 131. Vide *Docere*; *Facultates*; *Gratus*; *Officiales*; *Professores*; *Rector*; *Studia* etc.

Universitas gregoriana a Provincia adiuvanda, C. 23 d. 24, II, 505. Universitas valentina non admissa propter adiunctas conditiones, C. 2 d. 21, II, 199. Vide *Obligationes*.

S. URSULA. Eius festum, *Comp. priv.*, I, 591.

USUS honorum, Vide *Bona*; *Paupertas*.

Usus privilegiorum, Vide *Privilegia*.

UTENSILIA sacra, et profana, Vide *Supellex*.

VACATIO. Ut assiduitas in litteris, sic et aliqua remissio necessaria est, P. 4 c. 13 n. 5, F, II, 78; *Rat. St. R. 36 Prov.*, III, 164; *R. 19 Rect.*, III, 168. Rector sequatur ordinem a Generali vel Provinciali constitutum, *R. 40 Rect.*, III, 112. Sit constantia in ordine et ratione vacationum. Nullae novae introducantur, *Rat. St. R. 35, 36 Prov.*, III, 164. De vacationibus luniorum nostrorum, *Ord. Gen. c. 13 n. 8, III, 288*.

Saltem singulis hebdomadis unus dies vel pars diei sit quieti destinatus; in reliquis conferet Rector cum Provinciali de vacationibus ordinariis, P. 4 c. 5 n. 5, F, II, 78. Quid, si in hebdomada unus vel plures dies festi inciderint, *Rat. St. R. 37 § 10 Prov.*, III, 165; *R. 19 Rect.*, III, 168. Sit diversa vacatio pro ratione classium; quantum in unaquaque durare debeat, § 11, III, 165; *Rat. St. R. 19 Rect.*, III, 168; *R. 17 Prof. cl. inf.*, III, 204. De diebus festis, in quibus vacandum est, et de supplicationibus, *Rat. St. R. 37 § 2-9 Prov.*, III, 164, 165. Quomodo transigendus dies vacationis in praedio vel Domi, C. 6 d. 40 n. 7-9, II, 312; *Ord. Gen. c. 2 n. 15, III, 261; Instr. 17 n. 4, 5, III, 379*.

Vacationes generales quantum durent, *Rat. St. R. 37 § 1 Prov.*, III, 164. Fiat instructio pro omnibus Provinciis de vacationibus generalibus in praedio religiose transigendis, C. 6 d. 40 n. 8, II, 312. De iis, qui in praediis aut villis morantur cum a studiis feriantur, *Ord. Gen. c. 14, III, 289*. Finis recreationum; quomodo religiose peragendae; aedes habitationi accommodae sint et fores clausae, n. 1; oratio et examen non praetermittantur, n. 2; villas externorum Nostri ne adeant, licet propinquorum, sine speciali Provincialis facultate, n. 3; singularia statuatur Provincialis: tempus, genus ludorum etc; ultra 15 dies non durent, n. 4. Vacationes longiores Collegio eborensi concedendae iudicio Provincialis, C. 1 d. 125, II, 184. Mortificationum usus in vacationibus, propositis in tabella capitibus mortificationum, *Instr. 7 n. 4, III, 355*.

Professi recreari possunt in aliquo horto Collegii, P. 6 c. 2, D, II, 97. De vacationibus PP. tertiae Probationis, *R. 12 Instruct.*, III, 119, 264. De vacationibus Novitiorum, *R. 62 Mag. Nov.*, III, 128; ad Collegia tempore vacationum generalium non educendi, *Instr. 16 n. 1, III, 378*.

De Academiis vacationis tempore instituendis, *Rat. St. R. 7 Rect.*, III, 166. Vide *Recreatio*; *Conversatio*; *Valetudo*.

Vacatio Superiorum ab officio, Vide *Superiores*.

Vacatio Beneficiorum, Vide *Beneficia*.

Qui vacant ab officiis, occupandi, P. 3 c. 1 n. 6, II, 44; P. 4 c. 10 n. 6, II, 73. Vide *Coadiutores*; *Occupationes*.

VALETUDO. Conferat ad Societatis conservationem moderatio laborum animi et corporis, et rationem habere valetudinis, ut ea in particulis conservetur, P. 10 n. 10, 13, II, 144, 145. Corporis sanitas in admittendis ad Societatem requiritur, *Exa. c. 5 n. 4, II, 17; P. 1 c. 2 n. 11, II, 29; P. 2 c. 2 n. 4, B, II, 38; P. 4 c. 3 n. 2, II, 59*. Sanitas et vires corporis ad laborandum in vinea Domini necessariae sunt, P. 3 c. 1 n. 1, II, 43. Natura ad divinum obsequium laudemque conservanda, c. 2 n. 3, II, 51; ne labore corporali nimio spiritus obruatur, n. 5, II, 51. Corporis castigatio immoderata nocumentum affert et maiora bona impedire solet; curandum ut in animis corporibusque nostris Deo maior gloria deferatur, n. 5, II, 51; id exigit discretio et charitas, n. 4-6, II, 51.

Scholastici temporibus valetudini corporis incommodis non studeant; somno, quantum temporis satis sit, tribuant, et in laboribus mentis modum servant; in iis, quae ad corpus pertinent, religiosa commoditate tractandi; cur id faciendum, P. 4 c. 4 n. 1, II, 60; c. 6 n. 3, II, 64; *R. 38 Rect.*, III, 111. A prandio non statim corporis aut mentis exercitia permittenda; praesertim in aestate, cessandum una aut duabus horis a pran-

Vacationes
generales.

Vacatio
non Scholasti-
corum.

Curanda.

Conservanda
in sanis.

Scholastico-
rum.

Hebdomadaria.

dio, *P. 3 c. 2, D, II, 52*. Ultra duas horas nemo legendo aut scribendo laboret, quin studium intermittat, *R. 11 Schol., III, 24; Rat. St. R. 10, III, 224*. Non expedit tanto labore corporali quemquam onerari, ut spiritus obruatur et corpus detrimentum patiat. Fiat aliqua corporis exercitatio, quae utrumque iuvet; exercitia mentalia interruptenda cum discretione, *P. 3 c. 2 n. 4, II, 51; R. 47 Sum., III, 9; R. 49 Rect., III, 112*. Omnes, praeter illos, quos Rector iudicaverit excipiendos, horae quadrantem ante prandium vel coenam corporis exercitationi tribuant, *R. 49 Rect., III, 112*. Habenda cura valetudinis etiam in officiorum impositione, *P. 3 c. 2, F, II, 52; P. 7 c. 2, F § 2, II, 108*. Corporis castigatio cur non esse debet immoderata nec indiscreta, *P. 3 c. 2 n. 5, II, 51; P. 6 c. 3 n. 1, II, 99; R. 48 Sum., III, 9*. Observet Praefectus sanitatis num quis ex nimia fatione corporis aut spiritus plus aequo laboret vel alia de causa morbi periculo se exponat, et Superiori significet; item si in cibis, aere etc. animadvertat quod communi omnium vel alicuius salutis prodesse vel obesse possit, *R. 3, 4 Praef. sanit., III, 145*.

Ut sanitatis et virium corporis, quae ad laborandum in vinea Domini necessariae sunt, ratio habeatur, consideratione ac providentia debita opus est, *P. 3 c. 1 n. 1, II, 43*. Ut consulatur valetudini, nemo extra consueta tempora bibat, nec cibum extra Domum sumat absque facultate, *R. 16 Com., III, 10*. Statuatur tempus edendi, cubandi, surgendi, quod communiter omnes observent, *P. 3 c. 2 n. 2, II, 51; P. 4 c. 10 n. 9, II, 74*. In iis, quae ad victum, vestitum et habitationem et alia corpori necessaria pertinent, non desit quo sustentetur natura et ad divinum obsequium conservetur, *P. 3 c. 2 n. 3, II, 51; R. 58 Rect., III, 118*. Ratio victus, somni ac reliquarum rerum vitae necessariorum aut convenientium, communis sit, minimeque diversa ab eo, quod Medicus iudicabit, *P. 6 c. 2 n. 16, II, 97; R. 61 Praep., III, 108*. Cura moderata tuendae valetudinis ac virium laude digna est, et ab omnibus adhibenda. Quid faciendum cum aliquid nocet vel est necessarium, *P. 3 c. 2 n. 1, II, 51; R. 46 Sum., III, 8*. Ad sanitatem conservandam curandum ut Domus et Collegia in locis, ubi sit sanum et salubre coelum, habeantur, *P. 10 c. 13, C, II, 145; C. 1 d. 113, can. 11, II, 182, 526*. Curanda mundities, quae ad valetudinem et aedificationem confert, *R. 19 Com., III, 11*.

Generalis, ut in laboribus vel rigore nimio mensuram non excedat, Societatis arbitrio acquiescat, *P. 9 c. 4 n. 3, II, 134*. Secretarius Societatis curam habeat valetudinis Subditorum, *R. 41 Secr. Soc., III, 61*; et Socius Provincialis huius valetudinis, *R. 28 Soc. Prov., III, 93*. Curanda est a Rectore in subditis, *R. 4 c. 10 n. 5, II, 73*;

et a Praefecto sanitatis, *P. 3 c. 2 n. 6, II, 51; R. 1 Praef. sanit., III, 145*. Animadvertat Infirmarius ne nimiae vigiliae, immoderatique labores, aut morbi contagio, vel propriae ipsius vel sociorum salutis noceant, *R. 12 Infirmar., III, 151*. Curet Socius Magistri Novitiorum ne Novitiis, et Minister ne aliis necessaria desint ad valetudinem; sed eorum potissimum rationem habeant, qui in corporis cura minorem sollicitudinem gerunt, *R. 7 Soc. Mag., III, 131; R. 5 Min., III, 135*.

Videat Superior num cum aliquibus sit dispensandum circa refectionem et tempus somno tribuendum; curet ut quisque, quod necessitas naturalis exigit, retineat, *P. 3 c. 2 n. 2, B, E, II, 51; P. 6 c. 2, N, II, 99*. In iis, quae ad victum, vestitum etc. pertinent, habenda conveniens ratio personarum in Domino, *P. 3 c. 2 n. 3, II, 51*. Circa vestitum consideranda natura, consuetudo, officium et aliae personarum circumstantiae, *P. 3 c. 2, C, II, 52*. Considerandum quod non omnes iisdem viribus naturalibus, nec sanitate corporis, nec aetate ad eam convenienti pollent; atque ita prudenter providendum est, *P. 6 c. 2, M, II, 98*. Vide *Superiores § Paterna sollicitudo; Vita communis*.

Nimia sollicitudo in iis, quae ad corpus pertinent, reprehensibilis est, *P. 3 c. 2 n. 1, II, 51; R. 46 Sum., III, 8*. In visitatione Domus vel Collegii interroget Provincialis an aliqui, praetextu valetudinis iuvandae, a spiritus perfectione degenerent, et a laboribus nostri Instituti abhorreant et ad otium aspirent, *R. Prov. c. 15 n. 12, III, 87*. Moderatio laborum ad neutrum extremum rigoris vel dissolutionis vergat, *P. 10 n. 10, II, 144*. In oratione, studio, ieiuniis etc. tanta non sit relaxatio, ut, fervore spiritus refrigescente, humani ac inferiores affectus incalescant, *P. 6 c. 3 n. 1, II, 99*.

Quid cum iis faciendum, qui laborant imaginatione infirmitatum, *Industr. c. 12 Prooe., III, 423*.

Sit aliquis Domi, qui praesit in iis, quae ad corporis bonam valetudinem pertinent, tum conservandam in sanis (in iis praesertim, qui ex aetate vel aliis de causis sunt debiliores), tum restituendam in aegrotantibus, *P. 3 c. 2 n. 6, II, 51*. Regulae Praef. sanit., *III, 145*. De cura habenda infirmorum, Vide *Infirmi*.

Vide *Medicus; Pestis; Poenitentiae; Vacatio*. VANA, VANITAS conculcanda, *P. 3 c. 2, C, II, 52*. Vanarum rerum instrumenta quatenam sint; Domi non habenda, *P. 3 c. 1 n. 14, M, II, 45, 49; R. 36 Praep., III, 101; R. 36 Rect., III, 111*. Vide *Humilitas; Mundus; Superbia*.

VASA SACRA. Facultas ea consecrandi, *Bul., I, 19, 355; Comp. priv., I, 531, 532*; ubi non intervenit sacra unctio, *Bul., I, 353; Comp. priv., I, 532*. Vide *Benedicere*. Facultas pro Laicis ea tangendi, *Comp. priv., I, 653*.

Habenda ratio personarum.

Valetudinis cura ne sit nimia.

Praefectus sanitatis.

VENDERE coronas etc., si sint benedictae, prohibitum, *Comp. priv.*, I, 622 col. 2. Vide *Negotiatio*.

VENETIAE. Reditus in Venetam Ditionem a Generali omni studio promovendus, *C. 7 d. 100*, II, 343; *C. 9 act. 10*; *C. 10 act. 25*. Agendae gratiae ob reditum, *C. 11 d. 26*, II, 384. Vide *Dissolutio*; *Gratitudo*.

VENIALE peccatum quandonam erit in cogitatione, *Ex. Sp.*, III, 455. Vide *Castitas*; *Peccata*.

VERBUM DEI, Vide *Concionari*; *Doctrina christiana*; *Ministeria*; *Missiones*.

VERNACULA LINGUA, Vide *Linguae*.

VERSIONES, Vide *Constitutiones*; *S. Scriptura*. Versiones librorum, Vide *Translatio*.

VESPERAE, Vide *Cantus*; *Officium divinum*.

VESTITUS, VESTES. In vestitus ratione tria observentur: 1.^a, ut honestus sit; 2.^a, ut ad usum commune et approbatum honestorum Sacerdotum eius loci, in quo vivitur, accommodatus; 3.^a, ut professioni paupertatis non repugnet, *Bul.*, I, 26; *Comp. priv.*, I, 598; *P. 6 c. 2 n. 15*, *M.*, II, 96, 98; *C. 1 d. 68*, II, 171; *R. 84 Prov.*, III, 82. Finis vestitus est ab iniuria frigoris et ab indecoro defendi. Qui probantur, iuvare debent vestitus ratione ad mortificationem et abnegationem sui et ad mundum eiusque vanitatem conculcandum, *Exa. c. 1 n. 13*, *F.*, II, 8, 4; *R. 3 c. 2*, *C.*, II, 52; *R. 58 Rect.*, III, 113; *R. 41 Mag. Nov.*, III, 125. Vestitus etc. sint ut pauperibus accommodata. Vilissima quaeque exoptanda propter maiorem abnegationem et spirituales profectum, et ad imitandam indigentiam et penuriam primorum Patrum, *Exa. c. 4 n. 26*, II, 12. In eis, quamvis sit in quo probetur virtus et sui ipsius abnegatio, non desit tamen quo sustentetur et conservetur natura, *P. 3 c. 2 n. 3*, II, 51. Quamvis communia sint, minimeque diversa ab eo, quod Medicus iudicabit, habenda tamen ratio humilitatis, paupertatis ac spiritualis aedificationis, *P. 6 c. 2 n. 16*, II, 97; *R. 61 Praep.*, III, 103; *R. 58 Rect.*, III, 113. Abstinendum a pretiosis pannis, nisi occurrat necessitas, *P. 6 c. 2 n. 15*, *M.*, II, 96, 98. Uniformitas in vestitu et aliis exterioribus confert ad unionem membrorum inter se et cum suo capite, *P. 8 c. 1 n. 8*, II, 115. Vestes duplices in vestiaria officina custodiantur, *C. 7 d. 80 n. 3*, II, 337; *R. 5 Cust. vest.*, III, 152; *Instr. 1 n. 5*, III, 342. Singulis mensibus cubula visitabit Custos vestium, ut ex Superioris arbitrio, si quid eis desit, suppleri possit. Inspiciat etiam quinam vestibus indigeant, ut Superiori dicat, eiusque ordinationem exsequetur, *R. 5*, *6 Cust. vest.*, III, 152. Circa PP. tertiae Probationis, villia indumenta et aliae id genus mortificationes praetermitti non debent, *R. 6 Instruct.*, III, 119, 263. Provincialis dispiciat an aliquid decursu temporis introductum fuerit, quod in

ratione vestitus etc. religiosam paupertatem minus deceat, *Instr. ult.*, pro *Prov. n. 7*, III, 389. In vestitu etc. nihil novi introducat Rector, pro *Rect. n. 4*, III, 392. Curet Provincialis visitare habitationes, officinas, vestes et reliquam supellectilem, *R. 85 Prov.*, III, 82; *R. 22 Soc. Prov.*, III, 91. Vide *Valetudo*; *Vita communis*; *Poenitentiae*.

Non repugnat si in occurrente aliqua occasione vel necessitate quis vestibus melioribus, honestis tamen, indueretur. Non omnes eisdem viribus naturalibus, nec sanitate corporis, nec aetate ad eam convenienti pollent, *P. 6 c. 2*, *M.*, II, 99. In particularibus provideat Superior iuxta circumstantias personarum ac locorum, *Ibid.*, *N.*, II, 99; *P. 8 c. 1 n. 8*, II, 115. Habeatur conveniens ratio personarum in Domino. Cum Scholasticis in iis, quae ad vestitum attinent, magis quam cum iis, qui probantur, exterioris decentiae ratio habeatur, *P. 3 c. 2 n. 3*, *B. C.*, II, 51, 52; *R. 58 Rect.*, III, 113; Vide *Superiores* § Paterna sollicitudo; *Valetudo* § Habenda ratio.

De vestitu etc. Generalis statuet Societas, et ipse huic ordinationi acquiescat, *P. 9 c. 4 n. 2*, II, 134; *c. 5 n. 2*, II, 136. Vide *Coadiutores* § Vestitus. De vestitu defunctorum, Vide *Sepultura*.

Facultas benedicendi vestes sacerdotales, *Bul.*, I, 19, 353; *Comp. priv.*, I, 530, 531; sed pro nostris ecclesiis tantum, *Comp. priv.*, I, 532.

Nulli habitum certum praescribant Sacerdotes, *R. 25 Sac.*, III, 16. Licentia assumendi nostrum habitum occasione sepulturae, *Comp. priv.*, I, 656.

Facultas induendi se vestibus saecularibus, si quis aliter transire vel permanere non poterit in locis missionum, *Bul.*, I, 354; *Comp. priv.*, I, 598.

VEXILLORUM MEDITATIO, *Ex. Sp.*, III, 469; *Direct. c. 19 n. 3*, III, 530; *c. 23 n. 3*, III, 533; *c. 29 n. 3*, III, 540.

VIA. Vide *Iter*. De tribus viis spiritualibus, *Direct. c. 39*, III, 550, 551.

VIATICUM. Quando SS. Viaticum ministrari possit externis et quomodo, *Bul.*, I, 18, 19; *Comp. priv.*, I, 570 n. 199, 200.

De viatico iter agentium, Vide *Iter*; *Expensae*.

VICARIA ADMINISTRATIO, Vide *Superiores* § Iurisdictio.

VICARIUS CHRISTI, Vide *Pontifex*.

VICARIUS GENERALIS. Deputatio ad declarandum quod pertinet ad Officium Vicarii, *C. 1 d. 43*, II, 166; item ad Officium Vicarii faciendum, *C. 2 d. 5*, II, 194; id Definitoribus commissum, *d. 31*, II, 202. Officium habetur, II, 211. Deputantur qui illud examinent et emendent, *C. 3 d. 7*, II, 220; probatur, *d. 33*, II, 226; habetur, II, 242. Fiat deputatio pro eo revidendo, *C. 4 d. 2 n. VII*, II, 247; approbatur, *d. 43*, II, 257; habetur, III, 48-51. Auctum et emendatum,

Habenda ratio personarum in Domino.

Vestes sacrae; saeculares.

Regulae, seu Officium.

Iura et officia
extra Congre-
gationem.

C. 7 d. 24, II, 336; C. 8 d. 46, can. 21, II, 256, 559; C. 10 d. 8, can. 3, II, 374, 563.

Vicarii Generalis facultates sunt eadem, quae Praepositi Generalis, praeter exceptas in eius Officio. Sacrum ad eius intentionem singulis hebdomadis faciendum, C. 10 d. 8, can. 3, II, 374, 563; C. 12 d. 56 n. 4, II, 403; Missae et orat. n. 27, III, 40. Omnes illi subduntur, C. 1 d. 5 ante elect., II, 152; C. 2 d. 12 ante elect., II, 190. Habet facultatem ad gubernandam Societatem, P. 8 c. 4 n. 1, A, II, 121; C. 1 d. 43, II, 166; ad contractus faciendos, sed limitatam, C. 2 d. 53, II, 205; C. 4 d. 36, II, 256; Offic. Vic. n. 10, III, 50; ad extensionem censurarum, C. 7 d. 55, II, 333. Potest ad gradus promovere, non obstante decreto 3 Congregationis 4, C. 12 d. 10, II, 390; item ex causis gravissimis dimittere Professores et Formatos ad plura cum Assistantibus suffragia, C. 8 d. 46, can. 21, II, 256, 559. In casu mortis non potest nominare Vicarium, C. 9 d. 14, II, 363; Offic. Vic. n. 14, III, 51.

Iura et officia
in Congrega-
tione generali.

Vicarius Generalis praescribit cum Assistantibus quo die et loco cogenda sit Congregatio generalis, C. 6 d. 35 n. 19, II, 308; Form. n. 2, II, 577; Offic. Vic. n. 3, III, 48; cum iisdem prorogare potest tempus eam cogendi, C. 1 d. 44, II, 166; C. 10 d. 4, II, 373; Offic. Vic. n. 3, III, 48. Ad eum pertinet iudicare an aliqui adducendi sint ad negotia post electionem tractanda, P. 8 c. 3 n. 1, A, II, 119, 120; C. 2 d. 2, II, 193; C. 4 d. 35, can. 16, II, 255, 543; C. 13 d. 4, II, 405; Form. Congr. gen. n. 5, II, 578; Form. Congr. prov., n. 32, II, 609. Quos Rectores et Praefectos Probationum mutare possit post indictam Congregationem generalem, Offic. Vic. n. 7, III, 49, 50. Vide Superiores § Mutatio post mortem Generalis.

Cum Assistantibus examinat acta Congregationum provincialium, Form. n. 4, II, 578. Rationem Congregationi reddit eorum, quae post Generalis mortem acta sunt, ad Congregationem pertinentia, n. 7, II, 579; Offic. n. 5, III, 49. Congregationem dirigit usque ad electionem Generalis, Form. n. 2, II, 577. Congregationis Praeses, moriente Vicario, est antiquissimus Assistentium, C. 10 d. 10, can. 5, II, 374, 563. Vicarius cum aliis benedictionem a Pontifice petit, n. 12, II, 579. Socios designat Inclusoris, n. 14, II, 579; C. 7 d. 64, II, 335. Quorumnam opera uti debet ante quadriduum, C. 1 d. 14 ante elect., II, 157. Definit cum Deputatis quae proponenda Congregationi, Form. n. 19, II, 581. Est iudex de ambitu cum aliis quatuor, P. 8 c. 6 n. 2, A, II, 123, 124; Form. n. 21, II, 581. Quid, si ipse Vicarius de ambitu notaretur, P. 4 c. 6, A § 2, II, 125; C. 1 d. 9 ante elect., II, 155; C. 2 d. 20 ante elect., II, 191. Vide Ambitio.

Orationem habet primo die quadridui, P. 8 c. 6 n. 1, II, 123; Form. n. 26, II, 583. Ieiunia, ora-

tiones et alia inter Nostros ordinat, n. 27, II, 583. Missam celebrat die electionis, vel is, quem ipse designaverit, C. 1 d. 10 ante elect., II, 155; Form. n. 39, II, 585. Absolvit a censuris Electores et ipse absolvitur, P. 8 c. 6 n. 6, E, II, 124, 125; C. 1 d. 15 ante elect., II, 157; Form. n. 42, II, 285. Iurat de suffragiis fideliter promulgandis, P. 8 c. 6 n. 6, II, 124; C. 1 d. 15 ante elect., II, 157; Form. n. 45, II, 586. Renuntiat electum Generalem formatque decretum electionis, P. 8 c. 6 n. 6, II, 124; C. 1 d. 16 § 2, II, 158; Form. n. 50, II, 587. Exhibet reverentiam ante omnes Generali electo, P. 8 c. 6 n. 6, G, II, 124, 125; Form. n. 51, II, 588. Si quis post promulgationem suffragium mutat, vel aliam electionem tentat, Vicarius vel Generalis decernent censuras, in quas incurrit, P. 8 c. 6 n. 8, I, II, 124, 126. De suffragio Vicarii, Vide Suffragia.

Vicarius, officio defunctus, sedet inter Provinciales secundum ordinem suae professionis, C. 3 d. 2, can. 15, II, 219, 540.

Generalis ante obitum suum nominet Vicarium, qui morientis locum sustineat, P. 8 c. 4 n. 1, II, 121. Serio Generali commendatur ut Vicarium sibi nominet, C. 4 d. 20, 21, can. 18, II, 352, 543. Generalis, si in talem morbum incidit, ut de eius sanitate desperandum videretur, ipse posset constituere Vicarium, ut ipsius officio, donet convalesceret, omnino fungeretur, P. 9 c. 5, D, II, 137.

In casu impotentiae Generalis ad regendam Societatem, quomodo eligendus Vicarius ab ipso Generali vel a Societate, P. 9 c. 4 n. 6, II, 134; c. 5 n. 6, II, 137; C. 8 d. 28, 29, II, 352, 353.

Eligendus est Vicarius, si Generalis, morte occupatus (vel morbo, qui ad hunc effectum perinde ac mors censeatur), eum non nominavit. Quid faciet Praepositus Domus, ubi Generalis moritur, P. 8 c. 4, A, II, 121.

Electio Vicarii fiet, Generali adhuc vivente, si Assistentes iudicent eum ad Societatis gubernationem inutilem, C. 8 d. 28 § 4, II, 353; de hoc decernent maiori suffragiorum parte, et tunc eligetur Vicarius iuxta Formulam ad eligendum Vicarium, C. 12 d. 55, II, 403; Form. Congr. gen. n. 56, II, 589. Electio Vicarii, moriente Generali post Congregationem, fiat eodem modo iuxta Formulam, C. 12 d. 48, II, 401; Form. Congr. gen. n. 54, II, 589.

Deputatio ad declarandum quod pertinet ad electionem Vicarii et huius potestatem, C. 1 d. 43, II, 166; item pro Formula eligendi Vicarium revidentia, C. 4 d. 2 n. VIII, II, 247. Approbatur Formula, d. 43, II, 275; habetur, II, 620-622. Recognita, aucta et emendata, C. 6 d. 27 n. 1, II, 301; C. 9 d. 34, can. 11, II, 368, 561; C. 12 d. 54, II, 402; C. 18 d. 12, II, 441.

Coacta fuit Congregatio anno 1730, C. 16 Prooe., II, 425.

Nominatio
et constitutio
Vicarii Gene-
ralis.

Congregatio
ad Vicarium
Generalem
eligendum.
Formula.

- A quibus eligendus.** A quibus eligendus Vicarius, *Form. Congr. gen. n. 54, II, 589; Form. ad elig. Vic. n. 1, II, 620.* Qui apud Generalem fuerint Professi (quamvis non in eodem loco, sed in vicinis fuerint) pluribus suffragiis Vicarium eligent, *P. 8 c. 4, A, II, 121.* Electores sint ad minimum sex, *C. 2 d. 50, II, 204;* senarium numerum excedant, sed plures 40 non sint, *C. 6 d. 27 n. 1, II, 801.* Eligetur a Professis, qui fuerint in eadem urbe. Assistantibus, si praesentes fuerint, ius competit ad electionem Vicarii, etiam seclusa professionis antiquitate, sed intra numerum praefixum a Formula, *C. 9 d. 34, can. 11, II, 368, 561;* non videntur tamen praesentes esse, si, cum extra Provinciam romanam obierit Generalis, ipsi Romae tunc fuerint, *C. 12 d. 54, II, 403.*
- Locus.** Si sedem suam Romae habuerit Generalis, et intra Provinciam romanam decesserit, servetur Formula ad eligendum Vicarium *n. 3, C. 12 d. 54, II, 402.*
- Praeses.** Quis convocabit Congregationem, quis ei praesidebit, *P. 8 c. 4, A, II, 121; Form. n. 2, 3, II, 620.*
- Ex quibus eligendus Vicarius.** Eligendus, ut plurimum, in Vicarium unus ex iis, qui adesse Praeposito et ipsum iuvare soliti sunt, vel certe ex iis, qui proxime degunt, *P. 8 c. 4 n. 1, II, 121.*
- De censuris in ambientes in electione Vicarii, *Cens. et praec. c. 1 n. 6, II, 568.* De suffragiis, *C. 18 d. 12, II, 441.* Vide *Suffragia.*
- Traditio clavium novo Vicario, *Offic. Vic. n. 13, III, 51; R. 35 Secr. Soc., III, 60.*
- Vicarius Generalis perpetuus.** Vicarius Generalis perpetuus, quando Praepositus Generalis esset inutilis, creatur ab ipso Generali cum approbatione Provincialium, vel a Congregatione, vel suffragiis per litteras missis, *P. 9 c. 4 n. 6, II, 184; c. 5 n. 6, II, 187.*
- Electiones peractae.** Vicarius perpetuus, vel ad tempus, petitus a Generali, *C. 11 d. 1, II, 377.* Decernitur a Congregatione eligendum Vicarium perpetuum cum iure succedendi, *d. 1, 2, II, 377.* Facultas a Pontifice petenda, *d. 4, II, 378.* Facultas Congregationi generali concessa eligendi Vicarium Generalem cum iure successionis et universali ac libero exercitio potestatis, *Bul., I, 181; d. 6, II, 378.* Formula iuramenti et decretum electionis nonnihil immutantur, *d. 7, II, 378.* Fit electio, *d. 8, II, 378.* Vicario Generali electo fit potestas Collegia male constituta dissolvendi, item transferendi et commutandi quasdam Domos, *d. 16, II, 380.* Vicarii perpetui potestas declarata, *d. 29, II, 385.* Petenda confirmatio pontificia decretorum Congregationis de Vicario, *d. 34, II, 386.* Oblenta, *Bul., I, 183.*
- Anno 1782, P. Czerniewicz.** Decretum de eligendo in Alba Russia Vicario Generali perpetuo. Formula iuramenti. Perpetuitas Vicarii explicatur, *C. Poloc. 1 d. 2, II, 451.* Electio, *d. 3, II, 452;* a Pio VII confirmata, *II, 452.*
- De novo Vicario Generali perpetuo eligendo. Formulae iuramenti confirmatio et explicatio, *C. Poloc. 2 d. 2, II, 453.* Electio Vicarii, *d. 4, II, 454.* Novi Vicarii perpetui electio, *C. Poloc. 3 d. 3, II, 457.*
- Praepositus Generalis, annuente Summo Pontifice, Congregationem ad eligendum Vicarium perpetuum convocat, *C. 23 d. 1, II, 496.* Decernitur Vicarium eligendum cum iure succedendi, et cum ea auctoritate, quam Generalis ei impartiri voluerit, *d. 3, II, 497.* Formula iuramenti Electorum; eligendi Vicarii ritus, *d. 5, II, 498.* Electio, decretum electionis. Nuntius electionis ad Pontificem missus et implorata benedictio apostolica, *d. 6, II, 498.* Conceditur Vicario ut intersit conventibus Deputationis ad secernenda postulata, *d. 7 n. 2, II, 499.*
- Vide *Assistentes Vicarii Generalis.*
- De Vicariis Apostolicis, Vide *Praelati e Societate.*
- Vice Provincialium, Vice Praepositorum et Vice Rectorum facultates declarantur, *C. 12 d. 53, II, 402;* singillatim quoad casus reservados, *d. 17, II, 392.* Vide *Superiores § Iurisdictio.*
- Vice Praepositus Domus Professae romanae, Vide *Domus Professorum romana.* De Vice Provinciali, Vide *Procuratores Vice Provincialium.*
- De Vicariis particularium Praepositorum, Rectorum et Procuratorum ad Congregationem provinciam mittendis, *P. 8 c. 3 n. 1, II, 119.* Vice Procurator Generalis admissus ad negotia ante electionem Generalis, *C. 12 d. 1, II, 387.*
- VICTUS.** Socii omnes, in iis, quae ad victum et caetera exteriora pertinent, honestorum Sacerdotum communem et approbatum usum sequuntur, *Bul., I, 26; Comp. priv., I, 598.* Victus etc. sint ut pauperibus accommodata. Vilissima quaeque exoptanda propter maiorem abnegationem et spiritualem profectum, et ad imitandam indigentiam et penuriam primorum Patrum, *Exa. c. 4 n. 26, II, 12.* Quamvis sit in quo probetur virtus et sui ipsius abnegatio, non desit tamen quo sustentetur et conservetur natura, *P. 3 c. 2 n. 3, II, 51.* Quamvis victus communis sit minimeque diversus ab eo, quod Medicus iudicabit, habenda tamen ratio humilitatis, paupertatis ac spiritualis aedificationis, *P. 6 c. 2 n. 16, II, 97; R. 61 Praep., III, 103; R. 58 Rect., III, 113.* Dispiciat Provincialis an aliquid introductum fuerit, quod in ratione victus etc. religiosam paupertatem ac frugalitatem minus deceat, *Instr. ult., pro Prov. n. 7, III, 389.* In victu etc. nihil novi introducat Rector, *pro Rect. n. 4, III, 392.* Statuatur tempus edendi etc., quod communiter omnes observent, *P. 3 c. 2 n. 2, II, 51;* et signum detur constitutis horis per campanam, *P. 4 c. 10 n. 9, II, 74; C. 1 d. 63, II, 170.* Temperantia, modestia, decentia servanda in refectioe corporis su-

Anno 1785,
P. Lenkiewicz.Anno 1793,
P. Karen.Anno 1883,
P. Anderledy.

menda; benedictio et gratiarum actio; refectio spiritualis, *P. 3 c. 1 n. 5, II, 44; R. 30 Sum., III, 6*. Non bibendum extra consueta tempora, nec sumendus cibus extra Domum absque Superioris facultate, *R. 16 Com., III, 10*. Ratio victus pro Nostri, qui extra Collegia concionantur, *C. 7 d. 80 n. 8, II, 388; R. 24 Conc., III, 18*. De victu Generalis statuet Societas et ipse huic ordinationi acquiescet, *P. 9 c. 4 n. 2, II, 134; c. 5 n. 2, II, 136*. Regulae utiles ad victum temperandum, *Ex. Sp., III, 479*. Vide *Cibus; Convivia; Mensa; Vita communis; Pœnitentiae; Valetudo*.

VILLA, VINEA, Vide *Praedia; Vacatio*.

VIRE, Vide *Pœnitentiae; Valetudo*.

VIRI. Ope Sodalitatum et Exercitiorum Spiritualium urgeatur cura spiritualis virorum, praesertim operariorum et pauperum, cavendo a rebus politicis tractandis, *C. 24 d. 20 n. 4, II, 520*.

VIRTUS. Unicum studium nostrum sit proficiendi semper in veris solidisque virtutibus, sive plures adsint visitationes spirituales, sive pauciores, *P. 3 c. 1 n. 10, 27, II, 44, 47; R. 22 Sum., III, 5*. Maius momentum ponendum in virtutibus, quam in doctrina vel aliis donis naturalibus, *P. 10 n. 2, II, 142; R. 16 Sum., III, 5*. Studium solidarum virtutum promovendum a Superioribus, *C. 11 d. 30, II, 385; C. 18 d. 22 n. 1, II, 444; C. 19 d. 11, II, 448; C. 21 d. 27, II, 482; R. 2 Prov., III, 74*. Cavendum ne fervore studiorum intepescat solidarum virtutum amor, *P. 4 c. 4 n. 2, II, 60; R. 2 Schol., III, 23, 223*. Virtutum exemplo promoventur proximi, *P. 7 c. 4 n. 2, II, 111*. Virtutes aperiendae Praefecto spiritus, vel Confessario, vel Superiori, *P. 3 c. 1 n. 12, II, 45; R. 41 Sum., III, 8*. In iis, qui petunt Societatem, requiritur ut sint amatores virtutis et universae perfectionis, *P. 1 c. 2 n. 2, 8, II, 28, 29*. Coadiutor temporalis sollicite in abnegationis sui ipsius profectum et verarum virtutum studium incumbat, *Exa. c. 6 n. 6, II, 20*; quarum praecipue, *P. 1 c. 2 n. 2, II, 28; R. Coad., III, 25*. Solidae virtutes commendantur Concionatoribus, *R. 2 Conc., III, 16*.

Ad progressum in virtutibus multum confert antiquiorum exemplum, *P. 3 c. 1 n. 19, II, 46*. Professorum virtus excedere debet mediocritatem, *C. 9 d. 6, can. 19, II, 361, 562*. Vide *Spiritus; Perfectio*.

VISITARE, VISITATIO. Nostri non tenentur visitare aut inquirere, vel Monialium curam suscipere, *Bul., I, 17, 351; Comp. priv., I, 575*.

Generalis potest visitare Societatem, *P. 8 c. 1, H, II, 117*.

De visitatione Provinciae, *R. Prov. c. 14, 15, III, 85-88*. Quemadmodum se gerat Provincialis in obeunda Provincia cum fructu, deque eiusdem statu Generali aperiendo, *Instr. 21, III, 385-387*.

Provincialis poterit visitare, cum videbitur ad maiorem Dei obsequium fore, estque id valde proprium eius officii, *P. 8 c. 1, I, II, 117*. Poterit Generalis iniungere Provincialibus ut quotannis visitent Domos et Collegia suarum Provinciarum, vel eorum arbitrio id relinquere, *C. 1 d. 111, can. 29, II, 182, 527*. Singulis annis per se ipsum visitet Provinciam Provincialis, *R. 118 Prov., III, 85*; quandonam per alium visitabit, *R. 119, III, 85*.

A Provinciali in visitatione Domus vel Collegii vel Universitatis quaenam legenda, declaranda, inquirenda, *Instr. de sp. c. 1, III, 323; Instr. 21 n. 1, 2, III, 385*; quaenam examinanda, consultanda, ad Generalem scribenda, *n. 3-11, III, 385-387*. Diligenter inquirat quomodo serventur quae de Confessariis nostris statuta sunt circa confessiones et visitationes mulierum, *Instr. 3 n. 10, III, 348*; quae vitae communi adversentur reseceat, *C. 16 d. 27, II, 430; Instr. ult., pro Prov. n. 7, III, 389*. Ab ipsomet Visitatore vel Provinciali, ante suum ex Collegio discessum, executio rerum, quae remedio indigent, adhibenda, *C. 6 d. 37 n. 7, II, 311*. Visitet Provincialis bona stabilia, *R. 80 Prov., III, 81*; et habitationem, officinas, vestes et reliquam suppellectilem, *R. 85, III, 82*. Quae praestanda ab eius Socio in visitatione, *R. 22 Soc. Prov., III, 91; Instr. 21 n. 9, III, 386*. Visitationis tempore tenentur Superiores locales rationem reddere Provinciali de executione quoad casus conscientiae, et de hoc scribet ipse ad Generalem, *C. 13 d. 17, II, 409*. Cognoscet Provincialis qua fide Superiores se habeant in servando secreto circa audita in ratione conscientiae, *Instr. 11 n. 3, III, 364*.

Visitationes Domus vel Collegii conserventur, *R. 17 Praep., III, 99; R. 16 Rect., III, 109*. Vide *Memoriale*.

De visitandis cubiculis, infirmis, Sodalitatibus, Vide *Cubicula; Infirmi; Sodalitates*.

De visitandis Provincialibus, *Ord. Gen. c. 9, III, 277-279*.

De visitandis Superioribus, Vide *Superiores § Syndicatus*.

De visitandis scholis, *R. 17 Praef. St., III, 179*;

R. 6 Praef. St. inf., III, 194.

Oratio quotidie a viro fido, nec semper eodem tempore, visitanda. Surgendi orandique tempus cuique statuendum, singulatim Coadiutoribus impeditis tempore meditationis. Visitandi etiam qui alio tempore, ac consueto, ob aegritudinem vel occupationes orationem faciunt, *C. 7 d. 25 n. 1, can. 7, II, 325, 553*. Hanc visitationem orationis et examinis Minister, et Rector ipse, aliquando faciat, et Praepositus huic rei diligenter invigilet, *R. 50 Praep., III, 102; R. 47 Rect., III, 112; Instr. 13 c. 1 n. 1, III, 368*.

De consuetudine visitandi SS. Sacramentum a prandio vel coena, *Instr. 13 c. 9 n. 5, III, 373*.

Visitatio orationis et examinis;

SS. Sacramentum.

Visitare, Visitatio

<p>Visitatio altarum; ecclesiarum Societatis; Stationum.</p>	<p>Indulgentia in visitatione Domus vel Collegii a Visitatore vel Provinciali, <i>Bul.</i>, I, 358, 442; <i>Comp. priv.</i>, I, 603, 665.</p> <p>Indulgentia in visitatione altarium, <i>Comp. priv.</i>, I, 606 n. 337 § 2, 3.</p> <p>Indulgentiae visitantibus ecclesias Societatis vel exuvias Sanctorum Societatis, Vide <i>Indulgentiae</i>.</p> <p>Indulgentiae visitantibus Stationes Urbis, vel Nostris visitantibus ecclesias Societatis, <i>Bul.</i>, I, 442; <i>Comp. priv.</i>, I, 604.</p> <p>VISITATIONES EXTERNORUM. Nimia Nostrorum in domibus saecularium frequentia imminuenda, et fiant visitationes cum licentia, <i>C. 20 d. 12 n. 10, II, 471; R. 44 Com., III, 12.</i> Modus imponatur crebrioribus externorum visitationibus, eaeque Iunioribus nostris multo cautius rariusque permittendae, <i>C. 22 n. 44 n. 2, II, 495.</i> Quatenam visitationes interdicanter, <i>Instr. 13 c. 1 n. 2, III, 368.</i> Non debent Nostri visitare Magnates nisi valde pios, <i>P. 6 c. 2 n. 9, II, 96; R. 74 Praep., III, 104; R. 72 Rect., III, 114.</i> Vide <i>Socius exeuntium; Mulieres; Pernotatio; Convivia; Excursionem.</i></p> <p>De visitandis iis, qui apud nos Exercitiis vacant, <i>Direct. c. 4 n. 7, 8, III, 512, 513; c. 6 n. 1, 3, III, 514; c. 7 n. 3, III, 515; c. 21 n. 3, III, 532.</i></p> <p>VISITATOR. Eius Regulae faciendae, communicandae, <i>C. 1 d. 128, II, 185;</i> eius Regulae seu Instructiones an examinandae videat Generalis, <i>C. 7 d. 37, II, 530.</i></p> <p>Visitator ex commissione Generalis potest eligere Rectorem Universitatis, <i>P. 4 c. 17 n. 1, II, 83;</i> et admittere in corpus Societatis, <i>P. 5 c. 1, B, II, 86.</i> Collegiorum Visitatores, etiam Professores, possunt in Collegiis aliis, <i>P. 4 c. 2, F, II, 58.</i></p> <p>Absoluta visitatione Domus, potest Nostris benedictionem et indulgentiam plenariam concedere, <i>Bul.</i>, I, 358, 442; <i>Comp. priv.</i>, I, 665. Vide <i>Visitare</i> § <i>Visitatio Provinciae; Memoriale.</i> Officium et potestas Visitorum in Europa, mortuo Generali, expirat, <i>C. 4 d. 3, can. 23, II, 248, 544.</i> Potest Generalis eius acta rescindere, <i>P. 9 n. 20, II, 133.</i></p> <p>De Visitoris iure ad Congregationem provincialem, <i>Form. Congr. prov. n. 4, 8, 15, II, 599, 601, 604.</i> Ratione officii nullum ius habet ad Congregationem provincialem, <i>C. 9 d. 28, can. 16, II, 366, 561.</i> Mortuo Generali, potest vel Congregationem provincialem adire in Provincia, in qua tunc est, vel redire ad suam; atque in utraque activum et passivum suffragium habet, <i>C. 6 d. 35 n. 6, II, 307.</i> Visitoris Provincia ea dicenda, ex qua assumptus ad visitandum, <i>C. 7 d. 58, II, 334.</i> Plurium Provinciarum Visitor, vel suam deligat, vel eam, in qua moriente Generali versabitur, <i>d. 70, II, 335.</i> Posita professionis antiquitate in sua et in aliena Provincia, quam visitavit, ingreditur, vel supra numerum in aliena,</p>	<p>vel intra numerum in sua, <i>C. 9 d. 28, can. 16, II, 366, 561.</i> Superstite Generali, non habet ius ad Congregationem Provinciae, quam visitat, <i>C. 12 d. 50, II, 401;</i> nisi simul fuerit eiusdem Vice Provincialis, <i>Form. n. 4, II, 599.</i> Vide <i>Superiores.</i></p> <p>Si Visitor indicus inutilis evadat, quid agendum, <i>C. 9 d. 40, can. 8, II, 370, 560.</i> Iura Procuratoris Indiarum post mortem Generalis, si nominatus fuerit Visitor extra Europam, <i>C. 10 d. 9, II, 374.</i></p> <p>Socius Coadiutor stabilis Visitori non est dene-gandus, <i>C. 7 d. 29, can. 14, II, 327, 553.</i></p> <p>Visitor orationis et examinis sit fidus, <i>C. 7 d. 25 n. 1, can. 7, II, 325, 553.</i></p> <p>Regulae noctu cubacula visitantis, <i>III, 157.</i></p> <p>VITA CHRISTI, Vide <i>Meditationes.</i></p> <p>VITA COMMUNIS. In iis, quae ad victum, vestitum, cubiculique suppellectilem et alia vitae communi necessaria pertinent, uniformitas omnium retineatur, et ea inferioribus, qua par est charitate, suppeditent Superiores, <i>C. 12 d. 43, II, 400.</i> Vita communis illibata servanda; Provincialis in visitatione, quae ei nocent, resacet; Superiores, defectus subditorum dissimulantes, vel necessaria non dantes paterna charitate, graviter admoneant, <i>C. 16 d. 27, II, 430; C. 18 d. 22 n. 2, II, 444; C. Poloc. 3 d. 7, II, 457; C. 20 d. 7 n. 3, II, 469; Instr. ult., pro prov. n. 7, III, 389.</i> Superiores singularia, superflua et exquisitoria vitent in se et in subditis; et cum charitate et aequalitate omnia provideant et disponant, <i>C. 22 d. 25, II, 489; Instr. 14 n. 2, II, 374.</i> In victu et vestitu lautitiae illae ac singularitates et exemptiones, quibus alii merito offenduntur, Concionatoribus minime concedantur, <i>C. 22 d. 44 n. 5, II, 495; Ord. Gen. c. 1 n. 15, III, 258; Instr. 2 n. 9, III, 346.</i> Abusus superfluarum commoditatum tollatur; subditorum necessitatibus cum charitate provideatur, ut facilius superflua, et quae proprietatis speciem habent, tolli possint. Antiquiores et graviores Patres et Superiores praeceant exemplo, <i>Instr. 1 n. 4, III, 342.</i></p> <p>In particularibus provideat discretio Superiorum iuxta circumstantias personarum, <i>P. 6 c. 2 n. 16, N, II, 97, 99.</i> Si forte peculiare quid alicui ob infirmam valetudinem necessarium iudicetur, censendum non est id vitae communi repugnare, <i>C. 20 d. 7 n. 3, II, 469.</i> Si quid peculiare alicui necessarium foret, id omnino a Superiorum charitate subministretur, nullo tamen habito respectu ad pecuniam, quam forte ille depositam apud Superiorem habeat, <i>C. 22 d. 26 n. 2, II, 490.</i> Vide <i>Paupertas; Superiores</i> § <i>Paterna sollicitudo; Uniformitas.</i></p> <p>VITAE SANCTORUM ET BEATORUM Societatis, Vide <i>Canonizatio; Beatificatio.</i></p> <p>VITIA quaedam cuique magis familiaria magisque oppugnanda, <i>Direct. c. 13 n. 3, III, 524;</i></p>	<p>Visitor indi-cus.</p> <p>Socius Visitoris.</p> <p>Commendatur. Quomodo procuranda.</p> <p>Providentia specialis aegrotorum, senum etc.</p>
--	---	---	---

c. 40 n. 3, III, 552. De vitiiis linguae, Vide *Lingua*. Multitudo eorum, qui vitia sua non bene domuerunt, nec ordinem fert nec unionem, P. 8 c. 1 n. 2, II, 118. Vide *Abnegatio*; *Affectus*; *Ambitio*; *Amor*; *Spiritus*; *Superbia*, etc.

VIVAE VOCIS ORACULA, Vide *Oracula*.

VOCATIO. Qui vult ingredi Societatem, vocationis spiritum sentire debet, *Exa. c. 3 n. 15*, II, 7; c. 4 n. 41, II, 15. Vocatio quomodo examinanda, *Exa. c. 3 n. 13, 14*, II, 7; P. 1 c. 1 n. 3, II, 27; R. 2, 8, 9 *Examin.*, III, 138, 134. Signum est a Deo non esse vocatum qui non habet dotes idoneas Societati, P. 3 c. 1 n. 1, II, 48. Libera esse debet vocatio et a Deo, *Direct. c. 4 n. 8*, III, 518. Eius executio sub electionem cadit, et velox esse debet, c. 25 n. 1, 7, III, 535, 536. Cooperandum divinae vocationi, P. 1 c. 1, C. II, 28; R. 2 *Examin.*, III, 138. Omnes in sua prima vocatione firmi esse debent, *Exa. c. 1 n. 13*, II, 2; c. 2 n. 6, II, 4; c. 4 n. 2, II, 8; c. 6 n. 6, II, 20; P. 4 c. 4 n. 5, II, 61; P. 5 c. 4 n. 5, II, 91. Promovendus ad sacros Ordines, in vocatione sua stabilis ac firmus esse debet, C. 7 d. 80 n. 1, II, 337; *Ord. Gen. c. 7 n. 6*, III, 275. Examinanda vocatio candidatorum ad missiones transmarinas, C. 16 d. 10, II, 427. Vota devotionis nonnisi Novitiis in vocatione constantibus concedenda, C. 16 d. 37, II, 432. Scholastici post studia interrogandi an sint firmi in vocatione, *Exa. c. 7 n. 7, 8*, II, 22; P. 1 c. 4 n. 7, II, 34; C. 9 d. 39 n. 4, II, 369; R. 85 *Mag. Nov.*, III, 130.

VOLUNTAS. Voluntatis nostrae regula, P. 3 c. 1 n. 23; II, 47; R. 31 *Sum.*, III, 6. Voluntatum consensio quam utilis, P. 8 c. 1 n. 8, II, 115. Voluntatis vinculum charitas est, P. 10 n. 9, II, 144.

Facultas commutandi ultimas voluntates, *Comp. priv.*, I, 522; reservata Generali, C. 8 d. 41, can. 18, II, 356, 559.

VOTA. De votis Novitiorum, R. 55 *Mag. Nov.*, III, 127. Fiunt propter devotionem, utilitatem spirituales et meritum. Nec tamen quod ea emiserint Novitii, propterea ante ordinarium tempus admittentur ad vota biennii vel ad gradum, *Exa. c. 1, E*, II, 3. Ea emittere multum iuvat ad uberiorem gratiam accipiendam, P. 3 c. 1, T, II, 50. Primo biennio ad vota emittenda nullo modo compellantur. Si sponte ex sua devotione ad ea emittenda ante biennium exactum moverentur, nec in manibus cuiusdam ea emitti, nec solemnitas adhiberi debet. Formula consueta votorum biennii untantur, P. 3 c. 1, T, II, 50; P. 5 c. 4 n. 6, II, 91; C. 2 d. 14, can. 1, II, 197, 530. Convenit tamen ea non emitti sine Superioris facultate, *Exa. c. 1, E*, II, 3; quam solus Provincialis, re mature considerata, dare poterit iis, de quorum virtute et constantia in vocatione satis constet, C. 16 d. 37, II, 432. De obligatione votorum, quae

a Novitiis ex devotione nuncupari solent, *Ibid.* Uno voti sui scripti exemplo tradito Superiori, alterum penes se retineat Novitius, ut quid Deo obtulerit recordetur, P. 3 c. 1, T, II, 50; P. 5 c. 4 n. 6, II, 91. In libro aliquo horum memoria debet asservari, P. 5 c. 4, G, II, 92; R. 13 *Soc. Mag.*, III, 132.

Debent ea Novitii bis in anno renovare, P. 5 c. 4 n. 6, H, II, 91, 92; non simul cum aliis, qui biennium expleverunt, sed seorsum, C. 2 d. 14, can. 1, II, 197, 530; seorsum ab aliis ipsi Novitii inter se id faciant, C. 4 d. 62, II, 260; C. 12 act. 39.

De votis in articulo mortis, *Comp. priv.*, I, 638.

Promissio abdicandi se bonis, quae in Novitiatu fit, non est votum, C. 3 d. 1, can. 19, II, 223, 538; R. 19 *Mag. Nov.*, III, 123.

Vota paupertatis, castitatis et obedientiae, quae a Scholasticis et Coadiutoribus post biennium fiunt, non in manibus cuiusquam emittuntur, sed soli Deo offeruntur, P. 5 c. 4 n. 3, D, II, 91, 92; C. 9 d. 39 n. 5, II, 370; dicuntur essentialia et obligant sub peccato, P. 6 c. 5, II, 102. Sunt simplicia, *Bul.*, I, 89, 91, 96; *Exa. c. 1 n. 10, 12*, II, 2; c. 4 n. 41, II, 15. Non mutanda in solemnia, sed provideatur incommodis quae accident, C. 1 d. 94, II, 176; C. 2 d. 63, II, 207. Emittenda sunt secundum Constitutiones, *Bul.*, I, 26. Sunt vere substantialia, et per ea Nostri constituuntur vere et proprie Religiosi, *Bul.*, I, 88, 89, 91, 94-96; *Comp. priv.*, I, 665. Ea emittentes, modo interiori in corpus Societatis cooptantur, tanquam membra, *Bul.*, I, 94; P. 5 c. 1 n. 1, A, II, 85, 86; C. 9 d. 39 n. 5, II, 370. Scholastici, ut sint approbati, oportet eos fecisse tria vota, P. 5 c. 4 n. 3, II, 91; tamen dicuntur esse in probatione quantum ad gradus superiores, P. 4 c. 4, E, II, 62. Reddunt inhabiles ad matrimonium, *Bul.*, I, 96; *Comp. priv.*, I, 627. Ea emittentes sunt participes omnium privilegiorum Societatis, non secus atque ipsi Professi, *Bul.*, I, 89, 94; P. 5 c. 1, A, II, 86; et exempti a iurisdictione Episcoporum, *Bul.*, I, 96; *Comp. priv.*, I, 575; nec possunt sine facultate Generalis ad aliam Religionem transire sub poena excommunicationis, Vide *Transitus*. Deficientes sunt apostatae, *Bul.*, I, 93; *Comp. priv.*, I, 526. Per ea non vacant Clericorum Beneficia, *Bul.*, I, 269...; *Comp. priv.*, I, 638. Sed suspenduntur vota in saeculo emissa, praeterquam Religionis determinatae, et eorum obligatio cessat dum quis vivit in Societate; si ab ea recesserit, eadem obligatione tenebitur, qua ante ingressum tenebatur, C. 1 d. 132, can. 22, II, 185, 527; R. 23 *Mag. Nov.*, III, 123. Ea emittens potest dispensari ab irregularitate ad Ordines suscipiendos, *Bul.*, I, 15. Ex parte ea emittentium sunt perpetua; ex parte vero Societatis tandiu obligati sunt, qui ea emittunt,

Vota post
biennium.
Natura, effectus

Vota devotionis
Novitiorum.

quandiu Generalis eos in Societate retinendos esse censuerit, *Bul.*, I, 26, 92, 122. In ipsis inest tacita conditio, si Societas eos tenere volet, *Exa. c. 7 n. 1, II, 21; P. 5 c. 4, D, II, 92*. Non claudicat in eis contractus, nec iniustitia intercedit, *Bul.*, I, 92, 120; *Comp. priv.*, I, 665. Cur ea emittentes obligantur et non obligatur Societas, *Bul.*, I, 92. Explicentur quaedam Examinis et Constitutionum loca de votis Scholasticorum, quibus impugnantes Societatem abutuntur, *Bul.*, I, 91, 92; *C. 9 d. 39, II, 369*.

Finis
emissionis.

Eduntur vota Scholasticorum ad maius meritum et stabilitatem, *Exa. c. 7 n. 1, II, 21*; ad uberiores gratias acquirendas, quia Deo magis coniungunt, *P. 3 c. 1 n. 22, T, II, 46, 50*; et sunt media ad melius consequendum finem nostrum, *Exa. c. 1 n. 3, II, 1*.

Nuncupatio
votorum.

Ante votorum nuncupationem leguntur bullae huc spectantes et Examen Generale; sunt confessio generalis et Exercitia Spiritualia, et redditur ratio conscientiae, *Exa. c. 1 n. 13, II, 3; c. 4 n. 41, II, 15; R. 57, 63, 67 Mag. Nov., III, 127, 128; Ord. Gen. c. 1 n. 1, III, 255*. Nuncupaturi vota debent mendicare, si Superiori videbitur, *Exa. c. 4 n. 27, II, 12*. Fiet nuncupatio exacto biennio probationis, *Exa. c. 1 n. 12, II, 2; c. 4 n. 41, II, 15; P. 4 c. 3 n. 3, II, 59; c. 4 n. 5, II, 61; P. 5 c. 1 n. 3, II, 86; c. 4 n. 3, II, 91*. Potest tamen, si Superior velit, hoc tempus prorogari, sed non contrahi, *Bul.*, I, 121; *Comp. priv.*, I, 650; *Exa. c. 1 n. 12, II, 3; c. 4 n. 43, II, 16; P. 5 c. 1 n. 3, C, II, 86; C. 5 d. 12, 13, 63, can. 10, II, 265, 284, 547*. Dimissi valide, non admittantur ad vota ante biennium, *C. 8 d. 58, II, 359; Ord. Gen. c. 1 n. 2, III, 255*. Vota simplicia, nuncupata ante annum aetatis 17 expletum sine facultate Generalis, sunt invalida, nec potest in hoc dispensare Provincialis, *C. 8 d. 35, II, 354*. Vide *Renovatio votorum; Biennium*. Emittuntur vota coram aliquibus domesticis, *P. 5 c. 4 n. 3, II, 91; R. 66 Prov., III, 80*.

Formula votorum, quae, finita biennali probatione, emittuntur, *P. 5 c. 4 n. 4, II, 91; III, 47*. Non immutanda, *C. 5 d. 4, II, 263*; nec addendum nomen S. Ignatii, *C. 8 sess. 57*. Vovens, post vota, Sanctissimum Christi Corpus sumit, *P. 5 c. 4 n. 4, II, 91; R. 66 Prov., III, 80*. Sacerdotes celebrant quo die vota emittunt, *Ord. Gen. c. 1 n. 12, III, 257*. Indulgentia in die nuncupationis votorum, *Bul.*, I, 441; *Comp. priv.*, I, 603.

Facultas
ad vota
admittendi.

Provincialis potest admittere post biennium ad vota simplicia quos idoneos iudicaverit, *P. 4 c. 3 n. 3, II, 59; R. 65 Prov., III, 80*. Magister Novitiorum de singulis Novitiis sub finem biennii ad Provinciale scribat, ut cum illius facultate vota emittant aut diutius probentur, *R. 57 Mag. Nov., III, 127*. Vide *Dispensatio; Renovatio votorum*.

Vota Coadiutorum Formatorum sunt publica, sed simplicia, non solemnia, I, *Bul.*, 12, 26, 92; *Exa. c. 1 n. 9, 12, II, 2; C. 4 n. 16, 41, II, 11, 15; c. 6 n. 8, II, 20; P. 2 c. 1, A § 5, II, 86; P. 5 c. 4 n. 1, II, 90*. Quid significet vota fieri in manibus alicuius, *P. 5 c. 4, A, II, 91*. Fiunt cum conditione tacita, si Societas eos tenere volet, *Bul.*, I, 92; *Exa. c. 6 n. 8, A, II, 20; P. 5 c. 4, B, II, 92*. Possunt aliquando vota statim post biennium fieri, *P. 5 c. 1, C, II, 86*; vel differri, *Exa. c. 1 n. 12, II, 3; c. 4 n. 43, II, 16; P. 5 c. 1 n. 3, C, II, 86*; nemini autem facienda ante biennium, *Bul.*, I, 91; *Exa. c. 1 n. 12, II, 3; c. 4 n. 16, 41, II, 11, 15; c. 6 n. 8, II, 20; P. 4 c. 3 n. 3, II, 58; c. 4 n. 5, II, 61; P. 5 c. 1 n. 3, II, 86; c. 4 n. 3, 6, II, 91*; nisi ex dispensatione Generalis, idque raro, *P. 5 c. 1, C, II, 86*. Formatorum incapacitas possidendi, *Bul.*, I, 92; *Comp. priv.*, I, 650; in hoc Professis aequiparantur, I, *Bul.*, 93, 94. Pro his, qui latinam linguam non intelligunt, votum in vernaculam linguam vertatur; et legant ipsi, vel praeceat alius legendo verba, quae mox ipsimet, eum insequendo, pronuntiabunt, *P. 5 c. 4, C, II, 92*. Vide *Gradus; Professi et Formati*.

De votis Professorum, Vide *Gradus; Professi; Professio*.

Per quartum votum solemnne promittunt Professores specialem obedientiam Summo Pontifici circa missiones, non petito viatico, sine ulla tergiversatione aut excusatione, quocumque gentium, *Bul.*, I, 4, 24, 93; *Exa. c. 1 n. 5, II, 2; P. 5 c. 3 n. 3, C, II, 89, 90; P. 6 c. 2 n. 13, I, II, 96, 98; P. 7 c. 1 n. 1, 3, II, 103, 104*. Cur hoc votum emiserint primi Patres, *P. 7 c. 1, B, II, 105*. Vide *Missiones; Obedientia*.

Post emissam professionem 4 vel 3 votorum, Professi emittunt quinque vota simplicia, *Bul.*, I, 93; *P. 6 c. 2 n. 1, A, II, 95, 97; P. 10 n. 6, A, II, 143, 145*; singillatim Professi 3 votorum, *C. 4 d. 19, 54, can. 10, II, 251, 259, 542; R. 71 Prov., III, 80*. Approbatur Formula et executioni mandatur die 25 Aug. 1558. Formula tunc emissa habetur, *C. 1 d. 102, II, 179, 180*. Non nihil immutatur, *C. 3 d. 46, II, 228*. Immutata habetur, *II, 146*; et hoc modo adhibenda, *R. 71 Prov., III, 80*. Huic Formulae non addenda promissio de non agendo contra essentialia Instituti, *C. 4 d. 26, II, 253*.

Vovent: 1.º non relaxare Constitutiones circa paupertatem; cur, *P. 6 c. 2 n. 1, A, II, 95, 97*. Non licet Professis in Congregatione generali ferre suffragium ut paupertas relaxetur, *P. 6 c. 2, A, II, 97*. Vide *Paupertas*.

2.º, non ambire praelaturas vel dignitates intra vel extra Societatem, *Bul.*, I, 133, 171, 175; *P. 10 n. 6, II, 143, 146 n. 2; C. 3 d. 46, II, 228*. Quatenus dignitates cadant sub hoc voto, *Bul.*, I, 176; *Comp. priv.*, I, 666. Solus Pontifex praeci-

Vota
Coadiutorum
Formatorum.

Vota
Professorum.

Votum
solemnne obe-
dientiae.

Vota
simplicia Pro-
fessorum.

pere potest acceptationem dignitatum. Votum non ambiendi obligat etiam Professos dimissos et translatos ad aliam Religionem, *Bul.*, I, 175; *Comp. priv.*, I, 666. Vide *Ambitio*; *Dignitas*.

3.º, non consentire dignitati admittendae extra Societatem citra praeceptum. Vide citationes n. 2.¹ In Societate praelatura et dignitas pro eadem re accipiuntur, *C. 7 d. 44*, II, 331.

4.º, deferre ambientem, *Bul.*, I, 138; *P. 8 c. 6 n. 2*, II, 123; *P. 10 n. 6*, II, 143; etiam non Professum, *C. 9 d. 13, can. 3*, II, 363, 560. Vide *Ambitio*.

5.º, si promoveantur ad dignitates extra Societatem, audire Generalis consilia et ea exsequi, si meliora credantur, *P. 10 n. 6*, II, 144. Non obligatur Societas ad hoc munus suscipiendum, *P. 10, A*, II, 145.

Haec vota sunt simplicia, *Bul.*, I, 93; *C. 1 d. 102*, II, 179; *C. 3 d. 46*, II, 228. Eorum transgressio est casus reservatus, *C. 5 d. 57*, II, 282; et dispensatio reservatur Papae, *Bul.*, I, 138, 139, 170-172; *Comp. priv.*, I, 665.

Formula professionis 4 votorum, *P. 5 c. 3 n. 3*, II, 89; III, 46; professionis 3 votorum, *C. 5 c. 3 n. 6*, II, 89; III, 46; votorum simplicium, quae Professi emittunt post professionem, II, 146, 529; *C. 1 d. 102*, II, 180; III, 46. Formula professionis et votorum ad gradum quomodo sub Vicario adhibenda, *C. 12 d. 56 n. 7*, II, 403; III, 48.

Approbantur vota omnia, quae in Societate secundum Constitutiones emittuntur, *Bul.*, I, 91-93, 311. Nostra omnia vota intelligenda et observanda sunt iuxta Constitutiones, *P. 5 c. 3 n. 3*, II, 89; *c. 4 n. 2, 4*, II, 90, 91. Formulae confirmantur, *C. 20 d. 6*, II, 468.

Habeatur in Collegiis et Domibus liber continens nomina eorum, qui vota Professorum vel Coadiutorum ibidem emisserunt, cum nominibus admit-

tentium; eorum vero, qui vota biennii emisserunt, cum nominibus celebrantium, annotato loco et tempore, *P. 5 c. 3 n. 4*, II, 89; *c. 4, G*, II, 92; *C. 5 d. 50 n. 1*, II, 276; *R. 12 Praep.*, III, 99; *R. 11 Rect.*, III, 109; *Ord. Gen. c. 8 n. 6*, III, 276. Quomodo vota biennii notanda et subscribenda, *C. 5 d. 50 n. 1*, II, 276; *R. 57 Mag. Nov.*, III, 127; *R. 13 Soc. Mag.*, III, 138. In archivio Provinciae servetur liber continens nomina eorum, qui vota solemnia et simplicia emittunt in illa Provincia, *R. 72 Prov.*, III, 80; *R. 23 Soc. Prov.*, III, 92; *Ord. Gen. c. 8 n. 6 bis*, III, 276, 277; quid continebit liber similis in archivio Societatis, *R. 7 Secr. Soc.*, III, 57. Vide hic § *Vota Novitiorum*.

Formula, subscripta ab iis, qui professionem vel vota Coadiutorum Formatorum emittunt, ad Generalem quamprimum transmittenda, *R. 73 Prov.*, III, 80.

Facultas commutandi vota et iuramenta, etiam adiurata, pro Christi fidelibus, Vide *Commutare*; *Dispensare*.

Sacerdotes neminem ad emittenda vota inducant, *R. 23 Sac.*, III, 16. In visitatione Domus vel Collegii interroget Provincialis an aliqui, praesertim pueri aut mulieres, ad vota emittenda inducantur, *R. Prov. c. 15 n. 3*, III, 87.

VOX, seu suffragium, Vide *Suffragia*.

VULGATA versio, Vide *S. Scriptura*; *Constitutiones*.

VULNERA D. N. I. C. Festum, *Comp. priv.*, I, 581 n. 243 § 1, 8.

XAVERIUS, Vide *S. Franciscus*.

XENODOCHIUM, Vide *Hospitale*; *Experimenta*.

ZELUS animarum, *Direct. c. 9 n. 5*, III, 517; *c. 35 n. 10*, III, 546. Vide *Ministeria*; *Societas* § *Finis*.

Quae
Formulae
Romam
mittendae.

Vota et iura-
menta
saecularium.

Formulae
votorum.

Approbatio
votorum
et Formula-
rum.

Notanda
emissio
votorum.

ERRATA

CORRIGE

In Vol. I.

pag. 126, col. 2, lin. 8, ...	nec non et.	nec non in Constitutionibus, decretis et
pag. 144, col. 2, lin. 2, ...	docendi	ducendi
pag. 169, col. 2, lin. 11, ...	obtinendam	obtinendi
pag. 188, col. 1, in margine, ...	cum medio.	cum dimidio.
pag. 262-264, col. 2, in margine.	1745	1746
pag. 360, col. 1, in margine, ...	XIV	XVI
pag. 362, col. 1, in margine, ...	Proemium	Prooemium
pag. 493, in titulo, ...	RESCRITUM.... EIUDEM	RESSCRIPTUM.... EIUDEM
pag. 589, col. 1, lin. 10, ...	Loco citato, ...	Litt. Apost. edit. 1886,
pag. 603, col. 2, lin. 37, ...	1718	1818.
pag. 605, col. 1, lin. penult., ...	443	433
pag. 614, col. 2, n. 349, lin. 13.	Rescr. et Ind. pag. 56 col. 2.	Litt. Apost. pag. 451 col. 1.
pag. 633, n. 404, lin. ult., ...	Rescr. et Ind. pag. 34.	Litt. Apost. pag. 425.
pag. 658, col. 2, lin. 5, ...	1882, ...	1882, Litt. Apost. pag. 427,
pag. 681, col. 1, n. 518, lin. 11, ...	administrationem, ...	administrationem,
» » col. 2, lin. 16, ...	459 et 450	459 et 460

In Vol. II.

pag. 11, col. 2, lin. 12, 13, ...	(immo quamvis perfuncti fue- rit), vel in nonnullis ea- rum, ...	Immo quamvis perfuncti fuerint, in nonnullis ea- rum
pag. 57, n. 5, lin. 11, ...	disponunt	disponuntur
pag. 93, col. 1, in margine, ...	b] Inf. c. 2, 3.	b] Inf. n. 2, 3.
pag. 96, n. 11, in margine, ...	b] P. 3 C. 1 n. 7.	h] P. 3 c. 1 n. 7.
pag. 166, col. 1, lin. 2, ...	Professi	professi
pag. 170, col. 2, d. 65, in margine, ...	P. 4 c. 8, B.	P. 4 c. 14, B.
pag. 208, col. 2, d. 69, in margine, ...	Artium	Artium et Theologiae
pag. 229, col. 1, d. 47, in margine, ...	C. 14 n. 1.	c. 14 n. 1.
pag. 285, col. 1, d. 67, in margine, ...	praescribenda.	perscribenda.
pag. 301, col. 2, d. 27 n. 2, in margine, ...	A sic electis	A sic electis Assistentibus
pag. 307, col. 1, d. 35 n. 5, in margine, ...	prov. n. 23;	prov. n. 22;
pag. 323, col. 1, d. 21, in margine, ...	de Missionariis	de Missionibus
pag. 339, col. 2, d. 84 n. 1, in margine, ...	ad questum	ad quaestum
pag. 346, col. 1, d. 10, in margine, ...	Procuratorum cogendae, ...	provinciales et Procurato- rum cogendae more so- lito,
pag. 380, col. 1, d. 14, in margine, ...	etsi mediocres	si mediocritatem excedant
pag. 397, col. 1, d. 31, in margine, ...	Congr. Gen.	Congr. gen.
pag. 400, col. 1, d. 43, in margine, ...	nulli	Nulli
pag. 429, col. 2, d. 23, in margine, ...	debet.	debere.
pag. 449, col. 2, d. 12, in margine, ...	examinet.	approbet.
pag. 471, col. 2, d. 12 n. 7, in margine, ...	Domus Prob.	Domus tertiae Prob.
pag. 472, col. 2, d. 15, in margine, ...	in 2. ^o	2. ^o
pag. 506, col. 1, lin. ult., ...	part. IX.	part. IV
pag. 606, col. 2, in margine, ...	C. 2 d. 16.	C. 2 d. 19.

In Vol. III.

pag. 15, col. 1, Reg. 15, in margine, ...	Instr. 3 n. 3.	Instr. 3 n. 2.
pag. 23, col. 1, Reg. 1, in margine, ...	P. 14 c. 6 n. 1.	P. 4 c. 6 n. 1.
pag. 40, col. 1, n. 27, lin. 4, ...	generalls, ...	Generalls,
pag. 167, col. 2, Reg. 14, lin. 10, ...	moram	morum
pag. 178, col. 2, Reg. 7, in margine, ...	P. 5 c. 1 n. 2.	P. 5 c. 2 n. 2.
pag. 270, col. 2, n. 21, in margine, ...	Instr. 13 c. 5.	Instr. 13 c. 3 n. 3.

